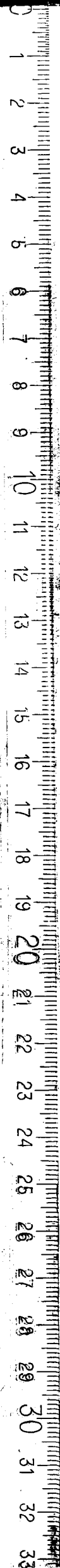

INSTRUMENT
SERIAL
A
3
TABLE
45

F 75.

3
8-45

12

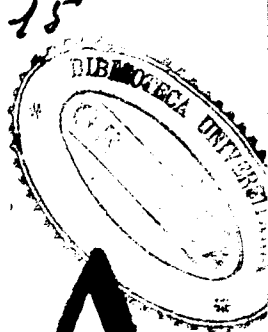
F. 75.

3
8-45

STANDARD INTERNATIONAL	
COMMUNICATIONS	
CLASS	A
NO.	3
DATE	
TIME	45
STATION	

12

(R. 2242) B. 10.215

JO. BAPTISTÆ
DE LUCA

VENUSINI,

S. R. E. Presbyteri Cardinalis;

THEATRUM
VERITATIS & JUSTITIÆ,

SIVE DECISIVI DISCURSUS PER MATERIAS, SEU TITULOS
distincti, & ad veritatem editi in forensibus controversiis Canonicis & Civilibus,
in quibus in Urbe Advocatus pro una partium scripsit, vel consultus respondit.

LIBER DUODECIMUS,

Cujus I. Pars de Beneficiis Ecclesiasticis in genere; II. de
Canonicis, & Dignitatibus, Capitulo, Electione, & actibus
Capitularibus; III. de Parocho, & Parochiis.

CUM NONNULLIS RECENTISSIMIS SACRÆ ROTÆ

Romanæ Decisionibus ad materiam spectantibus; nec non Annotationibus, ac Discursibus, qui antea in Supplementis extabant, suis locis optime adjectis.

VENETIIS, MDCCXXVI.

Ex Typographia Balleoniana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

I N D E X

A R G U M E N T O R U M

I N D I S C U R S I B U S ,

Qui habentur in Parte Prima Duodecimi Libri ,
de Beneficiis Ecclesiasticis .

Disc. I.

Romana seu Patavina indultorum , seu juris conferendi .

An indulta Cardinalium conferendi beneficia reservata , capiant Canonici , aliaque beneficia Cathedralium , & Collegiarum , quorum collatio , seclusis reservationibus Apostolicis , spectet ad Capitulum , vel alium inferiorem collatorem , non autem ad ipsum Ordinarium habentem indultum .

Disc. II.

Bononien. Indulti .

An indultum Cardinalibus concedi solitum generaliter super collatione beneficiorum reservatorum etiam ratione Episcopatum , vel Archiepiscopatum quos possideant , vel habere contingat , suffragetur abique alio indulto speciali post Episcopatum , vel Archiepiscopatum dimissum , potissimè ubi illud de tempore possessi Episcopatus nunquam effectum habuit , ob supervenientiam alterius Cardinalis indultarii ; Et de *Constitutione 60. Urbani VIII. indultorum moderata .*

Disc. III.

Bononien. Beneficiorum .

Quales esse debeant duæ reservationes , quæ faciunt cessare Indultum Cardinalium conferendi beneficia reservata ; Et an reservatio ratione officiorum sit personalis , vel potius localis ; Et an familiaritas Papæ , ac protonotariatus , quæ ab eisdem officiis resultant , multiplicent , itaut causent duplicitatem reservationis ad dictum effectum .

Disc. IV.

Neapolitana Monasterii .

De eadem materia indulti Cardinalitii conferendi reservata , an & quando cesset ob plures reservationes ; Et præsertim , an capiat Monasteria Concistorialia , vel non Concistorialia descripta in libris Cameræ , seu aliàs commendata .

Disc. V.

Romana Beneficiatus S. Joannis .

De eodem indulto , de quo in præcedenti , concedente facultatem conferendi beneficia reservata etiam per obitum familiarium Pontificum prædecessorum , vel successorum defunctorum , cum exceptione beneficiorum vacantium per obitum familiarium ipsius Papæ concedentis aliorumque Pontificum viventium ; An quoad familiares ipsius Papæ , dicta exceptio procedat , ubi vacatio contingit post ejus mortem ; Et aliqua de reservatione resultante à Protonotariatu concessio per Nuntium Apostolicum , an constare debeat de acceptatione & juramento : Et de executione Brevis de capienda possessione nomine Cameræ , an constare debeat de claris reservationibus excludentibus indultum ; Et quid in dubio dicendum sit ; Et an dictum Breve continere debeat mentionem litis .

Disc. VI.

Romana Capellaniæ Innocentianæ .

De eadem materia Indulti Cardinalitii , ejusque moderatione per *Constitutionem 58. Pauli V. excipientem vacationem per obitum familiarium Cardinalium , quomodo intelligenda veniat ; Et an Regula tertia seu quarta de familiaribus comprehendat Beneficia de Juratoratus etiam Ecclesiastico . Et de probatione , ac requisitis familiaritatis .*

Disc. VII.

Januen. beneficij .

An Indultarius , vigore indulti sibi concessi conferendi Beneficia reservata ex unica reservatione , illa unire *Card. de Luca Lib. XII.*

possit Seminario , vel aliam facere unionem beneficio pleno antequam vacet ; Et quatenus unio fieri possit , an illa impediatur beneficii possessorem , quin illud ad favorem resignare valeat .

Disc. VIII.

Viterbien. Canonici .

De reservatione resultante à Regula quarta , hodie quinta , ratione subcollectoriarum , ad effectum inducendi duplicem reservationem facientem cessare indultum Cardinalis collatoris , quomodo de tali subcollectoria constare debeat ; Et an præcisè necessaria sit ejus justificatio per litteras deputationis .

Disc. IX.

Ferrarien. Canonici .

De eadem reservatione ex regula quarta , seu quinta ratione subcollectoriarum , an resultet à collectoria subsidii classis triremium ex deputatione facta per ejusdem subsidii Appaltatorem sæcularem ; Et de ejusdem deputationis probatione .

Disc. X.

Monopolitana Canonici .

De eadem regula quarta hodie quinta super reservatione beneficiorum , quæ possessa fuerunt per subcollectores Apostolicos , de quibus subcollectoribus intelligatur ; Et an habeat locum in subcollectore decimarum , qui in eadem diœcesi sit diversus ab alio subcollectore spoliatorum .

Disc. XI.

Hispalen. præstimonii .

De Regula tertia seu quarta super reservatione ob familiaritatem Cardinalis , quando intret , & quomodo familiaritas ad effectum Regulæ probetur .

Aliqua de sequestro in vim Bullæ Pii Quarti ; Et in concursu inter provisum ab Ordinario , & Apostolicum , quis obtinere debeat in possessore retinendæ .

Disc. XII.

Nullius Provinciae Syontinæ .

De Regula quarta seu quinta super reservatione primæ Dignitatis in Cathedrali vel Collegiata , an & quando cesset ex contraria consuetudine , vel ex indulto Apostolico ; Et quando istud in proposito suffragetur .

Disc. XIII.

Hyldefmen. Præposituræ .

De eadem Regula quarta , seu quinta super primis Dignitatibus , an cadat sub concordatis Germaniæ ; Et quatenus non , sed ex Indulto Apostolico Capitulum , vel alter inferior habeat jus conferendi primam Dignitatem sub certa forma , an ob istam malè servatam indultum corruat ; Et incidenter quando electio sit valida vel invalida : Et de pluribus ad hanc materiam .

Disc. XIV.

Vicentina Præposituræ , seu Parochialis .

De eadem materia Regulæ quartæ , seu quintæ super reservatione primæ Dignitatis ; Et quando dicatur constare de collegialitate , ad hunc effectum ut Rectoria dicatur prima Dignitas , cadens sub d. Regula .

Disc. XV.

Majoricen. Beneficij .

De Regula octava seu nona super reservatione mensium , an intret quando vacatio contingat in media nocte ultimæ diei mensis labentis , itaut incertum sit , an in uno , vel in altero mense illa sequuta sit ; Et quid ubi adest discrepantia horologiorum super pulsatione horæ .

Disc. XVI.

Turritana Canonicatus.

Ad eandem Regulam octavam seu nonam mensium, an attendatur mors naturalis, vel potius civilis per captivitatem: Et aliqua de probatione mortis.

Disc. XVII.

Nuscana Canonicatus.

Ad eandem Regulam octavam seu nonam mensium, quando Ordinarius gaudet alternativa, an ista capiat beneficia quæ non sunt ad liberam Episcopi collationem, sed ad alterius electionem, vel nominationem, quando beneficia in Ecclesia Collegiata sint de una, vel altera specie.

De pluribus ad materiam Brevis de capienda possessione nomine Camerae.

Et de ætate necessaria in Canonicatibus Collegiatis cui incumbat cura animarum, & an istius mentio facienda sit.

Disc. XVIII.

Taurinens. Canonicatus.

De eadem materia alternativæ non capientis beneficia, quæ non sint ad liberam collationem, & quid ubi illa acceptata est mense jam cepto, an fiat ordinarius si erat Apostolicus, vel è contra fiat Apostolicus, si erat ordinarius.

Disc. XIX.

Marianen. seu Accien. beneficium.

De eadem materia alternativæ, an scilicet Episcopus duarum Cathedralium æquè principaliter unitarum, acceptando alternativam sub intitulatione unius Ecclesie, illam acceptasse censetur pro utraque, vel solum pro illa, cum qua se intitulavit, altera remanente sub dispositione juris.

Disc. XX.

Romana Capellaniae Toletanae.

De Cujalitate necessaria in possessore beneficiorum Urbis, ad effectum, ut dicantur vacare apud Sedem, ac intret reservatio, & quando illa dicatur adesse dicatur.

Disc. XXI.

Romana Canonicatus.

De Regula septima seu octava super facultate Cardinalium septem conferendi beneficia suorum Titulorum, eamque denegante Cardinalibus absentibus, an scilicet dicatur præsens vel absens illa Cardinalis, qui habens fixum domicilium in Urbe, de tempore vacationis casualiter reperitur extra eam, sed intra districtum.

Disc. XXII.

Leodien. Canonicatus.

De reservatione vel affectione resultante ex appositione manuum Papæ, an intret, quando illa sequuta est eadem die, in qua Ordinarius, sequuta vacatione, contulit idem beneficium, itaut incertum sit, qualis esset anterior vel posterior; Et an pro dicta affectione iustificari debeat gratia Apostolica super resignatione.

Disc. XXIII.

Cesaraugustana Canonicatus.

De concursu Papæ in conferendo cum Ordinario collatore Beneficia liberæ collationis, quando censetur, vel solveat ista potestate uti, atque Ordinarium prævenire.

An & quæ censuræ adimant potestatem conferendi Beneficia: Et an prolatis censuris contra majorem partem Dignitatum & Canonicorum Capituli collatoris, aliquibus exceptis, dicatur in istis residere jus Capituli, quod etiam à minori numero sit repræsentabile circa jus conferendi, vel an istud jus impedito Capitulo per censuras, consolidetur in Episcopo habente simultaneam, vel aliam participationem in conferendo.

Disc. XXIV.

Gerunden. Canonicatus & Sacrificii.

An & quando Ordinarius infra possit beneficia reservata ob non provisionem infra mensem sequuta vacatione Sedis Apostolicæ, ad materiam text. in c. si Apostolica de præbendis in sexto.

Disc. XXV.

Vincen. Parochialis.

De eadem materia text. in c. si Apostolica de præbendis in sexto, an scilicet Ordinarius ob vacationem Sedis Apostolicæ providere possit Ecclesias Parochiales, quamvis reservatas, quomodo & quando.

Disc. XXVI.

Abulen. Beneficium.

De facultatibus Nuntii Hispaniarum conferendi beneficia reservata, ratione mensis, non excedentia 24. quomodo & quando locum habeant; Et cui incumbat probare valorem, ad effectum videndi, an intrent necne facultates, an scilicet proviso per Nuntium reo & possessori.

Disc. XXVII.

Vasonen. Prioratus.

De concordatis Galliarum, an capiant beneficia existentia in locis extra Regnum, seu jurisdictionem Regis Galliarum, quamvis spectantibus ad Ecclesias Cathedralis, vel majores existentes intra dictum Regnum, seu jurisdictionem; Vel è converso, an capiant beneficia existentia in locis intra Regnum, seu jurisdictionem, spectantibus ad Ecclesias, seu Dioceses extra Regnum.

Disc. XXVIII.

Majoricen. Canonicatus Penitentiarum.

De Indulto Gregoriano super modo providendi Canonicatum Penitentiarum in Hispaniis, an comprehendat Insulam Majoricæ; Et quatenus comprehendat, quomodo Episcopus & Capitulum concurrant in hujusmodi provisione.

Et incidenter, an & quando inter duos habentes simultaneam, detur jus accrescendi, vel non decrescendi, itaut collatio ad solum Episcopum, vel respectivè ad solum Capitulum pertineat.

Disc. XXIX.

Barchionen. Canonicatus Penitentiarum.

De eadem materia Indulti Gregoriani super provisione Canonicatus Penitentiarum, an capiat Principatum Cathaloniarum, qui veniat necne sub nomine Regnorum Hispaniarum, pro quibus dictum indultum concessum fuit.

Disc. XXX.

Majoricen. Canonicatus.

De simultanea collatione Episcopi & Capituli, ubi ex consuetudine est unitiva seu collegiativa, quanta sit vox Episcopi; Et posito quod Episcopus habeatur tanquam unus ex Capitularibus, an debeat in paritate ejus vox præponderare, ac habere vim duarum; Et de istius consuetudinis probatione.

Disc. XXXI.

Novarien. jus conferendi.

An vacante Sede Apostolica per mortem Papæ, per quam cessant reservationes, illa præsertim mensium ex Regula octava seu nona, collatio in mensibus aliis sub dicta Regula cadentibus pertineat ad habentem Indultum Cardinalitum conferendi reservata, vel potius ad Ordinarium collatorem, aut ad Capitulum, quod habeat jus conferendi.

Disc. XXXII.

Beneventana juris conferendi.

De eadem materia simultaneæ inter Episcopum, & Capitulum in jure conferendi Canonicatus & Beneficia Ecclesie Cathedralis; Et de consuetudine, per quam unus acquirat istud jus privativè ad alium; Et incidenter de validitate vel invaliditate concordie desuper inite.

Disc. XXXIII.

Catanien. Optionis.

De indulto optandi Dignitates, & Canonicatus in Ecclesia Collegiata concessio in limine erectionis ex lege adjecta per fundatores laicos, quamvis non cesset per reservationem, an cesset, vel ei derogari debeat in casu litis.

Disc. XXXIV.

Salisburgen. fructuum.

An resignatio per Superiorem admissa, quæ tamen per obitum resignantis infra viginti dies per Regulam de viginti habetur pro infecta, itaut vacatio sequi dicatur per ipsius resignantis obitum, abdicet jus à resignante, qui non dicitur mori beneficiatus, vel è contra.

Disc. XXXV.

Hispalen. beneficium.

De eadem materia resignationis ad favorem certæ personæ, an & quando abdicet jus à resignante necne ob re-

ob resignationis invaliditatem, vel ineffectuacionem, ad effectum regulandi vacationem ex una, vel altera, resignantis, vel resignatarii persona.

Disc. XXXVI.

Toletana Archipresbyteratus.

De eadem materia, an scilicet & quando resignatio invalida vel ineffectuata abdicet necne jus à resignante, ad effectum regulandi vacationem ex ejus persona potius quam resignatarii.

Et quid ubi nullitas vel ineffectuatio provenit ex defectu publicationis ad formam Constitutionis Gregorii XIII vel ex pactis simoniacis, Et incidenter aliqua de lapsu vel prorogatione termini præscripti per dictam Constitutionem; Ac etiam quando conventiones inter resignantem & resignatarium dicantur simoniacæ, ac annullent gratiam necne.

Disc. XXXVII.

Neapolitana Parochialis.

De eadem materia resignationis ad favorem, an & quando abdicet jus & possessionem à resignante.

Et præsertim ubi resignatio præteritur invalida ex eo, quod resignans non habeat aliunde commodè vivere.

Et in controversia possessorii inter resignantem, & resignatarium lite pendente, quis habeat obtinere, & manuteneri.

Disc. XXXVIII.

Toletana Beneficium.

An mandatum datum ad resignandum beneficium ad favorem in manibus Papæ sit revocabile necne; Et an provisio ad favorem resignatarii cum contentu præstito per mandatarium resignantis, corrumpat ob revocationem mandati tunc sequutam, sed ignotam; Et quid si medio tempore mandans coram Ordinario permutasset cum alio beneficium, an hæc permutatio teneat necne.

Disc. XXXIX.

Illerden.

Ad materiam Constitutionis Gregorii XIII. de publicandis resignationibus, an intret, ubi resignatio est invalida, seu aliàs ineffectuata; Et quatenus intraret, an resignans, qui interim possedit, dici valeat illegitimus possessor, ita & taliter, quod teneatur ad fructuum restitutionem.

Et an ad formam ejusdem Constitutionis publicari illa impetratio, quæ illius vigore fieret ob vacationem ex non publicatione resultantem.

Disc. XL.

Lunen. Sarzanen. beneficium.

De permutatione facta de beneficiis inæqualibus inter sanguine conjunctos, ac ætate inæquales, an dicatur invalida & fraudolenta, quando, & quomodo; Et quale præjudicium tertii in proposito consideretur pro fraude præsumpta.

Disc. XLI.

Vicen. Præpositura.

De eadem materia invalidæ permutationis ob non factam mentionem, quod unus ex permutantibus promotus esset ad Ordines ad titulum beneficii, sive ob falsam narrativam valoris, an abdicet necne jus à permutante, ad effectum regulandi vacationem ex ejusdem persona.

Disc. XLII.

Cesaraugustana scolasticæ.

De coadjutoria cum futura successione expedita cum antidata post mortem coadjuti, cum consensu præstito in vim mandati jam expirati, sed cum antidata, an & quando subsistat in præjudicium Ordinarii, vel alterius inferioris collatoris, vel provisi ab eo.

Disc. XLIII.

Sorana beneficium.

De regula revocatoria unionum, an & quando capiat uniones factas præbendis Canonicibus Ecclesie Cathedralis, vel Collegiatae.

Disc. XLIV.

Taurinon. beneficium.

De eadem materia unionis simplicium beneficiorum factæ præbendis, seu Canonicatibus, vel Mensæ Capitulari, an subsistat necne, vel respectivè subjeat Regulis revocatoriiis.

Disc. XLV.

Sabinen. unionis.

De eadem materia validæ, vel invalidæ unionis factæ Capitulo seu mensæ Capitulari, aut etiam singulis Canonicatibus absque debita solemnitate vel causa; Et quid ubi unio non fieret ab Ordinario, sed à delegato Apostolico, an aliquid habeat speciale.

Disc. XLVI.

Rheggien. unionis.

An dispositio Sac. Conc. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 15. loquens de unione faciendâ Canonicatibus, seu præbendis Canonicibus, conveniat Dignitatibus.

Disc. XLVII.

Mediolanen. beneficiorum.

De eadem materia unionis Beneficiorum factæ per Ordinarium alicui Ecclesie vel pio loco, quando subsistat necne; Et in specie Indulti Apostolici super facultate uniendi Beneficia concessa S. Carolo Borromæo Archiepiscopo Mediolanensi, innovati cum aliis Archiepiscopis, quales casus, vel Ecclesias comprehendat, seu quibus conveniat.

Et aliqua ad materiam Regulæ de annali.

Disc. XLVIII.

Vercellen. dismembrationis.

De eadem materia unionis; Et in concursu duarum unionum, secunda prævaleat primæ, tanquam invalida, ac de ejusdem unionis præscriptione.

Disc. XLIX.

Toletana depopulationis de uzeda.

De eadem materia unionis, atque pluribus unionibus concurrentibus, quænam prævalere debeat, & de unionis probatione.

Disc. L.

Segrobian. Canonicatus.

De subrogatione gratiosa in vim Regulæ de subrogandis danda colliganti, altero colligante defuncto, an & quando concedenda, vel respectivè deneganda sit; Et de illius requisitis.

Et aliqua ad materiam Regulæ de annali.

Disc. LI.

Cremonen. Parochialis.

De eadem materia subrogationis dandæ colliganti in vim Regulæ de subrogandis; Et an denegari debeat etiam in casu litis non calumniosa, quando ista sopita est per concordiam, quamvis hæc esset adhuc imperfecta, adeo ut admitteret penitentiam.

Disc. LII.

Firmana beneficium.

De eadem materia Regulæ de subrogandis; Et quando dicatur adhuc durare lis, vel potius extincta per mortem colligantis, tam ad effectum hujus Regulæ, quam etiam ad effectum attentatorum, super iis, quæ coram alio iudice vel executore gesta sint, lite introducta ac pendente in Rota, ad materiam Clementinae Auditor de rescriptis.

Et quid ubi Ordinarius collator habet indultum conferendi reservata, an danda sit subrogatio.

Et ad quam justificationem teneatur ille qui habet litteras subrogationis pro illarum executione.

Disc. LIII.

Elboron. subrogationis.

De eadem materia subrogationis dandæ colliganti in Regulæ 28. seu 29. An competat impetranti certo modo.

Disc. LIV.

Avellina Canonicatus.

De vacatione primi beneficii ob assequutionem secundi incompatibilis, quando, & quomodo sequi dicatur; Et an sustineatur impetratio ab alio facta de primo ex causa hujus vacationis, non facta prius dimissione, sive non facta mentione litis, quæ super secundo aderat; Et de clausula dummodo non sit alteri jus questum, de quo jure intelligatur.

Disc. LV.

Melphien. Cantoria.

De eadem materia duorum incompatibilium; Et quando dispensatio super eorum retentione subsistat necne; Et an talis defectus impediatur assequutionem secundi.

De invalida impetratione beneficii carati non facta mentione curæ: Et qualis ista esse debeat ad hunc effectum.

Et aliqua de materia legitimi contradicitoris, an talis dici possit Capitulum, vel impetrator certo modo, qui possideat.

Disc. LVI.

Athen. Præpositura.

De eadem materia duorum incompatibilium, ac de decreto quandoque apponi solito in provisione secundi, de dimittendo primum infra duos menses, à quo tempore, & quomodo iste terminus currat; Et quando dicatur stare per provisum, quo minus capiat possessionem pro dicti termini cursu.

Disc. LVII.

Spoletana Capellania de Venturinis.

De incompatibili retentione duorum beneficiorum sub eodem tecto, quamvis aliàs sub diversis tectis existentia non essent incompatibilia; Et quando beneficium dicatur residentiale necne.

Disc. LVIII.

Spoletana Cappellania seu residentia.

An & quando beneficium vel Capellania, ob onus servitii divini, dicatur habere onus residentia necesse, vel potius ista sit causativa, ad effectum ut provisus teneatur residere, ac personaliter intervenire.

Disc. LIX.

Montis Cassini. Canonici.

De eadem materia qualitatis residentialis beneficii ad effectum incompatibilitatis obtinendi alterum beneficium residentiale; Et quid ubi beneficia habent nuncupationem Canoniciatum.

Disc. LX.

Ortonem. residentia.

De eadem materia qualitatis residentialis, & quando beneficium sit verè residentiale necne: Et de censuris ob non residentiam.

Disc. LXI.

Nucerina Capellania.

An & quando Capellania habens onus celebrationis Missarum dicatur necne sacerdotalis, itaut exigat pernecessè in possessore ordinem presbyteratus.

Disc. LXII.

Romana Capellania.

De eadem materia qualitatis sacerdotalis, an præcisè requiratur necne in beneficio, vel Capellania; Et de qualitate civica per fundatorem desiderata, quando adesse dicatur.

Disc. LXIII.

Lucana.

De mutatione status beneficii vel Ecclesie, quando scilicet de sæculari efficiatur Regularis, vel e contra; Et an per concessionem Ecclesie sæcularis factam Regularibus, beneficia in ea existentia censentur suppressa.

Disc. LXIV.

Colonien. & Argentin. Canoniciatum.

An Regularis assequi vel retinere possit beneficia sæcularia; Et quando dispensatio ad id suffragetur; Et de differentia inter dispensationem, quæ obtineatur ad assequendum beneficia sæcularia in statu Regulari, & aliam ad retinendum obtenta in statu Regulari, non obstante supervento statu Regulari.

Disc. LXV.

Monasterien. Canoniciatum.

De constitutione 57. Pii V. prohibente Ordinariis, aliisque inferioribus collatoribus provisiones beneficiorum vacantium per liberam resignationem in personis consanguineorum ipsorum collatorum vel resignantium; An & quando intret, tam ad effectum invaliditatis collationis, quam incursum penarum.

Disc. LXVI.

Tranen. Canoniciatus.

Ad interpretationem Sac. Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 13. ubi prohibetur, ne filius habere possit beneficium in illa Ecclesia, in qua obtinet vel obtinuit pater; Et an procedat in casu converso, quod scilicet pater non possit habere beneficium in Ecclesia in qua obtinet, vel obtinet filius: Et de ejusdem decreti intelligentia etiam in filio.

Disc. LXVII.

Calaguritana Beneficia S. Crucis de Campeo.

De constitutione Clem. VIII. super nominatione ad beneficia diocesis Calaguritana: Et an debeant eligi digniores, vel sufficiat eligere dignos.

Disc. LXVIII.

Meleolitana Bajulvatus.

De concursu ad Dignitates Religionis Hierosolymitanæ, quod attendi debeat benemerentia, & in quo ista consistat.

Et de aliis requisitis necessariis ad obtinendas has Dignitates.

Disc. LXIX.

Meleolitana Prioratus Ecclesia.

De eadem materia Dignitatum Religionis Hierosolymitanæ debendarum ratione majoris benemerentia, itaut non possit præligi dignus, omisso digniore, magisque merente.

Et an Prioratus Ecclesie veniat sub nomine aliarum Dignitatum Religionis, quæ conferri solent militibus Justitiæ: Ac de requisitis necessariis pro hujusmodi Dignitate obtinenda.

Disc. LXX.

Calaguritana Beneficia de Bilbao.

De incapacitate, seu minori benemerentia personæ aliàs capacis, ac magis meritæ, ob inquisitionem, vel diffamationem simonia, seu alterius delicti, quamvis concludens ac perfecta probatio non adsit; Et de differentia inter jus quæsitum, & quærendum, ad effectum inspicendi, an requiratur perfecta probatio, vel sufficiat sola inquisitio seu diffamatio; Et quando dicatur agi de jure quæsito vel quærendo.

Disc. LXXI.

Novarien. Parochialis.

De eadem materia exclusionis ab assequutione beneficii ob criminis inquisitionem seu diffamationem: Et quid ubi non agatur de concursu inter plures ad effectum prælectionis, sed de proviso Apostolico in forma dignum. Et incidenter, an & quando Episcopus teneatur invitus conferre sacros ordines, itaut aliàs à denegatione appellari possit, vel haberi recursum ad Superiores.

Disc. LXXII.

Trojana Canoniciatus.

De invaliditate provisionis Apostolicæ ob falsam narrativam valoris, quando intret necne; Et de ejusdem narrativæ excusationibus.

Et de processu executivo, vel ordinario super impetratione certo modo facta ex dicta causa non veri valoris.

Disc. LXXIII.

Montis Alti Parochialis.

De privatione beneficii per sententiam contumaciam ob homicidium, an & quando intret necne, itaut subsistat impetratio, quamvis deinde condemnatus restitutus fuerit.

Et incidenter de materia legitimi contradicitoris: Et an & quando ordinariè sit procedendum, vel executivè in executione provisionis beneficii, ac litterarum Apostolicarum, distinguendo multos casus, istamque materiam generaliter examinando.

Disc. LXXIV.

Aprutina, seu nullius beneficiorum.

De privatione beneficiorum ob excommunicationem, ejusque inordescentiam ultra annum, sive ob irregularitatem incursum ratione celebrationis in statu censuratum, an & quando intrat necne.

Disc. LXXV.

Nullius, seu Ec.

De privatione beneficiorum ob sacrilegam deforationem monialis: Et quomodo ad hunc effectum de tali delicto constare debeat, atque ad privationem procedi.

Et de eadem privatione ex concubinato, sive ex apostasia, aut ex crimine falsitatis: Et de differentia inter privationem beneficio assequuto, & inhabilitationem ad assequendum, cum nullitate provisionis factæ in persona ejus, qui jam erat criminofus.

Disc. LXXVI.

Leodiens. Canoniciatus.

De privatione beneficii resultante à Constitutione Innocentii X. contra utentes transumptis litterarum Apostolicarum non habentibus formam ibi præscriptam, an intret in beneficio obtento ante dictam Constitutionem, si possessio post illius editionem capta est in vim transumpti pariter antea expediti.

Disc. LXXVII.

Anglonen. Archipresbyteratus.

De privatione beneficii ex causa residentia, ac de requisitis necessariis, ut ad eam validè procedi possit; Et an in tali specie vacationis intret affectio Apostolica, si possessor non residens morabatur in Curia; Et aliqua de possessorio retinendæ inter priorem possessorem privatum, ac noviter provisum.

Disc. LXXVIII.

Vercellen. Coadjutoria.

De invaliditate coadjutoria ex defectu narratæ infirmitatis; Et ex defectu liberi consensus præstiti per coadjutum existentem in vinculis, seu alias vim patientem; Et generaliter de quocumque alio non libero consensu præstito resignationi, vel reservationi pensionis, &c.

Disc. LXXIX.

Portugallien.

Ad materiam text. inc. nisi esset de præbendis, an scilicet ad componendam litem super beneficio ex judicio arbitratorum, vel ex privata conventionem, conveniri possit de annua pensione, sive de alia re temporalis extra simonia vitium.

Disc. LXXX.

Romana juris amovendi.

De beneficio manuali, ac ad nutum amovibili ad nominationem, vel deputationem laicorum, cum auctoritate Superioris Ecclesiastici; An sine eadem auctoritate per laicos remotio fieri valeat ac subsistat; Et de distinctione plurium casuum in hac materia manualium.

Disc. LXXXI.

Bononien. fructuum.

De fructibus beneficii inexactis, vel exactis, & non commixtis cum reliquo beneficiati patrimonio, ad quem spectent, an ad hæredem beneficiati, vel potius ad Ecclesiam, vel respectivè ad Cameram, Et quid in hoc operetur indultum testandi beneficiato competens.

Et quid, ubi non est beneficiatus, sed reservatarius fructuum; an ea, quæ per Apostolicas Constitutiones disponuntur in beneficiatis, locum habeant in hujusmodi reservatariis; Ex qua occasione agitur etiam de spolio super pensionibus non exactis.

Disc. LXXXII.

Anconitana, seu nullius spolis.

De eadem materia transmissionis fructuum inexactorum, seu receptorum, & adhuc existentium in horreis, ad hæredes beneficiati habentis indultum testandi etiam de bonis Ecclesiasticis; Et quid de animalibus, aliisque instrumentis ac melioramentis separabilibus, an pertineant ad Ecclesiam, & successorem, vel deduci possint per hæredes beneficiati.

Disc. LXXXIII.

Ferrariens. frumenti.

De eadem materia fructuum beneficii collectorum, ac distractorum de tempore infirmitatis beneficiati, an licitè alienari potuerint, itaut possessor molestari non debeat, vel potius Camera eos vindicare possit.

Disc. LXXXIV.

Ferrariens. pertinentia fructuum, & bonorum.

De eadem materia divisionis fructuum, ac onerum inter beneficiatum prædecessorem renunciantem & successorem: Ac etiam, an beneficiatus prædecessor detrahat melioramenta separabilia, puta animalia, instrumenta, & alia bona, vel potius acquisita censeantur Ecclesie seu beneficio; Et de expensis culturæ ac seminis.

Disc. LXXXV.

Pientina transactionis.

De eadem materia; Et præsertim, an Camera, quæ administrat Ecclesiam vel beneficium de tempore vacationis, ac fructus percipit, dici possit creditrix noviter provisi pro semine erogato in cultura agrorum, & segetum pro nova recollecta.

Disc. LXXXVI.

Prænestina.

De eadem materia detractionis melioramentorum, quæ per beneficiatum superviventem, dimisso beneficio, fiat necne; Et quid ubi agitur de melioramentis inseparabilibus, puta plantando vineas vel arboreta, seu construendo domus in solo Ecclesie.

Disc. LXXXVII.

S. Agathæ Gotthorum contributionis.

De contributione facienda per possessores beneficiorum alicujus diocesis pro solutione transactionis, seu compositionis cum Camera ratione spoliatorum, an ad eam teneatur ille beneficiatus, qui ob indultum testandi non subjacet spolio.

Disc. LXXXVIII.

Meleolitana contributionis.

De beneficiorum contributione pro seminarii sustentatione per Concilium Tridentinum demandata, donec Seminarium provisum esset, an ex eadem ratione provisionis cessare debeat assignatio quæ facta esset alicui Collegio Regulari in locum Seminarii subrogato.

Disc. LXXXIX.

Romana seu Ec. quinquenniorum.

De quinquenniis solvendis pro beneficiis perpetuo unitis Capitulis, & Collegiis, aliisque Universitatibus, & manibus mortuis, in quo loco solvi debeant, & in qua specie monetæ; Qua occasione agitur de annatis, ac etiam de hujusmodi quinquenniorum introductione.

Disc. XC.

De valore beneficii, de cujus provisione agitur; Ac etiam de valore obtentorum, tam ad effectum justificationis, & executionis gratiæ, quam ad effectum nullitatis provisionis, vel pensionis impostæ super beneficio.

Disc. XCI.

De Regula detriennali, ac aliquibus adnotationibus illam concernentibus.

Disc. XCII.

De beneficio litigioso, seu de lite, ejusque effectibus in beneficialibus.

Disc. XCIII.

De alternativa, quando de illius acceptatione constet; Et quando suffragetur, vel potius acceptanti effectus præjudiciales causet, cum aliis ad materiam.

Disc. XCIV.

De constitutione Gregorii XIII. de publicandis resignationibus.

Disc. XCV.

De ætate in Beneficiis ac Dignitatibus requisita.

Disc. XCVI.

An & quando beneficium sit sacerdotale.

Disc. XCVII.

De manualibus, seu ad nutum amovibilibus.

Disc. XCVIII.

De sequestro beneficii, quando intret, & quales effectus producat.

Disc. XCIX.

De remissoria in beneficialibus, seu spiritualibus, quomodo, & quando concedenda sit, & in quo differat à remissoria concedenda vel deneganda in aliis causis.

Disc. C.

De divisione fructuum beneficii, ac onerum eisdem fructibus incumbentium, inter prædecessorem, & successorem, vel Ecclesiam seu Cameram respectivè; Et de eorumdem fructuum transmissione, &c.

EX SUPPLEMENTO.

Disc. CI.

Firmana Parochialis.

An & quando indultum Cardinalium conferendi reservata, capiat illa beneficia quorum collatio spectet alteri inferiori ad eandem materiam de qua disc. 1. Et in dubio an sit exequendum Breve de capienda possessione nomine Cameræ.

Disc. CII.

Neapolitana Beneficia.

De eadem materia duplicis reservationis facientis cessare indultum de qua supra disc. 4. an adesse dicatur, si Protototariatus de numero participantium dimisso Protototariatu retineat Prælaturam.

Disc. CIII.

Ferrariens. Prioratus.

De eadem materia, de qua supra disc. 4. an indultum Cardinalium capiat Monasteria regularia data in Commendam, & an in Commendis intret affectiones,

tionem, & reservationem. Et quomodo in eis vacatio sequi dicatur.

Disc. CIV.
Mediolanen.

An, & quando indultum Cardinalium capiat beneficia vacantia per obitum extra Curiam promoti ad Episcopatum, cui retentio illorum ex dispensatione concessa fuit.

Disc. CV.

Romana Beneficium S. Petri.

De familiaritate Papæ, ad effectum reservationis Apostolicæ, an probetur per assertionem ejusdem Papæ in provisione illius per cuius obitum beneficium vacat.

Disc. CVI.

Abulen. Scholasticæ.

De reservatione ex capite Protonotariatus, quando intret, illeque dicatur bene probatus, necne.

Disc. CVII.

Juvenacen. Præposituræ.

De reservatione primæ dignitatis in Collegiata, an, & quando intret, & præsertim ubi in limine foundationis cautum sit, ut fieri debeat ad electionem Capituli, vel ad provisionem alterius collatoris.

Disc. CVIII.

Barchionen. Canonicatus.

De eadem materia de qua supra disc. 9. an scilicet subcollectoria Apostolica ad effectum reservationis probetur sine litteris, & quomodo.

Disc. CIX.

Augustana seu Nullius Præposituræ.

De eadem materia de qua in *Mediolanen. disc. 104.* in quibus nempè reservationibus locum habeant indulta Apostolica super collatione reservatorum, & præsertim, an dispensatio concessa promoti ad Episcopatum, vel aliam dignitatem incompatibilem, super retentione incompatibilium, inducat reservationem apud Sedem, quæ non cadat sub indultis.

Disc. CX.

Salisburgen. Canonicatus.

De interpretatione indulti conferendi reservata concessa Præbato non Cardinali, an sit restrictum ad solam reservationem mensium, vel etiam capiat alias reservationes, & præsertim illam promoti ad Episcopatum, cui incompatibilium retentio ex dispensatione concessa fuit.

Disc. CXI.

Romana Beneficium.

De concursu Cardinalis Titularis, & Cardinalis Patroni in concursu præstando provisioni beneficii referenti per obitum familiaris Cardinalis faciendæ per Datariam de Beneficio, cujus provisio aliàs pertineat ad Cardinalem Titularem.

Disc. CXII.

Pavatina præbendæ Theologalis.

An ubi collatio Canonicatum in Cathedrali pertineat ad solum Capitulum sine Episcopo, præbendæ Theologalis collatio, vel electio pertineat ad Episcopum.

Disc. CXIII.

Bononien. Canonicatus.

An, & quando Capitulum sit legitimus contradictor, ut propterea cesset processus executivus, atque executor fiat mixtus.

Disc. CXIV.

Meleuitana Prioratus.

An, & quando dimissio beneficii importet ejus vacationem, necne.

Disc. CXV.

Ariminen. Capellaniæ.

An Canonici Regulares sint capaces beneficiorum secularium, & qualium.

Disc. CXVI.

Pistorien. Canonicatus.

An scilicet, & quando Capellania sit incompatibilis cum altero beneficio, & quomodo.

Disc. CXVII.

Meleuitana Commendæ.

An & quæ commendæ sint compatibles, vel respectivè incompatibiles cum prioratibus, & dignitatibus Hierosolymitanæ Religionis.

Disc. CXVIII.

Romana Ecclesiarum.

De incompatibilitate plurium Ecclesiarum Cathedralium vel Metropolitanarum, seu Patriarchalium, & similiarum, an procedat in Ecclesiis Titularibus absque administratione in partibus Infidelium; Et incidenter de æquitate practicanda cum fundatore.

Disc. CXIX.

S. Donini Beneficium.

De prohibitione pluralitatis beneficiorum, quomodo intelligatur, an capiat etiam beneficia de jurepatronatus; Et an cesset solum in secundo beneficio, ut non permittatur tertium, & quatenus istud non permittatur, an potius corrumpat provisio istius, vel vacet primum; Et per quantum tempus sit prohibita retentio utriusque; Et de beneficiis sub eodem tecto.

Disc. CXX.

Nullius Beneficium.

An sustineatur permutatio facta coram Ordinario de primo beneficio per eum, cui obtinuit secundum incompatible, quod postea non curat, vel non potest de facto assequi.

Disc. CXXI.

Meleuitana Commendæ.

De justificatione melioramentorum primæ Commendæ ut alia obtineri valeat, quando sit necessaria, & quomodo fieri debeat. Et de altero requisito residentie quinquennalis, quando illius necessitas cesset.

Disc. CXXII.

Tusculana fructuum.

Quinam fructus, & emolumenta pertineant ad coadjutorem, & qui ad coadjutum.

Disc. CXXIII.

Tuden. Coadjutoria.

An sustineatur gratia coadjutorie in vim consensus præstiti per Procuratorem coadjuti, postquam iste mandatum revocaverat.

Disc. CXXIV.

Barchionen. Vicariæ.

An, & quando sub mandato generali, quod alicui per absentem datum sit, veniat facultas præsentandi, vel nominandi beneficia, ut propterea nominationi jam factæ per Procuratorem non obstet presentatio diversa facta per mandantem.

Disc. CXXV.

Ulixbonen. Beneficium.

De regula de viginti, sive de infirmis resignantibus, an locum habeat, si resignans de tempore resignationis esset in statu valido, supervenerit autem obitus inopinatè.

Disc. CXXVI.

Lauden. Indulti.

An Episcopus possessor Ecclesiæ in qua Cardinalis habeat indultum conferendi beneficia reservata, possit acceptare alternativam in præjudicium indultarii.

Disc. CXXVII.

Camerinen. Canonicatus.

An dicatur simoniaca resignatio beneficii ex eo, quod conjuncti resignarii provideant resignantem de ejus sustentatione, quam aliàs ex beneficio resignato obtinebat.

Disc. CXXVIII.

Mediolanen. Simonia.

An & quando per conventiones inter resignantem, & resignarium commissa dicatur Simonia ad effectum præsertim pœnales.

Disc. CXXIX.

Messanen. Beneficium.

Declausula sive præmissio &c. an & quando salvet provisionem, non obstante falsa expressione.

Disc. CXXX.

Nolana Annatæ.

An & quando impetrator excusetur à solutione annatæ ob existentiam intrusi.

Disc. CXXXI.

Meleuitana Beneficium.

An provisus de beneficio per Ordinarium, ubi præsertim sit de jurepatronatus, indigeat litteris eo modo, quo requiritur in provisus Apostolicis, vel etiam sine illis capere valeat possessionem.

Disc. CXXXII.

Tuden. Canonicatus.

De Regula Decennali, ejusque operatione, ad eandem materiam, de qua supra disc. 47. & 50. Et in specie an ille, cui obstat ista regula, adeat sententiam contrariam deportaverit, possit novam facere impetrationem; Et aliqua de regula de trienniali.

Disc. CXXXIII.

Calaguritanæ Beneficium.

De eadem materia, de qua supra disc. 67. an beneficia Diocesis Calaguritanæ debeantur digniori, ad interpretationem indulti Clem. VIII. & quis sit dignior.

Disc. CXXXIV.

Capuana Canonicatus.

De privatione beneficii ob non residentiam, & an impetrator ex ista specie vacationis immittendus veniat in possessionem in eo processu executivo, qui competit litteris Apostolicis.

Disc. CXXXV.

Vesuviana Canonicatus.

De eadem materia, de qua supra disc. 77. privationis beneficii ob non residentiam; Et an ita privato obstat, necne regula de trienniali, quæ allegetur per provisum, & possessorem.

Disc. CXXXVI.

Nolana Parochialis.

De unione quando dicatur talis, quod faciat cessare vacationem, necne, cum aliis ad eandem materiam; Et aliqua de subrogatione gratiosa in jus, & locum defuncti, ejusque executione.

Disc. CXXXVII.

Romana spolia.

De eadem materia, de qua disc. 81. & seqq. super fructibus pendentibus, & respectivè in exactis tam beneficiorum, quam pensionum inter Cameram, & hæredes beneficiarii, vel pensionarii, & præsertim de intelligentia motus proprii Clementis IX. ad favorem Cardinalium super fructibus maturatis, & non exactis.

Disc. CXXXVIII.

Senen. fructuum.

De eadem materia, de qua supra disc. 81. & seqq. super controversiis circa fructus, & alia, quæ verti solent inter successorem in Ecclesia, vel beneficio, & hæredes prædecessoris.

Disc. CXXXIX.

Romana quinquennalis.

De iisdem quinquenniis, de quibus supra disc. 89. debitis pro beneficiis unitis manibus mortuis, quando debeantur necne.

Disc. CXL.

Parmen. Consortii.

An, & quando Episcopus arctare possit provisus de beneficiis servitoriis ad addicendum id quod est necessarium cum abbreviatione temporis præscripti à Concilio Tridentino. Et pœnas imponere contra negligentes addiscere cantum, easque applicare beneficiatis bene addiscentibus, & interventibus.

Disc. CXLI.

Fulginanen. Parochialis.

De reservatione ex capite Conclavistatus, an excludat indultum, vel excludat etiam regulam 32. de consensu Cardinalium. Quinam sint Conclavistæ in quibus idem procedat. Et an dicta regula 32. locum habeat in Parochialibus.

Disc. CXLII.

Romana Beneficium S. Petri.

De familiaritate Papæ, an, & quæ cessare faciat indultum Cardinalis; Ac etiam quando dicatur adesse vacatio apud Sedem, quæ idem indultum cessare faciat. Et an regula 32. de consensu intret in casu vacationis ad Sedem.

Disc. CXLIII.

Eadem Ferrarien. Prioratus, de qua supra disc. 103. & de eadem materia.

Disc. CXLIV.

Romana Capellaniæ.

De eadem materia, de qua supra disc. 80. & 97. & disc. 22. de Canonis, quando scilicet Capellano manuali competat interdictum possessionum ne removeatur. Et incidenter de facultatibus Signaturæ Justitiæ, & de mandato de manutenendo, quando intret ut sit executivum, & summarium necne.

Disc. CXLV.

Albanen. Canonicatus.

De eadem materia, de qua supra disc. 21. ad reg. 7. vel 8. quando Cardinales absentes habeant jus conferendi beneficia Episcopatum, & titularum Cardinalitiorum.

INDEX CAUSARUM

Hoc titulo de Beneficiis Ecclesiasticis, ordine alphabetico per Dioceses dispositus.

A	C	F
Abulen. Beneficium, disc. 26.	Castarugustana Canonicatus, disc. 23.	Ferrarien. Prioratus, disc. 103.
Abulen. Scholasticæ, disc. 106.	Scholasticæ, disc. 42.	Firmana Parochialis, disc. 101.
Albanen. Canonicatus, disc. 145.	Calaguritanæ Beneficium de Bilbao, disc. 70.	Firmana Beneficium, disc. 52.
Anconitana, seu nullius spolia, disc. 82.	Beneficium S. Crucis de Campeyo, disc. 67.	Fulginaten. Parochialis, disc. 141.
Anglonen. Archipresbyteratus, disc. 77.	Calaguritanæ Beneficium de Marquisa, disc. 133.	G
Aprutina, seu nullius Beneficiorum, disc. 74.	Camerinen. Canonicatus, disc. 127.	Gerunden. Canonicatus & Sacrificæ, disc. 24.
Ariminen. Capellaniæ, disc. 116.	Capuana Canonicatus, disc. 134.	H
Astun. Præposituræ, disc. 56.	Catanien. optionis, disc. 33.	Hyldefimen. Præposituræ, disc. 13.
Avellina Canonicatus, disc. 54.	Colonien. & Argentin. Canonicatum, disc. 64.	Hispalen. Beneficium, disc. 35.
Augustana, seu nullius Præposituræ, disc. 109.	Cremonen. Parochialis, disc. 51.	Præstimonii, disc. 11.
B	E	I
Barchionen. Canonicatus, disc. 29.	Elboren. subrogationis, disc. 53.	Januen. Beneficium, disc. 7.
Barchionen. Canonicatus, disc. 108.	F	Illerden. disc. 39.
Vicariæ, disc. 124.	Ferrarien. Canonicatus, disc. 9.	Juvenacen. Præposituræ, disc. 107.
Beneventana juris conferendi, disc. 32.	Ferrarien. Prioratus, disc. 143.	L
Bonon. Beneficiorum, disc. 3.	Frumentii, disc. 83.	Lauden. Indulti, disc. 126.
Bononien. Canonicatus, disc. 113.	Pertinentiæ fructuum & bonorum, disc. 84.	Leodien. Canonicatus, disc. 22.
Fructuum, disc. 81.		Canonicatus, disc. 76.
Indulti, disc. 2.		Lucana, disc. 63.

M
Majoricen. Beneficium, disc. 15.
Canonicatus, disc. 30.
Canonicatus Pœnitentiarii, disc. 28
Marianen. seu Acien. Beneficium, disc. 19
Mediolanen. Beneficiorum, disc. 47.
Mediolanen. Beneficiorum, disc. 104.
Simonæ, disc. 128.
Melevitana Commendæ, disc. 117.
Commendæ, disc. 121.
Prioratus, disc. 114.
Melevitana Bajulivatus, disc. 68.
Contributionis, disc. 88.
Prioratus Ecclesiæ, disc. 69.
Melevitana Beneficium, disc. 131.
Melfien. Cantoriæ, disc. 55.
Messanen. Beneficium, disc. 129.
Monasterien. Canonicatum, disc. 65.
Monopolitana Canonicatus, disc. 10.
Montis Alti Parochialis, disc. 73.
Montis Cassinen. Canonicatus, disc. 59.

N
Neapolitana Beneficium, disc. 102.
Neapolitana Monasterii, disc. 4.
Parochialis, disc. 37.
Nolana Annatæ, disc. 130.
Parochialis, disc. 136.
Novarien. juris conferendi, disc. 31.
Parochialis, disc. 71.
Nucerina Capellanæ, disc. 61.
Nullius seu &c. disc. 75.
Nullius Provinciæ Syporting Archipresbyteratus, disc. 12.
Nullius Beneficium, disc. 120.

Nuscana Canonicatus, disc. 17.

O
Ortonen. Residentiæ, disc. 69.

P
Parthen. Consortii, disc. 140.
Patavina Præbendæ Theologalis, disc. 112.
Pientina transactionis, disc. 85.
Pistorien. Canonicatus, disc. 115.
Portugallien. disc. 79.
Prænestina, disc. 86.

R
Rhegginen. unionis, disc. 46.
Romana Beneficiatus S. Joannis, disc. 5.
Beneficiatus S. Petri, disc. 105.
Beneficiatus S. Petri, disc. 142.
Beneficiatus, disc. 111.
Canonicatus, disc. 21.
Capellanæ, disc. 62.
Capellanæ, disc. 144.
Capellanæ Innocentianæ, disc. 6.
Capellanæ Toletanæ, disc. 20.
Ecclesiarum Titularium, disc. 118.
Seu Patavina Indultorum, disc. 1.
Juris amovendi, disc. 80.
Seu &c. quinquenniorum, disc. 89.
Quinquenniorum, disc. 139.
Spolii, disc. 137.

S
Sabinen. unionis, disc. 45.
Salisburgen. Fructuum, disc. 34.

Salisburgen. Canonicatus, disc. 110.
S. Agathæ Gothorum contributionis, disc. 87.
S. Donini Beneficium, disc. 119.
Segobricen. Canonicatus, disc. 50.
Senen. Fructuum, disc. 138.
Sorana Beneficium, disc. 43.
Spoletana Capellanæ, seu residentiæ, disc. 58.
Capellanæ de Venturinis, disc. 57.

T
Taurinen. Beneficium, disc. 44.
Canonicatus, disc. 18.
Toletana Archipresbyteratus, disc. 36.
Beneficium, disc. 38.
Depopulationis de Uzeda, disc. 49.
Tranen. Canonicatus, disc. 66.
Trojana Canonicatus, disc. 72.
Tusculana Fructuum, disc. 122.
Tuden. Coadjutoriæ, disc. 123.
Canonicatus, disc. 132.
Turritana Canonicatus, disc. 16.

V
Vafionen. Prioratus, disc. 27.
Vercellen. Coadjutoriæ, disc. 78.
Dismembrationis, disc. 48.
Vestana Canonicatus, disc. 135.
Vicen. Parochialis, disc. 25.
Præposituræ, disc. 41.
Vicentina Præposituræ, disc. 14.
Viterbien. Canonicatus, disc. 8.
Ulixbonen. Beneficium, disc. 125.

INDEX ARGUMENTORUM IN DISCURSIBUS.

Qui habentur in II. Parte Duodecimi Libri de Canonicis, & Capitulo.

Disc. I.
Januen. præbendæ Theologalis.
An Episcopus annexere possit alicui Canonicatus Diac-
nali, vel Subdiaconali ordinem presbyteralem cum
loco fixo, in præjudicium Canonicorum Diaconorum,
& Subdiaconorum antiquorum habentium jus optandi
primas fedes post dignitates; Et de materia dictæ an-
nexionis ordinum, Et quomodo Capituli consilium at-
tendi debeat, Et an illud semel præstitum sit revocabile.

Disc. II.
Neapolitana Capellanarum.
De divisione Capituli ejusque Canonicorum in plures or-
dines, An de uno ad alterum detur transitus, vel com-
municatio jurium, quæ per turnum inter eos divisa
sunt.

Disc. III.
Mediolanen. assistentiæ.
An Canonici præstare debeant assistentiam Dignitati ce-
lebranti, vel etiam alteri Canonico, quomodo, &
quando.

Disc. IV.
Bitefen. Archipresbyteratus.
Dignitates an, & quando sint de Capitulo; Et an pos-
sessio Dignitatis, vel Canonicatus in Cathedrali, vel
Collegiata, capi debeat capitulariter, necne.

Disc. V.
Laurentiana Canonicatus.
De ætate requisita in Canonicatibus Ecclesiæ Cathedra-
lis, quibus expressè nullus ordo sit annexus, Et an æ-
tas præscripta per Sac. Concil. Trid. requiratur in illis
canonicatibus, qui sint de jure patronatus laicorum,

Atque dispensatio ætatis ad suscipiendum sacros ordi-
nes, an suffragetur ad canonicatum.

Disc. VI.
Collen. distributionum.
Novi canonicatus ultra consuetum numerum, an, &
quando in Cathedrali, vel Collegiata per ordinarium
erigi valeant, & quomodo talis erectio facienda sit.
Et an Canonici novi, vel supranumerarii gaudeant voce
in Capitulo, aliisque juribus, & emolumentis cano-
nicilibus, sicuti antiquiores.

Disc. VII.
Cæsaraugustana portionum.
An Capitulum sit dominus, vel solum administrator il-
lorum bonorum, quorum fructus assignati sunt distri-
butionibus, quæ sunt etiam communes portionariis,
vel beneficiatis, ad effectum videndi, cujus commodum
cedat dictorum fructuum excrecentia, Et an hæc di-
vidi debeat, si distributiones habent taxam uniformem.

Disc. VIII.
Trojana juris accrescendi.
De decreto Concilii Tridentini sess. 24. de reform. cap. 14.
& de Constitutione 104. Pii V. prohibentibus applica-
tionem fructuum canonicatum, seu aliorum benefi-
ciorum vacantium ad commodum capituli, & canoni-
corum pro admissione noviter provisi, & quomodo pro-
cedant; Et an canonico successor denegari possint illi
majores fructus, quos jure optionis, vel jure accre-
scendi obtinebat ejus prædecessor.

Disc. IX.
Romana contributi.
An pro debitis capituli contractis de tempore prædecesso-
rum,

rum, capi possint fructus, vel distributiones currentes
in præjudicium canonicorum juniorum non existen-
tium in capitulo de tempore contracti debiti; Et de
concurso inter ipsos canonicos juniores & creditores.

Disc. X.
Novarien. distributionum.
An, & quando sublineatur consuetudo, ut canonici in-
tervenire debeant pro loco distributionum, quibusdam
horis canonicis tantum, non autem in aliis, ad inter-
pretationem S. Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 12. in
illis verbis (*statu horis.*)

Disc. XI.
Hyeracen. distributionum.
De eadem materia servitii necessarii pro consequendis di-
tributionibus; Et an sit tolerabilis consuetudo super
modico servitio turnario ob distributionum tenuitatem.

Disc. XII.
Sulmonen. distributionum.
An Canonicus, qui de tempore valetudinis non est soli-
tus residere, ac servitio Ecclesiæ interesse, gaudeat
privilegio de jure competente infirmis, ut habeatur pro
presente, & lucretur distributiones massæ grossæ vel
minutæ: Et quid ubi absentia fuit ex justa causa.

Disc. XIII.
Florentina Indulti.
De Indulto Apostolico eximente Canonicum ex causa
studiorum à residentia cum jure percipiendi etiam di-
tributiones in absentia, an suffragetur post susceptum
Doctoratum; Et de aliis ad hujusmodi Indultorum
materiam pertinentibus.

Disc. XIV.
Romana jurium Canonicatum.
Sub concessione jurium, ac emolumentorum canonica-
lium, quænam veniant, & quæ non; Et de differen-
tia inter actus capitulares, & actus chorales.

Disc. XV.
Romana concessionis Indulti.
Sub nomine Decani canonicorum, & capituli, quoties
agitur de Decanatu sonante in antianitatem, non au-
tem in Dignitatem, ad effectum præminentiarum ac
exemptionis à servitio; An veniat ille qui verè, &
de facto est talis tamquam antiquior canonicus, vel po-
tius qui ob aliquod impedimentum senioris occupat pri-
mum locum, & nuncupationem Decani; Et an rati-
one longævi servitii concedenda sit exemptio ab in-
teressentia, & servitio.

Disc. XVI.
Anglonen. participationis.
An distributiones massæ grossæ, vel alia emolumenta
canonicatus, vel dignitatis veniant sub nomine fru-
ctuum, ita ut debeantur absentibus ex legitima causa; Et
quando huic, quamvis non interessenti, neque inter-
venienti, etiam distributiones debeantur, Et de specie-
bus massæ grossæ.

Disc. XVII.
Nazarena participationis.
An provisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus subja-
ceant Ecclesiæ statuto, vel consuetudini super gratui-
to servitio Ecclesiæ præstando, vel aliis implementis
pro admissione ad participationem massæ communis.

Disc. XVIII.
Conversanen. participationis.
An Presbyteri participantes de massa communi etiam
cum Dignitatibus, & Canonicis, dicantur de Capitu-
lo in omnibus, & præsertim circa participationem
emolumentorum Parochiæ, quæ annexa est Capitulo.

Disc. XIX.
Neritonen. Statuti.
An in Ecclesiis receptitiis omnium civium seu natura-
lium præfici possit certus numerus, qui de massa com-
muni aliisque emolumentis participare debeat, exclu-
sis aliis supra numerum, quamvis Ecclesiæ servitio
adscriptis, atque in gremium legitime receptis.

Disc. XX.
Baren. juris votandi.
An simplices presbyteri, qui post adimpleta Statuta Ec-
clesiæ Cathedralis vel Collegiata, quæ sit aliorum civi-
um receptitia, admissi sunt ad æqualem participa-
tionem massæ Capitularis, aliorumque emolumentorum
æqualiter cum dignitatibus & Canonicis, habeant
quoque votum in Capitulo.

Disc. XXI.
Reggien. Consortii.
An Collegium seu Congregatio simplicium presbytero-
rum alicui Ecclesiæ inservientium, teneatur recipere
omnes cives seu patrimoniales in consortio seu
gremio Ecclesiæ, habentes requisita per eisdem
Consortii statuta desiderata, vel possit receptionem ali-
quibus denegare; Et quando ad hunc effectum dicatur
concurrere qualitas civilitatis seu naturalitatis per eam-
dem statuta desiderata.

Disc. XXII.
Matheranen. juris amovendi Capellanos.
An simplices presbyteri pro Ecclesiæ consuetudine ad-
missi ad gremium Ecclesiæ, ac participationem massæ,
utpotè nullum titulum habentes, ac manuales
dimitti possint per capitulum, ac expelli à servitio, &
participatione.

Disc. XXIII.
Conchen. tertii adjuncti.
An in causis Capitularium decidendis ad præscriptum
Sac. Concilii Tridentini sess. 25. de reformat. cap. 6. per
Episcopum cum duobus adjunctis, in casu discordiæ,
tertius debeat esse Capitularis, vel potius deputari va-
leat quicumque alter quamvis non capitularis; Et in
quibus capitulis dicta procedendi forma servanda sit,
ac procedat.

Disc. XXIV.
Gallipolitana Vicarii Capitularis.
An capitulum Sede vacante, in deputatione Vicarii ad
formam C. T. existentibus Canonicis Doctoribus in
Decretis, vel in Sacra Theologia, possit eis neglectis,
deputare non Doctorem; Et quatenus non possit, ita-
ut electio sit invalida, An ea annullata intrent facul-
tates Metropolitanæ, vel potius competat Capitulo jus
denudè eligendi, seu deputandi.

Disc. XXV.
Neritonen. seu Gallipolitana deputationis.
De eadem materia devolutionis juris deputandi Vicarium
Sede vacante ad Episcopum viciniorum Ecclesiæ ex-
emptæ, ob electionem malè factam à Capitulo de non
Doctore; Et an à gestis per Episcopum viciniorum, qui
sit subditus Metropolitanæ, detur appellatio necne ad
istum, si ipsa Ecclesia, in qua fit deputatio Vicarii,
est exempta.
Et an appellatio etiam ad Sedem Apostolicam, vel Sa-
cram Congregationem, in hac materia operetur effe-
ctum suspensivum, ac impediatur dictæ deputationis ex-
ecutionem.

Disc. XXVI.
Matheranen. electionis Vicarii.
De eadem materia electionis Vicarii Sede vacante, quæ
forma servari debeat, & an ipsius electi votum com-
putari debeat ad electionem concludendam; Et an
electus exercere possit sine litteris suæ deputationis;
Et incidenter aliqua de duobus Vicariis Capitularibus
istarum Ecclesiarum, simul unitarum, Matheranen.
& Acherontinæ.

Disc. XXVII.
Monasterien. Coadjutoriæ.
De consensu Capituli super Coadjutore præstando Epi-
scopo cum futura successione, quando dicatur bene vel
malè præstitus; Et de materia electionis circa malam
intimationem capituli, vel spretum aliquorum capitu-
larium sub prætextu criminum seu inhabilitatis; Et de
voto in Capitulo non competente non constitutis in
Sacris, seu in illis ordinibus, in quibus constituti esse
debent.

Disc. XXVIII.
Tridentina electionis.
De electione novi Episcopi facta per capitulum; An &
quando valeat, Et quæ vota computanda sint, & quæ
non ad concludendum majorem partem.

Disc. XXIX.
Uratislaviæ. Electionis.
An & quando Capitula seu leges quæ per Electores ante
electionem ordinantur, atque per ipsos Capitulares ju-
rantur, & promittuntur, quatenus in eorum aliquo
electio sequeretur, dicantur simonia seu aliâs reproba
ob aliquam eligentium utilitatem, ita ut vitent electio-
nem, vel potius eis cassatis, aut suspensis, electio in
reliquis valida & legitima confirmanda sit.

I N D E X A R G U M E N T O R U M I N D I S C U R S I B U S.

Qui habentur in III. Parte Libri Duodecimi
de Parochis.

Disc. XXX.
Collen. præminentiarum.
De jure explicandi functiones pontificales, ac primarias absente, vel impedito Episcopo, an ex consuetudine, vel conventione spectare possit ad Capitulum, seu Canonicum ab eo deputandum in exclusionem primæ Dignitatis; Et an super his transigi possit sine beneplacito Apostolico.

Disc. XXXI.
Remissivæ relationes plurium controversiarum, seu disputationum concernentium hanc materiam capituli, canonicorum, & Dignitatum, tam circa præminentialia, quàm alia, de quibus *hoc tit. actum non est*, sed alibi *sub tit. de Præminent.*

Disc. XXXII.
Camerinen. participationis.
De eadem materia, de qua supra disc. 16. qui scilicet sint fructus, & quæ distributiones, & quando istæ massæ grossæ, speciem vel naturam fructuum habeant, ut absentes ex justa causa de illis participare valeant; Et aliqua de insigniis Canonicibus, An exigant indultum speciale.

E X S U P P L E M E N T O

Disc. XXXIII.
Majoricen. Vicarii.
De eadem materia de qua supra disc. 24. super necessitate eligendi Doctorem in Vicarium Sede Vacante, & an attendi debeat contraria consuetudo, & qualis doctoratus requiratur.

Disc. XXXIV.
Senen. Præbendarum.
An valeat, & sublineatur, necne communicatio inter canonicos super præbendis aliàs in inæqualibus cum eorum reductione ad massam communem, ut ita omnium sit conditio æqualis.

Disc. XXXV.
Romana Servitorum.
De distributione Servitorum, & Officiorum, aliorum-

que munerum inter Beneficiatos, & clericos ejusdem Ecclesiæ, & ejusdem ordinis hierarchici.

Disc. XXXVI.
Theatina Canonicatus.
An erecto novo Canonicatu de consensu capituli cum assignatione dotis, quæ massæ capitulari incorporaretur, adeout novi canonici conditio sit æqualis cum aliis, diminutionem hac dote patiente, possit capitulum prætere suppressiorem canonice, vel excludere ejus possessorem, à cœquale participatione massæ.

Disc. XXXVII.
Pennen.
An, & quando canonicus supra numerum occupet locum provisionis, aliisque gaudeat præminentis supra Canonicos numerarios postea admissos.

Disc. XXXVIII.
Colonien. Coadjutoria.
De eadem materia, de qua supra disc. 27. An scilicet consensus capituli pro coadjutoria debeat esse capitularis, & in forma electionis.

Disc. XXXIX.
Abulen. Decanatus.
An, & quando capitulum habeat jus se opponendi concessioni Indulti, vel dispensationis, quæ petatur per primam dignitatem super obligatione assumendi ordines sacros, & qualis sit stylus Datarie super hujusmodi dispensationis prorogatione.

Disc. XL.
Acheruntina distributionum.
An & quando canonico, & Dignitati non inservienti in divinis ob impedimentum censurarum, quæ postea injustæ declarentur, vel ob absentiam ex causa litis, debeantur necne distributiones quotidianæ.

Disc. XLI.
Januen. Habitus.
An canonici justè se opponere valeant, & impedire, quod Beneficiati, & capellani ejusdem Ecclesiæ uniformem habitum deferre non debeant, sed difforem, & inferiorem.

I N D E X C A U S A R U M

Hoc titulo de Canonicis, & Capitulo, ordine
alphabetico per Diœceses dispositus.

A	H	P
A Bulen. Decanatus, disc. 39.	Hyeracen. distributionum, disc. 11.	Pennen. disc. 37.
Acheruntina distributionum, disc. 40.		
Angelonen. participationis, disc. 16.		
	I	R
B Baren. juris votandi, disc. 20.	Januen. habitus, disc. 41.	Romana servitorum vel distributio-
Bitecnen. Archiepiscopatibus, disc. 4.	Januen. præbendæ, disc. 2.	num, disc. 35.
		Rheggien. Consortii, disc. 21.
	L	Romana concessionis indulti, disc. 15.
	Lauretana Canonicatus, disc. 5.	Contributi, disc. 9.
		Jurium Canonicorum, disc. 14.
	M	S
Camerinen. participationis, disc. 32.	Majoricen. Vicarii, disc. 33.	Senen. Præbendarum, disc. 34.
Cæsaraugustana portionum, disc. 7.	Materanen. electionis Vicarii, disc. 26.	Sulmonen. distributionum, disc. 12.
Collen. distributionum, disc. 6.	Juris amovendi Capellanos, disc. 22.	
Præminentiarum, disc. 30.		
Colonien. coadjutoria, disc. 38.		
Conchen. tertii adjuncti, disc. 23.	Mediolanen. assistentia, disc. 3.	
Conversanen. participationis, disc. 18.	Monasterien. Coadjutoria, disc. 27.	
		T
	N	Theatina Canonicatus, disc. 36.
	Nazarena participationis, disc. 17.	Tridentina electionis, disc. 28.
	Neapolitana Capellaniarum, disc. 2.	Trojana juris accrescendi, disc. 8.
	Neritonen. Statuti, disc. 19.	
	Seu Gallipolitana deputationis Vicarii, disc. 25.	
	Novarien. distributionum, disc. 10.	
F Florentina indulti, disc. 23.		
	V	Uratislaven. electionis, disc. 29.
G Gallipolitana Vicarii Capitularis, disc. 24.		

Disc. I.
Civitatis Castellane parochialis.
De accessu Episcopi, vel Vicarii Generalis in paritate votorum in concursu, quomodo intelligatur, An scilicet intelligatur in paritate votorum examinatorum, ut adhesio faciat concurrentem approbatum vel reprobatum, vel potius in paritate votorum inter ipsos concurrentes.

Et an habens minora suffragia in approbatione, possit præligi, spreto altero habente suffragia majora.

Disc. II.
Caputaquen. Archiepiscopatibus.
De eadem materia concursus in parochiali juxta formam Concilii: Et an dicta forma malè servata dicatur, si pro concursu prorogatus esset major terminus præfixus per Constitutionem Pii V. & quid si inter examinatores interveniant unus vel plures, qui non reperiantur descripti in Synodo, an id causet nullitatem; & quomodo probetur quem esse examinatorem synodalem.

Disc. III.
Naulen. Parochialis.
De eadem forma concursus habendi in parochialibus; & quomodo examinatores debeant suum votum proferre; Et an in quolibet concursu præstare debeant juramentum à Concilio Tridentino demandatum, vel potius sufficiat unicum generale: Et an Episcopus in præligendo teneatur sequi majorem partem suffragiorum.

Disc. IV.
Gerunden. Parochialis.
De eadem materia concursus ad parochialem habitum coram Vicario Capitulari, seu coram possessore Prælaturæ, quæ tunc vacabat ob ejusdem Vicarii seu Prælati promotionem ad Episcopatum, An valeat necne: & an intret regula textus in l. Barbarius &c.

Disc. V.
Miranden. concursus.
De eadem materia concursus in parochialibus Sede Episcopali vacante ad effectum testimonialium super provisione Apostolica, an fieri possit coram Capitulo, vel fieri debeat coram Vicario Capitulari, & non aliàs.

Disc. VI.
Nucerina Parochialis.
De eadem materia concursus ad parochiales, circa appellationem ab irrationabili judicio Episcopi; Et de provocatione appellantis ad novum examen, an hunc effectum consistere debeat de irrationabili judicio.

Disc. VII.
Veneta Jurispatronatus.
De eadem materia appellationis à rejectione in concursu, & provocatione ad novum examen juxta Constitut. Pii V. & an examen sit subdelegandum in partibus, vel sequi debeat in Curia; & an in Parochialibus de jurepatronatus intret concursus ad formam Concilii, & dictæ Constitutionis Pii V.

Disc. VIII.
Casertana Parochialis.
De eadem materia provocationis ad novum examen, quæ fiat ab irrationabili judicio, an cesset si constet, provocantem debuisse rejici, unde incontinenti pateat de irrationabilitate.

Disc. IX.
Surrentina Parochialis.
An in Ecclesiis parochialibus sitis in solo Basilicæ Lateranensis, ejusdemque tributariis, vel censualibus, servari debeat forma concursus ad præscriptum Concilii Tridentini, & Constitutionis Pii V. vel potius provisio pertineat ad Capitulum.

Disc. X.
Barchinonen. Parochialis.
De eadem materia concursus in parochialibus juxta formam præscriptam à Conc. Trid. An servari debeat Vicariis parochialium unitarum alicui dignitati, vel beneficio, seu collegio; Et quando dicatur consistere de unione.

Disc. XI.
Assisen. Vicaria.
An forma concursus præscripta per Sacrum Concilium Tridentinum adhibenda sit in provisione Vicarii in Ecclesia Regulari, cui annexa sit cura animarum.

Disc. XII.
Senogallien. Parochialis.
De eadem materia Constitutionis Pii V. super provisione Ecclesiarum parochialium, quæ prætendantur subjectæ alicui monasterio, vel alteri Ecclesiæ, & quando servari adhuc debeat concursus coram ordinario ad formam Concilii, vel sufficiat examen super idoneitate juxta Constitutionem Pii V.

Disc. XIII.
Mediolanen. Parochialis.
De eadem materia Ecclesiæ parochialis, quæ prætendatur unica seu aliàs subjecta alicui Monasterio Regulari, An cadit sub decreto Concilii Tridentini circa formam concursus, vel potius sub constitutione Pii V. & quid ubi agatur de Ecclesiis parochialibus de jurepatronatus ecclesiastico; seu aliàs ex privilegio.

Disc. XIV.
Nucerina Paganorum Capellania.
An in Cappellaniis, seu aliis Beneficiis existentibus in Ecclesia parochiali, cum onere curæ animarum, requiratur concursus ad formam Concilii; Et quomodo in una Ecclesia dentur plures Rectores, vel Beneficiati habentes curam.

Disc. XV.
Faventina Parochialis.
An intret concursus in Parochialibus de jurepatronatus laicorum, & quid ubi istud est dubium, atque ultimus status est de libero.

Disc. XVI.

Pampilonen. juris examinandi.

An Episcopus possit novo examini subijcere parochos jam approbatos; & quid ad istum effectum requiratur.

Disc. XVII.

Majoricen. Vicariæ.

An Vicarius perpetuus, Ecclesiæ parochialis habens Vicariam in titulum deputare possit alterum Vicarium ad exercitium curæ; & in quo differant Rector, & Vicarius perpetuus.

Et an idem Vicarius participare debeat de distributionibus massæ Beneficiorum, seu Cappellanorum eidem Ecclesiæ inservientium.

Disc. XVIII.

Melphiten. congruæ.

Ubi nullæ adsunt Parochiæ, sed cura pro universo populo exercetur in Ecclesia Cathedrali per illos de Capitulo, & Clero ejusdem Ecclesiæ; An superveniente præcepto Supriorum, ut ad ejus exercitium deputari debeant certi Vicarii ad formam Decreti Concilii Tridentini, & Constitutionis 47. Pii V. incumbat onus præstandi congruam Episcopo, vel potius capitulo, aut Popolo.

Disc. XIX.

Perusina congruæ.

An concordia inita inter Vicarium, & eum, cui parochia annexa est super congrua Vicarii, impugnari possit sub prætextu diminutionis fructuum, seu bonorum assignatorum, Et an competat actio ad petendum supplementum summæ taxatæ per Constitutionem Pianam.

Disc. XX.

Murana congruæ.

De eadem materia congruæ debitæ Dignitati, vel Canonico, cui fixæ ac perpetuè annexum est exercitium curæ annexæ ipsi Capitulo, quanta sit; Et an in eam imputari debeant fructus certi, vel incerti ipsius Dignitatis, vel Canonici, qui & quomodo; & incidenter aliqua de declaratoria contra non obedientem, an possit decerni etiam pro solutionibus in futurum.

Disc. XXI.

Volaterrana congruæ.

De eadem materia congruæ debitæ vicario, à quo tempore debeantur; & an habeatur jure fructuum beneficii pro tempore quo vicaria vacat, ad effectum videndi, ad quem pertineat.

Et de Vicario sæculari præficiendo exercitio curæ in Ecclesiis parochialibus annexis Monasteriis Regularis.

Disc. XXII.

Romana jurium parochialium.

An & quæ jura, & emolumenta parochialia competant capitulo, vel alteri habenti curam habitualem, & quæ competant vicario habenti exercitium curæ.

Disc. XXIII.

Romana jurium funeralium.

De juribus, ac emolumentis parochialibus pro funeribus, & exequiis morientium in Hospitali existente intra fines alicujus parochiæ, si illi sint de eadem, vel de aliena parochia, ad quem respectivè pertineant.

Disc. XXIV.

Romana Parochialitatis.

De privilegio parochialitatis concessio alicui Ecclesiæ in personis alicujus nationis quamvis viventibus in alienis parochiis, An amissum dicatur per non usum, Et de materia parochialitatis in personis abque territorio.

Disc. XXV.

Romana quartæ funeralium.

De quarta funerali de jure debita Parochis, An debeat ex funeribus quæ fiunt in Ecclesiis Regularium super hoc habentium privilegia exemptiva, An scilicet istis per Sacrum Concilium Tridentinum derogatum fuerit; & de differentia inter quartam funeralium ipsa die humationis, & quartam legatorum, seu anniversariorum &c. Et aliqua de observantia particulari Urbis.

Disc. XXVI.

Comen. funeralium.

An in concordii super emolumentis funeralium, aliisque juribus parochialibus inter Capitulum, & Vicarium, seu alium ad curæ exercitium deputatum, vel inter ejusdem Ecclesiæ clericos & ministris, requirantur necnè solemnitates aliàs in alienationibus, vel concordii super bonis & juribus Ecclesiæ requisitis; & quando hujusmodi concordiæ dicantur personales successorum non obligatoriæ, vel è converso eos obligent.

Disc. XXVII.

Tranen. juris sepeliendi.

De jure sepeliendi eos qui decedant non facta electione sepulturæ, An competere valeat uni Ecclesiæ parochiali privativè ad aliam, & quid ad hunc effectum requiratur.

Disc. XXVIII.

Neapolitana funeralium.

De jure funeralium, & participatione emolumentorum funeralium quoad clericos Ecclesiæ parochialis non habentibus participationem in cura animarum.

Disc. XXIX.

Romana pretatici.

An parochus aliquod emolumentum exigere possit ab Hebræis, vel aliis infidelibus ratione damnorum & interesse, in locum decimarum, vel emolumentorum, quæ perciperentur à Christianis, qui aliàs habitarent domus per ipsos Hebræos seu infideles inhabitatas.

Et an eadem resectio peti valeat à Religiosis, qui pro nova fundatione Conventus, vel antiqui ampliatione, occupent domus, in quibus aliàs habitabant sæculares.

Disc. XXX.

Majoricen. solemnitarum, & funeralium.

An in Ecclesia parochiali, invito parochi, tam in funeribus seu exequiis, & anniversariis, quàm etiam in solemnitatibus, adhiberi possint cantores, & organistæ, atque alii Clerici sæculares vel regulares convocari, pro libito piarum Congregationum seu privatorum, solemnitates, vel funera suo sumptu magis pomposè celebrare volentium; & incidenter de Statutis seu provisionibus sæcularium circa moderationes pompæ, & expensarum in exequiis, ac funeribus.

Disc. XXXI.

Paven. Oratorii.

An, & quando parochus impedire possit, ne alii sacerdotes celebrent missas solemnes; aliasque ecclesiasticas functiones explicent in Ecclesiis, vel Oratoriis intra ejus parochiæ fines existentibus.

Disc. XXXII.

Romana imaginis, ac finium parochialium.

De Sacris Imaginibus, quæ in privatis, ac prophanis locis existentes, vel repertæ, aliquam devotionem, ac populi concursum habeant, eisque oblationes fiant, An pertineant ad parochum, tam circa facultatem asportandi Imaginem ad parochiam, quàm circa jus percipiendi oblationes; & aliqua de finibus parochialibus eorumque probatione.

Disc. XXXIII.

Novarien. divisionis Parochialium.

Existentibus in eodem territorio duabus Ecclesiis proprios habentibus Rectores distinctos in titulum colatativum, quorum quilibet curam animarum promissive exerceat; An dicantur duæ Ecclesiæ Parochiales, vel potius una per duas efformata, vel una matrix, altera verò filialis seu adjutrix, & quatenus cura dividi debeat, quomodo divisio facienda sit.

Disc. XXXIV.

Novarien. erectionis Parochialis.

An & quando procedi debeat, vel possit ad erectionem novæ parochiæ, cum dismembratione territorii, & populi ab antiqua.

Disc. XXXV.

Bononien. dismembrationis.

De eadem materia dismembrationis factæ ab Ecclesia Parochiali, quid requiratur, ad effectum, ut substineatur ac valeat: & quid ubi non esset dismembratio status antiqui, sed solum dissolutio antiquæ unionis duarum Ecclesiarum, quarum quilibet ad primævum statum reducat.

Disc. XXXVI.

Novarien. functionum parochialium.

Erecta Ecclesia filiali, mediante dismembratione populi, & territorii ab antiqua Ecclesia parochiali quænam functiones pertineant ad matricem, privativè ad filialem.

Disc. XXXVII.

Instructio Episcopi ad bene servandam formam concursus à Sacro Concilio Tridentino præscriptam in provisione parochialium.

Disc. XXXVIII.

Romana Hospitalis, seu jurium Parochialium.

De privilegiis Apostolicis concessis Hospitalibus super exemptione à jure parochi, de quibus intelligenda sint, Et de eadem materia, de qua supra discursio 23.

EX SUPPLEMENTO

Disc. XXXIX.

Barcinonen. Vicariæ, vel congruæ.

An ille, cui fit unita Ecclesia Parochialis, prætere valedere valeat augmentum bonorum assignatorum Vicario pro ejus congrua, vel potius esse debeat contentus illa præstatione, quam Vicarius ei dare consuevit ad eandem materiam, de qua supra disc. 10. & seqq.

Disc. XL.

Romana præeminentiæ.

An, & quando una Parochia sit subdita, & dependens alterius, ejusque filialis, ut propterea obedientiam, & subjectionem agnoscere teneatur.

Disc. XLI.

Romana jurium Parochialium.

De eadem materia de qua supra disc. 23. & quæ jura competant parochi cum infirmis, & aliis existentibus in Hospitali sito intra Parochiam, ac etiam cum ibidem decedentibus.

Disc. XLII.

Parmen. Dismembrationis.

De eadem materia de qua supra disc. 34. & 35. An scilicet, & quando substineatur nova erectio parochiæ cum dismembratione antiquæ, & cum istius unionem.

Disc. XLIII.

Majoricen. funeralium.

An Parochus, vel capitulum prohibere possit Regularibus ne funera peragant, neque in eis interviant, quomodo, & quando.

Disc. XLIV.

Romana quartæ funeralium.

De eadem materia, de qua supra disc. 25. An scilicet, & de quibus per Regulares, debeat quarta, seu portio canonica Parochi, & quando privilegia non solvendi suffragentur, necnè.

Disc. XLV.

Cassanen. Parochialis.

An valeat concursus habitus coram vicario substituto ab alio vicario Generali habente facultatem substituenti.

Disc. XLVI.

Nullius Guastallæ Jurium Parochialium.

An cura animarum esse dicatur, tam actu, quàm habitu penes Archipresbyterum Ecclesiæ collegiatæ, vel potius penes collegium adesse dicatur habitua- lis, sola verò actualis, & in exercitio penes Archipresbyterum pro competentia jurium parochialium.

I N D E X C A U S A R U M

Hoc titulo de Parochis, ordine alphabetico
per Dioeceses dispositus.

<p>A</p> <p>Assifen. Vicariæ, disc. 11.</p> <p>B</p> <p>Barchionen. Parochialis, disc. 10.</p> <p>Barchinonen. Vicariæ, vel Congruæ, disc. 39.</p> <p>Bononien. dismembrationis, disc. 35.</p> <p>C</p> <p>Caputaquen. Archipresbyteratus, disc. 2.</p> <p>Casertana Parochialis, disc. 8.</p> <p>Cassanen. Parochialis, disc. 45.</p> <p>Civitatis Castellanzæ Parochialis, disc. 1.</p> <p>Comen. funerum, disc. 26.</p> <p>F</p> <p>Faventina Parochialis, disc. 15.</p> <p>G</p> <p>Gerunden. Parochialis, disc. 4.</p>	<p>M</p> <p>Majoricen. Funerum, disc. 43.</p> <p>Majoricen. solemnitatum, disc. 30.</p> <p>Vicariæ, disc. 17.</p> <p>Mediolanen. Parochialis, disc. 13.</p> <p>Melphicten. congruæ, disc. 18.</p> <p>Mirandem. concursus, disc. 5.</p> <p>Murana congruæ, disc. 20.</p> <p>N</p> <p>Naulen. Parochialis, disc. 3.</p> <p>Neapolitana funeralium, disc. 28.</p> <p>Novarien. divisionis Parochialium, disc. 33.</p> <p>Erectionis Parochialis, disc. 34.</p> <p>Functionum Parochialium, disc. 36.</p> <p>Nucerinæ paganorum Capellanizæ, disc. 14.</p> <p>Nucerina Parochialis, disc. 6.</p> <p>Nullius Guastallæ Jurium Parochialium, disc. 46.</p> <p>P</p> <p>Pampilonen. juris examinandi curator, disc. 16.</p> <p>Parmen. Oratorii, disc. 31.</p> <p>Parmen. Dismembrationis, disc. 42.</p> <p>Perusina congruæ, disc. 19.</p>	<p>R</p> <p>Romana hospitalis, seu jurium Parochialium, disc. 38.</p> <p>Imaginis, ac finium Parochialium, disc. 32.</p> <p>Jurium funeralium, disc. 23.</p> <p>Jurium Parochialium, disc. 22.</p> <p>Romana Jurium Parochialium, disc. 41.</p> <p>Parochialitatis, disc. 24.</p> <p>Præminentizæ, disc. 40.</p> <p>Pretatici, disc. 29.</p> <p>Quartæ Funeralium, disc. 44.</p> <p>Quartæ Funeralium, disc. 25.</p> <p>S</p> <p>Senogallien. Parochialis, disc. 12.</p> <p>Surretina Parochialis, disc. 9.</p> <p>T</p> <p>Tranen. Juris sepeliendi, disc. 27.</p> <p>V</p> <p>Veneta juris patronatus, disc. 7.</p> <p>Volaterrana congruæ, disc. 21.</p>
--	---	---

J O B A P T I S T Æ C A R D. D E L U C A Libri Duodecimi Pars Prima, DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS.

ROMANA, SEU PATAVINA
INDULTORUM,
SEU JURIBUS CONFERENDI
PRO CARDINALIBUS INDULTARIIS
CUM DATARIA.

Casus disputatus in Congregatione particulari
non resolutus.

An Indulta Cardinalium conferendi beneficia reservata, capiant Canonicatus, aliaque beneficia Cathedralium, & Collegiatarum, quarum collatio seclusis reservationibus Apostolicis spectet ad Capitulum, vel alium inferiorem collatorem, non autem ad ipsum Ordinarium habentem indultum.

S U M M A R I U M.

- 1 **C**asus controversiæ.
- 2 De auctoritat. Ferrett. conf. 17. & num. 18.
- 3 De regula, quod indultum non capit Beneficia spectantia ad collationem inferiorem.
- 4 De eadem, ut indultarius non conferat Beneficia, quæ alias conferre non posset.
- 5 Indultum non auget jus Episcopi, neque ei aliquid dat de novo, sed solum præservat quod habet, ac tollit obstaculum contrarium, num. 37.
- 6 Referuntur verba indulti.
- 7 Quod ex jure habituali ad actum deducibili in casu negligentiz, seu jure devolutio indulto capiat etiam Beneficia, quorum collatio pertinet ad inferiorem.
- 8 De devolutione ab inferiore ad Ordinarium.
- 9 De eadem materia devolutionis, seu reassumptionis potestatis Ordinarii inferiore negligente.
- 10 De distinctione Prælatorum inferiorum, qui possint acquirere omnimodum jus conferendi.
- 11 Quod inferior Prælati habeat jus conferendi sub Episcopo tanquam ejus Vicarius.
- 12 Verbum, disponere, seu dispositio de Beneficiis comprehendit etiam casum devolutionis.
- 13 Observantia est optima interpretis, eique deferendum est.
- 14 De absurdo si verba indulti traherentur ad casum devolutionis in Metropolitano, & Patriarcha.
- 15 Quod observantia non addat aliud indulto.
Card. de Luca Lib. XII.
- 16 Respondetur ad absurdum, de quo num. 14. & de ratione differentiz.
- 17 De observantia, & conclusione, de qua num. 15.
- 18 De conf. 17. Ferrett. de quo num. 2.
- 19 Quod Consulentium auctoritati deferendum non sit, præsertim exterorum in Curia Romana in materia beneficiis.
- 20 Respondetur Rotæ decisionibus, de quibus numero 3. & 4.
- 21 Archipresbyteri Basilicarum Urbis in hoc exæquandi non sunt Episcopi, & Ordinarii.
- 22 Quod per Constitut. 59. Urbani VIII. verum status antiquus sit immutatus.
- 23 Quod non de facili sit verificabilis casus consuetudinis.
- 24 Practicabilis tamen est casus in quo Capitulum conferat auctoritate mensibus.
- 25 Ad quem spectet de jure collatio Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis, referuntur plures opiniones.
- 26 Verior est ut simultanea Episcopi, & Capituli.
- 27 Attendenda est tamen consuetudo.
- 28 Qualis consuetudo requiratur in Capitulo contra Episcopum.
- 29 Referuntur variæ consuetudines.
- 30 In casu simultaneæ æquale est jus Episcopi, & Capituli, & quomodo.
- 31 An à Capitulo detur devolutio ad Episcopum, & quando.
- 32 De divisione turnaria inter Episcopum, & Capitulum, vel alio.
- 33 Jus conferendi est individuum, solumque exercitium dividitur per turnum.
- 34 Fortius hæc individualitas intrat inter Episcopum, & Capitulum, & de ratione.
- 35 De antiqua questione an indultum Episcopi suffragetur Capitulo, & de decisione.
- 36 De Constitution. 59. Urbani VIII. contrarium determinante.
- 37 Quod per istam Constitutionem indultarii effecti sint delegati.
- 38 Quod ita certum sit jus indultarii etiam in Beneficiis ad collationem inferioris.
- 39 Quomodo judicandum, vel concludendum sit super lege nova per Doctores adhuc non commentata.
- 40 De dicto Pauli de Castro adversus eos, quo objiciunt de non allegatione auctoritatum.

Occasione vacationis in mense reservato cujusdam Canonici Ecclesie Patavinæ, in qua supponitur ex consuetudine, vel alio titulo, collationem, cessantibus regulis Cancellariæ, ac reservationibus Apostolicis, spectare ad illius Ecclesie Capitulum, excitata fuit quæstio generalis quoad omnes indultarios; An scilicet indulta Cardinalium capiant Canonici Cathedralium aliaque beneficia, quorum collatio ex antiqua immemorabili consuetudine pertineat ad Capitulum, vel alium inferiorem collatorem, solum, ac privative ad ipsum Ordinarium indultarium; Quare deputata per Clem. IX. pro hujus puncti decisione particulari Congregatione quinque Prælatorum, eorum major pars (uno vel duobus diversam sententiam abeuntibus) fuit in sensu favorabili indultariis contra Datariam, ex aliquibus tamen causis publicata non fuit resolutio, atque in hoc statu controversia fuit.

Dataria, vel Scribentium pro ea fundamenta consistebant, Primò ac principaliter in punctuali auctoritate Ferretti *conf. 17.* ubi agendo de vacatione Canonici in Ecclesia Cathedrali Brixien. tunc habente Episcopum Cardinalem indultarium, concluditur quod cum Episcopus nullam haberet illorum Canonice collationem, ex consuetudine spectantem ad Capitulum, nisi Apostolicæ reservationes obstarent, hinc proinde ob istarum obstantiam, per quam Capitulum impediatur, collatio non ad indultarium spectare debebat, sed ad Papam, cujus provisio prævaleret, quam auctoritatem in specie refert, ac sequitur Garz. *de benef. p. 5. c. 5. n. 6.* ubi quod indultum non capit beneficia ad inferiorem collationem spectantia, quod etiam generaliter firmant Germon. *de indult. §. Regularia ex n. 94. ad fin. Massobr. in praxi habent. concurs. prælud. 26. dub. 10. per tot.* (Quæ tamen auctoritates potius annexi merentur quarto fundamento, de quo infra, dum cum illius ratione, vel generalitate procedunt.)

Secundò tanquam punctualis aducebatur decisio Rotæ in Argentina Canonici 9. Maji 1611. cor. Pamphilio, qui postea fuit Innocentius X. ubi etiam firmatur indultarium conferre non posse ea beneficia, quæ alias remotis reservationibus conferre non posset, utpotè ad alterius collationem spectantia, quam decisionem refert & sequitur *add. ad dec. 99. Gregor. in fine.*

Tertiò aducebatur altera decisio Rotæ in Rom. benefic. S. Petri 28. Aprilis 1595. coram Gipsio, confirmata 20. Novembris 1596. coram Corduba, ubi agendo de Cardinali Archipresbytero Basilicæ Vaticanæ, firmatur eadem propositio, quod scilicet indultum comprehendit solum ea beneficia in quorum possessione providendi indultarius esset, si reservationes non obstarent, quas decisiones refert Garzad. *d. p. 5. cap. 5. num. 7.*

Et quartò aducebatur regula seu propositio generalis, cui superius allegatæ decisiones, aliæque auctoritates innuntantur, quod scilicet indultum non auget potestatem Ordinarium, neque ei tribuit plusquam de jure, seclusis reservationibus, sibi competeret, sed solum tollit obstaculum reservationum, ac successive indultario præservat potestatem sibi aliàs de jure competentem *juxt. conf. 23. Calder. de præben. Cassad. dec. 3. de privil. Mohed. dec. 1. eod. tit. Put. dec. 1. §. 8. lib. 2. in correct. aliàs dec. 162. in antiquioribus,* cum aliis apud supra allegatis, ac etiam habetur in Bonon. indulti *disc. seq.* Undè propterea indulti operationem Beneficialistæ exemplificare solent in habente naturaliter membra valida, sed ligata, seu aliàs accidentaliter impedita, quoniam solutis vinculis, vel aliàs sublatis impedimentis membra faciunt suam operationem jure primævo, ac proprio, & successive illa tantum, quam aliàs à natura facere poterant si vincula nullatenus adjecta essent, non autem eam quam aliàs facere non possent, cum solutio tollat solum impedimentum, nihil verò de novo tribuat; Et consequenter, cum seclusis reservationibus Ordinarius non haberet hujusmodi beneficiorum collationem, hinc proinde illam ex indulto acquirere non potuit.

Et converso alii pro Cardinalibus indultariis scribentes, in eo principaliter insistebant, quod cum indultum in præcis verbis concedat facultatem conferendi quæcumque beneficia ad tuam, etiam cum alio vel aliis collationem, provisionem, præsentationem, institutionem, seu quamvis aliam similem, vel dissimilem dispositionem aut aliis quomodolibet, ita expresse comprehendatur etiam casus illorum Beneficiorum, quorum collatio vel provisio ad Capitulum, vel alium inferiorem spectaret, cum ista etiam de jure ad Ordinarii provisio-

nem spectare dicendum sit jure habituali penes eum, quæcumque possessione, vel consuetudine non obstante, cujus juris vigore dari potest etiam in Ordinario provisio in casu devolutionis, quando scilicet Capitulum, vel alter inferior in tempore, seu aliàs non legitime conferret, quasi quod dicto jure habituali, utpotè impræscriptibili ac non abdicabili, penes Ordinarium continuante, apud inferiorem resideat tanquam sub ipso Ordinario, ejusque vicarias partes gerendo exercitium, seu jus actuale, quod in casu mali exercitii dictum jus habituale ad se attrahat; ac propterea Ordinarius jure devolutionis, vel re assumptionis antiqui juris ob negligentiam inferioris conferendi potestatem habeat.

Ad quod probandum aducebant auctoritates Glof. in *c. irrefragabili verbo Capitulum de off. ordin. Rebuff. in prax. benef. tit. de devolut. n. 24. vers. sed si collatio spectet,* Barbof. *de Episc. alleg. 126. n. 11. Rot. dec. 786. n. 1. par. 2. rec. ex quibus ac aliis apud eos probatur, à Capitulo collatore dari devolutionem ad Ordinarium.*

Quodque Ordinarius ratione dicti juris habitualis penes eum residentis conferre possit etiam Beneficia, quorum collationis exercitium, vel jus actuale resideat ex consuetudine penes Capitulum, vel alium inferiorem, quoties hic est negligens, suumque jus non exercet, vel malè, cum tunc Ordinarius supplendo negligentiam ejus qui suas vicarias partes exercere dicitur, suam reassumat potestatem, probant Abb. *in c. cum contigat n. 18. & seq. de foro compet. Rot. decif. 514. n. 1. par. 1. divers. Barbof. de Episc. alleg. 127. n. 19.*

Quoties enim non agitur de illo inferiori Prælato, qui legitime præscripserit, ne dum jurisdictionem, sed etiam territorium separatum verum, ac proprium, cum Clero, & populo, ita & taliter quod in eo tanquam in propria diocesi à quacumque alia independente, ac stante de per se, ille sit Ordinarius, & quasi Episcopus, sed agitur de Prælato inferiori intra diocesim, & sub Episcopo seu Diocesano, juxta distinctionem de qua pluries *sub tit. de jurisd. præfertim in Tolet. disc. 1. & in plur. seqq. tunc implicat dari omnimodam præscriptionem juris conferendi privative ad Ordinarium, tam in jure actuale quàm habituali, quoniam esset dare monstrum duorum capitum in uno corpore, ideòque perneceffe in inferiori dandum est solum jus actuale, ac in solo exercitio, tanquam sub Episcopo, ejus quodammodo vicarias partes agendo cum dicto jure devolutionis, seu verius re assumptionis ejus primævæ potestatis, quatenus inferior negligat, juxta traditionem antiquorum Canonistarum relatum per Abb. *in d. cap. cum contingat ex num. 16. cum aliis per Fagnan. in cap. cum te à num. 3. ad 7. de ætate & qualit. & bene advertit etiam Lotter. de benef. lib. 2. q. 12. n. 13. ubi quod inferior confert jure Vicario confert jure Vicario Episcopi.**

Et consequenter dici potest, quod ista sint Beneficia spectantia ad dispositionem Ordinarii, quia dispositio potest etiam comprehendere casum in quo fiat provisio ex jure devoluto, ut bene Geminian. *in cap. cum in illis §. illis verò n. 7. circa med. de præben. in 6.*

Deducendo etiam tanquam specialem auctoritatem Rotæ apud Peniam *dec. 367.* ubi in specie de collatione indultarii de Beneficio vacante in mense Apostolico, quoties collatio spectaret aliàs ad Capitulum, licet ista decisio percutiat casum indultarii particularis qui non erat Episcopus, undè etiam tunc erat jure delegato.)

Et nihilominus advertebant, sufficere ex his casum reddi de jure dubium, ut propterea deferendum veniret observantia, quæ in omni materia, tam legum, & indultorum, quàm etiam ultimarum voluntatum, & contractuum, dicitur optima interpretis, eique deferendum est, etiam si verborum proprietati repugnet cui prævalet, ex generaliter deductis ad materiam text. *in l. si de interpretatione ff. de legibus,* per Aret. *in cons. 113. cum concord. per Barb. in l. post dotem n. 47. & seqq. ff. solut. matrim. Greg. & Add. decif. 184.* Et in terminis indulti Apostolici *Rot. decif. 59. n. 12. & seqq. par. 10. recent. Cæsar Augustana portionum 16. Junii 1659. cor. Albergato.* Ac in specialibus terminis juris conferendi in Piscien. juris conferendi 14. Januarii 1658. eodem Albergato, & in terminis indulti *decif. 316. numer. 14. & seqq. par. 9. recent.*

Adversus istud verè juridicum, benèque fundatum motivum, replicabant scribentes pro Dataria, ac etiam observabat aliquis ex Prælati Congregationis, qui eidem Dataria adhærebat, quod verba indulti trahi non possunt, nec debent ad istam speciem provisionis jure devoluto, quoniam si ita esset, sequeretur quod indultarius qui esset Metropolitanus ita conferre etiam posset omnia beneficia provinciæ,

vinciæ, idemque dicendum veniret in Legato, vel in Patriarcha, quod est absurdum.

15 Et quoad motivum observantia, negabatur in facto ob aliquas provisiones, quæ prætendebantur in contrarium, ac etiam quia in ista materia indultorum, observantia interpretativa attenditur pro effectuante contentorum in indulto, non autem in illis per quæ aliquid diversum vel contrarium induceretur, quoniam non esset interpretari, sed novam facultatem superaddere, ut in specie *Rota decif. 136. num. 10. par. 1. recent.* Ac etiam quia, ut observantia suffragetur, debet esse cum scientia, & patientia Papæ, ut in specie indulti *Spad. consil. 134. n. 6. lib. 1. & consil. 39. num. 10. lib. 2. Buratt. dec. 590. n. 5. Merlin. dec. 846. num. 19. ubi latè concordantes.*

Mihi post hujusmodi disputationes jam assumptas, prius ex hac parte Cardinalium pro veritate consulto, deinde que ad causam scribenti, videbatur majorem probabilitatem huic parti assistere, attento etiam dicto solo motivo jam deducto dispositionis resultans ex jure devoluto ratione juris habitualis, ex auctoritatibus, ac rationibus de quibus supra, quibus ob stare non videbatur dicta ratio absurdi in contrarium ponderata de Metropolitanano, vel Patriarcha, ob longam rationis diversitatem inter unum casum, & alterum; Metropolitanus etenim nullum jus habet proprium, & ordinarium conferendi Beneficia alienæ diocesis, sed illud ita accidentaliter acquirit potius jure dativo, atque quodam jure auxiliario supplendo partes proprii Pastoris negligentis, ut ita consultum sit Ecclesiis ne diuturnam vacationem pati cogantur, cum Papa qui est Ordinarius Ordinariorum, ob locorum distantiam, ac negotiorum multipliciter supplere commodè non possit has partes, quas juxta limites ab eo præscriptos, Metropolitanis, vel Patriarchis commisit.

Non sic est in ipsis Episcopis, ac Ordinariis, quoniam ipsi id agunt jure proprio ac nativo, seu primævo semper habitualiter retento, solumque accidentaliter impedito ejus exercitio, quod ex consuetudine translatum est in inferiorem collatorem, sub implicita tamen conditione illud benè, ac diligenter exercendi; Undè propterea quando contingit casus negligentia, seu mali exercitii inferioris, tunc Episcopus non confert jure novo, ac dativo, tanquam superior ponens falcem in messem alienam, ut ita proprii messoris partes suppleret, sed jure suo ac potius in ratione re assumptionis, ac reversionis ad suam causam tanquam ex cessante causa concessionis dicti exercitii, seu juris actualis, quod remanet resolutum, & sic termini non videntur æquales.

Ponderando in proposito illam differentiam, quæ dignoscitur inter casum Ordinarii re assumptionis in eadem instantia cognitionem illius causæ, quam Vicario, vel alteri commiserat sub conditione illam terminandi intra certum tempus, & casum Metropolitanani ad quem causa devolvatur ob appellationem à denegata justitia, vel ob negligentiam, quoniam primus prosequitur cognitionem ejusdem instantia jure suo; Alter verò assumit novam cognitionem in instantia diversa per devolutionem.

Sive inter casum in quo donator reassumat suorum bonorum dominium ob pactum, vel conditionem resolutivam ob non servatas condiciones ab ipso donatore explicate, vel implicite abjectas, & casum in quo ob contraventionem, vel non implementum aperiatur jus substituto jure fideicommissi pænalis importantis abdicacionem domini ab uno, & translationem in alterum, cum primo casu sit re assumptio seu continuatio antiqui domini proprii, in secundo autem sit dominium novum ex novo titulo, cum similibus.

Quo verò ad observantiam, dicta responsio tunc intraret, quando ageretur de ampliacione, seu extensione indulti ad casus, quos certum aliàs esset seu eo non comprehendendi, & hoc est quod dicitur in *d. dec. 136. nu. 10. par. 1. rec. secus autem,* ubi controversia est comprehensionis, an scilicet illa verba *ad tuam collationem, vel similem vel dissimilem dispositionem,* capiant istam collationis, vel dispositionis speciem, ergò totum est interpretacione quam sine dubio inducit observantia.

18 Et quoad fundamenta ex parte Dataria adducta; Quatenus pertinet ad *conf. 17. Ferretti,* advertebam multipliciter tolli, seu non applicari ad casum; Primò, quia ibi supponitur concurrere triplicem reservationem, cum tamen duplex sufficit ad faciendum cessare indultum ex iis quæ habentur infra *disc. 3.* Secundò, quia obstat regula Cancellariæ *Clem. VII. Tertio,* quia Cardinalis indultarius; agnoscendo suum non jus, consensum præstiterat, ut

exequutioni demandaretur provisio Apostolica; Et quartò, quod de his agebatur solum incidenter ad effectum possessorii coram iudice laico, ibi ex quodam usu cognoscente de temporalitate.

Et nihilominus dicebam agi de auctoritate venali seu conducticia consulenti ad pecuniam, seu clientis opportunitatem, non magnificacienda, ut per *Franch. dec. 260. num. 5. & 6. Rot. decif. 438. num. 12. part. 9. recent. & sapius,* potissimè extrà Romanam Curiam, extrà quam ista materia beneficalis non adeò benè cognita est, ideòque satis improprium esse advertebam, ut doctrina venalis Doctoris de partibus, auctoritatem in decidendo facere deberet in Curia Romana quæ in materia beneficali est magistra, quoniam ita esset dare quod inexpertus discipulus doceret peritissimum magistrum.

Quo verò ad Rotæ decisiones pro secundo & tertio fundamento adductas, decisiones in Rom. beneficiatus S. Petri coram Gipsio & Corduba adductæ in tertio fundamento percutiunt terminos diversos devolutionis, quam prætendebat Archipresbyter Basilicæ Vaticanæ, in quo non intrant rationes militantes in Episcopo, cum Archipresbyter sit Prælatus, ac superior ex privilegio, & jure dativo accidentali, non autem jure nativo, ut est Episcopus cum capitulo, vel alio inferiore in Beneficiis suæ Diocesis, ut benè hanc differentiam ponderat *Rota apud Achill. decif. 1. de off. ordin. & benè comprobatur decisio coram Gipsio;* ideòque termini non sunt pares, neq; ab uno casu ad alterum arguere licet; Quod etiam ponderabile est circa dictam aliam differentiam juris devoluti inter Episcopum, & Metropolitanum, vel Patriarcham, & quæ differentia clarius tollitur ex aliis ponderationibus de quibus infra.

Alterà verò decisio adducta in secundo fundamento incidit in quartum, atque utrumque tollitur cum dicto primo hujus partis fundamento, negando suppositum, vel applicationem, cum ista Beneficia sint de illis, quorum habituale collationem, vel dispositionem (cessantibus reservationibus) Episcopus habet cum capitulo, vel altero inferiore, ad actum etiam deducibilem, ut supra, ideòque dici non potest, quod sine indulto jus non haberet.

Cæterum laudanda motiva, ut supra deducta, eaque potius cum dictis responsionibus comprobando; Ex abundantia advertebam, nullam subesse videri necessitatem assumendi dictam altiorem inspectionem, quoniam ubi etiam attempto statu antiquo, dictarum decisionum, ac auctoritatum motiva in contrarium deducta subsisterent, adhuc ramen post super ventam Constitut. 59. Urban. VIII. contrarium omninò dicendum est, ac etiam quia non de facili datur casus in quo cadant dicta motiva in objectum deducta.

Ad id autem clarè dignoscendum, observabam duos casus distinguendos esse; Primò scilicet, in quo, seclusis reservationibus Apostolicis; attentisque solis terminis juris communis, collatio jure provisio Canonice aliorumque Beneficiorum, in totum, omnibusque mensibus, ac anni partibus capitulum conferat privative ad Episcopum; Et secundò, ubi capitulum habeat solum collationem in aliquibus mensibus, vel anni partibus, in aliis autem illam habeat Episcopus.

Quoad primum casum, dicebam nimium difficile, penèque impossibile esse, ut ille ad praxim deduceretur, ut scilicet probari possit consuetudo immemorabilis super pertinentia hujusmodi collationis ad solum Capitulum in omnibus mensibus privative ad Episcopum, quoniam cum regula Cancellariæ, seu Apostolicæ reservationis initium habuerint usque ab anno 1330. circiter, & sic spatio quatuor penè sæculorum, in quibus nimis brevia esse consueverunt vacationis Sedis Apostolicæ interstitia, in quibus (cessantibus regulis Cancellariæ,) juris communis dispositio suam reassumit observantiam; Hinc proinde non videtur quomodo unquam justificari possit ista consuetudo immemorabili cum suis vulgaribus requisitis celebris *glof. in capite primo de præscript. in 6. & consequenter quod idealis remaneat quæstio, cujus casus non de facili in facto est verificabilis.*

In hoc etenim; (ut alibi advertitur) differunt forenses à scholasticis, seu Academicis, quod isti tractant ac disputant quæstiones idealiter, ac in abstracto, illi verò non nisi in concreto, super casibus individuis, ac practicis, ideòque videbatur labor inanis in hoc immorari, nisi prius videretur, an adset necne Capitulum in quo ista privativa potestas per immemorabilem consuetudinem verificetur.

In secundo autem, qualem in praxi habemus in Italia, 24

& extra frequentem, ut scio de Ecclesia Salernitana, dum Institutionum, ac primi anni ordinariarum lectionum studiis in ea Civitate vacavi, ac etiam habetur in Beneventana, & in Cæsaraugustana disc. 23. & 32. cum similibus, quod scilicet capitulum habeat collationem Canonice, vel Beneficiorum ejusdem Ecclesie in quibusdam anni temporibus, in aliis autem de jure sit Episcopi, per Apostolicas reservationes impedita.

25 Et tunc omnino certum, ac planum videtur, in tali jure admixtum esse aliud Episcopi. Expresse siquidem in jure statutum non est ad quem pertineat collatio Canonice, ac præbendarum Ecclesie Cathedralis, dum Fagnan. diligenter ac elaboratè disputata questione in c. cum Ecclesia Volaterrana de elect. ex n. 2. quatuor refert opiniones; Quarum prima est, ut spectet ad solum Episcopum; Altera ut sit Episcopi de capituli consensu; Tertia ut sit Episcopi, sed requiratur capituli consilium, & quarta, ut sit simultanea inter Episcopum & capitulum; Ista verò hæc posterior opinio est magis communis DD. calculo, ac in Rota, & Curia recepta pro regula, ut latè omnes ferè expendendo probat Fagnan. ubi supra n. 11. cum seqq. juxta decif. 22. Caffador. de præben. Achill. dec. 4. eod. tit. Mant. decif. 56. Gregor. decif. 95. & passim, quia revera, cessantibus limitationibus, ista opinio non recipit amplius controversiam, ut plures infra hoc eod. tit.

26 Ita verò est etiam receptum, quod ubi adest diversa consuetudo, huic deferendum sit, ut ex ipso text. probant Canonistæ in eod. cap. cum Ecclesia Volaterrana de elect. & alii quos colligit Fagnan. ibid. n. 25. & seqq. ac admittitur in celebri Piacentina Voti coram Pænia inter suas decif. 574. & 993. ubi solum disputatur, an dicatur consuetudo, quæ habeat juris resistentiã, quando à Capitulo privativè ad Episcopum pro omnibus anni partibus id prætenditur, ad effectum inspiciendi, an sufficiat præscriptio ordinaria, vel requiratur immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo privativo, & hæc posterior est recepta, ut in hujus causæ dubio pro absoluto supponebatur.

29 Talenque de facto videmus diversam consuetudinem, quoniam in Italia frequentius, ac penè in totum (ita ut rari sint casus, in quibus alia praxis doceat) collatio est solius Episcopi absque aliqua capituli participatione. In Hispania verò, cum frequentius Episcopus sit etiam Canonice collatio fieri solet à capitulo, in quo ipse Episcopus tantùm intervenit tanquam unus ex capitularibus, in plerisque tamen Ecclesiis cum voto duplicato, vel præponderanti, ut in paritate concludat, juxta ea quæ habentur infra in Majoricen. Canonice disc. 30. Atque in præfenti disputatione supponebant scribentes pro Dataria, quod in aliquibus etiam Italice Ecclesiis ex consuetudine totum jus esset solius capituli privativè ad Episcopum, absque aliqua istius participatione, quod tamen, ut supra dictum est, vix justificabile videtur.

30 Ubi verò, cessante consuetudine, versamur in terminis juris communis, attendendi juxta dictam receptam opinionem pro simultanea, tunc in ista pariter est receptum quod est æquale jus Episcopi, & Capituli, itaut tanta sit vox unius, quanta sit alterius, non collegiativè, sed separatim perindè, ac si essent duæ personæ quarum una representatur ab Episcopo, Altera verò à Capitulo, quarum utraque collationis actum in tempore, ac loco diverso explicare potest, ut in dicta decif. 754. & 993. coram Pænia, & in decisionibus editis in dicta Majoricen. Canonice coram Melitio, & Cerro impress. in locis de quibus in eadem causa disc. 30.

Istum verò conferendi modum frequentior experientia comprobatur rarè ad praxim deducibile, plurimque inconvenientium productivum, quoniam cum in diversas personas abire soleant, atque ob vocum æqualitatem neutra collatio concludat, idcirco aperiri solet locus devolutioni ad Papam, cum isto casu non intret devolutio ad ipsum Episcopum (quæ tamen intrat in casu quo collatio fiat à Capitulo tantùm, quamvis in eo interveniat Episcopus tanquam Canonicus;) Cadente solum questione quando agitur de Capitulo exempto juxta decif. 8. Caffador. de præben. cum aliis per Lotter. lib. 1. quest. 15. num. 43. & seq. & in eadem Placentina. voti coram Verospio decif. 193. n. 2. & 3. part. 4. recent.

Hinc proinde prudenter praxis frequentius produxit turnariam divisionem per menses, vel hebdomadas, aliaque tempora, ut unus uno, alter alio tempore insolidum, ac pleno jure conferat; Quod etiam in ipsismet Capitulis inter Canonicos introductum est, cum turno per menses,

vel hebdomadas, ut de Basilica Vaticana inter Capitulum, & Archipresbyterum, vel inter ipsosmet Canonicos habetur in eadem superius allegat. Romana beneficiorum S. Petri 28. Aprilis 1559. coram Gypio, & decif. 600. num. 3. par. 4. divers. & in Romana beneficiorum Sancti Petri 14. Maii 1655. cor. Bevilacqua, & in aliis; Ac etiam habemus inter compatronos laicos, vel Ecclesiasticos, ita per turno juris præsentandi exercitium prudenter, ac laudabiliter dividere solitos, ut ex Lambertino, & aliis plenè Rota dec. 216. n. 1. par. 10. rec. Dunozet. dec. 702. n. 1. ac pluries, in sua materia sub tit. de jure patron.

In isto verò casu, cum jus conferendi, vel præsentandi sit de sui natura individuum, habitualiter competens omnibus insolidum, diviso solum exercitio, ipsa substantia penes omnes individua remanente ex deductis per Bellonjun. de jur. accrescen. cap. 6. quest. 37. 48. & 50. cum seqq. & occasione feudi individui dignitatis adverteitur sub tit. de feud. in Mutinen. disc. 8. & in dicta sua materia sub tit. de jure patron. Hinc sequitur, quod quando per unum sit collatio, tunc per omnes fieri dicitur eorumque mandatariorum, seu Vicariarum dicitur ille qui tunc exercitium habet, cum ita substantia ipsius juris sit individua, idèdque communis remaneat.

34 Quod si indefinitè procedit in omni jure conferendi, vel præsentandi, quod pluribus competat, fortius, ac pro meo judicio absque dubio recipiendum in isto casu quo agatur de simultanea Episcopi & Capituli collatione Canonice, aliorumque Beneficiorum Ecclesie Cathedralis, quoniam tunc collatio fieri dicitur nomine Ecclesie, quæ tanquam unum corpus mysticum, seu politicum, ac intellectuale constituitur ab Episcopo tanquam capite, & à Capitulo tanquam reliquo corpore, ut sæpius de hoc ad plures effectus habetur sub tit. de præeminentiis occasione præeminentiarum Capituli competentium ejusque primæ Dignitati, vel Canonicis, ac etiam quandoque sub tit. de jurisdictione & infra sub tit. de Canonic. Undè propterea clarius intrat unius corporis individuitas, ut ne corpus habeat operationes omnino independentes à capite, vel ne detur monstrum duorum capitulum in uno corpore, & de qua corporis unitate habetur in Cæsaraugustana Canonice coram Dunozett. inter suas decif. 856. & habetur in eadem Cæsaraugustana disc. disc. 23.

35 Retentis verò his terminis, magna fuit questio antiquiori tempore, an contingente reservatione Canonice, cujus collatio alia, reservatione cessante, spectaret ad Capitulum ne indultum quo Episcopus gaudet suffragetur necnè ipsi Capitulo, ut reservatione sublata per indultum, ita per obstaculi remotionem suum jus salvum remaneat; Et an indulto non suffragante, jus conferendi spectet ad indultarium, vel potius ad Papam; Atque in ista questione illi qui credunt indultum Capitulo non suffragari putant provisionem spectare ad Papam, non autem ad Episcopum ex ratione supra in quarto Datarie fundamento enunciata, quod scilicet indultum nil tribuit Episcopo plus quàm alias de jure competit, unde propterea remoto solum obstaculo, jure suo ordinario conferre dicitur.

Verùm cum sub ista questione actualiter penderent in Rota tres causæ, una scilicet Cremonen. cor. Coccino, ac duæ Ferrarien. cor. Pirovano, & Remboldo, mandatum fuit, ut omnes tres proponerentur una die, ut ita maturius unica determinatio, tanquam per quandam speciem legis prodideret, ut sequutum fuit sub die 26. Apr. 1624. atque uniformis in omnibus prodiit resolutio Capitulis favorabilis, ut scilicet indultum Episcopi, cessare faceret reservationes indefinitè; Et consequenter tanquam ex cessato obstaculo, perindè, ac si essemus de tempore Sedis Apostolicæ vacantis, etiam in mensibus aliis reservatis Capituli collatio salva sit, ut patet ex decisionibus desuper editis impress. decif. 530. & 531. par. 4. recent. tom. 3. & dec. 544. par. 5. ex quibus liquet, Datariam non fuisse in scena, sed principalem questionem fuisse cum Episcopo indultario.

36 Istæ autem decisiones fuerunt causa, quod Urban. VIII. die 29. Dec. 1625. Constitutionem ediderit, seu declarationem fecerit publicatam 10. Sept. 1626. in Bullar. Constit. 59. & registratam etiam in calce d. decif. 530. par. 4. recent. tom. 3. & apud Lotter. lib. 2. q. 21. n. 126. per quam, assignata præemialia ratione, quod hujusmodi indulta Cardinalibus in istorum tantùm gratiam, non autem Capitulorum, vel aliorum cum eis aliquam participationem habentium, Sedes Apostolica concedat, declaratur, ea nullatenus Capitulis,

ADNOT. AD DISC. I. cum plurib. seqq.

Agitur in his discursibus de materia Indulti Cardinalitii conferendi reservata, super qua videri poterunt deducta in hoc tit. disc. 101. 102. 103. 104. 110. 126. & 141. Decisio enunciata in disc. 3. est impress. parte 13. recent. decif. 266. Et postmodum sub die 13. Januarii 1668. coram Bourlemont proposita causa, dilata fuit resolutio, habitoque deinde recursum ad Signaturam Gratiæ pro aperitione oris, & reductione ad viam juris adversus Constitutionem Alexandri VII. habitam per Clem. X. prodiit rescriptum, quod audirentur Officiales Datarie, quibus auditis, reposita causa in Signatura Gratiæ sub eodem Pontifice, rescriptum fuit ad R. P. D. Datarium pro concordia, quæ nunquam effectum sortita est.

Habitoque iterum recursum ad Signaturam Gratiæ habitam per Innocent. XI. causaque proposita, rescriptum fuit nihil; Propositaque deinde causa in Rota super dubio, an & cui esset dandum mandatum de manutendo, sub die 25. Junii 1677. cor. Bourlemont decifum fuit dandum esse mandatum de manutendo R. P. D. Severolo, & in hoc statu causa reperitur.

BONONIEN. INDULTI INTER CARDINALES LUDOVISIUM ET BONCOMPAGNUM.

Discursus pro veritate in Congressu.

An indultum Cardinalibus concedi solitum generaliter super collatione beneficiorum reservatorum, etiam ratione Episcopatum, vel Archiepiscopatum quos possideant, vel habere contingat, suffragetur absque alio indulto speciali post Episcopatum, vel Archiepiscopatum dimissum, potissimè ubi illud de tempore possessi Episcopatus nunquam effectum habuit ob superventiam alterius Cardinalis indultarii; Et de Constitutione 60. Urbani VIII. indultorum moderatoria.

SUMMARIUM.

- 1 FActi series.
2 De consilio aliquorum juris consultorum in ista controversia, & eorum fundamentis.
3 Pensio reservata ad favorem Cardinalis, ut daret etiam post dimissum Cardinalatum, & n. 15.
4 Indultum conferendi beneficia reservata concessum Episcopo durat etiam post dimissum Episcopatum, & n. 16.
5 Indultum datum Cardinali ratione Episcopatus durat donec Episcopatus retinetur.
6 De differentia inter indultum ordinarium, & solitum, quando Ecclesia possidetur & aliud post Ecclesiam dimissam.
7 Quod unum dicatur favorabile, alterum verò odiosum.
8 Indultum ordinarium, donec Ecclesia possidetur nihil dat de novo, sed solum removet obstaculum.
9 De consil. Soccini super duratione indulti dimissa Ecclesia.
10 Quod hodie indultum inducat delegationem, & non procedat conclusio de qua n. 8.
11 Etiam hodie durat praxis dandi novum, ac particulare indultum pro Ecclesia dimissa.
12 De motivo observantia.
13 Ad regulandam, vel interpretandam gratiam attenduntur circumstantia reddentes verisimilem voluntatem Papæ concedentis.
14 Dari non potest retentio ejus, quod non possidetur.
15 Expenditur conclusio, de qua supra n. 3.
16 Declaratur conclusio, de qua n. 16.
17 De Constit. 60. Urb. VIII. ut indultum suffragetur solum pro ultima Ecclesia.
18 Decisio controversiæ, ac sensus Auctoris.

DISC. II.

Resignavit Cardinalis Columna in manibus Papæ Archiepiscopatum Bononiensem, sub reservatione fructuum, & cum concessione specialis indulti conferendi beneficia illius Diocesis in octo mensibus reservatis, ut passim

tulis, vel aliis suffragari posse, ita præfatas decisiones circumscribendo.

Ex ista verò Constitutione, apud Rotam, ac beneficiaristas, prodiit nova conclusio contraria præcedenti quæ in ista indultorum materia tenebatur, prius enim ut supra advertitur procedebatur cum opinione, quod indultariæ provisiones de reservatis fierent jure proprio, ac ordinario competente ex juris communis dispositione, tanquam per remotionem obstaculi, per istam verò Constitutionem diversimodè dicendum sit, ut scilicet Indultarii conferre dicantur jure delegato, ac vice & nomine Papæ, cum ita eis detur istud plus quod antea non competebat, ut patet ex dec. 585. part. 5. recent. quæ reputatur in materia magistrallis tanquam prima, & deinde apud Duran. decif. 233. apud Dunozett. dec. 473. repetit. decif. 10. par. 8. recent. & part. 9. decif. 366. & in aliis, cum sit hodie propositio receptissima de qua etiam decif. 298. & 329. eadem part. 9. ubi de casu in quo beneficium sit de jure patronatus Capituli.

37 Liqueat autem ex his evidenter, dictam Constitutionem non emanasse in gratiam Datarie, neque ad sibi concedendum id quod ei alias non peteret, dum antè dictæ Constitutionis editionem, juxta dictas tres decisiones, Capitulum, reservatione non obstante, conferebat, unde propterea Dataria post dictas decisiones non erat amplius in causa, neque aliquid interesse habebat, sed emanasse in gratiam indultariorum quibus ita aliquid plus jure delegato concessum fuit, ita transfundendo in eos totum id quod ratione reservationum Capitulis tollitur, atque aliàs Sedis Apostolicæ peteret, & consequenter casus à dicta Constitutione citra remanere videtur pro meo judicio planus, fatique de facili cessant omnes auctoritates, ut supra in secundò, tertio, & quarto Datarie fundamentis deductæ, utpotè percutientes tempus antiquum, quando jus Indultariorum erat ordinarium, ac minus ob solam remotionem obstaculi, & præfervationem ejus quod aliàs de jure competebat, ac possidebatur, non autem postquam illud adauctum est, atque ex ordinario effectum est delegatum cum hoc pluri.

39 Adversus hæc replicabatur ex parte Datarie, quod essent mea ratiocinia sine auctoritate (quam objecti speciem nimium frequenter ob scribendi stylum, ac genium insistenti magis rationibus, ac perquirendi rerum principia mihi vulgus leguleicum tribuere solet;) Quadrupliciter tamen respondebam; Primò quod cum id proveniret ex dicta lege nova edita de ann. 1626. rerum statum ita innovante adduci non poterat auctoritas Innocent. Jo. Andr. Abb. & similium, minusque illa Rotæ antiquæ, vel novæ, aut Gomez. Gonzal. Garz. & aliorum Beneficialistarum scribentium tempore præcedenti, & cum dicto antiquo diverso præsupposito procedentium, idèdque sufficeret, quod non adesset in contrarium auctoritas, quæ istius novæ legis terminos percuteret, ut adhibere teneamur illam methodum, quæ post legum inventionem, vel Canonum editionem adhibuerunt, Iñer. Accurs. Azo, Dynus, Bart. & alii Civilistæ, ac etiam Innocent. Jo. Andr. Abb. & alii Canonistæ.

Secundò quia satis adesse dicitur auctoritas Rotæ in supra allegatis decisionibus firmantibus ob istam Constitutionem rerum statum immutatum esse, atque Episcopis indultariis aliquid plus fuisse tributum, undè ex Ordinariis effecti sunt Delegati Apostolici.

Tertio, quod subsequuta observantia annorum 43. post dictæ Constitutionis editionem remanet optima interpretis ex iis quæ de viribus, ac operatione observantiaè superius insinuatæ sunt.

40 Et quartò demum referebam verba præcisa, quæ respondendo huic objecto dixit magnus J. C. Paulus de Castro consil. 434. in fin. lib. 2. ibi, Sufficit auctoritas mea qui video, & cognosco prædicta omnia vera esse, & veritate fulciri. Et quidem magna insipidura est desiderare auctoritates, ubi (aliis in contrarium non urgentibus) assistunt juris rationes, ac principia, cum quibus processerunt nostri majores, quorum auctoritate nunc utimur, dum auctoritates non habebant, atque ista est vera pars Doctoris, ac sapientis, quoniam scire est rem per causam cognoscere.

SUMMARIUM.

- 1 De indulto Cardinalitio.
2 De progressu, & statu causæ, de qua disc. 3.

sim Cardinalibus concedi solet, Atque de dicta Ecclesia vacante provifus fuit Cardinalis Ludovifus tunc Prælatus cui deinde intra breve tempus ad Cardinalatum evefto, concessum fuit consuetum indultum Cardinalitium generaliter conferendi omnia beneficia reservata, tam ratione tituli Cardinalitii pro tempore possidenti, quam ratione dictæ Ecclesiæ Bononien. cui tunc præerat, omniumque aliarum Cathedralium, & Metropolitanarum, vel Abbatialium, ad quas transferri contingeret, seu ei commendarentur, cum præservativa tamen, respectu dictæ Ecclesiæ Bonon. dicti indulti concessi Cardinali Columnæ, ac si, & postquam illud cessaverit; Cumque dicto Cardinali Columna adhuc vivente, præfatus Cardinalis Ludovifus ad Summi Pœnitentiarii munus assumptus esset, idem Innocentius Decimus, sub quo præmissa omnia sequuta fuerunt, in Concistorio habito 11. Decembr. 1651. dictam Ecclesiam Bononiensem, quam asseruit vacantem per liberam dimissionem in suis manibus factam, contulit Cardinali Boncompagno tunc Prælato, sub sola mentione reservationis fructuum, ac facultatis conferendi ad favorem dicti Cardinalis Columnæ, nulla facta mentione indulti Cardinalis Ludovifii, qui neglexit speciale indultum obtinere, sortitum post dictam cessationem alterius, dictaque negligentia sequuta fuit, eo quia consulendo duos primi ordinis Juris Consultos, & qui reputabantur materiæ beneficiæ peritissimi, dixerant aliam concessionem non requiri, atque primum indultum generale sufficere, etiam pro Ecclesia dimissa, innixi Constitution. 60. Urban. VIII. disponenti indultum Cardinalitium suffragari debere pro Ecclesia dimissa ultimo loco possessa; Ac etiam ex eo quod indultum esset personale concessum Nicolao Cardinali, non autem Archiepiscopo cum illis verbis *Tibi quoad vixeris*. Dictoque consilio causam præbuit opinio, quam iidem Juris Consulti habuerant in consimili controversia habita inter Cardinales Carpineum, & Alterium super collatione beneficiorum Ecclesiæ Tudertinæ, & super pensione eventuali, sopita per concordiam quoad pensionem ad favorem Cardinalis indultarii, & quoad collationem beneficiorum ad favorem Cardinalis Titularis, ut liquet ex deductis in dicta Tudertina *sub tit. de penson.* (dum ego in ea quoque scripsi;) Cumque vivente adhuc Cardinali Columna, per Alexan. VII. promotus esset ad Cardinalatum dictus Boncompagnus jam Archiepiscopus, qui idem indultum Cardinalitium obtinuit cum eadem præservativa dicti indulti Cardinalis Columnæ, per eadem adamussum verba, per quæ illud Ludovifii ejus prædecessoris; Hinc sequuta deinde Columnæ morte, orta est dubitatio, cuiam ex dictis Cardinalibus super viventibus collatio indultaria in mensibus reservatis in dicta Ecclesia Bononienfi competere; Et quoniam hoc medio tempore obierat præfati Consulentes, idcirco Ludovifus me, ac alios desuper pro veritate consulendo, communicatoque dicto consilio.

3 Aliqui dictis fundamentis acquiescentes, credebant ipsum bonum jus fovere, Ad dentes quoad regulas generales in dicto Responso solum contentas super indulti personalitate, firmata apud Buratt. *dec. 12* & in Patavina pensionis 13. Junii 1561. coram Celso *inter suas decis. 355*. repetita post Zuff. *de legitim. process. dec. 59*. ubi de reservatione pensionis ad favorem Cardinalis, ut duraret etiam post dimissionem Cardinalatum: Et magis proximè & ad rem ego deducebam decisionem tunc de recenti editam in Varmien. Canonicatus 28. Junii 1666. coram Cerro, ubi de indulto conferendi beneficia reservata concessio cuidam Episcopo, quod suffragaretur etiam post dimissionem Episcopatum, quæ decisio ab aliquibus reputabatur individualis, quodque decideret casum in puncto.

Ego verò desuper aliquam habebam difficultatem, quam etiam, licet puncto non ita mature examinato, habebam in dicta alia consimili Tudertina, unde propterea punctum tanquam novum, ac indecisum reputabam honestæ concordie temperamento dignum.

5 Indulta siquidem concessa Cardinalibus respectu Ecclesiarum quas obtinent tanquam Episcopi, durant donec retinetur Episcopatus, quo dimisso cessant, ut in specie tanquam absolutum supponitur apud Germon. *de indult. §. Necnon quorumcumque n. 19. cum seq. fol. 444*. ubi restringitur questio ad solum tempus hujusmodi cessationis, ac scilicet resultat illicitè per dimissionem, vel expectandum sit tempus effectuationis, ac circa vacationes intermedias, quasi quod sequuta effectuatione, nulla super sit dubitatio, & cum Germon. pertranscunt Massobr. *de concurs. præjud. 26. dub. 6. n. 6.* & Cian. *p. 5. tract. 2. resol. 44.*

6 Quod etiam, non data particulari reservatione cum particulari indulto, absolutum supponit Rota apud Achill. *dec. 1. de off. ord. n. 4. ubi n. 5. & seq.* ponderat differentiam inter indultum Cardinalis ordinarii collatoris possidentis Ecclesiam, cujus ratione aliàs de jure seclis reservationibus collatio competere, & aliud indultum reservationis post Ecclesiam dimissam, ut primum dicatur favorabile tanquam præservativum facultatis de jure communi aliàs competentis, sive remorivum accidentaliter obstaculi per Regulas reservatorias superventi, Alterum verò dicatur superinductum ac extraordinarium, tanquam inductivum formalis servitutis; Atque in fine n. 7. supponitur istud indultum post Ecclesiam dimissam provenire ex gratia nova; Et de eadem distinctione inter indultum ordinarium pro Ecclesia, quæ retinetur, ac extraordinarium post eam dimissam, ut istud secundum dicatur odiosum, primum verò favorabile, Put. *dec. 93. n. 7. & per tot. lib. 3.*

8 Quodque indulta Cardinalibus concedi solita quoad Ecclesias, quas administrant, nihil de novo tribuant, sed tantum removendo obstaculum, præservent id, quod aliàs de jure communi, cessantique reservationibus, competere, & sic cum præsupposito retentionis ac administrationis Ecclesiæ Cassad. *dec. 3. n. fin. de privil. Put. dec. 200. n. 1. lib. 1. dec. 784. n. 3. & 4. p. 3. dir. lib. 3. Lotter. lib. 2. q. 21. n. 103.* Et conferunt, quæ in proposito hujusmodi indultorum cessantium post dimissam Ecclesiam plenè habentur deducta apud Soccin. *cons. 260. lib. 2.* quod videtur in materia magistrale.

10 Et quamvis alii ut supra nuper consulti, pro ista difficultate removenda ponderarent, quod hodie ex moderna formula indultorum, ac post Constitut. 59. Urbani VIII. Cardinales indultarii conferant in mensibus reservatis ex jure delegato magis quam ordinario, ut per Lotter. *disc. quest. 21. num. 117.* Rota *decis. 10. num. 10. par. 8. rec. &* in aliis de quibus *disc. præced.* Attamen id non videbatur tollere difficultatem, quoniam dicta innovata propositio conferendi jure delegato magis quam ordinario inolevit ad diversos effectus, illum præsertim, ne indultum suffragetur Capitulo vel alteri, qui ex sola dispositione juris communis simultaneam cum Episcopo haberet, continuatur verò in præsupposito, quod indultum percutiat Ecclesias, quæ retinentur, itaut indultarius cessantibus reservationibus esset collator, ut *d. disc. præced.*

Id evidenter probari observabam, quoniam etiam post dictam Constitut. 59. Urbani, ac postquam inolevit dicta nova propositio de jure delegato, adhuc tamen Dataria practicatur antiquum styllum concedendi per viam novæ & particularis gratiæ Cardinali dimittenti Ecclesiam alterum Indultum particulare super retentione seu reservatione.

12 Magisque me stringebat observantia individualis continens discretivam claram, quoniam dimittente Cardinali Columna istam Ecclesiam, in decreto Concistoriali, unà cum reservatione fructuum, sibi expressè reservata fuit hæc facultas conferendi, ac desuper expeditum fuit indultum particulare, Non obstante quod idem haberet indultum generale, magis etiam amplum, quam generaliter sint illa concedi solita aliis Cardinalibus, ut de hoc individuali indulto haberet actum infra in Bonon. benefic. & in Rom. beneficiatus S. Joannis *disc. seq. & disc. 5.*

15 Et quando eadem ita dimissa Ecclesia, collata fuit ipsi Cardinali Ludovifio tunc Prælato, Papa memor fuit dicti indulti particularis concessi Cardinali Columnæ, illudque expressè præservavit; E converso autem quando hic noviter provifus Ecclesiam dimisit, idem Papa memor quoque fuit dicti Indulti Cardinalis Columnæ, & tamen nullam fecit reservationem ad favorem Ludovifii, qui erat in Concistorio præfens & audiebat, minusque de dicto indulto particulari curavit, Unde propterea dicta discretiva evidenter probare videbatur hanc veritatem; Potissimè quia dubitari non poterat de ignorantia in Papa, vel de minori benevolentia, dum agebatur de Cardinali creatura, cui ipsemet Ecclesiam ac indultum concesserat, Ac etiam ratione affinitatis quodammodo conjuncti satisque benevoli, dum ei contulerat adeo qualificatum officium Sac. Pœnitentiariæ, ac prius adeo qualificatam Legationem ad Regiam Hispaniarum secundam Sponsam Philippi IV. dum à Germania versus Hispanias transitum fecit per Civitatem Mediolani; E converso autem Columna non erat creatura, neque aliquam consanguinitatis vel affinitatis attinentiam habebat, ideoque nulla suberat ratio, cur jura unius & non alterius reservare voluerit, Atque receptum habemus, ex his, vel similibus circumstantiis Papæ voluntatem desumi vel interpretari, Mant. *dec. 214.* Gregor. *decis. 150. ubi adden. & pal.*

& passim; Potissimum cum deficeret utrumque extremum habile, quoniam de tempore indulti, illud de facto operari non poterat hujusmodi collationem, utpotè ab eo expressè exceptatam, Atque de tempore dimissionis Ecclesiæ, idem indultum operari neque poterat retentionem, dum iste terminus cadit in iis, quæ jam obtenta sunt, ac possidentur, non autem in iis, quæ nunquam obtenta neque possessa fuerunt, sed solum sperantur sub spe merè eventuali; Ideòque ex pluribus mihi videbatur casum habere non leves difficultates.

14 Motivum autem personalitatis, cui tam primi quam posteriores Consulentes innitebantur ex firmatis præsertim in dicta Patavina pensionis coram Celso ut supra, non videbatur facere ad rem, quoniam ibi ponderatur quod pensio reservata esset, ac respectivè facta obligatio ad favorem personæ, non autem tanquam Cardinalis, ac solum Cardinalatus intuitu, unde propterea dicitur, quod dimisso Cardinalatu adhuc retinetur, & durat; In præfenti autem dici non poterat indultum concessum esse personæ, tanquam scilicet Nicolao, minusque tanquam Archiepiscopo, sed bene tanquam Cardinali, cum præsupposito tamen, quod esset Cardinalis, cui jus conferendi aliàs competere impediret à reservationibus, quas Indultum tollit, ideòque istud simile non multum ad rem facere videbatur.

17 Magis proxima primo aspectu videbatur dicta altera decisio in Varmien. canonicatus coram Cerro, ubi in specie de indulto cuidam Episcopo suffraganti post dimissionem Episcopatum; Sed pariter non videbatur facere multum ad casum, quoniam illius Indulti tenor, juxta ejusdem decisionis præsuppositum, clarè ostendebat illud principaliter concessum fuisse personæ, non autem ratione Episcopatus qui demonstrativè solum enunciatus fuit; Quini mò cum præsupposito ejus dimissionis, dum non conceditur facultas ipsi indultario conferendi jure suo, sed solum nominandi ad collationem faciendam à Nuntio Apostolico.

18 Quatenus verò pertinet ad Constitut. 60. Urbani Octavi, sub cujus fundamento dicti primi Consulentes processerant, retinentes opinionem, quam (ut supra me satis dubitante) habuerant in dicta alia consimili controversia Tudertina inter Cardinales Carpineum, ac Alterium, Dicebam in hoc etiam æquivocari, quoniam dicta Constitutio, ut ejus contextus clarè probat, non prodiit in gratiam Cardinalium, ac ad eorum facultates indultarias ampliandum, sed potius in odium, ac restrictionem, atque cum præsupposito indultorum particularium seu extraordinariorum super retentione facultatis conferendi etiam post Ecclesias dimissas; Cum enim casus daret, ut idem Cardinalis plures Ecclesias obtinendo ac successivè dimittendo, pro singulis plura obtineret Indulta particularia, unde propterea plurium Ecclesiarum collationem eodem tempore haberet, Hinc providere voluit dicta Constitutio ita restringendo hujusmodi particularium indultorum usum ad unam tantum Ecclesiam ultimo loco dimissam, retentis tamen terminis habilibus, dicti scilicet indulti particularis, 17 cum dimissione per viam novæ gratiæ concessi, juxta præsuppositum decisionis Achill. cum aliis supra allegatis; Ideòque cum hæc essent specialia, contenta verò in dictis Consiliis essent merè generalia super verbis personalitatem de notantibus, exindè aliqua mihi remanebat dubitandi occasio; Fatebar tamen casum, utpotè novum, atque adhuc non decisum, rectè dici posse dudum, atque honestæ concordie temperamento dignum; Et hæc dicebam in congressu in sola forma discursiva nihil firmando.

Cumque per Clement. IX. causa commissa fuisset particulari Congregationi trium Prælatorum, Duo ex eis fuerunt in Voto pro Boncompagno ex motivo quod dimittendo Ludovifus Ecclesiam simpliciter absque dicti indulti reservatione, omne jus quod ratione dictæ Ecclesiæ sibi competere, se abdicaverat juxta terminos generales dimissionis, ac resignationis Episcopatum, & beneficiorum; Alter verò fuit in voto pro Ludovifio, ex dicto motivo personalitatis stante illo verbo merè personali tibi juxta dictum primum Consilium, atque in hoc statu causa flet, Ego tamen, utpotè utriusque Cardinalis Advocatus, ac benevolus, in disputatione habita coram dictis Prælatis abstinni à scribendo, ut mos est Romanæ Curie Advocatorum, quando sunt utriusque colligantis Advocati, unde propterea de fuit occasio maturum judicium desuper efformandi; Credebam tamen quod iste casus cum dicto temperamento sopiri deberet, pro futuris autem accedere deberet Apostolica determinatio juxta dictas

meas dubitationes, ut scilicet, nisi in actu dimittendi novum speciale indultum obtineretur, primum indultum generale, ac ordinarium non deberet suffragari.

BONONIEN. BENEFICIORUM PRO MARCELLO SEVEROLO CUM ALEXANDRO CAPRARA.

Casus disputatus in Rota, & in Congregatione particulari ac variè decisus.

Quales esse debeant duæ reservationes, quæ faciunt cessare indultum Cardinalium conferendi beneficia reservata; Et an reservatio ratione officiorum sit personalis, vel potius localis, & an familiaritas Papæ, ac protonotariatus, quæ ab eisdem officiis resultant, multiplicent, itaut causent duplicitatem reservationis ad dictum effectum.

S U M M A R I U M.

- 1 Fæsti series.
- 2 Resolutiones causa.
- 3 Quod quandoque concedatur reductio Constitutionum Apostolicarum in causis particularibus.
- 4 Ubi plenius tractetur de ista controversia remissivè.
- 5 Ad effectum, ut duæ reservationes faciant cessare indultum, quales esse debeant.
- 6 Etiam in beneficiis, reus, & possessor vincit per non jus actoris.
- 7 Familiaritas Cardinalis cessat per familiaritatem Papæ, & n. 15.
- 8 Refertur tenor Constitutionis Alexandri VII. (super duplici reservatione).
- 9 Quod magis placeat opinio Rotæ, quam illa Congregationis particularis, juxta cujus votum prodiit dicta Constitutio.
- 10 Reservatio certa, & fixa resultat in officiis, ex Constitutione Pauli III.
- 11 Quod ante dictam Constitutionem ad terminos extrinsecos ad regim. reservatio esset localis.
- 12 Plures reservationes resultant ex eodem fonte, seu eadem causa, non multiplicant.
- 13 De argumento resultante ab eodem indulto.
- 14 De alio casu controversiæ similis.
- 15 De conclusione, de qua n. 7.

D I S C. III.

PER obitum Leonardi Landini qui fuerat familiaris Cardinalis Columbæ, ac aliqua etiam possidebat officia Cancellariæ, Scriptorarum scilicet Apostolicarum, ac duas milities Lillii, & Pii nuncupatas, in Civitate Bononien. sequutum, vacarunt quedam simplicia beneficia in eadem diocesi Bonon. per Cardinalem Columnam in vim indulti, de quo supra, in Bonon. indulti *disc. præced.* collata Marcello Severolo, cum sequuta possessione; Eadem verò impetravit Alexander Caprara à Sede Apostolica, tanquam affecta duplici reservatione, faciente cessare indultum; Expeditoque Brevis de capienda possessione nomine Cameræ, ac præsentato pro executione coram A. C. cum iste occasione disputationum in contradictorio motivasset contra provifum Apostolicum actorem super non justificata dicta duplici reservatione, quæ erat fundamentum ejus gratiæ; Hinc proinde per commissionem manu Papæ signatam mandatum fuit eidem A. C. ut procederet de voto Rotæ, ubi assumpta disputatione cor. Priolo super dubio, *An Brevis esset exequendum*, post aliquas propositiones sub die 24. Januarii 1661. negativè resolutum fuit ad favorem rei conventi, provifus ab indultario, ex eodem fundamento non justificatæ duplicis reservationis, eo modo, quo requiritur, ad effectum faciendi cessare indultum; Editaque decisione, post aliquas propositiones absque resolutione, advocata fuit causa à Rota, & Commissa Congregationi particulari aliorum Prælatorum, à qua diversa prodiit resolutio, quod scilicet adesset talis duplex reservatio, quæ faceret cessare indultum, atque ad hujus resolutionis normam sub die 12. Aprilis 1666. emanavit Constitutio Alexandri VII. per quam sic sublata, seu impedita fuit, nisi adversus eam, ejusque clausulas concederetur oris apertio;

rum reductione ad viam juris, ut adversus alias Constitutiones pro causis particularibus, jam introductis, practi-
cari vidimus, præsertim adversus Constitutionem 151.
Urbani VIII. super moderatione indultorum transferendi
pensionis, in Ferrar. pensionis, de qua sub tit. de pension.

In hujusmodi autem disputationibus Ego, & alii, po-
tius nomen quodammodo accommodavimus, cum causæ
pondus sublinuerit ejusdem Marcelli rei conventi pater
doctus Jurisconsultus ex hujus Curie senioribus Advocatis,
qui cum eo particulari studio, & applicatione, ut in
gravi causa proprii filii decebat, hanc materiam radicatus,
ac ab alto examine curavit, ut offendent ejusdem scri-
bentis labores jam publicæ luci promissis, & qui in dies ex-
pectantur, solumque brevibus hic adnotantur ea, quæ Ego
respondendo, vel etiam scribendo, pro meo sensu de-
ducebam, habita in reliquis remissione ad dictum alium
scribentem.

Concordabant siquidem scribentes hinc inde in eo prin-
cipio, quo ad effectum ut intret conclusio duarum refer-
vationum facientium cessare indultum conferendi reserva-
ta, Cardinalibus conce di solitum, juxta deducta apud Du-
nozetto. decis. 632. & in aliis, debent esse duæ reservationes
principales, & coæquales, seu ejusdem speciei, non au-
tem sufficiunt dispares, ac diversæ speciei, juxta votum
Verospii & Ubaldi Rotæ Auditorum, quod reputatur in
materia magistræ, passim receptum, ac relatum per Gra-
tiani. discept. 982. n. 34. Tondut. qu. benef. par. 2. cap. 3. §. 5.
num. 35. Adden. ad Greg. decis. 291. num. 10. & admittit
Rota coram Dunozeo decis. 532. & decis. 350. par. 9. recent.
& in aliis, atque explicat eandem Constitut. 163. aliis
164. Urbani VIII.

Quare tota quæstio erat applicationis, an scilicet adef-
sent nec ne duæ reservationes hujusmodi naturæ seu qua-
litate, quod onus erat provisi Apostolici actoris justifica-
re, tanquam suæ intentionis fundamentum, cum aliis
fundata esset in indulto intentio rei, & possessoris, cui
etiam vincere sufficit per non jus actoris, & ex defectu pro-
bationum juxta vulgarem regulam text. in l. qui accusare,
C. de eden. quam locum quoque habere in beneficiis ad-
vertitur apud Mant. decis. 278 & 364. Buratt. decis. 380. in
princip. ibi que adden. & frequenter.

Duplicem autem reservationem deducebant scribentes
pro actoris, ac pro Dataria illi adhærente; Unam scilicet ex
officio scriptoris Apostolici; Alteram verò ratione proto-
notariatus qui militiis à beneficiato possessis inesse dicitur,
ut etiam, tam officio quam militiis inest Papæ familiaritas;
Non deducebatur autem familiaritas Cardinalis, ex pariter
recepta conclusione, quod sicut luminare majus occupat lu-
minare minus, ita familiaritas Papæ occupat, ac supprime
familiaritatem Cardinalis, in nulla consideratione proinde
habendam, Cassad. dec. 9. de præben. num. 5. Gonzal. ad
reg. 8. glof. 61. n. 65. & seqq. Lotter. lib. 2. q. 32. n. 7. Rota apud
Seraph. dec. 251. n. 5. & 15. & apud Pœniam dec. 1177. nu. 9.
cum aliis per adden. ad Greg. d. decis. 291.

Præsciendū autem à dicta Constitutione Apostolica
Alexandri VII. contra quam donec obtineatur moderatio,
non licet loqui, & per quam iste punctus nimis clarè decidi-
tur per hæc verba præcisa, Beneficia Protonotariorum, Scri-
ptorum, & aliorum Officialium enumeratorum in d. extravag.
ad regimen esse reservata ubicumq; decedant etiam extra Ro-
manam Curiam & duas dietas; Itemque reservationem Bene-
ficiorum obtentorum per dictos officiales intrare etiam ratione
soliis officii, & insuper protonotariatum ex militiis resultan-
tem, dictumque scriptoratum separatim acquisitum constituere
duas reservationes personales coæquales, exclusivas indultii.

Mihi, reflectendo etiam ad veritatem, magis placebat
opinio quam sequuta est Rota, quod scilicet ista duplex re-
servatio personalis & coæqualis non adesset; Siquidem se-
clusa reservationis causa resultante à familiaritate Cardi-
nalis, utpotè absorpta, & suffocata à majori familiaritate
Papæ, ut supra, remanebant solum tres causæ dictæ refer-
vationis inductivæ; Primò scilicet officium scriptoratus,
Secundò officium militis Pii, Et tertio aliud officium mili-
tis Lili, idèdque singulas examinando.

Quatenus pertinere ad primam officii scriptoratus, super
qua major accepta inspectio fuit, non dubitabatur quod ho-
diè ex isto, aliisque similibus officiis resultet reservatio per-
sonalis, ac fixa, juxta ea quæ habentur apud Gomez. ac alios
beneficialistas moderniores postea scribentes; Dicebatur
tamen ex hac parte, atque Rota amplexa est responsum
pro meo sensu probabilem, quod id resultaret ex Constitut.
Pauli III. ob familiaritatem Papæ, & protonotariatum, quæ

eisdem officiis post dictam Constitutionem annexa fuerunt,
& sic ex ista qualitate, non autem ratione ipsius officii con-
siderati de per se absque dictis novis adjunctis, ac in solister-
minis Extravag. Ad regim. quibus attentis probabilis videtur
reservacionem esse potius localem quam personalem, 11
quatenus scilicet tales officiales moriantur in Curia, vel
intra duas dietas, quod attento sensu litterali, seu gram-
maticali clarè probata videtur ipsius Extravagan. littera,
seu contextus; Stante potissimum discretiva illorum offi-
cium ex quibus dicitur reservationem resultare ubicum-
que decederent; Ac etiam quia sic firmant omnes illi Do-
ctores, qui scripserunt ante prædictam Pauli III. Consti-
tutionem, nempe Geminian. conf. 92. num. 1. & seqq. & Re-
buff. in Addit. ad regul. 1. Cancell. vers. in primis post proxima
benefic. Quod etiam bene agnoscitur ex modernis Benefi-
cialistis Lotther. l. 2. quæst. 32. n. 25. & 61. ubi dicit nec-
cessarium fuit præfatam Pauli III. Constitut. dictas qualita-
tes adjicientem, ex quibus sublata fuit difficultas, quæ aliàs
circa hujusmodi reservationem urgebat. Idque melius mihi
probari videbatur per ipsammet Constitutionem ita agno-
scentem difficultatem, ad quam removendam ea prædiit,
cum aliis inanis vel superflua fuisset; Et quamvis Aeneas
de Falconibus de reserv. q. 3. sub n. 15. de dicta Gemin doctri-
na dubitare videatur, & in qua Aeneas auctoritate scriben-
tes pro Dataria magnum fundamentum constituebant, ni-
hilominus non videbatur illi deferendum esse, cum loquatur
dubitativè, nihil desuper firmando ob reverentiam debitam
auctoritati Gemin. quam fatetur esse magnam; Ac etiam
quia ultra dictam auctoritatem, ac alteram Rebuff. urgebat
præmissæ aliæ rationes, seu considerationes, illa præsertim
deducta ex ipsius Extravantis littera, clariùs comprobata
ex antiquiori canone in cap. 2. de præben. in 6. ubi etiam ha-
betur, reservationem beneficiorum possessorum per hujus-
modi officiales, resultare ex eorum obitu in Curia, vel in-
tra duas dietas, & sic eam esse localem.

His autem positis, quod scilicet reservatio non prove-
niret ab officio, sed à familiaritate, ac protonotariatu ip-
si officio annexis, ut supra; Hinc resultare dicebam ego,
& ceteri, atque Rota admisit, dicta alia duo officia non
multiplicare reservationem, dum in eis reservatio resultat
etiam eadem causa, & sic semper est unica & ex eodem
fonte, non autem duplex ex diversa causa; Atque in hoc
videbatur consistere æquivocum deducendi ex uno officio
familiaritatem, & ex altero protonotariatum, ut ita resul-
tarent duæ disjunctæ coæquales, ac principales reservatio-
nes, cum utriusque unica esset causa productiva duorum
effectuum connexorum, qui pro unico habendi sunt,
quamvis plures concurrent tituli uniformes eundem ef-
fectum producentes, quoniam hic semper est, unus, & idem;
Ut puta ex Doctoratu in legitus, vel alia scientia resultant
de jure communi vel municipali aliqua privilegia, seu ali-
qui effectus; Si autem quis lauream Doctoratus assecutus
in Universitate Bononiensi, velit eundem gradum assumere
in Universitate Parisiensi, ac Salamanticensi, & in aliis,
semper tamen erit unus Doctor, neque effectus doctoratus
multiplicabuntur; Ita pariter de effectibus, vel privilegiis
in idem tendentibus qui resultant à dignitate Episcopatus
si plures Ecclesias ex Apostolica dispensatione unus obti-
neat, cum similibus; Multiplicatio siquidem resultat solum
circa illos diversos effectus, qui resultant ex diversis causis
concurrentibus in una persona materiali, quæ tamen con-
sideranda veniat tanquam diversa, & multiplex persona
formalis, juxta eam distinctionem quæ frequenter in om-
nibus serè materiis considerata habetur, frequentius verò
sub tit. de jurisd. & sub altero de præeminet. præsertim disc.
1. quod ad rem applicabile non videbatur.

Quodque pluralitas illorum officiorum, seu munerum
quæ producent eas plures qualitates seu prærogativas, quæ
distinctæ, ac de per se sufficerent ad inducendam duplicem
reservacionem, non habeatur in consideratione quando ea
est unica, clarè comprobari observabam ex ipso indul-
to, in quo explicitè datur facultas conferendi Beneficia van-
cantia per obitum hujusmodi Officialium qui sunt familia-
res, & Protonotarii, & tamen si quis esset familiaris Pa-
pæ, ac acciceretur etiam Protonotarius ex diverso titulo,
facilius intret dupliciter reservationis, quoniam punctus
est in diversitate causæ, sed duplex qualitas resultans ex
ea causa non attenditur; Ista ita summam imò brevius,
ego, ut aliquid dicerem, insinuabam, præter etiam nec-
cessitatem, dum dictus alter scribens, cum uberiori do-
ctrina, magisque elaboratè, deducebat serè omnia quæ in
materia desideranda videntur, ut supra.

Occasione autem alterius disputationis habitæ coram
Datario in Romana Canonica S. Maria in via Lata pro
14 Cardinali Ursino dictæ Ecclesiæ Titulari ob vacationem
Canonatus sequentem per obitum Pauli Jordani, qui fue-
rat familiaris Cardinalis Borgiæ, ac etiam possessor duor-
um consimilium officiorum Cancellariæ Scriptoratus sci-
licet, & Abbreviatoriæ, in qua causa licet ista Bono-
nien. adhuc penderet in Rota, atque jam edita esset dicta
decisio, Adhuc tamen Datarius eam attendere noluit,
sed præsupponendo ita adesse duplicem reservationem,
executioni demandata fuit provisio per ipsam Datariam
facta tanquam de reservato.

Cogitabam, occasione hujus alterius causæ aliquam dif-
ficultatem desuper cadere posse, Non quidem ex præmis-
sis, cum quibus processum fuit, sed ex duplicitate resul-
tante à duplici diversa causa, nempe à dictis officiis unam
tantum reservationem (quamvis plura essent) causantibus,
& à familiaritate Cardinalis Borgiæ utpotè omnino
15 diversa, & ex diversa causa; Nil obstante dicta conclu-
sione quod familiaritas Cardinalis absorpta, seu suffocata
remaneat ab alia majori familiaritate Papæ, juxta supe-
rius allegatas auctoritates, id enim inductum videtur in
gratiam, ac favore ipsius Papæ, seu Datarie, & ne
Cardinalis prætereundere possit intrare ad ejus favorem Re-
gulam 31. cum similibus, propterea non videtur retorque-
ri debere in odium juxta vulgata axiomata de quibus Bar-
bol. axiom. 96. n. 1. & axiom. 34. n. fin. cum similibus; Non
tamen super hoc maturum judicium efformare potui,
quoniam cum istud motivum ex parte Datarie deductum non
esset, ita desuit occasio illud examinandi; Potissimè dum
utraque causa desit habere ulteriorem disputationis pro-
gressum, quoniam prima sopita fuit per dictam Consti-
tutionem Apostolicam, & altera per collationem de fa-
cto, ob quam (& fortè prudenter) Cardinalis Titularis
acquievit, ac abstinuit à conferendo, pro tempore autem
futuro, stante dicta nova lege id expressè decedente, ces-
sat in radice occasio disputandi.

NEAPOLITANA MONASTERII
AD PETITIONEM
CARDINALIS CARACCIOLI
Archiepiscopi Neapolitani.

Consilium pro veritate.

De eadem materia Indulti Cardinalitii conferendi
reservata, an & quando cesset ob plures reserva-
tiones; Et præsertim, An capiat Monasteria Con-
cistorialia, vel non Concistorialia descripta in li-
bris Cameræ, seu aliàs Commendata.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti serie s.
- 2 **M**onasteria Concistorialia non cadunt sub indulto à quo sunt exceptuata.
- 3 **M**onasterium Concistoriale dicitur ubi taxatum est in libris Cameræ florenis 66. cum dimidio & quare provi-
deatur in Concistorio.
- 4 **D**icitur Concistoriale ubi habet valorem 200. ducatorum
quamvis taxatum esset in libris in summa minori flo-
renorum 66. cum dimidio.
- 5 **D**icitur etiam Concistoriale si provideri solitum est in
Concistorio, sed non per hoc debet ubi pernecessè pro-
visio fieri.
- 6 **M**onasteria taxata in libris Cameræ etiamsi non sint
Concistorialia, non cadunt sub indulto.
- 7 **D**e reservatione Beneficiorum quæ obtinent Nuntii & alii
Officiales per extravag. ad regimen.
- 8 **B**eneficium semel affectum vel reservatum semper pro ea
vocatione est tale etiam si per mortem Papæ cessent regule.
- 9 **D**e reservatione vel affectione quia possessor esset Episco-
pus, & de vatione.
- 10 **Q**uod non intret in Episcopis in partibus infidelium.
- 11 **C**ommenda causat reservationem vel affectionem.

Defuncto de mense Februarii 1670. Sede Papale vacan-
te Augustino Franciotto Archiepisc. Trabisone. ex-
ercendo munus Nuntiature Apostolicæ Germaniæ inferio-
ris alias Coloniz, cum sibi commendatum esset, quoddam
Monasterium situm in insula Procidæ, orta est dubitatio, an
Archiepiscopus Neapolitanus Ordinarius habens indultum
Cardinalitium conferendi reservata illud ita vacans confer-
re possit, meoque desuper expetito consilio pro veritate.

Respondi plures obstare difficultates negativam suaden-
tes, illam potissimè insuperabilem, quatenus subsisteret dicti
Monasterii præsuppositus valor excedens 200. ducatos Ca-
meræ, Posito enim isto valore, non solum intrat reservatio
contenta in Regula secunda Cancellariæ, sed etiam quod
ita dicendum esset Monasterium Concistoriale expressè ex-
ceptuatum in ipso indulto, quamvis enim Monasteria Con-
cistorialia hodiè dicantur illa, quæ in libris Cameræ taxata
reperiuntur in florenis sexaginta sex cum dimidio, cum ita
dato augmento aliarum duarum tertiarum partium taxa-
tum dicatur in ducatis biscentum, quo casu ob notabilem
redditum annexam habere videatur quandam administra-
tionem ob quam Monasteria exæquantur Ecclesiis Cathedra-
libus providendis ut per Lotter. lib. 1. q. 26. nu. 41. cum
seqq. ubi concordantes.

Attamen ex declaratione Sacræ Congregationis Conci-
storialis de anno 1591. quoties revera adest dictus valor,
vel major, adhuc dicitur Concistoriale, quamvis in libris
Cameræ taxatum reperiretur in summa minori, adeo ut re-
gula secunda reservans Monasteria dictum valorem habenti-
bus continere videatur quandam declarationem Concistori-
alitatatis, ut ex dicta declaratione Sacræ Congregationis
firmatum fuit per Rotam in Palentina Abbatiæ de bene vi-
vere 19. Aprilis 1617. & 24. Decembr. 1618. coram Cocci-
no, quarum prima est impressa dec. 791. p. 3. rec. easque re-
fert etiam Lotter. d. q. 26. n. 52. qui n. 49. ex eisdem decisio-
nibus firmat dici etiam Concistoriale, quando in Conci-
storio provideri consuevit, licet id non sit præcisè necessa-
rium, quoniam etiam Concistorialia provideri possent per
Papam extra Concistorium, ut idem Lotter. n. 47.

Hinc advertebam opus non esse agere de aliis exceptua-
tionibus, vel reservationibus, seu affectionibus dictum
indultum cessare facientibus, cum esset litteralis exceptua-
tio Concistorialium, idèdque ista sola qualitas sufficiebat;
Verum illa etiam cessante, adhuc plura obstabant; Primò
scilicet altera exceptuatio in eodem indulto litteraliter cõ-
tenta de Monasteriis indefinite descriptis, ac taxatis in li-
bris Cameræ, quamvis taxa esset minor, illa quæ facit Con-
cistoriale, quoniam ista exceptuatio stare videtur augmen-
tativè, seu discretivè ab altera Concistorialium, ne proba-
re videtur ipse verborum sensus grammaticalis, ac in spe-
cie advertit Germon. de indult. verbo, seu §. Regularia n. 82.

Secundò observabam adesse affectionem personalem,
cum possessor esset utriusque Signaturæ Referendarius, ut
etiam fuisset Rector seu Gubernator plurium Civitatum,
& forsan provinciarum Status Ecclesiastici, ac etiam Pro-
legatus Avenionen. atque de tempore obitus esset Nuntius
Apostolicus, ut supra, idèdque intrabat clara reservatio
contenta in extravagan. ad regimen. de præben. Et super qua
dicebam cadere non posse quæstionem quoad alios Officia-
les disputatam supra in Bononien. beneficiorum, disc. præced.
an esset localis, vel personalis & fixa, Tum quia etiam in
aliis officiis hujusmodi difficultatem jam subfuit Constitutio
Alexandri VII. edita occasione dictæ causæ Bononien.
Tum clariùs quia in eadem Extravaganti, ad litteram dis-
ponitur, beneficia Nuntiorum, Thesauriariorum, Lega-
torum, ac Rectorum esse reservata ubicumque decedant,
& ex qua discretiva locutione in dicta Bononien. infereba-
tur, quod circa alios Officiales reservatio esset localis, &
ulterius etiam quoad alios dicta quæstio cadebat in ordine
ad publicitatem resultantem ab ipsis officiis, ac à familiari-
tate, & Protonotariatu quæ fuerunt eisdem annexa per
Constitutionem Pauli III. & obquam, seclusa etiam di-
cta moderna Constitutione Alexandri, indubitata est re-
servatio, vel affectio fixa, personalis.

Et quamvis hæc unica non obstaret, cum in indulto ex-
pressè concedatur facultas conferendi etiam beneficia hu-
jusmodi quatuor majorum Officialium, attamen seclusis
etiam dictis exceptuacionibus ac inspectione, ac eorum-
dem officiorum diversitas duplicaret reservationes, dum
possessor fuerat Rector, Prolegatus, ac Nuntius ut supra
(quod examinatum non fuit;). Adhuc obstabat multiplica-
tas

tas reservationum, dum ultra jam dictam circumstantiam quod fuisset Rector Prolegatus, ac Nuntius, erat etiam Prælatus utriusque signaturæ Referendarius, & consequenter familiaris & commensalis Papæ ex Constitutione Pauli III. ac ulterius accedebat dicta alia reservatio contenta in Regula secunda ratione valoris ducatorum 200, & sic erant multæ inevitabiles.

Nil obstante quod per mortem Papæ cessassent regulæ Cancellariæ, quoniam, ut pluries in aliis advertitur, atque ex clara dispositione Extravagan. ad Regimen pluries firmatur per Rotam præsertim apud Merlin. dec. 192. quoties non agitur de reservatione discontinua, & contingibili, pura ratione mensis, vel loci, sed de continua, personali, vel reali, quamvis cesset reservatio, adhuc tamen durat affectio, ex regula, quod beneficium semel affectum semper remanet tale atque semel impressa qualitas pro illa vacatione non cessat, juxta materiale exemplum, quod antequam Curiales beneficiarum dare solebant de oleo, quod semel effusum super panno imprimi maculam non delendam, quamvis cesset causa effusionis; Ultra quod ista est reservatio clausa in corpore juris quæ non pendet solum ex regulis Cancellariæ.

Tertio considerabam, an ob stare posset altera reservatio, vel affectio ex eo, quod possessor esset etiam Episcopus, verum credebam eam non ob stare, quoniam hujusmodi affectio in beneficiis possessis per Episcopos, resultat ab appositione manuum Papæ occasione dispensandi super eorum retentione aliis incompatibili cum Episcopatu, per quem alia beneficia non data dispensatione vacant ex deductis per Buratt. dec. 464. n. 9. ubi Add. n. 11. & decif. 473. n. 1. ubi quod etiam vacant pensiones.

Hæc autem ratio intrare non videtur hujusmodi Episcopatus titularibus in partibus infidelium, per quos utpote administrationem actualem non habentes, saltem de recepta consuetudine, beneficia, & pensiones non vacant, Garz. p. 1. cap. 6. n. 44. Barbof. ne Episcopo alleg. 56. nu. 74. Adden. ad Buratt. dicta dec. 464. & consequenter necessaria non est dispensatio, ex qua resultat appositio manuum Papæ inductiva affectionis.

Quarto demum ponderabam, quod intraret alia reservatio, vel affectio resultans ex sola qualitate Commendæ, ex Beneficialitarum propositione, quod ex Commenda resultat reservatio donec provideatur in titulum, Put. dec. 154. lib. 1. Pœnia dec. 135. repetit. dec. 154. par. 1. rec. Cavaler. dec. 559. nu. 5. Buratt. dec. 36. in fine, ubi add. lit. D, Lotter. dicto lib. 1. q. 26. n. 38.

Et quamvis id percutere videretur exclusionem electivæ qualitatis, ut advertunt superius allegati, & ne aliis Conventus Monachorum præterire possent in casu vacationis sibi eligere Abbatem, vel Priorem, eo modo, quo de jure competit in illis Monasteriis, quæ non solent dari in Commendam, Attamen appositio manuum Papæ causat hunc effectum; Hæc tamen omnia dicebantur ad superabundantiam, quoniam stantibus dictis exceptionibus claris, omnem difficultatem removensibus ac extra controversiam excludentibus indultum, nulla suppetebat necessitas assumendi hanc inspectionem duplicis reservationis, vel affectionis principalis, & coequalis, ideoque ista solum exuberanter, ac discursivè insinuabantur, His stantibus Cardinalis indultarius abstinuit à conferendo, istaque modestia sibi nimium profuit, quoniam Clemens X. in eo Conclavi creatus istud Monasterium eidem Cardinali contulit, seu commendavit.

ROMANA BENEFICIATUS S. JOANNIS PRO VINCENTIO MARCHESIO CUM DOMINICO SATO.

Casus variè decifus per Rotam.

De eodem indulto, de quo in præcedenti concedente facultatem conferendi beneficia reservata etiam per obitum familiarium Pontificum prædecessorum defunctorum, cum exceptione beneficiorum vacantium per obitum familiarium ipsius Papæ concedentis aliorumque Pontificum viventium, An quoad familiares ipsius Papæ dicta exceptio procedat, ubi vacatio contingat post ejus mortem; Et aliqua de reservatione resultante à Protonotariatu concessio per

Nuntium Apostolicum, an constare debeat de acceptatione & juramento; & de executione Brevis de capienda possessione nomine Cameræ, an constare debeat de claris reservationibus excludentibus indultum, Et quid in dubio dicendum sit; Et an dictum Breve continere debeat mentionem litis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutio causæ, & de contraria resolutione numer. 27.
- 3 **U**t in casu dubio procedendum sit ad executionem Brevis de capienda possessione ad favorem provisi Apostolici.
- 4 **D**e punctis cadentibus sub disputatione.
- 5 **R**eo, & possessori sufficit vincere per non jus Actoris, idque procedit etiam in Beneficialibus.
- 6 **P**rovisio ex capite reservationis, ac prætendenti indultum non suffragari incumbit onus id probandi.
- 7 **R**eo sufficit offuscare probationes actoris.
- 8 **D**eclaratur conclusio de qua n. 3. quando procedat.
- 9 **R**eus est actor in sua exceptione adversus actionem jam probatam.
- 10 **Q**uando dubietas sufficiat proviso ab inferiore contra provisum Apostolicum.
- 11 **H**abens pro se regulam dicitur habere intentionem fundatam.
- 12 **C**onciliantur contrariæ conclusiones de quibus num. 5. 6. 8. & 10.
- 13 **Q**uid ubi reservatio oritur ex ventre ipsius indulti.
- 14 **E**xceptio oriens ex ventre scripturæ ex qua oritur actio admittitur in omni judicio.
- 15 **I**n brevi de capienda possessione nomine Cameræ debet fieri mentio litis, alias est subreptitum.
- 16 **D**eclaratur, quando id procedat & quando non.
- 17 **U**t exceptio familiarium ipsius Pontificis concedentis indultum intelligatur etiam ipso Pontifice mortuo.
- 18 **C**ontrarium verius, & respondetur fundamentis de quibus num. præcedenti præsertim circa dec. Durani, & de rationibus differentiæ.
- 19 **P**ro latiori interpretatione indulti, vel alterius gratiæ attenditur verisimilis voluntas concedentis ex benevolentia erga concessionarium.
- 20 **M**ortuo Papa & dissoluta familiaritate, Beneficia ejus familiarium, non dicuntur reservata, sed affecta.
- 21 **D**e differentiâ inter reservationem & affectionem.
- 22 **Q**uod non sit immorandum in verbis, vel regulis grammaticæ, sed in substantia veritatis, & verisimilis voluntatis.
- 23 **D**edecet quod inferior conferat beneficia vacantia per obitum familiarium ipsius Pontificis viventis.
- 24 **U**bi agitur de Protonotariatu concessio per Nuntium habentem conditionem præstationis juramenti, juxta conditio debet impleri ad effectum reservationis.
- 25 **Q**uod sufficiat implementum præsumptum.
- 26 **A**n affectio quæ resultat à familiaritate jam cessata causet reservationem pro istius duplicitate faciente cessare indultum.
- 27 **D**e recessu à prima decisioe.

D I S C. V.

Vacato Beneficiatu Basilicæ Lateranensis per obitum Hieronymi Toccacelli, qui fuerat familiaris Urbani VIII. Cardinalis Columna dictæ Basilicæ Archiepiscopus ac ordinarius collator, illud contulit Vincentio Marchesio cum subsequuta executione, deinde tanquam reservatum obtinuit à Dataria Dominicus Satus, qui expedito Brevis de capienda possessione nomine Cameræ, ab A. C. in possessionem immisus fuit expulso Marchesio, qui tamen à Signatura Justitiæ ob dictam executionem attemptata pendente recursum ad eam, in possessionem reintegratus fuit, commissaque causa in Rota coram Bevilacqua, cum clausula *parito litteris arbitrio*, datoque solito dubio ex scripti ventre resultante, an intret necne arbitrium super partitione, post plures propositiones, demum sub die 11. Februarii 1669. prodiit resolutio, *arbitrium non intrare per retardationem*, Atque in decisione desuper edita in §. finali assignatur pro resolutionis fundamentum, quod quicquid esset de subsistentia reservationis, & an Cardinalis indultarius haberet necne facultatem conferendi controversum Bene-

Beneficium, super quo vota non erant concordia, in eo tamen concordabant, quod sufficeret id esse ambiguum, ac altioris indaginis, ut in dubio præferendus esset provisus Apostolicus, neque impedienda sit executio Brevis, quod paratam habet executionem ex deductis apud Buratt. dec. 805. in fine. Rot. dec. 381. n. 1. p. 1. rec. dec. 31. n. 1. par. 10 & in aliis, unde propterea motiva respicientia negotium principale indecisa remanserunt.

In his igitur disputationibus quatuor fuerunt puncti; Primo circa subreptionem ejusdem Brevis executionem propterea non merentis utpote impetrati lite jam introducta nulla istius facta mentione; Secundo an indultum suffragaretur stante exceptione in eo contenta Beneficiorum vacantium per obitum familiarium ipsius Urb. VIII. concedentis in illis verbis, *Non tamen affectata ratione familiaritatis nostrorum, seu Romanorum Pontificum pro tempore viventium familiarium*; Tertio, quatenus dicta exceptio non ob staret, an adesset altera reservatio resultans ex defectu Protonotariatu, quæ juncta cum altera resultante à dicta familiaritate tanquam duplex faceret cessare indultum; Et quarto demum, cuinam contententium suffragaretur dubietas, an scilicet ista sufficeret, ut Brevis executio impedienda non esset, vel e converso tueretur possessorem ab indultario provisum.

Cum autem iste ultimus fuerit causa resolutionis in eo solum fundatæ, idcirco vivebatur eam non subsistere cum potius regula esset in oppositum, potissimè ubi provisus ab indultario est possessor; cum enim huic tanquam reo, & possessori sufficiat vincere per non jus actoris, cui de jure incumbit onus concludenter, ac perfectè probandi id quod est suæ intentionis fundamentum juxta vulgarem regulam textus in l. Actor Cod. de probat. & cap. ex litteris extra eodem, quam regulam receptum est in Beneficialibus quoque procedere Innocen. in cap. ex infirmitate de procurat. & in cap. olim de re script. ubi alii præsertim Fælin. num. 18. & 22. Rot. decif. 4. de re judicat. n. 1. nov. & decif. 6. eod. tit. in antiq. Mant. decif. 278. n. 4. & dec. 364. n. 2. Buratt. dec. 380. in princip. ubi add. & Rot. sæpius.

Hinc proinde onus videtur actoris petentis executionem Brevis fundati in reservatione exclusiva facultatis indultarii, illam clarè & concludenter probare tanquam fundamentum suæ intentionis, itaut proviso ab indultario, & possessori sufficiat dubietas, ut in specie indulti firmatur per Rotam apud Duran. decif. 14. num. 18. & decif. 440. n. 3. & in individuo hujus indulti Cardinalis Columnæ decif. 350. in fine par. 9. recent. & in Viterbien. Canonica decif. 26. Junii 1651. coram Verospio edita in causa de qua infra disc. 8. & in aliis.

Ea etiam suffragante, pariter in foro quotidiana, & recepta propositione, de qua Surd. conf. 505. num. 6. Merlin. decif. 397. num. 33. Rot. decif. 158. num. 3. par. 10. rec. & sæpius, quod reo sufficit offuscare dubiamque reddere probationem seu intentionem actoris, ut ita ipse per non jus obtineat.

Neque præmissis ob stare videbantur deducta in fine hujus decisionis, præsertim dicta decif. 31. part. 10. recent. menscribente edita in Nufcana Canonica, de qua infra disc. 17. ubi concordantes, ob casus diversitatem, cum in casibus, de quibus agunt dictæ decisiones, ageretur in concursu provisi Apostolici cum proviso ab Ordinario non indultario occasione vacationis sequutæ in eo mense, qui sine dubio ad normam Regulæ octavæ hodie nonæ esset reservatus, unde propterea absque alia probatione vel discussione, clarè fundata erat intentio, provisi Apostolici ratione reservationis incontinenti probatæ per ipsam regulam; Excipiebat autem provisus ab Ordinario de reservationis moderatione resultante ab alternativa, ob quam ille mensis efficiebatur ordinarius, sed super hoc cadebat dubietas, an scilicet alternativa suffragaretur quoad Beneficia conferenda per simultaneam, sive ad ulterius electionem, vel præsentationem & in his terminis procedunt d. decif. 31. part. 10. & dec. 805. Buratt. & dec. Tarracon. Canonica post Marches. par. 1. fol. 343. & sic turbiditas erat in exceptione, & consequenter intrabat altera pariter vera, & recepta propositio, quod quando actor clarè ac benè fundavit suam actionem, quam reus per exceptionem elidere præterdat, tunc ipse reus fungi dicitur persona actoris, cui obstat dictæ aliæ propositiones, quod scilicet sibi incumbat onus perfectè & concludenter probandi exceptionem tanquam suæ intentionis fundamentum, actori verò sufficiat talem probationem, offuscare, dubiam-

que reddere, ut ita remaneat actio clara, exceptio autem turbida ea cumalatis per Gregor. & Adden. decif. 228. 9. Rotæ decif. 25. numer. 2. part. 7. recent. latè in Bononien. Archiepiscopatibus 15. Junii 1649. Corrado, & frequentes.

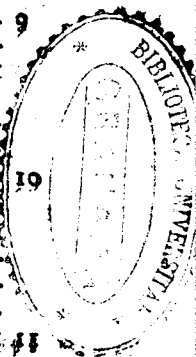
Non siceft ubi provisus Apostolicus agat contra provisum per Cardinalem indultarium habentem in facultatibus conferendi omnia, & quæcumque beneficia in quibusvis mensibus vacantia, seu alias quomodolibet reservata, itaut ipse habeat pro se regulam, limitandam solum in aliquibus casibus exceptuatis quoniam tunc ille qui habeat pro se regulam, habere dicitur intentionem fundatam, ac propterea qui intendit eam elidere per limitationem, seu exceptionem, tenetur istam perfectè, & concludenter probare, ut generaliter Mant. decif. 251. num. 4. decif. 357. num. 27. par. 10. rec. cum aliis per Barbof. axiom. 198. ideoque sufficit talem probationem offuscare dubiamque reddere ut supra; Igitur habente indultario pro se regulam generalem, atque fundante proviso Apostolico suam provisionem in exceptione, seu limitatione, utique sibi probationis onus incumbere debet.

Ideoque observandum est combinando auctoritates ac decisiones, quæ hinc inde super hujusmodi propositione circumferri solent, quod illæ quæ in hujus causæ decisione adducuntur favore provisi Apostolici, ac pro executione Brevis in dubio facienda, & non admittente exceptiones dubias, ac altioris indaginis procedunt in dicto primo casu provisionis factæ ab Ordinario de vacatione in mensibus reservato, unde regula assistat Datarie ob reservationem incontinenti probatam, quam regulam Ordinarium elidere præterdat per limitationem alternativæ, in qua sit turbiditas, juxta casus dec. 805. Buratt. & decif. 31. part. 10. recent. cum aliis supra allegatis, sive ubi non dubitetur de reservatione, sed præterdat excludi cum jure patronatus laicali juxta casum de quo dicta dec. 381. part. 1. recent. cum similibus.

E converso autem in casu indulti ad sunt dictæ decisiones 14. & 340. coram Durano decif. 350. part. 9. recent. in dicta Viterbien. coram Verospio, ac etiam in Bononien. beneficiorum coram Priolo edita in causa, de qua disc. 3. & aliæ, ex dicta clara differentiæ ratione, quod isto casu res est in oppositum, quod scilicet regula generalis assistit indultario, provisus autem Apostolicus se fundat in limitatione.

Replicabant scribentes pro proviso Apostolico id forte procedere, quando exceptio, quæ allegatur esset extrinseca, ut est casus duarum reservationum coequalium cessare facientium indultum, in quibus terminis loquuntur dictæ decisiones Viterbien. & Bononien. ac similes, secus autem in hac facti specie, in qua exceptio resultat ex ventre ipsius indulti, in quo provisus ab indultario suam intentionem fundabat, dum juxta superius registrata verba, ibi, *familiarium nostrorum*, clarè exceptuata erant beneficia familiarium ipsius Pontificis concedentis, ideoque intrare dicebant conclusionem pariter veram ac receptam quod exceptio resultans ex ventre ejusdem scripturæ ex qua resultat actio, dicitur incontinenti probata, & admittitur in omni judicio quantumvis executivo, & privilegiato omnes exceptiones rejicente, ut generaliter Graff. de except. cap. 13. Dunozett. decif. 914. num. 4. Et in beneficialibus de exceptione resultante ex ipso Brevis, seu ipsius litteris Apostolicis latè Buratt. decif. 122. n. 2. & 3. Rota decif. 124. num. 5. part. 11. rec. An autem dicta exceptio intelligenda esset de ipso Pontifice vivente, non autem eo defuncto juxta nostram replicationem, in hoc dicebant consistere turbiditatem, quæ proinde non aderat in exceptione jam clarè probata, sed in replicatione, & sic exceptio clara, replicatio turbida, atque hoc aliquantulum me torquebat; Adhuc tamen ponderabam, quod turbiditas, seu dubietas esset in ipsamet exceptione ob subsequentia verba, & aliorum Pontificum viventium, quasi quod illud verbum *viventium* ad universam orationem referretur, ut infra super tertio puncto in quo istius causæ cardo consistit, & consequenter quod intraret dictæ proportionis generales favore illius, qui de facto est reus, & possessor, ne per turbidam actionem repelli debeat.

Quo verò ad primum punctum respicientem pariter ordinariam, magis quam decisoriam, super subreptione scilicet Brevis ob non factam mentionem litis, Regula est pro invaliditate, ut in specie Brevis de capienda possessione nomine Cameræ continere debentis mentionem litis, quod-

25 quodque alias sit nullum & inexecutable Garz. de Beneficiis par. 6. cap. 3. numer. 14. & sequent. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 9. in adnotat. num. 272. Lotter. de benefic. lib. 3. quæst. 11. numer. 48. Pænia decis. 208. num. 4.

E contra verò ex parte actoris dicebatur litem mentionem contineri in supplicatione habente clausulam, *litis & causæ &c.* & quæ supplicatio attendi debet, cum in ea resideret substantia gratiæ, litteræ autem vel Breve expediantur ad executionem vel probationem, ut advertitur in specie respondendo huic objecto apud Royas decis. 94. num. 41. & 42. ubi observatur quod Garzias loquitur de gratia, *perinde valere*, diversam ac particularem rationem habente, seu quod aliis ob omisam mentionem litem ipsa gratia corrumpat, ut idem Garz. numer. 19. Atque mihi pro hac parte possessoris scribenti, licet more Advocati unâ cum aliis huiusmodi subreptionis objectum deducerem, illud debile videbatur, nedum ex dicta responsione quam Rota recepit, sed etiam ex iis quæ benè habentur deducta in Beneventana Canonatus coram Bichio dec. 14. par. 10. recent. num. 35. & seqq. ac etiam advertitur in *Civitatibus Castellæ Jurisdictionis sub tit. de feudis disc. 66.* quod scilicet tunc non facta mentio litem inducit subreptionem, ac vitiat gratiam, quando ex lite ejusque oppositione alteri colligantur aliquid jus, quæsitum esset, unde intraret ratio verisimiliter deficientis voluntatis Principis tollendi jus tertio quæsitum, quod in dubio præsumitur nolle tollere, quodque si id narratum fuisset, vel non esset concessum, vel difficilior, & in quo proprie consistit subreptionis essentia, secus autem ista ratione non intrante, quodque ubi etiam mentio facta esset, Breve sine dubio fuisset concessum, ideoque motivum non videbatur tutum.

Quo verò ad tertium punctum, in quo penè tota fuit disputatio circa merita, & à quo verè pendebat controversiæ exitus, An scilicet dicta exceptio contenta in verbis supra registratis, indefinitè intelligenda esset quocumque tempore vacatio sequeretur, ut erat pretensio provisio Apostolice, vel potius intelligenda veniret, vivente solùm ipso Pontifice, non autem eo defuncto, ut erat hujus partis pretensio, Scribentes pro dicto auctore provisio Apostolica, ad probandum quod indefinitè, ac generaliter id intelligendum esset, sive ageretur de vacatione per obitum familiaris ipso Papa vivente, sive defuncto, duo adducebant fundamenta. Primò nempe speciale auctoritatem Rotæ apud Duran. decis. 154. & 167. ubi in individuo id deciditur, ut exceptio comprehendat etiam istum casum vacationis post ipsius Pontificis mortem; Et secundò cum regulis grammaticalibus docere conabantur quod verba dictam exceptionem continentia, aliaque præcedentia, & sequentia istum sensum haberent, non autem alium ex hac parte præsumum, ut in decisione etiam innuatur.

Quatenus igitur pertinet ad primum fundamentum deductum ex dictis decis. 154. & 164. Duran. facilis videbatur responsio ex defectu applicationis ob multiplicem differentiam inter unum & alterum indultum militan-tem; Illud enim, de quo in præfatis decisionibus agitur, erat in forma communi omnibus Cardinalibus concedi solita, istud verò magis amplum, ac in ea forma speciali, quæ Cardinalibus conjunctis, vel ex alia particulari benevolentia concedi solet, ut occasione indulti concessi Cardinali nepoti habetur in Romana Beneficiatus Sancti Petri decis. 14. & 174. par. 12. rec. coram Bevilacqua; Et generaliter de benigna magisque lata interpretatione gratiæ, vel indulti ad favorem nepotis vel conjuncti ex verisimili voluntate concedentis apud Buratt. decis. 658. in fine, apud Dunozett. decis. 830. decis. 464. numer. 13. & seqq. par. 5. rec. & in aliis.

19 Secundò quia dictum indultum, de quo loquuntur decisiones, moderationem recepit ex superventa Constitutione 59. ipsius Urbani VIII. Istud verò dictæ Constitutioni posterius erat cum amplissima derogatoria omnium Constitutionum & regularum editarum ac edendarum, aliisque obstantiis, ut ponderatur in specie in dictis decis. 14. & 174. p. 12.

Tertiò magis in specie ac stringenter, quod potissima ratio, cui innituntur dictæ decisiones Durani, præsertim prima, consistere videtur in eo quod inverisimile sit Pa-

pam concedentem cogitare voluisse ad tristem eventum ejus mortis, quodque indultum suffragaturum esset pro vacationibus eo defuncto contingere debentibus, ideoque tanquam casus omisus sub indulto non comprehendatur.

Ista ratio cessat in præfati indulto illud habente speciale in alio non contentum, quod nominatim, ac expressè conceditur facultas conferendi etiam beneficia vacantia per obitum familiarium Pontificum prædecessorum, ac etiam successorum defunctorum; Si enim concedens cogitavit casum, quod indultarius aliis successoribus Pontificibus supervivere posset, atque eorumdem jam defunctorum familiarium beneficia conferre, utique per necessarium antecedens cogitavit casum ejus mortis, nè aliàs diceretur cogitasse de magis tristi eventu depositionis, sub verisimili cogitatione sine dubio non cadentis; Minusque de altero semel sequuto in Cælestino V. quem Rusticus in repetitione l. cum avus lib. 5. cap. 4. numer. 29. cum seqq. late ab impugnantibus tueretur, & præsertim numer. 34. respondet ad id quod ex Joanne Andrea refert Bald. in cap. 1. de natura feudi.

Et quartò in idem, quia in dicto primo indulto, de quo loquuntur decisiones, fit mentio, tam de reservatis, quam de affectis ratione dictæ familiaritatis, in præfati autem fit mentio solùm de reservatis, signum clarum, quod intellexit de casibus contingentibus Papa vivente; Ita enim est differentia, ubi casus vacationis contingit per mortem familiaris Papæ viventis, vel post ejus mortem, quod primo casu dicitur adesse reservatio, in altero autem, cum familiaritas tanquam species Societatis jam per mortem unius dissoluta sit, ac cessaverit, ut advertitur in eadem decision. Durani 154. nu. 7. hinc beneficia remanent affecta, non autem reservata, ut eadem decis. 454. num. 11. Et de differentia inter affecta & reservata Mandos. ad regul. Cancell. quæst. 5. proœmial. per totum, præsertim ex 21 num. 9. cum sequen. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 52. in principio, & alii Beneficialistæ communiter.

Quo verò ad alterum fundamentum deductus ex regulis grammaticalibus super verborum sensu vel orationis constructione, cæteri tam in facto quam in jure pro hac parte scribentes, satis elaboratè ac eruditè ostendebant, quod sensus potius huic parti assisteret, atque super hoc inter Scribentes hinc inde, ac fortè etiam inter iudices non modicum certamen fuit; Ego verò, non improbandò imò laudandò ea, quæ desuper ex hac parte deducebantur, eisque subscribendo, Attamen in sensu etiam veritatis, principaliter insistebam in propositione satis frequenti insinuata sub tit. de fideicom. ac etiam sub altero de contractibus, & alii pro meo sensu in omnibus ambiguis, & conjecturalibus, seu interpretativis Principatum obtinente, ut non cortex & formula verborum, sed substantia verisimilis voluntatis attendi debeat, ex iis quæ in ultimis voluntatibus habentur apud Mant. de conjecturis lib. 3. tit. 3. n. 9. Orthobon. decis. 254. in fine Dunozett. decis. 417. aliàs decis. 92. part. 7. rec. & pluries, Et de actibus inter vivos idem Mant. de tacit. lib. 2. tit. 7. num. 1. cum seqq. Burat. decis. 113. nu. 7. in Romana fideiussionis 24. Maii 1650. coram Verospio, & frequenter.

Cum igitur in hoc indulto Papa expressè concefferit, ut supra dictum est, facultatem conferendi beneficia vacantia per obitum familiarium Pontificum, nedum prædecessorum, sed etiam successorum defunctorum, excepta venit verò ea quæ vacare contingeret per mortem familiarium suorum, vel aliorum Pontificum successorum viventium clarum exindè observabam defumi voluntatem Pontificis concedentis, ut aliud in animo non haberit nisi exceptuare casum ipso vivente seu etiam viventibus successoribus contingentes, ex illa congruentiæ, ac reverentiæ ratione per Beneficialistas passim assignari solita, quod incongruum est, ut inferior censerat in faciem ipsius Papæ viventis beneficia vacantia per obitum aliquid ex ejus familiaribus ut advertitur per Granut. ad Simonett. de reservatione 34. num. 46. & habetur apud Beneficialistas passim receptum.

Cessante autem hac ratione, nulla subesse videtur congrua ratio, cur Pontifex jam cogitando ad dictum casum suæ mortis, ac etiam illam successorum, tam istorum, quam prædecessorum defunctorum casum comprehendere voluerit, & non istum, cum eo defuncto, nil penitus refert, an unus vel alter conferret beneficia eorum, qui non erant amplius sui familiares, atque ista substantia veritatis seu verisimilis voluntatis attenda, mihi videbatur, quod qua-

quatenus pertinet ad istud motivum, justitia huic parti assisteret, quodque si aliqua difficultas cadere posset, illa esset circa quartum, & ultimum punctum supra distinctum, quatenus scilicet benè constaret protonotariatus, qui in defuncto supponebatur, itaut intraret motivum duplicis reservationis, quæ cessare facit indultum juxta deducta disc. præced.

Hic autem punctus duplicem habebat inspectionem, Primò scilicet, an constaret de acceptatione protonotariatus cum præstatione juramenti & professione fidei, ut in litteris ipsius protonotariatus concessi per Nuncium Apostolicum pro forma præcisa præscribitur, & qua forma non impleta, reservatio ex protonotariatu non resultat, ut late contrariis respondendo habetur decis. 706. part. 3. rec. dicta decis. 350. à num. 14. ad 27. par. 9. & in dicta dec. 174. part. 12. & in aliis; Et secundò, an familiaritas jam cessata de tempore vacationis per mortem Pontificis induceret talem reservationem, quod posita altera resultante à protonotariatu, adesse dicerentur quæ reservationes personales, ac principales, & cœquales ad effectum cessationis indulti requisitæ.

Prima inspectio super præstatione juramenti tota consistebat in facto, dictarumque conditionum implementum præsumptivè deducebatur ex usu dicti protonotariatus, tam circa denominationem, quam circa insignia & alia, unde propterea dum istud juramentum sine scriptura in forma extrajudiciali præstari potest, præsumitur præsumetur, idque sufficere advertitur decis. 2. num. 3. Crescent. de jurejur., Duran. dec. 263. & 277. Quodque præsumpta probatio tam circa acceptationem quam circa formæ implementum sufficit, in specie de protonotariatu concessio per Nuncium habetur apud Dunozett. dec. 632. nu. 4. & in Varmien. Canonatus 23. Januarii ejusdem anni 1669. coram eodem Bevilacqua, cum aliis in hujus causæ decisione.

Et quoad alterum punctum, an qualitas familiaritatis jam cessata inducens potius, ut supra dictum est affectionem quam reservationem sufficeret ad inducendam eam dupliciter, quæ necessaria est pro cessatione indulti, probabilior primo aspectu videbatur negativa, cum ad hunc effectum desideretur duæ reservationes principales & cœquales, ut dict. disc. præced. ideoque non deberet obflare affectio ob notabilem differentiam quæ esse dicitur inter affectionem & reservationem, Verùm super hoc maturum iudicium adhuc efformare non potui, efformandum forte occasione ulterioris progressus hujus disputationis, cum ego scribendo in ista causa, ignarus dictæ alterius reservationis resultantis à protonotariatu, (in primis disputationibus ignoro) insteterim solùm ac principaliter super dicto tertio puncto exceptionum beneficiorum familiarium ipsius Pontificis concedentis, an intelligenda solùm veniret de vacationibus contingentibus ipso Pontifice vivente, ut mihi omnino probabilis videbatur; Post sequutas autem has adnotationes reposita causa sub die Junii 1670. recessum fuit à decisio, atque dum hæc materia est sub prælo, adhuc non prodiit decisio, unde inspicere valeant fundamenta, cum quibus processum est.

ROMANA CAPELLANIÆ INNOCENTIANÆ PRO ADRIANO CECCARINO CUM DATARIA.

Causa disputata coram Dataris, & tacitè resoluta
pro Adriano.

De eadem materia Indulti Cardinalitii, ejusq; moderatione per Constitutionem 58. Pauli V. excipientem vacationem per obitum familiarium Cardinalium, quomodo intelligenda veniat, & an regula tertia seu quarta de familiaribus comprehendat Beneficia de Jurepatronatus etiam Ecclesiastico. Et de probatione ac requisitis familiaritatis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**amiliars est plenè, & concludenter probanda.
- 2 **Q**uid requiratur ad familiaritatem.
- 3 **A**n requiratur solum servitium Cardinalis in genere pro familiaritate, vel requiratur certum servitium.
- 4 **D**e aliorequisito familiaritatis.
- 5 **Q**uando non contrahatur familiaritas etiam si vivat in domo Cardinalis, & vicium habeat.
- 6 **D**e exceptione beneficiorum competentium ratione tituli Cardinalitii quomodo intelligatur.
- 7 **E**tiam in jurepatronatus Ecclesiastico non intrant reservationes si id adjectum est in lege fundationis.
- 8 **Q**uod sub regula quarta de familiaribus non cadunt beneficia de jurepatronatus.
- 9 **R**egula tertia, seu quarta cessat ex contraria consuetudine.
- 10 **Q**uando jurepatronatus dicatur Ecclesiasticum, vel seculari.

- 11 **I**nnoctius Octavus ex extremis constitutus, oretenus mandavit Laurentio titulo S. Cæcilie, ac Antonio tituli S. Prædix Cardinalibus ejus nepotibus, ut quamdam pecuniarum summam eis relictam erogarent in restaurationem ac ornamentum capellæ B. Mariæ existentis in Basilica Vaticana, quo præcepto etiam superabundè adimpleto eidem Cardinales quamplura bona propria præfate capellæ donarunt pro erectione quatuor capellanarum (quæ Innocentianæ nuncupantur) cum Apostolica auctoritate Alexandri VI. erectarum, sub ea lege, ut earum collatio in quocumque vacationis casu spectare deberet ad Cardinales pro tempore titulares S. Marci, & S. Prædix conjunctim, si ambo in Romana Curia vel intra duas dietas reperiantur sin minus ad illum, qui præfens esset, ambobus verò absentibus, ad Cardinalem Titularem S. Cæcilie, & in omnium respectivè absentia seu discordia aut negligentia, itaut collatio non sequeretur intra quatuor menses, tunc jus præfandi pro illa vacatione spectare deberet ad Guardianos Hospitalis S. Salvatoris, institutio verò ad Capitulum ejusdem Basilicæ Vaticanæ, juxta quam legem semper pacificè servatam fuit, Atque sequuta vacatione unius ex dictis Capellanis, de anno 1651. absentibus ultra duas dietas præfatis Titularibus S. Marci & S. Prædix, Cardinalis Rapaccioles Titularis S. Cæcilie illam contulit Francisco Griffio ejus avunculo, quo defuncto de anno 1663. pariter absentibus dictis Cardinalibus S. Marci & S. Prædix, Cardinalis de Aquaviva Titularis dictæ Ecclesiæ S. Cæcilie illam contulit, cum subsequuta possessione Adriano Ceccarino ejus familiari; Dataris verò Officiales prætere cœperunt collationem ad ipsam spectare, ex eo fundamento, quod aut dictus Cardinalis collator fundabat ejus intentionem in Indulto Cardinalitio conferendi etiam reservata, quale istud supponebatur per Regulam tertiam seu quartam, de familiaribus, dum dictus Griffius vivens in domo præfati Cardinalis Rapaccioles munus Prefecti cubuli exercebat, & suffragari non poterat ex Const. 58. Pauli V. Indultorum moderata, per quam expressè excipiuntur Beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, & ad cujus Constitutionis limites hujusmodi indulta generaliter conceduntur, ejus scilicet forma servata, quoties ex gratia speciali aliter non statuitur, ut sequi solet in Indultis, quæ nepotibus vel satis benevolis conceduntur; Aut ratione juris patronatus & ex lege fundationis & tunc dicebant quod ob vacationem apud Sedem illud non esset habendum in consideratione, cum tali casu soleat etiam jurepatronatus merè laicali derogari ex deductis dec. 360. part. 4. rec. tom. 3. & in aliis fortius verò dum agebatur de jurepatronatus Ecclesiastico, quod non indiget speciali derogatione, sed venit sub regulis Cancellariæ ac derogationibus, ut habetur infra occasione reg. 8. seu 9. de mensibus.
- 12 **H**is non obstantibus, scribens pro substinenda collatione dicebam, parum probabilem esse Dataris prætensionem, qualis de facto per Datarium agnita fuit, dum ad aliam provisionem processum non est, unde provisus in ejus pacifica possessione continuavit usque ad obitum vel resignationem, ex potissimo fundamento facti, deficientis scilicet probationis præfens familiaritatis, quæ probatio quoties agitur ad effectum reservationis debet esse plena & concludens, cum tractetur de materia odiosa & tertio præjudiciali, Berous q. 35. n. 3. Gomez. (qui in Rota & Curia citari solet sub nomine seu vocabulo Sarnen. (ad regulam 4. de impetrandis per obitum familiarium q. 13. num. 6. Martin. Andr.

Andr. dec. 3. n. 1. Penia dec. 775. Adden. ad Gregor. dec. 166. n. 10. & ad Buratt. dec. 255. n. 18.

Ad inducendam verò familiaritatem productivam reservationis, vulgare Beneficialitarum axioma est, quod requiruntur copulativè mens, & dens, idest, quod quis actu addictus sit alicui honesto servitio Cardinalis, per quem tanquam per speciem reciproci contractus sit receptus inter ejus famulos, atque in eorum rotulo descriptus cum destinatione ad aliquod servitium concernens ejus personam Lotther. lib. 2. qu. 32. num. 11. & 14. Adden. ad Buratt. dec. 228. n. 15. & segg. & ad Greg. d. dec. 166. n. 10. Ideoque adeo rigorosè procedit, ut aliqui crediderint, necessarium esse aliquod officium habens suam particularem denominationem, ut sunt Cubiculi Præfectus, Secretarius, Dapifer, & similes, unde non veniunt famuli assistentes vulgò nuncupati *Gentilhuomini di spalliera*, licet contrarium sit receptum, ut alibi infra deductum habetur ad materiam hujus regulæ de familiaribus.

Et ulterius, quod vivat expensis Cardinalis, recipiendo in ejus domo victum tam in pane & vino, quam in ferulis, & obsoniis ac aliis ad vitam necessariis, sive quod habeat in pecunia quantum ad prædicta opus est, itaut non sufficiat accipere aliquam partem panis & vini, quia non in solo pane vivit homo, Berous d. quæst. 35. num. 3. Gomef. d. quæst. 13. num. 12. Rota decis. 42. num. 4. in fine part. 1. rec. cum aliis supra allegatis.

Quinimò neque sufficit, quod vivat in domo Cardinalis, atque ab eo alimenta percipiat, eique aliquando obsequium seu etiam servitium præstet, quoties id referri potest ad conjunctionem sanguinis, vel ad amicitiam, seu ad motivum eminentis virtutis, aut ex motivo charitatis cum requiratur formalis addictio servitio actuali, quod concernat cultum personæ Cardinalis, & per speciem illius specifice contractus, qui inter dominum, & famulum contracti dicitur Penia d. decis. 775. Garz part. 5. cap. 1. nu. 13. Adden. ad Gregor. d. dec. 166. Lotther. d. qu. 32. nu. 14. Adden. ad Buratt. d. dec. 128. nu. 16. Rota Hilpalen. Archidiac. 20. Februarii & 26. Junii 1606. coram Justo.

In hac verò facti specie dicta requiritur non justificabatur, sed potius constabat de contrario ex negativa rotuli in quo dictus Griffus scriptus non erat, probata etiam expressa ordinatione Cardinalis, quod non describeretur, utpotè retentus domus potius tanquam avunculus quam tanquam famulus, non obligatus præcisè ad servitium ratione salarii, seu victus, juxta aliorum familiarium obligationem, sed pro libito dictum honorificum & confidentiale munus Præfecti cubiculi quandoque exercens, ut etiam de Cardinalibus germanis fratribus frequens observantia docet, unde propterea cessabat ex facto præcipuum fundamentum reservationis per Datariam præsentis.

Et quamvis ad superabundantiam more Advocatorum motiva cumulantium dicerem, quod ubi etiam de familiaritate constaret, adhuc tamen non essemus in casu exceptionis, dum eadem constitutio 58. Pauli V. ad litteram excipit eas collationes, quæ Cardinalibus competunt ratione Ecclesiarum, quibus in titulum aut denominationem sui Cardinalatus præfunt, circa quæ expressè dicitur nihil de novo statui; Attamen motivum non erat tutum, Tum quia iidem officiales dicebant in praxi præceptum esse ut dicta exceptio suffragetur quoad beneficia in ipso titulo existentia, & quorum collatio ejusdem tituli ratione tanquam per ordinarium collatorem competat, Tum etiam propter obstantiam voti impressi apud Amalden. de stylo Datarie cap. 34. n. 8. usu recepti. ut proxima observantia docuerat in duobus vacationibus cum Cardinalibus Ginetto, & Carpineo, ideoque in hoc motivo nullum constitui potuisset solidum fundamentum.

Quoverò ad alterum punctum juris conferendi, non ex indulto Cardinalitio, sed ex ratione Jurispatronatus & ex lege foundationis, exclusa familiaritate, per quam defunctus dicitur curia lis, cum ageretur de Beneficio in Urbe, non intrabat vacatio apud Sedè, & nihilominus quando etiam intrasset, itaut vel ex generali derogatione, cui subjacent beneficia de Jurepatronatus Ecclesiastico, vel ex speciali, quæ tali cursu fieri potest etiam de Jurepatronatus laicali; Adhuc tamen dum in limine foundationis apposta erat lex, ut perpetuis futuris temporibus, & quandoque casus vacationis contingeret, collatio à dictis Cardinalibus fieri deberet, ista lex erat servanda etiam si ageretur de Jurepatronatus Ecclesiastico, ut bene in Romana jurispatronatus coram Sacro post Vivian. de jurepatronat. lib. 4. cap. 9. n. 56. apud Royas dec. 252. nu. 2.

cum seq. Rhegien. beneficii 27. Junii 1653. Bevilacqua, & in aliis; Et de jurepatronatus Ecclesiastico ad favorem capituli Royas dec. 274. cum lex foundationis illæsa conservari debeat, ut in sua materia sub tit. de jurepatr.

Clarius verò, quoniam derogatio Jurispatronatus Ecclesiastico continetur in Regula octava seu nona de mensibus, non autem in Regula quarta de familiaribus, sub qua proinde non cadunt Beneficia de jurepatronatus ex foundatione, ut dec. 304. p. 2. divers. Put. dec. 307. lib. 3. Garz. cap. 1. p. 5. n. 571. cum seq. dec. 767. n. 1. p. 2. rec. Accedente potissimum contraria antiquissima, & continuata pacifica observantia, itaut non adesset memoria, quod Dataria ex capite reservationis in his capellanis manus apposerit; Atque dictam Regulam tertiam seu quartam cessare, accedente contraria immemorabili habetur apud Buratt. dec. 570. n. 2.

Motivabatur etiam hoc non esse Juspatronatus Ecclesiasticum, sed potius laicale, utpotè fundatum per dictos Cardinales ex bonis patrimonialibus vel acquisitis, quorum liberam dispositionem habebant, & sic non de bonis Ecclesiasticis; Verum motivum non erat tutum, cum qualitas Ecclesiastica resultarent, non ex parte fundatorum seu ratione bonorum, sed ratione personarum, quibus jus conferendi seu præsentandi respectivè reservatum fuerat; Quamvis enim aliqui ex scribentibus pro hac eadem parte insistere in eo, quod cum in absentia dictorum trium Cardinalium reservatum esset Jus præsentandi Guardianis Hospitalis, qui sunt sæculares, juspatronatus dicendum esset laicale, nihilominus id non videbatur habere subsistentiam Tum quia quæstio non erat cum eis, sed cum Cardinalibus, sive eorum altero, quos indubitatum est esse Ecclesiasticos, tanquam privati & ratione eorum personalis qualitatis, sed tanquam Officiales loci Ecclesiastici seu pii, unde merito Officiales Datarie istud motivum omnino spernebant; Acquieverunt tamen aliis supradictis, nempe illi cessantis probationis familiaritatis, ac alteri legis adjunctæ in limine foundationis de consensu Papæ, stante potissimum ejus antiquissima & immemorabili observantia.

JANUEN. BENEFICII AD PETITIONEM BABILANI PALLAVICINI.

Responsum pro veritate.

An Indultarius, vigore Indulti sibi concessi conferendi beneficia reservata ex unica reservatione, illa unire possit Seminario, vel aliam facere unionem Beneficio pleno atequam vacet; Et quatenus unio fieri possit, An illa impediatur beneficii possessorem, quin illud ad favorem resignare valeat.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 In resignationibus ad favorem suspenduntur uniones, vel gratiæ expectatiæ, eisque non obstantibus resignatio admittitur.
- 3 De investitura feudi, vel emphyteusis præventiva, seu abusiva.
- 4 Indultarii per Constitutionem Urbani non possunt facere unionem.
- 5 Quando Ordinarius possit facere unionem de beneficiis reservatis distinguitur.
- 6 Etiam in casu, quo unio fieri potest, fallit si concurrat suspicio fraudis.
- 7 Ante Constitutionem Urbani poterat indultarius unire beneficia reservata.
- 8 Secus post dictam Constitutionem, & de ratione differentie.

D I S C. VII.

Posidente Babilano beneficium simplex, ejusque vacatione verisimiliter imminente ob aliquem tractatum matrimonii ab ipso contrahendi, Archiepiscopus Januensis tunc Cardinalis in vim Indulti Cardinalitii conferendi reservata, beneficium prædictum quamvis adhuc plenum ac reservatum reservatione fixa, & personali resultante ab officio militiæ Lauretanæ; quod dictus Babilanus possidebat; illud uni vi t ejusdem Civitatis Seminario, unde propterea ex parte ejusdem beneficiati pro veritate consultus fuit, an dicta unio subsisteret necne, & quatenus subsisteret, in ipsum

in ipsum impediret, quin idem beneficium resignare posset in manu Papæ ad favorem certæ personæ.

Quatenus pertinere ad hoc secundum quæsitum, Respondi planam esse affirmativam ex Datarie stylo admittendi resignationis ad favorem, non obstante unione vel gratiæ expectatiæ, quibus passim derogatur, sed illarum suspensio conceditur pro illius resignationis effectu ratione tantum, ex ea ratione, quod non videatur præjudicium considerabile, ob incertitudinem an Beneficium per obitum resignantis magis quam resignatarii vacaturum esset, ex deductis per Lotter. lib. 1. q. 28. n. 182. Adden. ad Greg. dec. 159. n. 9. Rota dec. 614. par. 4. rec. tom. 3. atque habemus frequēs in materia translationis pensionis, ac etiam in proposito abusivæ seu præventivæ investituræ feudalis vel emphyteuticæ de consensu possessoris, de qua habetur sub tit. de emphyt. disc. 1. ubi isti termini beneficiales quoque adhibentur, cumque id passim ex dicto stylo receptum sit, ideoque dixi parum desuper immorandum videri.

Quoverò ad primum quæsitum, pariter dixi hodie cessare quæstionem prius desuper cadentem ob superventam Constitutionem 163. Urbani VIII. per quam innovantem seu veterius declarantem decretum Urbani VIII. expressè ista facultas Indultarii adimittit uniendo beneficia reservata quæ sint plena, & priusquam casus vacationis contingat, & consequenter per casum clarum legis cessat omnis quæstio.

Verum quia illa qui ex parte dicti Babilani consilium petiit, cupiebat, ut ad requirementis vel ejus Sapientum satisfactionem, de quæstione etiam in puncto juris, dictaque Constitutione seclusa, ageretur; Hinc proinde desuper discurrendo, duas constituere inspectiones, Unam generalem in omnibus Ordinariis habentibus solum jus conferendi non reservata, & alteram in habentibus Indultum conferendi etiam reservata, quales ut plurimum sunt Episcopi, Cardinalitiam quoque dignitatem habentes, ac etiam (licet nimium rari) sunt aliqui factis qualificati Præsules, præsertim Germaniæ, quibus sedes Apostolica id concedere quandoque solet.

Primo casu, præsuppositis terminis habilibus, quod scilicet unio alias de jure, vel ex dispositione S. Conc. Trid. seclusis reservationibus valide fieri possit (nam alias improprium esset de hoc agere, si unio ex sua intrinseca qualitate invalida esset) Atque agendo conclusivè ut commendabilem Curia stylium decet, respondi hodie planam, receptamque esse distinctionem, quod, aut agitur de reservatione, vel affectione personali, vel reali, fixa, & continua seu invariabili quocumque mense vacatio sequatur, ut sunt primæ Dignitates, vel beneficia subcollectorum, protonotariorum, familiarium, officialium, cum similibus, & tunc uniendo potestas generaliter, ac indefinitè interdicta sit; Aut de reservatione discontinua incerta & eventuali, qualis est illa ratione mensis, vel altera ratione loci in quo sequatur vocatio, & secus, isto enim secundo casu rectè unionem facere potest ratione bonæ fidei, sive ob absentiam illius fraudis, quæ inesse dicitur, quando fiat unio beneficii reservati, dum Ordinarius uniens, incertus est an vacatio in suo vel in Apostolico mense sequi debeat, unde potest ita sibi præjudicare; Ac etiam quia cum Sacrum Conc. Trid. sess. 23. de reform. c. 18. agendo de hac unione faciendâ Seminario, expressè disponat etiam de reservatione fieri posse, nunquam aliàs verificari posset, dum receptum est illud procedere, quando de tempore unionis certum sit illud esse reservatum, vel ob vacationem jam sequutam in mense Apostolico, vel ob reservationem continuam seu fixam, ideoque capit istum casum, in quo ex accidenti deinde sit reservatum, ut ita distinguendo Gonzal. ad regul. 8. glof. 5. n. 136. Garz. de benefic. p. 12. cap. 2. n. 102. & seg. Barbof. in collectan. ad Concil. d. cap. 18. n. 42. cum seq. Adden. ad Gregor. dec. 419. n. 7. Rota apud Royas dec. 423. edita in Marianen. seu Accien. de qua infra disc. 19. & in qua prodiit etiam altera decisio coram Corrado decis. 208. p. 11. rec. n. 21. & in aliis frequenter.

Quod tamen recipiendum est, quatenus bona fide, ut supra id sequatur, adeo nulla subsit suspicio fraudis; ob verisimiliter speratum, seu imminente vacationem in mense reservato, vel in loco, ex quo reservatio resultet, cum similibus ex facti qualitate pro judicis prudenti arbitrio pensandis; Ad quod in quodam congressu occasione alterius consimilis unionis, in qua ista suspicio cadere poterat ponderabam conferre, ac rectè à simili applicari posse ea quæ habentur sub tit. de feudis disc. 1. super præsumpta fraude in illis subinfundationibus, quas alias feudatarius facere potest, ut an sufficiat fraus re ipsa, quam alii fraudem

præjudicium appellat, non curata fraude concilii; Licet enim alii motivarent, expetenda non esse extranea vel similia, dum habemus peculiaritatem & individua in hac materia beneficiati ob regulam scilicet de infirmis resignantibus, quam alii de viginti appellant; Replebam tamen ex ista regula resultare actus nullitatem ex sola ratione temporis ita inducentis ex potentia legis præsumptionem fraudis, ideoque continere quid diversum ab illa invaliditate actus, quæ non inducatur ipso jure per legem claram, sed resultet à fraudis suspicione vel præsumptione resultante ab aliis circumstantiis ex quibus illa subesse potest, quamvis majus temporis intervallum accedat, ideoque tanquam quæstio facti potius quam juris, pro ipsius facti particulari qualitate judicis arbitrio decidenda est.

In altero autem casu, in quo præsupponatur Ordinarium habere indultum conferendi etiam reservata, reventis pariter terminis habilibus, quod scilicet Indultum suffragetur; quatenus illius Beneficii vacatio sequeretur pro jure conferendi, quia nempe non sit de casibus exceptatis, vel non urgeat duplicitas reservationis quæ illud cessare facit, Et tunc dicebam subdistingendum esse inter tempus antiquum ante annum 1626. priusquam prodiret Constitutio 59. Urbani VIII. ac tempus posterius à præfata Constitutione editione citra; Primo enim casu, quamvis non deessent contradicentes, probabilius tamen videbatur, facultatem uniendo competere, dum non alteri, sed sibi tantum ita præjudicium parabat uniens, ac etiam quia, ut distinguendo latius habetur supra disc. 1. tunc Indultum nihil dabit, sed solum removebat obstaculum resultans à Regulis Cancellariæ, aliisque reservationibus, unde propterea tanquam per reversionem ad statum antiquum, ac juris communis dispositionem, Ordinarius conferebat jure suo juxta exemplum eodem disc. 1. insinuatum illius qui habendo membra naturaliter valida, & operativa, accidentaliter vincula patiatur, quoniam si vincula solvantur, ille ambulat ac operatur jure suo, & primæva, & naturali operatione membrorum, solvens autem vincula non dat novam facultatem ambulandi vel operandi, sed solum tollit obstaculum accidentale, Atque ita in specie unionis factæ per Cardinalem Indultarium, infirmo procedentem sententiam fundatam in celebri Voto, quod in materia duplicis reservationis habemus, de quo supra disc. 3. decisum fuit per Rotam in Tudertina coram Cavalerio inter suas dec. 627. ubi refertur ita fuisse pluries declaratum per Sacram Congregationem Concilii atque ista videtur illa Tudertina relatæ per Aldanum, quem refert collector Barbof. ad Concil. d. cap. 18. n. 46. quamvis ex errore dicitur esse de anno 1628. cum attentio isto tempore ob proditam dictam Constitutionem Urbani diversimode dicendum sit.

Per dictam siquidem Constitutionem, ut latius advertitur d. disc. rerum status immutatus est, atque Indultarius non dicitur amplius conferre jure ordinario, & suo, sed potius jure delegato, ex rationibus ac auctoritatibus ibi deductis, & consequenter cum delegatio sit stricti juris, strictèque intelligenda, neque illius extensio de casu ad casum, vel de persona ad personam admittatur ad text. in cap. cum p. & G. de off. deleg. & cap. significanti de rescript. cum concord. apud Greg. dec. 34. & passim, Hinc proinde cum Indultum loquatur de jure, seu facultate conferendi, trahendum non videtur ad diversam facultatem uniendo; Quæ tamen, ut supra insinuatum est, ita discurrebam ad quandam requirementis super abundantem satisfactionem, ac potius more Academicis disputantis vel discurrentis in abstracto, quam more viri forensis, juxta præsertim Curia stylium, non immorantis nisi in casu præciso, ac in necessariis pro controversiæ decisione, dum dicta Apostolica Constitutio omnem subtulit quæstionem.

VITERBIEN. CANONICATUS.

PRO VALERIO VALERONO,

CUM JOANNE BAPTISTA.

Casus decisus per Rotam pro Valerio.

De reservatione resultante à Regula quarta, hodie quinta ratione subcollectorie ad effectum inducendi duplicem reservationem facientem cessare Indultum Cardinalis collatoris, quomodo de tali subcol-

subcollectoriam constare debeat, Et an præcisè necessaria sit ejus justificatio per litteras deputationis.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
2 Resolutio causæ.
3 Pro quo in dubio sit respondendum, an pro proviso Apostolico, vel pro proviso ab indultario.
4 Recensentur aliquæ probationes subcollectoriarum.
5 Quod non sit necessaria probatio per litteras, sed possit fieri per testes.
6 Quid requiratur, ut subcollectoriam spoliatorum inducat reservationem, ac intret Regula quarta, hodie quinta.
7 Quare soleat desiderari probatio per litteras.
8 Non dicitur perfecta probatio, quæ habeat contrariam possibilitatem.
9 Quomodo testes debeant deponere de subcollectoriam, vel tenore scripturæ.

D I S C. VIII.

Canonatum Collegiatæ Eiterbien. vacantem per obitum cujusdam Spinelli Protonotarii Apostolici, Episcopus ratione Cardinalitatis dignitatis habens solitum Indultum conferendi reservata, contulit Valerio ejus familiari cum subsequuta possessione, Joannes Baptista verò cum præsupposito duplicis reservationis cessare facientis Indultum, quarum una extra controversiam resultabat à protonotariatu, alteram verò prætendebatur resultare à subcollectoriam per defunctum habitam in diocesi Castren. eundem Canonatum impetravit à Sede Apostolica, expeditoque solito Brevis de capiendâ possessione nomine Cameræ sententiam reportavit ab A.C. super illius executione, sed commissâ per Signaturam causa appellationis in Rota coram Verospio, cum clausula translative, datoque dubio an Breve exequendum, sub die 26. Junii 1651. ad favorem Valerii rei & possessoris prodiit resolutio, cui actor provivus Apostolicus acquievit, unde propterea causa ulteriorem progressum non habuit.

Dictæ resolutionis fundamentum fuit defectus justificationis dictæ subcollectoriarum, ex qua deducebatur altera species reservationis, quæ cum alia non controversa resultante à protonotariatu induceret duplicitatem, in qua erat actoris fundamentum, ideòque rectè practicata fuit conclusio, de qua supra disc. 5. (ubi istius causæ decisio allegatur) quod scilicet cum ista duplicitas sit fundamentum intentionis actoris, tanquam limitatio regulæ quæ assistit indultario, seu proviso per eum, plenè & concludenter justificari debeat, quodque alias reo ac possessori talem probationem offuscare dubiamque reddere sufficiat, itaut in dubio pro non executione sit respondendum, ut latius distinguendo habetur supra d. disc. 5. super hoc puncto, an scilicet in dubio pro executione vel non executione litterarum Apostolicarum seu brevis de capiendâ possessione responderi debeat.

Deficiebat siquidem justificatio, quoniam nullæ exhibebantur litteræ patentes deputationis, sed tantum ejus probatio deducebatur ex testimoniis depositionibus circa hujusmodi subcollectoriarum exercitium, comprobatum etiam ex litteris patentibus deputationis super spolio Episcopi ejusdem Civitatis Castrensis, necnon ex libro Secretarii Theaurarii, ubi inter nomina subcollectorum spoliatorum reperitur iste Spinellus descriptus, ac etiam exhibebantur litteræ deputationis alterius subcollectoris hujus Diocesis, enunciantes seu continentes revocationem deputationis dicti Spinelli, ex quibus omnibus simul junctis dicebant scribentes pro actore, satis clarè & concludentem resultare dictam probationem, quamvis non exhiberentur litteræ deputationis, cum nullibi jure cautum sit illas præcisè necessarias esse, ac etiam sine eis id posse probari advertitur apud Lotter. lib. 1. q. 32. n. 158. cum seq.

His tamen non obstantibus, cum sensu etiam veritatis, qualem agnovit Rota, ac prius agnovit etiam Signatura, ita adversus sententiam latam super executione Brevis rescribendo de appellatione cum clausula translative dicebam dictam probationem non adesse, quoniam dictæ probationes concluderent quidem præfactum Spinellum controversi beneficii possessorem gessisse minus subcollectoris spoliatorum, aliorumque jurium Cameræ in ista Diocesi de facto, sed hoc non sufficit ad effectum, ut intret reservatio contenta in Regula quarta hodie quinta. Licet enim hodie, sublata antiqua quæstione, extra

controversiam sit, Regulam prædictam locum habere etiam in hujusmodi particularibus singularum Diocesum subcollectoribus Spoliatorum, à generali provinciarum, seu Principatus Collectore deputatis, attamen duplex qualitas copulativè desideratur, Una scilicet unicitatis in ea Diocesi, & altera jurisdictionis universalis, ac omnimodæ circa omnia hujusmodi collectoriam concernentia, ideòque non sufficit unica & generalis deputatio ad solam collectionem de facto sine jurisdictione etiam spirituali minusque sufficit deputatio cum dicta jurisdictione ad unum vel plura negotia particularia, ex deductis per Gonzales ad regulam 9. glos. 43. n. 197. & glos. 51. n. 76. Garz. p. 5. c. 1. n. 375. Barbof. de Episcopo alleg. 57. n. 119. cum seq. Lotter. de benef. lib. 2. d. qu. 32. num. 158. & seq. Duran. dec. 233. num. 19. Dunozet. decis. 5. ac cæteris relatis in consimili, ac individua controversia ad effectum faciendi cessare indultum Ordinarii Cardinalis habetur plenè in Januen. Canonatus 31. Maii 1647. coram Ghislerio, cum aliis in hujus causæ decisione.

Hinc proinde advertentem, quod in ista materia necessaria reputatur probatio per scripturam, per ipsas scilicet litteras deputationis, non quidem de jure, sed de facto; Admittebam siquidem id de jure præcisè necessarium non esse, ut etiam advertitur in Ferrariens. disc. seq. sed requiritur de facto ob alias nimium difficilem probationem, quæ concluderet dictas qualitates unice & universalis cum omnimoda jurisdictione, quod penè impossibile videtur deducere ad praxim cum depositionibus testimoniis aliisque actibus super exercitio ob contrariam possibilitatem, quod id fuerit super negotiis particularibus, unde propterea probatio remanet æquivoca, & non benè concludens, qualis non dicitur illa, quæ contrariam habeat possibilitatem Gregor. dec. 353. n. 2. Cels. dec. 161. nu. 3. cum concordant. collectis per Barbof. axiom. 191. n. 2. & seqq.

Ideoque eatenus testes in hoc admittuntur, quatenus deponant eo modo quo requiritur testium depositio super tenore alicujus instrumenti, vel similiter, quia scilicet præsentibus fuerint deputationi, seu viderint litteras deputationis, atque rectè de illarum tenore deponant, juxta eam formam probandi quam in testimoniis deponentibus de tenore scripturæ necessariam esse ex theor. Bar. in auth. si quis in aliquo documento, C. de eden. Affl. dec. 274. & 302. Cavaler. dec. 523. habetur iis sub tit. de jurisdic. disc. 12. sive juxta eam probationem, de qua disc. seq.

ANNOT. AD DISC. VIII. & seqq.

De reservatione resultante ratione subcollectoriarum Apostolicarum habetur pariter actum in hoc eod. tit. disc. 108.

FERRARIENS. CANONICATUS PRO DOMINICO MARIA GATTI CUM JOANNE ZAGANONO

Causa decisus per Rotam pro Zaganono, & pendet.

De eadem reservatione ex Regula quarta, seu quinta ratione subcollectoriarum, An resultet à collectoria subsidii classis triremium ex deputatione ejusdem subsidii Appaltatoris sæcularis; Et de ejusdem deputationis probatione.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
2 De facultate Capituli Ferrariensis eligendi ad Canonicatus vacantes.
3 Resolutio causæ.
4 Subcollectores debent esse personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ, alias non intret reservatio.
5 Quod subcollectoriam ad effectum reservationis debet justificari per litteras, & non sufficiant aliæ probationes.
6 Intrat reservatio etiam in subcollectoribus decimarum Papalium aliorumque jurium Cameræ.
7 De conclusione, de qua num. 5. super modo probandi subcollectoriam.
8 Officiali deponendi de re spectante ad officium suum creditur.
9 De aliis adminiculis, seu speciebus probationis.
10 Non solet, sed potest Papa committere laico jurisdictionem Ecclesiasticam in personis, & res Ecclesiasticas.
11 In dubio non præsumitur, sed si adsit probatio cessat in contraria præsumptio.

- 12 Laicus in collatione beneficiorum, vel aliis ecclesiasticis dicitur nudum organum seu instrumentum, unde actus fieri dicitur à Papa.
13 Dubitatur de conclusione, de qua n. 4.

D I S C. IX.

Imposito per Sixtum V. onere, tanquam per speciem decimæ Papalis duorum pro centenario super redditibus Ecclesiarum & beneficiorum Status Ecclesiastici, quod vulgò nuncupatur subsidium pro manutentione classis triremium adversus incursiones infidelium & pyratarum; Cum dictum subsidium, vel jure appaltus, vel aliàs concessum esset per Theaurarium Generalem cum approbatione Papæ, cuidam in Urbe negotiatori ad novennium, cum amplissima facultate illud exigendi etiam sub censuris & pœnis aliisque remediis contentis in Apostolica Constitutione ab eodem Sixto desuper edita, & cum facultate etiam deputandi unicum pro qualitate Diocesi subcollectorem, qui omnem jurisdictionem, ac potestatem necessariam desuper haberet; Hinc ab eodem Deputato vel Appaltatore per litteras in eadem forma generaliter conceptas, ac impressas, deputatus fuit, cum subsequuto exercitio, Matthæus Pasqualis Canonicus illud Cathedralis, quod de functo, Episcopus, qui erat Cardinalis, in vim indulti Cardinalitii, Canonatum ita vacantem contulit Dominico Mariæ Gatto; E converso autem ejusdem Ecclesiæ Capitulum, cui competit ex antiqua consuetudine ad Canonicatus vacantes electio canonizata per Rotam dec. 530. & 588. p. 4. rec. tom. 3. elegit Joannem Zaganonum, Unde orta desuper inter hos provisos controversia, & commissâ causa in Rota coram Carpinea datoque dudio, An & cui Canonatus esset adjudicandus, illoque proposito ad instantiam Zaganoni solum informantis, pro eo die 28. Junii 1669. prodiit resolutio, ex eo unico fundamento, quod in dicto Pasquali defuncto non concurreret qualitas necessaria ad effectum, quod intret Regula quarta, seu quinta, quod scilicet sit unicus, cum universa, & omnimoda jurisdictione etiam spirituali juxta deducta in Viterbien. disc. præced.

Hæc autem jurisdicção communicari non potuit per dictum laicum qualis in dubio præsumendus est, dum mercatura clericis est prohibita, laicis enim Papa jurisdictionem ecclesiasticam ac spirituales, quamvis possit, non solet in personas & res Ecclesiasticas concedere, potissimè verò, quia collector vel subcollector non solum debet esse persona ecclesiastica, verum etiam in ecclesiastica dignitate constituta, cum dicatur Apostolicus delegatus ad terminos text. in c. Statutum §. Sancimus de rescriptis Bellen. in tr. de charitativo subsidio q. 118. n. 1. Gonz. ad reg. 8. gl. 52. nu. 79. Garz. de benef. p. 5. c. 1. num. 385. Castropalao tom. 2. tr. 13. disp. 2. punct. 20. nu. 3. Quodque aliàs facta deputatione non intret reservatio ex Barbof. de Episcopo alleg. 127. nu. 126. firmavit Rota in Calaguritana Archidiaconatus 4. Februarii ejusdem anni 1669. coram Cerro.

Quamvis autem Rota huic soli fundamento innitatur in decisione desuper edita, attamen scribentes pro eodem Zaganono, duo alia deducebant fundamenta pro exclusione reservationis; Primò scilicet, quod hujusmodi subsidii collectio tanquam cujusdam juris particularis non induceret illam subcollectoriam generalem, quæ necessaria est, ut supra ad effectum, ut intret dicta Regula quarta, seu quinta; Et secundo, quod non constaret de dicti Pasqualis deputatione cum universali ac omnimoda jurisdictione, dum non exhiberentur litteræ patentes deputationis; Aliæ autem species probationis remanere poterant æquivocæ utpotè referibiles ad negotia particularia, sive ad exactiorem de facto juxta firmata in Viterbien. Canonatus coram Verospio, de qua disc. præcedent.

Concessa verò nova audientia, scribens ego pro Gatti proviso ab indultario, pro repositione causæ, ut nedum decisioni, sed etiam aliis jam deductis objecti satisficerem tres constituere inspectiones; Primò scilicet super puncto in genere, an retentis aliis terminis habilibus, istius subsidii subcollectoriam caderet sub dicta regula, & induceret reservationem; Secundò super deputationis sufficienti justificatione cum suis requisitis; Et tertio super dicto fundamento decisionis ob depositionem à laico factam.

Quatenus igitur pertinet ad primum, dicebam, etiam cum iensu veritatis, hodie istam quæstionem sopitam videri per tot decisiones id firmantes in similibus terminis collectoris decimarum Papalium, quinimò & fortioribus, cum dictæ decimæ impostæ essent non ad beneficium Cameræ, de Luca Lib. XII.

meræ, neque essent redditus Camerales, ut sunt spolia, de quibus propriè loquitur Regula, itaut intraret ratio æquiparatorum, sed imposita essent pro subsidio Imperatoris contra hæreticos, & tamen pluries decisum fuit, hujusmodi decimarum subcollectoriam eo ipso quod est unica in Diocesi, cum universali ac omnimoda jurisdictione, caderet sub Regula, quamvis in eadem Diocesi alii adessent subcollectores spoliatorum, aliorumque jurium, cum id non tollat unicitatem, quia sufficit istam verificari discretivè ac in genere suo juxta decisiones Licen. coram Dunozet. to inter suas dec. 100. & 111. & dec. Duran. 233. ac etiam decis. 347. & 551. coram Royas & 876. coram Dunozet. editas in Monopolitana Canonatus, de qua disc. proximè sequenti, & decis. 155. p. 1. rec. ac in aliis; Sufficit enim, ut dictum est, unicus ac respectivè universitas in genere suorum pluralitas officialium vel superiorum in eadem Diocesi vel eodem loco, quoties est diversis respectibus, non excludat istam unicitatem, ut plenius advertitur discurs. seq.

Quodque in animo Papæ ac Theaurarii, qui tanquam Papæ organum ita ejus voluntatem explicata esset, ut isti quoque censendi essent veri subcollectores ad formam Regulæ, comprobari observabam ex litteris deputationis ipsius Collectoris generalis dum per eas datur quidem facultas deputandi subcollectores, sed unicos in quibuslibet respectivè Diocesis; Ac etiam comprobari dicebam ab observantia, quod deputationes fieri consueverunt de Canonicis Cathedralis, vel alias in ecclesiastica Dignitate constitutis, unde propterea hic punctus videbatur planus; Et in specie de collectione hujus subsidii duorum pro centenario, licet incidat, ac agendo de collectione decimarum, habetur dicta dec. 155. n. 12. p. 11. rec.

Quoverò ad alteram inspectionem magis facti quam juris, super dictæ deputationis probatione, constituendam certam conclusionem, de qua Lotter. lib. 2. q. 32. n. 168. & seq. & admittam in eadem Viterbien. coram Verospio, ac etiam disc. seq. super eadem Viterbien. quod scilicet præcisè necessarium non est, ut ista probatio fiat per scripturam seu litteras deputationis, quasi quod istis peremptis, desperatum sit eam aliàs fieri posse, sed solum ista videatur quædam necessitas moralis, seu causativa ob nimiam difficultatem aliàs militantem, eo quia probatio per testes, vel aliàs species, ut plurimum esse solet æquivoca, & non benè concludens utpotè referibiles ad negotia particularia, vel ad collectionem de facto absque plena jurisdictione; Sed dentur testes, qui præsentibus fuerint deputationi, seu aliàs concludentes scientiæ cautas reddentes, deponant de forma, seu tenore deputationis cum similibus, id prohibitum non est, ut eodem disc. præced. advertitur, cum hoc attendatur effectus seu finis, non autem forma.

Ista verò concludens probatio rectè concurreret, quoniam licet implemè individuales litteræ, ut supponebatur occupatæ, non haberentur, attamen quia omnium, quæ desuper ab isto Collectore generali concedi consueverunt, una & eadem erat formula etiam typis cussa & inalterabilis, idem Collector generalis in dorso consimilium litterarum impressarum testabatur se ad illam formam & consimilibus litteris deputasse dictum Pasqualem; cujus opera & exercitio mediantibus plures dicti subsidii exactiões obtinuerat, unde propterea illi deferendum veniebat tanquam officiali attestanti de rebus ad ejus officium pertinentibus, potissimè verò ubi concurrat qualitas ac integritas personæ, & cessat suspicio quæ à proprio commodo vel incommodo, seu alio interesse resultare potest, cum tunc omninò deferendum sit, ut in terminis specialibus dec. 252. n. 1. & seqq. p. 2. recent. & generaliter dec. 243. nu. 8. & 9. par. 6. Buratt. dec. 706. & frequenter.

Clarior verò concurrentibus aliis adminiculis quæ plura erant, Primò scilicet effectiva subsequta exactio justificata ex libris ejusdem Collectoris generalis; Secundò depositio testium super ejusdem subcollectoriarum exercitio, absque eo quod alter in hoc munere seingereret; Et tertio ejusdem Capituli litteræ missivæ præferatæ Collectori generali directæ, mentionem facientes de dicta deputatione; Omnes etenim istæ probationis in species, quando non adesset attestatio ipsius Collectoris generalis relativa ad præcisam formam litterarum deputationis, essent æquivocæ & non concludentes juxta latius deducta dicto disc. præced. sed benè in hac facti specie operativæ remanebant, utpotè deferentes, non pro principali probatione, sed pro adminiculo dictæ alterius probationis univocæ resultantis ab attestazione Collectoris generalis.

S U M M A R I U M.

Demum quoad tertiam ac ultimam inspectionem, quæ potissima, & principalis erat pro enervando dicto contrariæ decisionis fundamento, duo dicebam, Primò quod licet Papa non solet concedere ecclesiasticam & spiritualem jurisdictionem laicis supra personas, & res Ecclesiasticas, attamen sine dubio potest, ut advertunt Sbrozz. de Vicario lib. 1. quæst. 31. num. 15. Alterius de censuris tom. 1. disp. 7. lib. 3. cap. 6. & alii, & in specie censurarum comminatarum à laicis ob oraculum, seu commissionem Papæ advertitur per Rotam in Romana pecuniaria 22. Junii 1657. coram Cerro edita in casu de quo sub tit. de dote disc. 22.

Est verè verum, quod id tanquam rarum ac insolitum in dubio non est præsumendum, sed ista præsumptio semper cessat ex contraria probatione, quæ in præsentia clarè concurrere videbatur, dum agebatur de exactione faciendâ à personis, & ex bonis Ecclesiasticis, & tamen ei conceditur facultas illam faciendi etiam sub censuris & pœnis aliisque remediis in Sixtina Constitutione contentis, unde propterea dictæ potestatis concessio adesse videbatur.

Et secundo clarius, quia duo præfati Appaltatori seu Collectori generali conceduntur. Primò scilicet facultas exigendi, Et secundo facultas pro eadem collectione deputandi unicos collectores in omnibus Diocesisibus, unde propterea quando etiam in prima parte dicendum non esset communicatum esse laico jurisdictionem ecclesiasticam, adhuc tamen non implicabat, personam ecclesiasticam ab eo deputatam in subcollectorem habere hanc jurisdictionem, quam ita habere dicitur, non ab ipso laico nominante, sed ab ipso Papa, vel Thesaurario Generali dictam facultatem tribuente, adeò ut laicus dicatur solum nudum organum, seu instrumentum explicativum voluntatis superioris, talem facultatem habentis juxta terminos textus in *l. unum ex familia*, ff. de legatis secundo cum ibi notatis, ut in specie de collatione, vel provisione beneficii ecclesiastici quam laicus faciat, quod intelligatur fieri per Papam ad id potestatem concedentem cum ministerio laici, qui proinde consideretur tanquam nudum organum sui instrumentum, ut per Lotter. de benefic. lib. 1. q. 6. n. 46. atque advertendam ita docere frequentem praxim in pluribus Beneficiis & Dignitatibus annexam habentibus plenam quasi Episcopalem ac ordinariam jurisdictionem etiam cum territorio separato, ut præsertim est Archipresbyter Altamuræ in Regno Neapolitano enunciato sub tit. de præminent. discurs. 6. & sub tit. de jurisdictione disc. 16. cum similibus, & tamen talis collatio fit per solum Regem, sed quia ista facultas provenit ex concessione Apostolica, ideò à Papa potius quam Regno isti Prælati potestatem, jurisdictionem habere dicuntur.

Super puncto autem obiter insinuato in hujus causæ decisionem, quod hujusmodi subcollectores debeant esse personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ, quodque aliàs non intret reservatio, opus non erat agere, dum tollebat difficultas ex facto, quoniam iste erat Canonicus Cathedralis; Verum id saltem in Italia ex contrario usu ita generaliter sumpto periculum videtur, saltem antequam prodirent modernæ declarationes Sac. Congreg. Concilii de hoc anno 1670. licet etiam illæ contineant moderationem, ut non debeant præjudicare juribus Datarie pro reservationibus.

MONOPOLITANA CANONICATUS PRO JOSEPHO MORANDO CUM FRANCISCO PAULO TORRES.

Casus decisus per Rotam pro Morando.

De eadem Regula quarta hodiè quinta super reservatione Beneficiorum, quæ possessa fuerunt per subcollectores Apostolicos, de quibus subcollectores intelligatur. Et an habeat locum in subcollectore decimarum, qui in eadem Diocesi sit diversus ab alio subcollectore spoliatorum.

- 1 **F**acti series.
- 2 **J**udex appellationis exequi potest Breve de captenda possessione ex integro etiam si prima executio sit nulla, & de similibus.
- 3 **R**esolutiones causæ.
- 4 **D**e requisitis, ut quis dicatur subcollector ad effectum reservationis.
- 5 **Q**uod etiam collector decimarum Papalium cadat sub regula si est unicus cum universali jurisdictione etiam si adsit alter spoliatorum.
- 6 **D**e ratione id comprobante.
- 7 **D**e duobus Vicariis in eadem Diocesi.
- 8 **S**i in Cathedrali adsunt duæ primæ dignitates coæquales utraque cadit sub regula tertia, vel quarta.
- 9 **D**e alio casu controversiæ sub eadè regula de collectoribus.
- 10 **D**e stylo Datarie circa impetrationes certo modo.
- 11 **S**ubcollectoria probatur per litteras deputationis.
- 12 **A**n debeat constare de acceptance deputationis.
- 13 **Q**uod non requiratur exercitium.
- 14 **U**nicitas præsumitur donec probetur pluralitas.
- 15 **Q**uid sit constet alios adesse in eadem Diocesi.
- 16 **B**eneficium semel effectum ratione subcollectoriae semper remanet tale, licet subcollectoria cesset.
- 17 **D**e alio casu cadente sub eadem regula quarta, seu quinta, ut unicus dicatur in Diocesi, quæ alteri unita esset, ubi alter adesset subcollector.

D I S C. X.

Impositis Decimis (quæ vulgò Papales dici solent) super Beneficiis Ecclesiasticis per Urbanum VIII. commissaque illarum exactione Cardinali Camerario, per quem in singulis Diocesisibus illarum subcollectores deputari consueverunt, in hac Diocesi Monopolitana pro hujusmodi collectione deputatus fuit Joannes Baptista Patritius Canonicus Cathedralis, quo defuncto in mense Ordinarii, hic de Canonicatu providit Franciscum Paulum Torres, Verùm Josephus Morandus eundem Canonicatum impetravit à Sede Apostolica tanquam reservatum in vim Regulæ quartæ seu quintæ ratione subcollectoriae, expeditoque desuper consueto Brevi de capiendâ possessione nomine Cameræ, reportavit super illius executione A.C. sententiam, à qua commissâ per Signaturam causa in Rota coram Royas cum clausula *Parito litteris arbitrio*, seu cum altera, *si quid exequendum*, opponente reo & possessore de dictæ primæ sententiæ manifesta nullitate ex defectu citationis, prodiit sub die 11. Maii 1646. resolutio sibi favorabilis super dictæ sententiæ annullatione, ut liquet ex dec. 291. Royas inter ejus impressas, quare Morandus actor agnoscendo nullitatem, atque renunciando dictæ sententiæ, omnibusque gestis in prima instantia, ex integro obtinuit subscribi dubium, *An dictum Breve esset exequendum*, quod non dubitatur fieri posse, quamvis commissio directa esset cum clausula respiciente executionem sententiæ, vel decreti judicis à quo, quoniam ubi tali executioni ex capite nullitatis vel alio defectu locus esse non potest, non prohibetur judex ad quem, cognoscere de executione ex integro concedenda, illamque decernere, quamvis etiam ad executionis consumationem de facto processum esset, quoties gestis renunciatum est, atque omnia reposita sunt in integrum, ut in terminis commissionis cum clausula qui ad legitimam habetur in Melphien. Cantoriae apud Othob. dec. 158. & in terminis Brevis de capiendâ possessione nomine Cameræ, quod ejus nova & integra executio non impediatur per ejusdem Brevis executionem nulliter præcedentem, cui renunciatum sit, habetur in Nuscana canonicatus coram Arguelles dec. 31. p. 10. rec. edita in casu de quo infra disc. 17. quod ferè quotidianum in praxi habemus in causis prophanis executivis, in quibus ob aliquam turbiditatem per Signaturam rescribi solet cum clausula, *si quid exequendum*, quoniam si decretum seu mandatum judicis à quo est nullum & non exequibile, passim conceditur per Rotam seu alium Judicem ad quem mandatum ex integro.

Assumpta igitur disputatione hujus novi dubii, an Breve esset exequendum, sub die 1. Junii 1647. affirmativa prodiit resolutio confirmata 13. Januarii 1648. ut liquet ex decisionibus ejusdem Royas 347. & 351. & quamvis adeò progressum sit, quod relaxatis exequentioribus, eisque intimatis, ob non portionem possessoris magis obedi-

obedire volentis Episcopo, qui suam provisionem de facto sustinere volebat, cum bina resolutione decretæ essent declaratoriæ, ut liquet ex dec. 464. & 471. adhuc tamen dicto reo & possessore adente Signaturam, per istam satis dubitantem de substantia dictarum decisionum canonicantium reservationem, denuò commissâ fuit causa in eadem Rota coram Dunozetto, cum clausula *partita litteris arbitrio*, ad cujus rescripti normam dato dubio, *an arbitrium intraret*, sub die 23. Januarii 1651. canonizatis dictis decisionibus coram Royas negotia prodiit resolutio, de qua inter decisiones Dunozetti dec. 876. cui demum possessor acquievit, undè provifus Apostolicus Canonicatum adeptus fuit.

In disputationibus autem habitis tam in Signatura, quam in hac ultima instantia in Rota, in quibus solum scripti, duæ erant difficultates circa hujusmodi reservationem; Primò stante quod Regula quarta seu quinta loquitur de unicus singularum Diocesium subcollectoribus, an sub ea caderent iste collector decimarum, dum in eadem Diocesi aderat alter subcollector Apostolicus Spoliatorum deputatus cum universitate jurisdictionis per Nuntium seu Collectorem generalem Neapolis, unde propterea inferebatur istum potius dicendum esse subcollectorem deputatum ad unum negotium. particulare exactionis decimarum, & consequenter non cadebat sub regula, ex iis, quæ de hujusmodi subcollectoribus vel commissariis ad unum spoliolum seu nudum factum exactionis absque delegatione ad universitatem causarum habentur deducta in Viterbien. canonicatus disc. præced. juxta decisiones Asten. canonicatus 30. Januarii 1617. & 9. Decembris 1618. coram Coccino, quæ reputantur in materia magistræ super requisito unicitatis ad effectum reservationis, ex convincenti ratione omnimodæ supplantationis Ordinariorum aliàs resultantis, quoniam Collector generalis deputando, modo unum ad unum negotium, & alium ad alterum, ita faceret affecta sui reservata omnia diocesis Beneficia, quæ decisiones fuerunt confirmatæ 15. Junii 1620. & 2. Junii 1621. coram Remboldo, & coram eodem Dunoz. dec. 5. ac etiam latius canonizata in Januen. canonicatus 31. Maii 1647. Ghislerio, & in d. Viterbien. coram Verofio; Et altera erat difficultas ex eo quod Capitulum Cathedralis testaretur etiam quod ad hujusmodi decimarum exactionem ab eodem Cardinali Camerario plures fuissent deputati, undè etiam in hoc genere excludebatur unicitas omnino ac præcisè necessaria.

Ista secunda difficultas utpotè consistens in facto, sublatâ, fuit per causæ Patronum, distinguendo tempora, seu justificando aliarum deputationum ineffectionem, & sic nulla cadebat juris inspectio, quæ tota fuit super prima, an scilicet stante alio subcollectore spoliatorum deputato per Nuntium, iste alter subcollector decimarum deputatus per Camerarium venire necnè sub regula, atque affirmativæ resolutioni præcipuum ac penè totum motivum dedit auctoritas ejusdem Rotæ ita decidentis in Licien. canonicatus 19. Januarii, & 26. Martii 1629. coram eodem Dunozetto inter suas dec. 100. & 111. repet. dec. 225. & 261. par. 5. rec. & in aliis relatis in præfatis decisionibus cor. Royas.

Ultra verò dictas auctoritates, quando articulus est ex integro tanquam novus decidi debuisset, adhuc ratiocinando dicebam idem determinandum fore; Licet enim vera sit conclusio firmata in allegatis Asten. canonicatus super qualitate unicitatis cum delegatione ad universitatem causarum juxta deducta in d. Viterbien. canonicatus, Attamen id procedit, quando plurimum delegatio provenit ab eodem delegante juxta casus, de quibus dictis Asten. & Viterbien. & in Januen. canonicatus, quia nempe idem Collector generalis spoliatorum plures eodem vel diverso tempore ad idem negotium spoliatorum deputaverit; Secus autem ubi deputationes proveniunt à diversis fontibus, atque ex omnino diversis causis, quarum singularæ in suo genere sint universales, & unice, quia tunc quilibet dicitur in suo genere unicus ac universalis subcollector cum jurisdictione ad universitatem causarum illam collectionem respicientium.

Ad quod probandum adducebam prædictum exemplum Vicarii Generalis Episcopi, in quo ex Statuto vel privilegio aliquid dispositum sit, quoniam juxta ea, quæ habentur pluris sub tit. de jurisd. in una diocesi unus tantum datur Vicarius Generalis, cui data sit universa jurisdictione in tota diocesi, ideòque deputati ad certum genus causarum seu in certa parte diocesis quamvis cum titulo Vicarii Generalis dicuntur foranei seu deputati ad nego-

tia particularia; Sed si detur casus, quod absque monstruositate duorum capitum in uno corpore, ex Apostolica provisione dentur in eadem diocesi duo Episcopi, unus scilicet in ritu Græco, & alter in Latino, quod quandoque potest esse practicabile, & tunc quilibet ex dictis Episcopis deputet suum Vicarium, & quilibet ex eis erit Generalis & unicus in diocesi respectivè, & quoad sibi commissam jurisdictionem, atque hunc dicebam casum, cum duo essent diversi Collectores generales, unus spoliatorum, alter decimarum, & quilibet eorum respectivè in singulis diocesisibus deputet suos subcollectores, qui proinde respectivè dicuntur unici & generales.

Ponderabam quoque, quod dum isti duo subcollectores æqualiter essent unici & generales ministri ejusdem Sedis Apostolicæ in suo respectivè genere, sequeretur aliàs, quod vel ratione incertitudinis nulla adesset reservatio, quod esset absurdum, quoniam ita esset destruere dictam Regulam subcollectorum, vel probabilius quod stante cœquali jure, uterque venire deberet sub regula, Adinstareorum, quæ habemus regula tertia hodiè quarta super reservatione primæ dignitatis in Cathedralibus vel Collegiatis, quia si adsint duæ dignitates æquæ principales & majores, tunc singulariter resolvitur in pluralitatem, atque utraque cadit sub regula Garz. p. 5. cap. 1. n. 265. Rot. in Neapolitana Cimiliarcatus 26. Junii 1647. Bichio dec. 99. par. 10. rec. sic à pari.

In proposito etiam hujusmodi Regulæ quartæ seu quintæ de subcollectoribus in alia Monopolitana canonicatus disputata coram Datario cum Joannes Cofanus peteret provideri à Dataria de Canonicatu quamvis vacato de mense Decembris, ex eo quod defunctus esset unicus subcollector spoliatorum, quamvis Datarie stylus esset concedendi quibuscumque petentibus impetrationes ex causa reservationis seu alias certo modo, non curando inquirere, an prætenfio impetrantis subsisteret necnè, ex antiquo expeditorum disterio, ut expellendi non sint piones à colymbaria, nihilominus à moderno tempore per Datarios, piè ac laudabiliter introductum est, saltem aliquantulum stare de prætenfio reservatione seu affectatione, nè injustè succitarentur adversus possessores Beneficiorum lites ac molestiæ, quibus Principis est occurrere.

Difficultas in eo erat, quod prætendebatur non constare de subcollectoria cum qualitate unicitatis, & quatenus constaret de deputatione, non constaret de acceptance ac exercitio cum necessaria qualitate unicitatis ac deputationis ad universitatem causarum, unde propterea desuper ex parte impetrare volentis requisitus.

Respondi, quod nisi ex parte provifus per Ordinarium doceretur in facto de contrario, probabilis pro reservatione ac successivè pro supplicatione signanda respondendum videretur, siquidem de deputatione cum dicta qualitate ad universitatem spoliatorum in hac diocesi constabat ex litteris Nuntii Apostolici Neapolis, generalis Collectoris spoliatorum in toto eo Regno, per quas certum est dictam deputationem probari ad effectum Regulæ, atque est melior & tutior species probationis Gonzal. ad reg. 8. glof. 51. num. 67. cum seqq. Lotter. lib. 2. q. 32. nu. 158. & seqq. Duran. decis. 263. nu. 2. Royas dec. 347. nu. 4. & 351. num. 3. quæ sunt in dicta alia Monopolitana Canonicatus, in Burgen. beneficiorum 26. Junii 1651. coram Celso inter suas decis. 130. & habetur disc. præced.

In quibus decisionibus coram Royas, & Celso, ac etiam in altera supra allegata decisione edita in eadem Monopolitana coram Dunozetto firmatur conclusio hodiè firma, licet aliàs de ea dubitatum esset, ut solæ litteræ ad hunc effectum sufficiant, neque requiratur probatio acceptance & exercitii, nisi extrinsecus constaret litteras deputationis expeditas esse absque animo, & voluntate deputati, quifciens acceptare noluerit, ex clara ratione, quod hujusmodi deputationes utpotè ipsis deputatis satis favorabiles, Tum ob emolumenta exinde resultantia, Tum fortius ob exemptione à jurisdictione Ordinarii, concedi non solent motu proprio inviditis, sed solum petentibus, qui cum magnis favoribus id procurant, potissimè quia in earum expeditione aliqua requiritur expensa notabilis excedens absque dubio unum scutum, ex cuius excessu resultare solet mandatum præsumptum, & frequenter in materia ordinis judiciarii sub tit. de iudiciis.

Neque ex eo quod non constaret de aliquo exercitio dictæ jurisdictionis inferri posse dicebam ad cessationem reservationis ac exclusionem Regulæ, quoniam

S U M M A R I U M.

niam cum in ista Diœcesi, ut frequentius in toto Regno sub Sixto V. Capitulum & Clerum se composuerit cum Camera super spoliis Beneficiorum morientium, referuato solum casu illicitæ negotiationis, ita ut excepto casu spoli Episcopi morientis, ratæ sint occasiones exercendi, potissime ubi agitur de personis qualificatis ac probis quæ huiusmodi subcollectorias non ad lucrum procurant, sed solum ad evitandam Episcopi subjectionem, unde propterea abstinere solent odiosis inquisitionibus super illicitis negotiationibus vel aliis extraordinariis causis, in quibus spoliolum intrare possit, hinc non exercitium provenire potuit à deficienti occasione.

13 Quo verò ad unitatem, dicebam istam qualitatem præsumi, donec constaret de contrario, ut post Mandos. Garz. & alios Duran. d. dec. 263. n. 8. dec. 225. n. 15. p. 7. rec. Gadi-gen. beneficiorum 11. Martii 1644. Meltio dec. 259. p. 9. rec. & in supra allegatis Monopolitan. & in aliis.

14 Quinimò posita probatione deputationis per litteras, ex quibus constat de dicto requisito universalitatis, ubi etiam constaret alios subcollectores in eadem Diœcesi idem munus exercuisse, adhuc tamen non dicitur bene probata pluralitas Regulæ exclusivæ, nisi constet deputationem alterius esse contemporaneam & cœqualem, Aut enim præcedit & censetur per secundam revocata, aut subsequitur, & dicitur revocatoria præcedentis, in qua proinde non cessat affectio quoad Beneficia tunc possessa, licet secus quoad postmodum obtenta ex regula in Beneficialibus receptissima, quod Beneficium semel affectum penes eundem remanet semper tale, ac sufficit brevi tempore habitam esse qualitatem affectionis inductivam, Simonett.

15 Garz. Barbof. & cæteri, de quibus dec. 255. n. 6. p. 5. rec. decif. 225. n. 13. & 14. p. 7. & in allegatis in Monopolitan. coram Royas & Dunogetto, & Burgen. coram Celso; Idque admisso quod alterius deputatio esset ejusdem speciei, cum jurisdictione scilicet habituali ad Universitatem causarum cum aliis rectè sit compatibilis plurium deputatio in eadem Diœcesi, absque eo quod præjudicaret unitati subcollectoris ordinarii, quia nempe alii deputati sint ad nudum factum exactationis absque dicta habituali jurisdictione universali, sive etiam cum jurisdictione, sed ad unum spoliolum seu negotium particulare, cum isti non dicantur subcollectores cadentes sub regula, juxta ea quæ habentur supra in Viterbien. canonicatus disc. 7.

16 Easdem conclusiones obtinui canonizari coram A. C. occasione executionis Brevis de capiendâ possessione nomine Cameræ in una Avellina canonicatus pro Horatio Facillata cum Josepho Devivo proviso per Ordinarium de Canonicatu Ecclesiæ Cathedralis Avellin. juxta facti feriem, de qua infra in Avellina canonicatus disc. 54. in qua causa actum fuit, an unitatis obstat cœqualis & contemporaneæ deputatio alterius subcollectoris cum eadem universali jurisdictione pro diœcesi tamen Frequentina cum dicta Avellinen. unita sub eodem Episcopo, sed facilis fuit objecti solutio, dum ista unio est absque dubio æque principaliter, unde propterea reputantur duæ omnino diversæ diœceses, adeo ut Rota in una Frequentina nullitatis concursus 13. Junii 1635. coram Coccino dixerit examinatores Synodales pro una diœcesi non esse habiles pro concursu in parochialibus alterius, ut habetur actum occasione quæstionis super alternativa infra in Marianen. & Accien. beneficium disc. 19.

HISPALÉN. PRÆSTIMONII PRO FRANCISCO BORGIA CUM AMBROSIO SPINOLA.

Discursus in Congressu pro veritate, & directione causæ.

De Regula tertia seu quarta super reservatione ob familiaritatem Cardinalis, quando intret, & quomodo familiaritas ad effectum Regulæ probetur.

Aliqua de sequestro in vim Bullæ Pii IV. Et in concursu inter provisum ab Ordinario & Apostolicum, quis obtinere debeat in possessorio retinendæ.

- 1 Ad series.
- 2 De requisitis familiaritatis remissivæ.
- 3 Conclavistæ dicuntur familiares.
- 4 Familiaritatis jam probatæ continuatio præsumitur.
- 5 Rotulus an probet familiaritatem.
- 6 De circumstantiis excludentibus familiaritatem.
- 7 Non implicat quem esse familiarem & comedere cum domino, & cum eo tractare aperto capite.
- 8 Assumptio diversi muneris non tollit familiaritatem.
- 9 Possessio capta de beneficio pleno non citato possessore est invalida.
- 10 An & quando decretum irritans contentum in Regulis Cancellariæ inficiat possessionem.
- 11 An & quando intrusus sit citandus.
- 12 De sequestro in vim Constitutionis Pii IV.
- 13 De familiaritate, quando dicatur non adesse, licet detur pars panis, & vini.

D I S C. X I.

VAcante per obitum Didaci de Saja vedra extra Curiam in mense ordinario Beneficio præstimonio nuncupato, Ordinarius illud contulit Ambrosio Spinolæ, Franciscus autem Borgia impetravit à Sede Apostolica tanquam reservatum ex Regula tertia seu quarta, cum præsupposito quod Didacus fuisset Cardinalis Borgiæ familiaris, atque post plures disputationes habitas in partibus, coram eodem Ordinario, & Nuntio, magis in possessorio, quam in bono jure, Introducta demum causa in Rota coram Verospio ex parte Borgiæ provisi Apostolici habitus fuit congressus pro examinando ejus bonum jus, ex cujus inspectione pendebat determinatio, an cedere, vel contendere deberet, quod pendebat à puncto probatæ vel non probatæ familiaritatis perfectæ concludenter probandæ cum formalibus requisitis mentis & dentis, de quibus supra in Romana capellæ Innocentianæ disc. 6.

17 Probabatur quidem illa ex Constitut. 1. Urbani VIII. edita ad favorem Conclavistarum, in qua Didacus prædictus dicitur Cardinalis Borgiæ conclavista, quæ qualitas de accessario antecedenti supponit veram familiaritatem, cum ex Constitut. 63. Pii IV. §. 17. assumi non possint in conclavistas, nisi veri familiares, & continui commensales ab anno; Ac etiam ulterius, de eo tempore per testes, aliaque justificationes absoluta erat probatio dictæ familiaritatis in munere Secretarii.

Verum id non concludebat ad effectum de quo agebatur, cum percuteret annum 1623. controversum autem beneficium ab eodem Cardinali, Didaco prædicto, nulla mentione facta familiaritatis, vigore indulti Cardinalitii collatum fuerat de anno 1632. dum posterior tempus probatio familiaritatis percutere debet ad effectum reservationis.

Satis tamen hanc certam & non æquivocam probationis speciem prodesse, ac attendi debere dicebam ad constituendum veræ familiaritatis initium, sive præcedentem statum, dum eo posito, declarabantur actus subsequentes ab anno 1632. usque ad 1638. habitationis in domo ac receptionis partis, qui de per se dici poterant æquivoci, & non bene concludentes utpotè referribiles ad amicitiam vel alium titulum, stante honorifico munere, quod pro hoc tempore idem Didacus habuerat Agentis Regis Catholici in Curia, ex regula, quod familiaritas cum suis requisitis semel contracta præsumitur continua, donec illius dissolutio probetur, Gomef. ad Reg. de familiaribus q. 13. nu. 5. Cresc. dec. 16. nu. 1. de probat. Martin. Andr. dec. 3. n. 2. alias 584. p. 1. rec. dec. 645. n. 4. eadem p. 1. cum aliis per Adden. ad Gregor. dec. 166. & sæpius; Potissime verò quia dicta juris præsumptio adminiculata remanebat à rotulo, qui licet solus non sit aptus ad concludentem probationem, attamen magnum præstat adminiculum aliis probationibus, sive ex aliis adminiculis probat Greg. & Add. d. dec. 166. Martin. Andr. ubi supra n. 6. Buratt. dec. 228. n. 11. apud quos habetur etiam probationem resultare ex dicta Bulla conclavistarum.

Verum tres circumstantiæ inferebant difficultatem super dictæ familiaritatis exclusionem; Primò scilicet quod dicto anno 1632. ac etiam antea, Didacus prædictus ob sibi demandatum dictum munus Agentis Cardinalis, habitaret in propria domo conductâ extra illam Curiam; Secundò quod exerceret dictum munus diversum ab illo Secretarii, cujus ratione dictam familiaritatem contraxerat; Et tertio quia justificabatur in facto quod tractaret cum Cardinali cooperto capite, quod exclu-

excludere videtur qualitatem famulatus ac familiaritatis ad hunc effectum.

Adhuc tamen credebam quod nisi aliæ probationes accederent, vel saltem vehementia adminicula cum prædictis conjungenda, ista de per se non sufficerent ad probandam dictam dissolutionem, excludendamque continuationis præsumptionem à rotulo ac receptione partis comprobata, Et fortius quia causæ Patronus supponebat per testes etiam in Curia justificari posse eundem Didacum, his non obstantibus adhuc continuasse in antiquo munere secretarii, cum aliqua tamen majori honorificentia, habendo scilicet in ejusdem muneris exercitio plures adjuutores, ac tractando solum graviora, & occulta negotia, ex qua futura probatione dicebam omnem removeri difficultatem; Dicti verò actus non videbantur incompatibiles, cum frequenter videamus in Curia aliquos qualificados familiares admitti ad standum in præsentia Cardinalis operto capite, ut in specie de familiari sentente, & comedendo in eadem mensa, quod non tollat familiaritatem Buratt. d. decif. 228. nu. 10. qui actus est magis rarus, quam ille tollerandi capitis operturam, potissime ex dicta superventâ honorifica qualitate Agentiæ Regiæ.

Habitatio autem extra domum nil facit, cum id in nobilibus præsertim, & qualificatis familiaribus sit usu frequentissimum, dictumque munus Agentis Regii non videbatur inducere incompatibilitatem, qua cessante, novi muneris assumptio vel exercitium non tollit præcedentem familiaritatem, ut per Buratt. d. dec. 228. n. 18. ubi Adden. dec. 573. n. 6. p. 4. rec. & confert dec. 645. n. 4. p. 1. Quinimò nedum compatibile, sed congruum videbatur utrumque munus in eadem persona, stante quod Cardinales omnia negotia Regis in Curia tractabat, ut quominus fieri posset, multiplicarentur personæ, quibus ea innotescerent, ideòque nulla aderet implicentia, quinimò prudens consilium videbatur, ut idem esset Agens Regius ac secretarius ipsius Cardinalis, proindeque discurrendo dicebam huiusmodi circumstantias satis esse considerabiles ad effectum impediendi, ne sequeretur concludens ac perfecta probatio familiaritatis, quando illa non haberetur, reddendo æquivocam perceptionem partis per aliam speciem probationis, ista verò posita, ita ageretur de probando dissolutionem familiaritatis jam contractæ, credebam nullatenus posse sufficere, & in quam sententiam etiam cæteri devenerunt.

Actum etiam fuit de concernentibus ordinem circa assumptionem possessorii retinendæ, super quo diu litigatum fuerat in partibus, atque in hoc mihi videbatur opus desperatum pro hac parte, stante anteriori possessione dicti provisi ab Ordinario, unde posterior possessio hujus provisi Apostolici remanebat turbativa & clandestina non manutenibilis, præsertim quia capta erat non citato possessore, ut apud Buratt. & Adden. decif. 527. n. 4. Beneventana Parochialis 29. Novembris 1649. Cerro decif. 352. par. 10. rec.

Motivabatur per alios, quod per decretum irritans contentum in Regulis Cancellariæ infecta remanebat dicti provisi ab Ordinario possessio habenda pro vacua, itaut posteriori proviso Apostolico impedimentum non præstaret Coccin. decif. 51. Buratt. dicta decif. 527. n. 3. Valentina Rectoriæ 24. Maii 1647. Bichio dec. 57. p. 10. rec. Verum non videbatur id prodesse, quoniam licet conclusio sit vera, ad effectum, ut non faciat possessorem legitimum contradicentem ad impediendam executionem litterarum Apostolicarum, non tamen tollit, quin possessor sit citandus ac audiendus, potissime verò ubi reservatio non est certa incontinenti probata, qualis est rezultans ex Regula octava, seu nona ratione mensis, in quibus terminis frequentius dicta conclusio procedit ob decretum irritans in dicta Regula magis innixum, sed agitur de reservatione pendente ex qualitate facti per alteram partem negata, & super qua est controversia; Non dubitatur etenim quod decretum irritans inficiat etiam possessionem, quæ proinde utpotè infecta non est manutenibilis, quoties certum est decretum prædictum intrare, sed ubi de hoc dubitatur, an scilicet adsit necne illa qualitas, cujus ratione decretum prædictum intrat, tunc non denegatur manutentio, quoniam non est tollere vim decreti, sed negatur, quod illud intret ex deductis in Gerunden. Capellanæ 27. Januarii 1645. Bichio post Dianam p. 8. repetit. in rec. decif. 326. p. 9. rec. Bonon. manutentionis 26. Junii 1648. coram eodem, & in aliis frequentur, unde potest dubitari casu possessorem dici quoque posse legitimum con-

Card. de Luca Lib. XII.

tradictorem, quia non est appellare ab executione litterarum seu à reservatione, sed à declaratione facti, super existentia scilicet illius dubiæ & controversæ qualitatæ, ex qua reservatio resultat.

Verum quicquid sit ad dictum effectum legitimi contradicentis, super quo certa regula tradi non potest, cum ad eam varia experientia doceat id redditum esse arbitrarium, adhuc tamen indubitatus, ac insanabilis remanebat defectus citationis; Licet enim habeatur quod intrusus non est citandus, unde sæpius manutenibilis reputata fuit posterior possessio, capta per provisum Apostolicum existente in possessione intruso non citato, attamen id procedit, ubi omnino notorium est illum esse talem, nullamque sibi competere defensionem, ut dec. 234. n. 1. apud Post. de manutent. 211. p. 2. & 187. p. 3. rec. utrobique nu. 1. Valentina Rectoriæ 2. Maii 1647. Bichio, Montis Cassin. Parochialis 17. Februarii 1648. eodem, & in aliis frequentur, quod in præsentia dici non poterat, quum quæstio erat facti per familiaritatis dissolutionem, ac non existentia de tempore provisionis, quæ in causæ progressu melius probari poterat, dum præsertim dicta adminicula concurrerant.

Demum actum fuit, an insistendum esset super sequestro demandato per Constitutionem 17. Pii de qua IV. de qua Gonzal. ad reg. 8. §. 7. proem. Marefcott. lib. 2. variarum cap. 77. nu. 44. & seq. Et in hoc conclusum fuit affirmative, dum Rota moderna illud practica verat in una Nicien. Prioratus 5. Decembris 1653. coram Zarata, nescio tamen qualem eventum ista causa habuerit, dum amplius de illa actum non audivi, vel quia mutaverit defensores, vel quia fuerit concordata, ut est probabile propter gravia obstacula prudentialia; quæ urgebant.

In eodem autem proposito dictæ Regule tertiæ seu quartæ, seu Regulæ 32. ratione familiaritatis disputationem habui coram A. C. in una Romana Capellanæ pro Crescentio Cozzardo proviso per Canonicum Turnarium Sanctæ Mariæ Majoris de una Capellania Toletana vacata per obitum Claudii de Benedictis, qui Cardinalis Barberini prætendebatur familiaris, ex eo quod partem panis & vini ei per plures annos dedisset, unde propterea ad ejus nominationem provisus fuit tanquam de reservata Bonaventura Loretus petens executionem suæ provisionis, Verum in contrarium pro reo & possessore dicebam probabilius esset respondendum, ut credo sequutum ob non probatam concludenter familiaritatem cum suis requisitis, additionis scilicet servitio in concernentibus cultum ac personam ipsius Cardinalis, & suppeditationis victus, itaut concurrant mens & dens, cum reciproca conventionem ac voluntate, tanquam per speciem societatis, quæ inter dominum & familiarem contrahi dicitur ex deductis per Martin. Andr. d. decif. 3. Buratt. decif. 117. & alios, dum in facto justificabatur præfato Claudio aliàs famulo D. Thadæi Barberini Principis Prænestinorum ejusdem Cardinalis patris, Cardinalem prædictum, tanquam decrepito, & continua in firmitate detento dictam subventionem partis panis & vini dedisse ex munificentia tanquam antiquo famulo emerito & indigenti, & sic deficiebat principale requisitum additionis servitio concernentis cultum ac personam, atque cessabat etiam omnimodus victus, qui in sola parte panis & vini non consistit iuxta quæstionem 35. Beroi, Rot. dec. 34. n. 4. p. 1. rec. & sæpius supra.

ANNOT. AD DISC. XI.

DE reservatione ex capite familiaritatis, & quomodo ista probetur, videri poterunt deducta hoc cod. tit. disc. 105. & 111. Et de reservatione ex capite conclavistarum enunciati nu. 3. habetur in disc. 141.

NULLIUS PROVINC. SYPONTINÆ ARCHI- PRÆSBYTERATUS,

PRO JOANNE DOMINICO JANELLO CUM BONAVENTURA GISOLFO.

Casus decifus per Rotam pro Joanne Dominico.

De Regula tertia seu quarta super reservatione primæ Dignitatis in Cathedrali vel Collegiata, an & quando cesset ex contraria consuetudine, vel ex indulto Apostolico, Et quando istud in proposito suffragetur.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De decisionibus editis super isto beneficio in alia controversia.
- 3 Deresolutione hujus controversiæ.
- 4 Ex indulto Apostolico cessat Regula tertia, seu quarta.
- 5 Dispositio Sac. Concilii Tridentini super rigorosa probatione jursupatronatus non procedit in Univerſitate Ecclesiastica.
- 6 Si Papa exceptuat reservationes intelligitur de aliis, quam de fixa incompatibili, ne alias fatua sit loquutio, num. 16.
- 7 Ad acquirendum juspatronatus requiritur possessio centenaria, vel quadragenaria cum effectu, quod idest vigore præsentationis, non autem ex alio titulo proviſio sequuta sit.
- 8 Enunciatiuæ non probant, ubi sunt ad partis supplicationem, & incidenter, potissimè ubi agitur principaliter de enunciato.
- 9 Juspatronatus ex privilegio, vel consuetudine cadit sub reservationibus apostolicis, etiam si esset in parte non præponderante ex causa onerosa.
- 10 Etiam ex dotatione, & fundatione Ecclesiasticum cadit sub reservationibus.
- 11 Quando improbabile sit juspatronatus ex fundatione, & dotatione in Capitulo ipsius Ecclesiæ.
- 12 Grata nominatio non inducit juspatronatus.
- 13 In Collegiatis collatio fit ad electionem ipsius Collegii.
- 14 Decretum irritans inficit quamcumque contrariam possessionem, ideoque impedit consuetudinem.
- 15 An Regula quarta habeat decretum irritans, & tollat optandi consuetudinem.
- 16 Declaratur conclusio, de qua n. 6. & non omnis prima dignitas in Collegiatis est reservata, sed solum, quæ excedit certum.

D I S C. XII.

Cum Archipresbyter Oppidi Cirignolæ Provinciæ Sympontinæ ab antiquo tempore sit in statu Prælati, cum ordinaria quasi Episcopali jurisdictione, & cum territorio separato, ac nullius, Hinc priusquam Apostolicæ reservationes prodirent, seu proditæ effectum ubique sortirentur, eadem antiqua consuetudo concedebat ipsius Ecclesiæ Collegiatis Capitulo, vel Clero dicti Prælati electionem in casu vacationis; Et quamvis postea dictis reservationibus magis ad praxim redactis ista Dignitas tanquam principalis in Collegiata ideoque reservata in vim Regule tertiæ hodiè quartæ, in casu vacationis obtenta esset à Sede Apostolica; Attamen de facto in dicta antiqua possessione vel consuetudine eligendi continuatum fuit, ita & taliter quod proviſio Apostolica sequuta fuit in ea persona, quam ipsum Capitulum elegerat, nulla tamen dictæ electionis in litteris Apostolicis facta mentione; Cum autem de anno 1646. casus dedisset, quod spreto electo, dicta Dignitas collata fuisset cuidam Josepho Francichino, huic acriter se opposuit dictum Capitulum ex duplici objecto, Primò scilicet, quod non esset civis oriundus, ut ex Apostolico privilegio requiri supponebatur; Et secundò quod non haberet ipsius Capituli electionem, Et introducta desuper causa in Rota coram Verospio, variæ prodierunt resolutiones, Prima enim sub die 14. Martii 1646. fuit contra proviſum ex primo objecto, quod non esset oriundus, sed reposita causa, sub die 25. Junii ejusdem anni, recedendo à decisio, pro executione proviſionis Apostolicæ responsum fuit, & hæc posterior resolutio fuit confirmata 28. Novembris sequentis, respondendo ad primum objectum cum solo facto, Et ad alterum electionis cum dispositione juris resultante à dicta Regula tertia seu quarta, per quam exceptis casibus Indulti Apostolici, vel Juspatronatus ex fundatione vel dotatione, primæ Dignitates in Cathedralibus & Collegiatis sunt de reservatis reservatione continua, non obstante quocumque jure eligendi vel præsentandi; Cumque ex parte Capituli deduceretur quoddam Indultum Apostolicum Julii Secundi, de quo infra, processum fuit cum sola responsione, quod illud loqueretur cum clausula, cessantibus tamen reservationibus Apostolicis, ut patet ex decisionibus desuper editis, ad quarum normam prodit dictæ Apostolicæ proviſionis executio.

Sequuta verò denuò vacatione de anno 1663. Capitulum continuando dictam consuetudinem, elegit Bonaventuram Gisolphum, à Dataria verò proviſus fuit Joannes

Dominicus Jannellus civis originarius, cujus pariter proviſioni idem Capitulum se opposuit, curando reassumere dictam causam pendentem in Rota coram Verospio, coram quo dato dubio, An constaret de pertinentia juris nominandi ad Capitulum, sub die 6. Junii 1664. negativa prodit resolutio, unde successivè proviſus Apostolicus suæ proviſionis executionem, à Signatura etiam canonizatam, cum subsequuto effectu obtinuit.

In hac autem disputatione habita in Rota, & in plerisque aliis præcedenter habitis coram Dataria super relaxatione supplicationis ad favorem Joannis Dominicæ signatæ, duo erant Capituli oppositoris fundamenta, Primò Indultum Apostolicum Julii Secundi approbativum hujus juris eligendi seu nominandi, quo concurrente non dubitatur illud attendi debere juxta casum, de quo in Hyldesimen. Præposituræ disc. seq. Et alterum erat juspatronatus, super cujus justificatione scribentes pro Capitulo cum longo allegationum apparatu nimium se diffundebant in probando, quod rigorosa probationis forma inducta per Sac. Conc. Tridentinum sess. 25. de reform. cap. 9. non percuteret casum præsertim quæstionis, dum loquitur de personis potentibus, sub quarum nomine licet veniant etiam Univerſitates, quamvis jurisdictionem non habentes, attamen dicitur de universitatibus laicalibus non autem Ecclesiasticis, quibus non cadit ea mala usurpationis præsumptio, cui Conciliaris dispositio innixa est, ut firmatur per Rotam apud Merlin. decis. 407. n. 17. & 18. dec. 401. nu. 7. & seq. par. 5. rec. cum aliis per Barbol. ad idem Concil. nu. 46. Et consequenter quod sufficeret probatio ordinaria ad limites juris communis per quadragenariam possessionem, ac præsumptiones ambiguas & enunciativas, quorum magnus cumulus fiebat.

Atque præventivè respondendo ad fundamentum dictarum præcedentium decisionum circa Indultum Julii Secundi continens illam clausulam, cessantibus Apostolicis reservationibus, dicebant pernecessè id intelligendum esse compatibiliter, de aliis scilicet eventualibus seu accidentalibus reservationibus resultantibus, vel ratione mensis juxta Regulam octavam, vel ratione loci vacationis, puta in Curia, vel ratione qualitatis personæ possessoris, quia scilicet esset Protonotarius vel subcollector Apostolicus aut familiaris Papæ, vel Cardinalis, cum similibus, nullatenus verò dictam clausulam adaptari posse huic reservationi resultanti à Regula tertia seu quarta, quoniam cum ista reservatio esset realis & continua, ex cujuscumque persona, & quocumque tempore vacatio sequeretur, idcirco esset fatua loquutio in Papa non admittenda, ut in simili habemus de clausula, sine præjudicio, intelligenda compatibiliter in aliis quam in expressis juxta decis. 1445. Seraphini, & passim.

His tamen non obstantibus, cum sensu etiam veritatis, qualem Rota agnovit, scribens pro Joanne Dominico proviſio Apostolica, improbabilem dicebam dictam oppositionem; Singula etenim ejus fundamenta examinando; Quando pertinet ad secundam præsentis juspatronatus, non negabam dictam juris theoreticam, seu propositiones per scribentes in contrarium deductas, quod scilicet hujusmodi universitates Ecclesiasticæ sub dicta rigorosa Concilii Tridentini forma non caderent, sed incorrecta remaneret juris communis dispositio, qua attenda, etiam adminiculativa probatio sufficit, ut pluries in sua materia sub tit. de jurepatron. Negabam tamen applicationem ad tactum, unde propterea inanes remanebant labores, academicorum potius, quam forensium morè adhibiti ad probandum conclusiones juris, dum non assistebat factum ex pluribus.

Primò scilicet, quia etiam juris communis dispositione attenda, quoties de explic to titulo fundationis vel dotationis, vel privilegii Apostolici non constat, sed recurritur ad prælumprivam seu adminiculativam probationem, requiritur possessio, vel juxta unam opinionem magis rigorosam centenaria, vel juxta alteram benigniorem quadragenaria cum fama tituli, cum subsequuto tamen effectu, quod scilicet præsentationes effectum sortitæ fuerint, earumque vigore tantum, ac univoce, non autem ex alio jure, vel titulo institutio seu collatio sequuta fuerit, quoniam aliàs quilibet posset ita in longissima possessione præsentandi se constituere, præsentando vel nominando eum, quem à Sede Apostolica, vel ab Ordinario videri fuisset proviſum, seu verisimiliter credit esse providendum, atque cum hoc præsupposito procedunt dicentes ex possessione resultare hanc probationem ex deductis per Buratt. & Add. dec.

dec. 143. 173. & 875. dec. 218. p. 6. & decis. 29. p. 7. Dunozett. dec. 809. Lotter. lib. 2. q. 7. & in dicta sua materia.

Et propterea cum in facto doceretur ex hac parte spatio annorum 150. circiter de continuatis proviſionibus Apostolicis in vim reservationis resultantis ex dicta Regula tertia seu quarta ratione primæ Dignitatis, absque eo quod electionis vel nominationis aliqua mentio haberetur, hinc proinde corruerat hæc præsentio in radice, neglectis omnino aliquibus enunciativis Apostolicis incidenter emissis, cum istæ incidenter ac ad alium effectum emanatæ nullam constituerent probationem, potissimè ubi sunt ad partis supplicationem, atque enunciato principaliter agitur, ex deductis apud Merlin. decis. 405. n. 4. Otthob. dec. 169. nu. 23. Rota. dec. 169. n. 18. par. 9. rec. cum aliis in hujus causæ decisionibus, & passim.

Secundò clarius, quia ubi etiam de hujusmodi præsupposita possessione seu consuetudine constaret, etiam à Sede Apostolica tolerata seu approbata, non tamen exinde in aliquo relevaret, cum ad summum id importaret quoddam juspatronatus ex privilegio, vel ex consuetudine, quorum utrumque subjacet tam dictæ quam aliis Regulis Cancellariæ, ac reservationibus Apostolicis, à quibus tantum exemptionem obtinent beneficia de jure patronatus laicali ex fundatione vel dotatione, non autem ex consuetudine vel privilegio, adeo ut neque sufficeret, quod non ex mera gratia & privilegio, sed partim ex causa onerosa, puta pro augmento dotis, quoniam nisi causa onerosa præponderet, vel saltem adæquet antiquam Ecclesiæ vel beneficii dotem, semper dicitur ex privilegio & gratia, & consequenter cadit sub reservationibus Apostolicis juxta magistrales dec. in Conzana coram Litta dec. 58. & 88. p. 1. rec. sæpius canonizatus præsertim dec. 218. p. 6. & dec. 29. p. 7. rec. cum aliis per Add. ad Greg. dec. 397. & d. tit. de jurepatr. Idque benignè procedendo, atque admittendo, quod non obstanter revocatoriæ Concil. Tridentini vel Constitutionis Adriani VI. cum similibus, ex iis, quæ habentur in dicta sua materia sub tit. de jurepatr. Quinimò, etiam si esset juspatronatus ex fundatione vel dotatione, sed Ecclesiasticum, adhuc caderet sub reservationibus, nisi in limine fundationis aliter cautum esset ex deductis supra discurs. 5. & consequenter ubi etiam in hac facti specie probaretur, quod esset juspatronatus ex fundatione vel dotatione Capituli, idem resultaret effectus, dum esset Ecclesiasticum, ut in specie hujus Regule quartæ super prima dignitate Rota dec. 285. p. 9. rec. ubi concordantes; Et generaliter Gonzal. ad reg. 8. glof. 18. n. 6. & 9. Gregor. decis. 48. Cavaler. decis. 278. & 547. & in Bonon. jurispatr. 13. Maii 1658. Cerro, & in dicta sua materia sub tit. de jurepatr.

Verè autem, nec quidem sumus hujus tituli datur, neque dari poterat ex clara in probabilitate in contrarium urgente, benè in simili ponderata per Rotam in dicta Bononien. jurispatr. 13. Maii 1658. Cerro, de qua in dicta sua materia, quod scilicet cum ista Ecclesia antiquitus, & in primæva origine hujus Oppidi unica parochialis suum haberet Rectorem, ac consequenter congruam dotem pro istius sustentationem, aliorum verò clericorum alleccio, juxta communem usum, ob fidelium augmentum, introducta fuerit in Rectoris adjutorium pro Sacramentis aliisque Divinis ministrandis, unde paulatim magis crescente numero, ex consuetudine, vel Apostolica concessione transit in Collegium, Hinc prorsus improbabile est, ut ipsum Collegium potuerit fundare ac dotare ipsam Rectoriam seu Archipresbyteratum qui per necessè ex facti qualitate supponendus est antiquior, dum non agitur de simplici Collegiata existente in loco in quo diversæ essent parochiæ, sed in Ecclesia quæ totius loci est matrix & unica parochialis.

Benè tamen dicta eligendi seu nominandi consuetudo oriri potuit, vel quia antiquitus in usu erat, ut etiam à populo & parochianis in proviſione Rectoris exigeretur quædam consultiva nominatio, ut ita Rector populo gradus daretur, ex quo tamen inferri non potest ad juspatronatus, ut advertitur apud Cavaler. dec. 419. & pluries in dicta sua materia de jurepatr. Vel quia cum in Collegiatis collatio Canonice vel aliorum Beneficiorum fiat nomine ipsius Ecclesiæ ab ipſo Collegio ex deductis per Garz. de benef. p. 5. c. 4. n. 58. & seqq. Rot. dec. 157. p. 6. & dec. 31. nu. 8. par. 10. rec. ita ex hoc jure ipsum Collegium sibi eligere potuit Prælatum ac primam Dignitatem, dum stante territorio separatim, alter non aderat Ordinarius Collator.

Ponderabam quoque ad superabundantiam, quod ubi etiam constaret de dicta præsupposita antiqua possessione,

illa esset infecta, & non apta inducere consuetudinem, ob decretum irritans contentum in Regulis Cancellariæ, cujus virtus ac operatio est inficere quamcumque contrariam possessionem, sine qua non datur consuetudo, quæ propterea ita impeditur, ne unquam nascatur, ex iis, quæ generaliter super ista conclusionem colliguntur in Cæſenaten. seu Sarſenaten. coram Ghislerio dec. 400. p. 9. rec. & in eadem coram Albergato impress. dec. 199. p. 12. Et in specie hujus Regule tertiæ, seu quartæ cum præsupposito, quod contineret decretum irritans, pro absoluto habitum fuit in celebri Messanen. Decanatus coram Ghislerio & Dunozetto, ut apud istud dec. 678. & dec. 285. p. 9. rec. in quibus agendo de consuetudine optandi, an intraret in primis Dignitatibus propter hujus regule obstaculum, quæſtio fuit, an illa contineret, necne dictum decretum irritans, quod in ea specialiter non legitur, eo modo, quo est in Regula octava seu nona, per quam proinde recepissimum est ac extra controversiam, ut possessio ita semper habeatur pro vacua, quamvis à proviſo per inferiorem de facto apprehensa esset, ut habetur infra in materia executionis litterarum Apostolicarum, ac legitimi contradictoris.

Quoverò ad alterum fundamento Indulti Apostolici Julii II. illud revera nullam habet substantiam, quoniam verè non est indultum per Papam super hoc principaliter concessum; Siquidem cum inter Capitulum, & Archipresbyterum aliquæ exortæ esset controversiæ sopitæ per concordiam, in quam enunciativè vel præsuppositivè dicitur electionem spectare ad Capitulum, obtenta desuper fuit confirmatio Apostolica principaliter emissâ super approbatione transactionis, non autem super enunciatis; Ac etiam clarius ob dictam clausulam seu exceptionem, cessantibus tamen Apostolicis reservationibus; Nil obstante dicto motivo fatuitatis seu incompatibilitatis, illud enim rectè intraret, quando ageretur de prima Dignitate in Cathedrali, in qua indefinitè inerat ista regula; Secus autem in Collegiata, in qua eatenus intrat, quatenus ejus valor excedat decem florenos auri, & consequenter remanet compatibilis, dum dari posset casus, quod ob dictum minorem valorem reservatio non intraret, & ex qua possibilitate remanet sine dubio exclusâ fatuitas, pro qua tollenda sufficit qualis etiam modica operatio.

ANNOT. AD DISC. XII. & seqq.

DE regula quarta, seu quinta super reservatione primæ Dignitatis in Cathedrali, vel Collegiata habetur quoque in disc. 107.

HYLDESIMEN. PRÆPOSITURÆ PRO CARDINALI DE THUM, CUM EPISCOPO ARGENTINO.

Causa disputata in Rota non resoluta.

De eadem Regula quarta, seu quinta supra primis Dignitatibus, an cadat sub concordatis Germaniæ, Et quatenus non, sed ex indulto Apostolico Capitulum, vel alter inferior habeat jus conferendi primam Dignitatem sub certa forma, An ob istam malè servatam indultum corruat; Et incidenter quando electio sit valida vel invalida, Et de pluribus ad hanc materiam.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De punctis causæ.
- 3 Concordata Germaniæ non capiunt primas dignitates, quæ sunt reservatæ.
- 4 Deresolutio ob non servatam formam indulti illud non tollit, sed potius confirmat.
- 5 Quando dicatur electio conclusa à majori parte.
- 6 De contraria consuetudine Germaniæ.
- 7 De conclusione electionis factæ à minori parte ob accessum, vel consensum aliorum, & n. 14.
- 8 Consuetudo non extenditur de casu ad casum.
- 9 Doctoribus attestantibus de consuetudine non est deferendum.
- 10 Quod neque deferatur attestantibus de Constitutionibus Apostolicis, vel decretis Sac. Congregationis.
- 11 Quare consuetudo habeatur pro lege, atque legem scriptam tollat.
- 12 An id procedat in lege Papali.

- 13 *Decretum irritans impedit contrariam consuetudinem.*
 14 *Declaratur conclusio, de qua n. 7. & quando superveniens consensus non revalidet electionem.*
 15 *De cautela protestationis Datario deneganti provisionem.*
 16 *Quod impedimentum excuset à devolutione.*

DISC. XIII.

Præposituram primam Dignitatem Cathedralis Hyl-desimen. vacatam de mense Martii Alexander VIII. motu proprio tanquam reservatam per Regulam quartam seu quintam sub concordatis Germaniæ non cadentem, sed ab eis exceptuatam, commendavit Cardinali de Thun Archiepisc. Salisburgensi; Comperto verò istam Dignitatem à dicta Regula exemptam esse ob speciale Indultum per Clement. VIII. ejusdem Ecclesiæ Capitulum concessum, eligendi seu nominandi Præpositum sub duplici conditione, Primò quod eligendus esset de gremio ipsius Ecclesiæ, qui residere deberet, Et secundò quod electus infra sex menses teneretur provisionem Apostolicam accipere, vel saltem comparere coram Datario, & protestari sub pena nullitatis actus ac devolutionis; Compertoque etiam quod Capitulum processisset ad electionem à majori parte non conclusam in persona Episcopi Argentini, qui neque infra sex menses comparuerat pro Apostolica provisione obtinenda, Hinc proinde per novum motum proprium idem Pontifex eandem Præposituram præmissis modis vacantem præfato Cardinali commendavit, cum autem executioni litterarum Apostolicarum se de facto opponeret, tam Capitulum, quam electus, atque pro coloranda oppositione aliqua edidissent Jurisconsultorum Responsum manifestantia dictum Cardinalem ita violare velle Germaniæ concordatam, seu Ecclesiarum privilegia, deindeq; commissam esse causam in Rota cor. Cerro; Hinc proinde ex parte dicti Cardinalis, de duobus requisitis fuit; Primò scilicet de Responso pro veritate adversus dicta contraria Responsum ad effectum probandi, quod citrà concordatorem ac indulti violationem, valide ac iuste dicta Præpositura sibi commendata esset; Et secundò pro directione causæ, unde propter dato Responso, atque laudando prosecutionem causæ in Rota, disputatione assumpta, datoque dubio, *An dicto Cardinali danda esset immisio*, eo proposito sub die 30. Januarii 1668. dilata fuit resolutio, neque causa ulteriore progressum habuit ob subsequutam ejusdem Cardinalis mortem, quæ controversiæ finem dedit.

In hac igitur disputatione, ac in Responso ut supra tradito, quinque fuerunt puncti, Primò, an ista provisio Apostolica adversaretur concordatis Germaniæ; Secundò, an adversaretur dicto particulari Indulto hujus Ecclesiæ; Tertiò, an electio per Capitulum facta, esset invalida utpotè à majori parte non conclusa; Quartò, ubi etiam eadem electio ratione formæ valida esset, an adhuc esset invalida ex defectu electi, qui ratione Episcopatus Argentin. ad residentiam cum obligantis, non poterat ad Indulti formam continuò residere in ista Ecclesia; Et quintò demum, an factus esset locus devolutioni ob non obtentam, vel saltem non petitam provisionem Apostolicam infra sex menses.

De primo, & secundo actum solum fuit in dicto Responso in ea regione publicando, ut satisfaceret vulgò sinistram opinionem alijs concipienti ex dictis contrariis responsis, ut supra publicatis, atq; ad utrumque plana erat responsio, Ad primum scilicet, quod Concordata Germaniæ non solum non capiunt reservationem Regulæ quartæ seu quintæ circa primas Dignitates, sed eam expressè exceptuant, ut passim cessantibus Indultis particularibus aliquarum Ecclesiarum, illæ providentur per Sedem Apostolicam, ita docentibus quotidiana praxi, eorundemque concordatorum contextu.

Et quoad secundum, dicebam quod secunda provisio Apostolica sequuta ex capite nullitatis electionis seu devolutionis ob non servatam Indulti formam, non solum eidem Indulto non adverbatur, sed potius illud ita præsuppositivè confirmabat, juxta ea quæ à simili habemus in materia Jurispatronatus, quod provisiones Apostolicæ vel Ordinariæ ex capite devolutionis ob non factam præsentationem in tempore, sive ob illam malè factam, non adversantur jurispatronatus, sed potius illud comprobant & confirmant, ut præsertim cæteris relatis advertitur per Rotam dec. ult. post Modernum Vivian. de jurepatr. n. 3. repetit. dec. 63. p. 10. rec. eodem n. 3. Buratt. dec. 172. n. 16. & sæpius ut in sua materia sub tit. de jurepatr.

Major autem inspectio fuit super tertio puncto, an electio conclusa esset à majori parte, & in hoc inspecto tenore ipsius electionis plana erat negativa, dum ex 29. vocalibus,

tantum concurrerant in personam dicti Episcopi Argentini, Alijs sparsim in diversas personas absentibus; Clarum enim ac absolutum juris principium est, quod ut electio dicatur conclusa, requiritur ut major pars ultra mediocritatem congregatorum personarum concurrat, quoniam major pars non judicatur comparatione minoris, sed computatis omnibus vocalibus congregatis juxta text. expressos in c. Ecclesia vestra, & c. in Genesi de electione, ubi glos. Abb. & cæteri collecti per Barbof. in collect. ad d. c. Ecclesia vestra, & per Adden. ad Buratt. dec. 809. nu. 10. Duran. decif. 232. n. 2. & passim, Passerin. de elect. c. 19. n. 18.

Pro isto objecto evitando, in præfatis Responso ut supra publicatis ante causæ introductionem in Rota, scribentes de partibus dicebant istam conclusionem alioquin de jure veram, limitari ex consuetudine Collegiorum Germaniæ relata per Zipeum in eius novo jure Pontificio tit. 3. de his quæ sunt à majori parte Capituli, cum quo simpliciter relato pertransit Valenz. eod. tit. n. 4. ut scilicet dicatur major pars comparatione alterius non curato computo omnium.

Scribentes verò in Curia in disputatione habita in Rota, omninò negligentibus istud fundamentum, utpotè nullo pacto sustentabile, insistebant in eo, quod cæteri vocales huic electioni non contradixerint, sed potius adhæserint, stante mandato nomine Capituli dato ad petendam confirmationem seu provisionem Apostolicam juxta doctrinam glos. in cap. sicut de elect. in 6. Abb. in cap. quia poterit extra eod. nu. 11. cum alijs per Rotam dec. 22. nu. 27. & seq. post Tambur. de jur. Abb. tom. 3.

Prima responsio verè nullius momenti erat, ac potius irritatione quodammodo digna, unde merito Romanæ Curia Professores pro eodem electo scribentes, illam omninò neglexerunt; Tum quia dictus Doctor loquitur de Collegiis, ideoque ejus dictum verificabile remanere potest in Collegiis Scholasticis, vel alijs similibus laicalibus ac privatis, in quibus ita ex Statutis vel particulari consuetudine servetur, eo modo quo in plerisque Tribunalibus servari conjicimus; præsertim in Urbe in illo Camera Apostolicæ juxta exemplum, de quo sub tit. de regal. disc. 117. ideoque trahi non potest ad Capitula & Collegia Ecclesiastica vivere debentia juxta canonicas sanctiones; Consuetudinis enim natura nimium stricta est, intelligenda in suo casu præciso, neque extendenda de loco ad locum, de persona ad personam, vel de casu ad casum, juxta ea quæ in terminis lögè fortioribus habentur infra in Majoricenis. canonicis disc. 30.

Secundò clarius, quia DD. attestantibus de consuetudine non defertur, cum illa utpotè facti probanda sit, etiam si esset versatus in loco juxta dec. 2. & 3. de consuet. & bene in terminis specialibus electionis Rota in Treverens. Abbatiæ coram Coccino dec. 23. post Tambur. de jur. Abb. tom. 3. repet. 1. dec. 724. p. 4. rec. tom. 3. n. 17. & 18. ubi habetur, quod semper Rota reprobavit opinionem tenentium credendum esse Doctori testanti de consuetudine, eo quia versatus esset in loco vel in foro, Et generaliter Mantica. dec. 357. n. 6. Otthobon. dec. 104. n. 14. & seq. dec. 101. nu. 14. p. 10. rec. Quinimò neque defertur DD. attestantibus de decretis Sac. Congregationis, vel Constitutionibus Apostolicis, ut firmatur in Sulmonen. distributione 20. Junii 1653. & 11. Decembris 1654. coram Bichio, de qua causa habetur infra sub tit. de Canonicis & Capitulo disc. 12.

Et tertio quia ideò consuetudo habet vim legis, atque apta est legem scriptam tollere, Vel quia Principis potestas, qui legem tulit, derivat à populo, vel quia inter legis requisita illud est præcipuum, ut populi moribus recepta sit, ideoque ex contrario non usu, vel nunquam legis vim habet, vel tolli potest, ex plenè collectis per Farin. in fragm. verbo lex, & per Adden. ad dec. 20. n. 28. & seq. par. v. recent. ubi de illo consuetudinis requisito, quod eam inducentes talem habeant potestatem.

Hæc autem applicari non possunt sacris Canonibus, vel alteri legi Pontificiæ, quoniam Papa non metitur ejus potestatem à populo, sed immediatè à Deo, ideoque non pendet à populi usu, vel non usu ejus legum observantia, sed eatenus in legibus Pontificiis admittitur obligatio ex non usu, quatenus usus contrarius ipsi Papæ cognitus esset ac toleratus, ut ita advertitur cæteris relatis per Rotam decif. 194. p. 4. rec. tom. 2. nu. 15. & seq. & habetur etiam sub tit. de consensu disc. 1. & alibi in proposito usus vel non usus Constitutionis Pii V. super forma creandi census cum similibus.

Fortius verò ubi ageretur de Canone vel Apostolica Constitutione continente decretum irritativum, quod ita inficit quamcumque contrariam consuetudinem, immò impedit ne illa nascatur, ut in his specialibus terminis electio-

DISC. XIV.

nis ob non servatam formam c. quia propter per mixturam non Capitularium bene advertitur d. dec. 23. post Tambur. alias 574. par. 4. rec. tom. 3. nu. 26. & seq. & generaliter late dec. 400. p. 9. & decif. 199. par. 12. recent. & frequenter.

Altera responsio data per scribentes in contrarium in Rota super dictæ electionis revalidatione ob aliorum consensum, continebat propositionem de jure veram in casu suo, non tamen bene applicatam ad istum, procedit enim quando eodem scrutinio durante, illoque non dissoluto, neque adhuc publicato, reliqui Vocales, qui in scrutinio in diversas abierant personas, per viam accessus adherant illi, quæ aliquam notabilem votorum partem habeat, eo modo quo frequentius praticari videmus in omnium majori Summi Pontificis electione; Sive ad summum quod in ipso pariter actu non dissolutis comitiis, & non publicata electione, alii faciant actus implicitè dictam adhæSIONEM seu approbationem præferentes; Dissolutis verò comitiis, nullaque existente publicata electione, utpotè non conclusa à majori parte, subseqentes actus extrà Capitulum seu actum eligendi eam revalidare non possunt, ut clarè deciditur in d. c. Genesi, & c. Ecclesia vestra de elect. Calder. conf. 1. de elect. cum concordant. per Rotam decif. 184. num. 17. & 18. part. 10. recent.

Quoad quartum punctum invaliditatis electionis ex defectu electi, inspectio erat potius facti quam juris, super intelligentia cujusdam dispensationis Apostolicæ ab ipso electo impetratæ; Et quoad quintum, casus devolutionis videbatur planus, dum in ipso Indulto expressè disponitur, quod provisio Apostolica infra tres menses obtineri debeat, vel Datario eam negante aut eo differente, protestari coram Notario & testibus juxta cautelam traditam per Rot. apud Caputa. dec. 72. p. 2. Et quamvis scribentes in contrarium deducere doctrinam Hostien. in c. quondam n. 17. de jurepat. illa tamen extranea erat à casu, cum contineat solum excusationem Capituli ob litem, vel aliud impedimentum à devolutione ob non factam electionem in tempore, quod nil commune habet cum his terminis; Nullum autem maturum judicium super præmissis efformari potuit, dum causa decisa non fuit, neque ulteriorem progressum habuit.

VIGENTINA PRÆPOSITURÆ,
 SEU PAROCHIALIS
 PRO EPISCOPO ILLIQUE ADHÆRENTE
 CUM DATARIA, ET ADHÆRENTIBUS.

Casus disputatus coram Datario.

De eadem materia Regulæ quartæ, seu quintæ super reservatione primæ Dignitatis, Et quando dicatur constare de collegialitate, ad hunc effectum, ut Rectoria dicatur prima Dignitas, cadens sub dicta regula.

SUMMARIUM.

- 1 *Facti series.*
- 2 *De signis generalibus collegialitatis.*
- 3 *De ultimo statu attendendo in beneficiis.*
- 4 *Per spatium longissimi temporis intrat beneplacitum Apostolicum præsumptum.*
- 5 *De differentia ubi agitur de collegialitate incidenter, & quando principaliter.*
- 6 *De differentia ubi agitur de collegialitate principaliter, vel incidenter.*
- 7 *Quod de signis generalibus, de quibus n. 2. non sit habenda ratio, & de ratione.*
- 8 *De decif. 240. Otthob. & illius casu.*
- 9 *De nuncupatione Capituli, & Canonicorum.*
- 10 *Sententia justificanda est ex actis, sine quibus non probat.*
- 11 *Fortius ubi sumus in prohibitis, & dantur similia.*
- 12 *Quod erectio Collegiæ fieri non possit ab Episcopo.*
- 13 *Qualia sint signa univoca collegialitatis.*
- 14 *Status beneficii firmatur per annos triginta, vel quadraginta ad hunc specialem effectum.*
- 15 *Constitutio Urbani VIII. tollens beneplacitum præsumptum non procedit inter Ecclesias, & personas Ecclesiasticas.*
- 16 *Pro beneplacito præsumpto non sufficit lapsus temporis sine observantia, & quomodo ista esse debeat.*
- 17 *Præsumptio beneplaciti ex lapsu temporis tollitur ex contraria probatione, & quomodo.*
- 18 *Quales sint probatione tollentes hanc præsumptionem.*

Cum ad præscriptum S. Concilii Trident. sess. 24. de reformatione c. 18. Vacante Ecclesia parochiali etiam in mense reservato, concursus fieri debeat coram Ordinario, cui conceditur præelectio, atque cum ejus litteris datur provisio Apostolica, ut de hujus concursus forma habetur privilegium sub tit. de parochis & parochis, Hinc proinde sequuta vocatione Rectoriæ Ecclesiæ Matricis N. cum illo spatio annorum septuaginta, & ultra, tanquam parochialis juxta dictam formam provideri solita esset, Episcopus in dicto concursu prælegit magis idoneum, cui petenti provisionem Apostolicam, se opposuerunt ejusdem loci Communitas, ac ille, qui petebat provisionem tanquam de prima dignitate in Collegiata, eisque adhærebant Officiales Dataria, cujus intererat hanc reservationem fixam, & continuam, seu realem firmari, Cumque id penderet à puncto, an constaret necne de collegialitate, qua posita, de plano intrabat Regula, cum valor longè excederet decem florenos, idcirco assumpta desuper disputatione coram Datario.

Scribentes pro Communitate, & alijs allegantibus collegialitatem, plura deducebant ad eam probandam; Primò scilicet ea signa generalia, & vaga, quæ in infra allegandis decisionibus recententur, nempe sigillum, arca, sindicus, consuetudo se congregandi, celebratio missæ conventualis, & similia ad hunc effectum ponderata per Mascard. & alios in iisdem infra allegandis decisionibus deductis.

Secundò plures enunciativas, usque ab anno 1447. cum subsequentibus super concessionibus emphyteuticis aliquorum bonorum, aliisque actibus, in quibus enunciatur Ecclesia Collegiata cum Archipresbytero, Canonici, & Beneficiati, annunciando etiam vocabulum Capituli.

Tertio magis in specie, ac stringenter adducebatur sententia Episcopi Stellæ lata de anno 1634. per quam ista Ecclesia declaratur Collegiata, atque sex antiqui Beneficiati declarantur Canonici, & quatenus opus cum Canoniciatum erectione, à quo tempore citrà supponebatur fuisse semper in statu collegialitatis, ideoque dicebatur sufficere debere hunc ultimum statum de facto, juxta terminos text. in c. consultationibus de jurepatr. ac ea, quæ apud Beneficialistas passim habentur super ultimo statu attendendo, ex deductis per Greg. & Add. dec. 77. 112. & 434. Buratt. & Add. dec. 153. & 776. p. 5. recent. & frequenter.

Eoque magis id procedere dicebant, stante quod post dictam sententiam lapsus fuerat spatium triginta annorum, per quod junctum cum observantia intrat præsumptio beneplaciti Apostolici, etiam si dicta sententia pro nova erectione capienda esset, ut in his terminis individualibus, & super consimili erectione facta per Episcopum firmatur apud Otthobon. decif. 240. n. 11. & 13. edita in causa Terdonen. de qua infra.

His tamen non obstantibus, scribens ego pro Episcopo, ne providendo ex Episcopi præelectione in concursu, tanquam de parochiali, dicebam in hac materia probandi collegialitatem, longam esse differentiam inter casum, in quo de illa agatur incidenter ad effectum præminentiarum, juxta casum, de quo in Aliphana sub tit. de præemin. disc. 8. ubi de hac materia collegialitatis incidenter, Et casum, de quo de eadem collegialitate agatur principaliter, ac pro firmamento statum Rectoriæ sive Præposituræ ipsius Ecclesiæ, an remaneat in terminis parochialis providentia per concursum juxta dictam formam Concilii Trident. vel tanquam prima Dignitas in Collegiata cadat sub Regula quarta, seu quinta; Ad primum enim effectum non adeo perfecta, & concludens probatio requiritur, sicuti ad secundum; Potissimè verò, ubi qui allegat collegialitatem est actor, qui agendo veniat, ut infringere provisionem sequutam, vel ad formam jam sequuti concursus sequendam, tanquam de parochiali juxta hujus statum beneficium conferre solitum esse, Ut ultra generalia, quæ occasione præsertim filiationis, vel descendentiæ ad effectum successione cum similibus in foro quotidiana habemus super dicta distinctione probationis ejus, de quo principaliter, vel respectivè incidenter agatur; In his terminis specialibus cæteris relatis habetur apud Cavalcr. dec. 266. dec. 56. p. 5. recent. in Venusina Archipresbyteratus coram Carillo inter suas dec. 41. & 60. repetit. par. 7. recent. dec. 143. & 216. & latius in Materanen. Archipresbyt. coram Corrado, decif. 147. part. 10. recent. in Pistorien. coram Rojas inter suas decif. 341. in Placentina Archidiaconatus 5. Aprilis 1658. coram Albergato, in quibus omnibus, ac similibus agitur in specie de probatione collegialitatis ad hunc effectum, & ge-

& generaliter de eadem probatione ad alium effectum habetur in Marficen. sub tit. de iurisdic. disc. 13.

Hisigitur ita constitutis, quodque collegialitas, tanquam qualitas accidentalis, quæ in dubio non præsumitur ab allegante concludenter, ac perfecte probanda sit, ut præsertim (juxta consuetum stylium extensoris) ad nimiam fatietatem firmatur d. decis. 147. part. 10. recent. & in alijs supra allegatis; Punctus erat, an ea quæ supra ad hujusmodi probationem deducebantur, sufficerent necne, stantibus potissimum alijs, quæ urgebant in contrarium, ut infra, ideoque singula dicta fundamenta examinando.

Quatenus pertinet ad primum fundamentum deductum ex signis, illud hodiè post toties hujusmodi materiam ita discussam, solum, & de per se inter fabulas quodammodo reponi meretur, quoniam ut præsertim advertitur in dictis decisionibus Carilli, & in d. decis. 147. part. 10. ac discurrunt in supra allegata Marficen. sub tit. de iurisdic. disc. 13. omnes ferè parochiales, ubi præsertim sunt unicæ matricis in loco habent clericos, & cappellanos nationales illi adscriptos pro Ecclesiæ cultu, ac Rectoris adjutorio, qui massam faciant, atq; vulgo Capituli denominatione de facto habeant, syndicum constituent, missam conventualem celebrant, aliaque similia peragant, quæ proinde sunt absque dubio signa æquivoca, attendenda quidem pro adminiculis collegialitatis habentis alias probationes univocas pro ijs supplendis, seu corroborandis, non autem, quod de per se sint alicujus operationis, ut etiam admittitur in dicta Terdonen. coram Otthob. inter suas decis. 240. ubi firmatur collegialitas ex principali fundamento antiqui instrumenti erectionis usque ab anno 1573. cum subsequuta observantia individuali circa ipsam provisionem Præposituræ usque à temporibus Greg. XIII. & Sixti V. provisæ tanquam de prima Dignitate, & in qua causa ego scripsi pro Riccio provisio ab Ordinario; Multò magis quia in hac facti specie plura ex dictis signis generalibus deficiebant, unde istud motivum potius poterat retorqueri.

Quò verò ad alterum deductum ex enunciativis, pariter illud erat æquivocum, quoniam ex pluribus alijs in facto ostendebatur istos esse Beneficiatos, qui vulgò, & per modum loquendi nuncupabantur Canonici, habendo in loco pro Synonymis istos terminos Canonorum, & Beneficiatorum, & præsertim id justificabatur de tempore, quo etiam pars adversa admittebat non adesse hunc statum collegialitatis.

Quare tota difficultas reducebatur ad tertium fundamentum deductum ex dicta sententia Episcopi de anno 1634. quæ magnam faciebat impressionem, & circa quam dicebam, decisionem pendere à puncto, an ista esset sententia lata in terminis justitiæ tanquam à iudice super declaratione, seu canonizatione antiqui, ac naturalis status Ecclesiæ, vel potius lata esset per viam gratiæ tanquam per speciem novæ erectionis, ut aliqua ejusdem sententiæ verba innuere videbantur.

Ad hunc autem effectum dicebam necessariam omnino esse, quod ista sententia justificari deberet ex actis, Tum ex regula generali, quam quotidianam habemus, ut sententia debeat justificari ex actis, sine quibus nihil probat, neque statum firmat ex deductis apud Gregor. & adden. decis. 1. Buratt. decis. 283. num. 2. decis. 336. post. 2. vol. consil. Farin. decis. 197. n. 13. & seqq. part. 5. recent. & sæpius.

Tum clarius, quia sumus in prohibitis, in quibus, ne quod directè fieri non potest, indirectè sequatur, atque lex magis verbis, quam rebus imposita sit, omnino, ac perneceesse talis justificatio requiritur, nè alias ita sub nomine sententiæ fiat nova erectio, ut in similibus terminis sententiæ latæ super canonizatione juris patronatus habetur decis. 199. n. 5. par. 2. divers. dec. 235. n. 4. p. 2. recent. decis. 197. n. 50. & seq. p. 5. & sæpius; Et in terminis difmembrationis ut sententiis, vel alijs assertionibus Ordinariorum non sit deferendum absq; justificatione apud Otthobon. decis. 6. nu. 13. latè decis. 224. part. 10. recent. n. 7. & pluries.

Certum autem est istam materiam esse de prohibitis, quoniam ut advertitur in dicta Marficen. sub tit. de præminentis disc. 13. quamvis antiquiores Canonistæ in c. quoniam de vita, & honestate Clericor. tribuant Episcopo hanc potestatem erigendi Ecclesiam Collegiatam, Attamen Curia Romana constanter contrariam sequitur, ac inconculsè servat, ut scilicet non nisi Apostolica auctoritate id fieri possit, ut post Rebuff. & alios, Lotter. de benefic. lib. 1. q. 14. n. 49. ubi dicit ita fuisse decisum per Sacram Congregationem de anno 1626. adden. ad Buratt. decis. 912. n. 14. Rota decis. 99. n. 9. part. 7. recent. atque ita docet quotidiana pra-

xis, de qua præsertim in Messanen. erectionis Collegiatæ sub cod. tit. de præminent. disc. 9.

Multò magis, quia in contrarium urgebant; Primò quod nullum dabatur hujusmodi antiquæ collegialitatis signum univocum, ut præsertim esse solet illud electionis Prælati, seu provisionis Canoniorum juxta deducta disc. 31. par. 10. recent. & supra disc. 11. ac alibi; Et secundo fortius, quia constabat usque ab anno 1573. istam Rectoriam solitam esse provideri per concursum, tanquam de parochiali ad formam Concilii, ita continuando per actus in temporibus proximis, de annis scilicet 1617. & 1630. & semper, quod casus vacationis contigit, undè aderat status annorum septuaginta quinque, cum ad hunc effectum inducatur præscriptio per annos triginta, vel quadraginta, ut punctualiter advertitur in d. decis. 41. Carilli, alias 143. part. 7. recent. n. 2. & 3. undè propterea propositio de ultimo statu potius retorquebatur.

Quò verò ad beneplacitum Apostolicum præsumptum deductum ex lapsu triginta annorum post dictam sententiam, juxta punctualiter firmata apud Otthobon. decis. 240. n. 12. advertebam revera istud fundamentum dupliciter non subsistere; Primò quia admittendo, quod ista præsumptio resultans ex dispositione juris communis adhuc vigeat, atque sublata non sit per Constitut. 157. Urbani VIII. quoties agitur inter Ecclesias, & Ecclesiasticos juxta decis. 713. Dunozet. sæpius canonizatam, præsertim in Mediolanen. pensionis 10. Decembris 1664. Albergato, adhuc tamen absolutum est ad hunc effectum nõ sufficere solum lapsum temporis, sed præcisè necessariam esse observantiam continuam, pacificam, & univocam, ac non sufficere æquivocam, vel interruptam, seu discontinuam ex deductis apud Otthobon. decis. 220. cum alijs in Acernen. sub tit. de iurisdic. disc. 24. & frequenter in materia alienationis in bonorum, vel iurium Ecclesiæ sub tit. de alienat. & contractibus, cum sit principium indubitatum; Ista verò observantia non aderat, sed potius erat in contrarium circa casum præcisum controversiæ, super provisione scilicet Beneficii seu Rectoriæ, in quo principalis collegialitatis punctus consistere videtur, cum status seu observantia, quæ post dictam sententiam deducebatur referri posset ad honorificentiam, seu præminentiam, quod scilicet in concursu aliarum parochialium, vel simplicium Ecclesiarum, ista in reverentiam dictæ sententiæ Episcopii habita esset tanquam collegiata, dum nullus concurrebat actus univocus, non nisi verè collegialitati competens.

Præterea continet beneplacitum præsumptum, quod resultat ex longissimo tempore juncto cum observantia, simplicem juris præsumptionem de facili elidibilem ex contraria probatione resultantem, vel ex infectione actus quem verisimile non est Papam fuisse approbaturum, cum nunquam fictio, seu præsumptio intrare possit, ubi constat beneplacitum expressum ac verum adesse non posse; Vel ubi contraria veritas convinci potest ex revolutione registorum aliorumque actorum, in quibus per necesse beneplacitum adesse debet registratum, seu adnotatum, ut bene in Bononien. difmembrationis 22. Martii coram Verospio, in causa de qua sub tit. de Paroch. disc. 35. & sæpius, quoniam ex dicta ratione est principium certum.

Utrumque autem rectè applicabatur, Tum quia in iis, quæ sunt temporis recentis, præsertim in hoc sæculo, certum est registra Datariarum, & Cancellariarum diligenter teneri, & custodiri, Tum clarius ratione subjectæ materiæ, quoniam nõ agitur de provisione facta per Episcopum, quæ per Sedem Apostolicam approbari poterit per simplex Breve, sive per rescriptum Sacræ Congregationis Episcoporum, vel Concilii, quo casu difficile est, negativam convincere, quoniam hujusmodi Collegiatarum erectiones non conceduntur nisi ex gratia speciali, prævia solutione satis notabilis componendæ, & cum expeditione litterarum Apostolicarum, quarum registrum sine dubio non negligitur; Ideoque in dicta Terdonen. dicebam vere istud motivum esse fallax, ibique motivum, quod mihi inferebat difficultatem erat illud status contrarii, & continuati per spatium annorum septuaginta circiter, univocum, ac præcisum ad effectum præsentis controversiæ, quod scilicet Præpositura conferri consuevit per Sedem Apostolicam, non ratione mensis, vel alterius accidentalis, seu discontinuæ reservationis, sed ex ista continua, & reali reservatione, tanquam prima Dignitas Collegiatæ, unde ea, quæ habentur d. decis. 143. n. 2. & 3. par. 7. d. decis. 147. part. 10. & in dicta Placentina coram Albergato, super ultimo statu attendendo, ac istius præscriptione, ita in eo casu assistere videbantur Datariarum, cujus oppositum erat in præsentem.

Et in summa ista est quæstio potius facti quam juris ex facti qualitate, ac singulorum casuum circumstantiis decidenda, ut de Canonizatione Collegialitatis ad hunc effectum patet in Reatina Archipresbyteratus 30. Maii 1670. coram Bevilagua, de qua fortè in supplemento cum in ea causa ego scribam.

MAJORICEN. BENEFICII PRO GREGORIO REAL CUM ANTONIO CIL.

Casus disputatus coram A. C. & resolutio pro Gregorio.

De regula octava seu nona super reservatione mensium, An intret quando vacatio contingat in media nocte ultimæ diei mensis labentis; ita ut incertum sit, an in uno, vel in altero mense illa sequuta sit; Et quid ubi adest discrepantia horologiorum super pulsatione horæ.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
2 Quod dies terminet in media nocte, qua sequuta incipiat altera dies.
3 De differentia inter diem, & noctem, & an detur medium remissivè.
4 Cum dicta regula, de qua n. 2. proceditur in materia beneficii ad effectum regulandi vocationem.
5 De punctualibus decisionibus editis in alio consimili casu.
6 Quod etiam in beneficiis procedant regulæ generales inter actorem, & reum.
7 Vbi tempus est de substantia, tunc strictè ac præcisè debet justificari.
8 In dubio pro reo, & possessore.
9 Reservationes Apostolicæ an sint favorabiles, vel odiosæ remissivè.
10 Forenses non debent assumere super suas quæstiones.
11 De quæstione prælationis dandæ primæ provisionis remissivè.
12 Plura horologia prævalent minoribus.
13 Quibus horologiis magis deferendum sit.
14 De differentia, an mensis, qui expirat sit Apostolicus vel ordinarius.
15 Moribundus habetur pro mortuo.
16 De argumento jejunii, an violeatur condendo ante, vel post mediam noctem.
17 Resolutio casus.
18 De alio casu & de cautela adhibita.

D I S C. XV.

IN ultima die mensis Aprilis 1658. vacavit Beneficium in Parochiali Ecclesia de Solet, quod per Episcopum Majoricensem jure Ordinario, cū præsupposito quod vacaverit in dicto mense, qui ratione alternativæ erat suus, collatum fuit Gregorio Real cum subsequuta possessione; Cum autem Antonius Cil, cum præsupposito vacationis de mense Maii reservato, illud impetrasset à Sede Apostolica, Hinc expedito solito Brevi de capienda possessione nomine Gamere, atq; pro ejus executione introducta causa coram A. C. punctus disputationis videbatur potius facti quam juris.

Quamvis enim juxta mores locorum, ac diversarum Nationum, sub quæstione sit; an, & de quo tempore computandum sit initium novæ diei incipientis, & consequenter finis diei labentis, & ex quo pendet, an in uno, vel in altero mense vacatio sequatur, Plerisque volentibus computandum esse à crepusculis vespertinis, Alijs à matutinis, quæ sub nomine auroræ seu ortus solis explicari solent, Ac alijs à meridie, quod ut dictum est pendet à Provinciarum, seu Nationum receptis moribus, Attamen per jus Romanorum statutum est, terminare, ac respectivè incipere in media nocte, ex cuius excessu etiam in momento resultat expiratio præcedentis diei ac initium sequentis juxta textus in l. more Romano, ff. de feriis ubi glof. & Doctores; Atque quidquid sit ad effectum actorum judicialium ac alios, ad quos considerari solet differentia inter diem & noctem, & an detur medium inter unum & alterum ex plenè deductis per Eugen. conf. 48. & 63. lib. 1. Antonell. de temp. legal. lib. 1. c. 3. & alios; In materia tamen beneficii, atque ad præcisum effectum de quo agitur metiendi vacationem, an in uno vel alieno mense sequatur, receptum est, procedi cum dicta

regula text. in l. more Romano ut per Rebuff. in l. 2. ff. de verb. signif. & in tract. Nominat. q. 16. n. 2. & alibi, Gonzal. ad reg. 8. glof. 11. n. 9. cum seqq. Garz. de benef. par. 5. c. 1. n. 52. Barbol. de Episc. alleg. 57. n. 183. cum seq. ubi allegatur Rip. de noctur. temp. Castro Pal. & alii, & hanc sequuta fuit Rota occasione disputandi eandem individuum quæstionem vacationis sequutæ in media nocte in Abulen. Portionis 17. Decembris 1646. coram Ghislerio, 14. Junii 1647. coram Celso, & 23. Junii 1648. coram Dunozet. quæ omnes sunt registratæ apud Pasqual. qu. moral. Canon. cent. 4. q. 393. ubi de eodem puncto de quo in dictis decisionibus, & quarum secunda coram Celso, est inter suas decis. 19. repetita part. 10. recent. decis. 76. & tertia coram Dunozet. inter suas decis. 804.

Unde propterea in hac disputatione scribentes hinc inde concordabant in dicta theoricæ, sed sola discrepantia, ut dictum est, erat in applicatione quæ pendebat ex circumstantiis facti, cujus potius quam juris quæstio erat. Scribens igitur pro Gregorio provisio ab Ordinario reo & possessore, duas formabam inspectiones, Unam generalem, & ex regulis generalibus constitutum, quam solam sufficere dicebam ad ipsius possessoris victoriam resultantem ex denegatione executionis dicti Brevis; Et alteram specialem, ob quam etiam si disputaretur in bono jure, atque neutro possidente ageretur de dubio cuinam beneficium adjudicandum esset, adhuc pro eodem provisio ab Ordinario responderi deberet.

Quatenus enim pertinet ad primam, juxta distinctionem latius traditam supra disc. 5. nimium refert in hac materia quinquam gerat partes actoris vel rei, quoniam etiam in Beneficialibus recepta est vulgaris regula quod actori incumbit onus concludenter, ac perfecte probandi id quod est suæ actionis, vel intentionis fundamentum; Reo autem sufficit vincere per non jus, atque offuscare; dubiasq; reddere actoris probationes ex auctoritatibus deductis d. disc. 5. ac habetur in supra allegatis Abulen. coram Ghisler. Celso, & Dunozet. præsertim verò latius in secunda, dum enim actor venit ex provisione Apostolica in vim reservationis resultantis ex tempore, quod propterea dicitur de substantia atq; in eo est suum jus, tunc illud concludenter ac præcisè probandum est, ut præsertim in d. dec. 19. Celsi n. 2. & habetur disc. seq.

Unde cum concordaretur in facto, quod ex tribus horologiis Civitatis, illud solum Collegii Societatis Jesu pulsasset horas vivente possessore, alia verò duo Cathedralis, & Conventus Sancti Dominici pulsasset considerabili tempore expirationem, hinc proinde istud dubium sufficiebat reo, ut actor deficeret in salutari, atque non adesset illa concludens probatio quæ sibi incumberebat.

In idem etiam ponderabam ea, quæ generaliter habemus, ut in dubio respondendum sit pro reo & possessore juxta text. in c. si à sede de præbend. in 6. cum concordantibus in d. decis. 804. Dunoz. n. 16. Atq; ita cessabat necessitas assumendi quæstionem, de qua apud Lotter. l. 2. q. 36. n. 7. cum seq. & Gonzal. ad regul. 8. §. 6. præcæm. an reservationes Apostolicæ sint favorabiles vel odiosæ; Incongruum enim est, atq; potius scholasticorum quam forensium, evagari super quæstionibus ad casum præcisum non necessariis, & quæ ex facto, vel ex alijs magis planis propositionibus evitari possunt.

Et ex eadem ratione censui incongruum assumere aliam quæstionem super qua multos cumulavit Pasqual. d. q. 393. n. 4. super dispositione text. in d. c. si à sede & c. dudum, an scilicet quod dicitur de præcedenti provisione Apostolica præferenda, procedat è converso cum cessaret hæc necessitas.

Quò verò ad alteram inspectionem de qua ex iudicis placito, atque ad ejus superabundantem satisfactionem actum fuit; Dicebam, etiam cum sensu veritatis, quod ubi cessantibus præmissis, atque neutro possidente, æqualis esset contententium conditio, adhuc meliores magisque concludentes essent hujus partis probationes super casu sequuto ante mediam noctem, & sic in mense Ordinario, cujus expiratio imminet, idque ex pluribus.

Primò quia ex tribus horologiis duo assistebant huic parti, unde propterea intrabat ponderatio contenta in d. decis. Celsi & Dunoz. de duobus testibus prævalentibus unico ut in decis. 804. Dunoz. n. 7.

Secundò ob horologiorum qualitatem, cum huic parti assisteret illud Cathedralis dupliciter attendendū, quia parochia, & quia defunctus erat ejus Canonicus; Tertiò assistebat depositio plurium infirmo assistentium, ac etiam publica vox & fama quod Canonicus obiisset in mense Aprilis. Quartò quia justificabatur per testes styli horologii Collegii Societatis Jesu pulsantem cum aliqua anticipatione; Et quindò,

SUMMARIUM.

quinto, quia non de facili admittendum est mendacium ac delictum Episcopi, ac etiam totius Capituli, quæ omnia simul juncta cum regula, ut singula quæ non prosunt, &c. rem in claris ponere videbantur.

Et ulterius observabam, longam satisque considerabilem differentiam, inter casum disputatum in Rota in dicta Abulen. & istum, unde propterea intrare dicebam argumentum text. in Auth. multo magis, C. de Episc. & Cler. quod scilicet si in eo casu decisum fuit in favorem provisi ab Ordinario, multo magis in presenti, in quo res erat in oppositum; Ibi enim mors sequuta fuit in media nocte distinguente mensē Augusti reservatum ac labentem, à mense ordinario Septembris incipiente, In presenti autem casus erat in oppositum, quod scilicet mors sequuta fuit in media nocte distinguente mensē ordinario Aprilis expirantem, à mense reservato Maii intrante.

Magna verò differentia est inter unum casum & alterum, quoniam cum possessor Beneficii in ipso mense Aprilis ad mortem infirmatus, in eodem sine dubio constitutus esset in agonia, & articulo mortis, ita ipse mensis videbatur quodammodo constitutus in possessione hujus mortis, quoniam moribundus atque in articulo mortis constitutus, pro mortuo potius, quam pro vivo habendus est, magisque de morte quam de vita participat, ex iis quæ cæteris relatis habentur per Phenur. de moment. temp. c. 6. n. 2. cum seq. Polidor. Rip. de act. in artic. mor. c. 1. n. 1. & 3. cum seq. & insinuat sub tit. de dote disc. 27. Non quod ista mors ficta sufficeret ad vacationem beneficii ejusque tempus regulandum, cum sine dubio attendatur ipsum vacationis momentum, sed ad effectum ut aliqua major præsumptio in concursu probationis assisteret unī magis quam alteri mensi, itaut, per quandam modum loquendi, mensis Aprilis gereret personam rei & possessoris, ille verò Maii qui de novo ingrediebatur, gereret personam actoris, ita novum jus, novamque possessionem adipisci volentis, ad dictum effectum confictus probationum.

Undè propterea argumentum jejunii deductum in dicta Abulen. quod ingeniosum dicitur per Rot. in d. decis. Dunozett. in fin. ita bene huic parti assistebat, & de qua materia violatione jejunii post mediam noctem habetur fortè sub tit. miscellaneorum Ecclesiast. ideoque ex pluribus videbatur justitiam assistere proviso per Ordinarium, pro quo merito judicatum fuit cum sententia absolutoria; cui credo quod actor acquieverit, dum non audivi amplius actum de causa.

In hoc autem proposito, de anno 1628 seu 1629. cum adhuc in pupillari ætate in Civitate Salerni vacarem studiis institutionum, contigit adamussum idem casus Canonici constituti in articulo mortis circa mediam noctem ultimæ diei mensis labentis, unde cum sedes vacaret, Capitulum, quod ibi habet collationem in quatuor mensibus ordinariis, inhærendo monitis per Gonzal. d. glos. 11. nu. 11. adhibuit Notarium ac testes ut moribundum assisterent cum pluribus etiam privatis horologiis ad dignoscendam majorem concordantiam, quatenus inter duo horologia publica aliqua adesset discrepantia, sed casus subtulit quæstionem, quoniam agonia adeo ultrò protracta fuit, si memoria non fallit, quod extra dubium mors sequuta fuit in mense novo, vel è converso.

ANNOT. AD DISC. XV. & seq.

Agitur in his discursibus de regula octava, seu 9. super reservatione mensium, super qua nulla postmodum suppetit occasio disputandi.

Decisio prodita in casu, de quo disc. 17. est inter illas Arguell. decis. 34.

Quoad contententia materiam alternativæ contentæ in disc. 17. cum seqq. videri poterunt deducta in hoc tit. disc. 126. in quo agitur, an Episcopus possessor Ecclesiæ, in qua Cardinalis habeat indultum conferendi reservata, possit acceptare alternativam in præjudicium indultarii.

TURRITANA CANONICATUS PRO GAVINO TOLA CUM JOANNE PILO.

Causa pendet in Rota.

An eandem Regulam octavam seu nomam mensium; An attendatur mors naturalis, vel potius civilis captivitatem; Et aliqua de probatione mortis.

- Acti series. De stylo Rotæ in materia concessionis remissoriae. Mortuus in captivitate fingitur mortuus præambula hora captivitatis. Vbi Episcopus sit captivus, Capitulum succedit in jurisdictione, seu administratione. In materia beneficii attenditur tempus mortis naturalis, etiam ipsius momenti rigore attenda. Mors civilis non venit sub nomine mortis naturalis, nisi in casibus à jure expressis. Sub nomine mortis venit civilis, quando exprimitur à lege, secus si ab homine. Regule Cancellariæ dicuntur continere dispositionem hominis, & cessant per mortem Papæ. Dataria, & Cancellaria sunt organum Papæ eorumque observantia deferendum est. Mors, & obitus differunt, quia sub nomine obitus venit solum mors naturalis. Declaratur conclusio de qua n. 4. Mulier habens virum captivum seu alias inutilem habetur providua. Quod lex civilis non debeat attendi in materia beneficii, & de legis civilis inventione. Provisus Apostolicus ex capite reservationis ratione mensis tenetur concludenter, ac præcisè probare tempus mortis ejusque momenti. Quando rigorosa, & exacta probatio mortis requiratur, & quando non, puta si in captivitate, vel bello. De regula, ut singula quæ non prosunt attendenda in probatione difficili. De probatione mortis, & præsertim per epistolas. An ex probatione sepulture resultet probatio mortis, ad effectum, de quo agitur.

DISC. XVI.

Captus à pyratis infidelibus, Leonardus Sequy Canonici Turritanus de mense Junii 1663. ob pestem crasfante in loco captivitatis, ad breve tempus obiit sub die 3. Julii sequentis, Cumque dictæ mortis fama ad dictam Turritanam Civitatem pervenisset, cum credulitate, quod sequuta esset in ipso mense Junii, Archiepiscopus Canonicatum prædictum contulit Joanni Pinæ, superventis autem litteris aliisque certificationibus quod obitus prædictus sequutus fuisset in dicto mense Julii reservato, Hinc proinde Gavinus Tola eundem Canonicatum impetravit à Sede Apostolica, præsentatisque litteris Apostolicis Prælati executoris in Curia, hic ex motivo non bene probatæ mortis in mense reservato, absolutoriam dedit Pinæ possessori; Introductaque causa in Rota coram Bevilacqua, licet ego, etiam in sensu veritatis, crederem sufficientem adesse probationem, ad omnem tamen difficultatem tollendam, consului obtineri debere remissoriam pro melioribus probationibus, ut sequutum fuit, unde imminet disputatio dubii, An litteræ Apostolicæ sint justificatæ, itaut sint exequendæ; Verùm quia altera parte se opponente remissoriae concessionis, stylus notorius Tribunalis est per viam dubii id formiter disputare, atque decisionem super resolutis edere, ut patet ex tam copioso numero decisionum, quas passim in materia remissoriae habemus, præcipuumque ac frequentius denegationis motivum solet esse illud irrelevantia; magis autem rarum est illud calumniae, ut patet ex deductis in sua materia sub tit. de Judiciis; Hinc de irrelevantia opponente scribentes pro reo, eo quia vacatio regulari potius deberet ex die captivitatis, quam non dubitabatur sequutam fuisse in mense ordinario, & consequenter quod nil referret, an mors naturalis in alio mense sequuta esset, sed motivum tanquam novum ac nunquam disputatum nec decisum reservatum fuit disputationi negotii principalis, atque non reputatum aptum impedire remissoriae concessionem.

In his igitur disputationibus habitis, tam coram Prælati executori, quam in Rota dicta occasione remissoriae, ac etiam in Informationibus editis pro imminente disputatione dicti dubii principalis, ultra justificationem aliorum narratorum in litteris Apostolicis, super quibus utpote in nudo facto consistentibus, frequentius solent ac debeant esse partes causæ Patroni, non autem Advocatorum, (ex quibus tamen non desunt qui frequenter super his levitatibus cartas cum copiosissima inani allegationum farragine repleant)

pleant) duo erant puncti, Unus prædictus juris tantum, an scilicet vacantia regulanda esset ex die captivitatis, vel potius mortis naturalis; Et alter, partim facti, & partim juris, super sufficienti probatione mortis in mense reservato.

Quatenus pertinet ad primum, scribentes pro altera parte, seu alii id motivantes, fundamentum constituebant, Primò in dispositione juris civilis in l. omnibus, & l. seq. ff. de captivis & post liminio reversis, §. ab hostibus instit. quib. mod. jus patriæ potestatis solvitur; utrobique; communiter scribentes, quod scilicet moriens in captivitate ex fictione legis Corneliæ fingitur mortuus ipsa præambula captivitatis hora, ad quam mors naturalis licet ex longo intervallo sequatur retrorahitur.

Et secundo fortius, magisque stringenter in dispositione juris canonici in cap. si Episcopus de supplenda negligentia Prælatorum in 6. ubi disponitur, ut Episcopo in captivitate redacto, Ecclesia censetur vacare, atque jurisdictione ad Capitulum devolvatur, ut in specie advertit Rebuff. in c. cum nulla de concessione præbendæ columna 2. in fine.

His tamen non obstantibus, scribens ego pro Tola proviso Apostolico, etiam in sensu veritatis, abique principio dubitandi, dicebam contrarium esse verius, quodque in quacumque materia canonica, præsertim verò in ista beneficii attendi deberet tempus mortis naturalis per veritatem, ipsius etiam momento seu instanti rigorosè attendo, juxta ea quæ habentur disc. præced. super puncto mortis sequutæ in nocte dividente unum mensē ab altero, ad quod probandum plura adducebam fundamenta.

Primò receptam conclusionem, quod mors civilis nunquam æquipollet naturali, neque sub ejus nomine venit, nisi in casibus, in quibus ita reperitur expressè in jure cautum Oldrad. conf. 284. in final. verbis, Anchar. conf. 273. in principio, Joann. Monach. in c. Episcopus n. 2. de supplenda negligentia Prælatorum in 6. Fagnan. in c. perpetuas primo n. 16. & seq. de Simonia, ubi tractat de clerico simplici vel beneficiato ad plures effectus Adden. ad Buratt. decis. 461. n. 18. bene Rota decis. 543. n. 1. & seq. part. 2. recent.

Secundo quia ut patet ex istis auctoritatibus mox allegatis, sub nomine mortis venire solet civilis, quando illa exprimitur à lege, secus autem ubi ab homine, unde cum Regulæ Cancellariæ inducentes reservationes non clausas in corpore juris, hominis potius quam legis dispositionem contineant, Papæ scilicet pro tempore, qui eas edere solet pro solo tempore ejus vitæ seu Pontificatus duraturas, & quæ per ejus mortem evanescent, unde Sede Papali vacante jus Ordinariorum revertitur ad primævos terminos juris communis, exceptis reservationibus in corpore juris, sive affectionibus personalibus, ut pluries supra, hinc proinde tanquam in dispositione hominis mortem naturalem solum attendere debemus.

Tertiò, Dataria & Cancellaria Apostolica dicuntur organum Papæ, cujus voluntatem explicant, ideoque earum observantia deferendum est, ut firmatur præsertim in Sypontina Cathedralitatis 13. Januarii 1659. coram Cerro, & habetur in eadem Sypontina sub tit. de præminentia disc. 2. unde cum Dataria & Cancellaria perpetuò vacationem ex tempore mortis naturalis regulare consueverint, neque unquam detur casus providendi Beneficia ex isto capite, hinc proinde dicebam quod ex hoc solo fundamento punctus remaneret extra dubitationem.

Et quarto demùm ponderabam observantiam ejusdem Ordinarii collatoris in ipsamet collatione facta ipsi reo & possessori, non per mortem civilem ex captivitate sequutam, sed per mortem naturalem, super cujus probatione per famam processum formavit; Ponderando etiam, quod in hac materia beneficii adhibetur frequentius potius terminus seu vocabulum obitus, sub quo sola mors naturalis significari videtur, ad differentiam alterius vocabuli mortis, sub quo tanquam latiori civilis etiam venit, ut bene d. decis. 543. n. 2. in fine part. 2. recent.

Respondendo autem ad contraria, Quatenus pertinet ad secundum fundamentum, quod utpote juris canonici magis existimandum videbatur, advertebam dictam Decretalem in c. si Episcopus de supplenda negligentia Prælat. in 6. non declarare Ecclesiam per Episcopi captivitatem verè viduatam, quoniam si ita esset, si disponeretur eam de novo pastore vel sponso providendam esse, nè pati cogeretur diuturnam vacationem, quam utpote Ecclesiis nimis præjudicialiæ sacri canones abhorrent, sed solum adhibet remedium provisionale, quod non solum intrat ob impedimentum resultans à captivitate, sed etiam ex quocumque alio accidenti, ob quod Capirulum suscipit Ecclesiæ administrationem, ex iis, quæ habentur pluries sub tit. de jurisd. præsertim in Barchionen. disc. 54.

Et licet in casu hujus impedimenti adhiberi videatur ac soleat terminus viduitatis, attamen id provenit per quemdam improprium loquendi modum, adinstar eorum, quæ habemus in muliere habente virum captivum, seu etiam deportatum, vel ad trirèmes condemnatum, aut capitaliter bannitum &c. quod reputatur vidua, & gaudet privilegiis de jure viduæ competentibus ex collectis per Novar. in tract. de elect. fori scilicet 2. q. 49. Ridolphin. in praxi part. 3. c. 4. n. 19. cum seq. non tamen sequitur matrimonium esse solum, illamque verè viduam esse.

Et quoad alterum fundamentum deductum ex fictione legis civilis, dicebam quod cum versaremur in materia spiritali ac beneficii, in qua habemus sacros canones & Apostolicas constitutiones, ac regulas particulares, cum istis, non autem cum jure civili procedi debet, potissime quia jus canonicum non de facili admittit istas fictiones, quæ continent mendacium quamvis non peccaminosum, à jure canonico potius abhorritæ videntur; Atque altius materiam assumendo, ponderabam legalem historiam latius ac distinctè recensitam sub tit. de servit. disc. 1. quod scilicet jus civile hujusmodi fictionum inductivum de tempore Reipublicæ vel Imperii Romani conditum, quamvis sub Justiniano compilatum sit, attamen in his præsertim partibus Occidentalibus per multa sæcula oblitatum fuit, atque post modernam inventionem potius ex quodam populorum usu ac Pontificiis decretis in casibus, de quibus canones non providerint, vel eorum dispositioni aut rationi & intentioni non adverteretur, pro lege habetur, quæ receptio est longè posterior sacris canonibus, ac fortè etiam editioni seu originari Regularum Cancellariæ, & consequenter prorsus improprium est, ut urgente in contrarium inconcussa observantia Dataria & Cancellaria Apostolica, in materia beneficii attendere debeamus istas juris civilis fictiones introductas de tempore quo servorum usus adeo magis frequentus erat.

Quo verò ad alterum punctum justificationis mortis in mense reservato, non negabam receptam conclusionem generalem, cui innixus fuit executor r, quod scilicet proviso Apostolico gerenti partes actoris adversus provisum ab Ordinario reum & possessorem, incumbat onus perfectè & concludenter probandi reservationem tanquam suæ intentionis fundamentum, quodque ubi vis est in tempore, illudque est de substantia, concludenter ac præcisè probandum sit ex deductis d. disc. præced. & in ibidem insinuatæ decisionibus Abulen. coram Ghislerio, Celso, & Dunoz. præsertim in illa coram Celso, inter suas decis. 19. n. 2. quodque regula de actore non probante etiam in beneficiis procedat, ut ibi & disc. 5. ac alibi, & cum quibus generalitatibus dictus executor processit.

Dicebam tamen, etiam pro veritate, quod iste rigor probationis congruus est ubi mors sequeretur inter fideles, ubi servaretur dispositio S. C. T. super libro mortuorum, seu quod aliàs mors probari posset per testes, qui fuerint presentes funeribus vel morti in propria domo sequutæ, cum similibus, Secus autem ubi agatur de probando mortem in bello, vel in navigatione, sive in captivitate aut tempore peccitis cum similibus casibus accidentalibus, tunc enim receptum est, mortem etiam levioribus, ac adminiculativis probationibus justificari Crescen. decis. 4. de except. num. penult. & fin. bene Add. ad decis. 666. n. 1. & 2. part. 3. divers. & generaliter Mascard. de probat. concl. 1075. n. 8. & concl. 1076. n. 5. Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 46. n. 12. Farinacc. in fragmen. verbo mors, n. 340. Lotter. lib. 3. q. 10. n. 54. & seq. & probat ad sensum ipse naturalis discursus.

Plura verò concurrebant quæ simul juncta regula, ut singula quæ non prosunt &c. attendenda in iis quæ sunt difficilis probationis, ut apud Caval. decis. 93. n. 10. & decis. 201. n. 1. & passim, constituitur videbantur probationem omnino certam; Primò enim aderat epistola scripta per Comitem de Bonarva conceptivum, virum qualificatum, ejus focerò, in qua narrando totam historiam captivitatis, ac status in quo reperiebatur, distinctè narrantur infirmitas, mors, & sepultura dicti Canonici, ut de probatione per epistolam in specie d. decis. 666. part. 3. divers. lib. 3. huic enim epistolæ omninò deferendum esse dicebam; Tum quia viri qualificati informatissimi loquentis de facto proprio, ac in statu mortis imminentis, etiam postea subsequutæ; Tum etiam quia nullum nec quidem excogitabile interesse habere poterat, an mors in uno, vel alio mense sequuta esset, ideoque cessante causa mentiendi, nullatenus admittenda est mendacii præ-

præsumptio, eo modo quo in simulatione, vel falsitate habemus quotidianum.

Secundò aderat examen testium juxta morem obeuntium in captivitate factum coram Consule Christianorum in loco, absque eo quod pariter imaginabilis suspicio mendacii, vel subornationis cadere posset, dum apud Turcas, ac in tali statu nil interesset an mors uno vel altero mense sequeretur; Et tertio aderant etiam testes formiter examinati in vim remissioris de auditu, ac etiam aliqui à captivitate reverfi de visu.

Dicebant scribentes in contrarium in prima instantia coram Exequutore, quod cum testes ut supra examinatio coram Consule Christianorum in loco captivitatis loquerentur solum de sepultura sequuta sub die 3. Julii, non concluderent mortem in eo mense sequutam, cum mors sequi potuerit mense præcedenti, atque ad aliquos dies differri sepultura, ut firmatur per Rotam in Sutrina parochialis 8. Junii 1588. coram Platto, cujus particula registratur per Gar. de benef. part. 11. c. 1. n. 59. Atque juxta tam damnablem, ac perniciosum abusum attendendi doctrinas in solo littera aliud non inquirendo, id fecit magnam impressionem, Sed revera videbatur motivum irratione dignum, Tum quia testes declarati remanebant à dicta epistola bene distinguente tempora, etiam cum minutis circumstantiis. Tum clarius ob omnimodam improbabilitatem, quod in Africa calidissima regione, de mense Julii cadaver miserabile morientis in captivitate, & ex peste, retineri debuisse insepultum per tres dies absque excogitabili causa cui hæc mora referri posset; Casus autem dictæ decisionis est diversus, Tum quia aderat attestatum plurium dicentium mortem sequutam esse in die Sancti Silvestri, & sic ultima mensis Decembris; Tum etiam quia in regione montuosa, & inter Christianos, non adeò improbable est ut tempore hyberno ad duos dies sepultura differri posset, Accedente etiam causa differendi, ut scilicet ita aspirantes ad beneficium diligentias parare possent, quodque eorum interesset beneficium esse potius reservatum, quæ omnia in præsentia cessabant, Verùm hæc difficultas omnino sublata fuit in facto cum probationibus in vim remissioris.

NUSCANA CANONICATUS PRO FABIO GOGLIA CUM HONUPHRIO ZONIA.

Casus decisus per Rotam pro Fabio.

Ad eandem Regulam octavam seu nonam mensium quando Ordinarius gaudet alternativa, An ista capiat beneficia quæ non sunt ad liberam Episcopi collationem, sed ad alterius electionem, vel nominationem, Et quando beneficia in Ecclesia Collegiata sint de una, vel altera specie.

De pluribus ad materiam Brevis capienda possessione nomine Cameræ.

Et de ætate necessaria in Canonicatibus Collegiatis, cui incumbat cura animarum, & an istius mentio faciendâ sit:

SUMMARIUM.

- 1 FActi series.
2 Resolutio causæ.
3 Vbi causa commissa est in Rota cessant omnes executores, ipsaque Rota exequitur & instituit, vel confert.
4 Alternativa capit solum Beneficia liberæ collationis, non autem ad aliorum electionem vel collationem.
5 Canonicatus in Collegiatis conferuntur ad electionem ipsius Capituli.
6 Declaratur ut id non procedat quando Canonicatus sunt fundari de Beneficiis liberæ collationis.
7 Ista qualitas non præsumitur, sed est probanda.
8 Vbi etiam adisset, adhuc cessat si Papa id sciens, concedit hanc facultatem Capitulo.
9 De dispositione S. C. T. quod tollit jus electivum quando procedat.
10 De ratione ob quam collatione Ordinarii, vel alterius inferioris solent esse rara.
11 Quod in dubio sit respondendum pro executione Brevis, & de ratione.
12 Allegans limitationem qualificatam, debet probare qualitatem.

- 13 Executio invalida Brevis non tollit quin denuò executioni demandari possit.
14 An & quando secunda gratia debeat facere mentionem de prima, & quando id non sit necessarium.
15 An in Brevis de capienda possessione nominè Cameræ sit faciendâ mentio litis.
16 Non est faciendâ mentio curæ animarum in Canonicatibus, si cura incumbat Capitulo.
17 Idem de ætate quæ hoc non obstante in Collegiata sufficit 14 annorum.
18 Decretum apponi solitum in Brevis de capienda possessione super expeditione litterarum infra sex menses, quomodo sit intelligendum.

D I S C. XVII.

Sequitur vacatione Canonicatus Ecclesiæ Collegiatis opidi Montellæ per obitum Pompei possessoris de mense Aprilis, qui Episcopo alternativa gaudente, ex Apostolico effectus erat ordinarius, Episcopus illum contulit Honuphrio ejus familiari, Capitulum verò habens ex Indulto Apostolico Leonis X. in ipsa Collegii erectione jus eligendi ad Canonicatus vacantes, elegit Fabium, qui tamen cumulando titulos, provisionem obtinuit Apostolicam ex vacatione in mense reservato, atque obtento solito Brevis de capienda possessione nomine Cameræ, quidam suppositus ipsius absentis procurator in vim dicti Brevis, possessore non citato, neque servatis iis, quæ de jure vel stylo servari debent, in possessione de facto se intrusit, (ut frequenter in partibus ex ignorantia contingit) unde propterea provifus ab Ordinario & possessor curavit committere causam in Rota coram Arguell. in quo statu ego in ipso primo initio susceptæ Advocacionis, & forsan antea, desuper consultus, agnoscendo omnium gestorum invaliditatem, consului novi Brevis expeditionem, eoque præsentato in Rota coram eodem Arguelles, atque facta renunciatione dictæ possessioni, omnibusque subsequendis, datum fuit dubium, An Breve esset exequendum, quod sub die 11. Martii 1647. affirmativè resolutum fuit, dictæque resolutioni acquievit Honuphrius, unde propterea hæc provisio suum sortita est effectum, decisio verò desuper edita est hodie impressa inter recent. part. 10. decis. 31.

Exhibuit siquidem fuit Breve in Rota pro ejus executione, quoniam licet hujusmodi Brevium consuetus executor sit A. C. atramen illud est Rotæ peculiare, quod quando causa beneficialis in hoc Tribunali commissa seu introducta reperitur, tunc cessent omnes executores, etiam illi, qui specialiter in litteris dati sunt, sed eorum loco succedat Rota, cum eadem facultate exequendi vel respectivè conferendi aut instituendi, omniaque alia gerendi, quæ executor, vel Ordinarius, aut alter collator seu institutor facere posset, juxta dispositionem Clement. Auditor de rescriptis, Mant. dec. 122. n. 2. dec. 398. n. 1. part. 3. recent. dec. 279. n. 5. & part. 9. Et de cessatione cujuscumque executoris dec. 152. n. 3. part. 11. recent. & habetur infra in Firmana disc. 52.

In hac autem disputatione, ultra justificationem narratorum, nempe valoris, & clericatus, ac similibus, de quibus, ut alias insinuatum est, utpotè in nudo facto consistentibus, ad causæ Patronum agere pertinet; Quoad ea, quæ juris sunt, duæ fuerunt inspectiones, Una in meritis negotiis principalis, an scilicet constaret necnè de reservatione, in qua erat actoris fundamentum, ac Brevis necessarius præsuppositum; Et altera super objectis, ex quibus scribentes pro reo possessore, posita etiam reservatione, dicebant Breve non mereri executionem.

Quatenus pertinet ad primum, non controvertebatur inter scribentes hinc inde de theorica seu principio in abstracto, quod alternativa, qua ex eadem Regula octava seu nona Episcopis gaudere conceditur, ita ex quatuor mensibus obtinendo sex, suffragetur solum in Beneficiis ad ejusdem Episcopi solum ac liberam collationem, secus autem in iis, quæ ad aliorum collationem, vel præsentationem, aut nominationem, seu quamcumque aliam dispositionem pertinent, ut litteraliter disponitur in eadem Regula, & advertunt Gonzal. ibid. glos. 44. n. 1. cum seq. Rota apud Burratt. decis. 805. n. 1. cum seq. & passim quoniam, ut dictum est, assumptum procedit de plano, nullamque admittit controvesiam, quæ propterea tota fuit super applicatione pendente ex hujusmodi Canonicatum natura, & qualitate, an scilicet essent liberæ collationis Episcopi, vel potius ad electionem Capituli ipsius Ecclesiæ; Posita enim hac secunda parte, iidem scribentes dabant manus, quod alternati-

va non intraret, ideoque mensis Aprilis, in quo sequuta fuit vacatio, remaneret Apostolicus.

Ad docendum ergo de dicta electiva qualitate, duo scribens pro Fabio deducebam, Primò scilicet dispositionem juris communis, quam aliqui deducunt ex dispositione textus in c. ex transmissa de remunc. & c. significatum de præbendis & concord. ut in Ecclesiis Collegiatis, Canonicatum vel Beneficiorum provifio pertineat ad ipsum Collegium seu Capitulum, Cassador. decis. 22. de præben. cum aliis per Gaz. de benef. part. 1. c. 4. n. 58. & seq. Rota decis. 157. n. 22. par. 6. decis. 133. n. 3. part. 7. & in aliis; Et secundò in Indultum Apostolicum Leonis X. concessum de anno 1515. in ipsius Collegii erectione, quod esse in usu ex hac parte in facto justificabatur.

In contrarium quoad dispositionem juris communis, dicebatur illam procedere quoties militet ratio, cui talis conclusio innixa est, quia nempe Beneficia erecta seu fundata fuerint de bonis ac juribus ipsiusmet Ecclesiæ, cujus nomine ac vice ipsum Capitulum seu Collegium conferre, seu nominare dicitur, & cum quo præsupposito procedunt superius allegati & alii, secus autem ubi constat, ut in præsentia constabat, quod Canonicatus erecti fuerint de beneficiis alias liberæ collationis ipsius Episcopi, cum tunc cesset dicta ratio, atque per novam erectionem hujusmodi, non alteretur jus Episcopi, quæsitum, neque ipsorum Beneficiorum natura, ut advertitur præsertim decis. 600. num. 4. part. 2. recent. & decis. 43. n. 2. & 3. part. 6. atque motivum erat solidum, dum de ista qualitate (quæ tamen in dubio non præsumitur, ut in specie advertitur d. decis. 157. n. 25. p. 6. recent.) in facto bene docebatur.

Verùm replicabam objectum tolli ex dicto Indulto Apostolico concessio in limine ipsius erectionis, ex quo patet rectè hujusmodi qualitatem Papæ innoscere, dum ex beneficiis aliàs fundatis ac liberæ collationis hæc erectio facta est ideoque dubitandum non esse dicebam de derogatione juris Episcopi juxta alleg. 139. Lapi n. 7. cum aliis d. dec. 43. n. 4. p. 6. rec. & Rota admittit motivum utpotè solidum ac probabile, cum voluntas, esset clara, de potestate verò Papæ nefas esset dubitare.

Replicabant scribentes in contrarium, d. Indultum Leonis, ad quod in effectu tota istius partis defensio restringebatur, fuisse sublatum per S. C. T. sess. 25. de reformat. c. 9. vers. reliqui Patronatus, atque in hoc tota erat causæ difficultas.

Respondendam quod Concilium in hac parte se restringit ad jus patronatus electivum, non autem tollit eligendi facultatem competentem de jure communi ut supra, atque decisio admittit motivum; Quod tamen reflectendo ad veritatem, non videbatur totum, cum illud rectè procedat, retentis terminis d. regulæ in dubio procedentis, ut sc. quod ob præsumptionem, ut canonicatus aliaque beneficia erecta sint de bonis ipsius Ecclesiæ, ita ejus nomine per capitulum fiat provisio vel electio, & tunc responsio rectè procedit, quod Concilium non percutiat istum casum, hoc autem cessabat in facto ut supra, & consequenter corruerat applicatio.

Solida verò ac tuta, etiam in sensu veritatis, videbatur altera responsio, quod Concilium substulit patronatus ex privilegio, per quod Ecclesiæ liberæ redigerentur ad servitutem, secus autem ubi agitur de hujusmodi indultis conferendis seu eligendis concessis capitulis, vel Prælatibus Ecclesiasticis inferioribus, juxta declarationem S. Congr. Concilii, de qua in adnotationibus ad idem c. 9. n. 6. & 8. Ideoque pro hujusmodi indultorum validitate ac observantia Rota frequenter responderi consuevit, ut patet ex dec. 240. Greg. dec. 71. 113. & 226. p. 7. rec. Et multo magis quia accedebat observantia post ejusdem Concilii publicationem, dum ex hac parte in facto docebatur de aliquibus collationibus, una præsertim de an. 1605. ab Episcopo illius temporis approbata; Licet enim hujusmodi actus non essent multum frequentes; attamen id proveniebat à reservationibus Apostolicis, ob quas, vel ratione mensium absorventium duas partes anni, vel ob accidentales seu personales in quocumque tempore sequantur, ubi præsertim modicus est canonicatum numerus, collationes ordinariæ, vel alterius inferioris non de facili sunt frequentes, ideoque circa istam primam partem clara videbatur reservatio.

Et nihilominus juxta distinctionem de qua supra disc. 5. ut in istius causæ decisione enunciatur, sufficere dicebam (& Rota admittit) quod versaremur in dubio; Cum enim mensis Aprilis regulariter sit Apostolicus ac reservatus, unde propterea intentio provifii Apostolici absque alia justifica-

tione fundata erat in regula quam provifus ab ordinario elidere prætendebat cum limitatione resultante ab alternativa, limitatio autem sit qualificata, quatenus sc. agatur de beneficiis liberæ collationis; Hinc proinde qui se fundat in exceptione seu limitatione qualificata, clarè justificare tenetur ipsam qualitatem, quæ est suæ exceptionis fundamentum, ut latè colligit Fontan. de part. claus. 5. glos. 1. p. 2. num. 19. & seqq. Rota dec. 357. par. 10. recent. n. 24. & admittitur in d. decis. 5. retentis tamen terminis quod regula assistat in contrarium.

Quo verò ad alteram inspectionem super objectis, ex quibus, posita etiam reservatione, prætendebatur locum non esse executioni Brevis; Obiciebatur primò de illius executione jam sequuta ex vulgari regula tex. in l. boves 6. hoc sermone ff. de verb. signifi. Verum nimium facilis fuit solutio ex solo facto, dum non constabat de legitimo mandato in eo qui vice hujus provifii dictos actus ita inutiliter gesserat; Et secundò quia cum nihil ac nullum parificentur, actus nulliter gesti non consumunt actionem juxta communem limitationem, quæ traditur præfata regulæ desumptæ ex l. boves ut in hujus causæ dec. 31. p. 10. rec. n. 22. ubi concordantes & advertitur etiam supra in Monopolit. canonicatus disc. 10. solumque adversus ita inutiliter gerentem actum, prætendi potest resectio expensarum vel damnorum, atque ita passim servat praxis in processibus, ac actibus judicialibus nulliter gestis.

Obiciebatur secundò de expeditione alterius brevis, unde propterea dicebatur istud secundum esse invalidum ex regula, quod secunda gratia facere debet mentionem de prima, aliàs est invalida ad text. inc. 2. de fili. presbyt. in 6. & c. veniens de præscript. ubi Innoc. n. 4. latè Abb. n. 13. & seq. Fælin. n. 2. Caputaq. dec. 118. p. 2. de matr. lib. 8. disp. 23. Sed pariter facilis erat solutio, quoniam dicta regula procedit quando secunda gratia continet quid diversum, secus autem, ubi super eadem gratia absque illius alternatione, amissis vel impeditis primis litteris, aliæ obtinentur, quoniam tunc non est obtinere gratiam novam, sed habere duplicatam expeditionem pro ejusdem gratiæ executione ex deductis in hujus causæ dec. n. 24. ubi enim secunda gratia est super eadem re atque nihil plus continet quam prima, tunc regula non intrat ut per Abb. & alios in d. c. veniens, Sanch. d. disp. 22. Rot. dec. 7. p. 5. rec.

Tertio obiciebatur de subreptione brevis ob non factam mentionem litis; Verum & hoc de plano tollebat ex eisdem quæ super isto motivo habentur in Rom. beneficiatus S. Joannis eod. supra alleg. disc. 5. istud enim breve expeditur in vim supplicationis signatæ de tempore, quo non aderat lis, ut in hujus causæ decisione advertitur, cum aliis deductis d. disc. 5.

Quartò obiciebatur de nullitate gratiæ ob non factam mentionem curæ animarum incumbentis huic Ecclesiæ, ejusque capitulo seu collegio; Sed pariter objectum de facili sublatum fuit ex iis, quæ me quoque scribente (quamvis adhuc munus Advocati non suscepissem) firmata fuerunt in Melphiten. Cantoriæ, de qua infra disc. 45.

Quinto obiciebatur de defectu ætatis dicti Fabri ad obtinenda beneficia, quibus incumbat cura animarum, pro quibus ad præscriptum S. C. T. necessaria est ætas habilis ad sacerdotium intra annum suscipiendum; Sed pariter erat leve objectum, quoniam receptum est id procedere in beneficiis principaliter curatis, secus autem ubi cura imminet habitualiter penes ipsum capitulum seu collegium, quoniam tunc singuli canonicatus non dicuntur beneficia curata, ut advertitur d. disc. 55. & consequenter cum in canonicatibus collegiatarum sufficiat ætas 14. annor. nulla exinde alteratio resultat, ubi sacer ordo non est annexus, vel non incumbit ipsi canonicatui exercitium curæ, in specie ætatis Barbof. de Epif. alleg. 60. n. 72. Narbona de ætate qu. 155. Ventrigl. in praxi ver. benefic. adnot. 6. §. 1. n. 11. & 12. cum aliis in hujus causæ dec. in fin. & infra disc. 95.

Demum obiciebatur de non expeditione litterarum infra sex menses à data supplicationis juxta decretum in hujusmodi brevibus apponi solitum, sed erat etiam leve objectum; Tum quia istud decretum non continebatur in hoc secundo brevi, de cujus executione agebatur; Tum etiam quia de recepto stylo id intelligitur à die quo provifus pacificam possessionem obtinuerit, Gonz. ad reg. 8. gl. 15. num. 158. & seq. & in causæ decisione, atque ita passim servatur.

**TAURINEN. CANONICATUS
PRO JOSEPHO ANTONIO GILIO,
CUM N.**

Casus disputatus coram A. C. credo resolutus pro Gilio.

De eadem materia alienativæ non capientis beneficia, quæ non sint ad liberam collationem, Et quid ubi illa acceptata est mense jam cæpto, an fiat ordinarius fierat Apostolicus, vel e contra fiat Apostolicus si erat ordinarius.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De conclusione quod alienativa non capiat nisi beneficia libera collationis.
- 3 Si alienativa acceptetur mense Apostolico jam incepto adhuc mensis continuat Apostolicus, & quid in casu converso.
- 4 Alienativa continet contractum inter Papam, & ordinarium, & quid exinde resultet.
- 5 Contrarium verius in mense ordinario, quod si eo incepto acceptetur alienativa fiat Apostolicus.
- 6 De ratione differentie inter unum casum & alterum.
- 7 Datur similes circa dictam inæqualitatem, seu claudicationem.
- 8 Ille mensis, qui ob non residentiam ratione alienativæ factus est Apostolicus perseverat talis etiam si ordinarius redeat ad residentiam.
- 9 Non residens privatur beneficio alienativæ cum amissione suorum mensium etiam si absit ex causâ justa, vel publica, vel si occasionaliter sit præsens.
- 10 De eadem conclusione, de qua n. 2.
- 11 Papa potest concurrere cum quolibet ordinario collatore illumque prævenire.
- 12 Id autem non solet, neque præsumitur, & quomodo id dignoscatur.
- 13 Quod Conc. Trid. non capiat jus electivum competens de jure communi.

D I S C. XVIII.

Canonicatum cuiusdam Ecclesiæ Collegiæ Taurinen. ad electionem capituli ejusdem Ecclesiæ provideri solitum vacantem de mense Martii, ordinarius contulit Gilio. Alter vero illi impetravit à Sede Apostolica tanquam reservatum ob alienativam de eodem mense acceptatam; Et introducta causa coram A. C. occasione executionis brevis de capiendâ possessione nomine Cameræ, cum ejusdem Giliî defensores, seu consultores in partibus, ac etiam causæ Patronus, ad evitandam reservationem, nimium ac principaliter insisterent; quod dicta alienativa supervenerat mense incepto, cuperentque super eo quoque insiti; Hinc proinde scribens pro eodem, ut requirentibus morem gererem, advocati more istud motivum quoque deducebam, quod tamen ab initio insinuavi non subsistere; Solidum tamen, etiam in sensu veritatis, credebam alterum, ex quo putò quod pro eodem possessore judicatum fuerit, cum ab solutoria, quod sc. alienativa capiat solum beneficia liberæ collationis, non autem ea quæ providenda sunt ad alterius electionem, vel nominationem, &c. juxta deducta disc. præc. quæ pariter in hac disputatione deducebam, cum idem esset casus, eademque intrarent rationes ac auctoritates.

Quatenus vero pertinet ad dictum punctum mensis incepti, deducebam argumentum in hac materia deduci solitum, & de quo pro ratione dubitanti punctualiter in his terminis acceptationis alienativæ factæ de mense ordinario Septembris jam incepto deducta habentur in Osen. Archidiaconatus coram Peuting. & Verospio dec. 49. 117. & 299. p. 10. rec. quo scilicet quemadmodum receptum est, ac extrâ controversiam apud beneficialistas, ut sequuta alienativæ acceptationem in mense Apostolico jam cæpto, iste non desinat esse Apostolicus sed perseveret in sua natura usque ad finem alienativa non obstante, ita dici debeat in casu converso, ut mensis ordinarius in eo statu inceptus, perseverare debeat ob æqualitatem servandam inter contrahentes, quales dicuntur Papa & ordinarius in hac materia alienativæ, dum Papa ad alliciendum ordinarium ad residentiam, sub istius conditione illi concedit duos menses ex Apostolicis, adeo ut ex quatuor aliis sibi competentibus sex obtineat e converso autem in casu non residentie amittat

duos ex suis quatuor sibi remanentibus Junio & Decembri, qui dicuntur menses ordinarii fixi, quinimò non desunt volentes, ut isto etiam amittat, ut infra disc. 93.

Contrarium tamen est verius in isto casu converso, in quo alienativæ acceptatio sequatur in ipso mense ordinario qui instanti efficitur Apostolicus, quamvis ille qui inceptus fuerat in statu Apostolico, in eodem statu usque ad finem perseveraret, ex deduct. per Barbof. de canon. & dignitatib. cap. 14. n. 24. & de Episcop. alleg. 53. n. 38. & 41. Rota dec. 349. n. 1. par. 3. rec. cum aliis cumulatis in dictis Osen. dec. 49. & 299. p. 10. & d. disc. 93. Ex ea differentie ratione ob quam rectè substatinetur claudicatio, quod non est æqualis hujusmodi contrahentium conditio super hujusmodi acceptatione, vel concessione respectivè, quoniam Papa volente ac declarante alienativam concedere, non tenetur ordinarius illam acceptare. E converso autem Papa per ipsam regulam 8. seu 9. se declarat obligatum ad acceptationem seu concessionem, eo ipso, quod ordinarius acceptat; Ob hanc igitur inæqualitatem, justè receptum est, mensis Apostolicum jam cæptum retinere suam naturam, seu qualitatem jam impressam, non autem e contra, recteque intrare claudicationem, quoniam ordinario imputari potest, cur actum tempore congruo non fecerit, anticipando vel differendo, ac etiam quia aperiri posset via fraudibus, ut imminente vacatione in mense Apostolico, ordinarius mediante acceptatione alienativæ illam captare curet, atque hoc jure vivitur.

Ad quod à simili ponderabam ea, quæ pluries habentur sub tit. de empt. & vendit. ac etiam sub illo de servit. ad materiam retractus, circa inæqualitatem seu circa augmentum medii temporis, quamvis intrinsecum, quod competere debet intermedio possessori, non obstante quod ejus titulus ex pacto retrovendendi, vel ex retractu legali, sive ex jure offerendi resolvatur tanquam ab initio, cum vi retractiva quoad hypothecas medio tempore contractas, alioque effectus, ex dicta ratione inæqualitatis inter ipsas partes, quoniam jus redimendi vel retrahendi aut offerendi ad instantem hujus acceptationis est voluntarium ex parte ejus, cui illud competit, ille vero, contra quem competit, ad id eum cogere non potest, unde aliàs resultaret fraus seu inæqualitas, quod habens tale retrahendi jus, illud exerceret in casu augmenti, non autem decrementi, atque ita possessor esset in damno absque spe lucri, quod admittendum non est.

Adeoque mensis Apostolicus jam inceptus continuat esse talis, quod si ob alienativæ acceptationem jam sequutam, mensis aliàs ordinarius ob non residentiam, ut supra efficeretur Apostolicus, ipsoque mense jam cæpto ordinarius rediret ad residentiam, adhuc mensis continuat esse Apostolicus Lott. l. 2. q. 40. n. 87. Rota apud Mart. And. dec. 110. n. 1. 17. & 18. in Calven. Parochialis 23. Junii 1642. Peuting. Strictè siquidem in hac materia alienativæ proceditur circa residentiam, adeo ut si ordinarius absit ex causa quantumvis justa, etiam si pro ipsius Sedis Apostolicæ, vel Christianæ Reipublicæ servitio, puta in Nuntiatura, seu Legatione, &c. adhuc idem resultet effectus; Quinimò etiam si de tempore quo sequitur vacatio ipse ordinarius reperiretur in residentia, quæ tamen esset occasionalis non autem fixa, non suffragaretur, cum ita etiam dari posset aditus fraudibus; quod imminente vacatione redire posset, post casum sequutum recessurus, ut in dicta Calveu. parochialis coram Peuting. & prius dec. 98. num. 9. p. 7. rec. apud Greg. dec. 70. 163. & 239. & in aliis de quibus disc. 93.

Cum autem in ista causa scribentes pro actore provisio Apostolico, de facili cum præmissis responderent ad dictum motium alienativæ acceptatæ mense jam incepto, non possent aut responderere ad alterum solidum ac inevitabile, quod immutatio mensium ratione alienativæ non congruere huic beneficio, quod non erat ad liberam ordinarii collationem sed ad capituli ejusdem collegiæ collationem, ex deductis d. disc. præced. atque tanquam absolutum supponitur in eisdem supra allegatis decif. 49. & 299. p. 10. rec.

Hinc stante illa facti circumstantia, quod provisio Apostolica erat anterior in data, ad aliud recurrebant motivum de jure verum, sed factum non applicabile, quod scilicet Papa tamquam Ordinarius Ordinarium concurrere posset etiam in vacationibus aliàs ordinariis, atque ad id probandum pariter charitas copiosis allegationibus implebant; Verum quoque frustra, & cum inani labore ex defectu applicationis, quoniam Papa potest quidem id facere, sed non solet,

solet, nisi raro, & ex aliqua causa, atque ubi vult facere, adhibet quamdam specialem ad divertam conferendi formulam; qua non adhibita, sed adhibita consueta in provisionibus reservatorum, talis voluntas exclusa remanet, ut cæteris relatis habetur apud Buratt. dec. 613. num. 4. & plenius dec. 25. par. 10. recent. ac etiam apud Dunoz. dec. 856. edita in Cæsaraug. Canonizat. de qua habetur actum infra disc. 23. ubi de hoc puncto.

Controvertebatur etiam jus electivum capituli ex iisdem obiectis insinuatis in simili casu d. disc. præc. sed pariter obiecta sublata fuerunt cum eisdem responsionibus magis de plano intrantibus in ista causa, tum quia melius justificabatur quasi possessio juris eligendi; Tum etiam quia non constabat, ut in dicto alio casu, quod canonicatus essent erecti ex beneficiis aliàs liberæ collationis, quod in dubio non presumitur, unde propterea jus electivum non restringebatur ad solum privilegium, cum quo intrare posset dubitatio, an caderet sub revocatione Conc. Trid. quod sine dubio non capit illud jus electivum, quod competit ex dispositione juris communis, ut ead. disc. præc. & in decisione in eo casu edita p. 10. rec. dec. 31. n. 16. & seq.

M A R I A N E N.

SEV ACCIEN. BENEFICII

PRO CAPITULO MARIANEN.

CUM GAROLO ANTONIO ORNANO.

Casus decisus per Rotam pro Ornano.

De eadem materia alienativæ, An scilicet Episcopus duarum Cathedralium æque principaliter unitarum, acceptando alienativam sub intitulatione unius Ecclesiæ, illam acceptasse censeatur pro utraque, vel solum pro illa, cum qua se intitulavit, altera remanente sub dispositione juris.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Resolutiones causæ.
- 3 Acceptatio alienativæ probatur ex libro Datarie.
- 4 Beneficia reservata, vel affecta uniri non possunt, & quando fieri possit unico.
- 6 Episcopus duarum Ecclesiarum unitarum potest acceptare alienativam pro una diocesi, & non pro altera.
- 6 Ecclesiæ æque principaliter unitæ habentur pro duabus omnino distinctis.
- 7 Concurfus ad parochiales unius diocesis fieri non potest coram Examinatoribus synodalibus alterius unitæ.
- 8 Potest Episcopus duarum Ecclesiarum edere leges diversas pro una, & pro altera diocesi.
- 9 De formula acceptationis, an sit pro una, vel pro utraque diocesi.
- 10 Duæ Ecclesiæ unitæ, quoad Episcopum habentur pro unica.
- 11 De adminiculis: & præsumptionibus, quod acceptatio esset pro utraque.
- 12 An beneficia unius diocesis uniantur capitulo alterius.
- 13 Unio est odiosa, & strictè, ac rigorosè in ea proceditur.

D I S C. XIX.

Cum Ecclesiæ Marianen. & Accien. æque principaliter unitæ essent sub uno Episcopo, iste vero sub sola intitulatione Marianen. nulla facta mentione Accien. modo quo infra acceptasset alienativam, eaq; durante quoddam beneficium vacuum de mense Martii univisset mentæ capitulari Marianen. Ornanus autem illud tanquam reservatum impetrasset à Sede Apostolica, Hinc introducta causa in Rota coram Royas, Ornano solum informante, ob sequutam mortem ejus, qui negotia capituli agebat, duæ prodierunt eidem provisio Apostolico resolutiones favorabiles, quæ sunt inter illas impressas ejusdem Royas d. 373. & 423. ad quarum decisionum normam expedita sententia, & introducta per appellationem causa in eadem Rota cor. Corrado, utraque parte informante, sub die 23. Januarii 1651. pro dictæ sententiæ confirmatione responsum fuit, ut patet ex decisione desuper edita impress. p. 11. rec. d. 108. ad cujus normam expedita etiam sententia, prodit quoque; tertia co-

Card. de Luca Lib. XII.

ram Bichio prævia brevi decisione ipso victore tatum informante, quæ habetur impressa eadem par. 11. rec. dec. 221. dum Capitulum ulteriorem prosecutionem neglexit.

In hac igitur unica disputatione habita in secunda instantia coram Corrado, ex parte capituli, pro quo scribebam, non dubitabatur de acceptatione alienativæ, dum de illa constabat ex libro Datarie, cui receptum est in hoc deferendum esse, ut d. 349. n. 1. p. 3. rec. d. 205. n. 2. p. 4. apud Buratt. dec. 888. n. 2. & sæpius; Minusque data mensis reservatione ab alienativa resultante, negabam ego dictæ unionis nullitatem, quoniam ut advertitur supra in Januen. disc. 6. & alibi, atque est recepta conclusio, quamvis Sac. Conc. Trident. in aliquibus casibus concedat Ordinariis facultatem uniendi beneficia etiam reservata, attamen id intelligitur de reservatione discontinua & eventuali, quæ potest contingere & non contingere, ut est illa ratione mensium, priusquam tamen casus contingat, vel immineat, secus autem ubi agitur de reservatione continua reali, vel personali, seu etiam de ista discontinua, cujus casus evenerit, vel immineat, ut etiam abundè deducitur in hujus causæ decisionibus.

Quare solus punctus erat, an ex eo quod istæ Ecclesiæ essent æque principaliter unitæ, alienativa acceptata sub nomine Episcopi Marianen. caperet beneficia alterius diocesis Accien. Ista verò quæstio in effectu erat magis facti & voluntatis quam juris, quid scilicet iste Episcopus facere voluerit; Vbi enim constaret de voluntate acceptandi alienativam pro una diocesi tantum & non pro altera, de potestate non erat dubitandum, quoniam expedire potest illam acceptare pro una diocesi, & non pro altera, ut observat Gonz. ad reg. 8. gl. 58. n. 22. atque tanquam absolutum præsupponitur in Cæsaraug. coram Platto impress. apud Gaz. de benef. p. 5. c. 1. n. 706. ac etiam supponitur in hujus causæ decisionibus.

Ut enim pluries habetur in hac materia duarum Cathedralium æque principaliter unitarum sub uno Episcopo sub tit. de præem. præsertim in Ampurien. & Civitaten. disc. 7. ubi allegantur celebre conf. 27. Mandos. & dec. 330. Gavalier. & Grat. discept. 893. cum aliis ibi deductis, ac habetur etiam sub tit. de jurisd. pluries, unio æque principalis operatur, ut quælibet diocesis remaneat in suo primævo esse, suæque natura distincta, perinde ac si verè essent duæ diversæ dioceses, itaut una persona materialis Episcopi habeatur pro duabus formalibus.

Idque adeo verum, quod si Episcopus duarum Ecclesiarum ita unitarum consueverit di versas synodos celebrare, concursus ad parochiales unius diocesis fieri non poterit coram Examinatoribus deputatis in Synodo alterius Diocesis, ut in Frequentina nullitatis concursus 15. Junii 1635. coram Cocc. cum similibus, & in specie, ut idem Episcopus possit duas dioceses ita unitas cum diversis legibus, & Constitutionibus gubernare, itaut leges editæ pro una non afficiant alteram, Alex. conf. 114. n. 19. l. 4. Socc. conf. 79. n. 24. l. 4. cum aliis in dicta sua materia sub tit. de præem. ac etiam sub altero de jurisd.

Quatenus igitur ad dictum punctum voluntatis pertinet quando subsistentiam haberet præsuppositum agentium pro capitulo, quod scilicet in libro Datarie diceretur Julius Episcopus acceptavit alienativam pro Ecclesiâ Marianen. tunc dicebam probabilius esse, quod constaret de dicta restricta voluntate acceptandi pro una & non pro altera diocesi, dum ita verba videbantur clara; Verum in disputatione compertum est factum non assistere, ideoque mihi quamvis succumbenti, justæ visæ sunt resolutiones, quoniam inspecto libero Datarie diversa erat formula, dum præcedebat titulus diocesis, deinde autem subsequebatur nomen Episcopi, ibi Marianen. Julius Episcopus acceptavit &c. Et sic intitulatio diocesis posita videbatur potius demonstrativè per gratiam ordinis juxta stylum, atque ex ejus credulitate desumendo titulum ab illa Ecclesiâ à qua forte tanquam majore, seu loco residentie Episcopus vulgò seu de facto denominatione sumit, eo modo quo advertitur in d. Ampurien. sub tit. de præem. disc. 6. atque docet communis usus; Ideoque cum Episcopus simpliciter absque adiecto acceptationem fecerit, præsumptio est quod generaliter, ac indefinitè id egerit pro utraque quoad eum habenda pro unica, ex iis quæ occasione convocationis ad Synodum habentur in d. Ampurien. disc. 7. de præem. & in aliis sub d. tit. de jurisd. atque in hujus causæ decisionibus, præsertim tertia coram Corrado dec. 108. n. 6. p. 11. rec.

Accedentibus etiam pluribus adminiculis; Primò scilicet, præsumptione generali, quod non docto de ratione diversitatis

11 tatis ob quam pro una, & non pro altera dictam acceptationem facere voluerit, præsumendū potius est quod pro utraque, ex axiomate quod una & eadem res diverso jure censeferi non debet, dum quoad ipsum Episcopum unica reputatur Ecclesia, atque unicum est regimen.

Secundò magis specialiter, ac stringenter, quia ut in factò justificabatur, in mensibus Februarii, Aprilis, & Octobris, ita alternatis, beneficia hujus diœcesis Accien. Episcopus in vim alternativæ contulit, cum observantia dicatur optima interpres voluntatis ex collectis d. dec. 108. nu. 10. & d. dec. 221. n. fin. p. 11. rec.

Et tertio (licet scribentes in contrarium id non deducere, neque in decisionibus advertatur) magnam impressionem apud me faciebat ipse actus individuus unionis istius controversi beneficii unius diœcesis capitulo alterius, quod clarè arguit, Episcopum habuisse istas duas diœceses pro unica; Si enim illas habuisset pro omnino diversis, eo modo quo ut supra lex fingit, incongruum erat ac irrationabile, ut beneficia unius diœcesis capitulo alterius Cathedralis unirentur; Licet enim de facto id quandoque practiceretur, ut patet ex Ampurien. & Civitaten. Archiepresbyt. coram Bich. dec. 433. par. 9. & dec. 351. p. 10. Attamen id provenit quia ob destructū actuale capitulum Civitaten. in reliquis omnibus reputabantur pro una Ecclesia etiam quoad electionem Vicarii capitularis, & alia ut patet ex ead. Ampurien. & Civitaten. d. disc. 7. de præem.

Et quamvis ex hac parte circa observantiam plura deducere in contrarium diversam voluntatem denotantia, attamen ea distinctè recensita in d. 3. dec. cor. Corrado dec. 108. p. 11. videbantur æquivoca & non benè concludentia, vel saltem præmissis non præponderantia, dum tam specialia, quàm generalia, magis urgere videbantur, potissimum verò quia ut pluries infra habetur in materia unionis, ista est potius odiosa ac satis strictè intelligenda, ideòque de facili contra eam in dubio datur iudicium, & sic non agebatur de simplici concursu inter duos provisiones contententes solum de pertinentia, seu adjudicatione beneficii, quo casu magis benignè proceditur, dum præiudicium non est perpetuum, ac omnimodum Datarie, vel Sedis Apostolicæ, ut est in casu unionis, quæ proinde ex dicta ratione odiosa reputatur, atque strictè, ac rigorosè in ea proceditur, ut infra pluries in materia unionis.

ROMANA CAPPELLANIÆ TOLETANÆ PRO ALOYSIO ARNOLPHINO CUM BLASIO TESTA.

De curialitate necessaria in possessore beneficiorum Urbis, ad effectum, ut dicantur vacare apud Sedem, ac intret reservatio, Et quando ille dicatur adesse.

SUMMARIUS.

- 1 Falsi series. Beneficia morientium in curia, vel intra duas dietas sunt reservata. Fallit in beneficiis Urbis. Sed quid si possessores decedant extra urbem intra districtum. Declaratur conclusio de qua n. 2. ubi agitur de curialibus & qui sint curiales. Quod familiares Auditorum Rotæ sint Curiales. An Papæ narrativa quod quis esset curialis, probet curialitatem. An & quando narrativa Papæ probet, distinguitur. De materia assertionis Principis, an ei credatur in præiudicium tertii remissivè.

DISC. XX.

1 Appellantiæ Toletanæ in Basilica S. Mariæ Majoris vacatam de mensē Martii per obitū Francisci Majoris, capitulum seu Canonicum Turnarii contulit Arnolphino cum subsequuta possessione, Dataria verò, ex præsupposita reservatione vacationis apud Sedem, de ea providit Testam, qui curavit se intrudere non citato possessore, qui de facto curavit se conservare in possessione, in qua continuavit & continuat, deferente Testa prosecutionem causæ in Rota coram Albergato, ubi ex remedio jactationum

ad instantiam Arnolphini possessoris commissa fuit; Ex parte verò tam dicti Arnolphini, quàm capituli seu Canonici Turnarii collatoris desuper pro veritate consultus fuit.

Respondi, quæstionem esse potius facti quam juris, ideòque certum ac tutum iudicium dari non posse, cum incertum esset, quænam ex parte provisi Apostolici fieri possent probationes, ex quibus decisio penderet super defuncti possessoris præsupposita curialitate, qua non probata, fundata remanebat ipsius possessoris intentio; Quamvis enim ex dispositione Extrav. ad Regim. Ec. præsentis de præb. in 6. nulla data distinctione, an possessores sint curiales necnè, minùsque data distinctione negotiorum, seu occasionum pro quibus ad curiam accesserint, atque sive sequatur obitus in accessu sive in recessu, beneficia vacantia per obitum in curia vel intra duas dietas, etiam in mensibus ordinariis, reservata sint ut dec. 150. p. 6. rec. & passim; Attamen id non procedit in beneficiis Urbis, quoniam aliàs nunquam daretur casus, quod jus conferendi competens Archiepresbyteris, & capitulis Basilicarum & Cardinalibus Titularibus, aliisque collatoribus ad effectum deduci posset juxta text. in d. c. præsentis §. sane de præb. in 6. Egid. dec. 655. Gonz. ad reg. 8. glof. 13. n. 18. cum seq. Burat. & Add. dec. 540. n. 16. & 21. cum seq. Rot. dec. 616. p. 4. div. dec. 8. & 429. p. 5. rec. Romana benefic. S. Petri 14. Maii 1655. & 15. Maii 1656. coram Bevilaqua & passim, cum sit principium absolutum, ac extra controversiam, cadentem solum ab aliquo moderno tempore in casu quo contingeret possessorem beneficii Urbis decedente extra eam, sed intra districtum, quo casu attentis regulis ac rationibus generalibus, probabilius idem favore inferiorum collatorum dicendum videbatur, 4 quasi quod idem sit decedere in Urbe ac in districtu tanquam Urbis territorio ex iis, quæ habentur in Rom. canonicatus dis. seq. Verum cum casus dedisset sub Alex. VII. quod possessor Beneficentis S. Petri in transitu per quemdam torrentem propè Centum Cellas seu Civitatem Vetulam, aquis meris obisset, exorta ista controversia (in qua tamen non scripsi) contrarium determinatum fuit per declarationem, seu Constitutionem ejusdem Pontificis, per quam tanquam legem claram, cessat nunc omnis occasio disputandi.

Verum quia dicta conclusio de morientibus in Urbe limitatur, ubi contingat possessorem beneficii esse curialem in Urbe morantem occasione Curie, non autem tanquam in patria originaria vel domiciliaria, & sub quorum curialium nomine seu Romanam curiam sequentium veniunt, nedum Cardinales & Prælati, sed etiam Judices, Advocati, Procuratores, Solicitatores, Notarii, ac etiam Expeditores negotiorum Datarie & Cancellarie, qui sub vocabulo Solicitatorum apud beneficalistas explicari solent, ex deductis per Mand. ad reg. 5. q. 1. n. 18. & q. 3. n. fin. ad quem cæteri beneficalistas communiter se remittunt, ut per Gonz. d. gl. 13. §. 1. n. 19. Lotter. lib. 2. q. 32. num. 42. & in supra allegatis dec. 616. p. 4. div. dec. 9. & 429. p. 5. Solumque aliàs dubitatum fuit, an familiares Auditorum Rotæ dicendissent necnè curiales, quod tamen affirmativè decisum 6 fuit in supra allegatis dec. 9. & 429. p. 5. rec.

Hinc proinde difficultas restringebatur ad factum, an scilicet dictus Maja hujus capellanie possessor, ex præfato genere, seu personarum numero dicendus esset cumque esset Regnicola ex provincia Hydruntina; meulque amicus, idcirco pro mea notitia credebam in eo non cadere talem qualitatem; Licet enim ob ejus eruditionem, atque tanquam non inter ultimos sui ævi poetas, plurium Cardinalium ac Magnatum gratiam heberet, eorumque quandam remotam familiaritatem, ita ex eorumdem muneribus vivendo tanquam per speciem illius elemosynæ, ex qua frequentius Poetarum malum fatum eis vivere concedit, quoties in ista solum parte eorum professio consistat, secus autem ubi sit ad aliarum scientiarum nimium commendabilem ornatum, attamen nullatenus dici poterat Advocatus, Procurator, Solicitor, vel actor negotiorum, dum istorum etiam materia prima erat sibi ignota.

Difficultatem solum facere videbatur narrativa Papæ in litteris Apostolicis seu Brevi de capiendâ possessione nomine Cameræ ad favorem d. Testæ provisi Apostolici, dum in eis præfatus Maja vocatur Curialis, ut ponderatur in d. dec. 329. p. 5. rec. Verum non videbatur difficultas considerabilis, tum quia à dicta decisione recessum fuit in dicta altera dec. 9. ead. p. 5. Tum etiam quia talis narrativa ibi ponderata fuit ad effectum decidendi juris articulum subdium; Cum enim sub controversia esset supra insinuatus punctus, an familiares Auditorum Rotæ caderent necnè sub genere Curia-

Curialium, atque esset punctus juris, idcirco non mirum, si in iis, quæ juris sunt, Papæ declarationi deferretur; In iis autem, quæ consistunt in puro facto, tunc narrativa Papæ in litteris contenta probat, quando agitur de gratia motu proprio, regulariter non indigente justificatione narratorum, atq; Papa loquatur de facto seu licentia propria tanquam informatus, secus verò in gratia ad partis supplicationem, atque super sibi assertis vel narratis; Tunc enim ut quotidiana praxis docet, necessaria est litterarum, omniumque in eis narratorum justificatio, sine qua litteræ non merentur executionem, ut ita distinguend Gab. de prob. concl. 1. Greg. & add. d. 239. Burat. & add. dec. 175. 621. & 708. & passim, cum nil in Curia frequentius circa justificationem narratorum, sine qua, ubi ut dictum est, non agitur de gratia motu proprio, & super iis de quibus ipse Papa dispositivè loquitur ex propria scientia, non datur executione litteris Apostolicis; Et de assertiva Papæ, vel alterius Principis circa delicta, vel alia habetur actum sub tit. de regal. disc. 148. super materia potestatis principis tollendi jus tertii.

ROMANA CANONICATUS, PRO CARDINALI URSINO, GUM DATARIA.

Casus disputatus coram Dataria, De facto resolutus pro Dataria.

De regula septima seu octava super facultate Cardinalium præsentium conferendi beneficia suorum titularum, eamque denegandi Cardinalibus absentibus, an scilicet dicatur præsens, vel absens ille Cardinalis, qui habens fixum domicilium in Urbe, de tempore vacationis casualiter reperitur extra eam, sed intra districtum.

SUMMARIUM.

- 1 Falsi series. De constitutione Alex. VII. ut Beneficiati Urbis extra ipsam morientes, etiam si in districtu, dicantur mori extra. Distinguuntur casus pro notitia materie ad æquivoca tollenda. De questione Cardinalis absentis ultra duas dietas accidentaliter, ac cito reversuri remissivè. De alia ubi intra duas dietas ad terminos text. in c. præsentis de præb. in 6. Curia Romana dicitur ubicumque Papa resideat, etiam si extra Urbem. Quod aliud sit agere de duabus dietis propè Curiam, aliud verò de districtu Urbis. De casu præciso questionis quod Cardinalis sit extra Urbem, sed in districtu. Districtus Urbis dicitur ejus territorium. De duplicitate personæ Papæ uti Papæ, & uti Episcopi Urbis. Appellatione Civitatis venit territorium seu districtus. An ager Romanus & districtus differant. Episcopus residendo in diœcesi dicitur satisfacere residentie. Cardinales absentes ex causis justis non cadunt sub regula absentium. De ratione ob quam privantur Cardinales absentes. Cardinales in eorum titulis sunt Ordinarii & tanquam Episcopi. Privatio juris aliàs quæstus, & competentis, importat penam. De ratione ob quam Cardinalibus absentibus adimuntur ea, quæ aliàs competunt. Quod constitutio Alexandri, de qua n. 2. non extendatur ad casum.

DISC. XXI.

1 Vacato Canonicatu Ecclesie S. Mariæ in via lata, cujus collatio jure ordinario, absque controversia pertinuit ad Cardinalem Ursinū titularum, quando ipse de tempore vacationis reperitus esset in Urbe, cum casualiter tunc (& forsam pro servitio Papæ ac Sedis Apostolicæ) moraretur in oppido Bracciani, orta est difficultas, an sibi ob-

staret regula septima, seu octava super Cardinalibus absentibus, cumque Alex. VII. desuper consultuisset Datariam, hinc proinde coram isto, in forma tamen extrajudiciali, de hoc puncto actum fuit, de facto deciso pro Dataria, quæ contulit canonicatum cum subsequuta effectuione, ipso Cardinali ex prudentialibus motivis acquiescente.

Duo autem erant fundamenta officialium Datarie, seu scribentium pro ea, Primò scilicet in constitutione, seu declaratione ejusdem Alexandri insinuata disc. præc. super morientibus extra Urbem, quamvis intra districtum, unde propterea desumebant ita fuisse jam determinatum, ut existentes intra districtum existere dicantur extra Urbem, & consequenter, quod reputandi essent absentes non autem præsentis; & secundò tractabant materiam cum terminis text. in c. præsentis de præb. in 6. in proposito duarum dietarum, se diffundendo in quæstionibus tractatis per Beneficalistas, de quibus infra, de Cardinalibus à curia absentibus gratia venationis, vel alia accidentaliter, citò ad Curiam reversuris, in ea retinendo palatium habitationis, ac familiam.

Scribens ego pro Cardinali titulari, dicebam ad tollenda æquivoca, quæ desuper cadere solent, reflectendum esse ad distinctionem casuum, seu quæstionum inter se diversarum; Primus enim casus est, ubi dicta accidentaliter, seu occasionalis absentia esset ultra duas dietas; Secundus ubi intra duas dietas sed in loco, qui dici non possit districtus Civitatis, in qua Papa cum ejus curia resideat; Et tertius, ubi Cardinalis reperitur in districtu Urbis seu alterius Civitatis, in qua sit Papæ residentia.

De prima quæstione in terminis reg. 32. agit Gomez. ad eand. reg. ubi argumenta hinc inde deducendo nihil decidit Melius verò post eum, agit Mand. in ead. reg. 32. q. 22. ubi n. 5. concludit probabiliorē esse opinionem, quod Cardinales parum distantes ac citò reversuri tanquam accidentaliter absentes, præsentium potius, quàm absentium nomine contineri dicantur, retractando aliàs dicta; Super hoc autem immorari extraneum erat, tum quia non erat casus controversiæ; Tum etiam ob modernas additiones ad d. Regulam præfatis Auctoribus ignotas, ex quibus hodie ista quæstio diversimodè tractanda est, aduc tamen advertebam rationes, ac fundamenta, quibus Mandos. utitur ponderanda esse ad effectum applicandi ad rem.

In secundo intrat pariter quæstio tractata per eundem Gomez. d. reg. 32. q. 17. & Mandos. ad eand. q. 22. & ad regul. 7. q. 3. retentis tamen terminis d. text. in c. præsentis, quatenus agatur de duabus dietis propè Curiam in genere, non distinguendo, an ista sit in Urbe vel in alia Civitate; Non semper enim Curia Romana præsupponenda est in ipsa Urbe, in qua licet frequentius Papa residere soleat, attamen quandoque in alia Civitate eandem residentiam habere consuevit, ut contigit in Civitatibus Avenonien. Urbevetan. Florent. Viterbien. Perusin. Pistrien. & similibus, juxta temporum condiciones vel alias contingentias; Ubicumque autem Papa resideat, dicitur Curia Romana, quamvis extra Urbem, atque ab ea longè, tum ex vulgari dictione, quod ubi Papa ibi Roma, tum etiam quia sub nomine Ecclesie Romanæ venit Ecclesia universalis, cujus Episcopus est Papa tanquam caput visibile totius Ecclesie, ac Episcopus totius Orbis, contradistinctus ab Episcopo Urbis, à qua ipsa Curia Papæ seu Ecclesia universalis denominationem accepit ob residentiam, quam ibi fixit B. Petrus tanquam in Orbis tunc Gentilis capite ac metropoli. Et sic rectè dari potest casus moræ in loco existente intra duas dietas propè Curiam, & tamen non esse in districtu illius Civitatis, in qua Papa cum ejus Curia resideat, quia scilicet ille adeò se non protendat, ut frequentius contingit; Ideòque omnia quæ per Beneficalistas tractantur in terminis duarum dietarum ad materiam text. in d. c. præsentis extranea dicebam in casu & ad effectum, de quibus agebatur, quoniam aliud est agere de loco infra duas dietas, aliud verò agere de loco intra districtum Urbis seu alterius Civitatis, in qua resideat Curia Papæ.

Tertius igitur est casus præcisus, quod scilicet Cardinalis reperitur in loco intrâ districtum Urbis, in qua juxta frequentiorē contingentiam Papa cum ejus Curia resideat, & tunc non intrant termini text. in d. c. præsentis super facta præsentia, ut scilicet qui est intra duas dietas habeatur ac si esset in Curia, sed dicitur adesse præsentia per veritatem, quoniam districtus Urbis per 40. milliaria circum circa dicitur ejus territorium, ut probatur sub tit. de regalibus disc. 72. & 94. ac etiam pluries sub tit. de jurisd. occasione agendi de cumulativa jurisdictione etiam in prima instan-

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Ad argumentum verò deductum ex dicta altera Constitutione seu declaratione Alexandri VII. reverenter ut deest deferendo auctoritati summi Pontificis, qui volens potest etiam dictas facultates ordinarias, vel indultarias præsentibus tollere; Respondebam cum vulgari, ac recepta propositione quod in odiosis non datur extensio de casu ad casum, quodque si Papa ibi potius, quia sibi placuerit, quam quod de juris censura, voluit ita decernere, non exinde inferendum est ad istum casum, aliquam etiam diverfitatis rationem habentem, cum ut dictum est, ista sit species pænæ ac privationis juris ordinarii, non autem ademptionis vel modificationis gratiæ ac privilegii, idèdque reflectendo etiam ad solam veritatem, mihi videbatur quod Cardinali Titulari bonum jus assisteret, attentis etiam rigorosis juris regulis; Multo verò magis attentis illis congruentiæ, dum dicta mora extra Urbem non erat causa venationis, vel recreationis, sed potius pro servitio Sedis Apostolicæ, unde quando etiam fuisset extra districtum, adhuc intrare debuisset exceptuatio absentium de licentia Papæ vel pro servitio Sedis Apostolicæ.

ANNOT. AD DISC. XXI.

DE facultate, & jurisdictione Cardinalium in eorum titulis videantur deducta sub tit. de jurisd. disc. 34. & discept. Card. de Albicis impress. sub eod. tit. de jurisd. in fine.

Et de provisione faciendâ per Cardinalem titularem habetur in hoc tit. disc. 111.

Et aliqua circa reg. 32. de consensu Cardinalium habentur disc. 41. eod. tit.

LEODIEN. CANONICATUS

PRO JOANNE GERMEA,

CUM ÆGIDIO PASQUIT.

Casus decisus per Rotam pro Ægidio.

De reservatione vel affectione resultante ex appositione manuum Papæ, an intret, quando illa sequuta est eadem die, in qua ordinarius, sequuta vacatione, contulit idem beneficium, itaut incertum sit, qualis esset anterior vel posterior; Et an pro dicta affectione justificari debeat gratia Apostolica super resignatione.

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
2 Resolutio causæ.
3 Quod quandoque mors teneri solet occulta.
4 Ubi resignatio est invalida non abdicatur jus à resignante, ex cujus persona vacatio sequitur.
5 Materia probationum est judici arbitraria.
6 In iis quæ sunt fundamentum intentionis non admittitur probatio præsumptiva.
7 In concursu provisionis Apostolicæ, & ordinariæ; si non constat quæ sit anterior, prævalet Apostolica, & de ratione.
8 Declaratur conclusio, de qua n. præced. quomodo procedat.
9 Etiam in beneficalibus procedit regula de actore non probante.
10 Mors vel vita probari debet per allegantem, & non admittitur præsumptio centum annorum.
11 De defectu gratiæ resignationis ob non justificatam clausula, dummodò habeat aliunde, non opponit tertius.
12 An & quando resignatio nulla abdicet jus à resignante remissivè.

DISC. XXII.

Matthias pffessor Canonicatus Ecclesiæ Collegiatæ S. Oddæ oppidi Amanien. mandatum dedit ad illum resignandum in manibus Papæ ad favorem Joannis; Cumque casus dedisset, quod sub eadem die 30. Augusti, in qua signata fuit supplicatio resignationis, ac præstitus consensus ordinarius ob vacationem per obitum ipsa die sequutum, eundem canonicatum contulisset Ægidio; Joannes verò agnoscens resolutum titulum resignationis ob regulam

de viginti, eundem canonicatum impetrasset à Sede Apostolica tanquam affectum ob appositionem manuum Papæ; Hinc proinde introducta causa in Rota cor. Bourlemont sub die 11. Junii 1662. pro Ægidio prodiit resolutio, neque quod sciam, causa ulteriorem progressum habuit.

Resolutio prodiit magis ex facto quam ex jure, quod scilicet ex facti circumstantiis diversis, atque hinc inde colluctantibus probationibus, Rota censuit probabilius constare obitum dicti Matthiæ sequutum fuisse ex die 29. addeout appositio manuum Papæ sequuta esset re non integra, quod præsertim deducebatur ex eo, quod eadem die 29. de mane prohibitus fuisset accessus utriusque medici, carnalis, & spiritualis, quod verisimiliter sequutum non esset, nisi infirmus fuisset defunctus, ita tamen curando tenere mortem occultam usque ad diem 31. ut perfici potuisset actus resignationis, qui sequi debebat cum reservatione pensionis ad favorem nepotis defuncti, ponderando exemplum Livix occultantis mortem Augusti, & Agrippinæ illam Claudii.

Et ulterius decisio desuper edita progreditur, quod scilicet ob non justificatam gratiam resignationis tam circa valorem, quam circa clausulam dummodò resignans haberet aliunde vivere, cessare dicitur voluntas Papæ, ac propterea habita resignatione pro infecta, ac non extante, beneficium vacare dicitur per obitum resignantis, Mand. in reg. de ann. q. 8. Rot. d. 1. de rer. permutat. in novis apud Cocc. d. 358. n. 5. Buratt. d. 830. n. 12. Merl. d. 214. n. 3. Otthob. dec. 106. n. 8. & 9. & habetur pluries infra ad materiam resignationis.

Cum igitur punctus reduceretur ad factum, ac probationes, quarum relevantia seu præponderantia consistit in arbitrio judicis ad celebrem text. in l. 3. ff. de prob. cum concord. Hinc proinde, cum unica præsertim disputatione super dicto facti fundamento, non de facili judicium efformari potuit; Quatenus verò pertinet ad ea quæ juris sunt, mihi licet scribenti pro proviso Apostolico succumbente, videbatur ex alio solidiori fundamento dictam resolutionem ad favorem possessoris sublineri posse, non autem ex jam dicto argumento possibilis seu præsumptæ mortis sequutæ de die præcedenti & occultatæ, quod leve videbatur, cum ob resistantiam regulæ, quod delicta in dubio non sunt præsumenda, tum etiam ex altera, quam retinet Rota & Curia, ut in iis quæ sunt fundamentum intentionis actoris, non admittatur probatio præsumptiva ex deduct. per Add. ad Greg. dec. 53. Rot. dec. 202. n. 3. p. 5. recent. & frequenter, potissimè dum potius erat suspicio, quam præsumptio, atque in contrarium efficaciores præsumptiones, ac fortiora argumenta urgere videbantur, quia nempe cadaveri recognitio per ordinarii officiales facta non esset nisi sub die 31. ac sepulturæ traditum die 1. Septembris, unde cum non fuisset balsamo conditum; improbable videbatur, attenta temporum conditione, quod ita per tot dies occultum teneri potuisset, quamvis cum ipse id obtineri valeat; Dicebam enim, quod quicquid esset de prædictis ac aliis argumentis ex hac parte deductis denotantibus mortem sequutam non esse, ut supponebatur, nisi eadem die 31. vel in nocte diei 30. jam decessi, illa saltem sufficiebant ad destruendum dictum contrarium argumentum, ut propterea firma remaneret ac prævalere deberet provisio Apostolica.

Quando enim concurrunt duo actus contemporanei eadem die sequuti cum incertitudine, quis esset prior, & quis posterior, tunc prævalet actus Apostolicus, ex ea ratione, quod in collationibus seu actibus ordinariis viget mala præsumptio antidata juxta text. in cap. si à Sede de præb. in 6. Gonz. ad reg. 8 § 4. præm. n. 50. & n. 11. cum seq. & n. 147. cum seq. Unde propterea conjungendo simul dictam malam præsumptionem juris contra ordinarium, cum dictis aliis argumentis, ac præsumptionibus facti, quibus illud argumentum accedebat, inverisimilis moræ provisi ab Ordinario in capiendõ possessionem canonicatus in ipsa die 31. de sero, cujus horæ incongruitas etiam arguebat, quod mora non fuisset ex electione vel negligentia, utique hæc omnia prævalere videbantur præfatæ levi suspicioni possibilis occultationis mortis, & consequenter resolutio ex hoc fundamento non multum satisfaciebat.

Ea tamen mihi, quamvis scribenti pro succumbente, placuit ex altero fundamento pro meo sensu solidiori, quod scilicet conclusio, ut gratia Apostolica in concursu provisionis ordinarii, quando incertum est, qualis sit anterior vel posterior prævalere debet, procedat neutro possidente, & quando uterq; veniat agendo, secus autem uno eorum possidente, quoniam tunc potior est conditio rei & possessoris, ut clarè disponitur in eodem c. si à sede, & cæteris relatis Gonz. Card. de Luca Lib. XII.

d. §. 3. præm. n. 51. & seq. Dünöz. dec. 804. n. 16. Ex ea clara ratione, de qua supra in Rom. beneficiatus S. Joannis disc. 5. & in Majoricen. disc. 15. quod scilicet etiam in beneficalibus procedat regula de reo vincente per non jus actoris, & ex defectu probationum; Ideòque cum fundamentum intentionis provisi Apostolici actoris consisteret in eo quod de tempore signatæ supplicationis, ac præstiti consensus, unde resultat perfectio actus, per quem intrat appositio manuum Papæ, viveret resignans, neque vacatio adhuc sequuta esset, sibi incumberebat onus id probandi.

Ubi enim vita vel respectivè mors per aliquem allegatur tanquam sue intentionis fundamentum, tunc illa debet probari, & non admittitur præsumptio, etiam illa, quæ urget pro vita usque ad 100. annos, vel urget pro morte post centesimi lapsum Caval. dec. 344. n. 1. & 2. Greg. & Add. dec. 228. & passim.

Minus placebat alterum supra insinuatam decisionis fundamentum non justificationis gratiæ resignationis circa expressionem valoris, sive ob non justificationem clausulæ, dummodò habeant aliunde &c. quoniam de ista non opponit tertius, sed solum ipse resignans, ut apud Rojas dec. 492. n. 12. dec. 313. n. 13. p. 11. rec. Et quoad malam narrativam valoris, dici posset quod ista nullitas utpotè culposa tollit jus à resignante, ex iis quæ circa istam nullitatem in specie habentur infra in Hispalen. beneficii disc. 35. Ideòque solum placebat dictum proximè insinuatam fundamentum, ob quod ab initio juxta styllum dixi me sentire non levem difficultatem contra requirentem.

ANNOT. AD DISC. XXII. cum seq.

Super iis quæ principaliter disputata fuerunt in sequentibus discursibus defuit occasio postmodum disputandi. Decisio emanata in casu, de quo disc. 22. est impress. p. 13. rec. d. 80.

Decisio cor. Bich. prodita in disc. 23. est inter ejus impress. dec. 583. Et altera coram Zarate dec. 96.

Altera decisio cor. Zarate enunciata in casu, de quo disc. 26. est inter ejus impress. dec. 88.

Ultima ex decisionibus insinuat in disc. 27. est impress. dec. 291. p. 15.

Dux ultimæ decisionis proditæ in casu, de quo disc. 29. habentur impressæ dec. 261. p. 14. & dec. 266. p. 15.

CÆSARAUGUSTANA CANONICATUS

PRO GREGORIO ALAJETO

CUM DIDACO HIERONYMO SALA.

Casus decisus per Rotam pro Gregorio.

De concursu Papæ in conferendo cum ordinario collatore beneficia liberæ collationis, quando censeatur; vel soleat ista potestate uti, atque ordinarium prævenire.

An & quæ censuræ adimant potestatem conferendi beneficia, Et an prolatis censuris contra majorem partem dignitatum & canonicorum capituli collatoris, aliquibus exceptis, dicatur in istis residere jus capituli, quod etiam à minoris numero sit representabile circa jus conferendi, Vel an istud jus impedito capitulo per censuras, consolidetur in Episcopo habente simultaneam, vel aliam participationem in conferendo.

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
2 Resolutiones causæ.
3 Papa tanquam ordinarius ordinarius potest concurrere cum quolibet ordinario collatore, & conferre beneficia ordinariæ collationis.
4 Ista tamen voluntas cessante justa causa non præsumitur.
5 Generaliter de non præsumendo voluntatem Principis tollendi jus tertii.
6 Quomodo dignoscatur, an Papa voluerit conferre tanquam de reservato, vel jure ordinario præveniendæ inferiori.
7 Ubi adest aliqua causa, ad istam collatio est referenda, ideoque causa est verificanda.

- 8 Licet appositio manum Papæ causet affectionem, cessat si id fuit ex falso præsupposito.
- 9 Jus capituli, vel alterius corporis universalis, aliis impeditis, refidet penes paucos non impeditos etiam unum pro jure conferendi.
- 10 De aliis à simili in Civitatibus, aliisque corporibus.
- 11 Declaratur conclusio de qua supra n.9. quomodo intelligatur, & procedat.
- 12 Etiam innocentes afficiuntur interdicto Civitatis, vel alia censura universalis, & quomodo eorum exceptio intelligenda.
- 13 De ratione ob quam exceptio innocentium non tollat censuram corporis universalis.
- 14 Quando dicantur censure singulares contra capitulares, licet enunciatur nomen capituli.
- 15 Levia sunt motiva fundata in formalitate verborum.
- 16 Ille, qui fecit actum bene potest illum declarare in casu ambiguae voluntatis.
- 17 Pro debito pecuniario non possunt relaxari censure contra corpora universalia.
- 18 Qualitas censurarum regulanda est à causa pro qua infliguntur.
- 19 In Papa non datur ignorantia eorum, quæ sunt juris, ideoque sufficit narrativam verificari de facto.
- 20 Quando adest causa, licet de per se non sufficiat ad tolerandum jus conferendi solet movere Papam ad concurrendum cum ordinario.
- 21 De eadem conclusione de qua n.19.
- 22 Suspendit tollit jus conferendi beneficia, secus autem interdictum, & respondetur contrariis.
- 23 Fortius in capitulis & corporibus intellectualibus, & de ratione.
- 24 Censurato capitulo, an jus Episcopi ratione simultaneæ, vel devolutionis sit considerabile.

D I S C. XXIII.

PER Bullam secularizationis Ecclesiæ Cæsaraug. diversis mensibus super jure conferendi canonicatus & beneficia, inter Sedem Apostolicam, ac Regem Catholicum Patronum, divisi etiam fuerunt quatuor menses ordinarii inter Episcopum, & capitulum, cuiuslibet assignando duos menses, ut ita tollantur dissensionis oriri solitæ à simultanea, & tanquam per speciem turnariæ divisionis: Ex duobus autem mensibus capituli est ille Septembris, in quo de anno 1648. sequuta vacatione canonicatus d. Ecclesiæ per obitum Joann. Morili, cum tunc contra capitulum ejusq; dignitates & canonicos, exceptis aliquibus paucis, qui se parare promptos obtulerant, Rota relaxasset declaratorias ob non partitionem ejus mandatis relaxatis in causa, de qua in Cæsaraugust. distributionum sub tit. de Canon. & Capit. Hinc proinde Gregor. Alajetus, cum narrativa, tam indulti prædicti, quam d. declaratorias, obtinuit de iro canonicatu provideri à Sede Apostolica; Capitulum vero post d. provisionem illum contulit Didaco Hieronymo Salæ, unde propterea commissa ad instantiam provisi Apostolici executione litterarum in Rota cor. Dunoz. datoque dubio, an litteræ essent exequendæ sub die 30. Maii 1650. negativa prodiit resolutio de qua dec. 856. inter illas ejusdem Dunozet. ad casus, uticæ decisionis normam expedita sententia, & commissa causa in eadem Rotam cor. Alberg. sub die 16. Junii 1653. contrarium, pro informatione dictæ sententiæ ac executione litterarum responsum fuit, & expedita sententia, commissaque causa appellationis cor Bich pro hujus secundæ sententiæ confirmatione ad favorem provisi Apostolici responsum fuit sub die 4. Febr. 1654. impress. dec. 14. post. Tond. de pens. expeditaque pariter sententia, & commissa denuo causa in eadem Rota cor. Bevilac. pro istarum sententiarum confirmatione responsum fuit sub die 26. Junii ejusdem anni 1654. atq; prolata tertia sententia, & commissa denuo causa per plenam signaturam in eadem Rota cor. Cerro, cum solita clausula, *confisto de tribus*, pro executione responsum fuit sub diebus 9. Junii & 4. Augusti 1655. im press. dec. 43. & 98. p. 12. rec. Verum proviso per capitulum possessore non acquiescente, adita fuit Signatura, quæ denuo cum clausula, *ut ad legitimam* commisi causam in ead. Rota cor. Zarate, coram quo sub die 19. Januarii 1656. responsum fuit favore ejusdem provisi Apostolici prodd. sententiarum executione; Inans tamen remanserunt tot disputationes ac victorias, quoniam in hoc statu dicto Gregorio victore ad patriam redeunte, ex ejus malo fato, incidit in servitum pyratarum infidelium, at-

que in statu captivitatis miserè obiit ejusque mors causavit aliam litem, de qua in hac eadem Cæsaraug. Canonicatus sub tit. de jurepatr. disc. 1.

In hac hujusmodi autem disputationibus diversis fuerunt puncti, sive inspectiones; In prima habita coram Dunozetto, contra meum votum assumptus fuit punctus præventivæ collationis, quod scilicet Papa prævenire voluerit Capitulum Ordinarium collatorem, atque jure ordinario conferre; Meritò autem in hoc succubimus, unde propterea resolutio fuit juxta meum votum in congressu habito pro directione, in quo tanquam junior, atque circa professionis initia senioribus cedere oportuit; Licet enim certum sit de jure, quod Papa tanquam Ordinarius Ordinariorum concurrere possit cum quolibet inferiori collatore, eamque prævenire, etiam in Beneficiis non reservatis ordinariæ collationis, adeout sit gratia Apostolica sit anterior, debeat prævalere ad text. in c. dudum, &c. si à sede præbendis in 6. ubi scribentes communiter de quibus Gonzal. ad reg. 8. §. 1. cum trib. seq. proœmial. Lotter. lib. 2. q. 23. in principio Garz. p. 5. c. 1. num. 8. Argel. de legitimo contradicte 9. §. 1. art. 5. n. 167. & cum sequ. Seraph. dec. 1144. num. 1. Cavaler. dec. 184. num. 1. Greg. & Adden. dec. 221. num. 9. Rota decif. 25. part. 10. recent. quæ est in materia magistralis.

Attamen admitta potestate tanquam incontrovertibili, difficultas refidet in voluntate, quæ in dubio, cessante iusta causa, non præsumitur, eo quia licet possit, non tamen solet Papa ista potestate uti nisi nimium de raro et magna causa, ut advertitur apud allegatos, præsertim in d. dec. 25. p. 10. & d. dec. 856. Dunoz. num. 7. & conferunt quæ generaliter habemus de non præsumenda voluntate Principis præjudicandi tertio, ejusque jus tollendi ex deductis ad materiam potestatis tollendi jus tertii sub tit. de Regalibus disc. 148. & alibi, unde propterea hujusmodi quæstiones dicuntur potius facti & voluntatis quam juris, an scilicet Papa voluerit necne ista potestate uti, atque ex hac via conferre.

Ad id autem dignoscendum, ponderari solent aliquæ clauulæ recentitæ per Beneficialitas supra allegatos, & plenè d. dec. 25. p. 10. rec. quæ ut dictum est in ista materia est magistralis, ibique advertitur istam conferendi speciem continere quandam diversam formulam ab ea, quæ adhibetur quando confertur tanquam de reservato vel affecto, cum isto secundo casu expeditio fiat cum clausula *Dudum*, atque apponi solet clausula *Dummodo ad Nos*, & alia, *Nulloque de illis præter Nos*, cum similibus, quibus accedentibus, vel respectivè deficientibus inferitur ad unam, vel alteram voluntatem, cujus in effectu ac facti potius quam juris quæstio esse dignoscitur.

Cumque, ut dictum est, ista voluntas in dubio non præsumatur, ideoque ubi Apostolica provisio aliam causam habere potest, tunc ad ea referenda sit, hinc proinde cum narrativa fuissent capituli censure, ad istam causam potius quam ad præveniendi voluntatem dicta provisio referenda veniebat, vel scilicet jure devoluto, quatenus verius sit censure tollere, vel impedire jus conferendi, vel tanquam ex motivo rationabili ad id agendum juxta dec. 806. & 870. coram Seraph. cum aliis in d. prima dec. 856. Dunozetti; Et consequenter, quatenus istud præsuppositum non subsisteret, quia nempe jus capituli resideret in Canonicis & Dignitatibus non censuratis, vel saltem in Archiepiscopo jure simultaneæ, ita tanquam ex falso præsupposito corruerat actus ex defectu voluntatis, habendus proinde pro infecto.

Adeout quamvis habeamus receptum beneficiale principium ex dispositione *extravag. Romani*, ut appositio manuum Papæ causet affectionem ex deductis disc. præced. & pluries infra in materia resignationis, attamen ubi talis appositio sequeretur ex falso præsupposito, affecti non intrat, ut in his specialibus terminis advertitur d. dec. 25. p. 10. rec. n. 31. & 32.

Hinc proinde in aliis instantiis, præsertim in primis disputationibus habitis in secunda cor. Albergato, derelicto dicto motivo conferendi, præveniendi Ordinarium ut supra, causa restricta fuit ad punctum veritatis dictæ narrativæ censurarum, qui duas partes habebat; Primo scilicet, an capitulum dici posset censuratum stante exceptioe aliquorum Canonicorum, & Archiepiscopi à censuris, Et secundò ubi dici posset tale, an exinde resultaret amissio, vel suspensio juris conferendi.

Quatenus ergo pertinet ad primum, scribentes in contrarium insistebant in conclusione de jure vera de qua in d. prima

d. prima dec. 856. Dunozetti admitta etiam in omnibus aliis doctrina Innocentii in c. illa n. 3. & 4. & de electionibus, & Abb. in c. finali de procurator. cum aliis per Alter. de censuris p. 1. disput. 5. lib. 2. c. 2. quod scilicet cum jus conferendi, eodem modo quo jus præsentandi, vel simile, dicatur individuum, habitualiter competens omnibus & singulis, inter quos solum divisum est exercitium hinc proinde, aliquibus defectis, sive impeditis per censure, aut captivitatem, aliaque impedimenta, totum jus, tanquam per non jus decredendi devolvitur ad superstitis, seu verius in eis consolidatur, adeout totum capitulum, vel aliud corpus politicum seu intellectuale, constitutum ex multis personis sit representabile per paucos, imò etiam per unum; Et consequenter cum in hac facti specie adefsent, tam Archiepiscopus habens vocem in capitulo ac interveniens in hujusmodi actibus capitularibus, quam sex vel circiter Dignitates & Canonici per censure non impediti, rectè in istis, ob aliorum censuratum impedimentum consolidatum erat jus capituli, quod proinde dici non poterat censuratum.

Non negabamus ego & cæteri scribentes pro proviso Apostolico veritatem assumpti, de quo occasione consolidationis jurisdictionis, ac administrationis Ecclesiæ in capitulo ob mortem, vel aliud impedimentum Episcopi habetur pluries sub tit. de jurisd. præsertim disc. 24. & 54. & sub altero ibidem annexo de proœm. præsertim disc. 19. & 22. ac etiam à simili sub tit. de feudis disc. 8. & sub tit. de Regalibus disc. 125. ac alibi pluries cum principium sive assumptum sit verum.

Fallacia tamen erat in applicatione, id enim rectè procedit, quando censure prolatae essent contra singulos, quorum infectio non tangeret ipsum corpus, quod sive sit magnum juxta suum consuetum numerum constituitur e. g. ex 30. Dignitatibus & Canonicis, ex quibus casus præbeat 20. plus vel minus per mortem naturalem vel civilem deficere, adhuc idem est capitulum, cujus corpus politicum sufficit non esse infectum, non curata infectione seu abscissione aliquorum membrorum, quorum infectio non præjudicat integritati, ac unitati corporis, ut advertitur præsertim d. disc. 125. de Regalibus occasione Civitatis, quæ ob revolutionis populares in partes divisa erat.

Secundò autem ubi ipsum corpus infectum est, tunc enim talis infectio influit in omnia membra, quæ licet comparative ad alia membra, sint valida, seu non patiantur illam infectionem quam alia patiuntur, non per hoc apta sunt constituere, vel representare corpus validum, si istud in suo genere infectum est, unde propterea & ipsa membra ita comparative, atque ad alios effectus valida, adhuc infecta dicuntur, non obstante innocentia vel exceptioe, utpotè compatiibili cum diversitate respectuum sive effectuum.

12 Habemus id in praxi frequens in materia interdicti, cui subiiciatur Civitas, vel provincia, seu Regnum, aut alia universitas, cujus aliqui cives vel membra ob illud delictum, quod interdicto corporis universalis causam dedit, sint etiam personaliter, ac appellativo nomine excommunicati, quoniam prima specie censure universalis afficit omnes tam delinquentes quam innocentes, eo quia ipsa Universitas, sive ipsum corpus censuratum est, adeout si novi cives nascantur vel de novo alliciantur, aut veniant ad habitandum quamvis innocentes, quinimo etiam obediens & emeriti, ac expressè exceptuati seu dispensati ab interdicto, representant non poterunt Civitatem vel provinciam validam, sed solum tanquam non affecti excommunicatione, vel aliis censuris personalibus, quibus affecti sunt delinquentes singulari nomine censurati, non habebunt vinculum animæ, atque ita singulari jure gaudere poterunt aliquibus spiritalibus pabulis & consolationibus compatiibilibus cum censura universalis, sub qua habitualiter & ipsi quoque comprehenduntur, juxta distinctionem inter censure universales & particulares seu speciales, de qua Alterius de censuris. d. p. 1. disput. 5. lib. 2. c. 2. Suarez de censuris lib. 5. disput. 28. sect. 5. disput. 36. sect. 2. Diana p. 5. tract. 10. resolut. 22. & cæteri Morales communiter.

Et hic erat calus, quoniam cum capitulum recusasset parere mandatis Rotalibus, ista verò non paritio causaretur à pertinacia seu contumacia aliquorum ex Capitularibus, aliqui verò se promptos obedire offerrent; Hinc proinde duplex censurarum species prolata fuit, Una suspensionis directa ad ipsum capitulum, ejusque corpus universale, Altera verò personalis seu specialis excommunicationis

vel respectivè interdicti, directa ad singulos Capitulares, juxta majorem vel minorem contumaciam, ideoque exceptuatio innocentium, ac obediens percutiebat hæc secundam speciem censurarum personalium illatarum ob personale delictum singulorum, non autem primam ipsius corporis universalis, quoniam ut supra insinuatum fuit, impossibile est dari membra corporis infecti, quæ non participant de corporis infectione, Sive quod infecto corpore, aliqua membra valida possent constituere corpus validum; Tum ex ratione impossibilitatis, ac implicantiæ dandi duo corpora unius personæ, Tum etiam, magis ad rem, quod ita in hujusmodi corporibus universalibus, quorum censure respiciunt solum effectus intellectuales impeditivos jurium præminentium seu jurisdictionalium, factis de facili dari posset elusio omnium mandatorum legis vel hominis, quoniam ita majori parte non obediens, ac de facto causante impedimentum executionis ejus quod Superior præcipitur, sive patratæ aliud delictum, aliqua minori pars, verbaliter offerendo obedientiam, ita conservaret jurisdictiones, ac præminentias aliaque jura, in quorum privatione consistit principaliter effectus hujusmodi censurarum universalium.

Admittebant pariter è converso scribentes in contrarium veritatem hujus theoricæ, dictumque discursum, adinstar ejus quod nos faciebamus, obiciebat eundem defectum applicationis, quod scilicet censure non essent universales contra ipsum corpus capituli, quo casu facebantur præmissa procedere, sed essent solum speciales seu singulares contra Capitulares inobedientes, non obstante quod in declaratoria enunciaretur etiam nomen universale capituli; quoniam non implicat istud quandoque explicari improprie ad demonstrandum, quod major capitularium in delicto esset; Hoc autem satis stringenter probabant ex firmatis per eandem Rotam occasione consimilium declaratoriarum alià relaxatarum contra istud capitulum, (quod ita videtur quodammodo vivere in hac declaratoriarum possessione, ob quam forte Deo permittente, quamvis pro meo sensu contra omnem probabilitatem passum est ac patitur illa mala & præjudicia, de quibus sub tit. de præemin. disc. 3. cum pluribus sequentibus) in alia scilicet Cæsaraugustana distributionum coram Coccino decif. 20. p. 7. rec. confirmata 18. Februarii & 11. Decemb. 1641. coram Panzirolo, in quibus ita istæ declaratoriae explicantur, atque in hoc præsertim apud Signaturam residebat difficultas, ob quam cum raro exemplo commissa fuit denuo causa appellationis etiam adversum executorialem trium conformium.

Pro isto objecto tollendo, plures ego, ac cæteri pro hac parte scribentes dabamus responsum; Primò scilicet, quod inter illas ac istas declaratorias aliqua dignoscitur verborum differentia, super quo utpote nudi facti nulle erant partes Advocatorum, atque pro meo sensu erat responso levis, cum semper levia & contemptibilia crederentur motiva resultantia ex sola formalitate verborum, quæ per Notarios, uno vel altero modo, juxta diversas eorum formulas concipi solent, ut præsertim frequenter habetur sub tit. de fideicommissis.

Secundò ex contraria magis speciali auctoritate Rotæ in decisione edita in Cæsaraugustana distributionum 29. Maii 1652. coram Verospio, ubi agendo de ista declaratoria, in individuo dicitur censure esse universales ipsius capituli; Ubi enim in aliquo actu cadit quæstio voluntatis, nemo melius eam explicare potest quam illemet, qui ipsum fecit; Adeout etiam in donationibus inter vivos aliisque contractibus præcisè obligatoriis & irrevocabilibus, in casibus ambiguis deferatur ipsius donatoris vel contractantis declarationis, ut pluries sub tit. de donationibus, ac in aliis respectivè materiis, dum sit principium receptum & frequens.

Tertiò demum pro meo sensu, magis solidè ac stringenter, spectata subjecta materia, ac substantia veritatis negotii, neglectis verborum formulis; In primo siquidem casu, de quo d. dec. 20. p. 6. rec. & in aliis ejus confirmatoriis coram Panzirolo, quæstio percutiebat interesse burlesco ob non solutionem quarundam præstationum, unde propterea incongruum erat censure relaxari contra ipsum capitulum & corpus universale, atque dictus possibilis intellectus ibi adhibetur ad effectum substituti actum illumque salvandi à nullitate resultante à dispositione *textus in extravag. Providè*, per quam prohibetur pro debito pecuniario censure generales seu universales proferri; Cum enim pæna regulari debeat à dicto, atque istud reverè el-

set singulorum denegantium solvere quasdam portiones, idcirco ad evitandam, ut dictum est, præsertim nullitatem, adhibetur dictus intellectus conciliativus; Secus autem in ista declaratoria, quæ prodierat ex causa universali seu Capitulari individua, principaliter, ac directè respiciente magis ipsum corpus politicum quam singulas personas, ob quædam Statuta, quorum revocatio seu moderatio per Rotam demandabatur, ideòque delictum esset ipsius corporis universalis, ejusdem quoque esse debebat pena, quæ delicto commensurari debet, ut præsertim bene advertitur in secunda decisione edita coram Certo 4. Augusti 1655. in Rota memorialium occasione concedendi expeditionem, dum tunc magis strictè de hoc disputatum fuit.

Idque clarè comprobati observabam à discretiva inter unam declaratoriam & alteram, quoniam prima non continebat exceptuacionem innocentium, ac obedientium, quorum plures aderant, signum clarum, quod ibi unicam tantùm censuram specialem seu personalem in animo fuit proferendi, de jure non afficientem nisi contumaces ac delinquentes, non autem obedientes; In præsentem verò fuit in animo eam duplicem proferendi, unde propterea opportunum imò necessarium erat à secunda specie censurarum personalium exceptuare innocentes comprehensos sub prima generali, atque ista videbatur genuina veritas.

Quo verò ad alteram inspectionem, an suspensionis censura tolleret necne potestatem conferendi beneficia, & super quo scribes in contrarium cum copiosis allegationibus, ac magnis ratiocinis nervose insistebant in probando negativam, Advertebam istum esse laborem inanem, cum ageretur de nudo puncto juris, cujus ignorantia non datur in Papa, quem ob assistentiam peritissimorum Datariorum Officialium præsumitur rectè scire omnia consistentia in jure, Undè provenit quod juris ignorantia in eo non datur, ideoque receptam conclusionem habemus, quod sufficit narrativam verificari de facto, ut cæteris relatis Garz. de benef. par. 6. c. 2. num. 205. & seqq. Add. ad Greg. dec. 84. n. 6. Ad den. ad Buratt. dec. 878. n. 11.

Et consequenter intrabat dilemma inevitabile, Aut hujusmodi censuræ de jure causant hanc privationem Aut non; Si causant ergo rectè intrabat jus devolutum ad Papam, Et si non causant, ergo Papa id rectè sciens, censuras attendere voluit tanquam causam impulsivam ad præveniendum inferiorem collatorem ita minus dignum ab eo reputatum, quod in eo contumaciæ, ac censurarum flatu hanc facultatem exerceret juxta d. dec. 806. & 870. Seraph. præsertim in secunda n. 3. & 4. Buratt. dec. 225. & 259. n. 1. Gonzal. ad regul. 8. d. 6. 4. proem. n. 42. & sequ. Garz. p. 5. c. 4. n. 39. & 40. Ideòque ut dictum est, sufficit narrativam verificari de facto quoniam id quod est de jure præsupponendum est Papæ cognitum juxta receptum conf. 293. Anchar. & bene præsertim advertitur apud Greg. dec. 221. n. 7. cum seq.

Hinc nulla suberat necessitas disputandi de dicto articulo, an scilicet censura suspensionis tanquam minor tollat vel impediatur necne jus conferendi, cum sive uno sive altero modo dicatur, idem resultat effectus ut supra; Verùm quando etiam de hoc agendum esset, adhuc verius videbatur dictam censuram hujusmodi effectum operari, quoniam verior videtur opinio, ut suspensio istum effectum causet ad text. in c. cum dilectus de consuet. c. cum inter il. de elect. c. quia diversitatem de concef. Præben. &c. unico in princ. ne Sed. Vac. in 6. atque post glos. in d. c. cum dilectus verbo à suspensio firmant Innoc. ibidem n. 4. & 5. Abb. n. 18. & 20. Butr. n. 20. & cæteri atque ex auctoritate Bonifac. Clem. 1. §. si quis n. 10. de Stat. Monach. firmat etiam Rot. dec. 17. n. 4. in fi. p. 2. rec. Et quamvis apud Seraph. d. dec. 860. n. 6. videatur contrarium insinuari ex doctrina glos. in c. sacro de Sentent. Excom. Nihilominus non videtur huic auctoritati deferendum, Tum quia in subsequenti dec. 870. sub n. 3. de hoc dubitatur, Tum etiam quia proceditur cum auctoritate dictæ glos. ejusque sequacium præsertim Abb. in c. tantan. 5. de excess. prælat. & Covar. in c. Alma mater, qui omnes loquuntur de interdicto quod non tollit jurisdictionalia, & sic in censura diversa, Innoc. vero & Abb. qui ibidem allegantur potius dicunt contrarium.

Clariùs verò ratione subjectæ materiæ seu qualitatis personæ, difficultas enim cadere potest in personis singularibus in quibus ista censura suspensionis remaneat in aliis verificabilis, ut est in Episcopis, aliisque Prælatibus, in quibus suspensio impedit exercitium ordinis Episcopalis vel Sacerdotalis cum similibus, sed ubi agitur de hujusmodi corporibus politicis seu intellectualibus in quibus verificabilis

non est dictus effectus, perneceffe illum referre oportet ad hujusmodi jurisdictionalia, seu præeminentialia, ob quorum amissionis timorem & non aliàs censuræ per corpora polytica, seu universalia timentur ac operativæ sunt, ut etiam supra insinuat.

Demum quoque ad motivum consolidationis hujus juris in Archiepiscopo constituto corpore omnino distinctum, ac sine dubio neque sub una, neque sub altera censuræ specie veniente, observabam quod, Aut considerandum esset in eo jus simultaneæ, & non intrat, quoniam illud per Bullam sæcularizationis, ut supra per turnum divisum fuit in menses, & consequenter in mense Capituli nullam habet participationem; Aut consideratur idem Archiepiscopus tanquam unus ex Capitularibus ac habens vocem in Capitulo, & tunc idem conveniunt omnia quæ superius dicta sunt de Canonicis & Dignitatibus non censuratis, ac innocentibus adhuc participantibus de censura totius corporis; Aut demum ex eo jure devoluto quod ad ipsum tanquam superiore dati advertitur supra disc. 1. & tunc eo etiam posito, cum id consistat in puncto juris, rectè cognitum fuit Papæ, qui contentus solo impedimento Ordinarii collatoris, ita istud jus prævenire voluit, cum dictum est, in iis quæ juris sunt non admittatur subreptio, vel defectus intentionis, ideoque totus punctus erat in eo, an censuræ essent universales, vel singulares.

GERUNDEN. CANONICATUS ET SACRISTIAE PRO FRANCISCO DE ARLA. CUM FRANCISCO DE VERDIER.

Discursus pro veritate. An & quando Ordinarius conferre possit Beneficia reservata ob non provisionem infra mensem sequuta vacatione Sedis Apostolicæ ad materiam text. in c. si Apostolica de præbendis in sexto.

- SUMMARIUM.
- 1 Acti series.
 - 2 Beneficium semel reservatum, vel affectum semper est tale durante illa vacatione, quamvis Regulæ Cancellariæ cessent.
 - 3 De dispositione text. in cap. si Apostolica de præbendis in 6. ut sede Papali vacante Ordinarius conservat parochiales etiam reservatas ex quacumque reservatione.
 - 4 Loquitur in parochialibus, ideò non procedit in aliis beneficiis.
 - 5 Contrarium verius, ut dicta Decretalis non procedat nisi ex ea reservatione, quæ sequatur ob vacationem in Curia.
 - 6 Beneficia quibus accessorie incumbit cura animarum non dicuntur curata, tam ad effectum ætatis, quam concursus, vel expressionis curæ cum similibus.

DISC. XXVI.

Vacantibus Canonicatu, & Sacristia Cathedralis Gerunden. per obitum possessoris de mense Januarii 1655. adhuc vivente Innoc. X. eodem mense defuncto, Episcopus post mensem à die vacationis Sedis Apostolicæ de illis providit Franciscum de Arla innixus dispositioni text. in c. si Apostolica de præb. in 6. Creato autem Alex. VII. successore, de eisdem Beneficiis tanquam reservatis provideri obtinuit Franciscus de Verdier; Hinc propterea ex parte dicti provisi ab Ordinario consultus fui pro veritate, an ejus provissio esset sustentabilis.

Respondi negetivè, quoniam cum vivente adhuc Pontifice, Regulæ Cancellariæ vigerent, atque vacatio sequuta esset in mense reservato, plana erat contra eum regula in beneficialibus receptissima, ut Beneficium semel reservatum vel affectum, illa vacatione durante, semper sit tale, neque Ordinarius in ejus provisione se ingerere valeat, quamvis per mortem Papæ expiret Regulæ reservatoriarum, Anchar. conf. 138. n. 3. Geminian. conf. 93. n. 16. ubi hoc dicit tutissimum axioma Rot. dec. 12. & 13. de præben. in nov. Gonz.

Gonz. ad reg. 8. §. 5. proem. n. 85. & seqq. cum aliis per Rot. apud Merl. dec. 192. n. 8. & seq. & sæpissimè, cum videatur propositio absoluta, potissimè verò hodie ob Regulam 11. ita expressè disponentem, unde propterea stante lege clara, cessat omnis ratio dubitandi, quæ aliàs cadere posset.

Unica limitatio videtur illa quæ resultat ex dispositione text. in c. si Apostolica 35. de præb. in 6. qui licet loquatur de parochiali, cujus vacatio sequuta sit in Curia, attamen aliqui crediderunt eam Decretalem generaliter ac indefinitè intelligendam esse in quibuscumque vacationibus occurrentibus tam in curia, Sede plena vel vacante, quam etiam extra eam, quocumque modo sequitur vacatio, & ex quacumque reservatione, ut præsertim tenent Zerola in praxi Episcoporum p. 1. verb. benef. §. 3. dist. 10. Gonz. ad reg. 8. §. 5. proemiali nu. 137. & seq. & hanc opinionem sequi etiam videtur Pacif. Jordan. de benef. lib. 10. tit. 2. de benef. affectis nu. 57. cum seq. ac etiam sentire visa est Rota in Abulen. parochialis de Rachalsado 19. Novembris 1593. cor. Corduba apud Garz. de benef. p. 1. n. 91.

Verùm dicta limitatio suffragari non poterat in casu de quo agitur, dum ea loquitur solum de parochialibus peculiarem habentibus rationem non militare in aliis Beneficiis, nè scilicet cura animarum ob diurnam vacationem detrimentum patiatur, & consequenter, qualis qualis esset dictæ decretalis intellectus in dicto casu suo, nil ad rem facere videbatur, utpotè extrà casum, cum ageretur de beneficiis non curatis, ideoque inanis labor videbatur quærere de dicto intellectu, ac ultra opinio esset verior.

Et nihilominus quando etiam ageretur de parochiali, atque de ipsius Decretalis casu, adhuc verius est magisque communiter receptum, ita dictam Decretalem bene conciliandò cum altera in c. statutum eod. tit. de præb. in 6. loqui solum de illa reservatione, quæ resultaret ob vacationem in curia, adedut si illa sequuta esset extra curiam, etiam Sede plena Ordinarius potuisset eam conferre, quia nempe alia non obstatet reservatio mensis vel personæ, aut aliqua affectio, & sic tollitur solum illa reservatio accidentalitatis seu localis, quæ resultat ob vacationem in Curia, quoties superventa vacatione Sedis Apostolicæ sequuta non sit provissio; ita removendo istud unicum obstaculum, quod impediret Ordinarium, aliàs jure suo consententem, ut per Franch. in d. c. statutum nu. 6. Gasar de Perusio de reservat. q. 5. Garz. d. p. 5. c. 5. nu. 103. Barb. in collectan. ad idem c. si Apostolica in fin. ubi nominatim rejiciuntur Zerola & Gonzal. ubi sup. & tanquam absolutum firmat Masfobr. in praxi habendi concursus requisit. 7. dubit. 43. nu. 13. cum sequen. atque in eodem sensu loquitur Pirr. Corrad. in praxi beneficiis lib. 3. c. 6. nu. 56. & seq. ubi testatur de declaratione facta per Datarium Pauli V. ad favorem provisi ab Ordinario, cum dicto scilicet præsupposito, quod vacatio sequuta esset in mense ordinario, neque alteram reservationem vel affectionem pateretur, nisi illam resultantem à vacatione in Curia; Neque dicta decisio Abulen. contrarium firmat, cum solum loquatur incidenter.

Et quamvis ex parte requirentis motivaretur, quod Beneficia dici possent curata, dum eis vel eorum alteri annexa erat cura animarum, ac propterea caderent sub præfatæ Decretalis dispositione, nihilominus respondi, neque id suffragari; Tum quia præsupposito etiam; quod verferetur in Ecclesia verè ac indubitanter parochiali, adhuc non essemus in casu Decretalis, dum reservatio non resultabat à vacatione in curia, sed à vacatione in mense reservato, Tum etiam, quoniam animarum cura non incumbit principaliter, sed solum erat accessorie annexa, quod non facit Beneficium curatum; Ut receptum atque quotidianum habemus ad plures effectus; Primò scilicet ad illum ætatis, quæ in Beneficiis curatis debet esse, quod secum ferat habilitatem ad assequendum infra annum sacerdotium, & tamen in Canonicatibus Collegiatarum, aliisque Beneficiis, in quibus ad præscriptum juris communis, vel Concilii Trid. sufficit ætas 14. annor. vel in Cathedralibus, in quibus ob nullum annexum ordinem sufficit illa inducens habilitatem ad se constituendum in sacris, adhuc ea sufficit, quamvis Canonicatibus annexa esset habitualiter cura animarum, nisi ageretur de illa Canonicatu vel Beneficio, cui fixè annexum sit ejusdem curæ exercitium, ut advertitur supra in Nuscana canonicatus disc. 16. & habetur infra disc. 95. ubi in genere agitur de ætate in Beneficiis requisita.

Secundò, idem habemus circa formam concursus ad præscriptum Sac. Conc. Trid. sess. 24. de Reform. c. 18. servan-

dam in provisionibus Ecclesiarum parochialium, quoniam non requiritur in Dignitatibus, vel Canonicatibus aliisque Beneficiis, quibus ita accessorie cura annexa sit, habetur pluries infra sub tit. de parochis, & parochis, præsertim disc. 37. ubi generaliter agitur de dicta forma concursus; Tertio quia in Beneficiis curatis facienda est expressa mentio curæ animarum in quacumque provisione facienda, atque aliàs illa remanet invalida, ut infra in Melphiten. cantoria disc. 55. & in aliis, & tamen id non desideratur in provisione Dignitatum vel Canonicatum, ita habitualiter habentium curam annexam ipsi Ecclesiæ vel Collegio, ut in eadem Melphiten. ac in decisione in ea causa edita coram Othobono inter suas decis. 58. n. 8. & 9. cum similibus, quoniam dispositiones loquentes de Ecclesiis parochialibus & curatis, intelligendæ veniunt de illis quæ principaliter sunt tales, non autem ubi accessorie cura imminet, vel scilicet quia ipsa cura habitualiter resideat penès totum Capitulum seu Collegium, vel quia eidem Dignitati vel alteri Beneficio accessorie unita sit aliqua Ecclesia habent curam animarum, & consequenter ex eadem ratione, ob quam in dictis aliis ac similibus casibus leges loquentes de parochialibus vel Beneficiis curatis non conveniunt hujusmodi Beneficiis quibus cura non principaliter incumbat, sed solum accessorie, cum nihilominus earumdem legum ratio in suis respectivè casibus quandoque omnino congruere videatur, multò magis ad effectum hujus Decretalis, quam pro certo credebam istum casum non comprehendere; Non tamen opus fuit desuper multum immorari, atque veritate maturius inquirere, dum nulla suberat necessitas, ista verò discurrebantur ad superabundantiam, quoniam ubi etiam ageretur de vera parochiali, adhuc tamen ex alia ratione ut supra, decretalis non intrabat; Incertum autem est, quid sequutum sit, dum amplius de negotio actum non audivi, probabiliter tamen credo, quod provissus ab Ordinario acquirerit, vel quod litem tentare voluerit, mutatis defensoribus, dum sæpè contingit, quod litigantes abhorrent eos, qui candidè ac sincerè veritatem insinuant, amant verò Consulentes prurientes auribus.

VICEN. PAROCHIALIS PRO ANTONIO CAMAMOLA, CUM JOSEPHO ROSEL.

Responsum pro veritate. De eadem materia text. in c. si Apostolica de præbendis in 6. An scilicet Ordinarius ob vacationem Sedis Apostolicæ providere possit Ecclesiis parochiales quamvis reservatas, quomodo & quando.

- SUMMARIUM.
- 1 Acti series.
 - 2 In possessorio retinendæ, seu mantentionis præviolet possessio anterior.
 - 3 Potest de hoc dubitari, ut clarè obstat decretum irritans contentum in Regulis Cancellariæ.
 - 4 Dispositio text. in c. si Apostolica, de qua reservatione loquitur.
 - 5 Etiam in casu dictæ decretalis ea procedit quatenus provissio Ordinarii sequatur sede Papali vacante.
 - 6 Forma concursus servari debet etiam in parochialibus de jure patronatus Ecclesiasticis.
 - 7 In casu, quo intret dicta decre alis, an facultas competat Episcopo, vel inferiori Collatori.

DISC. XXV.

IN diocesi Vicen. adsunt 48. parochiales, circa quarum provisionem, ex præsupposito concordia inter Episcopum & Capitulum, statutum est, ut contingente casu vacationis, Capitulum infra 30. dies à die notæ vacationis, præsentare possit Rectorem; ab Archidiacono vel antiquiori Canonico instituendum, quo termino elapso devolveretur provissio ad Episcopum; Cum autem casus dedisset vacationem controversiæ parochialis sub die 10. Maii 1667. unde propterea tanquam in mense reservato in vim Regulæ octavæ hodie nonæ, cessabat dictum jus Capituli; Hinc proinde in dicto concursu coram Episcopo ad formam Conc. Trid. renunciatus fuit magis idoneus Antonius Camamola, ad cujus favorem expediri debebant consuetæ litte-

*litteræ testimoniales ad effectum obtinendi provisionem Apostolicam; Verum superventâ notitia vacationis Sedis Apostolicæ per mortem Alexandri VII. sequentem sub die 22. ejusdem mensis Maii, hinc Episcopus innoxius dispositioni tex. in c. si Apostolica de præbendis in 6. dictam parochialem eidem Antonio præelecto contulit sub die 20. Junii, Capitulum verò sub die 23. ad formam dictæ concordatæ, seu Archidiaconus ad Capituli præsentationem, eam contulit Josepho Rosel, quorum uterque curavit adipisci possessionem, prior tamen per unum vel duos dies fuit illa Antonii provisi ab Episcopo; Quibus sic instantibus, ex parte ejusdem Antonii vel Episcopi, de tribus pro veritate consultus fuit; Primò quænam dictorum contentendum obtinere deberet in possessorio retinendæ, quod vulgò *manutentionis* dicimus; Secundò, an dicta provisio facta per Episcopum sustentabilis esset in concursu alterius, qui obtineret provisionem Apostolicam, itaut præfato Antonio incumberet necne necessitas in vim testimonialium dictam Apostolicam provisionem obtinendi; Et terciò, quatenus non obstante reservatione, locus esset ordinariæ facultati ad præscripsum dictæ decretalis in c. si Apostolica, ultra provisio prævalere deberet, an illa Episcopi, vel illa Capituli.*

Ad primum respondi, planam esse resolutionem ad favorem Antonii prioris possessoris, cum receptum sit, in hoc iudicio spectari possessionem anteriorem manutenendam in concursu posterioris, quæ reputatur clandestina & turbativa, etiam si anterioritas esset per horam vel momentum, non curatis concernentibus iustitiam ac merita negotii principalis non attendendis in hoc iudicio, in quo solum quæritur de nudo facto possessionis, ut in specialibus terminis parochialis habetur per Rot. *decis. 352. p. 10. rec. & generaliter ad fatietatem colligit Poth. in hoc tr. de manut. observ. 42. num. 88. cum seq. & est principium quotidianum & vulgare, quoniam in praxi frequentius in quacumque materia, præsertim verò in ista beneficiis; Et clarius in æquè habentibus causam ab Ordinario collatoribus, unde propterea non intret difficultas, quæ in casu reservationis claræ cadere potest contra provisum ab Ordinario in concursu provisi Apostolici ratione manifestæ intrusionis, ac infectionis possessionis resurgentis à decreto irritanti contento in Regulis Cancellariæ, præsertim clarius in Regula octava seu nona mensium, unde propterea apud Beneficialistas, quotidiana & absoluta propositio est, possessionem censi vacuam, non obstante intrusione provisi ab Ordinario vel alio inferiori collatore, ut infra in materia legitimi contradictoris pluries.*

Ad secundum respondi, omnino obtinendam esse Apostolicam provisionem per dictum Antonium in concursu jam præelectum, ut credo sequutum fuisse; Tum quia ob reservationem resultantem ratione mensis, ac aliàs quàm ratione vacationis in Curia, non intrabat dispositio dictæ Decretalis in c. si Apostolica ex eisdem fundamentis & auctoritatibus deductis in Gerunden. *disc. præced. quæ in hoc pariter responso deducebantur; Dum clarius quia retentis etiam terminis dictæ Decretalis, quodque illa intraret, adhuc tamen eatenus provisio Ordinarii substat, quatenus illa sequatur, Sede adhuc vacante, ac ante diem creationis novi Pontificis, ut apud Lotter. *lib. 2. q. 27. n. 74. & præsuppositivè Rota apud Cavaler. dec. 184. in princ. unde propterea cum ista provisio sequuta esset sub dicta die 20. Junii, in qua sequuta fuit electio Clementis IX. de consequenti resultabat, quod ubi etiam versaremur in terminis dictæ Decretalis, neque provisio fuisset sustentabilis.**

Hinc proinde magis de plano, atque extra principium dubitandi dixi, nullam penitus rationem habendam esse de dicta provisione facta per Capitulum, utpotè sequuta die 23. & sic triduo post assumptionem Pontificis; Alia etiam clara infectio resultante ob non servatam formam concursus in parochialibus præscriptam a Sac. Concil. *Trid. sess. 24. de reform. c. 18. quam non dubitatur servandam esse etiam in parochialibus de iurepatronatus Ecclesiastico, cum solum exemptæ sint illæ de iurepatronatus laicali ex deductis per Adden. ad Gregor. dec. 494. Adden. ad Buratt. dec. 25. Merlin. dec. 198. n. 3. & seq. & in aliis, & habetur in propria materia concursus.*

Et his instantibus, inhærendo commendabili Curia stylo, effugiendi inanes evagationes, ac non immorandi in superfluis, neglexi agere de puncto, quem adhuc occasio disputare non dedit, an scilicet in casu quo intret dicta decretalis in c. si Apostolica, ut ob vacationem Sedis Apostolicæ, Ordinarius, non obstante reservatione, parochiales pro-

videre possit, ista facultas ex quodam jure delegato emanata videtur ipsis locorum Ordinariis, quamvis aliàs cessantibus reservationibus provisio spectaret ad alium inferiorem collatorem, vel potius huic tanquam per remotiorem obstaculi sua facultas restituta esset; Merito autem ista quæstio non reperitur multum tractata, cum nimium raro ac penè nunquam in foro audiantur casus hujusmodi controversiæ.

ABULEN. BENEFICII PRO GABRIELE DIAZ CUM BENEDICTO ALVERO.

Casus decisus per Rotam pro Benedicto.

De facultatibus Nuntii Hispaniarum conferendi Beneficia reservata ratione mensis, non excedentia 24. quomodo & quando locum habeant; Et cui incumbat probare valorem ad effectum videndi, an intrent necne facultates, An scilicet provisio Apostolica auctori, vel provisio per Nuntium reo & possessori.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutio causæ, & de ejus fundamento.
- 3 **M**ateria probationum est arbitraria.
- 4 **I**n arbitrariis non de facili convincitur injustitia.
- 5 **D**e facultatibus Nuntii Hispaniarum conferendi beneficia reservata, in quibus casibus & quomodo procedant.
- 6 **D**ebet tamen pro forma præcedere informatio super valore.
- 7 **S**ufficit quod dicta informatio capiatur per delegatum.
- 8 **D**efertur circa dictam informationem ejus assertioni.
- 9 **Q**uod valor probetur per confessionem provisi Apostolici in sua impetratione.
- 10 **I**mpugnatur & contrarium verius, & de differentia inter narrativam valoris in provisione Apostolica & illam Nuntii.
- 11 **P**rovisus Apostolicus ratione mensis habet fundatam intentionem in reservatione probata vacatione in mense, absque alia justificatione.
- 12 **P**ossessio Beneficii reservati ob decretum irritans habetur pro vacua.
- 13 **P**rovisus à Nuntio licet reus & possessor debet probare quod facultates intrent.

D I S C. XXVI.

Cum sequuta vacatione controversi Beneficii in mente reservato, Nuntius Hispaniarum vigore suarum facultatum cum præsupposito valoris infra 24. illud contulisset Benedicto, Gabriel autem impetraffer tanquam reservatum à Sede Apostolica; Hinc introducta causa in Rota coram Zarata, datoque dubio, An dicto proviso Apostolico habenti etiam subrogationem gratiosam in iuribus & possessione defuncti danda esset immisio, sub die 28. Junii 1655. negativa prodiit resolutio ex fundamento regulæ generalis desumptæ ex theoria Bart. in l. finali, C. de edicto Divi Adr. tollen. quod cum Benedictus possessor haberet titulum etiam à Sede Apostolica, cujus vice & ex iuribus delegatis providet Nuntius, Hinc proinde dicendus est legitimus contradictor.

In hoc statu, cum non scriberem in causa, ex parte dicti Gabrielis, requisitus de meo sensu super decisione desuper edita, an ea subsisteret necne; Respondi punctum videri magis facti quàm juris, cujus decisio pendet à iudicis arbitrio, cui repositum est, an probationes relevent necne ad ext. in l. 3. ff. de testibus cum ibi notatis; Cum enim ex parte rei & possessoris aliquæ darentur probationes super valore infra ducatos 24. ex quo pendet, an facultates Nuntii intrent necne, hinc proinde quæstio principaliter reduci videbatur ad hoc factum, an scilicet hujusmodi probatio adesset quæ sufficeret, & sic erat punctus arbitrius, in quo juxta quotidianam experientiam, ob ingeniorum varietatem, non de facili certum iudicium dari potest, unde habemus propositionem, quod in arbitrariis iudex non de facili redargui potest de injustitia ex deductis per Gregor. *decis. 106. nu. 2. Rovit. super pragm. in rubr. de appellat. n. 25. & seq.*

Ex iis autem, quæ facti erant, magis quàm ex iis quæ juris, credebam resolutionem aliquam habere probabilitatem,

tatem, ideoque dubitabam de iuribus provisi Apostolici in ipso negotio principali, quoniam ubi etiam probationes resultantibus ab informatione, quam ut infra Nuntius pro forma habere debet valoris antequam ad provisionem procedat, de stricta juris censura non omnino perfectè, & concludenter dici possent, eo quia testes essent examinati nemine citato, ac etiam qui vehemens fumus per provisum Apostolicum dabatur in contrarium; Attamen id videbatur sufficiens ad faciendum legitimum contradictorem eo ipso quod constabat servatam esse formam, cum qua Nuntius dictam facultatem exercere potest.

Nuntii enim prædicti facultas est conferendi beneficia reservata non excedentia valorem ducat. 24. in totum, computatis etiam incertis, quoties tamen agatur de sola reservatione ratione mensis, secus autem ex alia reservatione, ac dummodo non agatur de Beneficiis in Metropolitanis vel Cathedralibus aut Collegiatis, ut de dictis facultatibus habetur apud Gonzalez ad regul. 8. §. 2. *provinciali n. 55. & seqq. Garz. de benef. part. 5. cap. 3. num. 83. cum seq. Barbol. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 5. nu. 59. Rota apud Duran. decis. 114. num. 8. apud Celsum decis. 130. nu. 14. & in aliis, de quibus infra.*

Ut autem ad hujusmodi facultatis exercitium procedere valeat, requiritur pro forma quod fide dignorum testimonio sibi prius constet de dicto valore non excedente 24. aliàs ob decretum irritans in eisdem facultatibus contentum, provisio corrumpit, adeò ut si deinde justificetur verè dictum valorem esse talem, id non sufficiat juxta decisionem in alia Abulen. præstimoniorum coram Manzanedo, cum qua proceditur, atque tanquam certum admittitur in Gerunden. beneficii coram Saquato *dec. 548. p. 3. rec.*

In qua duo affirmantur, Primò quod si Nuntius dictam informationem per se ipsum non cæperit, sed per ejus commissarium seu delegatum, cui etiam conferendi facultatem delegaverit, sub dicta tamen forma præcedentis informationis, adhuc sufficiat, ex regula, qui per alium facit, per se ipsum facere videtur; Et secundò, quod circa dictæ formæ reservationem deferatur ejus assertioni, neque perfecta & concludens probatio desideretur, cum sit circa accidens, potissimè ubi constat de veritate substantiæ circa veritatem valoris, ideoque, ut dictum est hujusmodi quæstiones sunt potius facti, quàm juris.

Quoverò ad ea quæ juris sunt, non placebant duæ generales propositiones in dicta decisione deductæ generaliter in suis casibus veræ, non bene tamen ad casum applicabiles; Primò scilicet, quod valor per non excessum 24. justificatus diceretur ex ejusdem provisi Apostolici confessione, qua nulla major probatio datur, dum suam impetrationem fecerat cum eadem narrativa non excessus 24. ex deductis per Garz. *d. p. 5. cap. 3. n. 202. cum seq.* cum aliis in decisione; Et secundò circa dictam propositionem desumptam ex theoria Bartholi, ut provisos per Nuntium ac possessor tanquam habens parem titulum Apostolicum dicatur legitimus contradictor.

Quatenus enim pertinet ad primum, fallacia videbatur clara circa applicationem, ob magnam differentiam inter unam speciem provisionis & alteram; Ubi enim agitur de provisione Apostolica, quamvis juxta Regulam de valore, necessaria sit expressio veri valoris, cujus falsa narrativa vitiat gratiam, plura tamen concurrunt, quæ diversificant casum; Primò scilicet quod sub isto valore non computantur incerta, quæ tamen computanda veniunt ad effectum ut intrent facultates Nuntii; Secundò quod de stylo expressè substat, quamvis constaret de sexta parte plures; Et terciò, quod admittitur iusta excusatio, quorum neutrum procedit in provisionibus Nuntii ex iis quæ habentur infra *disc. 90.* ubi generaliter agitur de ista materia valoris utroque casu provisionis Apostolicæ, ac Nuntii; Et ulterius, neque perfecta valoris probatio sufficit, nisi adimpletur dicta forma præcedentis informationis, Et consequenter dicta propositio justificationis valoris per confessionem colligitantis in ejus impetratione rectè procedit in concursu alterius provisionis Apostolicæ, in qua militent eadem rationes, non autem isto casu ob adeò longam diversitatem, quidquid indigeat dicat Garz. *ubi supra;* Solùmque si constet de dicta forma præcedentis informationis, atque disputari contingat de ipsarum probationum relevantia, talis confessio colligitantis in sua impetratione, taliter qualiter conferre videtur pro aliquo adminiculo supplente aliquas factæ probationis exceptiones pro iudicis arbitrio nunquam verò quod intret dicta propositio generalis de confessione partis perfectam om-

niumque majorem probationem inducente, cum ea procedat inter colligitantes ex simili provisione, inter quos ita caderet regula, quod quisque juris, sive altera de non obijciendo proprium delictum seu defectum, quo ipse obijciens laborat.

Quoverò ad alterum assumptum legitimi contradictoris cessare facientis processum exemptivum, unde propterea debeat procedi in iudicio ordinario, & per tres conformes, ex iis, quæ in hac materia legitimi contradictoris habentur præsertim *disc. 73.* Adhuc fallacia erat in applicatione, cum titulus non esset æqualis & ex eodem fonte, sed rectè isto casu intraret distinctio, seu limitatio regulæ de actor non probante, de qua *supra disc. 5. & in aliis;* Cum enim provisos Apostolicus tanquam de reservato ratione mensis, quæ est reservatio naturalis & notoria, probata vacatione in mense, non indigeat aliqua extrinseca justificatione, ideoque habeat intentionem fundatam in sua provisione, atque possessori suffragari non valeat possessio impediendam executionem litterarum Apostolicarum, eo quia decretum irritans contentum in Regula octava, seu nona mensium, inficit quamcumque possessionem, quæ proinde habetur pro vacua, ut habetur plures infra in materia legitimi contradictoris, & an possessio faciat eum talem necne, & est principium receptissimum.

Hinc proinde reus & possessor, qui præterit elidere jam fundatam actionem seu intentionem actoris cum exceptione, seu limitatione qualificata, resultantem à facultatibus Nuntii, à quo ipse causam habet, dicitur in sua exceptione actor, gravatus onere concludentis probationis suæ exceptionis, seu limitationis cum sua qualitate, atque nisi incontinenti doceat, non dicitur actoris legitimus contradictor; Ideoque ea quæ habemus, quod reo & possessori sufficit probare per non jus actoris, ac etiam sufficit officiare dubiè asque reddere ejus probationes, rectè procedunt isto casu in oppositum, ut ultra generalia, de quibus *d. disc. 5.* in his specialibus terminis provisi per Nuntium, ut non sit legitimus contradictor proviso Apostolico, nisi incontinenti doceat de requisitis, sine quibus facultates sui collatoris non intrent, cæteris relatis habentur apud Orthobon. *decis. 172. nu. 13. & dec. 221. nu. 3. & per Rotam dec. 357. nu. 22. & seqq. par. 10. rec. & tanquam absolutum supponitur d. dec. 548. p. 3. rec.* Incertum autem est, quid deinde de causâ sequutum sit, cum amplius de illa apud me actum non sit.

VASIONEN. PRIORATUS PRO PETRO ANTONIO LASCARO CUM GLAUDIO ANDREA SCOTTO.

Casus variè decisus per Rotam.

De concordatis Gallia, an capiant Beneficia existentia in locis extra Regnum seu jurisdictionem Regis Galliarum, quamvis spectantibus ad Ecclesias Cathedralium, vel majores existentes intra dictum Regnum seu jurisdictionem; Vel è converso, an capiant Beneficia existentia in locis intra Regnum seu jurisdictionem, spectantibus ad Ecclesias seu Dioceses extra Regnum.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones causæ.
- 3 **Q**uod omnia adnotentur ad memoriam, & in forma discursiva nihil firmando.
- 4 **C**oncordata favorabiliter, ac benignè interpretanda sunt.
- 5 **D**e opinione, ut non attendatur locus beneficiis, sed qualitas, seu locus collatoris.
- 6 **D**e alternativa acceptata pro una Ecclesia, quod suffragetur pro altera.
- 7 **D**e exceptione Cardinalium à Regula 8. seu 9.
- 8 **C**oncordata sunt magis favorabilia quàm indulta.
- 9 **B**eneficia unius diocesis si spectant ad collationem alterius Prælati non dicuntur de diocesi.
- 10 **B**eneficium exemptum non dicitur esse in loco ubi situm est.
- 11 **R**efertur tenor concordatorum, & quid contineat.
- 12 **V**erbum consistere, vel existere denotat localitatem.
- 13 **D**e Regula subrogatorum.
- 14 **C**oncordata capiunt beneficia existentia in Regno, licet sint sub Ecclesiis Cathedralibus extra Regnum.
- 15 **A**equalitas est servanda inter concurrentes, ac evitanda.

- da inaequalitas, seu claudicatio.
- 16 De attendenda localitate beneficiorum.
- 17 Quod observantia sit optima interpret, eique deferendum sit.
- 18 De materia immutationis, seu alterationis status beneficij.
- 19 De opinione Romanæ ejusque sequacium, ut attendi debeat locus beneficij.
- 20 Respondetur ad fundamenta de quibus n. 9. & 10.
- 21 De Prælato habente beneficia in alia diœcesi.
- 22 Beneficia litigiosa cadunt sub concordatâ.
- 23 Ex concordatis est locus præventioni.
- 24 Ad quid sit considerabile motivum litis.

DISC. XXVII.

SEQUITA vacatione Prioratus S. Romani, quod est situm in diœcesi Vaconen Status Avenionensis per obitum possessoris de mense Januarii 1661. Vice-Legatus Avenion. vigore suarum facultatum conferendi beneficia vacantia in mensibus reservatis, illum contulit Petro Antonio Lascaro, Abbas autem Insulæ Barbaræ, seu Archiepiscopus Lugdun. d. Abbatia possessor ad ejus provisionem, cessantibus reservationibus, pertinet: ejus ordinariæ collatio, in vim concordatorum Galliarum contulit Ludovico Cameret, unde introducta desuper lite in Rota cor. Albergato, seu cor. Legato Avenionensi cum voto Rotæ, ad favorem d. Ludovici provisi ab Ordinario solum informantis in contumaciam Lascari sub die 4. Maii 1665. prodiit resolutio, à qua in repositione sub die 21. Junii 1666. recessum fuit, firmando non intrare concordata, ideoque attendendam esse provisionem Vice-Legati stante, quod beneficium non erat in Regno Galliarum licet in eo esset Prælati collator, atque sequuta postmodum morte dicti Ludovici, ac proviso per eundem Abbatem Claudio Andrea Scotto, cum isto assumpta fuit disputatio corameodem Albergato, An standum esset in primo vel in secundo loco decisus, & proposita causa, nulla capta resolutione ob difficultates habitas contra secundam decisionem, dictum fuit, quod iterum proponeretur, quod juxta frequentiore contingentiam est magnum inditium, atque ut Curiales dicunt, est vigilia recessus, & in hoc statu assumptus fuit ad scribendum ex parte Lascari in alia propositione sub die 18. Junii 1668. in qua contigit id quod jam timebatur, dum recedendo à secundo, persistitum fuit in primo loco decisus, quod scilicet intrarent concordata, & in hoc statu causa pendet; Cumque ego in unica tantum dispositione intervenirem, neque post hanc ultimam resolutionem, vel antea super causâ directione vel examine habiti fuerint congressus quorum præsertim occasione melius veritas inquiri solet, atque maturum iudicium pro veritate in causa efformari, hinc proinde adhuc indeterminatus remansi, qualis resolutio majorem haberet probabilitatem, & consequenter integrum locum relinquendo veritati, atque maturius reservando iudicium, quatenus istius, vel alterius causæ occasione de hoc puncto denuò disputare occasio præbeat, adnotantur solum in forma discursiva & ad memoriam, ac propriam instructionem (ad quos effectus omnes meæ adnotationes principaliter ordinatæ sunt) ea quæ hinc inde deducebantur.

Ex parte provisi ab Ordinario collatore in vim concordatorum, cui adhærent prima, & tertia decisio, dicebatur, quod cum hujusmodi concordata prodierint in gratiam pacis & unionis Ecclesiæ, ac ad effectum tollendi pragmaticam sanctionem, idcirco favorabiliter interpretanda sunt ac benignè favore collatorum, juxta decis. unicam Cassad. num. 2. de pactis Put. dec. 108. num. 1. lib. 2. Simonett. de reservat. q. 99. nu. 24. & 27. Gonzal. ad regul. 8. glos. 25. nu. 9. Coccher. ibid. glos. 11. nu. 10. Et consequenter quod comprehendere debent tam Beneficia in Regno existentia quam sita extrâ Regum, ad collationem Prælatorum Regni, quasi quod non ipsorum beneficiorum localitas juxta opinionem Romani conf. 361. sed ipsorum Collatorum status, vel locus attendi debeat, ut rejecta opinione Romani firmavit Rota de anno 1539. in alia Vasionen. Sacerdotia coram Tolomeo relata per Mohed. dec. 3. de præbendis, aliis decis. 92. & cæteris relatis sequuntur Simonett. de reservat. qu. 1. nu. 1. Gonz. ad reg. 8. glos. 11. num. 30. & 31. & glos. 25. num. 5. Coccher. ad primarias preces sect. 2. litt. O. Rebuff. ad ista concordata Galliarum tit. de mandatis Apostolicis §. 1. verbo decem Ad den. ad Dec. conf. 206. litt. A. Tondut. in addit. ad quæst. 169. par. 3. nu. 13.

impress. post indicem sui tractatus de pensionibus.

Secundò deducebatur argumentum ab iis quæ firman- tur per Rotam in Marianen. & Acien. Beneficij coram Ro- jas Corrado, & Bichio juxta deducta sup. in eadem Causa disc. 18. quod scilicet Episcopus quamvis residens in una diœcesi gaudere possit privilegio alternativæ pro beneficiis in alia Diœcesi existentibus.

Tertiò ad probandum, quod concordata principaliter concernant personas collatorum, non autem localitatem Beneficiorum considerabatur exceptuatio Cardinalium à Regula octava seu nona, quod scilicet principaliter respicitur ad personas ipsorum Cardinalium, ideoque capiat quæcumque Beneficia quomodolibet ad eorum provisionem pertinentia, ut advertitur dec. 986. nu. 7. cor. Seraph. & dec. 635. n. 5. p. 3. rec. Igitur multò magis idem dicendum est super interpretatione hujusmodi concordatorum, quæ favorabiliora dicuntur, magisque benignam interpretationem merentur quam indulta Put. d. dec. 108. n. 3. lib. 2. Rot. dec. 10. nu. 3. p. 3. divers. lib. 3. Gonz. d. glos. 25. nu. 11. Ricc. collect. 4072.

Adducendo desuper rationem, quod Beneficia existentia in diœcesi unius Episcopi, si spectant ad alterius Prælati collationem, non dicuntur esse de illa diœcesi, sed de altera collatoris juxta doctrinam Ancharani in c. si propter de rescriptis in 6. nu. 3. ubi ponit exemplum de capella seu Ecclesia existente in Civitate Florentiæ sub jurisdictione Episcopi Fesulani, quod non dicatur esse in diœcesi Florentina sed in Fesulana; Quodque Beneficium exemptum non dicatur esse in loco, in quo materialiter situm est probatur ex deductis per Abb. in c. super eo nu. 4. de Parochis, & Andr. Sicul. inc. Abb. in fine eod. tit. quod etiam comprobatur per text. in Clement. 1. de supplenda negligentia Prælatorum, quod in Beneficiis exemptis Ordinarii non jure proprio & Diœcesano, sed ex delegatione Sedis Apostolicæ supplet negligentiam collatoris, ut advertitur per Rot. dec. 635. n. 2. p. 3. & apud Merlin. dec. 891. n. 3.

E converso ex parte provisi per Vice-Legatum contententis de non comprehensione sub concordatis istius Beneficij, utpote existentis, in diœcesi Vasionensi extra Regnum, de quo concordata loquuntur, & sic quod non persona collatoris, sed locus Beneficij in hoc proposito attendi debeat, plura deducebamur ego & cæteri.

Primò scilicet inspecto tenore litterali ipsorum concordatorum; probante illâ emanasse in gratia Regis Galliarum ad effectum abrogandi pragmaticam sanctionem editam pro ejus subditis, & pro Ecclesiis ac Beneficiis existentibus in Regno Franciæ & Delphinatu & in Comitatu Dien. & Valentiniensi, quod etiam repetitur in quinque litteris Apostolicis ejusdem Leonis X. super prorogatione termini ad acceptandum eadem concordata, & ex pluribus litteris Regis Francisci Primi comprobantibus totum tractatum fuisse pro Ecclesia Gallicana, ac pro Ecclesiis & Beneficiis sub ea existentibus, & in gratiam suorum subditorum, quibus provisio facienda erat magis quam in gratiam collatorum, ut patet ex omnibus dictis litteris, quæ unâ cum ipsis concordatis registratæ sunt apud Rebuff. ad concordata in fine ex fol. 786. cum seq. in illis impressionis Lugdunen. anni 1586.

Observando, quòd in omnibus dictis litteris Apostolicis Papa loquendo de Ecclesiis & Monasteriis providendis, semper utitur verbo, *consistentibus*, quod denotat materialem ac localem situationem, seu consistentiam & circumscriptionem in loco, ut de hoc verbo existere, vel consistere advertitur in proposito circumscriptionis bonorum à loco per Rotam dec. 273. n. 15. p. 11. rec.

Secundò quia in eisdem concordatis expressè dicitur, ac pluries repetitur, ea concedi sive subrogari in locum pragmaticæ sanctionis, ideoque dicebatur intrare vulgarem regulam subrogatorum, de qua apud Gabr. de regul. jur. concl. 2. Barbof. axiom. 213. Greg. decis. 115. & passim, ut subrogatum sapiat in omnibus jus & naturam ejus in cuius locum facta est subrogatio, neque ultrò se extendat, unde cum dicta pragmatica caperet solum Ecclesias & Beneficia in ipsis Regno, Delphinatu, & Comitatu, videbatur quoad hos limites ista concordata intelligenda essent.

Tertiò, ob efficaciam argumentum æqualitatis servandæ inter contrahentes, quoniam ubi agitur de Beneficiis existentibus in dictis Regno, Delphinatu, & Comitatu, instituitur super observantia concordatorum, quamvis ageretur de locis in spiritualibus subjectis Ecclesiis Avenionensi, vel Carpenfi, aut aliis existentibus in Statu Aven-

Avenionensi, vel Comitatu Venaisino ex deductis per Tondut. d. qu. 169. lib. 3. nu. 13. igitur cum versetur in contractu correlative, semper capiendus est ille intellectus, per quem inducatur æqualitas, ac evitetur inæqualitas & claudicatio in jure damnabilis ex collectis per Barbof. axiom. 16. Rot. dec. 261. nu. 7. p. 11. rec. & magis proximè dec. 348. nu. 42. & 43. p. 9. & habemus quotidianum in materia leoniarum transactionis.

Quartò ad probandum, quod etiam in indultis & gratiis benignè interpretandis insistatur in localitate; quodque non attendatur, an loca sint de jurisdictione spiritiva- li Ecclesiarum existentium in aliis Regnis vel provinciis, deducebantur pluries firmata per Rotam in Barchinonen. Canonatus disc. seq. circa non comprehensionem Principatus Cathalonie sub indulto concessio pro Ecclesiis existentibus in Regnis Hispaniarum, ac etiam ea quæ habentur in Pamplonen. decimarum de Tassalla, de qua sub tit. de Præminentibus disc. 29. ut scilicet attendatur situatio locorum in Regno, & non detur extensio ad loca existentia in alio Principatu, quamvis subjaceant in spiritualibus Ecclesiis existentibus in Regno.

Quintò nimium ponderabatur observantia deducta ex collationibus 100. & ultra annorum factis per Vice-Legatos, vel per Ordinarios; Si enim habemus vulgarem provisionem, qua nil in foro frequentius, ut observantia etiam temporis considerabilis, quamvis non apta ad præscriptionem attendenda sit tanquam optima interpretativa & præscriptivam, quasi quod ista indigeat longissimi temporis cursu, aliisque requisitis præscriptionis, non autem illa ex deductis per Barbof. in l. post dotem n. 47. & seq. ff. solut. matrim. ac etiam ita distinguendo Rota decis. 319. & 351. par. 6. rec. & in specie interpretationis indulti Apostolici decis. 59. nu. 13. part. 10. rec. Cæsaraugustana portionum 16. Junii 1659. coram Albergato, & læpè in aliis, idcirco cum agatur de observantia centenaria, quæ deduci possent tanquam præscriptiva, multò magis attendenda videtur tanquam interpretativa.

Et licet in ultima decisione respondendo huic fundamento dicatur, provisionem Ordinarii esse unicam ac defectuosam, vel inefficuatam, aliis verò fuisse Apostolicam per viam resignationis, sive per obitum præveniendo Ordinarium collatorem ex facultatibus, de quibus apud Rebuff. super concordatis tit. de collationibus §. si quis verò, unde propterea inferretur ad conclusionem, quod provisiones Apostolicæ non immutant seu alterant statum Beneficij: Respondebamus tamen ego & cæteri pro hac parte scribentes id percutere materiam immutationis, vel alterationis status, quam apud Beneficialistas receptum est resultare ex legitima longissima observantia 40. annorum ad text. in c. cum de beneficio de præben. in 6. ubi scribentes Franc. num. 6. Gonz. ad reg. 8. glos. 7. num. 8. & gl. 8. num. 31. Buratt. & Add. dec. 636. nu. 1. & sic ad effectum evitandi hanc immutationem de uno certo præcedenti statu Beneficij in alterum, puta de libero in servum, vel de servo in liberum, vel à statu regulari ad sæcularem & e contra, cum similibus, quando rectè intrat dicta conclusio, unde quicquid de ista esset in suo casu, dicebatur quod versaremur in terminis diversis, dum non agebatur de immutando, vel præscribendo statum beneficij, sed de interpretando dicta concordata, potissimè quia directè interpretationi assistebat litteralis significatio verborum, ac etiam juris regula super æqualitate servanda, & inæqualitate seu claudicatione evitanda ut supra; Si enim habemus receptam provisionem, quod interpretatio resultans ab observantia debet attendi, quamvis verborum proprietati repugnet, eorumque sensus litteralis videatur diversus, cui prævalet Dunozett. decis. 937. num. 27. & seq. d. decis. 59. num. 12. part. 10. dicta Cæsaraugustana portionum Albergato, & frequenter, multò magis ista assistentia concurrente, ideoque termini videbantur diversi.

Et demum dicebatur majorem DD. auctoritatem huic parti assistere, quod scilicet ad effectum collationis attendatur locus Beneficij non autem persona collatoris juxta decis. 361. Romani, quod sequuntur Mandof. ibidem in addit. litt. D. Chaffan. conf. 31. nu. 25. Rebuff. in praxi tit. forma Vicariatus num. 108. Garz. de benef. part. 5. c. 3. num. 28. Barbof. in Clem. unica de supplenda negligentia Prælatorum num. 12. Tiraq. de retract. lignag. §. 36. glos. 3. n. 27. Tondut. d. quæst. 169. par. 3. num. 13. cum seq. latè Zipeus consult. canon. ad decretal. lib. 3. consult. 6. in princ. & alii apud eos,

quorum opinio videbatur potius recipienda, non solum ratione numeri, (in quo tamen ego nunquam fundamentum constituere consuevi,) sed fortius ob majores supra recensitas regulas ac rationes assistentes.

Neque subsistere dicebamus contraria fundamenta recensita in prima & tertia decisione, præsertim verò in ista; Quatenus enim pertinet ad illud deductum ex auctoritate Rotæ apud Mohed. dec. 3. de præbendis, quod videbatur esse majus, facilis videbatur responsio, ex eo quod à dicta decisione fuisse recessum, ut apud Caputaq. dec. 178. p. 1. ubi canonizatur conf. Roman.

Et quoad alias auctoritates advertebatur, nedum majorem numerum, majoresque rationes ut supra alteri opinioni assistere, sed pluries ex dicentibus contrarium esse suspectos, eoque non mereri, nec quidem nominari, ut est præsertim additionator ad Decium.

Alia verò fundamenta nil influere videbantur ad casum, illud præsertim deductum ex decisionibus in Marianen. & Acien. Beneficij coram Rojas & Corrado, quoniam ut ex illius causæ statu patet, disc. 18. ibi non agebatur de puncto, an lex vel indultum loquens de una diœcesi vel provincia caperet Beneficia existentia in diversa diœcesi, vel provincia ex eo quod essent ad collationem Episcopi diversæ diœcesis, cum de his nec quidem à longè ibi tractetur, sed agebatur de puncto simplicis voluntatis Episcopi duarum Ecclesiarum æquè principaliter unitarum acceptantis alternativam sub denominatione unius diœcesis, an censeretur acceptasse pro illa tantum, vel etiam pro altera, quod pendebat ab eo, an denominatio, seu intitulatio staret demonstrativè vel taxativè, ac etiam quia licet inter se ad alios effectus Ecclesiæ æquè principaliter unitæ dicantur diversæ, attamen quoad Episcopum habentur pro unica, ut eodem disc. 18. & consequenter termini videntur nimium diversi.

Illam verò quæ in ultima decisione dicitur, ratio fundamentalis opinionis reprobantis illam Romani, quod scilicet beneficia existentia in una diœcesi ad provisionem alterius Episcopi vel Prælati, non dicantur de diœcesi proprii Ordinarii, sed de illa collatoris, videbatur omnium debilior ac fallacior, & fortè continens aliquod æquivocum, stantibus auctoritatibus ad id adductis, illa præsertim Ancharani loquentis de Ecclesia vel capella existente in Civitate Florentiæ sub jurisdictione Episcopi Fesulani, quoniam ut de isto casu in specie pluries advertitur sub tit. de jurisd. præsertim in Nazarena disc. 20. & in Firmiana disc. 14. ob residentiam Episcopi Fesulani in eo loco cum suo clero & populo vivente intra ejusdem Ecclesiæ limites, ita vel ex Apostolica concessionem, vel ex antiqua consuetudine inductum dicitur quoddam territorium separatum, seu dimembratum à diœcesi Florentina, effectumque de diœcesi Fesulana, quod nullam connexionem habere videtur cum isto casu, cui observabam magis congruere ea quæ habentur in Amalphanâ jurisdictionis eodem tit. de jurisd. disc. 21. super uno Episcopo possidente Ecclesiam in alia diœcesi, considerando tanquam simplici Rectore subjecto legi diœcesanæ Ordinarii; Hæc dicebantur hinc inde, super quibus nil statuendo integer locus veritati relinquatur.

Deducebamur etiam in isto casu particulari motivum litis juxta terminos tex. in c. 1. & 2. ut lite pend. in 6. & consequenter, quod ubi etiam in vim concordatorum collatio spectaret ad dictum Abbatem in vim concordatorum, adhuc tamen intraret affectio Apostolica; Verùm istud motivum mihi videbatur parum tutum, quodque ubi aliud restringeretur jus provisi Apostolici, seu Vice-Legati, prima & ultima resolutio probabile remaneret, quoniam juxta interpretationem concordatorum tributam à consuetudine, illa capiunt etiam litigiosa, & de qua consuetudine post Rebuff. Tondut. ref. Benef. par. 1. cap. 29. n. 4. & seq. & par. 3. d. cap. 169. num. 9. & consequenter cum ad formam eorumdem concordatorum detur præventio inter Sedem Apostolicam, & Ordinarios, ut legitur in eisdem concordatis, & advertit Gonz. ad reg. 8. gl. 25. nu. 19. & 20. atque mortuo primo proviso Ordinarius prævenisset, idcirco gratia Apostolica subrogationis obtenta per provisum à Vice-Legato, non videbatur suffragari.

Verùm quamvis in casu quo intrarent clarè concordata, videretur dictam provisionem datam motivo litis esse probabilem, adhuc tamen isto casu dicebam motivum esse nimium considerabile, cum negari non posset ex hinc inde supra deductis, quod versaremur in casu dubio, ac etiam quod ipsa concordata in verbis non loquuntur de isto

isto casu liti qui solum deducitur ex quadam observantia, unde propterea est nimium cumulare specialitates ac exorbitantias, & hoc præsertim mihi videbatur satis considerabile.

MAJORIGEN. CANONICATUS
POENITENTIARI
PRO CAPITULO CATHEDRALIS.

Discursus pro veritate.

De Indulto Gregoriano super modo providendi Canonatum Pœnitentiarium in Hispaniis, An comprehendat Insulam Majoricæ, Et quatenus comprehendat, quomodo Episcopus & Capitulum concurrant in hujusmodi provisione.

Et incidenter, An & quando inter duos habentes simultaneam detur jus accrescendi, vel non decrescendi, itaut collatio ad solum Episcopum, vel respectivè ad solum Capitulum pertineat.

S U M M A R I U M.

- 1 **Q**uomodo provideantur in Hispania canonicatus doctoralis, & theologalis.
- 2 De provisione canonicatus pœnitentiarum ex Conc. Trid.
- 3 De indulto Gregoriano circa provisionem dicti canonicatus pœnitentiarum Hispania.
- 4 Casus controversiæ.
- 5 Resolutiones causæ.
- 6 De punctis causæ, seu inspectionibus.
- 7 Quod Insulæ Baleares alias Majoricæ, & Minoricæ veniant sub nomine Hispaniarum.
- 8 Insulæ pertinent ad provincias adjacentes.
- 9 Quod etiam in indultis Apostolicis immorandum non sit in formula verborum, sed in substantia veritatis.
- 10 Qualis sit substantia hujus indulti, & quomodo Episcopus, & Capitulum concurrant.
- 11 An Constitutiones Sixti, & Leonis super Canonicatibus doctorali, & theologali in hoc attendi debeant.
- 12 De pluribus argumentis probantibus concursum unitivum Episcopi, & Capituli.
- 13 De argumentis in contrarium.
- 14 De reduplicacione personæ Episcopi tanquam Episcopi, & tanquam Canonici intervenientis in Capitulo.
- 15 Vicarius generalis Episcopi non habet vocem in Capitulo, licet eam habeat Episcopus.
- 16 Quando Episcopus, & Capitulum in beneficiis simultaneæ collationis provident diversas personas nemo dicitur provisus.
- 17 Declarando procedat, & de conclusione, ut aliis non eligentibus, vel malè totum jus consolidetur in aliis.
- 18 De alia declaratione conclusiois, de qua n. 16.
- 19 De ratione cui innixa est simultaneæ inter Episcopum, & Capitulum.

D I S C. XXVIII.

- 1 **C**um ex Constitutionibus Sixti IV. & Leonis X. registratis apud Garz. de benef. p. 5. c. 4. post nu. 169. in Cathedralibus & Metropolitanis Hispaniarum, duo qualificati Canonici, Magistralis, & Doctoralis, prævio concursu, per Ordinarium & Capitulum providerentur, atque per Sac. Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 8. statutum esset in omnibus Cathedralibus & Metropolitanis erigi debere Canonatum Pœnitentiarium, cujus provisio soli Ordinario absque aliqua Capituli participatione competere deberet, & quam Conciliarem dispositionem receptum est, nedum in prima, sed in omnibus successivis Canonatis vacationibus locum habere juxta conf. Navarr. unic. de Sede vacante, ut per Paris. Gonzal. Garz. & alios relatos per Barb. de Canon. c. 26. nu. 4. Mant. decis. 56. num. 1. Millin. decis. 53. in Barcinonen. Canonatus 15. Februarii 1664. coram Verospio edita in causa de qua disc. seg. Hinc observantia, dedit, quod iste Canonatus etiam in Hispaniis, ubi circa istud jus conferendi magnam habent partem Capitula, per solum Ordinarium absque capituli participatione provideri consuevit usque ad tempora Greg. XV. qui de anno 1622. ad supplicationem Regis Catholici & capitulorum per ejus Constitutionem registratam post Barbof. de potest. Episcopi par. 3. fol. 109. juxta impress. Lugdunen. anni 1641. statuit in Regnis Hispaniarum hujusmodi Canonatum non obstantibus quacumque reservatione præterquam illa apud Sedem, pro- videri debere ab Ordinario & capitulo per concursum habendū; juxta formam ab eadem constitutione præscriptam.

Sequuta igitur vacatione hujus Canonatus in Ecclesia Majorigen. in qua juxta ea quæ habentur infra in alia Majorigen. Canonatus disc. 29. provisio Canonatum fit per capitulum cum interventu Episcopi tanquam unus ex capitularibus absque eo quod habeat illam coæqualem simultaneam, quæ aliàs de jure competit, Episcopus fretus dicto Conciliari decreto, absque concursu, vel capituli participatione Canonatum contulit Gabrieli; capitulum verò prævia interpellatione Episcopi juxta formam Constitutionis Leonis X. servata forma dicti Indulti Gregoriani illum contulit Christophoro; Verùm Petrus illum tanquam devotum ad Sedem Apostolicam ab ista impetravit, præsentatisque in Roa coram Emerix, atque dato dubio, an illæ essent exequendæ, sub die 3. Decembris 1663. negativè responsum fuit in repositione verò sub die 16. Junii 1664. recedendo à decis. diversæ affirmativa prodiit resolutio, confirmata 11. Martii 1664. concessaque victis nova audientia, sub die 12. Februarii 1666. coram eodem, recedendo à secunda & tertia resolutione, perstitum fuit in prima, & in hoc statu, quod sciam, causa silet, ob subsequutam mortem Honuphrisii.

In hoc autem intermedio tempore inter tertiam & quartam resolutionem, ex parte capituli pro veritate consultus fui pro ejus indemnitate, ac magis ad effectum occurrendi futuris præjudiciis, quæ sibi ex hujusmodi resolutionibus pro futuris vacationibus causari possent, quàm quod uni vel alteri ex colligantibus assisteret; Quare tres constituam inspectiones, Primò scilicet super istarum Insularum comprehensione sub d. indulto Gregoriano, Secundò super puncto in genere etiam pro futuris vacationibus, Et tertio in controversia speciali quinquam ex tribus contententibus potiora jura foveret.

Quoad primum, nil amplius intererat de hoc agere stante superventa declaratione Alexandri VII. super dicta comprehensione, quæ propterea ita hodie remanet extra omnem quæstionem, ut etiam habetur disc. seq. Et nihilominus quando de hoc agi debuisset, mihi omninò probabilius videbantur intermedie resolutiones super comprehensione, cum ista videatur clara, tam ex geographorum & chronistarum testimonio, quàm etiam ex dispositione juris deferente Insulas provinciis adjacentibus ad text. in l. Insulæ, ff. de judiciis, & c. unico §. Spulæ extrav. commun. ubi glos. in verbo Sicilia agit in specie de insula Majoricarum, Ac etiam ex observantia super solutione subsidii & excusati, ac jurisdictione Nuntii Hispaniarum cum aliis ponderatis in dictis decisionibus, præsertim secunda 26. Junii 1664. non revocatis, sed potius in hac parte præsuppositis in quarta earum revocatoria.

Quoverò ad secundum punctum, in quo propriè versabatur interesse capituli, & à quo etiam pendebat determinatio dictæ triangularis controversiæ, particularis decisio pendebat ab eo an ista provisio faciendæ esset per Episcopum & capitulum disjunctivè juxta formam simultaneæ de jure competentis, adeòt tanta esset vox solius Episcopi, quanta illi capituli, absque necessitate simultanei seu collegialis concursus, ac propterea quilibet diversis loco & tempore suum jus respectivè exerceret, valeat, Vel potius è converso fieri deberet unitivè collegialiter tanquam ab uno corpore tam ab Episcopo quàm à capitulo constituto, juxta eam formam, cum qua alii Canonatus hujus Ecclesiæ conferuntur, ut infra disc. 29.

Super hoc autem, scribentes in dicta causa pro tribus respectivè contententibus, ac etiam Rotæ decisiones, nimium insistebant super formula verborum Indulti eorumque grammaticalis constructionis ac significationis, quod tamen pro meo sensu, in præcedentibus etiam, sæpius verò sub tit. de fideicom. ac alibi insinuato, videbatur parvi momenti, ex propositione apud me in foro principatum obtinere debente, ut non cortex & figura verborum, sed substantia veritatis, seu verisimilis voluntatis attendi debeat, quoniam sicuti in contractibus, vel ultimis voluntatibus frequentius verborum formula pendet à diversis Notariorum stylis & formulariis, absque eo quod partes ad id reflectant, ita pariter, quando non agitur de Constitutionibus Apostolicis editis per viam legis universalis, sed de hujusmodi Indultis & gratiis particularibus respiciuntur ad substantiam, & quid Pontifex concedere voluerit; Verborum autem formula seu contextura, pro Secretariis

riorum diversitate diversa esse solet, ut supra disc. 5. Ideoque hujusmodi grammaticales quæstiones solæ & de per se in foro incongruæ videntur, præterquam ubi ipsi grammaticali significationi alia assistant, vel non resistant, & tanquam unum ex adminiculis, quoties tamen verba non sint adeò clara & expressa, quod intret regula text. in l. ille, aut ille, ff. de legat. 3. latè exornata per Rot. decis. 44. nu. 14. p. 11. rec.

10 Spectata igitur substantia veritatis, duo Pontifex pro hoc Indulto concedere voluit innovativa status in quo ex dicto Conciliari decreto iste Canonatus Pœnitentiarum singularizatus est, Primò scilicet ut ejus provisio fieret tam per Ordinarium, quàm per capitulum, non autem per Ordinarium solum independentè à capitulo, ut per Conciliare decretum disponitur, Et secundò, ut provideretur per concursum eo modo quo ad præscriptum dictarum Constitutionum Sixti & Leonis providentur dicti alii duo Canonatus qualificati, Doctoralis scilicet, & Theologalis, & sic in substantia istum Pœnitentiarium pariter qualificatum, atque habentem eandem rationem, præfatis aliis exæquare voluit, ut omnium trium uniformis provisio fieret.

Quod benè comprobari observabam ex firmatis per Rotam apud Carill. dec. 51. repet. dec. 743. p. 4. rec. tom. 3. nu. 11. cum seq. quod scilicet quamvis dicta Indulta Sixti & Leonis non fuerint causa præfata & finalis hujus Gregoriani, ad effectum, ut istud ad illorum limites præcisè ac taxativè intelligendum esset, adhuc tamen illa fuerunt causa impulsiva sive assimilativa, ut illa pro istius interpretatione attendi debeant, ut ad aliud propositum advertitur dec. 14. n. 70. p. 9. rec. ac etiam in decisionibus editis in Barchin. disc. seq. quod etiam identitas rationis benè comprobatur; Et propterea cum præfati duo alii Canonatus qualificati provideantur ita per concursum per Episcopum & Capitulum unitivè seu collegialitè, idcirco substantia veritatis ea videbatur, quod Indultum, removendo specialitatem in isto Canonatu Pœnitentiarum resultantem à Concil. Tridentino, ille sub aliorum regula caderet ac aliis exæquaretur.

12 Idque comprobari etiam observabam ab eisdem Indulti toto contextu, non autem per partes, seu verborum formulas attendendo, Et primò quia præscribendo formam concursus disponitur ut concurrentes examinari debeant mediante concione vel electione per horam super puncto extrahendo ex libro sorte aperto per Ordinarium & Capitulum in præsentia oppositorum, & sic præsupponitur actus unicus ac individuius ita contemporaneè faciendus coram Episcopo & capitulo simul seu collegialitè, dum impossibile est dictam formam verificabilem esse juxta eam simultaneam, quæ de jure competit, per quam Episcopus & capitulum distinctè, atque in diversis loco & tempore suum respectivè jus exercent.

Secundò quia disponitur, ut peracto examine, assumi seu eligi debeat ille, qui per Ordinarium & capitulum magis idoneus reputatus fuerit, quod pariter præsupponit actum unitivum seu collegialitè, ac individuum eodem tempore explicandum.

Tertio, quia Pontifex utitur verbo eligere, seu termino electionis æqualiter directo tam ad Ordinarium, quàm ad capitulum, quod pariter est argumentum actus collegialis & unitivi, quoniam ubi agitur de simultanea distributiva, tunc iste terminus adaptari potest capitulo constituto ex pluribus, sed omninò incongruus est Episcopo, qui solus pro suo jure confert.

Quarto, quia contingente vacatione in mense reservato disponitur, ut electus intra sex menses à die electionis litteras testimoniales Ordinarii & capituli in Dataria præsentare deberet, & sic consideratur actus unicus, qui cadere debeat in unica persona ad formam testimonialium per Datariam providenda, eo modo, quo providentur Parochiales cum litteris testimonialibus Ordinarii super præelectione in concursu ad formam ejusdem Conc. Tridentini, quod omninò incongruit simultaneæ disjunctivæ, ob quam dari potest (ut frequenter contingit) quod Episcopus eligat unum, & capitulum eligat alterum.

Quinto, quia eisdem Ordinario & capitulo pro eorum arbitrio per verba denotantia unitatem, conceditur facultas ex justa causa dispensandi etati 40. annorum, ac etiam mulctandi pro eorum arbitrio talem Canonatum malè suum munus explentem quod repugnare videtur simultaneæ disjunctivè seu distributivè.

Et sexto demum ducto argumento à simili à præfata

Constitutionis Leone X. à qua ut supra dictum est, congruit istam recipere interpretationem, quia disponitur Ordinarium monendum esse, ut intrà triduum interveniat in capitulo, sin minus procedatur per solum capitulum & sic ad evidentiam supponitur simultaneæ unitiva per actum unicum collegialitè.

In contrarium urgere videbatur; Primò quod in eodem Indulto Episcopus seu Ordinarius semper consideratur tanquam Ordinarius, quod incongruit intellectui, de quo supra, quoniam quando Episcopus intervenit, atque dat unicum votum in capitulo tanquam unus ex capitularibus, potius consideratur tanquam Canonicus quàm tanquam Episcopus, attenda enim ista secunda persona, tanta est vox sua, quanta est illa totius capituli, ut infra in d. alia Majorigen. disc. 29. Verùm non videbatur argumentum adeò efficax quod præmissis præponderaret, in ista præsertim Ecclesia, in qua Episcopus non habet eam simultaneam disjunctivam quæ de jure communi aliàs competat, itaut in eo concurrat dicta personarum duplicitas, quod scilicet tanquam Episcopus habeat suum jus plenum coæquale juri capituli, ac etiam interveniat in capitulo tanquam Canonicus, ut est in plerisque Ecclesiis, & præsertim habetur supra in Casaraugustana canonicatus disc. 22. ubi Episcopus ratione ita diversæ simultaneæ, pro jure suo habet duos menses ad liberam collationem, & tamen intervenit in capitulo tanquam unus ex capitularibus, in collationibus, quæ sunt in duobus mensibus ratione ejusdem simultaneæ capitulo assignatis, in ista enim Ecclesia, consideratur etiam tanquam Ordinarius, non nisi unicum votum collegialitè habet & non aliud.

14 Et secundò in contrarium magis fortiter ponderabatur alternativus interventus Episcopis vel ejus Vicarii generalis; Vicarius enim non dicitur de capitulo, neque illi conveniunt ea, quæ convenire possunt Episcopo gl. in clement. 11. de etate & qual. ubi Cardin. in §. illis verò. n. 10. Abb. in proem. decretal. 2. p. nu. 21. Caputaq. dec. 153. n. 3. par. 1. cum aliis per Rot. dec. 366. n. 2. p. 9. rec. Sed responsio etiam videbatur facilis ex eo, quod idem disponitur in dicta constitutione Leonis X. & tamen sive Episcopus sive Vicarius intervenit in capitulo collegialitè cum unico voto, ideoque ut supra dictum est, ea videbatur substantia veritatis, quod per istud Indultum, editum super Canonatu Pœnitentiarum, aliud geri noluerit, nisi tollendo specialitatem resultantem à Concilio Tridentino, istum Canonatum exæquare dictis duobus aliis qualificatis ob rationis identitatem.

Ponderabatur etiam in contrarium decis. 53. Millini, sed illa extranea erat à casu, cum incidenter ibi agatur in genere de simultaneæ competente ad limites juris communis in omnibus Canonatibus vel Beneficiis Cathedralis, non descendendo ad hæc specialia, ad quæ neque descendere poterat, dum tunc istud indultum non prodierat.

His autem positis, quod scilicet actus debeat esse unitivus seu collegialitè Episcopi & capituli, hinc de consequenti resultabat determinatio secundæ inspectionis casus particularis ad favorem provisio à capitulo in exclusionem aliorum duorum contententium; Posita enim validitate provisionis factæ per capitulum, pernecessè resultabat invaliditas provisionis factæ per Episcopum, tanquam privatam ac extra capitulum, Ac etiam corruebat provisio Apostolica ratione devolutionis quæ præsupponit utriusque provisionis invaliditatem seu negativam.

16 Ex parte provisio Apostolice ponderabatur, ac etiam admittitur in decisionibus ejus favore editis, quod quando Episcopus, & capitulum circa simultaneæ collationis exercitium sunt discordes, tunc neutra provisio concludit dum utraque dicitur facta à medietate, adinstar eorum, qui sunt præsentati à Patronis cum medietate votum, quoniam nemo ex eis jus habet ad petendam institutionem, ut in eisdem decisionibus; Atque motivum veneraliter ac in abstracto erat verum, sed fallacia erat in applicatione, procedit enim in simultaneæ disjunctiva ad puros limites juris communis generaliter competente, per quam ut supra dictum est, quilibet ex collateralibus habet jus coæquale ac æque principale exercibile diversis loco & tempore juxta supradictum exemplum duorum, vel plurium patronorum æquales voces habentium in præsentando jure singulari, & in his terminis procedunt auctoritates desuper collectæ in secunda & tertia decisione.

Secus autem ubi agitur de simultaneæ unitivæ deducenda ad exercitium per unicum actum individuum & collegialitè tanquam per unicum corpus politicum seu intellectuale.

tellectuale constitutum tam ab Episcopo quam à capitulo, tunc enim Episcopo requisito, & non curante intervenire, totum jus devolvitur ad capitulum, adinstar illius devolutionis seu verius consolidationis, quæ fit in minori parte capitularium seu collegialium, aliis non curantibus intervenire seu impeditis, aut nulliter eligentibus ad text. in cap. cum in cunctis cap. dudum, & cap. congregato de election. cap. gratum de postulatione Prælatorum cum concordantibus per Gonzal. ad regul. 8. gl. 4. nu. 68. & seq. Lotter. lib. 2. quæst. 21. nu. 24. & seq. Passarin. de elect. cap. 31. qu. 1. Rota apud Coccin. decis. 212. & in p. 9. rec. dec. 366. a habetur in materia electionis intra sub tit. de Capitulo & Canonici, ac etiam sub tit. de jurepatr. & conferunt deducta supra in Cæsaraugust. disc. 22.

Et ulterius etiam in casu simultaneæ disjunctivæ & cœqualis, tunc dicta conclusio procedit, ut illis, qui eam habet in diversam abeuntibus sententiam, neutra collatio concludat, sed fiat locus devolutioni ad Superiorem, quando uterque valide ac legitime suum jusexerit, secus autem ubi unus eorum negligit, vel inutiliter agit, tunc enim totum jus devolvitur ad consortem, seu per non jus decrecendi in eo consolidatur, ut habemus receptum in jurepatronatus, quod si duo habentes cœqualem voce valide præsentant diversas personas, nemini jus quæritur, sed locus est gratificationi, si verò unus præsentare negligit, five inutiliter præsentat putà non clericum, aut alius incapacem seu indignum, five contra formam à fundatore præscriptam, tunc totum jus consolidatur in consorte, unde propterea debetur institutio præsentatus per eum, perinde ac si ab omnibus patronis præsentatus esset, ut in dicta sua materia sub tit. de jurepatr. ex ea clara ratione, quod jurepatronatus vel conferendi dicitur individuum residens penes omnes in solidum, diviso solum exercitio, unde propterea si istud ab uno negligitur, vel malè explicatur, tanquam per jus non decrecendi totum refidet in altero.

Id autem magis de plano procedit in hujusmodi simultanea quamvis disjunctiva competente Episcopo & Capitulo in Canonicatibus præsertim & beneficiis Cathedralis; Siquidem in jurepatronatus id provenit ex sola individuitate ipsius juris ac subjectæ materiæ, non autem ratione personarum, quæ sunt dividuæ ac diversæ, cum rectè illud residere possit non solum apud plures personas inter se omnino extraneas ac de diversis locis, vel regionibus, sed etiam diversæ qualitatis, & cum diverso modo præsentandi, quia nempe alii sint laici, alii verò jure universo & collegiativo, & tamen ipsa individuitas juris causat hunc effectum; Multò magis in his terminis in quibus concurrat etiam individuitas personæ, seu major connexio, collatio enim habitualiter seu mentaliter fieri dicitur per ipsam Ecclesiam, penes quam jus conferendi refidet, sed quoniam ipsa est persona inanimata, & non apta id explicare, idcirco ejus vice ac nomine id explicat Episcopus, & Capitulum tanquam constituentes, seu repræsentantes ipsum Ecclesiæ corpus, cujus Episcopus est caput, Capitulum verò reliqua membra, ut etiam advertitur supra d. disc. 22. ac pluries sub tit. de jurepatr. ac sub altero de præeminentiis, unde propterea uno eorum impedito, seu negligente, aut malè explicante suam partem; totum jus consolidatur in alio ob duplicem individuitatem ita concurrentem.

**BARCHINONEN. CANONICATUS
POENITENTIARI II
PRO CAPITULO ECCLESIE CATHEDRALIS
ET JOSEPHO GALLART
CUM PETRO MARTYRE PHEBER.**

*Casus decisus per Rotam pro Petro Martyre,
& pendet.*

De eadem materia Indulti Gregoriani super provisione Canonicatus Poenitentiarum, an capiat Principatum Cathalonie, qui veniat necne sub nomine Regnorum Hispanie, pro quibus dictum indultum concessum fuit.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones emanate in alia causa antiquiori.
- 3 **R**esolutiones editæ in casu præsentis controversie.
- 4 **D**e declaratione Alex. VII. super comprehensione Cathalonie sub indulto Gregoriano.
- 5 **D**e conclusione, quod leges editæ pro uno Principatu non habent locum in alio æquè principaliter unito dominio ejusdem Principis.
- 6 **Q**uod observantia sit optima interpretis indultorum, aliarumque dispositionum, & actuum.
- 7 **Q**uod Principatus Cathalonie, & Comitatus Barcinonæ soleant explicari sub nomine Regni.
- 8 **I**n idem cum responsione ad observantiam, quod esset uniformis.
- 9 **Q**uod in ista materia non sit immorandum in figura verborum, sed in substantia veritatis.
- 10 **D**eclaratur conclusio, de qua nu. 5. quomodo, & quando procedat, & n. 13.
- 11 **Q**uomodo doctrinæ ac regulæ generales intelligi debeant.
- 12 **Q**uod ista quæstio sit potius facti, & voluntatis, quam juris & quomodo decidenda.
- 13 **D**e alia declaratione conclusionis, de qua n. 5. & 10.
- 14 **Q**uod sub privilegiis concessis Regibus Hispaniarum, vel Galliarum veniant alia dominia, quamvis extra Hispanias, vel Gallias.
- 15 **D**atur exemplum in Ducatu Urbini, & similibus.
- 16 **E**t aliud de alternativa acceptata per Episcopum duarum diocesium unitarum sub denominatione unius.
- 17 **Q**uando universa regio, vel dominatio veniat non curata titulorum distinctione, dominiorum diversitate.
- 18 **Q**uod tota Hispania, vel Gallia de facto reputetur pro uno Regno, licet inter se sint diversa.
- 19 **Q**uod Cathalonie sit pars Hispanie.
- 20 **U**bi lex nova emanat per viam declarationis respicit etiam præterita.
- 21 **U**na præsumptio aliam præsumptionem tollit ex observantia resultantem.
- 22 **O**bservantia non pacifica non observanda.
- 23 **C**onsectudo non extenditur de casu ad casum, vel loco ad locum.
- 24 **N**on usus, vel negligentia aliquorum non præjudicat privilegio concessio alicui universitati.
- 25 **D**e observantia particulari inducente ultimum statum per rem judicatam an obstet, necne.

D I S C. XXIX.

Præsupposito tenore indulti super provisione Canonice-
tus Poenitentiarum in Ecclesiis Regnorum Hispanie juxta seriem de qua disc. præceden. annis retro elapsis orta fuit controversia, An Ecclesiæ existentes in Principatu Cathalonie, & in Comitatu Barchinonæ, ista præsertim Barchinon. comprehenderentur sub nomine dictorum Regnorum, ita ut venire necne sub dicto Indulto, Et introducta causa in Rota inter provivum Apostolicum, & provivum à Capitulo ad formam indulti, tres prodierunt in tribus diversis instantiis sententiæ Rotales, ex rescripto etiam Signaturæ executioni mandata, in prima instantia coram Verospio præviis duabus decisionibus 4. Decemb. 1644. & 9. Junii 1645. quarum prima est impressa dec. 316. p. 9. rec. in secunda cor. Rojas præviis etiam duabus decisionibus inter suas dec. 279. & 286. repetit. eadem p. 9. rec. dec. 375. & 389. & in tertia coram Celso inter suas dec. 7. in quibus firmatur sub nomine Regnorum Hispanie non venire istos Principatum & Comitatum; Sequuta vero vacatione ejusdem Canonice per obitum dicti ut supra sententias Rotales obtinentis, eadem controversia excitata fuit, quoniam Episcopus juxta dispositionem Concilii Tridentini illum consulit Petro Martyri Pheber, Capitulum verò ad formam dicti Indulti de illo providit Josephum Gallart, Et introducta causa in Rota coram Verospio, datoque dubio, cui dictus Canonicatus esset adjudicandus, ad favorem Petri Martyris provivi ab Episcopo, prodiit resolutio sub die 15. Februarii 1664. confirmata sub die 8. Junii 1668. coram Vicecomite subrogato atque ad earum normam expedita sententia, commissa fuit causa appellationis in eadem Rot. coram Albergato, ubi pendet disputatio dubii, an dicta sententia sit confirmanda vel infirmanda.

In hoc statu, ad defensionem provivi à Capitulo evocatus fuit, seu verius tanquam Regis Catholici Advocatus desuper

desuper consultus, tam ad effectum sustinendi ac tuendi dictam collationem factam à Capitulo ad formam Indulti, & sic pro isto negotio particulari, quam etiam pro puncto generali comprehensionis istorum Comitatus & Principatus sub nomine seu vocabulo Regnorum Hispanie.

Quatenus igitur pertinet ad hunc secundum punctum inanis videbatur labor de illo agere, dum de tempore quo hæc discurrebantur, jam sequuta erat declaratio Alexandri VII. super comprehensione, ut advertitur disc. præced. & consequenter hodie cessat omnis occasio dubitandi; Seclusa verò dicta declaratione, quatenus de eodem puncto agendum esset juxta primævum statum; Quamvis in prima decisione coram Verospio 316. p. 9. rec. ex nu. 7. ad 11. insistatur in ea generalitate, quod ista Ditionis seu domini pars per Regem Catholicum possideatur sub titulo ac nomine Principatus & Comitatus respectivè autem sub nomine Regni, quodque sit dominium æquè principaliter non autem accessorie unitum Coronæ Aragonie, quæ pariter æquè principaliter unita est alteri Coronæ Castellæ & Legionis, & consequenter quod vivat cum suis legibus, & privilegiis, & consiliis, independenter ab aliis Regnis, & Principatibus ejusdem Hispanie, atque non veniat sub legibus, & privilegiis loquentibus de aliis Regnis, ex regulis & propositionibus generalibus deductis.

Attamen tam in eadem decisione, quam in omnibus aliis subsequentibus, non determinando principaliter istum articulum, illamque indecisiu relinquo, cum verbo, quidquid sit, principaliter insistitur super observantia Ecclesiarum istorum Principatus & Comitatus, quod scilicet iste Canonicatus provideri consuevit, vel per Sedem Apostolicam in casu reservationis, vel per Ordinarium jure suo ad formam Concilii, nullatenus Indulti prædicti forma servata, & cum eodem sensu proceditur in hujus causæ decisionibus coram Verospio & Vicecomite, præsertim latius in hac secunda, in qua expressè profitendo suspensum ac indecisiu relinquo istum punctum (super quo tamen ostenditur eadem inclinatio in negativam, eodem modo, quo in dictis præcedentibus decisionibus editis in alia causa ostenditur) principaliter insistitur super sola observantia, ex recepto principio, quo nil in Rota & Curia frequentius, insinuat supra disc. 26. & in aliis pluries, ut observantia præsertim in Indultis & privilegiis in casu dubio sit optima interpretis ac interpretationum Regina, quæ prævalere debeat etiam sensui, seu proprietati verborum, ut plenè in prædictis omnibus tam alterius quam istius causæ decisionibus probatur, atque est principium hodie melius absque superfluo auctoritatum cumulo licet præsupponendum.

Et conversò ex hac parte deducebantur plures auctoritates, tam historicorum quam juristarum, ac etiam geographorum, probantes quod licet istæ Ditiones Cathalonie, & Barchinonæ per plures diversos ponerentur jure Principatus vel respectivè Comitatus, eo quia sic denominabantur possessores, quando Hispania divisa erat in plures provincias seu ditiones, de facto à pluribus diversis dominis possessas, Attamen postquam sub Corona nuncupata Aragonie sequuta fuit unio dominiorum Aragonie, Valentie, Cathalonie, & Barchinonæ cum annexis, omnia ista dominia indefinitè ac promiscuè sub nomine Regnorum explicari consueverunt, quamvis etiam aliquando in actibus particularibus antiqui tituli, continuando antiquos stylos & formula, vel ad conservandam populorum benevolentiam, adhiberi consueverint ac soleant.

Et quoad observantiam, ut ex eisdem decisionibus patet, occasione respondendi ad objecta, docebatur illam non fuisse pacificam & uniformem, cum plures darentur actus in contrarium, deducendo etiam ad comprobationem alia, firmata per Rotam in Terulen. Canonicatus cor. Carillo inter suas decis. 51. ubi benè advertitur, quod istæ Hispaniarum provinciæ diversos titulos prius habentes, ac etiam quandoque retinentes Regnorum titulum seu nuncupationem quoque patent.

Mihi verò in discursu, etiam pro veritate habito in congressu, ad quem ut supra, non scribendo prius in causa, evocatus fui, hujusmodi generalitates hinc inde deductæ, principaliter fundatæ in formalitate verborum, pro mea consuetudine non placebant, ex eodem principio, de quo super hoc eodem Indulto ad alium effectum discurs. præced. ut non cortex & formula verborum, sed substantia verisimilis voluntatis, vel subjecta materia attendi debeat, ad indagandum, quod verè tam per concedentem, quam per impetrantem Indultum in animo seu intentione

Card. de Luca Lib. XII.

ne habitum fuerit; Istæ siquidem regulæ generales hinc inde deductæ præsertim cumulatæ in dicta prima decisione coram Verospio 316. n. 7. cum seq. p. 9. rec. super continuatione Regnorum seu Principatum & provinciarum in antiqua natura & divisione, non obstante unione sub eodem Principe, quoties ista est æquè principaliter, rectè procedunt in suis casibus, five ad quosdam effectus non autem ad alios, itaut fallacia frequentius consistere soleat in applicatione ad casum, & consequenter quod manifestus videatur error Juristarum nimium frequens, ex quo in omni materia tot æquivoca resultant, hujusmodi regulas ac propositiones ita generaliter ac indefinitè sumere, non distinguendo casus eorumque diversas circumstantias, five non distinguendo respectus, aut effectus, ad quos disputari contingat; Atque hoc est Juristarum malum incurabile, quod in dies semper majus redditur ex abusu insistendi simpliciter in doctrinarum ac decisionum cumulo & conlarcinatione, principale fundamentum constituendo in numero arithmetico non distinguendo effectus seu respectus, minusque reflectendo ad congruam applicationem.

Procedendo igitur ut decet cum debita distinctione casuum five effectuum, hujusmodi quæstiones videntur potius facti & voluntatis quam juris, ideoque juxta generalem regulam quæstionum voluntatis, de quibus præsertim frequentius sub tit. de fideicommissis, certam uniformem regulam, seu decisionem cuicumque casui applicabilem illæ non recipiunt, quoniam singulorum casuum particularis, ac diversa est decisio pro illius facti qualitate, ac particularibus circumstantiis, five pro effectuum vel respectuum diversitate.

Hinc proinde distinguendum est; Aut enim agitur de indultis vel aliis dispositionibus privatis inter ipsa Regna, seu inter ipsos Principatus, itaut pro morum, vel legum diversitate, possit vel debeat indultum vel alia dispositio uni congruere & alteri non, & tunc rectè procedunt regulæ seu propositiones, de quibus in dictis decisionibus, præsertim prima dec. 316. p. 9. à qua tanquam magistrali omnes aliæ regulari videntur, ut leges vel dispositiones editæ pro uno Principatu non capiant alterum, quamvis æquè principaliter sub ejusdem Principis regimen unum, juxta casum disputatum in Pampilonen. decimarum de Tafalla cor. Albergato, de quo sub tit. de Præemin. disc. 29. ubi latius de hac materia unionis æquè principalis Regnorum vel Principatum sub una Corona, quodque sub nomine aliquorum Regnorum alia non veniant, eo quia tractatur de negotio privato, quod uni Regno, vel Principatu congruere potest, alteri verò non, ex ibi latius deductis.

Alter casus est, ubi indultum vel alia dispositio principaliter continet jus vel interesse ipsius Principis in universum, qui tamen explicetur sub nuncupatione vel intitutione unius ex pluribus Regnis vel Principatibus, quæ possidet, itaut subjecta materia non patiat vel suadeat restrictionem, magis ad unum quam ad alterum Principatum, sed ipsi Principi ejusdem dominio in universum congruat, & tunc non attenditur intitutio unius magis quam alterius domini, quæ demonstrativè non autem taxativè stare dicitur, ideoque dispositio convenit etiam omnibus aliis Regnis vel Principatibus, ut in specie privilegii concessi Regi Hispaniarum, quod comprehendit omnia Regna & dominia ad Regis Catholici Monarchiam pertinentia etiam in Italia & Belgio, aliisque mundi partibus habetur apud Mantia. decis. 59. Barbof. inter tract. varios de appellat. verbo verbo Hispania appellat. 113. num. 4. & 5. & cæteris relatis deducitur in ead. decis. 316. num. 2. & 3. par. 9. recent. ex doctrina Vitalini in Clement. Archiepiscopo n. 47. & 48. de privilegiis, ubi quod sub nomine Regum Franciæ veniant etiam aliæ provinciæ unitæ vel subjectæ, quoties ipsi Regi dispositio directa est.

Quod practicè in Italia comprobari observabam cum istæ quæ habemus de aliquibus ejusdem Italie Principibus quorum Principatus constitutus est ex diversis dominiis inter se omnino distinctis, diversas etiam nuncupationes habentibus, æquè principaliter unitis, ut erat præsertim Dux Urbini quoniam juxta seriem, quæ habetur in Senogalien. Castorum sub tit. de Regalib. disc. 1. ille Principatus constitutus erat ex plurisque diversis dominiis, quorum singula diversas intitutiones, diversamque naturam, & mores habebant, nempe Ducatu Urbini, Principatu Pisauri, Comitatu Montisfeltri, Vicariatu Eugubino Montis Aviliani aliis,

aliis, quæ omnia per Paulum Tertium unita fuerunt sub expressa unione æque principali, itaut propria jura & privilegia propriamque respectivè naturam retinerent, & tamen non dubitabatur quam plura indulta illi Duci concessa convenire indefinitè pro universo isto statu, quamvis sub nomine Ducis Urbini tantum explicaretur; Quod etiam congruere videtur M. Duci Florentiæ pro iis, quæ sibi conceduntur, quamvis ejus dominatio diversos comprehendat Principatus, ut præsertim est ille Senatum omnino diversus ex diverso titulo, diversoque regimine ac legibus distinctus ab illo Florentiæ, cum similibus.

16 Ad quod rectè congruere videntur firmata in *Marianen. & Accien. Beneficii*, de qua supra *disc. 18.* ut alternativa acceptata per Episcopum duarum Ecclesiarum sub nomine, seu intulutione unius, utramque diocesim capiat eo quia quoad ipsum Episcopum habentur pro unica, quamvis inter se ad alios effectus, vel respectu omnino diversæ, distinctæ ceteri debeant.

17 Tertius demum est casus noster, ubi agitur de indulto vel alia dispositione directâ ad eundem Principem, seu ad ejus petitionem, vel in ejus gratiam edita pro aliqua ejus dominiorum parte ad quam restricta sit, ratio autem, seu causa concessionis universæ illi regioni vel parti æqualiter conveniat; Et tunc quamvis eisdem quoque regionis, vel partis dominatio ex diversis titulis proveniat, illaque, attentâ primæva natura, ob plurium diversarum dominationum, distincta esset in diversa dominia sub propriis diversis legibus, ac moribus viventia diversamque intulutionem habentia, nihilominus si idem Princeps explicatus est sub titulo generali complexivo totius illius regionis, vel etiam ipsamet regio ita genericè explicata est, tunc ex eisdem rationibus ac auctoritatibus de quibus in casu proximè præcedenti, idem dicendum venit, inspecta substantia veritatis, si vè subjecta materia, aut ratione, ob quam illa dispositio emanavit, non curatis verborum formulis, sive hujusmodi dominiorum distinctionibus, attendendis solum inter se, & nè una pars alterius dominationem per viam subjectivæ unionis prætereunda valeat, & ad quem effectum propriè considerari solet intellectualis continuata distinctio seu diversitas diocesum, vel provinciarum simul unitarum *juxta conf. 27. Mandos. cum aliis in Ampurien. & Civitat. sub tit. de præem. disc. 7. & in aliis.*

18 Applicando igitur ad rem; Spectato communi loquendi usu, hodie de facto Hispania non habens antiquam distinctionem sub diversis Regibus ac Principibus, habetur pro unico Regno, & unica dominatione, ita explicari solita sub nomine plurium Regnorum ad significandum statum antiquum, ac præservanda præjudicia aliàs singulis Regnis ac Principatibus resultantia, ne unus alterius subiectionem prætereunda possit, unde apud externos non reflectitur ad hujusmodi magis minutas distinctiones; Ac propterea quando deputatur Nuncius Apostolicus apud Regem Hispaniarum, ac pro illis Regnis, non veniunt sub dicti Nuncii jurisdictione alia dominia Regis Catholici extra Hispanias, sed bene universa hæc regio venit, non distinguendo, an una pars habeat nuncupationem Regni, altera verò Principatus vel respectivè Comitatus Idemque pariter in concessionibus subsidiis & similibus, quæ per Sedem Apostolicam fiunt, quoniam Secretarii Apostolici, vel alii Officiales litteras desuper expedientes, ad has distinctiones non cogitant neque reflectunt, ut etiam praxis docet in Regno Galliarum, in quo pariter eadem distinctiones, attentò primævo statu intrant.

Cum igitur universa hæc regio ob recentem infidelium dominationem, ac aliquam mixturam ante expulsionem, indigeret aliqua particulari cura adhibenda per ministros probos, ac litteratos, hinc introductus fuit usus Canonice Theologalis & Doctoralis, conferendorum per concursum, ac sub diverso usu quam in aliis Mundi partibus fiat; Deinde verò adinstar, atque ex rationis identitate, idem obtineri curatum fuit pro isto Canonice Penitentiarum, ut advertitur *disc. præced.* Igitur non curata partium vel provinciarum diversa nuncupatione, attendenda est generalis ratio conveniens universæ regioni, de qua ex concordii Geographorum testimonio in eisdem decisionibus non dubitatur istos Principatus & Comitatum esse, ut etiam docet praxis jurisdictionis Nuncii Hispaniarum, ac solutionis subsidiis aliorumque onerum.

Idque clarè comprobatur etiam observabam ex dicta subsequuta declaratione ad instantiam ejusdem Regis facta per eandem Sedem Apostolicam super istorum dominiorum comprehensione; Ita etiam idem concedens & con-

cessionarius clarè declaravit, quid respectivè petendi & concedendi ex tunc in animo habuerint, unde propterea ista declaratio capienda non est tanquam nova & discreta lex attendenda de futuro, & ex qua potius contrarium argumentum resultet, ut ponderatur in prima hujus causæ decisione 15. Februarii 1664. cor. Verospio, sed potius capienda est tanquam declaratio habens oculos retro, & cum vi retroactiva juxta distinctionem in materia novæ legis receptam, quod ubi est lex omnino nova, respicit tantum futura non autem præterita, ubi verò emanat tanquam declaratio antiquarum legum, retrahitur ac respicit præterita ex collectis per Farinac. *in fragmen. verbo lex n. 36. cum seqq. Honded. conf. 14. lib. 2. Rota apud Merlin. dec. 231. n. 7. apud Buratt. dec. 167. n. 4. & sapius.*

His igitur sic stantibus, dicebam ob stare non debere præsuppositam contrariam observantiam attendendam in ratione interpretativa ex pluribus; Primò quia probatio resultans ab observantia est solum præsumptiva, contraria probatione vel etiam fortiori præsumptione elidibilis, ex recepto principio, quod Major præsumptio vincit seu tollit minorem ex deductis per Menoch. *de arbitrar. casu 472. & de præsumpt. lib. 1. q. 30. & idem cum ex dicta declaratione tam concedentis quam concessionarii & ex aliis supra ponderatis; vel resultet probatio clara excludens observantiam interpretativam, potiusque exigens præscriptivam juxta distinctionem de qua supra *discurs. 26. & sapius.* Vel saltem resultet efficacior probatio præsumptiva, idcirco dictæ minori probatione deferendum non est.*

Secundò in idem, atque ad eandem probationem minorem reddendam, quod ista observantia non est pacifica & uniformis, dum ut patet ex eisdem decisionibus quandoque ista forma indulti servata fuit etiam in Ecclesiis existentibus in hoc Principatu, unde quidquid sit de responsionibus adversus dictam contrariam observantiam datis in iisdem decisionibus quando ageretur de illa firmanda vel inducenda, certum tamen videtur, istos actus contrarios (tales quales essent) sufficere ad impediendum dictam observantiam contrariam, sive ad debilitandam præsumptionem ex ea resultantem.

Tertiò magis proximè, quoniam juxta ea quæ habentur *disc. seqq. ac passim*, consuetudo vel observantia strictè intelligenda est ad ejus præcisos limites & non extenditur de loco ad locum, persona ad personam, vel casu ad casum; Et idem cum præsertim in ista Ecclesia Barchinensis dicta contraria observantia non adesset, sed potius assisteret, hinc proinde dictæ resolutiones in isto observantia motivo principaliter fundatæ, correre videbantur.

Et quarto fortiter, quoniam ubi privilegium alicui Universitati, ejusque Capiti vel Principi concessum est, non potest non usus aliquorum illi præjudicare ex iis quæ cæteris relatis habentur plenè firmata in *Januen. privilegiorum coram Royas inter suas decif. 327. & 356. & latius in eadem coram Corrado dec. 337. par. 10. rec.* Et consequenter cum istud indultum concessum sit in gratiam & supplicationem Regis Catholici, ac Universalis capitulorum Hispaniæ, hinc negligentia aliquorum capitulorum istius Principatus præjudicare non debet nec potest considerando hæc omnia simul juncta cum consueta regula, *ut singula quæ non profunt, &c.*

Hinc resultare etiam dicebam decisionem casus particularis, cui ultra generalia, solum ob stare posse considerabam motivum in ultima præsertim decisione coram *Vice-Comite* ponderatum, quod cum per dictas tres sententias Rotales executioni demandatas firmatus esset status istius Canonice, cujus provisio sequuta erat per obitum possessoris provisio Apostolice contra præfati indulti formam, ita in hac specialia vacatione intrarent termini *text. in cap. consultationibus de jurepatr.* sive alii quos habemus in materia ultimi Status in Beneficialibus attendendi; Verùm non videbatur motivum considerabile, quoniam induci non potest observantia firmativa status illa quæ resultet ex unico actu litigioso & contradicto ex deductis in eadem decisione; Et quamvis ibi respondeatur id procedere, quando lis adhuc vigeret, secus autem dum jam terminata fuit per tres conformes in iudicatu transactas ac executioni demandatas, unde propterea inferretur ad propositionem, quod res iudicata firmat statum atque facit ens de non ente, atque ut nostri dicunt, facit de albo nigrum quinimò quod ita dicatur melius statuta dicta observantia, utpotè canonizata in contra-

In contradictorio iudicio; Attamen responsio corrui ea facto quoniam licet ipse provisorius à Capitulo patientem executionem trium conformium, ulteriorem causæ prosecutionem ita fatigatus neglexerit, ipsum tamen capitulum causam appellationis seu restitutionis in integrum committi obtinuit, adhuc pendente, idcirco dici non poterat observantia pacifica; Et ulterius cum ageretur de jure universali, tam Regis, quam omnium capitulorum, hinc unius capituli negligentia, ut supra attendi non debet.

Quamvis verò ex his talis mihi videretur veritas, adhuc tamen stantibus tot resolutionibus, quodque ista Canonice ita per dictas tres conformes in hoc statu saltem de facto constitutus esset, atque conversa vacatio resultasset per mortem dicti provisori præter indulti formam suberat occasio timendi seu dubitandi, potissimè dum ita causa ob supradictam declarationem Alexandri VII. pro vacationibus futuris non firmabat statum, & consequenter prudenialia magis quam legalia huic particulari controversiæ ob stare videbantur.

MAJORIGEN. CANONICATUS PRO DIDACO DE SCALPES CUM JOANNE DI TOGARES.

Casus decisus per Rotam pro Joanne.

De simultanea collatione Episcopi & Capituli, ubi consuetudo est unitiva seu collegiativa, quanta sit vox Episcopi; Et posito quod Episcopus habeatur tanquam unus ex Capitularibus, an debeat in paritate ejus vox præponderare, ac habere vim duarum, Et de istius consuetudinis probatione.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Axi series.
- 2 Decisiones causæ.
- 3 Electio non dicitur conclusa nisi cum excessu medietatis.
- 4 Votum datum extra Capitulum non habetur in consideratione.
- 5 Infirmi possunt constituere procuratorem ad votandum in Capitulo.
- 6 Episcopus ob simultaneam habet votum æquale voto totius Capituli.
- 7 Episcopus interveniens in Capitulo, ut Episcopus, non habet votum decisivum.
- 8 Si Episcopo adheret aliqua licet minor pars Capituli, quod faciat majorem partem.
- 9 Contrarium verius ut integra vox Capituli, dicatur constitui à majori parte, atque minoris partis adhesio Episcopo non attendatur.
- 10 Vox Episcopi interefferentis in Capitulo tanquam Canonici est quanta cujuslibet Canonici.
- 11 Consuetudo contra jus quomodo debeat probari.
- 12 Consuetudo probanda est in specie, vel indivisivo, & non extenditur de casu ad casum.
- 13 Quomodo doctrina & conclusiones attendi debeant.
- 14 De ratione cui innixa est simultanea inter Episcopum & Capitulum, & an jure sit statutus modus dictam simultaneam exercendi.
- 15 Referuntur plures opinioniones remissivè, sed Curia qualem teneat.
- 16 Sed si adeest consuetudo attenditur, & ista non est contra jus.
- 17 Quando ista dicatur consuetudo contra jus, & quando congrua, & honesta.
- 18 De pluribus argumentis comprobantibus veritatem consuetudinis super voto duplicato.
- 19 A mala collatione facta per Capitulum in quo interveniat Episcopus tanquam Canonice datur devolutio ad ipsum Episcopum.
- 20 Quando actus substineatur hoc jure devolutivo, & quando non.

D I S C. XXX.

V Ato per mortem Hieronymi de mense Septembr. 1652. Canonice Majorigen. cum ex istius Ecclesiæ consuetudine, illa simultanea, que de jure communi inter Episcopum, & capitulum est disjunctiva, adeo tantum sit vox solius Episcopi quanta illa capituli, ut innuatur *sup. disc. 22. & 27. & infra*, effect unitiva, quod scilicet

Episcopus intervenit in capitulo, atque suum proferat votum tanquam unus ex capitularibus; Hinc proinde congregato capitulo, Thesaurarius & novem Canonici elegerunt Franciscum, Episcopus autem & octo Canonici elegerunt Didacum, sed quia ex primis decem demendum erat unum datum extra capitulum, idcirco stante præsupposita consuetudine, quod vox Episcopi esset duplicata, sive quod, in paritate ejus votum præponderaret, unde propterea electio conclusa dicitur ab ea parte, cui ipse adhæreat, judicatum fuit electionem fuisse conclusam pro Didaco, cui facta fuit collatio executioni demandata, suum jus non prosequente Francisco utpotè paulò post alium Canonice pacifice obtinente; Quare Joannes, cum præsupposito quod Canonice residet in d. Francisco electo à majori parte, sive quod electio ob votorum paritatem pro nemine conclusa esset, eundem Canonice imperavit à Sede Apostolica, plures vacationis modos narrando; Vel ob mortem Hieronymi prioris possessoris, jure devoluto, præsentatis litteris in Rota cor. Meltio, atque dato dubio, an litteræ essent exequentiæ sub die 27. Martii 1656. affirmativa prodit resolutio, confirmata 25. Junii 1657. atque ad earum normam emanata sententia, & commissa per signaturam Justitiæ causa in eadem Rota cor. Cerro, cum solita clausula, *parito litteris arbitrio*, datoque dubio, an intret arbitrium, sub die 23. Januarii 1658. negativè resolutum fuit, Cumque deinde Didacus aliam Dignitatem vel Canonice obtinisset, ita lis finem habuit, dicta provisione Apostolica Joannis effectum fortiente, dictæque decisiones habentur impressæ, *decif. 156. 278 & 304. p. 12. repetit. decif. 56. post Tondut. de personis. & post Zuffum de legitim. processu dec. 34. & 37. Licet enim aliæ in ista causa prodierint dec. 103. & 207. eadem. p. 12. attamen sunt super remissoria vel attentatis.*

In his autem disputationibus duo fuerunt puncti, Primò scilicet super calculo votorum, & an omnia computanda essent necnè; Attento siquidem numero arithmetico, cum eligens Franciscum essent decem, computato uno voto dato extra capitulum, eligentes verò Didacum essent novem, computatis duobus votis datis per procuratorem absentium, hinc proinde ubi etiam admittenda esset duplicitas voti Episcopi, id aliud operari non poterat, nisi inducere paritatem, quæ non concludit, cum ad effectum concludendi requiratur excessus ultra medietatem, Abbi. in c. postulastis n. 14. de concess. præben. & 14. c. cum omnes ubi Felin. Dec. & cæteri de consuet. Buratt. dec. 225. nu. 2. & dec. 809. n. 1. & habetur pluries infra sub tit. de Canonice, & Capitulo, ubi de materia electionis.

In hoc autem clara justitia assistebat huic parti, quam scribentes etiam in contrarium agnoverunt, unde propterea de hoc puncto actum solum fuit in prima disputatione, in aliis verò, eo neglecto, totus difficultatis cardo restrictus fuit ad alium punctum duplicitatis voti Episcopi, sive ejusdem voti præponderantia in casu paritatis, dum certum est de jure, ut votum datum extra capitulum contra formam *text. in c. penult. §. fin. de elect. in 6. veniat in calculo* Burat. dec. 325. n. 3. & 351. n. 8. & passim, ac admittitur *in d. dec. 156. p. 12. n. 12. & 15.* Et quamvis è converso opponeretur de nullitate duorum votorum absentium, quorum procuratores illud dederunt in capitulo, attamen obiectum verè nullam habebat subsistentiam, cum in facto justificatum esset id contigisse ex justo impedimento infirmitatis, ac propterea constitui potuisse procuratores, qui pro eis proferrent votum in capitulo juxta dispositionem *text. in c. quia propter §. illud autem de electione*, ubi scribentes communiter collecti per Castellin. de elect. c. 5. n. 90. cum seq. & habetur in dicta materia electionis infra sub tit. de Canonice & Capitulo.

Restricta igitur, ut dictum est, difficultate ad dictum alium punctum, an scilicet subsisteret necnè duplicitas vel præponderantia voti Episcopi, dum ea non subsisteret, ob votorum paritatem electio non remaneret conclusa, & consequenter locus esset devolutioni; Dicebant scribentes in contrarium, quibus Rota adhæsit, dupliciter Episcopum concurrere posse cum Capitulo in Canonice collatione; Primò scilicet tanquam Episcopum jure simultaneæ, quæ de jure viget inter ipsum & Capitulum, Et tunc ipse non intervenit in capitulo, quoniam consideratur tanquam diversa persona habens coram quale jus cum capitulo, itaut tanta sit vox unius, quanta alterius perinde, ac si capitulum unam tantum personam Episcopo coræqualem repræsentaret, atque quilibet eorum disjunctivè diversisque loco & tempore suam collationem

tionem facere potest, Achill. dec. 4. de praebedis Gonzal. ad regul. 8. glof. 45. nu. 52. & sequent. cum concordant. decif. 366. par. 9. recent. num. 34. & supponitur in huius causae decisionibus praesertim prima, & habetur disto disc. 22. & 27. & consequenter Episcopus, ubi considerandus veniat iuxta hanc personam, ponendus non erat in calculo in actu capitulari, quoniam etiam si intervenire vellet in capitulo, ibi praesidendo tamquam Episcopus, nullum habet votum decisivum iuxta expressam dispositionem Sacri Concilii Trident. sess. 25. de reform. cap. 6. & firmant communiter scribentes collecti per Barbof. de Episcopo allegat. 73. nu. 17. Puteus dec. 116. lib. 3. dista decif. 366. nu. 28. & 29. part. 9. & in causae decisionibus, Unde propterea sublati voto Episcopi de capitulo, sine dubio major pars votorum capitularium constituens integram vocem capituli assistebat Francisco, & successivè data etiam coequali simultanea in Episcopo, nulla collatio legitime conclusa dici poterat, dum ex duobus collatoribus coequalibus unius in unam, alter verò in aliam personam devenerat.

Et quamvis aliqui ex nostris dicerent, quòd ita votum Episcopi impingatum remanebat ab octo capitularibus sibi adherentibus, quòdque propterea ejus vox habens adhaerentiam partis alterius vocis remaneret ponderosior, atque concludenter, ut fuit sensus Hostien. in 8. cap. postulastis de concess. praebed. super quo discurrit Gemuent. in practicabil. Eccles. cap. 643. At tamen istud motivum merito rejectum fuit tanquam omnino improbabile, ut ego ab initio in congressibus insinuaui, quoniam de jure verius est, ut in vocibus corporum politicorum seu Universitatum collegiativè explicandis, sive agatur de jure conferendi, sive de jure praesentandi vel quocumque alio actu, integra vox constituatur à majori parte congregatorum, quae absorbet, ac suffocat minorem, perinde ac si ista non intervenisset in capitulo, seu Collegio, quòd ita totum ab ea majori parte constituitur seu repraesentantur dicitur, & consequenter adhaesio minoris partis alteri voci Episcopi in nulla consideratione habetur ut firmant Joannes Andreas, Butr. Abb. Imola, & caeteri in d. cap. postulastis de concessione praebedae, idem Joannes Andr. in cap. à collatione de appellat. in 6. ubi etiam Gemin. & Franch. late Prob. ad Monach. in rubr. de jur. patr. idem Gemuent. d. c. 643. Rota apud Buratt. dec. 225. 351. & 380. d. dec. 366. p. 9. rec. & habetur in sua materia sub tit. de jurepat. & in huius causae decisionibus.

Aut verò Episcopus intervenit in capitulo tamquam Canonicus, ac unus ex capitularibus potius quam tanquam Episcopus, & tunc de jure suum votum nullum habet privilegium, vel praerogativam, sed tanta est ejus vox, quanta cujuslibet Canonici seu capitularis Abb. in d. c. postulastis nu. 14. & alii apud Barbof. d. alleg. 73. num. 18. Lotter. de benef. l. 1. qu. 16. nu. 104. & seq. Merlin. dec. 591. nu. 2. & in causae decisionibus praesertim prima dec. 156. p. 12. rec.

Cumque ex hac parte in vim remissoriae Rotalis per plures testes, ac etiam per plures actus capitulares effectum sortitos probata esset consuetudo, quòd votum Episcopi haberetur pro duplicato, sive praeponderanti, itaut in paritate concludere dicebant scribentes in contrarium, quibus Rota in dictis decisionibus adhaesit, dictam probationem non concludere; Vel quia testes non bene concluderent de quadragenaria, de visu subducto tempore litis ac pupillaribus aetatis, ut concludere debent in consuetudine juri contraria ad text. in cap. final. de consuetudin. ubi glof. & DD. de quibus apud Sperell. decision. 89. numer. 25. cum sequent. apud Peniam decision. 1123. num. 3. & 4. & passim.

Vel quia iidem testes deponerent de diversis actibus capitularibus, puta deputationis syndicorum ac punctatorum aliorumque officialium, non autem deducerent ad speciem aliquam provisionem Canonice, unde propterea intrat conclusio, quam in materiam consuetudinis receptam ac frequentem habemus, ut illa strictè ad ejus praecisos limites attendi debeat, non autem extendi de casu ad casum; persona ad personam vel loco ad locum, sed justificari debeat in specie, imò in individuo juxta celebre conf. 287. Quidrad. cum concord. apud Greg. dec. 162. n. 4. Buratt. dec. 129. nu. 6. & late in huius causae decisionibus quae in ista conclusione majorem vim constituunt; Assignando etiam diversitatem rationis inter dictos alios actus capitulares probatos, & istam collationis Canonice, quòd scilicet illi sint modici momenti super electione offi-

cialium ac ministrorum manualium, & amovibilium, ideoque ab eis inferre non liceat ad istum actum gravem, & perpetuum provisionis Canonice.

Mihi in ista causa videbatur verificari id quod frequenter, & fortè usque ad vitium, declamare soleo, quod in judicando, & consulendo vis non consistit in conclusionum auctoritatum cumulo, sed in earum congrua applicatione ad casum, Siquidem omnes conclusiones in his decisionibus deductae sunt verae, illasque ego admittebam sed fallacia videbatur consistere in applicatione, ex cujus defectu dictae resolutiones reflectendo etiam ad solam veritatem, non placebant, unde propterea dici poterat, admitto totum, sed nego consequentiam.

Ad id autem probandum, observabam in jure expressè statutum non esse modum collationis Canonice, aliorumque Beneficiorum Ecclesiae Cathedralis inter Episcopum & capitulum, ambo siquidem concurrunt ex ea ratione insinuata d. disc. 27. & alibi, quòd collatio fieri dicitur nomine ipsius Ecclesiae, quam repraesentat Episcopus tanquam caput, & capitulum tanquam reliquum corpus, sed quomodo in hoc actu explicando concurrere debeant, id in jure determinatum non est, pluresque desuper habemus diversas opiniones diligenter collectas & relatas per Fagnan. in c. cum Eccles. Volater. de elect. ut etiam advertitur supra disc. 1.

Et bene verum, quòd Rota & Curia Romana inter plures opiniones eam recepit hodiè pro certa regula statutam, ut iste concursus esset per dictam simultaneam disjunctivam, per quam tanta sit vox Episcopi, quanta capituli absque necessitate collegialis, vel simultanei concursus, ut in dictis disc. 1. 22. 27. & passim; Verum id procedit non refragante contraria consuetudine, cui omnes concordant deferendum esse Casador. decif. 22. de praebed. Penia dec. 995. numer. 5. Buratt. decision. 809. numer. 6. Fagnan. dist. cap. cum Eccles. Volater. num. 25. & sequent. & infra disc. 32. Ista verò consuetudo non exigit immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo putativo, seu ejus famam eodem modo, quo requiritur in iis quibus jus resistit, & cum quo praesupposito in huius causae decisionibus proceditur, quoniam id non est contra, sed praeter jus, & consequenter sufficit sola decennalis, cum ita dicatur potius observantia interpretativa juris dabit quam interpretativa juris clari ad communiter notata in c. novum genus de decimis cum concord. apud Buratt. d. dec. 809. nu. 6. & pluries d. tit. de decim.

Atque in hoc mihi videbatur consistere aequivocum seu fallaciam; Tunc enim consuetudo dicitur contra jus indigens rigorosa probatione, quando e.g. Episcopus non tanquam Episcopus jure simultaneae, sed tanquam Canonicus, atque unus ex capitularibus praetenderet votum duplicatum vel praeponderans, cum tunc sit contra jus; Sive ubi Episcopus vel respectivè capitulum praetenderet ex consuetudine sibi competere jus conferendi in solidum pleno jure privativè ad alterum, ut occasione hujusmodi praetensionis, quae habeatur per capitulum advertitur dicta disc. 1. & disc. prox. seq. sed ubi Episcopus intervenit tanquam Episcopus jure dictae simultaneae, quae in genere vel substantia firma remaneat, solumque allegetur consuetudo super modo exercitii, tunc nullo jure, nullaque ratione dicendum venit istam esse consuetudinem contra jus, dum ab isto talis modus praescriptus non habetur.

Ubi verò Episcopus, qui juxta dictam magis communem ac receptam opinionem super hac simultanea regulariter habet jus coequale cum toto Capitulo, atque disjunctivè diversis loco, & tempore conferre potest, contentus fuit majorem, potestatem reddere minorem atque loco integrè & coequalis vocis quam de jure habebat extra Capitulum, ita coartare ad interventum Collegiativum cum voto simplicis Capitularis, ita tamen magis qualificato, tunc sine dubio dicere non potest Capitulum istam esse consuetudinem à jure exorbitantem, in ejus praedictum, cum potius sit sibi proficua, praedictialis autem Episcopo, atque diminutiva suae potestatis; Et consequenter ea quae dicuntur circa exorbitantiam consuetudinis super voto duplicato, vel praeponderanti Episcopi, extranea sunt ab istis terminis, cum percutiat casum in quo Episcopus interveniat tanquam Canonicus, salvo suo jure Episcopali circa simultaneam disjunctivam, unde in eo verificetur reduplicatio jurium ac personarum, juxta casum de quo d. disc. 22. secus autem ubi intervenit pro sola persona Episcopi, ita diminutè exercendo illud jus, quòd magis esset majus, cum

cum tunc potius congrua, & honesta videatur dicta praerogativa, tanquam modica compensatio illius longè plurius quod Episcopus dimittit.

Plura etiam id comprobant, Primo scilicet dicta observantia circa electionem aliorum officialium Capituli, undè intrabat argumentum deductum ex Auth. multò magis C. de Episc. & Cler. quoniam Episcopus, tanquam Episcopus (ut supra) nullum habet votum decisivum in Capitulo, neque in istis Officialibus intrat ratio simultaneae, ergo multò magis in eo actu, in quo ipse habet majus jus, & sic dicta diversitas rationis non intrabat, sed potius retorquebatur.

Secundò, quia dicta voti duplicitas, seu praeponderantia principaliter percutit praedictum, ac interesse ipsius Capituli, quòd tamen ingenuè admittebat ac fatebatur istius consuetudinis veritatem.

Tertiò, quia etiam de jure juxta sensum aliquorum, praesertim Hostien. in d. cap. postulastis de concess. praebed. Butr. n. 10. Imol. n. 9. & insinuatur per Genuen. d. g. 643. in princ. vox Episcopi, vel Praelati in Capitulo debet esse ponderosior, unde quidquid sit de isto assumpto, quando solum & de per se consideretur, adhuc tamen considerabile videbatur pro adminiculo.

Et quartò fortiter stante consuetudine ferè universali Hispaniae super hujusmodi voti Episcopi duplicitate, vel praeponderantia, ut per Gonzal. ad reg. 8. glof. 45. nu. 74. Burat. dec. 809. quae omnia simul juncta cum solita regula ut singula quae non prosunt, nimis in claris hanc veritatem ponere videbantur; Atque non erat extendere de casu ad casum odiosam ac exorbitantem consuetudinem aliàs strictè intelligendam, sed potius interpretari congruè consuetudinem praedictalem ei qui eam allegabat aliàs de jure plus habenti.

In Congressibus item habitis super causae directione, ac etiam in primis disputationibus, motivatum fuit, quòd data etiam unicitate voti Episcopi, juxta sensum partis adversae considerandi tanquam Canonici, adeò ut exindè resultaret votorum paritas, & non conclusa electio, adhuc tamen sustineri deberet collatio facta Didaco ab ipso Episcopo cum aliqua parte Capituli, jure devoluto, cum sent bene simul, Episcopus intervenire in Capitulo tanquam Canonicum, & tamen ob collationem à Capitulo non conclusam, ad eundem dari devolutionem, ut advertitur etiam supra disc. 1. ex traditione Imolen. & aliorum in d. c. postulastis de concess. praebed. & c. à collatione ad appell. in 6. Achill. dec. 4. n. 3. & 4. de praebed. Coccin. dec. 212. nu. 5. apud quos habetur quòd ipse actus ab Episcopo gestus traditionis possessionis, cum praepcepto, ut ei responderetur de fructibus, habeatur pro collatione.

Verum istud motivum non videbatur tutum, quoniam ut advertitur in d. alia Majoricen. Canonice. Penitentiar. disc. 27. ac firmatur d. dec. 366. ex n. 22. cum seq. par. 9. rec. tunc id procederet quando stante invaliditate actus Episcopus exercendo dictam potestatem sibi delatam jure devoluto, novam collationem fecisset discrete ab actu Capitulari, atque per novum ac diversum actum; Secus autem dum fecit unitum cum Capitulo, & tanquam per actum Capitularem, qui ita remanet individuus, ut latius in d. dec. 366. p. 9. rec. & sic super hoc modica habita fuit disputatio, dum non constabat de voluntate Episcopi conferendi hoc jure, & consequenter extraneum remanebat agere de potestate.

NOVARIEN. JURIS CONFERENDI

I N T E R

CARDINALEM ODESCALCHUM

Indultarium, ac Episcopum,

ET CAPITULUM NOVARIAE.

Responsum pro veritate.

An vacante Sede Apostolica per mortem Papae, per quam cessant reservationes, illas praesertim mensuram ex Regula octava seu nona, collatio in mensibus alias sub dicta Regula cadentibus pertineat ad habentem indultum Cardinalitium conferendi reservata, vel potius ad Ordinarium collatorem aut ad Capitulum, quòd habeat jus conferendi.

- 1 Acti series.
- 2 De indultis conferendi extraordinariis, quae concedi solent illis qui non sunt Episcopi seu Ordinarii collatores.
- 3 Ista indulta cessant Sede Papali vacante.
- 4 Per mortem Papae, ac Sede Papali vacante cessant reservationes.
- 5 Sed in aliquibus remanet affectio.
- 6 In materia cessationis, vel comprehensionis indulti Sede Papali vacante attenditur verisimilis intentio.
- 7 Quod conclusio, de qua n. 3. procedat in eo indultario, qui fuit Episcopus, & de ratione.
- 8 Id comprobatur ex pluribus.
- 9 Reservatarius fructuum dicitur eorum Dominus, ac si ecclesiam non dimississet.
- 10 Renunciatio non capit id, quòd verisimiliter credendum non est fuisse renunciatum.
- 11 Ubi non habemus auctoritates speciales, quomodo sit judicandum.
- 12 Quòd hodiè indulta tribuant jus delegatum.
- 13 Sed in hoc gratiam, & favorem indultariorum non autem contra, atque indulta ad favorem non debent retorqueri in odium.
- 14 Consuetudo per quam Capitulum praetendebat omnimodam collationem privativè ad Episcopum habet juris resistentiam, ideo debet esse immemorabilis.
- 15 Posito dicto jure conferendi Capitulum venit sub nomine collatoris, & confert etiam in mensibus reservatis Sede Papali vacante.
- 16 Quòd ista consuetudo sit difficilis probationis, & de ratione.
- 17 Quando regula reservatoria inceperit.
- 18 De simultanea inter Episcopum, & Capitulum.

D I S C. XXXI.

Postquam per plures annos Cardinalis Odescalchus Ecclesiam Novariensem satis pie, ac laudabiliter rexit, cum consueto indulto Cardinalitio conferendi reservata, dimissus fuit ad illius dimissionem, atque per Alexandr. VII. in ejusdem Ecclesiae provisione in persona Julii ejusdem Cardinalis germani fratris, ad sui favorem sub unico verbo facta fuit reservatio annuae pensionis scutorum 3. m. ac etiam juris conferendi in octo mensibus juxta formam, ac tenorem indulti sibi aliàs concedi eo modo quò omnibus Cardinalibus Ecclesias dimittentibus eadem indultaria facultas praeservari solet, restricta solum dicta facultate ad Ecclesiam ultimo loco dimissam, si pluries eum habere contingat juxta Constit. 60. Urban. VIII. de qua supra disc. 2. expedito etiam indulto particulari, seu extraordinario in eodem disc. 2. enunciato.

Cum autem Apostolica Sede vacante per obitum Clementis IX. de mense Ianuarii contigerit vacatio Canonice Cathedralis, ejusdemque Ecclesiae Capitulum praetenderet ex consuetudine habere jus conferendi istos Canonicatus privativè ad Episcopum; Hinc triangularis orta est quaestio inter dictum Cardinalem indultarium ex una, Episcopum ex altera, & capitulum ex altera partibus, cui nam competeret jus conferendi dictum canonicatum, aliaque beneficia, quae in mensibus cadentibus sub reg. 8. hodie 9. vacare contingeret, desuper ex parte tam Cardinalis indultarii, quam aliorum benevolè, ac extrajudicialiter contententium, pro veritate consulus.

Respondi distinguendo quaestionem in duas inspectiones, Unam scilicet inter Cardinalem indultarium, & Ordinarium collatorem, sive esset Episcopus, sive esset capitulum, sive uterque simul; Et alterum, quatenus indultum non intraret inter Episcopum, & capitulum.

Quatenus ad primam pertinet, quando praefatus Cardinalis non fuisset Episcopus, adeò ut nunquam in eo radicatum fuisset jus ordinarium conferendi competens ex juris communis dispositione, sed esset solum indultarium ex gratia Pontificis juxta casum indultorum extraordinario- rum de quibus apud Caputaq. decif. 214. part. 2. Garz. de benef. part. 5. cap. 1. num. 647. & 648. Gonzal. ad reg. 8. §. 5. proam. num. 48. Rota dec. 442. par. 1. vid. apud Peniam dec. 367. & in aliis.

Et tunc dixi, quòd casus videretur planus ad favorem ordinarii contra Indultarium; Iste enim casus cadere non potest

rest consideratio, de qua in sequenti casu illius indultarii, qui fuit Episcopus, unde propterea indultum continere dicitur meram delegationem per quam indultarius conferat reservata, vice, ac nomine Papæ, eo modo quo hodie etiam in ipsismet Cardinalibus Episcopis per Constitut. 59. Urb. VIII. apud Beneficialistas, ad alios tamen effectus, est receptum; Et consequenter juxta generalem regulam text. in l. lex vestigali ff. de pign. cuicumque materiam passim per DD. applicatam, resolutum jure datoris, resolutum remanet jus acceptoris, ut punctualiter Caputaq. d. dec. 214. p. 2. Garz. de benef. p. 5. c. i. n. 647. Gonz. d. §. 5. proem. n. 48. Germon. de indult. §. per quæ sublatis n. 99. ubi de hoc indulto extraordinario, quod Cardinalibus in aliena dieces concessi solet; Ita enim Papa censetur concessisse quod erat suum atque beneficia reservata cum hoc præsupposito reservationis.

Abolutum enim est beneficiale principium, quod Sede Papali vacante cessant Regulæ Cancellariæ, ac reservationes accidentales, seu discontinuæ, ista præsertim mensium resultans à reg. 8. seu 9. Quinimò etiam cessant omnes aliæ reservationes reales vel personales, quæ non sint clausæ in corpore juris, sed resultent a regulis, ita per mortem Papæ cessatis, ut sunt illæ ratione collectoriarum vel familiaritatis Papæ, aut ratione primæ dignitatis ac similes, licet exinde quoad Ordinarios nullus resultet cessationis effectus ob affectionem; quæ adhuc remanet.

Ut in specie cessationis hujus reg. 8. & 9. unde propterea, tanquam per remotionem obstaculi integrum sit Ordinarii jus conferre in omnibus mensibus, Caputaq. d. dec. 214. Crescent. dec. 3. n. 4. de priv. Garz. d. c. 1. p. 5. n. 645. Gonzal. ad reg. 8. §. 5. proem. n. 46. cum seqq. Rota coram Merlin. dec. 192. n. 4. & omnes.

Ubi verò indultarius fuit Episcopus, itaut in eo ratione Episcopatus, jam relederit, ac radicatum fuerit jus ordinarium, Et tunc, cum præsupposito quod ordinarius collatos non esset Capitulum, sed Episcopus, ut infra, non improbabiliter dici posse censui, quod jus indultarii adhuc duraret.

Ista enim materia regulanda venit ex verisimili mente gerentium actum, juxta dec. in Aretina canonizat. coram Guidobono relatum per Gonz. d. §. 5. proem. n. 50. & 51. Caputaq. dec. 58. p. 2. quod scilicet concessa expectativa de prima præbenda vacatura restricta ad menses ordinarios non capiat præbendam vacantem in mense Januarii Sede Papali vacante, quamvis ille ob cessationem regularum ut supra esset ordinarius, ex verisimili intentione Papæ, quod loquendo de mensibus ordinariis, intellexerit de mensibus continuis currentibus, non autem de istis accidentalibus, seu extraordinariis.

Ita à simili, cum hujusmodi dimissiones Episcopatum, quas Cardinales faciunt cum reservatione fructuum, vel pensionis, ac etiam collationis beneficiorum, admittantur in ipsorum Cardinalium gratiam, cum illis conditionibus, cum quibus conveniant cum eis, qui de Ecclesiis providendi sunt, adeo ut quamvis Papa dicere soleat omnia facere motu proprio, autem in effectu totum sequi videatur ex conventionem inita inter resignantem, & resignatarium.

Hinc proinde, ex verisimili intentione tam Papæ admittentis, quam Cardinalis dimittentis, atque spectata magis substantia veritatis, quam fictione, vel subtilitate legis, jus conferendi in octo mensibus, quod jam Cardinalis indultarius habebat non dicitur asequi ex novo jure delegationis, & ex eo novo indulto particulari, seu extraordinario, quod desuper expediri solet, sed potius jure retentionis, vel non dimissionis dictæ primævæ Episcopalis, seu ordinariæ facultatis, perinde ac si ad hunc effectum adhuc esset Episcopus; Et consequenter quod sibi conveniant ea, quæ super dicta sunt de jure conferendi competente Ordinario, etiam in mensibus reservatis Sede Papali vacante.

Quod comprobari videtur; Primò ex ipsa cedula Conclistoriali, dum istud jus conferendi regitur à verbo referavit relativè ad formam indulti, quod jam Cardinalis habebat dum esset Episcopus, & sic potius per viam præservationis, ejus quod habebat; eo modo quo ab eodem verbo regitur etiam reservatio fructuum decurforum, & non exactorum, perinde ac si adhuc esset Episcopus; Licet enim ex deductis d. disc. 2. dimissio Episcopatu, Cardinalis indultarius jus conferendi de stricta juris censura habere magis dicatur ex nova reservatione, novoque indulto particulari quod extraordinarium dicitur, attamen

dum Papa ad primum generale indultum relationem habet, ita dicta intentio probari dicitur.

Secundò, quia ubi per cardinalem fit dimissio Ecclesiæ cum reservatione fructuum, assignata solum novo Episcopo congrua, ut frequenter contingit, tunc Cardinalis dicitur percipere fructus tanquam dominus beneficii, & tanquam per continuationem antiquæ possessionis, vel jure perinde ac si non resignasset, ut latè Paris. conf. 39. vol. 4. alter Paris. de resign. l. 6. tit. 1. n. 17. & 18. Mandol. in reg. de ann. q. 30. n. 1. Rota dec. 1. n. 13. & 14. p. 9. rec. & de quo infra in Bonon. spoliis disc. 81.

Et tertio, ut in materia resignationis attendenda sit verisimilis voluntas resignantis, bene confert recepta theoricarum Bart. in l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verb. oblig. n. 24. cum concord. per Rotam dec. 186. p. 3. rec. n. 2. & 3. & pluries in sua materia sub tit. de renunciat. quo scilicet sub renuntiatione non venit id quod non est verisimile, ut fuerit in animo renunciantis, cum pluribus similibus quæ in hac renuntiationis materia habemus.

Et hic videbatur casus, quod scilicet juxta communem usum, inter renunciantem, ac renunciatarium conveniatur, ut ipse contentus esse debeat collatione quatuor mensium, reliquis remanentibus penes renunciantem jure primævæ, & continuativo, per non dimissionem.

Ubi verò obiiceretur id quod frequenter mihi obiici solet, quod scilicet istud esset ratiocinium absque speciali auctoritate, replicabam, quod neque in contrarium, quantum tunc indagari potuit, aderat auctoritas, quæ percutiat istos terminos, dum d. dec. 214. Caputaq. ac aliæ allegatæ, percutiat terminos diversos puri indultarii ex delegatione juxta primum casum supra exemplificatum non autem istum, idè quod cessante casu legis, vel speciali doctrina, judicare oportet cum regulis, ac propositionibus generalibus; vel similibus, idè quod rectè intrat dictum Pauli de Cast. conf. 434. l. 2. in fine, quod ego aliàs etiam deduxi pro Cardinalibus indultariis contra Datariam supra disc. 1. ibi, sufficit auctoritas mea, qui video, & cognosco prædicta omnia vera, & veritate fulciri; Atque si inspiciantur omnes doctrinæ quas in utroque jure civili, & canonico, ac etiam in ista materia beneficii habemus hodie receptas, quoties non habetur casus præcisus legis, ita nostros majores processisse constabit, atque ex auctoritatibus eam proximè conferre dixi dec. 4. Achill. super regula modificat. induit. Card. ubi de his indultis occasione dimittendi Ecclesiam.

Neque præmissis obstare dixi, quod hodie indulta Cardinalibus concedi solita non operentur illum effectum, quem antiquitus operabantur, removendi scilicet solum obstaculum reservationum, itaut Episcopi indultarii etiam in mensibus cadentibus sub regula nona conferre dicerentur jure ordinario, ac proprio, cum nunc conferant jure delegato per Constit. 59. Urb. VIII. quæ hanc diversitatem induxit, ut d. disc. 1. & alibi.

Quoniam id procedit in gratiam indultariorum, eorumque favore, ut ita majorem habeant facultatem in vim indulti conferendi beneficia, aliàs conferenda ad electionem vel præsentationem, seu collationem capitulorum, quibus attento dicto statu antiquo indultorum præservantium solum jus ordinarium, eadem indulta suffragabantur juxta decis. 530. 531. par. 4. rec. tom. 3. & dec. 444. par. 5. ut eadem discurs. 1. Et sic id quod favore inductum est in odium retorqueri non debet, vulgata l. quod favore Cod. de leg. l. nulla juris ratio ff. eod. cap. quod ob gratiam de regul. jur. in 6.

Hinc proinde cessabat necessitas agendi de altera inspectione percutiente controversiam pertinentem inter capitulum & Episcopum, quoniam five ad unum, five ad alterum ordinaria collatio pertineret, ex præmissis idem est effectus; Verùm ubi cessante jure indultarii de hoc agendum esset, dixi decisionem pendere ex facto potius, quam ex jure, An scilicet capitulum probaret necne præsuppositam immemorabilem consuetudinem super omnimodò jure conferendi in omnibus mensibus privativè ad Episcopum, & quam consuetudinem, ob vehementem, juris residentiam non dubitatur esse debere immemorabilem ut advertitur Lotter. l. 2. q. 21. n. 50. & seqq. atque habitum fuit tanquam absolutum in supra enunciata controversia inter Datariam, & Cardinales indultarios, disc. 1. & habetur etiam disc. proxim. præced.

Si enim ista consuetudo legitime justificaretur, tunc dixi quod sub nomine Ordinarii collatoris veniret ipsum capitulum, cui competeret ista facultas providendi beneficia in mensibus

in mensibus aliàs reservatis Sede Papali vacante, juxta punctualiter firmata per Rotam apud Seraph. dec. 980. num. 5. & seq. & per totum, ubi in specie, quod sub nomine collatoris in isto casu venit capitulum, cui ex consuetudine tale jus competat.

Difficultas, tamen non levis contra capitulum erat super nimia difficultate, ac forsitan impossibilitate dictæ probationis; Cum enim inter immemorabilis requisita posita per vulgarem gl. in c. 1. de præscript. in 6. duo sint præcipua; Primo scilicet quod testes, deponant de pacifica observantia ad visum per annos 40. Et secundo, quod nihil unquam auditum, vel visum, aut practicum fuerit in contrarium, atque supponeretur, in facto Episcopus etiam non indultarius aliquas fecisse collationes, hinc proinde non videbatur quomodo secundum requisitum esset justificabile; Minusque primum, quoniam ex Bursat. conf. 126. n. 101. & 102. ad verit. Lott. l. 2. q. 37. n. 2. auctor regulæ reservativæ mensium fuit Alex. V. de anno 1447. quem alii Pontifices sequuti sunt, unde propterea habemus spatium intermedium annorum 220. & ultra, in quo rari sunt hujusmodi casus, in quibus cessantibus regulis reservatoriis, fiat reversio ad jus commune, sive statum antiquum, ac propterea non videtur quomodo istud requisitum esset verificabile, ut etiam advertitur d. disc. 1.

Cessante autem consuetudine, dixi prætendi non posse per Capitulum simultaneam de jure intrantem inter Episcopum, & Capitulum de qua supra disc. 22. 27. & 29. dum supponebatur ipsum habere jus conferendi in quatuor mensibus ordinariis, absque aliqua Episcopi participatione insolidum, ac pleno jure, quo posito dictum Capitulum jam haberet suam simultaneam portionem, ita per quemdam turnum divisam, ut habetur dicto disc. 1. & 22. & disc. seq. sed quia necessitas non exigebat hanc inspectionem assumere, cum illa intraret, quando firmatum esset non intrare indultum Cardinalis, quod ex præmissis probabilius videbatur locum habere, idcirco de hoc agere neglexi, cum non sequuta prius decisione dicti primi puncti cum indultario, esset labor inanis, Atque ita primo aspectu mihi respondere visum fuit, salvo maturiori judicio, quando punctus ulteriorem disputationis trutinam haberet.

BENEVENTANA JURIS CONFERENDI, PRO CAPITULO ECCLESIE METROPOLITANÆ CUM ARCHIEPISCOPO.

Casus disputatus coram Datario, & deinde in Rota decisus pro Capitulo.

De eadem materia simultaneæ inter Episcopum, & capitulum in jure conferendi Canonicatus & Beneficia Ecclesiæ Cathedralis; Et de consuetudine, per quam unus acquirat istud jus privativè ad alium, Et incidenter de validitate vel invaliditate concordie desuper inite.

S U M M A R I U M.

- 1 Fæti series.
- 2 Habens centenariam potest allegare quemcumque titulum de Mundo meliorem.
- 3 Ubi super jure conferendi capituli privativè ad Episcopum est immemorabilis non cadit difficultas.
- 4 Habens immemorabilem potest allegare quemcumque titulum meliorem.
- 5 Immemorabilis non probatur per scripturas, & de ratione.
- 6 Quomodo probetur per testes, & de ejus requisitis.
- 7 Declaratur conclusio de qua n. 5. & quando scripturæ in hac probatione admittantur.
- 8 Datur distinctio circa consuetudinem super jure conferendi inter Episcopum, & capitulum.
- 9 De turnaria divisione temporum, vel mensium.
- 10 Superveniens casus post divisionem non attenditur.
- 11 Transactio non datur in re clara, & quid requiratur.
- 12 Requiritur etiam, ut aliquid detur hinc inde ad limites justitiæ, itaut, in ea etiam intret læsio.
- 13 Etiam in transactione inter Ecclesiasticos super jurisdictione, ac incorporalibus procedit Extrav. Ambitiosæ.
- 14 De circumstantiis redolentibus malam fidem.

Ab antiquissimo tempore, ac super tria sæcula probationis affirmativæ, abique eo quod constaret, vel memoria haberetur de contrario, capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ Beneventanæ in quatuor mensibus ordinariis, Martii, Junii, Septembris & Decembris liberè ac independenter ab Archiepiscopo, conferre consuevit Canonicatus alicujus Apostolicæ reservationis vel affectionis obstaculum non habentes; Cumque ob reservationem aliorum mensium resultantem à Regula 8. seu 9. ita sequeretur quod Archiepiscopus (quoties indulto conferendi reservata munus non sit) nullam in hujusmodi Canonicatum collatione participationem haberet; Hinc modernus Archiepiscopo, post longam patientiam in hujus juris libero exercitio per capitulum habito ab an. 1643. usque ad 1657. in quo ipso casu præbuit collationem 14. Canonicatum, sumpta opportuna occasione, quod capitulum constitutum ex 27. Canonicis & Dignitatibus, ob pestem in ea Civitate nimium crassatum, redactum esset ad 17. comminata lite super dicto jure conferendi, curavit in capitulo proponi aliquam concordiam, dictæque propositioni dissentientibus quinque ex magis qualificatis à capitulo discedentibus, ac etiam duobus aliis, quavis non discedentibus, à reliquis decem, ex quibus plures erant ejus officiales, vel familiares, conclusa fuit concordia, Apostolica etiam auctoritate munita, super turnaria, seu alternativa inter ipsos Archiepiscopum, & capitulum, in vacationibus, quæ in dictis ordinariis mensibus contingerent; Sequuta verò Canonicatus vacatione de mense Septembris 1664. Capitulum habendo dictam concordiam tanquam invalidam, atque continuando ejus possessionem, Canonicatum contulit Januario Colle, Archiepiscopus verò in vim dictæ concordie illum contulit Aloysio Antonio Ajello, Unde propterea introducta desuper lite cor. Prælato deputato, cum ex parte provisi per Archiepiscopum obicerent de obstantia clausularum contentarum in Brevi Apostolico emanato super dictæ concordie confirmatione, præviis aliquibus disputationibus, ex commissione Papæ habitis coram Datario, obstaculum sublatum fuit, Introductaque causa in Rota coram Bourlem. sub die 4. Junii 1671. pro capitulo responsum fuit.

Ego scripsi in disputationibus habitis coram Datario, & coram Prælato, ac etiam in præparatione disputationis habendæ in Rota (licet causæ directores quibus Lunæ attributum congruit, totum detumendo à jam scriptis, me non requisierint) atque in his disputationibus duas efformabam inspectiones, Unam super jure conferendi, præscribendo à concordia, perinde ac si ad istam eventum non esset, Et alteram super ejusdem concordie validitate vel invaliditate, itaut ejus aliqua ratio habenda esset necne.

Quoad primam, in sensu etiam veritatis dicebam omnimò planum, ac extra controversiam esse bonum jus capituli, quoniam non solum concludenter per authentica documenta, & continuatam possessionem spatio trium sæculorum, & ultra docebatur de consuetudine conferendi canonicatus in eis quatuor mensibus, Verùm etiam consuetudo prædicta enunciatur in antiquis Constitutionibus Capituli editis usque de anno 1355. per Archiepiscopos pro tempore approbatis, ac observatis, unde propterea concurrir, non solum simplex centenaria, sed etiam triplicata & ultra, cum tamen simplex, quoties de infectione non docetur, sufficiat etiam in iis, quæ sunt contra jus, ejusque resistentiam habent, ob facultatem allegandi privilegium Apostolicum, vel quemcumque alium titulum de mundo meliorem, quem sufficit allegare absque necessitate probationis, ita præsumptivè resultantis à possessione centenaria deductis per Merlin. dec. 563. n. 28. Menoch. conf. 1023. n. 3. & 4. sæpè Capobl. in ejus tract. de Baron. & habetur pluries sub tit. de feud. & sub illo de Regal.

Et clarius, quoniam in scripturis authenticis usque ab anno 1364. ista consuetudo enunciatur immemorabilis, ac successivè eadem enunciativa continuat in aliquibus actibus Archiepiscoporum, & in quibusdam literis Apostolicis de an. 1391. cum ex deductis disc. præced. ac etiam disc. 1. & alibi, quoties consuetudo est immemorabilis, super jure conferendi competente capitulo privativè ad Episcopum, vel è conversò, nulla cadat difficultas ex eadem ratione superius enunciata, quod habens pro se immemorabilem, allegare potest quemcumque titulum de mundo meliorem ex latè collect. per Sperel. dec. 37. Buratt. & Add. dec. 435. & dec. 673. Cels. dec. 110. n. 3. & seqq. dec. 101. nu. 31. p. 10. rec. & sapius.

Et quamvis de regulari natura immemorabilis sit excludere probationem per scripturas, quoniam eo ipso quod constat de initio, illa exclusa remanet juxta traditionem Jo. Andr. & alior. in c. 1. de præscr. Greg. & add. dec. 51. in fine dec. 126. n. 20. p. 5. rec. d. dec. 101. n. 8. p. 10. & sepè, unde propterea connaturalis ejus probatio est per testes, qui juxta requisita vulgaris gl'of. in c. 1. de præscr. in 6. deponant de visu de pacifica quadragenaria subducto tempore litis ad pupillaris ætatis, necnon ab auditu à majoribus, qui dicerent audivisse ab eorum majoribus, ac de publica voce & fama, de qua non in confuso, sed specificè super separato, ac particulari articulo deponere debent, absque eo quod unquam aliquid in contrarium gestum, dictum, vel auditum fuerit, adeo ut unicuique contrarius quinimò solus rumor impediatur hanc probationem, quæ proinde in praxi nimium rara & difficilis redditur, ut de his, cæteris relatis, habetur latè dec. 153. p. 11. rec. dec. 24. & 87. part. 10. Otthobon. dec. 159. Gregor. & add. d. decif. 51. & quotidiè.

Licet illud requisitum secundi auditus, quod scilicet majores audierint ab aliis majoribus ad superabundantiam probari solitum sit, vera tamen non sit necessarium, ejusque defectus dictæ probationi non præjudicet, ut advertitur dec. 512. n. 14. p. 5. rec. decif. 56. num. 8. & seq. p. 7. rec. add. ad Buratt. dec. 673. n. 9.

Attamen id rectè procedit, quando scripturæ continent initium seu titulum juxta casum, de quo in Sabinen. exemptionis sub d. vii. de Regal. disc. 47. ubi imprudens productio scripturarum destruxit possessionem sex sæculorum & ultra; Secus autem ubi scripturæ enunciant, seu præsupponunt immemorabilem, quoniam tunc dicitur melior probatio, magisque aliena ab illa suspicione, quæ cadere potest in probatione facta per testes, qui juxta regionum seu locorum morem, aut inducuntur potentiam sæpè dicunt totum id, quod inducitur expedit ac placet, sive sciant, sive non, ut cæteris plenè collectis, in terminis rigorosæ probationis immemorabilis faciendæ de probatione juris patronatus potentium ad formam Conc. Tridentini firmatur per Rot. dec. 186. n. 35. & seq. p. 10. rec. & est vera ac recepta distinctio.

Dicebantur hæc ad superabundantiam, cum neque hujusmodi probationis necessitas adesset; Ut enim advertitur supra disc. 29. & alibi, ista rigorosa probatio desideratur in casu, resistentiæ juris, qualis adesse dicitur, quando agitur de præscribendo ipsam juris conferendi substantiam, ac in totum in omnibus mensibus & temporibus, cum ita sublata seu destructa remaneat illa simultanea, quæ de jure datur inter Episcopum & capitulum; Secus autem ubi agitur de præscriptione modi, seu distributionis temporum super ejusdem juris exercitio, tunc enim nulla adesse dicitur juris resistentiæ, quoniam ipsa substantia salva remanet, juxta communem, ac receptam distinctionem, quam præsertim habemus in materia decimarum, quod ubi agitur de præscribendo illarum substantiam & in totum, vel circa exemptionem, vel circa pertinentiam, requiritur immemorabilis, ubi verò circa quotam vel modum solvendi, sufficit præscriptio ordinaria, ut ita distinguendo habetur dec. 23. p. 5. rec. Roias dec. 295. n. 6. ex Rebuff. de decimis q. 13. & passim.

Et bene in his terminis specialibus præscriptionis Capituli contra Episcopum Rota apud Pæn. dec. 993. nu. 5. cum seqq. dec. 124. p. 3. rec. dec. 74. n. 12. p. 11. Lotter. l. 2. q. 21. nu. 44. cum seqq. & in casu converso Episcopi contra capitulum Caval. dec. 238. ex aliâ insinuata ratione, quod nullibi in jure cautum est, quomodo ista simultanea competat ac exerceri debeat, ideòque quando non adest consuetudo, recepta est pro regula opinio ex pluribus quas refert, Fagnan. in c. cum Ecclesia Volaterr. de elect. ut collatio sit simultanea disjunctiva, de qua pluries in præcedentibus, ubi verò consuetudo concurrat, huic deferri debeat juxta dec. 22. Cassad. de præb.

Quando enim unus ex his collatoribus suum jus ad aliquos menses tantum, vel aliud tempus restringit, itaut reliquum tempus remaneat alteri collatori, seu consorti, tunc ita potius inducta, seu constituta dicitur turnaria divisio mensium vel temporum, quæ in jure commendabilis reputatur ac tollenda inconvenientia alias ex hoc promiscuo usu resultantia, non solum inter Episcopum & capitulum, vel alios collatores cœquales disjunctum conferendi jus habentes, sed etiam inter ipsosmet Canonicos ejusdem capituli ita per hebdomadas, vel dies faciendum, ut advertitur dec. 14. & 174. p. 12. rec. & pluries in

præcedentibus, ac etiam sub tit. de jurepat. in materia turnariæ præsentationis inter patronos, Et quamvis ob superventas Regulas Cancellariæ, præsertim octavam, seu novam mensium, ita inæqualis reddita sit Episcopi conditio, quoniam excepto tempore vacationis Sedis Papalis, suum jus inutile remanet, dum sui menses cadunt sub reservatione, attamen, ut advertitur supra disc. 1. ea quæ pendet ab eventualitate, non causant læsionem, vel inequalitatem in jure considerabilem ad communiter notata in l. de fideic. Cod. de transact. dum casus ferre poterat, quod reservatio caperet menses capituli; Ubi enim aliqui pro commune possidentes, illam diviserunt; non curatur, quod in portione uni ex dividendis obventa contingat sterilitas, vel aliud infortunium.

Hinc proinde posito claro jure capituli, absque eo quod aliqua adesset lis actualis vel comminata, quæ probabiliter induceret timorem dubii eventus, Dicebam, quod ubi etiam versarem inter privatos liberam habentes dispositionem suorum bonorum & jurium, adhuc ista transactio remanebat absque dubio invalida, Tum quia illa non datur in re clara, ideòque ad sui essentiam requirit litem non calumniosam, vel affectatam, seu litis imminentiæ talem quod adesse dicatur ille probabilis timor omnimodæ succumbentiæ, ac omissionis totius, unde propterea ita partes dimidiando, seu dividendo jus controversum, majori formidato malo occurrit, & non aliàs ad text. in l. 1. ff. de transact. ubi communiter scribentes, Surd. dec. 132. & 185. Greg. & Add. dec. 149. Bonon. nullitatis concordie 12. Junii 1645. Cerro, & passim.

Tum clarius, quoniam pariter essentielle transactionis requisitum est (dato etiam dicto probabili timore (ut habita juxta ratione dubii, ac incerti eventus litis, ad limites justitiæ communicativæ aliquid detur, & aliquid hinc inde remittatur, adeo ut juxta opinionem quam sequitur Rota & Curia Romana, etiam in transactione inter læsio ad terminos text. in l. 2. de rescind. vendit. ut apud Cels. dec. 270. n. 6. dec. 289. n. 1. & seqq. Merl. dec. 92. n. 8. & seqq. pluries in sua materia sub tit. de empr. & vendit. & sub altero de alienationibus, & contractibus; Secus autem, ubi colliganti datur totum id, quod ex litis eventu sperare possit, cum tunc dicatur concordia Leonina, ut apud proximè allegatos præsertim bene in d. Bonon. nullitatis concordie 12. Junii 1645. Cerro.

Uterque defectus in præsentem concurrebat, quoniam nulla aderat lis, neque ejus probabilis timor concurrebat ut supra; Et quod magis, ubi etiam dicta consuetudo non justificaretur, aliud Archiepiscopus ex omnimoda victoria causæ, ac quantumvis favorabili litis eventu sperare non poterat, nisi istud jus cœquale ad limites simultaneæ de jure competentis, sibi quoque remanentibus aliis octo mensibus in casu cessationis Regularum Cancellariæ, ideòque etiam inter privatos liberam contrahendi, & disponendi facultatem habentes major infectio non videbatur desiderabilis.

Multò magis, & absque dubio, dum agebatur inter prohibitos, inter quos juxta dispositionem Sacrorum Canonum & præsertim Extrav. Ambit. de reb. Eccl. non alien. ultra alias species alienationis bonorum stabilium, juxta hodie receptam, ac absolutam opinionem in specie prohibita est transactio etiam super juribus, incorporalibus, ac jurisdictionalibus, quamvis ageretur inter duas Ecclesias, vel duo corpora Ecclesiastica ex deductis apud Otthobon. dec. 220. edita in casu de, quo in Acernen. sub tit. de jurisd. disc. 24. & habetur pluries in sua materia sub tit. de alien. ubi quod copulativè requiruntur solemnitas consistens in beneplacito Apostolico, & justa causa solemnitatis vel evidentis utilitatis, quam beneplacitum non supplet cujus causæ defectus in hac facti specie erat manifestus, & concurrebat etiam defectus beneplaciti, cum istud non adesset in consæta forma quæ dicitur, si evidentem, sed per viam simplicis confirmationis in forma communi, cum clausula, dommodò sint licita, & honesta &c.

Procederent hæc de plano etiam si actus de facto sincere initus esset à toto ac pleno capitulo, Multò magis, ac pro meo judicio extra omnem dubitationem, stantibus dictis circumstantiis malam fidem, ac affectionem nimium clarè redolentibus, quod scilicet idem Archiepiscopus jam habuerat diuturnam 14. annorum patientiam, quodque in adeo calamitoso tempore, ac malo statu capitalis, ita ferè dimidiati, cum tanta contradictione hujusmodi concordiam affectaverit ab ea parte, quæ neque tertiam constituat, eaque etiam in parte infecta, ob mixturam ejus familiarium,

rium, & ministrorum, ex quibus circumstantiis, Datarium, qui erat doctissimus, & integer Jurisconsultus, nullam habuit difficultatem circa remotionem obstaculi ex dicta Apostolica confirmatione resultantis, atque pleraque alia generalia deducuntur in decisione desuper edita post has adnotationes.

CATANIEN. OPTIONIS PRO MERCURIO PALAZZOLO, CUM PUGLESIO ET GENUA.

Casus disputatus coram Datario, & resolutus
pro Mercurio.

De indulto optandi dignitates, & Canonicatus in Ecclesia Collegiata concessio in limine erectionis ex lege adjecta per fundatores laicos, quamvis non cesset per reservationem, an cesset, vel ei derogari debeat in casu litis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **O**ptio est favorabilis; & commendabilis.
- 3 **A**n optio detur in reservatis.
- 4 **B**eneficia de jure patronatus, an & quæ cadant sub reservationibus.
- 5 **Q**uod optio competens ex lege foundationis non cadat sub reservationibus.
- 6 **P**atronus potest adicere leges, & conditiones etiam juri contrarias.
- 7 **O**b litem derogatur etiam jure patronatus laicorum.
- 8 **E**x eadem causa debet derogari juri optandi, & de rationibus.
- 9 **D**e regula de subrogandis remissivè.
- 10 **D**e eadem derogatione, de qua n. 8.
- 11 **L**audantur provisiones quibus mediantebus lites extinguuntur.

D I S C. XXXIII.

In limine erectionis Ecclesiæ Collegiatae Oppidi nuncupati Piazza, ex lege adjecta per eos qui inter vivos, vel per ultimam voluntatem bona dederunt pro Collegii erectione, concessum fuit indultum Apostolicum super jure optandi inter dignitates; Cum autem possessor Decanatus, qui est quarta dignitas, obtinisset concedi coadjutoriam N. Genuæ ejus nepoti cum futura successione, sequuta verò ejus morte, antequam gratia coadjutoria fortiretur effectum, Cardinalis Astallius Episcopus in vim indulti Cardinalitii dictum Decanatum contulisset Puglesio, hinc inter istos, provisum, & coadjutorem respectivè, orta est lis prius coram exequutore deputato in literis coadjutoria, deinde verò in Tribunali Monarchiæ, eaque pendente contigit vacatio Thesaurariæ, quæ est tertia dignitas, in mense reservato; Cumque Papa de illa gratificari vellet Mercurium, se opposerunt ambo litigantes prædictæ, prætendentes locum esse dictæ optioni, qua mediante lis finem haberet, ut scilicet ita possessore, qui erat provisus ab Ordinario optante Thesaurariam, alter obtineret Decanatum, super quo habebat dictam gratiam coadjutoria; Verum opposito, maturè cognita, rejecta fuit, atque beneficium concessum Mercurio, cum expressa derogatione dicti juris optandi propter litem, perfectaque gratia, ex quibusdam aliis impedimentis, ac prudentialibus motivis, Mercurius suo juri cessit, unde propterea, ex rationabili motivo extinguendi dictam litem, oppositores obtinuerunt intentum.

In disputatione autem desuper habita cor. Datario, scribentes pro oppositoribus, præsertim pro possessore volente optare, nimium se diffundebant in eo quod istud jus optandi dicitur in jure commendabile, ac favorabile ad text. in c. fin. de consuet. in 6. ubi Gemin. Franch. & alii deduct. per Monet. de option. c. 2. & 4. Buratt. dec. 195. num. 1. Melevit. optionis 5. Martii, & 7. Maii 1640. cor. Merlino inter suas dec. 380. n. 4. & dec. 838. n. fin. ac propterea violari non deberet.

Deindeque se diffundendo super articulo, an jus optandi caderet necnè super beneficiis reservatis, super quo DD. ac Rota juxta diversas reservationis qualitates variarunt ex deduct. per Monet. de option. c. 3. q. 4. Rota apud Greg. & add. dec. 478. dec. 608. n. 10. p. 5. rec. in Messanen. Decanatus dec.

285. p. 9. rec. & apud Dunoz. dec. 599. 616. & 644. & 678. dec. 140. p. 10. rec. & in aliis; Adhuc tamen admittendo opinionem, ut reservationes tollant jus optandi, dicebant id procedere in eo jure, quod competeret ex consuetudine, sive etiam ex gratia, & privilegio, non autem ubi ex lege in limine foundationis adjecta per laicos fundatores, atque per Papam approbata, id comprobando cum vera, & recepta conclusione, quod Apostolicæ reservationes non capiunt beneficia de jure patronatus laicorum ex foundatione vel donatione; quinimò etiam si essent partim ex gratia, & privilegio, partim verò ex causa onerosa augmenti dotis, quoties ista præponderant, vel saltem adæquat, cum reservationes capiant beneficia liberæ collationis, ac illa etiam de jure patronatus Ecclesiastico, sive etiam laicali ex gratia, & privilegio, quamvis admixta quoque esset causa onerosa, quæ tamen non præponderaret, cum in hac materia attendatur præponderantia ex deductis per Lotter. lib. 2. q. 8. Add. ad Greg. dec. 397. Rot. decif. 58. & 88. p. 1. rec. & in sua materia sub tit. de jurepatr.

Scribens ego pro Mercurio, quamvis præmissa perciterent terminos generales reservationis, adhuc tamen admittendam congruere huic juri optandi adjecto ex lege fundatorum laicorum, quamvis isti non curassent sibi reservare patronum, ex omnimoda rationis identitate, cum enim dicti fundatores sibi reservare potuissent patronatum, ac jus præsentandi, quod est plus, absque eo quod subiacerent reservationibus, rationale non est, ut eis modestiam exercentibus, atque relinquentibus beneficia in eorum libertate, violari deberet ista lex ab eis adjecta quæ ut supra dicenda potius est commendabilis.

Si enim patrono, seu fundatori licitum est in limine foundationis, de consensu ordinarii, vel Papæ, adicere leges, & conditiones quamvis exorbitantes, ac juri contrarias, illæque servandæ sunt ex deduct. per Buratt. & Add. dec. 216. 1. & 223. & in dicta sua materia sub tit. de jurepatr. multò magis, ubi agitur de lege non exorbitanti, sed potius commendabili.

Dicebam tamen, eis etiam admissis, adhuc in ista facti specie cessare applicationem, quoniam non agebatur de puncto prædicto reservationis, an tolleretur necnè jus optandi, sed agebatur de altero, an idem juri (eo in reliquis firmo manente) pro hac vacatione derogandum esset stante dicta lite; Atque cum sensu etiam veritatis, jam agnitæ, dum ita ut supra derogatum fuit, dicebam derogari debere retentis eidem terminis jus patronatus laicalis, cum quibus scribentes in contrarium procedebant, quoniam lis reputatur sufficiens causa concedendi hujusmodi derogationem, quæ proinde procedi solet ex dispositione, vel ratione text. in c. 2. ut lite pendente. in 6. Covar. pract. c. 36. n. 7. & 8. Parif. de Resign. l. 2. q. 4. n. 52. Cassad. dec. 3. ut lite pendente. Lotter. l. 2. q. 8. n. 100. & communiter.

Quod si procedit in casu vacationis ad effectum providendi, multò magis, & absque dubio recipiendum dicebam ad istum effectum optionis, ita incongruæ atque impracticabilis, ex pluribus; Primò ratione incertitudinis, quoniam stante lite, incertum erat quisnam esset verus Decanus, cui optio debita esset, ideòque nemini infertur injuria, ut præsertim observat Lotter. ubi sup. Secundo ob inconveniens, quod ita resultare posset, quoniam dando optionem possessori, si eventus litis doceret Decanatum spectare ad alium colligantem, qui non curaret optare, beneficium optatum ita sine causa explicatum remaneret perintrusum; Et tertio, quoniam cum vacatio sequuta esset in mense reservato, de necessitate dare oportet in Dataria unam liberam collationem, vel ipsius beneficii vacati, vel alterius, quod dimittatur per optantem, quod ita sequi non poterat, quoniam si possessor dimitteret Decanatum ob affectationem alterius dignitatis jure optionis, beneficium non remaneret liberæ ac pacificæ provisionis, dum alter colligantem prosequi posset litem, ideòque esset dare inconveniens multiplicandi colligantes contra sensum, ac stylum Sedis Apostolicæ explicatum per regulam de subrogandis, per quam ad extinguendas lites, mortuo uno ex colligantibus, concedere solet (quamvis ex arbitrio, & benignitate, non autem ex præcisa necessitate) subrogationem colliganti, quoties non agatur de litigante calumnioso, juxta ea, quæ habentur ad hanc materiam subrogationis infra in Segobric. Canonicatus disc. 50. ac in aliis ibi proximis, ideòque ex dictis rationibus, & inconvenienciis, magis congruum, ac rationale est fieri liberam beneficium vacati collationem, cum speciali derogatione dicti juris, cui non præjudicatur, sed potius ita canonizatur & con-

& confirmatur; ut à simili advertitur supra in *Hyldefmen. Præposituræ disc. 12.* minusque ipsis litigantibus aliqua infertur injuria dum incertum est, cuinam eorum debitum fit beneficium à quo petatur ascensus.

Est bene verum, quod ex eadem ratione dictæ Regulæ de subrogandis, laudabile est, quando litigantes concordant, admittere ut unus obtineat unum, & alter alterum beneficium, quodque isti magis gratificentur pro extinguenda lite, quoties tamen suspicio non urget, litem ad hunc effectum affectatam fuisse, sed exuberet bona fides ideoque est punctus pro facti qualitate ex prudenti arbitrio, juxta singulorum casum diversas circumstantias diversimode practicandus.

SALISBURGEN. FRUCTUUM
P R O
CAPITULO ECCLESIAE METROPOLITANÆ,
C U M
HÆREDIBUS CANONICI DEFUNCTI.

Responsum pro veritate.

An resignatio per Superiorem admittitur, quæ tamen per obitum resignantis infra viginti dies per regulam de viginti habetur pro infecta, itaut vacatio sequi dicatur per ipsius resignantis obitum, abdicet jus à resignante, qui non dicatur mori beneficiatus, vel è contra.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Resignatio nulla, vel inefficua, non abdicat jus à resignante itaut ex ejus persona sequatur vacatio.
- 3 Resignatio pura admittitur per superiorem illico abdicat omne jus à resignante.
- 4 Resignans amittit fructus quos aliàs moriens transmitteret.
- 5 Conclusio, de qua n. 2. intelligitur in resignatione ad favorem certæ personæ, non autem pura.
- 6 Etiam in casu resignationis ad favorem dicta conclusio non procedit ubi nullitas, vel inefficua provenit ex culpa.
- 7 De Constitutione Pii V. super resignatione ad favorem coram Ordinario, in qua non intrat conclusio, de qua n. 2.
- 8 Eadem conclusio neque intrat, ubi resignatio inficitur ob non publicationem ex Constitutione Greg. XIII.
- 9 De questione an annullatio actus resultans à regula de infirmis resignantibus, seu de viginti cum retroactione, ut beneficium vacans per mortem resignantis sit per veritatem, vel per fictionem, & quomodo.
- 10 Regula de viginti fundata est in præsumpta fraude, & dicitur favorabilis.
- 11 Actus potest esse perfectus quoad unum, & imperfectus quoad alium.
- 12 Religiosus, ejectus in odiosis est adhuc religiosus, sed in favorabilibus habetur pro laico.
- 13 Hæres indignus quoad præjudicialia, & odiosa habetur pro hærede.
- 14 Filius familias ingratus quoad favorabilia amittit favores patriæ potestatis, sed quo ad odiosa remaneret sub ea.
- 15 Fictio retroactiva regulæ de viginti est ad favorem collatoris producendo effectum veritatis.

D I S C. XXXIV.

Disponentibus statutis capituli Metropolitanæ Ecclesiæ Salisburg. ut moriente Canonico in statu canonicali, fructus illius anni transmittantur ad ejus hæredes, secus autem è converso; Cum quidam Canonicus in gravi ætate constitutus, liberè in manibus Archiepiscopi suum Canonicatum resignasset, porrectis eidem precibus, ut pro ejus mera benignitate illum conferre dignaretur ipsius resignantis germano fratri, prout, resignatione admittitur, sequitur fuit; Deinde verò ob resignantis mortem infra viginti dies sequutam in mense reservato; idem Archiepiscopus habens indultum Apostolicum conferendi reservata, stante infectione actus, per Regulam Cancellariæ de infirmis resignantibus, quæ aliàs de viginti dicitur, d. Canonicatum tanquam vacantem per obitum resignantis al-

teri contulisset, Hinc proinde orta est dubitatio, an dictus resignans ad formam statuti dicendus esset defunctus Canonicus, ac in possessiones Canonicatus necnè, ad prædictum effectum transmittendi, vel non transmittendi fructus ad ejus hæredes; Cumque ex parte istorum exhibitum esset quoddam Responsum, in quo firmabatur locum esse transmissioni, ex eo fundamento, quod stante nullitate dicti actus ex præfata regula de viginti, abdicatum non esset jus à resignante, qui propterea obierit Canonicus, dum per ejus obitum vacatio sequi dicitur juxta dec. 297. Putei l. 3. Paris. de resign. l. 11. q. 9. n. 7. cum seq. & n. 7. hinc proinde ex parte capituli desuper veritate consultus fuit.

Respondi, non obstantibus præmissis, ad favorem capituli pro non transmissione, ex regula, quod resignatio pura, & libera admittitur per Superiorem habentem potestatem destituendi, eo ipso abdicat omne jus à resignante, qui illico atque instanti definit esse beneficiatus, ac beneficium constituitur in statu vacationis, ad communiter notata per DD. in c. sollicitè, & c. accepta de restit. spol. Cassad. dec. 4. eod. tit. Paris. de resign. l. 1. q. 3. num. 5. cum seq. cum aliis de quibus infra.

Adeoque resultat cessatio beneficii per resignationem, quod etiam in casibus, in quibus de jure communi vel speciali, potest cassatum beneficium ipse beneficiatus supervvens percipere, vel moriens ad hæredem transmittere posteri aliquos fructus, adhuc tamen illic cessat in casu resignationis, nisi accedat expressa reservatio, eo quia resignando simpliciter beneficium, censetur à se abdicasse omne jus, etiam quoad fructus non perceptos, aliàs sibi competentes, & sic efficacior est abdicatio per resignationem quam per mortem, ut post antiquiores ab eis relatos habetur apud Lotter. l. 1. q. 44. n. 32. & seq. Cenc. de cens. q. 70. n. 19. Caval. dec. 104. n. 1. & seq. Rota dec. 278. p. 2. rec. repet. post Cenc. dec. 177. Et infra ad hanc materiam divisionis fructuum disc. 100.

Conclusio autem prædicta procedit in resignatione ad favorem certæ personæ, quoniam tunc non est pura, sed conditionalis, & consequenter non abdicat jus à resignante, nisi purificata conditione per effectuationem resignationis in resignatario, ut habetur disc. seq. & in aliis ad hanc materiam resignationis.

Et nihilominus etiam isto casu, eatenus dicta conclusio procedit, quatenus invaliditas vel inefficua resignationis resultat ex facto tertii, puta Papæ nolentis resignationem admittente, vel ex deficiente persona resignatarii naturaliter vel civiliter, aut ex alio accidenti absque facto & culpa ipsius resignantis, secus autem ubi ex nullitate, cujus ipse sit conscius, ejusque culpa vel factum accedat, ut per Paris. d. q. 3. n. fin. & l. 9. q. 21. n. 8. Grat. discept. 835. n. 10. cum seq. Garz. p. 1. c. 3. n. 35. & seq. Add. ad Buratt. dec. 136. n. 37. Carill. decis. 283. Cels. dec. 172. & frequenter, ut disc. seq. & in aliis; Unde cum versarem in resignatione pura, non autem ad favorem, seu in ea quæ haberet implicitum favorem, ipsius resignantis fratris, in quo effectum sortita fuit, ita mihi videbatur, quod versarem extra difficultatem.

Neque alicujus momenti videbatur consideratio, quod inefficua provenisset ab accidenti, seu casu mortis resignantis infra 20. dies, & sic magis ex regula de viginti, quam ex aliquo facto culposo, quoniam ut dictum est, consideratio effectuationis intrat in resignatione ad favorem, non autem in simplici ac pura, quæ illico effectuat dicitur eo ipso quod est admittitur, neque ad resignantem inquirere pertinet, an beneficium provideatur, vel diu vacet; Ac propterea advertendam intrare clarum dilemma; Aut possessor canonicatus habuit in animo purè ac simpliciter illum resignare, non curando, an uni vel alteri, seu an citò vel serò conferatur, & tunc certum est, quod in ipso instanti admittitur resignationis per superiorem habentem potestatem destituendi, resignatio est perfecta, & effectuat, cum alium actum post se ad perfectionem non desideret; Aut verè habuit in animo ita resignandi ad favorem fratris, ut porrectæ preces, ac subsequuta collatio denotabant, & tunc pariter in odium ac præjudicium, tam resignantis, quam resignatarii, effectuat quidem fuit resignatio, cum de facto habuerit effectum sed etiam si non esset sequuta mors infra viginti dies, ad huc remanebat infecta quoad utrumque per Constit. 58. Pii V. de qua infra in Monasterien. disc. 65. & sic magis per inhabilitatem ac privationem resignatarii, absque eo quod resignans prætereundere valeat regressum vel non abdicatum.

Ut etiam habemus in ea vacatione, seu resignationis in effe-

effectuatione, ac invaliditate, quæ resultat ob non publicationem ad formam Constitutionis Greg. XIII. quoniam tunc vacatio resultat ab ipsa Constitutione, & ex persona resignatarii ita resolvendo actum jam perfectum, & effectuat Lotter. l. 3. q. 21. n. 26. Rota dec. 140. n. 5. cum seq. p. 10. rec. apud Cels. d. dec. 172. n. 6. cum seq. & habetur infra in Tolet. Archiepiscop. disc. 36. cum similibus.

Præterea, etiam in casu resignationis ad favorem certæ personæ, cujus resolutio sequatur ex dicta regula de viginti habente vim retroactivam cum omnimoda retroactione actus intermedii, adeo ut beneficium vacare dicatur ex persona resignantis, perinde ac si actus resignationis nullatenus esset sequutus, adhuc intrat quæstio plenè ac doctè examinata per Lotter. l. 3. q. 15. an scilicet ista vacatio per obitum resignantis dicatur per veritatem, vel per fictionem, atque relatis utriusque sententiæ Auctoribus, ac fundamentis probabilibus concludi videtur id resultare magis per fictionem, quam beneficialitæ dicunt translativam; Et nihilominus ista quæstio percutit diversum effectum, nempe inter Sedem Apostolicam ac Ordinarium collatorem, cui scilicet eorum competat jus conferendi, atque in hoc beneficialitæ certant, stante intermedia appositione manum Papæ, non autem ad commodum resignantis, quodque ipse post jam admittitur, ac effectuatam resignationem dici valeat Beneficiatus, ac beneficium verè in eo resederit, & continuaverit, id enim procedit in ea conditione, quæ dici potest suspensiva impediens perfectionem actus donec illius legitima & perfecta purificatio sequatur, non autem isto casu, in quo id resultat magis per solutionem, quæ supponit actum jam perfectum, ac per speciem privationis, juxta commune, ac receptam distinctionem, de qua in Neapolit. hereditatis sub tit. de fideic. disc. 154. & alibi frequenter, inter conditionem, ac modum, & successivè inter non acquisitionem, atque caducitatem.

Et hic est casus, quoniam dicta regula de viginti fundata est in præsumpta fraude, quæ ita per mortem proximum fiat collatori, tam per resignantem, quam per resignatarium, ut per Paris. de resign. d. l. 12. q. 1. n. 1. & n. 30. cum seq. & q. 2. n. 10. cum seq. ubi tractando quæstionem, an ista Regula sit favorabilis, vel odiosa, concluditur eam esse favorabilem, utpotè obviantem peccatis, ac fraudibus, atque punientem delictum, quod ita præsumitur, vel præsupponitur in resignante volente sibi eligere successorem, ac per speciem ultimæ voluntatis disponere de beneficio amplius non suo, conferendo resignationis effectum in tempus, inhabile, juxta ea quæ in simili habemus de aliàs licita subinfestatione, quæ fiat per feudatarius mortis proximum, sed aliàs de successore desperatum ex plene deductis in Senogallien. Castrorum sub tit. de feudis disc. 1. cum similibus; Igitur si provenit ex culpa & delicto, intrat conclusio superius deductæ, seu limitatio regulæ, quam habemus circa inefficuatam resignationem non abdicantem jus à resignante.

Non enim implicat, ut actus dici possit nullus ab initio cum vi retroactiva, & tamen quod in odium ejus qui culposè agit, habeatur quoad eum pro perfecto, solumque pro invalido ac imperfecto ad favorem tertii, cui fraus ita paratur, magis ut dictum est per pœnalem resolutionem, quam per deficientem voluntatem facientis ob non purificatam conditionem ab eo adjectam, & sine qua non habuerit alias animum faciendi.

Ad quod à simili deducebam ea, quæ habemus in Religioso professo ob malos mores, seu ex delicto ejecto, quoniam quoad sibi favorabilia habetur pro verè ejecto, ac laico, sed quoad odiosa remanet Religiosus professus circa obfervantiam votorum, aliæque professionis onera, & præjudicia, Cardin. in Clement. 1. §. quia verò in prima q. de statu Monachorum, Sanch. ad præcepta decalogi l. 6. cap. 9. num. 45. Add. ad Buratt. dec. 756. num. fin. ubi refertur decisio Rotæ.

Ita pariter hæres qui ob aliquod delictum reputatur hæreditate indignus, quoniam quoad odiosa, & præjudicialia habetur pro vero hærede, sed definit esse talis in favorabilibus tantum, & ad commodum fisci, vel tertii ad text. in l. indigno l. cum qui §. 1. & l. hæredem ff. de his quibus ut indignis cum concord. apud Pereg. de jur. fisci l. 2. tit. 2. n. 14. cum seq.

Et habemus etiam in filio familias ingrato, quoniam amittit jura sunitatis, ac patriæ potestatis quoad favorabilia, sed quoad odiosa, & præjudicialia remanet filiusfamilias. Et è converso in patre criminoso, vel aliàs ex

delicto amittente jus patriæ potestatis in favorabilibus non autem in præjudicialibus ex collectis per Boss. in tractat. de patr. potestate cap. 2. numer. 77. cum seq. pluraque similia cumulari possent; Et sic stante bene simul, talem resignationem ex præsumpta fraude haberi pro infecta, perinde ac si sequuta non esset, cum vi retroactiva, in qua juxta bene deducta per Lotter. ubi sup. consistit fictio, quæ inducit effectum veritatis super modo vacationis, in gratiam tamen, & favorem collatoris, cui fraus paratur quodque in odium parantis fraudem actus habeatur pro omnino perfecto ac effectuat.

ADNOT. AD DISC. XXXIV. cum seqq.

Agitur in his discursibus de materia resignationis, de qua habetur actum in disc. 125. in quo agitur de regula de viginti, & disc. 127. & 128.

Ultima decisio emanata in casu, de quo disc. 36. est impr. decis. 35. p. 13. rec.

HISPALEN. BENEFICII
PRO GASPARE VILLALOBOS,
CUM ANTONIO ALAMANZON.

Casus decisus per Rotam pro Gaspare,
pendet reviso.

De eadem materia resignationis ad favorem certæ personæ, An & quando abdicet jus à resignante necnè ob resignationis invaliditatem, vel inefficuationem, ad effectum regulandi vacationem ex una, vel altera resignantis, vel resignatarii persona.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Resolutiones causæ.
- 3 De regula ubi resignatio ad favorem non abdicat jus à resignante, ubi illa ex defectu nullitatis, vel alio accidenti non sortitur effectum.
- 4 De limitatione ubi nullitas est culposa in ipsomet resignante qui sciret valorem malè narratum.
- 5 Intellige ubi habet certam scientiam valoris.
- 6 De materia probationis scientiæ vel ignorantiæ, & quando mala expressio sit excusabilis, necnè.
- 7 Distinguntur casus circa notitiam valoris, ac excusationem à mala expressione.
- 8 Anni accidentales non attenduntur in valore.
- 9 Ad quem effectum requiratur rigorosa probatio valoris per circulum decennalem.
- 10 Distinguntur diversi effectus ad quos scientia valoris sit magis, vel minus concludenter probanda.
- 11 Ad effectum pœnæ, vel gravi præjudicii scientia debet esse certa, & clara.
- 12 De alio casu in quo resignatio ad favorem expedita in forma dignum non fuit effectuat ob mortem resignatarii, an tollatur jus à resignante.
- 13 De conclusione, quod provisio in forma dignum non est provisio, sed mandatum de providendo, quomodo intelligatur.

D I S C. XXXV.

Franciscus resignavit in manibus Papæ simplex beneficium servitorium, Pontificale nuncupatum in Ecclesia parochiali Oppidi de Marinena favore Gasparis, expeditisque litteris sub die 15. Maii 1664. cum antequam illæ præsentarentur exequutori in partibus pro earum executione, sequutus esset obitus dicti Francisci resignantis, sub die 8. Junii sequentis, atque Ordinarius tanquam ex vacatione per obitum, beneficium contulisset Antonio, hinc proinde, tam coram exequutore litterarum, quam coram Nuntio Hispaniarum, inter d. Gasparem & Antonium litigatum fuit in possessorio; Introductaque per appellationem causa in Rota Coram Priolo, cum Gasparis defensores advertissent ad suæ gratiæ invaliditatem ob malam expressionem valoris, idcirco obtentata fuit nova gratia revalidatoria, cujus litteris in Rota præsentatis coram eodem Priolo; sub die 27. Januarii 1668. prodiit resolutio eidem Gaspari favorabilis super litterarum executione, sed concessa Antonio nova auctoritate, assumpta fuit disputatio diversis dubiis super conditione remissionis per eundem Antonium petitæ ad effectum.

fectum probandi majorem hujus beneficii valorem etiam attendenda narrativa secundæ gratiæ revalidatoriæ pro istius infirmitate, atque super hoc duæ prodierunt resolutiones sub diebus 15 Junii seq. & 8 Februarii 1669. sed Antonio negligente uti remissoria in ejus contumaciam solo Gaspare informante, sub die 30. Maii 1670. confirmata fuit resolutio in negotio principali.

In hujusmodi autem disputationibus ea quæ concernent valorem, sive concessionem, vel respectivè denegationem remissoriæ, consistebant in nudo facto, de quo parum, vel nihil ad Advocatum pertinet; Punctus autem juris erat, an stante nullitate primæ gratiæ ad favorem resignatarii, resultante ex regula de valore ob istius falsam expressionem, itaut ea attenda, resignatio ad favorem resignatarii effectum fortiri non posset, diceretur necne abdicatum jus à resignante, undè propterea de tempore obitus non esset amplius beneficiatus, cum resignatio jam admittenda fuisset per dies 23. antea. Vel è conversò beneficium non esset ab ipso abdicatum, & consequenter vacatio ex ejus persona & morte regulanda veniret.

Istius autem puncti decisio pariter pendebat magis ex facto quàm ex jure, an scilicet mala expressio valoris facta in supplicatione resignationis dici posset etiam ex parte resignantis culposa necne, quod pendebat ab eo, an constaret ipsum esse veri valoris conscium ac informatum, itaut talis expressio sibi imputanda veniret magis quàm resignatario, atque super hoc erat totum certamen cum de reliquo super conclusionibus, vel illationibus juris scribentes hinc inde concordarem.

Admittebam siquidem ego scribens pro Gaspare proviso Apostolico actore, regulam in qua scribentes pro Antonio proviso & possessore totum constituiebant fundamentum; quod scilicet resignatio ad favorem non abdicat jus à resignante, nisi quatenus validè, ac perfectè illa effectum fortiat in resignatario ex ratione insinuata *disc. præc.* quod scilicet sub tali conditione adimente aliàs consensum ab actu, illa facta censetur, adeo ut vacatio resultet per mortem resignantis non autem resignatarii, quoniam appositio manuum Papæ, ubi restricta est ad certum effectum, ultra illum non operatur ex deficiente voluntate.

Instituam verò in limitatione pariter *ead. disc. præc.* insinuata, ut id procedat ubi sine facto & culpa resignantis resignatio effectum non fortitur, secus autem ubi nullitas culposa dici potest, ut ultra generalia deducta *d. disc. præc.* in terminis specialibus nullitatis gratiæ resignationis ob malam expressionem valoris, quæ referri potest culpæ ipsius resignantis bene informati, ac malè exprimentis Rota cor. Carillo *dec. 283. n. 5. & 6. repet. dec. 218. n. 6. & 7. p. 9. rec.* in qua allegantur Garz. *p. 11. c. 3. n. 39. & alii.*

È conversò autem scribentes in contrarium non controvertent dictam limitationem, utpotè in puncto juris veram, negabant autem applicationem ad factum, quod scilicet non constaret quod resignans; qui in mandato procuræ dato ad resignandum enunciaverat valorem in supplicatione resignationis narratum, fuisset bene conscium ac informatum de valore, qualis erat casus d. decisionis Carilli, ubi de diuturno possessore annor. 25. bene informato ac inexcusabili, secus autem ubi possessio esset ad modicum tempus, undè cadere posset probabilis error & ignorantia, ut in præsentibus supponebatur, dum resignans possederat per biennium, & parum plus, ut advertitur in decisionibus editis super remissoria, in quibus insinuatur certam valoris notitiam ac probationem non resultare nisi ex revolutione 10. ann. facta illorum peræquatione juxta ea quæ ad materiam valoris in genera habentur *inf. disc. 90. & plur. sub tit. de penson. super quarum materia ista valoris questio est frequentior, & quotidiana;* Ideoque, ut dictum est, questio erat potius facti quàm juris super dicta scientia valoris in resignante, an scilicet esset omnino certa, indubitata; & bene distincta, adeo ut diversa narrativa remaneret inexcusabilis, ac redoleret culpam, cum cujus præsupposito procedit dicta limitatio regulæ.

Super hoc autem puncto scientiæ, dicebam ego in repositione, quod in ista materia scientiæ, vel ignorantia, certa, & determinata regula dari non potest, sed decidenda venit pro judicis prudenti arbitrio regulando ex facti qualitate & circumstantiis, præsertim ex verisimili, vel inverisimili, ut in his specialibus terminis nullitatis gratiæ ob malam expressionem ad effectum coniciendi, an ista sit culposa necne, est communis traditio Host. Butr. Card. Abb. & alior. *in c. super litteris de rescript.* ubi plenè Fagn. eos referendo multos ponderat casus super probabili igno-

rantia, aliisque causis excusationis; Et generaliter ad plures effectus, frequentius, verò ad illum restitutionis in integrum adversus prescriptionem ex capite ignorantia admittendæ, vel respectivè denegandæ, multa accolluntur *Add. ad dec. 3. p. 3. rec.*

Tribus autem causibus excusabilis videtur beneficii possessio tanquam non bene informati circa malam expressionem, & cum quo præsupposito procedunt omnes auctoritates ac decisiones, quas desuper habemus; Primò scilicet ubi ipse beneficiatus nunquam fuit præsens in loco beneficii, cujus valorem tantum scire contingat ex relatione procuratorum & agentium, ut contingit in curialibus simplicibus beneficiis possidentibus in diversis diocesis: Secundò, ubi fuit quidem præsens in loco, sed non possedit beneficium neque administravit per integrum annum, vel solarem, & naturalem, vel legalem, regulandum scilicet ab integra perceptione fructuum qui inæqualiter diversis annis vel temporibus percipiuntur; Et tertio, ubi fuit quidem in loco, atque possedit & administravit per integrum annum prædictum, vel etiam per plures, sed in tempore calamitoso & accidentaliter, puta belli, vel pestis &c. juxta ea; quæ in hac materia temporis accidentaliter non attendendi ad regulandum valorem habentur *infra d. disc. 90. in materia valoris, & ac advertitur dec. 221. p. 11. rec. edita in causa de qua in Assis. obligationum sub tit. de præc. disc. 11.*

Ubi verò hæc omnia cessant, quia nempe Beneficiatus fuerit in loco, vel diocesi, ut in hac facti specie supponebatur, ac etiam in tempore ordinario & non calamitoso, plures fecerit integras recollectas, ex quibus annus in hac materia fructuum regulatur ut in præsentibus supponebatur fecisse tres, tunc nil refert, an possessio fuerit diuturna, vel brevior, quoniam eadem notitia habetur cum duabus, vel tribus recollectis, quæ habeatur cum decem vel viginti, quoties non adsint sylvæ cædæ, vel alia bona fructuum inæqualem cum diuturno intermedio spatio præbentia; Circulus verò seu peræquatio 10. annor. procedit in ea rigorosa, ac stricta probatione, quæ requiritur ad effectum irritandi provisionem, non autem adaptari videtur his terminis; Potissimè verò, ubi vis non consistat in modica alteratione, quæ expectando dictam longam revolutionem annorum in pluri vel minori sequi potest, sed agitur de magna differentia, ut in præsentibus supponebatur, quod scilicet prima narrativa, neque tertiam, vel quartam valoris partem contineret; cum tunc neque absentis excusatio intrare videretur, quoniam etiam administrantes beneficia per agentes, & procuratores, solent quidem obtinere aliquem minorem fructum quam si per seiplos administrarent, nullatenus verò cum tanta alteratione.

Considerabam præterea, distinguendos esse effectus, ad quos de hujusmodi mala & culposa narrativa agitur, Aut enim de illa agitur ad effectum gravis præjudicii ipsiusmet, quia eam fecit super privatione incurrenda, vel simili malo graviter præjudiciali effectum, pro quo evitando ipsemet contendens, vel cum resignatario juxta casum, de quo *infra in Neapol. parochialis disc. 37.* vel cum impetrante certo modo alleget excusationem seu errorem, ita revocando concessionem ac declarando diversum animum & tunc magis strictè procedi debet, qualis est casus apud Dunoz. *dec. 881. & apud Othob. dec. 106. & 194.* cum similibus, tunc enim agitur de scientia ad effectum privationis, vel amissionis beneficii, quæ in materia beneficii dicitur importare poenam gravissimam & ordinariam, ideoque pro incurso poenæ, vel alterius gravis præjudicii requiritur scientia vera perfectè, & concludenter probata, ex latè collect. per Greg. & Add. *dec. 127. & Add. ad dec. 142. p. 4. rec. tom. 2. nu. 98.* Secus autem in casu ac ad effectum præsentis controvertentiæ, quod resignans non erat in causa, neque de aliquo ejus præjudicio agebatur; Et quod magis non concurrebat revocatio ab ipsemet facta cum contraria animi declaratione, dum moriens in eodem statu seu narrativa perseveraret, Et consequenter dicebam non adaptari, quæ super magis rigorosa scientiæ probatione, seu majoris culpæ ponderantur in dictis decisionibus Dunoz. & Othob. cum similibus.

Occasione autem disputandi de concessionem vel denegationem remissoriæ, stantibus præmissis, ex quibus credebam quod versaremur in casu limitationis potius quàm regulæ, & consequenter quod abdicatum esset jus à resignante, dicebam elaram esse irrelevantiam dictæ remissoriæ petitiæ ad probandum majorem valorem etiam juxta narrativam in secunda gratia revalidatoria, in qua narratus fuerat in triplo, vel quadruplo plures, ex quo defectu prætendebat reus deneg-

denegandam esse executionem gratiæ actori; Dicebam enim, quod posita etiam veritate dicti longè majoris valoris, attamen id sibi nil proderat, cum ita magis ad evidentiam convinceretur culpa resignantis primam narrativam adeò infirmam facientis; Et consequenter, quod intrante sine dubio dicta limitatione, atque abdicatio omni jure à resignante, beneficium remaneret indubitanter affectum ob appositionem manuum Papæ, adeo ut ipse provisor ab ordinario, semper remaneret intrusus & sine aliquo jure, atque motivum videbatur relevantissimum, sed quoniam ista remissoriæ materia est arbitraria, & Rota solet esse procliva in ejus concessionem, stante præsertim, ubi juxta styllum materiæ beneficiis accedant lequestrum, ac obligatio standi unica, juxta ea quæ in hac remissoriæ materia habentur *infra disc. 99.* idcirco processum fuit cum generalitate regulæ de qua supra *disc. 5. & in aliis pluries,* quod etiam in beneficiis eorum, & possessori sufficit vincere per non jus actoris, eumque repellere.

Item in hoc proposito non abdicatio juris à resignante, ob nullitatem, vel inefficacitatem gratiæ ad favorem resignatarii, in una *Turritana parochialis,* cum casus dedisset, quod facta resignatione ad favorem in manibus Sanctissimi, eaque admittenda, expeditis literis ad favorem resignatarii in forma *Dignum,* illis non præsentatis nec exequutis, post tamen lapsum 24. dierum, itaut intrare non posset regula de viginti, prius obiisset resignans in mensè Apost. deinde verò resignatarius in mensè ordinarii, qui propterea regulando vacationem ex persona resignatarii juxta formam Concilii contulit parochialem, quam aliter, regulando vacationem ex persona resignantis tanquam reservatam impetravit à Sede Apostolica, Hinc desuper ex parte hujus impetrantis consultus, an & quale jus foret ad effectum impetrandi, an expediret obtinere literas ac litem suscipere, sui in sensu quod abstineret, quodque malum jus foret, non obstante assumpto in suo casu vero, in quo se fundabat illi qui talem impetrationem consulant, quod scilicet litteræ ad favorem resignatarii essent in forma *Dignum,* quæ donec verificentur, atque executioni demandentur, nullum jus tribuunt, utpotè magis importantes mandatum de providendo conditionale (quatenus dignus & idoneus reperitur,) quam provisionem ideoque non attenditur nisi effectuatur ut *dec. 339. nu. 3. & 4. p. 4. rec. tom. 3. & apud Merlin. dec. 538. alias dec. 92. n. 13. & seq. p. 6. rec. cum aliis relatis in d. dec. 283. Caril. n. 2. & dec. 256. nu. 2. p. 12. rec. & consequenter, quod non data purificatione, ac executione gratiæ ad favorem resignatarii, intraret dicta regula super non abdicatio juris à resignante, ex cujus persona regulanda esset vacatio; Dicebam siquidem d. conclusionem esse veram in suo casu, quando scilicet jam detectum sit gratiam esse justificabilem, ob litteraturam, vel aliam provisi incapacitatem, secus autem ubi, vel justificata fuit gratia, vel constat eam fuisse justificabilem, nisi accidens contigisset, quoniam tunc gratia dicitur pura, & perfecta ab initio, subsequens autem justificatio solum declarat, seu aperit quod jam inerat, sed nobis ex humana imbecillitate ignotum erat, ut bene cæteris relatis habetur apud Caril. *d. decis. 283. n. 3. alias dec. 218. p. 9. rec. & in dec. 122. n. 19. & seq. p. 10. rec. & d. dec. 256. n. 4. & 5. p. 12. edita in causa,* de qua *disc. seq. & pluries,* cum sit principium in materia beneficii receptum, potissimè verò in hac facti specie, in qua resignans prædecessit, superstiti resignatario, qui poterat non mori, atque gratia effectum fortiri.*

TOLETANA ARCHIPRESBYTERATUS PRO FRANCISCO DE ONTIVEROS CUM PETRO DE LOSADA.

Casus variè decisus per Rotam.

De eadem materia, An scilicet & quando resignatio invalida vel inefficua abdicet necne jus à resignante, ad effectum regulandi vacationem ex ejus persona potius quàm resignatarii.

Et quid ubi nullitas vel inefficua provenit ex defectu publicationis ad formam Constitutionis Gregorii XIII. vel ex pactis simoniacis, Et incidenter aliqua de lapsu vel prorogatione termini præscripti per dictam Constitutionem; Ac etiam

quando conventiones inter resignantem & resignatarium dicantur simoniacæ, ac annullent gratiam necne.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones causæ.
- 3 **Q**uod resignatio nulla, vel inefficua non abdicat jus à resignante, ex cujus persona sequitur vacatio.
- 4 **G**ratia in forma dignum ante effectuationem est impetrata.
- 5 **D**e probatione non facta publicationis resignationis.
- 6 **D**e pactis simoniacis annullantibus gratiam.
- 7 **D**eclaratur conclusio de qua nu. 4. super gratia in forma dignum.
- 8 **Q**ui declarat non facit de novo, sed quod jam adsit aperit, & de illationibus.
- 9 **P**ublicatio facta in termino prorogato habetur, ac si facta esset in primo termino.
- 10 **I**n tali prorogatione obienta post mortem resignantis faciendæ est mentio dictæ mortis, ac litis.
- 11 **Q**uando oportet facere mentionem litis.
- 12 **E**t quando oportet facere mentionem mortis resignantis, in gratia scilicet restitutiva elapso jam termino, secus ea durante.
- 13 **T**erminus prorogatus primo adhuc durante dicitur unus, & idem.
- 14 **O**fficium prorogatum an sit idem.
- 15 **Q**uod ubi imminet lapsus termini, de hoc in prorogatione debet fieri mentio.
- 16 **Q**uante tempore habeatur accessus ad Hispanias, vel ex eis.
- 17 **R**eprobatur conclusio, de qua n. 15.
- 18 **N**on facta publicatione resignationis illa corrumpit.
- 19 **S**ed abdicatur jus à resignante, atque vacatio resultat ex ista causa.
- 20 **E**xpresso uno modo vacationis non sustinetur collatio ex altera.
- 21 **Q**uid accedente causa sive præmissis præsertim in collatione inferioris.
- 22 **I**n specie non capit vacationem ex Constit. Greg. de publicandis.
- 23 **C**essat simonia ob pacta, si illa narrata esse constat in supplicatione quamvis illa appareant cancellata.
- 24 **P**acta simoniaca concepta sub reservatione beneplaciti Apostolici cum clausula, & non alias, an salventur simonia.
- 25 **A**n, & quando simonia debeat concludenter probari, vel sufficiat sola suspicio, vel diffamatio.

D I S C. XXXVI.

Resignato Archipresbyteratu de Quesada per Gasparem ad favorem Francisci, sub reservatione cujusdam pensionis, cum pactis de quibus infra, priusquam expeditur litteræ Apostolicæ, post tamen 20. dies à die præstiti consensus ac registratæ supplicationis, obiit Gaspar, unde Ordinarius, habens etiam indultum Cardinalitum conferendi reservata, dictum Archipresbyteratum, tanquam vacantem per obitum, contulit Petro, cum subsequente possessione, expeditisque litteris per Franciscum, eiq; exequutis, post litem habitam in partibus, introducta causa in Rota cor. Albergato, sub die 13. Junii 1657. pro Petro proviso ab Ordinario responsus fuit, ea verò reposita sub die 3. Junii 1658. recedendo à decisis, ad favorem Francisci prodiit resolutio, confirmata 10. Martii 1659. neque quod sciam causam ulteriorem progressum habuit, forsitan Petrus acquievit, vel concordia litem terminavit; Prima verò & secunda decisio habentur impressæ *dec. 256. & 357. p. 12. rec.* & tertia est impressa post Zuffum *de legit. processus dec. 43.* ubi etiam repetita est secunda *dec. 40.*

Istius causæ punctus pendebat à validitate, seu perfectione, vel respectivè nullitate, aut imperfectione dictæ resignationis de tempore obitus dicti Gasparis resignantis, ad effectum exinde resultantem vacationis Beneficii per dictum obitum in casu nullitatis vel imperfectionis, secus autem e contra, ex recepto principio beneficii, de quo in præcedentibus, præsertim in Salisburgen. *disc. 34.* quod resignatio ad favorem, ubi est nulla, vel inefficua, non abdicat jus à resignante, per cujus obitum vacat Beneficium.

Plures autem dictæ resignationis nullitate, sive imperfectione

sections deducebantur ex parte Petri, dictae regulae innitenti ad sublinendam ejus provisionem per obitum resignantis; Primum scilicet quod gratia resignatarum esset in forma dignum, quae non importat provisionem, sed potius mandatum de providendo conditionale directum executori, ut si idoneum repererit, conferat, unde propter ea donec ista conditio purificetur, non abdicatur jus à resignante juxta deducta dec. 539. n. 3. & seq. p. 4. rec. tom. 3. Merlin. dec. 538. n. 11. & seq. repetit. dec. 92. p. 6. rec. p. 13. & seq. & admittitur apud proximè allegandos.

Secundo ob non factam publicationem ad formam Constitutionis Gregorii XIII. de publicandis, cujus negativae probatio, in qua major difficultas consistere solet, ex iis quae in hac materia habentur infra disc. 94. (ubi generaliter de materia resignationis,) ita rectè probata remanebat ab inspectione eorumdem litterarum expeditarum sub die 8. Junii 1651. dum supplicatio data erat, ac perfecta cum praestatione consensus 5. Septembris 1650. unde constabat de lapsu termini novem mensium ultra montes praefinitum, & computandi à die gratiae, cum impossibile sit fuisse publicatas litteras adhuc non expeditas, ut apud Greff. decif. 210. n. 4. Leodien. Archidiaconatus 1. Julii 1652. Cerro, & in aliis, de quibus in prima decisione.

Et tertio deducebatur gratiae nullitatis ob simoniacas conventiones inritas inter resignantem, & resignatarum, tam super expensis expeditionis à solo resignatario faciendis, quam etiam super cedula bancaria, quinimò super deposito actualiter facto pro solutione pensionis, quae parata esse simoniacae advertunt Lotter. lib. 1. quaest. 39. num. 58. ac Less. & Suarez adducti in prima hujus causae dec. 256. part. 12. num. 3. & seq.

Ex istis autem motivis Rota, etiam in prima decisione objicienti favorabili, rejecit primum, amplectendo reservationem, quam ego & ceteri pro Francisco scribentes dabamus, utpotè veram, benèque fundatam, insinuatam etiam disc. praeced. in fine, quod scilicet eatenus gratia in forma dignum dicitur imperfecta, atque non abdicat jus à resignante, quatenus constet, seu detegatur provitum, ob defectum clericatus, vel irregularitatis aut aetatis, vel illiteraturae, sive ex alio impedimento non esse idoneum, ac successivè dictam conditionem non posse verificari, secus autem ubi constet eam esse verificabilem, atque intrinsecè, ac verè idoneitatem de tempore gratiae adesse, quamvis illa occulta seu incerta esset ita per executorem detegenda, sive ab ea canonizanda. Tunc enim gratia dicitur ab initio pura, ac perfecta, idoneitatis autem declaratio facta per executorem, seu aliàs justificata retrahitur ad suum initium, quia non est facere tunc idoneum sed declarare quòd talis esset de tempore gratiae; Et consequenter tanquam ex resignatione jam perfecta abdicatum dicitur jus à resignante, atque translatum in resignatarum, ex cujus persona vacatio regulanda est, quamvis possessionem adeptus non esset, cum hæc necessaria non sit ad hunc effectum Gabr. conf. 186. n. 3. & 9. lib. 1. Lotter. lib. 3. qu. 14. nu. 51. & seq. apud Carill. dec. 283. n. 3. repetit. dec. 318. p. 9. rec. & in hujus causae 1. dec. 256. p. 12. n. 5. Atque circa hoc ego ponderabam optimum textum in l. adeo septima, vers. cum enim grana, ff. de acquir. rerum dominio, ubi in hujusmodi declarante rem verè, ac intrinsecè existentem, sed ignotam, datur exemplum executientis grana à spicis, qui tunc ipsa grana non perficit, sed illa jam existentia, occultata verò à paleis, aperit tanquam per remotionem veli, seu obstaculi; Et ob quam rationem receptum habemus deferri declarationibus donatoris, vel alterius conprehensentis super rebus ambiguis, etiam in iis, in quibus licita non est poenitentia, sed actus remanet obligatorius & irtractabilis.

Quo verò ad secundum objectum deductum ex defectu publicationis ad formam Gregorianae Constitutionis, pro eo removendo ex hac parte deducebatur prorogatio termini, obienta ab eodem Pontifice, intra cujus terminum publicatio jam sequuta erat, unde habetur, ac si in ipso primo termino sequuta esset Paris. de resignat. lib. 11. qu. 13. n. 139. Orthob. decif. 154. n. 9. cum alia in secunda & tertia decisione, & non negatur in prima.

Dicebant verò scribentes in contrarium, id rectè procedere, quando dicta prorogatio obienta esset reintegra, adhuc scilicet vivente resignante, & priusquam alteri jus quaesitum esset, secus autem post obitum resignantis, ac factam provisionem ab Ordinario cum introductione litis, quoniam tunc de utroque oportebat facere mentionem, eo quia Papa aliàs habita noticia de obitu resignan-

tis, ac de jure alterius, vel non concessisset, vel difficultus juxta auctoritates & decisiones relatas in 1. decif. 256. part. 12. n. 11. cum seqq.

Atque me, ac alii replicantibus, liti mentionem faciendam esse, quando ex illa aliquod jus colliganti quaesitum esset, secus autem illa circumstantia cessante juxta firmata in Beneventana Canonatus 8. Februarii, & 27. Maii 1547. coram Bichio, quarum prima est impressa dec. 14. p. 10. rec. & de qua distinctione habetur particulariter actum in Civitati Castellae jurisdictionis sub tit. de feudis disc. 66. Respondebatur in contrarium, atque prima decisio admittit reservationem, defectum non resultare ab omissione mentionis liti, sed ab altero non factae mentionis mortis resignantis, qua cognita Papa non concessisset dictam prorogationem, praesumendo etiam à quocumque jure Ordinarii collatoris, vel provisus ab eo, sed ex sola ratione libertatis ita ortae in ipsomet Papa conferendi Beneficium alteri personae sibi placitae; Atque ita dicebatur non obtinere d. dec. 283. Carilli quae ex hac parte deducebatur tanquam punctualis, quoniam constabat ibi gratiam prorogationis fuisse concessam adhuc vivo resignante.

Responsio in abstracto est vera, sed fallacia erat in applicatione, unde merito recessum fuit, id enim procedit quando agitur de gratia restitutiva obienta adversus lapsum termini, in quibus terminis loquuntur Paris. lib. 11. qu. 7. n. 69. & 78. & decisio Mediolanen. Canonatus 17. Junii 1641. coram Panzirolo cum aliis in prima decisione deductis, tunc enim ob jam incursum caducitatem, gratia restitutiva est species novae collationis Beneficii, ideoque merito faciendae est mentio mortis resignantis, quae probabiliter Papam retrahere, vel difficiliorem reddere potuisset, & in his terminis rectè procedit dicta propositio.

Verum ejus applicatio cessabat ad casum, quoniam prorogatio obienta erat primo termino adhuc durante, quo casu dicitur unus & idem terminus, ita de minore factus major abique distinctione, quoniam tempus prorogatum adhuc durante primo dicitur unum & idem, perinde ac si ab initio esset tale juxta firmata per Bart. Roman. Castren. & alios in l. sed & si manente, ff. de praetorio, & in l. dies cautioni ff. de damno infecto, ubi praesertim Castren. advertit quod si primus terminus erat duorum mensium, eoque durante concedatur prorogatio aliorum duorum, tunc dicitur unicus terminus quatuor mensium, perinde ac si ab initio esset talis; Unde prodiit conclusio, quod officium prorogatum, primo adhuc durante, dicitur unum & idem officium, non autem novum vel diversum Aponte de potest. proreg. 14. tit. de divers. provis. rubr. de potestate substituendi in officio n. 7. Mastrill. de magistrat. lib. 1. cap. 28. num. 68. latè Noguero. allegat. 21. Salgad. in Labyrinth. part. 2. cap. 27. nu. 62. & habetur in Firmana sub tit. de feudis disc. 4. ac etiam in Romana prorogationis officii sub tit. de Regularibus, ubi an prorogatio praedictetur turno, ac etiam habetur alibi, atque in hujus causae posterioribus decisionibus.

Clarius verò ex ea circumstantia, ad quam ego praesertim advertebam, quod de tempore concessae prorogationis adhuc supererant 21. dies, intra quos (Papa illam denegante) litterarum expeditio earumque publicatio sequi potuisset; Atque hinc cessabat ex facto objectum prorogationis impetratae de tempore jam labentis termini, unde aliàs gratiae denegata, publicatio fieri non potuisset, & consequenter, quod de hoc debebat fieri mentio, ut in specie advertit Paris. conf. 49. num. 3. lib. 4. quoniam spatium 21. dierum abundabat, ut cum diligentia litterae citò expediendae Hispanias transmissae publicari potuissent, dum etiam longè brevior terminus sufficit, ut advertitur decif. 313. n. 24. p. 11. rec. ac per Gomez. alioque Beneficialistas ad materiam regulae de verisimili noticia.

Et nihilominus dicta conclusio de conjunctione temporum procedit, etiam si primo labente, prorogatio concessa sit, quia sufficitabilitas conjunctionis extremorum juxta doctrinam Baldi in cap. ne causis num. 12. de off. delegati, ut in 3. decif. 43. post Zuff. num. 5. Attento potissimum stylo Datariae concedendi hujusmodi prorogationes etiam circa finem termini abique necessitate faciendi hanc mentionem, & de quo stylo habetur apud Mandos. (qui nominatim reprobat Paris. ubi supra) in Regula de annali quaest. 77. num. 2. & 3. Penia decif. 999. num. 4. cum aliis in dicta decif. 43. post Zuff. licet ibi non agatur de stylo.

Praeterea ubi iste defectus adhuc subsisteret, adhuc neque ex eo juvari potuisset dictus Petrus ab Ordinario provisus per obitum resignantis, quoniam licet ad praescriptum di-

tae Gregorianae Constitutionis, non facta publicatione in termino praefinito, ac juxta formam ibi praescriptam gratia corrumpat, perinde ac si concessa non esset, atque resignatarum cadat ab omni jure, ex collectis d. decif. 256. part. 12. n. 8. atque est absolutum, ut infra dec. 94. ubi de hac materia resignationis, ac publicationis in genere, non per hoc tamen substantia Beneficii residet penes resignantem, quoniam ista nullitas, vel inefficatio non provenit ex defectu conditionis suspensivae, ob cujus non purificationem intrat dicta conclusio de non abdicando jus à resignante, sed provenit tanquam per conditionem resolutivam, quae praesupponit actum jam validum, ac perfectum, ita resolutum tanquam per speciem privationis juris jam quaesiti juxta distinctionem insinuatam supra in Salisburgen. disc. 33. & consequenter Beneficii vacatio resultat tanquam per mortem civilem resignatarum, atque ex ejus persona, non autem resignantis, cujus persona ab instanti perfectae gratiae exivit de scena, ut in specie hujus defectus non publicationis Gonzal. ad regul. 8. glof. 51. num. 56. Rot. decif. 539. nu. 15. part. 4. recent. tom. 1. dec. 140. par. 10. rec. nu. 5. & seqq. apud Cellum dec. 172. & 191. cum aliis in 2. & 3. dec. hujus causae.

Et quamvis Ordinarius collator haberet indultum conferendi reservata, at tamen istud suffragari non poterat, dum collatio facta erat ex alia causa vacationis per obitum resignantis, Expresso enim uno modo vacationis, non subintinetur provisio ex alio modo diverso ad textum in cap. susceptum de rescriptis in 6. ubi praesertim Franch. num. 3. Garz. de benefic. part. 11. cap. 1. num. 8. Rota apud Buratt. decif. 162. num. 3. cum aliis in 2. decif. 357. part. 12. num. 10. & seqq.

Et licet adjici solet clausula, sive praemisso &c. non tamen suffragatur; Tum quia in provisionibus inferiorum Collatorum non de facili admitti solet ista clausula cadens in provisionibus Apostolicis; Tum quia etiam in istis, ut dicta clausula operetur, requiritur justificatio narrativae principalis saltem de facto, ut advertitur in Volaterrana Canonatus 27. Aprilis 1654. Albergato, & in aliis; Et clarius, magisque in specie, quia ista species vacationis ob non publicationem non venit sub collatione facta ex vacatione per obitum; quamvis adesset dicta clausula, quae ad hunc effectum non operatur, ut in decif. 252. num. 11. part. 8. rec. Est bene verum quod istum motum excludere quidem jus rei & possessoris provisus per Ordinarium, sed non includebat jus provisus Apostolici, quod sufficiebat reo vincenti per non jus, ut advertitur disc. praeced. ideoque deducebatur ad superabundantiam, sed huic parti non proficiebat.

Demum quoad tertium objectum infectionis gratiae resultantis ex pactis simoniacis: Ultra dictam reservationem ponderatam in praecedenti nullitate ex defectu publicationis, quod scilicet non exinde substitueretur provisio Ordinarii, quamvis indultarii, utpotè facta ex diverso vacationis modo per obitum resignantis; Illud de plano cessabat ex solo facto, quoniam ob diligentias adhibitas post editam primam decisionem, reperta fuit supplicatio originalis, in qua omnia pacta fideliter narrata fuerunt; Et quamvis eadem reperirentur in eadem supplicatione cancellata, nihilominus probatum fuit id provenire ex stylo Officialium Cancellariae, circa scilicet pactum expensarum, quod tamen admitti solet, rejectum tamen fuit illud depositi, approbando solum alterum Cedulae Banchariae, unde propterea partes habita de his noticia, illicè depositum retractarunt, & consequenter constabat de sinceritate intentionis partium atque exclusa remanebat omnis depravatio, faciendi pacta illicita per Papam non approbata, dum ita aderat approbatio.

Clarius verò stante clausula & non aliàs &c. adjecta in reservatione beneplaciti Apostolici adimente consensum ab actu, & consequenter faciente cessare labem simoniacam, quae non datur sine pacto, ut in specie advertitur decif. 419. num. 5. & seq. & 420. num. 20. part. 12. recent. cum aliis in 2. decif. 357. num. 12. & 13. eadem part. 12. cum qua proceditur in 3. dec. 43. post Zuff. nu. 6.

Adversus hoc motum replicabatur per scribentes in contrarium, ac admittitur in 1. dec. 256. eadem part. 12. quod id rectè procederet, quando partes persistissent in simplicibus terminis conventionis, secus autem ubi partes processerant ad ejusdem conventionis effectuationem, cum tunc dicitur protestatio contraria facto, Navarr. conf. 17. n. 2. de simonia, Paris. de confiden. q. 40. num. 52. Sanchez conf. mor. lib. 2. c. 3. dubit. 39. n. 2. cum seq. Seraph. dec. 237.

n. 3. Penia dec. 549. juxta Lugdunensem n. 7. aliàs dec. 430. juxta Venetam; Ad quod conferunt ea quae habemus in alienatione bonorum feudalium, vel emphyteuticorum contra legis, vel hominis prohibitionem cum dicta clausula & non aliàs, adjecta reservatione Beneplaciti praeservata à caducitate aliisque penis, nisi ad traditionem procedatur.

Verum difficultas cessabat pariter ex facto, procederet enim quando pecunia, vel alia res temporalis data fuisset resignanti, qui interim ejus dominium acquisisset, vel saltem commodum ex retentione, vel utu resultans; Secus autem dum pro sola cautela sub conditione futurae approbationis Pontificis, factum erat depositum penes tertium, cujus dominium ita remanere dicitur penes deponentem, atque non transfertur in eum, pro cuius securitate factum est, non liberandum, nisi purificata conditione Pontificiae approbationis; Et consequenter nulla adesse dicitur traditio, quae simoniacam labem induceret, ut in 2. & 3. decif. firmatur.

Ponderata etiam fuit in prima decisione conclusio de qua infra, in Calaguritana Beneficii de Bilbao disc. 70. quod scilicet, ubi non agitur de privatione Beneficii jam assequuti, sed de repellendo ab assequendo, opus non est justificare simoniam plenè, & concludenter, sed sufficit ejus suspicio, vel diffamatio; Verum clara erat fallacia in applicatione, rectè deinde agnita in secunda, & tertia decisione, quoniam ita esset inducere formalem privationem juris per gratiam Apostolicam jam quaesiti, unde propterea verfabamur potius in prima parte distinctionis latius explicata dicto disc. 70. ubi exemplificatur casus, quando agi dicatur de jure quaesito, & quando de quaerendo, atque ex his probabiliores, meliùque fundatae visae sunt posteriores resolutiones.

NEAPOLITANA PAROCHIALIS
PRO ANTONIO CALIFANO
CUM PETRO ANTONIO CALISIO.

Causa decisus per Rotam pro Calisio.

De eadem materia resignationis ad favorem, An & quando abdicet jus & possessionem à resignante, Et praesertim ubi resignatio praetenditur invalida ex eo, quod resignans non habeat aliunde commode vivere. Et in controversia possessorii inter resignantem & resignatarum lite pendente, quis debeat obtinere & manuteneri.

S U M M A R I U M.

- 1 Adli series.
- 2 Resolutiones. causae.
- 3 De conclusione, quod resignatio ad favorem non abdicat jus à resignante, nisi validè ac perfectè effectuetur.
- 4 Quod possessio capta per resignatarum non citato resignante & non justificata narrativa, quod resignans habeat aliunde.
- 5 Quod lite pendente inter resignantem, & resignatarum super nullitate pensionis manutentio. debeat resignatarum.
- 6 Declaratur nisi resignans ab initio se opponat.
- 7 Patrimonium, ad cuius titulum, qui est ordinatus praesumitur sufficiens.
- 8 De eadem conclusione, de qua num. 6.
- 9 Quod quilibet possessor Beneficii sit citandus etiam si non sit legitimus contradictor.
- 10 Quomodo attendi debeant conclusiones in decisionibus, & consiliis.
- 11 De conclusione, de qua nu. 3.
- 12 An & quando provisus teneatur adire executorem, atque ab eo habere possessionem.
- 13 Resignatarius habens provisionem in forma gratuita potest capere possessionem propria auctoritate etiam sine executore.
- 14 An & quando praecedere debeat justificatio, quod resignans habeat aliunde vivere distinguitur.
- 15 Quod ubi quis non est ordinatus ad titulum Beneficii, sed patrimonii diminuti, an gratia corrumpat, vel intret obligatio ad alimenta.

Resignavit liberè in manibus Sancti, Galisus, Ecclesiam S. Mariæ Rotundæ Neapolis ad favorem Calaphani, qui examinatus ac approbatus ab Examinatoribus Vicarii Urbis, expeditis litteris in forma gratiosa, in quibus unus ex executoribus deputatus erat Episcopus Acerrarum, sciens penitentiam & contradictionem resignantis, qui jam oppositiones paraverat coram Exequutore, possessionem accepit cor. Notario ac testibus, ipso resignante opponente ac reclamante, & qui adiens dictum executorem curavit (quamvis nullo juris ordine servato) obtinere ab eo sententiam declarantem litteras subreptitias, ac etiam mandatum de manutenendo, undè propterea introducta per appellacionem causa in Rota coram Otthobono, datoq; ex integro dubio in possesso retinendæ, An scilicet, & cui dandum esset mandatum de manutenendo ad favorem resignantis, sub die 15. Martii 1647. proditit resolutio confirmata 24. Novembris 1649. quæ habentur inter decisiones ejusdem Otthoboni dec. 106. & 194.

Primæ resolutionis, quæ latior est, præcipuum fundamentum fuit super conclusione pluries in præcedentibus insinuata plenè comprobata in d. dec. 106. n. 4. quod resignatio ad favorem certæ personæ non abdicat jus neque possessionem ad resignante, nisi Beneficium validè ac perfectè acquiratur resignatorio, cum hujusmodi conditio inefficentatur, & consequenter, quod in possessore obtinere deberet potius resignans tanquam possessor anterior, non obstantè possessione resignatorii tanquam invalida & vitiosa, utpotè capta ipso resignante possessore non citato, atque non justificatis narratis in litteris coram Exequutore, præsertim circa eam narrativam, quod resignans haberet aliundè ex deductis per Paris. de resignat. lib. 1. q. 1. n. 7. & seq. Rota decis. 539. n. 12. p. 4. recent. tom. 3. & in Mediolanen. canonicatus 17. Junii 1641. cor. Panzir. hodiè impressa dec. 90. p. 9. rec. in qua fortè totum fundamentum constitutum fuit.

Atque conclusionem, quam ego scribens pro resignatorio circa professionis infra deducebam, quod lite pendente inter resignantem & resignatorem super præsentia resignationis invaliditate potior est resignatarius, cui debetur manutentio, ex ea ratione, quod resignans voluntariè ac factò suo cecidit à possessione, ut apud Greg. dec. 364. nu. 15. Adden. ad cum decis. 138. in fine, Adden. ad Buratt. decis. 987. n. 10. cum aliis per Post. de manut. observ. 57. num. 10.

Respondetur id procedere, quando resignans à principio se non opposuit, atque nullitatem non deduxit, itaut possessio fuerit pacifica, secus autem dicta oppositione & contradictione concurrente, tunc enim procedendum est causa cognita, ut per Garz. part. 6. cap. 2. nu. 159. Ideoque interim manutentio debita est resignanti, ut apud Duran. decis. 118. num. 6. decis. 15. num. 9. apud Post. de manut. cum aliis apud eundem d. observ. 57. num. 18. & in dicta 1. decis. 106. num. fin.

In secunda verò decis. 194. principaliter insistitur etiam in bono jure super invaliditate resignationis, ex eo quod, ob intermedias probationes factas constaret, resignantem non habere unde vivere, quoniam licet ordinatus esset ad titulum patrimonii, quod regulariter in dubio præsumitur sufficiens, ut firmatur in Trident. parochialis 5. Octobris 1646. Cerro, & in aliis, ac admittitur in eadem secunda decisione, Attamen dicitur istam esse nudam juris præsumptionem absque dubio elidibilem ex contraria probatione quæ prævalere debet.

Resolutiones mihi quamvis scribenti pro succumbente probabiles viæ sunt ex particularibus facti circumstantiis, totaque facti massa inspecta, ex eo potissimum, quod resignans jam prævenerat, atque tam cor. Exequutore quam extrajudicialiter opponendo de invaliditate resignationis, declaraverat velle continuare in possessione contradicendo possessioni, quam de facto ac propria auctoritate resignatarius dicta oppositione non obstantè capere voluit, cum revera dicta conclusio super manutentione danda potius resignatorio quam resignanti, procedat, quando jam consumatus est actus, quod resignans proprio factò à possessione ceciderit, patiendò resignatorem possessionem adipisci absque contradictione, quæ deinde superveniens non suffragatur, secus autem, ubi contradictio præcedit ac se opponit ingressui, sive principio acquisitionis possessionis, quoniam tunc justum est ac rationabile resignantem non

spoliari de facto, sed & audiri in suis exceptionibus seu oppositionibus ad effectum saltem inspiciendi, An sint apte necne retardare executionem litterarum Apostolicarum.

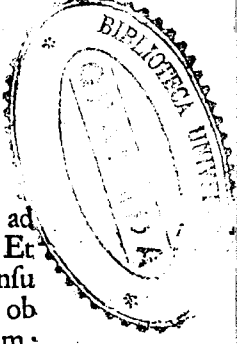
Siquidem in fortioribus etiam terminis executionis litterarum Apostolicarum super provisione libera ex vacatione per obitum, quoties non agatur de plusquam notorio intrulo, possessor provifus ab Ordinario, seu alias ex titulo invalido, quamvis posita reservatione clara, seu clara infectione tituli possessoris, non sit legitimus contradictor, ad effectum, ut cessante processu exequutivo procedendum sit via ordinaria, & per tres conformes, ut in casu legitimi contradictoris est procedendum, adhuc tamen debet citari & audiri, ita summarè & in forma processus exequutivi, ad effectum videndi, an suæ exceptiones sint validæ ac aptæ ad impediendam executionem necnè, ut habetur pluries infra ad materiam legitimi contradictoris, ac executoris meri vel mixti, & executionis litterarum Apostolicarum, multò magis in eo qui jam habet legitimum titulum, ac legitimam possessionem anteriorem, quorum resolutio prætenditur ob reservationem, quæ potest esse vel non vera de facto, puta cum mandato falso, vel non vera de jure, puta cum eodem mandato per vim & metum, aut per dolum extorto, sive etiam sit invalida ob exceptionem resultantem ex ventre earundem litterarum, seu alias in continenti justificatam, ideòque audiri debet, ac non spoliari de facto auctoritate propria.

Capiendo autem singulas conclusiones in dictis decisionibus deductas, distinctè ac per partes, in pluribus ex eis, fallacia clara videbatur in applicatione, ad quod in judicando & consulendo, ut frequenter alibi insinuatur, omninò advertendum est, non inhærendo conclusionibus, quæ in aliqua decisione vel consilio deducantur singulariter & per partes, ut quotidiè, pessimè tamen, fieri videmus, sed illas attendendo unitim cum facti circumstantiis & qualitate, quibus consideratis, inspiciendum est, an congruant necnè.

Siquidem dicta conclusio in suo casu vera pro principali fundamento in secunda decisione deducta, quod resignatio ad favorem non abdicet jus à resignante nisi valida & perfecta effectuatio sequatur ad favorem resignatorii, incongrua videbatur ad casum, quoniam illa procedit, ubi resignatario non existente in causa, controversia sit inter resignantem & tertium, sive inter duos tertios contententes de quæstione, an vacatio ex persona resignantis, vel potius ex altera resignatorii regulari debeat, juxta quæstiones in præcedentibus tractatas, & in his terminis procedunt doctrinæ ac decisiones de hujusmodi regula seu conclusione loquentes.

Decisio autem in Mediolanen. Canonicatus cor. Panzirolo impressa decis. 90. part. 9. recent. ubi num. 13. legitur decreta manutentio ad favorem resignatorii, non innititur huic conclusioni verè diversos terminos percutienti ut supra, sed innititur nullitati resignationi, incontinenti probata ex defectu consensus, quoniam resignans dederat mandatum ad consentiendum resignationi sub reservatione cujusdam pensionis ad ejus favorem, quam Papa concedere noluit, & tamen hoc non obstantè procurator præstitit consensum, cujus vigore expeditæ fuerunt litteræ, sed malè & cum nullitate notoria, dum procurator excesserat fines mandati dati sub dicta conditione, qua non adimpleta, clarus erat defectus consensus, ac similis erat casus in d. decis. 15. apud Post. cum similibus, quæ desuper habeantur.

Cessante verò hujusmodi infectione intrinseca ac prompta, periculosa dicebam conclusionem in dicta prima decisione deductam ita generaliter ac simpliciter sumptam, quod possessio capta per resignatarium non citato resignante possessore, neque adito executore deputato in litteris, sit invalida & vitiosa, quoniam necessitas adeundi exequutorem procedit in gratia in forma dignum continente mandatum de providendo, seu provisionem conditionalem, quatenus exequutor provifus idoneum ac dignum repererit, ideòque nulla & intrusiva censenda est possessio, quam sine factò exequutoris ita provifus apprehendat, secus autem ubi agitur de provisione in forma gratiosa, tunc enim licet deputari soleant exequutores in litteris, attamen id fit in gratiam & favorem ipsius provifus, cui exequutor assistat, atque opem & brachium Apostolica auctoritate præstet adversus oppositores de facto, non autem quod præcisam necessitatem habeat ipsum adeundi, quoniam verius est provifum in forma gratiosa capere posse possessionem propria auctoritate, absque necessitate citandi resignantem, quoniam

An mandatum datum ad resignandum Beneficium ad favorem in manibus Papæ sit revocabile necnè, Et an provifio ad favorem resignatorii cum consensu præstito per mandatarium resignantis, corrumpat ob revocationem mandati tunc sequutam, sed ignotam; Et quid si medio tempore mandans coram Ordinario permutasset cum alio Beneficium, an hæc permutatio tenet necnè.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **M**andatum datum ad resignandum beneficium re-integra est revocabile.
- 3 **I**dem de mandato ad permutandum, quia hæc fraternizant.
- 4 **D**e aliqua diversitate consensuum.
- 5 **D**e stylo moderno præstandi consensuum.
- 6 **A**n post datum mandatum ad resignandum coram Papa possit fieri permutatio coram Ordinario, vel resignatio mandati.
- 7 **A**n & quando revocatio intimanda sit procuratori, vel sufficiat notitia principalis.
- 8 **U**bi notitia est sevotina tenetur mandans ad damna, & interesse.

DISC. XXXVIII.

Postquam possessor Beneficii dederat mandatum cuidam Curiali ad illud resignandum in manibus Sanctissimi ad favorem alterius, priusquam dicta resignatio sequeretur, prævia dicti mandati revocatione idem Beneficium coram Ordinario permutavit, deindeque procurator consensum præstitit resignationi, pro cujus executione litteræ Apostolicæ expeditæ fuerunt; Hinc proinde, suppressis nominibus, incertum est, an ex parte resignatorii, vel resignantis, sive ejus qui ex dicta permutatione beneficium possidebat, pro veritate consultus fuit, an dicta permutatio coram Ordinario sustineretur necnè, vel potius prævalere deberet provifio Apostolica in vim resignationis.

Respondi de jure non dubitari quod mandatum datum ad resignandum Beneficium re-integra esse revocabile, ut clarè probat text. in Clem. unica de renunc. ubi scribentes & alibi de quibus Paris. de resign. lib. 9. q. 2. nu. 1. & 2. Lotter. de benef. lib. 3. qu. 16. n. 18. & seq. per tot. Tondut. qu. benefic. 26. n. 1. & seq. Rota decis. 130. n. 1. par. 6. recent. ubi n. 2. quod idem sit in mandato dato ad permutandum, quoniam ad hoc provifum ac pleraque alia, resignatio ac permutatio fraternizant, eodemque jure censentur.

Difficultas autem antiquitus cadebat, quando res diceretur integra necnè, ob consensuum pluralitatem, illum scilicet, qui nuncupabatur parvæ datæ adnotari solitum in dorso supplicationis, Et alterum formalem in Cancellaria cum juramento de forma requisito præstandum, ex iis quæ dictas quæstiones referendo, habentur apud Lotter. ubi supra, ex quo etiam totum desumpsit Tondut.

Hodiè verò hujusmodi difficultates seu quæstiones cessarunt, atque prudenter sublatae fuerunt, ex moderniori stylo non adnotandi consensum in dorso supplicationis, nisi prius ille formiter præstitus fuerint in Cancellaria & in libris extensus, ideoque tunc & non alias gratia resignationis dicitur perfecta, non attento an supplicatio prius signata vel data esset, ut advertitur apud Lotter. d. q. 16. n. 59. & bene Rota apud Celsium dec. 172. n. 14. cum seq. repetit. decis. 322. nu. 21. & seq. part. 11. recent. Et consequenter cum in hac facti specie revocatio sequuta esset ante dicti consensuum præstationem, quinimò etiam ante porrectam, ac signatam supplicationem, dubitandum non erat, revocationem sequutam fuisse re-integra.

Verùm difficultas cadebat ex eo, quod revocatio prædicta intimata non fuerat Datarie Officialibus, vel ipsi procuratori, aut resignatorio, juxta dispositionem textus in dicta Clement. unic. de renunciat. an scilicet post datum istud mandatum, his non sequutis, potuerit mandans facere permutationem, vel resignationem coram Ordinario; Et in hoc affirmativam veriolem credit Felin. in cap. ex parte Decani n. 16. de rescri-

ties resignatio est pura non autem conditionalis, Paris. de resignat. lib. 10. quæst. 3. nu. 53. & sub num. 57. Garz. p. 6. cap. 2. nu. 133. Rota dec. 140. par. 10. recent. num. final. & in aliis deductis per Post. dict. observat. 57. num. 11. cum seq. ubi quod possessio capta per resignatarium est manutenibilis non obstante contradictione resignantis, quoties non agatur de resignatione conditionali non verificata conditione, sed pura & simplici, minusque de alia infectione, quæ incontinenti resulet, cum semper alias obstat regula cadentis à jure possessione factò proprio.

Quo verò ad aliam nullitatem vel surreptionem deductam in prima dec. 106. num. 9. latius verò in secunda 194. ob non justificationem, quod resignans haberet aliundè, pariter illa de per se non bene faciebat ad casum, neque applicaberetur d. Mediolanen. Canonicatus coram Panzir. dec. 90. n. 20. cum seq. par. 9. In hoc enim distinguendum est, Aut enim agitur de Beneficio, ad cujus titulum quis ordinatus est, & tunc ex decreto Sac. Conc. Trident. sess. 21. de reformat. cap. 2. oportet de eo facere speciale mentionem, undè aut non fit mentio, & tunc resignatio est incontinenti nulla, ob decretum irritans contentum in eodem decreto Conciliari; Aut verò fit mentio, & tunc Datarie inconcussus stylus est non admittendi resignationem, nisi cum clausula dummodo resignans habeat aliundè vivere, quæ sine dubio importat conditionem suspensivam, qua non justificata actus remanet infectus ex deficienti consensu Papæ, & in his terminis loquitur Paris. lib. 2. q. 6. n. 41. & lib. 5. quæst. ultima num. 174. & seq. cum quo cæteris Beneficialistæ pertranseunt & hic est casus, de quo in d. Mediolanen. coram Panzirolo dec. 90. part. 9. rec. cum similibus.

Aut beneficiatus ordinatus non sit ad titulum illius Beneficii, sed alterius, aut ad titulum patrimonii, & tunc non intrat dictum decretum Conciliare, neque congrua substantatio adjici solet per viam conditionis cum dicta clausula, dummodo, sed Officialis Datarie se regulando ex Constitut. Pii V. injungente locorum Ordinariis, nè admittant Beneficiorum resignationes, nisi eis constet resignantes habere aliundè vivere, ex quodum stylo id adjiciunt per viam assertivæ, nempe Tibi asserenti aliundè habere commodè vivere &c. quod non importat formalem conditionem intrinsecam, cujus præcedens justificatio præcisè ac pro forma fieri debeat, minusque id importat irritationem provisionis, cum neque ipsa Constitutio Pii V. neque ipsæ litteræ provisionis contineant aliquod decretum irritans, quod infectionem tam in petitorio, quam in possessorio causet, ut advertunt Garz. in addit. ad part. 2. cap. ult. nu. 228. Seraph. decis. 1320. n. 4.

Et hic erat casus, quoniam resignans promotus fuerat ad sacros ordines ad titulum patrimonii, quod adhuc per ipsum possidebatur, solumque ex probationibus factis, ut in secunda decisione habetur, supponebatur ex temporum calamitate diminutum in redditu primævo, unde non sufficeret ad congruam substantationem, cum de præsentifrueret solum ducatus 15. atque congrua substantatio adjecta non erat conditionaliter cum dicta clausula, dummodo, sed per viam assertivæ ut supra, & consequenter extranea remanebat applicatio dictarum auctoritatum, cum quibus processum fuit, utpotè percutientium dictum alium casum longè diversum, minusque prætendi poterat nullitas gratiæ, sed solum dicebam quod resignanti competere posset contra resignatarium actio pro supplemento ejus, in quo diminutus fuerat redditus ejus patrimonii, ad cujus titulum ordinatus fuerat, adinstar illius obligationis alendi donatorem seu benefactorem, quæ de jure incumbit donatori vel beneficiato, sive Ecclesiæ patronatæ, ejusque Rectori alendi Patronum indigentem cum similibus: Desuit tamen occasio hæc ulterius disputandi ac examinandi, quoniam ex prudentialibus motivis, ob superventam accidentia, resignatorio quamvis victori expediebat parochiam dimittere, ideoque neglexit litem prosecui, eamque deseruit.

de rescriptis; Verum contrariam opinionem esse communiter receptam testatur Paris. d. lib. 9. q. 2. 5. ex n. 44. cum seq. usque ad finem ex auctoritate Barbatix conf. 49. lib. 4. & aliorum, atque nu. fin. dicit ita fuisse tentum per Rotam in una Camerinen. coram Quiroga, atque cum eo pertransit Tondut. d. qu. benefical 26. n. 1. 5. cum seq. ex auctoritate Boer. dec. 207. n. 6. & aliorum; Quod etiam præsuppositivè benè probari videtur per Rotam d. dec. 130. part. 6. & apud Dunozet. decif. 881. occasione agendi de quæstione, an requiratur præcisè intimatio revocationis mandati faciendi mandatario ac Officialibus Datarix, vel sufficiat scientia ejus, cujus favore mandatum datum fuerat, quod frequenter contingere solet, quoniam hujusmodi mandata dantur Curialibus pro explicando actum in Curia, existente in remotis partibus, in quibus tam resignans quam resignatarius sunt præsentis, undè propterea ob longam distantiam pluries contingit, revocationem in loco esse notoriam, & tamen id ignotum esse procuratori in Curia qui mandatum exequatur, atque sibi commissas expeditiones faciat.

In hoc autem licet variatio fuerit apud scribentes, an scilicet requiratur præcisè intimatio faciendi procuratori, vel sufficiat intimatio facta principali, sive quod alias constat de istius certa scientia, Attamen quæstio jam per Rotam decisa fuit cum distinctione, quod ut agitur de pura & simplici resignatione, & tunc revocatio mandati notificanda est, vel procuratori, vel Papæ, mediante ejus dimissione in Dataria, ac apud Officiales, qui sunt ejus organum; Aut verò agitur de renunciatione ad favorem certæ personæ, & tunc sufficiat notificatio ipsi principali, cujus favore resignatio faciendi erat, seu quod alias ejus certa scientia concurrat, juxta dec. Putei 418. lib. 1. cum aliis plenè deductis per Paris. d. lib. 1. quæst. 27. per tot. præsertim nu. 10. atque cum hac distinctione proceditur d. dec. 130. nu. 24. & seq. part. 6. & apud Dunoz. d. dec. 881. n. 10. Et his statibus concludebam, resolutionem pendere magis ex facto, quam ex jure, An scilicet de tempore quo ista revocatio sequuta est, id vel per intimationem seu alias certitudinaliter innotuerit ei cui faciendi erat resignatio ut tunc permutatio subitineretur, ac prævaleret expeditioni factæ in Curia in vim dicti mandati jam revocati, secus autem è converso.

Insuper tamen id ad quod benè advertit Tondutus d. lib. 1. quæst. 26. num. 27. cum seq. quod si notitia dicti principalis fuisset de tempore quo non potuerit commodè certiorari procuratorem, ut à mandati usu abstineret, unde propterea procurator ad formam mandati fecisset expensas expeditionis, ut tunc mandans teneatur erga mandatarium, sive erga eum in cujus gratiam datum est mandatum, ad quanti interest, & sic ad refectionem expensarum erogatarum pro expeditionibus, ac etiam pro cambiis, ac transmissione litterarum, cum aliis quas facere oportuit, idque non ex aliquo jure speciali in Beneficialibus, sed ex regulis generalibus, quas in jure habemus in actione mandati vel contraria, ex quibus regulis id advertunt glos. in d. Clem. Ferlin. in d. c. ex parte Decani n. 33. cum aliis apud Tondut. d. q. 26. n. 30. & seq. atque videtur nimium rationale; Adhuc tamen mihi occasio non præbuit id in foro disputare ac praticare.

I L L E R D E N. P R O F R A N C I S C O B O E R .

Responsum pro veritate.

Ad materiam Constitutionis Greg. XIII. de publicandis resignationibus, An intret, ubi resignatio est invalida, seu alias ineffectuata: Et quatenus intraret, An resignans, qui interim possedit, dici valeat illegitimus possessor, ita & taliter, quod teneatur ad fructuum restitutionem.

Et an ad formam ejusdem Constitutionis publicari debeat illa impetratio, quæ illius vigore fieret ob vacationem ex non publicatione resultantem.

S U M M A R I U M .

- 1 **F**acti series.
- 2 De regula quod resignatio nulla, vel non effectuata non abdicat jus à resignante.
- 3 De limitatione ubi ineffectuatio provenit à Constitut. Gregorii XIII. quando procedat.

- 4 In beneficialibus datur multiplicatio titularum, atque unus non præjudicat alteri.
- 5 Abundans cautela non nocet.
- 6 Publicanda etiam est impetratio ob non publicationem.
- 7 Ubi hæc impetratio fit per eundem possessorem non expediuntur litteræ.

D I S C . XXXIX.

Franciscus Boer possessor Beneficii in Cathedrali Illerden. sive in aliqua Collegiata ejusdem diocesis, mandatum dedit ad illud resignandum ad favorem certæ personæ, sub reservatione certæ pensionis ad ejus favorem, cum cautione tamen cedulæ bancariæ, sive extinctionis faciendæ cum pluribus annatis inter partes conventis: Quia verò dictum mandatum juxta formam in eo præscriptam explicari non potuit, ex eo fortè quod resignatarius dictam cautionem cedulæ præstare non posset, neque Datarix Officiales admittere vellet dictum pactum extinctionis pensionis à principio inter partes initum, quod frequentius admitti non solet; Hinc proinde dicta conventione nullum effectum sortiente, quamvis signata fuisset supplicatio, Franciscus in Beneficii possessione continuavit: Admonitus autem in partibus à quodam, qui materiæ beneficialis peritum se ostentare affectabat, qui ob hujusmodi resignationis publicationem non factam ad formam Constitutionis Gregorianæ, Beneficium vacaret, atque ab aliis esset impetrabile, ipse ut in cautela abundaret, hanc impetrationem fecit, quo agnito, Capitulum ejusdem Ecclesiæ excitavit prætensionem, quod interim à die lapsi termini dictæ Constitutionis; ipse non fecisset fructus suos, Ac etiam excitata fuit difficultas, quod ob dicta pacta simoniaca inita cum resignatario, incurrisset privationem Beneficii tanquam unam ex simoniæ pœnis, quodque propterea Beneficium esset impetrabile, ac etiam quod obligatus fuisset publicare dictam novam provisionem ad ejusdem Constitutionis præscriptum; Ideoque super his omnibus ex ejus parte pro veritate consultus fui.

Respondi, in omnibus vanum esse timorem: Quatenus enim pertinet ad primum circa prætensionem Capituli, quod dictus Beneficiarius tanquam illegitimus Beneficii possessor non fecisset fructus suos, dixi, prorsus vanam videri prætensionem ex regula in præcedentibus pluries deducta, & de qua apud Otthob. dec. 106. Buratt. dec. 48. 830. & 867. Dunoz. dec. 881. Celsi. dec. 172. & passim, quod resignatio ad favorem certæ personæ nullatenus abdicat jus vel possessionem à resignante, donec illa validè ac perfectè suum effectum sortiatur in persona resignatarii, cum dictam implicitam sub se contineat conditione, sub qua & non alias illa facta censetur.

Et quamvis, ut advertitur supra in Toletana Archipres. d. dec. 36. & in aliis, dicta conclusio non procedat in illa ineffectuatione, quæ resultat ab ista Constitutione Gregoriana ob non publicationem, cum tunc vacatio ex isto capite, spectata magis persona resignatarii quam resignantis, resultare dicatur, ut d. dec. 172. Celsi, & in aliis de quibus in præcedentibus, Attamen id procedit ubi resignatio jam est perfecta ac valida, itaut ad ejus perfectionem ac executionem alium actum post se non expectet, & consequenter jam dicatur abdicatum jus à resignante, illudque translatum in resignatarium, in cujus punitionem magis, quam resignantis, atque tanquam per speciem novæ vacationis pœnalis, & ob privationem dicta vacatio intrat: Secus autem ubi resignatio invalida, seu ineffectuata remanet ex defectu consensus resignantis ob non impletas condiciones, sub quibus & non alias ipse resignationem facere voluit, quoniam tunc actus evanescit in radice, ac habetur perinde ac si nunquam initus esset, & consequenter non intrat necessitas publicationis, cum non entis nullæ sint partes juxta casum præcisum, de quo in Mediolan. Canonatus coram Panzir. dec. 90. part. 9. recent. in qua pariter evanuerat ex isto capite, seu invalida erat, quia procurator contra fines mandati consensum malè dederat, ut advertitur supra in Neapolit. d. dec. 37. atque ita distinguendo habetur in d. decif. 172. coram Cello, in Tridentina parochialis 13. Januarii 1648. coram Bichio, & in aliis.

Hinc proinde superflua, ac extra propositum fuit dicta cautela novæ impetrationis, quam tamen dixi nullum præjudicium generare posse, quoniam cum in beneficialibus detur multiplicatio titularum, hinc per obtentionem unius non dicitur alteri præjudicatum juxta conf. 7. Calder. de elect. Mant. dec. 359. n. 8. Buratt. dec. 686. n. 6. & 926. n. 8. & sequenter,

menter, Atque intrat axioma in omni materia, præsertim verò in ista receptissimum ut abundans cautela non noceat, Barbof. axiom. 3. Otthob. dec. 141. n. 23. & passim.

Atque pariter de consequenti resultare dicebam nullam requisitam esse hujus novæ impetrationis publicationem; Licet enim ea quoque per Constitutionem demandetur, ut advertunt Paris. lib. 11. q. 7. n. 53. Garz. par. 11. c. 3. n. 30. Seraphin. dec. 1062. in fine, & infra d. dec. 94. (quod tamen adhuc non vidi practicum, atque istius responsi occasione inveni esse novum apud peritissimos, ac primi nominis Beneficialista,) dupliciter tamen dixi hanc inspectionem non intrare, Primò scilicet, quia dicta impetratio necessaria non erat, neque ex eam impetrans aliquid jus deducit, Et secundò clarius, quoniam dum Constitutio mandat publicationem litterarum, præsupponit istarum expeditionem, & consequenter non percutit casum, in quo idem possessor ad cautelam hujusmodi impetrationem faciat, cum iste non indigeat illa nova expeditione litterarum, quæ necessaria est in tertio impetrante, Lotter. lib. 3. q. 22. n. 8. Cavalier. dec. 458 nu. 5. Videtur enim ista nova provisio quædam species reservationis caducitatis, ac remotionis obitaculi seu impedimenti, ut possessor jure suo primævo continuaret, adinstar eorum quæ habemus circa eam remissionem seu novam investituram, quæ ob incursum caducitatem à feudatario vel emphyteuta petatur, ex iis quæ præsertim habentur sub tit. de feudis præsertim in Urbeveta. d. dec. 5. & alibi.

Ad tertium dixi planam esse responsonem pro non incurfu alicujus pœnæ, dum pacta concepta erant sub reservatione Beneficiali Apostolica cum clausula & non alias, removente consensum ab actu ex deductis supra d. d. dec. 36. atque in illius causæ decisionibus, potissimè verò nulla data pactorum effectuatione, ideoque cessare videbatur principium dubitandi.

LUNEN. SARZANEN. BENEFICII P R O C H R I S A N T I O C U M J O A N N E B A P T I S T A .

De permutatione facta de Beneficiis inæqualibus inter sanguine conjunctos, ac ætate inæquales, An dicatur invalida & fraudulenta, quando, & quomodo, Et quale præjudicium tertii in proposito consideretur pro fraude præsumpta.

S U M M A R I U M .

- 1 **F**acti series.
- 2 Exequutor datus in litteris impetratis certo modo dicitur mixtus, & agit ordinariè.
- 3 De Constitut. Pii V. super permutatione beneficiorum inæqualium.
- 4 Quod ex inæqualitate beneficiorum resultet præsumptio fraudis in permutatione.
- 5 De aliis præsumptionibus fraudis.
- 6 De beneficio de pertica.
- 7 De isto loquitur, seu intelligenda est Constitutio Pii V.
- 8 Privatum suffragium vel motivum enunciatum in decisione non habet vim decisionis.
- 9 Constitutio Greg. XIII. de publicandis locum etiam habet in permutatione.
- 10 De fraude de qua n. 4. & 5. an & quando habeat locum in permutatione coram Papa.
- 11 Narrativa valoris per non excessum non concludit ascensum.
- 12 Permutatio de facili conceditur etiam cum derogatione juris patronatus, & de ratione.
- 13 Circa surreptionem deferendum est stylo Datarix.
- 14 Quale dicatur præjudicium quod irritat permutationem.
- 15 Provisiones de beneficio juris patronatus sine istius derogatione, & consensu patroni sunt invalidæ.
- 16 Quando conjunctio sanguinis inter permutantes vel collaterales attendatur.
- 17 De ætate vel infirmitate non est facienda mentio, quia est consultum per regulam de viginti.

Beneficium inferioris valoris scutorum duorum, a patre Chrsiantii junioris de recenti erectum, atque à dicto Chrsiantio in vim præsentationis possessum, cum Apostolica auctoritate permutatum fuit cum pinguiori Beneficio de jure patronatus possesso per Chrsiantium seniore patrum, senem, ac in mala valetudine constitutum cum derogatione juris patronatus, nulla tamen facta expressione dicte notabilis inæqualitatis valoris vel inæqualitatis ætatis, aut conjunctionis sanguinis; Cumque ad novem menses post dictæ permutationis effectuationem, sequuta esset mors dicti Chrsiantii senioris hinc, Joannes Babprista dictum pinguius Beneficium, de consensu majoris partis Patronorum, vel medietatis cum derogatione alterius medietatis, impetravit à Sede Apostolica ex duplici causa, nullitatis scilicet dictæ permutationis, vel obitus dicti Chrsiantii, expeditisq; litteris directis Ordinario, orta est controversia super illarum executione, quare desuper ex parte Chrsiantii junioris, ac possessoris controversi Beneficii ex causa dictæ permutationis consultus.

Respondi in primis, quod ubi etiam nullitas permutationis subsistere videretur, ac successivè locus esset dictæ impetrationi certo modo, adhuc tamen executor dici non posset merus, itaut procedere posset cum solito processu executivo competente litteris Apostolicis, sed esset mixtus procedere debens in judicio ordinario, in quo intraret appellatio suspensiva, dum agebatur de impetratione piscatoria, seu certo modo de Beneficio viventis, qui dicitur legitimus contradictor ex iis quæ habentur infra d. dec. 73. & seq. ad materiam processus executorii, seu legitimi contradictoris.

Quatenus verò pertinet ad merita, tria erant objecta. Primò magna inæqualitas valoris inter Beneficia permutata, Secundò inæqualitas ætatis & valetudinis, Et tertio non facta mentio parentelæ.

Quoad primum, ponderabantur pro fraude, ac invaliditate actus, Primò Constitutio 58 Pii V. in proposito permutationis juxta numerationem veteris Bullarii, inter Beneficia inæqualia allegata apud Merlin. decif. 176. n. 7. Et secundò quod etiam de jure communi in permutatione facta inter duo Beneficia, quorum unum sit pinguis, alterum verò exigui valoris, inesse dicatur præsumpta fraus Abb. in c. quia verisimile n. 1. de præsumpt. & cæteri relati per Tiraquell. in l. si nunquam verbo donatione largitus n. 122. Mascard. de probat. concl. 178. n. 4. & concl. 1170. nu. 3. cum seq. Menoch. lib. 6. sumpt. 78. n. 8. cum seq. Paris. de resignat. lib. 1. q. 4. n. 8. Lott. lib. 1. q. 31. n. 28.

Fortius verò concurrentibus aliis circumstantiis eandem fraudem redolentibus, ut sunt, inæqualitas ætatis, ac valetudinis, & conjunctio sanguinis, quæ apud allegatos considerari solent etiam singulæ pro fraudis conjectura seu præsumptione, multò magis illa considerando unitas cum consueta regula in præsumptivis & conjecturalibus attendenda ut singula, quæ non profunt &c. Accedente etiam altera notabili conjectura fraudis, quod Beneficium exigui valoris de recenti erectum fuerat, & sic affectatè ad id præordinatum.

Quamvis autem, vel in sensu naturali, vel etiam in legali in materiis indifferentibus metiendis cum regulis generalibus, affectata præordinatio ita obtinendi pinguis Beneficium patrum senis ac infirmi, cujus vacatio probabiliter erat imminens, videretur clara, ac inexcusabilis; Attamen in regulis beneficialibus respondi non per hoc prætendi posse actus invaliditatem.

Siquidem quoad dictam Constitut. Pii V. quoties agitur de permutatione coram Papa, illa percutit casum in quo permutatio fiat de Beneficio vero & pingui cum Beneficio aereo, ac in rerum natura non existente, quod per Beneficialistas dici solet Beneficium de Pertica, ut declaravit Rota coram eodem Merlino decif. 329. edita in eadem causa, in qua producit d. decif. 176. Merlini, & quæ est repetita dec. 132. par. 5. rec. n. 8. & 9. Potissimè quia in dicta præcedenti decisione id non fuerat firmatum per Rotam, sed solum motivatum ex mente unius, & sic tanquam suffragium, seu votum privatum ibi enunciatum, quod non facit decisionem, 8 ut advertitur apud Peniam decif. 5. in fine.

Et licet dicta posterior dec. 329. ut supra repetita par. 5. 9 recent. decif. 132. sit confirmatoria super puncto nullitatis permutationis dictæ alterius præcedentis 176. quæ etiam est repetita d. par. 5. recent. decif. 460. Attamen id provenit ex alio defectu non publicationis ad formam Constitutionis Gregorii XIII. de publicandis resignationibus, quæ locum

cum etiam habet in permutationibus, dictaque secunda de-
cilio in hac materia est notabilis, sed quoad dictum pun-
ctum Constitutionis Pii V. cum Beneficium, quamvis exi-
guum, ac inæquale esset verum & reale, nullum constitui-
tur fundamentum.

Quoerò ad dictas præsumptiones fraudis, ac affectatio-
nis, dixi eas rectè procedere in permutatione facta coram
Ordinario, vel alio inferiori collatore ad id potestatem ha-
bente, in quibus terminis loquuntur superius allegati, ac
alii; Vel etiam procedere in permutatione facta coram Pa-
pa, quando exinde resultaret formale præjudicium tertii,
in cuius fraudem actus fieret, ut frequenter contingere so-
lebat antiquitus, quando erant magis in usu gratiæ expe-
ctatiuæ, in quibus terminis loquitur major pars scriben-
tium, qui percutiant casum permutationis factæ coram Pa-
pa; Sive etiam, ubi actus contineret præjudicium patrono-
rum, seu alias jus præsentandi, vel eligendi habentium, nul-
la istius facta mentione, ut in sua materia *sub tit. de jurepat.*
cum similibus.

Secus autem cessante dicto præjudicio tertii, ut in præ-
senti, dum nullus habebat hujus Beneficii expectativam, atque
juris patronatus facta fuit mentio cum ejus derogatione pro
hac vice, ita ut tota difficultas reduceretur ad fraudem ex
dictis præsumptionibus resultantem; Tunc enim ob aucto-
ritatem Papæ scientis inæqualitatem sibi narratam, & tamen
permutationem admittentis, dicta suspicio seu mala præ-
sumptio purgata remanet, ut ex Decio *conf. 209. 210. num.*
5. Lotter. dicto lib. 1. q. 31. n. 29. & lib. 2. q. 14. n. 79. & Rota
apud Merlin. dicta dec. 329. nu. 10. repetit. dicta dec. 132. p.
5. recent.

Objiciebatur dictam inæqualitatem fuisse malè narratam
ideoque narrativam non salvare defectum surreptionis, stan-
te quod narato beneficio pinguiori in 24. alterum quod erat
solum vim unius ducati, narratum fuit in 12. Uerùm id non
videbatur ob stare, quoniam expressio istius non erat per
affentum, sed per non excessum, quæ verificari potest etiam
in uno & minus, dum de stylo Datarii ejusque expedito-
rum etiam in Beneficiis, quorum fructus nulli sunt, quia
nempe totum consisteret in distributionibus quotidianis
fieri solet in 24. per excessum, ut advertitur infra *disc. 90.*
ubi agitur de materia valoris in genere; Sufficit namque ita
Papæ cognitam fuisse inæqualitatem notabilem, dum atten-
ta etiam narrativa, inæqualitas erat in dimidio; Attento
præsertim stylo in permutationibus, quæ de facili admit-
tuntur, etiam cum derogatione juris patronatus, eo quia
non reputatur præjudicium considerabile ob possibilem con-
tingentiam, quod Beneficium possit prius vacare per mor-
tem unius, vel alterius, ut advertitur in proposito coadju-
torie in Cæsaraugustana Canonice 1. Februarii 1641. Pan-
ziolo *dec. 162. n. 48. & seq. part. 12. rec. & in sua materia*
sub tit. de jurepat. Atque talis est stylus, ex quo regula nda
venit materia surreptionis vel obreptionis, seu defectus in-
tentionis ex deductis per Mantic. *dec. 214. Gregor. & Ad-*
den. dec. 150. Buratt. & Aden. dec. 510. & frequenter.

Solum enim, ut dictum est, in permutationibus quæ fiunt
coram Papa, consideratur præjudicium particulare super ju-
re jam alteri quæsito, saltem in spe habente causam de præ-
terito, ut est illud supra enunciatum habentis gratiam expe-
ctativam, vel est illud coadjuti, vel coadjutoris juxta de-
ducta *dicta dec. 162. part. 12. rec. n. 21. cum seq.* Interesse au-
tem patronorum irritat actum, non ex hac ratione præju-
dicii, sed ex regula generali, de qua *d. dec. 162. part. 12. n. 25*
& seq. & pluries in sua materia sub tit. de jurepatr. quod quæ-
15 cumque provisiones factæ de Beneficiis juris patronatus lai-
corum absque istius mentione, ac derogatione saltem impli-
cita dicuntur invalidæ ex deficiente voluntate Papæ non
præjudicandi Patronis.

Omissa verò mentio conjunctionis sanguinis inter per-
mutantes causare non poterat surreptionem, ex eadem ra-
tione styli, cum sanguinis conjunctio ex Constitutione 58.
Pii V. ponderetur in permutationibus, ac aliis quæ fiunt coram
Ordinariis, sive in collationibus per eosdem Ordina-
rios, vel alios inferiores faciendis, ut advertitur infra in
Monasterien. Canonice *disc. 65. & alibi.*

Item gravis ætas vel mala valetudo unius ex permutan-
tibus pariter exprimi non solet, illaque attenditur pro justi-
ficatione gratiæ coadjutorie tanquam illius fundamentum,
cum concedi non solet nisi ex causa infirmitatis, vel gravis
ætatis, ut incidenter insinuat in *disc. 41.* In reliquis au-
tem provisiis est per Regulam *de infirmis resignantibus*,
alias *de viginti* nuncupatam, ideoque eo ipso quod resignans
vel permutans supervivit per viginti dies, de alio non cura-

tur, quoniam ut occasione facultatum transferendi pensio-
nes frequens est Beneficialitarum dictionum, sæpius dece-
dere solent prius agni, quam oves, & sic præmori juvenes
ac validi, senibus, seu malam valetudinem habentibus, unde
viget incertitudo, quæ salvat præjudicium, ac etiam exclu-
dit fraudem quæ per dictam regulam Cancellariæ ad diri-
mendas magnas, & continuas lites, quæ desuper orientur
restricta est ad certum terminum ibi præscriptum; Incertum
autem est quid sequutum sit.

ANNOT. AD DISC. XL. & seqq.

DE materia permutationis beneficiorum habentur ali-
qua *in hoc tit. disc. 120.* occasione agendi de puncto,
an substat permutatio facta coram Ordinario de pri-
mo beneficio per eum qui obtinuit secundum incompatibi-
le, quod postea non curat, vel non potest de facto assequi.

VICEN. PRÆPOSITURÆ PRO MICHAELE SANCTIO CUM FAUSTOSO TOS.

Responsum pro veritate.

De eadem materia invalidæ permutationis ob non fa-
ctam mentionem, quod unus ex permutantibus
promotus esset ad Ordines ad titulum Beneficii, sive
ob falsam narrativam valoris, An abdicet necne jus
à permutante, ad effectum regulandi vacationem ex
eiusdem persona.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 De regula quod permutatio nulla non abdicat jus à
permutante ex cuius persona vacat beneficium.
- 3 Amentia non presumitur, sed est probanda per allegantem
- 4 De invalida resignatione beneficii, ad cuius titulum est or-
dinatus.
- 5 Quod procedat etiam in permutatione.
- 6 Limitatur seu declaratur.
- 7 De nullitate ob falsam narrativam valoris.
- 8 Quod ista nullitas non impedit abdicatorem à resignante
si est culpa.
- 9 Non omnis hebetudo mentis inducit amentiam, sed adhuc
est considerabilis ad excludendam culpam.

D I S C. XLI.

Laurentius Perera possessor Ecclesiæ Parochialis sub
nuncupatione Præposituræ loci de Castel Veriol, in
octuagesimo ætatis anno constitutus, mandatum dedit ad
consentiendum coram Sanctissimo permutationi dictæ Pa-
rochialis cum altero Beneficio possessore per Faustosum Tos,
atque signata supplicatione, cum actuum perfectione resulan-
te à consensu præstito per utriusque partis mandatarios in for-
ma solita, ac forsan expeditis etiam litteris, adhuc tamen in
partibus, non habitis, neque presentatis, obiit adhuc paro-
chialis seu Præposituræ possessor Laurentius de mense Ju-
nii, unde propterea Ordinarius, prævio concursu ad præscri-
ptum Sac. Conc. Trid. illam contulit Michaeli præfatus
autem Faustosus presentatis litteris Ordinario Batchionen.
exequutori in eis deputato, sententiam pro executione, vel
adjudicatione reportavit, atque in hoc statu ex parte Mi-
chaelis pro veritate consultus fuit, ad effectum deliberandi,
an vellet cedere vel contendere, præsupponendo invalidita-
tem dictæ permutationis ex tribus.

Primo scilicet, quod dictus Laurentius esset amens, sive
constitutus in ea exuperantia, quam decrepiti pati solent;
Secundo ob falsam expressionem valoris narratis in ducatis
140. cum supponeretur longè magis excedens illam sextam,
in qua de stylo narrativa substat, Et tertio quod idem
Laurentius ad titulum istius Beneficii ad Sacros Ordines
promotus fuisset.

Quando dictæ nullitates vel eorum aliquæ, præsertim pri-
ma & tertia subsistentiam haberent, dixi certum videri bo-
num jus provisi ab Ordinario ac possessoris, ex regula plu-
ries in præcedentibus insinuata, quod actus invalidus non
abdicat jus à resignante vel permutante, ex cuius persona
Beneficium vacare dicitur, ex decisionibus & auctoritati-
bus, quæ habentur deductæ in *disc. præc.* in hoc Responsò
pariter

CÆSARAUGUSTAN. SCOLASTRÆ PRO DOCTORE GALLAN CUM MICHAELE DOZZ.

Responsum pro veritate.

De coadjutoria cum futura successione expedita
cum antidata post mortem coadjuti, cum con-
sensu præstito in vim mandati jam expirati, sed
cum antidata; An & quando subsistat in præjudi-
cium Ordinarii, vel alterius inferioris collatoris,
vel provisi ab eo.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Datarius non potest cum antidata tollere jus tertio
quæsitum.
- 3 De facultate Datarii lucrandi supplicationes signatas
quomodo procedat.
- 4 Negligentia registrandi non præjudicat proviso, & nil
refert si postea fiat.
- 5 Quod Papa vel alter Princeps non censeatur velle tolle-
re jus tertii.
- 6 De stylo apponendi antidatam in Coadjutoris, quomo-
do & quando procedat.
- 7 Adversus gesta per Datarium non admittuntur arti-
culi & probationes.
- 8 Fortius expeditis jam litteris.
- 9 Consensus potest præstari per procuratorem etiam post
mortem mandantis, & retrotrahitur ad diem datæ
supplicationis.
- 10 An & quando valeat consensus resignationis præstitus
per procuratorem post revocatum mandatum, distin-
guitur.
- 11 De subreptione evitanda ob genericam cogitationem.
- 12 De decreto suscipiendi Doctoratum, vel ordines, aut
expediendi litteras infra certum terminum, quando
hic corrât.
- 13 De materia coadjutorie remissivè.

D I S C. XLII.

Martinus Dozz possidens Dignitatem Scholasticam
nuncupatam Metropolitanæ Ecclesiæ S. Salvato-
ris, procuratorem constituit in Curia ad obtinendum co-
adjutorem cum futura successione ratione gravis ætatis ann.
70. Michaelem Dozz, Cumque porrecta & signata supplica-
tione, gratia expediti seu effectuarii non potuisset ob dene-
gatam dispensationem super duplici defectu in dicto Mi-
chaele concurrente, Hinc Martinus novum dedit manda-
tum ad petendum in coadjutorem Hieronymum etiam
Dozz, ad cuius favorem signata fuit supplicatio, de tem-
pore quo per diem antea dictus Martinus objerat de mense
in quo collatio pertinebat ad capitulum ejusdem Ecclesiæ,
à quo provisiis fuit Doctor Gallan Canonicus Doctoralis,
unde Michael, ut supponebatur, post noticiam tam ob-
tus quam provisionis, obtenta dispensatione super defecti-
bus, cum data anteriori seu antidata, atque consensu præ-
stito per primum procuratorem, curavit expediti litteras,
quarum executione adhuc pendente, cum aliquod tem-
poris intervallum decurrisset, de tribus ex parte provisi
per Capitulum consultus fuit; Primo scilicet, an dicta co-
adjutoria concessa cum antidata de tempore quo objerat
coadjutus, atque Beneficium alteri collatum fuerat, cum
consensu præstito per procuratorem post expiratum man-
datum, subsisteret necne; Secundo quatenus subsisteret, an
corrueret gratia dispensationis super defectu ætatis ob non
factam mentionem statuti Ecclesiæ super ordine præby-
terali huic Dignitati annexo; Et tertio an stante decreto
in eadem supplicatione contento, quod dictus coadjutor
infra annum in aliqua Universitate Doctoratum in Cano-
nibus, vel Theologia suscipere teneretur, cecidisset à
gratia, stante quod à die datæ lapsum jam erat biennium
absque dicti gradus susceptione.

Ad primum dixi, quod quando dicta præsupposita an-
tidata esset justificabilis, tunc data justificatione, pro nul-
litate respondendum veniret, quoniam Datario non con-
ceditur ista facultas tollendi jus quæsitum tertio, ut in
specie Mandol. *conf. 16. n. 14.*

Licet enim magna sit hujus Officialis auctoritas, etiam
lacerandi supplicationes manu Papæ signatas, Attamen id
intel-

pariter allegatis, quare singulas prædictas nullitates exa-
minando.

Quatenus pertinet ad primam resultantem ab amentia,
dixi punctum esse potius facti quam juris, ideoque judi-
cium desuper dari non posse, nisi visis probationibus, an
concluderent necne; Posito enim tali defectu, absolutum
est in jure actum remanere invalidum ex deficiente con-
sensu in eo, qui non fit mentis compos, sed difficultas est
in probatione, quæ debet esse perfecta & concludens,
cum juris præsumptio sit in contrarium ex collectis apud
Menoch. *lib. 1. præsumpt. 181. Burat. dec. 256. & 763. Cels.*
dec. 176. & habetur pluries in sua materia sub tit. de testam.
& ult. volunt. ideoque ubi ista probatio bene fieret, de alio
quærendum non erat.

Illam verò celsante, considerabilem credebam tertiam
nullitatem resultantem ab omisa mentione, quod Benefi-
ciatus promotus esset ad ordines ad titulum Beneficii, ex
claro decreto Sac. Conc. Trid. *sess. 21. de reform. cap. 2.* con-
tinente decretum irritans, ut advertitur supra in Neapo-
litana Parochialis *disc. 36. & in decisionibus in ea causa e-*
ditis cor. Orthob. inter suas dec. 106. & 194. & in aliis.

Et quamvis dictam Conciliare decretum in verbis lo-
quatur de resignatione, attamen ex declarationibus Sac.
Congregationis receptum est locum habere etiam in per-
mutatione ex deductis per Gratian. *discept. 195. de Ma-*
rin. resol. 37. n. 3. lib. 1. Rot. apud Gregor. dec. 441. n. 2. apud
Buratt. dec. 830. n. 13. & 956. n. 1. & frequenter.

Et bene verum, quod tam uno quam altero casu; ex
magis communi sensu substat actus, quando verè men-
ti Concilii satisfactum esset, quia nempe resignans, verè,
ac de facto obtinisset pacificam possessionem alterius
Beneficii æquè sufficientis ad congruam substitutionem
(quod in præsentem sequutum non erat) ut *dicta dec. 441. Gregor.*
n. 3. Buratt. d. dec. 830. n. 14.

Adhuc tamen mihi remanebat difficultas, posito quod
verè dictum alterum Beneficium esset sufficiens, ex iis,
quæ in præcedentibus *disc.* habentur de gratia in forma di-
gnum, ut censenda sit perfecta, & abdicativa juris à re-
signante, non obstante quod exequuta non esset, quoties
constat eam esse justificabilem & exequibilem, ita pari,
Verùm occasio adhuc non dedit id formiter disputare, at-
que maturum judicium desuper efformare.

Circa verò secundam nullitatem ob falsam narrativam
valoris, isto justificato, non dubitatur illam intrare ex
clara dispositione Regulæ de valore, ut *decis. 419. p. 1. di-*
vers. dec. 539. p. 4. tom. 3. cum aliis supra in Hispalen. disc.
34. Verùm cum dictus Laurentius supponeretur per mul-
tos annos dicti Beneficii possessor, cadere poterat diffi-
cultas, de qua *d. disc. 34. ex punctuali decisione Carilli*
283. alias 218. par. 9. rec. quod scilicet nullitas culpa ab-
dicaret jus à resignante, atque induceret affectionem ob
apositionem manuum Papæ, Non quidem ad substatendam
permutationem ad favorem dicti provisi Apostolici
actoris, cum ex dicto defectu esset invalida, sed quia sub-
stineri non posset provisio Ordinarii.

Pro hujusmodi autem difficultate evitanda ponderabam
satis considerabilem esse statum dicti Laurentii, qui octua-
genario major supponebatur amens; Posito enim quod
non fieret concludens, ac perfecta probatio illius forma-
lis amentia, quæ requiritur ad omnimodam negationem
consensus, atque ad reddendum aliquem intestabilem,
quoniam possunt stare simul, adesse aliquam mentis he-
betudinem, quæ tamen disponendi facultatem non ad-
imat, ut in sua materia *sub tit. de Testam.* Attamen adhuc
dicta hebetudo sufficeret ad excludendam ipsius culpam
circa dictam falsam narrativam valoris, ut propterea non
intraret *disc. 283. Carill. quoniam ex dicto Cicero-*
nis, primum senectutis vulnus memoria est; ac etiam
quia senes præsertim decrepiti exuperascere solent Tira-
quell. de peri tempor. causa 8. Andreol. contro. 89. & ha-
betur in Romana Filiationis sub tit. de successioibus.

intelligitur ante registrationem, quando res adhuc de stylo dicitur integra, neque dicitur quæsitum jus proviso, sed tunc & non prius illa jus considerabile tribuat, ut ex Paris. Gonzal. Garz. & alijs Merlin. *dec. 281. alijs dec. 68. p. 5. rec. n. 6.* Et in specialibus terminis supplicationis super coadjutoria, ut non dicatur perfecta, neque tribuat jus nisi post registrationem apud Celsum *dec. 155. n. 15. & dec. 161.* in quibus tamen decisionibus firmatur, quod si registratio in libris sequatur ex intervallo, atque de illa non agatur ad dictum effectum facultatis Datarii, sed alium effectum intermedie provisionis inter datam & registrationem, id non præjudicat, quoniam non debet negligentia Registratoris tollere jus quæsitum proviso.

Et sic certum est quod Datarius tollere non potest jus, quo jam perfecte alteri quæsitum est, quoniam si idem Papa, qui sine dubio potest quemcumque inferiorem collatorem prævenire, uti non solet hac potestate, cujus usus in dubio non præsumitur ex deductis supra in alia Cæsaraugustana Canonici *disc. 23.* & est generale in omni Principe, quod non censetur velle tollere jus tertii ex plene deductis in materia hujus potestatis *sub tit. de regal. disc. 148.* magis verò in Papa, qui per Regulam Cancellariæ *de jure tertii quæsto non tollendo* id expresse proficitur, Multo magis dicendum est id non licere Magistratui seu Officiali.

Et quamvis Dataria soleat de stylo in hujusmodi coadjutoris apponere antidatam, attamen id videtur honestam ac substantialem in eo solo casu, in quo procuratores tam coadjutoris, quam coadjuti in Curia, vivant in bona fide, ac iusta credulitate, quod res esset integra, opinando quod uterque viveret, sed pro quadam cautella hujusmodi stylus inolevit, ex rationabili motivo reddendum tutum coadjutorem existentem ultra montes stante magna distantia, & notabili impensa, quam pro hujusmodi coadjutoris facere oportet, semper tamen cum dicto præsupposito bonæ fidei, ac sinceritatis, itaut militet dicta ratio quæ hunc stylum iustificet, secus autem post habitam notificationem, ac in statu, malæ fidei, quoniam tunc est decipere Dataria Officialis, qui cum dicto præsupposito bonæ fidei, & non alijs dictum stylum ad praxim deducere solent.

Rectè ista procedebant theoreticè seu in abstracto; Dicebam tamen difficultatem fortè insuperabilem consistere in applicatione ad concretum, super justificatione scilicet hujusmodi præsuppositæ antidatæ, quæ videtur quadammodo improbabilis, quoniam adversus gesta per Datarium, ob officii excellentiam non admittuntur articuli neque probationes Gabr. *conf. 193. num. 3. & 4. lib. 2. Gratian. disc. 191. n. 1. Lotter. lib. 2. q. 23. n. 23. Rota decif. 514. n. 2. p. 3. divers. lib. 3. & d. dec. 68. num. finali p. 5. rec. alijs apud Merlin. decif. 281. & in alijs;* Fortius verò ubi processum quoque fuit ad expeditionem literarum, quoniam tunc esset redarguere, nedum Datarium, verum etiam ipsum Papam, quod admittendum non est *ad glos. in Clement. 1. de probat. Lotter. d. q. 23. n. 25. Rota dec. 367. n. 8. p. 3. divers. lib. 3. & consequenter istud motum, in quo alii desuper consulti magnum ac principale fundamentum constituebant, mihi videbatur fragile ac periculosum.*

Solidius autem credebam alterum resultans à defectu consensus præstiti per procuratorem coadjutoris dupliciter invalidi, Primò quia post jam expiratum mandatum per mnrtem mandantis, Et secundò post eisdem mandati revocationem cum constitutione alterius procuratoris ad petendum alium coadjutorem, ut supra in facti serie advertitur.

Alii desuper consulti, principaliter, ut dictum est, innitentes dicto alio motivo antidatæ, istud minus tutum ac debile reputabant (talis enim est ingeniorum varietas; Dicebant siquidem in ordine ad præstationem consensus post mortem mandantis, id rectè fieri posse, quoties ipso mandante vivente ac re integra supplicatio signata ac data esset, cum tunc consensus retrotrahatur ad diem datæ ob præsumptum seu implicitum consensum resultantem ab ipsa porrectione supplicationis, ac diligentia, ut illa jam signata daretur, Paris. *de resign. lib. 9. q. 24. n. 14. Gabr. conf. 194. in princip. lib. 1. Crescent. dec. 9. de procur. & d. dec. 68. nu. 15. p. 5. rec. alijs apud Merlin. dec. 281. ac pluries,* ideoque in ferebant totum punctum esse in data supplicationis, atque in hoc agnoscebam quod dicerent bene.

Quoverò ad alterum defectum resultantem à revocatione mandati, advertentibus ob stare clarum textum in *Clem.*

unica de renunciat. ubi disponitur, quod non data notificatione talis revocationis ipsi procuratori vel Datarie officialibus, talis revocatio non attendatur; Verum id mihi videbatur non ob stare, quoniam quidquid sit, an pro forma requiratur expressa notificatio facienda ipsi procuratori, vel sufficiat æquipollens per ejus scientiam, quæ tam ratione intervalli intermedii, quam ex alijs adminiculis sufficiat æquipollens per ejus scientiam, quæ tam ratione intervalli intermedii, quam ex alijs adminiculis sufficienter justificari videbatur; Difficultas cessabat ex eo, quod pro certo supponebatur id innotuisse ab initio revocationis ipsi Michaeli in eodem loco præfenti, quo casu cessat difficultas, cum dispositio *d. Clement.* verè ac proprie percutiat casum simplicis, ac puræ renunciationis in manibus Papæ, non autem illam ad favorem, quo casu sufficit scientia futuri resignatarii, ut cæteris relatis habetur *dec. 130. n. 24. & seq. p. 6. rec. & apud Dunozett. 881. n. 10. cum alijs supra in Toletana disc. 38.*

Super secundo quæsto præfenti defectus dispensationis super ætate ob non factam mentionem Statuti Ecclesiæ requirentis ordinem præbyteralem, Respondi contra requirentem super dictæ præfenti nullitatis insubsistentia, quoniam ad evitandam surreptionem sufficit rem ita exponi, quod generica scientia seu cogitatio Papæ dari valeat ex deductis apud Buratt. *dec. 883. n. 6. dec. 118. n. 17. post Vivian. de jure patron. dec. 107. p. 10. rec. n. 25. & frequenter;* Potissimè verò stante stylo Datarie, ex quo ut pluries in præcedentibus advertitur, regulatur verisimilis vel investimilis Papæ voluntas, ac successivè surreptio, cum enim omnium particularium Statutorum distincta notitia haberi non possit, hinc proinde stylus est narrandi quod Beneficio incumberet aliquod onus missarum, quodque fortè prætenderetur Beneficium esse sacerdotale, cum generica Statutorum derogatione.

Ad tertium super non suscepto Doctoratu infra annum à die datæ juxta formam decreti in ipsa supplicatione contenti, Respondi pariter contra requirentem, quoniam licet in verbis dicatur terminum currere nisi à die datæ gratiæ, attamen de stylo receptum est non currere nisi à die jam obtentæ pacificæ possessionis Beneficii, idque summa cum ratione, quoniam impensis ac incommodis ad implendi hujusmodi decreta exponendus non est, qui adhuc incertus vivit, an Beneficium sit assequutus necne, ut apud Gonzal. *ad regul. 8. glos. 15. n. 111. & seq. cum concord. dec. 31. n. 9. p. 10. rec.* edita in casu de quo supra in Nuscana *disc. 16.* occasione consimilis decreti, quod adici solet in Brevi de capiendi possessione nomine Cameræ super expeditione literarum infra sex menses, quoniam licet dicatur à die datæ gratiæ, attamen dicto stylo intelligitur à die adeptæ pacificæ possessionis seu cessatæ litis, idemque de decreto suscipiendi ordines cum similibus, ad quod conferunt ea quæ habentur infra in Avellina Canonici, in proposito necessitatis dimittendi primum Beneficium per assequutionem secundi incompatibilis, quoniam intelligitur post obtentam secundi pacificam possessionem, non autem durante tempore quo de illo vivat incertus, ne alijs contingat carere utroque, ut ibi cum similibus.

De reliquo autem, quæstiones super hujusmodi coadjutoris, frequentius potius facti, quam juris esse solent, super justificatione scilicet infirmitatis, vel ætatis aut alterius impedimenti, cum id sit fundamentum gratiæ, quæ alijs concedi non solet, ex iis quæ in materia habentur per Rotam *dec. 255. & 313. p. 7. rec. dec. 22. p. 10. dec. 48. p. 11. 162. p. 12. apud Buratt. dec. 548. & 778. apud Dunozett. dec. 766. apud Celsum d. dec. 155. & 161. & in alijs pluries,* ex quibus, liquet, super hoc quod magis facti est quam juris, hujusmodi quæstiones frequentius circumferri.

De præminentis autem ac juribus coadjutorum, eorumque antianitate, necnon possessione capiendi, vel fidei professione emittenda cum similibus, habetur infra *sub tit. de Canoniciis, & Capitulo.*

ANNOT. AD DISC. XLII.

DE concernentibus materiam coadjutoris videri poterunt deducta in *hoc tit. disc. 122. & 123.*

SORANA BENEFICII

PRO CAPITULO ECCLESIE COLLEGIATÆ OPPIDI ALBETI

CUM JOSEPHO OLIVETO.

Casus variè decisus per Rotam

De regula revocatoria unionum, an, & quando capiatur unio facta præbendis Canonicalibus Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones causas.
- 3 **Q**ualis debeat esse necessitas ad effectum, ut unio non subiacet regulæ revocatorie.
- 4 **Q**uod effectuat in parte influat in totam & quando secus.
- 5 **Q**uod regula revocatoria non capiatur in factam pro nova erectione Canoniciatum, & de ratione.

D I S C. XLIII.

Facta per Clementem VIII. unione aliquorum simplicium Beneficiorum, Tum ob erectionem unius Dignitatis ac duorum Canoniciatum, Tum etiam ob tenuitatem Canoniciatum ac præbendarum jam existentium in Ecclesia Collegiata oppidi Albeti, dictaque unione in dictis Beneficiis, uno excepto, ob celere vacationem sequutam, effectum sortita, casus dedit longævam vitam possessoris unius fortè pinguioris sub invocatione S. Mariæ, cujus vacatione sequuta de anno 1636. sub Urbano VIII. Capitulum ejus possessionem accepit, illud autem, tanquam vacans per obitum, ac reservatum à Sede Apostolica impetravit Joseph Olivetus, atque obtenta ab executore sententia favorabili super literarum Apostolicarum executione, commissaque per Signaturam causa appellationis in Rotam coram Orthobono cum solita clausula suspensiva, *parito litteris arbitrio,* atque dato dubio ex eisdem rescripti ventre resultante, *an intraret arbitrium,* sub die 26. Junii 1651. ad favorem provisi Apostolici negative prodiit resolutio ex fundamento cessationis dictæ unionis per Regulas unionum revocatorias quatuor successorum Pontificum, sub quibus dictum fuit unionem cadere, stante quod non constabat de illa præfata necessitate, quæ ad mentem ejusdem Sacri Concilii Trid. requiritur, ut uniones dictæ Regulæ revocatorie non subiacerent, ut patet ex decisione desuper edita inter illas Orthob. *decif. 261.* post cujus editionem factis ex parte Capituli probationibus dictæ præfate necessitatis, atque reposita causa coram Peutingerio subrogato in locum Orthoboni interim ad Cardinalatum dignè evicti, sub die 12 Junii 1654. recedendo à decisio ad favorem Capituli prodiit solutio, cui provisi Apostolicus acquievit, unde propterea causa ulteriorem disputationis progressum non habuit.

Quæstio igitur fuit potius facti quam juris, an scilicet constaret necne de tali hujus Ecclesiæ necessitate, quæ hanc unionem eximeret à dicta Regula revocatoria, cum circa hæc conclusiones seu theoricas nulla caderet controversia, Ego siquidem scribens pro Capitulo pro sustinenda unione, tanquam veram admitterem conclusionem, quæ ex parte provisi Apostolici deducebatur, quod causa debet esse necessaria non autem ad majorem ditionem vel commoditatem, itaut percutiat servitium seu necessitatem ipsius Ecclesiæ, cujus cultus alijs desereretur, vel quia non adesset qui ob reddituum tenuitatem, Canoniciatus & Beneficia impetrare vellent, vel quia possessores ex eadem causa tenuitatis cogerentur Ecclesiæ cultum ac servitium deserere, aliisque exercitiis incumbere ad effectum eorum congruè sustentationis, secus autem ubi unio percuteret ditionem vel majorem exuberantem commoditatem juxta dec. primam Achill. *d. tit. de regul. revoc. cum concord.* apud Lotter. *lib. 1. q. 29. n. 21. dec. 281. & 337. p. 9. rec. dec. 96.* coram Cello, cum alijs per Adden. *ad dec. 576. nu. 81. & seq. & n. 92. & seq. & in hujus causæ decif. coram Orthobono & frequenter;* Unde cum talis probatio facta esset, quod scilicet provisi de Canoniciatibus non habentes ex eis congruam sustentationem cogerentur pro ista deserere Ecclesiæ servitium, idcirco cum justitiæ fundamento recessum

fuit, cum ipsamet prima contraria decisio, postquam isto facto id admitteret.

Duo alia verò deducebam fundamenta pro eximendo hujusmodi unionem à dictis Regulis revocatoris postmodum super ventis, unde aliquam mihi præbuit admirationem, quod ad neutrum reflectetur, sed ea sub silentio in utraque decisione involverentur.

Primò scilicet, quoniam ista unio fuit unica plurium Beneficiorum sub unica expressione valoris, ac unica structura verborum tanquam actus individuus, qui juxta receptas regulas non potest pro parte valere, & pro parte non, unde propterea quoties actus in parte effectuat, dicitur effectuat in totum ad effectum, ut non subiacet huic regulæ revocatorie, ne una & eadem res diverso jure censetur Garz. *p. 12. c. de unione n. 294. Cavaler. decif. 408. n. 6. dec. 449. n. 7. & dec. 500. pariter n. 7. Buratt. dec. 870. n. 4. Merlin. dec. 524. n. 3. Adden. ad Gregor. dec. 557. nu. 9. Rot. dec. 109. n. 2. & seq. p. 6. dec. 196. n. 10. & seq. p. 7. & frequenter* Ac propterea cum usque ab anno 1600. ipso Pontifice Clemente VIII. adhuc vivo, in pluribus Beneficiis, quoniam omnibus alijs, isto excepto ob subsequutam vacationem unio effectum sortita esset, ita videbatur, quod ea tanquam effectuat non caderet sub ista regula, cum difficultas cadere solum posse videretur quando ad instar sententiæ continentis plura capitula separata, sive ad instar ejusdem scripturæ continentis plures gratias distinctas; unio plurium Beneficiorum dici posset distributiva in singulis, cum eorum distinctio valore, distinctaque dispositione, adeo ut dici posset esse tot uniones, quot sunt Beneficia, sed quando unio plurium est per modum unius sub unico valore, ac unica oratione omnium æquæ complexiva tanquam per unicum actum individuus, tunc non videtur, quomodo attentis juris principiis dari valeat hæc distinctio, potissimè verò dum vis non est solum in principiis generalibus, sed, quia in terminis specialibus recepta est dicta propositio, ut effectuat in parte influat in totum, neque desuper scribentes in contrarium dabant responsonem considerabilem.

Et secundò, quod videremur esse extra casum regulæ percutientis illas uniones, quæ fierent Canoniciatibus vel præbendis jam erectis atque in rerum natura jam existentibus, in quibus juxta superius deducta intrarent dicta consideratio, quod cessante præfata necessitate, unio principaliter non percuteret ipsam Ecclesiam, ejusque cultum ac servitium, sed potius percuteret majorem ditionem seu commoditatem possidentium ipsas præbendas vel Canoniciatus ut supra; Ista siquidem unio principaliter fuit pro nova erectione duarum Dignitatum & unius Canoniciatus, & in qua erectione gratia principaliter consistit, unio autem Beneficiorum dicitur accessoria tanquam dos alterius Beneficii de novo erecti, & consequenter attenditur effectuat gratiæ principalis, quæ secum trahit effectuationem unionis tanquam accessorie Seraph. *dec. 982. n. 1. Cavaler. dec. 449. n. 6.* Ac etiam quia non est suppressio vel minuere numerum Beneficiorum, sed potius commutare de una specie in aliam, atque illa quæ erant Beneficia simplicia convertere in dignitates & Canoniciatus, & sicut tam in verbis, quam in ratione, casus non videbatur cadere sub regula, Verum cum ista sub silentio in decisionibus involvantur, restricta solum inspectione ad præfatis necessitates, ut supra ob cujus conclusionem probationem in secunda propositione Rota credidit Capitulum posse obtinere intentum, absque necessitate assumendi istas alias inspectiones, hinc non potui desuper, præsertim in hoc secundo motivo omnino maturum iudicium efformare; Mihi tamen utrumque videbatur probabile.

ANNOT. AD DISC. XLIII. cum seqq.

Agitur in his discursibus de materia unionis, de qua habetur quoque *hoc tit. in disc. 136.*

Et aliqua ad materiam regulæ de annali, de qua habetur *disc. 47. & 50.* videri poterunt deducta *eod. tit. disc. 132.*

Posteriores decisiones emanatæ in casu de quo *disc. 47.* sunt impressæ *p. 13. rec. dec. 307. & 402.*

TAURINEN. BENEFICII PRO JOANNE GALLERIO CUM CAPITULO ECCLESIAE COLLEGIATAE N.

Casus disputatus coram Praelato excoecutore, sub incerto exitu.

De eadem materia unionis simplicium Beneficiorum facta praebendis seu Canonicatibus vel Mensae Capitulari; An subsistat necne, vel respectivè sub-jaceat Regulis revocatoriiis.

SUMMARIUM.

- 1 Ad series. Unio fieri non potest mense Capitulari, sed singulis praebendis distributivè. 2 Quid si facta est praebendis, sed absque certa distinctione. 3 De rationibus quibus innititur conclusio. de qua n. 2. 4 Beneficium unitum amittit nomen ac essentiam beneficii, ac efficitur praedium. 5 De unione cadente sub regula revocatoria ob cessantem necessitatem. 6 Habenda est ratio distributionum. 7 Tempus belli, vel alias calamitosum non est attendendum pro regulando valore, vel redditu.

DISC. XLIV.

Archiepiscopus Taurinen. de anno 1644. uni vit aliqua Beneficia simplicia praebendis Canonicalibus tenuioribus Ecclesiae N. quae in reddito anno non excedunt summam scutorum 50. monetae Rom. pro singulo Canonico residente; Cumque circa annum 1668. sequuta controversia Beneficii vacatione per obitum, de illa provifus esset Joannes Baptista, cui volenti adipisci possessionem se opposuit Capitulum, quod in vim dictae unionis illa praevenerat, hinc proinde assumpta disputatione coram Praelato excoecutore, unicum ego habui disputationem, cujus exitus incertus remansit, cum amplius de causa actum non audierim, forte quia per concordiam sopita fuerit, vel defensores mutaverit, ut frequenter contingit, cum in Curia, ut plurimum Advocatus sit accessorius causae Patroni, cujus mutatio illam Advocati causet.

In hac igitur disputatione duo deducebam fundamenta adversus istam unionem, Primum scilicet invaliditatis contra formam Sac. Concil. Trident. Et secundum revocationis subsequens per superventas regulas revocatorias Innocentii X. & Alexandri VII.

Quatenus igitur pertinet ad primum, nullitas videbatur clara, quoniam ad praescriptum S. C. Trid. sess. 24. c. 15. juxta interpretationem sibi datam per S. Congregationem ejus Interpretum, fieri non potest mensae Capitulari in genere sed faciendae est singulis praebendis Canonicalibus, ut per Barbof. in collectan. ad idem Concil. sess. 24. de reform. c. 15. n. 18. Pyrr. Corrad. in praxi benefical. lib. 2. c. 8. n. 57. Rota dec. 565. p. 5. rec. Ad den. ad dec. 576. p. 4. rec. tom. 3. n. 91. in fine, ubi registrantur declarationes S. Congregationis.

Et quamvis scribentes in contrarium responderent dictae auctoritates non applicari, ut potest percipientes casum unionis factae in genere ipsi Capitulo seu mensae Capitulari, quod in praesenti dici non poterat, dum unio facta erat singulis praebendis tenuioribus; Replicabam tamen idem dicendum esse, quoniam vis non est in formalitate verborum sed in ratione, ob quam Sac. Congregatio declaravit unionem faciendam esse singulis praebendis certis, non autem mensae seu praebendis in genere.

Duplex siquidem ratio assignari solet; Una scilicet, ut Beneficium quod unitur, suum habeat Rectorem, eo quia sicuti una sponsa non potest habere plures sponfos, ita unum Beneficium non potest habere plures Rectores; Et altera, quia unio fieri debet Beneficio certo & determinato, ut sciatur quisnam sit illius Rector & administrator, cum aliis quod commune est negligi solet.

Ex his autem rationibus, prima, reflectendo ad veritatem; videbatur parum probabilis, quoniam ubi unio fit accessorie ac subjective, amittit nomen ac essentiam Beneficii, sed efficitur praedium alterius, cui talis unio fiat ex deductis per Gonzal. ad regul. 8. gloss. 5. §. 7. Ad den. ad Gregor. dec. 112. atque distinguendo plures species unionum habetur praesertim in Ampuriens. & Civitaten. unionis sub tit. de praeminentiis disc. 7. Ac etiam quia non implicat

Capitulum vel aliud corpus universale considerari tanquam unicum personam formalem sive intellectualem in jure habituali quamvis individuo, ac in possessione Ecclesiae curatae, cum ex deductis supra in Nuscana disc. 16. & infra in Melphien. Cantoriae disc. 55. & in aliis, multa habeantur Capitula Cathedralium vel Collegiatarum, quibus habitualiter incumbat cura animarum ratione alicujus Ecclesiae Parochialis sibi unitae, quod pluries habetur infra sub tit. de Parochis, praesertim in Perusina Congruae & in Murana occasione congruae debitae Vicario seu Canonico cui annexum sit exercitium curiae.

Probabilior autem videtur altera ratio, quam congrue dicebam, dum facta unione praebendis tenuioribus, certum redditum non excedentibus, ita pariter ipsa remanebat vaga & incerta eodem modo, quo si facta esset mensae Capitulari; Verum reflectendo ad veritatem dubitabam, an adesset fallacia in applicatione; quoniam licet inspecta ipsa unione in verbis, ea dici posset vaga & incerta, attamen revera non erat talis, quoniam detecto quales essent praebendae tenues, ita singulis in executionem unionis in ipso instanti fieri posset Beneficiorum distributiva applicatio, qua sequuta unio respectivè remaneret distributiva, sed quia non docebatur id sequutum esse, idcirco actus adhuc remanebat in statu imperfectionis.

Solidius credebam alterum motivum, quod unio caderet sub regulis revocatoriiis, dum in facto non docebatur de illa praecisa necessitate, quae ad hunc effectum requiritur juxta deducta in Sorana disc. praeced. ac infra in Mediolanen. disc. 47. & decisionibus in utraque causa editis, quinimò ex ipsius unionis tenore observabam dictam necessitatem exclusam remanere; Tum quia attentata magna fertilitate illius Pedemontanae regionis ac victualium modico valore redditus scutorum 50. mon. Rom. quinimò & 40. videtur comparativè ad alias regiones magnus, & superabundans, adeo non urgeret ratio inconvenientium, de quibus disc. praeced. quod scilicet vel nulli invenirentur qui Canonicam acceptarent, vel quod illorum possessores cogerentur Ecclesiae servitium deferere, aliisque exercitiis pro victu comparando incumbere.

Tum etiam quia habetur solum ratio redditus praebendae non autem distributionum quotidianarum, quarum ratio etiam sine dubio ex dictae rationis identitate habenda est, per Ad den. dictam dec. 576. p. 4. rec. tom. 3. n. 82. & in supra allegatis decisionibus; Finis etenim ob quem à S. Conc. Trid. hujusmodi uniones demandantur, respicit ut dictum est principaliter ipsas Ecclesias, ne earum cultus deferatur, non autem personas possidentium Canonicatus vel praebendas, unde propterea nihil refert quod praebenda sit nimium tenuis, quinimò nulla, si adsunt distributiones ad congruam sustentationem sufficientes, quamvis istae non obtineantur nisi per inservientes, quoniam istud est principale intentum Concilii, atque de facto videmus in plerisque primariis, magisque insignibus Ecclesiis, quarum Canonicatus sunt magis pingues, & conspicui, nullam adesse erabendam, nulloque fructus certos, sed totum consistere in distributionibus, ut sunt praesertim Basilicae Urbis, atque est insignis Ecclesia Toletana cum similibus, ut occasione regulae de valore advertitur etiam infra disc. 90.

Considerabam praeterea incongruitatem temporis in quo facta erat unio ob proxima bella quae in regione fuerant, ex quibus bonorum redditus accidentaliter nimium diminutus fuerat, qui tamen cessato accidenti, ad suum primum statum tractu temporis reduci poterat, ideoque in regulando valore attendendum non est tempus calamitosum, ut advertitur dec. 65. n. 6. & 7. & dec. 78. n. 1. & 2. p. 2. divers. cum aliis in Asten. oblationum decif. 222. n. 5. p. 11. rec. & in eadem Assisen. sub tit. de praeminentiis disc. 11. Atque istud motivum cessantis necessitatis, ita ut intrarent regulae revocatoriae, mihi videbatur solidum ac probabile, cum nulla daretur dictae necessitatis probatio, quinimò ex hac parte diligens causae Patronatus in facto docebat quod Canonicatus nunquam fuerunt vacantes, quodque in singulis vacationibus notabilis fuit concurrentium numerus, dato etiam fumo per attestaciones, quod Canonici in loco cum solis emolumentis Ecclesiae satis commode viverent, ipsique Canonicatus in existimatione ac desiderio essent, quibus positus planum remanere videbatur bonum jus impetrantis, pro quo debeo probabiliter credere fuisse resolutum, nisi concordia aliter statuerit.

SABINEN. UNIONIS PRO DOMINICO SERISTA CUM CAPITULO ECCLESIAE COLLEGIATAE MALLEANI.

Casus disputatus coram A. C. & resolutus pro Dominico.

De eadem materia validae, vel invalidae unionis factae Capitulo, seu mensae Capitularis, aut etiam singulis Canonicatibus absque debita solemnitate vel causa, Et quid ubi unio non fieret ab Ordinario, sed à delegato Apostolico, An aliquid habeat speciale.

SUMMARIUM.

- 1 Ad series. Unio facta mensae Capitulari non autem singulis praebendis distributivè est invalida. 2 In dismembratione, ac unione requiritur consensus Capituli. 3 Et non sufficit taciturnitas eo quia unio facta esset sibi ipsi. 4 In dismembratione requiritur consensus interessatorum. 5 Requiritur etiam justa causa aliunde justificanda, & non statuerit assertioni Ordinarii. 6 Quod non requiritur probatio necessitatis ubi unio est effectuata. 7 De distinctione inter necessitatem requisitam pro validitate actus, & aliam ut unio non cadat sub regula revocatoria. 8 Consensus Capituli & aliae solemnitates non requiruntur ubi agit de unione facta per Papam. 9 Beneplacitum non supplet defectum causae. 10 Tunc validè dicitur fieri actus à Delegato Apostolico, quando est Delegatus Apostolicus non autem generalis. 11 Princeps concedendo aliquid contra jus, censetur ita dispensare ac jure derogare, sed data, scientia. 12 De duplicitate personae Papae tanquam Papae & tanquam Episcopi Urbis, & quod in actibus gestis ex hac secunda persona non intret suprema potestas Papalis. 13 De Sac. Congregatione visitationis Apostolicae qualem facultatem habeat.

DISC. XLV.

Recta sub Urbano VIII. Congregatione Visitationis Apostolicae omnium Ecclesiarum Urbis totiusque districtus, pro faciendae illam visitationem, quae de jure incumbit loci Ordinario, cujus jure in Urbe ac districtu Papa consideratur contradistinctus ab alia persona Episcopi Ecclesiae universalis juxta distinctionem de qua sub tit. de praeminentiis disc. 1. ac alibi pluries; Cum quidam Praelatus ab eadem Congregatione deputatus esset ad visitandum Episcopatum Sabinensem, qui est unus ex sex Episcopatibus Cardinalitibus, iste Visitator dismembrando à quadam alia Ecclesia Collegiata unum ex canonicatibus seu beneficiis Canonicatus nuncupatis, illum univit mensae Capitulari Ecclesiae Collegiatae Oppidi Malleani, quae ob residentiam Suffraganei seu Vicarii Episcopi ad destructionem tam Civitatis quam Ecclesiae materialis Sabinen. Cathedralis vices supplet, atque figuram de facto gerit; Sequuta verò dicti Canonicatus vacatione in mense referato, illum à Sede Apostolica impetrasset Dominicus Serista. Hinc expeditis litteris seu Brevis de capiendae possessione nomine Camerae coram A. C. tanquam excoecutore, assumpta fuit disputatio, quae tota consistebat in praefatae unionis validitate vel invaliditate, cum ex hoc penderet, an illa consumeret necne vacationem.

Scribens igitur pro Dominico proviso Apostolico, dicebam unionem praedictam ex pluribus invalidam esse; Primum scilicet, quia facta esset mense Capitulari, non autem praebendis Canonicalibus distributivè, & consequenter contra formam Concilii juxta declarationes Sac. Congregationis ac pluries resolutiones Rotaes ex deductis in Taurinen. disc. praeced. & in individuo consimili unionis factae ad favorem istiusmet Capituli decif. 575. part. 2. recentiorum.

Secundò quia tam dismembratio quam unio factae erant sine consensu Capituli ad id necessario, ut expressè disponitur in Clement. 2. de rebus Eccles. non alienan. & post an-

tiquiores ab eis relatos habetur apud Lottor. lib. 1. quest. 28. num. 152. Barbof. de jur. Eccl. lib. 1. cap. 32. n. 8. cum seqq. & de Episcopo alleg. 66. n. 21. Rota decif. 455. p. 2. recent. & in aliis; Adeo non attendatur quod ubi unio fit ad favorem ipsius Capituli, ita sibi tacite auctorizasset, quoniam cum ista sit solemnitas, debet esse expressa, Barbof. d. cap. 32. num. 11. de jur. Eccl. & de Episcopo alleg. 66. n. 24. Penia dec. 1379. num. 5.

Tertiò, quia dum actus continebat istius Canonicatus, vel beneficii dismembrationem ab alia Ecclesia, seu Collegio istius etiam consensus adhibendus erat, ut habetur, disc. decif. 455. num. 6. part. 2. recent. & habetur generaliter in proximè infra allegandis decisionibus in materia dismembrationis, quod pariter non multum examinatum fuit, non exigente necessitate cum primum motivum abundaret.

Et quartò demum, quia nulla dabatur justificatio causae, ob quam dicta dismembratio ab uno Collegio, ac respectivè unio facta esset, reputatur enim formalis alienatio exigens, ultra solemnitatem, copulativè etiam justam causam necessitatis vel utilitatis extrinsecus justificandam in actis, adeo non sufficit assertio ipsius Episcopi, vel Praelati dismembrationem facientis super extrajudiciali informatione, quoniam in prohibitis non defertur assertioni, seu confessioni facientis ex deductis per Lottor. dicto lib. 1. q. 28. n. 142. & seqq. plenè apud Orthob. dec. 6. & plenius dec. 224. p. 10. rec. & dec. 281. p. 9. ac in pluribus decisionibus editis in Bonon. dismembrationis parochialis, de qua infra sub tit. de parochis disc. 35.

Scribentes in contrarium pro Capitulo, praemissa non negabant praesertim primum, & ultimum objectum, quae videbantur inevitabilia, duo autem replicabant; Primum circa deficientem necessitatem, quod ejus inspectio caderet in unione ineffectuata de tempore quo supervenisset Regula unionum revocatoria juxta dec. 241. Orthob. cum aliis supra in Sorana disc. 53. quod non intrabat in praesentia, stante effectuata sub eodem Pontifice, cujus auctoritate supponebatur unionem factam esse.

Verum responsio continebat aequivocum clarum, quoniam, Aliud est, an unio cum debitis solemnitatibus, vel cum Apostolica auctoritate validè facta subjaceat regulis revocatoriiis postea supervenientibus, aliud verò ubi eadem tanquam species alienationis, potissimum si continet etiam dismembrationes sit valida in radice observatam formam extravagan. ambit. de reb. Eccles. non alien. tam scilicet, cet circa duplicem consensu Capituli & interessatorum, quam etiam circa justam causam necessitatis vel utilitatis, quae omnia copulativè desiderantur, adeo, unius deficientia sufficiat ad invaliditatem actus ipso jure ex deductis in proximè allegatis decisionibus 281. part. 9. & 224. part. 10. rec. apud Orthob. dec. 6. cum similibus, & sic aliud est unus terminus ac alter, unde propterea aequivocum erat clarum.

Dicebant secundò, praemissa omnia procedere in unione vel respectivè dismembratione facta per Ordinarium, secus autem ubi facta est per Papam, seu ejus nomine per delegatum Apostolicum juxta firmata in specie dec. 196. part. 7. rec. auctoritas enim Apostolica supplet quascumque alias solemnitates, & in specie illam consensum Capituli, non requisitam, quamvis adesset clausula, vocatis vocandis. Lottor. lib. 1. qu. 36. n. 116. Et generaliter in materia alienationis bonorum Ecclesiae Seraphin. decif. 338. num. 3. & dec. 443. Rota dec. 222. part. 7. rec. apud Duran. dec. 397. num. 8. & 459. num. 4. & saepius, ac in sua materia sub tit. de alienationibus & contractibus, Multò magis ubi agit de actu gesto ad favorem ipsiusmet Capituli, ita implicitè consentientis, ut in specie advertitur dicta decif. 196. part. 7. & in his terminis versari dicebant, dum ista unio facta non erat ab Episcopo, sed à Visitatore Apostolico deputato per Sac. Congregationem Visitationis; Atque ad hanc responsionem tota difficultas restringebatur.

Sed cum sensu etiam veritatis dicebam hoc fundamentum esse debilius altero, non solum ex conclusione in materia alienationis bonorum vel jurium Ecclesiae recepta, quod beneplacitum Apostolicum supplet solemnitates non autem causam ex deductis per Gregor. & Ad den. decif. 112. n. 8. & 11. & passim; Sed clarius ex omnino deficiente dicto praesupposito Apostolicae delegationis.

Quoniam ista debet esse specialis ad illum actum non autem generalis ad visitationem vel administrationem Ecclesiae, ut in proposito cessantis necessitatis solemnitatum in actibus gestis per delegatum Apostolicum distinguendo in-

RHEGGINEN. UNIONIS
PRO CAPITULO ECCLESIAE
METROPOLITANAE.

Casus disputatus in Sac. Congregatione Concilii, & resolutus pro Capitulo.

An dispositio Sac. Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 15. loquens de unione faciendâ Canonice, seu praebedis Canonicalibus, conveniat Dignitatibus.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **D**ignitates non sunt de Capitulo, ac ea, quae disponentur de canonicis eis conveniunt.
- 3 **U**nio dicitur odiosa, & de illius probatione remissivè.
- 4 **R**esolutio casus, ut etiam Dignitates veniant sub decreto reconciliari.
- 5 **D**eclaratur conclusio, de qua n. 2. & quae sint illae dignitates quibus ea conveniant.
- 6 **P**rima dignitas in Collegiata dicitur illa quae est prima inter Canonicos, quamvis adsit alia dignitas major cum jurisdictione.
- 7 **I**llis dignitatibus, vel canonicatibus, qui non habent praebedam non potest fieri unio.
- 8 **D**e ratione cui innixum est conciliare decretum super unione.
- 9 **Q**uomodo dignitates dicantur de Capitulo ad plures effectus.
- 10 **D**e extensione, vel interpretatione Statutorum.
- 11 **I**n Concilio Tridentino non intrat ista materia extensionis Statutorum, sed tanquam in jure communi.
- 12 **C**oncilia generalia non veniunt sub derogationibus generalibus, sed indigent nota speciali.
- 13 **Q**uid de Concilio Tridentino.
- 14 **Q**uod in terminis juris communis in materia unionis canonici, & dignitates equiparantur.
- 15 **D**e hujus unionis suspensione, vel revocatione Apostolica.
- 16 **D**e causa revocationis, vel suspensionis, & quomodo dicatur suspecto de fraude.
- 17 **D**e potestate absoluta Papae in beneficiis remissivè.

D I S C. XLIV.

CUM Archiepiscopus Rhegginen. ob tenuitatem praebedarum, ac reddituum Dignitatum Ecclesiae Metropolitanæ, illis, distributivè, servata, ut supponebatur in reliquis forma Sac. Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 15. aliqua Beneficia pro quando vacaverint, univisset, atque ad majorem dictae unionis firmitatem curatum fuisset obtineri illius Apostolicam confirmationem, pro cuius obtensione consultata fuit Sac. Congregatio ejusdem Conc. Trid. interpretum; Hinc proinde, cum Conciliare decretum in verbis loquatur de Canonicatibus, ibi, ut *substituendo decemti Canonorum gradui pro loci & personarum qualitate, non sufficiant* &c. excitata fuit difficultas, an illud conveniret necnè Dignitatibus.

Dubitandi autem rationem praebebat regula beneficialis, quam habemus, quod cessante particulari consuetudine, de jure Dignitates non dicuntur de Capitulo, neque in eo vocem habent, ac propterea conclusio, ut possessio Canonice capi debeat capitulariter, neque aliàs suffragetur, non procedit in Dignitatibus ex deductis infra *sub tit. de Canonicis, & Dignitatibus*, praesertim in Bithyn. Archiepiscopatus *disc. 4.* & habetur etiam insinuatum in Majoricen. *sub tit. de praeminentiis disc. 19.* & alibi; Cumque agatur de materia stricta & odiosa, qualis apud Beneficia istas dicitur unio, *Oldr. conf. 261. nu. 2.* cum aliis per *Mench. lib. 6. praesumpt. 8. n. 1.* *Dunozett. dec. 911. n. 2.* & habetur infra *sub tit. de Paroch.* ubi occasione agendi de servanda, vel non servanda forma concursus in parochialibus uniis agitur de probatione unionis, idcirco dispositio loquens de Canonicis convenire non debeat Dignitatibus, utpotè diversam speciem constituentibus.

Quamvis autem, quantum tunc diligentè concedere poterunt, non reperiretur iste casus in specie adhuc disputatus ac decisus, adhuc tamen, praemissis non obstantibus, scribens pro Capitulo, etiam cum sensu veritatis; (qualem agnovit ipsa Sac. Congregatio, juxta petita respondendo de men-

de mense Martii 1662.) Dicebam praefatum Conciliare decretum Dignitatibus quoque convenire ex rationis identitate, ac majoritate.

Conclusio siquidem, quod sub nomine Canonorum non veniant Dignitates, quae non sunt de Capitulo, procedit magis juxta usum antiquum Sacrorum Canonum quod Dignitates nullam habebant praebendam, neque Ecclesiae cultui, vel servitio vacabant more aliorum Canonorum & Beneficiatorum, sed eorum munus consistebat in jurisdictione spirituali, vel temporali, ut erant Archidiaconus, & Archipresbyter, Vicarii nati Episcopi unus in spiritualibus, & alter in temporalibus, ex deductis in Parmen. praecedenti *sub tit. de Praeminentiis disc. 21.* ac etiam hodie cernitur in illis primis Dignitatibus Collegiarum, quae ordinariam vel subordinatam jurisdictionem habent quasi Episcopalem, itaque de facto Episcoporum seu Praelatorum magis quam Dignitatum, & Canonorum, seu Capitularium figuram faciunt, ut sunt e.g. Archipresbyteri, Carpii, & Altamurae, Praepositi Pisciae, Prior S. Nicolai Barij & similes; adeo ut in dicto praesertim Oppido Altamurae, quod inter meliores illius regionis Civitates recensendum est, ut insinuatur eodem *tit. de praeminentiis disc. 6.* Archidiaconus illius Collegiatae reputatur. prima Dignitas ad effectum Regulæ quartæ seu quintæ, quævis adsit Archipresbyter, quia de facto istæ Dignitates, magis Episcoporum, seu Praelatorum, quam Capitularium, ac ministrorum Ecclesiae figuram faciunt, nullamque habent praebendam, quæ dicitur subjectum, cui unio faciendâ est, ac sine qua Conciliare decretum non est verificabile, ut pluries declaravit Sac. Congregatio Concilii, ac habetur per Rotam *dec. 137. n. 34. p. 9. rec. Adden. ad dec. 576. part. 4. rec. tom. 3. n. 91.*

Ac etiam quia ut pluries advertitur in proximè praecedentibus, ista unio per Sac. Conc. demandatur non in gratiam possessorem ipsius Canonice, vel Dignitatis, sed principaliter in gratiam Ecclesiae; Tum ut inveniantur qui acceptarent Canonice, ac acceptantes non cogantur Ecclesiae servitium deferere pro victu sibi comparando, Tum etiam ut pro ejusdem Ecclesiae decore juxta verba ejusdem Concilii superius registrata possint Dignitates & Canonici se sustentare juxta gradum pro loci moribus, cum aliàs juxta ea quæ habentur *sub tit. de credito ad materiam cap. Odoardus de solut. vilis,* & abjecta tractatio Canonorum, ac Dignitatum, in Ecclesiae dedecus, ac praedictum redundet, & sic intelligendum venit de iis qui ipsius Ecclesiae servitio & cultui vacant, atque constituunt Capitulum seu Collegium ipsius representativum.

Quando igitur, ut fere generale est in Italia, Dignitates de consuetudine sunt de Capitulo, atque ad instar aliorum Canonorum in choro interveniunt, aliisque vacant, cultum, ac servitium Ecclesiae concernentibus, & quæ habentes praebendas, sive participationem illius gratiae distributionum, quæ in majori parte Ecclesiarum Italiae succedit ac stat loco praebendæ, necnon participant etiam de distributionibus quotidianis minutis, adeo ut in substantia sint Canonici sub nomine istarum antiquarum Dignitatum, quæ hodie ab aula recefferunt, sed sunt, abusive, ac in sola nuncupatione magis qualificati, cum aliquibus praeminentiis supra alios; Et tunc jure aliorum Canonorum dicuntur de Capitulo, tam ad effectum vocis, quam ad alium accipiendi possessionem capitulariter cum similibus, ex deductis per Rotam *dec. 708. p. 2. rec.* cum aliis per *Barbof. de Canonicis cap. 37. n. 14. & 15.* & habetur infra in dicta *Bithyn. sub tit. de Canonicis & Capitulo disc. 4.*

Quo posito, intrat nedum identitas, sed etiam majoritas rationis, quoniam si Concilium providet, ut membra inferiora istius corporis pro decenti gradu subsistant ac non vilescant, multò magis id sentiit de membris primariis ac nobilioribus; Idque non est trahere dictum decretum per viam extensionis; Sed potius illud interpretari ac praticare per viam comprehensionis, quæ admittitur etiam in Statutis à jure exorbitantibus strictam interpretationem recipientibus, ac non admittentibus per extensionem ex deductis per *Muscard. de Statutorum interpretatione conclus. 4. n. 56. & 167.* & pluries *sub tit. de success. ab intestato, ubi praesertim de Statutorum materia tractatur;* Multò verò magis quia non versamur in Statuto, vel jure municipali sed in jure magis communi quàm sit illud Canonum, vel legum proveniens à sola Potestate Pontificis, vel Imperatoris, aut alterius Principis, cum istud eundem habeat Pontificiam potestatem admixtam cum illa totius Ecclesiae, adeo ut non desint tenentes tale jus Conciliare non subiace-

re Pontificiae potestatis; Et quamvis rejecta ista sententia, tanquam verior altera recepta sit, attamen hujusmodi jus habet aliquid peculiare supra Canones, vel Constitutiones Apostolicas, quod non venit sub generalibus derogatoriis, sed indiget nota seu mentione speciali *Cavaler. dec. 101. n. 2. & dec. 229. num. 4. & dec. 601. n. 1. Buratt. dec. 463. & in aliis pluries, & habetur praesertim frequentius sub tit. de decimis ad materiam decreti Concilii Lateranensis registrati in cap. nuper de decimis cum similibus.*

Et licet id non procedat in Concilio Tridentino, quod absque mentione speciali receptum est venire sub derogatoriis generalibus, attamen id provenit, quia ita statutum est in Apostolica Constitutione Pii IV. ejus confirmatoria *Gonzal. ad reg. 8. glos. 6. n. 120. Cavaler. dicta dec. 260. num. 3. p. 7. rec. add. ad Buratt. dict. dec. 463.* ideoque magna simpliciter est eorum, qui agendo de interpretatione, vel extensione aut comprehensione Concilii Trid. sive Apostolicarum Constitutionum, procedunt cum terminis Statutorum, & consuetudinum seu juris municipalis subditorum, non autem ipsius Supremi Principis.

Atque ubi desuper aliquod dubium superesse posset, dicebam recurrendum esse ad disposita per jus commune, ad quod nedum pro nova lege communi interpretanda, sed etiam pro interpretatione Statutorum, vel alterius juris municipalis recurritur; Quando autem DD. de unione loquuntur juxta terminos text. in cap. *sicut unire de excessibus Praelatorum, & in Clement. si una de rebus Eccles. non alien. indistinctè loquuntur de Dignitatibus & Canonice aequaliter ponderata eadem ratione decentis, & congruè substantiationis ex deductis apud *Gabr. conf. 188. n. 3. lib. 2. Garz. de benef. p. 12. c. 2. n. 170.* & alios, ac liquet ex pluribus Rotæ decisionibus, praesertim *dec. 330. p. 9. rec.* edita in Barchionen. Parochialis seu Vicariae, de qua infra *sub tit. de Paroch. disc. 10. & ex dec. 337. eadem part. 9.* ubi de unione facta praebendis trium Dignitatum Ecclesiae Mediolanensis, nempe Archidiaconatus, Archipresbyteratus, & Primitivatus, & tamen non fuit dubitatum de validitate unionis, sed bene de illius cessatione ob superventam regulam revocatoriam de qua supra in Sorana *disc. 42. & c.* Atque ut dictum est juxta praemissa prodiit oraculum Sac. Congregationis de mense Martii 1662.*

Ejus tamen parum proficius effectus esse videtur, quoniam pinguius Beneficium ut supra unitum erat illud quod sub nuncupatione Abbatiae possidebat Octavius Saccus Calaber antiquus & probus Curialis, cujus morte sequuta in Curia. Alexander VII. dictum beneficium contulit Cardinali Bandinello, expressè suspensa dicta unione, deindeque cum eadem suspensione, & quatenus opus esse revocatione per obitum dicti Cardinalis collatum fuit Rodolpho Aquavivæ apud Helvetios Nuntium Apostolicum agendi, dicta suspensio vel revocatio prodiit ex motivo infectionis dictae unionis de isto beneficio, utpotè in fraudem reservationis, vel affectionis ex persona Curialis, qualis erat dictus Octavius, in quo ob domicilium continuum in Urbe spatio annorum 50. & ultra, ac etiam ob decrepitam aetatem, in qua de tempore sequente unionis reperiebatur, cessante etiam qualitate Curialis, ob quam Beneficium jam affectionem contraxerat, adhuc verisimiliter certa credebatur reservatio per obitum in Curia; Licet enim ista reservatio localis tanquàm accidentalis & non contingibilis, sed eventualis non impediatur unendi facultatem, nihilominus stantibus facti circumstantiis, ex quibus imminere videbatur omnino dissimilis ac penè certa vacatio in Curia, ut etiam eventus docuit, ita intrare videtur praesumpta fraus ad instar eorum quæ supra habent ad *Regulam de infirmis resignantibus aliis de viginti;* Sive eorum, quæ in materia subinfeudationis habentur in Senogallien. *sub tit. de feudis disc. 1.* ac etiam *sub tit. de testamentis in materia dispositionis factæ per clericum infirmum in bonis Ecclesiasticis intestabilem, cum similibus ponderatis d. disc. 1. de feudis,* ac etiam *sub tit. de Regularibus disc. 6.* ubi de terminis ejusdem Regulæ *de viginti* in proposito reservationis officiorum, ac etiam advertitur *sub tit. de societate officii* in proposito mutationis periculum vitæ cum similibus, Atque ubi ista suspensio seu praesumptio de stricto jure non sufficeret ad inducendam unionis nullitatem, dum naturaliter ac per possibile, seclusa curialitate, contingere poterat mors extra Curiam, attamen visa est justa & sufficiens causa adhibendi circa istam suspensionem, & quatenus opus, revocationem illam Pontificiam potestatem, de qua utpotè absoluta non est dubitandum ex deductis *sub tit. de Regularibus disc. 148.* ubi de potestate Principis tollendi jus

di jus tertii; Adhuc tamen introducta fuit causa ex parte Capituli in Rota, ubi pendet coram Taja, ita tamen quod dicta commissio non retardaret præfatæ Apostolicæ provisionis executionem continentem etiam subrogationem provisi in jus ac possessionem tam Cardinalis immediati, quam etiam dicti Octavii mediati possessoris, stante rescripto Signaturæ Justitiæ, prævia formali disputatione prodito, quod commissio Rotalis habenda esset ac si fuisset signata cum clausula, sine præjudicio executionis litterarum Apostolicarum.

MEDIOLANEN. BENEFICIORUM

PRO CONVENTU BEATÆ MARIÆ DE
CONCESSIA

Ordinis Sanctæ Teresæ,

CUM JOANNE AMBROSIO TURRIANO.

Casus variè decisus per Rotam, & postea
concordatus.

De eadem materia unionis Beneficiorum factæ per Ordinarium alicui Ecclesiæ vel pio loco, quando subsistat necne; Et in specie Indulti Apostolici super facultate uniendi Beneficia concessa S. Carolo Borromeo Archiepiscopo Mediolanensi, innovati cum aliis Archiepiscopis, quales casus vel Ecclesias comprehendat, seu quibus conveniat.

Et aliqua ad materiam Regulæ de annali.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **R**esolutiones causæ.
- 3 **D**e quibus casibus loquatur Concilium Tridentinum circa uniones.
- 4 **Q**uod non extendatur ad alios casus, & n. 8.
- 5 **I**ndultum uniendi habens restrictivum à clausula dummodo sint licita, ut non amplient facultatem.
- 6 **U**nio fieri non potest sine necessitate.
- 7 **I**tem fieri non potest cum reservatione juris patronatus favore unientis.
 - o **D**e eadem conclusione, de qua n. 4.
 - 9 **D**e altera, de qua n. 5.
- 10 **A**rgumentum superfluitatis est leve.
- 11 **U**nio, ac dismembratio sunt species alienationis, ac exigunt solemnitates.
- 12 **E**as tamen supplet auctoritas Apostolica.
- 13 **R**espondetur ad reservationem juris patronatus, de qua n. 7.
- 14 **B**eneficia simplicia de consuetudine non exigunt residentiam.
- 15 **I**n qua specie unionis rigorose procedi debeat, & in qua non.
- 16 **R**egula de annali non defendit eum, de cujus non jure clarè constat.
- 17 **S**tante subrogatione gratiosa provisi unio cõsetur posterior.
- 18 **A**n injustus possessor, & intrusus opponat de regula de annali, distinguitur.
- 19 **R**egula de annali non prodiit in gratiam possessoris, sed in odium impetrantis, ideoque etiam injusta possessio sufficit.
- 20 **D**eclaratur conclusio, de qua n. 17.
- 21 **S**ubrogatio gratiosa non operatur continuationem possessionis si hæc de factò est occupata.
- 22 **N**on potest dici infectio notoria si Rota dubitavit, ac variavit.
- 23 **R**eputatur distinctio, de qua n. 18.
- 24 **P**ossessio debet esse pacifica, ut intrat Regula de annali.

DISC. XLVII.

Detecta quadam miraculosa imagine B. Virginis in loco nuncupato de Concessia existente in partibus finitimis Status Mediolani cum dominio Veneto, ibique constructa ob populi concursum conspicua Ecclesia pro istius decentiori cultu, Cardinalis Montius Archiepiscopus Mediolanensis, tam in vim facultatis sibi de jure communi vel ex Sac. Conc. Trid. competentis, quam etiam in vim Indulti Apostolici per Urbanum VIII. sibi concessi, ad instar illius, quod Gregorius XIII. concesserat S. Carolo Borromeo Archiepiscopo predecessori, ejusque innovati vi de annis 1639. & 1641. tria simplicia Beneficia univit; deinde

verò ad aliquos annos, comperto quod affluentiam facinorosorum hominum in illis finitimis partibus ex loci qualitate, non expediret dictam Ecclesiam in eo statu sæculari per se verare, constructo proprio sumptu satis conspicuo Conventu, eoque etiam de proprio decenter dotato, Ecclesiam prædictam concessit PP. Montis Carmeli Discalceatis seu Ordinis S. Teresæ sub reservatione cujusdam honorifici patronatus ad sui, suæque familiæ favorem, aliisque legibus ad rem non faciendis; Verum sequuta morte dicti Cardinalis, Joannes Ambrosius tunc utriusque Signaturæ Referendarius, nunc Episcopus Comensis, ob præsuppositam dictæ unionis invaliditatem, præfata Beneficia impetravit à Sede Apostolica tanquam vacantia per obitum ultimi possessoris, captaque de facto possessione, atque juxta solitam cautelam, ut in eadem possessione se confoveret, obtenta commissione, quæ vulgò dicitur jactationis & jactationum in Rotam coram Celso, atque dato dubio in possessore retinendæ seu mantentionis, pro ipso solum informante prodiit resolutio sub die 17. Novembris 1651. sed agnito, quod dicta resolutio sibi suffragari non posset ob manifestum vitium dictæ possessionis adeptæ non citato Conventu possessore, hinc ad aliquos annos novum obtinuit dari dubium; An ejus gratia esset justificata itaut veniret exequenda, super quo sub die 26. Januarii 1654. pro gratiæ executione prodiit affirmativa resolutio, à qua tamen recessum fuit sub die 15. Maii 1655. sed in repropotione sub die 31. Maii 1658. recedendo ab hac secunda resolutione, confirmata fuit prima, idemque sequutum sub die 10. Febr. 1659. & quæ resolutiones habentur inter dec. Celsi 134. 185. 197. 260. & 382. in quarum ultima solum agitur de Regula de annali, expeditaque ad normam dictarum decisionum tententia, & commissa causa appellationis in eadem Rota coram Albergato, cum clausula, ad legitimam, sub die 28. Martii 1661. rejecta etiam exceptione dictæ Regulæ de annali, dicto proviso Apostolico responsum fuit, sed concessa audientia strictè super dicta exceptione Regulæ de annali tantum sub die 27. Februarii 1662. recedendo à decisio pro dictæ Regulæ obstantia prodiit resolutio, quæ causam dedit concordiæ hujusmodi litem terminanti.

In his autem disputationibus, tres fuerunt puncti, Primus in negotio principali circa dictæ unionis validitatem vel invaliditatem, Alter circa dictam exceptionem regulæ de annali, Et tertius ordinis circa processum executivum, an ille intraret necne, vel potius possessor in vim unionis, dicendus esset proviso legitimus contradictor.

Quoad primum, ut patet ex decisionibus, dicebatur ex parte provisi, & Rota admisit, quod si attendatur facultas resultans ex S. C. T. five altera ex Indulto Apostolico particulari, five demum ea, quæ competit de jure communi, in omnibus casibus unio esset invalida.

Suffragari siquidem non poterat facultas locorum ordinariis concessa per Concilium, quoniam decretum contentum sess. 24. de reform. c. 13. respicit tantummodò Cathedrales ac Parochiales habentes tenues redditus, alterum verò decretum ead. sess. 24. c. 15. percutit præbendas in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, & consequenter ista Ecclesia sub eis cadere non poterat: Quoique dicta decreta non extendantur ad alios casus, firmat Garz. p. 12. c. 2. n. 80. eoque relato idem dicit Barbof. in collect. ad idem Conc. d. c. 15. n. 13. & in hujus causæ decisionibus.

Minusque suffragaretur indulgum utpotè continens clausulam, dummodò ea quæ petuntur, sint licita, & honesta decretis S. Conc. non contraria, unde propterea inferebatur, ac etiam in decisionibus firmatur dictum decretum nihil de novo concedere ultra id quod de jure, vel ex Concilio competit.

Et demum quoad facultatem competentem de jure communi, dicitur quod cum ista dicatur species alienationis, exigit proinde, ultra solemnitates, etiam justam causam, necesse sit, vel evidenter utilitatis ad text. in cap. exposuisti de præb. Oldrad. conf. 261. n. 1. & seq. Garz. de benef. p. 12. c. 2. n. 108. Caval. dec. 439. n. 2. cum aliis in causæ decisionibus, ac advertitur etiam supra in Sabinen. disc. 44.

Nulla verò causa dignoscebatur, non quidem illa utilitatis, cum in hac materia non de facili sit practicabilis, sed solum attendi soleat illa necessitatis, quæ non aderat, quoniam de tempore unionis jam aderat Ecclesia sufficiens, cujus ampliatio seu restrictio ad magis conspicuam structuram concernebat potius luxum ac ornatum, quam necessitatem, neque urgebat necessitas ministrorum pro missis celebrandis aliisque divinis peragendis, dum suppleri poterat cum elemosynis

mosynis & oblationibus, potissime verò quia in facto docebatur eo intermedio tempore unionis, ac foundationis Conventus nullam sequutam fuisse deputationem capellanorum & ministrorum, quorum substationi hujusmodi beneficiorum redditus assignati fuissent.

Eoque magis proclivis fuit Rota ad habendum hujusmodi unionem pro infecta, stante reservatione juspatronatus sibi suæque familiæ factæ per eundem Archiepiscopum, unde propterea dictum fuit obstare dispositionem S. C. T. sess. de reform. c. 9. §. insuper, ac etiam dispositionem juris communis ad tex. in c. ad audientiam de Eccl. edific. ubi gl. Abb. & cæteri Rota dec. 239. in fine p. 1. rec. cum aliis in causæ decisionibus, in quibus advertitur quod ista dicitur species usurpationis honorum Ecclesiæ.

Scribens pro conventu reo ac possessore, admettebam primum defectum facultatis, quod scilicet directè Concil. Trid. non comprehenderet casum, cum ut supra loquatur solum de Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus, stante præsertim diversitate rationis; Dicebam tamen præfata Conciliaria decreta adhuc consideratione digna esse ad arguendam Concilii mentem à simili, ut ita facilius intraret una, vel altera ex duabus facultatibus resultantibus, vel à jure communi, vel ab indulto particulari.

Quo verò ad indultum, dicebam scribendo in causa, omnino incongruum videri adeò rigorosam restrictionem, per quam illud omnino remanebat fatuum ac non operativum, continens proinde concessionem solis de mense Augusti, quod nullatenus dicendum erat, dum ejusdem indulti tenor ostendebat ejus concessionem emanasse ex gratia speciali, quam concederetur id quod aliàs de jure fieri non posset.

Reflectendo autem ad veritatem, dubitabam; Tum quia ejusdem indulti tenor, ac etiam ille alterius concessi S. Carolo ostendere videbatur percutere solum Ecclesias jam constructas seu inceptas, quæ perfici non poterant vel decenti cultu non provideri; Tum etiam quia superfluitatis argumentum leve in jure judicatur, quoties aliqua operatio vel aliquis effectus quamvis modicus exinde resultat, ut apud Orthob. disc. 244. n. 24. & passim; Operatio autem ex eo non modica resultare videbatur, ob suppletionem aliarum solemnitatum, quæ inspecta sola dispositione juris communis in alienationibus honorum, & jurium Ecclesiæ desiderantur, sub quibus veniunt etiam istæ dismembrationes, vel uniones, ex iis, quæ in terminis unionis plenè habentur disc. 327. p. 9. rec. & in terminis dismembrationis apud Orthob. dec. 6. & latius dec. 224. p. 10. rec. cum aliis sup. d. disc. 44. auctoritas enim Apostolica supplet consensum capituli aliasque solemnitates, sine quibus ordinarius etiam accedente causa ad hujusmodi actus procedere non potest, sed non supplet causam, ut eod. disc. 44. advertitur.

Credebam tamen, etiam in sensu veritatis, causam sufficientem adesse, quodque propterea simul junctæ facultates resultantes à jure communi, & ab hoc indulto, influerent ad actus validitatem, ut scilicet indultum suppleret ut supra solemnitates, ac etiam ex verisimili intentione Papæ concedentes, ipsiusque Archiepiscopi impetrantis, in aliquo modificaret juris rigorem; Ex facti enim circumstantiis, ob magnum populorum concursum, verè necessaria videbatur Ecclesiæ ampliatio, cum prius esset parva, & incongrua ædícula, ac etiam necessarius erat ex eadem ratione congruus numerus capellanorum ac ministrantium, qui cum elemosynis ac oblationibus provideri non poterant ob impensam fabricæ in Ecclesiæ ampliacione, aliasque necessarias pro sacra suppellectili, aliasque ornamentis, adeò ut si forte de stricto jure dici non potest, quod resolutiones essent improbabiles, certum videbatur, quod essent nimium rigorosæ.

Istius autem rigoris potissima causa fuit dicta reservatio juris patronatus, quasi quod ad id præordinata esset hæc unio; Verùm in hoc credebam cum improbabilitate procedi, quoniam stante magno sumptu scilicet circiter 20. m. proprio ære facto per Archiepiscopum in constructione dicti conventus ac etiam in ejusdem conventus dotacione, præfata reservatio cujusdam puræ honorificentis, inspecta loci qualitate, parum æstimabilis dici poterat, atque comparative, quid minimum, ac ferè nihil, ideoque profus incongruum videbatur, ut applicari posset d. decretum Conciliarie sess. 25. de reform. c. 9. five dispositio tex. in d. c. ad audientiam de Eccl. edific. Potissime verò ex duplici circumstantia, Primò scilicet quod ista unio sequuta fuerat ad plures annos, priusquam deveniretur ad deliberationem concedendi hanc Ecclesiam dictis Regularibus, quod factum fuit ex piissimo, quinimò, necessario motivo majoris cultus Ecclesiæ ac fa-

lutis animarum ob dictam malam qualitatem loci in partibus finitimis, in quibus abundare solent homines facinorosi; Et secundo ob magnam ejusdem Archiepiscopi pietatem, non solum ob notabilem sumptum, ut supra de proprio in construendo ac dotando istum conventum, sed etiam ob multa alia pietatis opera, in quæ in facto docebatur, nedum omnes Archiepiscopus reddidit, sed etiam patrimoniales eum erogasse, itaut Præfatus ejus domui potius damnosus fuerit, atque moriens, id quod de supellectili, aliisque supererat, piissime reliquit celeberrimo Hospitali magno ejusdem civitatis, & consequenter profus improbabile videbatur, quod Præfatus adeò pius ac probus pro quodam solo jure honorifico nullius utilitatis vel considerationis in loco adeò ignobili & remoto, per tot annos antea per quamdam speciem callidæ præordinationis hujusmodi unionem facere voluisset (res quidem factis improbabiles.)

Considerando etiam, quod antiquus rigor Sacrorum Canonum circa Ecclesiarum unionem rectè procedebat eo tempore, quando adeò non inoleverat usus simplicium beneficiorum residentiam personalem Rectorem non exigentium, cum id provenerit ex quadam consuetudine paulatim introducta, ex deductis per Greg. & add. dec. 8. & 175. Mant. dec. 132. n. 3. & pluries, unde propterea residentibus Rectores apud Ecclesias, major exinde resultabat populorum commoditas in divinis, majorque spiritualium ministrorum numerus, & consequenter præjudicialis remanebat unio, quæ ratio etiam hodie rectè congruit Ecclesiis parochialibus, ac aliis personalem residentiam requirentibus, nullatenus verò beneficiis simplicibus, quæ Deus faxit, ut pro majori parte non possideantur tanquam merè temporalia prædia ad solum redditum ac temporalem commoditatem, unde propterea unio alteri Ecclesiæ residentiæ sæculari, vel regulari, potius utilis ac proficua populis, & cultui videtur, quam præjudicialis; atque hic mihi videbatur germanus sensus clausulæ superius registratæ in indulto Apostolico contentæ, ne scilicet contra mentem Sacrorum Canonum & Conc. Trid. unirentur Ecclesiæ parochiales, vel aliæ residentiales, ex quibus populis in spiritualibus præjudicium pararetur.

Quo verò ad secundum punctum regulæ de annali, de quo solum actum fuit in ultima decis. 282. coram Celso, & in prima 28. Martii 1661. coram Albergato, illa rejecta fuit, ex eo quod unionis titulus appareret incontinenti invalidus, ut supra, & consequenter quod stante decreto irritanti contento in Concilio Tridentino, five in Constitutione Pii IV. ejus confirmatoria, titulus remaneret infectus, ideoque regula non defenderet eum de cujus non titulo notoriè constat Gomez. ad eandem reg. quest. 51. Seraphin. dec. 983. n. 4. cum aliis in dictis decisionibus, & sic dici non poterat adesse possessionem annalem, cujus favore dicta regula prodiit; Fortius verò stante subrogatione gratiosa, quæ proviso concessa fuerat ad jus, & possessionem defuncti, quæ operatur ut unio censetur posterior juxta dec. 835. n. 1. & 2. p. 4. divers.

Et his addebant scribentes in contrarium, quod in ea questione, an injustus possessor excipere possit de ista regula de annali, intraret distinctio Felini in c. in nostra de rescriptis n. 32. cui adhærere videtur Gomez. ad eandem reg. 18. qu. 23. ac disputat hinc inde Cassador. decis. 14. ad regulam Cancell. quod scilicet. Aut agitur de reservatione speciali, cujus ignorantia probabiliter allegari valeat, & tunc suffragetur regula, quoniam justus error æquipollet titulo putativo seu possessioni coloratæ, aut de reservatione generali ac notoria, & secus.

Verùm etiam in sensu veritatis, qualem demum eadem Rota agnovit in ultima resolutione 17. Februarii 1662. coram Alberg dicebam omnino verius esse quod de regula obijci posset, quoniam illa non prodiit in gratiam possessoris, atque ut iste ex notabilis possessionis beneficio juvetur, ut est regula de triennali, circa quam intrat consideratio, an possessio tanquam irrita & vacua ex decreto irritanti suffragetur necne, sed ut infra in sua materia ad dict. regulam de triennali disc. 91. sed prodiit in odium impetrantium beneficiorum certo modo, ut litem incipere ac prosequi teneantur, ex iis, quæ ad materiam ejusdem regulæ de annali habentur infra disc. 50. unde propterea non attenditur titulus, nec persona possidentis, sed solum factum impetrantis, adversus quem formam dictæ Regulæ non servantem sufficit possessio etiam nulla & de facto, atque ut nostri dicunt, etiam a finina, Gomez. ad eand. reg. q. 57. n. 8. & qu. 74. circa fin. Et in puncto possidentis ex causa unionis Gonz. ad regul. 8. §. 7. num. 10.

num. 10. in fin. Lotter. l. 2. q. 32. n. 39. 40. & 47. Garz. p. 12. cap. 2. num. 30. Seraph. dec. 1060. num. 7. cum aliis in d. ult. decis. coram Albergato.

Præterea neque intrabat motivum infestæ ac vacuæ possessionis ratione decreti irritantis contenti in Concil. Trident. quoniam si ut supra, decisiones ipsi proviso Apostolico favorabiles super unionis validitate firmant Conc. non comprehendere calum, cum ejus decreta percutiant solum Parochiales, & Collegiatae Ecclesias ut supra, ergo casus tanquam ommissus in omnibus remanet extra Conciliarum dispositionem, & consequenter cadere non potest sub ejus decreto irritanti, sed remanet sub dispositione juris communis.

Et quoad d. dec. 835. p. 4. div. firmantem quod unio, stante subrogatione, ita centeretur posterior, cessabat applicatio ex facto, loquitur enim de unione facta Seminario erigendo, quod de tempore obtentæ subrogationis adhuc erectum non erat, & consequenter non adfuit possessio neque de facto qui obijcere possit de regula; Secus autem ubi de tempore concessæ subrogationis possessio de facto erat plena, cum tunc dari non possit illa facta continuatio quæ resultat ex subrogatione Greg. dec. 285. n. 5. & seq. cum aliis in ultima decisione coram Albergato.

Et demum quoad dictam distinctionem Felini illa non intrabat nec de facto, nec de jure, non quidem de facto, dum ex præmissis nullatenus dici poterat, quod ageretur de nullitate notoria, quæ faceret possessorem injustum, ac malæ fidei, potissimè dum eadem Rota in tertia dec. 197. Celsi credidit istam unionem esse validam, multò magis eam talem credere potuit Conventus possessor, ut bene ratiocinatur Rota dec. 52. n. 6. p. 2. rec.

Et in jure, quoniam dicta distinctio rejecta fuit per Rot. pluries, præsertim apud Seraph. dec. 1060. in fine, & 1068. dec. 601. p. 4. div. apud Duno. sen. dec. 292. n. 5. cum aliis deduct. per Lott. l. 2. q. 52. n. 39. & seq. Franc. de intrus. q. 83. n. 4. & 5. q. 84. Tond. q. benef. c. 85. n. 31. & 32. cum aliis in ultima decisione coram Albergato, & admittit decis. 289. num. 289. par. 9. rec. ubi tamen evitatur, eo quia possessio annalis non fuisset pacifica, ut requiritur ad effectum ut intret regula, ut ibi numero 29. & 30. Lotter. d. qu. 52. num. 27. & seqq.

De tertio verò puncto agitur infra disc. 73. & sequ. ubi de materia legitimi contradictoris, cum ibi dicta, in præsentia etiam deducerentur.

VERCELLEN. DISMEMBRATIONIS
PRO ECCLESIA COLLEGIATA
JAVENNI
CUM EREMO CAMALDULENSIUM
PERETTI.

Casus decisus per Rotam pro Collegiata.

De eadem materia unionis, Et an in concursu duorum unionum; secunda prævaleat primæ tanquam invalidæ; Ac de eisdem unionis præscriptione.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 De antiquis decisionibus causæ in possessorio.
- 3 Resolutio causæ in petitorio.
- 4 De clausulis ex quibus exequutor efficitur mixtus, atque inducitur conditio prius verificanda.
- 5 Clausula vocatis vocandis non intelligitur de illis, qui jam consentierunt unioni.
- 6 Refrenans non est citandus in executione gratiæ resignatarii.
- 7 Præstito consensu gratiæ principali non desideratur alter consensu in gratia accessoria, & consecutiva.
- 8 Sine consensu non expediuntur literæ.
- 9 Si præstito consensu per Procuratorem in literis novus demandatur consensus principalis iste est necessarius.
- 10 Quando mandatum procuræ expiret, vel dicatur consumptum.
- 11 Declaratur conclusio, de qua n. 7.
- 12 In nova gratia requiritur novus consensus.
- 13 Decisiones Rotæ in uno dubio præsupponuntur in alio dubio.
- 14 De unione effectum non sortita cessante per regulam revocatoriæ successoris.
- 15 Unio præscribitur per quadragenariam.

16 An & quando lis, seu mala fides obstat dictæ præscriptioni.

17 De liti desertione ob longissimum silentium.

18 Decisiones Rotæ ostendunt justitiam, vel injustitiam.

D I S C. XLVIII.

ERECTA Eremita in montibus Taurin. in loco Peretto nuncupato, curavit Dux Sabaudie fundator de an. 1605. obtinere à Monasterio Declusæ Ordinis S. Benedicti mandatum procuræ in persona Anastasi Germonii auctoris tractatus de Indultis, ac alterius incerti, cujus nomen positum fuit in albo per N. & N. ad conseciendum coram Sanctissimo dismembrationi Prioratus de Bagnolo à mensa monasterii, ejusque unioni dictæ Eremitæ; Pontifex verò, præstito per dictum Germonium consensu, denegata dismembratione perpetua, concessit solum applicationem fructuum per octo annos: Verum de anno 1608. ad preces dicti Ducis, idem Pontifex dictam dismembrationem ac respectivè unionem concessit per litteras in forma commissaria directas Ordinario Vercellensi cum clausula vocatis vocandis, & cum alia dummodo monachorum ad hoc accedat assensus, ac alia si per diligentem informationem ita esse reperierit; Atque super supplicatione pro hac secunda gratia porrecta, in vim dicti mandati de anno 1605. consensum præstitit cuidam Laurentius Ratus, quo consensu sic extante, præfatus exequutor Monachis non vocatis, ad executionem processit, immittendo Camaldulenses in possessionem Prioratus; Quare introducta per appellationem ex parte Monasterii causa in Rota coram Manzan. duæ prodierant resolutiones in possessorio retinendæ ad eisdem monasterii favorem sub diebus 5. Decembris 1611. & 2. Aprilis 1612. cum subsequente effectu manutentionis, & quæ resolutiones habentur impressæ apud Post. de manut. dec. 126. & 128. Cumque deinde mortuis præfati Monasterii Monachis, illud à Sede Apostolica datum fuisset in commendam Cardinali à Sabaudia, istius precibus Greg. XV. de anno 1622. erexit Ecclesiam Collegiatam Oppidi Javenni, Nullius Provincie Taurin. cu. de eisdem Cardinalis commendatarii consensu dictum Prioratum, prævia dismembratione à monasterio univit, cum subsequente effectu de anno 1623. Post silentium verò annor. circiter 45. Camaldulenses reassumendo d. causam coram Bevilacqua subrogato, datoque dubio, an constaret de unione quæ eis suffragaretur sub die 17. Junii 1669. negativa prodit resolutio, atque in hoc statu causa pendet.

Dictæ autem resolutionis fundamenta plura fuerunt, & quidem solida, ex quibus mihi pro dicta collegiata scribenti, reflectendo etiam ad veritatem, probabilis visa est.

Primò quidem ac principaliter ex dictæ unionis invaliditate, seu non verificatione conditionis sub qua concessa fuit, in forma scil. commissaria cum dictis clausulis vocatis vocandis & dummodo monachorum accedat assensus, quæ faciunt exequutorem mixtum, ac inducunt conditionem prius adimplendam, quàm ad executionem procedatur, atque alias gesta per exequutorem remanent invalida, nullumque jus tribuunt juxta firmata in dictis hujus causæ primis decisionibus 126. & 128. apud Post. Lott. l. 1. q. 38. n. 40. Greg. dec. 57. 69. 91. & 413. Buratt. & Add. dec. 171. & 529. & passim.

Ad evitandum hoc objectum, scribentes pro Eremita dicebant, curandum non esse de non vocatione monasterii, ejusque neglecto consensu, quoniam clausula vocatis vocandis, quæ ad formam reg. 22. Cancell. adjicitur hujusmodi litteris in forma commissaria, percutit eos qui possent habere interesse, ac possent contradicere, secus autem quoad eos, qui ob consensum jam præstitum unioni, non habent jus contradicendi Mandos. ad eund. reg. 22. q. 8. n. 2. & seq. Garz. p. 12. c. 2. n. 134. cum seq. Rebuff. in praxi super regula de unioni gl. 11. Cumulando in idem ea quæ habentur apud Lott. l. 3. q. 14. n. 91. Greg. dec. 374. n. 4. & in aliis, de resignatario non obligato citare resignantem, qui jam consensum præstitit super executione literarum, seu provisionis quamvis contineret clausulam vocatis vocandis, intelligendam de aliis quàm iis, qui jam consensum præstiterunt, ut habetur etiam supra in Neapolit. parochialis disc. 36. Quoniam juxta dec. 213. & 214. Caputaq. l. 1. ubi jam præstitus est consensu super gratia, novus non requiritur in eisdem gratiæ reformatione, vel executione, aut alio actu accessorio, & consequitivo primi; Et consequenter dicebant quod cum in vim dicti mandati procurator monasterii consensum jam præstitisset in Dataria in dorso supplicationis, idcirco alter consensus requirendus non erat.

Ve-

Verum istud erat debile fundamentum, quoniam ubi etiam præmissa subsisterent, atque dictum mandatum procuræ adhuc vigeret, adhuc tamen advertebam, Papam per organum ejus Officialium Datarie jam conscius de dicto consensu præstito per procuratorem in Dataria, seu Cancellaria eadem die datæ supplicationis (& sine quibus scribentes dicebant, quòd aliàs expeditæ non fuissent literæ juxta dec. 32. n. 10. post Tond. de pens. dec. 172. Celsi n. 14. & in aliis) in litteris postmodum expeditis adjecit pro conditione consensum ipsorum Monachorum juxta verba superius registrata ibi, dummodo monachorum accedat assensus, ergo Papa noluit esse contentus dicto consensu præstito per procuratorem sibi jam noto; Hujusmodi siquidem quæstiones intrant in dubio, secus autem ubi voluntas est clara vulgarem regulam text. in l. ille aut ille ff. de legat. 3.

Præterea omnis cessabat difficultas ob expirationem dicti mandati, quod concessum duobus, per acceptance non unius expiraverat in altero, ac etiam in ipomet qui acceptaverat, jam consumptum fuerat per consensum præstitum primæ gratiæ concessæ de anno 1605. super applicatione fructuum, ut plenè firmatur in dictis primis dec. 126. & 128. apud Post. contra quæ nihil relevans deducebatur, quod stringeret: Dictæ siquidem dec. 213. & 214. Caputaq. l. 1. quæ videbantur meliores auctoritates (cum reliqua omnia essent generalia) percutiunt casum in quo consensus valide, ac legitime præstitus esset actui principali perfecto, alium actum ad ejus perfectionem non desideranti, quodque secunda gratia esset super eadem re, ac merè accessoria, & consequitiva primæ, qualis non erat casus noster, quoniam secunda gratia erat omninò diversa, ac nova omninò independens à prima, & consequenter exigitur novus consensus ex integro, neque curatur de jam præstito in prima gratia, ut bene apud eundem Caputaq. dec. 211. eadem part. 1. Id autem rectè callentes peritissimi Officialis Datarie ob probabilem dubitationem, an consensus præstitus per dictum procuratorem in Curia esset legitimus, ac sufficiens necne, hinc pro conditione adjecerunt in literis alium consensum ab ipsis mandantibus coram exequutore præstandum, atque ita revera omnis difficultas cessare videbatur.

Alterum est fundamentum, etiam solum & de per se sufficiens, quod cum dicta unio adhuc effectum sortita non esset, stante quod dicta effectuatio utpotè invalida habenda erat pro non sequuta juxta dictas primas decisiones coram Manzan. quæ juxta receptum ac inconcussum Rotæ stylym editæ super uno dubio, in disputatione alterius dubii veniunt præsupponendæ, hinc proinde non constito quod dicta unio sequuta esset ex præcisa necessitate, evanuerat per superventam Regulam 13. Gregorii XV. successoris unionum revocatoriæ juxta deducta supra in Sorana Beneficii disc. 42.

Ac demum, ubi etiam aliqua subesset difficultas, illam tolli dicebam per præscriptionem stante pacifica possessione annor. 45. ut in specie unionis præscribendæ per quadragenariam pacificam possessionem absque alia justificatione ceteris relatis Seraph. dec. 1432. n. 4. Buratt. dec. 734. n. 6. Rot. dec. 433. n. 6. & 7. p. 9. rec. & in aliis.

Et quamvis objiceretur de lite jam introducta, ac pendente in Rota ut supra, quodque de jure Canonico, juxta opinionem in Curia receptam, ac hodie absolutam, instantia est perpetua & nunquam perit, attamen facilis erat responsio, dum lis introducta fuit cum personis diversis, ejusque ignarum fuit nostrum Collegium, cujus proinde quadragenaria possessio fuit pacifica, & cum bona fide, unde propterea non intrabat dispositio text. in c. fin. de rescript. ad cujus effectum requiritur mala fides vera inductiva peccati, in cujus ratione fundata est dispositio juris Canonici correctiva juris civilis in l. omnes & l. sicut C. de prescript. quæ in casu malæ fidei præsumptè incorrecta remanet, ut cæteris relatis advertitur per Rotam decis. 270. nu. 10. par. 6. recent.

Et ulterius, ut habetur infra disc. 91. ad materiam regulæ de triennali, quamvis de jure Canonico instantia nunquam pereat, attamen ubi accedit longissimum silentium, ac etiam malum jus intrat, præsumptio desertionis, quodque lis habita fuerit pro derelicta, multo magis ubi malum jus jam ab initio detectum est per decisiones Rotales per quas receptam propositionem habemus quod detegitur, seu probatur justitia vel injustitia causæ, ut dec. 337. n. 8. p. 5. rec. dec. 151. nu. 3. & seqq. p. 7. Rom. transactis 12. Martii 1659. Priolo & passim, deinde verò subsequitur longissimum li-

lentium, unde fortius magisque de plano intrat dictæ desertionis præsumptio, quam ubi ea deduceretur ex solo tempore, cum tunc decisiones confirmare videantur bonam fidem possessoris, atque inducere speciem tituli, Hæc autem dicebantur ex abundantia, cum lis esset cum tertia, ut supra.

TOLETANA DEPOPULATIONI DE UZEDA
PRO PORTIONARIIS ECCLESIAE
TOLETANÆ

CUM PAROCHO S. JACOBI DE UZEDA

Casus decisus per Rotam pro Portionariis.

De eadem materia unionis, atque pluribus unionibus concurrentibus, quænam prævalere debeat, Et de unionis probatione.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Resolutio causæ.
- 3 De compulsatoria speciali remissivè.
- 4 De punctis causæ.
- 5 Quomodo probetur locus depopulatus.
- 6 Limitum decimalium distinctio arguit diversitatem parochiarum.
- 7 De jure vel causa universalis, quod possessio unius conservet totum.
- 8 Effectuatio unius in parte insuit in totum.
- 9 Unio particularis prævaleat universali.
- 10 Titulus administratoris excludit jus proprium.
- 11 De comparabili duorum concursu ad idem jus, vel idem dominium diversis respectibus.
- 12 Unio non potest fieri per Ordinarium sine consensu interessatorum.
- 13 De probatione unionis, ejusque materia.
- 14 Habens immemorabilem potest allegare quemcumque titulum de mundo meliorem.
- 15 Immemorabilis excluditur, ubi constat de initio, & an cum ea compartiatur privilegium.

D I S C. XLIX.

NICOLAUS V. de anno 1488. univit omnes Ecclesias parochiales locorum depopulorum vel in futurum depopulandorum, seu verius concessit earundem Ecclesiarum fructus, & emolumenta destinata pro earum fabrica, Portionariis Ecclesie Toletanæ; Cumque Parochus Ecclesie parochialis de Uzeda perciperet fructus, ac emolumenta Ecclesie S. Dominici Oppidi depopulati de Inestrosa, renueret verò dare Portionariis eam ratam, quæ assignata erat fabricæ; Hinc proinde introducta lite in Rota coram Verospio, datoque dubio, An dictis portionariis suffragetur Indultum sub die 14. Februarii 1659. prodit affirmativa resolutio, confirmata 6. Februarii 1661. ad quarum normam expedita sententia, & commissa causa per appellationem in eadem Rota coram Emerix, ex parte dicti parochi petitiæ fuerunt remissoria, & compulsoria specialis, illæque cum formali disputatione concessæ die 23. Junii 1661 ut habetur in hac eadem causa sub tit. de jud. ad materiam præsertim compulsoriæ specialis, an & quando concedi debeat, atque incertum est, an ulteriorem progressum habuerit causa, in qua amplius non scripsi, vel quia concordata, vel quia mutaverit defensores.

In disputationibus autem super negotio principali habitis coram Verospio, quatuor fuerunt puncti, Primò scil. an constaret de depopulatione dicti loci, Secundò, an dictum Indultum Nicolai suffragaretur pro Ecclesiis tunc depopulatis, vel etiam pro depopulandis; Tertiò in dictum Indultum restrictum esset ad Ecclesias unitas Ecclesie Toletanæ in locis depopulatis existentes, adeout portionariis actoribus incumberet onus probandi hanc qualitatem unionis, vel potius illud esset universale, adeout data depopulatione haberent intentionem fundatam; Et quartò an constaret de hujus Ecclesie unione dictæ alteri Ecclesie S. Jacobi.

Primus punctus erat nudi facti, in quo rectè prior populatio, ac successiva depopulatio etiam cum specificatione temporis bene justificabatur, ex eisdem probationibus in his etiam terminis admissis in consimili Toletana depopulationis de Vilalba 7. Februarii 1656. & 20. Aprilis 1657. coram

ram Albergato, atque ex oculari inspectione constabat de vestigiis antiquarum domorum necnon Ecclesie cum cœmeterio, & fonte Baptismali, aliisque signis; Et quod magis, bene justificabatur istam Ecclesiam S. Dominici habere limites decimales distinctos à dicta Ecclesia S. Jacobi, quæ limitum distinctum arguit esse duas Ecclesias parochiales diversas, ex deductis apud Gonz. ad reg. 7. gl. 6. n. 37. Coccin. dec. 454. n. 4. Greg. dec. 504. n. 2. & 3. ac habetur infra in sua materia sub tit. de paroch.

Secundus punctus erat pariter facti, utpotè pendens à sola litera Indulti, quod in verbis loquitur tam de locis actu depopulatis quàm de aliis in futurum depopulandis, ac habitatoribus destituendis, unde licet in dictis aliis decisionibus coram Albergato incidenter motivari videatur contrarium, attamen cum dicta sola lectura probatum fuit in hoc æquivocari.

Tertius pariter videbatur magis facti quàm juris decidendus ex eadem lectura Indulti, non restricti ut supponebatur ad Ecclesias unitas Toletanæ, sed indefinite, unde propterea dicebam portionarios possidere totum genus, seu causam universalem, ideòque non teneri docere de possessione singularum specierum, cum tunc sufficiat ostendere, ut id quod est in controversia sit species illius generis, juxta doctrinam Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdictione nu. 1. ff. de itinere actusque privato cum concord. plenè collect. per Post. de manut. obser. 73. n. 136. & est in foro frequens propositio, ut in causa universali possessio aliarum specierum, vel aliorum actuum conservet jus in toto, ut præsertim frequenter habetur in proposito decimarum in sua materia sub tit. de decim. ac etiam de ista conclusione causæ universalis ejusque declarationibus, ac intelligentiis habetur in Tolet. jurisdictionis disc. 1. sub tit. de jurisd. & in Casarug. Cathedralitatis sub tit. de præem. disc. 5.

Atque hinc resultabat opus non esse docere de dictæ unionis effectuione in singulis Ecclesiis, quoniam ubi unio est unica, complexiva plurium beneficiorum vel Ecclesiarum, tunc intrat recepta conclusio, quod effectuatio in parte operatur effectuionem in omnibus Garz. p. 12. cap. 2. de unione n. 294. Caval. dec. 408. n. 6. Buratt. dec. 870. n. 4. Rota dec. 109. num. 1. p. 6. recentior. cum aliis per Greg. & Add. dec. 557. & supra in Sorana disc. 42. atque admittitur in dictis aliis decisionibus coram Albergato.

Major igitur, ac penè tota disputatio versabatur super quarto puncto unionis particularis, quæ asserabatur factæ dictæ Ecclesie S. Jacobi, unde propterea cessare deberet dictum jus universale, juxta firmata in specie ad favorem alterius Ecclesie parochialis in dicta alia Toletana depopulationis de Villalva cor. Alberg. atque in his decisionibus constituebatur totum fundamentum per scribentes in contrarium.

Quamvis autem ego, ac ceteri pro hac parte scribentes, dictæ præsentis unionis probationem, ut infra impugnaremus, sive quod admittitur etiam probatione, unio remaneret invalida utpotè facta per ordinarium post dictam aliam unionem generalem Apostolica auctoritate factam ad favorem Portionariorum, Attamen videbatur labor inanis propter utriusque partis compatibilem concursum; In facto enim docebatur de ejusdem parochi confessionibus, ac agnitionibus, quod pars fructuum ac emolumentum hujus Ecclesie, juxta Hispaniarum ferè generalem consuetudinem, assignata Fabricæ Ecclesie, per ipsum administraretur, quod indubitanter excluderet jus proprium in quo non cadit titulus administratorius, ut latè colligit Post. de manut. obser. 52. n. 13. & seq. Dunoz. dec. 806. n. 7. Et consequenter intrabat juris utriusque partis compatibilis concursus; Portionarium scilicet pro dicta rata assignata Fabricæ Ecclesie, ad quam suam petitionem restringebant, Parochi verò reliquum propter curam saltem habituale, & quandoque actualem in rusticis, & laboratoribus intra hos limites morantibus, Et sic data etiam præsentis unionis, ista non probato omnimodo jure negativo, rectè compati potest cum dicta altera unionis universali.

Plurium enim concursus ad idem dominium, vel jus, seu eandem possessionem, in jure prohibitus est, quando ab utroque prætenderetur insolidum, quo casu dicitur adesse incompatibilitas, secus autem ubi diversis respectibus, ut advertitur in dicta Toletana jurisdictionis sub tit. de jurisdictione disc. 1. & in dicta Casarugustana Cathedralitatis, sub tit. de præeminentiis discurs. 5. & in Tyburina Casarugustana sub tit. de feud. disc. 62. & alibi pluries, quoniam respectum diversitatis inducere dicitur, dominiorum, ac jurium diversitatem, & successivè cessare facit incompatibilitatem alias ex plurium simultaneo concursu resultantem

cum intelligatur, quando quilibet prætendat totum privativè ad alterum

Verùm dicebamus dictam unionem particularem non probari, seu probationes factas clarè convincere ejus invaliditatem, aut enim pro illa fundamentum constituiebatur in quadam unione facta per ordinarium, & infectio erat manifesta, quoniam ultra defectum solemnitatum & justæ causæ, quæ in unione faciendâ per ordinarios concurrere debent, ex pluries deductis in præcedentibus, constabat in facto depopulationem istius loci sequatam esse longè post dictam unionem generalem factam per Nicolaum V. ideòque non poterat ordinarius sine consensu jus habentium atque in istorum præjudicium dictam unionem facere juxta plenè firmata in sæpiùs allegata dec. 224. par. 10. rec. & apud Otthob. dec. 6. & in hujus causæ decisionibus, ac in aliis frequenter, adeòt Rota in alia consimili Toletana apud Marchef. de commiss. p. 1. fol. 684. agendo de hoc individuali Indulto, dixerit sufficere, quod non probaretur particularem unionem allegatam tanquam limitationem regulæ generalis assistentis portionariis, factam esse ante dictum Indultum.

Et meritò, quoniam si generaliter habemus, unionem tanquam odiosam in dubio non præsumi, atque per allegantem debere plenè & concludenter probari, vel scripturam, vel per immemorabilem, vel saltem per pacificam quadragenariam cum fama tituli, ex deductis apud Otthob. dec. 179. n. 20. latè in Bonon. parochialis 24. Aprilis 1651. coram Melio, & habetur pluries infra sub tit. de paroch. occasione agendi, an servanda esset necne forma concursus, ubi de materia, multò magis, ubi non solum resistit juris regula generalis, sed etiam ratio juris alteri ex Apostolica provisione quaesiti.

Neque præmissis obstare advertēbam firmata in dictis decisionibus editis in alia consimili Toletana cor. Alberg. quoniam in eo casu supponitur fuisse benè probatam immemorabilem cum requisitis vulgaris gl. in c. 1. de præscr. in 6. qua probatione posita, cessant omnes difficultates, quoniam inter immemorabilis virtutes seu operationes, illa est præcipua, in præcedentibus ac alibi pluries insinuata tanquam propositio hodie absoluta, quod ejus vigore allegari potest quicumque titulus de mundo melior privilegii, vel contractus, unde propterea data dicta probatione, rectè dici poterat in dicto alio casu eam unionem fuisse præcedentem, sive subsequenter cum altero Apostolico indulto particulari derogativo dicto indulto generali, vel ex contractu cum eisdem portionariis &c. Id autem in præsentis dici non poterat, dum constabat de initio, ac etiam de titulo hujus particularis unionis factæ per ordinarium, quod adversatur immemorabili, ex cuius essentialibus requisitis, illud etiam est præcipuum, quod non doceatur de initio, quoniam eo posito, exclusa remanet immemorabilis, ex deductis apud Burat. & Add. dec. 551. n. 1. latè dec. 101. p. 10. rec. n. 8. & passim, ac habetur in Sabin. exemptionis sub tit. de præem. disc. 47. ubi de hoc articulo, an & quando exhibitio tituli præjudicet immemorabili, de quo etiam habetur actum sub tit. de jurepatr. super puncto compatibilitatis privilegii Apostolici cum dicta immemorabili, de quo præsertim in Januen. Abbatie dec. 218. p. 6. & dec. 29. p. 7. rec. ac etiam pluries habetur sub tit. de decim. & insinuatur supra in præcedentibus; Hæc tamen omnia deducebantur ad superabundantiam, cum revera dictus compatibilis concursus utriusque partis diversis respectibus omnem difficultatem tolleret, stante restricta petitione Portionariorum ad emolumenta Fabricæ, quæ sunt omninò distincta ab emolumentis parochi, ut etiam in his terminis specialibus hujus indulti advertitur apud Pen. dec. 117. juxta impressionem Lugdun.

SEGOBRICEN. CANONICATUS
PRO BONAVENTURA EXERNIT
CUM POMPEO BRIOSCO.

Casus decisus per Rotam pro Bonaventura.

De subrogatione gratiosa in vim regulæ de subrogandis danda collitiganti, altero collitigante defuncto, an & quando concedenda, vel respectivè deneganda sit, Et de illius requisitis. Et aliqua ad materiam regulæ de annali.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Resolutiones causæ.
- 3 Ad effectum regulæ de subrogandis requiritur lis super beneficio tanquam debito.
- 4 Quando dicatur lis introducta, distinguitur inter actorem, & reum.
- 5 An requiratur citationis reproductio.
- 6 Ad quid requiratur reproductio, & quando per citationem citati purgatur citationis defectus.
- 7 Impediens citari habetur pro citato.
- 8 Declaratur, ut impedimentum debeat esse in tempore legitimo.
- 9 De Regula de annali ejusque dispositione, ac operatione.
- 10 Regula de subrogandis non intrat in lite calumniosa, & notoriè injusta.
- 11 Denegatur subrogatio impetranti fraudulentè beneficia senis, vel infirmi.
- 12 Lis debet esse calumniosa.
- 13 Quod materia subrogationis danda, vel deroganda sit arbitraria.
- 14 De clausula sive præmissio &c. quando intret, & suffragetur.

D I S C. L.

VAcante Canoniatu Ecclesie Segobric. per obitum possessoris de mense Septembris 1651. Capitulum habens hac patronatus, ac præsentandi, de quo habetur actum in hac eadem causa in sua materia sub tit. de jurepatr. præsentavit Martinum, Pompeus autem eundem Canoniatum impetravit à Sede Apostolica tanquam devolutum ob præsentationem non factam in tempore, expeditisque litteris commisit causam in Rota coram Peuting. atque obtenta solita citatione cum inhibitione, priusquam executioni demandaretur, sequutus est obitus Martini, unde capitulum præsentavit Bonaventuram, quo petentè provisionem in Dataria, Martino autem petente subrogationem debitam collitiganti in vim reg. 28. aliàs 29. de subrogandis, Datarius, ut frequenter praticari solet, petiit votum Rotæ, ubi assumpta disputatione coram Dunoz. sub die 26. Novembris 1655. prodiit resolutio pro dictæ subrogationis denegatione, ut patet ex dec. 971. inter illas Dunoz. ad cuius normam expedito voto, Bonaventura obtinuit provisionem, pro cuius executione etiam disputatum deinde fuit in Rota super verificatione juris patronatus capituli, ut in hac eadem causa sub tit. de jurepatr. disc. 7.

Duo autem fuerunt dictæ resolutionis fundamenta, Primo scilicet deficientia litis, Et secundò (quatenus adessent) ejusdem litis calumnia seu clara injustitia; Quatenus enim pertinet ad primum, certa est conclusio, quam neque scribentes pro ipso petente subrogationem negabant, litem esse basim, ac fundamentum regulæ, vel subrogationis non concedendæ sine lite, quæ sit super beneficio tanquam debito non petente tanquam debendo glos. in c. 2. vers. si autem ne lite pendente in 6. Paris. de resignat. l. 2. q. 3. n. 5. Garz. p. 11. cap. 3. num. 76. Lotter. l. 2. q. 20. nu. 114. Rota apud eumd. Dunoz. dec. 45. apud Otthob. dec. 140. n. 7. & 8. apud Celf. dec. 179. n. 1. & in hujus causæ decisione, ac sæpius.

Non adesse autem litem, dicebam ego scribens pro Bonaventura, non obstantè causa fuisset introducta in Rota, ac expedita citatio cum indebitone, quoniam in hac materia in genere, an & quando dicatur introducta lis, distinctio est, quod, aut agitur quoad ipsum actorem, qui litem introduxit ac expeditionem super citatione partis obtinuit, & dicitur lis introducta, aut verò quoad reum, & secus, usquequod sequatur legitima exequutio citationis Vitallin. in Clem. 2. ut lite pendente nu. 24. & 25. Achill. decis. 10. de rescript. Cocc. dec. 431. nu. 7. Buratt. dec. 138. 280. & 833. cum aliis collect. per Add. ed eumd. Buratt. decis. 109. dec. 57. n. 41. & seqq. & dec. 94. n. 18. & seqq. p. 7. rec. Et in specie ad effectum hujus regulæ de subrogandis Mandos. super ead. regula q. 11. n. 2. apud Celf. dec. 179. n. 5. Greg. decis. 27. Otthob. d. dec. 140. & passim.

Quinimò necessariam esse reproductionem videtur sensus Lotter. d. q. 20. l. 2. n. 114. ac præsuppositivè habetur apud Greg. d. dec. 27. n. 2. & seq. & Otthob. d. dec. 140. nu. 6. quod tamen adhuc non habui occasionem particulariter disputandi, sed ubi citatio esset legitime exequuta, atque non esset lapsus tempus notabile, quod causaret ejus differtionem, vel circumscriptionem, probabilius videretur

reproductionem non requiri, cum illa per DD. desiderata videatur in ordine ad judicem, ut ita scilicet reddatur certus de sua jurisdictione, atque ad ulteriorem processum in causa procedere valeat, ac etiam in ordine ad reum citatum, ut contumax reputari possit, atque contra eum procedi ad ulteriora in contumaciam quod in Urbe dicimus per contradictas, eo quia citatorum procuratores, donec viderint in actis citationem reproductam, comparere negligunt; hujusmodi autem effectibus seclusis, in aliis videretur, quod sola legitima exequutio sufficiat, adeòt si citatus compareat, etiam sine reproductione, validè procedi ad ulteriora etiam ad sententiam habetur apud Dunoz. dec. 664. num. 6. quoniam citato comparente omnis defectus citationis sanatur ex latè deductis per Greg. & Add. dec. 27. & 94.

Non negabantur, ut dictum est præmissa per scribentes in contrarium, sed insistebatur in limitatione, quoties staret per citandum, quominus citatio executioni demandaretur, cum tunc in odium impediens, citatio habenda sit pro exequuta ad text. in c. quoniam frequenter §. porro ut lite non contest. Rota dec. 11. n. 1. de dolo & contumacia in novis, dec. 324. p. 3. rec. n. 2. Buratt. dec. 416. n. 5. & dec. 519. nu. 3. Celf. dec. 130. n. 16. & dec. 177. nu. 4. & frequenter; Impedimentum autem allegabatur præstitum cum recursibus ad Consilium Regium, ac Magistratus Sæculares denegantes, seu alias impediens citationis executionem.

E converso autem ego non negabam dictæ limitationis veritatem, sed negabam ejus applicationem ad factum super dicti recursus cessante legitima justificatione, unde propterea punctus videbatur potius facti quàm juris, an scilicet quibusdam attestacionibus, quæ desuper dabantur, defendendum esset necne, super quo certa juris regula statui non potest, cum sit materia reposita in iudicis arbitrio, regulando ex facti qualitate, ac singulorum casuum particularibus circumstantiis.

Dicebam tamen, quod ubi etiam dictis probationibus deferendum esset circa ipsos recursus, sive alia impedimenta in genere, id non sufficiebat, nisi ex parte allegantis litem, ejusque vigore petentis subrogationem, justificetur ejusdem impedimenti tempus præstitum, ex ea ratione, quod cum ea regula de annali hujusmodi imperatores certo modo teneantur infra sex menses litem introducere mediante vocatione partis ad iudicium, deindeque intra alios sex menses prosequi, atque alias totum quoad eos habeatur pro infecto, hinc proinde justificandum est, quod nisi impedimenta præstita fuissent, sequi potuissent executioni citationis in dicto termino sex mensium, ideòque probatio impedimenti debet percutere ac specificare tempus, ut in specie Gomez. super regula de annali q. 71. & seq. & est generalis recepta propositio, ut impedimentum non suffragetur, nisi sit tale, quod eo non sequuto, actus explicari potuisset Gemin. cons. 91. n. 12. Tusc. verbo impedimentum coucl. 29. nu. 27. & conferunt deducta apud Buratt. dec. 743. n. 5.

Atque hinc advertēbam resultare, non solum cessacionem litis ob non sequutam citationem, sed etiam ob cessatum jus impetrantis ex dicta regula de annali, rectè intrante, cum Martinus esset pacificus possessor controversi beneficii per annum & ultra, unde propterea non servata forma ejusdem regulæ evocandi ad iudicium possessorem infra sex menses à die impetrationis, omne jus impetrantis evanescit, Gomez. ad d. reg. de annali q. 80. Garz. p. 6. c. 2. n. 212. Lott. l. 2. q. 52. n. 69. ubi plenè de ista regula de annali, ac de pluribus quaestionibus sub ea cadentibus Greg. dec. 532. cum aliis de quibus supra in Mediolan. beneficiorum disc. 46.

Subsistere etiam videbatur alterum fundamentum manifestæ injustitiæ seu calumniæ litis, qua concurrente, pariter cessat regula de subrogandis, quæ sicuti non prodest odioso impetratori piscatorio beneficii viventis, ita neque prodest debet calumnioso litigatori Seraph. dec. 1165. Celf. dec. 148. Melez. it. beneficii 25. Junii 1649. Bich. cum aliis in hujus causæ decisione, ex ea fati probabili ratione, quod aliàs ita indirectè expiscari curantes beneficia, injustas, atque calumniosas lites possessoribus promovere curent sub ista spe obtinendi subrogationem per eorum mortem.

Hæc autem ratio clarius intrabat in hac facti specie, stante quod Matrinius, contra quam impetratio facta fuit, erat senex ac valetudinarius, unde probabiliter brevis ejus mors sperari poterat ut eventus docuit, quo casu dicitur id fieri in fraudem, & ex dicta malitia quæ ponderata fuit in additione facta ad eandem regulam sub Paulo III. ideòque in regula literaliter ita disponitur, ac advertitur dec. 167. & 202. p. 4. rec. tom. 2. & sæpius.

intrabat regula juxta *dec. Bellam. 156. n. 1. Rot. dec. 429. p. 9. rec.* & in aliis de quibus infra super conclusione, quod in beneficialibus per mortem actoris lis finitur, unde cadebat quæstio, an intentans dict. remedium dicatur actor vel reus.

Et in hoc scribendo super puncto attentatorum, etiam cum sensu veritatis, quam agnoscere quoque visa est Rota in utraque decisione, verius, videbatur defunctum potius dicendum esse reum, & consequenter litem durare; Quamvis enim in ista quæstione, an intentans dictum remedium dicatur actor vel reus, plures habeantur diversæ opiniones recensitæ in *Sabin. transitus sub tit. de Regal. disc. 136. ac etiam in Neapolit. donationis sub tit. de Jurisd. disc. 62. & alibi*; Attramen opinio ubique verior, in Rota versò & Curia receptissima est, quod si commissio sequuta est ad instantiam possessoris, ut se in possessione confoveret, ipse dicitur inspecto cortice ordinis actor, sed in substantia est reus ex deductis, *dec. 500. n. 12. p. 5. rec. dec. 57. n. 31. & 32. p. 7. apud Merlin. dec. 335. 320. & 364. quæ sunt repetitæ dec. 123. 148. & 170. eadem p. 5. cum aliis deductis d. disc. 136. de regalib. & d. disc. 62. de Jurisd. ac propterea cum dictus Gasparinus esset possessor, non intrabat dicta Regula de triennali, ad cuius effectum de hoc frequentius quæri solet.*

Præterea ubi etiam defunctus fuisset actor adhuc tamen dici non poterat litem esse finitam, quoniam ut intret dicta Regula terminationis litem per mortem actoris requiritur quod reus aliquem faciat actum, per quem saltem tacite ac implicite seu adminiculativè inducatur ejus animus causam ulterius non prosequendi, puta quia sequuta morte actoris, procuratorem revocaverit, aut incompatibile beneficium obtinuerit, sive alios actus gesserit id probabiliter suadentes juxta traditionem *glos. in Clement. 1. §. si verò ut lite pendente*, ac cæteris relatis habetur apud *Merl. d. dec. 350. alias dec. 170. n. 8. p. 5. rec. dec. 599. n. 2. 3. & sequentibus p. 4. tom. 3. dec. 109. n. 5. p. 1. in Florentina Recltorie 3. Decembris 1646. coram Bichio cum aliis per Adden. ad Buratt. dec. 927. n. 34. In hac autem facti specie nullus actus concurrebat; qui hunc animum redoleret.*

Item dicta Regula de lite cessante per mortem actoris, nequit intrat, quando admixtum quoque est interesse aliorum superstitum, qui actori defuncto pro eorum jure vel interesse adhærebant, puta patroni adhærentes præsentato, vel collator adhærens proviso cum similibus ad effectum præsertim dispositionis *Clement. Auditor de rescriptis*, ut commissio causa in Rota, ibique lite pendente, alter executor non possit se ingerere, ut advertitur *decis. 398. part. 3. rec. & in Melevisana parochialis 26. Maii 1651. coram eodem Cerro, dec. 152. n. 3. p. 11. rec. & in aliis*; Et hic erat casus, quoniam in ista lite magis principaliter interessatus videbatur Archiepiscopus propter punctum juris conferendi, vel alterum situationis Ecclesiæ, & loci in ejus Diocesi juxta deducta in *d. disc. 14. sub tit. de jurisdictione*.

Ac etiam, quia ubi subrogatio colligantis non est pura, & in forma merè gratiosa, sed in forma commissaria, continens potius mandatum de subrogando, tam in jus colligantis defuncti, quam ad litem & causæ prosequutionem cum requiratur factum judicis seu executoris tale mandatum exequi debentis cum cognitione, causæ hinc intrat dispositio *dictæ Clementine Auditor*, ut alter iudex assumendus non sit in causa introducta in Rota, ut advertitur *d. dec. 109. p. 1. rec. d. dec. 152. n. 3. p. 11. rec. & bene in secunda hujus causæ decisione 28. Aprilis 1659.*

Posita verò duratione ac existentia litem, intrabant de consequenti attentata, quoniam ex dispositione vel ratione textus in *d. Clement. Auditor* ita communiter intellectæ, quoties causa beneficiæ reperitur commissæ, & introducta in Rota, cessant omnes exequutores, atque ad Rotam solum privativè pertinet exequi, sive etiam in Beneficiis de jure patronatus instituire, aut etiam conferre, atque alias gesta coram aliis exequutoribus dicuntur attentata, & tanquam talia reputantur nulla, seu revocanda veniunt juxta *decis. 443. Coccini decis. 244. & 469. par. 4. recentior. tom. 2. & in aliis supra allegatis, & in prima hujus causæ decisione, ac passim, cum sit principium receptum.*

Non negabantur hæc per scribentes in contrarium minusque negantur, imò approbantur in secunda revocato-

ria decisione super exclusionem attentatorum, sed fundamentum constituitur in eo quod dicta commissio causæ in Rota contineret clausulam, *sine præjudicio exequutionis litterarum Apostolicarum*, quæ præservat jurisdictionem exequutoris, ut commissionem non obstante, ad executionem procedere valeat, unde propterea inhibitiore regulanda est ad limites commissionis, juxta quam intelligenda venit tanquam effectus regulandus à sua causa productiva, ideoque non causat attentata, ut apud *Dunozett. decis. 847. num. 1. Greg. & Adden. decis. 119. Rojas decis. 302. decis. 209. num. 1. par. 11. rec. cum aliis in dicta secunda decisione.*

Ista propositio est vera in casu suo, sed non applicabatur ad præsentem, unde aliquod æquivocum adesse videbatur in applicatione; Quare ad istud æquivocum elucidandum, in dicta ultima disputatione, super dubio, an standum esset in primo, vel in secundo loco decisivis (quando nulla capta resolutione, mandatum fuit videri de bono jure) dicebam plures casus distinguendos esse.

Primus verò est, ubi agitur de commissione appellationis interpositæ à sententia vel decreto judicis inferioris pro executione litterarum Apostolicarum, vel alterius instrumenti, seu obligationis, & tunc si commissio habet in ventre clausulam, *sine præjudicio*, præservata remanet jurisdictio judicis à quo, ut citra vitium attentatorum, non obstante inhibitione judicis ad quem procedere valeat ad exequutionem, ut in terminis beneficialibus firmatur *d. decis. 209. part. 11. recent. & generaliter in terminis exequutionis obligationis cameræ, vel alterius processus exequutivi, seu mandati de manutenendo cum similibus procedunt dictæ decisiones coram Dunozetto, Rojas, & Gregor. ac aliæ in dicta secunda hujus causæ decisione.*

Alter casus est, ubi agitur de commissione in prima instantia super negotio principali ex dicto remedio *l. difsamari*, vel simili, in qua Signaturæ stylus est apponendi dictam clausulam *sine præjudicio*, ad effectum, ut non alteretur potestas exequutoris jam dati, ut bene advertit *Lotter. qui omnium latius ac melius materiam tractat l. 3. quæst. 11. num. 31. cum seq. itaut supponatur deputationem exequutoris præcedere commissionem in Rota; Et nunc, Aut erant jam expeditæ litteræ Apostolicæ, cum certo ac speciali exequutore, fortius verò si etiam præsentatæ coram exequutore, qui præveniret, & certum est dictam clausulam esse operativam, cum per eam censetur Papam voluisse præservare jurisdictionem executoris jam deputati, neque illi tollere jam concessam jurisdictionem, cujus avocatio injuriam ipsius judicis, ac præjudicium partis continere dicitur, ut per *Lotter. ubi supra 13 n. 30. 31. & 39. Rota in Tollen. Coadjutorie 17. Maii 1628. coram Ubaldo & dec. 143. in fine p. 11. recent. & in aliis.**

Aut litteræ expeditæ adhuc præsentatæ non erant, fortius verò si adhuc non essent expeditæ, & tunc, quamvis gratiam dictam commissionem præcederet, attamen dicta conclusio non intrat, quoniam præservativa trahenda non est ad eas futuras lites, quæ tunc non erant in rerum natura, neque ad jurisdictionem adhuc non existentem, ideoque cessant omnes rationes in præcedenti parte hujus casus consideratæ, cum nulla injuria fiat ipsi exequutori, dum nil advocatur, neque præjudicatur parti, dum habet eandem Rotam in exequutore *Lotter. ibidem num. 30. & 37. Rota apud Marches. de commiss. tom. 1. fol. 294. & per argumentum à contrario admittitur in dicta Tullen. coadjutorie coram Ubaldo.*

Tertius est, quando de tempore commissionis causæ in Rotæ, nedom expeditæ non erant, nec præsentatæ litteræ coram alio Exequutore, verum neque concessa erat gratia utpotè resultans ex novo contingenti casu mortis colligantis sequutæ post commissam ac introductam causam in Rota, Et tunc dicebam indubitatum esse, quod intraret dispositio *dictæ Clement. Auditor*, non obstante dicta clausula præservativa contenta in commissione; Tum quia nulla tunc aderat jurisdictio reservabilis, & sic dicebat extremum habile, in quo illa verificari possit, cum natura præservativa sit intacta relinquere id quod invenit ac præexistit, non autem aliquid dare de novo, Tum clarius quia nunquam aliàs verificabilis esset dictæ *Clementine* dispositio; Et consequenter reflectendo etiam ad solam veritatem, videbatur quod attentata adesse, ac successivè, quod magis probabilis fundataque esset prima, quam secunda resolutio.

Aliud deducebant fundamentum scribentes in contra-

rium pro evitando dispositionem *dictæ Clementine*, & consequenter attentata, quod scilicet dictus Abbas Farfen. amplius haberet privilegium Apostolicum exequendi intra fines Abbatie privativè ad quoscumque omnes litteras Apostolicas, gratiam vel justitiam continentes; Verum istud motivum merito neglectum fuit per Rotam utpotè nulli innixum fundamento; Tum quia erat supponere pro conclusione id quod principaliter erat in quæstione, an scilicet ista Ecclesia esset necne intra fines dictæ Abbatie, cujus contrarium est probabilius ex deductis *dictæ discurs. 14. de jurisdict. Tum etiam quia dispositio dictæ Clement. continet decretum Concilii generalis Vienne. quod exigit particularem mentionem ac derogationem juxta naturam Conciliorum generalium, ut advertitur supra *disc. 46. & alibi*, atque de facto dispositio *d. Clement. inconcussè servatur*, qualescumque sint exequutores, sive generales, sive particulares, quando juxta dictam distinctionem casuum intrat ejus dispositio ut supra.*

Quovè ad secundum punctum, an dicta subrogatio in vim Regulæ de subrogandis, præsupposita lite ut supra concedi debuerit difficultas residebat in eo, quod Archiepiscopus, qui se prætendebat Ordinarium collatorem habere indultum Cardinalitium conferendi reservata quod capit etiam litigiosa juxta *dec. 1. Martin. Andree, aliàs dec. 525. p. 2. rec. & habetur alibi supra*; Ex hoc enim, non resultat quidem dubium potestatis, quæ in Papa est absoluta in beneficialibus ex deductis *dec. 148. sub tit. de Regalib. Sed bene illud verisimiliter deficientis voluntatis; Cum enim lis inducat beneficii actionem ad text. in c. 1. & 2. ut lit. pend. in 6. Hinc proinde Papa concedendo superstiti colliganti subrogationem nemini dicitur inferre injuriam, vel præjudicium; Non quidem colliganti defuncto, cujus totum jus per mortem est resolutum, Neque ipsi colliganti superstiti, cui facit gratiam, & favorem, Minusque alteri collatori, cujus jus ob dictam affectionem in hujusmodi vacatione remanet impeditum, unde propterea Papa ita ex justo motivo extinguendi litem solum præjudicat sibi ipsi, atque non cogitat præjudicare alteri, ut sequeretur in casu, quo Ordinarius habet indultum conferendi etiam reservata, & affecta; De hoc autem disputatum non fuit; Credebam tamen istam esse quæstionem potius facti quam juris, cum totum pendat à voluntate Papæ, ideoque determinationem recipere à stylo Datarie quæ est jus organum, & ex quod Papæ voluntas regulari solet *Mant. dec. 214. Gregor. & Adden. dec. 150. Buratt. & Adden. dec. 510. & frequenter, neque adhuc occasio præbuit id formiter disputare.**

Demum quoad tertium, ac ultimum punctum, an scilicet habens subrogationem teneatur justificare omnia narrata in litteris; Scribentes pro subrogato dicebant huic assistere regulam, quod ad effectum subrogationis, ejusque executionis, sufficit solum justificare litem, & clericatum, ac possessionem ejus, in cuius locum est subrogatus de tempore obitus, *Gregor. dec. 32. 306. & 307. in princip. Duran. dec. 430. n. 1. Otthob. dec. 140. n. 4. Lotter. l. 3. c. 13. nu. 57.*

Econverso autem scribentes pro hac parte insistebant in distinctione, an ageretur de subrogatione per gratiam particularem ad partes, vel potius de illa, quæ tanquam accessoria ad gratiam principalem desumpta est ex clausulis generalibus supplicationis, ut primo casu procedat dicta regula, secus autem in secundo *Garz. de Benef. p. 6. c. 4. n. 31. cum seqq. Rota dec. 109. n. 13. par. 10. rec.*

Ac etiam insistebant in alia distinctione inter subrogationem in forma gratiosa, in qua Papa utitur verbo *subrogamus*, & altera in forma rigorosa, seu in forma dignum, in qua Papa mandat subrogari, ut hoc secundo casu formalis justificatio desideretur juxta *dec. 11. Mohedan. lite pend. dec. 378. nu. 1. p. 1. rec. dec. 135. nu. 7. & seqq. & dec. 469. nu. 17. & 18. p. 4. tom. 2. & in aliis.*

Prima distinctio non intrabat, cum ea cadat in illa subrogatione, quæ obtineatur in vim reservationis, vel affectionis per provivum, tanquam de vacanti, adversus provivum ab Ordinario, seu possidentem jure unionis juxta casum de quo supra in *Mediolanen. Beneficiorum disc. 46.*

Bene tamen credebam intrare dictæ distinctionis rationem, ac ad instar; Quemadmodum enim in dicto casu omnia sunt justificanda, & quando reservatio, seu affectio est dubia non conceditur exequutio, sed requiritur justificatio formalis omnium narratorum causa cognita, ut bene *dec. 187. nu. 1. p. 2. rec. Greg. decis. 58. Burat. decis. 769. nu. 2. & 3. Lotter. lib. 3. q. 13. n. 69. cum seqq. Ita à pari, ubi cadit dictum dubium resultans à narrativa, quod benefi-*

Card. de Luca Lib. XII.

cium non esset in diocesi Firmana, sed spectaret ad Abbatiam Farfen. Nullius, unde Papa non cogitavit præjudicare Archiepiscopo, qui erat Cardinalis indulcarius, atque circa verificationem istius narrativæ erat tota causæ vis, dum de hoc dubitabatur principaliter ut supra.

Et quo ad alteram distinctionem, ut pluries advertitur in præcedentibus occasione provisionis in forma *Dignum*, quando detegitur gratiam esse justificabilem, illa dicitur perfecta ab initio, cum justificatio non tribuat jus de præfenti, sed detegat illud quod jam aderat; Ideoque solidum motivum in bono jure videbatur illud impossibilis justificationis dictæ narrativæ, quod iste locus non esset de Diocesi sed *Nullius*, ista verò narrativa deficiente intrabat altera difficultas, An constaret de unione Ecclesiæ dictæ Abbatie de cujus mensa dici posset, ipsa impediret in Archiepiscopo collationem, seu eximat à concursu juxta formam Concilii, quod formiter disputatum non fuit, & de qua materia habetur pluries actum *infra sub tit. de Paroch. præsertim in Senogallien. Parochialis disc. 12. ac etiam in Sancti Severini sub tit. de Jurisd. disc. 15. & in eadem in supplemento, & in aliis.*

ELBOREN. SUBROGATIONIS PRO DATARIA, seu petente provisionem, CUM JOANNE BOTTADO.

Causa disputata coram Datario, & in Rota. Sub incerto exitu.

De eadem materia subrogationis dandæ colliganti in vim regulæ 28. seu 29. An competat impetranti certo modo.

S U M M A R I U M.

- 1 *F* Acti series.
- 2 *I*mpetranti certo modo beneficium plenum viventis non datur subrogatio.
- 3 *Q*ui sint propriè casus in quibus pro Regula de subrogandis denegatur subrogatio.
- 4 *E*st arbitrarium dare, vel negare subrogationem.
- 5 *Q*uod exempla posita in Regula non restringunt.
- 6 *D*e casibus similibus in quibus intrare debet eadem exceptionatio.

D I S C. LIII.

FActa per Joannem impetratione Theaurariæ Ecclesiæ Elboren. jam plenæ ex causa incompatibilitatis cum Canonicatu, quem illius possessor quoque obtinebat, factique in partibus coram Exequutore in litteris deputato, vel ejus subdelegato aliquibus actibus cum sequuta morte dicti possessoris, dictus Joannes petiisset subrogationem colliganti concedendam ex Regula 28. seu 29. de subrogandis, dictæque petitioni se opponeret prætendentes Beneficii provisionem ex vacatione per obitum, Hinc proinde assumpta desuper fuit formalis disputatio coram Datario, qui pluries auditis partibus eorumque defensoribus, id remisit consulendum Rotæ stylo de quo supra in *Senogallien. disc. 49. unde propterea scripsi etiam pro futura disputatione in Rota habenda, incertus tamen remansi de ulteriori progressu, cum vel ob defensorum mutationem sæpe in istis præsertim causis Hispanis contingentem, vel ex alio accidenti, amplius de causa actum non audierim.*

In his igitur disputationibus ultra punctum facti, an adesse diceretur necne lis legitimè introducta, quæ dicitur fundamentum subrogationis ex deductis in præcedentibus, Restringeretur causa ad punctum, an dicto Joanni obstaret conclusio apud Beneficialistas recepta, utpotè litteraliter contenta in eadem Regula, quod subrogatio non debetur impetranti certo modo Beneficium viventis, & quam impetrandi speciem piscatorum Beneficialistæ dicunt, ut per *Rebuff. in eadem Regula n. 1. Mandol. quæst. 6. in 1. part. Rota dec. 42. p. 2. divers. dec. 167. n. 26. in fin. p. 4. rec. tom. 2. apud Gregor. decis. 426. nu. 9. in Gerunden. Prioratus 9. Decembris 1644. coram Bichio, & admittitur in alia edita in eadem causa dec. 305. n. 36. & seqq. p. 9. rec. & sic an ista impetratio dici possit de illa specie, de qua loquatur Regula.*

Dubitandam rationem præbebat, quod Regula prædicta, juxta ejus antiquam editionem, loquitur de impetrantibus Beneficia viventium ex causa objectiva & criminosa, puta ob delictum vel irregularitatem &c. sed quia dubitabatur, an caperet voluntas ac malitiosas impetrantes, quæ sub prætextu invaliditatis provisionis possessoris fieri.

fieri solebant de Beneficiis possessis per senes vel infirmos, ut ita ob vacationem verisimiliter imminemem, sub hoc prætextu obtineretur provisio pinguum Beneficiorum aliàs in casu simplicis vacationis non obtinendorum, quod est expiscari Beneficia, (unde propterea hujusmodi impetrantes dici solent piscatores,) Hinc proinde sub Paulo III. facta fuit nova additio, quæ hodie in Regula cernitur super deneganda subrogatione præsertim impetrantibus Beneficia plena per senes vel infirmos quamvis non ex causa objectiva, puta ex defectu potestatis conferentis, vel ex falsa narrativa valoris, aut non justificationis narratorum cum similibus; Ita enim scribentes pro Joanne dicebant, quod cum dicta additio his tantum casibus providerit, in reliquis damnabilis non remaneat, neque subrogatione digna illa impetratio, quæ alias quam ex causa criminosa, vel objectiva fieret.

Scribens autem pro Dataria vel oppositoribus, dicebam quod Regula non inducit præcisam necessitatem, sed solum insinuat quamdam moralem convenientiam ex laudabili motivo rescandæ lites, ac non multiplicandi colligantibus, unde propterea dicitur mera gratia pendens à Papæ libero arbitrio, in quo repositum est id denegare ex aliquo rationabili motivo, quod juxta facti qualitatem ac circumstantias præponderare credatur dicto altero motivo generali, cui regula innititur, ut advertitur apud Coccin. decis. 350. nu. 3. & in præcedentibus. unde propterea exemplum posita in Regula circa impetrationem ex causa objectiva, vel circa fraudem, quam redolet impetratio illorum Beneficiorum, quorum vacatio ratione ætatis, vel infirmæ valetudinis reputatur imminens, non restringunt Regulam, ut ultra generalia deducta per Barb. dist. 277. n. 4. In specie hujus Regulæ Lotter. lib. 2. q. 20. num. 92. cum seq. ideoque ubi casus esset talis, quod intraret rationis identitas idem dicendum veniret.

Si enim ageretur de Beneficio possessio per juvenem ac validum, in quo ex facti qualitate probabiliter imminens reputaretur status immutatio inductiva vacationis, quia nempe ut sæpè contingit, mortuo fratre primogenito, vel alio conjuncto, sibi alicujus feudi, vel majoratus successio aperiretur, unde expediret dimittere clericatum, ac assumere statum laicalem; Vel quod immineret promotio ad majorem Dignitatem incompatibilem, cum similibus, unde propterea affectatè fieret impetratio hujus Beneficii, cujus vacatio de recenti superabatur, ac lis moveretur, utique vanum esset dicere quod iste impetrator non debeat cadere sub dicta exceptatione, cum similibus; Ideoque ut dictum est, ista remanet causa puri facti, seu arbitrii, ex singulorum casuum qualitate, ac particularibus circumstantiis regulanda, quibus attentis, in hac facti specie juxta præsupposita per oppositores, videbatur contra hujusmodi impetrantem respondendum esse, non potui tamen desuper maturum judicium efformare cum ignotæ remaneret responiones, quæ ad excusandam objectam fraudem ex parte dicti impetrantis deduci possent.

VELLINA CANONICATUS PRO JOSEPHO DEVIVO GUM FRANCISCO JANNULO.

Casus decisus per Rotam pro Josepho.

De vacatione primi Beneficii ob assequutionem secundi incompatibilis, quando & quomodo sequi dicatur, Et an sustineatur impetratio ab alio facta de primo ex causa hujus vacationis, non facta prius dimissione, five non facta mentione litis, quæ super secundo aderat, Et de clausula dummodo non sit alteri jus questum, de quo jure intelligatur.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
2 Resolutionis causa.
3 De jure invalido non oportet facere mentionem, neque de illo intelligitur clausula dummodo non sit alteri jus questum.
4 De stylo Datarie non faciendi mentionem de impetratione certo modo seu piscatoria.
5 Quod per assequutionem secundi litigiosi, vel incerti non vacat primum beneficium, & de ratione.
6 Declaratur quomodo & quando procedat dicta conclusio

- ad conf. 265. Castren. lib. 2.
7 Qui sit terminus ad dimitendum primum incompatibile, & ad quem effectum dictus terminus est statutus.
8 Expenditur dictum conf. Castren.
9 Quod Dataria illud practica providendo primum beneficium eo ipso, quod contulit secundum.
10 Vacatio & non vacatio sunt contradictoria, ideoque dari non potest beneficium plenum & vacuum.
11 Ad effectum validæ provisionis attenditur illius tempus, & an tunc beneficium vacet.
12 De casu in quo loquatur Castrensis, ac de ratione in suo casu cadente.
13 Impetrator certo modo quamvis possessor non est legitimus contradictor, & non impedit executionem litterarum provisi tanquam de vacanti.

DISC. LIV.

Vacato per obitum de mense Martii 1648. Canonice tu majori Cathedralis, Ordinarius de illo providit Josephum, Horatius autem illum impetravit à Sede Apostolica tanquam reservatum ex capite subcollectoris atque me pro isto scribente producit sententia A. C. exequutoris Brevis de capienda possessione nomine Cameræ pro executione, Quia verò probatio unicitatis subcollectoris erat aqualiter turbida idcirco, ex mea opera ac mediatione, devenit ad concordiam, à Sede Apostolica approbatam, ut Horatio provisio Apostolica remaneret Canonice tu major, Josephus autem provisus ab Ordinario obtineret Canonice tu minorem à d. Horatio dimitendum, ac etiam annuam pensionem scutor. decem super d. Canonice tu majori.

Ista verò lite pendente, ac priusquam prodiret dicta sententia executoris, Franciscus impetravit dictum Canonice tu minorem tanquam vacantem per assequutionem secundi incompatibilis, atque expeditis litteris de facto memine citato, possessionem adeptus est, in quam jam reperiebatur de tempore dictæ concordie deindeque adhibuit solitam cautelam committendi causam in Rota cor. Cerro ex remedio l. diffamari seu jactationum, Unde propterea expeditis litteris provisionis Josephi per dimissionem, eisdem præsentatis in Rota cor. eodem Cerro, ad formam Clement. Auditor de rescriptis. datum fuit dubium An litteræ essent exequentæ, atque affirmativa producit resolutio sub die 17. Martii 1651. confirmata 12. Junii sequentis, quarum prima est impressa inter rec. dec. 131. p. 11. atque Franciscus non acquiescente, sed adeunte Signatura Justitiaræ, bis rescriptum fuit de mensibus Augusti, & Septembris ejusdem anni 1651. cum clausula huic parti favorabili, parito litteris, unde propterea Franciscus acquievit atque causa finem habuit.

In istis disputationibus, tam in Rota, quam in Signatura, præsertim verò in hac secunda, in qua illæ acriores fuerunt, principalis punctus respiciens merita causæ, consistebat in validitate, vel invaliditate dictæ primæ impetrationis factæ per dictum Franciscum; Posita enim validitate, certum erat quod secunda provisio Josephi remanebat invalida, & non merebatur executionem, Tum quia Beneficium erat jam plenum, atque modus vacationis non verificabatur; Tum etiam quia ob nullam ejusdem provisionis mentionem factam, secunda provisio remanebat sine dubio subreptitia, præsertim ob clausulam, dummodo non sit alteri jus questum.

Secus autem si esset invalida, juxta receptam conclusionem (quam deductam à me in ista causa scribente pro Josepho contra quem scripseram in alia, non negabant scribentes in contrarium, utpotè in abstracto veram, ita ut omnes quæstiones consistant in sola applicatione,) quod scilicet de jure invalido non oportet facere mentionem, neque in eo locum habet Regula de jure tertii questio non tollendo, Ideoque dicta clausula, dummodo non sit alteri jus questum in litteris apponi solita, intelligitur de jure valido, præsertim ubi ageretur de impetratione certo modo, quam Beneficialistæ piscatoriam dicunt, de qua stylus Datarie est non facere mentionem juxta glos. in c. suggestum de jure patronatus, vers. quamvis posterius, & inc. ex tenore de rescriptis, ubi Felin. & Decius ac ceteri apud Garz. par. 4. c. 3. nu. 64. Lotter. lib. 2. q. 51. nu. 26. Cavaler. dec. 280. & 333. utrobique num. 2. cum aliis in hujus causæ decisionibus, præsertim in secunda, in qua enunciatur dictus Datarie stylus non faciendi mentionem de impetratione certo modo seu piscatoria, magisque responderetur ad dictam clausulam, dummodo; Siquidem ut dictum est, distinctio inter jus validum ac invalidum est recepta, & quo-

& quotidiana, solumque disputationes cadunt super applicatione ad casum, an scilicet agatur de jure valido vel invalido.

Validitas autem vel nullitas dictæ impetrationis pendebat ab eo, an de tempore quo illa sequuta est, dictus Canonice tu minor vacaret necne; Cumque in disputationibus habitis in Rota, scribentes pro Francisco impetrante non excitassent difficultatem resultantem ab infra allegando conf. Castrenf. Hinc proinde processum fuit cum conclusionem à me deducta, quod vacatio primi per assequutionem secundi resultant, quando obtentio secundi sequuta sit cum effectu ac pacificè, non alias, unde propterea donec secundum est in lite, non cogitur provivus primus dimittere, utpotè incertus de secundo, & ne alias in casu mali eventus lites careat utroque, five cogatur novam litem suscipere cum illo qui primum impetrasset, atque in ejus possessione se intrusisset, ut fuisset casus præsentis controversiæ, si Horatius provisus de Canonice tu majori jam possessio per provisum ab Ordinario, ob non bene probatam reservationem succubisset, ut clare disponitur in eodem textu in c. de multa de præbendis, ubi & sedes principalis hujus materiæ duorum incompatibilium, ibique glos. verb. post receptionem & clariùs in cap. licet secundo de præbendis in 6. ibi, Licet Beneficium possit alteri de jure conferri &c. quod etiam clare disponitur in Clement. gratue de rescriptis, Clement. si plures de præbendis, & in Extravag. execrabilis, ac firmant communiter scribentes præsertim Abb. in dist. c. de multa num. 16. & Franch. in d. cap. licet num. 1. Paris. (qui dicit ab omnibus receptum) de resignat. lib. 3. quest. 1. nu. 129. Garz. p. 11. cap. 5. nu. 100. Buratt. decis. 102. in princip. Adden. ad eum decis. 19. & communiter, dum existentibus juribus claris ac litteralibus, DD. auctoritatem desiderare non oportet, ac etiam quia convincens, atque viva est ratio prædicta, cui conclusio innititur.

Difficultas autem major fuit in disputationibus habitis in Signatura, quoniam ingeniosissimus vir, ac doctus Beneficialista Andofilla Signaturæ Decanus dicebat, dictam conclusionem esse veram in ordine ad præjudicium ipsius possessoris primi Beneficii obtinentis secundum incompatibilis, quod scilicet donec durat lis vel incertitudo non debet privari primo, ob dictum inconveniens, ne careat utroque, five quod succumbente in lite super secundo, novam litem cum primi impetratore suscipere ac sustinere cogatur; Secus autem, ubi ista ratio cessat, atque possessor primi jam obtinuit secundum, tunc enim tanquam purificata conditione sub qua primi vacatio resultabat, ista retrahitur ad initium adeptionis secundi, per quam vacat primum ipso jure ac in instanti absque necessitate alicujus termini.

Ille siquidem terminus, qui desideratus videtur per text. in d. c. de multa de præbendis cum concord. quem Beneficialistæ ex communi intellectu statuerunt duorum mensium, intelligitur ad effectum, ut utriusque possessor pacificus cum perceptione fructuum utroque careat, & sic quod provisio tanquam de vacanti per assequutionem, ista effectuata, retrahatur ac sustineatur ab initio juxta punctuale conf. 265. Castren. lib. 2. num. 2. cum seqq. & per totum canonizatum per Rotam in Calaguritana beneficii de Ochon. 17. Martii 1603. coram Ottembergo, quod etiam canonizari videtur dec. 475. nu. 18. par. 11. recent. atque post istas disputationes canonizatum etiam fuit in Rhegginen. Bipteratus 28. Maii 1657. coram Priolo impress. decis. 241. par. 12. recent. num. 13.

Post ista difficultate superanda, Dicebam primò, quod dicto conf. Castrenf. in specie reprobatur per Garz. in Adit. ad par. 11. cap. 5. ad num. 116. ibique responderetur etiam decis. Calagurit. de Ochon. in qua potius incidenter hoc deductum fuit, unde propterea in secunda decisione edita in eadem causa, de qua decis. 160. par. 2. recent. nu. 2. nulla ratio de hoc motivo habita fuit, atque in d. dec. 475. par. 1. num. 18. id potius incidenter dicitur; Verum ista responsio erat parum tuta, Tum quia non de facili admittendum est, ut debeat deferri moderno Garziæ, elaborato quidem collectori, sed non magno Doctore, reprobanti antiquum Jurisconsultum adeò gravamen; Tum clarius quia Dataria illud sequitur, ac practicat, præsertim à moderno tempore, quo alio termino non expectato, neque desiderata dimissione obtinentis secundum, ut antiquitus practicata solebat, illicò ac sæpiùs contemporaneè provideretur utrumque.

Card. de Luca Lib. XII.

Solidior autem erat altera responsio, quæ admissa fuit, atque favorabile rescriptum causavit, quod scilicet in hac facti specie concurrebat principale interesse ipsius possessoris primi Beneficii, ne istius vacatio sequeretur, donec secundi pacificam ac tutam possessionem obtineret ut supra dum de tempore quo sequuta est dicta impetratio Canonice tu minoris, Horatius illius possessor non obtinuerat possessionem secundi majoris, imò neque sequuta erat sententia exequutoris, quæ neque illum reddebat tutum; Quinimò eventus Signaturæ reddiderat eum magis timidum, dum in processu executivo ac adeò privilegiato rescripserat de clausula translativa, parito litteris arbitrio, ob notabilem turbiditatem probationis collectoris cum qualitate unicitatis, quæ est causa reservationis ejusque basis ac fundamentum, ut pluries in præcedentibus habetur ad materiam hujus reservationis, Unde propterea dicebam, quod de tempore impetrationis Beneficium dici non poterat vacans, utpotè jam plenum à dicto primo possessore, qui deterritus, ut frequenter contingit ab impensis & incommodis lites Rotalis, quoties Beneficia non sunt plusquam pinguia, potuisset, litem deserendo, contentus esse primo minori Beneficio pacifico, sequendo illud prudens dictum, melius est modicum cum quiete &c. Ideoque cum vacatio, & non vacatio sint de directo contraria & incompatibilia, hinc dari non potest casus, ut Beneficium esset tunc bene plenum à priori possessore, qui deserendo litem super secundo in antiqua possessione primi perseveraret, & quod dici possent vacans, ut per Seraph. dec. 997. n. 1. Lotter. lib. 3. q. 9. n. 16. & seqq. n. 42. & conferunt deducta apud Buratt. d. dec. 102. ubi quod id satis attendendum est ad effectum sciendi mense, in quo vacatio primi per assequutionem secundi sequatur.

Et quamvis de tempore hujus disputationis, Horatius possessor primi, stante dicta concordia, dici posset in tuto positus, obtinendi Canonice tu majorem, ut scribentes in contrarium inculcabant in Signatura; Duplicem tamen dabam responsonem, Primò scilicet, quod juxta proximè allegatas auctoritates Seraphin. & Lotter. ad hunc effectum attenditur tempus impetrationis, non autem quid inde sequutum sit; Et secundo, quod dicta securitas obtinendi secundum erat causativa seu conditionalis, quatenus scilicet Joseph qui ejus possessor erat, ex ordinaria provisione obtineret Canonice tu minorem ac pensionem, nec alias liti ac possessioni Canonice tu majoris cessisset, unde concordia effectum non sortiente ad suum jus redire poterat.

Observabam prætereà Castrensem bene loqui in suo casu, in quo supponitur provisum de secundo incompatibili, de tempore impetrationis jam obtinuisse illius pacificam possessionem, lis autem excitata fuerat post jam sequutam impetrationem primi tanquam vacantis per effectuam assequutionem secundi, quo casu intrare potest ratio fraudis & collusionis ponderata per Castr. quod scilicet ita posset in fraudem hujusmodi impetrantis de tempore habili affectari lis, ut ei tolleretur jus questum, & sic posita etiam veritate dictæ auctoritatis, tollebatur difficultas ex defectu applicationis.

His sic stantibus, non solum resultabat dictus effectus quod de jure invalido non oportebat facere mentionem, sed etiam resultabat alter, quod dictus impetrator, ac possessor dici non posset legitimus contradictor ad impediendam executionem litterarum Apostolicarum hujus provisionis, quoniam ita dictus malus impetrator, dici poterat impetrator certo modo de Beneficio pleno ac viventis, qui propterea quamvis in possessione de facto se intrusisset, dici non potest legitimus contradictor ad impediendam executionem litterarum provisi ex legitimo modo vacationis, ut firmatur in Melphien. Cantoria coram Otthob. decis. 58. edita in causa de qua disc. proximè sequenti, ubi de concordantibus, & ex his causa finem habuit, atque dictus impetrator acquievit.

ANNOT. AD DISC. LIV. & seqq.

DE incompatibilitate beneficiorum, eorumque reservatione habetur in eodem tit. disc. 109. 116. cum quatuor seqq.

MELPHIEN. CANTORIÆ PRO JOANNE BAPTISTA GALEATIO CUM DONATO MAFFEO.

Casus decisus per Rotam pro Joanne Baptista.

De eadem materia duorum incompatibilium, Et quando dispensatio super eorum retentione subsistat necne; Et an talis defectus impediat assequutionem secundi.

De invalida impetratione Beneficii curati non facta mentione curæ; Et qualis ista esse debeat ad hunc effectum.

Et aliqua de materia legitimi contradictoris, an talis dici possit Capitulum, vel impetrator certo modo, qui possideat.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series. 2 Resolutionis cause. 3 Puncti cadentes sub disputatione. 4 Sententia que non justificatur ex actis est nulla. 5 Quid in beneficiis, & de differentia inter executorem merum, & executorem mixtum. 6 Executor merus potest se extrajudicialiter informare. 7 Capitulum non est legitimus contradictor provisus de Canonicatibus, & Dignitatibus. 8 Quando autem sit talis, ac possit supponere ob qualitates. 9 Et de interesse ob servitium Ecclesiæ. 10 Non habens interesse non debet audiri. 11 Aliud est posse se opponere, ac debere citari, & audiri, aliud vero esse legitimus contradictor, & de effectibus. 12 In casibus, in quibus ut supra n.8. & 9. Capitulum potest, ac debet audiri, non per hoc est legitimus contradictor. 13 De clausula, qui ad ulteriorem executionem, vel ad legitimam, ut concedat facultatem procedendi ex integro. 14 Impetrator certo modo non est legitimus contradictor provisus pure per vacationem. 15 Impetratio certo modo exigit iudicium ordinarium per tres conformes in figura iudicii, & de ratione. 16 De errore exequendi de facto impetrationem certo modo. 17 In provisionibus de beneficiis curatis debet fieri mentio curæ. 18 Declaratur quando dicatur Ecclesia curata ad hunc effectum. 19 Non ex eo quod Canonici, & Dignitates audiunt confessiones, ac administrant sacramenta dicuntur beneficia curata. 20 Incompatibilitas impedit retentionem primi non autem executionem secundi. 21 Papa concedendo duo incompatibilia censetur dispensare in uno circa ea, que vere sunt incompatibilia. 22 An in prima Dignitate dari possit retentio Ecclesiæ parochialis. 23 Prima Dignitas facit primas functiones absente, vel impedito Episcopo, quatenus velit, sed non cogitur invitus.

D I S C. LV.

Provisus Joannes Baptista de Cantoria prima Dignitate Cathedrali vacante per obitum, cum narrativa quod huic non incumberet cura animarum, obtinuit etiam dispensationem super retentione Ecclesiæ parochialis S. Nicolai, sub alia narrativa, quod utriusque sine detrimento cultus divini & curæ, commodè servire poterat, quodque alii possessores dictæ Dignitatis ex consimili Apostolica dispensatione parochiam quoque retinuerint, expeditisque litteris obtinuit ab exequutore sententiam super executione, cui de facto se opposuit capitulum, a quo interposita appellatione & commissa causa in Rota coram Otthob. cum interim Donatus ob dictæ provisionis præsentiam invaliditatem ex falsa narrativa, quod dictæ Cantoriæ nulla incumberet cura animarum, stante quod una ex septem Civitatis parochiis Ecclesiæ Cathedrali annexa est, eandem dignitatem certo modo impetrasset, ejusque possessionem de facto ab exequutore in litteris deputato abque dicti Joannis Baptistæ citatione (consentiente ac adhærente capitulo) obtinisset, Hinc obtepta per Joannem Baptistam

commissione directa eidem Otthobono cum facultate procedendi ad ulteriorem executionem, datoque dubio ad formam commissionis, An locus esset ulteriori executioni litterarum Apostolicarum, illoque proposito sub die 2. Martii 1646. affirmativa prodiit resolutio, ad cuius normam expedita sententia, eaque canonizata per Signaturam Justitiæ cum clausula, sine præjudicio executionis, ista subsequuta, impetrator acquievit, atque causa finem habuit, dictaque resolutio habetur inter decisiones Otthoboni dec. 58.

In ista igitur disputatione (in qua ego occasionaliter ad Curiam accedens ratione muneris Vicarii Generalis in patria, adhuc indeterminatus, an Advocationis laborioso muneri me subjicere debere scribendam sine nomine pro amico, ac penè concive,) Quatuor fuerunt puncti, Primus scilicet ordinis, an locus esset ulteriori executioni, stante præsentia nullitate sententiæ aliorumque actorum, exequutoris in litteris deputati ex pluribus defectibus, ut frequentius contingit in hujusmodi causis beneficiis extra Curiam; Secundus pariter ordinis, an tam capitulum, quam præfatus Donatus dignitatis impetrator ac possessor, oppositoris partes gerentes, dicendi essent legitimi contradictores ad impediendum processum executionum litterarum Apostolicarum; Tertius in meritis, an invalida esset dicta provisio, & consequenter valida impetratio oppositoris ob falsam narrativam, quod dictæ Dignitati non incumberet cura animarum; Et quartus super invaliditate dispensationis retinendi etiam parochialem ob aliam narrativam, quæ falsa etiam prætendebatur, quod utriusque commodè per se ipsum sine detrimento cultus Ecclesiæ, & curæ servire possent.

Quatenus pertinet ad primum, scribentes pro oppositoribus, plures deducebant nullitates dictæ sententiæ executionis aliorumque actorum, ob deficientem justificationem ex actis; Verum videbatur levis oppositio, quoniam necessitas compilandi processum ser. ser. parte citata omniaque justificandi in actis, sine quorum justificatione receptam, atque quotidianam provisionem habemus, ut sententia, cum inde sequitur sit nulla Gregor. & Adden. dec. 1. & 209. Burat. dec. 8. 23. nu. 2. dec. 19. 7. p. 5. rec. & passim. procedit in hac materia beneficii, quando agatur de exequutore mixto qui in casu legitimi contradictoris assumere debet formales partes iudicis, secus autem ubi non existente legitimo contradictore, agatur de exequutore mero, quoniam iste non tenetur compilare processum formalem iudicarium, neque litterarum justificatio facienda est formiter in actis sicuti est in exequutore mixto, sed procedere potest etiam per extrajudicialem informationem, atque si de facto ad executionem processit, præsumptio est, quod se informaverit, atque ista est differentia inter executorem merum ac executorem mixtum ex deductis per Burat. & Adden. dec. 842. Rota dec. 70. nu. 6. p. 6. dec. 51. nu. 10. p. 7. rec. in hujus causæ decisione nu. 27. & frequenter, cum sit conclusio recepta & quotidiana, aliam non admittens questionem nisi illam applicationis, an scilicet ageretur de exequutore mero, vel mixto.

Dubitandum autem non esse dicebam quod dictus exequutor esset merus, quoniam tunc non aderat dictus impetrator, unde cadere possent dubietas, an esset legitimus contradictor, necne, sed oppositoris partes gerebat solum capitulum, cui de jure pariter receptum est ut in executione litterarum super provisione dignitatis vel Canonicatus jus non competat assumendi partes legitimi contradictoris Cavaler. dec. 450. num. 3. & seqq. Greg. & Add. dec. 221. Adden. ad Buratt. d. dec. 842. Merlin. dec. 141. in fin. & in hujus causæ decisione num. 31. ac frequenter, cum sit conclusio plana.

Et quamvis, ut patet ex celebri Toletana Canonicatus Pœnitentiarii cor. eodem Otthobono inter suas dec. 75. ac plerisque aliis præsertim apud Carill. dec. 201. n. 9. & in Romana Canonicatus 11. Martii 1654. coram Priolo, confirmata 25. Junii 1655. coram eodem, quarum secunda est dec. 67. par. 2. rec. frequentes habeantur capitulorum oppositiones provisus de Dignitatibus vel Canonicatibus, præsertim in Hispania, & Germania, ubi frequentes ac penè continuæ solent esse oppositiones capitulorum adversus provisus Apostolicos, Attamen id provenit ob defectum qualitatum, quæ ex ipsorum capitulorum respectivè privilegiis vel statutis, aut consuetudinibus desiderantur in obtinentibus Dignitates & Canonicatus; In Hispania scilicet ob impuritatem sanguinis; In Germania ob defectum nobilitatis vel natalium; Et Italia ob defectum originis seu civitatis qualitatis, cum in plerisque Ecclesiis ex privilegio vel consuetudine

dine prætendatur non nisi cives vel nationales admittendos esse juxta casum enunciatum supra in Nullius Sypontin. dec. 11. ac alium de quo d. dec. 67. & 105. p. 12. rec. & in d. dec. 201. Carilli cum similibus.

Istè verò opponendi titulus in hac facti specie non cadebat, quoniam cum ista Cathedralis (juxta ferè generalem consuetudinem illarum partium) sit receptiva omnium civium certas qualitates habentium, qui admittuntur ad participationem massæ grossæ, quasi in nihilo differentes à Canonicis, & Dignitatibus, adeout jam admissi per capitulum ad servitium ob justificatas necessarias qualitates promoveri soleant ad sacros ordines ad titulum hujus participationis, Atque dictus Joannes Baptista ante hujusmodi provisionem jam admissus esset ad dictam participationem, & consequenter nullus remanebat in capitulo titulus contradictoris, vel oppositoris; Licet enim scribentes in contrarium dicerent, capituli interesse versari in eo, ut non subliteretur Apostolica dispensatio super retentione utriusque incompatibilis, ex eo quod vacando parochiali, cogebatur provisus deferere cultum Cathedralis juxta quartum & ultimum punctum, attamen dicebam id operari posse, ut capitulum haberet aliquod interesse, ad effectum ut possent opponere ac debeat audiri, juxta casum d. dec. 205. Carilli super defectu ordinis, cum aliàs nullum habentes interesse in causa exaudiendi non sint, atque ad hunc effectum sufficiat interesse quale quale, Greg. & Adden. dec. 118. n. 5. & 6. Buratt. dec. 13. n. 7. Otthob. dec. 171. n. fin. & quotidie; Secus autem ad effectum ut dici possit legitimus contradictor.

Ut enim advertitur infra in hac materia legitimi contradictoris, longè differunt inter se, ut debeat vel possit audiri, & quod sit legitimus contradictor; Stant enim benè simul, quoties non agitur de intruso omninò notorio, ac indubitato, ut possessor, seu aliàs ex titulo quamvis invalido se opponens, debeat citari ac audiri in processu executionis litterarum provisionis Apostolicæ, & tamen non legitimus contradictor, cujus titulus causet cessationem processus executivi, unde procedi debeat in iudicio ordinario ac appellabili, atque immutet personam executoris, quod dici non possit merus, sed mixtus gerens personam iudicis formalis cum processu ac tela judiciaria; Atque in hoc versatur frequens exterorum æquivocum, quoniam aliud est posse se opponere, & sic gerere partes contradictoris de facto, ut debeat audiri, aliud verò gerere personam contradictoris legitimi de jure ad præfatos alios effectus, Unde propterea etiam in dictis casibus, in quibus propter obstantiam statutorum, vel privilegiorum circa dictas qualitates, quarum respectu capitulum dici valeat habere interesse, ac juridicè possit se opponere, id percutit dictum effectum, ut possit ac debeat audiri, neque eo se opponente spreto, de facto procedi ad executionem, non autem ut dicatur legitimus contradictor.

Et nihilominus ubi etiam dici possent gesta coram dicto exequutore aliquo nullitatis defectu laborare, adhuc tamen ex dicto rescripto potest Rota, vel alter Judex appellationis ex integro procedere ad executionem, ut advertitur in causæ desione nu. 30. ac etiam habetur decisio. 31. part. 10. recentior. num. 22. edita in causa de qua supra discurs. 17. atque in prophanis habemus frequenter circa clausulam si quid exequendum, vel alteram qui ad legitimam quod data nullitate vel excessu mandati, vel sententiæ iudicis a quo, Judex ad quem rectè concedit executionem ex integro; Atque hinc satisfactum remanebat secundo puncto legitimi contradictoris in ordine ad capitulum.

Quoverò ad dictum impetrantem certo modo, qui etiam possessor erat, dicebam pariter, etiam cum sensu veritatis, qualem Rota agnovit, quod dum dictus erat impetrator certo modo de beneficio viventis ob præsentiam nullitatem provisionis, quam impetrationis speciem Beneficialiæ piscatorium dicunt, hinc proinde ex ejus prætextu impedire non poterat dictæ provisionis executionem, neque pure provisio per obitum dicendus esset legitimus contradictor, ut cæteris relatis firmatur dec. 700. n. 8. p. 1. rec. dec. 542. pariter n. 8. & dec. 641. n. 2. p. 4. & in hujus causæ decisione n. 33. ac in aliis pluries, cum videatur principium certum ac absolutum.

Ex ea clara ratione, quod talis impetratio respicit punctum petitorii, ejusque exequutio tractanda est in forma judiciaria coram exequutore mixto, ac in iudicio ordinario & appellabili terminando per rem judicatam, vel per tres conformes Otthobon. dec. 186. num. 12. & seqq. decisio. 314. part. 10. rec. & sapius, Et consequenter dici non po-

test exceptio incontinenti probata, & apta impedire executionem gratiæ puræ, sed reiicienda est ad petitorium, non curata possessione, quoniam cum illa ut supra capi deberet per manus executoris mixti in forma judiciaria post terminatum iudicium per rem judicatam, vel tres conformes, sine dubio notoriè intrusiva remanet possessio capta de facto, neque citato eo, contra quem facta est impetratio, ut in proximè, & in hujus causæ decisione allegatis.

Alia etiam clara ponderata ratione, magni ac manifesti absurdi alias exinde resultantis, quoniam, ut pluries ego de facto vidi in praxi, pluribus concurrentibus ad Beneficium vacans per obitum, si contingat unum gratificari, Alter æmulus exclusus, impetrationem facere solet certo modo ob falsam narrativam valoris, sive ob irregularitatem, aut aliam incapacitatem, atque deinde diligentius expeditis litteris, provisum prævenire in adptione possessionis de facto, unde maximum esset absurdum, quod iste impetrator dicendus esset legitimus contradictor, adeout pure provisus per obitum, seu aliam speciem vacationis, cogere longam ac dispendiosam litem assumere, ac subsistere in iudicio ordinario per tres conformes, ita impetratore piscatorio interim se confovente in possessione; Ita enim pure provisus, præsertim in Italia, ubi ob Beneficiorum tenuitatem non expedit hujusmodi lites assumere ac subsistere, potius expedit litem deserere, quo nil absurdius; Atque iste est nimium frequens error, stultitiæ speciem habens in partibus, quod hujusmodi impetrantes certo modo, de facto se intrudunt in possessione cum magnis, ac inanibus expensis sede pauperant, legitime provisio ac possessor in debitas molestias, ac sumptus causando, unde magna resultant scandala & inconvenientia, pro quibus tollendis nimium laudabile esset, quod illi executores in litteris deputati, qui ita indolè ac temerè ad hujusmodi executiones procedunt, ad rescipiendum omnia damna utrique parti cogerentur.

Quoverò ad tertium punctum in meritis, super præsentia nullitate gratiæ ob falsam narrativam, quod huic Dignitati non incumberet cura animarum; Scribentes in contrarium longas retexebant allegationes ad probandum dictæ gratiæ nullitatem ac subreptionem, non solum ubi accedit narrativa falsa, super non existentia curæ, sed etiam ubi defectus consistere in solo silentio, seu omissione hujusmodi qualitatis, ex recepto beneficii principio, quod quæcumque provisiones, aut aliæ disputationes circa Beneficia habentia annexam curam animarum habere debent mentionem talis qualitatis, aliàs remanent invalidæ & supreptitiæ Menoch. de Arbitr. cas. 201. Lotter. lib. 1. q. 20. n. 163. & seqq. Greg. dec. 450. n. 2. ubi Addit. Rot. dec. 684. n. 1. p. 3. rec.

Non negabam ego veritatem dictæ conclusionis in suo casu veræ, quando agitur de beneficio verè curato, quia sibi principaliter actu, & habitu cura incumbat; Dicebam tamen secus esse ubi sit accessoria, vel quia agatur de Ecclesia curata annexa alicui Dignitati, vel magis de plano, ubi cura annexa esset capitulo in universum quoniam tunc dici non potest illam incumbere singulis dignitatibus, & Canonicis, tam ad istum effectum faciendi mentionem, quam ad alium ætatis, quæ necessaria est in beneficiis curatis, vel similes juxta consil. Oldrad. 67. Gonzal. ad Regul. 8. glos. 6. n. 42. Greg. d. 108. cum concordantibus in hujusmodi causæ dec. n. 8. & 9. & dec. 31. num. fin. p. 10. rec. edita in causa de qua supra in Nuscana disc. 17.

Et quamvis contrarium diceretur, quod dignitates, & Canonici hujus Ecclesiæ, ex Constitutionibus Synodalibus aliisque decretis Episcoporum, in diebus festivis, ac in hebdomada majori aliisque solemnitatibus anni temporibus audire soleant fidelium confessiones, ac etiam Eucaristiæ Sacramentum administrare, Attamen id provenit pro decenti cultu Ecclesiæ Cathedralis in genere, præferendo à particulari cura animarum ratione dictæ parochiæ eidem Ecclesiæ annexæ, eo modo quò nedum in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, sed etiam in illis Regularium, ac aliis nullam curam annexam habentibus, pro decenti cultu practicitur, non inde tamen inferatur ad curam, ut benè advertitur in Causæ decisione nu. 15. & 16. ubi allegantur dec. 226. numer. 10. & dec. 258. in fin. part. 1. rec.

Demum quoad quartum & ultimum punctum invalidæ dispensationis super incompatibilitate; In hac disputatione omnis difficultas cessabat, quoniam exceptio incompatibilitatis percutit retentionem primi non autem assequutionem

tionem secundi, idedque impedire non potest exequutio-
nem secundæ gratiæ Cavaler. *dec. 450. dec. 174. in fin. p. 5.*
rec. & sepius; Ideoque ubi etiam dispensatio invalida ef-
fet, id causasset vacationem parochialis, ac etiam utrius-
que si post adeptam pacificam possessionem secundi, con-
tinuasset in possessione utriusque cum perceptione fru-
ctuum ex deductis *discurs. præced.* sed nunquam impedire
poterat assequutionem secundi.

Præterea cum impedimentum retinendi utrumque bene-
ficio, atque utrique eodem tempore inserviendi consisteret
potius in jure quam in facto, seu etiam in facto noto-
rio, Hinc proinde, cum in his non detur ignorantia in
Papa, ita concedendo hujusmodi retentionem, concedere
censetur exemptionem respectivè ab uno servitio, vel
scilicet, ut vacando Cathedrali explere posset munus in
Ecclesia Parochiali per Vicarium, Vel quod eximeretur
ab interressa in Cathedrali, pariendo amissionem distri-
butionem juxta notabilem *glos. in c. si quis in clero verbo so-
lemnib. 7. q. 1. ubi Gemin. & Præposit. ac advertitur in cau-
sæ decisionæ n. 23. & 24.*

Et quamvis exageraretur, quod hæc procedere possent
in aliis Dignitatibus & Canonicatibus, non autem in ista,
quæ est prima, unde in majoribus solemnitatibus, præ-
sertim Resurrectionis ac Nativitatis Domini, ac in die
Cenæ, omnino congruit ut Parochus sit in parochia, Pri-
ma verò Dignitas in Cathedrali ut assistere Episcopo, sive
eo impedito primarias functiones perageret; Attamen dif-
ficultas tollebat ex facto, in quo docebatur, prædeces-
sorem ejusdem dignitatis possessorem, compatibiliter in
istis temporibus utrique Ecclesiæ inserviisse, cum func-
tiones Pontificales fieri soleant ultimis horis matutinis post
explectas functiones parochiales; Ac etiam quia id rectè
potuit innoscere Papæ cujus generalis, seu verisimilis
cogitatio tollit defectum subreptionis; Ea etiam considera-
tione accedente, quod ut advertitur *sub tit. de præeminen-
tiis*, ista est prærogativa primæ Dignitatis, quatenus ve-
lit, non autem, ut invitatus ad id cogi possit, quoniam eo
nolente, vel impedito supplebit alia Dignitas; Et conse-
quenter objectum probabilem subsistentiam non habebat.

A S T E N. P R Æ P O S I T U R Æ P R O J O A N N E P E T R O P E T I T O C U M N.

Causa disputata coram Prælo, postea concordata.

De eadem materia duorum incompatibilium, ac de
decreto quandoque apponi solito in provisione se-
cundi, de dimittendo primum infra duos menses,
à quo tempore, & quomodo iste terminus currat;
Et quando dicatur stare per provisum, quo minus
capiat possessionem pro dicti termini cursu.

S U M M A R I U S.

- 1 **F**acti series.
- 2 Provisus di beneficio non potest capere ejus possessionem non expeditis litteris, ac earum vigore.
- 3 Impeditus debet adhibere diligentias pro removendo impedimento.
- 4 Fallit, ubi impedimentum provenit à parte.
- 5 Decretum appositum in provisione Beneficii de aliquid faciendum infra certum terminum intelligitur à die possessionis.
- 6 Dimissio primi ob secundum non est faciendum, nisi post pacificam possessionem, atque extrajudiciales molestiæ suscipiunt.
- 7 Terminus ad dimittendum currat à tempore, quo per eum stetit quominus adipiscatur possessionem.
- 8 Declaratur quando id procedat.
- 9 Amissio juris quæ sit importat penam formalem, ided requiritur delictum.
- 10 De causis excusantibus moram expediendi litteras.

D I S C. LVI.

Cum in supplicatione provisionis de controversa præ-
positura ad favorem Jo. Petri Petiti aliud incompati-
bile beneficium possidentis, adjectum esset decretum, quan-
doque juxta antiquum stylium apponi solitum, quod debe-
ret dimittere primum beneficium infra duos menses à die

adeptæ possessionis, seu à die qua per ipsum staret; quo-
minus adipiscatur, si minus gratia sit nulla ipso jure &
corruat, provifus autem per quinque circiter menses di-
stulisset expedire litteras, Hinc proinde N. præsupponen-
do factum esse casum decreti, eandem Præposituram im-
petravit, atque expeditis litteris, juxta abusum *disc. præ-
ced.* insinuatum, de facto in possessionem se intrusit, cum-
que deinde Jo: Petrus Provifus expeditis litteris possessionem
adipisci velle ut de facto adipisci curavit, idem im-
petrator se opposuit atque cum solita cautela intrusorum
commissionis coram Prælo, quæ jactationum dicitur ex
remedio *l. diffamari ff. de ingen. & manumiss. & l. si conten-
dat ff. de fidejussor.* obtenta inhibitione, eum impedit, de
facto in priori possessione continuando; Introductaque pro-
indè lite coram dicto prælo, cum causa consisteret in pun-
cto, an factus esset casus dicti decreti, dum ex hoc pende-
bat, an dictæ impetrationi certo modo locus esset necne.

Scribens pro J. Petro primo provifio contra quem facta
erat impetratio, Dicebam nullatenus dici posse verificari
primam decreti partem super non facta dimissione infra
duos menses à die adeptæ possessionis quominus antè expe-
ditionem litterarum nulla possessio adipisci poterat, cum
per Constitutionem *Julii III.* id expresse prohibitum sit,
etiam sub gravibus pœnis, ut habetur *dec. 216. 268. & 287.*
p. 6. recent. in Ferrarien. Archidiaconatus 20. Aprilis 1646.
Gerro, & in aliis pluries.

A tempore autem expeditionis litterarum, sive de facto
adeptæ possessionis, neque dici poterat lapsus esse termi-
num, stante lite, ut supra, per ipsum impetrandem in-
troduta, ac impedimentis litis ex duplici certo principio;
Primo scilicet generali, quod impedito non currit tempus
in odium ipsius impediens non curata distinctione, an
impeditus adhibuerit necne diligentias pro eo removendo,
ad quas diligentias est obligatus *adnot. in l. quib. diebus ff. de condit. & demonstr. atque cæteris relatis firmant Surd. 3*
dec. 189. n. 29. & seq. Burat. dec. 479. num. 14. Add. ad eum
dec. 743. Greg. & Add. dec. 501. Add. ad dec. 6. nu. 30. p. 3.
rec. Garz. de benef. p. 11. c. 5. n. 142. quoniam id procedit in
illis impedimentis, quæ proveniunt à tertio, non autem
in illis quæ proveniunt ab eodem allegante lapsus termini
ex quo aliquod commodum, vel jus deducere præterdit,
quoniam iniquum esset, ac naturali, & scripto juri con-
trarium, ut ex impedimentis culposè, ac potius nulliter
& intrusivè præstitis, commodum reportare debeat, atque
impedito objicere, cur non adhibuerit diligentias pro re-
movendis impedimentis ab ipso opponente præstitis, ut
text. *in l. si cum ipse ubi Bart. Bal. & alii ff. de excusat. tutor. Afflict. dec. 50. Adden. ad Vestr. in prax. lib. 6. c. ult. nu. 25. & seqq. Rot. dec. 19. n. 10. p. 7. rec. dec. 492. n. 6. & 7. p. 9. & sepius.*

Et secundò, quia licet dictum decretum in verbis loqua-
tur à die datæ gratiæ, Attamen ex stylo, generaliter hu-
jusmodi decreta intelligenda veniunt à die adeptæ pacificæ
possessionis, ac cessatæ dubietatis, an obtenturus esset nec-
ne Beneficium; Ut de decreto apponi solito in Brevis de
capienda possessione nomine Cameræ expediendi litteras
infra sex menses, habetur supra in *Nuscana discurs. 17.* Et
de alio decreto suscipiendi gradum Doctoratus habetur su-
pra in *Casaraugustana Scholasticæ disc. 42.* cum similibus ex
deductis per *Lotter. lib. 2. q. 3. n. 13. cum sequ.* Et in specia-
libus terminis hujus decreti de dimittendo Seraphin. *dec. 1254.* quæ est confirmatoria alterius decisionis in *Tirafonen. cor. Orano, Lotter. ubi sup. n. 15. Adden. ad Burat. dec. 19. n. 18. cum sequ.* cum aliis de quibus supra in *Avellina disc. 54.* ubi quod obligatio dimittendi primum non intrant nisi post-
quam adeptus est pacificam possessionem secundi; de quo certus
ac tutus redditus sit, adeo etiam extrajudiciales mole-
stiæ, vel jactationes in proposito sufficiant, ut apud *Sera-
phin. d. dec. 1254.* cum aliis allegatis, ex ea clara ratione,
quod non tenetur quis se exponere periculo, ut careat utro-
que, sive ut litem cum provifio de primo dimisso suscipere
ac sustinere.

Admittebantur hæc omnia per scribentes in contrarium,
per quos tamen insistebatur, non in dicta prima, sed in se-
cunda parte decreti, in qua dicitur, duos menses nume-
randos esse à die, qua per provisum staret quominus adi-
piscatur, unde cum à die datæ gratiæ usque ad expedicio-
nem litterarum decurrissent quinque vel sex menses, ita
dicebant cessare omnia præmissa circa molestias ac impedi-
menta, cum ista non percuterent ipsam provisionem ab
initio, sed provenirent ab altera vacatione resultante à de-
creto prædicto, & consequenter tunc nullum aderat, nec
adesse

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Distinguendi sunt casus super materia incompatibilitatis beneficiorum sub eodem tecto.
- 3 Primus casus est ubi agitur de duobus beneficiis ejusdem nominis, & ministerii, & tunc adest incompatibilitas certa.
- 4 Alter casus est de duobus beneficiis ejusdem nominis tendentibus ad diversos effectus, ut sunt duæ cappellanie in eadem Ecclesia, & tunc non adest incompatibilitas.
- 5 Tertius est casus, ubi sunt duo beneficia diversi nominis, sed utrumque est præcisè essentialis, & tunc adest incompatibilitas.
- 6 Quartus est ubi ex eis unum est præcisè residentiale alterum verò est residentiale causativè, & tunc non intrat incompatibilitas.
- 7 Quando dicatur beneficium residentiale causativè.

D I S C. LVII.

Ucretia Venturina mandavit per hæredem erigi in Ec-
clesia Collegiata Sancti Emiliani Oppidi Trebbi cap-
pellaniam de jurepatronatus cum onere, ut cappellanus
teneretur celebrare, vel celebrari facere quatuor Missas in
qualibet hebdomada, nec non omnibus diebus festivis as-
sistere in choro, cum Canonicis in horis vespertinis, ac
etiam intervenire in processibus; Cum autem de dicta
cappellania provifus fuisset Franciscus Mazzerius, qui
deinde ad præsentationem patronorum, per Ordinarium
institutus fuit in ejusdem Ecclesiæ Canonicatu, curavit
iste ad majorem cautelam obtinere dispensationem Apo-
stolicam super retentione dictæ cappellaniæ cum Canonicatu,
stante quod erant ambo sub eodem tecto cui petitioni
se opponente Antonio Cedronio aliquod interesse habente
super assequutione unius, vel alterius Beneficii; Hinc
proindè assumpta fuit disputatio coram Datario, coram
quo, aliis dicti Francisci defensoribus insistentibus in eo
quod ista cappellania non esset præcisè residentialis, sed
solum causativè juxta ea, quæ habentur in alia *Spoletana*
disc. sequenti, ac in aliis, Replicabant Datarie officiales
peritissimi, difficultatem non consistere in incompatibili-
tate resultante ab eo, quod utrumque Beneficium sit resi-
dentiale in diversis locis sed consistere in eo quod utrumque
esset, sub eodem tecto, quod aliquam specialem; magisq;
strictam prohibitionem habet; Quare in hoc statu assum-
ptus fuit ad satisfaciendum strictè ac particulariter huic
difficultati resultanti à consistentia sub eodem tecto.

Dicebam igitur, quod licet ista materia incompatibili-
tatis plurium Beneficiorum sub eodem tecto, videatur
apud Beneficialistas primo aspectu involuta, unde prop-
erea de facili in aliqua æquivoca inciditur, nihilominus,
ut frequentius ac fere in omnibus juridicis quæstionibus
contingit, æquivoca, ac difficultates resultant à confu-
sione casuum, seu à mala intelligentia auctoritatum non
distinguendo casus, ex quorum distinctione atque congrua
auctoritatum applicatione, singula singulis congruè refe-
rendo pro majori parte redduntur faciles ac planæ ideoque
plures casus distinguendo.

Primus est, ubi tractatur de duobus Beneficiis unifor-
mibus, quia nempe ambo sint ejusdem nominis, ac ejus-
dem ministerii, putà duæ Dignitates vel duo Canonica-
tus ejusdem Ecclesiæ, & in hoc omnes concordant ad-
esse incompatibilitatem, quoniam textus *in cap. de multa*
de præbendis, clarè atque ad litteram ita disponit, ac firm-
ment concorditer scribentes, ut per *Lapum all. 116. & seq.*
& alios, de quibus apud *Gonzal. ad reg. 8. glos. 10. num. 35.*
Tondut. quæst. benefical. 27. n. 42. par. 1. & par. 2. cap. 5. §.
6. n. 6. & communiter.

Et quamvis iste casus suas quoque recipiat declarationes
ab Ecclesiis vel regionum consuetudine, aliisque particu-
laribus facti circumstantiis resultantes, attamen inhæ-
rendo commendabili Curæ stylo non evagandi in super-
fluis, neglectum fuit dictas declarationes examinare utpo-
te extra casum controversiæ; insinuebatur tamen iste ca-
sus ad effectum ostendendi dictas auctoritates supra allega-
tas, quæ per scribentes in contrarium deducebantur incon-
gruas esse, utpotè extraneas à casu.

Secundus est, ubi agitur quidem de duobus Beneficiis
uniformibus ejusdem nominis, quæ tamen ordinata non
sint ad idem ministerium, neque simul concurrant ad ef-
formandum seu constituendum unum ac idem corpus, sed
con-

adesse poterat impedimentum, deducendo in id auctori-
tates *Garz. de benef. part. 11. cap. 5. num. 104. Massob. in*
praxi habendi concursus requisit. 1. dub. 6. Buratt. dec. 233.
numer. 5. ex quibus auctoritatibus Judex alia ratiocinia vel
argumenta non curando, pro dicto impetrante sententia-
vit.

Mihi autem, etiam in sensu veritatis, videbatur id
probabile fundamentum non habere, quoniam præmissæ
auctoritates præsertim Rotæ apud *Buratt. dec. 233. num. 5.*
percutiunt casum in quo culposè provifus non curet posses-
sionem adipisci, eo quia expeditis jam litteris atque ob-
tento etiam mandato de immittendo pro earum executio-
ne, absque eo quod aliud obstat impedimentum per eum
verè ac inexcusabiliter stare dicitur, qualis erat casus dictæ
decisionis, ex qua liquet terminum duorum mensium com-
putatum non esse à die datæ gratiæ, imò nequè à die ex-
peditionis litterarum, sed à die mandati de immittendo
pro executione, cum alias in præcedenti decisione edita
in eadem causa coram eodem *Buratt. decis. 175. num. 3. &*
seqq. plenè firmatur per impetrandem probandum esse con-
cludenter, quod per impetrandem probandum esse con-
cludenter, quod per provifum steterit quominus adipisca-
tur, Decisio autem in *Leodien. Canonicatus* coram Pam-
philio, cum qua procedit *Garz.* ubi supra, cujus est rela-
tos *Massob.* id dicit, sed ad aliud effectum quam istum pœ-
nalem.

Hinc proindè cum ex superius insinuata Constitutione
Julii III. sub gravibus pœnis prohibitum sit provifio adipi-
sci possessionem sine litteris, utique istis adhuc non expeditis,
actus erat impossibilis, & consequenter negligentia
non aderat in adipiscenda possessione, sed solum aderat
in expeditione litterarum, ex qua negligentia nullibi
cautum est hunc adeo præjudiciale effectum resultare;
Cumque juxta distinctionem de qua infra in *Calaguritana*
Beneficii de Bilbao disc. 70. insinuatam etiam sup. in *Toletana*
Archipresbyteratus disc. 36. quando agitur de amissione
juris quæ sit, id importare dicatur penam formalem, hinc
proindè oportet dare delictum, sine quo pœna non datur,
quod jure cautum non est committi ex sola mora expediendi
litteras per aliquod tempus, sed bene committi dicitur
quando litteris expeditis, atque obtento mandato ab execu-
tore, negligitur possessio, ut tunc fieri dicitur contra
ipsum decretum adjectum in gratia, atque intret propo-
siti generalis, quod actus habetur pro gesto in odium ejus,
in cujus facultate ac libito est facere, juxta ea quæ in his
speciebus terminis, vel proximis habentur *sub tit. de pen-
sionib. præsertim in Bracaren.* ad materiam clausulæ *habita,*
vel non habita possessio &c.

Potissimè verò, quia ut frequens & quotidiana praxis docet,
ista mora in forensibus, qui sunt in Curia, vel etiam in
existentibus partibus, provenire solet à deficiente pecunia
prompta pro litterarum expeditione faciendum, ob difficul-
tatem præsertim in partibus illam veniendi, ac postquam
inventæ est, transmittendi; Accedente etiam inverfimi-
litudine, quod qui cum diligentia & labore pinguius Bene-
ficium obtinere studuit, culposè negligat possessionem adi-
pisci; Ideoque nisi ex facti particularibus circumstantiis
defumatur negligentiam esse affectatam, & continere
aliquam fraudem, non videtur quomodo ex hujusmodi
actu ista gravis pœna deducenda sit; Accedente etiam stylo
Datarie quod quando provifus negligit expedire litteras
per tempus notabiles, ad id monetur cum præfixione ter-
mini, præcisè enim necessitas expediendi litteras intra cer-
tum tempus procedere solum videtur in provisionibus ex
causa resignationis ad effectum, ut fieri posset publica-
tio ad formam constitutionis Gregorii XII. & tamen isto
casu est terminus longior sex mensium intra, & novem
ultrà montes, multò magis in hac facti specie, in qua sup-
ponebantur in facto aliqua impedimenta infirmitatis.

S P O L E T A N A C A P P E L L A N I Æ D E V E N T U R I N I S

P R O F R A N C I S C O M A Z Z E R I O C U M A N T O N I O C E D R O N I O

*Causa disputata coram Datario, credo resoluta
pro Francisco.*

De incompatibili retentione duorum Beneficiorum
sub eodem tecto, quamvis aliàs sub diversis tectis
existentia non essent incompatibilia; Et quando
Beneficium dicatur residentiale necne.

considerentur singulariter ac distincte, puta quia sint diversae cappellaniae ad diversos fines & cum diversis oneribus in cappellis ejusdem Ecclesiae erectae; Et tunc Navarr. cons. 16. de praebendis tenet non adesse incompatibilitatem, quem refert & sequitur Gonzal. dicta glos. 10. nu. 34. idemque Navarr. refert istud vidisse pluries practicum, neque videtur urgere congrua ratio in contrarium; Sed quoniam neque iste erat casus controversiae, idcirco inhærendo eidem stylo negligendi superflua, obiter ad praedictum effectum distinguendi auctoritates, ac tollendi æquivoca id insinuabatur, iudicium desuper non efformando.

Tertius casus est, ubi sunt duo Beneficia difformia diversum nomen habentia, quorum utrumque sit residentiale ex residentia vera & præcisa, ut sunt Dignitas, & Canonicatus in Cathedrali vel Collegiata seu Canonicatus & Beneficiatus, vel Portionaria ex illis quæ hodie post Concil. Trid. veram ac præcisam residentiam exigunt, ac annexam habent; Et tunc posita dicta qualitate præcisè residentiali, certum est adesse incompatibilitatem ut fatetur Gonzal. d. glos. 10. nu. 42. & glos. 15. nu. 17. cum seqq. ubi de vacatione primi per obtentionem secundi, atque talis est inconcussa praxis Datariae, quod scilicet in eadem Ecclesia non obtinentur Dignitas, & Canonicatus, sive Canonicatus, & Beneficiatus, aut Portionaria, nisi vel ex legitima consuetudine, vel ex dispensatione Apostolica.

Quartus demum est casus, ubi beneficia sunt difformia tam in nomine, quam in fine seu instituto, quorum unum sit verè ac præcisè residentiale, alterum verò nullam habeat residentiam, sive istam causativam, ut propriè contingit in Canonicatu Ecclesiae Cathedralis, vel Collegiatae, & in cappellania in eadem Ecclesia erecta; Et tunc quamvis Hojeda de incompatibilit. par. 1. quæst. 20. numer. 25. auctoritate Mandosii, quem allegat, indistinctè, teneat pro incompatibilitate ob dictam circumstantiam, quod sufficit consentientia sub eodem tecto; Contraria tamen est verior, ut reprobo nominato Hojeda ubi supra, communem, ac veriorum testantur Paris. de resignat. lib. 3. quæst. 1. nu. 128. Gonzal. d. glos. 10. nu. 43. ubi ex nu. 35. ad 41. refert alios utriusque sententiae sequaces Tondut. quæst. benefic. par. 2. cap. 5. §. 6. nu. 8. cum seqq. ac benè & punctualiter Rota decis. 489. par. 2. recent. decis. 631. par. 3. & apud Merlin. decis. 825. in quibus præsertim dicta decis. 631. par. 3. ac etiam d. decis. 489. par. 2. agebatur in specie de Canonicatus, & cappellania habente quodam onus servitii, inducentis tamen residentiam causativam, non autem præcisam.

Applicando autem ad rem, versabamur in hoc ultimo casu, quoniam licet ista cappellania haberet onus interveniendi horis vesperinis, ac in processionibus, attamen id non causat residentiam præcisam, sed solum causativam, ut in specie advertitur in dictis decis. 631. par. 3. & 489. p. 2. & in alia Spoletana disc. seq. ideoque dispensatio petebatur ad quandam exuberantem cautelam, cum re vera pro meo sensu neque necessaria esset, adeo ut si meum consilium ab initio petum fuisset, neque hujusmodi disputationes, neque dispensationis impentæ sequutæ essent.

SPOLETANA CAPPELLANIE

SEU RESIDENTIE

PRO CAPITULO COLLEGIATÆ
HYSPELLI

CUM N.

Responsum pro veritate.

An & quando beneficium, vel cappellania, ob onus servitii in divinis, dicatur habere onus residentie necessariæ vel præcisæ, vel potius ista sit causativa, ad effectum ut provilus teneatur residere, ac personaliter inservire.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 Cappellania licet habeat onus missarum vel alterius servitii, non dicitur sacerdotalis vel residentialis.
- 3 Quæ dicantur beneficia habentia residentiam veram ac præcisam.

- 4 Alia beneficia quamvis habeant onus servitii dicuntur habere residentiam impropria & causativam, non autem veram, ac præcisam.
- 5 Habens pro se regulam habet intentionem fundatam.
- 6 De differentia inter observantiam interpretativam & præscriptivam.
- 7 In facultativis non datur præscriptio, & quando secus.
- 8 Voluntas arguitur ex quantitate pretii, seu emolumentum.
- 9 Ista materia voluntatis faciendi beneficia residentialia, videtur regulanda ad instar ultimarum voluntatum.

DISC. LVIII.

Erecta fuit in Oppido Hyspelli, ex testatoris pia dispositione cappellania in illa Ecclesia Collegiata, providenda per Episcopum ad præsentationem Communitatis, quæ eligere deberet unum fervientem, qui servire debeat dictæ Ecclesiae, cum onere celebrandi vel celebrari faciendi missam in cappella Rosarii, sub cuius invocatione facta est erectio, singulis diebus Dominicis, ac in omnibus solemnitatibus B. Mariæ, & aliquorum Sanctorum & in feria secunda cujuslibet mensis; Cum autem de illa provivus (& forsitan primus) ad ejus titulum ad sacros ordines ac sacerdotium promotus, per se ipsum missas celebrare, necnon more Canonicorum, choro ac processionibus, aliisque divinis interesse consuevisset, deinde verò ab hujusmodi servitio abstinere cepisset, implendo per seipsum vel per alium dictum celebrationis missarum onus; Hinc proinde Capitulum dictæ Ecclesiae prætereptum cepit dictum cappellanum ad præfati servitii continuationem cogere, atque pro veritate consultus, an dicta præteritio haberet substantiam necne.

Respondi negativè, quoniam quicquid per scribentes in materia variatum fuerit, Hodie statutum est pro regula, ut onus celebrationis missarum adiectum beneficiis vel cappellaniis non inducat qualitatem sacerdotalem, neque aliam qualitatem residentialem, quæ hodie, ut alibi advertitur, de communi recepta consuetudine in beneficiis & cappellaniis simplicibus non censetur inesse, nisi testatoris vel fundatoris voluntas aliter disponat juxta allegat. 35. Lapi communiter receptam ex deductis per Gonzal. ad regul. 8. glos. 1. nu. 74. & sequen. Garz. par. 7. cap. 1. n. 85. & sequen. Adden. ad decis. 2. nu. 26. cum sequen. par. 3. recent. Merlin. decis. 825. quæ reputatur in materia magistratilis, sæpius in aliis canonizata præsertim apud Royas decis. 337. decis. 184. par. 12. recent. atque admittitur infra disc. 60. & 61. ubi firmatur qualitas sacerdotalis.

Ique, non obstante, quod ultra onus celebrationis missarum, aliquod aliud servitium injunctum sit, quod personale residentiam præferre videatur, quoniam ubi beneficium non est de sui natura præcisè residentiale, ut sunt beneficia principaliter curata, necnon Dignitates & Canonicatus in Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis, ac etiam hodie ex Concilio Tridentino in eisdem Cathedralibus vel Collegiatis sunt illa beneficia, quæ sub nomine Beneficiatorum & clericorum, ut est in Basilicis Urbis, aut sub nomine Portionariorum, ut est in Ecclesiis Hispaniarum, sive sub nomine Hebdomadarioium vel Mansionariorum, aut Consortialium seu Cappellanorum, ut in plerisque Ecclesiis Italiae sunt principaliter servitoria, id est destinata principaliter ad servitium Ecclesiae, in quodam præfinito invariabili numero constituto Collegii verè vel abusive, ut de Collegio hebdomadarioium Ecclesiae Metropolitanæ Neapolis habetur decis. 99. par. 10. recent. & de Collegio Consortialium Ecclesiae Cathedralis Parmæ habetur in Parmen. funerum sub tit. de præminentibus disc. 21. & de Portionariis Ecclesiae Cæsaraugustanæ habentur tot decisiones in Cæsaraugustana portionum, de qua infra sub tit. de Canonicis & Capitulo, & de Beneficiatis Sancti Petri præterentibus habere vocem in Capitulo seu constituere Capitulum, habetur apud Caval. decis. 57. cum similibus, de quibus infra d. tit. de Canonicis & Capitulo.

Reliqua omnia beneficia vel cappellaniæ ex communi recepta consuetudine annexam non habent residentiam veram ac præcisam, nisi ex lege foundationis, vel ex particulari consuetudine aliâ esset statutum, quamvis haberent onus, nedum missarum, sed etiam alicujus servitii personalem interessentiam exigentis, quoniam ista dicitur residentia impropria seu causativa inducens amissionem fructuum seu emolumentorum, aut distributionum, non autem propria & præcisam, cujus qualitas in dubio non præsumitur, juxta communem traditionem Innocentii, Joannis

MONTIS CASSINEN. CANONICATUS

PRO ANTONIO DE ANTONE.

Responsum pro veritate.

De eadem materia qualitatis residentialis Beneficii, ad effectum incompatibilitatis obtinendi alterum Beneficium residentiale, Et quid ubi Beneficia habent nuncupationem Canonicatum.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 Incompatibilitas non impedit assequutionem secundæ, sed retentionem primæ.
- 3 De signis Collegialitatis remissivè.
- 4 Servitium non facit beneficium residentiale.
- 5 Nuncupatio Canonicorum non facit veros Canonicos, si aliunde constat eos esse tales.

DISC. LIX.

In Ecclesia parochiali Castri S. Joannis in Todice, ultra Rectorem, qui Archipresbyter nuncupatur, adsunt duo Beneficiati, vulgò Canonici nuncupati, quibus absque eo quod constat de lege foundationis, ex antiqua consuetudine incumbit onus celebrandi, vel celebrari faciendi missam quibusdam annis temporibus; Cum autem Antonius ex resignatione ad favorem, possessore unius ex dictis beneficiis, provivus fuisset per Sedem Apostolicam de Canonicatu Ecclesiae Collegiatae S. Germani, sub narrativa istius beneficii tanquam simplicis, ac non residentialis, ut de obtentis fieri solet, ad effectum obtinendi retentionem, expeditisq; litteris directis Vicario Abbatis Montis Cassini. tanquam loci Ordinario, hic renueret litteras prædictas executioni demandare ex motivo falsæ narrativæ dicti beneficii Canonicatus nuncupati, ex eo quod potius tanquam Canonicatus in Collegiata esset residentiali, & consequenter incompatibilis cum dicto alio Canonicatu ultimo loco obtento, Hinc desuper pro veritate consultus.

Respondi, incongruam parumque fundatam esse dictam excitationem difficultatem, quoniam ubi etiam probabiliter dici possit dictum beneficium tanquam Canonicatum in Ecclesia Collegiata esse verè præcisè residentiale, adhuc tamen id non erat aptum impedire executionem dictarum litterarum super provisione secundi Canonicatus, quoniam ut advertitur supra in Melphien. Cantoria disc. 55. ex dec. 450. Caval. n. 6. Merlin. decis. 354. in fine repetit. decis. 174. par. 5. recent. & in aliis, incompatibilitas duorum residentialium impedit eorum retentionem, non autem assequutionem secundi, per quam ipso jure vacat primum, ac etiam vacat quoque secundum per speciem pænæ, quando per tempus notabile (quod ex Datariae stylo reputatur ultra duos menses à die pacificæ possessionis computandum,) Beneficiatus temerè ac absque justa, excusatione utrumque retinet cum perceptione fructuum; Ideoque non est exceptio apta ad retardandam executionem litterarum secundæ provisionis, atque hoc sufficere dicebam absque ulteriori inspectione.

Verum clarum quoque dixi dictæ difficultatis insubstantiam super dicta præsupposita qualitate residentiali, quoniam eatenus illa intrare possit, quatenus ageretur de Canonicatus in Collegiata, qualis ista Ecclesia dici non poterat, dum nulla aderant collegialitatis signa, de quibus decis. 633. par. 4. recent. tom. 3. decis. 216. part. 7. alias apud Caril. decis. 41. latè decis. 147. part. 10. recent. apud Royas decis. 341. cum aliis supra in Vicentina disc. 14. sed potius in oppositum concurrebat inconcussa observantia in supra allegatis decisionibus ponderata, quod hujus Ecclesiae rectoris ex communi regionis usu Archipresbyteratus nuncupationem habens, provideri consuevit tanquam simplex parochialis per concursum juxta formam præscriptam à S. Conc. Trident. Et consequenter ista remanebant beneficia regulariter non residentialia, quamvis aliquod onus missarum vel servitii annexum haberent juxta deducta disc. proximè præcedenti, quæ in hoc etiam responso deducebantur, quod scilicet id faceret residentiam causativam, non autem veram ac præcisam inducentem dictum effectum incompatibilitatis.

Neque alicujus momenti videbatur dicta nuncupatio Canonicorum, quoniam in hac materia in specie non attenditur correx vel formalitas verborum, sed substantia veritatis,

nis Andræ, Abbatis, Butrii & aliorum in cap. finali de clericis non residen. Gonzal. ad regul. 8. glos. 15. sub nu. 19. & num. 22. ubi de materia incompatibilitatis seu vacationis primi per assequutionem secundi, Rota dec. 483. par. 1. divers. decis. 489. par. 2. rec. decis. 631. par. 3. decis. 156. par. 4. decis. 182. par. 8. ubi in specie de onere canendi Litanias ac assistendi aliquibus Horis divinis in choro, ut advertitur in alia Spoletana disc. præced.

Hinc proinde, ut in proposito alterius qualitatis sacerdotalis advertitur infra d. disc. 160. & 61. ista dicitur hodie quæstio potius quam juris, vel scilicet proba probatione consuetudinis inducentis qualitatem residentialem, vel super probatione voluntatis fundatoris tanquam per limitationem regulæ certæ in contrarium militantis; pro qua, non benè probata limitatione, respondendum est juxta vulgarem dec. 251. Mantica. num. 4. cum aliis apud Barbof. axiom. 198. & passim.

Neutrum autem in presenti concurrere observabam, Non quidem consuetudinem, in qua præcipuum fundamentum ex parte Capituli constitui videbatur, ob retroactam observantiam ejusdem cappellani, quoniam juxta receptam & quotidianam distinctionem, de qua per Barbof. in l. post dotem n. 37. ff. solut. matrim. Rota dec. 319. & 351. p. 6. recent. & quotidie, tunc observantia alicujus temporis, absque formalibus requisitis præscriptionis vel consuetudinis attenditur, eique tanquam optimæ interpreti nimium deferatur, quando versamur in casu omnino ambiguo, in quo certat interpretatio, non autem ubi regula sit clara in contrarium, quoniam tunc observantia dicitur potius præscriptiva, ideoque indiget formalibus requisitis præscriptionis, quæ in præfati non aderant, dum agebatur de observantia unius tantum cappellani, ac per modicum tempus.

Fortius verò ex subjecta materia præferentè facultatem, cui dicta observantia referri poterat, ex motivo f. devotionis, ac etiam alicujus honorificentie interveniendi in choro aliisque functionibus cum Canonicis; Absolutum autem satique notorium juris principium est, in facultativis non dari præscriptionem, nisi prævia prohibitione seu respectivè coactione, ac subsequuta acquiescentia per tempus longabile. Potissimè verò ubi observantia non est temporis longissimi ac plurium successive possidentium idem Beneficium cum nimia frequentia actuum, aliisque circumstantiis, ex quibus, ad necessitatem magis, quam ad facultatem observantia referri valeat, juxta ponderata per Rotam decis. 186. par. 11. recent. cum similibus.

Quo verò ad voluntatem fundatoris, neque videbatur concurrere illius sufficiens probatio, unicum enim administratum resultabat ex eo, quod testator facultatem dedisset Communitati eligendi unum fervientem, qui dictæ Ecclesiae inservire deberet, sed hoc erat æquivocum non concludens perneceffe residentiam veram utpotè referibile ad servitium celebrationis missarum, vel aliud causativum ut supra.

Idque fortius, quoniam in contrarium obstabat vehementis administratum resultans ex tenuitate reddituum proportionatorum dicto oneri celebrationis missarum statutis diebus ac temporibus, non autem continuo servitio, ac residentia præcisæ inducenti non solum onus residendi ac inserviendi, sed etiam aliud onus seu incommodum inhabilitationis obtinendi alterum beneficium residentiale, unde propterea dicebam intrare satis frequentem ac receptam propositionem, de qua apud Gregor. & Adden. dec. 126. & passim, quod ex pretii seu emolumentum quantitate arguitur contrahentium vel disponentium voluntas; Atque huic argumento accedebat aliud redolens speciem aperta probationis, quod testator dixit se illo solo servitio contentari, & nihilominus dicebam sufficere ista argumenta esse talia, quod conquassarent vel debilitarent dictum contrarium argumentum, ut eis invicem conquassatis vel debilitatis firma remaneat regula, ut sæpius advertitur sub tit. de fidei commissis, cum quibus terminis potius quam cum beneficiis ista materia regulanda videtur, utpotè concernens, ut dictum est, solum quæstionem voluntatis.

tis, ideoque sola Canoniorum nuncupatio non facit Canonicos veros, ut advertitur præsertim *decif. 633. num. 15. part. 4. rec. tom. 3.* ac etiam in supra allegatis decisionibus in proposito collegialitatis, ac in aliis advertitur circa vulgarem nuncupationem Ecclesiæ Collegiatæ vel Capituli, id enim non facit Capitulum vel Collegium, nisi alia legitima requisita concurrant, quoniam vulgus quamlibet congregationem clericorum appellat Collegium vel Capitulum, ut advertitur supra *disc. 14.* ac etiam habetur infra *sub tit. de Canonicis & Capitulo, & sub tit. de præeminentiis ad materiam collegialitatis, atque juxta hoc responsum dicta provisio effectum sortita est.*

**ORTONEN. RESIDENTIÆ
PRO PRÆPOSITO ECCLESIE S. MARIE
IN CAMPO VALANO,
CUM EPISCOPO.**

*Casus disputatus in Sac. Congregatione Concilii,
& resolutus ut infra.*

De eadem materia qualitatis residentialis, & quando beneficium sit verè residentiale necne; Et de censuris ob non residentiam.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **A**ttentatoribus, vel habentibus recursum ad laicos denegatur audientia.
- 3 **Q**ualitas juris patronatus Regii non excusat à residentia si beneficium de sui natura est residentiale.
- 4 **I**n actualibus Collegiatis non dubitatur, quod Dignitates & Canonicatus sint residentiales.
- 5 **A**tque omnes Dignitates, & Canonicatus sunt in hoc ejusdem nature.
- 6 **U**bi cura incumbit Capitulo, vel Collegio, non per hoc Canonicatus, & Dignitates dicuntur beneficia curata, ad plures effectus.
- 7 **E**xcommunicatio dicitur maxima pœna, ideo exigit citationem personalem.
- 8 **D**e intelligentia Concilii Tridentini, ut contra non residentem procedatur ad censuras cum citatione per editum.
- 9 **Q**uando quis impedit citari, habetur pro citato etiam ad effectum censurarum.
- 10 **C**onfuetudo etiam mala excusat à pœna.

D I S C. LX.

Eccliam loci Campi Valani propè Civitatem Ottonen. sub titulo simplicis Rectoriæ, possessam per quemdam, qui nuncupabatur Montes Cecchinus, ac Rotæ Romanæ Auditor erat, curavit iste de anno 1429. erigi in Collegiatam cum quinque Canonicatibus, & Præposito, pro quorum dote seu præbenda, pro majori Ecclesiæ cultu, consensum præstitit aliquos fructus ab ejus Rectoria distmembrari; Cumque observantia currentis ac retroacti sæculi daret, quod isti Canonicatus liberæ collationis, non essent de facto residentiales, quia scilicet provisi residere non consueverunt, ita etiam provisi de Præpositura quæ ad Regiam præsentationem provideri solita est, residere non consuevit, exercendo curam animarum dictæ Ecclesiæ incumbentem per Vicarium deputari solitum; Cum autem modernus Episcopus, negligendo residentiam Canoniorum, cogere prætenderet Præpositum ad residentiam, atque prævia monitione per editum in dicta Ecclesia, illum excommunicasset, Hinc proinde habito per dictum Præpositum recursum ad Sac. Congregationem Concilii, atque assumpta disputatione super censurarum validitate, ac residentie obligatione, nulla desuper capta fuit resolutio ob quædam attentata à dicto Præposito commissâ, quæ S. Congregatio mandavit ante omnia purgari, denegando interim audientiam quæ denegari solet attentatoribus, vel spoliatoribus violentis, aut habentibus recursum ad laicos, donec purgatio sequatur, ut apud Burat. *decif. 446. num. 2.* & in sua materia *sub tit. de judiciis*, neque quod sciam, causa hucusque ulteriorem progressum habuit, fortè ob aliquod concordè temperamentum.

Duo autem fuerunt hujus disputationis puncti, Unus super obligatione residentie, & an istud Beneficium di-

endum esset necne precisè residentiale, Alter verò super subsistentia vel insubsistentia censurarum.

Quatenus pertinet ad primum, ex parte Episcopi constituebatur fundamentum in quadam speciali declaratione dictæ S. Congregationis Concilii de anno 1618. per quam, præsupponendo istam Præposituram esse primam Dignitatem in Collegiata, reprobatur præsentio, quod qualitas Regii patronatus excuset à residentia, declarando abusum & corruptelam quamcumque contrariam observantiam, idem quoque determinando in Ecclesiis curatis, unde propterea dicebatur, quod cum casus esset in individuo jam decisus, dictaque declaratio quamvis generalis prodisset occasione istius individue Præposituræ, ita cessabat omne principium dubitandi.

Dicebam ego scribens pro Præposito, quod quando Episcopus suum munus integrè ac indefinitè adimpleret cum toto Collegio, cogendo etiam quinque Canonicos ad eandem residentiam, tunc egodarem manus victas circa obligationem quoque Præpositi residendi, quoniam data actuali collegialitate, per Concilium Trident in hoc sublata fuit omnis difficultas, certa que est obligatio residendi, atque cum hoc præsupposito actualis collegialitatis vel respectivè, idem beneficium sit curatum, procedit dicta declaratio anni 1618. cujus sensus est, quod supposito beneficio de sui natura verè ac præ se residentiale, ab hujusmodi onere non excuset qualitas Regii patronatus, atque hic est propriè punctus quem S. Congregatio determinare voluit, ad tollendam forsitan præsentionem non residendi, quam ex ista qualitate alias habebant Archipresbyter Altamuræ, Prior S. Nicolai Bari, & similes primæ Dignitates, cum jurisdictione ac Prælatura insignium Collegiatarum, de jure ac de sui natura residentiales.

At punctus erat in eo, quod Episcopus volebat, ut Canonicatus (qui cessantibus reservationibus Apostolicis sunt ad ejus liberam collationem,) haberentur pro beneficiis simplicibus non residentialibus, ad effectum providendi familiares, vel alios, quodque Præposituræ prima Dignitas esset residentialis; In hoc autem consistere dicebam gravamen manifestum ob dilemma inevitabile; Aut enim ista Ecclesia dicenda est actualiter Collegiata, aut non; Si dicenda est talis, ergo omnium, tam primæ Dignitatis quam Canoniorum æqualis est obligatio; Et è contrâ si non est talis, omnium æqualis debet esse exemptio; Cum enim istud dicatur unum corpus constitutum à Præposito tanquam capite, & à Canonicis tanquam membris, hinc proinde dari non potest ista scissura membrorum à capite, sive ejusdem corporis diversa natura, quodque sola Dignitas sit residentialis; Canonicatus autem non, & consequenter omnium æqualiter debet esse exemptio vel obligatio; Fortius verò ex ea facti circumstantia, quod dictus possessor Ecclesiæ non residens, cura vit pro Ecclesiæ cultu erigi Canonicatus; Ergo magis debent esse servitorii ac residentiales Canonicatus, quam sit ipsa Dignitas, quæ in dicto statu non residentiali erat.

Replicabatur, quod in Præposito tanquam Ecclesiæ Rectoris, diversa & particularis concurreret ratio, quæ in Canonicis non militabat, ob curam animarum huic Ecclesiæ incumbentem; Verum, cum sensu etiam veritatis, dicebam id nil relevare; Tum quia, etiam priusquam Ecclesia efficeretur Collegiata, ejus Rectoria non erat precisè residentialis, sed cura animarum tanquam accessoria & consecutiva exerceri solebat per Vicarium, ut in facto justificabatur, ex dicta præsertim circumstantia, quod eandem Rectoriam, tunc ante Canonicatum erectionem pinguiorem, possidebat dictus Rotæ Auditor, qui sine dubio in Curia continuam residentiam habebat; Tum etiam quia cum Ecclesia mutasset statum, atque effecta esset Collegiata, & sic repræsentata per unum corpus politicum seu intellectualem constitutum ex Præposito prima Dignitate tanquam capite, & Canonicis tanquam membris, hinc proinde resultat, curam habitualiter residere penes ipsum Collegium in universum, cujus nomine illam exerceat Vicarius juxta plures casus, de quibus infra in sua materia *sub tit. de Parochis*, non tamen exinde inferitur quod singuli Canonicatus, & Dignitates dicerentur beneficia curata, ut occasione ætatis requisitæ in beneficiis curatis, non desiderandæ in Canonicatibus Ecclesia Cathedralis vel Collegiatæ, cui incumbat cura animarum, sive cessantis necessitatis faciendi curæ mentionem, habetur supra in Nusciana Canonicatus *disc. 27. & in dec. 33. part. 10. rec. num. 31. & seqq.* edita in ea causa, atque occasione incompatibilitatis eum altera parochia habetur supra in Mel-

phien.

D I S C. LXI.

phien. Cantoriæ *disc. 55. & in dec. 58.* Otthoboni in ea causa edita, cum similibus; Ideoque cura, vel omnibus pariformiter incumbit, vel omnes æqualiter ab ea sunt exempti, dum longissima ac immemorabilis observantia præbet ejusdem curæ exercitium semper fuisse, ac esse penes Vicarium perpetuum.

Quoverò ad alterum punctum censurarum, ex duobus fundamentis dicebam illas non sustineri; Primò scilicet, quod excommunicatio dicitur pœna gravissima, atque in spiritualibus plusquam ordinaria, quoniam magis est aliquem spiritualiter excommunicare, quam temporaliter capite plectere, *c. corripiantur 24. q. 3. c. nihil 11. q. 3. cum concord. bene deductis per Roman. conf. 369. n. 10.* Et consequenter, quod omnino necessaria esset citatio personalis, *cap. sacro de sent. excomm. Buratt. dec. 176. num. 1.* ac habetur in sua materia *sub tit. de censuris*, & sub altero de *judiciis*, ac supponitur in proximè infra allegandis decisionibus.

Neque obstat quod Sac. Concil. Trident. *sess. 23. de reform. cap. 1.* præsupponat cum citatione per editum deveniri posse ad censuras aliasque pœnas, quoniam perneceesse id intelligendum est cum termini habilibus, Vel scilicet quando citandus dolosè latitat, seu alias impedimentum præstat, nè citetur, quo casu citatio per proclama, vel per editum, illum reddit verum contumacem, perinde ac si personaliter citatus esset, juxta ea quæ ad materiam censurarum ac declaratoriarum habentur *decif. 165. n. 9. & 10. post Zacch. de oblig. Camer. Seraph. decif. 1296. nu. 4. Rot. in Leodien. Abbatifatus 8. Aprilis & 20. Junii 1644. Ghislerio, Romana seu Albinganen. bonorum 1. Julii 1648. Cerro & sæpius*; vel intelligendum est de censuris minoribus quæ pœnam adeò gravem non important, neque animam illaqueant, ut sunt Interdictum, vel suspensio cadentes etiam in innocentibus, ut advertitur supra in Cæsaraugustana Canonicatus *disc. 23. & habetur infra disc. 77.* ad materiam privationis Beneficii, aliarumque pœnarum ob non residentiam.

Et secundò quod observantia prædecessorum non residentium de facto, ubi etiam tanquam damnata per dictam declarationem Sac. Congreg. anni 1618. per quam declaratur corruptela, non firmetur statum, neque induceret excusationem ab onere residendi in futurum, attamen justam præbebat excusationem à contumacia & incursum pœnarum de præterito ex deductis per Farin. *q. 95. n. 1. & seq. ubi ceteri*, quod scilicet mala consuetudo non excusat ab aliis effectibus civilibus, sed bene à pœna.

**NUCERINA CAPPELLANIÆ
PRO BENEICTO
CUM N. DE FÆLICIANIS.**

Casus disputatus coram A. C. sub incerto exitu.

An & quando cappellania habens onus celebrationis Missarum dicatur necne Sacerdotalis, itaut exigat perneceesse in possessore ordinem Presbyteratus.

S U M M A R I U S.

- 1 **F**acti series.
- 2 **D**e jure patronatus passivo debito certo generi personarum, ut non possit alter præsentari.
- 3 **C**appellania regulariter non est Sacerdotalis etiam si habeat annexum onus Missarum.
- 4 **F**allit ex contraria voluntate fundatoris.
- 5 **Q**uomodo procedendum sit in ista voluntate desumenda.
- 6 **B**eneficia creata sine auctoritate Ordinarii regulantur jure pii legati, non autem cum regulis beneficiaribus.
- 7 **E**x quibus excludatur qualitas Sacerdotalis.
- 8 **A**n sub nomine Sacerdotis, vel Presbyteri, veniant clerici in minoribus, vel è contra vocabulum clerici non conveniant nisi Sacerdoti.
- 9 **T**unc cadit hæc inspectio, ubi expressum est utrumque vocabulum tanquam discretum.
- 10 **D**e effectibus regulæ que alicui assistit.
- 11 **D**e distinctione, an nomen Presbyteri expressum sit latino, vel italico idiomate.
- 12 **Q**ualitas testatoris, an sit litteratus necne, satis attendenda est pro interpretatione ejus verborum.
- 13 **D**e argumentis qualitatis Sacerdotalis.

Erecta per N. Felicianum Episcopum Fulginatensem capellania in Ecclesia Oppidi Gualdi ejus patriæ, cum onere missarum, de jure patronatus activo ac passivo ad favorem illorum de familia, assignata ratione, ut ita successores de eadem familia ad presbyteratum allicerentur, quodque eis non existentibus, redditus dictæ capellanice assignati erogari deberent in subsidia dotalia puellarum ejusdem familiæ; Cum possessor, qui erat primo nominatus ab ipso fundatore, à quo facultatem habebat nominandi successorem, nominasset clericum in minoribus; Hinc proinde Benedictus de eadem familia constitutus in ordine presbyterali præsentationem excitavit, quod cum capellania esset sacerdotalis, perneceesse conferenda constituto in ordine presbyterali de familia, in qua ipse tantum reperiebatur constitutus in dicto ordine, sibi debita esset, neglecta præfata nominatione utpotè de persona incapaci, ideoque habenda pro infecta.

Et introducta causa coram A. C. non controvertebatur conclusio, quam ego scribens pro Benedicto actore deducebam, de qua pluries in sua materia *sub tit. de jure patron.* quod ubi agitur de jure patronatus passivo debito certo generi personarum, seu personis certam qualitatem habentibus, non potest habens jus patronatus activum, seu jus præsentandi alios præsentare, talem qualitatem non habentes, atque aliàs præsentatio habetur pro infecta, & institutio debetur habenti talem qualitatem tanquam nominato, seu præsentato per ipsum fundatorem, sed eum qui dictam legem adjecit, ut firmatur apud Buratt. *dec. 680.* cum aliis per Rot. *decif. 122. p. 11. rec. num. 1. & 2.* edita in Arianen. de qua *dicto tit. de jure patron. disc. 18. & in aliis proximis*, quoniam est conclusio non admittens controversiam; Prout scribentes in contrarium eam admittebant, negabant verò applicationem ad casum, quod scilicet necessaria non esset qualitas Sacerdotalis, qua seclusa nominatus erat capax, dum erat clericus, ac de familia; Ideoque controversia restringebatur ad punctum, an ista capellania esset necne sacerdotalis.

In hoc autem, scribentes pro nominato dicebant regulam sibi assistere, quod scilicet istæ simplices capellanice non essent sacerdotales quamvis annexum haberent onus celebrationis missarum, quoniam istud rectè impleri potest per sacerdotem ad id cum solita elemosyna assumptum, ut advertitur supra in Spoletana *disc. 57.* ac præsertim latè firmatur apud Merlin. *decif. 825.* quæ in Curia passim circumfertur tanquam magistralis sæpius canonizata.

Non negabam Ego scribens pro actore dictam regulam, insistebam autem in pariter recepta, & absoluta limitatione resultantè à contraria etiam conjecturata testatoris voluntate, ut *dec. 496. p. 1. rec. apud Buratt. decif. 680.* Dunozett. *decif. 956. n. 10. decif. 403. par. 12. n. 1.* edita in causa *discurs. seq. & pluries*, cum ut dictum est generaliter, ac in abstracto, tam regula, quam limitatio in puncto juris non habeant difficultatem, cadentem solum circa applicationem, an in una, vel altera verfermur, ex circumstantiis facti, cujus potius, quam juris est quæstio, decidenda proinde, ut aliàs insinuatum est, cum regulis generalibus ultimarum voluntatum, de quibus pluries *sub tit. de fidei commissis*, cum regulæ beneficiales in hoc non intrent, nihilque inducant peculiare.

Undè propterea juxta firmata apud Dunozett. *decif. 191.* repetita apud Marin. *resol. 36. lib. 1. & decif. 238. par. 5. rec. sæpius canonizata*, receptum habemus, quod in hujusmodi capellanici ex piis privatis dispositionibus originem habentes proceditur cum terminis priorum legatorum, quorum jure magis, quam beneficiorum recententur.

Applicando igitur ad rem, inspecto tenore verborum, pro regula magis, quam pro limitatione ad favorem clerici nominati rei conventi respondendum videbatur, Tum quia onus celebrationis missarum præcisè ipsi capellano adjectum non est, dum in fundatione dicitur cum onere celebrandi, vel celebrari faciendi, Tum fortius quia in quadam fundationis parte, exprimendo nominandum, seu præsentandum utitur vocabulo sacerdotis, & clerici cum alternativa, ibi *Presbyter, vel Clericus*, unde videbatur, quod intraret regula text. in *l. ille, aut ille, ff. de legat. 3.* quod in claris, ac expressis non intrant præsumptiones, & argumenta.

Et quod magis mihi inferebat difficultatem, consistebat in discretiva, ob quam cadere non poterat consideratio, quod

8 quod sicuti sublata significatione sacerdotis, vel presbyteri venire possunt etiam clericis in minoribus ex deductis apud Merlin. *dicta decis. 825. n. 12. & seqq.* ita non implicet vocabulum clericis, quamvis latum, atque aptum convenire etiam clericis in minoribus restringi ad illos in presbyteratus ordine verè constitutos, quando conjecturæ aliæ que facti circumstantiæ id suadeant, quoniam hujusmodi consideraciones super vocabulorum significatione cessant, quando accedit discretiva, ex qua constat testatorem, seu alium disponentem aliquod vocabulum non habuisse pro synonymo; Ut habemus præsertim in ea quæstione, an sub nomine filiorum veniant nepotes, alique descendentes, quoniam licet juxta opinionem, quam sequitur Rota, & Curia, recepta sit pro regula pars negativa, ut ex vocabuli significatione, ac proprietate non veniant nisi filii primi gradus, attamen de facili ab ea receditur ex conjecturis, ex quibus veniunt nepotes, ac alii descendentes; Verùm hæc limitatio cessat, ubi testator hæc vocabula omnia expressio, tanquam discreta, ut pluries in sua materia *sub tit. de fideicommissis*; Ideoque licet scribens pro auctore ponderarem quod substantia verisimilis voluntatis fundatoris esset in contrarium, ut infra, quodque saltem dicta alternativa posita inter presbyterum, & clericum induceret prælationem, juxta ea, quæ in dicta materia fideicommissaria habemus circa alternativam positam inter masculos, & feminas cum similibus; Attamen ab initio, quod requisitus fuit ad scribendum, dubitavi de malo exitu causæ, ut credo, sequutum esse, Tum quia prædicta nimium obstat videntur; Tum etiam quia, ut frequenter advertitur in dicta materia fideicommissaria, iste dicitur notabilis effectus regulæ, quod pro illa absque alio fomento extrinseco judicandum est, quoties non docetur de limitatione, quæ non præsumitur, sed per allegantem est probanda; Quoties autem non adest probatio expressa, sed conda fugere oportet ad conjecturalem, seu præsumptivam, nimium difficile, ac rarum est illam bene concludere, quando præsumptiones, & conjecturæ obstaculum habent aliarum præsumptionum, & conjecturarum regulæ assistentium, cum ita sufficiat conjecturas in vicem conquassari, vel debilitari, ut illis, quæ pro limitatione urgent, efficacem operationem non facientibus firma remaneat regula.

10 E conversò pro dicta limitatione ponderabam verba, quod fundator per decem circiter vices adhibuerat vocabulum *Presbyteri* in lingua latina, sub quo verè, ac propriè non venit, nisi constitutus in ordine presbyterali cum generalitas hujus vocabuli apti etiam convenire clericis in minoribus, verè, ac propriè procedat in idiomate Italico, in quo vulgo dicimus presbyteros omnes, qui non sint laici, ut distinguendo, an latino, vel Italico, seu materno sermone dispositio concepta sit advertitur per Rotam in his terminis specialibus *dec. 216. n. 3. p. 2. rec. & dec. 496. par. 1. & infra disc. 96.*

11 Fortius verò ex qualitate testatoris, qui erat jurisconsultus, ac Episcopus rectè callens hujusmodi terminorum, seu vocabulorum distinctionem; Ut de qualitate testatoris, seu fundatoris, an sit litteratus, vel illiteratus nimium attendenda pro interpretatione suæ voluntatis, ac significatione verborum, seu vocabulorum advertitur pluries in *dicto tit. de fideicommissis de Glorieris discurs. 41. & in decisionibus in ea causa editis coram Emerix.*

12 Secundo ponderabam observantiam ipsius fundatoris in prima nominatione per eum facta, quoniam nominavit actualem sacerdotem; Tertio in idem, quoniam primo nominato dedit facultatem sibi nominandi successorem, adhibendo verbum, *alium presbyterum*, quod de sui natura denotat similitudinem ex collectis per Barbof. *disc. 26.* Quarto ob rationem ab ipso adjectam, alliciendi illos de familia ad presbyteratum; Et quinto fortiter, quod mihi magnam vim faciebat, quoniam in casu non existentis presbyterorum, mandavit redditus erogari in subsidia dotalia puellarum de familia, qui casus non erat de facili contingibilis, quando dispositio conveniret clericis in minoribus, qui etiam in tenera ætate, in hujusmodi statu constitui possunt, Ac etiam quia ita non obtinetur principalis finis à fundatore desideratus, alliciendi scilicet successores de familia ad statum presbyteralem, dum juxta communem, ac frequentem experientiam, adolescentes habentes solam consuram, quæ ad hunc effectum sufficit, illam frequentius suscipiendo ex parentum magis, quam propria voluntate, regulata à clericatus temporalibus emolumentis potius, quam à fervore devotionis, ac Dei spiritu, laicorum

vitam ducunt ac figuram faciunt, (Atque utinam in aliquibus partibus ob exemptionem à foro laicali non longè pejorem, & cum majori vivendi licentia;) Verum quamvis præmissa naturaliter urgerent, attamen obstante regula juris, ac obstantibus verbis, ut supra eandem regulam consentientibus, durum est in foro contrarium obtinere, cum hæc reputari soleant Advocatorum ingeniosæ consideraciones, vel subtilitates, ac ratiocinia.

ROMANA CAPELLANIÆ,
PRO N. PAULINO, ET ARCHI-
CONFRATERNITATE SAN-
CTISSIMÆ TRINITATIS,
CUM FAUSTO SINIBALDO.

Casus decisus per Rotam pro Paulino.

De eadem materia qualitate sacerdotalis, An præcisè requiratur necne in beneficio, vel capellania; Et de qualitate civica per fundatorem desiderata, quando adesse dicatur.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones causæ.
- 3 **L**eges à fundatore adjectæ sunt servandæ, præsertim, ut non nisi cives admittantur.
- 4 **N**atus occasionaliter extra patriam dicitur verus civis.
- 5 **F**allit si testator de verè civibus & incolis de facto senserit.
- 6 **A**tendenda est substantia voluntatis non sonus verborum, vel fictio legis.
- 7 **D**e circumstantiis probantibus testatorem voluisse facere Capellaniam sacerdotalem.
- 8 **D**e significatione vocabuli Presbyter vel Sacerdos, & quomodo procedendum sit.

D I S C. LXII.

Augustinus Fafeolus de Oppido Leonissæ Urbis incolæ, instituta hærede insigni, ac celebri Archiconfraternitate Sanctissimæ Trinitatis peregrinorum, & convalescentium, mandavit in ea Ecclesia erigi tres capellanas, in quarum prima nominavit Marium Sinibaldum ejus junctum Urbis civem, vel incolam, in duabus vero aliis duos sacerdotes de dicta ejus patria, ex qua in futurum sacerdotes dictæ Archiconfraternitatis Officiales in casu vacationis assumi voluit, data prælatione presbyteris de domo Paulina; Sequuta autem vacatione unius ex dictis capellanis, per mortem unius ex dictis Oppidanis sacerdotibus ab ipso testatore nominatis, cum juxta istius mentem dicti Officiales elegissent N. Paulinum sacerdotem de dicto Oppido, se opposuit Faustus dicti Marii germanus frater præterens sibi debitam esse prælationem, atque per Cardinalem Protectorem edito rescripto super cognitione causæ de voto Rotæ, Hinc assumpta desuper disputatione coram Verospio, super dubio, cuinam capellania debita, & adjudicanda esset, post binam propositionem sub die 11. Decembris 1658. ad favorem Paulini prodiit resolutio, cui Faustus acquievit, unde propterea causa finem habuit, dictaque decisio est impressa *decis. 403. p. 12. rec.*

Resolutionis duos fuerunt fundamenta super Faustis exclusionem; Unum brevibus, & quasi ad superabundantiam in fine decisionis deductum, quod Faustus non haberet civicam qualitatem à testatore desideratam, attento quod natus erat in Urbe; Et alterum magis principale, ob deficientem in dicto Fausto, ratione minoris ætatis, tam actu, quam habitu sacerdotalem qualitatem à testatore desideratam, & sic duo fuerunt hujusmodi disputationum puncti, unus scilicet super dicta qualitate civica; alter verò super qualitate sacerdotali.

Quatenus igitur pertinet ad primum, scribentes pro dicto Fausto non impugnabant testatoris potestatem adiciendi dictam qualitatem, quoniam, ut pluries habetur in sua materia *sub tit. de jure patronatus*, etiam in veris beneficiis formiter, erectis licitum est fundatori adicere leges, & conditiones in ipso foundationis limine de Ordinarii consensu, etiam juri contrarias, multò magis istam, quæ potius justa, & rationabilis reputatur, ut supra *disc. 12.* cum aliis in hujus causæ decisione in fine.

Et fortius, dum non agebatur de beneficio formiter eum

Ordinarii auctoritate erecto, sed de simplici capellania ex privata pia dispositione fundata quæ jure legitimi pii magis, quam beneficii censenda est, atque cum regulis generalibus legatorum magis, quam cum regulis beneficialibus metienda, ut *disc. præced. & sub tit. de jure patron. pluries.*

Insistebant verò in concursu dictæ qualitatis civicæ non obstante nativitate in Urbe, cum illa fuisset accidentalis, ob accidentalem moram patris de dicto Oppido insignis medici, occasione exercendi ejus professionem, quod non tollit veram civilitatem, quoniam natus extra patriam ex causa accidentali absentia parentum ratione officii, vel professionis, aut mercaturæ, dicitur verus civis, perinde ac si verè, & propriè in patria natus esset Felin. *in cap. Rodolphus num. 14. de rescript.* ubi legitur de se ipso, Menoch. *lib. 6. præsumpt. 30. n. 16. & 17.* late Giurba *observ. 76. ubi ceteri.*

Quamvis autem dicta propositio in puncto juris vera esset, ut pluries advertitur ad hanc materiam civilitatis *sub tit. de Præminentibus præsertim discurs. 37.* ac etiam infra *sub tit. de Canonicis, & Capitulo in Begem. consortii disc. 21.* Undè propterea ego scribens pro Paulino, ac dicta Archiconfraternitate illi adhærente, eam admitterem; Attamen in hac facti specie, etiam cum sensu veritatis, dicebam, quod ex voluntate testatoris, atque inspecta substantia suæ voluntatis, seu fine per ipsum habito requisita esset civilitas vera, & naturalis, illorum scilicet, qui in eo Oppido nati, ac domicilium habentes, occasione istarum capellaniarum Urbem colerent, atque inserviendo dictæ Ecclesie in qua more insignis Collegiatæ divina celebrantur, ac sacramenta ministrantur, ita benè docti, possent ad patriam redeuntes illi populo proficere, ac alios clericos, & presbyteros edocere, ac instruere, atque ista videbatur substantia voluntatis, ad quam principaliter est respiciendum, non curatis formulis verborum, ac juris fictionibus, vel subtilitatibus juxta firmata apud Dunozett. *dec. 417. repetit. decis. 93. part. 7. recent.* & habetur pluries *sub tit. de fideicommissis*, præsertim in Romana fideicommissi de Baldassinis *disc. 45.*

Illam etiam circumstantiam accedente, quod testator in casu vacationis, disposuit de capellanis provideri non debere, nisi illos cives, qui bonum haberent testimonium illius Communitalis, super natalibus, vita, & moribus, undè clara desumi videbatur voluntas, sensisse de illis civibus per veritatem, ac de facto.

Quo vero ad alterum punctum super qualitate Sacerdotali, retenta recepta theoria, de qua supra *disc. proxime præcedenti, & disc. 96.* tam super regula; ut hujusmodi capellanias non censeantur præcisè sacerdotales, sed etiam clericis in minoribus conveniant, quam super limitatione ex contraria etiam conjecturata fundatoris voluntate; Ex facti qualitate omnino probabilius videbatur talem voluntatem pro limitatione potius, quam pro regula assistere; Dum ex ea circumstantia, cui solum causæ decisio innititur *num. 3. & 4.* quod scilicet fundator ipsis capellanis facultatem attribuisset subrogandi alium sacerdotem pro missarum celebratione limitando in solo casu absentia, vel infirmitatis aut applicationis servitio alicujus Cardinalis; Tum etiam, quia voluit concurrentem super idoneitate examinatorum debere, quod in idem conferre videtur, Ac etiam ob dictam considerationem occasione civilitatis, ut ita scilicet patriæ hoc beneficium conferret; Et demum quia disponendo materno Italico idiomate, pluries adhibuit verbum *Sacerdotis*, quod non nisi constitutis in ordine presbyterali convenire videretur.

Super hujus autem vocabuli significatione multum inter scribentes certatum fuit, dum in contrarium deducebantur auctoritates firmantes vocabulum *Sacerdotis*, vel illud *presbyteri* etiam clericis in minoribus convenire posse ex deductis apud Merlin. *decis. 825. n. 12. & seqq. dec. 59. n. 22. p. 7. rec. Fab. de Annac. conf. 22. n. 15. Rot. in Pifaurum. primogenituræ 26. Januarii 1651. Cerro;* Et conversò autem pro hac parte adducebatur distinctio de qua *decis. 216. p. 2. rec. an latina*, vel materna lingua dispositum esset, *decis. 496. n. 8. p. 1. rec. dec. 680. apud Buratt. n. 5. Dunozett. dec. 956. n. 10.* Verùm reflectendo ad veritatem istæ verborum formalitates non placebant, atque erroneum videbatur in eis constituere principale fundamentum, quod verè constituendum est in substantia voluntatis, ex facto magis ejusque circumstantiis, ac tota facti serie desumenda; Dicta autem verba nimium operativa remanent, ac attendenda veniunt, quando voluntas est ambigua, ita ut ex facto non possit desumi sufficiens probatio, vel argumentum, unde

Card. de Luca Lib. XII.

propterea nimis operantur verba, cum revera, ut dictum est, ista materia regulanda sit cum illa fideicommissorum, aliarumque ultimarum voluntatum; Atque ex præmissis, probabilis, benèque fundata est resolutio, cui altera pars acquievit.

LUCANA,
PRO CANONICIS REGULARIBUS
S. SALVATORIS,
CUM

Quibusdam Presbyteris eorumdem Canonicorum
Ecclesie inservientibus.

Casus disputatur in Sac. Congregatione Concilii sub
incerto exitu.

De mutatione status beneficii vel Ecclesie, quando scilicet de sæculari efficiatur Regularis, vel e contra, Et an per concessionem Ecclesie sæcularis factam Regularibus: Beneficia in ea existentia censentur suppressa.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **P**er quadragenariam status Beneficii immutatur, atque sæculare efficiatur regulare.
- 3 **E**cclēsia Monasterii Regularis dicitur per necesse Collegiatæ.
- 4 **A**liud est Ecclesia, aliud sunt Beneficia in ea existentia.
- 5 **D**eclaratur, & quod unum corpus non potest esse diversæ naturæ sæcularis & regularis.
- 6 **N**uncupatio Canonicorum non facit Canonicos.
- 7 **Q**uod in una Ecclesia possint esse duo Collegia, unum sæculare, alterum regulare.
- 8 **D**e argumentis quod Papa voluerit immutare statum Ecclesie ac suppressere antiquum Collegium.
- 9 **A**rgumentum est quod Beneficia non fuerint collata in titulum.
- 10 **D**e alia facti specie.
- 11 **M**embra præsumuntur ejusdem naturæ capituli.
- 12 **E**x quibus constat Ecclesiam esse sæcularem possessam per Regulares.
- 13 **N**on implicat collationem esse Regularem, & tamen Beneficium esse sæculare conferendum sæculari.

D I S C. LXIII.

Ecclēsia S. Mariæ extra Portam vulgò *Foliporta* nuncupata Civitatis Lucan. cum esset Collegiatæ sæcularis habens Priorem & sex Canonicos, inter quos redditus de anno 1422. per Episcopum divisi fuerunt, assignando ex quinque portionibus, duas Priori, duas Canonicis, & unam Ecclesie pro ejus fabrica & indigentibus, de anno 1512. Julius II. eam tunc vacantem per liberam resignationem in manibus Papæ, concessit ac univit Congregationi Canonicorum Regularium Sancti Salvatoris, cum subsequente effectuatione, nulla mentione facta dictorum Canonicorum, & cum expressione, ut in divinis deserviri, ac animarum cura exerceri deberent per ipsos Canonicos Regulares, seu etiam per presbyteros sæculares per eos deputandos; Observantia verò de facto dedit, ut supponebatur, initium sumens ab anno 1520. quod dicti Canonici sæculares intermedio tempore prohibiti fuerunt functiones aliquas in dicta Ecclesia peragere jure suo, sed per eosdem Priorem & Canonicos regulares vocati fuerunt ad processiones, ac exequias mortuorum, necnon majores solemnitates, dando eis quamdam recognitionem, atque subrogando novos loco deficientium; Exortis autem controversiis inter eosdem Canonicos sæculares in titulum moderno tempore à Dataria de Canonicatibus provisos, & ceterosque Canonicos Regulares, Introducta causa ex compromisso in S. Congregatione Concilii, per istam responsum fuit ex deductis, Canonicatus sæculares non fuisse suppressos, quo rescripto edito, obtentaque nova audientia, in hoc statu ex parte dictorum Regularium requisitus fuit ad sustinendam suppressionem.

Quare scribens dicebam, certam esse juris conclusionem quod status Ecclesie immutatur, ac firmatur per annos 40 atque de sæculari efficiatur Regularis, quamvis constet de antecedenti statu sæculari ad text. in cap. cum de beneficio

de præben. in sexto, ubi scribentes, de quibus Gonzal. ad regul. 8. glos. 7. n. 8. Buratt. dec. 636. n. 1. Duran. dec. 244. n. 7. Merlin. decis. 128. etiam n. 1. Valentina Rectoriæ 22. Junii 1650. Bichio dec. 65. n. 20. & seq. p. 11. rec.

Et propterea cum ex concessione Apostolica effectum fortita spatio annorum circiter 150. ista Ecclesia possessa esset per Priorem & Canonicos Regulares dictæ Congregationis, de plano resultabat eam effectum esse Collegiatam & Regularem, cum in Ecclesiis possessis per Regulares ibi viventes cum proprio Prælatu seu Priore collegialitas insit de natura, quæ eo ipso inesse dicitur in Ecclesia actuali Monasterii regularis Mostien. incap. nobis de Jur. patr. ubi Abb. n. 8. Cardin. n. 3. & cæteri, de quibus dec. 140. n. 9. p. 7. rec.

Et quamvis non implicet, ut in Ecclesia sæculari adsint beneficia Regularia, vel è conversò, in regulari adsint sæcularia, quoniam aliud est Ecclesia, aliud sunt beneficia in ea existentia, ut in cap. fin. §. præcipimus de statu monachorum, Ancharan. ibidem n. 15. & 16. Lotter. lib. 1. q. 34. n. 71. cum seq. Attramen dicebam id procedere diversis respectibus, quod scilicet Ecclesia esset Collegiata Regularis, beneficia verò in eo existentia essent simplicia, & sæcularia, seu alias ipsius Ecclesiæ Collegium non constituentia, cum implicare videretur, ut eadem Ecclesia esset Collegiata sæcularis & Regularis; quia non potest unum & idem Collegium ex personis disparis professionis, vel status constitui, compaginando unum corpus ex partibus, seu membris diversæ imò contrariæ naturæ Abb. qu. 6. n. 2. Lotter. lib. 1. quæst. 14. n. 6. faciunt deducta per Barbof. de Episcopo alleg. 57. n. 170.

Ac propterea cum ex dicta concessione Apostolica, & subsequuta observantia constaret, istam Ecclesiam esse Collegiatam Regularem, perneceffe sequebatur mutatio status ac suppressio Collegii antiqui, itaut isti non essent amplius Canonici, quamvis tales nuncuparentur, cum sola nuncupatio non faciat Canonicos, dum sæpius tale nomen abusive competere solet etiam simplicibus beneficiatis vel presbyteris Ecclesiæ servitio adscriptis, ut decis. 633. n. 14. & seq. p. 4. rec. tom. 3. Placentina Archipresbyteratus 27. Junii 1636. coram Panzirolo, & supra disc. 59.

Verùm reflectendo ad veritatem, istud motivum non videbatur tutum, quoniam ex iis, quæ deducta habentur in Cæsaraugustana Cathedralitatis sub tit. de præeminentiis disc. 4. non implicat in una eademque Ecclesia adesse duo Collegia diversæ naturæ, unum sæculare, alterum Regulare, cum implicita solum veretur in mixtura ejusdem corporis seu Collegii ex dictis personis diversæ naturæ, quod tamen adhuc monstruosè cernitur admissum in d. Cæsaraugustana, Ideoque stant simul, Ecclesiam effectum esse Collegiatam Regularem, cujus sponsus, & caput sit ipse Prælatu Regularis, & nihilominus, quod in eadem adsit aliud Collegium sæculare, eodem modo, quo in d. Cæsaraugustana dicitur Ecclesiam S. Mariæ del Pilar esse posse Cathedralalem habentem in suum sponsum & caput Episcopum unà cum Capitulo sæculari unum & idem corpus cum Episcopo constituyente, & tamen in eadem adesse Collegium Regulare juxta exemplum Ecclesiæ S. Ambrosii Mediolani cum aliis ibi deductis, ac etiam in Romana jurisdictionis seu tituli Cardinalitii sub tit. de jurisdictione disc. 34. ubi de Ecclesia titulari Cardinalitia, ut sit sæcularis habens in caput & sponsum ipsum Cardinalem, in qua tamen adsit Collegium Regulare, ita è conversò, unde propterea istud fundamentum incompatibilitatis, ex quo tanquam per consequens necessarium inferebatur ad suppressionem, videbatur minus tutum.

Solidius videbatur alterum motivum voluntatis Pontificis unientis istam Ecclesiam dictæ Congregationi regulari, illam ex eo deducendo, quod habens Pontifex notitiam Status Ecclesiæ, mandavit in futurum, tam quoad cultum ac divina, quam quoad exercitium curæ animarum, id fieri per ipsos Priorem & Canonicos Regulares, seu etiam per clericos sæculares ab eis assumendos; Ita enim dicebam implicito Papam præsuppositivè noluisse dictum Collegium sæculare suppressum, cum aliàs de dictis Canonici in eadem Ecclesia cessante suppressione existere debentibus, aliquam mentionem fecisset tam circa cultum, quam circa exercitium curæ.

Atque ubi hoc solum argumentum resulsans ab actu negativo non videretur sufficiens ad talis voluntatis conclusionem probationem inducendam, omnem tamen difficultatem cessare dicebam ex subsequuta observantia, dum spatio unius sæculi & ultra, dicti Canonici Capitulum sa-

tere non consueverunt, minusq; sigillum & arcam communem habuerunt, & quod magis est, nullam habebant præbendam vel saltem massam communem distributionum succedentem loco præbendæ, sine qua non datur canonica, unde resultat præsumptio, quod potius sint beneficia non numerata ex deductis per Lotter. lib. 1. q. 14. n. 27. cum seq.

Et quod magis est, quod nunquam fuerunt in titulum collati à Sede Apostolica, quando eorum vacatio contigit in mensibus reservatis, sed semper in locum deficientium subrogati fuerunt alii per Abbatem seu Priorem tanquam capellani conductitii & infervientes, quod bene in simili ponderatur apud Achill. decis. 10. de præben. num. 3. in fine. atque istud argumentum mihi videbatur fortissimum, considerata potissimum qualitate Civitatis, quæ semper in Curia abundat viris litteratis, atque incolæ sunt nimium diligentes, non de facili negligentes ea, cum quibus eorum conditionem meliorem facere possunt, congruas provisiones obtinendo, unde propterea sumendo observantiam tanquam interpretativam ejus, quod etiam sine illa implicitè ex dicta Apostolica concessione seu unione deduci poterat, mihi videbatur probabiliter pro suppressione potius respondendum esse; Non potuit tamen maturum judicium desuper formari, cum incertum sit, an ex concordia, vel qua alia causa disputatio prosequuta non fuerit, neque communicatæ sint informationes scribentium in contrarium, ex qua communicatione, occasione respondendi objectis, tale judicium frequentius efformari solet.

In proposito autem ejusdem materiæ, an scilicet dari possit, ut Ecclesia possessa per Regulares sit sæcularis, & an hujusmodi status immutari valeat; In una Veronen. pro Monasterio S. Mariæ in organo Congregationis Olivetanæ, cum illud inter alias Ecclesias possideret parochialem sub invocatione S. Margaritæ, quæ ab anno 1507. ex collatione Abbatum possessa fuerat per clericos sæculares, defuncto autem ultimo possessore, Abbas intendebat illius servitio & administrationi præficere unum ex Monachis Monasterii, applicando huic ejusdem Ecclesiæ redditus ac emolumenta, atque pro veritate desuper interrogatus; Respondi quod licet præsumptio stet pro regularitate, quoniam talia præsumuntur membra, quale esset caput ex deductis per Gregor. dec. 370. n. 30. Nihilominus difficultatem habebam ex dicto contrario statu unius sæculi & ultra, dum constabat à dicto anno 1507. dictam Ecclesiam collatam esse in titulum clerico sæculari, atque talis erat etiam ultimus status, dum per clericum pariter sæcularis ita provisi obitum vacatio contigerat, postis enim extremis media præsumuntur, attento præsertim ultimo statu, ut in his terminis dec. 588. n. 1. p. 1. rec. atque ultimus status in proposito satis attendendus est, ut in specie Ecclesiæ præsertim parochialis, ut sit sæcularis non autem regularis, in Valentina Rectoriæ 22. Junii 1650. Bichio, Bonon. Parochialis 24. Aprilis 1651. Meltio, & sæpè sub tit. de Parochis.

Nil obstante, quod collatio facta esset Abbati Regulari, quoniam stant bene simul, ut collator sit Regularis, & tamen beneficium sit sæculare, ac necessitate conferendum clerico sæculari, itaut non possit Superior hunc statum immutare Fælin. in cap. nostra sub n. 44. de rescript. Gonzal. ad regul. 8. glos. 8. n. 38. Lotter. de benef. lib. 1. qu. 34. nu. 7. & 8. Rota d. decis. 578. n. 2. p. 1. rec. in Montis Casin. Parochialis 17. Februarii 1648. coram Bichio, dec. 156. part. 10. rec. in d. Valentina Rectoriæ 22. Junii 1630. coram eodem decis. 65. part. 11. n. 15. & seqq. ubi n. 20. & seqq. firmatur, quod stantibus collationibus factis sæcularibus, istæ probant statum sæcularem, Neque proinde intrat inspectio super mutatione status de regulari in sæculare, quia punctus non est in mutatione de uno statu ad alium, sed in probatione quod status semper fuerit idem, Undè propterea consului, quod adiretur Sac. Congregatio, atque desuper obtineretur opportuna facultas, stante Monasterii indigentia, ut puto sequutum.

COLONEN. ET ARGENTIN. CANONICATUM

PRO GUSTAVO COADJUTORE FULDEN.

Responsum pro veritate.

An Regularis assequi, vel retinere possit Beneficia sæcularia, & quando dispensatio ad id suffragetur, Et de differentia inter dispensationem, quæ obtineatur ad assequendum Beneficia sæcularia in statu Regulari, & aliam ad retinendum obtenta in statu sæculari, non obstante supervento statu Regulari.

SUMMARIUM.

- 1 Ad series.
- 2 Status sæcularis, ac Regularis sunt omnino diversi.
- 3 Beneficia sæcularia conferri non debent Regularibus, & è contra.
- 4 Per professionem in Religionem vacant Beneficia sæcularia.
- 5 Ac etiam pensiones Ecclesiasticæ super eis.
- 6 Papa habet absolutam potestatem in Beneficialibus, atque dare potest regularia sæcularibus, & è contra.
- 7 Beneficiorum Regularium natura non immutatur si dentur in Commendam sæcularibus.
- 8 Ad quid profit in dispensationibus adesse statuta, vel consuetudines particulares ultra dispositiones juris communis.
- 9 Gratia nimium præjudicialis tertio, sunt revocandæ.
- 10 De indultis præservativis à vacatione per assumptionem diversi status, quod non inducant novum onus, vel contineant novum titulum, Dantur exempla.
- 11 Qui dispensatus ad est retinendum beneficium incompatible cum novo statu regulari habetur ad hunc effectum pro sæculari.

DISC. LXIV.

Cum Princeps Gustavus Adolphus legitimus possessor spatio plurium annorum Canonicatum in Metropolitana Colonien. & in Cathedrali Argentin. vota Regularia emittere intenderet in Monasterio Fulden. (cujus deinde professione emissâ, coadjutoriam obtinuit,) antequam dictam professionem emitteret, reportavit à Sede Apostolica indultum dispensativum retinendi præfatos Canonicatus Ecclesiarum sæcularium, etiam in statu regulari; Cumque id præfatarum Ecclesiarum Capitulis exorbitans, ac præjudiciale videretur, stantibus eorum statutis, sive immemorabili & inconcussa consuetudine non admittendi mixturam Regularium, ac propterea renuerent eum amplius recognoscere in Canonicum, atque jurium ac emolumentorum canonicium participationem admittere; Hinc desuper ex parte dicti Gustavi consultus.

Respondi, quod quando ageretur de nova provisione hujusmodi Canonicatum sæcularium in dicta persona jam constituta in statu Regulari probabilis, beneque fundata dicenda esset Capitulorum oppositio, quoniam cum in Ecclesia isti duo ordines seu hierarchiæ, sæcularis ac regularis, statum omnino diversum constituent, ut occasione præcedentiæ ac ordinis tenendi in processibus aliisq; Ecclesiasticis functionibus habetur in Romana præcedentiæ sub tit. de præemin. disc. 24. ac etiam in Cæsaraugustana Cathedralitatis eod. tit. de præemin. disc. 4. & 5. Hinc proinde in jure statutum est, beneficia sæcularia conferri non debere Regularibus, & è conversò Regularia sæcularibus, cap. cum singula de præben. in 6. Clem. 1. de elect. Clem. 1. de supplenda neglig. Prælatorum, ubi scribente s, atque ex Rebuff. Mandoff. Parif. aliisq; antiquioribus Beneficialisti, habetur per Gonzal. ad reg. 8. glos. 8. n. 8. Garz. par. 7. c. 10. n. 3. seq. Rota apud Celf. decis. 161. n. 17. ubi quod ea quæ habentur de capacitate Canonicorum Regularium procedunt solum in parochialibus.

Adeout beneficia in statu sæculari obtenta, per assumptionem status regularis incompatible vacare dicantur, ad text. in c. Beneficium de Regul. in 6. ubi communiter scribentes, de quibus Gonzal. glos. 15. n. 45. Garz. p. 11. c. 9. n. 9. Sanch. ad præcepta Decalogi lib. 7. c. 4. & 29. Buratt. & Adden. dec. 39. & passim: Quod etiam extenditur ad pensiones ecclesiasticas reservatas super beneficiis sæcularibus tanquam

clerico sæculari, ut habetur in sua materia sub tit. de pension. 5 præsertim in Cæsaraugustana, de qua infra.

Et quamvis obstant dicta juris dispositione, illius obstaculum cesset ex Apostolica dispensatione, cum in hac materia proveniente à jure merè positivo, non dubitetur de potestate Papæ quæ præsertim in beneficialibus est omnimoda, & ab solutoria Fælin. Dec. & alii in c. que Ecclesiarum 6 de constit. Gomez. ad regul. de jure quæst. non toll. q. 1. Mohegan. decis. 4. de rest. spol. Add. ad decis. 2. p. 3. recent. n. 215. & seqq. cum aliis quæ ad materiam potestatis tollendi jus tertii habentur sub tit. de Regal. disc. 148. atque ita doceat continua praxis tot Monasteriorum Regularium, quæ dantur in commendam Cardinalibus & Prælatibus, aliisque clericis sæcularibus, ipsorum Monasteriorum regulari statu ac natura non immutatis, sed continuantibus, perinde ac si ipse Commendatarius esset Abbas vel Prior, ex iis quæ cæteris 7 relatis habentur deducta in Romana Jurisdictionis seu tituli Cardinalitii sub tit. de jurisd. disc. 34. & in duplici discept. Cardinalis de Albicis impress. in calce ejusdem tit. de jurisd. Attamen in hoc nimium attendi debere observabam circumstantiam statutorum, vel immemorabilis inconcussæ consuetudinis istarum Ecclesiarum, nunquam admittendi 8 hanc mixturam, cum id considerabile sit, Vel in ordine ad subreptionem dispensationis ob non factam mentionem hujusmodi statutorum, vel particularis consuetudinis tenaciter ac inconcussè semper observatæ, quasi quod Papa crederet solum tollere obstaculum à juris communis dispositione proveniens; Vel quod esset justum morium replicandi, atque se opponendo executioni adeundi eundem Papam pro moderatione hujusmodi dispensationis reputatæ adeo præjudicialis tam insignibus Capituli, ut potè inductivæ adeo abhorritæ mixtura, ex qua causa decet Principem 9 gratias concessas revocare seu moderari, ex deductis d. disc. 148. sub tit. de Regal.

Hæc autem omnia cessare dicebam in hac facti specie, ac propterea eis non obstantibus, improbabile, parumque fundatam dixi hujusmodi oppositionem, quoniam hujusmodi dispensationes retinendi beneficia sæcularia vel pensiones non obstante transitu ad diversum statum incompatible, non important novam provisionem seu novum titulum, sed solum præsertionem, nè superveniens diversus status incompatible inducat vacationem atque cessare faciat jus in diverso statu compatibili jam quæsitum, ita se opponendo principio obstaculi alias resultantis, atque fingendo, quod novus status incompatible assumptus non sit, sed continuet in primævo statu, primævoque jure, tanquam primus ac idem possessor; Ut in terminis Indultorum quæ dantur præmoris ad Episcopatum retinendi incompatible; vel quæ dantur proficientibus in Religionem retinendi beneficia vel pensiones habetur apud Millin. decis. 45. n. 3. & seq. latè & bene in Cæsaraugustana pensionis coram Peutingero & Bichio. quarum prima est impress. post Tondut. de pension. decis. 17. & altera decis. 121. part. 12. recent. ubi quod licet pensiones sub pœna nullitatis gratiæ exigi non possint litteris non expeditis, ac alias quàm earum vigore, ut pluries in sua materia sub tit. de pension. attamen si possidens jam legitime pensionem in vim litterarum, transitum faciendo ad statum Regularem, obtineat dispensationem super retentione, quamvis obligationem habeat expediendi litteras, non tamen intrat dictus rigor, quoniam non dicitur nova pensio, novumque Ecclesiæ gravamen, sed est eadem, ita per quandam speciem remedii præservativi occurrendo vacationis, quæ alias per immutationem status resultaret, ut. d. tit. de pension. disc. 44.

Quod etiam habetur sub eadem materia de pension. in Ravennaten. disc. 1. ac in decisione in ea causa edita 5. Julii 1660. coram Albergato, impress. post Zuff. de legitim. process. decis. 55. & post collucciones Bondeni decis. 81. in proposito Indulti concessi Cardinali, vel clerico retinendi pensiones non obstante transitu ad statum sæcularem ac matrimonialem etiam cum bigamia, an scilicet requirentur derogationes vel consensus qui aliàs in reservationibus pensionum super Ecclesiis præsertim Cathedralibus & Metropolitanis requiruntur, atque deciditur negativè ex dicta ratione, quod ista non dicitur nova gratia importans novum onus vel novum titulum, sed est præservatio gratiæ antiquæ effectum sortitæ, nè cesset per illud obstaculum, per quod aliàs de jure cessare deberet, se opponendo principio, perinde ac si status diversus & incompatible non sequeretur, sed continuaret primævus.

Undè propterea in terminis ejusdem indulti de quo in dicta Ravennaten. firmatur in Patavina pensionis coram

Celso inter suas *decis.* 355. & 394. quod durent eadem obligationes vel affectationes ac cedulæ bancariæ pro solutione pensionis factæ ad favorem pensionarii tunc Cardinalis, quamvis deinde uxorati ac bigami, quoniam stante Indulto præservativo, habetur ac si dicta status immutatio sequuta non esset, sed continuaret idem status antiquus, eademque non autem nova esset pensio, cum similibus.

Quare applicando ad rem, dicebam non resultare formidatum præjudicium, ut Canonici sæculares conferrentur Regularibus, quoniam iste ita dispensatus continuare dicebatur in eodem statu sæculari, possidendo Canonici status sequuta non esset, ita fingendo eum non Regularem, sed sæcularem ad hunc effectum, cum Principis potestas in iis quæ pendet à jure positivo, fictionem veritati æquare valeat, omniaque incompatibilia tollere, adaptando, ut nostri dicunt, quadrata rotundis; Et stante hoc responso benevole dictis Capitulis communicato audio, quod acquirerunt.

ADNOT. AD DISC. LXV.

AN Regularis assequi, vel retinere valeat beneficia sæcularia, habetur in *hoc tit. disc.* 115. occasione agendi de puncto, an Canonici Regulares sint capaces beneficiorum sæcularium, & qualium, de quo etiam habetur actum *sub tit. de Regul. disc.* 36.

MONASTERIEN. CANONICATUUM.

PRO JO: SIGISMUNDO, ET ARNOLDO, ET CONSORTIBUS, CUM HERMANNO ARRECH ET CONSORTIBUS.

Casus disputatus in Rota, & resolutus ut infra.

De Constitutione 58. Pii V. prohibente Ordinariis aliisque inferioribus collatoribus provisiones Beneficiorum vacantium per liberam resignationem in personis consanguineorum ipsorum collatorum, vel resignantium, An & quando intret, tam ad effectum invaliditatis collationis quam incurfus penarum.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **M**anuentio datur priori possessori etiam adversus factum iudicis nullum, vel iniustum.
- 3 **P**ossessio attentata, vel vacua est sequestranda, & de materia sequestrationis remissivè.
- 4 **E**tiam in possessorio solet incidere deduci bonum jus.
- 5 **A**liud est instituere, aliud verò destituere, & ex potestate instituendi non infertur ad illam destituendi.
- 6 **L**aici quandoque ex privilegio Apostolico instituunt, sed non destituunt.
- 7 **U**t resignatio sit perfecta, & abdicet jus à resignante acceptare debet ab habente potestate destituendi.
- 8 **C**apitulum quandoque habet potestatem destituendi.
- 9 **U**t intret Constitutio 58. Pii V. requiritur scientia conjunctionis.
- 10 **A**d effectum pœnæ, vel gravis præjudicii requiritur scientia certa.
- 11 **S**cientia præsumpta non sufficit ubi est fundamentum intentionis.
- 12 **Q**uod in Hispania dicta Constit. Pii V. non sit in usu.
- 13 **A**n possit dari de non usu Constitutionis Papalis.
- 14 **A**n & quando consuetudo licet mala excuset.
- 15 **Q**uando dicta Constitutio sit in usu in Germania.
- 16 **I**n materia consuetudinis affirmativæ, vel negativæ non datur extensio de loco ad locum, vel casu ad casum.
- 17 **D**icta Constitutio Pii V. non intret in collationibus ad aliorum præsentationem, vel nominationem.
- 18 **C**onsuetudo abrogativa non datur adversus Constitutiones Apostolicas ob decretum irritans.
- 19 **D**ecretum non obstat ubi est dubium super comprehensione, & an intret necnè.
- 20 **D**e eadem Constit. Pii V. quando intret necnè.

Cum possessores Canonici Ecclesiæ cathedralis Monasterien. liberè illos resignassent in manibus Canonici respectivè pro tempore turnarii, qui de illis providit seu ad eos nominavit consanguineos respectivè suos vel resignantium; Hinc Hermanus & alii, prædentes ita contraventum esse Constitut. 58. Pii V. sub pœna nullitatis actus aliisque pœnis prohibenti inferioribus collatoribus providendis de beneficiis vacantibus per resignationem, conjunctos vel affines resignantium, vel ipsorum collatorum, obtinuerunt de eisdem Canoniciatibus ita vacantibus in vim dictæ Constitutionis provideri à Sede Apostolica, atque possessoribus non citatis, cum eo abusu, qui insinuat supra *disc.* 53. de facto per exequutorem in litteris deputatur immitti fuerunt in possessionem inhibitionibus non obstantibus; quare introducta causa in Rota coram Ottalora, daroque dubio, an constaret de attentatis, unde propterea prioribus possessoribus danda esset manuentio, seu apponendum sequestrum, illoque proposito sub die 26. Maii 1679. rescriptum fuit videri de bono jure apposito sequestro; deinde sub die 2. Decembris sequentis prodiit resolutio affirmativa super attentatis, atque sub die 16. Junii 1680. coram Albergato subrogato, pro antiquorum possessorum manutione responsum fuit.

In his verò disputationibus principaliter actum fuit de dicto possessorio retinendæ, cui ego (quamvis non in omnibus scribens) ac cæteri pro antiquis possessoribus scribentes, dicebam de plano locum esse ad prædictorum favorem ex vulgari, atque quotidiana propositione, qua nihil fortè in Curia frequentius, quod antiquior possessio est manutentenda, cum posterior præsumatur turbativa & clandestina, non obstante quòd manu iudicis seu executoris Apostolici obtenta esset, quoniam ubi constat istum nulliter vel attentatè processisse, ejus actus actus prædonicus ac privatus quam iudicis reputatur ideoque non impedit, quin antiquior possessor ex possessione civili animo retenta manutenteri debeat, ut ultra generalia usque ad naufragam cum lata per Post in *traff. de manut. observat.* 13. & per Rotam quotidie, in specialibus terminis beneficiorum ad versus possessionem captam de mandato executoris Apostolici cæteris relatis habetur apud Buratt. *dec.* 185. & 375. apud Celsum *decis.* 82. 314. & 352. *par.* 10. & *sepius*.

Quodque in omnem eventum incontrovertibilis esset appositio sequestri, quæ ex aliis respectibus tunc vigentibus occasione alterius controversiæ, de qua infra in Monasterien. Coadiutoræ *sub tit. de Canonici & capitulo, seu electione* sufficiebat ex dilemmate plenè deducto *dec.* 94. n. 1. & *decis.* 155. n. 10. & 11. *par.* 11. *recent.* ac habetur etiam infra *disc.* 98. ubi generaliter agitur de hac materia sequestri, quod scilicet, Aut dicti noviter provisum dicebant possessionem esse per eos plenam, & tunc attentata erant indubitata, stantibus inhibitionibus, ac etiam quia sine illis specialibus, aderat inhibito legis, dum in hujusmodi imperationibus certo modo de beneficio pleno executor dicitur mixtus assumere debens partes formales iudicis in iudicio ordinario, ac appellabili terminando per rem iudicatam vel tres conformes, aliàs omnia gesta sunt attentata, ut *d. disc.* 53. ac pluries in aliis, de quibus supra & infra, & consequenter possessio attentata est sequestranda; Aut verò id negantes dicebant possessionem adhuc esse vacuam, & tunc pariter de plano intrabat sequestrum, quoniam possessio vacua est sequestranda, sicuti sequestranda est possessio attentata, ut quotidiana praxis docet, cum sint principia in jure nullam admittentia controversiam; cadentia solùm in facto, an scilicet adfit necnè qualitas attentatorum, seu alias vitiosæ possessionis, quæ illam pro vacua haberi faciat.

Quia verò stylus est, etiam in his disputationibus agere de meritis negotii principalis, licet enim regula sit, quod in iudicio manutionis, vel attentatorum non quæritur de iustitia vel iniustitia, sed attenditur nudum factum, adhuc tamen nimium confert ita incidenter, ac pro gustu insinuare iustitiam negotii principalis ad facilitandum possessorium.

Hinc proinde, quatenus ad merita pertinet, dicebam opus non esse agere de usu, vel intelligentia dictæ Constitutionis procedentis in casu, quo per resignationem validam, ac perfectam sequatur vacatio, ob quam provisio sequatur in persona consanguinei vel affinis, quod in præsentis dici non poterat cum dicta resignatio facta esset in manibus Canonici turnarii, qui est inferior col-

collator habens quidem nomine Capituli potestatem instituendi, seu verius nominandi à Capitulo, à quo fiat institutio, non habenti autem potestatem destituendi, quæ est quid plus, neque ab una potestate ad alteram inferri potest *test. Gabr. conf.* 187. *lib.* 1. ex communi traditione DD. in *cap. fin. de renunciat. & in cap. quod in dubiis cod.* cum aliis per Paris. *de resignat. lib.* 7. *quest.* 23. n. 1. & *seqq. num.* 30. ac per tot. *Lotter. lib.* 1. *quest.* 6. *num.* 39. & *seqq.* ubi advertitur dari casum juris instituendi in laicis, in quibus non datur jus destituendi, cum longa differentia sit inter unum casum & alterum, ut advertitur etiam infra in Romana juris amovendi *disc.* 80.

Et consequenter dici non potest sequuta vacatio, neque abdicatum jus à resignante, cum ad hunc effectum requiratur resignatio valida & perfecta ex pluries deductis supra *disc.* 35. & *sequent.* Ad effectum enim ut resignatio sit valida & perfecta, opus est quod fiat coram legitimo Superiore habente potestatem absolvendi à vinculo, seu resolvendi illud quasi contractum, qui iniri dicitur inter Beneficiatum & Ecclesiam, quodque sequatur admissio; Et sic requiruntur copulativè potestas & voluntas, pro hujus distractus perfectione Mantic. *decis.* 68. *nu.* 5. Pœnia *decis.* 1551. n. 6. Duran. *decis.* 237. n. 20. latè Rota *decis.* 184. *num.* 10. & 11. *part.* 10. *recent. decis.* 177. *num.* 26. *part.* 11. & frequenter, cum conclusio in puncto juris sit vera; Prout vera est altera superius dicta, quod è potestate instituendi, vel conferendi quam habeat inferior collator, qui non sit Ordinarius, vel Prælatus cum generali jurisdictione, non infertur ad potestatem destituendi; unde propterea, reflectendo ad veritatem, circa istud motivum, sola dubitandi ratio consistebat in facto seu applicatione, an scilicet ex privilegio, vel legitima consuetudine, Capitulum ejus nomine Canonici turnarii, destituendi quoque potestatem haberet, super quo iudicium efformari non potuit in hac unica disputatione in qua incidenter actum est de puncto, cum etiam in Capitulo dicta potestas quandoque detur ex deductis per Paris. *d. lib.* 7. *quest.* 23. & alios apud eum.

Secundò dicebam, quod ubi etiam versaremur in casu dictæ Constitutionis, quod scilicet inducta esset vera vacatio, quodque super dictæ Constitutionis usu nulla caperet dubitatio, Adhuc tamen ad effectum penarum ex parte actoris id deducunt per viam objecti, sive venientis ex tali vacatione à præfata Constitutione resultante, constare debet de certa scientia conjunctionis sanguinis, ut in specie advertitur apud Buratt. *decis.* 162. *nu.* 6. & *decis.* 467. *num.* 4. *part.* 3. *recent.* atque est recepta propositio generalis, super qua multa colligitur Adden. *ad decis.* 542. *part.* 4. *tom.* 3. *recent. num.* 98. & Adden. *ad Gregor. decis.* 127. ut ad effectum pœnæ seu alterius gravis præjudicii requiratur vera & certa scientia, cujus conclusus probatio faciendæ est per eum, qui eam allegat tanquam fundamentum suæ intentionis, quoniam in Curia pariter recepta est altera propositio, de qua Adden. *ad Gregor. decis.* 53. *num.* 5. *decis.* 202. *num.* 4. *part.* 5. *recent.* & frequenter, ut probatio præsumptiva non admittatur in iis, quæ sunt fundamentum intentionis; Reflectendo autem ad veritatem, pariter istud motivum erat magis facti & applicationis quam juris, an scilicet darentur necnè sufficientes dictæ scientiæ probationes.

Tertium erat fundamentum dictæ Constitutionis exclusivum, pariter magis facti quam juris, quod scilicet dicta Constitutio in ista diœcesi non esset usu recepta, dum ex hac parte docebatur de pluribus continuatis provisionibus factis per Canonicos pro tempore in personis conjunctorum resignantium, vel collatorum; Neque dicebam ego & cæteri novum esse, ut dicta Constitutio non esset usu recepta, & consequenter non obstaret, quoniam in Hispania recepta non est, ut testatur Garz. *part.* 11. *cap.* 3. *num.* 270. Licet enim, ut alibi pluries advertitur, præsertim *sub tit. de censibus disc.* 1. leges & Constitutiones Papales, quæ fiant super istis præsertim materiis ecclesiasticis, vel alias spiritualibus, per Papam uti Christi Vicarium, ac Episcopum Ecclesiæ universalis, non intrent ea quæ in jure habemus de usu, vel non usu & acceptance popularum ad legum validitatem, cum Papa non habeat potestatem à populo, ut habent alii Principes, sed habeat à Deo immediatè, ac independentè ab omnibus, adhuc tamen in ejus legibus datur non usus earum abrogativus ob implicitam ejusdem Papæ scientiam & patientiam ex non usu, vel contrario usu resultantem, ut advertitur *decis.* 194. *part.* 4. *recent. tom.* 2. n. 14. & *seqq.* & in aliis.

Card. de Luca Lib. XII.

Ultrà quod, juxta distinctionem apud criminalistas receptam, in ea questione, an abusus vel mala consuetudo excuset necnè; Aliud est agere, an debeat excusare in futurum, postquam declaratum est esse abusus & corruptelam, sive ad effectum sustinendi actum; Aliud verò ad effectum penarum & præsertim pœnæ ordinariæ & gravis, qualis in beneficiis dicitur ista privationis, quoniam ad istum secundum effectum qualis qualis sit excusat ex deductis per Farin. *q.* 95. n. 1. *cum seq.*

Super hoc autem nimium per scribentes in contrarium insistebatur, quod scilicet in Germania non procederet id quod procedit in Hispania, cum in dicta *d.* 467. *p.* 3. *recent.* edita in una Colonien. usus dictæ Constitutionis præsupponatur absolutus, idemque in Leodien. Archidiaconatus r. Julii 1652. coram Cerro & in aliis, atque illam præsupponunt passim Cochier. & alii DD. Germani, præsertim Branden. super Concordatis *q.* 12 & Nicholarz *tit.* 1. *dub.* 9.

Ista responsio non videbatur considerabilis, quatenus ex hac parte, ut pro certo supponebatur, doceretur de contrario usu continuato à tempore editionis dictæ Constitutionis usque ad præsens, absque eo quod de hoc unquam dubitatum fuerit; Tum quia id sufficit ad excusandum à pœnis, ut supra, Tum etiam quia ut advertitur supra in Majorigen. Canonici *disc.* 30. ac in decisionibus in ea causa editis; In materia consuetudinis argui non potest ab una diœcesi ad alteram, cum dicta extensio neque detur in eadem diœcesi, quinimò neque in eodem Capitulo de uno actu ad alterum; Et consequenter stant bene simul quod dicta Constitutio usu recepta sit in pluribus Germaniæ diœcesibus, & non in aliis.

Præterea advertebam, quod cum dicta Constitutio loquatur de Prælatis ac aliis collatoribus, non improbabilius dici potest quod Canonicus turnarius non sit talis, cum ejus partes potius videantur in jure præsentandi, vel nominandi Capitulo à quo ita implicitè per actum admissio fiat collatio, & sic quod Capitulum non autem Canonicus conjunctus esset collator, ideo dicta Constitutio non videtur intrare, ut advertitur apud Garz. *d.* p. 11. c. 3. *nu.* 268. ubi de Beneficiis quæ providentur ad alterius provisionem, vel collationem.

Et nihilominus advertebam sufficere ut id admittere posset probabilem dubitationem, ut propterea dictus usus capiendus esset, non in terminis consuetudinis abrogativæ juris clari, quo casu tanquam in consuetudine præscriptiva rigorosè proceditur nimiumque difficile est illam inducere adversus Constitutiones Apostolicas ob decretum irritans in eis contentum, quod inscit quamcumque contrariam possessionem, & consequenter tollit consuetudinem, quinimò impedit, ne illa unquam oriatur, ea iis quæ latè cæteris relatis in his terminis non usus Constitutionis Apostolicæ ratione dicti decreti irritantis habentur *decis.* 400. *p.* 9. *recent.* & *decis.* 159. *p.* 12. quarum secunda est etiam repetita post colluctationes Bondeni *decis.* 35. & in aliis; Sed ita versari dicimus in observantia interpretativa, cui dictum decretum irritans non obstat cum tam ad hunc effectum, quam ad illum possessorii, ac similes, illud suas faciat operationes, quando certum est intrare, secus autem ubi quæstio est super comprehensione, & an intret necnè Cavalier. *decis.* 522. Buratt. & Adden. *decis.* 131. 659. & 620. *Rot. decis.* 247. n. 7. & 299. n. 27. *p.* 11. *recent.* & *sepius*.

Motivabatur etiam ex hac parte, quod cum Constitutio prædicta loquatur de resignationibus factis ex causis ibi expressis, intrare non debeat in aliis, quæ extra eas causas fierent, cum tunc saltem ad effectum penarum solùm irritetur resignatio Paris. *de resignat. lib.* 5. *q.* 6. n. 223. & *seq.* Valenz. *de Benef. lib.* 3. *tit.* 19. n. 20. remissivè Garz. *d. par.* 11. c. 3. n. 299. Verum de hoc in ista disputatione formiter actum non fuit, ideoque non potuit iudicium desuper efformari; Credebam tamen, etiam in sensu veritatis, in hoc possessorio iudicio præmissa nimium abundare, cum sufficeret reddi dubium, an nostri priores possessores Canonici tunc incurrisset dictam pœnam necnè, atque ita responderi debuisset, responsumque tunc fuisset, nisi aliqua prudentialis motiva resultantia à dicta alia Monasterien. Coadiutoræ, de qua *d. disc.* 27. *sub tit. de Canon. & Capitulo* diversimodè non exegissent, ita consulendo cum sequestro, deinde verò ita responsum fuit, ut supra.

DE concernentibus materiam resignationis habetur actum supra disc. 34. cum seqq. nulla occasio postmodum superpetiit agendi de Constitutione 58. Pii V.

TRANEN. CANONICATUS
PRO CAROLO DEGNI
CUM OPPOSITORIBUS.

Casus disputatus coram Datario, & resolutus pro Carolo.

Ad interpretationem Sac. Concil. Trident. sess. 25. de Reform. cap. 15. ubi prohibetur, ne filius habere possit Beneficium in illa Ecclesia, in qua obtinet vel obtinuit pater; Et an procedat in casu converso; quod scilicet pater non possit habere Beneficium in Ecclesia in qua obtinuit, vel obtinet filius, Et de ejusdem decreti intelligentia etiam in filio.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Adi series.
- 2 **D**atarius potest consulti lacerare supplicationes signatas ante registrationem.
- 3 **C**oncilium prohibens ne filius habeat beneficium, ubi habet pater non procedit in simplici servitio clericali.
- 4 **C**oncilium loquitur de illegitimis non autem de legitimis.
- 5 **Q**ui canones loquuntur de una vel alia specie filiorum.
- 6 **D**e diversis rationibus disponentibus in materia filiorum clericorum non obtinendi beneficia.
- 7 **I**n filiis legitimis procedit prohibitio in successione immediata in eodem beneficio.
- 8 **A**n disposita per Canones & Concilium in exclusionem filii procedant e converso contra patrem.
- 9 **Q**uando existentia patris & filii in eadem Ecclesia sit considerabilis etiam ubi canonum vel Concilii Tridentini prohibitio verè non obstat.

DISC. LXVI.

1 **V**acante Canonicatu Ecclesie Metropolitanæ Tranen. per obitum in mense reservato de anno 1656. pluribusque in Dataria pro ejus assequutione concurrentibus, gratificatus fuit Carolus Degni; Cumque signata supplicatione ante registrationem, alii pretensores opposuissent de ejus incapacitate, ex eo quod haberet filium in constantia matrimonii procreatum, qui tanquam clericus eidem Ecclesie Cathedrali interviebat stante dispositione Sac. Conc. Trident. sess. 25. de reform. c. 15. Hinc Datarius, qui ut alias in præcedentibus dictum est, habet in facultatibus lacerandi supplicationes etiam signatas & datatas, donec sequatur illarum registratio, per quam provisio jus quæri dicitur habet in animo illam lacerandi; Quare desuper consultus.

2 Respondi in puncto juris hujusmodi objectam incapacitatem omni prorsus fundamento carere ex solo facto absque alia juris inspectione, cum dictum decretum Concilii disponat, ne filius illegitimus habere possit simile, vel dissimile beneficium in ea Ecclesia, in qua obtinet pater, quod in præfenti nullatenus applicari poterat, dum filius nullum habebat beneficium, sed erat simplex clericus in minoribus, præfata Ecclesie servitio tantum adscriptus; Vel ad satisfaciendum decreto ejusdem Concilii Trident. sess. 23. de reform. c. 6. pro competentia fori; Vel ex ferè generali consuetudine illarum partium, ut cives suscipientes clericatum, quibus non obstat Statuta Ecclesie Cathedrali vel Matricis loci, ad servitium admittantur pro capacitate participationis massæ communis, aliorumque emolumentorum, ex iis quæ pluries habentur infra sub tit. de Canonicis & Capitulis; Et consequenter ubi etiam essent in casu quo obstat dicta dispositio Conciliaris, vel alia Sacrorum Canonum de qua infra, neque intrabat, dum filius nullum habebat beneficium.

3 Et quamvis ab eodem Datario replicaretur, cadere eadem ratione inconvenientis ponderati à Concilio super scandaloso testimonio paternæ incontinentiæ, sive super inconvenienti, quod cerneretur filium patri in divinis ministrare, adhuc tamen replicabam dupliciter; Primò id procedere in filiis illegitimis, non autem iis, qui ante clericatum legitime suscepti sunt, cum de filiis legitimis Conci-

lium non disponat, sed solum illegitimis, inhærendo dispositioni Sacrorum Canonum in c. præsentium, c. conquærente, c. quoniam, c. cum decorem, & cap. ad abolendam de filiis presbyterorum, in quibus agitur de incapacitate illegitimos; Quovè ad legitimos Concilium nihil disponit, unde casus remanet, omissus sub dispositione Sacrorum Canonum, qui solum prohibenti immediatam successionem filii in eodem beneficio per patrem obtento ex ea ratione, ut tollatur in beneficiis hæreditaria successio ad tex. in c. ad hæc, & cap. ex transmissa eod. tit. de filiis presbyterorum, Alii enim canones in c. Apostolica 8. q. 1. c. ad extirpandas & c. Michael eod. tit. de filiis presbyter. cum concordant. præsupponunt filios illegitimos, quos simpliciter ad beneficia obtinenda inhabilitant, quamvis pater nullum beneficium obtineret, & sic diversa est ratio extinguendi memoriam incontinentiæ paternæ, quam ponderat Concilium, & cui innituntur alii Canones supra recensiti, ac duæ aliæ rationes, quibus innituntur alii Canones proximè allegati, in illegitimis scilicet ratione inhabilitatis generaliter à defectu natalium resultantis, in legitimis verò ratione prohibitiæ successione, precedentis idcirco in eodem beneficio immediato, adeo ut successio mediata non prohibeatur, ut advertitur apud Seraph. d. 1442. num. 6.

Et secundo, quod etiam in casu dictæ immediatæ successione disputant Canonistæ in dicto c. ex transmissa, an prohibitio que militat in filio, ne obtineat beneficium patris, procedat in casu converso, ne pater obtineat beneficium filii; Et quamvis Hostiens. idem credat ob rationis identitatem, atque hanc opinionem sequantur plures relati apud Seraph. d. 1442. n. 5. & per Lotter. lib. 2. q. 48. n. 184. qui hanc veriorum credit, minus veram opinari contrariam opinionem antiquorum Canonistarum, quam sequuta est Rota apud Seraph. dicta decis. 1442. ut nu. 185. ubi credit æquivoco laborare aliam Rotæ decis. 1951. part. 3. divers. lib. 3. in qua firmatur, quod illa dispensatio quæ necessaria est in filio, ut obtinere possit beneficium patris, non requiratur in patre ad obtinendum beneficium filii; Attamen cum Rota consulta per Datarium, maturè disputato articulo, reprobat dicta opinionem Hostiens. contrariam dixerit magis communem ac veriorum, huic auctoritati potius deferri debere dicebam, ob probabilem rationem ibi deductam, quod in pænalibus admittenda non est extensio de casu ad casum, quamvis rationis identitas urgeat.

Hæc autem quæstio inter antiquos Canonistas agitata super ea prohibitionem, quæ oritur à sola ratione prohibitiæ successione, & ne beneficia ecclesiastica jure hæreditario deferantur, in dicta dec. 1442. Seraph. deducitur incidenter, ac tanquam à simili super alia quæstione resultante à præfato decreto Concilii super illegitimis, quorum respectu prohibitio procedit tam super eodem quam super diverso beneficio in eadem Ecclesia, an scilicet inhabilitatio demandata quoad ipsum filium procedat in patre, ac deciditur negativè; Atque in hac parte Lotter. concurrere videtur cum eodem sensu, cum ejus impugnatio in qua nimium se diffundit etiam infra, occasione agendi de adoptivis, percutiat causam ejusdem beneficii cum qualitate immediata, itaut cadere valeat dicta ratio hæreditariæ successione.

Atque hanc opinionem, ut in diverso beneficio prohibitio non procedat in casu converso, itaut inhabilitatio percutiat solum filium non autem patrem, sequuntur Rebuff. Garz. Campanil. Sigismund. & alii relati per Barbof. in collectan. ad idem Concil. Trident. dicto cap. 15. sess. 25. de reform. n. 7. Et consequenter ita in hac facti specie omnem difficultatem cessare dicebam, quamvis servitium filii substitulo clericatus esset in titulum beneficii, ut esse solet in plebibus Ecclesiis, in quibus beneficiorum tres ordines constituuntur, Canonicorum scilicet, Beneficiorum & Clericorum, ut est præsertim in Basilicis Patriarcalibus Urbis, multò magis, dum agebatur de simplici servitio, sine aliquo titulo beneficii.

Replicabat, & quidem bene doctus, ac zelo plenus Datarius, omnia hæc rectè procedere circa formalem inhabilitationem, de qua videndum esset, ad effectum privandi patrem, vel filium beneficio jam assequuto, sive unum ex eis cogendi ad dimittendum, juxta præfati Concilii decreti dispositionem, quo casu cum agatur de inducendo quamdam speciem pænæ, quam semper importare dicitur privatio juris quæstus, immorandum est in stricto juris rigore, atque inspiciendum, an illius dispositio intret necnè, sed hæc autem, ubi agitur de plurium concurrentium assequendum, absque eo quod aliquis concurrentium ali-

quod jus, quamvis remotum habeat juxta illius juris species, quæ ponderantur infra in Calaguritana Beneficii de Bilbao, & in Novarien. disc. 70. & 71. cum in hujusmodi vacationibus, in quibus non servatur forma concursus, ut in parochialibus, neque intret ea necessitas, quæ in beneficiis curatis juxta unam opinionem cadit, conferendi digniori, provisio sit ex mera gratia, meroque arbitrio, unum vel alterum gratificandi; Et consequenter, si in dictis casibus fortioribus de quibus in recensitis Calaguritana, & Novarien. quoties agitur de jure quærendo, sola diffamatio vel inquisitio, quæ aliquod scandalum præbere valeat, apta est repellere, multò magis in præfenti, an uni, vel alteri ex pluribus supplicantibus ex mera gratia gratificandum esset, quasi quod inconveniens videretur saltem de facto apud ignarum vulgus, ut filius, quamvis in minoribus, patri in divinis ministraret; Id autem Ego laudabam ac verum admittebam, quando ageretur de filio illegitimo, in quo saltem remotè intrare videretur dicta ratio per Concilium considerata, super memoria, seu testimonio paternæ incontinentiæ; Secus autem quoad legitime procreatus in constantia matrimonii, post cujus dissolutionem pater statum clericalem elegerit, quo casu sacri canones, ac DD. aliud non considerant inconveniens, nisi illud inducendi speciem hæreditariæ successione; Adhuc tamen ad tollendum omne scrupulum, me consulente, filius dimisit clericatum, atque deletus fuit à matricula, seu albo clericorum, ideoque dimissa fuit supplicatio, atque provisio suum sortita est effectum; Verè tamen erat nimia scrupulositas absque fundamento.

ADNOT. AD DISC. LXVI.

AD interpretationem S. C. T. sess. 25. de reform. cap. 15. videatur deducta in adnot. ad idem S. Conc. disc. 49. per tot.

CALAGURITANA BENEFICII S. CRUCIS
DE CAMPEYO

PRO LAURENTIO MEDRANO,
CUM JOANNE DE BARUNCAZEGAME.

Casus disputatus in Rota, incertus est exitus.

De constitutione Clem. VIII. super nominatione ad beneficia diocesis Calaguritane, Et an debeant eligi dignores, vel sufficiat eligere dignos.

SUMMARIUM.

- 1 **D**e tenore Indulti Clementini in beneficii Calaguritana.
- 2 **D**e decisione generali Rotæ super ejus intelligentia & præxi, & ratione dictæ decisionis, & n. 10.
- 3 **A**n beneficia conferenda sint digniori, vel sufficiat conferre digno.
- 4 **U**bi adest lex particularis, conferenda sunt digniori.
- 5 **Q**uod in specie id statuat dicta Clementina.
- 6 **O**bservantia est optima interpret.
- 7 **P**er binam judicaturam inducitur stylus judicandi.
- 8 **C**ontrarium circa id, de quo n. 5.
- 9 **O**bservantia proxima debet attendi, & prævalet remotæ.
- 10 **L**audatur decisio generalis, de qua num. 8. & de rationibus.

DISC. LXVII.

1 **A**d extinguendas acres ac antiquas lites inter Episcopum, & Clerum Calaguritanum, & Caleiatensem, super modo conferendi Beneficia vel Portiones in Ecclesiis, tam numeratis, quam non numeratis, Clemens VIII. prævio voto Rotæ, de quo apud Seraph. decis. 942. per ejus Constitutionem statuit modum providendi, hoc est quod vacantibus beneficiis vel portionibus, sive ageretur de Ecclesiis numeratis, sive non numeratis, Patrimoniales recipiantur ac admittantur, prævio examine coram examinatore synodalibus, coram quibus, se opposuerint Patrimoniales & naturales per publicum edictum vocati & illi qui idonei reperti fuerint, præferantur Beneficiatis ejusdem Ecclesie, in qua vacatio contingerit, ex quibus præferretur Episcopo instituendus ille, quem dicti Beneficiati, vel eorum major pars elegerint; Hæc autem Constitutio infinitas produxit lites, ut docet penè millenarius n. 4.

Card. de Luca Lib. XII.

merus decisionum, quas habemus hujus diocesis ab ejus tempore usque ad annum 1657. in quo rationabiliter Rota cum resolutione capta sub die 13. Junii coram Meltio sub intitutione Calaguritana observationis motus proprii illas extinguit, & super qua resolutione confirmatio Apostolica quoque forsan accessit; Cum enim Rota ab anno 1629. explicite dictam Constitutionem interpretata esset ut electio Beneficiatis concessa, restricta esset ad eum, quem ex pluribus in examine approbatis idoneis dignorem reputasset, quasi quod ad examinatore pertineret solum referre idoneitatem seu sufficientiam circa litteraturam, ipsi verò Beneficiatis incumberet onus inquirendi de aliis qualitatibus, ætatis, gradus, natalium, vitæ & morum, prudentiæ, servitii Ecclesie & similibus circumstantiarum qualificantium, idcirco casus dabat, quod nulla ferè provisio remanebat pacifica, dum cæteri oppositores appellabant, atque introducendo causam in Rota, frequenter iidem appellantes ad Curiam venientes obtinebant beneficiorum adiudicationem tanquam dignores ut liquet ex tot decisionibus, quæ habentur impressæ inter volumina, ultra alias in longe majori numero non impressas, itaut hec decisio esset nimium sæcunda mater litium, atque impleter Rotam causis beneficialibus, quibus hodiè ob istam materiam satis explanatam, est penè destituta. Ista verò occasione summam integritatem hujus Tribunalis sum expertus quoniam licet hujusmodi controversiæ illud causis darent, Attamen agnitis inconvenientibus exinde resultantibus integerrimè ac proposito quocumque interesse, extinguit etiam radicem, declarando non subsistere dictam restrictionem ad dignorem, dummodo judicium Beneficiorum super præelectione esset omnino irrationabile, ad instar eorum, quæ habemus de appellatione ab irrationabile judicio Episcopi super præelectione in concursibus ad parochiales ad formam Concilii, ut infra sub tit. de parochiis.

Imminente autem dicta resolutione, occasione istius causæ pendens coram Dunoetto, inter Laurentium & Joannem, casus dedit, quod ego requisitus essem ex parte Laurentii appellantis à judicio Beneficiorum, ac prætendentis dictam Clementinam constitutionem intelligendam esse de digniori prælegendo; Quare scribendo tanquam Advocatus. Dicebam, de jure communi controversam esse quæstionem; an beneficia dignioribus perneccesse conferendam sint, vel sufficiat conferre dignis ac habilibus neglectis dignioribus, ut liquet ex deductis pro utraque sententia per Guttier. lib. 2. quæst. Canoniarum cap. 11. Garz. part. 7. cap. 16. num. 16. cum seq. Barbof. de jur. Eccles. lib. 1. c. 19. n. 38. Adde ad Gregor. dec. 11. Rot. decis. 262. par. 10. rec. apud quos magis communiter procedi videtur cum distinctione inter simplicia & curata, ut in prima specie, saltem de consuetudine, quæ hanc opinionem recepit; sufficiat conferre digno absque restrictiva dignioris, secus autem in secunda; Intelligendo tamen discretè, ac dummodo arbitrium Episcopi vel collatoris non sit irrationabile, cum sæpius aliquæ qualitates primo aspectu unum digniorem facientes, ut præsertim sunt ætas, gradus, litteratura & naturales, suffocata remaneant à prudentia, moribus vel aliis circumstantiis, ex quibus alter minus dignus, magis aptus Ecclesie servitio ac administrationi reputetur occasione præelectionis ad parochiales habetur in sua materia sub tit. de Parochiis.

Ubi verò, ultra juris dispositionem, sic ambiguam, accedit lex particularis desiderans beneficia conferri magis dignis, hinc casus remanet extra controversiam; ut indefinite digniori prælegi debet, ut ex Barbof. ubi supra, & Sigismundo de electione dubitat. 33. ac aliis firmatur in pluribus decisionibus Calaguritan. præsertim d. d. 262. p. 10. rec. quæ est alia Calaguritana 27. Novembris 1648. Bichio.

His autem sic stantibus, dicebam dictam Constitutionem, vel in verbis id statuere, vel saltem esse dubium, an ita disponat necnè, atque hoc sufficere, quoniam cum Rota ab ejus penè editione, clarè verò ac positivè ab anno 1629. usque ad 1657. in quo dicta generalis determinatio sequuta fuit, ita continuò interpretata sit cum sublequata effectuione, hinc proinde ab hujusmodi interpretatione recedendum non esset, cum improbo ac abhorrito Juristarum labore colligendo multas decisiones medio tempore editas, præsertim à dicto anno 1629. citra, ac deducendo præcipue testimonium ejusdem Rotæ in proximè allegata decisione 27. Novembris 1648. coram Bichio dec. 262. p. 10. rec. quod ita semper interpretatum ac receptum esset.

Si enim receptam habemus conclusionem, quod sim-

plex observantia, quamvis temporis non considerabilis, in casibus dubiis est optima interpretatio, attendenda venit, quamvis de jure sensus verborum, ea circumscripta, contrarium probabilis suaderet, diversumque reciperet intellectum, Barbof. in l. que dotis n. 47. ff. solut. matrim. bene Apont. conf. 4. lib. 1. Mantio. decis. 320. num. 5. Cavalier. dec. 80. n. 5. CæsarAugustana portionum 16. Junii 1659. Alberгато & passim; Multo magis accedente observantia deducta ex interpretatione tanti Tribunalis, atque cum tot iudicaturis, cum tamen per solam binam iudicaturam alicujus supremi Tribunalis inducitur consuetudo ac stylus iudicandi Franch. dec. 91. num. 16. dec. 238. n. 3. & decis. 722. n. 11. Capoblanco de Baron. pragmat. 1. n. 150. & seq. Barbof. in princ. Juris lit. I. n. 37. Quodque intellectus per observantiam amplexus prævalere debeat alteri, qui juxta sensum litteralem videretur probabilior, Franch. d. dec. 238. nu. 3. bene Rota dec. 608. n. 5. & 6. p. 2. rec. Adden. ad Gregor. dec. 184. n. 8. & sæpius.

3 Scribentes in contrarium insistebant in eo quod hic intellectus esset modernus à dicto anno 1629. in una Calaguritana beneficii de Brinas prima Januarii coram Dunezetto inter suas decis. 118. coram quo pariter ista controversia agebatur, allegando plures decisiones antiquiores, ac etiam auctoritates præfatæ Constitutionis editioni proximæ, præsertim dec. 572. p. 1. rec. 488. p. 3. & in Calaguritana de Victoria 28. Junii 1613. coram Innocentio X. ac etiam allegando Gonzal. circa ea tempora scribentem super regula 8. glos. 9. §. 1. n. 23. quæ decisiones ac auctoritates allegantur in dicta decisione generali coram Meltio, sed absq. hac discussione, cum dicta decisio prodierit informantibus solum Beneficiatis.)

Hinc proinde dicebam quod in concursu observantiarum seu interpretationum præponderari deberet, atque attendi proxima, non autem remota, ut apud Otthobon. decis. 26. & frequenter, ex ea clara ratione, quod cum agatur de interpretatione voluntatis legislatoris, attendenda, est observantia proxima eorum, qui verisimiliter talis voluntatis conscii esse possint, non autem remota eorum in quibus talis notitia est impossibilis, potissimè quia idem Clemens legislator antequam dictam Constitutionem faceret, Rotæ votum petiit, ut patet apud Seraph. dec. 942. unde præterea idem Tribunal. tunc congruenti talem legem interpretari potuit.

Motivum fuisse convincentissimum, quando factum assisteret, unde propterea admittendo veritatem dictæ conclusionis in suo casu veræ ac rationabilis, super præponderantia scilicet observantiæ proximæ, negabam tamen applicationem ad factum, quod scilicet deducto hoc puncto ad disputationem trutinam, ille fuerit ita decisus; Siquidem Gonzal. est simplex relator dictæ Constitutionis, non tamen descendit ad hos terminos, unde propterea dicebam in tali auctoritate nullum constituendum esse fundamentum; Minusque in allegatis decisionibus, in quibus incidenter canonizatur prælectio facta per Beneficiatos, pro qua in dubio stat præsumptio, donec constet de irrationabilitate, nulla tamen prodit, discussio formiter articulo inter dignum prælectum, & dignorem neglectum, in qua id firmetur, ideòque deducebam quotidianam propositionem, quo Rotæ decisiones dicuntur tales in eo quod principaliter decidunt super articulo in disputationem deducto, non autem in iis, quæ obiter non discussa materia in eis, Et hæc dicebam scribendo tanquam Advocatus.

Adhuc tamen, his non obstantibus, placuit dicta resolutio, Tum ex dicto prudenti pioque motivo tollendi tot litium seminarum plurium inconvenientium productivum, itaut Ecclesiarum servitio longè magis expediret alioquin dignos ac idoneos dignioribus præferri, quam ut ita beneficia occasione litium penè continuam vacationem paterentur, atque continua odia inter ejusdem Ecclesiæ seu loci naturales enutrentur; Tum etiam, quia tam ex d. voto Seraph. quam ex proximis decisionibus, quamvis incidenter ac præsuppositivè loquentibus, seu ex ipsiusmet actibus negativis, quod scilicet istæ quæstiones illis proximis temporibus agitaræ non sint, iste videbatur probabilior intellectus, magis etiam approximatis juris dispositioni juxta magis communem opinionem à consuetudine quoque probatam; Ac demum quia ubi etiam in verbis præcipitur patronis seu alius jus præsentandi vel eligendi habentibus, ut ad id ignorem reflectere debeant, taliter agendo laudabilis esset, non inde tamen inferendum est ad nullitatem actus, quoties non præsentaretur vel eligeretur positivè malus, nè aliàs Mundus litibus involvatur, itaut cessan-

te positiva irrationabilitate actus substineatur, ut in Ravennata. parochialis coram Arrigono penes Marchef. par. 1. fol. 289. & habemus frequenter dictam materiam provisionis parochialis d. tit. de Paroch.

Idque rationabiliter, Tum ex dicto motivo, nè Mundus litibus involvatur, ac etiam repleatur odiis & inimicitias, cum scandalis de consequenti resultantibus, quoties ad forum deducere oporteat personarum qualitates ac defectus, utpotè in materia nimium odibili; Tum etiam quia frequenter datur casus, quod ille, qui apparetur, ratione ætatis, aut litteraturæ, vel natalium, videtur dignior revera sit indignus, minuique idoneus ad Ecclesiæ servitium, ac animarum curam, ob vitam & mores, aliosque defectus, qui per extrajudiciales informationes eligentibus innotescant, in judicio tamen per formales probationes non justificabiles, atque hæc est potissima & convincens ratio, ob quam satis prudens ac laudabilis fuit hujusmodi quæstiones refecare, juxta ea quæ proximè habentur infra sub tit. de Canonicis & Capitulo in Regien. consocii disc. 21. ac etiam in Foroliv. sub tit. de præminem. disc. 31. Incertum est autem qui sequutus sit in ista causa, & an alium disputationis progressum habuerit.

ANNOTAT. AD DISC. LXVII.

DE hac eadem materia ad interpretationem Indulti Clem. VIII. habetur actum in hoc eod. tit. disc. 133.

MELEVITANA BAJULIVATUS PRO HIERNYMO BRANCIFORTE. CUM FRANCISCO MAZZIUGO.

Casus decisus per Rotam pro Hieronymo.

De concursu ad Dignitates Religionis Hierosolymitanæ, quod attendi debeat benemerentia, & in quo ista constat.

Et de aliis requisitis necessariis ad obtinendas has dignitates.

SUMMARIUM.

- 1 FActi series.
- 2 Resoluciones causæ.
- 3 Quæ requirantur pro habilitate ad obtinendas dignitates.
- 4 In eis attenditur benemerentia quæ vincit antianitatem.
- 5 Ex quibus deducatur benemerentia.
- 6 De milite desertore militiæ.
- 7 Sola diffamatio delicti sufficit ad repellendum à beneficio, & in concursu.
- 8 Fortius ubi beneficium jam collatum est alteri concurrenti, quia præsumptio est pro electione seu collatione.
- 9 Laudatur in militia potestas Ducis gratificandi milites magis merentes.
- 10 Absens causa Reipublicæ dicitur esse residens, ac præsens.
- 11 Declaratur quando & ad quem effectum id procedat in hac Religione ad effectum residentie.
- 12 Dispensatio ad unum effectum non suffragatur quoad alterum.
- 13 De eadem materia residentie necessariæ ad dignitates.

DISC. LXVIII.

AD Bajulivatum vacantem SS. Trinitatis Venusinae Civitatis, se opposuerunt Hieronymus, & Franciscus, æquè antiani, qui primas vacationes expectabant; Cumque Consilium ordinarium, deindeque completum ipsius Religionis, illum adjudicasset Hieronymo, hinc appellavit Franciscus, introductaque causa in Rota coram Albergato sub die 15. Junii 1663. prodit resolutio conformis iudicio M. Magistri, ac Religionis ad favorem Hieronymi, Atque ad normam decisionis de super editæ prolata sententia, & commissa causa appellationis in eadem Rota coram Bourlemont. proposita coram isto causa sub die 22. Junii 1665. super dubio, an dicta sententia Rotalis sit confirmanda vel infirmanda, nulla capta fuit resolutio ob difficultatem habitam ex capitulum non bene justificatæ per Hieronymum residentie decennalis in Conventu; quæ ex stabilimentis Religionis est unum ex necessariis requisitis ad hujusmodi primarias dignitates obtinendas; Cessavit autem ulterioris disputa-

tationis occasio, ob meliorem vacationem superventam, unde in lis finem habuit, atque Hieronymus Bajulivatus possessionem, quam jam habebat, exinde pacificè continuavit, succumbentia verò alteri proficua fuit.

Unica igitur dubitandi occasio in ista causa, residebat in dicto defectu residentie decennalis, quo circumscripto, quatenus, ut infra, superabilis esset, in reliquis, reflectendo etiam ad veritatem, justum ac probabile videbatur iudicium Religionis in decernendo hanc Dignitatem, potius Hieronymo, quam Francisco, ac etiam illud Rotæ in canonizando dictam prælectionem.

Ut enim dicebam scribens in causa, in assequutione hujusmodi Dignitatum, duo requiruntur, Primò scilicet habitus consistens in quinquennali residentia in commenda, seu commendis habitis, ejusque vel earum meliorationibus, ac in decennali residentia in Conventu; Et secundò benemerentia, quæ principaliter attenditur, non curata majori vel minori antianitate, cui datæ æquali concursu habilitatis, benemerentia prævalet, ut fuit dictum in Heliten. Prioratus Campaniæ 18. Maii 1618. coram Duno-zetto seniore aliàs sub nuncupatione Archiepiscopi Seleucien. allegari solito, quæ inter suas non est impressa, & in Melevitana Dignitatis 4. Aprilis 1642. coram Duno-zetto juniore inrer suas dec. 662. Lotter. lib. 2. q. 15. n. 48.

Et idèd cum in hac facti specie, antianitas esset æqualis, ac etiam æqualis præsupponeretur habitus circa residentiam ac meliorationes præcisè necessarias, hinc proinde, justè, ac rationabiliter dicebam Hieronymum prælectum fuisse ratione majoris benemerentie erga Religionem, nedùm quia meliorationes factæ in pluribus commendis pro ipsum possessis erant valde notabiles ac in decuplo majores illis, quas ad præcisos limites necessitatis solum fecerat alter oppositor; Resultantibus quoque dictis meliorationibus nedùm ab expensa burfali circa stabilium melioramenta, sed etiam ab exactissimis diligentibus, ac industria in recuperandis jurisdictionibus, & juribus honorificis ex prædecessorum negligentia penè amissis; Sed fortius major benemerentia resultabat ex sustentatione proprio sumptu unius triremis, cujus Præfecturam, per aliquos annos habuerat.

E converso autem, ex parte colligantis deducebatur solum benemerentia ratione majoris residentie in Conventu, ac exercitii Consilarii seu Auditoris super revisione computorum, quæ servitia nullam proportionem habere videbantur cum illis Hieronymi, eo præsertim Præfecturæ triremis; Tum ratione periculi ac incommodi propriæ personæ; Tum etiam ratione notabilis impensæ, quam occasione hujusmodi Præfecturæ in sustentatione triremis facere oportet, & in quo munere versatur majus servitium, quod huic Religioni præstari valet, cum versaretur propriè circa ejus institutum, Ac etiam quia si æqualis esset conditio ejus, quia extra omne periculum ac incommodum, civilem & commodam ducit vitam in potius delitiosa Insula Melevitana, ac ejus, qui cum tam magnis periculis, incommodis, ac sumptibus, unius triremis Præfecturam habet, actum esset de ista Religione, ac de sustentatione triremium, cum quibus Infideles, ac pyratæ coercentur dum tam magno Christianæ Reipublicæ beneficio, cum aliis non possent Religio ex solo publico ærario illas sustentare; Potissimè quia è converso, munera Ratiocinatoris & Consilarii, videntur extrà ipsius Religionis militare institutum, ac potius aliorum emolumentorum & utilitatis occasionem præbent, unde propterea quoad benemerentias, nulla videbatur adesse proportio.

Et fortius quia prætendebatur in facto, quod in oppositore potius aliqua concurreret demerentia, quæ sua servitia & benemerentias tolleret vel offuscaret, aut redderet minores, cum supponeretur inquisitus, ac pro aliquo tempore carceratus ob desertionem triremium, quod reputatur in militia maximum delictum gravissimis pœnis etiam ordinaria mortis puniendum, sive illa privationis munerum, quæ habentur cum incapacitate de obtinenda ad text. in lib. 3. §. non omnes & l. omne crimen §. qui in acie, ff. de re milit. l. defunctorum, C. eod. tit. lib. 12. l. infames 6. q. 1. Farin. q. 113. n. 7. & in Pragm. crimin. verbo miles n. 205. quia dicitur crimen læsæ Majestatis.

Et quamvis è converso doceretur de sententia absolutoria, atque constanter affirmaretur, quod fuisset indebita imputatio, Attamen cum ex inquisitione & carceratione resultasset talis qualis diffamatio saltem de facto, hinc ista sufficiens videbatur, non quidem ad inhabilitandum ad as-

sequenda, sed saltem ad offuscandum alia merita, & ne in concursu dignior censendus veniret, cum aliud sit considerare delictum in ordine ad formalem privationem ab assequenda, ac aliud in ordine ad inhabilitandum ad assequenda, ac aliud in concursu cum altero juxta distinctionem, de qua infra in Calaguritana beneficii de Bilbao, & in Novarien. disc. 70. & 71.

Et multo magis quia non agebatur de æquali concursu ad beneficium assequendum, itaut existente re in fieri, ageretur de quæstione, qui potius ex concurrentibus deberetur, & quis esset præeligendus, sed de his disputatur ad effectum infringendi prælectionem jam factam ac impugnandi iudicium M. Magistri ac Religionis super prælectione quæ eis in æquali concursu competit, cum in dubio non docto de irrationabilitate iudicii, præsumptio stet pro eligente, ut in terminis electionis dec. 289. nu. 25. & seq. p. 6. rec. & in terminis prælectionis ad parochiales, in quibus præeligendus est dignior, ut præsumptio stet pro iudicio Prælati præeligentis, Barbof. de Parocho p. 1. cap. 2. n. 141. cum sequent. Rota apud Cels. decis. 5. & 24. & infra sub tit. de Paroch.

Actum enim esset de hac Religione, ejusque servitio, si simpliciter residentia, & servitium caravanarum ejusdem ponderis essent; Eodem modo quo magna resultarent inconvenientia in militia, si exercitus Imperatori, vel Generali Præfecto adimeretur potestas gratificandi, inter duos milites in eadem legione æquè militantes in muneribus æquales, quorum unus altero ad hunc effectum magis mereri studeat; Potissimè autem ubi unus est miles stipendiarius Principis sumptu vivens, & qui per quamdam industriam speciem pro se sustentando militat; Alter verò militat proprio sumptu, & tanquam, ut vulgò dicitur, Venturiero, cum tunc absque dubio majus sit istius quam alterius meritum; Et hic erat casus, quoniam colligantis absque sumptu, & periculo, vel incommodè vixerat in Conventu cum expensis Religionis, vel cum emolumentis, quæ munera per ipsum exercita suppeditabant, E converso autem iste, cum periculo, incommodo, & notabili sumptu majora servitia Religioni præstiterat.

Objiciebatur è converso in Hieronymo demerentia, ex eo quod in obsidione Insulæ non parvisset litteris M. Magistri non accedendo ad eam pro defensione, sed nimis de facili sublatum fuit objectum ex solo facto, stante justificato impedimento actualis infirmitatis.

Quarè unica difficultas restringebatur ad dictum defectum non bene justificatæ residentie decennalis in Conventu, cum de illa solum constaret per annos circiter octo; Respondebam tamen, atque Rota in prima disputatione coram Albergato admisit responsionem, quod scilicet tempus deficiens suppletum remaneret cum biennali residentia in triremibus, & cum unius earum Præfectura ut supra, quoniam absens causa Reipublicæ habetur pro præsentate, ac residente, etiam quoad officia & munera solis residētibus conferenda, ut in specie de absente ex causa bel. li Bart. in l. ultima nu. 3. ff. de integr. restit. Menoch. conf. 182. li Bart. in l. ultima nu. 3. ff. de integr. restit. Menoch. conf. 182. li Bart. in l. ultima nu. 3. ff. de integr. restit. Menoch. conf. 182. Et in specie hujus Religionis, ut absens pro ejus servitio habeatur pro residente, habetur in Melevitana commenda 8. Junii 1646. Bichio; Et est generale in Canonico absente pro servitio Ecclesiæ, ut in sua materia sub tit. de Canon. cum quibus proceditur dec. 243. in fin. p. 6. recent. & in Orum militum proceditur dec. 243. in fin. p. 6. recent. & in Ordinatione Capitulari anni 1608.

Adhuc tamen difficultas non cessabat, quoniam servitium in triremibus juxta ordinationem Capitulare anni 1597. concordantem cum ordinatione quinta de triremibus 1597. concordantem cum ordinatione ad effectum, ut facit habere pro præsentate & interessente ad effectum, ut etiam absens possit eligi ad hujusmodi Dignitates, nihil vero disponitur super decennali residentia in Conventu; potissimè quia per ordinationem Capituli generalis anni 1631. id expressè declaratur, ut scilicet servitium triremium suffragetur earum Præfectis seu Ducibus pro absentia & caravanis, non autem pro residentia decennali in Conventu, & quinquennali in commenda; Et quamvis in decisione primæ instantiæ coram Albergato responderetur de dicta ordinatione non esse habendam rationem utpotè Apostolica auctoritate non confirmatam, stante quod adversatur Statutis generalibus à Pontifice confirmatis, ut advertitur decis. 136. sub num. 4. part. 7. recent. Nihilominus reponso non videbatur satisfacere, atque in alia instantia habebatur difficultas, cum dicta ordinatio non ad-

versetur alicui Statuto expresso, sed potius declaret, quam presentiam tale servitium suppleat; Potissimum quia ex ordinatione quarta de triribus non potest eligi in Ducem triribus, nisi, qui compleverit residentiam decennalem: ergo dici non potest, quod hujusmodi servitium seu Praefectura suppleat hanc residentiam, quae supponenda est tanquam antecedens necessarium completa prius, quam hujusmodi munera obtineantur, ita ut Hieronymus ad effectum obtinendi triribus Praefecturam obtinerit dispensationem Apostolicam super dicta ordinatione, ac defectu residentiae.

Considerabam, an stante dicta dispensatione, videretur ita decennium habitum pro completo, atque ad omnes effectus remotum obstaculum; Verum consideratio non erat tuta, ex recepta propositione, de qua apud Cels. *decif. 69.* quod dispensationes tamquam odiosae sunt strictè intelligendae, neque extendendae de casu ad casum, atque concessae quoad unum impedimentum, seu effectum non suffragantur quoad alterum, & de qua conclusione habetur in *Beneventana sub tit. de pensionibus ac alibi.*

Melior responsio videbatur alia insinuata etiam in decisione coram Albergato, quod in eadem ordinatione anni 1631. dicta residentia decennalis possit terminari, tam in Conventu, quam extra pro servitio Religionis, ibi, quale per se potest fornare tanto in Convento, quanto fuori di esso, quod bene comprobatur videtur à declaratione facta à Consilio de anno 1608. ubi habetur, quod Dux triribus si post expectativam de licentia M. Magistri discesserit à Conventu & ubilibet resederit, etiam extra commendam, gaudere debeat residentia conventuali, unde propterea in similibus expectativis concessis post dictum annum 1631. fieri consuevit mentio dictae declarationis anni 1608. ut ita Duces triribus certi redderentur, quod extra Conventum residentiam perficere possent; Et quidem merito, ut illi, qui adeo magnum & conspicuum servitium Religioni praestiterunt, impediti non remaneant ad assequendas primarias Dignitates, ob quem finem hoc servitium Praefecturae triribus cum tot periculis, incommodis, & sumptibus praestatur, alias absque dubio non praestandum, cum gravissimo Religionis praesidio, ut supra; Et ideo cum in facto doceretur, Hieronymum post dictam Praefecturam resedisse per decem circiter annos ultra quinque obligatorios in commenda Cicciani, illam adeo notabiliter cum ejus praesentia meliorando, hanc residentiam abundè supplebat dictum defectum biennii.

Replicabatur per scribentes in contrarium quod dicta declaratio anni 1608. intelligenda esset, quatenus commemorantes extra Conventum existant in servitio Religionis, ac ejus occasione absint; Verum replicatio non videbatur subsistens, cum id in dicta declaratione non contineretur; Et nihilominus dicebam difficultatem tolli ex facto, quoniam dicta residentia in commenda, ob istius adeo notabilem meliorationem, dici poterat redundare in servitium; Et clarius quia commemorando in hoc temporis intervallo in eodem loco commendae satis proximo Civitati Neapolis, vel quandoque in ipsamet Civitate, assistentiam praestitit libris in illis Tribunalibus agitatis pro recuperandis jurisdictionibus, aliisque juribus, ex praedecessorum negligentia penè amissis, quarum litium felix eventus absque dubio, sine praesentia, assistentia, & summa diligentia; multisque sumptibus dicti Hieronymi sequutus non esset, unde propterea magis Religionis interfuit, ipsum in istis locis esse, quam in Conventu residere; Atque ex hoc probabiliter confirmatio sententiae sperabatur; quando disputatio ulteriorem habuisset progressum.

ANNOT. AD DISC. LXVII. & LXIX.

DE Commendis, & Dignitatibus Religionis Hierosolymitanæ habetur alibi actum ad diversos effectus, & signanter sub tit. de Praemin. disc. 32. & seq. de Pens. disc. 42. & in cod. tit. de Pens. disc. 89. & 92. in Adn. ad S. C. T. disc. 13. & in hoc tit. disc. 117. & 121.

Prima decisio emanata in casu, in quo disc. 68. est impressa par. 14. rec. dec. 88.

MELEVITANA PRIORATUS ECCLESIAE PRO HIERONYMO MAMO CUM PETRO VIANO.

Discursus in congressu.

De eadem materia Dignitatum Religionis Hierosolymitanæ debendarum ratione majoris benemerentiae, ita ut non possit praeligigi dignus, omisso digniore, magisque merente.

Et an Prioratus Ecclesiae veniat sub nomine aliarum Dignitatum. Religionis, quae conferri solent militibus Justitiae, Ac de requisitis necessariis pro hujusmodi Dignitate obtinenda.

S U M M A R I U M.

- 1 EX quibus ordinibus constituatur Religio, Hierosolymitana.
- 2 U Prioratu Ecclesiae ejusdem Religionis.
- 3 Causae controversiae.
- 4 Causae Religionis Hierosolymitanæ committuntur per Signaturam Gratiae.
- 5 De requisitis necessariis pro habilitate ad assequendas dignitates.
- 6 Prioratus Ecclesiae est dignitas etiam super alias.
- 7 Quod in spiritualibus sit major M. Magistro.
- 8 In Commendis attenditur sola antianitas, sed in Dignitatibus attenditur benemerentia.
- 9 An beneficia conferri debeant digniori, vel sufficiat conferri digno.
- 10 Antianitas importat benemerentiam.
- 11 De qualitatibus inducentibus benemerentiam.
- 12 An beneficia debeantur potius civibus, quam exteris.
- 13 Quod aliqua munia non causent benemerentiam si sunt affectata.
- 14 Quomodo procedendum sit in materia benemerentiae.

D I S C. LXIX.

Constituta est Sac. Religio Hierosolymitana ex tribus profitentium ordinibus, quorum primus est militum Justitiae, non nisi in qualitate generosae nobilitatis admittendorum; Alter verò Fratrum Cappellanorum Conventualium, qui in Ecclesia Hospitalis Melevitani, sive Conventus quaedam Canon. corum figuram, etiam cum honorificis insignis faciunt; Et tertius Fratrum de obedientia, qui vulgò nuncupantur *servientes*, subdivisi in duas species, quarum una est clericorum; qui Cappellanorum inferiorum seu habentium beneficia servitoria speciem praeserere videntur; Et altera est militum non nobilium, qui *servientes armorum* dicuntur, ultra alios, qui formale votum non emittentes, non sunt veri Religiosi, sed potius species oblatorum, ut sunt praesertim milites obedientiae magistralis, qui vulgò dicuntur de media Cruce, juxta distinctionem, de qua praesertim in *Fulginate. coram Verospio impress. dec. 15. par. 11. recent. & post Dian. p. 10. & p. 11.* ac etiam habetur actum in *Perusina Successionis sub tit. de testamentis*, & insinuatur sub tit. de Praeminentiis disc. 32. & seq. ad materiam nobilitatis requisitae pro habitu militum justitiae.

Dicti verò secundi ordinis Cappellanorum Conventualium, ita ut dictum est, facientium figuram Canon. corum, atque constituentium Collegium Ecclesiae dicti Hospitalis, & Conventus, Caput seu Praelatus, primaque Dignitas est Prior Ecclesiae, cui incumbit universalis cura parochialis, ac spiritualis omnium militum aliorumque servientium, ac subditorum Religionis non subjectorum jurisdictioni, & curae etiam sacramentali Episcopi Melevitani, aliorumque Ordinariorum, & sic est quasi Episcopus, seu Praelatus spiritualis Religionis, obtinens etiam praeminentiam magnae Crucis, ac sessionem in Concilio supra alias Dignitates Religionis post M. Magistrum.

Vacante igitur hoc Prioratu per obitum possessoris, atque concurrentibus Hieronymo, & Petro, pro majori parte votorum Consilii sequuta fuit electio in persona Petri; quare Hieronymo, ab hoc irrationabili iudicio appellante, assumpta fuit disputatio in Signatura Gratiae pro obtinenda commissione appellationis in Rota, stante stylo insinuato in *Melevitana, seu Aquilana habitus sub tit. de Praeminentiis*

4 *minentiis disc. 34.* ut causae istius Religionis non nisi per viam Signaturae Gratiae committantur, atque commissio obtenta fuit in Rota coram Cerro, sed alteriore progressum causa non habuit ob Hieronymi praemortem.

In hac igitur praeparatione disputationis habendae in Rota, ac etiam in praeparatione disputationis habendae in Rota, duae erant inspectiones, Una super habilitate dicti Petri ex eo, quod non haberet requisita necessaria ad assequendam hanc dignitatem, quorum praecipuum est ut habeat annos quindecim habitus, & professionis juxta *statut. tit. 3. de elect. c. 9.* Et altera super dictorum concurrentium majori benemerentia quae in dignitatibus hujus Religionis principaliter attendenda est.

Prima inspectio utpotè nudi facti, ad causae Patronos magis quam Advocatus pertinebat super facti scilicet qualitate, ex qua resolutio penderet; Quatenus verò pertinet ad alteram inspectionem benemerentiae; Dicebam scribens pro Hieronymo appellante, certum esse istum Prioratum dicendum esse Dignitatem sicuti sunt alii Prioratus, ac Bajulivatus Religionis; Quinimò esse aliis dignitatibus majorem, non solum ob praeminentiam loci dignioris in Consilio aliisque functionibus, sed etiam quia est dignitas cum jurisdictione & administratione, ut in specie Rota apud Puteum *dec. 104. lib. 3. n. 3. & per totum*, Adeo ut antiquitus controversiam habuerit cum ipso M. Magistro, atque apud Caputaquen. *dec. 219. p. 1.* dicatur eam ratione jurisdictionis spiritualis & curae animarum dici posse majorem, ducto argumento à dispositione *text. in c. solita de majoritate & obedientia cum ibi notatis*, ac aliis quae à simili habentur deducta in *Caren. throni sub tit. de Praeminentiis disc. 26.*

Quo posito resultat certum principium, de quo apud Dunoz. Seniore *dec. 266. n. 5. & per tot.* apud Dunoz. Junior. *dec. 662.* cum aliis *disc. proximè praeced.* quod in ista Religione, licet in commendis praesupposita habilitate resultante à requisitis per stabilimenta praescriptis attendatur solum ordo antianitatis, in Dignitatibus tamen attenditur major benemerentia, ut ita milites, aliisque ejus Religionis professores per hujusmodi dignitatum spem alliantur ad bene servendum, & sic quod in concursu conferri debeant dignioribus, neque in hoc Religio habeat liberum arbitrium, sed ita refrænatum.

Fortius verò in ista dignitate, non solum ob rationem generalem, seu communem aliis dignitatibus, sed etiam quia admixtam habet curam animarum, ac administrationem spiritualem; Ut enim insinuatur *supra in Calaguritana disc. 67.* non levis quaestio est inter scribentes, an beneficia, & dignitates per se conferri debeant dignioribus, vel sufficiat conferre dignis absque hac necessitate conferendi dignioribus; Et licet in Canonicatibus, aliisque beneficiis annexam non habentibus curam animarum ac administrationem spiritualem, magis communis, atque ex usu recepta opinio sit, ut sufficiat conferre dignis, in beneficiis tamen curatis, probabilior videtur altera, ex deductis per Aden. ad Greg. *dec. 11. Buratt. & Add. dec. 635. Cels. dec. 24. n. 9. dec. 262. p. 10. rec.*

Unde propterea videmus, quod in parochialibus, per Sac. Conc. Trid. refrænata est illa facultas, quae aliàs locorum Ordinariis seu aliis collatoribus competit, atque restricta ad eos, qui in concursu per examinatores renunciantur idonei, data solum Ordinario facultate praeligendi inter candidatos, quae neque est libera, dum ab hujusmodi praeselectione, quoties praetenditur irrationabilis, datur appellatio, ut pluries infra in sua materia *sub tit. de Parochis*, ubi de hac provisione parochialium per concursum; Et consequenter in ista dignitate magis restrictum, ac refrænatum videtur arbitrium Religionis ad limites benemerentiae, quam in aliis dignitatibus.

Applicando igitur ad rem, utraque circumstantia in Hieronymo concurrebat in gradu longè excedente, antianitatis scilicet, ac servitorum & benemerentiae, dum supponebatur in facto illum habere antianitatem annorum 51. cum residentia annorum 43. E converso Petrus supponebatur juvenis aetatis annorum 27. atque ut supra, erat in controversia, an haberet necne annos quindecim habitus ac professionis, ipsa enim antianitas de per se inducit quoque benemerentiam, ut generaliter probant *glof. & DD. in c. cum in cunctis de electione per illum text. & dixit saepius Rota praesertim dec. 232. n. 10. p. 11. rec.*

Concurrerat quoque benemerentia, dum in facto iustificabatur quod Hieronymus, ultra caravanas, ac melioramenta commendae per cum possessae, per spatium 12. an-

norum laudabiliter exercuerat laboriosum officium Superioris ipsius Ecclesiae Conventualis, atque per quadriennium cum summa commendatione administraverat Collegium Divi Pauli inscripta, & per aliud quadriennium Hospitale S. Spiritus in Rabato, quodque in obfidionem Turcarum de anno 1644. Religio ejus curae & gubernio commendavit sexcentum circiter cives inutiles qui pro meliori defensione transmissi fuerunt ad Regnum Siciliae.

Et his addebatur etiam qualitas, quod esset civis, seu Insulanus, ac de familia nobili fatisque Religionis benemeritae; Licet enim in beneficialibus ex regula, quod apud Deum non est exceptio personarum, ista qualitas civilitatis non reputetur necessaria; Attamen data aequali idoneitate, atque in concursu, dicitur considerabilis, ac specie etiam benemerentiae, ob quam ceteris paribus praelatio saltem de congruo debeat ex collectis apud Carill. *dec. 66. aliàs dec. 232. p. 7. rec. & pluries in praecedentibus.*

E converso autem, Petrus tam in aetate, naturali, quam in tempore habitus ac professionis erat adeo notabiliter inferior, ut supra; Et quamvis exercuisset penè notabiliter omnia munera, quae exercuerat Hieronymus, & quae esse solent hujus dignitatis praeparatoria, nempe, vice Prioris, ac Administratoris dicti Collegii Divi Pauli, & Eleemosynarii, necnon confessorii M. Magistri; Attamen ultra quod in pluribus considerabatur in facto incompatibilitas, totum sequutum erat intra breve tempus triennii circiter; Et quod magis, ita affectatè jam imminente hujus dignitatis vacatione ob nominationem praedecessoris Prioris ad Episcopatum ejusdem Insulae, cujus assequutio ob aliqua impedimenta ita per hoc spatium dilata fuit, ideoque dicebam, quod benemerentia ita regulari deberet inspecto tempore quo de facto certificata fuit dignitatis vacatio, per nominationem possessoris ad dictam aliam majorem dignitatem incompatibilem.

Et quamvis reflecterem ad ea quae egomet deducebam in dicta *alia Melevitana disc. praeced.* quod in hac benemerentiae materia procedendum non est cum rigorosa libra in manibus, sed in aliquo deferendum venit arbitrio Religionis propter bonas, ac respectivè malas consequentias aliàs exinde resultantes, Ac etiam quia non semper illae circumstantiae ex quibus benemerentia, vel qualitas dignior resultat, concludunt ac attendi debent, quoniam ut advertitur *intra sub tit. de Parochis* in proposito praeselectionis per Episcopum faciendae in concursu eorum, qui per examinatores synodales habiles ac idonei reputati sunt, licet qualitas Doctoratus, vel majoris scientiae, sive aetatis, cum similibus, regulariter faciat aliquem digniorem, ex iis quae nimium frequenter firmata habemus per Rotam in tot decisionibus editis super beneficiis dioecesis *Calaguritanae*, quando procedebatur cum opinione quod indultum Clementinum injungeret necessitatem eligendi digniorem ex deductis in *dicta Calaguritana disc. 67.* Attamen non semper id concludit, quoniam stant bene simul, aliquem esse magis doctum & graduatum aliasque majores qualitates habere, & tamen ob viram & mores, seu ratione majoris prudentiae & gratitudinis populi digniorem reputari alterum juniorem minusque litteratum, habentem tamen aetatem ac litterarum sufficientem, ut *sub dicto tit. de Parochis.*

Verum hæc admittendo tanquam vera, credebam dari non posse hujus theoricæ applicationem ad praxim, ob satis notabilem differentiam, tam circa aetatem, quam circa habitum, ac servitia, aliasque circumstantias, ut supra; unde propterea irrationabilitas iudicii ex hæctenus deductis videbatur clara; Licet enim vera & rationabilis sit dicta theoricæ, attamen intelligenda est discretè, ac sano modo arbitrio boni viri, ad effectum tollendi necessitatem regulandi benemerentiam cum rigorosa libera per uncias, non autem quando adeo notabilis dignoscitur differentia, seu inaequalitas, quae irrationabilitatem iudicii clarè praeseferat, quoniam aliàs nunquam daretur casus appellationis ab irrationabili iudicio, neque istius retractatio; Non potuit autem super his certum, ac maturum iudicium pro veritate efformari, cum solum incidenter actum sit in Signatura Gratiae, unde ignotum est quid per alteram partem in disputatione causae principalis deduci posset, dum mors litem terminavit.

CALAGURITANA BENEFICII DE BILBAO PRO IGNATIO ABOLANCA, CUM ANTONIO.

Casus decifus per Rotam pro Ignatio.

De incapacitate, seu minori benemerentia personæ aliâs capax, ac magis materiæ, ob inquisitionem vel diffamationem simoniæ, seu alterius delicti quamvis concludens ac perfecta probatio non adfit; Et de differentia inter jus quæsitum, & quærendum, ad effectum inspiciendi, An requiratur perfecta probatio, vel sufficiat sola inquisitio seu diffamatio; Et quando dicatur agi de jure quæfito vel quærendo.

S U M M A R I U M,

- 1 FActi series.
2 Resolutiones causæ.
3 Admittendi non sunt ad beneficia diffamati de crimine, quamvis istud non sit concludenter probatum.
4 De conclusione, quod simonia, vel aliud delictum est perfectè, & concludenter probandum.
5 Datur distinctio quando procedat conclusio de qua n. 3. & quando altera, de qua n. 4.
6 Conclusio de qua n. 3. procedit etiam si adfit sententia absolutoria cum declaratione.
7 Qualis debeat esse diffamatio, ut dictum officium cooperetur.
8 De diversa specie sententiæ absolutorie.
9 Simonia inscit actum etiam ubi non est culposa.
10 De consilio Menochii quod liceat aliquid dare, ut dignior non postponatur minus digno.
11 De specialitate circa concursum in beneficiis curatis.
12 De distinctione Abbatis circa conclusionem, de qua nu. 10.
13 Oppositio debiti in certo genere personarum tribuit jus considerabile.
14 Intellige quoad clausulam, dummodo alteri non sit jus quæsitum.
15 De distinctione etiam in materia beneficii de jure in re & de jure ad rem, & de jure ad beneficium uti debitorum, & uti debendum.
16 Quid ubi agitur de beneficiis debitis certo generi personarum, vel ex presentatione, vel electione.
17 De differentia quando unus tantum est presentator, vel oppositor, vel sunt plures concurrentes habentes eandem qualitatem, vel quando est unus majus jus habens.

D I S C. LXX.

Concurrentibus ad patrimoniale beneficium ad formam Clementini indulti seu Constitutionis, Antonio, & Ignatio, illo præelecto, hic juxta tunc vigentem usum in omnibus ferè casibus, appellationem interposuit ab irrationabili eligentium judicio, Et commissæ causæ in Rot. cor. Bichio, sub diebus 1. Julii 1655. & 15. Maii 1656. ad favorem Ignatii appellantis prodierunt resolutiones, quæ habentur impressæ dec. 78. & 172. p. 12. rec. ac repetitæ, decif. 25. & 20. post Zuff. de legitim. process. & dec. 21. & 22. post Tondut. de penson. Ad quarum decisionum normam expedita sententia, ista confirmata fuit in secunda instantia cor. Albergato prævia decisione 18. Junii 1657. impress. eadem p. 12. rec. dec. 267. ac etiam confirmata in tertia instantia cor. Priolo prævis tribus decisionibus, duabus scilicet super meritis negotii principalis, sub diebus 14. Januarii & 17. Junii 1658. & altera sub die 25. Januarii ejusdem anni super denegatione remissionis per Antonium petitæ, quæ decisiones habentur etiam impressæ in d. p. 12. rec. decif. 301. 305. & 366. unde propterea, stantibus tribus conformibus executionum mandatibus, causa finem habuit. Istarum resolutionum fundamentum fuit, præfati Antonii, aliâs ratione ætatis, sacerdotii, ac experientie in cura animarum dignioris, inhabilitas seu demerentia resultans a diffamatione ac inquisitione de simonia commissâ cum examinatore pro hujusmodi præelectione obtinenda, quoniam ad beneficium assumendus non est ille qui de aliquo crimine diffamatus, scandalum populo præbere potest, ad text. in c. 2. & c. penult. ac finali de purgatione Canonica, c. tantis, Daniel. 81. distinct. c. omnipotens de accus. Abb. in c. 1. n. 8. de elect. Calder. cons. 9. de prob. cum concord. per Lotther. l. 2. q. 31. n. 146. cum seq. bene ad rem, Rota apud Co-

m titulum dec. 119. n. 3. decif. 77. & 216. post secundum volum. conf. Farin. in Sabinen. concursus cor. Sacrato apud Marches. de commiss. p. 1. fol. 291. cum aliis in dictis hujus causæ decisionibus, præsertim in primis coram Bichio, cum quibus aliæ procedunt.

Institutebatur per scribentes pro Antonio in regula, quod cum delicta non præsumantur, ille qui de crimine objicit, atque in objecto ejus intentionem fundat, tenetur illud plenè & concludenter probare; Ut ultra generalia, in his specialibus terminis simoniæ; quod ejus omninò concludens ac perfecta probatio requiratur cum suis requisitis, illo præsertim essentiali conditionis præcedentis, cæteris relictis firmant Paris. de confidentia q. 72. nu. 3. Put. dec. 167. l. 2. Seraph. decif. 1029. Comit. dec. 114. Mant. decif. 211. Caval. dec. 352. Bur. & Add. dec. 445. decif. 538. part. 4. rec. tom. 3. & in aliis.

Dicebam tamen scribens pro Ignatio; atque Rota admittit, utramque conclusionem esse in suis respectivè casibus veram, ideòque punctum esse in applicatione; Ista enim posterior super concludenti ac perfecta simoniæ vel alterius criminis probatione procedit, quando agitur ad effectum pœnæ formalis privationis beneficii jam obtenti ac juris validè & perfectè quæsitæ, atque in his terminis loquuntur præfata ac aliæ auctoritates; Secus autem ad repellendum à jure quærendo, & sic à beneficii asequutione, quoniam tunc omninò verius est, solam diffamationem de facto sufficere, ex qua resultat superius insinuata ratio, vel effectus, quod scandalum populo præbiturus esset, sive resultat quædam diminutio existimationis ac benemerentie, ut propterea in beneficiis, quæ digniori vel magis benemeritò danda sunt, alter concurrentes præferri debeat, ut advertitur supra in Melevitana Bajulivatus disc. 68. & alibi in præcedentibus.

Idque adeò verum, quod etiam si inquisitus absolutoriam reportasset, quoties ista non provenit ex capite innocentie, adeò ut omninò diluat maculam ac diffamationem, adhuc intret idem obstaculum, ut advertitur in decif. 119. Comituli, & in allegata Sabinen. concursus cor. Sacrato apud Marches. cum aliis in hujus causæ decisionibus, quoniam punctus non est in delicto, ejusque punitione, sed est in dicta ratione diffamationis de facto, quoties tamen ista habet aliquod fundamentum, atque viget apud graves, & probos, secus autem ubi esset diffamatio calumniosa & affectata apud leves malevolos juxta cons. 6. Navarr. lib. 5. de accusat.

Unde cum in hac facti specie, ex ejus circumstantiis gravia resultarent damnicula, atque constaret diffamationem esse in toto populo, etiam apud viros graves & qualificados, sententia verò absolutoria sequuta esset, non ex capite innocentie, sed ex altero non concludentis probationis, Et quam absolutorie speciem juxta diversos Tribunalium, vel regionum stylos criminalitæ concipere solent, vel cum clausula, ex hactenus deductis, vel cum altera, novis non supervenientibus &c. hinc resultat, ut absolutus remaneat adhuc sub eodem iudice ac sub specie inquisitionis, & consequenterposito, quod ageretur de jure quærendo, itaut versaremur in secunda parte dictæ distinctionis, certum remanebat conclusionem intrare.

Clarius verò, quoniam non agebatur de crimine extraneo, accidentaliter influente ad materiam, ob solam inhabilitationem personæ, juxta casus, de quibus d. disc. 68. & disc. seq. ac in dicta Sabinen. concursus coram Sacrato, & aliis allegatis, sed agebatur de diffamatione criminis principaliter ac directè & immediatè percutientis ipsum actum electionis seu collationis beneficii, unde videtur concurrere aliquid magis speciale in crimine simoniæ quam in aliis, quoniam ubi simonia contrahitur per tertium ignorante privato, non resultant pœnæ simoniæ insinuatæ, illa præsertim privationis aliorum beneficiorum, sed bene resultat nullitas ipsius provisionis, in qua simonia etiam sine culpa provisi interveniat, Cassador. decif. 4. de sequest. decif. 161. nu. 5. p. 1. divers. Pac. Jordan. var. elucumbrat. tom. 2. l. 10. tit. 11. nu. 9. Et fortius ubi agitur de simonia, quæ resultat in beneficiis providendis per concursum, ac per viam justitiæ magis quam gratiæ, quodque illa non est ad obtinendam pars distinctionis super jure quærendo, quando ageretur de beneficio liberæ collationis, secus autem ubi de illo, quod per necessè debitum ex privilegio vel Statuto certo generi personarum, ut in præfenti, dum hæc beneficia ex dicta Constitutione debentur patrimonialibus, qui proinde dicuntur habere jus, ex punctualiter firmatis per Man-

Dicebant scribentes pro Antonio, præmissa rectè procedere, ubi diffamatio præstatio pecuniæ, vel alterius rei tem-

temporalis causaret simoniam, quando verè intervenisset, secus autem ubi, data etiam vera probatione, tale crimen non adesset, atque hunc dicebant casum freti auctoritate Menochii cons. 67. n. 13. ubi firmetur conclusio, ut non committatur simonia ob pecuniam, quam dignior dedisset ad effectum, ut minus digno non postponeretur, quoniam cum ita beneficium de justitia sibi debitum esset, ita pecunia vel res temporalis potius dari dicitur pro removendis indebitis molestiis de facto, quam pro assequutione beneficii, vel rei spiritualis, Adinstar præbentis pecuniam banitis ac latronibus, seu hostibus pro redemptione ejus personæ aut bonorum, sive pro evitandis majoribus damnis & molestiis.

Respondendam tamen, atque Rota complexa est responsionem, istum doctissimum auctorem, (in prophanis versatissimum, non tamen adeò in spiritualibus,) in hac parte alioquo æquivoco laborare (nisi dicamus esse de illis; æquivocis voluntariis, in quæ etiam doctissimi viri incidunt, quando scribunt conducti ad causæ opportunitatem;) Id enim procedit, vel ad effectum, ut ista dici posset probabilis excusatio in criminalibus ab incurso gravium pœnarum, vel quod etiam civiliter ad excusandum à pœna privationis aliorum beneficiorum, nullatenus verò ad effectum nullitatis ipsius actus, & multò magis ad istum effectum præelectionis, quoniam in Concilio Tridentino hæc examinata fuerunt, ea que illis P. P. rectè cognita, sed quoniam hujusmodi declarationes seu limitationes præbere solent lacum aditum fraudibus, quodque sub hoc prætextu simonia licite committatur, idcirco, quoties præsertim agitur de hujusmodi beneficiis providendis per concursum, atque de corruptela cum examinatore, Concilium per verba generalia & effrenata id omninò prohibuit, ut advertunt Masfobr. Riccius & cæteri late collecti per Barbol. ad idem cap. 18 sess. 24. de reform. nu. 106.

Præterea Menoch. procedit cum auctoritate Abbatis in c. nobis n. 5. de electione, bene loquentis, sed malè applicati; Distinguit enim Abbas, quod aut aliquid temporale datur electoribus pro electione faciendâ, & tunc, sive ab ipso eligendo, sive à tertio detur, semper intrat simonia; Aut datur conjunctis eligere debentium per tertium, putà per conjunctos eligendi, absque scientia, tam electorum, quam electi vel eligendi, itaut agatur de puro facto inter tertios, & tunc non intrat simonia; Aut per ipsum eligendum, seu per tertium de ejus scientia & voluntate, dignior verò qualitas consistat in facto certo proveniente à qualitate naturalis, ob quam absque examine virtutis ac animi dotium, de justitia illi debitum sit beneficium seu præelectio, aliâs cum injustitia non obtinenda, putà quia debitis beneficii ex Statuto vel consuetudine civibus, aut personis de certo genere, ille qui est certò civis vel de illo genere, timeat ex injusta concussionem postponi extero vel extraneo, & tunc dicitur verè redemptio indebitæ molestiæ, quæ tamen ad tollendam delinquendi occasionem, stante dicto decreto Concilii Tridentini, quoties ejus forma adhibetur, neque admittenda est ut supra, Aut demum qualitas dignioris sed benemerentiæ non pendet à dicto facto certo inalterabili per naturam, sed pendet à virtutibus; ac animi dotibus librandis per electores, seu examinatores, & tunc id nullatenus recipiendum est, quoniam ut bene advertit Abb. ubi supra, saltem adesse dicitur aliud crimen ambitionis & superbiæ, quæ ineffe dicitur, opinando se ex virtutibus ac animi dotibus digniorem esse.

Et ulterius cum pendeat ab electoribus ac examinatorebus tenere libram in manibus, ac judicare de majori vel minori virtute, seu majori vel minori benemerentia, nunquam in ista libra admittenda est mixtura pecuniæ vel alterius rei temporalis, quæ fascinando librantis intellectum, frequenter causare solet injustam præponderantiam, concurrente etiam ratione scandali; Unde propterea quicquid sit ad effectum aliarum pœnarum, ad illum tamen nullitatis ipsius actus, sive illum de quo in præfenti, nullo pacto ista propositio admittenda est.

Major igitur ac penè tota hujus controversiæ inspectio versabatur circa applicationem, an scilicet ageretur de jure quæsitto, vel de jure quærendo, & sic an versaremur in prima vel in secunda parte dictæ distinctionis; Dicebant enim scribentes pro Antonio, quod tunc intraret secunda pars distinctionis super jure quærendo, quando ageretur de beneficio liberæ collationis, secus autem ubi de illo, quod per necessè debitum ex privilegio vel Statuto certo generi personarum, ut in præfenti, dum hæc beneficia ex dicta Constitutione debentur patrimonialibus, qui proinde dicuntur habere jus, ex punctualiter firmatis per Man-

dos. cons. 5. in qua auctoritate magnum constituebatur fundamentum, quodque per oppositionem hujusmodi patrimonialium in beneficio vacato acquiri dicitur jus considerabile; ut habetur apud Lotther. lib. 2. q. 51. n. 38. & seq. Burat. dec. 55. nu. 4. in Calaguritana S. Joannis de Molinar. cor. Cerro dec. 193. n. 9. & 10. p. 11. rec. & in aliis.

Verum inspecta etiam veritate, neque istud fundamentum subsistebat; Dicta enim propositio, quod in hujusmodi beneficiis debitis certo generi personarum, ex sola oppositione, acquiratur jus considerabile, rectè procedit ad effectum clausulæ, dummodo non sit alteri jus quæsitum, in quibus terminis loquuntur Mandos. d. cons. 5. dictæque aliæ auctoritates & decisiones, vel alium similem, non autem ad istum effectum, ad quem tunc dicitur agi de pœna formalis, ob quam necessaria est perfecta & concludens probatio delicti punibilis, quando agitur de privatione beneficii jam assequuti, & possessi, vel etiam non possessi, de quo non possessor contendat, potius tanquam sibi debito, quam sibi debendo, & sic de jure in re potius quam ad rem, ut de hac distinctione juris in re, & ad rem etiam in beneficiis, Gonz. ad regul. 8. gl. 9. nu. 88. Garz. p. 4. c. 2. & 3. cum aliis in hujus causæ decisionibus; Et confert distinctio in hac beneficii materia passim recepta in proposito beneficii litigiosi ad effectum subrogationis ac alios circa actionem vel litem super beneficio tanquam debito, vel tanquam debendo, ut advertitur in præcedentibus ad materiam subrogationis dandæ colliganti ac alibi.

In hoc autem differunt beneficia liberæ collationis; ac alia debita certo generi personarum, quod in prima specie, per oppositionem, seu petitionem, nullum jus quæritur, nec in re, nec ad rem, in secunda verò specie acquiritur jus, sed ad rem, non autem in re, ut per Gonz. d. gl. 9. nu. 88. Lotter. lib. 2. q. 51. nu. 34. Adde. ad Burat. d. dec. 55. nu. 9. dec. 193. p. 9. rec. cum aliis in hujus causæ decisionibus; præsertim in primis coram Bichio, quoniam etiam patrimonialis, qui se opposuit, ex illiteratura vel alio impedimento, reputari potest incapax, vel minus dignus.

Quinimò etiam habens præsentationem patronorum ad Beneficium de jure patronatus, cui de justitia debita est institutio, sive habens electionem, adhuc à Superiore non confirmatam, non dicitur habere jus in re, sed potius ad rem, quoniam dari potest justa causa, ob quam Superior denegare valeat confirmationem vel institutionem; Atque in fortioribus terminis habetur de habente provisionem Apostolicam in forma dignum, quod neque dici potest habere jus in re, antequam illud per exequutorem decernatur, ut generaliter de hujusmodi provisione in forma dignum habetur pluries in præcedentibus, & in specie advertitur in Novarien. disc. seq. Et de jam approbato per examinatores synodales in concursu ad parochialem habetur in d. Sabinen. concursus coram Sacrato, & tamen juxta magistralem dec. 18. Cassador. de præbend. majus absque dubio est jus habentis præsentationem patronorum, vel electionem sive approbationem examinatorum, quam habeant hujusmodi ex sola qualitate naturali se opposentes.

Fortius verò, ac extra omnem difficultatem, quando talis oppositor non est solus, sed alios habet concurrentes pariter patrimoniales, seu ejusdem generis, unde inter habentes eandem qualitatem naturalem agatur solum de præelectione ratione dignioris qualitatis seu majoris benemerentiæ, tunc enim dictum jus dicendum videtur magis considerabile, quando oppositor vel concurrentes est solus, cui data capacitate per necessè debetur institutio vel collatio, qua denegata prætendat Superior ob præsentationem vel nominationem indigni habere liberam collationem extra genus, cum tunc videatur species pœnæ formalis ac positivæ declarationis indignitatis seu incapacitatis, & tamen etiam isto casu concordant Beneficialistæ, quod ante actum auctorizabilem institutionis seu collationis, aut confirmationis, haberi dicitur solum jus ad rem, non autem in re; Bene verum, quod isto casu magis circumpectè procedendum est, atque si non omninò concludens ac perfecta probatio, longè tamen vehementior suspicio ac diffamatio pro Superioris prudenti arbitrio desideranda videtur; Unde propterea ista videtur materia potius facti, quam juris, ex singulorum casuum qualitate, ac circumstantiis regulanda, cum prudenti beneque regulato arbitrio.

ANNOT. AD DISC. LXX. & LXXI.

DE concernentibus exclusionem ab assequutione beneficii ob criminis inquisitionem, seu diffamationem defuit occasio disputandi, solumque ad materiam Simoniam videri potuerunt deducta in hoc tit. disc. 127. & 128.

Quo vero ad punctum de quo disc. 71. an Episcopus teneatur invitus conferre sacros ordines, videantur dicta in Miscell. Eccl. disc. 25. Et conferunt deducta in hoc tit. disc. 140.

NOVARIEN. PAROCHIALIS PRO EPISCOPO, CUM GEORGIO.

Casus disputatus in Sac. Congr. Concilii, resolutus pro Episcopo.

De eadem materia exclusionis ab assequutione beneficii ob criminis inquisitionem, seu diffamationem, Et quid ubi non agatur de concursu inter plures ad effectum praedilectionis, sed de proviso Apostolico in forma dignum.

Et incidenter, an & quando Episcopus teneatur invitus conferre sacros ordines, itaut aliis a denegatione appellari possit, vel haberi recursus ad Superiorem.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
2 Resolutio Sac. Congregationis.
3 An Episcopus teneatur conferre Ordines itaut aliis detur appellatio, vel recursus distinguatur.
4 Quod Episcopi debeant esse parci in collatione ordinum.
5 Quomodo procedendum sit in casu appellationis vel recursus.
6 De distinctione inter jam constitutum in sacris & inter existentem in statu libertatis.
7 Quando dicatur casus arctationis impropriae, sive conveniant ea, quae habentur de arctato.
8 A.C. in Beneficialibus non habet jurisdictionem.
9 Quod non sit admittendus ad beneficium praesertim curatum diffamatus de delicto.
10 Quando in hoc proposito provisus in forma dignum dicatur habere jus quaesitum necne.

DISC. LXXI.

INquisitus Georgius de homicidio voluntario ex causa ludi, atque indicatus ad torturam, ista sustentata, reportavit absolutoriam, non quidem ex capite innocentiae, sed ex defectu probationum cum clausula ex hactenus deductis, seu novis non supervenientibus &c. Deindeque ex capite resignationis ad favorem obtinuit provisionem Apostolicam de parochiali loci contigui ejus patriae, ubi dictum homicidium patratum fuit expeditisque litteris directis Ordinario in forma Dignum, hic ex causa directae diffamationis exequutionem denegavit, unde interposita appellatione, reportavit ab A.C. sententiam (nemine opponente) super dicta exequutione de facto sequuta, Cumque ad praescriptum Canonicum & Concilii Tridentini, ac etiam ob decretum contentum in eadem provisione, arctatus esset suscipere sacros ordines, qui per dictum Ordinarium ex eadem causa sibi denegabantur, Hinc proinde habito recursum ad Sac. Congregationem Concilii, assumptaque formali disputatione, An Episcopus, posito concursu aliorum requisitorum, non obstantem dicta diffamatione, quae erat unica denegandi causa, teneretur dictos ordines conferre, pro Episcopo resolutio prodit, quae proinde causavit etiam amissionem beneficii.

In hac igitur disputatione, Scribentes pro dicto Georgio principaliter insistebant in articulo, An & quando in Episcopi libito repositum sit denegare collationem clericatus, vel aliorum ordinum, vel potius ad id quamvis invitus de justitia teneatur; Atque in hoc deducebant distinctionem in meo etiam sensu veram, quod, Aut agitur de volente ex devotione seu alio voluntario motivo suscipere clericatum, vel alios ordines, & tunc quia est mera gratia, exinde resultat quod in libera Episcopi facultate repositum est concedere vel denegare, atque negando nulla fieri dicitur injuria vel inferri gravamen, & consequenter non intrat appellatio vel recursus, cum potius commendabile

fit in hac materia, nedum parca, sed nimium avarae procedere ex deductis per Cardinalem Belarminium in ejus opusculo super impositione manuum, aliis nuncupato admonitio ad Episcopum nepotem, quod utinam Episcopi haberent praemanibus ac servarent, non exercendo in hac parte (Deus scit ex quo fine vel motivo) tanta prodigalitate quae tot scandala & inconvenientia in Ecclesia producit, adeo ut frequenter Sacra Congregatio Episcoporum negotiis praeposita cogatur eis demandare, ne ipsa inconsulta, ad collationem ordinum, praesertim vero primae tonsurae, procedatur.

Aut vero agitur de arctato suscipere ordines sacros ratione beneficii jam obtenti, & tunc non concurrente justa causa denegandi, Episcopus gravare dicitur, quoniam ita esset inducere poenam formalem privationis beneficii quod sine ordinibus retineri non potest, ideoque intrat recursus vel appellatio, ut ita distinguendo firmavit Rota in Elboren. ordinum 24. Junii 1618. & 18. Februarii 1619. coram Remboldo, quas decisiones refert & sequitur Barbosa. de Episcop. alleg. 4. n.66.

Non negabam Ego scribens pro Episcopo dictae distinctionis veritatem, cum ea tamen moderatione, quae resultat ex pluribus declarationibus Sacri Concilii, praesertim in duplici Vercellen. & in una Bononien. quod scilicet stante decreto Conc. Trident. sess. 14. de reform. t. 1. non teneatur Episcopus subditos ordinando exprimere causas denegationis ordinum, neque desuper formare processum, cum non solum ad hujusmodi denegationem, sed etiam ad suspensionem ordinum jam collatorum ex dicto decreto procedere valeat, etiam per notitias extrajudiciales, ideoque admittenda non est appellatio in forma judiciali tanquam in causa contentiosa, sed est recursum ad ipsam Sac. Congreg. vel illam Episcoporum, quae audita Episcopi informatione in forma extrajudiciali, per litteras juxta stylum atque cognitio, an causae per Episcopum allegatae subsistant necne, ac etiam an in promovendo urgeat necessitas vel justa causa, decernere solet concessionem vel denegationem, ut in praesenti, non obstante arctatione, tequutum fuit.

Considerando praetertim, an agatur de jam constituto in sacris, ac in statu irrefractabili petente ultiores ordines, vel e converso agatur de constituto in minoribus, & sic in statu libertatis eligendi aliud vivendi institutum isto enim secundo casu, ob dictam libertatem, per denegationem ordinum non dicitur inferri gravamen ut in altero adnotata in proposito respondendi in dubio per irregularitatem, vel ejus exclusionem per Canonistas in cap. ad audientiam de homicidio de quibus Sperell. decis. 77. num. 31. & 32. Atque cum hac distinctione procedit Sacra Penitentiaria, unde propterea ista quaestio non recipit certam ac uniformem regulam generalem, sed decidenda est pro singulorum casuum particulari qualitate & circumstantiis.

Hinc aliam dicebam in una Neapolitana pro Januario Alterio, quod dicta secunda pars distinctionis circa jam constitutum in statu clericali ac arctatum suscipere ordines sacros ratione beneficii, quod obinet, ob grave praedilectionem alias ab ordinum denegatione resultans, adaptabilis quoque, sit saltem per assimilationem, ad casum, in quo quis sit constitutus in statu laicali, sed intendat assumere clericatum, ne aliis amittere beneficium de jure patronatus activo, vel passivo, sive utroque simul, quod jam vacat, atque sibi debitum est, quatenus esset in statu capaci quoniam ista videtur species arctationis, atque denegatio importaret grave praedilectionem, quoties qualitas personae, ac tenuitas beneficii, seu aliae circumstantiae diversimode non suaderent.

Admissis igitur praemissis; Dicebam punctum non consistere in veritate dictae distinctionis in abstracto, sed in cessatione ejus applicationis ad casum, seu cessatione praesuppositae arctationis deductae ex possessione beneficii, quae potius intrusiva dicenda erat, ac de facto in vim cujusdam sententiae A.C. in gradu appellationis a denegatione executionis litterarum Apostolicarum, quae sententia in nulla consideratione habenda erat, Tum quia prolata sine defensore in contumaciam, atque ut in Curia dicitur per contradictas. Tum etiam ex defectu jurisdictionis, quam A.C. non habet in beneficialibus, Gregor. & Add. dec. 18. Coccin. dec. 169. n. 1. Cavalier. dec. 32. & 124. dec. 99. n. 20. p. 10. rec. Civitatis plebis Cappellaniae 9. Decemb. 1665. Carpineo, & saepius sub tit. de judiciis.

Et clarior ratione justitiae, quam assistere dicebam ge-

DISC. LXXII.

ftis per Episcopum super dicta denegata executione, unde consequenti resultabat injustitia gestorum per judicem appellationis, quoniam cum provius adeo publicae diffamatus esset de homicidio voluntario, pro quo substituerat torturam, quae saltem de facto inferat aliquam notam, atque adhuc forsitan fama vigeret, confirmata etiam ab aliquibus ipsius provisi confessionibus extrajudicialibus, quod verè & realiter homicidium commisisset, ac de consequenti esset irregularis, reportata solum sententia absolutoria ex defectu probationum ob istarum evacuationem a tortura; Hinc proinde dicebam, de plano intrare firmata in Calaguritana disc. praeced. ac in decisionibus in ea causa jam editis, quas in ista disputatione deducebam.

Et quamvis per scribentes in contrarium replicaretur de eadem distinctione, de qua disc. praeced. inter jus quaesitum & quaerendum, ut hoc secundo casu sufficiat diffamatio, in primo autem requiratur vera & perfecta probatio, cum tunc agatur de formali poena privationis juris quaesiti, quodque versaremur in hac secunda parte, dum non agebatur de simplici praesentato, sive se opponente in vim statuti Ecclesiae aut approbati in concursu, juxta casus de quibus agunt decisiones ac auctoritates d. praeced. disc. deductae, sed de collatione Apostolica jam perfecta cum expeditione litterarum.

Dicebam tamen, etiam cum sensu veritatis, (qualem Congregatio agnovit ac probavit,) in hoc proposito rectè intrare frequentem Beneficialistarum conclusionem pluries in praecedentibus deductam ac declaratam, quod gratia in forma Dignum; qualis erat praesens, non importat provisionem, sed solum mandatum de providendo sub certa conditione, qua non purificata, evanescit ac habetur pro non provisione; Sicut e converso, data purificatione vel ejus certa potentia postmodum certificata, quamvis ex accidenti impedito actu, retrotrahitur ac dicitur ab initio valida & perfecta, ex pluries supra deductis; Et consequenter dum ita concurrebat dictum justum motivum exequendi hoc mandatum de providendo, ita ille qui obtinuit, agere dicitur potius de jure quaerendo, atque intrant omnia quae in non habente jus formale in re, sed solum ad rem habentur eodem disc. praeced. quoniam Papa non providet, sed Ordinario mandat ut provideat, quatenus idoneum ac dignum repererit, ideoque istud est justum motivum non admittendi ad provisionem, quia dignus non est.

TROJANA CANONICATUS PRO ALEXANDRO CALVANESIO, CUM BLASIO DE URSO.

Casus decisus per Rotam ut infra.

De invaliditate provisionis Apostolicae ob falsam narrativam valoris, quando intret necne, Et de ejusdem narrativae excusationibus.

Et de processu executivo, vel ordinario super impetratione certo modo facta ex dicta causa non veri valoris.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
2 Resolutiones causae.
3 De distinctione inter attentata dolosa, & non dolosa, & de effectibus.
4 Gestis post appellationem, vel infra tempus ad appellandum dicuntur attentata in causa appellabili non autem in executiva.
5 Quando litterae Apostolicae super provisione beneficii sint executivae, & quando non.
6 De clausulis, quae faciunt executores mixtum.
7 In impetratione certo modo de beneficio viventis executor est mixtus, & proceditur in judicio ordinario.
8 De conclusionibus, quod ubi attentata pendente a negotio principali de isto prius est agendum.
9 De nullitate gratiae ob malam expressionem valoris.
10 De stylo Datariae substat in sexta parte.
11 Quid accedente clausula cum facultate agendi.
12 Quod ista suffragetur inter tertiam partem.
13 Quae videntur malam expressionem valoris.
14 De mutatione status beneficii, & an id causet excusationem.

CANonicatus Ecclesiae Collegatae Foggiae, ab anno circiter ex Apostolica provisione possessum per Blasium Alexandro impetravit tanquam vacantem, ex Regula de valore, ob istius falsam expressionem factam per non excessum 24. stante quod ascenderet ad 75. directisque litteris Apostolicis Ordinario, hic praevia justificatione valoris in dicta majori summa, prutulit sententiam pro dictae impetrationis executione, in fra decem dies effectuatam, Quare introducta causa per appellationem in Rota coram Emerix, datoque dubio, An constaret de attentatis, sub die 1. Julii 1667. affirmativa prodit resolutio, ad cujus normam expedito lequestro, seu mandato de manutenendo, in hoc statu causa pendet.

Quamvis autem attentata, mihi scribenti pro Alexandro, viderentur clara & inexcusabilia; ut ab initio liberè juxta stylum pro eo agentibus insinuavi, Quia tamen, ubi non agitur de attentatis facti verè dolosis, qualia reputantur illa quae committuntur in spretum positivum inhibitionis, in quibus rigorosè proceditur, ac non de facili attenduntur excusationes, neque suspenduntur ob justitiam negotii principalis, sed agitur de attentatis juris, qualia sunt haec circa executionem factam in causis appellabilibus intra tempus datum ad appellandum, & quae non dicuntur dolosa, cum frequentius provenire soleant ab ignorantia tam Judicum, quam partium, eorumque defensorum, qui scientes regulam generalem viam executivae competentis litteris Apostolicis, ac etiam freti clausulae appellationis postposita, in ipsismet litteris impetrationis contenta, non de facili callent has distinctiones inter executores mixtum, ac executores mixtum, seu materiam legitimi contradictoris etiam in ipsa Curia involutam, ut disc. seq. & in aliis, ideoque attentata utpotè sine dolo reputari solent excusabilia, atque quandoque super hujusmodi dubiis rescribi quod videatur de bono jure, Ut de dicta differentia inter attentata facti & juris ad dictos, ac similes effectus habetur apud Gregor. dec. 465. nu. 3. Buratt. dec. 17. nu. 1. & 2. dec. 76. num. 6. & 7. part. 11. recent. & frequenter in sua materia sub tit. de judic.

Hinc proinde, quamvis dubium datum esset super attentatis tantum, Attamen ego principaliter insistebam super meritis negotii principalis, ad dictum effectum, Ideo quae duo fuerunt hujus disputationis puncti, Unus ordinis circa attentata, Alter verò justitiae circa merita negotii principalis; In utroque tamen, etiam ante disputationem timebam, unde propterea resolutio fuit juxta votum, illa quae mihi, quamvis in contrarium scribenti probabilis visa est, ex eo quod etiam ipsum bonum jus esset saltem turbatum, itaut non de facili intraret illa aequitas, quae in casu boni juris omnino clari, in hac materia dictam suspensionem suadere solet.

Quatenus igitur pertinet ad primum punctum attentatorum; Scribens more Advocati ad causae opportunitatem, dicebam quod cum in litteris Apostolicis contineretur clausula appellatione remota, idcirco potuit executor, etiam infra tempus datum ad appellandum quinimo etiam post appellationem expressè interpositam, ad executionem procedere citra vitium attentatorum, quoniam inhibito legis, quae intra dictum terminum adesse dicitur, procedit in causis ordinariis, ac de sui natura appellabilibus, non autem in executivis, ut ita declarando dispositionem text. in c. non solum de appell. in 6. firmant Lancetlot. de attent. p. 2. c. 2. limit. 25. nu. 1. & seqq. Rolan. cons. 77. num. 20. lib. 2. Surd. dec. 160. nu. 14. & alii apud Buratt. & Aden. dec. 63. nu. 1. & 12. & saepius, in dicta materia sub tit. de judiciis; cum nil in Rota & Curia frequentius videatur.

Verum reflectendo ad veritatem, motivum continebat fallaciam, cum processus executivus competens ex privilegio seu natura litterarum Apostolicarum, vel ob dictam clausulam, appellatione remota, rectè procedat in casu quae agatur de provisione Apostolica beneficii vacui seu etiam pleni per intrusum, quia scilicet de beneficio reservato provisus fuerit per Ordinarium, seu alium inferiorem collatorem, quoniam tunc ob decretum irritans contentum in Regulis Cancellariae, frequentius autem in octava, seu nona mensium, receptissima, & quotidiana propositio est, possessionem haberi pro vacua ideoque non facere legitimum contradictorem, Vel quia, sit provius Apostolicus, qui tamen se de facto intruserit, nulliter ac attentare in vim alicujus

ejus impetrationis certo modo, aliàs piscatoriarum, juxta casum insinuatam supra in *Melphiten. Cantoriae disc. 55.* & alibi, cum tunc possessio etiam habeatur pro vacua, & non impediatur processum executivum litterarum provisionis purè tanquam de vacantibus ut *d. disc. 55.* & in aliis supra, & infra.

Secus autem ubi agitur de impetratione beneficii pleni seu viventis, Vel ex causa objectiva privationis, Vel ex causa nullitatis ob falsam, narrativam cum similibus tunc enim exequutor dicitur sine dubio mixtus, nedum ob clausulas, *Constituto amoto, & vocatis vocandis*, quæ faciunt exequutorem mixtum ex deductis *dec. 701. p. 2. rec. Buratt. & Adden. dec. 171. 185. 529. & 746. Greg. & Add. dec. 69. & dec. 91.* & quotidie, sed fortius ex ipsa natura, seu qualitate impetrationis ex causa accidentali inducente privationem juris per possessorem jam quæsitam, quæ causa justificanda est in forma iudicii parte audita, & consequenter exequutor dici non potest merus, sed perneceesse est mixtus, cum desuper iudicare debeat, atque in hoc iudicio circa ea quæ facti sunt sed decipere & gravare possit, unde de consequenti intrat appellatio, non quidem à gratia Papæ ipsi litteris, sed à iudicio, seu mala declaratione ipsius exequutoris; Ideoque receptam habemus conclusionem, quod in huiusmodi impetrationibus certo modo, semper exequutor dicitur mixtus, atque procedendum est ordinariè Seraph. *dec. 1471. n. 2. & seqq. Buratt. dec. 529. n. 6. dec. 701. p. 2. rec. dec. 314. par. 10. rec. nu. 8.* & frequenter, ut magis distinctè *disc. seq.*

Deducebam quoque more Advocati aliam conclusionem, quod quando attentata pendet à negotio principali, tunc de isto prius est videndum, atque punctus attentatorum suspenditur, ut *dec. 574. p. 3. divers. lib. 3. Lancellotti de attentatis p. 3. c. 24. q. 19.* atque pluries practicavi; Verùm adhuc fallacia erat in applicatione, quoniam id rectè procedit, quando attentata non resultat clarè ex juris dispositione ob ipsum actum ita gestum, sed pendente ab ipso negotio principali, à quo pendeat comprehensio iuxta casum, de quo præsertim in *Toletana de Veles sub tit. de Regularibus*, in qua id disputatum fuit, atque ita fuit practicum; Hoc autem in præsentem non cadebat, quoniam quomodocumque negotium principale se haberet, posita qualitate exequutoris mixti procedere debentis in iudicio ordinario, semper gesta post interpositam appellationem, vel durante termino ad appellandum sunt inexcusabiliter attentata.

Quoverò ad merita negotii principalis, non dubitatur quod invalida sit gratia ob falsam narrativam valoris stante expressa ac litterali dispositione *Regulæ 55. de valore*, cum qua sine contradicente omnes procedunt; Solumque in ista materia cadunt quæstiones, vel in facto super ipsius valoris probatione, quæ ad hunc effectum, & quando agitur per viam objecti pro nullitate provisionis, est rigorosa, & difficilis, juxta ea quæ generaliter ad hanc materiam valoris habentur *infra disc. 90.* Vel posita etiam probatione, sunt circa legitimam huiusmodi falsæ narrativæ excusationem.

Certa enim videbatur in hac facti specie probatio quod fructus huiusmodi Canoniciatum excederent ducatos 70. ac propterea, cum narrativa valoris facta esset per non excessum 24. hinc ubi iusta excusationis causa non accederet, nullitas remanebat inevitabilis, cum excessus esset magnus, ideoque sustineri non poterat ex stylo Datariarum excusante huiusmodi narrativam in sexta parte, de quo stylo Cavaler. *decif. 363. num. 3. Buratt. decif. 826. n. 4.* & frequenter.

Quinimò etiam si in supplicatione addit clausula, quæ ad cautela frequenter adjici solet, cum facultate agendi, adhuc tamen non suffragaretur; Tum quia dicta clausula non se extenditur ultra tertiam partem Seraph. *decif. 422. num. 2. & decif. 393. num. 4.* Tum etiam quia talis facultas suffragatur re integra ante expeditas litteras per quas talis facultas consumitur, vel ubi secundæ expediuntur etiam reintegra antè impetrationem & cum expressione erroris facti in primis litteris Lotter. *lib. 3. quæst. 20. num. 45. & 65. Puteus decif. 94. lib. 3. & alii deducti decif. 108. num. 11. & 12. par. 10. recent.*

Quare punctus restringebatur solum ad excusationem resultantem à consuetudine, quod scilicet retrotractis temporibus semper huius Ecclesiæ Canoniciatum provisiones sub dicta narrativa fieri consueverint, quod rectè excusationem inducit, qualem etiam inducunt, locationes, ac publica vox & fama ex deductis *dec. 185. par. 3. divers. lib. 3. repetit. dec. 184. eadem par. 3. lib. 2. Add. ad Greg. decif. 490.*

in fin. Lotter. *lib. 3. q. 20. num. 101. cum seqq.* ubi proinde advertitur raros esse casus in quibus huiusmodi piscatoriarum impetrationes effectum sortiantur.

Et quamvis revera ob immutatum rerum statum dicta retroacta observantia verè attendi non debeat, eo quia juxta feriem, de qua in *Trojana sub tit. de Canoniciis & Capitul. disc. 8.* rerum status immutatus fuit, attamen cum ista fuerit recens innovatio, excusabilis videbatur actus, dum principales adhuc reflectere non solent, sed procedunt in fide expeditorum, qui non consciù de huiusmodi innovatione, iustè processerunt cum antiquo stylo.

Et licet ego dicerem, quod postquam ipse provivus obtinuit possessionem, atque per notabile temporis spatium plurium mensium rectè scire potuit valorem esse longè majorem, præsertim quia tanquam civis sciebat etiam dictam status immutationem, ideoque potuit ac debuit corrigere errorem, Attamen videbatur nimius rigor, non de facili admittendus in hac materia, in qua principaliter spectatur dolus & malitia, ac etiam quia cum adhuc lapsus non esset integer annus, non potuit possessor benè certificari de valore, ac de oneribus & contingentibus illius minuentibus; Quinimò neque anni lapsus sufficit, cum in hac materia, quoties agitur ad effectum objectivum, plurium annorum decursus desideretur, ex quo valoris certificatio resultet, facta peræquatione anni fertilis cum sterili, ac omnium onerum & accidentalium diminutionum, ut latius *infra disc. 90.* ideoque merito Lotter. ubi supra advertit raros esse casus, in quibus huiusmodi impetrationes effectum sortiantur.

ADNOT. AD DISC. LXXII.

DE materia valoris beneficii habetur plene actum *infra disc. generali 90.* ac etiam *sub tit. de Pens. disc. 6. & seq. & in eod. tit. de Pens. disc. 91. & 93. & sub tit. de Jurepatr. disc. 10.*

Decisio coram Emerix est *impress. dec. 118. p. 15. rec.*

MONTISALTI PAROCHIALIS PRO BLASIO BLANCHETTO CUM FRANCISCO GENNARIO.

Casus decisus per Rotam pro Francisco, postea concordatus.

De privatione Beneficii per sententiam contumaciam ob homicidium, An & quando intret necnè, itaut subsistat impetratio, quamvis deinde condemnatus restitutus fuerit.

Et incidenter de materia legitimi contradicitoris; & an & quando ordinariè sit procedendum, vel executivè in executione provisionis beneficii, ac litterarum Apostolicarum, distinguendo multos casus, istamque materiam generaliter examinando.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutio causæ.
- 3 **A**n beneficium vacet per homicidium, distinguitur, an exprimat in sententia, necnè.
- 4 **L**itteræ Cardinalis Nepotis, vel Sacræ Consultæ dicuntur litteræ Papæ.
- 5 **R**ota non se ingerit in revocatione sententiæ criminalis, sed pertinet ad suos iudices.
- 6 **C**lausula, sine præjudicio, contenta in restitutione in integrum non tollit jus tertii.
- 7 **P**ost annum contumaciæ restitutus non recuperat bona, nec beneficia.
- 8 **J**udex laicus est incompetens in causis Ecclesiasticarum, & beneficiorum.
- 9 **D**elegatus debet in prima citatione inserere tenorem delegationis.
- 10 **F**allit præsentem delegante.
- 11 **C**ontumacia est delictum spreus iudicis.
- 12 **C**lericus non tenetur imò non debet comparere coram iudice laico eum citante.
- 13 **D**ata etiam potestate subdelegandi intelligitur in persona habili.
- 14 **E**piscopus non potest deputare laicum in Vicarium, vel causas Ecclesiasticas delegare.

15 Ad

- 15 **A**d veram contumaciam præsertim in beneficiis requiritur citatio personalis.
- 16 **Q**uid stantibus decretis Sac. Consultæ, seu Constitutione nuncupata Barbarina.
- 17 **D**eclaratur conclusiones, de quibus n. 6. & 7. ubi adest contumacia.
- 18 **D**e motivo prudentiali scandali, ob quod prodiit resolutio.
- 19 **Q**uod in magnis Tribunalibus procedunt resolutiones ex motivis ignotis.
- 20 **D**ecisiones tamen licet iustæ pro aliis causis non semper sunt tutæ.
- 21 **L**itteræ Apostolicæ habent paratam executionem.
- 22 **S**ecus inter duos provisos Apostolicos, vel eodem titulo venientes, quia proceditur ordinariè, ac unus est alteri legitimus contradicitor.
- 23 **Q**ualis dicatur executor merus, & qualis mixtus, & quomodo unus, vel alter procedat.
- 24 **D**e clausulis facientibus executorem mixtum, sed quando id procedat, & n. 42.
- 25 **S**tante simul aliquem esse contradictores ad effectum, ut debeat citari, & audiri, & tamen non esse contradictores legitimum, qui faciat cessare processum executivum.
- 26 **A**n intrusus sit citandum cum sit contradicitor.
- 27 **P**rovisio, in forma dignum, an faciat legitimum contradictores.
- 28 **Q**uando provivus ab ordinario sit legitimus contradicitor proviso Apostolico in vim reservationis.
- 29 **A**n possidens in vim unionis dicatur legitimus contradicitor.
- 30 **E**xceptiones consistentes in solo puncto juris dicuntur incontinenti probatæ, & non sunt altioris indaginis.
- 31 **F**allit in exceptione juris dubii, quæ assimilatur exceptioni facti.
- 32 **D**ecretum irritans tunc inficit possessionem, quando certum est illud intrare.
- 33 **I**n impetrationibus certo modo semper executor est mixtus, ac proceditur ordinariè.
- 34 **Q**uod impetrator certo modo etiam si possideat non sit contradicitor proviso purè.
- 35 **T**alis impetrator non potest apprehendere possessionem de facto.
- 36 **P**ossessor in vim presentationis est contradicitor proviso Apostolico tanquam de libero.
- 37 **D**eclaratur quomodo id procedat.
- 38 **Q**uod ubi contentio est inter provivum de libero, & præsentato nullo existente in possessione, & de materia ultimistatus remissivè.
- 39 **H**abens subrogationem gratiosam dicitur continuare possessionem prædecessoris.
- 40 **I**nter duos presentatos proceditur ordinariè, ac unus est alteri legitimus contradicitor.
- 41 **H**inc resultant frequentia attentata.
- 42 **D**e conclusione de qua supra n. 24.
- 43 **D**e differentia in hac materia inter beneficia libera, & illa de jure patronatus.
- 44 **D**erogatio pro medietate non suffragatur si non verificatur haberi medietatem vocum.
- 45 **S**ufficit obtinere voces etiam post gratiam.
- 46 **D**e ratione ob quam in beneficio de jure patronatus executor est mixtus.
- 47 **A**n resignans sit resignanti legitimus contradicitor, vel è contra.
- 48 **R**egressus juxta formam antiquam exigit tres conformes.
- 49 **D**e concursu duorum æquè habentium provisionem Apostolicam, an, & quando unus sit alio legitimus contradicitor.
- 50 **Q**uod unus non sit contradicitor, si ejus titulus est infectus, & de ratione.
- 51 **D**eclaratur quomodo dicta limitatio debeat intelligi.
- 52 **S**ententia absolutoria vulnerat viam executivam.
- 53 **L**ata super litteris gratiæ principalis non vulnerat alias litteras subrogationis, & n. 57.
- 54 **L**itteræ subrogationis sunt diversæ à litteris gratiæ principalis etiam si in vim clausularum supplicationis.
- 55 **Q**uod in eadem supplicatione non possint contineri plures gratiæ.
- 56 **D**eclaratur quomodo id procedat.
- 57 **D**e conclusione de qua n. 53. & ad quid expedit habere subrogationem gratiosam.
- 58 **P**ro subrogatione gratiosa quid sit justificandum.
- 59 **D**e conclusione quid requiratur, & qualis titulus subrogationis, itaut eam non habens non sit contradicitor illam habenti.
- 60 **L**audatur ut recedatur à rigore juris in hac materia.

Card. de Luca Lib. XII.

Patrato homicidio in Oppido Montis Monaci, cum supponeretur id sequutum esse de mandato Blasii possessoris controversiæ parochialis de Cosalicchio, Gubernator certiorum de hoc rediens Sacram Consultam, reportavit per litteras juxta styllum, etiam de oraculo Papæ, facultatem procedendi ad condemnationem in contumaciam dicti Januarii ad triremes in perpetuum ac privationem beneficii, Quare locum tenens laicus dicti Gubernatoris qui erat Prælati, transmissio monitorio domi exequuto, processit ad dictam sententiam contumaciam triremium & privationis beneficiorum, deindeque Franciscus prævio concursu coram Ordinario idoneus renunciatus ob narrativam vacationis dictæ parochialis per sententiam diffinitivam ser. ser. latam, ac in iudicatum transactam per iudicem competentem, illam impetravit à Sede Apostolica in forma gratiosa, ac possessionem adeptus est, in qua per biennium circiter dicto banno durante continuavit; Obtinente autem Blasio commissionem restitutionis in integrum, seu admissionis ad novas defensiones coram Gubernatore Urbis, atque constitutus in carceribus, habilitatus fuit cum cautione de se repræsentando, Quare sublato, impedimento ad patriam reverfus, dictæ parochialis antiquam possessionem reassumpsit, atque in ea per biennium circiter continuavit, non contradicente dicto Francisco, qui deinde iudicium instituit coram Prælato iudice commissario, à quo sententiam super reintegratione reportavit, Verùm habita notitia commissionis hujus causæ in Rota ad instantiam Blasii, ex remedio, quod in Curia dicitur *jaclationum* coram Albergato, ibi reassumpta dispositione super dubio, An dicto Francisco danda esset reintegratio, nulla capta resolutione, dictum fuit quod videretur de bono jure, etiam ad effectum reintegrationis, eoque proposito sub die 7. Maij 1668. prodiit resolutio, constare de bono jure Francisci habentis provisionem Apostolicam executioni demandatam, deindeque devotum fuit ad concordiam, per quam parochialis remansit Francisco, reservata quadam pensione ad favorem Blasii, atque ita causa finem habuit.

In disputationibus autem habitis, tam in prima instantia coram Prælato, quàm in Rota, duo fuerunt puncti, Primò scilicet de quo actum fuit solum coram Prælato, in materia legitimi contradicitoris, ac super modo, cum quo hujus impetrationis litteræ exequi debebant, ad effectum videntis, an impetrantis possessio posset necnè notoriè infecta, ut ego scribens pro Blasio antiquo possessore dicebam; Et secundò, de quo solum actum fuit in Rota, super bono jure, an scilicet dicta vacatio ac successivè impetratio subsisteret.

Quatenus autem pertinet ad hunc secundum effectum, decilio super edita procedit cum præsupposito dictæ sententiæ contumacialis expressè continentis privationem beneficiorum, qua posita dicitur intrare vacationem; In hac enim materia, an beneficium vacet per homicidium, distinctio est, quod, aut non exprimitur in sententia & non vacat, secus autem est contra *ad tex. inc. cum secundum de hereticis in 6. cum concordant. per Garz. p. 11. c. 3. n. 98. Lotter. lib. 3. q. 33. n. 48. & seqq.* ita distinguendo habetur in *Peruffina pensionis 29. Januarii 1663.* coram Cerro, ubi firmando regulam, quod per homicidium, quoties non habet qualitatem assassini, vel aliam ob quam in jure ista pœna expressè statuta non sit, illa non intrat, secus est contra, quoniam tunc amissio Beneficii, non resultat à delicto, sed à sententia, & habetur *sub tit. de penson. disc. 49.*

Cumque ego scribens pro Blasio, ultra alios dictæ sententiæ defectus, deducere nullitatem resultantem ex defectu jurisdictionis, cum sententia lata esset à iudice laico, duæ dantur in decisione responsiones, cum quibus proceditur; Primò quod iudex processisset ex delegatione Sacræ Consultæ, cum oraculo Papæ, cujus Tribunalis litteræ vim habent litterarum ipsius Pontificis, Cæsar. de Grass. *lib. 1. de præbendis*, ubi de litteris Cardinalis nepotis superintendentis; Et de litteris Sacræ Consultæ apud Grat. *discept. 839. num. 20.*

Et secundò, quod Rota se non ingerit in revocatione seu revisione sententiæ criminalis, sed illa petenda est coram suo Iudice, eaque obtenta, agendum est in Rota pro revocatione beneficii juxta firmata per Spad. *conf. 70. per tot. præsertim nu. 5. lib. 3.* Rota coram Seraph. *dec. 965. & apud Farin. qu. 11. nu. 42. in fin. dec. 8. nu. 13. & 23. p. 11. rec. in Seguntina seu Conchen. beneficiorum 22. Maii 1657.* coram Priolo.

Omniemque difficultatem in eadem decisione dicitur cessare ex eo, quod in dicta commissione restitutionis in integrum per contumacem obtemperata, contineretur clausula sine præiudicio confessionis, per quam præservatur etiam collatio beneficiorum alteri facta, Lotter. lib. 3. qu. 18. nu. 164. Seraph. dec. 364. nu. 16 & 18. & in dicta Seguntina seu Conchen. coram Priolo, quod etiam generaliter advertitur sub tit. de Legal. discurs. 160. ubi de materia confiscationis Potissimè ubi restituitur obtineatur post annum, quando in Statu Ecclesiastico ob Constitutiones Apostolicas, restitutus non recuperat bona vel beneficia quamvis innocens detegeret iuxta decisionem in Romana beneficiatus S. Petri coram Ordinario impress. dec. 3. post primum volum. conf. Farin. ac habetur dec. 8. n. 10. & dec. 177. à n. 7. ad. 13. p. 11. rec. & admittitur in dicta Perusina pensionis coram Cerro, de cuius casu habetur actum sub tit. de pension. d. disc. 49. Multo magis dum non obstantibus novis probationibus, ac defensionibus, neque sequuta fuit absolutoria, sed solum simplex relaxatio cum cautione.

Resolutio mihi reflectenti etiam ad veritatem, parum tuta visa est, ideoque credebam quod in revisionem probabiliter debuisset sperari recessus ob dictam inevitabilem nullitatem resultantem à defectu jurisdictionis, qui omnimodis concurrat in iudice laico contra clericum præsertim in sacris; Et quod magis in materia spiritali privationis beneficiorum, ideoque duplex concurrebat omnimoda incompetencia, primo scilicet ratione personæ, & secundo ratione rei, non obstante dicta delegatione Sac. Consultæ ex oraculo Papæ, in quo non negatur potestas committendi iudici laico cognitionem causæ, vel personæ, aut rei ecclesiasticæ, quoniam adhuc duo concurrebant clari ac inevitabiles defectus, quos decisio sub silentio involvit.

Primo nempe ob non servatam formam, quam iudex delegatus in prima citatione servare tenetur, Et secundo quia litteræ continentes delegationem erant directæ Gubernatori clerico ac Prælato, qui proinde subdelegare non potuit causam laicam.

Quo enim ad primum, etiam in casu quo in iudice delegatio ad sit competentia habitualis, sed solum deficiat actualis, adhuc receptum, est quod ad effectum ut citatus per iudicem delegatum aliàs incompetentem reputari possit contumax, requiritur ut in prima citatione inferatur tenor delegationis, ut ita citatus agnoscat competentem illum iudicem, quem aliàs rectè scit esse incompetentem, ideoque spernere potest, Achill. dec. 10. de dolo & contumacia, Greg. & Aden. dec. 127. n. 1. & 9. Rota decif. 353. num. 4. par. 10. recent. apud Cels. dec. 76. num. 4. & admittunt etiam communiter DD. id limitantes quando ageretur de delegato procedente in loco in quo sit præfens Princeps vel delegans, quo casu sufficit se afferere talem, Grammat. conf. civil. 24. & conf. criminal. 54. n. 17. & dec. 26. num. 26. & seq. Ludovic. decif. Perusina. 106. num. 2. & seqq.

Atque ultra dictas auctoritates, id convincit viva ratio, quoniam non est aliud contumacia, nisi delictum quod committitur spretus ac inobedientiæ proprii iudicis citantis, Ægid. dec. 579. circa med. Buratt. dec. 825. n. 3. Seraph. dec. 957. n. 8. Martin. Andr. dec. 87. n. 10. cum aliis de quibus supra; Igitur ad effectum, ut quis reputari possit contumax, scire debet, quod ille iudex qui eum citat, sit ejus competens, cum aliàs dum spernere valeat; Potissimè verò ac extra principium dubitandi, quando non agitur de simplici incompetencia actuali ita ut ad sit competentia habitualis sed agitur de omnimoda etiam habituali, Unde propterea clericus citatus per laicum, licitè eum spernere potest, quinimò debet atque malè ageret si contumax pareret, cum neque volens possit se submittere foro laicali ad vulgar. text. in cap. cum contingat de foro competenti, ideoque magis certificari debebat de delegatione non de facili cogitabili, cum non dubitetur Papam posse delegare laico casus contra personas ecclesiasticas, ac in rebus ecclesiasticis seu spiritalibus, sed non soleat, nisi ex magna causa, maxime utraque circumstantia simul concurrente.

Et quoad alterum defectum, ille pariter erat substantialis, quoniam cum delegatio directa esset ipsi Gubernatori, habitualiter capaci, dum clericus ac Prælatus, ipse non poterat causam subdelegare ejus Locumtenenti puro laico quamvis etiam admittretur usu receptum esse, ut Gubernatores Status Ecclesiastici possint delegare eorum Locumtenentibus etiam causas, quæ ex speciali commissione delegationis Sac. Consultæ, vel alterius Superioris sibi

committi solent, quoniam id intelligendum venit terminis habilibus, ac dummodo subdelegatio fiat personæ habili & capaci, cum solus Papa possit facere laicum capacem huiusmodi causarum, quod tamen ut dictum est, non solet, nisi raro & ex magna causa, unde quando Papa approbando sensum Consultæ oraculum præstitit super dicta delegatione Gubernatoris, ut procederet etiam contra clericum, ac ad privationem beneficiorum, credidit præterire debitum ordinem, neque facere huiusmodi insolitam ac exorbitantem delegationem in personam laici, dum rectè sciebat ipsum Gubernatorem tanquam clericum, ac Prælatum esse capacem; Ad quod à simili deducebam ea, quæ habemus in Episcopo ex mente sacrorum Canonum, ac recepto usu habente facultatem cognoscendi per ejus Vicarium, vel etiam per delegatum particularem, quoniam intelligitur de persona capaci, ideoque deputare non potest laicum nisi solum in assessorem ex deductis per Barbos. de Episcopo allegat. 50. num. 4. cum seqq. & Pellegri. de Vicario in principio mentione generali ad Episcopum n. 4.

His nullitatibus accedebat altera etiam substantialis ex defectu citationis personalis, quæ saltem unica omnino necessaria est ad reddendum aliquem contumacem verum, cum alia contumacia resultat ex citatione facta domi, seu per edictum dicatur ficta, Clement. unic. de dolo, & contumacia, ubi Scribentes Seraph. dec. 972. num. 4. & 12. Buratt. dec. 17. n. 3. dec. 8. n. 12. par. 11. rec. 314. nu. 11. & 12. par. 10. & sæpius Vestr. in praxi lib. 7. n. 4. nu. 22. ubi Add. num. 53.

Et quamvis in decisione respondeatur quod per formam præscriptam à decretis generalibus Consultæ aliàs Constitutione nuncupata Barbarina, de qua apud Zuff. de legitim. process. fol. 358. & seqq. procedi possit etiam domi; Attamen ista sunt decreta generalia Sac. Consultæ Tribunalis laicalis, unde propterea nimiam exorbitantiam esse dicebam eam trahere ad istum casum dupliciter specialem, quia in persona ecclesiastica, & quia in materia beneficiis, in qua specialiter statutum habemus requiri citationem personalem ut supra.

Hinc de consequenti corruerant omnia fundamenta decisionis procedentia cum præsupposito contumaciæ, quæ posita intrat consideratio super lapsu anni post illam contractam, ac super restitutione in integrum cum clausula præservativa, cum ita cessaret præsuppositum in radice, unde propterea hæc resolutio, neglectis dictis fundamentis jam deductis, aliquam mihi inferebat admirationem, deinde tamen cessatam ex superventa noticia prudentis, ac laudabilis considerationis præsuppositæ notoriæ diffamationis dicti Blasii de dicto homicidio, ac successivè de irregularitate in parvo loco, ut ita illum inducendo ad concordiam, per quam sibi in parte consultum remanebat cum pensione, tolleretur occasio scandali in hac beneficiis materia satis considerabilis, etiam ob solam diffamationem sine concludenti probatione ex deductis supra in Calaguritanâ, & in Novarien. disc. 70. & 71. Unde frequenter contingit, quod in magnis præsertim Tribunalibus, ut advertit Rovit. decif. 49. num. 13. contingunt resolutiones ex motivis quæ neque ab ipsis partibus obtinentibus, earumque Advocatis, ac defensoribus cogitata sunt, ideoque idem Rovit. advertit, & bene, non semper esse rationabiles decisionum censuras, adhuc tamen deberet aliquantulum saltem suboscure insinuari; Secluso enim hoc prudenter, & commendabili motivo mihi videbatur, quod resolutio in puncto juris absque dubio sustineri non posset.

Hinc proinde edocemur, ut frequens est mea consuetudo dicendi, cautè procedendum esse diferendi in iudicando vel consulendo cum solita cæca fide decisionibus, tam istius quàm aliorum tribunalium, non indagando omnes circumstantias illius casus, in quo prodierunt, cum ex illis iustè, ac fundatè prodire poterint, malè tamen aliis casibus applicentur.

Quo verò ad alterum punctum ordinis, seu legitimi contradictoris disputatum coram Prælato; Cum per scribentes in contrarium plura desuper involverentur, ipseque studiosus iudex desiderasset, huius causæ occasione, hanc materiam legitimi contradictoris quo magis fieri posset distinguere, ac declarari, ut dignificeretur quando in causis beneficiis intraret iudicium executivum, vel respectivè ordinarium, cum ob tot decisiones primo aspectu invicem pugnantem materia videatur involuta, Hinc proinde, partim ad causæ opportunitatem, ac partim ad satisfaciendum

dum desiderantibus, istam materiam compendiosè reassumendo.

Dicebam in dicta materia duplicem haberi certam juris theoreticam, seu regulam generalem; Primò scilicet, quod litteræ Apostolicæ super alicujus provisionis beneficii assequutione, sunt executivæ, atque in iudicio summario, & executivo debent executioni demandari ad text. in cap. si Capitulum, ubi glos. verbo exequuntur de concess. præbendæ in sexto, Gregor. dec. 221. num. 2. Buratt. decif. 590. num. 1. cum concord. per Rotam dec. 31. num. 1. part. 10. rec. & passim, cum sit propositio frequens, & quotidiana; Et secundo in dicta regulæ limitationem, ut secus dicendum sit, quando contentio sit cum altero, qui sive agendo, sive excipiendo veniat ex pari titulo provisionis Apostolicæ, vel tali qui eum de jure faciat legitimum contradictorem, quoniam tunc cessat processus executivus, atque procedendum est in iudicio ordinario, ac appellabili, terminando per tres conformes, juxta regulam desumptam ex traditione Bart. in l. fin. C. de edict. Div. Adrian. tollen. num. 21. ut apud Coec. dec. 347. Greg. dec. 46. num. 6. Buratt. decif. 212. & 842. cum aliis per Argel. de legit. contradictore q. 15. art. 1. num. 2. cum seqq. & patet ex eisdem decisionibus, de quibus infra.

Atque hinc resultat distinctio inter duas executoris species, Unam scilicet executoris meri, qualis dicitur in eo casu in quo non existente legitimo contradictore, summarie, ac executivè procedi potest, etiam per extrajudiciales informationes ex deductis per Buratt. & Aden. dec. 662. & 842. dec. 71. par. 6. rec. & passim; Et alteram executoris mixti, qualis dicitur in altero casu legitimi contradictoris, in quo procedendum sit in iudicio ordinario appellabili in figura iudicii, & cum formali processu, cum hic executor formales partes iudicis assumere debeat: ex proximè allegatis, Otthob. dec. 58. & aliàs quotidie, cum sint principia notoria.

Constitutio igitur ista theoretica generali, certa & absoluta; Quæstio solum cadit super applicatione ad factum, an scilicet in una, vel altera ejus parte versari dicatur. Ad quod dignoscendum, seu distinguendum, solent aliqui ex nostris recurrere ad clausulas contentas in litteris Apostolicis provisionis, quasi quod continendo aliquas clausulas, executor sit mixtus, illis autem non extantibus sit merus, ut respectivè, ac juxta provisionum diversam qualitatem sunt clausulæ, amoto, contradictore, constituto, vocatis vocandis, & similes; Verùm error est ita simpliciter, ac indeterminatè huiusmodi operationem dictis clausulis tribuere, quoniam operativæ sunt juxta subjectam materiam, ac provisionis qualitatem, quatenus scilicet ad sit talis oppositor, vel interesse habens, qui legitimus contradictor dici valeat, & non aliàs, ut per Garl. par. 6. cap. 2. nu. 106. & seqq. Rot. dec. 333. nu. 2. & seq. par. 4. som. 2. in Vintimilien. Capellanæ 30. Maii 1635. Motmanno, apud Royas dec. 346. dec. 34. in fin. par. 10. recentior. Cavaler. decif. 278. num. 8. & sæpissime.

Plures enim dantur casus, in quibus beneficio ab alio pleno, seu alio oppositore, vel interessato existente, oporteat eum vocare, vel respectivè amovere, aut eo citato verificare clausulam, dummodò, & tamen iudicium remanet executivum, absque eo quod vocandus vel oppositor, sive possideat, sive non, dici mereatur legitimus contradictor, nisi ad effectum, ut debeat citari ac audiri, ut apud allegatis, ac apud Otthob. dec. 122. in fin. & latius dec. 154. cum aliis de quibus infra.

His ita generaliter constitutis, ac descendendo ad specialia, ad tollendam eam involuentionem, quæ ob tot decisionum diversitatem, primo aspectu repugnantiam præferentium, in hac materia inducta videtur, plures casus distinguendi sunt, Quorum primus est, ubi agatur de provisione Apostolica pura tanquam de beneficio vacante per obitum ex capite reservationis, vel affectionis, qua per Ordinarium, vel alium inferiorem collatorem negata, facta sit de eodem beneficio provisio in persona alterius, qui in possessione prævenit; Vel etiam data reservatione, aut affectione, facta sit per Indultarium, Dataria verò alterum providerit duplicis reservationis, vel talis, quæ cessare faciat indultum, Et tunc quamvis provisio ab Ordinario, vel inferiori collatore possideat, non per hoc dicitur legitimus contradictor, nisi ad dictum effectum, ut debeat citari, atque non possit de facto non auditus expelli, cum etiam intrusus citari debeat, quoties non agatur de intrusione omninò notoria, ut ita distinctum

guendo dec. 211. part. 2. & dec. 187. part. 3. rec. utrobique num. 2. dec. 47. num. 39. part. 10. Lotter. lib. 2. qu. 20. nu. 199. & seq. latè Frances de intruso qu. 87. Non per hoc tamen est legitimus contradictor ad effectum executionis litterarum, ex ea ratione, quod ob decretum irritans contentum in Regulis Cancellariæ, possessio habetur pro vacua, atque provisio infecta, & nulla non facit legitimum contradictorem, multo magis si non possideat, quoniam ut patet ex allegatis, ac omnibus, absque principio dubitandi, possessio ob decretum irritans habetur pro vacua.

Et quamvis aliqui, terminos confundentes, distinxerint, an agatur de provisione in forma gratiosa, de altera in forma dignum, quasi quod hoc secundo casu executor dicatur mixtus, & successivè procedi debeat ordinariè, ut de provisione in forma dignum faciente executor mixtus dec. 701. numer. 2. part. 2. recent. Buratt. dec. 529. numer. 4. & dec. 746. num. 9. Add. ad eum dec. 171. lit. A. Attamen hic est pariter error fraternizans cum jam dicto clausularum: Procedit enim juxta subjectam materiam & quatenus ad sit talis oppositor, qui legitimus contradictor dici mereatur, cum aliàs provisio in forma dignum percipiens solum habilitatem provisio, eo ipso quod ista detecta est, dicitur pura & perfecta ab initio ad instar gratiosæ, ut pluries in procedentibus, ac patet ex eisdem mox allegatis percipientibus casum impetrationis certo modo & cum supposito legitimi contradictoris.

Procedunt hæc, ubi agatur de contentions inter duos ex eadem vacatione venientes, cum sola diversitate provisionis Apostolicæ, ac ordinariæ respectivè, affectio autem reservatio sit clara, vel saltem habeat pro se assistentiam regulæ; Secus autem ubi illa sit turbida, ac deducatur magis per viam limitationis, quàm per viam Regulæ, unde sit talis turbiditas, quæ inducat necessitatem assamendi partes formales iudicis, aliquid declarando, seu pronuntiando super re ambigua, in qua decipi valeat, unde intrat ratio inductiva appellationis, juxta distinctionem inter reservationem claram & turbidam, de qua agatur inter duos ita diversimodè provisionis, traditam supra disc. 5. cum aliis ibi proximis, quoniam data turbiditate reservationis, etiam provisus ab Ordinario est legitimus contradictor, Puteus dec. 120. l. 1. dec. 71. par. 1. rec. dec. 585. p. 5. n. 31. & seq. & dec. 225. n. 20. & seqq. par. 7. quoties tamen exhibet titulum talem, quod si non possideret, posset præterdere immixtionem.

Sive ubi possessor non venit ex eadem vacatione, sed illam neget, utpotè consumptam, seu impeditam à præcedenti unione effectum sortita, cujus vigore possideat, juxta casum, de quo supra in Mediolanen. beneficiorum disc. 47. Tunc enim deductis decisionibus in ea causâ editis, ubi constat incontinenti de nullitate unioris, adeo ut resultet operatio decreti irritantis contenti in Regulis Cancellariæ, vel in Concilio Tridentino, seu in Constitutione Pii Quarti ejus confirmatoria, talis possessor non dicitur legitimus contradictor, Secus autem ubi id sit probabiliter dubium, adeo ut egeat formali iudicis declaratione, & multo magis si hæc præcedere debet, canonizando vel improbando probationes facti, juxta generalem regulam, quam in omnibus materiis executivis habemus quando exceptiones dicantur altioris indaginis necnè, ut ita distinguendo habetur in Caputaqueni. beneficii 23. Martii 1609. coram Marcomontio, quæ reputatur in materia magistrallis, cum aliis apud Argelum de legitimo contradictore q. 15. art. 5. num. 144. & sequ. & num. 163. & non negatur in decisionibus editis in dicta Mediolan. in quibus tamen dicitur invaliditatem esse incontinenti probatam utpotè consistentem in puncto juris; Atque in hoc bene dicitur in abstracto, quoniam exceptiones quæ consistunt in solo puncto juris, utpotè de facili ac incontinenti decidendæ cum sola apertura librorum, non dicuntur altioris indaginis, quales dicuntur illæ, quæ consistunt in facto, ut ita distinguendo Tap. dec. 1. n. 33. Capyc. Latr. consult. 77. n. 25. Grat. discip. 740. num. 48.

Advertebam tamen in ea causa, fallaciam consistere videri in applicatione ad factum, quoniam ex ibi deductis, plures cadebant inspectiones facti super unionis causa necessaria, vel utili, ac etiam inspectione juris super interpretatione indulti particularis concessi per Urbanum Octavum Archiepiscopo, qui unionem fecerat, ac alterius concessi per Gregorium Decimum tertium, Sancto Carolo Archiepiscopo prædecessori à quo primo indulto alteram interpretationem recipiebatur, ac ponderandè punctum.

punctum esse adeo dubium, quod deceperit eandem Rotam diversimodè respondentem, quandoque pro invaliditate unionis, ut dicto *discurs. 47.* Et consequenter dicebam intrare proportionem, quod exceptio juris dubii assimilatur exceptioni facti, ac rectè dicitur altioris indaginis Peregrin. *de fideicommissis artic. 47. num. 35.* Capyc. *Latr. consult. 78. numer. 33. Rot. dec. 160. num. fin. par. 10. recent.*

Hinc proinde certa, & determinata regula desuper traditi non potest, cum ex præmissis, pateat totum pendere ex facti qualitate, quoniam virtus decreti irritantis reddendi possessionem vacuum, locum habet, quando certum illud intrare, secus autem ubi de hoc est quæstio, ut in specie possidentis ex causa unionis *dec. 443. num. 39. part. 9. recent.* & tamen etiam in casu dubio neque id est tantum, juxta casum, de quo infra allegandis decisionibus in Gerunden. parochialis &c.

Alter est casus de directo oppositus, ubi scilicet litteræ Apostolicæ certum exequutorem deputantes, sint super provisione de beneficio pleno per impetrationem certo modo (quam piscatoriam vulgò dicimus) ex causa criminosa, seu aliàs objectiva, puta ob privationem ex delicto resultantem, vel etiam sine crimine ob incapacitatem prius provisi, sive ob malam narrativam valoris, aut aliam subreptionem, sive ob non factam publicationem ad formam Constitutionis Gregor. XIII. juxta casus de quibus in præcedenti discursu ac in Melphit. Cantorie *disc. 55.* & in aliis de quibus supra; Et tunc ex ibi deductis, absolutum est, exequutorem esse mixtum, ac procedere debere in judicio ordinario, nedum quando prior provisor possidet, sed etiam si a piscatorio impetrante de facto in possessione præventus fuerit; Id enim non impedit processum exequutivum litterarum primæ provisionis puræ, quam ipsa impetratio certo modo jam præsupponit, dum privatio supponit habitum, ut in dicta Melphiten. *disc. 55.*

Atque hinc in ista causa Monti alti dicebam, notoriè infectam, ac intrusivam fuisse possessionem Francisci impetrantis beneficium venientis ex capite privationis, unde propterea Blasius primus possessor, cessato obstaculo, quod de facto eum reddebat exulem, ejus possessionem animo retentam reassumere & continuare potuerat, cum talis impetrator obligatus justificare litteras coram exequutore mixto in forma judicii ordinarii ac appellabilis, ita de facto, & absque citatione, quæ in his præcis terminis debet esse personalis, se intruserit juxta firmata in Callien. in Militen. & in Cusentina *dec. 314. par. 10. recent. dec. 85. & 97. post contrav.* Contrii, & in aliis frequenter, & in dicta Melphiten. *disc. 55.* Et sic non solum concurrebat defectus citationis personalis in processu contumaciali super delicto non bene pro meo judicio suppleto cum decretis generalibus Sac. Consultæ explicari solitis sub nomine Constitutionis Barbarinæ, ut supra, cum iste videatur casus mixtus sub illis non comprehensus, Tum ratione personæ, Tum ratione privationis beneficii, cujus materiã dicto Tribunali omninò incongrua est, unde videtur casus sine dubio non cogitatus; Sed etiam ob defectum alterius citationis, quæ in isto processu super executione hujusmodi impetrationis omninò requirebatur, illaque debebat esse personalis, ut præsertim advertitur *d. dec. 314. p. 10. rec.* cum aliis supra deductis.

Tertius casus est, quando agitur inter duos æquè provisos à Sede Apostolica, vel etiam ab eodem inferiori collatore, sive unus ab uno, & alter ab altero, inter quos controversia sit ratione diversæ naturæ, seu qualitatis beneficii; quia nempe unus habeat illius provisionem tanquam de libero, Alter verò habeat tanquam de jurepatronatus ad presentationem patronorum, quo casu frequenter dari etiam solet provisi Apostolica, vel quia patronus placet magis præsentationem facere in Dataria, quam coram Ordinario, ut pluries vidi practica- ri, vel quia oporteat obtinere derogationem medietatis vocum.

Et tunc, Aut provisor ad præsentationem est possessor cum possessione legitima, & non vitiosa, obtenta scilicet à manu executoris Apostolici, quatenus per hanc viam institutionem obtinuerit, vel ab Ordinario concedente institutionem, atque ita canonizante patronatum, & tali casu provisor Apostolicus tanquam de libero, quamvis etiam haberet subrogationem gratiosam in jus, ac possessione defuncti, prætereundè non poterit processum exequutivum, sed talis possessor erit ei legitimus contradictor, cum punctus libertatis, seu

modi vacationis egeat formali judicio, ac determinatione, ut in specie firmatur apud Buratt. *decis. 842.* ubi concordantes, cujus decisionis veritas non negatur in decisionibus de quibus infra in sexto casu, in quibus illa sæpè enunciatur.

Si verò præterdendens beneficium de jurepatronatus, atque ex ista causa provisor Apostolicus de facto possideat, mediante possessione adæpta propria auctoritate, ac aliàs quàm à manu executoris, & tunc habendus est pro non possessore ob evidentem talis possessionis infectionem, cum hujusmodi provisiones ultra justificationem aliorum narratorum, semper contineant clausulam, verificato prius jurepatronatus coram loci Ordinario, ut clarè supponitur in eadem *decis. 842.* Buratt. Et consequenter dari non potest valida possessio propria auctoritate, ac aliàs, quàm à manu executoris, prævia litterarum justificatione; Ideoque eo habito pro non possessore, sed solum pro oppositore non possidente, inspicendus videtur ultimus status, quatenus adsit non vitiosus ac effectivus, adeo ut intrent ea quæ in materia ultimi status attendendi habemus, si enim iste assistit qualitati patronali, tunc non videtur impetran- tem beneficium tanquam liberum dicendum esse legitimum contradictorem habenti institutionem in vim præsentationis, quoniam esset ita de facto privare patronos eorum possessione in qua existunt.

Fortius autem in casu converso, quando ultimus status assisteret provisioni tanquam de libero, ut ita provisor non sit legitimus contradictor veniens jure præsentationis tanquam de jurepatronatus, cum ad hunc effectum stante præsumptione assisteret libertati beneficiorum juxta eorum primævam naturam, cum enim servitus in dubio præsumenda non sit, hinc sufficit statum patronalem esse turbidum, ut in dubio pro executione litterarum Apostolicarum, seu brevis de capienda possessione nomine Cameræ, ad favorem provisi tanquam de libero responderi debeat absque eo, quod habens provisionem ad præsentationem dicatur legitimus contradictor, dummodo dictus ultimus status tanquam de libero dici valeat talis per actus univocos, non autem æquivocos, puta per provisiones Apostolicas in vim resignationis, vel permutationis, cum istæ non alterent statum patronalem, quatenus de illo antecedenti constet, juxta ea quæ super his magis distinctè, ac maturè habentur in sua materia *sub titulo de jurepatronatus.*

Et quamvis ex deductis eodem *tit. de jurepat.* attendi non solet ultimus status, quoties constat clarè de statu contraio patroni, potissimè ubi non agitur de expellendo jam provisorum, ac possessorem in statu bonæ fidei, sed re integra sit concursus ad beneficium vacuum, ita distinguendo regulam deduci solitam ex vulgato *cap. consulationibus;* Attamen rari sunt hujusmodi casus, ut stante ultimo statu tanquam de libero, bonum jus patronorum sit adeo clarum, ut aptum sit reddere præsentatum legitimum contradictorem ad impediendum processum exequutivum litterarum Apostolicarum, ac fortius brevis de capienda possessione nomine Cameræ: Multoque magis si provisor Apostolicus tanquam de libero obtineat subrogationem gratiosam ad jus, ac possessionem defuncti, cum tunc fingatur successor eadem persona prioris possessoris, ex deductis apud Orthobon. *d. decis. 154.* & passim, cum ea sola differentia, quod primo competere posset interdictum retinendæ, seu remedium manutentionis, quod denegatur subrogato, cui solum competit illud adipiscendæ, potius ex quodam stylo quàm de jure, cujus dispositione attentata deberet etiam competere manutentio, cum ita fingatur continuatio ejusdem possessionis; Adinstar eorum quæ habemus in Statutis continuantibus possessionem defuncti in hæredem, cui etiam interdictum retinendæ conceditur, ex latè deductis per Amat. *ref. 39. Post. de manu. observ. 55. & sub tit. de jud. ac sub altero de hærede;* Et consequenter nimium difficile est ad praxim deduci, ut veniens in vim præsentationis provisor tanquam de libero ex vacatione alterius possessoris pariter tanquàm de libero dici valeat legitimus contradictor.

Quartus est casus inter duos venientes ex eodem jure, non controversantes genus, seu naturam beneficii, sed solum agentes de pertinentia, quia scilicet ad beneficium, quod non dubitetur esse de jurepatronatus, veniant plures ex eodem titulo præsentationes invicem contendentes.

tendentes, an à majori parte patronorum fuerint præsentati, sive ab existentibus, vel non existentibus in quasi possessione præsentandi, Et tunc nimium rarus, ac pro meo sensu nullus videtur casus, in quo sit practicabilis processus exequutivus, unde statuenda videtur regula, quod unus dicatur alteri legitimus contradictor, quodque exequutor sit potius mixtus, quàm merus, dum ambo veniunt ex eodem titulo juxta *cons. 1. Calderin. ut lite pendente decis. 6. num. 2. & 3. part. 2. diver. Buratt. dec. 625. & 651. utrobique num. 1.* Bituntina juri patronatus 7. Maji 1646. coram Arguelles, & frequenter; Unde propterea in ista materia quotidiana habemus attentata, quod scilicet unus ex præsentatis alterum præveniens in executionis provisionis Apostolicæ cum derogatione medietatis, sive obtinens institutionem ab Ordinario, sub prætextu, quod habeat majorem partem vocum, sive jure gratificationis, quando voces essent æquales, se intrudit in possessione post appellacionem, vel ejus termino pendente, cum tanquam in causa appellabilis actus ita dicatur attentatus, ut apud proximè allegatos.

Et quamvis in Lucana Canonatus coram Royas inter suas *dec. 346.* agatur de beneficio de jurepatronatus, & tamen admittatur processus exequutivus provisionis Apostolicæ concessæ occasione derogationis pro medietate, firmando regulam in suis casibus veram, de qua supra; quod non possessor non sit legitimus contradictor, quoties non habeat gratiam æqualem, ac ejusdem naturæ, non obstantibus clausulis quæ facere solent exequutore mixtum, cum id intelligitur posito casu legitimi contradictoris, & non aliàs juxta firmata in dicta *dec. 333. par. 4. recent. tom. 2.* & in Vitimilien. Capellanæ 30. Maji 1635. coram Motmanno cum similibus de quibus supra, adeo ut ista decisio Lucana celeberrima in hac materia legitimi contradictoris effecta videatur, pluries canonizata in aliis de eadem materia agentibus.

Attamen admittitur veritate conclusionum in ea deductarum in suis terminis de quibus loquuntur dict. *dec. 333. par. 4. tom. 2.* ac in dicta Vintimilien. cum aliis de quibus supra, æquivocum pro meo judicio clarum consistere videtur in applicatione ob diversam rationem, quoniam in aliis controversiis inter æquè provisos Apostolicos, ex diverso vacationis modo, sive inter provisorum Apostolicum, & ab Ordinario, cum similibus punctus consistere videtur magis in jure, quàm in facto, ita in promptu cum apertura librorum decidendus, & consequenter quod res non dicatur petitorii, ac altioris indaginis; Secus autem isto casu, quoniam provisor Apostolica ad favorem præsentati à medietate, sive ab aliqua parte patronorum, cum derogatione alterius medietatis, seu alterius partis, eatenus suffragatur, quatenus ita provisor habeat in effectu illam partem, quæ Papæ supponitur, ac aliàs gratia habetur pro non concessa, & perinde ac si non esset in rerum natura, ut *dec. 148. nu. 14. & dec. 142. in fin. post Vivian. Capuana Abbatiæ 5. Maji 1659. Priolo, & in dicta sua materia;* Illudque solum de recepto stylo tolleratus, ut necessaria non sit verificatio tali præsupposito de tempore obtentæ gratiæ, sed ad ejus verificationem suffragari possint voces etiam postea superventæ Seraphin. *dec. 165. n. 11. dec. 119. num. 9. par. 11. rec. & in aliis, & in dicta sua materia de jurepatron.*

Hoc autem consistit in facto, tam pro jure præsentati, quàm præsentantium, quibus auditis, cum formali discussione judiciaria, videndum est, an & quale jus, vel possessionem habeant illi præsentantes, quorum vota numerantur ad constituendam medietatem vel aliam partem per Papam præsuppositam; Igitur impossibile est in hoc praticare processum exequutivum, ac terminum executoris meri, cum hic decernendo executionem gratiæ, implicitè declaret ea, quæ facti sunt circa jus præsentantium, in quo gerit partes judicis, atque per necesse concurrat mixtura, seu complicantia petitorii, qua posita, in quibuscumque judiciis quantumvis possessoriis, & privilegiatis intrat appellatio suspensiva, ac forma judicii ordinarii.

Quintus considerari potest casus controversiæ inter resignantem, & resignarium, super executione scilicet litterarum Apostolicarum in vim resignationis ad favorem resignatarii juxta casum de quo supra, in Neapolitana Parochialis *disc. 37.* Vel è converso super executione immisionis obtentæ per resignantem contra resignarium possessorem in vim regressus reservati juxta modernam formulam, tanquam per viam conditionis juxta distinctionem, de

qua in sua materia *sub tit. de pensionibus,* & tunc unus alteri videtur contradictor improprius, eo modo, quo ut supra; est quilibet possessor, ut scilicet citari; ac audiri debeat, non autem verus, ac proprius ad effectum faciendi processum ordinarium, & causam appellabilem, cum ita cesset concursus paris tituli, atque adaptari non videantur illæ rationes, ex quibus unus alteri dici debeat legitimus contradictor, excepto casu regressus pœnalis juxta formam antiquam fundati in pertinacia resignatarii non solventis pensionem, vel alia non adimplentis, cum iste regressus exigat formalem canonizationem in judicio ordinario, & appellabili per tres conformes, vel rem judicatam, *Gigal. de pens. q. 78. cum aliis per Add. ad Buratt. dec. 528. & d. tit. de pens.*

Sextus demum est casus magis frequens (& in quo verè materia involuta dici potest, absque eo quod de facili certa uniformis regula generalis statui valeat,) ubi scilicet contentio sit inter duos æquè provisos Apostolicos ex diverso vocationis modo, & sic venientes ex eodem fonte, sed non ex eodem titulo, quia nempe (e. g.) vagante parochiali per obitum in mensè reservato, unus habeat provisionem Apostolicam in vim concursus, ad formam Concilii habiti coram Ordinario, cum istius testimonialibus superi prælectione, Alter verò habeat aliam provisionem Apostolicam ob dicti concursus formam malè servatam, atque ut vulgò dici solet, in vim Constitutionis Pii V. cum similibus; Et tunc non dubitatur, quod ob paritatem tituli æquè Apostolici, & sic ex eodem fonte, unus alteri dici debeat legitimus contradictor juxtam dictam theor. Bart. & Zuccardi in *l. fin. C. de edict. divo. Adr. tollen.* de qua in concursu plurium hæredum, vel fideicommissariorum, seu ex investitura feudali, aut emphyteutica venientium habetur pluries *sub tit. de jud. & sub altero de fideic.* potissimè, ubi oppositor possidet; unde concurrant titulus, ac possessio quo casu clarius intrat dicta regula, ut *dec. 641. n. 1. p. 4. rec. dec. 34. n. 23. p. 10. & in aliis.*

Attamen magna, & fortè inextricabilis involutio pendet à limitatione huic regulæ tradi solita, ut cesset, quando titulus oppositoris assumere volentis partes legitimi contradictoris appareat incontinenti nullus, ac infectus, infectaque etiam esset ejus possessio, quoniam tunc habendus quidem erit pro contradictore, ad effectum, ut debeat citari, ac audiri, non autem ut censendus veniat legitimus contradictor in modo præcedendi, ut cæteris relatis *Lotter. l. 3. q. 13. num. 75. apud Orthob. d. c. 122. in fin. & latius dec. 154. quæ videtur in hac materia magistralis, & in Gerunden. parochialis 3. Decembris 1660. coram Bevilacqua & 4. Maji 1661. coram Verospio.* etiam advertitur in decisionibus editis in Mediol. beneficiorum, de qua supra *disc. 46.*

Limitatio ita generaliter, ac in abstracto sumpta, est vera, quoniam cum infectio resultare solet à Concilio Trident. vel à dicta Constitutione Pii V. seu ab aliis Constitutionibus Apostolicis, aut à Regulis Cancellariæ continentibus decretum irritans, intrat istius virtus vel operatio inficiendi titulum ac possessionem, itaut haberi debeant, ac si non essent, unde propterea receptam & quotidianam habemus beneficalem propositionem, ut tali casu possessio habetur pro vacua.

Verum punctus est in applicatione, seu verificatione dictæ limitationis, quoniam frequentes hujusmodi quæstiones contingunt in casu nimis dubietatis, an intrent necnè Concilium, vel Constitutio Pii V. sive alia species vacationis, cui alter provisor innitatur; Ac propterea non ex eo quod in articulo dubio, judex credi probabiliorum unam partem potius, quàm alteram, id supponendum est ita clarum & certum, quo exinde inferatur ad infectionem tituli, ac possessiones ex decreto irritanti, ut practicum cernitur in dicta Mediolanen. Beneficiorum, & in dicta Gerunden. ac aliis; In hoc enim consistere videtur æquivocum, per quod ista materia legitimi contradictoris ita involuta est, quod reddita videatur merè arbitraria, absque eo quod apta sit recipere certam regulam: Si quidem virtus dicti decreti rectè intrat quando clarum ac certum est, quod verisimur in ejus casu, secus autem ubi de hoc probabiliter dubitatur, quoniam tunc esset petere principium, atque ita inanem reddere regulam nunquam verificabilem, cum à declaratione, seu determinatione casus dubii intrare debeat appellatio suspensiva, eo quia exequutor partes formales Judicis explicare dicitur, & sic illas executoris mixti potius quàm meri; ut est in casu de quo in dicta Mediolanen. in quo eadem Rota variavit, modò dicendo unionem validam,

dam, & modo invalidam ob articuli perplexitatem; Et fortius in dicta Gerunden. coram Bevilacqua, & Verospio, in qua nullitas concursus, ac successive vacatio in vim Bullæ Pii Quinti erat adeo dubia, quod ante disputationem in Rota, Ego & cæteri pro veritate consulti respondimus in contrarium, eundemque sensum habuit iudex primæ instantiæ cum nullitas reduceretur ad punctum nimium subtilem ac peregrinum, ut patet ex deductis in eadem Gerunden. infra sub tit. de paroch. disc. 4. Et consequenter improbable videtur, ut quatenus in articulo nimium dubio, ac altissimæ indaginis, una magis, quam altera opinio placeat, exinde resultare debeat adeo notoria infectio, ut reddat exequutorum merum, ac non faciat alterum provisum legitimum contradictorem.

Aliusque rigor concurrere videtur in casu dictæ Gerunden. quod cum per iudicem primæ instantiæ prodisset sententia possessoris absolutoria, cum declaratione quod litteræ alterius provisi non mereantur executionem, & quæ sententia vulnerare dicitur viam executivam aliâs competentem, eodem modo quo receptum habemus in obligatione Camerali aliisque iudiciis executivis, ut in specie vulnerationis litterarum Apostolicarum, ut apud Marchesan. par. 1. fol. 374. Cavaler. dec. 11. dec. 33. & 99. par. 11. rec. & sapius; Adhuc tamen dicitur quod tale vulnus non influeret in subrogationem gratiosam, non desumptam ex ipsi litteris vulneratis, sed expeditam ad partes, in vim tamen ejusdem supplicationis, ad cuius normam expeditæ sunt primæ litteræ vulneratæ, quasquod istæ expeditiones dicantur diversæ, quodque nulla sit distinctio inter litteras desumptas ex clausulis generalibus supplicationis, ac aliâs in vim supplicationis particularis ex deduct. per Lotter. l. 3. q. 13. nu. 38. cum seq. & per Rot. dec. 302. p. 4. rec. tom. 2. n. 5. cum plur. seqq.

Super quo etiam mihi videbatur processum esse cum aliquo æquivoco, quoniam principalis quæstio in proposito cadit, ob regulam quod super eadem supplicatione plures gratiæ expediti non possunt, juxta cons. Paris. 77. l. 4. canonizatum etiam per Rot. ex relatis d. dec. 302. n. 5. atque ad hunc effectum consideratur compatibilitas, vel incompatibilitas, eo quia regula prædicta procedit in gratiis contrariis & incompatilibus, non autem in diversis, atque hoc est de quo ibi principaliter agitur.

Et licet in ead. dec. 302. p. 4. tom. 2. quæ in hac materia circumfertur tanquam magistralis, firmetur etiam quod denegata prius per Rotam executione litterarum super provisione, expeditis deinde litteris subrogationis, pro istis in processu executivo data fuerit immisio, ut advertitur d. dec. 302. n. 10. & seq. At tamen id rectè compatibile est quando denegatio executionis processerit ex defectu justificationis omnium narratorum in gratia ut est casus ibi relatus coram Lancellotto, Tunc enim ista denegatio verè, ac propriè non inducit vulnus, cum istud resultare dicatur quando percutit substantiam gratiæ non autem simplicem defectum justificationis, ut patet ex eisdem supra allegatis decisionibus super puncto vulnerationis, ac propterea expedit habere subrogationem, pro cuius executione non urget necessitas justificare omnia narrata omnesque partes gratiæ, sed sufficit justificare clericatum, & reservationem, ac obitum in possessione, Greg. dec. 32. 103. 306. & 394. dec. 608. par. 5. rec. dec. 257. n. 1. p. 12. & passim; Sed quando sententia absolutoria prodit ex motivo concernente substantiam gratiæ, ipsamque supplicationem, ex qua tanquam matrice, seu primitiva veniunt tam primæ litteræ, quam secundæ, tanquam ab eodem fonte eademque radice, ob defectum scilicet reservationis, seu casu vacationis, quæ est fundamentum gratiæ, tunc nulla videtur subesse ratio quæ suadeat, ut dictum vulnus non influat quoque ad has secundas litteras, ideoque conclusio videtur vera in suo casu, sed non bene applicata.

Item ob hujusmodi cautelam subrogationis gratiosæ, quæ ex clausulis generalibus ejusdem supplicationis expediti solet, deducitur altera limitatio dictæ regulæ penitus destructiva, quod scilicet non sufficiat, quod uterque contendens habeat parem titulum Apostolicum, nisi etiam uterque illum habeat cum pari qualitate, secus autem si unus habeat subrogationem, alter non juxta dec. 71. Mant. cum aliis per Lotter. l. 2. q. 20. n. 217. Argel. de legit. contrad. q. 15. art. 3. nu. 34. cum seq. Othob. d. dec. 122. n. pen. & fin. & dec. 154. n. 12. cum plur. seq. Verum & in hoc circumspicte procedendum est, distinguendo an oppositor possideat necne; Si enim non possidet, ita ut ambo veniant agendo ac petendo immisionem, tunc admittenda videtur propositio,

ut in concursu, potior sit conditio subrogati, tanquam possessoris facti ita in locum prioris possessoris succedentis, & in terminis loquuntur Argel. & Lotter. ac alii: Secus autem si possideat, quoniam ipse habens quoque provisionem Apostolicam, habere videtur habitualiter eandem subrogationem in clausulis generalibus suæ supplicationis, qui habitus non sufficit quidem agendo & pro executione, sed sufficere videretur excipiendo, juxta eam differentiam quam habemus in possessore non indigente cessione ejus, in cuius locum & jura succedere pretendit, quando non est possessor ac ad effectum agendi, secus autem si est possessor ad effectum retinendi seu excipiendi, cum similibus; Quinimò ubi turbiditas est circa reservationem, vel speciem vacationis quæ est fundamentum gratiæ, talisque turbiditas est talis quod dici potest altioris indaginis, tunc probabilius videtur, ut etiam esse possessor dicendum veniat legitimum contradictor; Et hæc ita penè summis labiis in ea temporis angustia, quam curiæ Professores patiuntur, in hac verè involuta materia insinuabam.

Quamvis autem de stricta juris censura, præmissa ita procedere videantur in hoc ultimo casu, attamen laudabile potius videtur, ut Rota sibi assumat in hac materia, quo magis fieri potest arbitrii procedendi executivè, ac amplectendi potius limitationem, quam regulam; Cum enim hujusmodi causæ beneficiales importent jus vitalitium, earumque effectus non transmittatur ad hæredes, hinc proinde iudicium ordinarium per tres conformes, in magnis tribunalibus vitam hominis transcendere solet: Idque potissimum stante stylo hujus tribunalis, non discernendi executionem, nisi prævia formali disputatione frequentius bina, & quandoque trina, cum editione decisionum, & in quibus disputationibus agitur etiam de meritis, unde propterea appellatio, ut plurimum continere videtur inanem circuitum, secus autem in inferioribus exequutoribus in quibus hæc ratio non viget.

ANNOT. AD DISC. LXXIII.

DE materia legitimi contradictoris in materia beneficiæli videri poterunt deducta sub tit. de iudiciis disc. 43. Decisio prodita in isto casu est impress. decis. 236. part. 15. recent.

APRUTINA SEU NULLIUS BENEFICIORUM INTER CRESCENTIUM MUTIANUM, ET ANTONELLUM FRANCIACURTA.

Responsum pro veritate.

De privatione beneficiorum ob excommunicationem, ejusque infortesciam ultra annum, sive ob irregularitatem incursum ratione celebrationis in statu censurarum, An & quando intret necne.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
2 Excommunicatio non causat privationem beneficii affecti, sed inhabilitationem ad assequendum.
3 In causis infortescientium ultra annum non se ingerit, nisi Inquisitor, quod declaratur.
4 De causis fidei non cognoscunt Prælati inferiores.
5 An ob infortesciam in excommunicatione inflicta ob debitum pecuniarum intret privatio beneficiorum.
6 Non proceditur ad censuras nisi in subsidium.
7 Infortesciam causat penam privationis, ubi est dolosa.
8 Irregularitas incurritur celebrando in statu excommunicationis etiam si ex debito pecuniario.
9 Sed debet excommunicatio esse ritè, & rectè lata.
10 Quod etiam requiratur dolus, vel contemptus, secus istè cessante.
11 Irregularitas non inducit privationem ipso jure nisi sequatur sententia.

DISC. LXXIV.

Pro debito pecuniario camerali, subcollector Nuntiatæ Neapolis excommunicatum declaravit Crescentium,

tium, qui proinde ita coactus à patria exulare, accedendo Venetias, ibi supponitur missam celebrasse, quare elapso anno, inferior Prælati loci Coropolis, qui est in possessione ordinarii cum territorio separato, juxta casum de quo in Aprutina jurisdictionis sub tit. de jurisd. disc. 11. post plures reiteratas citationes per edictum, processit ad sententiam privatoriam beneficiorum juris patronatus laicorum, in quibus ad præsentationem patronorum institutus fuit Antonellus; Interposita verò per Crescentium appellatio ad A.C. in criminalibus, prodit ab isto sententia in omnibus revocatoria dictæ sententiæ ordinarii, cum reintegratione ad beneficia, Atque in hoc statu (incertum est ex cuius parte) pro veritate consultus fui, probabiliter autem puto ex illa Antonelli noviter provisi, ad effectum deliberandi, an vellet cedere, vel contendere.

Cum autem tria essent capita; ex quibus supponebatur ad privationem processum esse; Primò scilicet ob excommunicationem, Secundò ob infortesciam ultra annum; Et tertio ratione irregularitatis incursum celebrando in divinis in statu censurato, Hinc propterea singula examinando.

Quatenus pertinet ad primum, certum esse dixi, solam excommunicationem, quamvis à lege, vel ab homine ex justa causa emanatam non inducere privationem beneficiorum jam obtentorum, sed solum inhabilitationem ad assequendum, adeo ut si excommunicatus non facta mentione hujus impedimenti, à Sede Apostolica vel ab ordinario collatorum beneficium obtineat, provisi remanet invalida, ac beneficium impetrari potest, cum aliud sit inhabilitari ad assequendum, aliud verò privari assequitis, ut ita distinguendo advertit Garz. de benef. tom. 2. p. 7. c. 13. n. 3. & seqq. ex c. postulatis de Cler. excomm. ministr. multò magis in ordine ad privationem, ubi agitur de excommunicatione inflicta pro debito pecuniario, cum ista neque ad hunc effectum sufficiat data infortesciam ut infra, ideoque quoad istud primum caput res videbatur plana ad favorem prioris possessoris.

Quoad secundum circa infortesciam, observabam duos esse punctos, Unum ordinis, seu jurisdictionis, an scilicet dictus inferior Prælati de super manus apponere poterit, Et secundò in meritis negotii principalis; Circa primum pro defectu jurisdictionis ob stare videbantur firmata per Rot. apud Seraph. dec. 1285. Ricc. de jure person. l. 4. c. 8. nu. 3. fin. ut scilicet in hujusmodi causis non procedat nisi Inquisitor privativè ad omnes; Considerabam tamen istam propositionem procedere in Hispaniis, aliisque locis in quibus erectum est formale Tribunal Inquisitionis, cum cognitione causarum fidei privativè, non autem in Regno Neapolitano, in quo ob dicti Tribunalis formalis non introductionem, omnes Episcopi dicuntur Inquisitores, atque ad limites juris communis in hujusmodi causis procedere possunt ut de facto ex inconcussa observantia procedunt: Ac etiam quia, aliud est ad effectum puniendi in persona, aliud verò ad istum effectum consequitivum.

Major autem difficultas resultare videbatur, ex eo quod juxta deducta d. disc. 12 sub tit. de jurisd. iste inferior Prælati dici non posset verus ordinarius, cum ea jurisdictione, quæ per S. C. T. & Apostolicas Constitutiones delegata est solum Episcopis etiam in locis exemptis, ac sub ordinaria jurisdictione inferiorum Prælatorum, quibus proinde non competit cognitio hujusmodi causarum, quod tamen solum obiter insinuabam, cum stantibus majoribus difficultatibus in ipso negotio principali, non adeo subisset necessitas strictè, ac formiter examinandi ea quæ sunt ordinis.

Quoverò ad respicientiam justitiam seu merita, adhuc ad favorem prioris possessoris, ac pro invalida privatione respondendum censui; Licet enim Menoch. de arb. cas. 416. credat ob infortesciam in excommunicatione quamvis inflicta pro debito pecuniario sit locus privationi beneficiorum, atque Menoch. ab impugnationibus Ganz. tueri conetur Lotter. l. 3. q. 33. n. 9. 3. & seq. Contrarium tamen est magis communiter receptum, ut infortesciam in excommunicatione pro debito pecuniario talem privationem non inducat juxta d. dec. 1285. Seraphin. ut per Gonz. ad reg. 8. gl. 15. n. 107. cum seq. Grat. discept. 119. n. 1. & seq. Rub. tom. 2. sing. p. 3. sub verbo Menoch. cum quibus pertransiunt Ricc. de jur. person. l. 4. c. 7. n. 14. Tond. q. benef. p. 2. c. 5. §. 3. n. fin. Barbof. collect. ad Conc. Trid. sess. 25. de reform. c. 3. nu. 36. ac agnoscit idem Lotter. loc. sup. citato.

Clarius verò in hac facti specie ex duplici circumstantia; Primò scilicet quia dicta quæstio supponit censuras validas, in quibus censuratus infortescet, quod in presenti cessabat, Card. de Luca Lib. XII.

dum nulla servata erat forma præscripta per S. C. T. d. sess. 25 de reform. c. 3. ad effectum ut pro debito pecuniario ad censuras præsertim majores, qualis est excommunicatio, tanquam ad ultimum subsidiarium remedium procedi possit, ex deductis in sua materia sub tit. de cens. dum juxta hujusmodi subcollectorum inferiorum frequentem, nimium verò damnablem abusum, de facto processum fuerat ad cedulones nullo ordine servato.

Et secundò, quia data etiam validitate, ad hunc effectum privationis beneficiorum importantis in beneficiis penam ordinariam & gravem, requiritur infortesciam cum animi pertinacia, quæ redoleat dolum & contemptum clavium, secus autem si ob necessitatem, quia nempe non haberet modum solvendi debitum, sive quod insteterit pro absoluteione, aut aliàs constet de exclusione doli & pertinaciæ ut firmatur per Rot. dec. 196. post. 2. vol. cons. Farin. & dec. 132. p. 1. rec. Barb. ad Conc. ubi sup. n. 33. Ricc. d. l. 4. c. 8. n. 3. cum seq. Lotter. d. l. 3. q. 33. n. 115. Rot. dec. 73. nu. 3. p. 7. rec. Et hic erat casus, quoniam constabat id non provenisse ex infortesciam pertinaci, sed ex pura necessitate, quodque censuratus continuas adhibuerit diligehtias pro aliqua honesta dilatione ad solvendum debitum cum censuratum suspensione.

Aliquod probabile fundamentum dictæ privationis consistere videbatur in tertio capite irregularitatis, ob celebrationem missæ in statu censurato, quo casu non distinguitur an excommunicatio inflicta sit pro debito pecuniario, vel ex alia causa, cum pena non proveniat ab ipsa excommunicatione ac infortesciam in ea, sed ex novo delicto dictæ irregularitatis redolentis dolum & contemptum clavium, ut advertitur per Ricc. d. p. 4. c. 7. n. 2.

Verum adhuc dubitabam contra noviter provisum ex duplici motivo, Primò notoriæ invaliditatis dictæ excommunicationis, quæ nullo ordine servato ex abrupto inflicta erat ad hunc effectum constare debeat excommunicationem esse ritè & rectè latam, ut in specie advertitur per Lotter. d. qu. 33. n. 105. in fin. & quando desuper non habemus auctoritates, id extra omne dubium probarent juris principia generalia, ipsaque ratio naturalis, quoniam non entis nullæ sunt partes; Quamvis enim ille qui censuratus à superiore celebrat, non sit immunis à temeritate, quæ aliqua punitione digna est, quoniam ad instar eorum, quæ habemus in materia attentatorum in spectum inhibitionis non debet esse in libito subditi facere se iudicem in causa propria ac judicare de nullitate, vel injustitia gestorum ab ejus superiore, illaque spernere, quoties non agatur de re omnino notoria ex clara notorietate facti, sine qua ista licentia nullatenus admittenda est, Attamen non videtur id sufficere ad istam gravem penam ordinariam, si verè de censuram invaliditate constet.

Ac etiam quia observabam intrare eandem executionem superius consideratam occasione infortesciam pro exclusionem pertinaciæ, seu dolosi vel culpa contemptus clavium, ex eisdem auctoritatibus ibi allegatis, seu ex eadem ratione, cum constaret d. Crescentium à patria exulem, coactum fuisse celebrare missam pro necessaria sustentatione cum elemosyna, quam ex celebratione obtinebat, dum ob ejus paupertatem alium vivendi modum citra ostiarum mendicationem decori ordinis clericalis incongruum non habebat; Et ex his, quatenus consilium petitum fuisse ex parte noviter provisi, consului quod ab ulteriori prosecutione litis abstineret, incertum est tamen, quid sequutum sit.

Item quia irregularitas non inducit privationem beneficiorum, sed apta esse potest, ut iudex ad eam procedat loco penæ, ut cæteris relatis, Rot. dec. 73. n. 23. p. 7. rec. & apud Buratt. dec. 306. n. 7. & habetur sub tit. de pens. disc. 49. atque ista declaratio non aderat, dum sententia se restringebat ad infortesciam,

ANNOT. AD DISC. LXXIV. cum seqq.

Agitur in his discursibus de privatione beneficiorum ob varias causas, de quibus habetur solum actum in hoc tit. disc. 134. & 136. respectu residentia juxta ea quæ habentur in disc. 77.

Una decisio coram Verosp. prodita in casu, de quo disc. 76. est impress. dec. 10. p. 13. rec.

NULLIUS, seu, &c.
PRO N.

Consilium pro veritate.

De privatione beneficiorum ob sacrilegam deflorationem monialis, Et quomodo ad hunc effectum de tali delicto constare debeat, atque ad privationem procedi.

Et de eadem privatione ex concubinato, sive ex apostasia, aut ex crimine falsitatis; Et de differentia inter privationem beneficio assequuto, & inhabilitationem ad assequendum, cum nullitate provisionis factæ in persona ejus, qui jam erat criminofus.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Sententia sine citatione speciali ad sententiam est nulla.
- 3 Deflorator monialis privatur beneficiis.
- 4 Sed requiritur ut sit conspicuus vel confessus.
- 5 Qualia dicantur inditia indubitata.
- 6 Quod neque sufficiant ad hanc penam privationis beneficiorum.
- 7 Sed quomodo ista pena etiam ex inditiis non purgatis sequi possit.
- 8 Quid referat remanere diffamatus vel inditiatus.
- 9 De materia privationis beneficiorum ob concubinatum.
- 10 Quare sententiæ ac processus de partibus sint nulli.
- 11 De ordine qui tenendus est in hac materia priusquam ad privationem procedatur.
- 12 De alio casu impetrationis beneficiorum ob apostasiam, & ob falsitatis crimen.
- 13 Pro crimine falsificationis litterarum Apostolicarum incurritur pena privationis beneficiorum non autem pro alia falsitate.
- 14 Pro inhabilitate beneficii assequendi qualibet imputatio de falsitate sufficit.
- 15 Provisio Papæ declarat quod pro eo crimine adest inhabilitas.
- 16 Sufficit justificare vacationem de facto prout narrata fuit.
- 17 De inhabilitate ob apostasiam.
- 18 Exeuntes à Religione ex Apostolica provisione malè exequuta adhuc remanent religiosi.
- 19 Beneficia regularia non possunt conferri secularibus.
- 20 Et è contra regulares sunt incapaces beneficiorum secularium ac beneficiorum vacantium per professionem, & quid in Canonicis Regularibus.
- 21 Professio in religione ubi adducitur tanquam objectum est plenè, & concludenter probanda.
- 22 Quomodo probetur professio in religione per librum monasterii, & quomodo per testes & alias species probationis.

D I S C. LXXV.

CUm in quadam Civitate graviter inditiatus esset quidam possessor Canonicatus, & Dignitatis in Ecclesia Cathedralis de sacrilega defloratione & ingravidatione monialis, Episcopus contra eum absentem in contumaciam protulit sententiam condemnatoriam ad plures penas, illam præsertim privationis dictorum beneficiorum, quæ alteri collata fuerunt, à qua sententia interposita appellacione, & introducta causa coram A. C. in criminalibus, desuper consultus fui, an dicta sententia Episcopi subsisteret necnè, ad omnes effectus, præsertim verò illum privationis beneficiorum.

Dixi generaliter ad omnes effectus sententiam esse nullam ex defectu legitimæ citationis ad sententiam, quæ nullitas esse solet ferè continua, & connaturalis sententiis de partibus ex pluries deductis in sua materia sub tit. de jud. & in criminalibus advertit Vermigl. conf. 112.

Verùm quoad hæc, & alia concernentia iudicium criminale in aliis pœnis, me remittendo defensoribus criminalibus; Quatenus pertinet ad materiam beneficiale, super dicta scil. privatione beneficiorum; Responddi, quod licet inter alias penas in iudicatis contra hujusmodi sacrilegos stupratores monialium, videatur ista privationis beneficiorum vel ipso jure, vel quod per sententiam ad eum procedi pos-

sit, ut in c. si qua monachorum 27. qu. 1. cum concord. plenè collectis per Farin. de delict. carnis q. 146. n. 26. ubi ex nu. 1. de aliis pœnis temporalibus, ac supponitur apud Vermigl. conf. 113. n. 1. Attamen cum in hac beneficiaria materia (ut alibi etiam advertitur) ista dicatur pena major, quam in jure ordinariam dicimus, assimilata penæ mortis in temporalibus, cum sit mors civilis, Hinc proinde intrat criminalistarum propositio, quod ad penam ordinariam procedi non potest nisi contra legitime confessum, vel contra convictum, ut in specie probat Vermigl. d. conf. 113. n. 1.

Et quamvis supponeretur adesse initia indubitata, quibus dicta sententia innitebatur, non videbantur tamen ad id sufficere, tum quia juxta notulam, seu facti præsupposita (juxta styllum data per causæ patronum, cum Advocati non videant processus, & acta) non videbantur talia, cum ad hunc effectum non dicantur nisi ea, quæ ponunt rem ante oculos, adeout tollant contrariam credulitatem, ut late colligit idem Vermigl. d. conf. 213. n. 2. Tum etiam quia, sufficiunt quidem ad penam extraordinariam, non autem ad istam ordinariam, ex deductis in his terminis individualibus per Vermigl. d. conf. 113. nu. 3. & 4. ubi de consimili sententia ex isto delicto.

Advertebam tamen, præmissa sufficere in criminalibus, ad effectum tollendi sententiam de medio (ut credo sequutum fuisse) non autem ad effectum tollendi delictum, atque vim inditorum, ex quibus præmissa quodammodo inaniam remanere videntur, nisi inquisitus se constituendo, cum processu ex integro purget inditia, atque ita absolutariam reportet; Aliud enim est infirmari sententiam tanquam nullam ex capite ordinis iudicarii non bene servati, seu ex capite injustitiæ ratione excessus; Aliud verò tolli, vel non tolli inquisitionem ac inditia; Ubi enim ista urgent, etiamsi sententia sit nulla perinde ac si non prodiiisset, ita ut remaneret processus in puris terminis informativi, adhuc tamen, aut inquisitus, vigore dicti processus legitime citatus comparet, aut non; Si comparet, atque cum defensionibus, vel cum substantiatione tormentorum purgat inditia, & tunc reportabit absolutariam; Aut non comparet, & tunc tanquam contumax habendus pro fictè convicto & confessio, quemadmodum capitaliter banniri potest, & sic ad penam ordinariam & corporalem condemnari, ita pariter ad istam penam ordinariam spiritualem, ut data validitate processus, tanquam absolutus supponitur supra in Montis alti parochialis disc. 73. ac in decisionibus in ea causa allegatis in Callien. Prioratus coram Bich. & in aliis.

Ideoq; concludebam, rem pendere à dicto futuro eventu quoad ipsum inquisitum, quidquid sit quoad eorumdem beneficiorum provisionem jam sequuntur, cum attento presentis tempore, vacatio non esset justificabilis, id enim percute- re videbatur jus impetrantis, vel alterius, qui deinde novam faceret impetrationem, non autem jus ipsius beneficiati.

Eoque magis insinua- bam timendum esse, quoniam licet de stricto jure, quoties agitur de privatione beneficii jam assequuti, requiratur plena & concludens probatio, atque non sufficiat aliquem esse inditiatum seu diffamatum, cum id solùm attendatur circa inhabilitationem, vel postpositionem ad assequendum, juxta distinctionem, de qua supra in Calaguritana beneficii de Bilbao disc. 70. Attamen ut advertitur supra in d. Montis alti disc. 73. vehemens diffamatio, ob quam apud populum talem delictum habetur pro certo (ut contingit quando adunt inditia indubitata) de facili operatur ut iudices, præsertim verò magna Tribuna- lia non improbabili- ter dilatent arbitrium, atque rigorosus juris cancellos transcendat, potissimè ubi agitur de hujusmodi delictis adeò scandalosis, & mali exempli; Sive ubi intrent alia motiva prudentialia, juxta casum de quo in Leodien. Canonicatus disc. seq.

In proposito item privationis beneficiorum ex delicto, in quadam causa disputata coram A. C. cum Ordinarius pœnitentia privasset possessorem beneficii de jure patronatus laicorum ratione concubinatus, fretus auctoritate S. C. T. sess. 25. de reformat. c. 14. ac etiam sacrorum Canonum in si autem, de cohabit. cler. & mulier. & de utraque dispositione in hac materia privationis beneficiorum ob concubinatum cæteris relatis tractat. Lotter. l. 3. qu. 23. ex n. 118. cum seqq. Interposita appellacione ad A. C. me scribente privato, facti- le fuit obtinere manutentionem contra eum qui ad præsentationem patronorum institutus fuerat, atque attentatè per eundem Ordinarium immisus in possessionem post interpositam appellacionem, ejusque etiam termino pendente, quorum unum sufficit.

Ac etiam quia ultra processus nullitates (quæ ut supradictum

est) sententiis ac processibus de partibus sunt connaturales, præsertim verò in Regno Neapolitano ex illo abusu, quod curiæ Ecclesiasticæ, nolentes addiscere praxim ecclesiasticam Romanæ Curiæ, procedunt cum praxi curiarum laicalium desumpta ex ritibus vel aliis juribus laicalibus, ut in sua materia sub d. tit. de jud. aderat etiam clarus defectus formæ ab eodem S. C. T. præscriptæ, ad effectum ut ex dicta causa concubinatus ad privationem procedi valeat, quod scil. fiat trina monitio cum tripli graduali punitione; Primò in privatione tertiæ partis fructuum, Secundò in omnimoda privatione fructuum, ac administratione; Et tertio in privatione ipsorum beneficiorum.

Et in alia causa pendente in Rota super quadam prima dignitate Cathedralis; Cum per eum, pro quo scribebam, adversus dictæ dignitatis possessorem facta fuisset impetratio certo modo ob suæ provisionis invaliditatem, dupliciter resultantem; Primò scil. quod de tempore dictæ provisionis esset inquisitus de falsificatione litterarum Apostolicarum; Et secundò, quod laboraret crimine apostasiæ ob illegitimum egressum à Religione in qua professionem emiserat; Hinc proinde antequam assumeretur disputatio, quæ adhuc pendet, in congressu autem pro directione, dicebam causæ exitum pendere magis ex facto quàm ex jure, ex probationibus scil. super utroque crimine faciendis, ante quas iudicium desuper efformari non poterat; Quatenus verò pertinet ad ea quæ juris sunt, posito facto, ejusque legitima justificatione, planus esse dicebam bonum jus impetrantis, distinguendo siquidem d. impetrationis capita.

Quoad illud falsificationis litterarum Apostolicarum, dicebam, quod licet de jure crimen falsitatis generaliter non inducat penam privationis beneficiorum, quæ ubi expressè inducta non est, non intrat, ut de homicidio habetur supra in dicta Montis Alti disc. 73. & sub tit. de pens. disc. 49. Attamen in specie falsitatis litterarum Apostolicarum, contrarium dicendum est, ut cæteris relatis, tam de dicta regula generali negativa, quam de ista limitacione habetur apud Lotter. lib. 3. q. 30. n. 90. cum seq. Garz. p. 11. c. 10. §. 2. num. 170. Barbof. de Episcopo alleg. 57. num. 234. apud quos concordantes.

Clarius verò, quoniam hujusmodi quæstio cadit ubi agitur de isto crimine commissio per jam possessorem, seu pro- visum de beneficio, ad effectum incurrendi ejus privationem, secus autem ubi inquisitus jam aderat de tempore provisionis, tunc enim quælibet falsitas sufficit, quoniam cum istud crimen irrogare videatur infamiam, exinde resultat inhabilitatio ad assequendum juxta traditionem Abaliorumque Canonist. in c. quærelam de elect.

Atque in hoc cessare advertebam omnem difficultatem ob expressam determinationem ipsius Papæ, qui præsupposito crimine de tempore provisionis, ita in litteris ad favorem impetrantis præsupposuit dictum primò provivum inhabilem se incapacem; Cum enim id consistat in jure, cuius ignorantia (ut aliàs advertitur) ob assistentiam peritissimorum officialium non datur, hinc proinde justificato facto, punctus juris remanet per ipsum Papam ita declaratus, seu decisus, ut advertitur dec. 69. n. 25. & 26. p. 12. rec.

Ac propterea propositionem habemus in hac materia beneficiaria receptam, quod sufficit justificare vacationem de facto, eo modo quo in litteris narratur, ut cæteris relatis planè d. dec. 69. n. 27. p. 12. rec. edita in casu de quo disc. seq. ac habetur alibi hoc eod. tit. præsertim in Casaraugustana Canonicatus disc. 23.

Quo verò ad aliud vacationis caput ratione apostasiæ, illa posita, dicebam dubitandum non esse de validitate provisionis, non solùm ob ipsum apostasiæ crimen, quod sine dubio ad assequendum beneficia inhabilitat, ut tanquam absolutum supponitur per Rot. dec. 195. par. 4. rec. tom. 2. ac etiam determinatum dicitur per ipsum Papam in hac nova provisione juxta superius ponderata; Sed etiam quia posita concludendi probatione validæ, ac legitimæ provisionis in Religione, ubi etiam egressus esset coloratus, ac excusabilis, unde dici posset bonæ fidei, ut frequenter contingit in Religiosis obtinentibus Apostolicas delegaciones, vel rescripta super invaliditate provisionis, malè tamen exequuta, qui propterea habentur adhuc pro professis, atque per Superiores ad claustra revocari possunt, ut in sua materia sub tit. de Regul. Attamen id suffragari posset ad effectum excusandi ab apostasiæ crimine, aliisque pœnis pro illo inflatis, non autem ad istum effectum sustinendi provisionem de beneficio seculari, ad quem effectum sufficit solus status Regularis absque alio crimine, quoniam cum hujusmodi status in Ecclesia sint distincti, atque non solùm diversi, sed

etiam contrarii, ex deductis sub tit. de Præem. disc. 24. Hinc proinde receptum habemus, quod sine speciali Apostolica dispensatione beneficia Regularia obtineri non possunt per regulares in statu seculari continuantes, sed solùm per regulares professos, vel non professos, profiteri volentes, ac sub tali conditione, Gonz. ad reg. 8. gl. 8. n. 78. Garz. p. 7. c. 10. n. 20. Rot. apud Buratt. dec. 390. & 463. Et è conversò beneficia secularia conferri non possunt regularibus, qui non solùm sunt incapaces, ad obtinendum, sed etiam jam validè obtenta & possessa in statu seculari vacant per professionem in religione c. beneficium de Regul. in 6. ubi DD. Garz. de benef. p. 11. c. 9. Sanch. de præcept. Decal. l. 7. cap. 4. & 29. Buratt. add. dec. 39. & passim; Solumque in hoc prætendunt se privilegiatos Canonici Regulares, sed verè privilegium restrictum est ad sola beneficia curata, ut in Pamp. pil. Vicarie 13. Martii 1664. cor. Verosp. & advertitur sub tit. de donat. disc. 24. ubi concord.

Difficultas igitur pariter erat facti super status regularis, ac legitimæ professionis probatione, quæ requiritur concludens, ac perfecta utpotè deducta contra existentem in statu seculari tanquam objectum, ut in specie firmatur per Rot. d. dec. 195. p. 4. rec. tom. 2.

Ubi autem haberetur liber Religionis, vel monasterii, in quo, ut decet ac solet, distinctè adnotantur susceptio habitus cum admisionem ad novitiatum, ac successivè solemnem professio, ex quo libro ita resultat probatio intermedii spatii necessarii ad annum probationis, tunc professio dicitur sufficienter probata, ut in Placentina nullitatis professionis 31. Martii 1656. cor. Bevilacq. & in d. sua materia sub tit. de Regul. Ubi verò dictus liber deficeret, ut in hac facti specie supponebatur ob ejus admisionem, tunc probatio remanet difficilior, cum possit quidem professio probari per testes dec. 3. n. 2. post Tambur. de jur. Abbat. tom. 3. dec. 15. n. 3. p. 11. rec. & d. tit. de Regul. ac etiam in Perusina sub tit. de testam. Sed testes bene deponere debent non solùm de emissionem publicæ, ac solemnem professionis coram legitimo Superiore in forma consueta, ac etiam de præcedenti anno probationis in novitiatu formali, aliisque requisitis, ut in d. Perusina sub tit. de testam. & d. dec. 15. p. 11. rec.

Advertebam tamen ad supplendum omnes defectus in hujusmodi probatione concurrere possent, nimium conferre, an dict. professus ultra continuationem in statu religioso, & cum habitu regulari ultra quinquennium, suscepisset ordines sacros ad titulum paupertatis ac Religionis, cum exinde quadam species tacitæ professionis resultare dicitur, juxta plures declarationes S. Congr. de quibus habetur in dicta sua materia sub tit. de Regul. ideoque concludendo causa erat, ut dictum est, potius facti, quo posito juris dispositio remanebat clara.

L E O D I E N. C A N O N I C A T U S
P R O H I E R O N Y M O M O R S I O,
C U M P E T R O D E M E A N.

Casus variè decisus per Rotam.

De privatione beneficii resultante à Constitutione Innocentii X. contra utentes transumptis litterarum Apostolicarum non habentibus formam ibi præscriptam, An intret in beneficio obtento ante dictam Constitutionem, si possessio post illius editionem capta est in vim transumpti pariter antea expediti.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De Constitutione Innocentii X. super forma transumptorum litterarum Apostolicarum.
- 3 Resolutiones causæ.
- 4 Ubi pena adjicitur ipso jure ipsoque facto intrat vacatio beneficii, ac fieri potest impetratio non citato possessore, neque expectata sententia declaratoria.
- 5 Quod lex nova respiciat futura non autem præterita.
- 6 Declaratur ubi actus præteritus est imperfectus, ac expectat perfectionem ab actu futuro.
- 7 Lex Pontificia eo ipso, quod est publicata in Urbe ligat etiam ignorantes, & de differentia inter legem Papalem, & alias leges.
- 8 Paria sunt scire ac seire debere.
- 9 In iis quæ juris sunt non datur ignorantia in Papa.

- 10 Narratio vacacionis fufficit, ut poffitetur de facto.
- 11 Quod ex terminis pœnâlium liceat quandoque pro bono publico egredi ordinem iuris, ac rigorosè procedere.
- 12 In provifione certo modo de beneficio viventi ex causa objectiva exequatur et mixtas, ac proceditur ordinariè.
- 13 Declaratur concifio, de qua n. 6.
- 14 Ubi actus est imperfectus, seu invalidus, ac perfectio nem, seu validitatem obtinet ex actu novo, attenditur, ut nunc, non ut tunc.
- 15 Quod dicta Constitutio Innocentii contineat duas partes, & que funt.
- 16 Ignorantia juris dubii affimilatur ignorantia facti, ac excufat.
- 17 Declarantur partes dictæ Constitutionis de quibus supra num. 15. ut funt invicem connexæ, seu una alterius confequiva.
- 18 De eadem conclufione de qua n. 9. & 10.
- 19 Declarantur conclufiones de quibus nu. 7. & 8. circa legem obligantem scientes vel fcire debentes.
- 20 Ad effectum pœnæ, vel gravis præjudicii requiritur scientia vera, & certa, & non admittitur præfumpta.
- 21 De diftinctione inter ea, quæ funt naturaliter mala, & ea quæ funt mala per accidens per novam legem ad effectum excufandi ignorantes.
- 22 De differentia privationis beneficii ex Constitutionibus Apoftolicis jam editis de tempore gratiæ, & beneficii obtenti antequam nova Constitutio ederetur.
- 23 Conditio refolutiva refolvit actum ab initio, ac si factum non effet.
- 24 Ad effectum, ut procedi poffit ad pœnam perneceffe confiare debet de corpore delicti.
- 25 Quod fcriptura informis probet ex adminiculis, vel ex eo, quod circa eam nihil oppofitum fuerit.
- 26 An fumptum de fumpto probet remiffivè.
- 27 Quod conclufio de qua nu. 25. procedat ad effectus civiles non autem ad pœnales.
- 28 Ut dari non debeat præfumptio præfumptionis, seu præfumptionum cumulus præfertim in pœnalibus, ac graviter præjudicialibus.

D I S C. LXXVI.

Sequuta provifione Canonatus Ecclefie Collegiatæ Tongren. in forma gratiofa, expeditifque litteris, ac earum tranfumpto juxta formam tunc ufitatam, ad favorem Guglielmi adolescentis adhuc fcholaris, editaque paulò poftèa fub die 3 Februarii 1673. Constitutione Innocentii X. fub gravibus pœnis, illa præfertim privationis beneficiorum, prohibente ufum tranfumptorum litterarum Apoftolicarum non habentium fubfcriptionem, ac figillum Datarii, aliamque formam ibi præfcriptam; Cum provifus in vim dicti tranfumpti dicti, Canonatus provifionem adeptus effet, hinc Petrus eumdem Canonatum tamquã vacantem in vim dictæ Constitutionis impetravit, expeditifque litteris, ac præfentatis in Rota coram Verofpio, fub die 28 Junii 1655. & 7. Februarii 1656. prodierunt refolutiones fuper earum executione, quæ habentur impreffæ par. 12. recentior. decif. 69. & 123. repetit. poft Tondut. de penfion. decif. 49. & 51. à quibus tamen recessum fuit coram eodem Verofpio fub diebus . . . & 13. Januarii 1661. unde impetrator acquievit, atque Hieronymus continuavit in poffeffione Canonatus.

Priorum refolutionum pro impetrante fundamentum fuit contraventione dictæ Constitutionis inducentis privationem beneficii ipfo jure ipfoque facto, unde propterea dato ufui, refultat vacatio, abfque neceffitate expandi fententiam declaratoriam, vel citandi poffefforem pro impetratione facienda, Adinfar eorum, quæ habemus in terminis confimilium vacationum refultantium à Constitutione Julii III. adipifcendo poffeffionem litteris non expeditis, & ab altera Gregorii XIII. de publicandis, ut præfertim in decif. 69. par. 12. n. 8.

Cumque ex hac parte diceretur, dictam Constitutionem, juxta naturam novæ legis, complecti futura non autem præterita, ex ample cumulatis per Farinacc. in fragment. verb. lex n. 25. Respondetur, quod cum hic actus effet imperfectus, idcirco fub nova lege comprehenditur juxta theor. Bart. in l. omnes populi n. 45. ff. de iuftitia & jure, Felin. in cap. ult. n. 11. de Confit. cum aliis deductis in decifionibus præfertim prima d. decif. 69. par. 12. n. 18. & feq.

Oppofitaque etiam ignorantia dictæ Constitutionis, refpondetur, quod cum edita fit per viam legis generalis ac

publicata in Curia, eo ipfo afficit etiam ignorantes, cum lex Pontificia non fubjaceat folemnitatibus publicationis in quibuslibet locis, ac lapsus eujfdam termini poft eam, & acceptationis populorum cum fimilibus relatis per Farinac. in fragment. d. verbo lex, quibus aliæ leges fubjacent, ut per Rot. dec. 365. n. 13. & 14. poft Cenc. de cenf. & in quarum fecunda in fine advertitur, quod cum in actu adeptionis poffeffionis ex parte Capiculi dictum effet quod illud tranfumptum non haberet formam à moderna Constitutione Pontificia præfcriptam, ita inducta erat eujfdem Constitutionis fcientia faltem generica, quæ pofta tenebatur provifus inquirere eujfdem Constitutionis tenorem, aliasque dicitur in culpa, ex regula, quod paria funt fcire, ac fcire debere ex relatis per Surd. dec. 265. n. 44 & feq. & Gratian. 8. difcept. 194. num. 23.

Quodque omnis difficultas ceffaret, quia cum impetrator Papæ narrasset vacationem controverfi beneficii ob ufum tranfumpti jam expediti ante Constitutionem, propter ufum poft ejus editionem, ita Papa legis conditor declaravit, dictam Constitutionem iftum quoque cafum comprehendere, cum in eo præfumdenda non fit ignorantia eorum quæ confiftunt in jure juxta conf. 192. Ancharani n. 2. & 3. ut ex hujus caufæ prima decifione advertitur difc. præc. ubi etiam habetur de conclufione, in dicta pariter decifione firmata, quod propterea fufficit iuftificare narrativam, feu modum vacationis de facto.

Mihi in fecunda propofitione tantum adverfus jam editam primam refolutionem fcribenti pro Hieronymo primo poffeffore, reflectendo ad veritatem, dictæ refolutiones, quatenus pertinet ad terminos juris, eorumque cancellos feu limites, non placuerunt, utpotè duplicem continentes exorbitantiam, Unam ordinis circa proceffum exequutum litterarum impetrantis certo modo, Et alteram in meritis, ideoque probabiliores viſæ funt posteriores decifiones illarum revocatoriar; Ita verò edocentur cautè procedendum effe in deferendo decifionum auctoritati, dum hucufque præcedentium utpotè impreffarum notitia habetur, aliarum autem non; Edita verò dicta fecunda decifione primæ confirmatoria ad favorem impetrantis, obfervabam eas aliud non potuiffe habere fundamentum, nifi prudentiale motivum ex bono publico, ac publica caufa forfan confideratum, juxta confimilem confiderationem, de qua fupra in Montis alti Parochialis difc. 73. ac etiam difc. prox. præc. ut fcilicet in primis cafibus contingentibus fupra contraventione legis pro bono publico editæ ad confulendum delictis, feu fcandalis & inconvenientibus, intrare debeat axioma, quod ordo eff, ordinem non fervare, ideoque exorbitans rigor adhibetur, in magnis præfertim Tribunalibus, tanquam in cafu exemplari, legis cancellos etiam aliquantulum transcendendo; Et hic videbatur cafus, quoniam cum ob aliqua gravia inconvenientia, quæ circa ea tempora in Dataria contigerant, prodiffet dicta Confitutio fuper hujusmodi tranfumptis, quorum ufus frequentior eff ultra montes, ac in hujusmodi partibus remotis, quàm fit citra; Hinc proinde nifi in hoc primo cafu circa tempora proxima legi ad forum deducta, ad aliorum terrorem, ac exemplum fequuta effet privationis beneficiorum effectuativa, de facili dicta lex tranffiffet in abufum; Seclufo autem ifto prudentiali motivo, attentifque fofo puris terminis juris, nullo pacto videbantur dictæ refolutiones fubftentabiles, tam circa ordinem, quàm circa iuftitiam, ac merita negotii principalis.

Quatenus enim pertinet ad ea, quæ funt ordinis, cum ifta effet impetratio certo modo de beneficio viventi ex causa criminofa, feu objectiva, exigente iuftificationem facti, cum duplici formali proceffu offenfivo & defenfivo, exinde de plano refultare videtur exequutorem effe mixtum non autem merum, atque poffefforem beneficii, contra quem facta eff pœnalis impetratio effe legitimum contradictorem juxta pluries deducta in hac materia legitimi contradictoris, præfertim in Melfphen. Cantoriar, & in dicta Montis Alti Parochialis difc. 55. & 73. & tamen de hoc puncto in decifionibus nullum verbum.

Quo verò ad iuftitiam feu merita negotii principalis, feclufo infrafcripto motivo implicitæ declarationis Pontificiæ, quod aliquam difficultatem inferre videbatur; Conclufio in eifdem decifionibus deducta in fuis cafibus vera, non erat applicabilis ad cafum; Tunc enim lex nova capit etiam præterita, quando ifta funt imperfecta fuamque perfectio nem expectant ab alio actu, qui poft legem fupervenit, quoniam data prima actus imperfectione, fecundus perficiens eff ille, qui animat & informat actum, qui proinde

indè regulatur ut nunc, non autem ut tunc, juxta ea, quæ defuper veniente ratificatione aftus invalidi habentur à collect. per Gratian. difcept. 509. n. 25. & feq. Surd. decif. 69. & decif. 245. Rot. decif. 35. poft Merlin. dignor. Salgad. in Labyrinth. part. 2. c. 21. n. 53. & feq. Et de fuper venienti affenfu Domini directi in alienatione bonorum feudaliurn, feu emphyteuticorum cum fimilibus habentur in fuis refpectivè materiis sub tit. de feudis, & de emphyteufi, ac etiam in Romana feu Albanen. vineæ sub tit. de donat. ac alibi frequenter, iftaque eff ratio dictæ conclufionis, quoniam tunc in effectu actus eff novus, quod in præfenti dici non poterat, cum tranfumptum attento tempore quo factum fuit, effet validum, ac perfectum, alium non expectans actum ad fui perfectionem, cum ufus refpiciat fofo executionem non autem perfectionem.

Et nihilominus ubi etiam juxta ponderata in prima dec. 96. par. 12. rec. n. 16. & feq. alias 49. poft Tondut. num. 8. dici poffet, quod cum Constitutio haberet duas partes æquè pœnales, Unam circa dictorum tranfumptorum confectionem, Et alteram circa ufum, quodque propterea in prima parte refpiceret tantum futura, fpectato initio, in fecunda verò percuteret iftum actum tanquam futurum ipfo ufui fpectato; Adhuc tamen ifte fubtilis intellectus abfque dubio faltem nimium dubius, aptus non videtur ad inducendam pœnam, adeò gravem ac ordinariam, à qua ficuti excufat probabilis ignorantia facti, ita etiam illa iuris dubii, quæ ignorantia facti affimilatur Mantic. dec. 78. n. 8. & 9. Buratt. dec. 899. dec. 559. n. 6. & 7. par. 5. recent. cum aliis per Altograd. conf. 94. lib. 1. Redenafch. conf. 18. apud quos dubitatio cadit quoad effectus civiles lucri, fed ad effectum evitandi pœnam gravem, præfertim ordinariam, nulla difficultas cadit.

Ultrà quod parum tutus quoque videbatur dictus intellectus, cum dictæ duæ Constitutionis partes percutiant diverfos actus, diverfasque perfonas, cum diverfis etiam pœnis; Prima enim pars directæ eff Notariis, quibus pœnæ excommunicationis ac aliæ infliguntur, ne tranfumpta alias quam juxta formam ibi præfcriptam conficiant; Altera verò illati vè feu confeclutivè ad præcedentem, injuncta eff partibus, ne hujusmodi tranfumptis ita malè confeclis utantur, & fic videntur partes connexæ cum præfuppofto tranfumpti malè confeclis, quod adaptabile non eff nifi illis, quæ poft dictam Constitutionem fierent; Clarius verò, quia ut in posterioribus decifionibus advertitur, dicta Constitutio expreffè loquitur de actibus futuris, ut denotat illud verbum, de cætero.

Aliquam tamen difficultatem faciebat dicta refponfo pro meo fenfu vera, quod cum Papæ narratum effet agi de ufui tranfumpti confeclis ante Constitutionis editionem juxta antiquam ufitatam formam, ita ipfe legis conditor, qui omnium melius eam declarare poterat, declaravit cafum fub ea comprehendere, & confeclutè, quod partes judicis effent deferendi declarationi, adverfus quam pars cui præjudicium refultat, eumdem Principem adire debet; Verùm ifta difficultas pariter fublata fuit ex facto, quoniam obfervatum fuit hanc narrativam non adeffe, ut fupponebatur, fed fofo deducebatur per argumentum omnino æquivocum, quod non concludebat in Papa fcientiam dictæ circumftantiæ in facto.

Probabile quoque nimium videbatur alterum motivum juffæ excufationis refultantis ab ignorantia, quæ fatis verifimilis erat in provifo, utpotè adolefcenti adhuc fcholarari, non obftantibus decifionum refponfo nibus, Vel fcilicet, quod lex poftquam eff publicata in Urbe, omnes afficit etiam ignorantes, vel quod paria funt fcire ac fcire debere, ideoque culpoſus dicatur illæ, qui talem fcientiam neglexit, quoniam hujusmodi propofitiones quamvis rigorofæ, tollerabiles videntur ad effectum affeclutendo, aliumque non adeò gravem, ac præjudiciale effectum, fecus verò ad iftum formali privationis beneficii jam obtenti ac juris quæfiti, ad quem effectum exigitur perfecta & concludens probatio, & non fufficit præfumpta, juxta ea quæ diftinguendo inter jus quæſitum & quærendum habentur pluries in præcedentibus, præfertim in Calaguritana Beneficii de Bilbao difc. 70. ac etiam difc. proximè præced. ubi quod neque inditia indubitata fufficiunt.

Et generaliter quod ad effectum pœnarum feu alterius gravis præjudicii requiratur fcientia certa & vera, & non fufficiat præfumpta, vel ficta ex glos. communiter recepta in cap. carcerationi verbo fciverit de appellat. in 6. Mohed. dec. 4. de probat. Seraph. dec. 1239. cum aliis collectis per Adde. ad Greg. dec. 127. & per Adde. ad dec. 542. p. 4. rec. tom. 3. nu.

98. & feq. Potiffimè verò ubi non agitur de nova lege aggravante pœnam in iis, quæ funt de genere malorum, ac naturaliter mala feu pœnalia, fed agitur de his, quæ per novam legem eujfque prohibitionem efficiuntur mala, naturaliter autem non funt talia, ut primo cafu ignorantia non excufet, fecus autem fecundò; Et nihilominus etiam in primo, data ignorantia probabili ob facti circumftantias eam juffè excufantes, adhuc juxta unam opinionem, fi non omnino ceffat pœna, faltem temperanda eff, ex iis quæ poft Bart. in leg. cum ceteros populos, ac Tiraquell. in ejus tractatu de pœnis temperandis & alios habentur plenè deducta per Farinacc. in fragm. verbo bannimenta ex n. 1. cum feq. Unde cum verfaremur in fecunda parte actus, qui ira effectus erat accidentaliter malus, Ac etiam ageretur de adolefcente adhuc fcholis vacante, per cujus directores vel conjunctos potius dictus actus fequutus fuit, nullatenus videbatur dictæ pœnæ locum effe.

Fortius verò ac pro meo judicio extra omnem difficultatem, cum ageretur de beneficio de tempore editæ hujus novæ legis jam perfecte affecluto, ftante provifione ac expeditione litterarum in forma gratiofa, aliam perfectionem non expectante juxta diftinctionem pluries in præcedentibus infinuatam, inter provifionem in forma gratiofa, ac alteram in forma dignum.

Hinc etenim refultare obfervabam non congruere, neque benè applicari alios fimiles vacationis modo refultantes à fupra infinuatâ Constitutionibus Julii III & Greg. XIII. percutientibus novas provifiones, quæ ita implicitam conditionem, vel fufpenfivam, vel refolutivam continere videntur fuper concessione ipfius gratiæ perfectum effectum non fortituræ, vel refolubilis, nifi adimpleantur ea quæ adimplenda funt, adeò ut privatio quæ à contraventione refultat, magis præferre videatur quoddam impedimentum juris quærendi, feu refolutionem juris quæſiti fub tali conditione refolutiva, qua purificata actus habetur tanquam infectus ab initio ex deductis apud Buratt. decif. 110. n. 11. Otthob. dec. 159. n. fin. & paffim; Ideoque rectè intrare videntur ea, quæ juxta fuperius infinuatam diftinctionem habemus in jure quærendo, facilius excludendo, ut contingeret in provifione, quæ heret poft itam Constitutionem, habente fub fe implicitam conditionem, quod ipfius gratiæ feu provifionis exequutio non nifi ad ejus formam heret, & fic magna differentia eff inter unum cafum & alterum.

Et his addebat aliud fofo idum fundamentum refultans ex deficiente corpore delicti omnino neceffario, ex latè deductis per Farinac. q. 2. n. 1. cum feq. ac magis proximè ad rem q. 151. & feq. ubi de materia abrasionis, vel falſificationis litterarum Apoftolicarum, dum ex parte impetrantis exhibitum fuerat fumptum de fumpto, ac fcriptura omnino informis; Et quamvis in fecunda dec. 123. p. 12. rec. nu. 1. & feq. alias dec. 51. poft Tondut. n. 9. cum feq. adverfus iftud motivum deducantur generales propofitiones, quas in civilibus habemus circa fidem dandam fcripturæ informi adminiculatæ, five ex eo quod nihil contra eam in termino objectum fuerit; Attamen ifta videbatur nimis impropria refponfo, quoniam quicquid fit de dictis conclufionibus quoad effectus civiles, fuper quibus etiam fuas habent difficultates, ex iis, quæ in materia fcripturarum habentium formam probantem necnè habentur in fua fede fub tit. de iudiciis, ac etiam circa fumptum de fumpto aliquid infinuat per tit. de dote difc. 24. ac alibi; Longa differentia eff inter dictos effectus civiles modici, vel non adeò graves præjudicii, ac iuftum effectum formalis pœnæ graviffimæ, ac ordinariæ privationis beneficiorum, quæ in beneficialibus affimilatur pœnæ capitali in temporalibus; Alia etiam notabili circumftantia accedente, quod neque iuftificabatur concludenter, an poffeffio capta effet in vim dicti tranfumpti, vel potius in vim ipfarum litterarum originalium, dum etiam id adminiculativè, feu præfumptivè in decifionibus deducitur, unde fi in civilibus prohibetur cumulus præfumptionum ac fpecialitatum, multò magis in pœnalibus & pro pœna graviffima ordinaria; Et confeclutè aliud non remanebat motivum confiderabile, nifi jam dictum prudentiale, ob quod, privatam præjudicium, quandoque publica bono poftponendum eff, fuoque malo facto impudent illi, cum quibus pro novæ legis exemplari obfervantia hujusmodi rigores adhibere oportet in primis cafibus contingentibus; Verùm ex facti qualitate maturius ponderata, confideratum fuit (& benè) quod verè omnis malitia, & culpa aberat, ideoque fuiffet rigor omnino inordinatum, parumque rationabilis.

ANGLONEN. ARCHIPRESBYTERATUS
INTER JOANNEM ANTONIUM N.
ET LEONARDUM ANTONIUM
ZOTTAM.

Discursus pro veritate in casu variè deciso
per Rotam.

De privatione beneficii ex causa residentiae, ac de
requisitis necessariis, ut ad eam validè procedi
possit; Et an in tali specie vacationis intret af-
fectio Apostolica, si possessor non residens mo-
rabatur in Curia, Et aliqua de possessione reti-
nendæ inter priorem possessorem privatum, ac
noviter provisum.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series alterius controversiæ in eodem beneficio.
- 2 Resolutio in dicta altera controversia.
- 3 Resignatio dicitur imperfecta ac invalida, donec per Superiorem acceptetur, & intret penitentia.
- 4 Clausula sive præmissio &c. non suffragatur ubi vacatio principaliter expressa non verificatur de facto.
- 5 Ad materiam Regulæ de triennali, & quando cesset.
- 6 De casu controversiæ circa residentiam.
- 7 Resoluciones causæ in ista controversia.
- 8 Ad effectum privationis beneficiorum in contumaciam præsertim ob residentiam requiritur citatio personalis.
- 9 Fallit ex dispositione S. C. T. qua attenda sufficit citatio per edictum.
- 10 Conciliare decretum procedit etiam ad effectum privationis.
- 11 Citatio per edictum procedit ubi ignoratur, ubi clericus reperitur.
- 12 Conciliare decretum procedit in parochialibus non autem in Dignitatibus & Canonicatibus.
- 13 Etiam si Dignitati accessorie annexa sit cura animarum.
- 14 De excusatione resultante ab ætate, vel infirma valetudine.
- 15 Quando dicta excusatio vel similis non sit admittenda.
- 16 Quando non curetur defectus citationis.
- 17 Lis non excusat à residentia.
- 18 An ista vacatio ob non residentiam sit de reservatis Sedi Apostolicæ remissivè.

D I S C. LXXVII.

Derelecta per Leonardum Antonium residentia sibi incumbente ratione Archipresbyteratus secundæ Dignitatis Ecclesiæ Cathedralis Anglonen. Cum illius temporis Episcopus de anno 1634. eum monuisset ad residendum sub penis à S. C. T. præscriptis, ipseque in dorso ejusdem monitionis respondisset quod renunciabat liberè Archipresbyteratus; Hinc proinde de anno 1637. illum à Sede Apostolica, ex vacatione per liberam resignationem in manibus Ordinarii, impetravit Annibal Pasqua, contra quem Leonardus Antonius de anno 1638. iudicium instituit pro dictæ dignitatis reintegratione, atque introducta desuper lite in Rota coram Coccino, illius prosecutionem neglexit usque ad annum 1650. in quo illa reassumpta coram Corrado subrogato, datoque dubio in possessore, an scilicet eidem Leonardo Antonio danda esset mantentio, sub die 21. Martii 1650. negativa prodit resolutio, ex eo quod ceciderit à possessione facta proprio per dimissionem beneficii, comprobata à diuturna observantia, rejectis dictæ dimissionis objectis nullitatibus, ac aliis de quibus proximè infra, ex recepta vulgari conclusione, quod in hoc iudicio possessore non quæritur de iustitia, neque attenduntur concernentia negotium principale utpotè remittenda ad iudicium ordinarium petitorii.

Assumptaque deinde disputatione petitorii cor. Albergato subrogato super dubio cui Archipresbyteratus adjudicandus, sub die 17. Maii 1652. pro Annibale secundo proviso responsum fuit, sed reposita causa sub die 24. Ap. 1654. recedendo à decisio, prodit resolutio Leonardo Antonio favorabilis confirmata 28. Junii sequentis, ad quarum decisionum normam expedita sententia & commissa causa appellationis per Signaturam Sanctissimi, sublata ulteriori appellatione cor. Meltio sub die 5. Julii 1655. pro dictæ sententiæ confirmatione responsum fuit, atque ad normam decisionis emanata secunda sententia, istæ duæ conformes

ex dicto rescripto Signaturæ Sanctissimi habentes vim trium, executioni demandatæ fuerunt, undè Leonardus Antonius litem prosequutus est super fructibus, super quibus sub die 30. Maji 1657. cor. eodem Meltio, alia prodit resolutio, quæ habetur impressa par. 12. rec. dec. 241.

Dictæque decisiones editæ in negotio principali sunt notabiles, in plerisque aliis deinde canonizatæ super pluribus conclusionibus; Primò scilicet ac principaliter, in eo, quod cum hæc dimissio facta esset in dorso monitorii transmissi super residentia, absque eo quod constaret Episcopum in diverso loco existentem eam acceptasse, hinc proinde actus remansit imperfectus, ideòque integrum fuit dimittenti penitere; Cum enim inter Beneficiatum & Ecclesiam, cum acceptatione beneficii, iniri dicatur quasi contractus, hinc ad istius dissolutionem non sufficit solus consensus Beneficiati, nisi etiam accedat illæ Ecclesiæ, cujus vice, ac nomine illum explicet Episcopus, vel alter superior ad id habens potestatem, cum ita distractus exigit illum simultaneum consensum utriusque sicut exigit contractus, quod etiam supra ad materiam resignationis pluribus habetur; Et quamvis adesse videretur Episcopi consensus, seu acceptatio implicita per actum executionis litterarum provisionis Annibalis, quod in eisdem decisionibus supponitur sufficere; Attamen res non erat integra, dum tunc dictum Leonardum Antonium jam penituerat, unde cessabat conjunctio consensus, ex qua perfectio actus vel distractus resultat.

Secundò firmatur conclusio, aliàs in præcedentibus insinuata, ut expresso uno vacationis modo, non veniat alter, non obstante clausula, sive præmissio &c. quoties ille qui expressus est de facto non verificatur, nec subsistit; Et fortius si alter de tempore provisionis neque adest, sed potius deinde supervenit; Cum etenim ex parte Annibalis possessoris diceretur, quod in omnem eventum actor à quocumque jure cecidisset ob non residentiam spatio annor. 16. circiter decursum antè reassumptam litem cor. Corrado; Replicatur quod cum proviso esset ex capite resignationis, subsisteri non potest ex altero non residentia, quantum primum de facto non adsit; Ac etiam quod à tempore impetrationis citrà imputari non poterat, cur non resederit, dum beneficium de facto ab alio possessum erat.

Et tertio circa Regulam de triennali ex parte rei possessoris oppositam, dicitur non intrare stante lite mora, nedum infra annum sed etiam antequam impetrator possessionem adipisceretur; Nil obstante quod dicta lis de anno 1638. cor. Coccino introducta esset in solo possessore retinendæ, undè propterea dici non posset, quod fecisset beneficium litigiosum, ad quem effectum, receptum est ut lis esse debeat super substantia seu proprietate beneficii; Respondetur enim (& bene) quod, aliud est agere ad dictum effectum reddendi beneficium litigiosum, aliud verò ad effectum impediendi cursum Regulæ de triennali, ad quem effectum sufficit possessionem non esse pacificam, ideòque quæcumque lis, vel molestia etiam extrajudicialis ac de facto id impedit; Cum ea differentia inter actus judiciales ac extrajudiciales, quod ubi agitur solum de molestiis extrajudicialibus, isti interrupt quidem præcedentem possessionem, sed eis cessatis, denuò dari potest triennium pacificum; Secus autem ubi lis mora est, quoniam tunc oportet ut ea terminetur per rem judicatam, cum alias semper durare dicatur, atque colligantem in mala fide constituere, cum de jure canonico instantia non pereat sed sit perpetua; Solumque intrat desertio litis, copulativè exigens longævum silentium, & malum jus, undè propterea nimium raro ad praxim deducitur, ut ad materiam hujus Regulæ de triennali advertitur infra disc. 91. Istæ autem conclusiones ita solum relativè, seu compendiosè insinuantur ad noticiam hujusmodi decisionum, cum ego in causa non scripserim.

Sopita ista lite, alteram Leonardus Antonius introduxit contra Capitulum super pertinentia curæ animarum, ac successivè emolumentorum ratione ejusdem curæ perceptorum, & quæ habetur enunciata infra sub tit. de Parochis, atque sub hoc prætextu plurium annorum spatio effugere curavit residentiam, ad quam demum, istante novo Episcopo, per Sacram Congregationem Concilii, post plures dilaciones accedere coactus, quamvis in Civitate messam traxisset spatio quatuor circiter mensium, nunquam tamen in Cathedrali intervenit, neque divinis in suæ Dignitatis ministerio interfuit, missam etiam privatam in aliis Ecclesiis celebrando, deinde denuò Urbem petiit, Quare Episcopus seu ejus Vicarius cum citationibus per edictum, servatis terminis à Conc. Trid. præscriptis, eum privavit Archipresbyteratu, quem contulit Jo: Antonio cum subsequente posses-

possessione; Hisque peractis atque per Leonardum Antonium introducta lite in Rota coram Taja, pro veritate consultus fuit ex parte dicti noviter provisi, seu verius ex parte Episcopi mei dilectissimi qui erat, idem de quo habetur sub tit. de jurisdictione disc. 20.

Respondi quod ubi Rota procedere vellet cum rigorosis conclusionibus generalibus, potius per dictum provisum timendum esset, præsertim verò in possessore ob defectum citationis, ac alia, de quibus infra; Secus autem ubi ob particulares facti circumstantias, (neglecto dicto rigore,) cum quadam lege prudentiali procedendum esset, ut pro meo sensu procedi debuisset; Talisque fuit causæ eventus quoniam assumpta disputatione in possessore retinendæ, seu mantentionis, sub die 29. Nov. 1666. pro Joanne Antonio noviter proviso responsum fuit. Verum reposita causa sub die 1. Julii 1667. recedendo à decisio, concessa fuit manu dicto Leonardo Antonio antiquo possessori, atque ad normam secundæ decisionis concessa expeditione mandati de mantentione, commissaque per Signaturam causa appellationis cum clausula translativa cor. Ottalora sub die 26. Junii 1668. ejusdem antiqui possessoris mantentione responsum fuit, cumque noviter provisus aliam ejusdem Ecclesiæ Dignitatem adeptus esset, ita litem deseruit, quam de facto quoque deseruit alter per mortem sequentem in Urbe, continuando in contumacia non residendi.

Ego ex prudentialibus motivis nolui scribere causam tanquam Advocatus, omnia tamen, quæ hinc inde in hujusmodi disputationibus deducta fuerunt, discursivè insinuaveram in dicto Responso desuper edito pro veritate; Ad hæc autem reflectendo; Attento rigore conclusionum generalium quæ in hac materia habemus, probabilius dicebam ultimam resolutionem ad favorem antiqui possessoris, quæ principaliter editæ fuerunt ex indicij infectione quod defectum citationis personalis, quæ generaliter in omni materia, (cessante dolosa latitudine, seu alias culposo & affectato impedimento) necessaria est ad inducendum contumaciam veram, ob quam ad hujusmodi poenam ordinariam procedit valeat, ex iis quæ occasione privationis beneficiorum ex aliis delictis habentur pluribus in præcedentibus; Et in his terminis privationis ob non residentiam habetur in cap. ex parte vestra cum duob. seq. de Clericis non residentibus, ubi scribentes, Abb. conf. 6.7. n. 2. l. 1. cum concord. per Barb. de Canonicis c. 20. nu. 18. & 19. per eadem verba (ut frequens est usus idem repetendi) de Parochis c. 8. n. 75. Lotther. tit. 3. q. 27. nu. 83. cum seq. & 89. & in hujus causæ decisionibus, & per Fag. in c. ex tua de clericis non residentibus n. 4. & 9. cum seq.

Non negabantur hæc (cessante, ut dictum est culposa latitudine, seu aliàs injusto ac affectato impedimento) attendita dispositione juris canonici; Dicebatur tamen id correctum sive innovatum esse per S. C. T. sess. 23. de reform. c. 1. ubi expressè deciditur, ut etiam cum sola citatione per edictum contra absentem ad poenas ibi inflictas procedi possit, ut latè prosequitur Fagnan. in d. c. ex tua.

Et quamvis aliàs dubitatum fuerit, an cum hujusmodi citatione procedi possit solum ad poenas minoris privationis fructuum, ac alias ibi contentas, non autem ad istam graviores ac ordinariam privationis; Attamen S. Cong. ejusd. Conc. interpretum declaravit, ad istam quoque poenam inclusivè cum dicta citatione procedi posse, ut testatur Fag. in d. c. ex tua n. 31. in fin. atque dictum fuit per Rotam in una Calagurgitana Canonicatus coram Cantuccio.

Verum difficultas erat in hujus Conciliaris decreti applicatione ad casum, Tum quia, cum Concilium tanquam nova lex interpretationem recipiat à jure communi, illud intelligendum videtur ad istius limites, quatenus scilicet absentia esset omnino culposa & injusta, atque incertum esset ubi clericus moraretur, cum cogi non debeat Episcopus perquirere locum clerici vagabundi, secus autem ubi sibi innotescit locus, in quo moratur, ac residentia non est omnino culposa, sed ex aliquo motivo saltem colorata, cum tunc etiam in solo primo casu scientiè debeat personaliter citari, ut per Fagnan. in d. c. ex tua n. 4. & Lotther. ubi supra; Multò magis dum utrumque in præsentem concurreret, quoniam in facto per ejusdem Episcopi litteras familiares responsivas, ac alias species probationis justificabatur quod sibi rectè innotesceret continua mora dicti Leonardi Antonii in Urbe, ac etiam innotesceret ejusdem moræ causa, dictæ scilicet litis cum Capitulo super juribus ac emolumentis Parochialibus, & consequenter quod tanquam in casu omissio per Concilium, intraret dispositio Canonum super citatione personali, ac etiam triua.

Et secundò quod dictum Conciliare decretum procedat

in Ecclesiis parochialibus, non autem in Dignitatibus, Canonicatibus & beneficiis Ecclesiarum Cathedralium, & Collegatarum, in quibus idem Concilium alibi diversimodè providit, nempe sess. 24. de reform. c. 12. §. propterea, ubi disponitur, quod procedatur cum diversa forma, ut litteraliter patet ex textu Concilii, & advertitur per Fagnan. in d. c. ex tua n. 14. & 15. ubi advertitur Mendosam esse declarationem Sac. Congreg. enunciata per Manric. dec. 67. n. 6.

Et propterea cum ageretur de secunda Dignitate Cathedralis, dictum fuit, (& bene) non intrare dictum decretum Conciliare cum citatione per edictum, ac non servata forma dicti alterius decreti in causæ decisionibus deducti; Nil obstante quod huic Dignitati per eundem possessorem prætenderetur incumbere cura animarum, quæ causa erat litis inter ipsum & Capitulum, quoniam ut pluries advertitur infra sub tit. de Parochis, ac etiam habetur supra in Nuscana Canonicatus, & in Melphien. Cantoria, & in aliis, actus regulatur à principali seu prædominante, non autem ab accessorio seu consecutivo, & consequenter cura accessorie annexa Dignitati, non alterat ipsius Dignitatis naturam seu qualitatem, neque reddit beneficium verè curatum, tam ad effectum formæ concursus, quam ad istum ac alios, ideòque istud beneficium cadere debet sub Conciliari decreto loquente de Dignitatibus, non autem sub altero de Parochialibus.

Magnum etiam fundamentum constitutum fuit in eo, quod idem Leonardus Antonius excusabilis censendus esset, cur ad residentiam non accesserit, tam ob aliquas licentias ex dicta causa litis habitas à Sac. Congreg. Concilii, quam etiam ob infirmam valetudinem, ac magis, ob decrepitam ætatem, sive utramque simul, ex quibus cum medicorum attestazione probabat adeò longævum iter sibi esse impossibile, istaque commiseratio (quæ verè ex inspectione personæ resultabat) fuit potissima causa resolutionum sibi favorabilium, in quibus etiam ponderatæ fuerunt aliquæ nullitates, resultantes scilicet à defectu jurisdictionis Vicarii non habentis ab Episcopo speciale mandatam procedendi ad hujusmodi privationem, ac etiam à defectu citationis per edictum malè exequutæ per quemdam simplicem clericum, qui non erat Curie officialis, cum aliis in secunda & tercia decisione deductis, ac etiam in prima motivatis.

Ponderabam verò hæc rectè procedere attento rigore dictarum conclusionum, generaliter ac in abstracto, quando particulares facti circumstantiæ aliud non exigent, dum præsertim decrepita ætas ac infirmitas de tempore istarum disputationum probant impedimentum notorium per solam personæ inspectionem, absque aliâ medicorum attestazione; Credidissem tamen quod ex facti qualitate, ejusque tota serie seu massa attenda, nimiam contumaciam ac pertinaciam non residendi comprobante, debuisset potius procedi cum regulis prudentialibus insinuatis supra in Montis Alti Parochialis disc. 73. Sive etiam, (latis proximè) cum iis quæ habentur infra sub tit. de Canonicis &c. in Sulmonen. distributionum disc. 12. super non admittendâ excusatione infirmitatis aliàs per sacros Canones absque dubio probata, quando infirmus seu alias justè impeditus, de tempore valido, vel non impedito, solitus erat non residere seu non interessere Ecclesiæ servitio, cum ita intret contra eum mala præsumptio, quod si non esset infirmus seu alias impeditus, neque resideret vel interesset; Et hic videbatur casus, quoniam in substantia & de facto, continuato spatio annorum 30. nunquam resederat, Et quod magis, cum coactus, ad residentiam accessisset, non solum, cum aliquo scandalo, propriæ Ecclesiæ servitium abhorruit, sed non obstantibus eisdem gravis ætatis ac infirmæ valetudinis impedimentis, quæ constabat tunc quoque vigere, novum aggressus est longævum iter ad Urbem sub solo minus justo prætextu assistendi liti, non super ipso beneficio, quod pacificè possidebat, sed super quadam levi ac accidentali præensione emolumentorum parochialium, ideòque constabat de malo animo ac indurata contumacia, ob quam justum credidissem servare axioma, quod quandoque pro aliorum exemplo, ordo sit ordinem non servare, ita etiam non curando dictum defectum citationis de juris rigore inevitabilem, ut ad aliud propositum advertit Lotter. d. lib. 3. q. 27. n. 70. ubi scilicet factum voluntatis residendi est liquidum.

Quodque absentia ex causa litis non dicatur justa neque excuset à residentia, rationabiliter est receptum, cum lites etiam ab absentibus per Advocatos & Procuratores explicari possint, potissimè ubi sunt leves, ut habetur infra sub tit. de Canonicis ad materiam fructuum ac distributionum percipiendarum necne per absentem.

In istis disputationibus actum etiam fuit de puncto (de quo tamen Ego in dicto discursu non egi,) super invaliditate scilicet provisionis factæ per Episcopum, quamvis justè ac validè ad dictam sententiam privatoriam processum fuisset, stante quod possessori Beneficii morabatur in Urbe, & ob quam moram, beneficium vacatio sequuta erat, nedum ex dispositione Canonum & S.C.T. sed etiam ex edicto Cardinalis Vicarii singulis annis publicari solito contra non residentes cum pœna privationis ipso jure ipsoque facto incurrendis elapso termino in eodem edicto præfixo ad discendum ab Urbe, An scilicet ita vacatio dici possit sequuta in Curia, & consequenter, quod intraret reservatio Apostolica inficiens provisionem Ordinarii, super quo in utraque decisione coram Taja plura hinc inde deducuntur, distinguendo inter vacationem ex actu negativo, & alteram ex positivo seu affirmativo, absque eo quod desuper aliquid per Rotam firmaretur, sed totum in forma discursiva, ac magis ex mente unius ex Dominis; Super quo tamen Ego, utpotè non scribens in causa maturum judicium formare non potui, neque adhuc occasio præbuit id formiter disputandi, cum stante rigore dictarum conclusionum, rari sint casus in quibus hujusmodi vacatio resultet, ut ego in pluribus causis consimilibus sum expertus, præsertim in una Januen. Primiceriatns pro Abb. Queirolo, & in una Ostunen. Canonicatus, & in aliis.

**VERCELLIEN. COADJUTORIÆ
PRO BULGARO
CUM GRAVERIO,**

Responsum pro veritate.

De invaliditate coadjutoriae ex defectu narratae infirmitatis, Et ex defectu liberi consensus præstiti per coadjutum existentem in vinculis, seu alias vim patientem, Et generaliter de quocumque alio non libero consensu præstito resignationi, vel reservationi pensionis, &c.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **D**e Coadjutoria concessa ex sola causa infirmitatis, vel clausula, seu certis de causis.
- 3 **U**bi adest dicta clausula, substatetur gratia etiam si non verificetur infirmitas, sive verificetur alia causa.
- 4 **U**bi verò adest, qualis debeat esse infirmitas.
- 5 **U**bi adest senectus non est opus justificare infirmitatem, & an exercitium alterius muneris obstat.
- 6 **R**esignatio facta per vim & metum est nulla.
- 7 **E**tiam si metus sit indirectus.
- 8 **Q**uando actus factus in carcere dicatur nullus.
- 9 **A**n suffragetur cautela quod actus fiat extra carceres.

D I S C. LXXVIII.

Cum Graverius Canonicus Vercellen. occasione belli detentus in arce Principis inimici ejus Principis naturalis, ex motivo infirmitatis, mandatum dedisset ad consentiendum coadjutoriae cum futura successione in eis Canoniatu ad favorem Bulgari, qui expeditis litteris Apostolicis, plurium annorum spatium in possessione continuavit; Atque adhuc durante coadjuti impedimento, exorta esset fama, quod ille intenderet, ut alteri de Canoniatu per resignationem gratificaretur, dictam coadjutoriam impugnare ex duplici capite; Primò scilicet ex non subsistente causa infirmitatis, ob quam coadjutoria concessa fuit; Et secundò ob defectum liberi consensus præstiti in vinculis, juxta dispositionem textus in l. qui in carcere, ff. de eo quod metus causa: Hinc desuper ex parte Bulgari consultus.

Respondi distinguendo prædictæ jactatæ impugnationis capita; Quatenus enim pertinet ad primum infirmitatis, dixi inspiciendum esse tenorem supplicationis, ac litterarum, an scilicet gratia concessa esset ex sola infirmitate, quæ narrata esset tanquam unicam, ad quam coadjutus ac Papa se arctarent, vel potius concepta esset per alternativam concipi solitam cum illis verbis, seu certis de causis animum moventibus.

Isto enim secundò casu, cum de facto adest alia justa causa dicti impedimenti, quod ex facti circumstantiis verisimiliter perpetuum, seu diu duraturum erat, dixi quod, cessante etiam justificatione infirmitatis, non per hoc gra-

tia corruerat, cum neque Papa, neque coadjutus ad illam causam se arctassent, atque subsisteret altera æquè habilis, & sufficiens, quæ etiam cum jurata attestazione justificari potest, ut dec. 48. n. 8. par. 1. rec. quamvis ex prudentialibus motivis ad speciem redacta non esset, sed implicitè contenta sub dicta generalitate, quam tamen sufficit verificari, ut est necessarium juxta dec. 63. Putei lib. 1. enunciata d. dec. 48. n. 9. par. 1. rec.

In primo autem casu restrictionis gratiæ ad dictam solam causam infirmitatis, quatenus ista non bene justificaretur, dixi probabiliter timendum esse, cum ad hunc effectum, infirmitas debeat esse talis, ut perpetuum redeat impedimentum, absque probabili spe futuræ prosperitatis, Gonzal. ad reg. 8. glof. 5. §. 9. n. 89. Caputaq. dec. 9. p. 2. Buratt. dec. 584. n. 2. & 3. d. dec. 48. n. 13. p. 1. rec. & in aliis.

Nisi admixta etiam sit gravis ætas quæ senectutem importet, quoniam tunc ipsa senectus morbus dicitur perpetuus ac incurabilis, ut habetur d. dec. 48. par. 1. rec. ubi advertitur non ob stare, quod coadjutus in alio munere, ac sub diverso aere, ex istius beneficio, seu ex muneris diverso labore se exercere possit.

Quo verò ad alterum defectum consensus ratione justitæ vel coactionis verè seu interpretativè; Dixi resolutionem pendere ex facto, ac probationibus quæ metum, vel coactionem concludat necnè; Posita enim probatione, resultat de consequenti nullitas actus; Ut ultra generalia de quibus tot. tit. de eo quod metus causa, in specialibus terminis resignationis beneficij, ceteris relatis Paris. de resignat. lib. 13. q. 1. n. 120 Rota in alia Vercellen. Præposituræ 11. Dec. 1647. & 5. Julii 1649. cor. Bichio, dec. 131. & 341. par. 10. recitat. & apud Cels. dec. 7. n. 8. Idque adeò verum, ut etiam si metus non sit incussus directè ipsi possessori beneficij, sed ejus fratri vel alteri conjuncto injustè carcerato seu aliàs concusso, adhuc ad istum effectum sufficiat, ut de carceratione fratris habetur in d. dec. 132. & 341. par. 10. rec.

Quatenus verò absque alia extrinseca speciali probatione prætenderetur, vim, & metum deduci ex sola qualitate carcerationis, juxta terminos textus in dicta l. qui in carcere, ff. de eo quod metus causa; respondi probabiliter timendum non esse, quoniam ad effectum ut actus gestus in carcere dicatur per vim & metum, duo copulativè requiruntur; Primò scilicet carceratio injusta; Et secundò quod ordinata sit ad illum actum faciendum, sive quod actus tendat ad commodum carcerantis, vel ejus, qui procuravit injustam carcerationem, seu ejus conjunctorum, ex iis quæ plenè cæteris relatis habentur apud Farin. qu. 35. n. 32. cum seq. Rota apud Merlin. dec. 506. alias dec. 26. par. 6. rec. apud Carill. dec. 272. apud Otthob. dec. 205. dec. 348. p. 9. rec. & pluries sub tit. de credito, ac altero de contract. & in specialibus terminis beneficialibus in d. Vercell. cor. Bichio, dec. 132. & 341. par. 10.

Applicando autem ad rem; Dicebam quod quidquid sit de primo requisito, pro quo in dubio videbatur urgere præsumptio ob detentionem clerici in arce sæculari & cum sæculari auctoritate, donec constaret cum auctoritate Superioris ecclesiastici id gestum esse; Certum erat non adeste alterum, cum carceratio ad plures annos præcedenter sequuta esset ex publica seu politica causa belli, absque eo quod iste coadjutor, vel sui, nec remotè in hoc aliquam participationem habuissent, ideoque revera istud motivum nullo pacto subsistere videbatur.

In aliquibus autem responsis de partibus, non descendendo ad hæc specialia, magnum ac penè totum fundamentum constitui videbatur in eo, quod in mandato procuræ dato per coadjutum ad præstandum consensum in Dataria, adhibita esset illa cautela, quæ frequentius in partibus adhiberi solet, educendi carceratum è carcere formali ad aulam cancellarii seu alterius officialis intra eandem arcem seu eandem domum, in qua sunt carceres, idque exprimendi in instrumento, dicendo extra carceres ac in libertate existens.

Verum respondi in hoc nullum penitus fundamentum constituendum esse, istamque insipidam affectatam cautelam, posita injusta carceratione ac alio requisito, quod actus tenderet ad commodum carcerantis, vel alterius ab eo dependentis, semper per Rotam & Curiam neglectam ac irritam fuisse, ut præsertim patet apud Carill. d. dec. 272. & in d. dec. 348. par. 9. rec. & habetur in sua materia sub tit. de credito, ac sub altero de contradictibus; Ex ea convincenti ratione, quod lex imposita est rebus non autem verbis, atque substantia veritatis, non autem verborum formalitas attendi debet, ideoque nihil refert, an faciens actum sit in formalibus vinculis, vel in alia aula seu loco ejusdem arcis vel domus,

mus, quoties idem resultat effectus impediendæ libertatis, quam contrahens non habeat pro libito discedendi, si ve faciat actum, si ve non; Quinimò etiam si extrahatur à tota arce seu tota domo, atque actus fiat in platea vel via publica, vel in domo propria ipsius, si tamen est sub custodia militum, aut sub aliqua gra vi cautione de redeundo in carceres, quos denudè pati cogatur, nisi actum faciat idem dicendum est, quoniam ut dictum est, spectatur effectus ac substantia veritatis, non autem formalitas verborum seu loci; Et tamen, ut sæpius sum expertus in plerisque causis, præsertim in nullius Baren. de qua d. dec. 348. par. 9. rec. ubi scribentur pro Continuis, Consulentes de partibus hinc inde, in hoc motivo principaliter insistebant circa qualitatem loci materialis, an scilicet esset intrâ vel extrâ carceres formales, quasi quod in hoc totum causæ pondus consisteret.

ANNOT. AD DISC. LXXVIII.

De coadjutoris notatum est supra ad disc. 42.

PORTUGALLIEN.

PRO PETRO DE TAVORA

Responsum pro veritate.

Ad materiam text. in c. nisi essent, de præbendis, An scilicet ad componendam litem super beneficio ex judicio arbitratorum, vel ex privata conventionem, conveniri possit de annua pensione, sive de alia re temporali citra simoniæ vitium.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **A**d materiam text. in c. nisi essent de præben. quomodo scilicet pro componenda lite aliquid dari possit.
- 3 **D**eclaratur, ut non per hoc ipsum beneficium gravari possit.
- 4 **I**n conventionibus super beneficiis ante revalidationem Apostolicam locus est penitentiae.
- 5 **S**ed in casu penitentiae, & nullitatis sit regressus ad primæva jura.
- 6 **C**onventio non est simoniaca si habet reservationem beneplaciti Apostolici.
- 7 **I**ntellige nisi sit consummata.
- 8 **I**n beneficialibus datur multiplicatio titularum, absque eo quod unus alteri præjudicet.
- 9 **D**e alio casu concordatæ super lite beneficiati, absque eo quod intret simonia.

D I S C. LXXIX.

Litigantibus Petro, & Ludovico æquè præsentatis à diversis patronis ad Canoniatum cujusdam Ecclesiæ Cathedralis Portugalliæ de jure patronatus laicorum, initoque compromisso. Arbitri laudarunt, Petrum assequi debere Canoniatum, cum onere annuæ pensionis scut. 300. ad favorem Ludovici colligantibus, sub reservatione beneplaciti Apostolici, ita tamen quod ex tunc illicò, tam possessio Canoniatu, quam solutio pensionis effectum sortiri deberent; Petrus verò qui alias Canoniatu possessionem in vim institutionis de facto adeptus fuerat, plurium annorum spatio pensionem solvererenuit, Quare Ludovico volente vel se jactante ad eum cogere, ac forsam coram Judice de partibus eum molestante; Aliquibus etiam vociferantibus Canoniatum ob simoniam ita contractam, esse impetrabilem, hinc desuper ex parte dicti Petri pro veritate super utroque puncto consultus fui.

Ad primum circa molestias, quæ pro solutione pensionis ab initio, quo ut supra per arbitros reservata, inferebantur, seu comminabantur, Respondi planum esse, quod de dictis molestiis timeri non deberet, ob evidentem dictæ reservationis nullitatem; Quamvis enim per text. in d. c. nisi essent de præbendis, permitti videatur ex judicio Arbitrorum, seu alias per transactionem bona fide, ac sincerè citra fraudem aliquam inita, pro componenda lite, posse per eum cui remanet beneficium dari, vel promitti aliquid temporale alteri à lite recedenti, suoque juri cedenti; Attamen juxta veram ac receptam dicti canonis interpretationem, intelligitur ubi daretur, vel promitteretur aliquid temporale, puta pecunia vel alia res, seu etiam annua præstatio vitalitia recompensativa commodi, quod dimittens, saltem in parte cum justa æstimatione incerti eventus litis obtinere posset, cum obligatione colligantis, seu alterius pro eo se obliganti merè

temporalis in persona & bonis propriis, absque tamen aliquo ipsius beneficii gravamine; Et consequenter pensio super ipso beneficio imposita non accedente Apostolica auctoritate omninò invalida est; Taleque laudum seu conventio neque ipsum beneficiatum contrahentem afficit, ut ita distinguendo firmant Lambertin. de jur. patron. lib. 3. q. 9. art. 9. Bellef. disquisit. cler. tit. de cler. debitor. §. 6. nu. 7. & seqq. & alii relati in infra alleg. decis. Dunozett. ac si firmatum fuit per Rotam apud Peniam dep. 453. juxta Lugdun. alias decis. 352. juxta Venetam, & apud Dunozett. decis. 982. num. 9. cum seqq. ubi in specie ita distinguendo responderetur ad dictum text. incap. nisi.

Cumque in hac materia receptum sit ut quæcumque conventio re integra sit revocabilis, ac recipiat penitentiam, ut de mandato dato ad resignandum habetur supra in Toletana disc. 38. Et de mandato, vel altera conventionem super reservatione pensionis habetur in Aversana & in aliis sub tit. de pensionibus; Hinc proinde dicebam quod possessor beneficii, si ve ex laudo, si ve ex transactione super ejus emoligatione re integra & ante Apostolicam revalidationem in vitus cogi non possit, liberque locus remaneat penitentiae, quodque solum stante invaliditate actus, perinde, ac si gestus non esset, per colligantem prætendi posset regressus ad ejus jura in vim præsentationis competentia, litem in statu & terminis reassumendo, ut advertitur apud Peniam ubi supra.

Quo verò ad alterum punctum simoniæ; Pariter dixi timendum non esse, cum adest expressa reservatio beneplaciti Apostolici, qua concurrente, quoties ad conventionem consumationem ante beneplaciti impetrationem non proceditur, conventio simoniaca dici non potest, ex iis quæ habentur superius deducta in Toletana Archipresbyteratus disc. 36. ac in decisionibus in ea causa editis coram Albergato, ibi recensitis.

Et quamvis in facto supponeretur quod Antonius in vim dicti laudi, beneficii possessionem denudè adeptus esset, seu eam pacificam obtinisset, alias non obtenturus, ideo data consumatione, dicta reservatio non suffragatur, ut in d. disc. 36. Dicebam tamen, quod cum ipse legitimum haberet titulum præsentationis ac institutionis, cujus vigore jam possessionem adeptus fuerat, ita impeditam vel contradictam, hinc rectè potuit, ad removendas molestias, ut isto titulo cumulativè ad superabundantiam, cum in beneficialibus detur hæc multiplicatio, nullum inducens præjudicium juxta conf. 7. Cald. de elect. Mant. dec. 359. n. 8. Buratt. & Add. dec. 686. & 926. & passim; Sufficit ergo quod conventio non sit causa unica, ac præcisa & immediata, per quam beneficiarius obtineat beneficium, quodque, simoniaca promissio, facta præsertim sub dicta reservatione consummata non fuerit, cum vitium consistat in consumatione, ex deductis per Vermigli. conf. 162. cum aliis in dicta Toletana Archipresbyteratus disc. 36. Ideoque concludebam de alio timendum non videri, nisi de regressu ad primæva jura & de litis reassumptione. Hinc in quodam alio casu; Cum vacante simplici beneficio de jure patronatus laicorum, ex duobus, qui à patronis, inter se discordantibus præsentati fuerant, unus altero diligentior, in vim provisionis Apostolicæ eum derogatione medietatis vocum, possessionem adeptus esset; Altero verò prætendens habere majorem partem vocum, de consequenti prætenderet dictæ derogationis invaliditatem, sibi; institutionem debitam esse; ac desuper penderet, lis ad istam componendam, utriusque litigantis parentes, absentibus ipsis litigantibus, sed bene scientibus, contractum inierunt cujusdã modicæ vitalitæ præstationis longe inferioris fructibus beneficii, ac proportionatæ æstimationi dicti incerti eventus litis, ad eum possessori beneficii, vel ejus parenti fortè magis expediret dictæ temporali præstationi, quam ipsius litis sumptibus & incommodis subjacere; Cumque prætenderetur ita commissam esse simoniam, ob quam resultaret beneficii amissio, quodque de illius impetratione timendum esset; Respondi parùm probabilem videri timorem, dum ex facti qualitate constabat quod actus esset initus cum optima, sinceraque fide ad componendam litem satis dubiam, ac dispendiosam, aliorumque scandalorum & inconvenientium verisimiliter productivam, atque conventio non importabat onus beneficii juxta dictam dispositionem text. in c. nisi essent de præbendis; Potissimè verò, dum neque actus inter eosdem litigantes, & in hanc causam initus erat, sed inter parentes, unde cessabat etiam occasio scandalali de facto apud vulgus; Ac etiam quia possessor beneficii, jam illud ante conventionem habebat in vim dicti legitimi tituli provisionis Apostolicæ obtentæ ab executore in litte-

ris deputato, ideòque liberè dicere poterat, se possedisse, ac possidere jure proprii tituli, non autem jure dictæ conventionis ita initæ ad superabundantem multiplicationem juris, seu verius ad pacem redimendam, ac lites & molestias evitandas, & sic pro ista mera temporalitate, non autem pro beneficio obtinendo.

ANNOT. AD DISC. LXXIX.

DE iis pariter quæ Simonæ materiam concernunt notatum est supra ad disc. 70. & 71.

ROMANA JURIS AMOVENDI PRO VINCENTIO DE BENEDICTIS CUM SOCIETATE COQUORUM.

Casus disputatus coram Judice deputato per Vicarium & in Signatura, & resolutus pro Societate.

De beneficio manuali, ac ad nutum amovibili ad nominationem, vel deputationem laicorum, cum auctoritate Superioris Ecclesiastici; An sine eadem auctoritate per laicos remotio fieri valeat ac subsistat; Et de distinctione plurium casuum in hac materia manualium.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 In judicio mantentionis, quando intret appellatio suspensiva & quando non.
- 3 Quod rescripta Signaturæ multas terminent causas.
- 4 Ad regulam text. *si quis conductioni*, C. locati de non refricanda questione proprio auctori.
- 5 In manualibus fieri potest amotio etiam sine causa.
- 6 De decisione speciali in ista causa.
- 7 Quod cum mala applicatione resultet injustitiæ resolutionum.
- 8 In hac materia manualium & facultatis amovendi, distinguendi sunt casus, ac erroneum est capere doctrinas in genere.
- 9 Beneficia Regularia sunt manualia, & ad nutum amovibilia.
- 10 Capellaniæ seculares sunt de sui natura perpetuæ & regulares sunt manuales.
- 11 De Officiis servitoriis in Ecclesia, ut sint amovibilia ad nutum.
- 12 Idem de Cappellanis conductis sub menstrua, vel annua mercede.
- 13 De Cappellanis, qui admittuntur ad massam, vel servitium Ecclesiæ tanquam nationales ex Statuto, vel consuetudine.
- 14 An promotio ad ordines ad titulum cappellaniæ impediatur manualitatem.
- 15 De differentia inter cappellanos de quibus nu. 12. & aliis nu. 13.
- 16 De cappellanis, vel vicariis in Ecclesiis annexis Episcopo, vel capitulo, aut dignitati, ut sint manuales.
- 17 Cappellaniæ fundatæ sine auctoritate Episcopi non sunt beneficia, sed legata pia, ideò manuales.
- 18 Et earum sunt capaces laici, infantes ac feminae.
- 19 Quando non sint manuales.
- 20 De casu præciso controversiæ vicarii, vel cappellani in Ecclesia curata ad nominationem laicorum.
- 21 Difficilius conceditur potestas destituendi quam instituendi, atque ab una ad aliam non infertur.
- 22 In quo verificetur jus laicorum in isto casu.
- 23 Respondetur ad decisiones in Hispanen. juris amovendi curatos.
- 24 Quod vicariæ Ecclesiarum parochialium unitarum Capitulis in Urbe sint perpetuæ.

DISC. LXXX.

Eccliam parochialem SS. Vincentii & Anastasi in Regula, nulla mentione habita parochialitatis, Paulus III. de anno 1537. de consensu Rectoris, concessit Societati coquorum, cum facultate nominandi idoneum presbyterum ad nutum amovibilem, approbandum tamen à Cardinali Titulari Ecclesiæ S. Laurentii in Damaso, cujus ista Ecclesia membrum præsupponitur, à quo tempore consuevit dicta Societas hujusmodi presbyterum, seu Rectorem nominare, absque eo quod constaret de aliqua amotione; Cumque ea vacante de anno 1661. nominatus

esset Vincentius, à dicto Cardinali Titulari, prævio examine approbatus ac institutus; Postquam per plures annos in munere laudabiliter se gesserat, ob discordias exortas cum aliquibus dictæ societatis officialibus, initum fuit decretum ab eadem societate super ejus amotione, unde introducta desuper lite in Tribunali Vicarii coram Prelato particulariter deputato in locum ordinarii Locumtenentis recusati suspecti, post plures disputationes, ab isto prodierunt (juxta stylum,) decretum interlocutorium super mandato de manutenendo dictæ societatis in quasi possessione juris deputandi Rectorem amovibilem, ac etiam sententia diffinitiva declarans ejusdem juris nominandi, ac non amovendi competentia; Cumque juxta opinionem quam firmiter tenet Curia, in summariissimo possessorio retinenda, quoties non conceditur per sententiam diffinitivam, sed per decretum interlocutorium, non intret appellatio suspensiva, ut ita distinguendo inter sententiam & decretum habetur dec. 20. par. 10. rec. & passim.

Hinc proinde ad effectum impediendi processum executivum, adita fuit Signatura Justitiæ, quæ post binam, vel trinam acerrimam disputationem, non absque votorum discrepantia, rejiciendo appellationem suspensivam, rescriptum cum solita clausula, *sine præjudicio legitimæ executionis*, quod liti finem dedit, dum Vincentio non expediebat pro ea hujus Rectoriæ mercede, quam alia occasione pacificè obtinere poterat in alia ecclesia, litem in judicio ordinario per tres conformes sustinere, unde praxis docet, quod, exceptis causis gravioribus, magna pars aliarum; ex hujusmodi rescribendi modo finem recipit.

In istis autem disputationibus habitis coram Judice ac in Signatura; Dicebant scribentes pro Societate, istius intentionem super hac facultate amovendi, tria habere fundamenta, Unum magis genericum, Alterum magis proximum & specificum, Et tertium præcisum ac individuale.

Genericum consistebat in dispositione, vel ratione textus in *l. si quis conductionis Cod. locati*, ut habens ab aliquo causam, non possit proprio auctori, dominii, vel potestatis quæstionem refricare; Et quamvis textus prædictus ita disponat in conductore non refricante domini quæstionem locatori, Attamen ex illius ratione, ubique, præsertim verò in Rota & Curia, receptum est hanc regulam procedere, tam in concessionibus feudilibus, vel emphyteuticis, quam in quibuscumque aliis casibus in quibus unus rem possideat ex concessione alterius, quem in ejus auctorem agnoscat, ut ad nimiam fatietatem auctoritatis, ac decisiones desuper colligunt Adden. ad decis. 420. part. 4. recent. tom. 2. ex num. 42. cum seqq. & est recepta propositio, quam dicebant fortius in hac facti specie intrare, dum ultra dictam juris regulam, ac facultatem ex dicta Apostolica concessione resultantem, aderat etiam expressa conventio, quod scilicet dicta Rectoria vacante, in supplici libello per Vincentium Societati porrecto pro nominatione, id expressè contineretur.

Alterum magis proximum, ac specificum fundamentum constituebatur in regula, seu propositione apud Beneficialistas recepta, quod in hujusmodi vicariis, vel capellanis, quæ in titulum non proidentur, sed ad alicujus nutum, ad istum quoque fieri potest remotio ex sola voluntate etiam sine causa, adinstar illius liberæ remotionis seu dimissionis, quæ fit de famulis, quorum loco reputantur ex doctrina Cardin. in *Clement. 1. §. præmissa de supplen. neglig. prælat. ut aliis relatis Gonzal. ad reg. 8. glof. 6. §. 6. num. 46. Lotter. lib. 1. quæst. 20. num. 117. cum seq. Barbol. de jur. Eccles. lib. 3. cap. 6. num. 26. cum seq. Fagnan. in cap. cum ad Monasterium de statu Monachorum n. 31. cum seq. ac perpetuò tenuit Rota, ut dec. 778. part. 2. divers. dec. 325. part. 2. rec. apud Buratt. decis. 346. & 382. apud Carill. decis. 96. plenè in Hispanen. juris amovendi curatos 20. Aprilis 1642. 29. Junii 1641. & 23. Junii 1642. coram Peutingerio, quarum ultima impressa est dec. 116. p. 4. recent. in Pampilonen. Vicariæ 28. Martii 1659. coram Albergato, in Sulmonen. juris amovendi Cappellanos 10. Januarii 1659. coram Priolo 10. Januarii 1659. coram Priolo, & in aliis relatis per Adden. ad Buratt. decis. 346. & Adden. ad decis. 2. n. 222. & 226. par. 3. recent.*

Et demum, tertium fundamentum individuum consistebat in decisione Rotæ in Romana domorum & juris nominandi 11. Decembris 1613. coram Dunozeo seniori impress. inter suas decis. 18. ubi in consimili controversia huic Societati decernitur mandatum de manutenendo in quasi possessione nominandi Rectorem amovibilem; Istaque decisio

decisio; ac dicta circumstantia supra deducta in primo fundamento, quod sub hac expressa lege Vincentius rectoriam petisset ac obtinisset, fuerunt potissima fundamenta, quibus tam judex, quam Signatura, pro majori parte innixi sunt.

Mihi scribenti pro Vincentio, reflectendo ad solam veritatem, hujusmodi resolutiones non placuerunt, quamvis admitterem tanquam veras in suis respectivè casibus, tam primam regulam generalem deductam ex dispositione, vel ratione dicti text. in *l. si quis conductionis, C. locati*, quam etiam alteram beneficiale super facultate dimittendi ad nutum annuales ex sola voluntate etiam sine causa; Credebam enim fallaciam consistere in modo, & consequenter in dictarum conclusionum mala applicatione, ex qua frequentius penè omnes injustitiæ resultant.

Ad hanc autem malam applicationem ostendebam, tollendaque æquivoca, præsertim circa dictam beneficiale regulam super facultatem amovendi manuales, dictarumque decisionum intelligentiam, Advertebam erroneum esse decisiones, ac auctoritates prædictas ita in idem consarcinare, ac insimul confundere, dictamque regulam indefinitè attendere, sed plures diversos casus distinguere debere.

Quorum primus est, in beneficiis, vel officiis ac Prælatoris regularibus, in quibus ratione obedientiæ, quam isti vovent ac profrentur, non datur titulus perpetuus, sed omnia sunt ad simplicem Superioris nutum amovibilia, ex dicta ratione obedientiæ, ob quam religioso licentia non tribuitur proprio superiori replicandi, & in his terminis procedunt deducta per Fagnan. *dicto cap. cum ad Monasterium de statu Monachorum*, & Rot. *dicta decis. 778. par. 2. divers.* quæ propterea non bene deducitur in quæstione, quæ habeatur super cappellanis secularibus, quæ regulariter diversam immò oppositam naturam habent, quoniam sicuti regulares sunt de sui natura amovibiles, ita seculares sunt de sui natura perpetuæ, Cassad. *decis. 4. de præbend. Caval. decis. 72. num. 3.* & tanquam absolutum admittitur in omnibus supra allegatis decisionibus, ideoque dictæ vel similes auctoritates loquentes de Regularibus, extraneæ sunt à quæstionibus, in quibus agatur de secularibus, atque hic est unus de intollerabilibus collectorum erroribus, ita commiscendi triticum cum hordeo, vel paleam cum feno.

Alter casus est, in quo agatur de officiis mere servitoriis ad Ecclesiam servitium magis temporale quam spirituale, ut sunt Ostiarii & campanarii, organistæ, alique cantores, ac similes, sub annua vel menstrua mercede, vere jure famulorum conducti, absque aliqua mixtura juris, vel ministerii ecclesiastici, & de istis agitur in dicta *decis. 96. Carilli*, quod scilicet etiam per Ecclesiarum Oeconomos, vel administratores laicos ad nutum deputantur ac amoventur sine causa, Verum pariter iste casus extraneus est à materia beneficiis, cum in eis nulla concurrat mixtura ministerii ecclesiastici, & consequenter dicta *dec. 96. Carilli*, quæ magnificabatur tanquam punctualis, extranea erat à quæstione.

Tertius est casus precedentem proximus (aliquam tamen majorem recipiens præbitionem ratione ministerii spiritualis) in illis presbyteris vel clericis, qui per Ecclesiæ administratores pariter, sub annua, vel menstrua mercede ex eodem titulo conductio deputantur pro missis celebrandis, aliisque peragendis, Ecclesiæ cultum, ac servitium concernentibus, ut ex. gr. in Urbe sunt Ecclesiæ nationales, Hispanorum, Gallorum, Germanorum & similes, quod notabilem habent hujusmodi sacerdotum & clericorum numerum Ecclesiæ infervientium cum solemnitate celebratione divinatorum, ac missarum conventualium, adinstar cujuslibet qualificatæ Cathedralis, vel insignis Collegiatæ, sed tamen omnes sunt conductitii nullum jus vel titulum habentes, ideoque sunt ad nutum jure famulorum amovibiles absque causa, vel auctoritate superioris, quoties ipsius Ecclesiæ vel nationis leges particulares aliter non disponant, atque de istis agitur in dicta Sulmonen. juris amovendi Cappellanos 10. Jan. 1659. cor. Priolo.

Quartus est casus eorundem cappellanorum & clericorum, qui sine aliquo titulo collativè assumuntur ad servitium Ecclesiæ seu Collegiatæ, aut per congregationem aliorum cappellanorum, ita quamdam Capituli speciem constituentium, admissio tamen non est merè voluntaria & facultativa in sola ratione famulatus, juxta casum proximè præcedentem, sed est quodammodo necessaria, quia

Card. de Luca Lib. XII.

nempè naturales loci admitti debent ad Ecclesiæ servitium ut supportatis aliquibus oneribus, atque concurrentibus in eis requisitis desideratis per Ecclesiæ statuta vel consuetudines admittantur ad participationem massæ communis, Juxta casus frequenter enunciatis in *sub tit. de Can. & Cap. præsertim in Reggien. Confortii*, & in Neritonen. Statuti *disc. 19. & 21.* cum similibus; Et tunc verius est dictam regulam non intrare, quoniam licet isti non habeant verum titulum collativum, attamen habent quendam titulum, qui resultat à Statuto vel consuetudine Ecclesiæ ob nationalitatem, unde, ut advertitur supra in Melphien. Cantoriæ *disc. 55.* ac in dictis locis *sub tit. de Capitulo*, in plerisque Ecclesiis, nationales admissi promoventur ad sacros ordines ad titulum hujusmodi massæ seu participationis.

Non quod ista promotio alteret naturam manualium, atque adimat facultatem dimittendi, quoniam factum Episcopi promoventis præjudicare non potest tertio in ejus jure, ideòque potius dicendum est quod multò gestit, ut in specie Garz. *de benef. p. 1. cap. 2. n. 91.* in addit. & neglectum fuit in dicta Sulmonen. Sed tanquam argumentum, quod ista admissio ad servitium seu aggregatio ad massam, utpotè canonizativa requisitorum, sine quibus potest quis non admitti, tribuit jus & quamdam speciem tituli, ut in dicta Regien. confortii, & in dicta Neritonen. in quibus aliæ causæ enunciatur; Atque de ista specie Congregationum figuram Capituli seu Collegii facientium ex prærogativa civilitatis seu naturalitatis occasione agendi de collegialitate Ecclesiæ pro reservatione primæ dignitatis habetur in Venusina apud Carillum *dec. 41. & 60.* quarum prima est repetita *dec. 143. p. 7. rec.* & in Matheranen. cor. Corrado *dec. 147. p. 10. rec.* & habetur etiam pluries supra in hac materia primæ dignitatis in Collegiata; Undè propterea quamvis presbyteri, & capellani jure conductio assumpti sub menstrua, vel annua mercede ad servitium Ecclesiæ per ejus administratores, juxta exempla superius insinuat ac similia, de facto facere videantur eandem figuram, quam faciunt presbyteri, & capellani naturales ex consuetudine admissi ad participationem massæ, cum omnes pariformiter dicantur manuales, ac non habentes titulum collativum; Attamen magna differentia est inter unam, & alteram speciem, ratione diversi tituli seu juris, cum quo ad Ecclesiæ servitium admittuntur, hinc proinde clarus error est, ea, quæ circa manualitatem conductitorum in jure habentur applicare aliis admissis ex dicta prærogativa per quædam speciem necessitatis; Verum pariter iste casus extraneus erat à præsentis quæstione, & consequenter extraneæ remanebant auctoritates dictum alium casum percutientes.

Quintus casus est illarum Ecclesiarum etiam parochialium, quæ unitæ seu annexæ sint alicui Capitulo vel Dignitati, seu Prælaturæ, vel etiam Episcopatu, ut frequentius contingit in Hispania, quod cum parochiæ non sint distinctæ, neque conferantur in titulum, universa animarum cura est penes Episcopum, omnesque Ecclesiæ parochiales diocesis annexæ dicuntur Episcopatu, unde Episcopus vel respectivè Capitulum, seu Monasterium, aut Dignitas, cui talis cura seu Ecclesia annexa est, deputat vicarios alioque ministros ad exercitium curæ, vel ad Ecclesiæ servitium; Et tunc nisi agatur de vicariis perpetuis & collativis, ut fuit in Urbe ex infra dicendis, hujusmodi vicarii habentur tanquam nudi famuli conductitii ad nutum amovibiles, cum Rector ac sponfus Ecclesiæ dicatur ipse Episcopus, vel Capitulum, seu dignitas &c. Et hic est casus, de quo agunt Lotther. & Barbol. *ubi supra*, & dictæ decisiones in Hispanen. juris amovendi curatos cor. Peutingero, & in Pampilonen. coram Albergato, & similes, quæ pariter utpotè percutientes casum diversum, extraneæ erant ab illo præsentis controversiæ, & tamen cum eis processum fuit, ac si deciderent casum individuum.

Sextus est casus capellaniarum manualium seu ad nominationem laicorum, aut etiam hujusmodi piarum societatum & congregationum, aliarumque universitatum, sed capellaniam nullam habeant formalem foundationem cum auctoritate superioris, neque in istius provisione talis auctoritas præcisè necessaria sit, ut contingit in illis capellanis, quos piæ societates vel congregationes conductos retinent pro cultu Ecclesiæ vel oratorii, sive sunt illæ capellaniam, quæ ex piis morientium dispositionibus cum sua dote, adinstar beneficiorum simplicium ordinantur, absque tamen formali erectione in beneficium cum auctoritate Ordinarium; Et tunc in effectu non sunt beneficia Ecclesiastica, neque sub regulis beneficialibus cadunt, sed dicuntur, *legata pia cum onere missarum, juxta firmata. apud Dunozeo*

disc.

dec. 101. repetit. apud Marin. resol. 36. lib. 1. dec. 238. p. 5. rec. & in Civitatibus Capellanarum sub tit. de jurepatr. disc. 37. unde propterea hujusmodi capellanarum sunt capaces etiam laici, quoniam infantes ac mulieres Buratt. dec. 1. n. 17. & seq. & habetur infra disc. 97. ad materiam manualium in genere; Et consequenter ubi ex eadem pia dispositione sunt manuales, de plano intrat eadem facultas amovendi ad nutum ex mera voluntate & sine causa, cum pariter jure famulorum censeantur, nisi admixta sit etiam qualitas passiva, quia nempe agatur de capellania seu legato pro clericis de familia vel genere, juxta casum de quo in Licien. coram Ottobono decis. 270. & in eadem coram Celso decis. 159. & 183. quoniam tunc, licet expressè demandata sit manualitas, sive quod nulla accedat formalis erectio cum auctoritate superioris, attamen ista est prudens cautela ad tollendam formalitatem beneficii, atque occurrendum illis provisionibus quæ fieri solent etiam de beneficiis juris-patronatus laicorum, cum istius derogatione, (ad quem effectum inolevit usus ordinandi privata auctoritate ac per speciem legati pii hujusmodi cappellanas manuales) sed si testator voluit deferri personæ certam qualitatem habenti, inesse videtur illa necessitas seu irrevocabilitas, quæ generaliter etiam in proximior vel prædilectus superveniat, juxta ea quæ ad doctrinam Lamberti de Rambonibus frequenter habentur sub tit. de fideicommissis.

Septimus demum est proprius ac præcisus casus hujus controversiæ, ubi scilicet agitur de Ecclesia parochiali, vel aliam administrationem habente, aliàs conferri solita in titulum, ac habente proprium Rectorem, quæ deinde concedatur laicis privatis, vel etiam hujusmodi piis laicorum societatibus aliisque universitatibus incapacibus tituli ac rectoriæ Ecclesiæ, itaut penes concessionarios residere non possit cura habitualis vel rectoria, ut contingit in Capitulis & Monasteriis, aliisque corporibus ecclesiasticis; Et tunc aliud non importat, nisi quoddam juspatronatus cum facultate extraordinaria præsentandi rectorem vel capellanum amovibilem, instituendum tamen cum auctoritate Ordinarii, vel alterius legitimi superioris ecclesiastici, ut est casus noster, quod ex eadem Apostolica concessionem societatis nominare seu præsentare debet capellanam Cardinali Titulari Ecclesiæ S. Laurentii in Damaso, à quo prævia approbatione, tam circa litteraturam, quam circa mores, est instituendus.

Quo posito, cum sensu etiam veritatis, dicebam impossibile, ac in jure prorsus contradictorium esse, ut laicis jus competere deberet propria auctoritate destituendi istum capellanum, quem cum sua auctoritate instituere ac deputare non poterant, nec deputarunt, non solum ex regula generali, quod unumquodque solvendum est cum eo vinculo, cum quo litigatum est; Sed fortius quia difficilior conceditur facultas destituendi, quam instituendi, neque ab una ad alteram inferre licet; ut advertunt Lambert. de jurepatr. lib. 2. p. 3. q. 1. art. 10. & 14. & lib. 3. q. 6. art. 9. & 10. Vivian. eod. tract. p. 2. lib. 12. c. 3. n. 13. Quinimò, ut advertitur in præcedentibus ad materiam resignationis, habemus in jure, quod inferior collator, potest quidem conferre beneficium, vel in eo ad aliorum præsentationem instituere, & tamen non potest institutum, vel provisum admittere ad ejusdem beneficii resignationem quæ admittenda est per Ordinarium vel alterum, penes quem resideat jurisdictio ordinaria vel quasi, ob quam nomine Ecclesiæ, distractum facere possit.

Et consequenter dicebam, competere quidem hujusmodi societatis, juxta dictam decisionem Dunozerri, facultatem amovendi hujusmodi curatum seu capellanum, qui prætere non potest titulum seu continuationem jure proprio, ipsa societate invita, sed cum debitis terminis, ac per eam viam per quam deputatio seu institutio facta fuit, instando scilicet apud eundem Cardinalem Titularem, vel alium legitimum superiorem, ut amoveat, atque amotione sequuta, ipsa societate alium nominare possit, qui prævio examine ac servandi institui debeat; Atque in hoc consistebat manifestum gravamen, unde meus intellectus percipere non poterat, cum quo fundamento ita per Signaturam rescriberetur; Effer enim ita dare, quod in facultatem laicorum repositum esset amovere pro libito rectorem seu capellanum deputatum ad curam animarum; atque ita relinquere oves sine pastore infuso superiore, quo nil absurdius.

Neque ad rem faciebant dictæ decisiones Hispanen. cum quibus sub consueta cæca fide deferendi decisionibus ac auctoritatibus, non distinguendo casum à casu, processum

fuit, quoniam in eo casu Episcopus est proprius. Rector, cui commissæ sunt oves pascendæ, mediantibus ministris ab eo deputandis, ideoque merito sibi decernitur libera facultas amovendi, cum penes eum resideat eadem libera facultas alios subrogandi, itaut cura detrimentum non patiat, neque oves remaneat temporis momento sine pastore: Verum non videbatur quomodo id congruere posset huic societati, quorum non habenti facultatem alium præficiendi & subrogandi; adedut, si id contigisset in aliquo parvo loco, adhuc admirationem promovere deberet, & tamen vidimus practicari in Urbe, & canonizati à magnis Tribunalibus ex sola ratione adeò damnabilis abusus deferendi, ut dictum est, cum cæca fide doctrinis, ac decisionibus, non distinguendo casus, neq; reflectendo ad congruam applicationem, à cujus defectu omnia forensia mala resultant.

Dicebam etenim curam habitualem ac rectoriam hujus Ecclesiæ ita verè & propriè residere penes dictum Cardinalem Titularem S. Laurentii, cujus ista Ecclesia esset grancia seu membrum, unde concessio Apostolica id operaretur, quod ea facultas, quam aliàs de jure haberet dictus Cardinalis Titularis, vel ejusdem Ecclesiæ Capitulum deputandi vicarium ad curæ exercitium, & Ecclesiæ servitium, ita moderata esset, quod exerceri deberet in persona nominanda per dictam societatem, cujus jus in hoc tantum resideret, quodque ipsa volente, ut amoveretur curatus seu capellanus aliàs de ejus nominatione legitime deputatus, præclusum non esset dicti Cardinalis Titularis jus, vel arbitrium indagandi causam, ob quam remotio peteretur, eaque non subsistente, itaut deputatus bene se gereret, id denegare, cum isto casu non congruat dicta ratio, cui libera amovendi facultas in nixa est, quod scilicet deputatus habeatur tanquam nudus famulus deputantis.

Item stante quod huic capellanarum incumbit exercitium curæ animarum, adedut de facto iste capellanus gerat omnia, quæ gerunt alii parochi, seu vicarii Ecclesiarum parochialium, incongruam esse dicebam dictam manualitatem, ac propterea aliquam concipiebam admirationem, quod Sac. Congreg. Concilii, vel illa Visitationis Apostolicæ desuper non provideret, stante Constit. Pii V. per quam disponitur, ut vicariæ pro exercitio curæ animarum incumbentes pluribus Ecclesiis Collegiatis Urbis, etiam ipsimet tribus Patriarcalibus, esse debeant perpetuæ, & collativæ in titulum, ut habetur deductum infra sub tit. de parochis & parochiis; Si enim Sedes Apostolica noluit concedere seu permittere istam manualitatem adeò qualificatis ac insignibus Capitulis, ut sunt illa trium Basilicarum, ac etiam aliarum insignium Collegiarum, prorsus improprium videbatur, ut id permitti deberet societati laicali coquorum.

ADNOT. AD DISC. LXXX.

DE materia manualium habetur plenè actum infra disc. generalis 97. per 101.

BONONIEN. FRUCTUUM PRO M. COMESTABILI COLUMNA CUM CAMERA.

Casus disputatus in Congregatione Camerali, & sopitus cum temperamento, ut infra.

De fructibus beneficii inexactis, vel exactis, & non commixtis cum reliquo beneficiati patrimonio, ad quem spectent, an ad hæredem beneficiati, vel potius ad Ecclesiam, vel respectivè ad Cameram, Et quid in hoc operetur indultum testandi beneficiati competens.

Et quid, ubi non est beneficiatus, sed reservatarius fructuum, An ea, quæ per Apostolicas Constitutiones disponuntur in beneficiatis, locum habeant in hujusmodi reservatariis; Et qua occasione agitur etiam de spolio super pensionibus non exactis.

SUMMARIUM.

1. **F**Acti series.
2. Per Constitutionem Urban. VIII. indultum testandi non suffragatur pro fructibus inexactis.

- 3 **C**onstitutio Julii III. super fructibus inexactis non alteravit dispositionem juris communis quoad ipsius beneficiatum morientem.
- 4 **D**e distinctionibus in hac materia traditis solitis inter beneficiatum habentem administrationem necne.
- 5 **R**ecensentur casus distincti per Calderin. conf. 2. de pecul. cler. cum quo in Curia proceditur.
- 6 **F**ructus quamvis extantes, & non consumpti, quoties jam percepti sunt, per beneficiatum transmittuntur, ac sunt ad ejus dispositionem.
- 7 **Q**uid requiratur fructus esse exactos ac etiam commixtos cum bonis beneficiati.
- 9 **D**e ratione ob quam Camera facit spodium de fructibus in horreo.
- 9 **D**eclaratur terminus commixtionis, & quando hæc sequita dicatur.
- 10 **D**e questione inter glossam, & Azonem quod fructus collecti pertineant ad usufructuarium à quo transmittantur.
- 11 **Q**uod beneficiatus in hoc comparetur usufructuario.
- 12 **E**t de ratione.
- 13 **Q**uando frumentum existens in horreo non cadat sub spolio.
- 14 **Q**uid de pecunia exacta existente in banco.
- 15 **Q**uando pecunia exacta dicatur consumpta ad effectum avocationis.
- 16 **R**eduplicatione personarum in depositario vel alio.
- 17 **Q**uod Constitutio Julii III. loquens de fructibus inexactis non conveniat reservatario fructuum.
- 18 **D**octrina punctuali non habenti contradictorem est deferendum.
- 19 **D**e consl. Spadæ super conclusione de qua num. 17. expenso in alio casu.
- 20 **D**e ratione ob quam fructus inexacti spectant ad Cameram vel Ecclesiam.
- 21 **D**e differentia inter beneficiatum, & reservatarium fructuum.
- 22 **D**e differentia inter fideicommissarium, & inter legatarium quotæ fructuum inexactorum.
- 23 **Q**uod pensionarius transmittat, & quare hodie id cesset.
- 24 **D**e eodem consl. Spadæ, de quo n. 17 & 19.
- 25 **R**eicitur conclusio de qua dicto n. 17.
- 26 **Q**uando dicta conclusio sit subsistentis.

D I S C. LXXXI.

Cardinalis Columna, dimisso Arch. episcopatu Bononiæ per plures annos possessore, ex Apostolico indulto fructuum ejusdem Ecclesiæ reservatarius, discessurus in Hispanias occasione associandi filiam illius Regis desponsatam Imperatori, in vim indulti Cardinalibus concedi soliti, testamentum in Urbe condidit, in quo hæredem instituit M. Comestabilem ex fratre nepotem, quem etiam cum amplissimo mandato constituit procuratorem ad omnia negotia; Cum autem idem Cardinalis antequam discederet, omnia dicti Archiepiscopatus bona & effectus locasset diversis conductoribus, sub conventionem, ut pensionem pro tempore maturandam solvere deberent banco Montis pietatis dictæ Civitatis, tanquam ejus adjecto seu mandatario, Atque casus dedisset, quod durante absentia, dicti affictuarii, diversis temporibus solvissent seu deposuissent summam scutorum 10. mil. in qua bancum in libris constituerat creditorem dictum Cardinalem, atque hic in Italiam reversus in Oppido Finariæ gravi morbo laborare cœpisset; Hinc dictus M. Comestabilis, diligenter curavit dictas pecunias, prævia earum recepta nomine Cardinalis, unico contextu, atque ut fieri solet, immutato partitas, in sui faciem privato nomine, per speciem novationis & creationis diversæ partitæ describi; Verùm sequuto illinc ad paucos dies dicti Cardinalis obitu, Camerales (apposito de more sequestro) prætere cœperunt intrare spodium, dicto testandi indulto non obstantè, nedum in fructibus verè ac de facto inexactis, totidem & ultra importantibus, sed etiam in dicta pecunia ex eisdem fructibus proveniente, utpotè cum Cardinalis patrimonio non commixta, Unde propterea assumpta desuper disputatione coram Theaurario, ejusque Congregatione Camerali, illa ulterio- rem progressum non habuit, quoniam superventa ad breve tempus vacatione Sedis per mortem Alexand. VII. ac succedente Clemente IX. naturaliter munificentissimo, Fortius verò erga istam domum sibi gratam ac benevolam, controversia sopita fuit cum temperamen-

to, per ipsum Papam, sub nomine tamen gratiæ demandato, ut Camera contenta esset fructibus verè inexactis, removendo impedimenta super dicta pecunia, ideoque defuit occasio, ut Camerales responderent informationibus meis, aliorumque Advocatorum pro M. Comestabili scripturam, & eum qua communicatione scripturarum occasione respondendi vel replicandi, tanquam per disputationis formalem trutinam, ad veritatis notitiam frequentius deveniri solet.

In unica igitur disputatione in congregatione Camerali desuper habita, Distinguebam pro clariori resolutione causam in quas inspectiones, Unam scilicet respectu dictæ pecuniæ jam exactæ, atque per ministros depositatæ in banco consueto ad creditum Cardinalis, quo adhuc vivente nepos tanquam ejus procurator exegerat eandem in ipsomet banco ad sui creditum deponendo; Et alteram circa fructus verè ac de facto inexactos, quamvis ipso Cardinali vivente maturatos.

Quoad primum, admittendo Cameralium assumptum, ut hodie per Constitutionem 80. Urban. VIII. Indultum testandi non suffragetur quoad fructus inexactos, itaut istorum respectu nulla sit differentia inter beneficiatum indultarium, & non indultarium, ac si procedendo cum terminis generalibus secluso indulto cuicumque beneficiato convenientibus, licet Clem. IX. id moderatus fuerit quod fructus à solo separatos; Illud in primis observandum esse dicebam, Constitutionem Julii III. quæ in his materiis est Cameralium fundamentum, juris communis dispositionem in nihilo alterasse, nisi in eo, quod ubi fructus inexacti, vel alia bona, pertinent ad Ecclesiam, in locis, in quibus adsunt Collectores Apostolici, percipiuntur per Cameram, ut liquet præsertim ex decis. 476. Coccini, quæ videtur in materia magistralis, ubi reasumuntur consl. 2. Calderin. de pecul. clericorum, id supponitur, retenta etiam dicta Constitutione, cum d. consl. Calderin. ejusque distinctionibus procedendo, ut etiam habetur in decis. 529. & 722. p. 4. rec. tom. 3. Et sic quoad beneficiati hæredem nil referre videtur, adesse, vel non adesse, sive locum habere necne dictam Julii constitutionem, quoniam id percutit differentiam inter Ecclesiam, & Cameram, circa pertinentiam eorum, quæ ad hæredem non transmittuntur, minusque d. Constit. Urbani aliquid desuper innovavit, nisi quoad faciendum cessare indultum testandi, quatenus prætendi posset, illud etiam hujusmodi fructus comprehendere.

Quare discurrendo articulum in puncto juris communis, Quicquid plerique variaverint, plures adhibendi distinctiones, illam præsertim inter beneficiatum habentem, vel non habentem administrationem, ex deduct. per Garz. p. 2. c. 1. n. 94. cum seq. Noal. de transmiss. cap. 70. n. 6. & seq. Vermigli. consl. 491. ac insinuat in supra allegatis decisionibus; In Rota & Curia, dictis distinctionibus rejectis, receptissima est distinctio tradita per Calderin. d. consl. 2. de pecul. clericorum super quinque casibus reasumptis etiam per Coccin. dec. 476. & qui casus, utendo verbis præcisius Calderini sunt; Primò quando moritur fructibus separatim, sed in area seu campo jacentibus; Secundò, reconditis à colono, sed nondum illi traditis; Terriò, in assignatis nisi Canonico, sed nondum consumptis; Quartiò, quando certis fructus vel præterium debentur Canonico post separationem per unum, duos, vel tres menses, & interim Canonico moritur; Quintò, quando Canonico moritur post dictum terminum, tamen nondum dicta species vel pecunia erat soluta.

In tertiò igitur casu concludit, etiam ipsos fructus perceptos, quamvis extantes & non consumptos, quoties penes ipsum beneficiatum sunt, ad liberam ejus dispositionem esse, atque ad hæredes transmitti, Atque iste, respectu istarum pecuniarum, videbatur casus, etiam illas considerando in puris terminis, in quibus reperiebantur in banco Montis pietatis ad creditum Cardinalis, utpotè solutas per affictuarios, qui fructus jam per ceperant.

Prætereabant Camerales, dictam Bullam Julii III. utpotè utentem duplici termino, exactionis, & commixtionis, seu incorporationis cum aliis bonis beneficiati, id de novo induxisse, ut utraque qualitas copulative desiderata videatur, exactionis scilicet, atque commixtionis, & incorporationis cum aliis bonis, & cum quo sensu processum videtur per Rotam apud Peniam decis. 300. juxta Venetam, aliàs 390. juxta Lugdunen. & in eadem causa coram Blanchetto apud Marchei. part. 1. fol. 434. Ideoque cum eadem pecunia soluta per affictuarios men-

mentis Archiepiscopalis, esset in ipso banco absque alia mixtura, seu confusione bonorum patrimonialium Cardinalis, exinde inferebant spectare ad Cameram; quasi quod necessaria esset commixtio, seu confusio materialis, & de facto.

Et ex qua ratione, ut practitari vidimus in spolio Cardinalis Romæ, ac aliorum Cardinalium, & habetur etiam in Anconitana seu nullius *disc. seq.* solent Camerales apponere manus super frumento, aliisque fructibus jam in horreis ad liberam beneficiati dispositionem existentibus, quoties constat de eorum identitate, quod scilicet proveniant à bonis beneficii absque actuali mixtura, seu confusione cum aliis ejus bonis, quod indultum Clemens IX. substituit.

Verum, cum sensu etiam veritatis, dicebam istam Camerales præntensionem parum probabilem videri, eamque continere æquivocum clarum, capiendum dictum terminum commixtionis, seu confusionis, materialiter ac de facto, cum revera capiendus esset formaliter ac de jure, pro eo actum, per quem dicti fructus deserunt esse ecclesiastici seu de dominio Ecclesiæ, atque effecti prophani, & de privato dominio beneficiati, cujus domini ratione dicuntur proinde commixti seu confusi cum reliquo patrimonio, tanquam istius partes ac membra, dum Calderin. clarè præsupponit, ipsos fructus esse extantes, ac repositos, nedum in horreo proprio beneficiati, sed etiam in alieno, in quo per alium, ipsi tamen beneficiati nomine repositi sint, ibi *Et intelligo horreo suo, vel alieno, suo nomine*, quæ verba registrantur etiam apud Coccin. d. dec. 476. n. 3. unde sufficit quod etiam ab alio ipsi fructus nomine beneficiati percipiuntur, atque à solo separati sint, ac in alio loco tanquam ejus proprios repositi, etiam si ageretur de ipsimet fructibus identitatis, & in specie; Multo magis in præsentem, ubi non agebatur de ipsi fructibus perceptis per affictuarios, etiam absque dubio de facto confusis cum eorum bonis, sed de pecuniis, quas pro pensione ipsi solverant dicto banco tanquam adjuncto seu mandatario Cardinalis, ad cujus propriam ac privatum nomen idem bancum, duplicem repræsentando personam eandem pecuniam deposuerat.

Ad id autem probandum, dignoscendumque errorem credentium, necessariam esse mixturam, seu incorporationem materialem ac de facto cum aliis bonis, Advertebam, reflectendum textum in *l. si usufructuarius messem*, ff. quib. mod. usufr. amittatur; Siquidem Azo ibidem, cujus opinio majorem habet sequelam legistarum, credit indistinctè, tam in usufructuario, quam in possessore bonæ fidei, ut ad faciendum fructus suos, illosque transmittendum ad hæredes, sufficit quod sint à solo separati, quamvis in horreo non reconditi, quasi quod differentia inter possessorem bonæ fidei, & usufructuarium constituta, consistat in eo, quod primus faciat suos fructus à solo separatos, sive proprio, sive alieno nomine percipiatur, Alter verò suos non faciat nisi à seipso, vel altero ejus nomine collecti, seu à solo separati sint.

Verum *glos. in l. si fur. ff. de usufructu verbo percipiatur*, & in *l. ex diverso ff. de rei vendic. & in §. his vero instit. de rerum divis. verbo perceptis*, opinatur in usufructuario non sufficere solam separationem à solo, aliàs sufficientem in possessore bonæ fidei, sed requiri etiam repositionem in horreo, ut de utraque opinione, cæteris relatis, habetur apud Apont. *conf. 100. lib. 1. Castill. de usufructu q. 77. n. 10. & seq. bene ac elaboratè Hodiern. contr. 4. n. 14. cum seq.* Atque ista quæstio occasione dedit Redoano *de spoliis c. 3. n. 22.* se involvendi in eo, an clericus, potius possessor bonæ fidei, quam fructuario comparandus veniat, dum *glos. in c. si propter verb. primi anni de rescript. in 6. & Calderin. ubi supra*, ac cæteri sequuntur opinionem *glos. atque regulantes beneficiatum adinstar usufructuarii non contentantur sola separationem à solo, sed exigunt perceptionem a seipso, vel altero ejus nomine mediante repositionem in horreo consumatam.*

Ex ea ratione, quod cum usufructuarius non sit dominus, neque pro domino possideat, non facit fructus suos ex sola possessione, sed ratione juris percipiendi, quod operativum non est, nisi ab ipso, vel altero ejus nomine ad exercitium deducatur, & sine quo exercitio non dicitur sequi translatio domini, pro qua necessaria est traditio ex deductis per Hodiern. *d. contr. 4. num. 19. & seq. & num. 28.* Ideoque punctum non est in commixtione, vel incorporatione cum aliis bonis propriis materialiter ac de facto, sed est in illa perceptione seu repositione

nomine proprio in horreo, vel alio loco, per quam fructus immutent dominum, atque abdicati à priori dominio Ecclesiæ, vel respectivè proprietarii, transeant in novum dominum privatum beneficiati seu usufructuarii, unde bene Calderin. tali casu dicit eos transmitti ad hæredem.

Quod in verbis bene probat eadem Constitutio Julii III. §. 1. dum ponderatur, quod quando fructus non sunt percepti, dicuntur bona ecclesiastica, utpotè continuantia in eodem Ecclesiæ dominio, in quo sunt ipsa bona fructuum productiva, tanquam effectus adhuc non separatus à sua causa, ideoque e converso ubi sunt separati à solo, ac repositi in horreo, vel alio sub nomine beneficiati deserunt esse ecclesiastica, utpotè separata à dicta causa productiva, & effecta prophana de dominio privato; Et sic totus punctus est, an sequatur ille perceptionis actus, per quem refultet dicta separatio effectus à sua causa, & per quem actum, dominium fructuum, ab uno abdicetur, & in alterum transferatur.

Et hinc dicebam, quod ubi etiam existerent ipsimet fructus in horreo; ut substinebam in causa Ferrarion. pro Josepho de Vita, ut infra *discurs. 83.* adhuc non posset Ecclesia, vel ejus loco Camera prætere eos esse suos, ut in terminis frumenti reperti in horreo, Vermigliol. *disc. conf. 491.* Idemque in isto casu, quando pecunia per affictuarios soluta reperiretur identitica deposita in banco per viam depositi veri, & regularis in sacculo obsignata, quoniam etiam ita, ob descriptionem ad proprium nomen Cardinalis, diceretur dictus actus translatus domini; Clarius verò ac extra difficultatem, dum pecunia commixta erat cum illa banchi, seu depositarii, utpotè depositata per speciem depositi irregularis, per quod vera commixtio, atque legalis consumptio sequi dicitur, ex deductis in proposito avocationis non sequendæ de pecunia consumpta per Fontanell. *de pact. claus. 3. glos. 8. p. 7. nu. 17. cum seqq.*

Ita enim fingitur quod bancherius duplicem repræsentet personam, Unam adjecti seu mandatarii exigentis ab affictuariis nomine Cardinalis pecuniam ab eis debitam; Et alteram depositarii, penes quem eandem pecuniam tanquam propriam mandantis deposuit, ut in specialibus terminis ejuldem bancherii dictas duas personas diversas formaliter repræsentantis, habetur in Romana Cambiorum 14. Junii 1660. & 10. Martii 1662. coram Verospio, de qua causa habetur actum *sub tit. de Cambiis disc. 1. & 2.* Et conferunt, quæ de eadem personarum reduplicatione habentur in Romana fructuum locorum montium *sub tit. de Ragalibus ad materiam officiorum disc. 23.*

Difficultas circa præmissa cadere posset, quando non accederet ejuldem beneficiati animus, sine quo dari non potest acquisitio domini; Verum ea in hac facti specie cessabat, cum Cardinalis mandando affictuariis, quod solverent dicto banco, ita liberationem reportando, dicitur ita constituisse dictum bancherium ejus mandatarium ad exigendum suo nomine, atque declarasse animum efficiendi suum id quod ita exactum ad ejus nomen & creditum in eodem banco describeretur; Et ex his credebam, quod de justitia pro hac parte quoad istas pecunias responderi deberet.

Quo verò ad alteram inspectionem, super fructibus scilicet verè inexactis, sive super illis, qui per affictuarios jam percepti essent, non soluta tamen per eos pensione, qui ante dictum indultum Clemens IX. absque dubio sub nomine non perceptorum, seu inexactorum veniebant, Dicebam Ego & cæteri pro parte M. Comestabilis scribentes, Constitutionem Julii III. utpotè loquentem de beneficiatis ac rectoribus, non comprehendere istum casum, in quo agebatur de reservatorio fructuum, unde propterea remanebat casus omissus ac extra dictam Constitutionem, ut in puncto firmat Spada *conf. 151. lib. 1. ubi plura deducit fundamenta, ideoque dicebam istam auctoritatem tanquam punctualem non habentem contradictorem attendendam esse ex deductis decif. 122. num. final. p. 5. rec. cum aliis per Add. ad dec. 20. num. 42. p. 3.* Potissimè cum ageretur de Doctore gravi, utpotè ex hujus Curie sua tempestate primariis Advocatis, qui deinde ad munus Advocati Cameræ, & fisci assumptum fuit, ut ejus consilia docent.

Et quamvis antequam fieret casus hujus controversiæ, deducendo hanc eandem auctoritatem in scriptura edita pro consimili controversia pendente in Tribunali Nuntiatuæ Neapolis in una Sarnen. pro Sigismundo Spada possessore

sessore Abbatiz, quam Cardinalis patruus sibi resignaverat cum reservatione fructuum, per illos Camerales replicaretur quod dictum consilium editum esset in una causa Status Mediolani, in qua dicta Constitutio Julii III. non intrat, Attamen hoc erat æquivocum, quoniam adhibitis diligentibus, comperii esse in una Faventina; Et ulterius etiam si in dicto Statu, nihil ad rem, cum cessante dicta Constitutione Julii, intret jus commune ad favorem Ecclesiæ, cujus dispositio ibi incorrecta remanet, ut plene probat idem Spada *conf. 152. eodem lib. 1. ubi plures adducuntur decisiones, unde propterea nil refert.*

Verum discurrendo etiam punctum per rationes, ac principia, (ut deficientibus auctoritatibus faciendum est,) adhuc scribendo tanquam Advocatus, dicebam ita respondendum esse, quoniam ideò fructus inexacti per beneficiatum pertinent ad Ecclesiam, cujus vice ubi sunt Collectores ex dicta Constit. Julii III. percipit Camera, quia beneficiatus dicitur Ecclesiæ administrator non faciens fructus suos, nisi postquam ipse vel alter ejus nomine percipiat, ita & taliter, quod illi deserunt esse de dominio Ecclesiæ, ac transirent in privatum dominium beneficiati, itaut donec id sequatur, dici non valeant de ejus bonis, & consequenter neque cadant sub altera specie spoliū bonorum ipsius clerici Seraph. *dec. 593. in fine & 594. n. 15. Rot. dec. 529. n. 8. p. 4. rec. tom. 3.*

Ista verò ratio cessat in reservatorio fructuum, quoniam hic non est rector, & successive non est administrator Ecclesiæ, itaut dici valeat quod fructus colligantur administratorio nomine Ecclesiæ, donec ab istius dominio exeuntes efficiantur de privato dominio beneficiati, quoniam reservatarius eosdem fructus obtinet directè ac immediatè jure proprio tanquam Papæ donatarius, non autem titulo administratorio capiens fructus jure servitutis per Ecclesiam debitæ ipsius reservatarii personæ, ut ex Mandos. Paris & aliis advertitur *decif. 1. num. 14. part. 9. recent.* & habetur *supra disc. 30.* ideoque magna differentia videtur inter unum casum & alterum, quoniam beneficiatus dicitur obtinere fructus beneficii, non principaliter, & directè ex persona propria, sed accessorie, & consecutivè ad administrationem, tanquam exuberantes post dictam administrationem completam, idest post supportata Ecclesiæ onera, quibus principaliter deservire debent, (quoddam per aliquos de facto servetur, Deus scit.)

Dabam in hoc exemplum seu rationem differentiæ, inter fideicommissarium, & inter legatarium alicujus quotæ fructuum ad vitam, quoniam primus decedens, in quibusdam casibus per DD. distinctis, non transmittit ad ejus hæredes fructus inexactos bonorum fideicommissi, ex deductis per Franch. *decif. 13. Gratian. discept. 294. n. 41. & seqq.* & alios collectos per Giurb. *observ. 44. n. 9. & habetur in Catacen. in sua materia sub tit. de fideicommiss. disc. 177.* Hæc autem difficultas cadere non videtur in dicto legatario fructuum, ex iis, quæ habentur ad materiam text. in *l. deducta, ff. de usufructu, & l. si usufructuarius messem, ff. quibus modis usufructus amittatur*, ex dicta ratione, quod primus dicitur percipere fructus quoddam jure administratorio, alter verò jure suo.

Item magis proximè, adducebam alterum simile, inter beneficiatum, & pensionarium; Certum enim est quod beneficiatus majus jus habet in Ecclesia, ejusque bonis, quam pensionarius, cum ille tanquam Ecclesiæ sponsum, jure mariti & quodammodo domini utilis possidere dicatur, quod non est in pensionario, qui nullum jus habet in Ecclesia, ejusque administratione vel subalterno dominio ejus bonorum, cum pensio sit quid merè temporale, nullum jus super Ecclesia tribuens, ut pluries in sua materia *sub tit. de pension. Majus autem jus habet reservatarius fructuum quam pensionarius, cum primus capiat manu sua, alter verò teneatur accipere à manu Titularis Lotter. lib. 1. quæst. 35. numer. 56. & supponitur dicta decif. 1. part. 9. recent. & apud Royas dec. 318.* Et tamen seclusa Bulla Pii V. à qua, per quoddam argumentum à contrario sensu, Camerales introduxerunt etiam in pensionibus inexactis, idem, quod in fructibus, certum est, quod pensionarius de jure transmittit ad hæredes ratam pensionis inexactam, Gabr. *conf. 191. lib. 2. Gigas de pension. q. 52. & conf. 145. Redoan. de spoliis q. 3. n. 27. Noal. de transmiss. c. 71. n. 1. Buratt. decif. 448. n. 3. 670. & 841. n. 1.* Quod aliam non habet differentiam rationem nisi prædictam, quod beneficiatus capit fructus jure accessorio & administratorio, pensionarius au-

tem obtinet quamdam quotam jure donatarii particularis, Atque ista videbantur probabiliora fundamenta, quam illa deducta per Spad. *d. conf. 151.* quæ minus tuta putabam; cum ipse procedat cum terminis usufructuarii, se fundando in dispositione text. in *l. defuncta, ff. de usufruct.* sed male, cum hic procedat solum in pensione debita per colonum pro fructibus jam perceptis, atque de ipsius coloni privato dominio effectis; De reliquo quo autem non obstant quæ supra habentur ad materiam text. in *d. l. si usufructuarius messem*; Ideoque licet iste Doctor sit alàs gravis, nimiumque judiciosus, nihilominus dictum consilium videtur parum tutum circa probationem assumpti, quod potius sustentabile videtur cum dicta alia ratione, sive cum ea casus omissi non comprehendi sub exorbitantibus dispositionibus.

Quamvis autem scribendo tanquam Advocatus hæc deducere, Attamen ut ab initio in congressu habito pro directione causæ, cum consueta sinceritate insinuabam, sentiebam magnam difficultatem, quoniam licet reservatarius fructuum non dicatur administrator Ecclesiæ, cum istud jus resideat penes Episcopum seu Rectorem, qui dicitur ejus sponsum, ac jure maritali administrat respectu ipsius Ecclesiæ ac jurium Ecclesiasticorum, Attamen, quoad bona temporalia, ipse reservatarius est magis administrator quam Titularis, quoniam soluta congrua tanquam uno ex oneribus administrationi incumbentibus, ad eundem reservatarium pertinet ipsa bona administrare, onera supportare, ac alia agere, quæ ad patrimonii domini, seu generalem administratorem pertinet, retinendo pro se ipso id quod, necessariis oneribus supportatis, superest, ergo etiam ejus titulus circa fructuum perceptionem est accessorius & consecutivus, eodem modo, quo ille beneficiati, quamvis causa seu ratio tituli sit diversa, cum in beneficiato militet illa juris maritalis, seu administrationis ipsius Ecclesiæ tanquam ejus sponsæ, in reservatorio autem illa donationis seu præfecturæ temporalium tantum per Papam sibi concessæ.

Potissimè dum etiam in donatario particulari alicujus quotæ vel quantitatis fructuum, (qualis est pensionarius) quamvis certum sit, quod in puncto juris non intret spoliū, nihilominus contrarium absque dubio de facto servatur, & consequenter per argumentum à fortiori, clarior idem dicendum est in hujusmodi reservatoriis; Nil obstante superius insinuata responsione, ego & cæteri Advocati dabamus circa casum omissum, seu circa extensionem non dandam in odiosis, etiam ex identitate, vel majoritate rationis, quoniam id stare non videtur in ratione extensiva sed interpretativa, cum Constitutio Julii III. nullum continere videatur odium vel gravamen hæredis, dum solum exorbitat à jure in præjudicium Ecclesiæ vel successoris, atque, ut supra dictum est, in alio non immutat juris communis dispositionem, nisi in eo, quod id quod aliàs Ecclesiæ de jure deberetur, in locis, ubi adfunt collectores Apostolici, applicatur Cameræ.

Aliquam majorem probabilitatem contra Cameram habere videbatur dictus alter casus supra insinuatus in Sarnen. pro Spada, in quo fructus, vel maturi, & non exacti, vel non maturi, pro rata temporis, qui per Nuntiatum prætendebantur, pertinere dicebantur ad Titularem tanquam dominum, ac rectorem, magis jure proprio per remotionem obstaculi, seu cessationem servitutis, quam jure transmissionis ex persona beneficiati defuncti, quasi quod, Constitutiones, ac decisiones, & jurā loquentia de hac materia, percutiant eam, quo per mortem beneficiati sequatur beneficii vacatio, quæ per mortem reservatarii sequi non dicitur, cum solum sequatur cessatio servitutis, & nihilominus etiam in eo casu contrarium judicatum fuit, atque oportuit se componere.

ADNOT. AD DISG. LXXXI. cum seqq.

DE hac eadem materia fructuum beneficii habetur actum in hoc tit. *disc. 137. & 138.*

ANCONITANA SEU NULLIUS SPOLII

P R O C A M E R A

C U M

HÆREDITATE CARDINALIS DE MEDICIS

Discursus pro veritate, in casu etiam sopito cum temperamento.

De eadem materia transmissionis fructuum inexactorum, seu perceptorum & adhuc existentium in horreis; ab hæredes beneficiati habentis indultum testandi etiam de bonis ecclesiasticis; Et quid de animalibus, aliisque instrumentis, ac melioramentis separabilibus, An pertineant ad Ecclesiam & successorem, vel deduci possint per hæredes beneficiati.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 In casu quo non adsit indultum testandi, distinguuntur personæ contententes de pertinentia fructuum, & animalium.
- 3 De alia distinctione bonorum super quibus cadat contentio.
- 4 De mobilibus grossis pertinentibus ad Ecclesiam juxta Constitutionem Pii V. & quænam sint.
- 5 Quid de animalibus, & melioramentis, distinguitur inter clericum habentem, ac non habentem indultum.
- 6 Etiam in indultario datur alia distinctio.
- 7 De detractioe melioramentorum competente feudatario, vel emphyteutæ, & similibus remissivè.
- 8 Quomodo dignoscatur, an animalia, & melioramenta donata sint Ecclesie.
- 9 Melioramenta inseparabilia detrahuntur.
- 10 De ratione ob quam animalia transmittuntur, seu detrahuntur.
- 11 Respondetur contrariis, quibus terminis procedant.
- 12 De nominibus debitorum, & de Constit. Urb. VIII super inexactis.
- 13 Quid de fundamento aliisque fructibus reconditis in horreo.
- 14 De contraria observantia.
- 15 An & quando compositio redoleat speciem condemnationis.
- 16 Obtinens rem ex transactione, dicitur obtinere jure suo antiquo.

D I S C. LXXXII.

Provisus Cardinalis Carolus de Medicis usque ab anno 1623. de insigni Abbacia Clarevalle. Anconitanæ seu Nullius diocesis; Ad effectum melioris culturæ bonorum, majorisque perceptionis fructuum, diversis temporibus, per ejus ministros, notabiliter emit quantitatem bovum aratoriorum, ac etiam vaccarum, equorum, & pecudum, quæ animalia tradita fuerunt laboratoribus 21. prædiorum ejusdem Abbatiæ ad societatem, atque ut vulgo in regione dicitur a cottimo, cum pacto præstandi certam annuam præstationem frumenti; Sequito autem obitu dicti Cardinalis circa initium anni 1667. instituto hærede in vim indulti Apostolici etiam in bonis ecclesiasticis filio primo, vel secundo genito M. Ducis Etruriæ; Inter istum & Camera ortæ est controversia, tam super dictis animalibus, quam etiam super aliis mobilibus & instrumentis, ac super nominibus debitorum, & frumento, tam proximæ recollectæ, quam etiam alterius anni præcedentis adhuc in horreo existente, undè desuper ex parte Cameralium pro veritate consultus.

Respondi quod ad æquivoca tollenda, congruatque applicationem auctoritatum, quæ desuper circumferri solent, duo casus constituendi sunt; Unus scilicet in puris terminis juris, præscindendo ab indulto testandi, quo clericus decedens potiretur, etiam de bonis ecclesiasticis seu Ecclesiæ ac beneficiorum causa quæsit; Et alterum accedente dicto indulto, in quo secundo casu in hac facti specie verfabamur.

Primo casu, in locis, in quibus adsunt Collectores Apostolici, & consequenter est in usu spoliium Cameræ, tres personæ dicuntur esse in scena; Una est hæredis prophanus seu paganus, quem clericus moriens ex testamento, vel ab intestato habeat in bonis indifferentibus; Altera est

ipsiusmet Ecclesiæ, cujus nomine agat successor, non jure spoli, vel successorio in bonis jam existentibus ac effectis de clerici dominio, (in quibus aliàs ipsa Ecclesia utpotè ab ea provenientibus esset legitima hæres;) Et tertia est Camera Apostolica.

Qua personarum distinctione sic stante, descendi ad distinctionem bonorum in quatuor species; Unam scilicet mobilium; Alteram animalium aliorumque melioramentorum; Tertiam nominum debitorum; Et quartam fructuum jam recollectorum, ac in horreis existentium.

Quatenus pertinet ad primam speciem mobilium, modica, vel nulla adesse videbatur difficultas, quoniam cum omnia essent mobilia vulgò grossa nuncupata, ut sunt, tina, dola, tabulæ, scamna, & similia, intrat clara Constit. 42. Pii V. repetit. post Redoan. de spolio, ut pertineant ad ipsam Ecclesiam, itaut neque hæredes ratione successionis, neque Camera ratione spoli aliquid prætere valeant; dictaque constitutio videtur potius juris communis declarativa, quam novi juris inductiva, cum hæc videantur instrumenta fundi, atque de illis bonis, quæ fieri solent, ut perpetuo, fundo vel domui addicta sint, venientia sub obligatione administrationis.

Quoverò ad secundam speciem animalium, ac melioramentorum Abb. in cap. final. nu. 2. de privileg. clericorum loquendo de melioramentis, distinguit, an facta essent ex bonis patrimonialibus, seu aliàs quam ex illis Ecclesiæ sive beneficii, vel è contrà, ut primo casu detrahantur per hæredem, secundo autem remaneant penes Ecclesiam, & de qua distinctione Redoan. q. 3. §. sed contrarium nu. 35. & seq. Verùm advertendam hujusmodi distinctionem in proposito non intrare, cum procedat attento primo casu supra distincto, quod scilicet, cessante indulto testandi, procedendum sit cum solis terminis juris, ac successivè cum concursu dictarum trium personarum, quo casu dicta melioramenta, quamvis de dominio beneficiati, ac alias de jure detrahabilia per hæredem, spectant ad Ecclesiam, non jure proprii domini, sed jure successorio tanquam bona acquisita ex ejusdem Ecclesiæ fructibus, & emolumentis, in quibus ipsa est clericus hæres, atque Ecclesiæ vices, in locis ubi sunt Collectores, hodiè occupat Camera, ut supra; Ubi verò concurrat indultum, hæc inspectio cessat, cum pertineant ad hæredem beneficiati, ut bene advertitur per Rotam decis. 761. p. 1. divers.

Quare dicebam, punctum esse in eo, an hæc animalia, & aliaque melioramenta de eorum-natura separabilia, facta conferentur animo donandi, ac perpetuò addicendi fundis, ac prædiis tanquam eorum instrumenta, itaut eorum dominium illiò quæsitum esset Ecclesiæ ipso beneficiato vivente; qui neque volens, retento, vel dimisso beneficio, ea detrahere posset; Vel è conversò, juxta ea, quæ habemus in materia detractioe melioramentorum competentium fideicommissario, ac emphyteutæ, vel feudatario, sive usufructuario, & similibus possidentibus bona resolutivè, ex deductis in sua respectivè materia præsertim sub tit. de feudis disc. 2. 7. ac etiam sub tit. de emphyteusi, & sub altero de detractioe, ut in terminis advertitur d. dec. 761. p. 1. divers. unde propterea est quæstio potius facti, ac voluntatis quam juris, quoties non habeatur voluntas certa, qua concurrente, cessat omnis dubitatio.

In dubio autem, pro indaganda ambigua voluntate beneficiati, an esset juxta unam vel alteram speciem, considerabam, quod si de tempore quo beneficiatus provivus fuit, invenisset in prædiis beneficii boves, aliaque animalia tanquam instrumenta fundi, tunc certum esset quod extantia spectarent ad Ecclesiam jure domini, tanquam subrogata in locum demortuorum, ex ea obligatione, qua beneficiatus, adinstar usufructuarii, ac similibus supra exemplificatorum, de jure premitur; Ubi verò non invenisset, seu bona non essent talis qualitatis, cujus eadem animalia esse deberent, ibi fixa ac perpetuo addicta tanquam instrumenta necessaria, itaut eorum introductio fuisset solum æconomica, & gratia industriæ, ac majoris perceptionis fructuum, & tunc, cum essent separabilia, regula est exclusiva donationis, nisi de ista saltem conjecturaliter constet, ac successivè pro detractioe ac transmissione ad suum hæredem ex deductis per Barbof. in l. divortio, §. fin. p. 1. ff. solut. matrim. ex n. 38. ad finem, Bilot. concl. feudal. 63. Rosent. l. de feud. c. 10. concl. 43. De Marsof. l. 2. cum aliis in d. disc. 2. 7. de feudis.

Improbabile siquidem viderit, ut provivus de Episcopatu, vel beneficio, qui ad proprios vel descendentes liberè omnia bona transmittere non potest, voluerit notabilem impen-

impensam de proprio facere in hujusmodi animalibus, ita & taliter quod dies, vel menses decedens impingaret sibi ignotum, ac potius exotum successorem; Et quod magis est, privaret seipsum etiam viventem, nè de hujusmodi bonis disponere posset, seu dimisso beneficio ea detrahere, stante præsertim consuetudine in Italia, quod regulariter hujusmodi animalium introductiones fieri non solent per beneficiatos utpotè solitos percipere fructus mediantibus colonis, atque pauci sunt, qui hujusmodi diligentias, ac industrias adhibent; Ideoque exceptis, ut dictum est, illis animalibus, quæ instrumenta fundi dici possent, concludebam pro hærede beneficiati potius respondendum videri.

Et quamvis ex parte Cameralium constitueretur fundamentum in deductis per Surd. conf. 333. num. 50. & seq. per præsumpta donatione expensarum, ac melioramentorum, Ac etiam in auctoritate Rotæ d. dec. 761. par. 1. divers. Dicebam tamen istas auctoritates non facere ad rem dicta enim Rotæ decisio potius retorqueri videbatur, cum admittat competentiam detractioem hæredi, sed quia hic repræsentatur per eandem Ecclesiam; hinc jure confusioe eam non patitur, considerando tamen eam tanquam succeditricem beneficiati, non autem tanquam dominam, potissimè quia loquitur de expensis, seu melioramentis inseparabilibus deducendis per viam retentionis, seu solutionis æstimationis jure crediti potius quam jure domini, in quibus etiam terminis loquitur Surd. ubi supr. ideoque quicquid sit de isto casu, (de cujus veritate opus non fuit agere, utpotè extra facti speciem) quoties tamen agitur de separabilibus vendicandis, non jure refectionis, sed jure detractioe, ac domini, cessat difficultas, quoties ex præsumpta donatione non datur ab initio dominium, & incorporatio in Ecclesia.

Circa tertiam speciem nominum debitorum, distinguebam quod, Aut agebatur de illis, quæ immediatè proveniunt à fructibus, ac effectibus ipsius beneficii, ut sunt census, vel alii fructus civiles maturati in vita beneficiati, & non exacti, seu etiam sunt pensiones debitæ per colonos, ac affictuarios, qui fructus jam perceperunt, atque suos fecerunt, & tunc cessat omnis difficultas, quoniam, quicquid accedente indulto testandi de jure dici posset, omnis quæstio sublata est Constit. Urban. VIII. quæ eam contra beneficiatum, vel ejus hæredem decidit ad favorem Cameræ, ut haberetur etiam disc. præced. Licet post hæc scripta supervenerit favore Cardinalium moderatio Clem. IX. Aut de illis nominibus debitorum, quæ proveniunt ex impræstantiis frumentorum ab ejusdem beneficii prædiis perceptorum quæ factæ sunt colonis, ac laboratoribus, pro eorum auxilio, sive ad effectum renovandi frumentum, ut fieri solet, & tunc concludebam contra Ecclesiam consideratam tanquam dominum, cum absque dubio fructus ita jam collecti essent, atque nedum effecti de dominio beneficiati, sed etiam per novationem transfusi in aliud creditum; Solumque (circumscripto indulto) prætendi potuisset spectare ad eandem Ecclesiam, vel respectivè ad Camera jure successionis, ac spoli, dum constabat esse jura provenientia ex ipsius beneficii fructibus, & sic bona ecclesiastica; Et quamvis prætenderetur per camerales istum quoque casum venire sub dicta constitutione Urbani considerante solum actum inexactionis, quamvis ipsi fructus quorum ratione pensio non exacta debita per colonos vel affictuarios de facto percepti & confusi, vel consumpti essent, nihilominus ego habebam difficultatem, quoniam cum dicta constitutio loquatur de fructibus inexactis, nullo modo congruere videbatur hujusmodi impræstantiis, cum quibus dicebatur, juxta naturam novationis beneficiatum jam percepisse & consumpsisse fructus, atque tanquam diversam personam jure proprio nomina debitorum acquisivisse.

Demum quoad quartam & ultimam speciem frumentorum, jam per menses recollectorum, ac existentium in horreis, in quibus per beneficiati procuratores, ac ministros ejus nomine recondita erant ad æconomiam, ac majorem industriam gratia conservandi, atque meliori tempore vendendi; Stante dicto indulto, pariter respondi magnam difficultatem habere contra Camera, ac respectivè contra Ecclesiam, ex punctualiter deductis per Vermigl. conf. 491. cum aliis, quæ ex conf. 21. Calderini de pecul. clericor. in hac materia habentur deducta in Bonon. disc. præced.

Et quamvis Camerales, tam in ista causa, quam in dicta Bonon. magnum constituerent fundamentum in contraria observantia, præsertim occasione obitus Cardinalis

Romæ Episcopi Tiburtini, & Cardinalis Sabelli reservatarii fructuum Ecclesiæ Salernitanæ cum similibus; At tamen non videbatur tutum fundamentum; Tum quia, cum ex præmissis contrarium videatur de jure clarum, requisita potius esset observantia præscriptiva cum suis requisitis consuetudinis contra jus, ut in his terminis in specie observat Noal. de transmiss. cap. 71. in princ. Tum etiam quia neque de facto aderat dicta observantia univoca & pacifica, ut requiritur, ad effectum ut suos consuetos etiam interpretationis effectus operetur, ut supra disc. 28. dum constabat omnes in omnibus casibus controversias sopitas esse per concordiam seu compositionem cum hæredibus, qui id verisimiliter fecerunt, potius ad redimendas vexationes, ac molestias, quæ de facto per Camerales, & collectores præstari solent, ut quotidiana praxis docet.

Undè doctissimo Cameræ Advocato excitante conclusionem criminalistarum, quod compositio vicem condemnationis habeat, ejusque effectus operetur, Replicabam id procedere in ea compositione, quæ fieret per judicem tanquam per speciem pænæ, sive per reum jam condemnatum ad aliam penam, pro istius redemptione, seu commutatione; Secus autem in ea compositione, quæ fieret ad effugiendas molestias, ac se ponendum in tuto ab eo damno, quod malus causæ eventus parere posset, ut ista distinguendo firmant communiter scribentes, de quibus Capobl. de Baron. prag. 6. n. 37. & 168. Rovit. super prag. in rubr. de composit. n. 2. concivis meus Robertus Maranta conf. 6. n. 25. & seq. Farinac. q. 21. n. 21.

Alia etiam vera, & recepta conclusio in idem concurrente, quod transgens non dicitur id quod ex transactione obtinet, ex novo jure vel titulo obtinere ab alio contrahente, quem in ejus actorem agnoscat, sed obtinere dicitur jure proprio antiquo, ita confirmato per remotionem obstaculi ad text. in l. pro fundo, C. de transact. ubi Bart. n. 3. Castr. n. 7. & cæteri per Noguero. alleg. 37. n. 4. Merlin. de primogen. lib. 4. cap. 9. n. 22. in fine, Rota in Roman. Cafalis 18. Junii 1660. Cerro & dec. 306. n. 6. p. 5. rec. Controversia tamen, non expectata judiciali discussione, sinem habuit cum quodam temperamento.

FERRARIEN. FRUMENTI
PRO JOSEPHO VITA DE VITA
CUM CAMERA.*Casus disputatus in Congregatione Camerali, creda resolutus pro Josepho.*

De eadem materia fructuum beneficii collectorum, ac distractorum de tempore infirmitatis beneficiati, An licitè alienari potuerint, itaut possessor molestari non debeat, vel potius Camera eos vindicare possit.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Indultum testandi non suffragatur pro fructibus inexactis.
- 3 Ubi agitur de exactis, ac effectis de domo beneficiati extant, Camera eos percipit potius jure spoli, quam fructuum inexactorum, ideoque suffragatur indultum.
- 4 Quando etiam fructus extantes dicantur consumpti ob debita contracta pro illis usibus, pro quibus aliàs dictos fructus consumere oportuisset.
- 5 Quod ex fructibus perceptis per prædecessorem suppeditari debeant alimenta, & alia successoris.
- 6 Quod id non sit in usu, & de participatione prædecessoris, vel Cameræ etiam de fructibus pendentibus, qui percipiuntur per successorem.
- 7 Successor vel Camera tenetur ad debita contracta per prædecessorem pro expensis culturæ, ac aliis pro futura recollecta.
- 9 Idem de debitis contractis pro sustentatione beneficiati, & de ratione.

D I S C. LXXXIII.

Cum Cardinalis Macchiavellus Episcopus Ferrariensis, frumentum recollectum de mensibus Julii & Augusti illius anni in quo decessit, in horreis reposuisset, gratia illud opportuniori tempore pro majori pretio vendendi, interim

interim vero pro ejus personæ ad familiæ sustentatione, alijque Ecclesiæ oneribus supportandis, mutuas pecunias habuisset à Josepho in ea Civitate campore, incidens de mense Novembris in gravem morbum, ex quo post aliquos dies obiit, bonam fidem agnoscentem erga dictum creditorem, illi consignari mandavit in satisfactionem sui crediti porportionatam frumenti quantitatem; Sequuta vero dicti Cardinalis morte cum stante Constit. 80. Urbani VIII. indultum testandi, quod Cardinales obtinent, non suffragetur pro fructibus inexactis, ut advertitur etiam duobus disc. præced. Hinc proinde ministri Camerales dictum frumentum sequestrarunt, unde introducta causa in Congregatione Camerali pro dicti sequestri remotionem.

Scribens pro Josepho, deducebam easdem distinctiones ac auctoritates quæ habentur in d. duobus disc. præced. illis que præsuppositis, (ne idem repetatur) dicebam, etiam in sensu veritatis, quod cum frumentum jam recollectum, atque à solo separatam per menses, repositum fuisset in horreo gratia expectandi tempus magis congruum pro illius venditione, absque dubio dici non poterat, quod esset fructus inexactus, solumque præterendi posset, quod tanquam bona provenientia occasione Ecclesiæ, caderent sub spolio jure successorio, quod non obstabat, stante indulto in parte operativo, dum d. Constit. 80. Urban. VIII. percipit solum ea quæ veniunt sub nomine fructuum inexactorum, sub quorum nomine, certum videbatur istud frumentum non venire, ex eisdem auctoritatibus, de quibus d. disc. præced.

Clarius vero, quoniam isti fructus non solum erant percepti ac effecti de dominio dicti Episcopi, sed etiam dici poterant consumpti æquipollenter, dum debitum in cuius causam dati fuerunt contractum erat pro sustentatione Episcopi ejusque familiæ, aliisque Ecclesiæ oneribus pro quibus aliàs oportuisset eos vendere pro minori pretio, & consequenter cum majori eorum consumptione; Atque hoc stante dicebam, quod ad favorem hujus creditoris intrabat æquitativa actio, fortius vero exceptio utilis negotiorum gestorum, nam aliàs Camera ex his fructibus minus habuisset; Ac etiam in idem bene conferre ponderabam ea, quæ habemus circa distinctionem ad plures effectus, inter alimenta præterita & futura, quod futurorum nomine veniunt etiam præterita, si pro illis contracta sunt debita, quæ remaneant dissolvenda; Et ea quæ habemus de locupletatione, quod locupletior factus dicitur ex consumptis in eos usus, pro quibus aliàs oportuisset distrahere bona propria, quæ supersunt aliàs non superextitura.

Ponderabam item, quod cum beneficiatus debeat vivere ex fructibus beneficii, adeo plurimum sententia sit, quod si quando obtinet beneficium, non inveniat fructus cum quibus se sustentare valeat, teneatur prædecessor, qui fructus collegit, subministrare omnes expensas usque ad novos fructus, ex deductis apud Borgnin. dec. 37. n. 48. cum pluribus seq. par. 2. Bellet. disquis. clerical. p. 1. §. 14. num. 13. de bonis clericorum, conferunt deducta per Spadam consil. 32. n. 4. & 5. lib. 3. & per modernum de Panimolis in præximo Consil. 31. n. 10. & 11.

Quamvis hoc de facto non sit in usu, quicquid allegati dicant, ut discursum fuit in alia Ferrarien. disc. prox. seq. in qua tam per partes hinc inde, quam per Cardinales arbitros adhibita fuerunt exactæ diligentia, an id reperiretur unquam ad praxim deductum, & inveniri non potuit, sed potius compertum fuit certam ac notariam esse contrariam observantiam, tam Tribunalis Thaurarii, quam Nuntiaturæ Neapolis, aliorumque locorum, quod non solum non dimittunt aliqui de fructibus collectis vel maturis noviter proviso, sed volunt partem fructuum pendendum pro rata temporis juxta computationem, quæ in proposito solvendi pensionem habetur pluries in sua materia sub tit. de penson. præsertim in Neritonon. & in Anglonen. disc. 24. & 25. Attamen exinde deduci posse dicebam argumentum, quod multo magis ex ipsis fructibus pendentibus ac maturis de tempore possessionis ipsius beneficiati debeat ipse vivere cum hujusmodi anticipata indirecta perceptione, sine qua aliàs vivere non posset, contrahendo scilicet debita solvenda cum fructibus, postquam percepti erunt.

Et quemadmodum sit possessor Episcopatus, vel beneficii, non valens proprio sumptu colere prædia, aliasque expensas facere pro futura recollectione fructuum, ad hunc effectum contrahat debita, non videretur dubitandum, quod ipso moriente, fructibus adhuc pendentibus, vel in tali statu existentibus, ut pendentes dici debeant, teneatur Ecclesia vel successor, aut Camera, (quæ ubi adest spolium in juribus Ecclesiæ succedit) solvere hu-

jusmodi debita ex fructibus quos percipit, dum isti dicuntur illi qui supersunt deductis expensis; Et ad quod conferunt ea quæ de potioritate pro alimentis possessoris majoratus, vel pro expensis in conservatione bonorum seu fructuum recollectionem, ac culturam bonorum habentur plenè deducta per Salgad. in labyrint. part. 1. cap. 2. 4. ubi concordantes.

Ita dicendum veniat teneri debere ad hujusmodi debita contrastra pro sustentatione Episcopi, vel beneficiati, aliisque Ecclesiæ oneribus, vel quia istæ dicuntur expensæ pro colono, vel quia mutuator sequi videtur fidem ipsorum fructuum percipiendorum, Ac etiam ob magnum inconveniens, quod quando noviter provisi de Episcopatibus, aliisque beneficiis accedunt ad Ecclesias post fructus jam recollectos per prædecessorem vel per Camera, unde expectare debent futuram recollectam, interim, stante dicto usu non suppediandi ex recollecta jam facta ea quæ necessaria sunt usquequæ nova sequatur, cogentur fame perire, ac bonorum culturam deserere, aliaque negligere, Ecclesiæ cultum & ornatum concernentia, dum invenire non possent mutuatores, nisi isti asscurati viverent ex fructibus proximæ recollectæ; Ponderando etiam, quod ut patet ex discursibus proximè præced. hujusmodi quæstiones esse solent circa transmissionem vel alienationem in hæredes, vel alios donatarios foventes, causam lucrativam, ac ubi vigere potest suspicio fraudis, atque ita credo resolutum pro dicta remotione sequestri.

FERRARIEN. PERTINENTIÆ FRUCTUUM ET BONORUM.

PRO CARDINALI PIO CUM CARDINALI DONGO.

Casus disputatus cor. Arbitris, & resolutus ut infra.

De eadem materia divisionis fructuum ac onerum inter beneficiatum prædecessorem renuntiantem, & successorem; Ac etiam, an beneficiatus prædecessor detrahat melioramenta separabilia, puta animalia, instrumenta, & alia bona, vel potius acquisita censentur Ecclesiæ seu beneficio; Et de expensis culturæ ac seminis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 De punctis disputatis.
- 3 De concursu prædecessoris, & successoris in beneficio pro solutione pensionis.
- 4 Fructus civiles dicuntur percipi singulis diebus, idè dividuntur pro rata temporis.
- 5 Fallit, ubi prædecessor desit esse beneficiatus ex resignatione, Et de ratione differentia inter istum casum, & illum mortis.
- 6 Secus in Episcopatu vel beneficio curato.
- 7 De usufructuario cum onere & sine.
- 8 Ut etiam in Episcopatu vel beneficio curato intret conclusio de qua n. 6.
- 9 Quid ubi quis transfertur de uno Episcopatu ad alium.
- 10 Expensæ pro cultura fundorum non repetuntur per beneficiatum.
- 11 Reprobatur opinio volentium, ut prædecessor teneatur de fructibus recollectæ præcedentis suppeditare expensas successoris.
- 12 Quomodo intelligi debeat dicta opinio.
- 13 An & quæ animalia per prædecessorem immissa in fundos Ecclesiæ, possit vel non possit detrahi.
- 14 Stigmata seu mercum probant dominium animalium.
- 15 Donatio in dubio non præsumitur.
- 16 An & quando administrator vendere possit habita fide de pretio.

D I S C. LXXXIV.

CUm Cardinalis Pius expertus illud Cœlum, quamvis nativum parum salubre, coactus esset Ecclesiam Ferrariensem, octo annorum circiter spatio satis laudabiliter administratam, dimittere in manibus Papæ, hic vero ante formalem admissionem sequutam in Concistorio penultima die Februar. 1663, destinasset ad eamdem Ecclesiam transferre ab illa Imoleni Cardinalem Donghum, qui de facto translatus fuit, adepta possessione sub die 23. Maii sequen-

sequentis; Hoc intermedio tempore, de scientia, & consensu ejusdem Papæ, ac principaliter in gratiam, & majorem commoditatem novi Episcopi, idem prædecessor, occasione sibi incumbentis administrationis amplissimi patrimonii, cæteris fratribus communis, temporalem dictæ Ecclesiæ administrationem suscipere seu continuare promissit per quamdam speciem implicitæ conductionis, accollendo scilicet in se onus solvendi pensiones, quibus dicta Ecclesia gravata erat, & cum obligatione solvendi dicto successori annua scut. 2500. Cumque ad aliquos annos Episcopus successor, credidisset hujusmodi conventionem sibi præjudicalem esse, dictus vero Cardinalis Pius ex consuetudine generositate, nedum liberè à dicta conventionem recessisset, sed etiam declarasset eam resolutam ab initio, perinde ac si nunquam sequuta esset, ita se habendo pro simplici administratore, ac se exhibendo promptum redditioni rationum; Hinc dictarum rationum occasione, inter ministros dictorum Cardinalium (omnem majorem benevolentiam adhuc continuantium) exortis pluribus differentis, istæ compromissæ fuerunt in forma extrajudiciali in duos utriusque partis satis benevolos, doctos ac veratos Cardinales, Borromæum, & Gualterium, per quos post plures congressus ac disputationes, tanquam arbitros, ac arbitratores, & compositores, tam ex regulis juris scripti, quam ex prudentialibus, dictæ differentia terminatæ fuerunt; utraque parte, quod sciam, acquiescente

In disputationibus igitur habitis coram dictis arbitris, ultra plerasque differentias in nudo facto consistentes, sex erant puncti juris mixturam habentes; Primò scilicet super dictorum prædecessoris ac successoris concursu, seu contributo in solutione pensionum dicti anni 1663. in quo dimissio ac respectivè translatio sequuta est; Secundò super divisione fructuum civilium ejusdem anni; Tertio circa detractionem à prædecessore præteritam seminis, aliarumque expensarum pro cultura agrorum ac prædiorum, dum dimissio sequuta fuerat in fine Februarii, quando prædia culta & lata sunt; Quarto circa præteritionem, quam è conversò successor habebat, quod prædecessor ex fructibus anno præcedenti recollectis teneretur successoris subministrare necessaria pro ejus sustentatione, ac pro Ecclesiæ oneribus usque ad novam recollectam; Quinto circa detractionem animalium, quæ prædecessor retinere consuevit in prædiis Ecclesiæ; Et sexto demum, cujus periculo cedere deberet decoctio mercatoris, cui durante dicta administratione, prædecessor quamdam notabilem frumenti quantitatem, habita fide de pretio, vendiderat.

De primo puncto habetur actum in ejus propria sed sub tit. de pensionibus, ubi de eodem puncto frequenter contingit pluries agitur nedum in ista Ferrarien. sed etiam in Neritonon. & in Anglonen. ac in aliis

Quatenus verò pertinet ad secundum; Scribens Ego pro prædecessore, dicebam quod cum isti fructus civiles juris ministerio maturare, ac percipi dicantur singulis diebus, quinimò horis ac momentis, hinc proinde, inter prædecessorem, & successorem, non curato actu exactio; intrat divisio in regulis arithmetice pro rata temporis, adinstar eorum quæ jure disposita sunt, ac firmanur circa divisionem faciendam inter virum, ac uxorem, vel respectivè hæredes in ultimo anno soluti, vel separati matrimonii, de quibus in sua materia sub tit. de doto disc. 160. ut in his specialibus terminis translationis Cardinalis de uno titulo ad alium firmatur apud Duranum decis. 20. & in terminis translationis Episcopi Spada consil. 34. lib. 3.

Reflectendo autem ad veritatem, de stricto jure in hoc sentiebam difficultatem (quæ tamen ob aliquam æquitatem seu epichejam ex facti circumstantiis resultantem procedere non debebat;) Quidquid enim sit de hoc puncto, quoties agitur de hujusmodi fructuum civilium inexactorum, vel etiam naturalium, seu industrialium transmissio ad hæredem beneficiati morientis, de quo habetur infra disc. 100. ubi de hac materia divisionis inter prædecessorem, & successorem, vel respectivè hæres in genere.

Quoties tamen beneficii vacatio sequitur per resignationem, seu dimissionem, tunc regula videtur contra resignantem, quoties expressa reservatio non accedat, quoniam ita simpliciter dimittendo, abdicare dicitur à se omne jus, dictosque fructus successoris remittere, seu condonare, dum dimissio sequitur per actum voluntarium, sibi que imputare debet, cur non reservaverit; Hoc autem dici non potest de vacatione resultantis ob mortem, utpotè in voluntaria ac imperata, ut cæteris relatis Lotther. l. 1. §. 44.

n. 32. cum seq. Cec. de cens. q. 70. n. 19. Caval. dec. 104. nu. 1. & seq. Rota dec. 278. nu. 6. & seq. p. 2. rec. repetit. dec. 177. post Cenc.

Obiervabam tamen, ultra supra insinuatam æquitatem, seu convenientiam motivum, quod scilicet prædecessor, idè hujusmodi fructus pro ejus rata exigere, sive dimittendo Ecclesiam eos sibi reservare neglexit, eo quia, stante dictæ conventionis præordinatione, cum scientia, & consensu Papæ, certus erat, quod omnes fructus, etiam in futurum, suo commodo ac incommodo cedere deberent, & consequenter quod intrare non deberet dictus strictus juris rigor; Duo alia ad favorem dicti prædecessoris ponderabam fundamenta; Primò scilicet, quod dicta conclusio recipienda videtur in possessore simplicis beneficii foveite causam lucrativam, non autem ubi agitur de possessore beneficii curati, ut est Episcopatus; ut per Covarr. l. 1. var. c. 1. num. 12. cujus opinionem veriorè esse in beneficiis curatis, seu aliàs administrationem, ac servitium requirentibus dicit Paris. de resignat. l. 1. qu. 6. in fine; ex ea ratione, quod tunc fructus dicuntur potius compensatio onerum, seu merx laboris, ac propterea ex identitate rationis intrare debeant ea, quæ habentur in vi participantis de fructibus quamvis inexactis pro rata temporis, utpotè recompensativis onerum matrimonialium; Et de dicta distinctione in usufructuario cum onere, vel sine habetur cæteris relatis apud Hodier. contr. 4. nu. 52. ac insinuat supra in Bononien. disc. 81.

Verùm istud motivum, quamvis ratiocinando, in puncto juris nimium probabile videretur, attamen in praxi videtur parum tutum, dum communis opinio est in contrarium, ut supra, sequendo indefinitè opinionem Alberici in l. divorzio. n. 12. ff. solut. matrim. Ac etiam ob contrariam praxim etiam in Episcopatibus ac beneficiis curatis, stante potissimum Constit. 80. Urb. VIII. pluries in præcedentibus insinuata, ob quam cessat responsio, quæ alias dari posset, quod scil. dicta contraria praxis referri possit magis ad spolium, vel successionem, quam ad non participationem, cum id non procederet in Cardinalibus habentibus indultum testandi, & tamen non transmittunt, ut transmittere deberent, si vera esset dicta opinio Covar. Multò minus in isto casu resignationis in quo ob superius insinuatam differentiam inter casum mortis, & illum voluntariæ dimissionis, facilius intrat transmissio, quam retentio ad beneficium dimittentis.

Secundò, ponderabam, quod dicta ratio, ob quam resignanti, nulla facta reservatione, nullum jus competit in hujusmodi fructibus inexactis, rectè procedit in simplici resignatione merè voluntaria, cum tunc intrare videatur ratio præsumptæ condonationis, ac voluntariæ abdicatiois omnis juris, vel altera, quod sibi imputet, cur de hoc sollicitus non fuit; Secus autem in casu translationis, cum hæc fieri dicatur per Papam moru proprio, unde propterea translatus facere non dicitur actum voluntarium, sed potius necessarium; Licet enim in translatione quoque interveniat consensus translatis, attamen non est consensus habens originem à causa merè voluntaria, ut est resignatio, sed est quidam consensus secundarius, qui præstat, ut libenter obediatur Papæ, cui etiam per invitum obediendum est, ex deduct. per Lotther. l. 1. q. 12. n. 10. & seq. idè que videtur species mortis, in cujus etiam casu pièmorientes consensum accommodant, ut ità se conformes reddant voluntati Dei, sed non per hoc dicitur mors voluntaria, ut in specie ponderat Spada d. consil. 34. l. 3. n. 5. Et ob quam rationem fortè sustineri posset d. dec. 20. Durani, cujus lectura ostendit quod materia non multum discussa fuerit; Verum adhuc cessabat applicatio ad factum, cum in successore verificaretur translatio ab Ecclesia Imoleni ad istam Ferrarien. secus autem in prædecessore, cujus respectu dimissio fuit libera, ac merè voluntaria, idè que aliud non suffragabatur motivum, nisi jam dictum æquitatis, & convenientiæ ob dictam particularem circumstantiam, & de quo aliqua ratio habita fuit

Quoad tertium punctum detractionis seminis, aliarumque expensarum culturæ, Egomet scribens pro prædecessore, admitterem quod de stricto jure hujusmodi detra-

ctio non competeret; cum id gestum sit ex necessitate, ex iis quæ habentur in Pientina disc. seq. solumque insinuatam idem congruentiam motivum, de qua in puncto præcedenti.

Et è conversò, in sensu etiam veritatis planum esse dicebam ad favorem ejusdem prædecessoris quartum punctum super præteritione successoris, ut omnes expensæ ac onera

11 onera usque ad novam recollectam fieri deberent de fructibus recollectæ præcedentis; Quidquid enim incidenter, ac aliud agendo, cum aliqua confusione (forsan non insolita) dicat Cavalc. *dec. 37. n. 48. cum seqq. p. 2.* juxta unam impress. aliàs *dec. 81.* cum quo pertranseunt Bellet. & alii moderni collectores; ut advertitur *disc. præc. notoria*, & inconcussa observantia est in contrarium, non solum in illis Ecclesiis; in quibus ex Constit. Julii III. Camera succedendo in locum Ecclesiæ percipit fructus pendentes, seu aliàs non recollectos de tempore vacationis, sed etiam in illis in quibus viget dispositio juris communis, ut est in statu Mediolani, ac etiam in illis Ecclesiis Regni Neapolit. quæ sunt ad Regiam præsentationem, ac similibus.

Idque dicebam clarè probari practicè, non solum ob dictam generalem observantiam, sed etiam ob particularem, ac individuum casus controversiam, quoniam quando de anno 1655. prædecessor obtinuit Ecclesiam, nullum habuit subsidium à prædecessore; vel à Camera ex fructibus recollectæ præcedentis, ideòque intrare dicebam theoreticam, de qua *sub tit. de dote disc. 160.* super modo participationis fructuum bonorum dotalium viro competentis propter onera, quod si de tempore matrimonii invenit fundos vacuos, non per hoc petit à muliere, vel primo viro subventionem expensarum pro cultura, vel pro oneribus ex fructibus præcedentis recollectæ

12 Id autem, quod dicitur apud Cavalc. *ubi supra*, cum ibi deductis verè ac propriè percipit subventionem successoris, aliæque onera pro residuo illiusmet anni, in quo prædecessor integram collectam fecisset; Ut puta, consistentibus fructibus beneficii in frumento, hordeo, leguminibus, aliisque frugibus, atque juxta ea, quæ habentur in *Neriton. sub tit. de pensio. calculando annum à 1. die Septembris*, usque ad ultimam Augusti, si prædecessor dimittat Ecclesiam in fine mensis Junii, quando juxta plurimum regionum qualitatem, integra dd. fructuum recollecta jam per eum facta sit, tenebitur supplere dicta onera pro restantibus mensibus Julii, & Augusti, & sic proportionaliter juxta fructuum qualitatem, procedendo cum eadem regula de qua *in d. tit. de pensio.* nempe quot recollectæ, tot anni integri onerum

13 Circa quintum punctum animalium, quæ dici poterant instrumenta fundi, ut sunt boves aratorii, ac etiam in plerisque partibus, sunt oves pro fundi stercoreatione, sive pro perceptione fructuum herbæ, & pascuorum, qui percipi non solent; nisi mediantibus animalibus propriis ibi de pascentibus, itaut ea videantur dos fixa, & ordinaria fundi instructi; Et tunc admittendam obligationem beneficiati, eodem modo, quo viget in viro, & in usufructuario, seu fideicommissario, ac similibus subrogandi nova capita in locum deficientium, ac relinquendi fundos instructos in eo statu, in quo invenit, quare super his nulla fuit quæstio juris, sed tota facti, & applicationis; Idemque respectu istorum animalium, quæ necessaria fuissent ex feudi qualitate pro illo instruendo, quamvis ex culpa prædecessoris, vel ex alio casu, successor non invenisset tot animalia, cum suppletio fieri debeat ex fructibus tanquam per speciem oneris intrinseci, & realis, eodem modo, quo negligente prædecessore reficere ædificia, vel subrogare arbores, vel vites in locum demortuarum, pariter supplendum est à successore

14 Disputatio igitur erat solum circa ea animalia, quæ industria causa cum colonis, seu ad meliorem præceptionem fructuum consistentium in pasuis, immissa essent, atque de tempore dimissionis Ecclesiæ non extracta; In his autem dicebam, prorsus insubsistentem esse præntensionem successoris, cum illa ad alium titulum referri non valeat nisi ad illum præsumptæ, seu implicitæ donationis, quæ beneficiatus cum immissione animalium facere voluerit Ecclesiæ, & cum quo præsupposito procedunt aliqui id supponentes, Hæc autem simplex, ac levis præsumptio (quidquid de illa esset generaliter ac in abstracto) sine dubio in hac facti specie non intrabat ex pluribus contrariis præsumptionibus, imò claris demonstrationibus d. præsumptionem suffocantibus; Primò scilicet quod animalia adhuc retinebantur stigmata, vulgo *marcum* familiae Piaz, quod marcum imprimi consuevit etiam illis animalibus, quæ in ipsismet fundis nata erant; Stigmata enim probant dominium, sive ex eadem ratione probant animum, quo scilicet jure, vel titulo possideantur animalia per eum, qui duplicem gerat personam, juxta celeberrimam doctrinam Bart. *in l. stigmata, C. de fabr. censib. lib. 11.* ubi alii præsertim Luc. de Penn. *Memoch. l. 6. præf. 15. nu. 12.* Add. ad Buratt. *dec. 317. in fine.*

Secundò ob generalem præsumptionem militantem pro exclusionem donationis in dubio non præsumendæ, quoties ad aliam causam, vel titulum actus referri potest, ex deductis per Tiraqu. *in l. si unquam verbo donat. largitus n. 206. & seq. Caval. decif. 603. n. 5. & 6. dec. 41. n. 2. & seq. p. 9. rec. & pluries sub tit. de donat. & sub altero de Regal. ad materiam officiorum.*

Tertiò fortius ad comprobationem d. regulæ, quoniam animalia originariè erant patrimonialia, & consequenter aliis fratribus communia, ideòque non de facili admittenda erat præsumptio donandi alienam; Quartò magis in specie, quia justificabatur in facto, hujusmodi animalium administrationem, in fructu, ac expensis continuasse in libris domesticis, ac patrimonialibus sub iisdem calculis aliorum animalium patrimonialium absque distinctione; Quintò, quia aderat probabilis causa clarè exclusivæ contrariæ præsumptionis, in qua totum fundamentum constituebatur, non extrahendi animalia à fundis de tempore dimissionis Ecclesiæ, stante dicta præordinata conventionione super continuatione administrationis temporalis; Et sextò demum, quia hujusmodi quæstiones cadere solent inter Ecclesiam, vel beneficiatum successorem, ac hæredes prædecessoris jam defuncti, qui non potest suam voluntatem declarare, & in quo moriente admitti potest pia præsumptio donandi, seu relinquendi hujusmodi animalia Ecclesiæ ob non factam in contrarium declarationem, vel dispositionem; Ultra quod plerique moderni, potius collectores, seu transcriptores, quam doctores non discurrunt, neque conclusiones investigantes ex rationibus, vel principiis, in hoc involvunt terminos diversos, præsupponendo quod ista animalia tanquam bona beneficiati remanere debeant penes Ecclesiam tanquam clerici hæredem ob præsumptionem, quod acquisita sint ex bonis Ecclesiæ, juxta traditionem DD. *in auth. licentiam, C. de Episcop. & cler. Redoan. de spol. q. 9. §. quid dicendum n. 42. & seq. Rot. dec. 560. n. 5. & 6. p. 4. rec. 10. 3.* dum istæ auctoritates allegabantur; Hic autem titulus longè diversus est ab altero præsumptæ donationis resultantis ab ipsa immissione animalium in fundos

Hæc autem applicari non poterant ad casum prædecessoris superviventis, contrariam voluntatem declarantis, juxta ea, quæ à simili circa præsumptionem remissionis fructuum bonorum paraphernalium ponderantur *sub tit. de dote disc. 168.* cum similibus *sub tit. de donat. ubi de declaratione donatoris attendenda.*

Et nihilominus etiam mortuo beneficiato, advertendam contrarium comprobare observantiam Camera Apostolicæ, ubi sunt spolia, quoniam relinquuntur solum in fundis Ecclesiæ illa animalia, quæ juxta morem regionis ac fundorum qualitatem dici possunt eorum instrumenta, non autem ea, quæ beneficii, vel Ecclesiæ possessores immittunt ad industriam, seu meliorem fructuum præceptionem, quæ tanquam propria beneficiati veniunt sub spolio

Demum quoad sextum, & ultimum punctum decoctionis debitoris, cui frumentum venditum fuerat, habita fide de pretio, cum scribentes in contrarium insisterent in eo, quod administrator sine speciali mandato vendere non potest pecunia credita; Ego non negando regulam de jure veram, dicebam illam limitari, quando ita exigentibus bonorum qualitate, & communi usu, ita facere expediat pro meliori venditione, quæ aliàs in notabili quantitate sequi non possit, unde ita præcipient viri sagaces, ac diligentes patres familias, ut advertit Meren. *l. 8. controv. c. 38. n. 6.*

Præterea omnis difficultas cessabat, quoniam quando d. venditio facta fuit, prædecessor non credidit id agere jure simplicis administratoris rei alienæ, sed potius gerendo proprium negotium in vim dictæ conventionis, adeo ut ejus esset commodum, & incommodum, ideòque dum ex benevolentia à dicta conventionione recessum fuerat cum retrotractione ad initium, ita fingendo interim se fuisse administratorem, discretè intelligendum est, absque eo quod intrent juris rigores, qui habentur contra eum, qui scit administratorio nomine alienum negotium gerere, non autem proprium; ex his quæ in consimilibus terminis appalatoris gabellæ, vel alterius juris, qui resolutio concorditer apaltu remaneat administrator, habentur in *Rom. redditionis rationis sub tit. de Regal. disc. 86.* ibique deducta, in ista etiam disputatione deducebantur, atque ita super hoc puncto ad favorem prædecessoris determinatum fuit.

PIENTINA TRANSACTIONIS
PRO FABIO ET FRATRIBUS
DE CHECCONIS.
CUM CAMERA.

De eadem materia, & præsertim, an Camera, quæ administrat Ecclesiam vel beneficium de tempore vacationis, ac fructus percipit, dici possit creditrix noviter provisi pro semine erogato in cultura agrorum, & segetum pro nova recollecta.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Adi series.
- 2 **E** Expensæ pro cultura agrorum, & semine faciendæ sunt cum fructibus jam recollectis.
- 3 **Q**uod ex dictis fructibus prædecessor teneatur alere successorem, sed non servatur.
- 4 **M**ateria divisionis fructuum beneficii desumpta ex materia dotis.
- 5 **C**reditor succedente debitori, inducitur confusio actionum.
- 6 **C**essionarius hereditatis dicitur hæres ab initio, & cedens exercet ejus priora jura.
- 7 **E**x pretio desumitur voluntas.
- 8 **D**e clausula apposta in cessione, ut non efficiat cedentem, quomodo intelligenda venit.

D I S C. LXXXV.

1 **V** Acante Ecclesia Pientina de an. 1665. ministri Camerales Nuntiaturæ Florentiæ, facta recollecta omnium fructuum illius anni, ex eisdem fructibus dederunt colonis triticum, aliasque fruges necessarias pro semine ad preparationem futuræ recollectæ; Cumque de dicta Ecclesia provissus esset N. Checconis, qui adeptus fuit possessionem in fine mensis Novembris ejusdem anni 1665. & sic post factam collectam, & lata prædia, obiisset verò de mense Martii 1668. hinc inter dictos ministros Camerales, ac præfati Episcopi defuncti fratres aliquæ exortæ sunt controversiæ occasione spoli, sopitæ per concordiam, per quam omnia bona dicti Episcopi sub spolio cadentia, ac etiam nomina debitorum, exceptis bonis per Cameraam distractis, vel nominibus exactis, dictis fratribus cessa fuerunt, soluta per eos quadam summa, eosque ponendo in universum jus, & locum Camerae juxta frequentem stylum hujusmodi compositionum, quæ fieri solent inter cameram, & hæredes Episcopi vel beneficiati defuncti; Cumque d. transfactorii assumpsissent in se, juxta eundem stylum, onus solvendi omnia debita, & onera hereditati, seu spolio d. Episcopi incumbentia, hinc proinde d. ministri Camerales coram Nuntio Apostolico Florentiæ eos pulsarunt pro credito, quod Cameraam habere dicebant cum d. Episcopi hereditate ex causa dicti seminis, dum ipse integram perceperat recollectam an. 1666. pro qua sibi incumbebat dictam seminis impensam facere; Quare desuper requisitus ad causæ opportunitatem pro dd. fratribus reis conventis; Duas constituendam inspectiones; Unam scilicet an Camera dici possit creditrix d. Episcopi ejusque hereditatis ex causa dicti seminis; Et alteram, posito quod esset talis, an istud debitum esset de accollatis per transfactorios; Atque super utroque puncto, cum sensu etiam veritatis, credebam justitiam assistere ipsis reis conventis, pro quibus scribebam, præsertim verò in primo, quo posito, itaut cessaret creditum in radice, opus non erat diutius immorari in altero; Incertum verò est quid sequutum sit.

Quatenus igitur ad d. primum punctum, an scilicet Camera, quæ nomine Ecclesiæ vacantis, illam administrat, vel prædecessor, repetat à successore noviter proviso expensas erogatas pro cultura, & sementatione prædiorum, ut advertitur *disc. præc. prox.* (in cujus casu ita sine aliqua difficultate decisum fuit) omnino verior est negativa, quoniam possessor, vel administrator beneficii, vel Ecclesiæ, ex fructibus quos percipit, suppeditare tenetur illam partem, quæ necessaria est pro semine, & cultura prædiorum, sibi applicando id quod superest, ut litteraliter probat tex. *in c. fin. de off. ord. in 6.* & est communis sensus DD. de quibus Borgia. *dec. 37. p. 2. ex n. 48. cum plur. seq. juxta unam impressionem*, & juxta alteram *dec. 81. Bellet. disqu. cler. p. 1. §. 15. nu. 13.*

Imò ut advertitur supra in duplici Ferrari *disc. 83. & 84.* & apud allegatos, id ampliatur, ut prædecessor ex hujus-

modi fructibus ab eo perceptis teneatur etiam suppeditare necessaria pro sustentatione successoris, & Ecclesiæ usque ad novam recollectam, ne interim ille fame perire cogatur, atque Ecclesiæ cultum, aliæque onera deferere; Et quamvis quoad victum aliasve expensas de futuro faciendas ista propositio quæ in puncto juris abstractè vera est sit in usu, ut d. *disc. præc.* attamen quoad expensas jam factas absolutum est hujusmodi repetitionem non dari, cum gestus esse dicatur actus necessarius; Et clariùs, quia verè non dicitur expensum de proprio, sed de bonis ipsius Ecclesiæ, illaque rata fructuum, quam prædecessor beneficiatus, vel Camera administrans, sibi applicare non poterat, sed ad hunc effectum dimittere tenebatur penes ipsos colonos.

Ponderabam item, ex duplici alia circumstantia improbabilem remanere dictam præntensionem; Primò scilicet ex duplici observantia, quæ in omnibus dicitur optima interpres, dum isti Camerales hujusmodi præntensionem non excipiant super ea prima recollecta facta ex hoc semine, super qua eorum præntensio aliquam majorem apparentem probabilitatem habere potuisset, & tamen de tempore transactionis hujusmodi præntensionem ad speciem non deduxerunt.

Et secundò, quòd ipsa Camera perceperat integram recollectam an. 1668. defuncto Episcopo de mense Martii, quando pariter prædia erant culta, lata, unde ita Camera se reintegravit de dicto semine, quod per Episcopum habitum in primo anno, erogatum fuit in ultimo, juxta ea quæ circa hujusmodi controversias inter virum, & uxorem habentur deducta *sub tit. de dote disc. 160.* ex qua sede beneficialitæ totum in hac materia desumpserunt; ut advertitur etiam infra *disc. 100.* de hac materia divisionis fructuum in genere.

Hinc cessabat necessitas agendi de altero puncto confusionis actionum ipsius Camerae, eo ipso quòd factus fuit casus successionis, vel spoli, cujus ratione habetur loco hæredis, ideòque ratione incompatibilitatis, ne idem sit debitor, & creditor, eo ipso quòd creditor succedit debitori, inducitur dicitur actionum confusio juxta unam opinionem, ac juxta alteram, præsumpta solutio, ex iis, quæ antiquioribus relatis habentur apud Apont. *conf. 8. Franch. dec. 80. Marc. disp. 95. Merl. de pig. l. 5. q. 14. & 15.* cum aliis in sua materia *sub tit. de cred. præsertim in Senen. concursus.*

Verùm eatenus istud motivum intrare observabam, quatenus ista cessio esset particularis de certis rebus, ut probabilius esse videbatur; Secus autem si fuisset universalis de tota hereditate, omnibusque juribus activis, & passivis, tunc enim juxta dispositionem text. *in l. 1. & 2. tot. tit. ff. & C. de her. vel act. vend. cessionarius dicitur hæres ab initio, perinde, ac si ipse successisset, & consequenter, si ille qui cessit hereditatem, erat ejusdem hereditatis creditor, Ita consideratur tanquam tertius ejusque creditum petere potest, nisi facti circumstantiæ aliud suadeant; Potissimum verò attenda quantitate pretii pro hujusmodi cessione soluti, ex recepta, frequentique propositione, quod pretium est magnum argumentum voluntatis partium, & quid in contractu deducere voluerint Alex. *conf. 26. l. 4. Mantica. de tac. l. 4. tit. 9. nu. 8. Menoch. l. 3. præf. 73. Greg. dec. 126. n. 9. Burat. dec. 471. n. 4. & 697. n. 5.* & in aliis frequentior; Ideòque attenda quantitate pretii soluti, ac respectivè quantitate, & qualitate bonorum & jurium, quæ cessa fuerunt, probabile videbatur quòd Camera hujusmodi præntensionem neglexisset, sive quòd de illa habuisset rationem, ita pretium augendo; Et quamvis ex parte Camerales magnum fundamentum constitueretur in d. concordie clausulis nimium amplis, quòd scilicet nec directè nec indirectè contra ipsam Cameraam aliquis regressus haberi posset, neque exinde censeretur sibi in aliquo præjudicatum; Attamen advertendam id intelligendum esse de molestiis, quæ ab aliis inferri possent, non autem de illis ipsismet cedentis, ac pro juribus tunc competentibus, ex plenè deductis apud Merl. *dec. 874. nu. 4. & seq. repetit. dec. 237.* post Zacch. *de oblig. Cam.* secus autem, ubi ageretur de jure postea super-vento, vel aliàs competente tanquam ex diversa persona verisimiliter in conventionem non deducto, ut *dec. 49. nu. 30. & 31. p. 11. rec. ubi concord.**

PRÆNESTINA
PRO ANGELO MATTHIOLO.

Responsum pro veritate.

De eadem materia detractionis melioramentorum, quæ per beneficiatum superviventem, dimisso beneficio fiat necnè; Et quid ubi agitur de meliorament-

mentis inseparabilibus, puta plantando vineas vel arboreta, seu construendo domus in solo Ecclesie.

S U M M A R I U M.

- 1 Ad series. Beneficiatus non detrahit melioramenta facta in bonis Ecclesie.
2 De differentia; quando melioramentorum detractio petitur per heredem beneficiati defuncti, vel per ipsum superviventem.
3 De detractio melioramentorum per feudatarium, emphyteutam, & fideicommissarium remissivam.
4 In quo beneficiatus differat a predictis.
5 De ratione, ob quam beneficiatus vivens detrahit.
6 Voluntas declaratur magis factis, quam verbis.
7 De pluralitate personarum concurrente in beneficiato, ut acquirere possit bona Ecclesie.
8 De incurfu penarum contentarum in Extravaganti Ambrosie.

D I S C. LXXXVI.

Cum Angelus esset Rector Ecclesie parochialis Palliani, plantavit vineam in quadam petia terrae ejusdem Ecclesie, qua dimissa, vineam predictam aliquo tempore retinuit, deindeque volens a loco discedere, alteri vendidit, unde successor in beneficio pretendere cepit, d. vineam, absque aliqua melioramentorum refectione vindicare, diffamando etiam predecessorem de incurfu censurarum aliarumque penarum contentarum in Extrav. Ambit. de rebus Eccl. non alien. Quare desuper ex parte dicti Angeli pro veritate consultus.

Præsupposita consuetudine, tam hujus, quam aliarum Ecclesiarum loci, absque alia solemnitate passim concedendi privatis terras ad plantandum vineas, cum obligatione respondendi de quinta parte fructuum, quod supponebatur tendere in evidentem Ecclesie utilitatem.

Respondi, quod licet regula ipsi Angelo resisteret, quod scilicet beneficiatus dimisso beneficio non detrahat melioramenta facta in fundis ac bonis beneficii, cum ex debito officii, fecisse censetur, magis ex fructibus ejusdem beneficii quam de proprio, juxta deducta in plur. disc. præc. & magis in specie per Garz. de expens. & melioram. c. 11. n. 71. & per Rot. dec. 761. part. 1. divers.

Attamen in hac facti specie ex ejus quali tate, & circumstantiis contraria verius videretur, dictæ siquidem auctoritatis ac aliæ apud eas, seu earum rationes, verè, ac propriè percipiuntur casum, in quo hæres beneficiati defuncti intendat detrahere hujusmodi melioramenta inseparabilia, tunc enim regulariter non conceditur in hærede beneficiati id quod concedi hæredi feudatarii, vel emphyteutæ, five possessoris fideicommissi, vel majoratus in casu non culpofæ devolutionis, vel alterius non culpofæ expirationis proprii juris, habetur in suis respectivè sedibus vel materiis, ut de possessore fideicommissi sub tit. de detract. de emphyteuta sub tit. de emphy. & de feudatario sub tit. de feud. præsertim in nullius Baren. melioramentorum disc. 27.

Duplex enim ratio differentie viget in beneficiato, qui à predictis aliis, vel similibus diversificat, Primò scil. quod in dubio, non constituto de contrario, inter præsumptionem donationis, seu incorporationis ad beneficium Ecclesie; Et secundò, in quo potissimum fundamentum constituitur in allegatis auctoritatibus, ac in aliis deductis d. disc. præc. quod præsumptio est ut hujusmodi melioramenta facta sint de ejusdem Ecclesie, seu beneficii fructibus, & consequenter, ubi etiam ipsi beneficiato acquirerebatur, adhuc tamen in eis succedit Ecclesia tanquam beneficiati hæres in bonis quæ Ecclesie occasione quæsitæ sunt.

Utraque ratio in præsentii cessabat, potissimum verò secunda, cum ageretur beneficiato adhuc vivente, cujus hæreditas non datur, minusque prima, quoniam ut advertitur supra in Ferrar. dicta simplex ac nuda juris præsumptio tollitur sine dubio ex contraria probatione, vel fortioribus præsumptionibus diversæ voluntatis, quæ in hac facti specie videbatur nimium clara, utpotè comprobata magis factis quam verbis ex recepta propositione quod voluntas factis potius quam verbis comprobatur seu declaratur, ex deduct. per Greg. & Add. dec. 163. 239 & 247. & passim; Siquidem dimittendo Ecclesiam, non dimisit hanc vineam, sed notabili tempore in statu non beneficiati eam retinuit ac fructus percepit, deindeque vendidit, quorum utrumque facere non potuisset, idè quod intrat vulgare axioma metiendi voluntatem à potestate; Ac etiam quia adhuc supervivens ean-

dem voluntatem clarè declarabat, ut advertitur in d. Ferrar. variis.

Clarius verò stante dicta consuetudine concedendi absque alia scriptura, vel solemnitate, ad majorem Ecclesie utilitatem, hujusmodi petias terræ nudæ ac incultæ ad plantandum vineas per quamdam speciem emphyteusis, seu livelli, cum responsione in certa parte fructuum; Ut enim cæteris relatis advertitur per Salg. in labyr. p. 2. c. 28. & alibi pluries de possessore majoratus, vel fideicommissi, ac etiam habetur pluries in feudatario in dicta sua materia sub tit. de feud. præsertim in Rom. donationis scut. 30. m. disc. 23. in hujusmodi possessoribus jurium resolubilium quamdam administratorem speciem redolentibus, duplex formalis persona in una materia simul representari dicitur cum omnimoda diversitate, una scil. propria, & privata verò possessoris feudi, vel fideicommissi, quæ distinctio sine dubio cadit etiam in Prælato, seu Rectore beneficii, quinimò hodie stante beneficio inventarii ex novissimo jure inducto, eadem distinctio datur in hærede, adeo ut citrà incompatibilitatem possit unus, & idem esse debitor, creditor, emptor, & venditor, seu concedens, & concessionarius; Et consequenter id quod ipse rector cuilibet privato concedere poterat, prohibendus non videtur concedere sibi ipsi privato jure tanquam diversæ personæ, quoties tamen actus citra fraudem aliam, publicè, & palam, ac bona fide fiat, juxta eam distinctionem, quam receptam habemus in tutore prohibito emere bona pupilli, creditore prohibito emere pignus, officiali prohibito emere bona subditorum cum similibus de quibus sub tit. de tutor. & administr.

Atque hinc de plano resultabat resolutio alterius quesiti super non incurfu penarum contentarum in extrav. ambit. dum hujusmodi vineæ venditio facta non erat à dicto Angelo tanquam beneficiato, sed post dimissum beneficium; tanquam persona privata; Ac ulterius facta non erat de solo, seu bonis Ecclesie, sed de suis melioramentis, quæ non veniunt sub prohibitione alienandi ex deductis præsertim in Tuscul. Salviani sub tit. de emphy. disc. 44. ac alibi pluries; Et nihilominus, ut habetur sæpius ad hanc materiam alienationis bonorum Ecclesie sub tit. de alien. & contract. frequenter datur nullitas alienationis, adeo ut nedom successor, sed etiam ipsimet Prælato, seu Rectori alienanti detur facultas revocandi, & tamen non intret incurfus penarum, qui dolum ac temeritatem exigit.

S. AGATHÆ GOTORUM CONTRIBUTIONIS PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM JOANNE DOMINICO DE RUBEIS.

Casus disputatus in Signatura Justitiæ, credo sopitus per concordiam.

De contributione facienda per possessores beneficiorum alicujus diocesis pro solutione transactionis, seu compositionis cum Camera ratione spoliatorum, An ad eam teneatur ille beneficiatus, qui ob indulgentiam testandi non subjacet spolio.

S U M M A R I U M.

- 1 Ad series. De obligatione causativa cessante, si cessat causa.
2 Clerus potest collectare Ecclesiasticos pro causa publica, sed non invitato, qui nolint uti commodo dictæ causæ.
3 Quod possidentes beneficia in diocesi composita super spoliis teneantur contribuere, quamvis non subjaceant spolio, vel non curent privilegium.
4 An per exemptionem alicui beneficiato concessam minuat summa in hujusmodi compositionibus contenta, & Camera teneatur hanc ratam defalcare.

D I S C. LXXXVII.

Cum pleraque Italiae capitula sub diversis Pontificibus, frequentius verò sub Sixto V. nomine totius respectivè diocesis se composuerint cum camera super spolio beneficiorum, ut scil. soluta quadam summa, à cujuslibet respectivè diocesis beneficiis regulata, singulis annis Camera, beneficiorum possessores exempti sint à spolio, præterquam ex causa illicitæ negotiationis; In ista verò diocesi ita composita Jo: Dominicus aliàs Innoc. X. familiaris possideret beneficium S. Angeli de Palumbaria, cujus ratione plurimum annorum spatium passus fuerat contributionem, seu collectam singulis annis ex d. causa Cameræ solvendam, post longam patientiam excitavit præsentionem contra capitulum

lum pro repetitione exacti spatii ann. 15. circiter, ac exemptione in futurum; Et introducta causa coram A. C. super utroque in contumaciam, quod in curia dicitur (per contradictas) sententiam reportavit, elapsoque termino ad appellandum, ac servatis consuets terminis, exequutoriales quoque obtrivit, quarum occasione capitulum adiit Signaturam justitiæ, ad effectum obtinendi, prout obtinuit, commissionem restitutionis in integrum cum clausula suspensiva, seu translativa executionis, quod causæ finem dedit, cum amplius de illa actum non audierim, vel quia actor occasione hujus disputationis in Signatura, agnoscendo ejus mali jus acquireret, vel quia concordia desuper suquuta sit.

In hac igitur disputatione habita in Signatura, ubi ex laudabili stylo, non solum deducuntur concernentia ordinem judicii, sed etiam summarie gustatur de meritis; Scribentes pro dicto beneficiato dicebant, quod dicta contributio respiciebat certum effectum, ut scil. beneficiorum possessores ita non subjacerent spolio, idè quod erat beneficium, quod conferendum non est invitum, five in eum, in quo nullus esset dicti beneficii effectus, ut in præsentii, dum stante indulto testandi etiam de bonis Ecclesie intuitu quæsitis, nullus quoad eum ex dicta concordia effectus resultabat.

Ad quod probandum, ultra generalia deducta ex regula text. in c. cum cessante de reg. jur. in 6. latè exornata per Tirraquell. ut cessante causa cesset effectus, ac ea quæ habentur pluries sub tit. de Regal. ad materiam officiorum præsertim disc. 8. & 9. & sub tit. de empt. & vendit. ac sub altero de cred. de obligatione causativa cessante, ubi citrà propriam culpam cesset causa, seu occasio; Magis in specie deducebat firmata per Rot. dec. 587. p. 4. rec. tom. 3. & dec.

148. p. 7. quod scil. quamvis clero alicujus diocesis competat facultas imponendi collectas, seu contributiones pro sustinendis litibus, vel aliis faciendis, quæ omnium beneficiorum, & clericorum utilitatem concernant, attamen id intelligitur a spontè contribuere volentibus pro majori eorum utilitate, non autem ab invitis, quibus aliud onus non inferitur, nisi illud privationis commodi, ac utilitatis ex dicto actu resultantis.

Clarius verò, quia in eisdem litteris Apostolicis super d. compositione solvenda mediante collecta, seu contributione disponitur, ut nolentes contribuere, subjaceant spolio ad beneficium ejusdem Capituli.

His tamen non obstantibus, etiam cum sensu veritatis contrarium probabilius dicebam, edoctus à praxi, ob consimilem disputationem circa professionis initia habitam in Camera in una Capuana pro Fabricio Caraffa Episcopo Bituntino possessore cujusdam Abbatie de jure patronatus Principum Ostiliani, renuente pati d. contributionem, ex eo quod tanquam Episcopus jam subjaceret spolio generali non patrimonialium, & consequenter quod nil sua interesset obtinere exemptionem ratione istius beneficii; Verùm contrarium resolutum fuit, ob receptam praxim, seu observantiam contrariam, illi rationi innixam; quod aliàs impossibilis redderet observantia hujusmodi compositionum, ac solutio annuæ præstationis constituentis certum redditum, super quo tanquam dote Camera montes erexit, seu alia onera adject, esset enim aliàs omnia involvere, cum quilibet ita eximi posset, vel negligendo spoliolum, quia totum vivens consumeret, vel quia, ut frequentius contingit in beneficiis simplicibus, illa possideantur per Curiales quæ ex Constitutione Pauli V. spolio non subjacent, quoties eorum obitus in Urbe fequatur, vel infra ejus ambitum 10. milliarium, Taliisque est inconcussa praxis, adeo ut defuncto dicto Episcopo Bituntino, atque ad Patroni præsentationem de dicta Abbatia provisio Octaviano Caraffa Prælato habente indulgentiam testandi, ac etiam continuam residentiam in Urbe, idè quod non timente spoliolum, accerrima lis in eodem Tribunali Cameræ habita fuit inter ipsum, & præfatum capitulum Capuanum, me pro dicto Octaviano scribente, non super dictæ contributionis substantia, de qua non fuit amplius dubitatum, sed ea præsupposita tanquam absoluta, super excessu taxæ quam ipse dicebat non proportionatam fructibus ipsius beneficii, & quantitati aliorum beneficiorum diocesis, unde quæstio fuit potius facti quam juris.

Et quamvis hujusmodi debitum erga Cameram non minuat ob exemptionem, quam Papa concedat possessori alicujus beneficii, aliàs contribuere debenti, cum per exemptionem beneficium non desinat debitum Civitatis, seu Universitatis, ex deduct. per Bellen. de charit. subsid. q. 59. Gigas de pens. q. 59. n. 6. Monet. de decim. c. 9. q. 3. n. 130. & conferunt plene deducta per Surd. dec. 278. cum seqq. Attamen quidquid sit de veritate articuli in hoc formiter non disputati, punctus non erat in exemptione à contributione, dum hæc in facto non aderat.

MELEVITANA CONTRIBUTIONIS PRO COLLEGIO SOCIETATIS JESU, CUM CLERO.

MELEVITANA CONTRIBUTIONIS PRO COLLEGIO SOCIETATIS JESU, CUM CLERO.

De beneficiorum contributione pro Seminario sustentatione per Conc. Trid. demandata donec Seminarium profivum esset, An ex eadem ratione provisionis cessare debeat assignatio, quæ facta esset alicui Collegio Regulari in locum Seminarium subrogato.

S U M M A R I U M.

- 1 Ad series. Resolutiones causæ.
2 Mutato facto receditur à resolutis.
3 Fructus dicuntur deductis expensis, & oneribus.
4 Quæ sint istæ expensæ.
5 Confirmatio non extendit confirmatum.
6 Quod non sit attendenda formalitas verborum, sed substantia veritatis.
7 Regula subrogatorum non procedit accedente diversa ratione.
8 De differentia inter Seminarium, & Collegium Regularium.
9 De quasi contractu in nova erectione conventus, & quod diminutis redditibus non cessant onera.

D I S C. LXXXVIII.

Destinata ex Constitutionibus Synodalibus ad præscriptum S. C. T. sess. 23. de ref. c. 18. erectione Seminarium in Insula Melevitana, sustentandi cum contributione beneficiorum; Clemens VIII. Episcopo, & Capitulo peccentibus, loco d. Seminarium, mandavit erigi Collegium Societatis Jesu, per quod, stante istius Societatis instituto retinendi scholas, ac majori facilitate habendi Religiosos omnium nationum, melius haberi posset finis, ob quem Seminarium erectio demandata est, assignata eidem Collegio dictæ contributione beneficiorum; Cum autem tractu temporis clerus prætenderet quod Collegium prædictum, ex piis legatis aliisque obventionibus esset congruè provivus, Hinc proinde excitata fuit præsentio, ut ad normam dicti decreti Conciliaris hæc assignatio taxæ, seu contributionis expiraret; Et introducta causa in Rota coram Cerro, sub die 21. Aprilis 1660. ad favorem Cleri pro expiratione prodijt resolutio, ex generali regula subrogatorum, five ex altera text. in c. cum cessante, &c. Quia verò difficilius est sperare recessum à decisio ex motivis juris, facilius verò ex illis facti, quo immutato, vel cessante, judicium quoque immutandum est, ut advertitur per Rot. dec. 372. n. 1. p. 11. rec. Hinc proinde ego, & ceteri pro Collegio scribentes, sanius consilium judicavimus recurrere ad motivum facti, negando scil. dictam præsuppositam congruam provisionem, eo quia notabiles redditus, qui dabantur in calculo, detractis oneribus, aliisque detrahendis, insufficientes remanebant; Idè quod petita fuit remissoria, quæ prævia formali disputatione super dubio particulari juxta stylum sub die 10. Martii 1664. concessa fuit, neque quod sciam causa ulterriorem progressum habuit.

In his igitur disputationibus super utroque dubio, duæ erant inspectiones, Una facti super dicta præsupposita provisione Collegii aliunde, Altera vero juris, an scil. admiffa etiam dicta provisione, dicta assignatio cessare deberet necne.

Quatenus pertinet ad primam, cum tota esset facti, nullæ in ea erant partes Advocatorum, nisi super certo juris principio, quod fructus, seu redditus dicuntur illi qui super sunt deductis oneribus, & expensis aliisque deducendis, fructus, ff. sol. matr. l. hoc, ff. de fruct. & sumpt. lit. cum concord. ad niam fatietatem collect. per Add. ad dec. 544. p. 4. rec. to. 2. n. 13. cum seq. & habetur infra disc. 90. ad materiam valoris.

Aliæ verò deductiones in hac facti specie non consistebant solum in iis quæ requiruntur pro cultura prædiorum, & collectione fructuum, regulando id quod super est juxta taxam generalem, ac uniformem aliorum Collegiorum, seu conventuum, ad rationem tot scutorum pro qualibet personam, ut scribentes pro clero calculabant, & cum quo præsupposito processum fuit per Rot. in prima disputatione, (istud enim videbatur facti æquivocum;) Cum enim ob residentiam in hac Insula Sac. Religionis Hierosolymitanæ,

ex pluribus linguis, seu nationibus totius Catholici Orbis constituta sit, hinc sequitur quod intentio Sedis Apostolicæ fuit ex hoc motivo potius demandare erectionem istius Collegii, quam illam Seminarium, ut ita adessent Religiosi omnium linguarum, seu nationum, nempe Itali, Hispani, Galli, Germani, Poloni, &c. quod dupliciter magnum factique notabilem sumptum ac reddituum diminutionem causat; Primum scilicet pro expensis itineris in accessu, & recessu huiusmodi Religioforum à tot remotis regionibus, Et secundò magis, quia huiusmodi expensæ itineris, ac etiam aliæ vestium aliarumque rerum, quæ in ipsa insula non habentur necnon pro taxis, & contributionibus Religionis, fieri non possunt cum moneta regionis, in qua fructus ac redditus exiuntur, stante illius mala qualitate, ex iis quæ de ista moneta Melevitana habentur in *Melevitana quinque Canoniarum sub tit. de Regal. ad materiam monetarum disc. 126.* & consequenter non bene procedebat calculus introitus, & exitus, qui fiebat ex parte cleri in eadem specie monetæ.

Quo verò ad alteram inspectionem juris; Alii pro Collegio scribentes (quibus ego quoque Advocati more adhærebam) magnum fundamentum constituebant in verbis ac dictionibus contentis in litteris Apostolicis perpetuitatem denotantibus, atque super hoc magis insistit decisio desuper edita, ad probandum scilicet quod litteræ Apostolicæ non contingant novam dispositionem, sed solum confirmationem ejus, quod in Synodo pro erectione Seminarium statutum fuerat, & consequenter quod intraret conclusio deducta ex text. in cap. 1. & 2. de confirm. util. vel inutil. de qua dec. 58. par. 6. rec. nu. 28. & frequenter) cum occasione Agidianæ aliorumque Statutorum confirmationem Apostolicam habentium, sit recepta, & quotidiana, quod confirmatio tribuit quidem robur confirmato, non autem illud extendit, seu aliàs alterat.

Verùm istud motivum pro meo sensu in congressibus de more liberè insinuato videbatur nimis leve, ex eo verò, ac recepto principio, quod in quibuscumque actibus tam inter vivos, quam per ultimam voluntatem, perpetuò præ oculis iudicantium habendum est, ut scilicet non cortex, vel formalitas verborum, sed substantia verisimilis voluntatis attendi debeat spectato principaliter fine, ob quem prodiit dispositio, ut in omnibus ferè materiis frequenter advertitur, frequentius verò in illa ultimarum voluntatum sub tit. de fideic. Eatenus autem Conc. Trid. mandavit huiusmodi contributionem beneficiorum pro sustentatione Seminarium, quatenus non posset aliunde consultum esse, & tanquam per remedium subsidiarium, quod de jure semper dicitur istud collectarum, seu gabellarum etiam quoad Principem, & Republicam, ideoque iste finis vel effectus spectari debet, non curata formalitate verborum.

Solidius motivum mihi videbatur alterum, cui decisio parum satisfacit, quod scilicet regula subrogatorum, in qua potissimum est d. resolutionis fundamentum, non procedit data rationis diversitate inter subrogatum, & eum, in cuius locum sit subrogatio, ex deduct. per Menoc. de arb. casu 54. n. 31. cum seq. Barb. axiomat. 213. n. 3. Grat. discept. 848. n. 18. Rot. dec. 248. n. 4. & dec. 249. n. 8. post Zacch. de obligat. Cam. dec. 55. n. 5. par. 8. rec. & frequenter.

Duplicem autem notabilem differentiam ponderabam, inter Seminarium, & huiusmodi Collegium; Primum scilicet quod in erectione Seminarium ab initio statuitur quidam numerus alumnorum, qui ex diocesis qualitate congruus reputatur, absque necessitate illum alterandi; Non sic autem est in erectionibus conventuum Regularium, quoniam in ipsa erectione inspicitur solum præcisa necessitas illius Religioforum numeri, qui ad præscriptum Constitutionum Apostolicarum est necessarius pro fundatione, ex iis quæ habentur in sua materia sub tit. de Regal. non autem taxative, sed cum spe augmenti ac majoris progressus, cum ferè omnium hodiè insignium ac primæ classis Monasteriorum, & Collegiorum principia debilia fuerint.

Et secundò magis proximè, ac stringenter, quoniam in Seminarium erectione ac respectivè sustentatione, nullus intercedit quasi contractus utriusque contrahentis obligatorius, sed est erectio sub œconomica administratione Episcopi; & Capituli, quatenus assignari redditus durent ac sufficientes, & non aliàs, ut ad aliud propositum advertitur in *Bajonen. sub tit. de loc. & conduct. disc. 22.*

Non sic est in erectionibus conventuum, vel Collegiorum, dum in illis iniçitur quasi contractus inter Civitatem, vel Clerum invitantem Religionem ad ibi fundandum conventum vel collegium, ipsamque Religionem, cuius damno edito diminutio assignamentorum, neque sub ejus

prætextu excusatur à susceptis oneribus, ac observantia contractus, ut in proximis terminis Mant. dec. 242. Penia dec. 186. juxta Lugdonen. alias 146. juxta Venetam, & conferunt quæ habentur infra sub tit. de Paroch. in *Perusina Congruæ disc. 19.* ac ea quæ habentur sub tit. de donat. circa onera suscepta per donatarium ad favorem donatoris, non minuenda ex casuali superventa diminutione honorum donatorum cum similibus; Super his tamen in unica disputatione maturum iudicium efformari non potuit ad veritatem; Potissimè ex eo quod, præsupposita probatione materiæ articulatae, tolleretur omnis difficultas ex facto, cuius motiva longè tutiora ne solidiora reputantur, atque ubi illa habentur, inanis labor est, quinimò erroneum, immorari in articulis juris.

ADNOT. AD DISC. LXXXVIII.

DE contributione pro sustentatione Seminarium videri poterunt deducta in *Adn. ad S. C. T. disc. 25.*

ROMANA, seu &c. QUINDENNORUM

AD PETITIONEM

SAC. COLLEGIUM CARDINALIUM.

Responsum juris pro veritate.

De quindennis solvendis pro beneficiis perpetuo unitis Capitulis, & Collegiis, aliisque Universitatibus, & manibus mortuis, in quo loco solvi debeant, & in qua specie monetæ; Qua occasione agitur de annatis, ac etiam de huiusmodi quindenniorum introductione.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series, seu casus controversiæ.
- 2 De introductione annatarum, & servitorum, & de eorum ratione.
- 3 De introductione quindenniorum.
- 4 De distinctione inter hæc quindennia debita Camera loco annatarum, & de aliis debitis privatis.
- 5 De fundamentis quod solutio quindenniorum fieri debeat in Urbe.
- 6 Quod quindennia, & annatæ differant.
- 7 Quod subrogatum sit ejusdem naturæ ejus in cuius locum facta est subrogatio.
- 8 Solutiones tributorum, vel aliarum præstationum Domino in signum domini, fieri debent in loco, ubi est ipse Dominus.
- 9 De quindennis introductis in materia emphyteutica loco laudemii, quando emphyteusis transit ad manus mortuas.
- 10 De relevio, seu laudemio solvendo Domino directo per novum feudatarium pro renovatione, ut fiat in loco Domini.
- 11 De eadem conclusione, de qua numer. 8. ut quod solvitur in recognitionem domini, solvi debeat in domo Domini.
- 12 Feudistæ utuntur terminis beneficalibus, & è contra Beneficialistæ utuntur terminis feudalibus.
- 13 Quando in hac materia deferendum sit necne observantia, Et de differentia inter observantiam præscriptivam, & interpretativam.
- 14 Quod in specie istorum quindenniorum deferendum non sit observantia.
- 15 Quod illa solvenda sint in ducatis auri de Camera, vel in æquivalenti, eo modo quo solvantur annatæ aliæque expeditiones Datarie, & Cancellarie.
- 16 De theoria in materia monetarum earumque alterationis, & quale tempus attendi debeat, & an augmentum vel decrementum, cedat damno vel commodo creditoris.
- 17 Quod in hac materia non deferatur observantia tanquam in re clara, multominus si est procuratoris, vel administratoris.
- 18 De ducatis auri de camera, unde dicti sint, & qualis sit eorum valor, & in quo differant a reliquis scutis auri.

DISC. LXXXIX.

Cum ob rerum status immutationem nostro sæculo sequatam in quibusdam partibus, accidentali impedimento durante, Sedes Apostolica ex prudentialibus moti-

vis

vis abstinerit ibi solum ministrum tenere, atque Ecclesiæ Cathedralis, ac Metropolitanas, seu etiam monasteriales providere, Hinc proinde de facto plurium annorum spatio neglecta fuit consueta exactio quindenniorum pro beneficiis, quæ illis Ecclesiis perpetuò unita sunt; Cessato autem impedimento, cum de huiusmodi quindenniorum exactione ageretur, de duobus dubitari contingit; Primum scilicet de loco, in quo talis solutio fieri debeat, stante præsupposito, quod solitus minister Sedis Apostolicæ huiusmodi exactionem ibi facere consueverit; Et secundò super qualitate monetæ, stante notabili alteratione monetæ propriæ regionis, cuius longè major quantitas necessaria est ad æquivalentiam scutorum auri, seu ducatorum Cameræ, quam prius requiretur; Quare desuper ex parte dicti S. Collegii, de tempore quo ob vacationem Sedis ob mortem Clementis IX. reperiebatur in Conclavi pro futuro Pontifice eligendo, pro veritate consultus, respondit ut sequitur.

Ut clarior huiusmodi quindenniorum causa, necnon natura, & qualitas dignoscatur, ex quibus pendet cognitio modi, ac loci eorum solutionis; Illud præcognoscendum venit, quod ex antiquissimo, ac immemorabili Ecclesiæ Catholicæ, Sedisque Apostolicæ usu, introducta fuit in beneficiis ecclesiasticis exactio communium servitorum, ac annatarum, in recognitionem universalis domini, quod Pontifex, & Ecclesia Romana habet omnium Ecclesiarum, & Monasteriorum, ac beneficiorum, ideoque etiam ante tempora Conciliorum, Viennensis, & Constantiensis, hic annatarum usus habetur.

Probatur hoc non solum ex testimonio Antonii Massæ aliàs Gallefi nuncupati, in ejus sermone de Annatis, directo S. Carolo Borromeo, in quo recenset Jo. Andr. alioque antiquos Canonistas qui huiusmodi annatarum, ac servitorum mentionem faciunt, respondendo lis, quæ per Jo. Gersonem aliosque scriptores adversus hanc exactionem, parum fundatè dicuntur.

Sed melius, ac solidius, ex maxima, & necessaria auctoritate Pontificia in Constitut. 17. Pauli III. §. 1. cuius hæc sunt verba præcisa. *Nuper accepimus, quod licet communium servitorum, & annatarum exactio, in recognitionem universalis domini introducta, sit antiquissima, ita ut etiam peritissimè, & probatissimi juris interpretes, qui tempore Concilii Viennensis jam 240. & ultra annis celebrati &c.*

Hinc proinde apud Catholicos in gremio S. R. E. viventes, quærendum non est, quid exteri, vel ex malignitate, vel ex ignorantia, cum privata auctoritate desuper scripserint, dum habemus ad eam expressam, ac litteralem Apostolicam determinationem, quod hæc servitorum, ac annatarum introductio, sequuta fuerit in recognitionem domini universalis Ecclesiæ Romanæ.

Quia verò pariter antiquissimus inolevit usus Apostolicæ Sedis, faciendi Ecclesiarum, & Monasteriorum, ac beneficiorum uniones, ita impediens vacationes, ac personales, seu vitalitatis provisiones, præjudicantes Papæ, ac S. Collegio Cardinalium, aliisque officialibus circa solutionem dictorum servitorum, & annatarum, quæ occasione novarum provisionum facienda esset; Hinc pro huiusmodi damni, ac præjudicii refectione, inolevit etiam antiquus usus solvendi dicta onera, & annatas, pro Ecclesiis, ac beneficiis unitis, singulis quibusque temporibus, cum aliqua varietate, juxta regionum, vel beneficiorum, & Ecclesiarum usum.

Cum autem ex hac varietate plura resultarent litigia, & inconvenientia, idcirco ut his confuleretur, prudenter Paulus II. per ejus Constit. 6. juxta ordinem Bullarii novi, uniformem regulam desuper statuit, atque cum regula fortè desumpta ex dispositione text. in l. hæreditatum, ff. ad l. falcid. ita quandam mediam viam eligendo; præscripsit uniformem tempus 15. annor. Atque ex hoc prodiit istud quindenniorum vocabulum, ut per d. Massam aliàs Gallef. d. serm. seu opusculo de annatis §. fin. & ex eo Lotter. de benef. l. 1. §. 29. à n. 1. ad 7. ubi recenset alias Apostolicas Constitutiones Pii V. & Sixti V. super his quindennis prodictas, Et ex Lotter. Amayden. de stylo Datar. c. 18. §. 4. n. 1. cum seq. Barbos. in Sum. Apost. dec. verbo quindennia collect. 626. Tond. de pens. c. 10. n. 20. Vermigli. conf. 476. & seq. ubi agitur quando hæc obligatio non intret.

Addixit etiam perpetuò Rota Romana antiqua, media, & moderna, ut apud Seraph. dec. 1401. n. 2. & dec. 2410. n. 10. & seq. & nu. 28. super quibus habemus conf. 94. & 95. Spad. l. 2. & dec. 474. n. 19. ac in aliis.

Atque in dictis decisionibus Seraphin. præsertim secundæ, & in dictis conf. 94. & 95. Spadæ, distinguendo ista

quindennia ab aliis quæ per privatos prætenduntur, concorditer firmatur, ut ista quindennia debeantur ex causa onerosa.

His igitur ita constitutis, de consequenti sequitur, planum esse, ut solutio dictorum quindenniorum fieri debeat in Urbe, ex tribus fundamentis, eorum unum sufficeret, multò magis eis simul junctis.

Primo ex dispositione d. Constitutionis Apostolicæ Pauli II. renovatæ, ac ampliatae per plures alias Constitutiones Pontificum successorum, ut supra, quoniam in §. 4. & 5. clarè supponitur huiusmodi solutionem, ac respectivè obligationem, faciendas esse Camerario, & in Camera.

Secundò ex inconcussa usu generali totius Orbis Catholici, ac etiam speciali provinciarum vel regionis de qua agebatur, quod occasione provisionum quæ fiunt de Ecclesiis Metropolitanis, & Cathedralibus, sive de Monasteriis, & Hospitalibus, aut Dignitatibus & Canonicatibus aliisque beneficiis unitis, solvantur annatæ, & servitia in Camera, non autem in partibus.

Quindennia enim debita Cameræ Apostolicæ sunt idem, ac annatæ, & servitia, in nihilo differentia, nisi in nomine, sive in tempore solvendi, quod scilicet annatæ, & servitia variè solvantur juxta contingentias vacationum, quæ longiores, ac breviores esse solent, utpotè pendentes à vita hominum, quindennia verò habent tempus uniforme, ut advertit Massa aliàs Gallefius d. opusculo de annatis §. fin. incip. *Et aiud quoque &c.* & ex eo Lotter. d. l. 1. §. 29. n. 6. Ergo si est unum & idem, intrat axiomata, quod una & eadem res non debet diverso jure censerì, ad vulgat. text. in l. qui ædes, ff. de usu, cap. Barbos. axiom. 74. n. 4.

Et quando etiam constituerent diversam speciem subrogatam loco annatarum seu servitorum, adhuc idem dicendum esset, ex altero pariter vulgari, ac recepto axiomate, ut subrogatum sit ejusdem naturæ quæ est res in cuius locum facta est subrogatio, ex plenè collect. per Gabr. de regul. jur. concl. 2. Barb. axiom. 213. Greg. dec. 115. n. 3. Rot. in Cæsar. august. portionis 16. Junii 1659. coram Alberg. & passim.

Et textiò clarius, attentis etiam terminis generalibus juris communis, quoniam si huiusmodi exactiones fiunt in recognitionem domini universalis Ecclesiæ, ut clare disponitur in d. Constit. 17. Pauli IV. juxta verba superius registrata, ita dicenda sunt species tributi, quod in signum domini, ac subjectionis potius, non consistit in aliqua portione fructuum, sed in pecunia præstari debet Domino, in loco ubi ipse est, non autem in loco rei pro qua tributum solvitur, sive ubi residet vassallus, aut tributarius, ut docet inconcussa praxis totius Orbis, tam recensendo tempora antiqua Romanæ Reipublicæ, aliorumque Regnorum, & Dominiorum, quam etiam moderna, ut videmus præsertim de tributo, quod per Regem Catholicum solvitur Cameræ, vel Sedi Apostolicæ singulis annis pro Regno Neap. cum similibus.

Clarius verò, quoniam neque sumus in tributo, vel annua præstatione, sed magis adaptatè, ac propriè intrant termini laudemii, quod pro re emphyteutica solvitur Domino directo, in casu alienationis, quod per vassallum offerendum est domino occasione petendi consensum, seu novam investituram, ex deductis per Nigr. de laudem. qu. 6. tom. 1. & in sua materia sub tit. de emphyteuf.

Unde propterea, quando bona emphyteutica transeunt ad manus mortuas, adinstar istorum quindenniorum beneficalium, loco laudemii introducta sunt etiam quindennia, ut apud Leon. dec. 77. Tondut. q. benef. 46. n. 5. Font. de pact. claus. 4. gl. 12. n. 23. plenè Rot. dec. 474. & 494. par. 9. rec. & post Marin. resol. quotid. 235. l. 1. & in sua materia sub tit. de emphyt. disc. 50.

Ac etiam (magis ad rem, & proximè) huiusmodi annatæ, ac servitia præstantur Papæ per beneficiatos, tanquam domino universali, adinstar illius partis fructuum, quæ per feudatarium domino debetur in eo anno, quo succedit vacatio feudi, & successivè renovatio, quoniam vassallus tenetur solvere æstimationem fructuum, seu laudemium in recognitionem domini, in ipsius domini domo non autem in domicilio ipsius vassalli, Bald. in leg. final. numer. 8. Cod. de condit. inser. & feudistæ communiter, de quibus plenè Carpan. in tractat. de Relevio par. 1. quest. 3. & 4. cum seq. ubi de solutione relevii Regni utriusque Siciliae subrogati loco dicti laudemii, seu recognitionis debita domino pro renovatione, & de quo relevio plenè agitur etiam apud Prat. observat. 8. & 9. & sub tit. de feud. disc.

disc. 28. Et de dicta obligatione vassali adeundi dominum, eique solvendi in propria domo juxta dictam doctrinam Bald. Surd. de aliment. tit. 4. quest. 16. num. 6. & ceteri communitur, talisque est notoria, & inconcussa praxis totius Orbis.

Et hic videtur casus noster præcisus, quod scilicet quemadmodum mortuo feudatario, in renovatione, seu provisione novi feudatarii dominus pro recognitione exigit fructus illius anni, vel aliam præstationem, ita à pari, quoniam feudum quoque beneficium dicitur, atque Beneficialitate utuntur terminis feudibus, vel Feudistæ terminis beneficialibus, ut apud Rosental. cap. 6. conclus. 76. num. 4. Bellon. junior. de jur. accresc. cap. 6. quest. 37. num. 68. & seq. & num. 76. Rovit. pragmat. 1. de tit. ul. abus. num. 80. cum sequent. & advertitur pluries sub tit. de feud. præsertim disc. 7. & 8. Ita etiam comprobantur communi observantia, tam in laudemis, seu in recognitionibus domini directi pro feudo, vel emphyteusi, quam etiam in beneficiis, occasione novarum provisionum ut supra; Igitur jungendo simul Constitutiones Apostolicas, illam præsertim Pauli II. necnon generalem dispositionem juris, generalemque observantiam, ac etiam observantiam particularem omnium quindenniorum, quæ Cameræ solvuntur, ex omnibus Mundi partibus, ita videmur esse in casu indubitabili.

Neque alicujus momenti videbatur præsentia observantia contraria, quod scilicet quandoque Sacrum Collegium commiserit alicui Ministro Apostolico hujusmodi exactiorem; Itud enim objectum satis de plano cessat; Tum quia de tali observantia non constat; Tum etiam quia cum ex præmissis versemur in casu claro, ac indubitabili, ut solutio fieri debeat in Urbe, non intrat observantia interpretativa, sed præscriptiva, quæ indiget formalibus requisitis præscriptionis, ut ita distinguendo bene habetur apud Barbof. in l. post dotem pest. numer. 47. & sequent. ff. solut. matrim. Et de eadem distinctione inter observantiam interpretativam, & præscriptivam, quodque in claris non intrat prima, sed altera quæ indiget requisitis formalibus præscriptionis, bene apud Rot. dec. 319. num. 2. cum seq. & num. 15. cum sequent. & dec. 351. num. 7. & 8. par. 6. rec. & in aliis frequenter, ac satis bene ad rem, & in terminis, Rot. in Capuana pensionis coram Verospio dec. 430. n. 3. p. 4. rec. & pluries sub tit. de pension.

Abolutum autem est, verificari non posse formalis præscriptionis requisita, Tum quia versamur in actu facultativo, in quo juxta satis vulgaria principia, non datur præscriptio nisi prævia prohibitione, ac subsequuta acquiescentia, collect. per Gabr. de præscript. conclus. 10. & communiter, cum sit principium satis vulgare; Tum etiam quia, si forte aliqua deputatio ad fuit gratia indulgentiæ, ac majoris commoditatis, illa fuit Cardinalis Camerarii Sac. Collegii, vel alterius officialis, non autem totius dicti Sac. Collegii, cui factum officialis vel administratoris præjudicare non potuit, ut satis bene ad rem d. dec. 430. nu. fin. par. 4. rec.

Et nihilominus quando etiam fuisset facta deputatio ab ipso Sacro Collegio, neque sufficeret, quoniam ut supra dictum est, ista exactio debetur Papæ in recognitionem domini, istam verò partem hujusmodi emolumentorum applicavit S. Collegio Cardinalium, aliisque officialibus, demandata ipsi Collegio, tanquam inter officiales digniori, simplici administratione, & consequenter intrat eadem ratio, quod gesta per administratorem præjudicare non possunt domino absque ejus scientia, & consensu.

Quinimò quod neque positive gesta per ipsosmet prædecessores Pontifices attendi debeant, ac præjudicare possint in hac materia quindenniorum, in individuo deciditur in dict. Constitut. 17. Pauli IV. §. 8. in princip. ibi, Nos considerantes præfatum Eugenium prædecessorem, per ejus litteras successoribus suis Romanis Pontificibus, cum par in parem non habeat imperium, & per consequens Collegio Cardinalium, & officialium Romanæ Curie causam ab ipsis Romanis Pontificibus habentibus, præjudicare non potuisse, & propterea jus nostrum, & Collegii ac Officialium prædictorum illæsum remansisse, ac litteras Leonis, & Clementis prædecessorum hujusmodi, cum contra ordinationes, statuta, decreta, & declarationes Pauli, & Julii II. prædecessorum hujusmodi, ac causa non cognita, & non vocatis, nec auditis quorum intererat, emanaverint, & per eas jus tertii contra tenorem Constitutionum per eos editarum manifestè tollatur, effectum sortiri non debere.

Hinc proinde de plano etiam resultat, solutionem faciendam esse in scutis auri currentibus in ipsa Urbe, & in quibus hujusmodi annatarum, ac servitorum, omniumque emolumentorum Cameralium solutiones fieri solent etiam pro expeditionibus provisionum quæ sunt pro Ecclesiis, monasteriis, & beneficiis istius provincie seu religionis, absque principio dubitandi, potissimè ob affluentiam scutorum auri, qui promptè, ac satis commodè habentur, unde propterea non intrat illa difficultas, quæ cadere solet in pensionibus Ecclesiasticis solvendis in loco beneficii, ubi non habeatur copia scutorum auri, vel alterius monetæ, in qua facta sit pensionis reservatio, quo casu de æquitate admittitur debitor ad solvendum in moneta regionis, in ea tamen quantitate, quæ adæquet ipsos scutos auri, seu aliam speciem monetæ, in qua constituta est obligatio, ex plenè deductis per Larream dec. 21. cum seq. Rot. dec. 688. p. 4. divers. cum aliis de quibus infra; Sed hæc difficultas (ut dictum est) in Urbe non cadit.

Et consequenter, omninò extranea pariter remanet quæstio resultare solita ex alteratione valoris monetæ, quæ sequatur inter tempus obligationis, ac illud solutionis, quoniam scutis auri stamparum, in quibus ista solutio faciendâ est, pro toto tempore, de quo est controversia, nullam alterationem receperunt, sed idem est valor nunc, ut erat de tempore quo solutiones quindenniorum fieri debuerunt.

Cæterum quatenus pertinet ad præfatum articulum, ad intelligentiam doctrinæ Bartoli in leg. Paulus numer. 4. ff. de solution. Quamvis apud antiquiores ista reputata esset quæstio involuta, attamen hodiè reddita est nimis plana, ita ut in foro non videatur amplius mereri disputationem, cum vulgari distinctione deducta ex eadem doctrina Barthol. quod; Aut agitur de moneta imaginaria, & attendatur tempus obligationis; Aut de moneta vera, & quæ licet etiam cum difficultate haberi potest, ejusque augmentum, vel decrementum non provenit ab aliqua qualitate extrinseca, melioris, vel deterioris ligæ, sed est intrinsecum ratione temporis, & ob auctum, vel diminutum valorem auri, seu argenti, & tunc ipsa moneta, qualis qualis sit solvenda est, atque ad summum, aliud debitori non indulgetur, nisi concurrente difficultate habendi ipsam speciem, ac solvendi æquivalentiam in alia moneta magis currenti, ut cæteris relatis, Afflict. decis. 194. bene Gemma dec. Lusitan. 374. num. 1. Larr. d. dec. 21. cum sequent. Rot. dec. 886. & 688. par. 4. divers. Pen. dec. 5. Gregor. dec. 42. Buratt. dec. 626. & 790. Dunozett. sen. dec. 139. & in aliis plene congestis per Add. ad dec. 67. n. 2. 1. & seq. & n. 7. 1. & seq. p. 9. rec. Et in terminis notabilis alterationis monetæ sequuntur in Insula Melevitana habetur in Melevitana quinque Canonicatum 4. Aprilis 1661. coram Alberg. Decano, de qua sub tit. de Regal. disc. 126. ubi, & in duobus disc. ibi proxime seq. de materia, ac etiam sub tit. de pens. & sub tit. de cred.

Adeoque id procedit, quod etiam si exprimeretur valor scutorum auri ad rationem tot juliorum, vel carolenorum profecto, adhuc tamen id censetur stare demonstrative, ac non tollit obligationem solvendi ipsis scutis auri, vel eorum æquivalentia, habita etiam ratione augmenti, ut bene in dict. Capuana pensionis cor. Verospio dec. 430. n. 2. p. 4. rec.

Neque præsentia observantia (quatenus adesset) obstare possent; Tum quia illa esset procuratoris, vel ministri, qui non potest præjudicare principali, ut in puncto d. dec. 430. num. fi. p. 4. rec. Tum quia agitur de præjudicio ipsius Sedis Apostolicæ, ut supra dictum est, occasione præsentis observantia super loco.

Ac demum quia, cum certum, & clarum sit, debitum esse in scutis auri, hinc observantia tanquam in re clara non attenditur, ut punctualiter apud Dunoz. Senior. d. dec. 139. n. fin. & d. dec. 430. n. etiam fin. par. 4. rec.

Atque ita sæpissimè judicatum fuit, non solum per Rotam, sed etiam per Sacram Congreg. S. Officii universalis Inquisitionis de anno 1656. in una Melevitana super pensione solvenda per illum Episcopum illi Inquisitori, in scutis auri, non obstante longhissima observantia solvendi in moneta illius Insulæ, & deinde in una Imol. super alia perpetua pensione solvenda per illum Episcopum illi Inquisitori, non obstante, quod ferre per annos 70. & ultra soluta esset ad rationem librarum, ac monetæ Regionis in longe minori summa, & sæpissimè, quia est hodiè principium absolutum, de quo d. disc. 126. cum duabus seq. sub tit. de Regal. & d. tit. de pension.

Solutiones enim annatarum, omnesque expeditiones Data-

Solutiones enim annatarum, omnesque expeditiones

Solutiones enim annatarum, omnesque expeditiones

Solutiones enim annatarum, omnesque expeditiones

Dataria, & Cancellaria Apostolicae sunt in dictis scutis auri de Camera, qui antiquitus constituebantur ex quadam moneta aurea, quæ nuncupabatur ducatus, ex eo quia introduci cepit de tempore quo, scisso in his partibus Romano Imperio dominatio Urbis cum ejus districtu, seu adjacentibus sub Longobardis, vel Ghotis nuncupari solebat sub nomine Ducatus Romani, ut advertunt Gomef. de reg. valor. g. 9. Fenz. ad Stat. c. 179. nu. 146. & seq. Ista verò species scutorum ob introductionem aliorum scutorum auri breviorum, seu minoris valoris, nuncupari cepit scutus largus, ut in specie de isto scuto largo ad differentiam aliorum scutorum minoris valoris, illius præsertim qui dicebatur navicella habetur dec. 149. n. 2. & seq. p. 2. recent. Verùm & ista species scutorum largorum aliàs ducatorum aurei, qui in Urbe antiquitus cludebantur, adhuc in rerum natura existit, quamvis nimium rari sint, conservati per antiquarios profitentes habere monetæ antiquas numismata ænea, seu aurea, & argentea, ut in disputatione habita in Tribunali Vicarii in una Romana census pro Monasterio Sanctæ Mariæ Novæ de Urbe, occasione agendi in qua specie monetæ, seu in qua summa monetæ currentis faciendâ esset extinctio census impositi in istis scutis auri largis, plures ex eis reperti fuerunt, factaque eorum peræquatione cum scutis currentibus, quos dicimus stamparum, detectum est eorum valorem esse majorem istis modernis, ac usualibus in uno julio, ac etiam plus, Ideoque ex hoc inolevit usus, quod ducati Cameræ constituuntur ex uno scuto aureo stamparum, & uno julio monetæ pro suppletionem valoris dicti antiqui ducati; Ideoque moneta quæ est in obligatione, non est imaginaria, sed vera in rerum natura existens, & consequenter de plano intrat dicta theoretica, ut solutio fieri debeat, vel in ipsa moneta, vel ubi cum difficultate haberi potest, in æquivalenti, habita etiam ratione augmenti intrinseci, ut etiam de hac materia locis citatis.

ANNOT. AD DISC. LXXXIX.

DE IISDEM QUINDECIM DE QUIBUS AGITUR IN PRÆSENTI DISC. HABETUR IN HOC TIT. DISC. 139.

De valore Beneficii, de cuius provisione agitur; Ac etiam de valore obtentorum tam ad effectum justificationis, & executionis gratiæ, quam ad effectum nullitatis provisionis, vel pensionis impositæ super beneficio.

S U M M A R I U M.

- 1 DE dispositione Regulæ 55. de valore.
2 Distinguuntur diversæ inspectiones cadentes in materia.
3 Valor obtentorum non est narrandus, & justificandus, quando provisus non vult retinere.
4 Quod valor obtentorum non sit exprimendus in gratia motu proprio, & de ratione.
5 In principali provisione etiam motu proprio requiritur expressio valoris obtentorum.
6 Valor in gratia ad supplicationem probatur per probationes tales quales.
7 In gratia provisionis omninò necessaria est expressio valoris.
8 Etiam si agatur de beneficiis non excedentibus 24. & de ratione.
9 Ac etiam si agatur de provisione motu proprio.
10 In istis motu proprio non est necessaria justificatio.
11 Quod in provisionibus legatorum, & Nuntiorum.
12 Non requiritur expressio, vel justificatio valoris in provisionibus Ordinariorum, & de ratione.
13 Debet exprimi, & probari valor fructuum certorum non autem incertorum, & distributionum.
14 Distinguuntur fructus incerti, & distributiones ad certos effectus.
15 De stylo, seu concordatis non exprimendi valorem nisi in 24.
16 Declaratur ad quem effectum procedant styli, vel concordata.
17 De stylo Dataria substinendi valorem pro sexta parte.
18 De probatione imperfecta, & adminiculativa sufficient. pro litterarum executione, & de speciebus probationi.
19 Probationes debent percutere tempus gratiæ.
20 Non est opus, ut in probatione per non excessum testes

- deducant onera.
21 Quid ubi colligens eandem expressionem fecerit.
22 Probatio per ascensum non concludit non excessum, & quomodo concludat, & contra probatio per non excessum non concludat ascensum.
23 De justificatione non excessus valoris in provisionibus Nuntiorum Hispania, vel aliorum quibus incumbat.
24 De rigurosa probatione decennali, ubi agitur de defectu valoris per objectum.
25 Quod admittatur, vel non admittatur conjunctio probationum imperfectarum.
26 Quod in criminalibus etiam ad effectus civiles probationes debeant esse claræ, & conclusives.
27 De causis excusantibus malam expressionem valoris.
28 Taxa librorum Cameræ non excusat.
29 Quid de clausula cum facultate augendi &c.
30 De regula 65. circa dictam clausulam.
31 De stylo sustinendi pro sexta parte.
32 Quando frequentius de valore agatur.
33 De multis diversis speciebus pensionum.
34 Distinguuntur plures species pensionis reservatæ in quantitate sub expressione valoris etiam in quantitate.
35 Reservatio pensionis motu proprio non indiget justificatione valoris.
36 Acceptor beneficium gravatum pensione non excusat, ob tenuitatem factam.
37 Reservatio pensionis cum narrativa valoris per ascensum ad supplicationem eget justificatione valoris.
38 De differentia inter pensionem voluntariam beneficio pleno, & alteram ex causa resignationis, & de conclusionem quod falsitas in parte viciet consensum.
39 Relevat ab onere probandi consensus titularis.
40 Non tamen contra successorem.
41 Quid ubi successor in sua impetratione narravit valorem, vel pensionem.
42 Ubi pensionarius est in possessione exigendi, ista in eodem possessore relevat ab onere probandi.
43 Etiam contra successorem.
44 Sed possessio non suffragatur in petitorio.
45 Nisi agatur de possessione 30. annorum.
46 Quid de pensione reservata cum clausula dummodò mille, seu centum, quæ faciat conditionem.
47 Quid operetur consensus titularis, ubi agitur de pensione reservata cum dicta clausula dummodò.
48 De moderna cautela, quod titularis asserit se informatum.
49 De reservatione cum clausula, dummodò, supra certa quota.
50 Quando etiam accedente clausula, dummodò, reservatio sit pura, & non requiratur justificatio.
51 Quomodo dignoscatur, an clausula, dummodò, faciat conditionem necnè.
52 An existentia aliarum pensionum probetur per narrative in litteris.
53 Quomodo debeat esse probatio valoris pro justificatione reservationis pensionis.
54 Valor est difficilis probationis.
55 Distinguuntur casus, & primò de justificatione faciendâ per pensionarium pro executione gratiæ puræ.
56 De altero casu justificationis faciendæ etiam per pensionarium pro sustinenda reservatione.
57 De distinctione inter pensionem voluntariam beneficio pleno, & alias reservationes.
58 De probatione valoris per titularem ad effectum congrue.
59 De probatione faciendâ per titularem ad impediendam translationem ultra medietatem fructuum, ut requiratur probatio per decennium.
60 Contrarium, quod non agitur de probatione objectiva, & quid disponat Constitutio Urbani VIII.
61 De rigurosa probatione objectiva faciendâ per titularem pro annullatione pensionis.
62 Quomodo debeat fieri probatio, & quid debeat concludere distinguuntur requisita.
63 Testes debent esse bene informati de bonis.
64 Debent reddere bonam causam scientiæ non autem de proprio iudicio, vel credulitate.
65 Ubi sunt satis informati, non tenentur allegare causam scientiæ.
66 Minusque ad coarctationem negativæ alias necessariam.
67 Debent deponere deductis oneribus, & expensis quod declaratur.

- 68 De aliis speciebus probationis, vel de adminiculis, puta de libris capituli, de locutionibus &c.
- 69 Distributiones quotidianæ aliæque incerta non veniunt sub valore.
- 70 Quando emolumenta incerta obveniunt ex obligationibus reputentur tanquam certa, & n. 73.
- 71 Anniversaria non veniunt sub valore.
- 72 Declaratur, & in specie de quarta funerali, aliisque iuris parochialibus.
- 73 De eodem de quo n. 70.
- 74 De emolumentis jurisdictionis, distinguitur.
- 75 An domus rectoris, vel domus Canonialis veniat in valore.
- 76 Quid de domibus canonicalibus.
- 77 De muneribus, an veniant in valore distinguitur.
- 78 De Cappellanis, & legatis piis in ipsa Ecclesia, an veniant in valore.
- 79 De oneribus & expensis deducendis, necne à valore.
- 80 Distinguantur onera, quæ sint necessaria, & quæ voluntaria deducenda, necne.

DISC. XC.

1 **D**isponente Regula 55. Cancellariæ, ut in quibuscumque gratiis, & provisionibus de beneficiis quomodocumque vacantibus, verus annuus valor, secundum communem estimationem, exprimi debeat, sub decreto annullativo gratiæ, huic proinde de hac materia valoris frequenter in foro dubitari contingit, tam super illius justificatione ad effectum executionis gratiæ, quam ad effectum impetrationum, quæ ex isto capite malæ expressionis fieri solent, Ac etiam frequentius, ad effectum pensionum, quibus beneficia gravari solent; Ideoque pro clariori materiæ notitia, tres constituendæ veniunt inspectiones; Primò scilicet in ordine ad justificationem pro executione gratiæ; Secundò in ordine ad eisdem gratiæ validitatem, vel invaliditatem, vel ob defectum potestatis collatoris restrictæ ad certum valorem; Vel occasione impetrationum, quæ ex falsa expressione valoris fieri solent; Et tertio in ordine ad pensiones, cum supposito certi valoris reservatas.

Prima inspectio subdividenda est inter valorem obtentorum, ac illum ipsiusmet beneficii, de cuius provisione agitur.

Obtentorum valor neque exprimendus est, neque justificandus, quamvis expressus fuerit, quoties provifus se offert paratum illa dimittere, cum utraque necessitas percuriat illorum retentionem, quia non curata, cessat omnis questio, ut clarè disponitur in eadem Regula 55. in fin. Rota dec. 20. de Præben. in nov. Seraph. dec. 1393. & 1470. utrobique nu. 2. Greg. & Adden. decif. 84. n. 4. & 9. dec. 168. nu. 11. p. 10. rec. bene in Clusina benef. 29. Aprilis 1650. cor. Bichio S. fin. & in aliis frequenter Lotter. lib. 3. q. 20. n. 71.

Ubi verò vult retinere, tunc iste valor est exprimendus, ac justificandus, quoties agitur de gratiis ad partis supplicationem, non autem de illis motu proprio; Quamvis enim Regula moderna, juxta additionem factam à tempore Gregorii XIII. citrà, disponat de valore etiam in gratiis motu proprio, quod non continebatur in Regulis antiquis; Attamen id intelligitur in ipsa gratia principali super provisione beneficii, non autem super obtentis, ut bene firmatur apud Seraphin. dec. 911. ubi num. 5. bona assignatur ratio, quod dum Papa motu proprio confert beneficium, non tenetur divinare, an ille cui confert alia obtineat necne, cui rationi aliam addo, quod provifus motu proprio, dici non potest in culpa dum est ignarus, quid Papa motu proprio face-re velit.

Et quamvis ista ratio congruat etiam ipsi principali provisioni, attamen, ut in eadem decif. Seraphin. advertitur, contrarium recipiendum est, ex eo quod Regula ita expressè disponit, attendenda verò est in solo casu de quo loquitur, ad alterum non extendenda, Aliqua etiam differentia ratione militante, quod de ipso beneficio vacante Papa notitiam habere potest ab ipsis Dataris officialibus, vel similiter informati, à quibus, vult si potes informari, sed hanc informationem habere non valet de obtentis, quæ ipsis etiam officialibus ignota sunt, cum dicta decif. Seraph. proceditur apud Duran. decif. 197. nu. 2. cum seq.

Ubi verò agitur ad partis supplicationem, tunc licet, tam expressio, quam justificatio, requirantur attamen sufficit justificatio talis qualis, etiam per semiplenas, ac mi-

nores probationes, vel per unicum testem, aut simplex adminiculum, quod sit in genere suo perfectum Lotter. d. q. 20. lib. 3. nu. 67. Greg. & Adden. dec. 78. nu. 4. & dec. 89. nu. 6. decif. 236. nu. 6. par. 7. rec. dec. 357. nu. 8. par. 10. & in aliis adeo ut rari sint casus, in quibus defectus probationis valoris obtentorum, impedit executionem, vel causet nullitatem gratiæ, ita ut aperiat locum impetrationi, ut sæpè contingit circa valorem ipsius beneficii, de cuius provisione agitur.

Quò verò ad dictum valorem beneficii quod confertur, & sic in ordine ad justificationem ipsius gratiæ principalis, indubitatum est, necessariam esse expressionem veri valoris, sub pœna annullationis gratiæ, ob litteralem dictæ Regulæ 55. dispositionem, istaque conclusio seu regula plures recipit ampliaciones.

Primò scilicet, ut expressio veri valoris ad præscriptum Regulæ fieri debeat, etiam in beneficiis non excedentibus summam ducator. 24. auri de Camera pro quibus non solvitur annata; Licet enim aliqui crederint Regulam prædictam inductam esse pro jure, ac interesse annatarum, quod licet obiter dicatur in dicta dec. 167. Duran. n. 6. quæ est repetita dec. 212. n. 7. p. 5. rec. & consequenter tanquam ex cessante ratione non videatur necessarium, cum pro hujusmodi beneficiis non soluta annata, Contrarium tamen est verius, ac in praxi receptum, quoniam talis expressio non desideratur solum dicta causa, sed etiam ex altera, ut Papa notitiam habeat qualitatibus beneficii, ut bene Rot. dec. 184. p. 3. divers. lib. 2. replicata dec. 185. eadem p. 3. lib. 3. Talisque est inconcussa praxis, ob aliàs deficientem voluntatem Papæ, qui beneficia infra duodecim, vel decem de facili concedit clericis, vel curialibus petentibus, non autem ea, quæ sunt ultra 12. magis verò si ascendunt, vel approximant ad 24. quæ reservari solent pro familiaribus, imò hodie ob beneficiorum diminutiones, reservantur etiam Cardinalibus, vel qualificatis Prælatibus.

Ampliatur secundò, etiam in gratiis & provisionibus motu proprio, in quibus de jure talis expressio non requirebatur, inducta per modernas Regulas à temporibus Gregorii XIII. citrà, ex deductis per Seraph. dec. 911. & advertitur supra occasione obtentorum.

Cum ea tamen differentia inter provisiones motu proprio, ac alias ad supplicationem, quod in prima specie sufficit sola expressio absque necessitate justificationis, quæ necessaria est in altera specie provisionis seu gratiæ ad supplicationem, ut ita distinguendo Seraph. d. decif. 951. Duran. decif. 145. & clarius decif. 167. repetita decif. 212. par. 5. decif. 191. eadem part. 5. apud Dunozett. decif. 579. num. 2. & frequenter.

Tertio ampliatur etiam in gratia Legati Burat. dec. 162. num. 9 & 390. num. 9. Et quamvis aliqui ponderent pro ampliatione necessitate narrativæ, ac justificationis in provisionibus Nunciorum, attamen malè id consideratur per viam ampliationis hujus Regulæ de valore, quoniam hæc necessitas non provenit à Regula, sed à restrictiva, seu conditione contenta in facultatibus Nunciorum, ex iis, quæ occasione facultatis Nuncii Hispaniarum habentur in præcedentibus.

Eadem Regula limitatur primò in provisionibus Ordinariorum, quæ neque dictam expressionem exigunt, neque justificationem tam circa valorem quam circa alia ex triplici ratione; Primò scilicet, quia Regula de illis non loquitur, neque in eis viget ratio jurium Annatarum; Secundò quia provisiones Ordinariorum fiunt motu proprio; Et tertio, quia cum Ordinarii teneantur, ac soleant singulis annis visitare, ac peragere diœcesim, præsumuntur informati de statu & qualitate beneficiorum, ut decif. 585. & 567. part. 5. recent. Buratt. & Adden. 484. ubi concordantes.

Limitatur secundò, ut solum exprimi debeat, ac sufficere justificari valor certus fructuum, non autem distributionum quotidianarum aliorumque incertorum, ex deductis per Gregor. & Adden. dec. 540. Buratt. & Adden. 13 dec. 255. Adden. ad dec. 576. p. 4. rec. tom. 3. Rot. in rec. dec. 79. n. 2. p. 4. Undè propterea resultat, quod nimium pingues, ac insignes Canonicatus Ecclesiæ Toletanæ, ac etiam Basilicarum Urbis, ac plurium Ecclesiarum Germaniæ, impetrantur cum sola narrativa valoris per non excessum, ut dec. 296. n. 3. p. 2. dec. 14. n. 30. p. 12. rec. & frequenter absq; difficultate, quæ nulla cadit ad hunc effectum expressionis valoris pro satisfaciendo huic Regulæ quamvis distributiones proveniant ab anniversariis & oblationibus, aliisque omnino incertis fructibus, ac redditibus ita pro majori servitio

14 vicio & cultu laudabiliter ad formam distributionum redactis, quoniam hæc distinctio percipit alios diversos effectus, illum præsertim concessionis jurispatronatus ex causa augmenti dotis ad regulandam naturam concessionis, an dici debeat ex justitia & causa respectiva, vel potius ex gratia & privilegio, ex quo pendet, an cadat necne sub derogationibus, ac reservationibus Apostolicis, ex iis, quæ habentur pluries in sua materia simul de jurepatronat. præsertim in Lucana Prioratus discurs. 10.

Tertio limitatur, ubi de stylo, vel ex concordatis Germaniæ, seu aliàs, beneficia alicujus regionis, vel provinciæ narrari solent uniformiter per non excessum 24. tunc enim alia expressio, vel justificatio valoris non requiritur quamvis revera ille esset major unde propterea omnia beneficia in Gallia, quoties non sunt concistorialia, exprimuntur per dictum non excessum 24. Buratt. d. dec. 255. nu. 14. & dec. 303. n. 4. Et de beneficiis Germaniæ, decif. 202. nu. 8. p. 4. rec. & dec. 576. eadem p. 4. tom. 3. dec. 69. num. 3. & 4. par. 12. ubi allegantur concordantes.

15 Quod tamen intelligitur ad effectum substinendi impetrationem Apostolicam, ac etiam non subiacendi oneri solutionis annatæ, secus autem ad alios effectus, ad illum præsertim facultatum, quæ dantur Academicis, vel universitatibus, vel aliis inferioribus, nominandi ad beneficia certum valorem non excedentia, cum tunc dicta necessitas intret, non ex dicta Regula, sed potius ex eadem ratione, quæ ponderatur in facultatibus Nunciorum, ut advertitur d. decif. 576. num. 7. & seq. part. 4. rec. tom. 3.

16 Posita regula super dicta necessitate narrandi, ac justificandi respectivè; Quatenus pertinet ad defectum narrativæ, ex Dataris stylo substinetur in sexta parte Cavalier. dec. 363. n. 3. Buratt. dec. 826. n. 4. decif. 443. nu. 1. p. 2. rec. apud Celf. dec. 175. n. 3. ubi allegantur dec. 182. n. 4. & 327. nu. 7. apud Mantic. cum aliis per Lotter. lib. 3. qu. 20. nu. 65. Aquilana jurispatronatus 1. Julii 1650. S. justificatio in fine coram Melio.

17 Ad istum autem effectum simplicis justificationis narrativæ pro executione gratiæ, ac litterarum, sufficit, (ubi agitur de expressione per non excessum) etiam imperfecta, & qualis qualis probatio, puta per testes de publica voce & fama, Greg. dec. 35. Duran. decif. 38. Buratt. & Add. decif. 493. Royas decif. 337. nu. 2. Otthob. decif. 172. num. 7. in rec. decif. 156. nu. 3. par. 12. & decif. 62. nu. 8. p. 10. & frequenter.

Item per testes de crudelitate, Duran. decif. 38. num. 4. Vel per unicum testem cum adminiculis, Mantic. dec. 193. Duran. dec. 172. num. 4. Greg. dec. 143. num. 2. Add. Buratt. dec. 493. Caval. dec. 23. nu. 3. & dec. 517. nu. 15. rec. decif. 137. nu. 14. par. 10. Aut per similes imperfectas seu adminiculas probationes species, adeo etiam extrajudicialis notitia executoris quodque sufficiat.

18 Quoties autem probatio fit per tres, sed etiam per alios modos debet percutere tempus gratiæ ex deductis per Lotter. l. 3. q. 20. n. 56. Ita tamen quod tempus intelligatur moraliter non autem physicè, ac præcisè, quod scilicet non deponant de tempore diverso, vel remoto ex quo alteratio sequi potuerit, ut advertitur per Lotter. ubi supra nu. 57. & seq.

19 Neque in hac specie requiritur, quod testes deponant deductis oneribus quoniam si his non deductis valor non excedit, multo minùs excederet facta eorum deductione Lotter. d. lib. 3. qu. 20. nu. 88. Mant. dec. 138. num. 2. Royas dec. 337. num. 4. in recent. decif. 62. num. 12. & seqq. part. 10. & frequenter.

20 Probatur etiam, si alter colligans eandem valoris expressionem fecerit, Gregor. dec. 143. nu. 1. Burat. dec. 931. & quotidie. Ac etiam ut supra per alias similes species, super quibus certa & determinata regula dari non potest, cum materia probationum dicatur arbitraria, ex facti qualitate regulanda; Potissimum verò ad hunc effectum justificationis litterarum, in quo satis leviter, ac benignè proceditur, cum non intret ille rigor probationis per decennium, de quo infra, ubi scilicet agitur de probatione objectiva, ad effectum impugnandi gratiam, vel pensionem, ut dec. 62. p. 10. rec. nu. 13. & quotidie, cum omnia hæc sint principia hodie recepta, & plana.

21 Probatio autem per ascensum non concludit non excessum; Non enim ex eo quod dicitur beneficium fructare centum, exindè resultat probatio, quod dictam summam non excedat, Gregor. & Adden. decif. 13. num. 5. & decif. Card. de Luca Lib. XII,

353. nu. 4. & 16. Otthobon. dec. 321. num. 4. Duran. & Aden. dec. 760. nu. 7. & 941. nu. 4. nisi ascensus esset limitatus, quia nempe dicitur, tanti solum fructus importare, cum tunc ista affirmativa ita limitata, seu coarctata, implicitem negativam continere dicatur; Et è contra, per non excessum non concludit ascensum, Dunozett. decif. 880. num. 7.

Quo verò ad secundam inspectionem; super defectu valoris, qui fit in quæstione tanquam objectum pro nullitate provisionis, illa pariter subdividitur inter provisiones Nunciorum, aliorumque inferiorum collatorum, qui limitatam potestatem habent conferendi beneficia certum valorem non excedentia, ut est facultas Nuncii Hispaniarum conferendi non excedentia 24. seu est etiam illa aliarum universitatum, & Academiæ Germaniæ, ex indultis Apostolicis nominandi ad non excedentia centum, cum similibus; Et provisiones Apostolicas, in quibus valor narratus fuerit diminutus; unde intret nullitas resultans ex Regul. 55.

22 Primo casu, quamvis valor spectato effectu deducatur tanquam objectum, atque ejus excessus sit fundamentum gratiæ impetrantis beneficium à Sede Apostolica, tanquam non cadens sub facultatibus dicti inferioris collatoris, Attamen non est onus impetrantis Apostolici justificare valorem per excessum, sed est onus provisi ab inferiore illum probare per non excessum, tanquam fundamentum potestatis sui auctoris, dictaque probatio debet esse concludens, & perfecta, ut in specie collationis Nuncii Hispaniarum, Otthob. dec. 172. & 221. & dec. 512. par. 3. rec. dec. 357. par. 10. dec. 238. par. 12. Et de provisione facta per inferiorem habentem indultum in non excedentibus 100. ducatos in superius allegata dec. 576. part. 4. rec. 10. 3. atque occasione agendi de collatione facta per Nuntium Hispaniarum habetur supra disc. 26. ubi latius de hac materia.

In altera verò casu, in quo agatur de nullitate provisione Apostolicæ in vim Regulæ de valore ob istius falsam expressionem, quæ propterea fit causa vacationis, ac fundamentum intentionis impetrantis, tunc valor exigit plenam, & concludentem probationem, quæ percipiat integrum decennium, nempe per quinque annos antea & quinque postea, juxta rigorosam praxim, quæ vulgo tribuitur Sarnensi, quam sequitur Rota, ut apud Achil. decif. 24. de probat. dec. 189. nu. 4. p. 1. divers. Seraph. dec. 485. nu. 1. cum aliis per Lotter. d. q. 20. lib. 3. n. 89. Add. ad Buratt. dec. 538. n. 22. in fin. Non per hoc enim quod in uno, vel duobus annis beneficium plus vel minus fructaverit, exindè resultat quod tanti fructet; Neque ex eo, quod de tempore impetrationis factæ ex capacitate istius nullitatis appareat esse majoris valoris inferri potest ad invaliditatem provisionis, seu falsam narrativam, cum id provenire potuerit ex augmento extrinseco, ut ex Oldrad. Felin. & aliis advertitur in d. dec. 24. Achil. de probat. in fin. & propterea exigitur probatio, per quinquennium antecedens; atque circa istam rigorosam speciem probationis Beneficialistæ concordant, quoties agitur ad istum effectum nullitatis ipsius principalis provisionis, cum discordantia sit, quando etiam valor deducatur per viam objecti ad effectum impugnandi pensionem, ut infra inspectione sequenti.

Item licet sine dubio ad effectum justificationis gratiæ, juxta præcedentem inspectionem, vel etiam, non improbabiler ad effectum substinendi pensionem, admittatur conjunctio plurium imperfectarum probationum, quæ tamen in suo genere sint perfectæ, ut supra, & infra, ad dictos alios effectus; Attamen ad istum id non admittitur, quoniam cum agatur de materia formaliter objectiva, tanquam de delicto inductivo gravis pœnæ formalis amissionis beneficii, requiruntur probationes omnino perfectæ, & concludentes, quæ redoleant fraudem, ut in delictis requiruntur, Lotter. ubi supr. n. 90. Mantic. dec. 220. n. 1. Caputaq. dec. 280. & 381. p. 2. Quodque probatio debeat esse luce meridiana clarius, & non detur ista conjunctio, in specie Lotter. d. q. 20. nu. 96. ex regula generali, quæ constituitur in criminalibus apud Caputaq. dec. 8. p. 2. ubi quod id procedat, etiam si de crimine agatur in civilibus, quod etiam ad aliud propositum sequentis inspectionis advertitur per eundem Lotter. l. 1. q. 43. n. 21.

23 Debet præterea cessare omnis causa, quæ excuset culpam seu dolum, quæque sunt causa; Primò locaciones; Secundò publica vox & fama; Et tertio similis expressio prædecessoris Rota dec. 184. p. 3. divers. l. 2. repetita dec. 185. eadem p. 3. lib. 3. Add. ad Greg. dec. 490. in fin. Lotter. d. lib. 3. qu. 20.

qu. 20. num. 101. cum seq. qui bene advertit quod propterea rari sunt casus quod impetrantes certo modo ex isto capite beneficium obtineant; & habetur supra in Trojana disc. 72.

28 Taxa vero in libris Cameræ sola & de per se non excusat, Gregor. dist. dec. 490. Prout neque excusat clausula in supplicatione apponi solita cum facultate augendi &c. 29 quia cum sit facultativa nihil operatur, nisi facultas deducatur ad exercitium in integra, potissime vero ubi litteræ sunt expeditæ, cum tunc facultas dicatur consumpta, Mant. dec. 290. nu. 5. dec. 108. num. 11. & 12. part. 10. recent. ex Put. dec. 94. lib. 3. Lotter. d. q. 20. lib. 3. num. 65. Gerunden. beneficium 14. Maii 1629. §. fin. coram Pirovano, cum aliis deductis, & in d. Trojana disc. 72.

30 Ubi etiam advertitur, quod in casu in quo dicta clausula, upote re integra, & non consumpta, cum expeditione litterarum ut supra, operativa sit, (quod raro in praxi verificatur ex Regula 65. de qua d. dec. 108. num. 11. p. 10. rec.) Adhuc illa non se extendit ultra tertiam, Seraphin. dec. 1393. nu. 4. dec. 442. nu. 2. Bene tamen excusat stylus Dataræ de quo supra subtenendi sextam partem; Rari autem, ut dictum est, sunt casus in quibus de ista inspectione agatur principaliter, ac agendo, pro canonizatione impetrationis factæ certo modo ex ista vacatione, cum frequentius in causis beneficialibus, vel super executione litterarum Apostolicarum de hoc agi soleat incidenter, sive excipiendo ad effectum impediendi executionem litterarum ex defectu justificationis, cum ex pluries deductis in præcedentibus, etiam in beneficialibus recepta sit regula, quod reo & possessori sufficit vincere per non jus actoris.

32 Major igitur ac frequentior disputatio in hac materia valoris contingere solet circa pensiones, quæ super beneficiis, vel Ecclesiis reservantur, ex iis quæ pluries habentur in sua materia sub tit. de pension. ubi patet raros esse casus in quibus agatur de infringendo pensiones ex aliis causis, puta ob non factam mentionem antiquarum pensionum, vel ob exactionem litteris non expeditis, aut propter militiam, vel matrimonium, seu non incesum in habitu, cum similibus, frequentior autem esse illam ex causa valoris & incapacitatis beneficii.

33 Multipliciter autem pensiones reservari solent; Primò scilicet, & frequentius in quantitate certa sub narrativa valoris etiam in certa quantitate per ascensum, puta quia reservetur pensio scutorum centum super beneficio, qui asseratur valoris scutorum bis centum; Secundò reservatur pensio pariter in certa quantitate, sub conditione non excessus alicujus quotæ fructuum nullo istorum valore, seu quia reservata specificata, puta quia reservetur pensio scutorum centum, dummodò tertiam partem fructuum, seu aliam quotam non excedat; Tertio, ubi reservatur etiam pensio in quantitate, absque narrativa, vel expressione valoris, sed cum præservativa certæ quantitatis remanere debentis ad favorem Titularis, puta in Cathedralibus, vel Metropolitanis, dummodò remaneant mille pro Episcopo, vel in parochialibus, dummodò remaneant centum pro rectore, &c. Quarto, ubi fiat reservata etiam in certa quantitate absque alia expressione valoris, vel fructuum Ecclesiæ, seu beneficii, Et quinto demum, ubi reservatio pensionis fiat in quota absque alia valoris expressione, puta in tertia parte fructuum; &c.

Quatenus igitur pertinet ad primam speciem pensionis reservatæ in certa quantitate, sub narrativa etiam certæ quantitatis fructuum, seu valoris Ecclesiæ, vel beneficii gravati absque aliqua clausula dummodò, &c. Cum in hoc propter casuum varietatem, diversas habeamus propositiones, ac decisiones, quarum confusio æquivocatur pluries parere solent, hinc proinde tres constituendi veniunt casus diversam rationem habentes.

34 Primus est, ubi agatur de reservatione pensionis facta per Papam motu proprio super beneficio, vel Ecclesia vacante antequam provideatur, vel in ipso actu providendi; Alter est in reservatione, quæ pariter fiat per Papam occasione resignationis beneficii ad favorem resignantis; Et tertius in reservatione pensionis voluntariæ, quæ fiat super beneficio pleno de consensu possessoris.

35 Primò casu nulla requiritur justificatio valoris pro executione gratiæ, quoniam Papa providendo motu proprio præsumitur informatus, ut in his terminis pensionis cæteris relati Tondut. de pens. cap. 14. num. 32. Rot. apud Buratt. decif. 261. num. 7. & ibi Add. num. 15. & 16. in Fevretana post Marchel. part. 1. fol. 535. Monopolitana pensio-

nis 2. Junii 1665. coram Bichio, & frequenter in sua materia sub tit. de pension. Et conferunt, quæ habentur supra de cessante necessitate justificandi valorem expressum in provisione ipsius beneficii facta motu proprio, quamvis ad præscriptum regulæ necessaria sit expressio, ut supra.

36 Solùmque hujusmodi reservationibus inspicitur de valore illorum beneficiorum, vel Ecclesiarum, in quibus ratione curæ animarum subintelligitur reservata congrua debita Episcopo, vel rectori ad præscriptum Sacri Concilii Tridentini, ac etiam sacrorum Canonum decernentium saltem alimenta; In aliis vero beneficiis, in quibus ista ratio non cadit, tenuitas fructuum non vitiat reservationem neque excusat à solutione ex vulgari dictorio Beneficialistarum, quod possessor beneficii gravati, vel solvat, vel dimittat, nisi qualitas beneficii esset talis, quod ratione administrationis illi incumbentis, sive ex aliis facti circumstantiis intret eadem ratio congruæ sustentationis possessoris, quæ cadit in curatis; Sive quod non subsistente valore per Papam præsupposito, cujus reliquam partem ita pro sustentatione Titularis congrua censuerit, intrare dicatur ratio falsi præsuppositi, seu aliis deficientis voluntatis, ut ex dictis rationibus, quandoque vidi practicari in Canonicatibus, ac beneficiis Basilicarum Urbis & in aliis, ac advertitur in dicta sua materia.

37 Secundò autem casu reservationis pensionis occasione resignationis ad favorem resignantis, vel alterius in ejus gratiam ejusque supplicationem, in qua valor fuerit expressus per ascensum, & cum clausula, ut asseris, planum est, valorem, ita affirmativè narratum, tanquam causam, ac fundamentum reservationis, esse conclusè probandum ex deductis per Lotter. d. lib. 1. q. 43. nu. 1. cum seq. Garz. de benef. p. 5. c. 5. n. 442. cum seqq. Add. ad Greg. dec. 57. Rot. dec. 444. part. 2. recent. decif. 147. part. 4. tom. 2. & in aliis in dicta sua materia.

Adeoque id verum est, quod non solum, cessantibus limitationibus, de quibus proximè, infra, gratia non mereatur executionem, sed etiam confitendo de falsa narrativa, reservatio corrumpit in totum; Super hoc autem aliqui Beneficialistæ æquivocarunt, hujusmodi assumptum ita generaliter, ac indefinitè capiendi, quoniam ubi non agitur de pensione voluntaria magis odiosa juxta tertium sequentem casum, sed de ista reservata occasione resignationis ad favorem resignantis, dicta propositio ita rigorosè attendenda venit contra resignatarium, ne prætereire valeat teneri solum pro rata, atque ad effectum, ut resignanti, ratione regressus juxta formulam modernam, vel etiam juxta formulam antiquam detur facultas dicendi beneficiatò, quod vel solvat, vel dimittat, ex iis quæ habentur in dicta sua materia sub tit. de pens. disc. 10. & seqq. ubi etiam habetur de æquitate, quæ, cessante quoque regressu, inter favore pensionarii non dolet, pro subsistenda pensione proportionabiliter pro rata.

In tertio autem casu pensionis merè voluntariæ super beneficio pleno reservatæ de consensu possessoris; Cum reputetur in jure odibilis, hinc ultra rigorem circa probationem concludentem veræ, ac effectivæ solutionis in singulis terminis factæ per Titularem; Rigorosè etiam proceditur in hac materia valoris non solum ut ille ita affirmativè narratus per ascensum, perfectè, & conclusè probari debeat, sed etiam confitendo de minus vera expressione pensio corrumpit in totum, ut cæteris relatis in his terminis pensionis voluntariæ super beneficio pleno apud Dunozett. decif. 880. repetit post Tondut. de pens. decif. 43. decif. 306. part. 10. rec. dec. 187. par. 11. & in aliis frequenter.

38 Dicta verò regula super necessitate justificandi valorem expressum per ascensum pro executione reservationis pensionis, ultra jam dictam limitationem in casu quo reservatio esset motu proprio; Limitatur ubi Titularis consenserit illius reservationi quæ sit pura, non autem conditionalis, vel qualificata per clausulam dummodò, &c. quoniam consensus inducit præsumptionem justificationis, atque transfert onus probandi contrarium in ipsum Titularem consentientem, Lotter. l. 1. quæst. 43. num. 5. cum seq. Seraph. decif. 1017. num. 3. cum aliis per Buratt. & Adden. decif. 382. & 409. Ad den. ad Greg. decif. 57. Quod tamen declaratur procedere respectu ipsius consentientis, non autem successoris, quem talis consensus non afficit, ex ea causa ratione, quod successor non metitur jus à prædecesore, sed directè ac immediatè à Papa, vel alio collatore, Lotter. ubi supr. Buratt.

Buratt. dec. 437. & 676. dec. 144. part. 4. rec. tom. 2. d. dec. 306. nu. 6. par. 10. rec.

41 Et quamvis ista limitatio sublimitationem recipere soleat, quando successor in sua impetratione eundem valorem narrasset, seu fecisset mentionem pensionis quæ beneficium gravatum erat quasi quod tunc obisset propria confessio, ut per Merlin. dec. 211. n. 2. Martin. Andr. dec. 57. in fin. Adden. ad Greg. d. dec. 57. etiam in fin. tamen non de facili hujusmodi declaratio ad praxim est deducibilis, quod scilicet confessio ita serio ad hunc univocum effectum facta sit, cum alias dicenda veniat æquivoca, utpote referibilis ad motivum evitandi solutionem annatæ, sive ad facilitandum impetrationem propter onus quod beneficium gravatum est, ut advertitur in dist. dec. 306. nu. 8. par. 10. recent. Vel quia sine scientia facta sit narrativa, ut frequentius contingit per expeditores se regulare solitos cum proxima provisione, ejusque narrativa, cum ad hunc effectum præjudicii requiratur scientia certa, ut advertitur d. decif. 306. num. 11. & seq. part. 10. ubi num. 14. & seqq. ad num. 18. singillatim respondentur auctoritatibus, ac decisionibus fundamentum constituentibus in dicta narrativa.

42 Fallit item, ubi pensionarius reperitur in quasi possessione exigendi, atque suspenso petitorio, agat in solo possessorio, ad cujus effectum necessaria non est justificatio valoris, cujus præsumptio à possessione resultat, Lotter. lib. 1. quæst. 38. num. 71. Mant. dec. 196. decif. 547. nu. 4. par. 1. rec. cum aliis per Adden. ad Greg. d. decif. 57. & ad Buratt. decif. 261. Atque in fortioribus terminis magis odibilis pensionis voluntariæ beneficio pleno, admittitur apud Dunozett. dec. 859. & supponitur d. decif. 306. par. 10. & in ejus confirmatoria coram Bichio, dec. 11. par. 11. ac aliis recensitis in sua materia sub tit. de pension. occasione invalidandi hujusmodi pensiones ob malam expressionem valoris in petitorio.

43 Idque procedit etiam contra successorem in beneficio, quamvis ipse nunquam solverit, sed possessio quæ sit à prædecesore, quoniam in hac materia jus met. mur ex persona actoris seu possessoris pensionis non autem ex illa rei seu possessoris beneficii, ut dist. decif. 547. p. 1. Add. ad Greg. d. decif. 47. num. 16. cum aliis ad nauseam cumulat per Posth. de manus. observat. 40. num. 41. cum seq. & num. 50.

44 In petitorio autem sufficit Titulari intentati actionem negatoriam dicere, valorem narratum non esse verum, ut pensionarius illum justificare teneatur, absque eo quod possessio relevelt, Mant. dec. 196. d. dec. 144. p. 4. rec. tom. 2. & dec. 287. num. 1. & seq. par. 5. Lotter. d. q. 38. n. 71. Adden. ad Greg. d. dec. 57. & ad Buratt. dec. 269. d. dec. 306. par. 10. & frequenter.

45 Nisi ageretur de longissima possessione 30. annor. continua, & observata, cum tunc resultat etiam præsumptio justificationis in petitorio non data contraria probatione ex deductis per Adden. ad Greg. d. decif. 57. & 431. Buratt. & Adden. dec. 296. & 464. in Crotonen. pensionis 24. Januarii 1646. cor. Verospio, Lotter. d. q. 38. lib. 1. n. 122. ubi sufficit probare extrema ut media præsumantur, dum ille rigor exactæ probationis veræ & effectivæ omnium terminorum percipit casum dictæ odibilis pensionis voluntariæ beneficio pleno, ut in sua materia.

46 Ubi verò reservatio est in quantitate cum expressione valoris etiam in quantitate, non purè, sed conditionaliter, seu qualificatè, cum clausula scilicet, dummodò remaneant mille pro Episcopo, vel centum pro Rectore, at in Cathedralibus, seu parochialibus adjici solet, & tunc, aut dicta clausula dummodò est ita concepta quod faciat gratiam conditionalem seu modalem, & justificatio valoris facienda est per eum qui petit gratiæ executionem, non solum de tempore datæ gratiæ, sed etiam de tempore quod executione petitur, quoniam cum ista conditio respiciat certum effectum, hinc proinde non intrat regula generalis, ut in conditionibus sufficiat existentia seu verificatio, momento temporis, sed requiritur tractus successivus spectato, ut dictum est, effectu, adeo ut si fructus de tempore reservationis sint sufficientes, deinde verò minuuntur tunc supplendum est, ut conditio semper suum sortiatur effectum, ut per Lotter. d. q. 38. n. 70. Add. ad Greg. dec. 245. nu. 13. Caval. dec. 404. n. 1. latè Dunoz. dec. 633. n. 1. d. dec. 306. p. 10. rec. præsertim ex n. 12. & n. 21. cum seq. & dec. 3. p. 10. & dec. 187. nu. 9. & seq. & 288. n. 4. & duobus seqq. p. 11. Monopolitana pensionis 2. Junii 1645. coram Bichio, & in aliis frequenter.

Cum eadem tamen differentia de qua supra, circa casum Card. de Luca Lib. XII.

in quo gratia crepta sit jam exequi, & illum in quo agatur de exequenda, ubi enim pensionarius est in possessione exigendi cum in possessore non impedit defectus justificationis, ac propterea debeat manuteneri; secus autem in petitorio, nisi concurrat observantia trigenaria ex supra allegatis, & præsertim d. dec. 306. p. 10. rec. Adden. ad Greg. dec. 57. & ad Buratt. d. dec. 261. & pluries in sua materia sub tit. de pension.

47 Consensus autem Titularis non operatur eundem effectum, quem ut supra operatur in casu reservationis puræ, quoniam consensus predictus etiam munitus cum obligatione camerali, arctius quidem ligat, sed non tollit dictam conditionem, qua firma remanente præstitus censetur, Lotter. d. q. 38. num. 47. & 48. cum aliis per Add. ad Greg. d. dec. 57. & ad Buratt. decif. 261. d. dec. 633. Dunoz. num. 4. ubi plenè concordantes, d. decif. 288. num. 5. & seq. & decif. 187. num. 9. & duobus seqq. part. 11. Monopolitana pensionis 2. Junii 1645. §. quæ conclusio cor. Bichio, & in aliis pluries.

48 Nisi adhibeatur cautela ab aliqua moderno tempore practitari solita præsertim in Episcopatibus qui in Italia providentur ad Regum vel Principum nominationem, super quibus pensio reservari non solet nisi cum clausula præservativa certæ quotæ, (dummodò scilicet pensio, vel pensiones tertiam partem fructuum non excedant,) quoniam cum experientia doceret; ut ob difficultates quæ per ipsos Episcopos parabantur, difficilis redderentur hæc justificatio de sui natura difficilis, hinc pensionum reservationes remanebant inanes, ut patet ex dec. 3. part. 10. & dec. 288. p. 11. rec. & d. Monopolitana pensionis 2. Junii 1645. cor. Bichio, & ex aliis; Ac propterea curatur ut provisum solum præstentur consensum, sed faciant etiam narrativam valoris cum jurata assertione, quod sint bene informati; & cum assumptione in se oneris probandi contrarium, tunc etenim relevatur pensionarius ab alio onere justificationis, atque transfunditur in Titularem onus probandi contrarium, non impedita interim executione, Lotter. d. q. 38. n. 49. & seqq. & est in praxi quotidianum.

49 Idemque in omnibus procedit etiam ubi dicta clausula dummodò, percipit, ut supra, certam quotam, juxta d. decif. Monopolitana coram Bichio, ac dist. dec. 3. p. 10. rec. & 288. par. 11. & in aliis; cum nulla dignoscatur differentia.

50 Cum præsupposito tamen, quod dicta clausula dummodò, importet conditionem, vel modum, ita ut faciat reservationem conditionalem; Secus autem ubi non faciat reservationem conditionatam, ita ut ea potius censenda sit pura, cum tunc talis justificatio non sit necessaria, Lotter. d. q. 38. n. 64. cum seq. bene Caval. dec. 251. & 262. Buratt. dec. 883. nu. 2. & dec. 671. n. 4. Add. ad eum dec. 261. & in dicta Monopolitana coram Bichio.

51 Ideòque difficultas cadere solet in applicatione ad factum an scilicet & quando dicta clausula causet conditionem, necnè, super quo distinguitur, quod aut illa apposita est substantiæ reservationis, & ante verbum reservamus, quod illam perficit, puta quia dicitur pensionem tot ducatorum dummodò remaneant centum, vel mille, seu dummodò tertiam partem fructuum non excedant, reservamus, &c. & tunc facit conditionem; Secus autem si reservatio sit pura, clausula verò dummodò sit consequutiva alterius clausulæ; quia nempe dicitur pensionem tot ducatorum reservamus etiam, si alia ad sint pensiones dummodò omnes tertiam partem fructuum non excedant &c. ut per Lotther. Buratt. & Caval. ubi supr. & in d. Monopolitana pensionis cor. Bichio, Ubi tamen firmatur, quod etiam isto casu, si constat de existentia aliarum pensionum quæ sint validæ, ac effectivæ, intrat eadem necessitas justificationis, cum data dicta existentia, dicta clausula dummodò id faciat conditionem.

52 Bene verum, quod periculosa videtur propositio contenta in dist. Monopolitana ut existentia aliarum pensionum probetur per solam narrativam Papæ in ipsis litteris, quoniam potest quidem dicta narrativa sufficere ad justificationem existentia de facto, non autem ad illam de jure ex causa Papæ ignota; Vel quia aliæ pensiones reservatæ essent ad favorem incapacis, aut alteri nullitati subjacerent; Sive, quia ob militiam, vel non incesum in habitu, aut exactionem ante expeditionem litterarum, vel ex alia causa cessaverint; Ideòque si Titularis de facto non obligat onus aliarum pensionum, nimis rigor videtur obligare pensionarium ad hujusmodi justificationem, dum possunt aliæ pensiones, spectato effectu non existere.

Major autem difficultas productiva frequentium quaestionum in ista materia valoris, esse videtur circa modum illum probandi, sive ad Titularem, sive ad pensionarium onus probationis pertinet; Ad hunc enim effectum receptum est; non sufficere illam imperfectam, seu minorem probationem, quae ut supra sufficit pro justificatione valoris ad effectum exequendi litteras Apostolicas ipsius provisionis beneficii, vel pro justificatione obtentorum, ut supra, sed requiri probationem concludentem ac perfectam, ut decif. 444. p. 2. recent. decif. 144. par. 4. tom. 2. Ad den. ad Greg. dict. decif. 57. & 245. Dunozet. d. decif. 633. Lotther. d. lib. 1. q. 43. num. 1. & seq. q. 38. & communiter; Diversitas vero casuum consistere videtur in majori, vel minori rigore pro iudicio prudenti arbitrio, in quo tota ista materia probationum reposita est juxta celebrem text. in l. 3. ff. de test. cum notis concordantibus, quod arbitrium profacti qualitate interponendum venit, potissime quia sumus in materia de sui natura difficilis probationis ex deductis per Lotther. d. lib. 1. q. 43. n. 19. & 20. apud Greg. & Add. d. dec. 245. & 277. & aliis quotidie, ideoque plures casus distinguendi sunt.

Primus casus est, ubi agitur de reservatione non odibili, neque de fraude suspecta, ut (ex.g.) illa quae fiat occasione resignationis ad favorem resignantis, vel motu proprio, seu ad nominationem cum clausula dummodo &c. atque pensionarius agat de justificatione gratiae pro illius executione, & tunc benigne procedendum est, ac admittitur probatio administrativa cum regula, ut singula quae non profunt &c. ut in proximè allegatis auctoritatibus, & in d. Cortonen. pensionis 24. Januarii 1646. coram Verospio in fin. & in aliis, adeo ut iste casus fraternizare videatur cum illo justificationis valoris faciendae per profivum de beneficio per liberam vacationem ad solum effectum executionis.

Alter casus justificationis faciendae per pensionarium est, ubi Titulari intentante negotiorum, atque principaliter excipiente de gratiae invaliditate ob non verum valorem, istius justificatio a pensionario fiat, & tunc cum non agatur de materia objectiva ad infirmendam gratiam, sed pro illa substinenda, tollendoque objecto, pariter ita benigne proceditur, tam circa probationes administrativas, quam circa non necessarium longum tempus decennii ejusque peraequationem; Cum ea tamen differentia inter pensionem non odiosam nec suspectam, juxta casus supra exemplificatos, ac odiosam & suspectam, (qualis dicitur voluntaria quae de consensu Titularis, ac frequentius in ejus gratiam reservatur beneficio pleno,) ut isto casu probatio debeat esse magis concludens, ac non ita de facili interponendum sit arbitrium; Atque ita, si bene advertatur, conciliantur omnes auctoritates, & decisiones quae diversae seu contrariae videantur.

Tertius casus est, ubi agitur de probatione faciendae per Titularem, non quidem per viam objecti pro annullatione gratiae, sed solum per viam moderationis ad verificationem clausulae dummodo, ac defalcationem pro supplementatione congruae, & tunc videtur dicendum idem, cum eadem sit ratio.

Quartus est ubi agitur de probatione faciendae per Titularem ad effectum impugnandi pensionis traslationem in toto vel in parte, non tamen per viam objecti pro ejus invaliditate, sed ex beneficio resultante a dispositione juris, praesupposita etiam validitate reservationis, ut est (ex.gr.) impugnatio traslationis in parte excedente medietatem fructum ad praescriptum Constit. 20. Urb. VIII. & tunc istum casum regulandum esse tanquam objectivum de quo supra ad materiam nullitatis provisionis ipsius beneficii, & consequenter requiri concludentem rigorosam probationem decennalem tenet Lotther. l. 1. qu. 1. n. 127. & sequuta est Rot. pluries praesertim apud Royas dec. 169. & 184. dec. 343. nu. 7. & seq. p. 9. rec. & dec. 101. nu. 1. p. 12. ac in aliis, quasi quod id sapere videatur speciem objecti; Hoc autem mihi non satisfacit, quoniam id non importat nullitatem gratiae vel traslationis, ut in dicta decisione supponitur, sed potius quandam reservationem congruae Titularis, ut ei salva remaneat medietas fructuum libera, eodem modo quod in casu reservationis quamvis pura, in Cathedralibus, vel Parochialibus remanere debent centum, vel mille, ad praescriptum Concilii Tridentini, sive in provisionibus Cathedralium ad Regiam nominationem, remanere debent duae tertiae partes &c. ideoque non videtur quale probabile fundamentum ista opinio habeat cum decif. 550. par. 1. & 263. p. 7. rec. quibus

Lotther. initur, id non dicant diversosque terminos percutiant.

Quintus demum est casus probationis a Titulari faciendae principaliter per viam objecti pro annullatione gratiae & tunc recte intrat dicta species rigorosae probationis decennalis, juxta decif. in Aquen. pensionis 19. Novembris 1608. coram Lancell. dec. 159. nu. 7. & seq. p. 5. rec. Lotther. l. 2. q. 20. nu. 89. & seqq. & lib. 1. q. 43. nu. 22. & seqq. cum aliis istam rigorosam speciem percutientibus, cum vere iste casus percutiat probationem objectivam.

Quia vero probatio, faciendae praesertim per Titularem super non ascensu, sive super non veritate valoris, duo debet concludere, Primò scilicet fructus certos, cum de incertis non habeatur ratio; Et secundò deductionem onerum, & expensarum, cum fructus dicantur illi, qui super sunt his deductis, hinc proinde materia reputatur nimium difficilis, ob coarctationem utriusque negativae, fructuum scilicet, ac onerum, Et consequenter triplex cadere solet quaestio, Una circa dicta testium, quando bene concludant necne; Altera super qualitate fructuum, qui dicantur certi & qui incerti; Et tertia super qualitate onerum, quae scilicet deducenda veniant, & quae non.

Quatenus igitur pertinet ad testes, eorumque dicta, plura in eis desiderantur; Primò scilicet, ut sint informati de omnibus corporibus, ac bonis, & juribus beneficii, eorumque qualitate, quoniam si id ignorant, deponere non possunt de valore, juxta conf. 54. Alex. lib. 6. Rota passim receptum Lotter. d. lib. 1. q. 43. n. 12. Greg. & Add. d. dec. 570. n. 4. Cavaler. dec. 383. n. 3. decif. 544. n. 6. p. 5. rec. d. decif. 288. n. 8. & 10. p. 11. rec. & frequenter.

Secundò, ut reddant, quamvis non interrogati, bonam & concludentem causam scientiae, puta quia fuerint longo tempore oekonomi, exactores, affictuarii, vel administratores &c. ideoque non sufficit quod deponant de eorum iudicio & peritia quamvis essent periti, dec. 272. n. 20. & seq. p. 5. rec. Greg. dec. 379. n. 3. Lotter. d. q. 43. n. 27. deponendo etiam certitudinaliter ac affirmatively, non autem per possibile, Buratt. dec. 618. n. 2. dec. 269. n. 5. p. 7. rec. Nisi essent adeo bene informati & practici, quod non possent decipi, quia tunc neque expressio causae scientiae necessaria videtur, Lotter. d. n. 27. Add. ad Greg. dec. 325. n. 27.

Apud quos habetur ita procedere aliud requisitum coarctationis negativae, removendo contraria possibilitatem, de qua dec. 550. p. 1. rec. dec. 544. nu. 2. p. 5. dec. 267. nu. 10. p. 7. ut scilicet non procedat quando sunt bene informati, quoniam tunc sufficit deponere simpliciter denegativa.

Tertiò, ut deponant deductis oneribus ac expensis, aliis non probant verum valorem, Caval. dec. 383. n. 2. dec. 462. dec. 444. n. 5. par. 2. rec. cum aliis per Add. ad Greg. dec. 245. nu. 12. & decif. 273. in fin. Lotter. d. qu. 43. nu. 14. & seq. Si vero testes deponant simpliciter bona tantum fructare, intrat praesumptio, quod deduxerint ordinarias & consuetas expensas culturae & recollectionis, ut apud Greg. d. decif. 273. n. 3. dec. 62. nu. 11. p. 10. sed non inferitur ad alia onera, aliaque expensas quae beneficio incumbunt, Lotter. d. q. 43. nu. 15. Add. ad Greg. d. dec. 273. in fin. d. dec. 443. n. 5. par. 2. rec. ubi nu. 4. quod ubi agitur de probatione affirmativa valoris per ascensum debent etiam testes coarctare negativam onerum.

Ubi vero testes non bene concludant, sive aliquas patiantur exceptiones, aut quod sint inter se contrarii, vel diversi &c. tunc recurritur ad alias species probationis ac adminicula, puta ad librum Capituli, in quo omnes fructus, omniaque emolumenta notari solent Lotter. in d. quaest. 49. num. 9. Rot. d. decif. 201. num. 10. par. 12. recent. & habetur in sua materia sub tit. de pensionib. Secundo per aestimationes fieri solitas a Communitate sive propalationibus apud officiales Annonae Lotter. d. quaest. 43. num. 29. & 30. Tertiò per Locationes, & arrendamentum, ut d. decif. 544. num. 12. part. 2. recent. decif. 186. num. 8. & seqq. part. 6. in d. Cortonen. pensionis 24. Januarii 1646. Verospio, Add. ad Greg. decif. 101. Quarto processu concistorialis, qui licet de per se non probet, facit adminiculum, ut in d. Cortonen. coram Verospio; Quintò libri Camerae qui pariter ut supra non probant, sed faciunt adminiculum; Sextò fama publica, Greg. d. dec. 245. & 272. Septimò quod beneficium notabili tempore tale onus substinuerit, vel e converso quod non substinuerit, Greg. & Add. d. dec. 245. Buratt. & Add. dec. 261. nu. 7. d. dec. 186. nu. 16. par. 6. rec. in dict. Corton. coram Verospio, cum aliis similibus, pro facti qualitate prudentis iudicis arbitrio pensandis.

Quoerò ad qualitatem reddituum, ac emolumentorum, de quibus tanquam certis ad regulandum valorem habenda sit ratio necne; Cum certum sit distributiones quotidianas, aliaque incerta non venire sub valore, tam ad effectum Regularae de valore ut supra, quam etiam ad effectum pensionis impositae super fructibus, quoties expressè non dicatur etiam super distributionibus vel incertis, ex deductis per Add. ad Greg. dec. 540. Buratt. & Add. decif. 255. cum aliis plenè collectis per Add. ad decif. 576. par. 4. rec. tom. 3. & in sua materia sub tit. de pension.

Solumque circa incerta cadit dubitatio, quando sint talia quae à plurium annorum, & cum longissimi temporis observantia comprobentur quodammodo certa, cum aliqua modica variatione, adeo ut invenirent emptorem seu conductorem, & arrendatarium, juxta doctrinam Anchar. in Clement. unica n. 4. de concess. praeben. cum concordant. per Lotter. lib. 1. q. 42. num. 63. Rota in Marianen. pensionis 13. Junii 1625. cor. Pirovano, quae in Curia reputatur magistralis, & ad aliud propositum dec. 222. nu. 7. par. 11. rec. edita in causa de qua in Assisen. oblationum sub tit. de praeminent. disc. 11.

Hinc proinde, descendendo ad speciem, quaeri solet quarta funeralium, seu anniversariorum cum similibus; Et licet per negativa faciant firmata apud Buratt. dec. 354. num. 9. in Romana pensionis 26. Maii 1646. cor. Bichio, & dec. 187. n. 27. p. 11. rec. ut anniversaria non computentur in valore; Attamen ut advertitur in d. Maurimen. pensionis cor. Pirovano, ac habetur pluries in dicta sua materia sub tit. de pension. & in Lucana Prioratus sub tit. de jure patron. disc. 10. id rectè procedit in illis anniversariis, aliisque obventionibus, quae veniant ex mera devotione, seu libera voluntate fidelium; non autem in quarta parochiali, seu portione canonica, aliisque emolumentis solvi solitis pro necessaria administratione sacramentorum, seu pro aliis juribus parochialibus.

Quinimò etiam, ubi emolumenta non proveniant rationes juris necessarii, sed ex mera devotione, quoties tamen non concurrant altera circumstantia, quod emolumentum detur tanquam nudum praemium laboris in illo ministerio, juxta regularem naturam exequiarum, ac anniversariorum, adhuc pro certis haberi debent si longa observantia quandam certitudinem inducit, adeo ut inveniantur emptores vel conductores, dum Anchar. exemplificat in oblationibus fieri solitis in Ecclesia S. Antonii Venetiarum, & in illa S. Mariae de Bononia, & in Urbe comprobat practicum exemplum Ecclesiae S. Antonii Abbatibus, quod in die commemorationis dicti Sancti ducuntur ad dictam Ecclesiam ferè omnes equi, ac muli, & asini pro quibus offeruntur cerei & pecuniae; Idemque vidit practitari in Civitate Neapolis, in ea Ecclesia S. Antonii Abbatis in Burgo, ibique, dum scholis, ac praxi Tribunalium adolescens vacabam, aliam practitari vidi speciem emolumentorum ex causa devotionis, (abulum forte potius redolentis,) circa quosdam porcos, quibus aures truncantur, in signum, quorum totum provenit à devotione, ac voluntaria oblatione, & tamen constituit redditum certum annuae pensionis, quae à conductoribus invenitur.

Circa vero proventus jurisdictionis procedi solet cum aliquo equivoco, Alii siquidem sunt proventus resultantes à multis & pœnis, seu compositionibus, & istos certum est non venire sub valore, cum applicari debeant piis usibus; eosque non possit Episcopus, vel Praelatus sibi applicare, Alii vero in emolumentis cancellariae ratione actorum judicialium in causis civilibus & criminalibus, & tunc licet videatur idem dicendum, stantibus aliquibus resolutionibus Sac. Congregationis prohibentibus Episcopis locare cancellariam, ac etiam quia aliqui Morales confudentes casum praecedentem multarum, & compositionum, cum istis emolumentis cancellariae, indistinctè videantur negare Episcopis, seu Praelatis facultatem sibi applicandi, credentes intrare eandem obligationem convertendi in pios usus, Contrarium tamen in specie firmatum fuit in dicta Marianen. pensionis coram Pirovano, cum qua pertransit Lotther. dict. quaest. 42. nu. 64. cum seqq. quoniam hujusmodi emolumenta principaliter introducta fuerunt pro sustentatione Vicarii generalis, ac Notarii, aliorumque servitium, ac ministrorum Tribunalis pro administratione justitiae; Ideoque si ob amplitudinem dioecesis, vel multiplicitem causarum, casus praebat, quod supportatis dictis oneribus, eiusque deductis, aliquid super sit, non videtur subesse ratio cur id

quod superest non possint Episcopi, vel Praelatis sibi applicare pro sui, & Ecclesiae sustentatione, eodem modo quo applicant portionem canonicam, aliaque emolumenta; Ita etiam docente communi observantia, non solum Episcoporum & Praelatorum, sed etiam ministrorum Camerae Apostolicae Sede vacante, quoniam inter fructus, ac emolumenta Ecclesiae exigunt, & incamerant etiam ista jurisdictionis & cancellariae, illa quoque concedendo in appaltum pro rata spectare solita ad Episcopum, vel praelatum juxta Ecclesiarum consuetudinem, quae varia esse solet, in aliquibus enim dioecibus omnia emolumenta percipiuntur per Episcopum, qui solvit salarium Vicario, & Notario, aliisque ministris, unde fructus jurisdictionis dicitur ille, qui superest deductis dictis expensis & oneribus, in aliis vero Episcopus percipit certam quotam, puta tertiam, vel quartam, seu dimidiam, reliquum vero cedit loco mercedis Vicarii, & Notarii, aliorumque ministrorum tanquam per speciem divisionis fructuum fundi in portionem dominicalem & colonicam, Decreta vero prohibentia locari; fuerunt locali ex prudentiis motibus pro facti qualitate, ne ita daretur antea conductori, seu arrendatario faciendi extortiones, ac alterandi taxas; Vel quod sub dicto arrendamento includerentur etiam multa & compositiones, ideoque in plerisque dioecibus substinetur usus dandi in appaltum cancellariam; In illis autem emolumentis, quae continentur ratione Baroniae, seu jurisdictionis temporalis, istae difficultates non cadunt, sed extra omne dubium veniunt in valore, cum inter laicos etiam multa & compositiones computentur inter fructus feudi.

Super domo destinata pro habitatione Episcopi, vel Rectoris dubitari conuevit, an veniat in valore, sed quoties de facto detervit ad ulum destinatum habitationis, receptum est non venire, quamvis in eadem domo inhabitent saeculares conjuncti Titularis, ut ceteris relatis Buratt. dec. 364. dec. 267. nu. 2. & dec. 268. nu. 1. p. 7. rec. dec. 75. nu. 1. p. 8. rec. ubi in specie, quod non computetur in congrua; Et de domibus destinatis ad usum colonorum, & ministrorum, quos neque veniant, habetur d. decif. 268. par. 7. recent. nu. 3.

De domibus autem canonicalibus locari solitis, non dubitatur venire suo valore, quando pertinent ad Canonicatum fixè, ac invariabiliter; Difficultas vero est in illis domibus, quae optantur ratione antianitatis, unde dantur membra temporalia, & separabilia juxta distinctionem de qua ceteris relatis, Add. ad Greg. decif. 378. Caval. dec. 116. Romana pensionis 19. Januarii 1646. coram Cerro de quo habetur particulariter actum sub tit. de pension. ubi videantur.

Quò vero ad munera, quae quibusdam anni temporibus per colonos in rebus comestibus, vel aliis fieri solent Episcopo, vel Praelato, quod non veniant in valore, firmatur in specie d. decif. 267. nu. fin. par. 7. rec. Verum & id non videtur ita simpliciter recipiendum, quoniam si munera sunt talia, quod ex antiqua consuetudine transferant in obligationem, ut in plerisque Italicae partibus praesertim in Regno Neapolitano, docet usus in illis muneribus, quae in die Nativitatis Domini, vel in alia solemnitate per Capitula, vel Communitates in summa certa & invariabili dari solent Episcopis, vel Baronibus quae vulgo sub strenae vocabulo ibi explicantur, de cujus vocabuli significatione Rovit Pragmat. 1. de Porteris, seu Ostiarius num. 3. adeo ut etiam ab invito exigantur, atque in libris mensae dicta emolumenta descripta sint inter alios redditus, tunc non videtur subesse ratio dubitandi, ut veniant; Secus autem in illis muneribus, quae per singulos subditos in quibusdam anni temporibus praestari solent, quoniam licet de facto juxta supra insinuata exempla posita per Anchar. videantur quodammodo certa, attamen utpotè pendencia à mera voluntate, & benevolentia personali, non debent hoc jure regulari, dum sede vacante Collectores Apostolici illa non exigunt, atque ab hujusmodi exactione, & observantia pendere videtur determinatio, ut in proposito observatur in Feretrana servitorum sub tit. de feudis disc. 51.

Hinc proinde in quadam facti contingencia, cum ageretur de erectione cujusdam loci Nullius in Episcopatum, atque inter redditus pro Ecclesia dote computarentur haec munera praestari solita illi Praelato habenti ordinariam quasi Episcopalem jurisdictionem, Ego procedebam cum dicta distinctione inter munera antiqua uniformia, quae praestantur per Capitula, vel Communitates, adeo ut etiam

etiam ab inuitis exigi valeant, & munera, quae praestantur a privatis.

Item dubitari solet de cappellaniis, seu piis legatis factis ipsi Ecclesiae, unde rector aliquod percipiat emolumentum, & de hoc agitur in specie in d. dec. 75. n. 2. & 3. par. 8. rec. ubi proceditur cum distinctione, an emolumentum sit annexum ipsi rectoriae invariabiliter, vel potius a rectore accidentaliter, vel ex alio titulo percipiatur, & de qua distinctione habetur particulariter actum sub tit. de Decimis praesertim in Palentina decimarum.

Demum quoad tertium requisitum deductionis onerum & expensarum; Quoad expensas culturae, & recollectae etiam seminis iuxta locorum qualitate, certum est quod deductio facienda venit, itaut fructus dicatur ille, qui remanet eis deductis, ut in his terminis dec. 296. n. 2. cum seq. & n. fin. p. 7. rec. atque supponitur in pluribus aliis decisionibus, ibi proximè sequentibus editis in eadem Cremonens. pensiois, in quibus agitur de hac materia valoris.

Prout deducenda sunt onera certa, & necessaria, non autem incerta & voluntaria, siue quae sunt ob ea munera, quae per se ipsum explicari possunt, ex deductis ita distinguendo per Buratt. & Add. dec. 354. & 418. & Add. ad Greg. dec. 245. Merl. dec. 587. n. 8.

Inter necessaria reputantur refectio Ecclesiae ac domus Episcopali, seu rectoris, oleum pro lampadibus, hostiae, cerei, paramenta, cathedra, expensae visitationis, salarium unius, vel plurium clericorum pro qualitate Ecclesiae & servitii, quatenus praestari sit solitum, nec non contributiones pro Seminario, vel fabrica Ecclesiae, ac onus seu expensae cambiorum, si pensio est in moneta Romana, cum similibus.

Voluntaria vero dicuntur, ea quae sunt pro majori ornamento & decore, seu pro majori ipsius Titularis commoditate, ejusque labore levando, seu minuendo, inter quae computari solet impensa coadjutoris, quando iste pro qualitate Ecclesiae, ac servitii non sit praecise necessarius, ut per Add. ad Greg. d. dec. 245.

De pluribus autem aliis ad hanc materiam habetur sub tit. de pensio. ita haec insinuando potius pro quadam summaria cognitione ad propriam instructionem ac memoriam, quam pro absoluta & formali tractatione.

ANNOT. AD DISC. XC.

DE valore beneficii habetur notatum supra ad discurs. 72.

De Regula detriennali, ac aliquibus adnotationibus illam concernentibus.

SUMMARIUM.

- 1 DE dispositione Regulae de triennali, & quod raro deducatur ad praxim.
- 2 Procedit tam in petitorio, quam in possessorio.
- 3 Tollit jurisdictionem, & acta sunt nulla.
- 4 Inducit justificationem tituli.
- 5 Procedit etiam contra provisum Apostolicum aliis quam ex reservatione clausula in corpore juris.
- 6 Non procedit favore habentis titulum infectum a simonia, vel confidentia commissa per ipsum, secus si per patrem, vel alium.
- 7 Suffragatur etiam possessio praedecessoris.
- 8 Suffragatur etiam post rem judicatam provenientem ex sententia unica lata extra Rotam in contumaciam, vel ex culpa procuratoris non appellantis.
- 9 Possessio probari debet per eum, qui se fundat in Regula.
- 10 Sed probato initio praesumitur continuatio.
- 11 Regula non ligat superiorem volentem inquirere de titulo possessoris.
- 12 Sed quae moderatio in hoc dari deberet.
- 13 Quod requiratur titulus coloratus super cuius praesumpta justificatione operatur Regula.
- 14 Praesumptio solemnitate exigit titulum verum cui innitatur.
- 15 Declaratur conclusio de qua n. 4.
- 16 Possessio pacifica decennalis supplet titulum coloratum.
- 17 Regula inducit praesumptionem, quae tollitur ex contraria praesumptione, praesertim ex revoluzione registro- rum Datariae.
- 18 Quando etiam cesset praesumptio ex infectione tituli.
- 19 Quod caute deferendum sit decisionibus editis unica tantum etc.
- 20 Quod regula non praestet titulum, & quid operetur.

- 21 Cessat Regula si possessio desit esse pacifica per litem.
- 22 Omnis lis sufficit, imò etiam molestiae extrajudiciales.
- 23 Quando dicatur sequi interruptio per litem, & de differe- rentia inter morientem, & eum cui movetur lis.
- 24 Quando dicatur cessare, vel extingui lis ad effectum Regulae.
- 25 De ratione ob quam raro Regula habet effectum.
- 26 An lis nulliter mota obstet Regulae.

DISC. XCI.

Disponente Regula 46. Cancellariae, ut triennis pacifi- cus beneficii possessor, ab omni molestia tutus remaneat, quodque talis possessio sanet quemcumque defectum, quem ejus titulus pati possit; Hinc proinde nihil forte in hac beneficii materia magis frequenter per ora vulgi voluit, quam istud remedium, seu cautela, & tamen quantum diuturnae vitae forensis experientia me docuit, vel nulli, vel nimium rari sunt casus, in quibus hujus Regulae effectus ad praxim deducatur, ob tot restrictiones, ac declarationes, unde propterea defuit hucusque occasio particularis in foro agendi principaliter de istius Regulae praesidio.

Constituta igitur dicta Regula, illa ampliatur, ut procedat tam in possessorio quam in petitorio, dum in utroque impedit ne possit lis excitari, Cassad. decis. 5. de re- sit. spoliationum, cum concordant. apud Buratt. decis. 280. num. 1. apud Celsum decis. 392. n. fin. & decis. 408. num. 5. in Alerin. Vicariae 24. Aprilis 1654. coram Bichio decis. 64. num. 6. & decis. 238. num. 1. part. 12. recent. decis. 264. nu. 1. part. 1.

Ampliatur secundò, ut non solum impediatur litem excitari, sed etiam tollat jurisdictionem, adeo ut dicantur nulla quemcumque acta, & sententiae, cum ita dicatur ligare os, ac manus iudici, & parti Manticae. dec. 211. n. 3. Lotter. lib. 2. q. 53. n. 2.

Ampliatur tertio, ut inducat praesumptivam justificationem tituli, Lap. alleg. 89. decis. 14. num. 10. part. 10. & dicta decis. 64. nu. 7. part. 12. recent. decis. 51. num. 12. & dec. 80. num. 9. par. 7. in Anglonen. Archipresbyteratus 17. Maii 1652. Albergato.

Ampliatur quarto, ut profit etiam contra provisum Apostolicum, tanquam de reservato, praeterquam ex reservatione clausula in corpore juris, Cels. d. decis. 392. nu. 11. & dec. 408. nu. fin. ubi concordantes dicta decis. 294. nu. 2. & 3. par. 9.

Ampliatur quinto, ut licet non profit possidenti ex titulo infecto ratione simoniae, vel confidentiae, quoties crimen commissum sit per ipsum possessorem beneficii, ut in corpore ejusdem Regulae disponitur; Attamen secus dicendum sit, ubi commissa est per patrem, vel conjunctum, eo non consentiente, neque cooperante Manticae. dicta dec. 211. num. 2.

Ampliatur sexto, ut profit etiam successor, qui ad hunc effectum juvari potest possessione sui praedecessoris, quoties suae provisionis validitas pendeat ab illa praedecessoris, dicta decis. 51. num. 13. part. 7. recent. ex decis. Mober. 15. de Caus. poss. & propr. Achill. decis. 14. de probat. cum alibi deductis.

Ampliatur septimo, ut sit locus Regulae; etiam post rem judicatam provenientem ex sententia unica lata extra Rotam, maxime in contumaciam, seu, ut in Curia dicitur, per contradictas decis. 564. part. 3. divers. lib. 3. Buratt. decis. 585. num. 7. decis. 80. num. 14. part. 7. recent.

Sive ubi res judicata causata est ex culpa procuratoris non appellantis, cum tunc res non videatur carere fraude Buratt. dicta dec. 185. nu. 8. & seqq.

E converso, eadem Regula declaratur, seu limitatur, Primò, ut ad effectum quod suffragetur, ex parte illam allegantis probari debeat possessio tanquam suae intentionis fundamentum integrè usque ad ultimum momentum, ut apud Celsum decis. 130. num. 9. Bene verum quod docto de initio possessionis adepta cum effectu, itaut non solum instrumentalis & ineffectuata, tunc continuatio praesumatur, si adest cursus temporis ad id necessarii non docto de contrario, ut generaliter ad alium effectum de praesumpta continuatione, Gregor. dec. 166. n. 9. Add. ad eundem dec. 307. n. 24. & in specie in Beneventana Canonatus coram Bichio dec. 14. par. 10. rec. num. 12.

Limitatur secundò, ut Regula suffragetur contra privatum agentem ex alia imperatione, & contententem de beneficio, secus autem quoad Ordinarium, vel alium Superio-

riorem in visitatione, seu aliàs inquirentem de titulo possessoris, hic enim non ligatur à Regula, Manticae. dict. decis. 211. post num. 3. Mereretur autem ista limitatio aliquam moderationem per Superiores, circa illas titulorum inquisitiones, quas facere affectant Auditores, & Commissarii spoliatorum pro interesse Camerae in fructibus beneficiorum vacantium, quatenus possessores beneficiorum non essent legitimi, sed intrusi, quoniam frequentius ab-

que minima Camerae utilitate iste remanet praetextus faciendi extorsiones penè incredibiles, unde, cuperem quod perquisitis Camerae libris, videretur quoniam sit utilitas effectivè exinde resultans, quoniam comperto illam esse nullam, vel nimium modicam, prohiberi deberet usus hujusmodi visitatorum, vulgò Auditorum cavalcantium, quibus fortè crassa torum titulus melius conveniret; Idemque quod sequitur in visitationibus titulorum, ex quibus notoriè bene provisi de Canonatibus & parochiis, &c. possideant, practicatur in visitationibus, seu inquisitionibus illicitae negotiationis, quoniam totum reducitur ad praetextum extorsionum absque Camerae utilitate.

Limitatur tertio, ut non solum requiratur pacifica possessio triennis, sed etiam sit necessarius titulus saltem coloratus, ut caeteris relatis apud Celsum dec. 130. n. 10. decis. 228. num. 8. par. 12. recent. & in aliis, quare effectus Regulae solum constare videtur in praesumptione justificationis hujus tituli, non autem in ipsius etiam praesumptione, & hoc est quod importat dicta tertia ampliatio ne aliàs deur multiplicatio praesumptionum ac specialitatum, Adinstar eorum quae habemus in materia praesumptionis beneplaciti Apostolici, vel alterius solemnitate resultantis à lapsu longi vel longissimi temporis juncti cum observantia; quoniam requiritur titulus verus, cui haec fictio seu praesumptio innitatur, ne aliàs deur cumulus fictionum, & specialitatum ex deductis decis. 57. numer. 15. & seqq. & decis. 191. numer. 14. part. 7. recent. & frequen-

ter. Docto autem de titulo colorato, ut intret dicta tertia ampliatio, doceri debet quod ejus vigore possessum fuerit, ideoque non suffragatur ille, quem possessor forsan habebat, sed ejus vigore possessum non est, ut d. dec. 80. n. 11. par. 7. recent.

Ubi autem de titulo colorato non doceatur, sed concurrat pacifica possessio decennalis ultra triennalem, ista inducit praesumptionem tituli Cassad. decis. 8. num. 3. & 4. super regulis Cancellariae, & decis. 4. num. 9. de causa possessionis & proprietatis, Poenia decis. 1004. num. 4. & 5. Coccin. decis. 475. Lotter. lib. 2. quest. 53. num. 31. Vercellen praepositurae 5. Julii 1649. coram Bichio decis. 341. num. 11. par. 10. rec. & apud Celsum d. decis. 130. num. 11. & in aliis.

Verum quia omnia haec continent simplicem praesumptionem-juris, hinc proinde ista cessat ex contraria probatione, quae pluribus modi sequi potest, vel scilicet, ubi beneficium est reservatum vel affectum, itaut provisio fieri non possit nisi per Sedem Apostolicam, ex diligentis adhibitis in registris Datariae & Cancellariae, ex quibus resultat probatio negativae, quae praevalet dictae praesumptioni, ut in specie apud Celsum d. decis. 130. n. 12. Gregor. dec. 242. n. 6. & 7.

Vel quia de infectione tituli constat incontinenti, adeo ut dici non valeat coloratus, ut est (ex. gr.) quando resularet à provisione inferioris collatoris de beneficio reservato per reservationem clausulam in corpore juris, vel per Regulas Cancellariae habentes decretum irritans, unde resultat duplex infectio, una tituli, & altera possessionis, quae juxta receptam satique vulgarem Beneficialistarum propositionem, tanquam à dicto decreto infecta, habetur prominno vacua; Sive ubi ex eodem titulo Apostolico resultat infectio, quia nempe litterae continent in ventre aliquod implementum, vel requisitum sub eodem decreto irritanti seu annullativo; Aut quia, ut frequenter contingit, agatur de provisione facta per Nuntium Hispaniarum de beneficiis excedentibus 24. qualis est casus, de quo in specie dict. decis. 238. part. 10. recent. in qua receditur ab alia decisione registrata in eadem part. 12. decis. 64. edita ad favorem provisi per Nuntium, sed in contumaciam alterius partis, quae vulgò dicitur per contradictas, abque alia oppositione, quo casu excusabiles sunt iudices devenientes in minus probabiles resolutiones, cum divinarent non possint alterius partis fundamenta, quibus ab eis con-

gnitis, saepius videmus emanare resolutiones contra solum informantem; Bene verum, quod ut aliàs adverti-

tur, per Judicantes vel Consulentes, quando per aliorum casuum resolutione decisiones allegantur, particulariter reflectendum est ad hanc circumstantiam, an prodierint utraque parte informante necne, ac perquirere statum causae, an fuerint revocatae, ut frequenter contingit, non autem sub caeca fide eis deferre, perinde ac si esset casus legis generalis.

Atque hinc praesertim resultat, ut nimium rari sint casus, in quibus beneficii possessor triennis ex hujus Regulae praesidio tantum molestias evitaret, quoniam, vel infectio resultans ab ipsius tituli facie, vel diligentia adhibita in Dataria & Cancellaria, etiam sine lite vel molestiis cessare faciunt Regulam, quae in effectu nullum dat titulum, sed solum inducit simularem praesumptionem ita privilegiam, quam Ego assimilare soleo praescriptione statutariae; in hoc differentià à formali praescriptione longissima de jure communi legitime inducta, quod ista perimit actionem alterius partis, ac firmat jus possessoris tanquam per speciem tituli, illa vero inducit solum praesumptionem solutionis, contraria probatione, quinimò contrariis praesumptionibus, & adminiculis elidibilem, ut frequenter in sua materia sub tit. de credito.

Limitatur quarto, ubi possessio non sit pacifica, sed interrupta per litem, ut caeteris relatis, Cels. d. dec. 130. n. 17. & seqq. dec. 255. p. 11. rec. d. dec. 238. p. 12. in Anglonen. Archipresbyteratus 25. Aprilis, & 28. Junii 1654. Albergato, & passim, cum sit principium absolutum.

Et quamvis in materia beneficii, ad alios effectus non sufficiat quaelibet lis, sed illa debeat esse super titulo, seu substantia beneficii, ut habetur decis. seq. atque ad litem legitime inducendam requiritur citatio bene exequuta, cum aliis de quibus eodem disc. seq. ad materiam litem in beneficiis, Attamen omnia haec cessant in proposito hujus Regulae, pro qua impedienda non solum sufficit quaecumque lis talis, sed etiam sufficit molestiae extrajudiciales ac de facto, itaut cesset qualitas possessoris pacifici, Lotter. d. qu. 53. num. 20. Buratt. decis. 699. Royas dec. 294. n. 1. Cels. d. decis. 130. in fin. in d. Anglonen. Archipresbyteratus coram Albergato, d. dec. 238. p. 12. rec. & d. dec. 264. n. 10. p. 9. & passim.

Bene verum, quod interruptio non currit à die impetrationis factae per alterum colligentem, sive à commissione causae, ac obtentione expeditionum pro litem introductione, sed à die motae litem per citationem, quoties possessor prius fuerit in statu bonae fidei, nullaque habita notitia citationis contra cum demandatae, non lataverit, seu aliàs impedimenta non praestiterit, cum tunc habetur pro citato, ex deductis apud Buratt. dec. 280. & 587. Cels. d. dec. 130. in d. Alerin. Vicariae 26. Junii 1654. coram Bichio, & in aliis, atque d. dec. 280. Buratti, bene caeteris relatis habetur, quod scientia commissionis, vel decretae citationis, absque executione non sufficit.

Respectu vero ipsius impetrantis, lis introducta dicitur ab ipso initio impetrationis seu commissionis, ut apud Buratt. d. decis. 280. num. 9. quoniam sufficit cessare qualitatem pacificae possessionis quomodocumque id sequatur; Regula enim suffragatur rei contra quem ab alio moveatur lis, vel deur molestia, cum tunc illa requiratur de facto, & non sufficiat sola scientia de jure inductiva malae fidei, ut apud Buratt. d. dec. 280. num. 8. & advertitur disc. seq. Secus autem ei qui movet litem etiam post completam triennalem, Cels. de Grassi. dec. 1. super Regul. de triennial. Du-nozett. dec. 812. n. fin.

Est bene verum, quod in reducta etenim iste, adhuc dari potest casus Regulae per ejusdem litem extinctionem, seu cessationem, quae dupliciter sequi potest, Primò scilicet per sententiam legitime transactam in iudicatum, unde ex tempore legitime rei judicatae incipit qui esse denuò pacificus possessor, vel per desertionem ejusdem litem, ut admittitur apud Royas dec. 194. & d. d. 255. p. 11. ac in aliis, Ad quae conferunt quae à simili habemus in superius exemplificata praescriptione statutaria, quod licet interrumpatur, attamen prohibitum non est novum terminum denuò incipere juxta decis. Merlini.

Rari autem sunt casus, in quibus ista litem cessatio suffragetur ad effectum hujus Regulae, quoniam si deducitur ex re judicata, & tunc stante nimium ampliatam propositione, quod sententia injusta nunquam transit in iudicatum, ut quotidie experimur, quaelibet injustitia qualis qualis, revolvendo tanquam ex integro merita causae, illam negligere facit, ut probat casus de quo in Nolana sub hac eadem materia in supplemento; Et si deducitur ex longævo silentio,

tio, & tunc vel nulli, vel nimium rari sunt casus, in quibus hæc desertio deducatur ad praxim, quoniam vel requiritur formalis sententia super desertione parte audita, vel lapsus longissimi temporis, qui solus non sufficit, nisi etiam concurrat malum jus desertis, ex iis quæ habentur *disc. seq.* ad materiam litis in beneficialibus ad alios effectus, ubi etiam de pariter nimium raro practicabili cessatione litis ob mortem colligantis, ex quibus omnibus, ut dictum est, experientia docet, nimium raros ac penè nullos esse casus, in quibus ista Regula de trienniali sola, & de per se possessorem beneficii tutum reddat; De plerisque autem aliis ad materiam pertinentibus, utpotè in foro parum contingibilibus videri possunt ejusdem Regulæ commentatores, alique Beneficialistæ, cum propositum non sit assumere absolutam ac formalem tractationem, sed solum adnotare ea, quæ magis in foro contingibilia sunt.

Illud autem notabile notatur in *d. decif. 264. part. 9. rec.* quod licet lis etiam nulliter mora ex quacumque nullitate obstat Regulæ, secus tamen ubi nullitas proveniret ex defectu jurisdictionis qui concurrere dicitur in A. C. in beneficialibus, ut *ex num. 12. cum seq.* quoniam ista lis resolvi dicitur in molestiam extrajudicialem, & de facto, quæ licet sufficiat, ut supra, attamen notabilis est effectus, seu ratio differentie, quoniam data lite tanquam actu judiciali durat ejus effectus Regulæ impeditivus, non obstant quocumque colligantis silentio, eo quia de jure Canonico instantia est perpetua, solumque inducitur desertio raro practicabilis, dum exigit, vel sententiam declaratoriam, vel longissimum silentium junctum cum malo jure ex deductis apud Royas *d. decif. 296. cum aliis disc. seq.* Ubi verò agitur de molestiis extrajudicialibus, illarum prosecutione de facto cessante, incipit novum triennium, quod si est pacificum aperit locum Regulæ, ut *d. dec. 264. num. fin. ubi concordant.*

ADNOT. AD DISC. XCI.

AD Regulam de Trienniali videri poterunt deducta in hoc tit. *disc. 132.*

De Beneficio litigioso, seu de lite, ejusque effectibus in beneficialibus.

SUMMARIUM.

- 2 **D**E pluribus effectibus ad quos queritur de lite. Quod Auditor Camera non habeat jurisdictionem in beneficialibus.
- 3 Neque ejus jurisdictio sit prorogabilis.
- 4 Atque lis coram eo inducta non impedit Regulam de trienniali.
- 5 Intelligi in causis verè beneficialibus, & quales sint.
- 6 Est executor litterarum Apostolicarum super provisione beneficii, etiam si forma dignum.
- 7 Non dicitur causa beneficialis si non est verum beneficium.
- 8 Nullitas sententiæ A. C. in beneficialibus influit etiam in sententiis Rotales.
- 9 Procedit A. C. in nudo possessorio.
- 10 Neque dicitur causa beneficialis si est principaliter super jure presentandi, vel conferendi.
- 11 De lite ad effectum Regulæ de trienniali.
- 12 An & quando mala fides obstat dictæ Regulæ.
- 13 Quod requiratur factum positivum, & non sufficiat scientia pro hac mala fide.
- 14 De lite ad effectum Regulæ de subrogandis.
- 15 De lite beneficiali ad effectum remissorie.
- 16 De nullitate ob non factam mentionem litis.
- 17 De attentatis coram alio iudice lite pendente in Rota.
- 18 De Regula text. in cap. 1. & 2. ut lite pendente in sexto, ut motivo colligante non fiat collatio.
- 19 Procedit etiam in beneficiis electivis.
- 20 Etiam in illis de jure patronatus laicali.
- 21 Devotione ob quam frequentius ista materia cadit in beneficiis de jure patronatus.
- 22 De materia remissorie, & quæ lis causet hunc effectum.
- 23 Distinguuntur plures casus in materia.
- 24 De Regula de qua *num. 18. ex cap. 1. ut lite pendente in sexto, etiam si per mortem civilem, aut alias vacatione sequatur.*
- 25 An dicta Regula procedat ubi lis esset inter provisum ab Ordinario & presentatum, & de ratione dubitandi.

- 26 *Dispositio d. cap. 1. inscit etiam possessionem.*
- 27 *Etiam si vacatio sequatur intra ipsum primum quadrimestre.*
- 28 *Etiam si patronus sit in possessione presentandi.*
- 29 *Fallit si lis principaliter esset super jure presentandi, vel conferendi, & n. 42.*
- 30 *Vel ubi lis esset super solo possessorio etiam si incidenter agatur de titulo.*
- 31 *Vel ubi lis esset cum simplici oppositore non habente titulum.*
- 32 *Sive ubi lis calumniosa & injusta.*
- 33 *Attenditur Statutum vel consuetudo.*
- 34 *Si unus tantum colligans superest, potest ipse presentari.*
- 35 *Sed an Ordinarius possit illi facere collationem.*
- 36 *Cessat item Regula cessata lite.*
- 37 *Expressa cessio liti pura non autem ad favorem facit illam cessare.*
- 38 *Vel implicita per assequutionem incompatibilis.*
- 39 *Quando lis dicatur cessare per desertionem.*
- 40 *De aliis limitationibus remissorie.*
- 41 *Quando dicatur inducta lis ad effectum litigiosi, vel alios effectus.*
- 42 *Ex lite inter Patronos vel Collatores super jure conferendi, vel presentandi non resultat hoc vitium litigiosi.*

DISC. XCII.

AD plures effectus quæri solet de lite super beneficiis, Primò scilicet ad illum jurisdictionis, seu competentie judicis; Secundò ad illum Regulæ de trienniali; Tertio ad effectum Regulæ de subrogandis colligantibus; Quarto ad effectum remissorie difficilis in spiritalibus concedendæ; Quintò ad effectum nullitatis gratiæ ob non factam mentionem litis, Sextò ad effectum attentatorum coram alio iudice; Et septimò ad effectum affectionis, vel impedimenti inferioris collatoris in conferendo, seu patronorum in presentando.

Ad primum effectum, de hoc frequenter contingit in Curia dubitari ob causas introduci, & agitari solitas in Tribunali Auditoris Camera, cum iste non habeat jurisdictionem in causis beneficialibus, in quibus nulliter procedit, ut pluribus relatis, *Greg. decif. 118. num. 4. ubi Adden. Caval. decif. 32. & 169. num. 1. decif. 264. num. 13. part. 9. dec. 99. n. 2. part. 10. rec. Civitatis plebis Cappellanie 5. Februarii 1664. Taja, & 9. Decembris 1665. Carpineo, & frequenter.*

Adeoque id verum est, ut neque partium consensus in hoc attendendus videatur, eo quia prorogari potest jurisdictionem in causis beneficialibus, quamvis recufabilis, non autem illa quæ omninò abest, ut generaliter deducit *Rov. super pragmat. 2. de juris. invicem non turbant. num. 22. & 3. n. 29. cum seqq.* Et in his terminis *Adden. ad Gregor. d. decif. 118. n. 7. ubi concordantes.*

Ac etiam quod lis mota super beneficio in isto Tribunali non consideratur tanquam lis ad effectum Regulæ de trienniali, sed consideratur tanquam molestia extrajudicialis, ut advertitur *disc. præced. ex firmatis d. dec. 264. & p. 9. rec.*

Procedunt autem hæc in causis merè beneficialibus; quales propriè dicuntur illæ, quæ sunt super titulo, seu substantia beneficii inter duos provisos de pertinentia, seu adjudicatione contententes, ista enim dicitur propriè causa beneficialis, ut alios effectus, præsertim ultimum advertitur infra, & apud *Coccin. decif. 169.* Secus autem si agatur de simplici executione litterarum Apostolicarum, vel brevis de capienda possessione nomine Camera, quoniam Auditor Camera ex specialibus facultatibus concessis prius per Clementem VIII. de quibus apud *Coccin. decif. 169. n. 5. & deinde per Urbanum VIII. ut per Add. ad Buratt. dec. 909. n. 6.* dicitur legitimus executor, quam ipse nominatus non esset in litteris, in quibus certi executores deputati essent.

Et quamvis dubitatum fuerit, an id procedat solum in brevibus de capienda possessione nomine Camera, ac etiam in litteris provisionis in forma gratiosa, non autem in illis in forma dignum, ex ea dubitandi ratione, quod ista non dicitur provisio, sed mandatum de providendo, quod frequentius Ordinario dirigi solet tanquam melius informato, an provisus sit dignus necnè, contrarium tamen etiam in hac specie litterarum decisum fuit apud *Royas dec. 315. n. 4. & 5.*

Prout

Prout si lis esset super beneficio vel capellania, quæ de stricto jure dici non posset beneficium ecclesiasticum quia nempe ex sola privata pia dispositione, absque Ordinarii auctoritate, erectio seu fundatio sequuta sit, tunc non dicitur causa beneficialis, sed potius prophana, utpotè futuræ causæ beneficiæ, sed magis quam beneficium ista capellania species importare dicitur, juxta *decif. 107. Duno-zetti repetit. decif. 238. part. 5. rec. & post Marin. resol. 36. lib. 1. passim receptam*, ut in his specialibus terminis tanquam certum admittitur in d. Civitatis plebis capellaniæ 9. Decembris 1665. coram Carpineo, ubi solum negatur applicatio ad factum, ex cujus circumstantiis creditur illam capellaniam habendam esse jure beneficii, Unde propterea tam in dicta decisione, quam in aliis coram Taja, non solum declaratur nulla sententia Auditoris Camera, sed firmatur, quod eadem nullitas influat etiam in sententiis Rotales in gradu appellationis eam confirman-tes.

Sive quod agatur inter plures provisos de puro, & nudo possessorio tanquam nudi facti, absque aliqua mixtura negotii principalis, quo casu plurimum opinio est (licet parum probabilis) etiam iudicem laicum desuper posse seingere; Verum quod neque in possessorio habeat jurisdictionem ex declaratione Signaturæ advertitur per *Add. ad Gregor. dicta dec. 118. n. 7. in fine*; Vel quod lis esset principaliter inter alios, puta inter patronos super jure presentandi, quamvis presentati pro eorum interesse essent in causa, atque consequentivè ab hujusmodi causæ determinatione penderet beneficii pertinentia; quoniam non per hoc dicitur causa beneficialis, ex iis quæ ad materiam text. in *cap. 1. & 2. ut lite pendente in sexto*, habentur infra in septimo & ultimo effectus, & *sub tit. de jure patr. disc. 67.*

Alter ut supra distinctus effectus est, circa interruptionem pacificæ possessionis ad impediendam Regulam de trienniali, & ad hunc effectum non requiritur illa formalitas causæ beneficiæ super titulo seu substantia beneficii, quæ ad alios effectus necessaria est, substantiam ut ad materiam dictæ Regulæ advertitur *disc. præced. spectatur solus effectus contradictionis tollentis qualitatem possessionis pacificæ, ideoque sive sit super titulo, sive super possessione, ac sive valide, sive nulliter mota, sufficit cum sufficiant etiam molestiæ extrajudiciales inducentes malam fidem ex ibi deductis.*

Quamvis enim Rota sequatur opinionem, quod sola mala fides in proposito dictæ Regulæ non sufficiat, juxta *decif. Crescent. 1. de præscript. quam pluries sequuta est, præsertim apud Buratt. decif. 280. n. 7. & 8. & in aliis; atque Novar. in prædictis concl. novi jur. Pontif. conclus. 111. aliàs concl. 2. de Regula de trienniali fol. 249. juxta impressionem Neap. 1628.* disputata ista quæstione, quamvis probabilia deducantur argumenta ad probandum, quod mala fides obstat debet, concludit tamen recedendum non esse ab opinione quam sequitur Rota; Nihilominus id procedit in ea mala fide; quæ resultat ex sola scientia juris alieni, quæ non sufficit sine facto positivo interruptionis resultantis, à lite cum citatione legitime exequuta, seu habenda pro exequuta in odium latitantis, vel aliàs impediens, vel à molestiis extrajudicialibus de facto, atque in hoc sensu, & cum hoc præsupposito loquuntur, ac intelligendæ sunt plures decisiones simpliciter dicentes, quod sola mala fides in hoc proposito sufficit; ut præsertim apud *Celsum decif. 130. num. 17. & seq. & in d. dec. 264. num. 10. p. 9. rec. & in aliis.*

De tertio effectus Regulæ de subrogandis colligantibus quoad ea, quæ frequentius in foro contingibilia sunt, videntur sufficienter actum supra ad materiam subrogationis colligantis.

Prout de quarto super concessione remissorie, & quando ad hunc effectum causa dicatur spiritalis necnè habetur infra *disc. 99.* ubi particulariter de ista materia remissorie in beneficialibus seu spiritalibus, & in quo differat à materia generali remissorie in causis prophanis, sub quarum nomine in hoc proposito veniunt omnes causæ, quæ non sint beneficiales, quamvis super materiis ecclesiasticis ac spiritalibus, ex ibi deductis.

De quinto ad effectum faciendi mentionem litis habetur in præcedentibus, ac etiam *sub tit. de feud. discurs. 66.* Atque de sexto ad effectum attentatorum, quod scilicet lite pendente in Rota cessant omnes alii executores, quamvis expressè ac specialiter in litteris deputati, qui citra vitium attentatorum non possunt in hujusmodi

causis se ingerere, habetur etiam actum in præcedentibus.

Quare major ac penè tota hujus materiæ inspectio percutere videtur dispositionem textus in *cap. 1. ut lite pendente in 6.* juxta septimum ac ultimum effectum supra distinctum, quod scilicet pendente lite super beneficio, si contingat mors naturalis vel civilis unius ex colligantibus, non potest desuper manus apponere Ordinarius, vel alter inferior collator, quamvis aliàs nulla urgente reservatione vel affectione provisio ad eum spectaret, quoniam ipsa lis affectionem causat, idque non solum in beneficiis liberæ collationis, sed etiam in electivis, de quibus propriè loquitur textus in *dict. cap. 1.*

Quinimò ex communi Beneficialistarum sensu passim per Rotam canonizato, etiam in beneficiis de jure patronatus laicorum, etiam ex fundatione vel dotatione, non per viam extensionis, ut aliqui credunt de uno casu ad alium, sed per viam comprehensionis, seu inclusionis sub ratione expressa, ut probare videtur textus in *cap. 2. eodem tit. Calder. cons. 1. ut lite pendente*, (quod reputatur in materia magistræ,) *Lapus alleg. 22. num. 3. ubi Adden. verbo renunciante, Cassad. dec. 3. num. 5. eod. tit. ut lite pendente, Coccin. dec. 426. Caval. decif. 126. & 280. Buratt. decif. 927. omnes nu. 1. Rota dec. 399. num. 13. cum seq. par. 4. rec. tom. 3. dec. 607. num. 3. & seq. par. 5. dec. 295. num. 6. & 8. par. 6. & frequenter*, (cum sit propositio, de qua hodie non videtur amplius dubitandum,) ideoque data lite, super ejus qualitate seu existentia omnes circumferri videntur quæstiones, an scilicet illa inducta videatur eo modo, quo ad hunc effectum requiritur necnè, & quatenus inducta sit, an cessaverit, vel extincta fuerit; Ideoque beneficia libera, ac illa de jure patronatus in hoc proposito exaquantur, frequentius verò hujusmodi quæstiones in foro habentur in beneficiis de jure patronatus potius quam in illis liberæ collationis, ob frequentiores controversias, quæ cadere solent inter ipsos patronos super jure patronatus & presentandi, vel eo in omnibus posito, super modo computandi voces, ac regulandi majorem partem; Et conversò aut rare videntur controversiæ inter plures collatores inferiores, frequentes enim controversiæ in beneficiis liberæ collationis sunt inter provisos Apostolicos, ac provisos per Ordinarios vel inferiores in quibus præcipuus punctus pendet magis à reservatione vel affectione, quamvis etiam beneficia, liberæ collationis sub ista materia quocumque cadant.

Super hoc autem, quæ scilicet lis hujusmodi effectum causet, nimium se diffundunt *Rocch. de Curr. ac Lambertinus in eorum tractat. de jure patr. quos refert & carpit Lancellott de attentatis part. 2. cap. 4. in præfatione à nu. 626. ad 710.* quæquod nimium evagati fuerint ac se involverint, & tamen non immeritò idem defectus sibi quoque obici possent, excusabiliter tamen, cum vera materia sit involuta, non ob aliquam juris antynomiam seu perplexitatem, sed ob plurimum casuum varietatem; Quare negligendo, (ut in aliis dictum est) formalem ac absolutam totius materiæ tractationem, sed adnotando solum aliqua notabilia, habita in reliquis relatione ad ipsos *Rocch. Lambertin. & Lancellott. ad quos in casus occurrentia recurrit potest, pro aliquali notitia tres casus constituendi videntur.*

Primus igitur casus est, ubi agatur de lite super beneficio inter plures provisos ab eodem vel diversis collatoribus, sive inter plures presentatos concedentes de institutione, ac respectivè de adjudicatione ac pertinentia beneficii; Alter verò est, ubi agatur de lite inter plures inferiores collatores contententes de jure conferendi beneficium, quod non dubitetur esse liberæ collationis, vel è conversò agatur de lite inter patronos contententes de jure patronatus ac presentandi ad beneficium, quod non dubitetur esse de jure patronatus, ita ut nulla cadente quæstione super natura seu qualitate beneficii, illa solum sit super jure conferendi vel presentandi; Et tertius, ubi controversia cadat super natura, seu qualitate beneficii, inter Ordinarium collatorem contententem illud esse de libera collatione; & patronos contententes de servitute seu qualitate patronali seu aliàs contententes beneficium esse ad nominationem vel electionem.

Quatenus pertinet ad primum casum, in quo scilicet contendatur inter duos vel plures de pertinentia beneficii, tunc nulla facta distinctione, ut dictum est, an beneficium sit collativum vel electivum; sive an liberum vel de jure patronatus tam ecclesiastico, quam temporali ex fundatione

tione & dotatione, ac siue contententes jus habeant ex eadem vel diversa causa; Puta quia ambo provisus Apostolici, seu ambo presentati, Aut unus provivus tanquam de libero, alter vero presentatus; Sive unus provivus ab Ordinario, alter à Papa, indefinite procedit Regula deducta ex d. cap. 1. ut uno, tam naturaliter, quam civiliter moriente, puta per renunciationem, privationem, ingressum in Religione, assequutionem beneficii incompatibilis cum similibus, non potest fieri alia presentatio vel provisio, præterquam per Sedem Apostolicam, cum expressa mentione litis ejusque derogatione Lapus d. alleg. 22. & ceteri collecti per Lancellott. ubi sup. n. 582. & p. 1. cap. 3. à n. 103. cum seq. Cavaler. decis. 126. & 559. n. 1. Buratt. dec. 39. n. 4. ubi ad effectum Regulæ de subrogandis, Cocchin. d. decis. 426. cum aliis supra allegatis.

Et quamvis in casu quo lis esset inter presentatum, & provivum ab Ordinario tanquam de libero, cadere posset difficultas, an id recipiendum sit, ex duplici dubitandi ratione; Primò scilicet, quod ita esset in potestate Ordinariorum impedire effectum juspatronatus, seu presentandi providendo alium tanquam de libero, ita dando collitigantem Ricc. resol. 159. n. 5. quem refert ac sequitur Barbof. de Episcopo alleg. 72. num. 162. verif. item Ricc. Et secundo quia provivus ob Ordinario tanquam de libero dicendum videtur potius oppositor presentato, quam concurrens seu collitigans, & in quo oppositore non intrat ista regula, ut infra in secunda limitatione; Attamen Regula indefinite capienda videtur, quoniam, aut provisio tanquam de libero habet aliquod probabile fundamentum, ad eum lis dici possit super beneficii assequutione & substantia, aut sine aliquo fundamento ad dictam malitiam, seu fraudem referri possit; Primò casu Regula procedit de plano; cum agatur de lite probabiliter dubia super pertinentia beneficii, nullaque dignosci videatur differentiarum ratio, cur illa isto casu intrare non debeat; In altero autem, in quo verè ita provivus ab Ordinario, simplicis oppositoris titulum mereatur, duplex intrat limitatio; ob quam huic malitiæ occurritur, Primò scilicet jam dicta de simplici oppositore, Et secundo de lite injusta, ac merè calumniosa, de qua etiam infra in tertia limitatione.

Constitutio igitur dicta Regula; Ampliatur primò, ut quicumque actus in contrarium gestus tanquam attentatus dicatur infectus etiam in possessione ejus vigore adepta habenda pro vacua, ob decretum irritans in eodem canone contentum, cujus virtus, & operatio est inficere, nendum titulum, sed etiam possessionem, ut ultra generalia, quæ passim in ista beneficii materia habentur super hujus decreti operatione in reservationibus contentis in Regulis Cancellariæ habentibus hoc decretum; In his specialibus terminis Cavaler. d. decis. 126. num. 3. ac supponitur apud alios allegatos.

Ampliatur secundo, quatenus agatur de beneficio inter presentatos, etiam si mors naturalis, vel civilis collitigantis contigisset intra quadrimestre, in quo ipsi collitigantes presentari fuerunt, quoniam licet infra talem terminum patronis laicis concedatur variatio accumulativa, ex deductis in sua materia sub tit. de jurepatronatus præsertim in Compostellana parochialis disc. 43. attamen id non procedit data lite Garz. p. 5. cap. 9. n. 217. Lancellott. ubi supra n. 668. cum seq. plenè Barbof. de Episcopo d. alleg. 72. n. 162. Lotther. lib. 2. q. 20. n. 2. Adden. ad Buratt. dec. 942. nu. 7. Quod extenditur etiam ad accumulativam presentationem, quæ fieret de uno ex collitigantibus si sunt plures, ita ut non superfit unus tantum, Lancellott. ubi supra n. 684. cum aliis in dicta Compostellana cor. Celso inter suas dec. 364. & 369. super quo tamen videnda sunt, quæ habentur in dicta causa sub tit. de jurepatronatus disc. 43. & infra in limitationibus.

Ampliatur tertio, quatenus lis esset inter presentatum ac provivum tanquam de libero; etiam si patronus, qui presentavit, esset in quasi possessione presentandi, quoniam ubi lis est talis, quod ut supra inter regula, talis quasi possessio non suffragatur, ut cæteris relatis habetur dicta dec. 599. n. 19. p. 4. rec. tom. 3. ac supponitur in aliis de quibus supra, quoties non agatur de casu in quo intret potius aliqua ex limitationibus.

E conversò Regula limitatur; Primò ut procedat, quoties lis est principaliter inter ipsos presentatos, vel provivus contententes de beneficio, secus autem, ubi principaliter esset inter contententes de jure presentandi, vel de jure conferendi, quamvis accessorie pro eorum interesse, causæ assisterent ipsi presentati, vel respectivè provivi,

quoniam ad regulandam causæ naturam, attendendum est id quod principaliter est in lite, non autem id quod veniat in consequentiam, seu incidenter, Seraph. decis. 990. n. 3. & 4. Lotter. dicto lib. 2. quæst. 20. num. 7. Lancellott. de attent. part. 1. cap. 3. num. 127. Buratt. decis. 59. num. 12. Ror. decis. 599. nu. 17. part. 4. recent. tom. 3. Ex ea clara ratione, quod ad effectum, ut intret ista Regula, debet esse lis talis, quæ facit beneficium litigiosum, quod sequi non dicitur, nisi ubi illa est principaliter inter duos contententes super titulo, ac pertinentia beneficii, ut pluries habetur supra ad materiam Regulæ de subrogandis, ac etiam apud allegatos.

Hinc propterea, ut ex eisdem allegatis patet, ubi lis esset in possessorio tantum, vel super impedimento executionis litterarum Apostolicarum, seu brevis de capienda possessione nomine Cameræ, non per hoc beneficium, tam ad istos, quam ad alios effectus etiam illum jurisdictionis & competentiarum Auditoris Cameræ, dici possit lis super beneficio ex supra deductis; Iaque verum, etiam si occasione possessorii contingat tractari quoque de titulo seu bono jure, incidenter tamen, & ad dictum solum effectum possessorii, ut in his specialibus terminis pro absoluto haberi videtur apud Caval. decis. 100. Et generaliter ad aliud propositum bene apud Gregor. dec. 335. (Quamvis dubitari possit, an ista limitatio procedat necne in beneficiis de jurepatronatus juxta motivata dec. 607. n. 10. p. 5. rec. super quo in casu occurrentiarum cogitandum.)

Limitatur secundo illativè, ubi lis esset cum simplici oppositore, qui intrusus in possessione beneficii, seu aliàs titulum irrelevantem habens, illum non deducat, neque de ejus canonizatione contendat, sed sifus regulæ, ut in beneficiis sufficiat vincere per non jus actoris; Sive etiam non possidendo, putet sibi expedire, quod institutio ad presentationem, vel provisio in persona alterius effectum non fortiat, ac propterea gerat solum partes oppositoris, dando de non jure, vel de non justificatione &c. cum tunc dici non possit collitigans, neque beneficium effici litigiosum Lancellott. dicta part. 2. cap. 4. in præfat. num. 685. & seqq. Garz. par. 11. cap. 3. num. 75. Rota decis. 167. part. 4. recent. tom. 2. num. 13. Et faciunt ad rem deducta per Adden. ad Gregor. decis. 305. ac etiam ea quæ habentur supra de lite in solo possessorio, vel super sola executione litterarum.

Tertio limitatur, ubi lis esset notoria injusta, & calumniosa, seu quod aliàs constaret illam motam esse in fraudem Cassad. decis. 7. de dolo & contumacia num. 1. ad aliud propositum Lancellott. d. p. 1. c. 3. n. 113. cum seqq. Greg. & Adden. decis. 25. & in his terminis specialibus Cavaler. decis. 126. num. 4. Buratt. dec. 927. n. 10. ubi Adden. n. 15. & conferunt quæ habentur supra ad materiam Regulæ de subrogandis circa litem calumniosam vel notoriè injustam, ubi habetur, quando sit talis necne, ex deductis apud Gregor. & Adden. decis. 27. 125. & 126. Buratt. & Adden. dec. 374. & in his terminis idem Buratt. d. decis. 927. Cavaler. d. dec. 126. decis. 607. num. 17. part. 5. recent. & in aliis, quod scilicet quælibet causa probabilis, & colorata excludit calumniam.

Tribuitur etiam quarta limitatio, ubi Statutum, seu legitima consuetudo accederet ex deductis per Lancellott. dicto cap. 4. part. 1. num. 693. cum seqq. sed nimium rarum videtur, ac difficile, hujusmodi limitationem ad praxim deducere.

Quinto in beneficiis de jurepatronatus, seu aliàs ad nominationem, vel electionem conferendi, limitatur quando lis esset inter duos tantum, quorum uno naturaliter vel civiliter mortuo, fieret presentatio vel nominatio de superfitte, cum tunc cesset ratio prohibitionis, atque resultat & facilius modus extinguendi litem qui est finis principalis desideratus per text. in dicto cap. 1. & 2. ut lit. pend. in sexto, ut cæteris relatis Lancellott. dicto cap. 4. num. 688. Ror. apud Merlin. decis. 443. num. 3. reperit. apud Barbof. de Episcopo alleg. 72. num. 162. Adden. ad Buratt. decis. 942. num. 8. atque admitti videtur in decisionibus, ac auctoritatibus agentibus de supra deducta ampliatione procedente, ubi sunt plures collitigantes, unde presentare alium, esset illorum numerum augere.

Dubitatio autem cadit, an id quod dicitur de patronis circa jus presentandi collitigantem superfittem, procedat in Ordinario seu alio inferiori collatore, ut superfittem collitigantem de beneficio providere possit, super quo scribentes variant, aliquibus volentibus idem dicendum esse ex rationis identitate, aliis verò negantibus, quasi quod per

per Regulam de subrogandis id sit de reservatis Papæ ex deductis per Gonzal. ad regul. 8. glos. 51. n. 13. Garz. de beneficiis p. 5. cap. 9. n. 220. & seq. ac fortè in praxi hæc secunda opinio recepta videtur.

36 Sextò limitatur, ubi lis jam cessasset ac extincta esset, & in hac propositione in genere nulla cadit quæstio, percutiens solum applicationem, quando scilicet talis cessatio vel extinctio sequi dicitur necne.

In hoc autem, Aut accedit expressa renunciatio seu cessio, & tunc intrare videtur regula text. in l. ille aut ille, ff. de legatis tertio, quod in claris, & expressis non intrant argumenta, dummodò agatur de cessione pura & libera, non autem ad favorem alterius, ex deductis per Buratt. & Adden. decis. 307. dicta decis. 599. num. 20. 23. & 27. p. 4. recent. tom. 3.

38 Sive quod cessio implicita resultet per assequutionem pacificam ac perfectam alterius beneficii incompatibilis, ex deductis per Adden. ad Buratt. dicta decis. 307. nu. 9. & 927. num. 34. dicta decis. 599. num. 23. ubi quod etiam tacita, vel implicita cessio sufficit.

39 Major autem difficultas circa hujusmodi limitationem (quod etiam insuit ad materiam Regulæ de triennali, de qua disc. præced.) versatur circa eam litem cessationem, que resultare prætendatur ex desertione per longum, vel longissimum tempus, seu quod ex aliis circumstantiis constet habitam esse pro derelicta juxta decis. 5. Cassad. ut lit. pend. Put. decis. finali lib. 2. cum aliis per Lancellott. d. par. 1. cap. 3. num. 128. Buratt. & Adden. dicta dec. 307. & in aliis de quibus infra; Nimium verò difficile ac rarum videtur id ad praxim deducere; Primò quia, ubi etiam adminiculativè constet de animo prosequendi litem per actus extrajudiciales, seu aliàs invalidos, tunc lapsus longi, vel longissimi temporis non attenditur, ex deductis ad aliud propositum per Rotam decis. 94. num. 35. & seq. part. 7. rec. Et secundo, quia ex iis quæ habemus firmata pluries per Rotam in proposito Regulæ de triennali, præsertim cæteris relatis apud Royas decis. 294. & decis. 255. part. 11. rec. in Vrcellen. præposituræ 5. Julii 1649. coram Bichio, in Anglonen. Archipresbyteratus, ac in aliis, de quibus disc. præced. non sufficit solus lapsus temporis, nisi concurrant alia inditia vel malum jus deferentis, ideoque nimium difficile, ac rarum est hanc limitationem ad praxim deducere.

40 Plures alias limitationes seu casus colligit Lancellott. decis. cap. 3. part. 1. quando Ordinarius non obstante lite conferre possit, quos tamen de facili foris non audit, ideoque ibi videndum, atque in casibus occurrentia cogitandum.

Hinc resultat ut congruum sit, quod ob litem de facili derogetur jurispatronatus, sive privilegio optandi, vel similibus, juxta ea quæ super derogatione juris optandi habentur supra in Catanien. disc. 33.

Ad alios autem effectus ex lite generaliter resultantes, illum præsertim Regulæ de triennali, agendo de introductione litis quæri solet, quando adesse dicitur, atque distinguendo inter actorem & reum, quando requiritur legitima citatio, illiusque prosequutio necne, ex deductis apud Buratt. dec. 280. Lotter. lib. 2. qu. 52. cum aliis de quibus disc. præced. & generaliter sub tit. de Judiciis, ubi tam ad effectum præventionis, quam ad alterum attentatorum quæritur, quando lis introducta dicitur.

Ad istum verò effectum requiritur, nedum legitima executio citationis, sed etiam reproductio habens quamdam speciem contestationis litis, vel ubi non facta reproductio citatus comparuerit, ita ut liti contestatio resultasse dicitur, sine qua vitium litigiosum non contrahitur, juxta dec. Gregorii 94. dec. 187. num. 21. par. 6. rec. Buratt. decis. 927. cum aliis per Lancellott. dicta parte 2. cap. 4. nu. 128. cum seq. Lotter. lib. 2. quæst. 20. num. 114. cum seq. Ideoque magna differentia est agere de inductione litis ad istum effectum, ac ad alium Regulæ de triennali, per quo, ne dum qualis qualis introductio, sed etiam extrajudiciales molestiarum sufficiunt; Sive etiam ad effectum præventionis, vel attentatorum &c. cum in actore sufficiat sola commissio seu oblatio libelli, aut obtentio citationis, cum similibus, quæ ad rem applicari non possunt, cum agatur de imprimendo vitium litigiosum.

Quoverò ad secundum casum litis inter duos, vel plures contententes de jurepatronatus, vel presentandi, sive inter duos inferiores collatores contententes de jure conferendi, non immutata natura beneficii, quod non contravertatur esse de jurepatronatus, vel respectivè liberæ col-

lationis, unde sola lis esset super pertinentia juris conferendi, vel presentandi respectivè; Ac etiam quoad tertium casum litis super natura beneficii, an sit liberum, vel de jurepatronatus; Quamvis Lancellott. d. c. 4. in præfat. num. 636. cum seq. & n. 679. ex rationibus, ac auctoritatibus ibi videndis, eandem regulam statuere videatur in præcedenti casu constitutam; Contrarium tamen est verius magisque receptum in utroque casu promiscue per DD. tractari solito, absque notabili differentia inter unum & alterum, quod scilicet lis esset super natura seu qualitate beneficii, puta inter patronos contententes de servitute, ac juræ presentandi, & Ordinarium contententem de libertate, quoniam utroque casu, juxta sensum Rotæ, verius magisque receptum videtur, ut non exinde in beneficio contrahatur vitium litigiosum, neque intret dicta Regula text. in cap. 1. ut lite pendente in 6. quoniam cum præsertim post Concil. Tridentinum, in dies excitentur lites, quæ non omnino injustæ, & calumniosæ dici possunt, inter Ordinarios & patronos, præsertim potentes, rigorosæ formæ per Concilium inductæ subjectos, frequentius verò & quotidie inter contententes de jurepatronatus, hinc proinde esset eludere omnes istas lites eorumque effectus, sive ille sit in petitorio, sive etiam in solo possessorio, verius est eam non inducere istud vitium litigiosum, neque hunc effectum parere juxta allegationem 136. Lapi cum concord. bene deductis per Lotter. d. qu. 20. lib. 2. Rota d. dec. 599. nu. 17. p. 4. tom. 3. rec. & decis. 427. p. 1. Buratt. d. dec. 59. num. 12. & frequentior; Idque etiam si presentati, vel provisus assisteret, causa pro eorum jure vel interesse, quoniam, ut advertitur supra in casu converso, in quo lis principaliter esset inter provivus & presentatos super pertinentia, vel adjudicatione beneficii, cui assisterent patroni, vel collatores, attenditur id quod principaliter est in lite, non quod accessorie vel in consequentiam.

De aliis autem ad materiam videri potest apud Lancellott. & Lotter. ubi supra, & in allegatis decisionibus, ita hæc solum adnotando, ut potè in foro magis contingibilia non autem ad omnimodam tractationem.

ADNOT. AD DISC. XCII.

DE lite, & vitio litigiosi actum est sub tit. de Judiciis disc. 40.

De Alternativa, quando de illius acceptance constet. Et quando suffragetur, vel potius acceptanti effectus præjudiciales causet, cum aliis ad materiam.

SUMMARIUM.

- 1 Quid disponat Regula obvia circa alternativam.
- 2 Acceptatio probatur ex libro Datarie.
- 3 Continet contractum per mutationis cum Papa, ideoque cum solo consensu Episcopi non dissolvitur.
- 4 Suffragatur pro solis beneficiis liberæ collationis.
- 5 Dicuntur ad hunc effectum liberæ collationis, etiam si consensu ferri debeant certo generi personarum.
- 6 Sed non veniunt ea, in quibus cadit optio.
- 7 Non requiritur scientia Episcopi, quod fuerit acceptata in Dataria, & de ratione.
- 8 Quomodo perficiatur contractus, & jungatur consensus inter absentes.
- 9 Mensis Apostolicus semper Apostolicus etiam si eo incepto acceptetur alternativa.
- 10 Secus è contra quia mensis ordinarius etiam inceptus illi cò sit Apostolicus.
- 11 De ratione differentiarum, & quando intret claudicatio; seu inæqualitas.
- 12 Conceditur solum Episcopis, & Archiepiscopis, non autem Capitulis, & Prælati inferioribus.
- 13 Si Episcopus, qui gaudet alternativa non residet, quos menses amittat de suis ordinariis, & de materia.
- 14 Si Papa confert etiam in illis mensibus, qui remanet Episcopo, bene confert.
- 15 Etiam si non resideat ex causa licita, adhuc, amittit.
- 16 Imò etiam si ex causa publica, & pro servitio Sedis Apostolicæ.
- 17 Qualis residentia requiratur ad hunc effectum.
- 18 Si ob non residentiam mensis efficitur Apostolicus non de sinit esse talis, si Episcopus eo incepto redeat ad residentiam.

- 19 Cui incumbat onus probandi affirmativam, vel negativam residentiae.
 20 Episcopus duarum Cathedralium acceptando alternativam an censentur acceptare pro utraque.
 21 Cessat alternativa per mortem Episcopi, vel Papae.
 22 Desinit per translationem Episcopi ad aliam Ecclesiam.
 23 Amittitur etiam si Episcopus se ingerat in providendo in mensibus Papae.

D I S C. XCIII.

1 **U**T Papa, Episcopos ad residentiam alliceret, per eandem Regulam octavam seu nonam, per quam sibi reservat provisionem beneficiorum vacantium in octo mensibus, quatuor solum Ordinariorum provisioni reservatis, eis per eandem Regulam concedit alternativam, ob quam Ordinarius sex menses assequitur, illaque nemini denegatur, unde propterea ad illius effectum sufficit sola acceptatio adnotata in libro Datariae, quae sola probatio 2 aliis neglectis attenditur, dum dicta descriptio fieri non solet nisi post exhibitionem litterarum Episcopi in forma consueta super dicta acceptatione, ut caeteris relatis apud Buratt. *decis.* 888. Royas *decis.* 373. & 423. & *dec.* 108. par. 11. recent. quae sunt editae in Marianen. & Accien. beneficii de qua supra *disc.* 19.

Licet enim iste dicatur quidam permutationis contractus initus ex simulaneo Papae hoc Ordinarii consensu, unde propterea resultat, quod sola declaratio Ordinarii, nolle amplius uti alternativa jam acceptata, non sufficit sine 3 scientia & consensu Papae, cum distractus exigit eundem simultaneum consensum, qui in contractu requiritur, Mandos. *conf.* 18. num. 8. Put. *decis.* 88. lib. 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *glos.* 58. num. 14. cum aliis de quibus infra super puncto cessationis ob non residentiam, & in specie advertitur in Sulmonen. alternativae 14. Maii 1610. coram Lancellor. & in dicta *decis.* 108. num. 15. & *seqq.* par. 11. rec. Attamen eo ipso quod Ordinario praesentante alternativam in Dataria, sit ejus descriptio in libro, resultare dicitur Papae consensus perficiens contractum, ita explicatum per Datarium, qui dicitur Papae organum, sive ad hunc effectum legitimus procurator.

Suffragatur autem alternativa pro solis beneficiis liberae collationis, non autem pro iis in quibus alterius mixtura 4 concurrat, puta quia essent ad aliorum praesentationem, electionem, vel nominationem, sive essent simultaneae collationis inter Episcopum & Capitulum, aut aliis omnimoda libertas cessare Gonzal. *ad reg.* 8. *glos.* 44. Greg. & Adden. *d.* 95. & 314. *dec.* 31. p. 10. rec. edita in casu de quo supra in Nuscana Canonici *disc.* 17. & *passim.*

Non tollit autem libertatem conferendi ad hunc effectum alternativae, qualitas seu natura beneficiorum, quod debita essent certo generi personarum, puta civibus seu patrimonialibus &c. ut in specie caeteris relatis advertitur *dec.* 299. n. 18. p. 10. recent. ubi concordantes.

E' converso autem, quamvis per Regulas Cancellariae, praesertim hanc octavam seu nonam, sublata sit consuetudo optandi, adhuc tamen illa attenditur ad hunc effectum alternativae, & ne beneficium dici valeat liberae collationis, ut advertitur in Urgellen. Sacrificae 3. Junii 1624. coram Manzanedo.

Neque ad effectum, quod illa intret, necessaria est scientia ipsius Ordinarii, quod per Papam acceptata fuerit, quoniam eo ipso quod ipse transmissit ad Curiam litteras seu fidem acceptationis, illaque praesentatur in Dataria ac describitur in libro, statim currit ab ipso momento; Et rationabiliter quidem, quoniam ubi absens dat mandatum ad contrahendum cum altero in diverso loco existente, eo ipso quod alterius consensus sequitur, ita fieri dicitur consensum conjunctio perficiens contractum, ut bene praesertim advertitur *decis.* 395. par. 5. 8 recent. ubi de transmittente litteras cambii correspondenti absentis, qui eas acceptat, quoniam in ipso actu acceptationis resultare dicitur conjunctio consensuum ac perfectio contractus in loco acceptationis, in quo dicta conjunctio sequatur, & de quo habetur actum *sub tit. de jurisdict.* *disc.* 71.

Iste autem effectus instantaneae operationis potius damnosus est quam proficiuus Ordinariis, quorum procuratores vel agentes in hoc debent esse cauti, adeo ut quaedam claudicatio ad favorem Papae dignosci videatur; Si enim acceptatio fiat in mense Apostolico jam incepto, quidquid

aliàs apud seniores dubitatum fuerit, hodie receptum est, quod ille durat in eo statu jam impresso in sui initio seu ingressu, & sic quod semel Apostolicus semper Apostolicus; Aut verò sequitur in mense ordinario jam incepto, & non procedit argumentum à contrario, sed iste statim efficitur Apostolicus, ex ea differentiae ratione, quod actus ex parte Episcopi non est necessarius, sed merè voluntarius ac facultativus, & sic adest claudicatio inter ipsum & Papam, ideoque non incongruit, ut circa effectum exinde resultantem adfit quoque claudicatio, dum Episcopo replicari potest, quod sibi imputet, cur acceptationem non fecerit tempore magis congruo, ut caeteris relatis firmatur *dec.* 49. 117. & 299. par. 10. rec.

Ex dicta enim inaequalitate inter partes, quod scilicet in una actus sit necessarius, in altera verò merè facultativus, & voluntarius, plura ex quadam aequitate recepta sunt, quae aliàs de stricto jure, ejusque generalibus principiis attentis repugnare videntur; Ut praesertim habemus in materia retractus legalis, vel conventionalis, seu juris offerendi, cum similibus, quod augmentum intrinsecum medii temporis cedit commodo possessoris, quamvis de jure retractus resolvat actum ab initio, atque possessor praetendere non possit nisi pretium tunc taxatum seu conventum, idque ex ista aequitativa ratione, quod habens jus retrahendi, ad id cogi non potest, sed actus ex sui parte est merè voluntarius ac facultativus, E' converso autem possessor cogi potest, sed non cogere, unde aliàs resultare absurdum quod ille in cuius facultate est exercere non exercere, semper esset in lucro, nunquam autem in damno, dum exerceret in casu augmenti, non autem in casu decrementi, ut in sua materia *sub tit. de servit. ad materiam retractus* ac etiam *sub tit. de emptione & venditione & alibi*; Sic à pari, quoniam ita de facili fraus fieri posset Sedi Apostolicae, acceptando alternativam in mense Apostolico jam incepto, in quo ex facti qualitate dignoscatur probabiliter aliquas pingues vacationes contingere posse, atque ut vulgò in foro dici solet, in materia societatum Officiorum vel similibus, stare à cavallo al fesso.

Conceditur hæc alternativa solum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, non autem Praelatis inferioribus, vel aliis ordinariis collatoribus etiam si sint Capitula Cathedralium, ut advertunt Garz. *part.* 5. *cap.* 1. num. 683. 12 & *seqq.* Ricc. *in prax.* *part.* 3. *resol.* 4. & 5. Coccin. *decis.* 51. & *passim.*, non solum quia littera Regulae de dictis tantum loquitur, sed etiam ex ratione, quae fuit ejus causa, invitandi scilicet Episcopos ad residentiam, quae ratio non aded in Praelatis inferioribus desideratur, neque Capitulis congruit.

Ex hac autem ratione resultat, quod ea cessante, quia scilicet non resideant, non solum alternativae jam acceptatae beneficio non gaudent, sed, vel in penam juxta unam opinionem, vel ex quadam implicita conventionem super hac futura alea, juxta alteram, amittunt omnes menses proprios; Sive, & verius, amittunt solum duos ex eorum quatuor, nempe Martium & Septembrem, 13 unde voluit per ora Beneficialistarum, illud disterium, quod Junius & December sunt menses ordinarii fixi numquam alterabiles; Apud antiquos enim Beneficialistas non levis quaestio fuit, an Episcopus qui citra fraudem ac malitiam non resideat amittendo alternativam, redeat ad suum primævium statum recuperando suos menses, vel potius omnes amittat ob ambigua verba Regulae capacia utriusque intellectus, atque in hoc tres habeantur opiniones, Una quod in penam totum amittat, stante quod in Regula simpliciter dicitur illis mensibus gaudere debere quandiu residerit; Altera quod istud sit beneficium, quod solum non residendo aufertur, non inde tamen aliqua irrogatur pena, sed tanquam ex cessante causa privilegii, res deducitur ad suum primævium statum, & consequenter suos habeat quatuor menses ordinarios, atque ista opinio de facto magis usu recepta videbatur, ut advertitur in *decis.* 608. *part.* 2. *rec.* Et tertia, quod cum alternativa contineat contractum permutationis inter Papam, & Episcopum, per quem Papa dat Episcopo duos ex ejus mensibus, ita è converso Episcopus in casu quo non resideat, dat duos ex suis ita faciendum lucrum duorum mensium ratione periculi, cui se exponit amittendi totidem, quatenus non resideat; Hanc tamen ultimam opinionem, formiter disputato articulo, firmavit Rot. in d. Sulmonen. alternativae 14. Maii 1610. coram Lancellotto; quae decisio reputatur in materia magistralis, passimque recepta est, atque hoc jure hodie vivitur, quod scilicet in casu residentiae

dentiae sibi remanent solum Junius & December tanquam ordinarii fixi, ut admittitur etiam *d. decis.* 608. p. 2. *rec.* ubi latè quoque discurrendo de hoc puncto, sublinetur provisio facta per Episcopum citra fraudem non residentem de mense Septembris, ex eo fundamento, quod tempore provisionis adhuc edita non esset dicta decisio quae articulum determinat, atque communis consuetudo vel usus potius Episcopis assisteret; Hodie verò, ut dictum est, hic punctus remanere videtur extra controversiam, ut remaneant Episcopo dicti duo fixi menses Junii & Decembris.

Verùm, si contingente vacatione in his mensibus Junii & Decembris de tempore quo Episcopus, qui alternativa gaudet, non residet, esset quis diligens in impetrando beneficium à Sede Apostolica, si id concedatur, dicebam in quadam casu occurrentia, quod dubitandum non esset de hujusmodi provisionis validitate, quamvis illa facta esset, in forma ordinaria, non autem in ea, quae adhiberi solet, quando Papa uti vult ejus suprema, sed insolita potestate concurrendi cum ordinario collatore, eumque praevenerendi juxta distinctionem, de qua supra in Caesaraugustana Canonici *disc.* 23. Cum enim expresse cautum non sit in jure, an isti duo menses per Episcopum non residentem amittantur necne, idque nullam habeat quaestionem facti, quod Papae ignotum esse possit, sed sit solum juris; Hinc de consequenti sequitur, quod eo ipso quod narratur vacatio in hujusmodi mensibus, atque Papa concedit, unum de duobus resultat, Vel quod ita clarè probetur ejus voluntas praevenerendi, Vel quod ita claretur, Episcopum istos quoque menses non residendo amisisse; Ideoque in dicta facti contingentia consultus, dicebam punctum seu difficultatem esse in voluntate, ut scilicet Papa concedere velit provisionem, qua sequuta non dubitarem de validitate, sed negata fuit, quia stylus est in contrarium.

Adeoque strictè ac rigorosè desideratur residentia, quod etiam si Episcopus non resideat ex causa licita & honesta, puta in tribus mensibus à Concilio Tridentino concessis, sive cum licentia Papae & Sacrae Congregationis, neque gaudeat Gonzal. *ad regul.* 8. *glos.* 43. nu. 41. Rot. *decis.* 98. num. 9. *part.* 7. recent. & in aliis de quibus proxime.

Quinimò, (quod magis) ut etiam si absit pro servitio Sedis Apostolicae, puta in aliqua Nuntiatura, seu Legatione, aut occasione alterius publici muneris, adhuc idem resultat effectus, ut apud Gregor. *decis.* 70. 163. & 239. ubi habetur quod residentia requiritur, nedum corpore, & prout facti est, quod solum attenditur, non curata causa ob quam non sequatur ut supra, sed requiritur in animo, quod scilicet de tempore quo vacatio contingit, Episcopus resideat animo residendi, atque ut suum munus impleat, secus autem si solitus non residere, (quamvis ex justa causa publici muneris ut supra) casualiter in propria diocesi reperiat, citò recessurus.

Fortius verò, ubi residentia esset affectata, quia nempe Episcopus de eo tempore residere non solitus, sed in alia Civitate moram trahens, videns vacationis imminentiam, ad diocesim accedat, ut caeteris relatis firmatur in Calven. parochialis 23. Junii 1642. coram Peutingerio, in cuius casu de tempore ingressus in diocesim jam vacatio sequuta erat, unde res erat magis plana; Verum si non esset sequuta, ex facti tamen qualitate, ac probabilibus argumentis constaret id affectatè sequutum esse, idem dicendum esset, ad quod bene confert *decis.* 213. Manticae; Reducendo enim rem ad praxim (ex. gr.) Ille Episcopus Calven. cum esset Neapolitanus, germanus frater Cardinalis Filamarini tunc Archiepiscopi Neapolitani, in patria pro majori parte anni morari solebat, potissimum verò in tempore aestivo, ac autumnali ob aliquam formidatam aeris insalubritatem, ac loci infelicitatem, sed ob vicinitatem, quando aliquid contingeret, facile erat cum brevi temporis intervallo in diocesim reperiri, At clarum erat id sequi affectatè ob vacationis imminentiam; Unde propterea illi Episcopi, qui vel ob infelicitatem loci, vel ob aliam circumstantiam non solent continuo residere, abstinere solent ab acceptatione alternativae, sine qua retinent suos quatuor menses, quamvis eis extra residentiam existentibus vacationes contingant.

Atque si acceptata alternativa, contingat quod non resideat initio mensis aliàs Apostolici, qui proinde ad suam naturam pro eo tempore revertatur, illam retinet, donec durat, quamvis Episcopus, non affectatè, sed sincerè ad residentiam redeat animo residendi, ex ea eadem propositione de qua supra, quod mensis semel Apostolicus sem-

per est talis, Lotter. *lib.* 2. *q.* 40. n. 87. Rot. apud Martin. Andr. *decis.* 110. n. 1. 17. & 18. ubi latè materia discutitur, & in d. Calven. parochialis coram Peutingerio.

Dubitari etiam consuevit, an dicta residentia praesumatur necne, & cui respectivè incumbat onus probandi, an scilicet provisio Apostolica probandi negativam, vel provisio ab Ordinario probandi affirmativam residentiae; Atque in hoc habentur opiniones hinc inde ex deductis per Adden. ad Gregor. *decis.* 94. Probabilius autem videtur onus esse provisio ab Ordinario in mense qui aliàs esset Apostolicus, atque per alternativam effectus est ordinarius, probare affirmativam, ex ea probabili ratione; quod provisus Apostolicus ratione vacationis in mense de sui regulari, natura Apostolico haber intentionem fundatam in regula, quam allegare sufficit, provisus autem ab Ordinario innititur limitationi, quae in dubio non praesumitur, sed est probanda, & quoties limitatio resultat ex aliqua qualitate seu conditione, ista quoque probanda est, ut caeteris relatis Fontanell. *de pactis claus.* 5. *glos.* 1. *part.* 2. num. 19. & *seqq.* Rota *decis.* 337. num. 24. *par.* 10. *rec.* Non enim sola acceptatio alternativae facit, ut mensis Apostolicus efficiatur ordinarius, sed requiritur qualitas seu conditio residentiae; Igitur ista quoque probanda est per eum, qui se fundat in limitatione ita qualificata.

Ubi verò contingat aliquem esse Episcopum duarum Cathedralium aequè principaliter unitarum, fuit aliàs me scribente disputatum, an se intitulado sub nomine unius tantum diocesis, alternativa deserviat pro utraque vel potius pro ea tantum, & de hoc habetur particulariter actum supra in Marianen. & Accien. *discurs.* 19.

Cessat item alternativa non solum per mortem ipsius Episcopi, vel respectivè Papae, itaut non transeat ad successorem; Sed etiam per translationem ad aliam Ecclesiam pro qua sibi non suffragatur, quoniam copulativè intelligitur in ea persona & pro ea Ecclesia, pro qua acceptata est, Gonz. *ad reg.* 8. *glos.* 58. num. 18. Garz. *part.* 1. *cap.* 5. n. 484. 22 Prout etiam amittitur cum amissione suorum mensium, quoties le ingerat in provisione beneficiorum vacantium in aliis sex mensibus, qui remanent Apostolici, ut in eadem Regula disponitur, ac advertunt Gonzal. *ad eandem glos.* 56. & omnes.

ADNOT. AD DISC. XCIII.

DE Alternativa notatum est supra *ad discurs.* 15. & *seqq.*

De Constitutione Gregorii XIII. de publicandis reservationibus.

S U M M A R I U M.

- 1 **D**E Constitutione Gregorii XIII. de publicandis, & qui de illa agant.
- 2 Procedit etiam in beneficiis regularibus.
- 3 Publicanda etiam est impetratio, quae fiat ad formam Constitutionis ob non publicationem.
- 4 Vicario regulatur ex persona resignatarum non resignatis.
- 5 Est vacatio habens reservationem, seu affectionem Apostolicam.
- 6 Venit tamen sub indulto conferendi reservata.
- 7 Constitutio continet decretum irritans, ideo inficit etiam possessionem.
- 8 Quod impetranti data sit manutentio, de quo dubitatur.
- 9 Justum impedimentum excusat à publicatione, & n. 15.
- 10 Pendente discussione, an decretum irritans intret, datur manutentio possessori.
- 11 Cuius incumbat probare negativam, vel affirmativam publicationis, distinguitur.
- 12 De modo probandi negativam, vel affirmativam.
- 13 Quando producens scripturam censetur ad eam restringere ejus titulum.
- 14 Non potest fieri publicatio sine litteris, sed an earum tenor sit inferendus.
- 15 Impedimentum quando non excuset.
- 16 De materia gratiae restitutoriae, vel prorogatoriae termini remissivè.

Disponente Constitutione 85. Gregorii XIII. registrata etiam apud Paris. *de resignat. lib. 15. in princ.* ut quæcumque beneficiorum resignationes publicari debeant, juxta formam ibi præscriptam, infra sex menses intra montes; & intra novem ultra, computandos à die datæ gratiæ; sub pena vacationis beneficii, Hinc proinde frequentes refutare solent impetrationes ob non publicationem, pluresque cadunt in materia quæstiones, de quibus Paris. *d. lib. 11. per tot. & Garz. p. 11. cap. 3. §. 4. ex nu. 273. cum seq.* ac in decisionibus infra allegandis, & habetur etiam supra in Toletana Archiepiscopatus *disc. 36. & alibi*;

2 Dicta Constitutio procedit non solum in beneficiis secularibus, sed etiam in Regularibus, Mantic. *dec. 68. n. 7.* Quinimò non solum publicanda est ipsa gratia resignationis sed etiam eodem modo, vel sub eadem pena, altera gratia impetrationis beneficii ad formam hujus Constitutionis ob non factam publicationem, ut disponitur in eadem Constitutionem, *vers. illorum verò*, ac advertunt Paris. *d. lib. 11. qu. 7. n. 53. & Garz. d. cap. 30. p. 11. n. 30. Seraph. dec. 1064. in fine*; Quod tamen in praxi raro servari videatur adeo cum desuper oretenus confluxu esse ex parte primi provisum ex causa resignationis, an ad repellendum piscatorium impetratorem sui beneficii ex ista causa, oportunitate esse facere novam impetrationem contra dictum impetrantem ex eodem defectu, id primo aspectu visum fuit novum, non solum mihi circa initia professionis, sed etiam pluribus antiquis Curialibus in beneficii materia versatis, præsertim insignis beneficiarum Andosillæ, sed visa Constitutione, ac perquisitis dictis auctoritatibus, motivum judicatum fuit relevans, ac facta fuit impetratio, quæ de facto impedit effectum dictæ alterius impetrationis, & sic fuit, ut vulgò dici solet, curare malum veneni cum eodem veneno.

Stante autem propositione beneficii, de qua pluries in præcedentibus ad materiam resignationis, quod resignatio ad favorem non abdicat jus, neque possessionem à resignante, nisi illa effectum fortiat in resignatario, eo, quia dicitur conditionalis, & concepta sub conditione adimende aliàs consentum ab actu, hinc proinde apud antiquiores dubitari etiam consuevit, An annullata gratia ad favorem resignatarii ex isto defectu publicationis, beneficium residet in resignante, ex cujus persona regulari debeat vacatio, sed hoc pariter hodie remanet extra quæstionem, quoniam ista non est nullitas impeditiva perfectionis ac executionis gratiæ, ita ut inficiat actum in radice, in quibus terminis procedit dicta dispositio limitanda, quoties nullitas esset culposa etiam ex parte resignantis, ex iis quæ habentur in Hispalen. beneficii, & in aliis ibi proximis ad hanc resignationis materiam, sed gratia jam perfecta, & executiva id præcipitur per viam modi, seu implementi à parte postea sub pena adjecta resignatario, absque aliqua mixtura resignantis, cujus jus ob perfectionem gratiæ jam evanuit, & sic non impedit jus quærendum, sed resolvit jus quæsitum, ac tanquam per privationem ex delicto, Lotther. *lib. 3. q. 21. n. 28. Rota decif. 539. n. 15. par. 4. recent. tom. 3. apud Celsum decif. 172. & 191. dec. 14. 85. & 140. parte 10. recent. decif. 256. par. 12. & frequenter*, ac etiam habetur supra in d. Toletana Archiepiscopatus, & confert distinctio inter dispositionem conditionalem & modalem, de qua *sub tit. de fideicommissis disc. 154. & in quibus decisionibus firmatur hanc speciem vacationis inducere reservationem, seu affectionem ob appositionem manuum Papæ, & consequenter quod ordinarii collatores non possint in ea se ingerere, ut est hodie pariter extra controversiam.*

Nisi Ordinarius id habeat indultum conferendi etiam reservata, cum ista species vacationis veniat etiam sub indulto, ut firmatur in *decif. 539. part. 5. recent. tom. 3. in fine*, ac admittitur in *decif. 256. & 357. parte 12. editis in d. Toletana Archiepiscopatus*, in quibus declaratur id procedere, dummodo indultarius ex ista specie vacationis conferat, secus autem si ex alia, non obstante clausula, *free præmissis &c.* ut latius advertitur in eadem Toletana *disc. 36.*

7 Cumque dicta Constitutio contineat decretum irritans, hinc proinde intrat eadem recepta beneficiarum propositio quam habemus in reservationibus resultantibus à Regula octava mensium, aliisque Regulis Cancellariæ, ut nedum per dictum decretum infectus remaneat quicumque con-

trarius titulus, sed etiam infecta sit possessio, quæ haberi debeat pro vacua, ut advertitur *d. decif. 14. par. 10. recent. & in dicta decif. 172. & 191. coram Cello*, ubi concessa fuit manutentio impetranti, seu noviter proviso ex ista specie vacationis, quod mihi durum visum fuit, quoniam dari potest casus justus impeditenti, quod excuset ab hujusmodi pena incursum, ut advertitur in Legionen. beneficii *14. 9 Martii, & 4. Julii 1640. coram Ghislerio decif. 114. & 300. par. 8. recent.* Sive quod possessor in progressu causæ habere valeat meliores justificationes publicationis, quas tunc promptas non habeat, & consequenter videtur, quod executor tanquam in provisione certo modo dicatur potius mixtus quam merus, assumere debens partes judicis in judicio ordinario, ex iis quæ ad materiam legitimi contradictoris habentur supra in Montis Alti *disc. 73. & in aliis.*

Ac etiam quia, ut in his specialibus terminis advertitur in *dicta decif. 252. & 300. part. 8. recent.* coram Ghislerio, atque ad aliud propositum habetur pluries in præcedentibus, quamvis decretum irritans dictam operationem faciat, id intelligitur, quando certum est illud intrare, secus autem, ubi id probabiliter sit dubium, quoniam tunc hujusmodi discussione pendente possessor est manutentendus, dum non est impugnare virtutem seu operationem dicti decreti, sed allegare non comprehensionem casus sub eo, quod non importat impugnationem, quoniam negare vel impugnare non dicitur seu contravenire qui non comprehensionem allegat seu prætendit.

Major autem quæstio in hac materia esse solet potius facti quam juris, super probatione scilicet hujusmodi negativæ, vel affirmativæ respectivè, cuius incumbat, an scilicet proviso ex causa resignationis probare publicationem, vel impetranti ad formam hujus Constitutionis probare non publicationem; Recepta verò distinctio est, quod, Aut agitur de executione novæ impetrationis, & tunc negativa concludenter probanda est per impetrationis, & tunc negativa concludenter probanda est per impetrantem, per quem allegatur tanquam fundamentum suæ intentionis Gregor. *decif. 13. num. 9. decif. 210. num. 1. ubi Aden. & dec. 288. pariter num. 1. cum aliis de quibus proxime infra.*

Aut verò quis se fundat in resignatione, ex qua suum jus deducat, & tunc ipse probare tenetur affirmativam, ex ea ratione, quod deducens resignationem tanquam fundamentum sui juris, illam probare tenetur, nè dum veram, sed etiam validam Cavaler. *decif. 214. Buratt. decif. 830. dict. decif. 539. par. 4. recent. tom. 3. & d. decif. 85. & 140. par. 10. ac in aliis*, quoniam est distinctio vera ac recepta.

Item super modo probandi hujusmodi negativam, pariter cadere solet difficultas, non enim ex eo quod per instrumentum, vel aliam speciem probationis doceatur per impetrantem, quod publicatio facta sit extra tempus vel modum in constitutione præfinitum, exinde resultat concludens probatio, ob contrariam possibilitatem alterius publicationis factæ in termino, ut advertitur apud Gregor. *dicta decif. 210. numero 3. Buratt. decif. 948. nu. 5. & 6. Cadente in idem recepto axiomate*, quod non datur perfecta probatio, quoties ædest contraria possibilitas; Nisi ipsemet resignatarius hujusmodi instrumentum non bene factæ publicationis produxerit pro justificatione sui tituli, cum tunc ica se restrinxisse videatur ad illum tanquam meliorem, ut in specie advertitur in Tridentina parochiali 5. Decembris 1646. coram Cerro; Quod tamen recipiendum venit, quoties productio est talis, quod hujusmodi effectum causet, secus autem ubi incidenter, ac ad alium finem facta sit, seu aliæ accedant circumstantiæ istum effectum excludentes, ex iis quæ super ista conclusione ejusque declaratione generaliter habentur in Sabinen. exemptionis *sub tit. de Regal. disc. 47. ac pluries sub tit. de judiciis.*

Rectè autem negativa concludenter probata esset, si juxta casum de quo supra in d. Toletana Archiepiscopatus *disc. 36.* doceretur de non expeditione litterarum infra terminum, quoniam tunc impossibile est publicationem fieri potuisse, dum illa faciendæ est cum litteris, adeo ut in aliquorum sensu earum tenor in instrumento publicationis resistari debeat, quod tamen non est receptum, quoniam sufficit, quod in instrumento dicatur, illam factam esse juxta formam Constitutionis, Gregorii, Buratt. *dec. 594. n. 7. d. dec. 140. n. 11. parte 10. recent.*

Quamvis autem, ut supra dictum est, legitima impedimenta excusent, ex regulâ quod legitime impedito non cur-

rit tempus; Attamen id intelligitur, quatenus impedimentum superveniat de tali tempore, quod nisi supervenisset, publicatio fieri potuisset, secus autem si in fine, ut advertitur in d. Tridentina parochialis 5. Decembris 1646. coram Cerro, & apud Celsum *d. decif. 172. & 191.* ac advertitur supra in d. Toletana Archiepiscopatus *disc. 36.* ubi de hoc dubitatum fuit occasione prorogationis dicti termini ad publicandum.

De ejusdem verò prorogationis materia, & quando illa suffragetur necnè, habetur actum in d. Toletana Archiepiscopatus *disc. 36.* ubi præsertim an suffragetur post mortem resignantis, Et an in hujusmodi gratia prorogatoria, vel in restitutiva faciendæ sit mentio litis, Et de differentia inter gratiam restitutoriam post lapsum terminum, vel prorogatoriam ejusdem termini ipso durante, habetur in eadem Toletana, ac bene actum per Rotam *d. decif. 14. par. 10. recent.* Et de aliis ad materiam consulti possunt Paris. & Garz. supra initio allegati, ita solum adnotando hæc utpotè notabiliora, & foro magis adaptata.

ANNOT. AD DISC. XCIV.

DE materia resignationis actum est supra *ad disc. 34. cum seqq.*

De ætate in beneficiis, ac Dignitatibus requisita.

S U M M A R I U M.

- 1** In cappellaniis non fundatis cum auctoritate superioris non cadit necessitas ætatis, nam etiam infantibus conferri possunt.
- 2** Quando in eis etiam requiratur ætas.
- 3** Quid in pensionibus.
- 4** De Episcopatu, vel Cardinalatu.
- 5** In beneficiis non qualificatis de jure communi sufficit ætas septem annorum.
- 6** Attento Concilio Tridentino requiritur ætas annorum quatuordecim qui sufficiant incepti.
- 7** De dispensatione cum clausula, dummodo, sit habilis ad recitationem officii.
- 8** Procedit dicta Conciliaris dispositio etiam in beneficiis de jure patronatus, nisi obstat voluntas fundatoris, quæ attendi debet.
- 9** Quid ubi voluntas non est expressa, sed dicitur debere presentari clericum primæ tonsuræ.
- 10** Declaratur, dummodo voluntas sit in limine foundationis.
- 11** Distinguntur species beneficiorum qualificatorum.
- 12** In beneficiis curatis requiritur ætas viginti quinque annorum.
- 13** Declaratur ubi cura annexa principaliter, secus si accessorie.
- 14** Quando dicatur esse annexa, uno, vel altero modo.
- 15** Quid in Canonicatibus Cathedralibus, distinguitur.
- 16** Et quid in dignitatibus in Collegiata.
- 17** De dignitate principali in Collegiata.
- 18** De aliis dignitatibus & canonicatibus in Collegiata.
- 19** Quid de Abbatibus distinguitur.
- 20** Quæ sint veræ Abbatie.
- 21** De Canonicatibus in Cathedrali vel Collegiata de jure patronatus.
- 22** In commendis procedit idem quod in beneficiis.

D I S C. XCV.

Procedit hæc inspectio cum præsupposito, quod agatur de veris beneficiis cadentibus sub regulis beneficiaribus, ideoque non cadit in illis cappellaniis, aliisque dispositionibus, etiam sub beneficiorum nomine, fundatis vel nuncupatis, quæ ordinarii vel alterius Superioris potestatem non habeant, cum potius jure legatorum piorum censenda sint; Et consequenter etiam laici, mulieres, ac infantes sunt capaces, ex deductis per Gonzal. *ad regul. 8. gloss. 5.* ubi in specie *n. 27.* refert circa ætatem ita per Sac. Congregationem declaratum fuisse Rota *decif. 482. par. 1. divers.* Ventriglia *in adnot. rerum Ecclesiasticarum adnot. 6. de ætate benef. n. 9.* Et generaliter quod etiam mulieres ac laici quamvis infantes sint capaces Buratt. *dec. 1. & 224.* Quodque non cadant sub regulis beneficiaribus apud Dunozett. *decif. 101. repetit. decif. 238. par. 5. recent.* & post Marin. *resol. 36. lib. 1. & in aliis*, ac generaliter infra *disc. 97.* ubi de manualibus.

3 Eatenus autem ætas in istis quandoque requiritur, quatenus ad hujusmodi legatum obtinendum adjiciatur talis qualitas, quæ sine certa ætate obtineri non possit, quoniam tunc necessaria videtur ætas, non tanquam principale requisitum ipsius cappellaniæ, vel improprii beneficii, sed tanquam antecedens ad aliam qualitatem, sine qua neque ætas sufficeret, puta quia testator ad hujusmodi cappellaniam seu legatum vocaret clericos de agnatione, vel descendencia juxta casum *dec. 270. coram Orthob. & dec. 159. & 183. coram Cello*, quoniam tunc requiritur etiam ætas, sine qua clericatus non obtinetur, sed id est per accidens, seu tanquam dictæ alterius qualitatis requisitum, & ita pariter si ex disponentis judicio qualitas sacerdotalis requisita esset.

Minusque percipit pensiones, quoniam licet pensio, ubi est Ecclesiastica, reservata ad favorem clerici, & cum necessario requisito clericatus, ad plerisque effectus jure beneficii censetur, ut in sua materia *sub tit. de pensionibus*; attamen ut ibi pluries advertitur, substantialiter ac de per se est quid merè temporale, cujus etiam laici, immò infantes capaces esse possunt, ex deductis apud Buratt. *d. 63. n. 5.* ubi Aden. *lit. C.* sed quia de consuetudine Romanæ Curie conferri non solent nisi clericis, atque clericatus non obtinetur ante ætatem septem annorum idcirco solent nostri dicere dictam ætatem sufficere, ex deductis per Gigan. *de pension. quest. 3. Gratian. discept. 397. n. 17. cum seqq. Lotter. lib. 1. qu. 4. n. 146. & seq.* & alii relati per Ventrigl. ubi supra *n. 3.* sed hoc non provent, eo quia ætas ad pensionem necessaria sit ratione clericatus, qui dictam ætatem supponit, ideoque recipienda non videtur contraria opinio Campanilis & aliorum relata per Ventrigl. *d. n. 3. & per Barbof. qui Campanili adherere videtur de Episcopo alleg. 60. n. 69.*

Prout, sub beneficiorum vel dignitatum nomine non veniunt in hoc proposito majores dignitates, vel officia, ut respectivè sunt Cardinalatus & Episcopatus, in quibus hodie præter omnem quæstionem statuta est ætas 30. annorum, exceptis Diaconis Cardinalitibus, in quibus ex Constitutione Sixti V. sufficit ætas apta ad suscipiendos sacros ordines, ex collectis per Ventrigl. ubi supra *n. 26. & 28.*

Quatenus igitur pertinet ad beneficia simplicia non habentia certam qualitatem particularem, cujus ratione certa ætas, vel principaliter, vel consequitivè necessaria sit, attenda dispositione juris communis, certum est, quod ætas septem annorum, in qua obtineri potest clericatus pro beneficio necessarius, sufficit, ad text. *in cap. si eo tempore de scriptis in sexto, ubi gloss. & alii, Abb. in capit. præterea nu. 6. & 7. de ætate & qualitate*, Barbof. *d. alleg. 60. n. 72.* Ventrigl. ubi supra *num. 4. Buratt. decif. 605. n. 4. Duran. dec. 228. Rota decif. 403. p. 4. recent. tom. 2. cum aliis de quibus infra.*

Ex dispositione autem Sac. Concil. Trident. *sess. 23. de reformat. cap. 6.* id correctum est, atque omnis ætas ante annum 14. illegitima est ad beneficia assequenda, adeo ut Episcopus non possit desuper dispensare, ut apud allegatos, concorditer tamen firmantes annum 14. sufficere inceptum, ideoque praxis docet, excepta limitatione, de qua infra, beneficia non obtineri ante dictam ætatem sine Apostolica dispensatione, super qua cadere solent quæstiones, quoties contineat clausulam, *dummodo officium divinum recipere valeat*, an scilicet requiratur formalis justificatio hujusmodi habilitatis, vel sufficiat sola informatio extrajudicialis executoris, cui litteræ directæ sunt, ex deductis in Aquilana juris patronatus 12. Junii 1651. coram Meltio *impress. decif. 62. n. 11. par. 11. recent.* ubi quod sufficit informatio.

Dictaque Conciliaris dispositio indefinitè procedit in omnibus beneficiis etiam juris patronatus laicorum ex relatis per supra allegatos, & est pariter extra controversiam, quoties ex lege foundationis dispositum non sit beneficium conferri posse etiam constitutis in minori ætate, cum tunc etiam post dictum Conciliare decretum attendi debeat intentio fundatoris ex relatis præsertim per Barbof. *d. allegat. 60. n. 77. Rota apud Duran. decif. 228. n. 7. decif. 482. p. 1. divers. in fine, dec. 194. par. 2. recent. d. dec. 403. part. 4. tom. 2. Aden. ad Buratt. dec. 755. in fine.*

Unde cum ista sit quæstio potius facti & voluntatis quam juris, difficultates desuper cadere solent circa hujusmodi voluntatem, quoties illa non est expressa, sed prætenditur implicita seu conjecturalis, quam non dubitatur sufficere, puta quia fundator dicat simpliciter præsentari clericum primæ tonsuræ, quoniam cum ad hujusmodi clericatum obtinendum, etiam hodie attento Concilio Tridentino sufficiat dicta ætas 7. annorum, exinde inferri videtur, fundatorem dicta ætate contentum fuisse, ex deductis *dicta dec. 403. par. 4. recent. tom. 2.* Distinctio autem in hoc recepta

videtur, an agatur de fundatione ante Concilium, vel postea; ut primocasu id recte procedat, secus autem in secundo, ut colligi videtur ex eadem decis. 403. & clarius firmatur apud Duran. d. dec. 228. num. 8. & 9. cum aliis per Adden. ad Buratt. decis. 755. per Barbof. d. alleg. 60. nu. 77.

10 Ventrigl. ubi supra num. 6. ubi advertit, (& bene) in fundationibus post Concil. voluntatem fundatoris attendendam esse, quoties adjecta est in ipso limine fundationis, ita ut innoteat Superiori ipsam fundationem auctorizanti, ex regula generali quæ habetur in beneficiis de iure patronatus super facultate patroni, seu fundatoris adiciendi leges & conditiones etiam juri contrarias, in ipso limine, non autem ex intervallo.

11 Procedunt hæc in simplicibus beneficiis, non autem in qualificatis, quæ in plures species distingui solent; Primò scilicet in beneficiis curatis; Secundò in Canonicatibus & Dignitatibus in Cathedrali; Tertio in Dignitatibus principalibus in Collegiatis; Quarto in Canonicatibus, aliisque Dignitatibus præter principalem in Collegiata, vel portionibus, seu capellanis, & beneficiis etiam in Cathedrali; Et quinto in Abbatibus.

Quatenus pertinet ad primam speciem beneficii curati, extra quæstionem est, requiri ætatem 25. annorum, etiam de jure communi ad text. in cap. cum in cunctis §. interiora de electione, ubi communiter DD. ne quibus Barbof. ubi supra n. 81. cum aliis de quibus proximè infra, clarius verò attendenda dispositio Sac. Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12.

12 Quod tamen procedit in beneficiis verè ac principaliter curatis; secus autem in iis; in quibus cura animarum est accessorie annexa, quoniam tunc sufficit illa ætas, quæ pro ipso beneficio necessaria est, eodem modo quo receptum quoque est circa necessitatem concursus ad præscriptum Concil. Trident. requisiti in parochialibus ac etiam circa necessitatem residentie, vel illam ordinem, cum similibus, ex deductis per supra allegatos, & per eundem Barbof. de paroch. capit. 2. num. 7. & in Summa Apostolicarum decisionum verbo ætas num. 17. Ventrigl. ubi supra num. 25. plenè Fagnan. in cap. 1. de Capellis Monachorum, Rota decis. 21. par. 10. recent. & habetur pluries in præcedentibus occasione ætatis vel residentie; Unde propterea quæstiones in hac materia esse solent potius facti & applicationis, quando scilicet cura animarum beneficio incumbere dicatur principaliter vel accessorie, quod pendet ex facti qualitate & circumstantiis, ubi habetur titulus annexionis, qui principaliter attendendus est, qui sit clarus, eo autem cessante, vel dubio existente, recurritur ad conjecturas, illam præsertim deductam ab observantia, an scilicet beneficium conferri consueverit per concursum, vel sine, & an consueverit esse residentiale, cum similibus de quibus Fagnan. in d. cap. 1. de Capellis Monachorum ubi concordantes.

13 In secunda verò specie beneficiorum qualificatorum restricta ad Canonicatum in Cathedrali inspicendum principaliter est, an in eis concurrat aliqua peculiaris qualitas, quæ ab aliis beneficiis hujusmodi diversificare faciat, quia nempe illi principaliter incumbat cura animarum, vel actu & habitu, vel etiam actu tantum, sed in titulum, ut in plerisque Ecclesiis solet esse ille Canonicus, qui nuncupatur curatus, quia nempe illi Canonicatus fixè, ac perpetuò in titulum annexa sit vicaria, seu exercitium curæ habitualiter incumbentis Capitulo, & tunc non dubitatur requiri illam ætatem, quæ necessaria est in beneficiis curatis, Ventrigl. ubi supra n. 21. & seq. Sive quia agatur de Canonicatu Penitentiario in quo statuta est ætas annorum 40. cum similibus.

Ita verò peculiari qualitate seclusa, Aut in ea Ecclesia facta est distributio ordinum demandata per S. C. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. & tunc extra controversiam est requiri ætatem necessariam ad ordinem Canonicatus annexum, vel saltem quod infra annum ad illum promoveri possit, ut expressè disponitur in dicto Conciliari decreto; Sed ubi nulla ordinum distributio facta est, tunc licet de stricto jure, substantiale videatur quod Concil. Trident. nihil desuper innovaverit, seu particulariter statuerit, & consequenter, quod hujusmodi Canonicatus veniant sub genere beneficiorum, pro quibus sufficit ætas 14. annorum, ut discitur Rota in Monasterio. Canonicatus 28. Novembris 1646. coram Ghislerio; Attamen ex pluribus declarationibus Sacre Congregationis & ex observantia Datarie, receptum est, in Canonicatibus Cathedralis, quamvis nulla ordinis annexio facta sit, requiri saltem ætatem, quod infra

annum promoveri possit provifus ad primum ordinem facrum, ut maturius examinata materia declarando primam resolutionem, late habetur in dicta Monasterien. Canoniceatus 10. Junii 1648. coram eodem Ghislerio dec. 205. par. 10. recent. quæ videtur in materia magistralis; Ibiq; advertitur, quod licet in Germania, etiam sine dispensatione, vel derogatione Concilii hujusmodi Canonicatus conferri soleant constitutis in ætate 14. annorum, attamen id provenit ex quadam particulari consuetudine, quæ ita Concilium in hac parte in ea regione interpretata est, ex voluntate Papæ deducta ex stylo Datarie, quæ dicitur ejus organum.

14 In dignitatibus verò Cathedralis, res est extra controversiam ob Conciliare decretum d. sess. 24. de reformat. cap. 12. ut ad minus requiratur ætas 22. annorum, solumque intrat difficultas excitata per Garz. par. 7. cap. 4. num. 73. an id procedat in Præpositura, seu Decanatu cum præsupposito, quod sit prima Dignitas.

15 In tertia specie primæ Dignitatis in Collegiata, distinguendum videtur, Aut habet curam animarum in foro interiori, vel exteriori saltem habitualiter, seu jurisdictionaliter, ut est de regulari natura hujusmodi Dignitatum, & tunc requiritur ætas 25. annorum eodem modo, quo in beneficiis curatis, ex deductis per supra allegatos præsertim per Barbof. dicta allegat. 60. num. 64. & per Garz. dicto cap. 4. par. 3. nu. 65. Fortius verò, ubi sint de illis Dignitatibus, quæ habeant ordinariam jurisdictionem quasi Episcopalem cum territorio separato, ita ut exceptis iis quæ sunt Ordinibus Episcopalis, in reliquis omnibus Ordinariis, seu Episcoporum partes gerere, seu explicare videantur, juxta ea, quæ de hujusmodi Prælatibus inferioribus habentur pluries sub tit. de jurisdictione, cum tunc ob administrationem tali dignitati incumbentem id videatur extra omne dubium, Immo fortè non incongruum esset, ut etiam ætas requisita in Episcopatibus præscribi deberet cum aliis requisitis, dum in effectibus Episcoporum partes implent quibusdam paucis exceptis, quæ Episcopis vicinioribus delegari solent, ut advertitur sub d. tit. de jurisdictione, præsertim in Mutinen. seu Carpen. collationis Ordinum disc. 16.

16 In quarta specie Canonicatum aliarumque Dignitatum in Collegiata, cessante Statuto Ecclesie, seu legitima consuetudine, aut lege fundationis, pariter extra controversiam est in eis procedere regulam generalem, ut supra in beneficiis quamvis non qualificatis constitutam, ut sufficit ætas 14. annorum, idque verum, etiam si ipsi Collegio annexa sit cura animarum, quoniam hæc esse non dicitur penes singulos Canonicos, ut per Barbof. Garz. Ventrigl. & alios supra allegatos, & firmatur per Rotam dec. 31. par. 10. recent. edita in Nuicana Canonicatus, de qua supra disc. 17. nisi, ut supra dictum est agatur de illo Canonicatu, cui fixè ac perpetuò in titulum annexa est vicaria pro exercitio curæ animarum, incumbentis Ecclesie seu Collegio.

17 Demum quoad quintam & ultimam speciem Abbatiarum, quicquid deducant forsan cum aliqua confusione Graz. dicto cap. 4. num. 74. Campanil. in divers. juris Canonici rubr. 7. cap. 6. n. 87. 90. & 101. Majol. de irregularitate cap. 30. n. 13. & similes, decisio pendere videtur à qualitate Abbatie, an scilicet illa sit verè ac propriè talis, cum signis ac requisitis ad id necessariis, vel potius dicatur talis abusive ac impropiè, primo enim casu ratione sibi incumbentis administrationis requiritur matura ætas 25. annorum juxta doctrinam Abb. inc. super inordinata nu. 7. de præbendis; In altero autem tales Abbatie actuali Conventu & administrationes carentes, dicuntur impropiè & abusive in sola nuncupatione, seu quamdam ventosam dignitatem representantes ideoque ab aliis beneficiis non differunt, ex deductis per Fagn. inc. cum in cunctis de elect. n. 108. cum seq.

18 Signa verò seu requisita verè Abbatie sunt, prærogativa tam in Choro quam in Capitulo administratio cum jurisdictione, & quod de consuetudine Ecclesie habetur pro dignitate, & sine quibus ut dicunt est, & remanet dignitas abusive, & ventosa, ut bene Rota apud Pœniam d. 497. & 603.

19 In Canonicatibus verò Cathedralis vel Collegiatis de iure patronatus laicali, an necessaria sit dicta ætas habilis ad Sacros ordines, ubi lex fundationis alias statuere videtur, vel in plus vel in minus, & quæ dispensatio suffragatur habetur actum in Lauretana Canonicatus infra sub tit. de Canonicis, &c.

20 In commendis porcedit idem, quod dictum est de beneficiis eorumque qualitate respectivè, cum in hac materia eratis receptum sit Commendas regulari eodem jure beneficiorum, quoties agatur de Commendis ecclesiasticis, & aliis quæ

qua lex particularis non obstat, ut habetur in Pisana Commenda sub tit. de jurepatr. & in Romana commenda sub tit. de fideicommissis disc. 8. ubi concordantes.

ANNOT. AD DISC. XCV.

DE ætate in Beneficiis, ac Dignitatibus requisita, habetur in Annot. Ad S. C. T. disc. 24.

An & quando beneficium sit sacerdotale.

SUMMARIUM.

- 1 Beneficium curatum est sacerdotale.
- 2 De impedimentis excusantibus à susceptione Ordinum remissivè.
- 3 Sunt sacerdotales Canonicatus quibus est annexus ordo presbyteralis.
- 4 Beneficia generaliter non sunt sacerdotalia etiam si habeant onus missarum.
- 5 Fallit ex contraria voluntate fundatoris, & quomodo in hac voluntate procedendum sit.
- 6 Ubi voluntas est clara, an attendatur observantia contraria.
- 7 Ordinarii vel patroni non possunt alterare legem fundationis.
- 8 Quod observantia interpretivæ in dubio sit deferendum.
- 9 Observantia contra Concilium Tridentinum non attenditur ob decretum irritans.
- 10 In casu voluntatis ambiguae deducenda ex verbis, vel conjecturis quomodo sit procedendum.
- 11 Expenduntur plura verba, præsertim, quod eligatur idoneus, an faciant beneficium sacerdotale.
- 12 De verbo presbyter, an inducat.
- 13 De distinctione, an in latino vel vulgari sermone.
- 14 Quomodo in hujus vocabuli operatione sit procedendum.
- 15 Improbatur usus, quod Notarii extendant testamenta latino sermone.
- 16 De vocabulo sacerdotis, an conveniat necne clericis in minoribus.
- 17 Non ex eo, quod primo beneficiatus vocatus sit sacerdos inferatur ad alios in futurum.
- 18 Ubi qualitas requiritur à lege, sufficit, quod adsit habitualiter.
- 19 Quid, ubi requiritur ab homine, distinguuntur tempora & actus.

DISC. XCVI.

1 IN ista materia nulla videntur cadere quæstiones juris, sed omnes esse potius facti & applicationis, cum juris theoreticæ in suis respectivè casibus videantur planæ; Siquidem de jure non dubitatur beneficia curata esse sacerdotalia, & non posse obtineri nisi per Sacerdotem actualem, vel saltem, quid Sacerdotium possit intra annum promoveri, ac de facto promoveatur ad text. in cap. cum in cunctis §. interiora de electione, Lap. alleg. 35. & cæteris collectis per Garz. part. 7. cap. 4. n. 41. Barbof. de Episcopo allegat. 60. n. 81. cum seq. & de officio parochi cap. 5. cum aliis de quibus disc. præcedenti occasione ætatis, Bene tamen cadunt quæstiones facti super qualitate beneficii curati, an scilicet & quando illud, & ad hunc, ac similes effectus dicatur tale necne, non enim ex eo quod Ecclesie incumbat seu annexa sit cura animarum exindè resultat, quod beneficium sit curatum, dum illa potest esse annexa accessorie, quod hujusmodi effectum non operatur, ut eod. disc. præced. & in aliis pluries.

2 Ac etiam non dubitatur de jure, juxta impedimenta excusare provifum de beneficio curato à susceptione sacerdotii infra annum, ex collectis per Barbof. de paroch. d. cap. 5. eo modo quo habemus de impedimentis excusantibus à susceptione gradus Doctoratus, vel ab expeditione litterarum cum similibus, sed pariter punctus est in facto, an impedimentum sit iustum, benèque probatum necne.

3 Prout non dubitatur, quod ubi Canonicatibus in Cathedrali, vel etiam in Collegiata annexus est ordo sacerdotalis, seu etiam cura actualis fixa & in titulum, requiritur sacerdotium actu, vel habitu, eodem modo, quo supra de curatis dictum est, juxta, claram dispositionem Sac. Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. & habetur etiam disc. præced. occasione ætatis, sed pariter quæstio est facti & applicationis, an constet de hujusmodi annexione necne.

Card. de Luca Lib. XII,

E' conversò generaliter in aliis beneficiis simplicibus, vel non qualificatis ut eodem disc. præced. habetur, de jure communi sufficit ætas septem annorum, ex dispositione verò Sac. Concil. Trident. necessaria est illa annorum 14. atq; hinc resultat regula, quod non sint sacerdotalia, quamvis annexum habeant onus celebrationis missarum, cum illi rectè satisfieri valeat per alium, juxta dictam alleg. Lap. 35. n. 3. & 4. communiter receptam ex ductis per Gonzalez ad reg. 8. glof. 5. num. 74. cum seq. Garz. par. 7. cap. 1. n. 85. cum seq. & hanc tenet sine dubio Rota, ut cæteris relatis Gregor. decis. 108. num. 5. late Merlin. decis. 825. quæ reputatur in materia magistralis, & frequenter in aliis collectis per Adden. ad decis. 21. par. 3. recent. ex num. 26. decis. 184. & 345. par. 12. recent. & habetur pluries in præcedentibus occasione residentie, vel incompatibilitatis, dum in omnibus decisionibus, in quibus est facti qualitate firmatur beneficium esse sacerdotale, vel respectivè residentiale, & incompatible, supponitur dicta regula tanquam absoluta, sed constituitur fundamentum in limitatione resultante à fundatoris voluntate, vel à consuetudine, &c.

Igitur est etiam quæstio facti, an scilicet constet necne de hujusmodi voluntate inducente limitationem hujus regulæ seu theoreticæ juris, adeo ut materia potius regulanda videatur cum terminis generalibus, morientium, vel contrahentium ambiguae voluntatis, quam cum terminis seu regulis beneficialibus, dum etiam illæ cappellanæ, quæ nullam habent formalem fundationem, cum auctoritate superioris, & consequenter non dicuntur verè beneficia, sed potius censentur legata pia, non cum regulis beneficialibus, sed cum terminis generalibus ultimarum voluntatum metienda, adhuc tamen si de fundatoris voluntate constet, quod sint sacerdotales, illa attendenda est, atque sacerdotium requiritur quamvis voluntas non sit expressa & clara, sed etiam tacita & conjecturalis.

Quando autem est expressa, nulla cadit quæstio ex vulgari regula textus in l. ille, ff. de legat. 3. quod in claris & expressis non intrant præsumptiones & argumenta, nisi concurreret talis observantia, quæ dici valeat legitime præscriptiva, & apta immutare statum beneficii, ut in specie advertit Vivian. de jure patron. par. 2. lib. 6. cap. 6. n. 61. Mant. dec. 120. Quod tamen in casu dispositionis claræ, & nimirum rarum, ac difficile est ad præxim deducere, quoniam ex dispositione Sac. Concil. Trident. sess. 25. de reformat. c. 5. non possunt patroni, nec Ordinarii alterare legem fundationis ut ex originali decisione in Alexandria Decanatus 12. Junii 1598. coram Orano, Garz. d. par. 7. cap. 1. n. 111. cum seq. Rot. decis. 496. n. 9. par. 1. recent. decis. 216. num. 4. par. 2. apud Buratt. dec. 680. n. 3. & in aliis.

Observantia siquidem in hac materia nimium defertur, in casu voluntatis ambiguae, quæ sit capax interpretationis, unde observantia attendatur tanquam interpretativa, quæ longè differt a præscriptiva; Atque in eodem sensu capiendam esse d. 129. Mant. adverti videtur per Garz. dicto c. 1. n. 69. & 70. Et de observantia in hac materia Gabr. conf. 196. l. 2. Campanil. divers. juris Canonici rubr. 7. c. 6. nu. 11. Rot. dec. 14. p. 7. recent. & dicta dec. 84. n. 15. par. 12. Et de dicta distinctione observantia intentione interpretativæ, vel præscriptivæ super lege fundationis, seu voluntate fundatoris habetur pluries in sua materia sub tit. de jure patronatus.

Stante siquidem dicto Conciliari decreto prohibente Ordinario, ac patronis alterare legem fundationis, cum Concilio, vel Constitutio Pii IV. ejus confirmatoria contineret decretum irritans, cuius virtus & operatio est inficere quamcumque contrariam possessionem, hinc resultat infestam remanere talem observantiam præscriptivam, seu verius impediri, ne illa unquam incipiat seu adsit, ex plenè deductis dec. 400. part. 9. recent. & dec. 199. p. 12. ac pluries in præcedentibus ad aliud propositum, & infra sub tit. de parochiis in proposito concursus adhibendi, vel respectivè non adhibendi in parochialibus & Vicariis, ob idem decretum irritans contentum in Concilio, vel in Constitutione Pii IV. cum similibus.

Omnes ergo quæstiones cadere videntur in casu voluntatis ambiguae super interpretatione verborum, quæ dici valeant æquivoca, & non conclusiva per necesse; Aut super efficacia conjecturarum & adminiculorum, atque super his aliqua varietas inter scribentes, ac etiam in 10 Rotæ decisionibus dignosci videtur; Verum in hoc pro meo sensu certa & determinata regula dari non potest, sed procedendum est cum illis principiis, quæ frequenter in materia conjecturarum & adminiculorum habentur sub tit. de fideicommissis, ut scilicet singulorum casuum

decisio, ex eorum qualitate, ac particularibus circumstantiis pendeat, pro iudicis prudenti arbitrio; Non enim ex eo quod aliqua conjectura, seu aliquid verbum, ad unam, vel alteram qualitatem inducendam, efficac, vel respectivè inefficax reputatum est, ergo pernecessè refultat, quod in omni casu idem dicendum sit iuxta frequentiores pragmaticorum errores ac æquivoca, attendendo auctoritates, ac decisiones in verbis, aliud non inquirendo, quoniam stant benè simul, aliquas conjecturas in uno casu approbari, ac efficaces reputari, in altero autem easdem, ac etiam majores esse insufficientes, vel è contra, ut pluries in dicta materia fideicommissaria advertitur; Ideoque auctoritates decisiones, quæ invicem pugnant videntur, ita potius diversæ, quàm contrariæ censendæ sunt, iuxta diversas casuum qualitates, ac circumstantias, inspecta scilicet qualitate personarum, an sint literatæ, vel idiotæ, inspectoque usu loquendi regionis, cum similibus.

Ac propterea, ea quæ habemus, vel super significatione verborum, vel super aliis adminiculis, attendi debent pro quadam norma, seu pro illuminatione intellectus, non autem quod præcisè ita iudicandum sit in omni casu, quod ad principaliter iudicantes & consulentes advertere debent; Advertentes etiam ad alium verum, ac omnino præ oculis habendum principium, de quo pluries *dist. tit. de fideicommiss. & alibi*, ut non cortex & figura verborum, sed substantia voluntatis attendi debeat.

11 His itaque prænotatis quæri solet, an disponente fundatore, quod eligatur cappellanus, qui celebrare debeat tot missas, ita ut ad ipsum celebratio directa sit exindè inferatur ad qualitatem sacerdotalem, & nisi alia appareat admipicula, adhuc firma remanet regula, ut per Gonzal. & Garz. ubi supra, qui referunt aliquas declarationes Sac. Congregationis, Adde. ad Gregor. *d. dec. 108.* apud Merlin. *d. dec. 825.* & in aliis.

Idemque, si dicatur quod eligatur idoneus, nam non inde inferatur ad sacerdotium, ut in specie, cæteris relatis *dec. 635. n. 3. & dec. 719. n. 2. par. 2. recent.* nisi subjungatur quod eligatur idoneus ad celebrandum, ut advertitur apud Buratt. *dec. 680. n. 2.*

Super verbo autem, *presbyteri*, vel super alio *sacerdotis*, non levis esse solet controversia, quia nempe fundator dixerit eligi debere presbyterum, vel sacerdotem, istaque vocabula distinguendo; Quatenus pertinet ad illud *presbyteri*, magis communiter dicitur, id non importare qualitatem sacerdotalem, quoniam *presbyteri* appellatione venit etiam clericus in minoribus, Gonzal. ubi supra *n. 86.* Mant. *d. dec. 129. n. 2.* Rota *dec. 14. parte. 7. recent.* & coram Rojas *dec. 1.* Merlin. *d. dec. 825. nu. 12. & 13.* & in aliis, eo quia nomen *presbyteri* adici solet potius ad distinguendum à laicis, quem quod importet qualitatem sacerdotalem; Quodque nomen *presbyteri* conveniat etiam clerico in minoribus ad aliud propositum firmatur in Pif Lauren. primogenituræ *26. Januarii 1651.* coram Cerro.

13 Alii verò distinguunt, an dictum vocabulum explicatum sit latino, vel potius vulgari, seu materno sermone, ut hoc secundo casu benè procedat, id quod supra dicitur, presbyteros scilicet dici omnes, qui non sint sæculares, secus autem in primo, quoniam ordo presbyteratus distinguitur ab aliis ordinibus, solumque sacerdotium significat, ut in specie advertitur *dec. 216. n. 3. par. 2. recent.* Et quamvis in *d. dec. 1.* coram Rojas & in *d. dec. 14. par. 7. recent.* istud vocabulum latino sermone explicatum esset, & tamen illi hæc operatio non tribuatur, attamen id provenit ratione observantiæ, in qua magnum fundamentum constituitur eodem modo, quo apud Mant. *d. dec. 129.*

24 Mihi verò videtur, quod ubi deficiat observantia, (qua concurrente, de alio quærendum non est,) spectari debeat qualitas testatoris, an sit litteratus, benè callens huiusmodi vocabulum significationes ac distinctiones necnè, & an dispositio per ipsum ordinata sit, vel potius, ut frequentius contingit, sive litteratus sive idiotus, per Notarium, cuius stylus sit, sibi communicatam testatoris quamvis idiotæ voluntatem extendere latino sermone, ut est stylus Notariorum Urbis, ac Status Ecclesiastici; Quod tamen pro sensu nendum meo, sed plurimum ac fortè majoris partis litteratorum, continet errorem, ac abulum manifestum, cum ex diversa frase, seu modo loquendi notariorum, disponentis voluntas notabilem alterationem recipere solet, vel detur ansa Consulentiũ & Advocatorum subtilitatibus ex verborum grammaticalibus significationibus ad plura inferendi, quæ testatores neque somnarunt.

16 Quoverò ad vocabulum *Sacerdotis*, illud regulariter includit qualitatem sacerdotalem, ut apud Buratt. *dicta dec. 680. num. 5. & dec. 496. part. 1. recent.* Verum & hoc neque est extrà dubium, quoniam *sacerdotis* nomen, clericis quoque in minoribus convenire possit text. & glof. in cap. *si quisquam de cohabitatione clericorum*, advertitur per Fab. de Ann. *conf. 22. num. 13. & Rot. dec. 59. num. 22. part. 7. recent.* apud Merlin. *dec. 685. n. 22. & seqq. & dicta dec. 184. num. 14. par. 12. recent.* undè propterea in *dicta dec. 496.* adhibetur eadem distinctio sermonis, an esset latinus, vel vulgaris seu maternus, ut primo casu vocabulum aptum sit con venire etiam clericis, secus autem in secundo, stante 17 communi usu loquendi, ut etiam advertitur *dec. 719. part. 2. n. 3.* ubi tamen *n. 4.* advertitur, quod reflectendum est, an tale vocabulum directum sit ad omnes præsentando, seu diligendos pro regula generali, vel potius ad primum ex aliqua peculiari ratione, vel circumstantia, quoniam exindè ad alios inferri non potest.

Et in summa, ut dictum est, omnia præmissa, non singulariter ac distinctè consideranda sunt, sed cum aliis juncta, & cum regula, ut *singula, quæ non profunt &c.* ad instar eorum, quæ in generali materia ultimarum voluntatum habemus, absque eo quod certa & determinata Regula generalis cuicumque casui applicabilis desuper statui valeat.

Posita verò qualitate sacerdotali; Alia cadit difficultas, 18 an illa requiratur actualis, vel sufficiat habitualis, super quò intrat distinctio, an ea requisita sit à lege, vel ab homine Ubi enim est à lege, tunc sufficit qualitas habitualis, dum modo reductur ad actum statuto tempore, ut in specie de ordine annexo alicui beneficio Gonzal. *ad reg. 8. glof. 5. n. 77. Garz. ubi supra d. dec. 496. parte 1. recent.* apud Buratt. *dec. 463. n. 3. & in aliis de quibus infra.*

Ubi verò requiritur ab homine, tunc distinguuntur tria 19 tempora, Unum vacationis; Alterum præsentationis seu electionis, Et tertium institutionis seu collationis; In hoc ultimo tempore regulariter non concurrentibus conjecturis, vel facti circumstantiis diversimodè suadentibus, requiri videtur qualitas actu, & non sufficit habitu; In aliis verò aliqua discrepantia adesse videtur, probabilis tamen est, quod habitus requiratur de tempore præsentationis, vel electionis, quamvis non adsit tempore vacationis ex deductis per Garz. *d. c. 1. par. 7. n. 58. d. dec. 216. par. 2. recent. & 496. par. 1.* Buratt. *dec. 680. Caval. dec. 231. & faciunt ad rem deducta Add. ad Buratt. dec. 682. & sub tit. de fideicom. ad materiam proximitatis in dispositionibus conceptis ad favorem proximorum, Ac etiam sub tit. de jurepatr. in proposito juris patronatus passivi debiti certo generi personarum.*

Concludendo idem, quod supra circa ipsam qualitatem dictum est, ut quæstio sit potius facti, quàm juris pro facti qualitate decidenda, absque eo quod certa regula cuicumque casui applicabilis dari valeat.

ANNOT. AD DISC. XCVI.

AN & quando beneficium sit Sacerdotale, habetur supra in *disc. particulari disc. 61. & seqq.*

De manualibus, seu ad nutum amovibilibus.

SUMMARIUM.

- 1 Sub hac inspectione non cadunt capellanie, erecta privata auctoritate, quia sunt potius legatæ pia.
- 2 Minusque de capellanis, vel officiis servitoriiis.
- 3 Beneficia secularia præsumuntur perpetua.
- 4 Et contra Regularia præsumuntur manualia.
- 5 Intellegitur in dubio, sed potest dari diversa natura.
- 6 De regula in manualibus detur amotio ad nutum etiam sine causa.
- 7 Ejecto non competunt remedia possessoria.
- 8 Quod quoque detur manutentio, & de ratione.
- 9 Quare sit magis in usu possessorum retinendæ quàm reintegrandæ.
- 10 Quando facilius intret conclusio, de qua n. 7.
- 11 Regula de qua n. 6. fallit si fiat ex odio.
- 12 Item si resultet dedecus, vel grave præjudicium.
- 13 Procedit regula de qua num. 6. etiam si nov esset solitum amovere.
- 14 Quod intret recursus, vel querela ad Superiorem.
- 15 De differentia inter non admittere, & ejicere admissum.

- 16 Novitii an possint expelli sine causa.
- 17 Quod etiam in Regularibus amotis detur recursus.
- 18 In manualibus non datur vacatio neque collatio.
- 19 Datur vacatio impropria.
- 20 Quod in eis non intrent Regula Cancellariæ præsertim Regula de annali.
- 21 In resignationibus & unionibus manualium requiritur mentio specialis.
- 22 Quid de beneficiis Religionis Hierosolymitanæ.
- 23 De manualibus ut dari possint in perpetuum.
- 24 De potestate Papæ tollendi beneficia remissivè.
- 25 Non cessat facultas amovendi ob promotionem ad ordines ad illum titulum.

DISC. XCVII.

1 Agitur de illis manualibus quæ beneficiorum ecclesiasticorum naturam, & qualitatem habeant, quia nempe cum Superioris auctoritate fundata seu aliàs in hoc statu constituta sint; Ubi enim agitur de illis cappellaniis manualibus, quæ absque dicta formali erectione cum auctoritate superioris proveniunt ex privata piè disponentium ordinatione, tunc non intrent regulæ beneficiales, cum jure piorum legatorum habeantur, ut habetur *disc. præced.* occasione ætatis, ac pluries in *præced.* & consequenter in præsentis de eis non agitur.

2 Minusque de illis cappellaniis servitoriiis, quæ satis frequenter usu habentur etiam in Cathedralibus, & Collegiatis, frequentius autem in parochialibus matricibus seu receptitiis, in quibus ex statuto vel consuetudine admittuntur sacerdotes & Clerici naturales, seu patrimoniales ad serviendum, ac participandum de massa, de quibus infra *sub tit. de Canonicis & Capitulo*, ac etiam in *præced.* præsertim in Romana juris amovendi *discurs. 80.* quoniam, & istæ beneficiorum naturam non habeant, neque earum jure censentur, sed diversam habent rationem ac juris dispositionem, ut in locis supra indicatis præsertim *d. disc. 80.*

3 Præsupposito igitur, quod agatur de beneficiis ecclesiasticis, in quibus de ista manualium seu amovibilium natura contendatur, seu ea posita, quomodo amovendi facultas exerceri debeat; Generalis distinctio est, inter sæcularia & Regularia; Prima enim species sæcularium habet pro se præsumptionem perpetuitatis in exclusionem manualitatis, Lap. *allegat. 9. num. 3. Cassad. dec. 4. de præben. Caval. dec. 72. n. 3. dec. 13. n. 10. & fin. parte 6. recent.* Et è contra secunda species Regularium habet præsumptionem manualitatis propter votum obedientiæ, quod Regulares profitentur erga superiorem, Gregor. & Adden. *dec. 109. Buratt. & Adden. dec. 346. 382. & 929. Caval. dec. 389.*

4 Utraque autem regula, utpotè juris præsumptioni innixa, cessat ex diversa particulari qualitate inducente limitationem, quoniam sicuti in beneficiis Regularibus non implicat ea esse perpetua, præsertim verò ubi sunt curata seu aliàs ita dispositum est, ut plenè colligunt Adden. ad Buratt. *d. dec. 346.* & non negatur apud Caval. *d. dec. 389.* & patet ex *dec. 463. par. 12. recent.* ac habetur infra, ita non implicat beneficia sæcularia esse manualia & ad nutum amovibilia, & contra.

5 His ita generaliter constitutis, atque sive in una, sive in altera specie, posita manualitate; Regula est illa posse auferri possessorem per Superiorem ad ejus nutum & arbitrium etiam sine causa, juxta opinionem Cardin. in *Clement. 1. §. præmissa de supplenda negligentia Prælatorum n. 4.* quæ (rejecta contraria sententia) est magis communiter recepta, præsertim in Rota *juxta dec. 1. de restitut. spoliat. in antiquis dec. 777. par. 1. divers.* cum aliis per Gonzal. *ad regul. 8. glof. 5. n. 46. Post. de manut. observ. 52. n. 24. Adden. ad dec. 2. num. 222. & seq. part. 3. recent.* Buratt. *dec. 346.* & plenè firmatur in Hispalen. juris amovendi curatos *20. Aprilis 1640. 21. Junii 1641. & 22. Junii 1642.* coram Peutingerio, quæ circumferuntur in materia magistratibus, sæpius receptæ præsertim in Pif Lauren. beneficii *11. Octobris 1647. cor. Meltio, dec. 133. par. 10. rec. Pampilonen. Vicariæ 18. Martii 1659. Albergato & in aliis, ac habetur supra in d. Romana juris amovendi disc. 80.*

6 Ideoque ita ejectis denegantur remedia possessoria reintegrandæ vel retinendæ contra amovementem juxta *d. dec. 1. de restitut. spoliat. in antiquis*, ut firmant superius allegati, præsertim Post. *de manut.* Quod tamen, ubi agitur de beneficiis, seu de illis cappellaniis, in quibus admissum habet aliquod

1 jus ut supra, non de facili est practicabile, quoniam cum dicta regula plures patiatur limitationes, ut infra, hinc proinde, ubi adest aliquod dubium, an versetur in casu regulæ vel limitationis, intrat reintegratio seu manutentio, cuius remedium hodiè magis practicitur; Illud etenim reintegratio videtur quasi recessisse ab aula, & meritò, quoniam tendunt ad eumdem finem, sed unum est magis proficuum quàm alterum; Siquidem receptum est, attenda dispositione 9 juris canonici, possessorem, sive adipiscendæ, sive reintegrandæ, quinimò etiam retinendæ plenarium concessum per sententiam diffinitivam, esse appellabile ad utrumque effectum, ac requirere tres conformes; itaut à iudicio petitorii quodammodo nihil differre videatur; E' conversò autem istud remedium manutendendæ, quoties tanquam summarium decernitur per decretum interlocutorium, à quo iudex reponere potest, non admittit appellationem suspensivam, sed est executivum juxta distinctionem, de qua *dec. 20. par. 10. rec. & passim*, cum nil in Curia frequentius, ideoque expedit istud exercere.

Et de manutentione data cappellano, qui prætendebatur manualis, habetur apud Caval. *d. dec. 72.* atque Ego pluries practitavi in ejectionibus, quæ per Capitula quandoq; fieri solent de illis cappellanis seu presbyteris, qui in Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis, tanquam nationales, habentes requisita, admittuntur ad massam ex quodam jure, quod sibi tribuit civica qualitas, præsertim in una Matheranen. quod expellente Capitulo illius Metropolitan. quemdam Capellanum, huic per A. C. decreta fuit manutentio canonizata per Signaturam Justitiæ cum clausula, sine præjudicio, ex rationibus, de quibus in Neritonen. Statuti, & in Rhegien. consortii infra *sub tit. de Canonicis & Capitulo disc. 19. & 21.* & in aliis ibidem.

10 Dicta verò conclusio super denegatione manutentionis hujusmodi ejectis, illaque potius concedenda Superiori amoventi, juxta decisiones in dicta Hispalen. juris amovendi curatos, cum aliis de quibus supra in d. Romana juris amovendi *disc. 80.* potius procedit in officiis & cappellaniis merè servitoriiis regulandis jure iustissimè famulatus, quàm in veris beneficiis, quamvis eorum natura in hoc alterata sit circa manualitatem, ob plures limitationes desuper cadentes.

11 Quarum prima est ubi amotio fieret odio vel calumnia ut *d. dec. 778. par. 1. divers. & admittitur d. dec. 72. Caval. n. 5. & in allegatis Hispalen. coram Peutingero*, in quibus tamen firmatur, quod odium vel calumnia in dubio non præsumitur, sed probari debet.

12 Secundò limitatur, ubi ex amotione, dedecus vel infamia, seu aliud magnum præjudicium ejecto causaretur, juxta *dec. 6. de restitut. spoliat. in antiquis*, & conferunt deducta ad aliud propositum apud Merlin. *dec. 882. numer. 20. cum seq.*

13 Tertio, licet de stricto jure, non probato odio vel calumnia, dicta facultas competat, non curato quod Superior non esset solitus amovere, dum hic actus dicitur facultativus, in quo non usus non præjudicat, ut advertitur *dicta dec. 778. part. 1. divers. in fin. & in dicti Hispalen. ac etiam in d. Sulmonen. juris amovendi Cappellanos 10. Januarii 1659.* coram Priolo, Attamen ex quadam non scripta æquitate, competere videtur recursus, vel querela ad Superiorem pro interpositione arbitrii super aliqua saltem summaria cognitione causæ, ob quam hujusmodi ejectio fiat, cum non soleat dari casus, absque aliquo odio, vel absque dicto præjudicio in fama, seu aliàs resultantem, ut ad aliud propositum advertitur in *dicta dec. 882.* Merlini, à qua licet fuerit recessum in alia instantia coram Ghislerio, ut patet ex *dec. 180. par. 9. recent.* attamen ibi agebatur de non admittendo aliquem ad Collegium, secus autem ubi agatur de expellendo admissum, ob notabilem differentiam inter unum casum & alterum, ex axiomate, quod *turpius ejicitur &c.* ut de distinctione inter non admittere, & admissum expellere, habetur actum *sub tit. de præemin. in 15 Forolivien. admissionis ad Consilium, & in Fanen. disc. 31. & 38.* & habetur in dicta Rhegien. consortii *disc. 21. ac in aliis sub tit. de Canonicis & Capitulo.*

14 Undè propterea licet admissi ad habitum alicuius Religionis ante professionem, ac in statu novitiatum nullum habeant titulum, atque excepto privilegio fori, tam circa facultatem testandi & disponendi, quàm circa successione nem, habeantur pro sæcularibus, attamen si sine causa expellantur, eis conceditur jus recurrendi ad Superiorem ex deductis in *d. dec. 882.* Merlini.

15 Atque de facto docet praxis quotidiana, non solum in L 3 in

in illis Abbatibus & Prælatibus regularibus monachorum, quæ beneficia in jure dicuntur, sed etiam in Prioratibus, vel aliis Prælatibus Religionum mendicantium, quibus officiorum potius, quam beneficiorum terminus congruit, quoniam si ex Statutis Religionis, vel ex usu sint ad vitam, vel ad certum terminatum tempus, Superior tamen amoveat, quamvis de jure sint merè manualia & obedientiaria, attamen passim datur recursus ad Superiores, præsertim ad Sacram Congregationem Regularium, quæ cognoscit de causis, quibus legitimè non concurrentibus, reintegrat, ob præjudicium, quod in fama resultat amotis contra stylum & infra terminum consuetum; Ad quod conferunt ea, quæ de remotione officialium habentur sub tit. de Regalibus ad materiam potestatis tollendi jus tertii disc. 148. Ideoque dicta regula frequenter ac de facili remanet practicabilis in officiis seu ministeriis servitoriis, jure famulatus regulandis, non autem in iis, quibus terminus beneficii, licet manualis congruat, cum illæ capellanæ, quarum frequenter usum habemus de jure patronatus, ita moderno tempore usitata ad evitandum subjectionem derogationum, vel reservationum Apostolicarum, verè ac propriè non sint beneficia, sed simplicia legata pia, ut supra initio advertitur, ac etiam disc. præced. & alibi pluries.

18 In his igitur manualibus, cum non detur verus titulus, exindè sequitur, quod non datur vacatio neque collatio, ex deductis apud Gregor. decis. 48. n. 5. & decis. 142. n. 6. Rot. decis. 145. n. 3. & seq. par. 6. recent. & in aliis.

19 Quod tamen intelligitur de vacatione vera & propria ad effectus juris, illum præsertim reservationis, vel affectionis, impropiè autem ac largo modo de facto vacare dicuntur per mortem naturalem vel civilem per remotionem Gonzal. ad reg. 8. glof. 15. §. 2. num. 24. Cavaler. dicta decis. 389. n. 4. Coccin. decis. 296. n. 8. Perusina Beneficii 10. Februarii 1648. coram Bichio decis. 152. part. 10. recent.

20 Et consequenter in eis non habent locum reservationes ac Regula Cancellariæ Gregor. d. decis. 48. & 142. Buratt. decis. 114. 115. & 296. Et regula de annali in his non intrante, Gonzal. glof. 5. n. 64. Buratt. dec. 1. n. 7.

21 In resignationibus autem, vel unionibus, aliisque provisionibus seu dispositionibus faciendæ est expressa mentio manualitatis, aliàs actus corrumpit, Paris. de resignat. lib. 2. q. 11. n. 7. Cavaler. decis. 350. n. 1. & dec. 389. n. 5. Buratt. & Adden. decis. 929. in fine, Rota dec. 86. par. 7. recent. & in aliis.

22 In Religione autem Hierosolymitana, vel similibus militaribus, in quibus Commendæ ac Prioratus & Dignitates non sunt ex mera gratia, sed potius ex justitia ratione antianitatis vel benemerentiæ, atque dantur in titulum regulariter ad vitam, hinc proinde quamvis ratione obedientiæ, dicantur manualia, attamen id procedit largè, ac impropiè ob compatibilitatem cum obedientia, sed sine causa non datur remorior, atque aliàs appellatur, vel habetur recursus ad Superiores, quoniam de facto regulari videntur magis jure beneficiorum sæcularium, ut advertitur præsertim dec. 473. n. 10. & seq. par. 5. recent. & in aliis ibidem; Atque si à denegatione beneficii assequendi, seu à gratificatione alterius concurrentis datur formalis appellatio cum examine gravaminis, & an uni vel alteri ex concurrentibus beneficium sit de justitia debitum, ut patet ex iis, quæ habentur supra in duplici Melevitana disc. 68. & 69. multo magis & absque dubio, ubi agatur de amotione, quæ in Religione ac similibus non est practicabilis sine injuria, ac dedecore.

23 Demum observandum, quod manualia sæcularia prohibita non est conferri perpetuè, Gonzal. d. glof. 5. §. 6. n. 36. Buratt. dec. 296. n. ult. & dec. 929. n. 3. & de aliis ad materiam videri potest apud allegatos.

24 De manualitate verò quod ad Papam, ut omnia beneficia quamvis in titulum, ac de sui natura perpetua, quoad eum sint manualia, & amoveri possint possessoribus, habentur aequaliter actum d. disc. 148. sub tit. de regal. ad materiam potestatis tollendi jus tertii.

25 Quodque manualitati, seu facultati amovendi non obstat, quod possessor ad ejus titulum fuerit promotus ad ordines, quia factum Episcopi promoventis præjudicare non debet illi, cui competit jus amovendi, Garz. par. 1. cap. 2. numer. 91. in addit. præfactum esset de consensu habentis tale jus.

DE manualibus habetur pariter actum supra disc. 80. & sub tit. de regular. disc. 15. & 36.

De sequestro beneficii; quando intret, & quales effectus producat.

S U M M A R I U M.

- 1 Distinguuntur species sequestrorum.
- 2 Regulariter est prohibitum sequestrum.
- 3 Etiam in beneficiis.
- 4 Fallit ubi possessio est attentata.
- 5 Vel ubi possessio est vacua.
- 6 Vel ubi duo contendant de possessione.
- 7 Vel si possessio est nulla.
- 8 De dilemmate in hac materia.
- 9 Intrat sequestrum ob recursum ad laicos.
- 10 Item ubi petatur remissoria.
- 11 Vel ubi adest periculum aut justa causa.
- 12 De sequestro ratione reservationis.
- 13 Istud sequestrum non privat possessione.
- 14 Solet demandari pendente inspectione super bono jure.
- 15 Quod non possit dari in hac materia regula certa.
- 16 De sequestro in vim Clementine ratione sententiæ.
- 17 Sive sit sententia in petitorio sive in possessorio.
- 18 Declaratur de quo possessorio intelligatur.
- 19 Procedit in quocumque beneficio, ac etiam in commendis & dignitatibus Religionis Hierosolymitanæ.
- 20 In vim sententiæ in petitorio intrat sequestrum, etiam si possessor obtinuerit sententiam in possessorio.
- 21 Etiam si à sententia fuerit appellatum & judex appellationis potest opponere.
- 22 Quid ubi dictum sit de nullitate sententiæ.
- 23 Istud sequestrum non apponitur sine sententia, secus autem alterum provisionale.
- 24 Sequestrum in vim Clementinæ non apponitur nisi in Rota.
- 25 An & quando in una, vel altera specie admittatur cautio.
- 26 Quomodo unum, vel alterum sequestrum tollatur seu cesset.
- 27 Ubi injustè sit appositum.
- 28 Istud sequestrum in vim Clementinæ tollit possessionem, & alios effectus operatur.
- 29 De pænis violationis unius, vel alterius sequestri.
- 30 Sola decretatio sequestri sine effectu non tollit possessionem.
- 31 Quando tollatur sequestrum de consensu partis.
- 32 Apponitur in vim unice sententiæ, secus autem ubi duæ late essent, & quando dicatur unica, vel dicantur duæ.
- 33 Denegatur ubi possessor prius obtinuerit sententiam favorabilem, quod declaratur.
- 34 Denegatur etiam contra triennale possessorem cum suis declarationibus.
- 35 In causis in quibus non intrat sequestrum in vim Clementinæ, sed intrat alterum sequestrum provisionale, an sit decernenda pars fructuum pro alimentis & sumptibus litis.
- 36 Etiam in vim sententiæ judicis inferioris apponi solet sequestrum provisionale.
- 37 Quis debeat esse sequester, & an deputari possit unus ex ipsismet colligantibus.

D I S C. XCVIII.

Duplicem habemus speciem sequestri beneficiorum, unam ante sententiam ex dispositione, vel ratione generali juris communis; Alteram verò post sententiam ex particulari dispositione Clementinæ unice de sequestratione possessionis & fructuum; Nimirumque in se hujusmodi sequestra differunt, tam circa ordinem super appositione, quam circa effectus ex una, vel altera sequestri specie resultantes, quare de illis distinctè agendo,

Quatenus pertinet ad primam speciem magis generalem, sub qua cadit omnis casus sequestri, extrà dictum particularem in vim clementinæ; Regula est, quod illud est prohibitum, quoniam incipiendum non est à sequestro ad text. in cap. 1. de sequestratione possessionis, & fructuum, & l. unica, 3 Cod. de prohibita sequestratione &c. idque ex regula generali; de qua in aliis materiis indifferentibus, ejusque limitationis habetur pluries actum sub titul. de judiciis, atque

que cadunt etiam beneficia, quoniam, cum in hac materia non reperiantur in jure excepta, idcirco prohibitum non est stare sub regula, ut in specie Lotter. lib. 3. quæst. 11. n. 162. & seq.

Limitatur autem regula prædicta, Primò ubi possessio esset attentata, Lotter. dicta quæst. 11. num. 172. & seq. Gonzal. ad reg. 8. §. 7. proœmiali. n. 37. Greg. dec. 10. & 91. Caval. dec. 592. & frequenter, cum sit receptum & quotidianum.

5 Limitatur secundò, ubi possessio beneficii sit vacua, cum tunc nemini præjudicium inferri dicatur cap. cum vos de off. Ordinarii cum concord. per Gonzal. d. §. 7. proœmiali. nu. 24. Buratt. dec. 900. n. 1. dec. 185. n. 1. & 586. n. 2. par. 2. recent. cum aliis supra occasione possessionis attentatæ.

6 Istaque limitatio extenditur etiam ad casum, in quo possessio verè ac de facto non sit vacua, sed plures contendant possidere, atque utriusque possessio sit turbida, itaut incertum sit, quis verè sit possessor, nam tunc apponitur sequestrum tanquam in possessione vacua Seraph. dec. 732. nu. 5. dec. 701. par. 2. recent. Buratt. decis. 527. num. fin. Duran. decis. 143. n. 1.

7 Prout si possessio non esset attentata, sed nulla, quoniam tunc habetur etiam pro vacua, cum non entis nullæ sint partes, ut advertitur apud Gregor. dec. 261. in fine.

8 Ideoque ubi petitur sequestrum contra eum, qui nulliter vel attentate de facto se intruferit in possessione, quam ipse neget, proceditur cum dilemmate, Aut possessio est vacua, Aut plena; Si est plena, consequenter nulla vel attentata, ideò sequestranda, & si est vacua, multo magis, ut de hoc dilemmate in specie habetur dec. 94. n. 1. & 2. p. 10. rec. atque ita cum eo evitantur omnes disputationes.

9 Limitatur tertio dicta regula, contra recurrentes ad judices laicos atque ita impedita præstantes executioni litterarum Apostolicarum seu prosecutioni causæ beneficiæ, quoniam inter alias pænas statutas contra recurrentes videtur ista appositionis sequestri, Gonzal. dicta §. 5. proœmiali. n. 36.

10 Quarto limitatur, ubi ex parte possessoris petatur remissoria, vel compulsoria specialis, per quam impediatur cursus causæ, & ne procedatur ad sententiam seu expeditionem, tunc enim ob præsumptam malitiam occasione concedendi remissoriam, beneficium ponitur sub sequestro juxta dec. 152. Caputaqu. part. 3. n. 174. decis. 43. 473. & 585. p. 5. recent. & habetur disc. seq. in materia remissoriæ in beneficiis.

11 Quintò limitatur, ubi generaliter concurrat justa causa, ob quam intret iudicis arbitrium, puta ob periculum animarum, vel utilitatem Ecclesiæ, sive ubi adest timor diffipationis, & ne iudicium reddatur elusorium cum similibus iudicis prudenti arbitrio pensandis, Gonzal. d. §. 7. proœm. n. 27. Lotther. d. qu. 11. n. 175. dec. 469. par. 3. divers. lib. 3. decis. 215. n. 5. par. 4. recent. tom. 2. & sub tit. de judiciis.

12 Sextò limitatur, ubi summarie constet de reservatione juxta Constitutionem 7. Pii V. Gonzal. dicto §. 7. Marescott. lib. 2. variar. cap. 77. nu. 44. & seq. Lotther. lib. 3. q. 11. num. 168. Rota in Nicien. Prioratus 5. Decembris 1653. coram Zarata.

13 Ista verò species sequestri, tanquam provisionalis, & ex iudicis officio, magis percuteiè dicitur fructus, seu nudam detentionem, quam substantiam, seu possessionem beneficii; Et consequenter quidquid dicatur, per Adden. ad Buratt. decis. 186. n. 18. verius ac receptum est, quod non privat possessione, ut decis. 569. n. 50. & seq. par. 6. rec. plenè in Messanen. Decanatus 6. Novembris 1645. coram Ghislerio, in Faventina parochialis 4. Julii 1663. coram Ninot, de qua causa habetur actum infra sub tit. de parochiis

Undè propterea quando plures contendunt possidere, stylus est apponendi sequestrum, ac mandandi videri de bono jure etiam ad effectum manutentionis pro ista concedenda ei, cui dignoscitur bonum jus assistere; Cumque materia istius sequestri provisionalis sit merè arbitraria, hinc poro inde certam ac determinatam regulam generalem non recipit, sed determinatio pendet à singulorum casuum particulari qualitate, & circumstantiis.

14 Quo verò ad alteram speciem sequestri resultantis à dicta Clementina unice de sequestratione possessionis, & fructuum, Regula est, quod lata sententia ad favorem petitoris contra possessorem, apponitur sequestrum super beneficio juxta claram dispositionem dictæ Clementinæ, ibique Bonifacii & Cardinalis ac alii, de quibus Vestr. in praxi lib. 7. cap. 2. Gonzalez d. §. 7. proœmiali, & ceteri, de quibus infra.

15 Quod intelligitur, ubi sequestrum justè ac ritè appositum est, sed si injustè, ut in eadem decis. Seraph. n. 6. decis. 333. n. 21. par. 4. recent. tom. 2. nisi possessor appositionis sequestri consenserit, quoniam tunc prætendi non potest revocari sub prætextu, quod injustè appositum sit, ut decis. 40. nu. 23. par. 4. rec. tom. 2.

Quinto differunt, quoniam primum sequestrum provi-

Ampliatum primò dicta Regula, sive sententia sit in petitorio, sive in possessorio, ut litteraliter probat idem text. ac advertunt allegati, & habetur per Rotam in Cassanen. parochialis 26. Junii 1652. Bichio impress. post Tondut. de penson. dec. 30. Quod tamen intelligitur, ubi sententia lata sit in possessorio principaliter & de per se intentato, quod ordinarium seu plenarium dicitur, undè propterea attentata juris canonici dispositione sit appellabile, ac terminatum per tres conformes, secus autem in illo possessorio sum-

18 mario & executivo adipiscendæ, quod intentatum esset pro executione litterarum Apostolicarum vel brevis de capienda possessione nomine Camera, aut de illo summarie retinendæ, quod suspenso petitorio, vulgè manutentionis dicimus, juxta decis. 2. Cassad. de sequestrat. Vestr. ubi supra num. 7. Lotter. d. lib. 3. quæst. 11. num. 168. & seq.

19 Ampliatum secundò, ut procedat in quocumque beneficio tam curato, quam non curato, ac etiam si agatur de Dignitate vel Præfatu, sive de commendis Religionum militarium cum similibus & quomodocumque lis pendeat, sive ratione reservationis, sive non, ex deductis per Gonzal. ubi supra n. 44. & 69. in d. Cassanen. parochialis 26. Junii coram Bichio, & in specie de Commendis, & Prioratibus Religionis Hierosolymitanæ decis. 473. n. 8. part. 3. rot.

20 Ampliatum tertio, quamvis possessor per rem iudicatam vel per tres conformes prius obtinuerit in possessorio, quoniam hæc dicuntur judicia separata, atque unum nihil commune habet cum altero, & consequenter lata unica sententia in petitorio, intrat sequestrum, Cassad. d. dec. 2. de sequestro, Put. decis. 305. n. 5. lib. 1. & dec. 347. num. 1. lib. 3. Vestr. ubi supra n. 6.

21 Ampliatum quarto, licet à sententia fuisset appellatum, quoniam appellatio non impedit sequestri appositionem, quinimò illa fuit causa ejus introductionis, Cassad. dec. 3. eodem tit. de sequestro, Vestr. loco citato num. 3. Gonzal. ubi supra n. 82. in dicta Cassanen. parochialis coram Bichio, ubi quod si iudex appellationis inhibeat, idem apponitur sequestrum.

22 Quinimò etiam si fuerit dictum de nullitate sententiæ, ut expressè disponitur in eadem Clementina, ubi Repræsent. Vestr. d. num. 5. Caputaqu. decis. 156. nu. 2. par. 3. Gonzal. num. 77. Nisi nullitas proveniat ex defectu jurisdictionis, quoties tamen iste defectus est clarus, secus autem si dubius ac altioris indaginis, Caputaqu. d. decis. 136. nu. 3. Vestr. d. num. 5. & 6. in fine, Vel nullitas proveniat ex defectu actorum, quia lata non esset cum actis judicialibus Gonzal. n. 55.

23 In pluribus autem, istud sequestrum in vim Clementinæ differt ab alio generali, de quo supra; Primò scilicet, quod pro illius appositione non oportet expectare aliquam sententiam, pro isto autem ea omnimò necessaria est forma diffinitiva in petitorio, vel possessorio ordinario, præsertim ac sine sententia non apponitur Gonzal. n. 31. qui alios refert.

24 Secundò, quoniam primum sequestrum generale apponere potest in suis casibus quicumque iudex, coram quo causa pendeat, istud verò vel de stylo, vel ex ipsius Clementinæ dispositione non apponitur nisi per Rotam, eoque sententia lata Gonzal. num. 31. & 38. cum seq. Vestr. n. 1. Rota decis. 293. n. fin. par. 1. recent. ac docet quotidiana praxis.

25 Tertio, quod aliud sequestrum tollitur per cautionem, quæ dicitur ejus medicina, (licet istud remedium recessisse ab aula advertat Lott. d. q. 11. n. 178.) Istud verò non tollitur per cautionem, ut post Cardinalem ead. Clement. n. 29. Vestr. ubi supra n. 9. Gonzal. n. 95.

26 Quarto, quia primum sequestrum provisionale tollitur, cessante causa ejus appositionis in quacumque parte iudicii, vel in quacumque instantia, pro eodem arbitrio, pro quo appositum fuit Duran. decis. 243. num. finali, istud verò non tollitur nisi in fine litis, ac durat usque ad totalem causæ exitum, quamvis possessor deinde unam vel plures sententias favorabiles reportaret, Put. decis. 77. lib. 1. & 256. lib. 2. Seraphin. decis. 1335. n. 4. decis. 136. part. 2. recent.

27 Quod intelligitur, ubi sequestrum justè ac ritè appositum est, sed si injustè, ut in eadem decis. Seraph. n. 6. decis. 333. n. 21. par. 4. recent. tom. 2. nisi possessor appositionis sequestri consenserit, quoniam tunc prætendi non potest revocari sub prætextu, quod injustè appositum sit, ut decis. 40. nu. 23. par. 4. rec. tom. 2.

Quinto differunt, quoniam primum sequestrum provi-

fonale non percipit substantiam beneficii, neque tollit possessionem, unde appositum solum videtur super fructibus, atque tollit nudam detentionem de facto ut supra; Istud vero privat possessionem, ac percipit ipsius beneficii substantiam, adeo ut, non solum possessor non possit se intromittere in perceptione fructuum, aliisque temporalibus, sed neque in administratione sacramentorum, in prae-dicatione, ac aliis, etiam honorificis, & praeminentialibus Vestri. n.2. Gonz. n.41. Add. ad Greg. dec.9. num.13. Duran. dec.408. n.1. dec.511. n.2. p.3. rec.

38 Sexto, ut istud sequestrum speciale in vim Clementinae contineat poenas majores in calu violationis, illam praesertim, quod percipiendo fructus, privatur beneficio, sed istae poenae non trahuntur ad dictam aliam speciem sequestri, Gonz. ubi supra n.46. Seraph. d. dec.1335. in fine, plenè Rot. in Messanen. Decanatus 6. Novembris 1645. coram Ghislerio.

39 Procedunt autem haec, tam circa privationem possessionis, ac inhibitionem percipiendi fructus, & se ingerendi in aliis beneficii iuribus sub penis in eadem Clementina contentis, postquam sequestrum jam effectuum est, secus autem, ubi simpliciter decretum, ut caeteris relatis in d. Messanen. Decanatus, & est regula generalis, quod sententia sine executione non privat possessione, neque alios effectus operatur.

40 Tolli potest etiam istud sequestrum in vim Clementinae de consensu partium, nisi tamen medio tempore tertius veniat ad causam, quoniam iste non potest impedire sequestrum, Gonz. ubi supra n.100. & e converso illud jam appositum in ejus postmodum ad causam admissi praedictum per consensum colligantis tolli non potest Gonz. n.101. & sequi. Caputaqu. d.101. & 160. p.3. d. dec.136. n.3. p.2. rec.

41 Cum autem Clementina loquatur in casu sententiae latae pro petitore contra possessorem, & sic supponat unicam sententiam Rotalem, ad quam saltem ex recepto stylo ut supra, Clementina dispositio restricta est, hinc proinde si lata prima, petitor negligat petere appositionem sequestri, atque procedatur ad secundam, tunc sequestrum non intrat Put. d. dec.256. lib.2. ubi tamen, quod si post duas sententias de facto apponatur, erit quidem injustum, sed non nullum.

42 Id autem intelligitur de duabus sententiis Rotilibus, unde si post latas unam, vel plures sententias, vel per alios iudices in secunda vel ulteriori instantia, proferatur sententia Rotalis, ista ad hunc effectum dicitur unicam, quamvis ad alios effectus esset secunda vel tertia, ut per Vestri. ubi supra. n.6.

43 Denegatur item sequestrum contra illum possessorem qui prius obtinisset sententiam favorabilem in petitorio, vel in possessorio ordinario, deinde vero, ea revocata succubisset, quoniam in vim istius secundae sententiae, quae unica est favore petitoris, non apponitur sequestrum in vim Clementinae Put. dec.146. n.1. & 496. n.10. lib.2. Cassad. dec.1. de sequestratione Vestri. ubi supra. nu.7. Rot. dec.585. n.12. part.5. rec. ubi firmari videtur id procedere, quando etiam prima sententia favore possessoris esset Rotalis, secus autem si alterius iudicis inferioris, ex eadem ratione de qua supra, quod ad effectum, an sententia sit unica vel bina, atteduntur solum sententiae Rotalis.

44 Prout denegatur quoque contra triennalem possessorem in hoc privilegatum, ut clare disponitur in eadem Clementina, ubi scribentes, de quibus Vestri. n.8. Gonz. n.72. Cassad. dec.4. de sequestratione. Put. dec.347. lib.3. Rota in Gerunden. Prioratus 9. Decembr. 1644. Bichio.

45 Quod ampliatur etiam si possessor non curasset apponere de sua possessione ante sententiam, & quamvis petitor praetenderet, quod ex justo impedimento, vel ex aliis causis regula de triennali non faceret suam operationem circa possessionem principale, quoniam excepto casu triennalis possessoris simoniaci, vel non habentis neque titulum coloratum, quibus ista restrictio non suffragatur, ut per Cassad. dec.3. & 4. de restit. spoliationum, in reliquis procedit, sive sit possessor triennalis immediatus, sive mediatas, ut per Caputaqu. dec.354. p.2. & dec.159. p.3.

In praedictis autem casibus vel aliis, in quibus non intrat istud sequestrum speciale in vim Clementinae, non per hoc praclusum est iudicis arbitrium pro appositione dicti alterius sequestri provisionalis ex causis de quibus supra; Bene verum, quod isto casu, ultra alias differentias superius consideratas, dimitti solet possessori tanta fructuum quantitas, quae sufficiat pro alimentis, ac sumptibus litis Lotter. d. qu.11. n.178. Grat. discip.114. n.5. Quod ta-

men neque videtur ita generaliter statuendum, sed pro facti qualitate, ac possessoris indigentia, bonique vel mali juris gustu, ex eodem iudicis arbitrio, in quo totum repositum est.

Hinc proinde in pluribus causis beneficialibus non Rotilibus ob fructuum exiguitatem obventa sententia ad favorem petitoris à Praelato, vel alio iudice, ubi praesertim agitur contra possidentem cum manifesto vicio attentatorum ut frequenter contingit in impetrantibus certo modo beneficium plenum; Sive in illis, qui in concursu alterius praesentati obtinet sententiam super institutione atque post appellationem, vel pendente ejus termino de facto se intrudunt, cum similibus, obtinui per plenam Signaturam mandari appositionem sequestri, quod solet esse optima medicina ad terminandas hujusmodi exiguas lites ac refecandi calumnias, non tanquam per sequestrum Clementinae, sed tanquam provisionale, attendendo dispositionem vel rationem Clementinae, pro iusto motivo, non autem quod ita obiter practicetur sequestrum Clementinae, quod requirit causae cognitionem ut supra.

Sequestrarius debet esse de gremio Ecclesiae, in qua est beneficium, ut firmatur in Narnien. Capellaniae 8. Februarii 1649. cor. Bichio, dec.286. p.10. rec. in fi. ubi habetur posse in sequestrarium deputari etiam unum ex colligantibus, quod quandoque ego obtinui practitari ad favorem illius, cui constabat bonum jus assistere; Non potest tamen desuper statui regula cum agatur de materia merè arbitraria pro facti qualitate, ac singulorum casuum particularibus circumstantiis decidenda.

ANNOT. AD DISC. XCVIII.

DE materia sequestri actum est sub tit. de Judic. disc. 13.

De remissoria in beneficialibus, seu spiritualibus, quomodo, & quando concedenda sit, & in quo differat à remissoria concedenda, vel deneganda in aliis causis.

S U M M A R I U M.

- 1 Quae dicantur causae spirituales in genere alios effectus.
- 2 Ad effectum remissoriae causae spirituales dicuntur solum beneficialia, & omnes aliae sunt prophanae.
- 3 Et debent esse verè beneficialia super titulo beneficii principaliter.
- 4 Quando etiam in beneficialibus causa non sit beneficialis.
- 5 Causae decimales, vel matrimoniales, & similes sunt prophanae.
- 6 Dicitur beneficialis si agitur de commenda regulari.
- 7 Vel de regressu ad beneficium.
- 8 De ratione, ob quam formiter disputari solet in Rota super concessione, vel denegatione remissoriae.
- 9 In spiritualibus remissoria non datur sine fumo.
- 10 Item non datur nisi in tertia instantia.
- 11 Datur in prima, quando causa est appellatione remota, vel petens se obligat stare unicae.
- 12 Item appositio sequestro, & quando non.
- 13 Compulsoria specialis, & remissoria procedunt à pari.
- 14 Vbi remissoria denegari debet in prophanis, multo magis deneganda est in spiritualibus.
- 15 De aliquibus inconvenientibus resultantibus ab hujusmodi disputationibus super remissoria.

D I S C. XCIX.

Quamvis sub nomine causarum spiritualium, ad alios effectus veniant omnes causae ecclesiasticae forum spirituale concernentes, ut sunt causae matrimoniales, decimarum, ac similes, venientes praesertim sub dispositione Sac. Conc. Trident. sess.24. de reformat. cap.20. ad effectum integre transportationis actorum etiam irrelevantium de forma, ad differentiam causarum prophanarum juxta distinctionem, de qua praesertim dec.35. p.10. rec. sive ad effectum jurisdictionis, & incompetentiae iudicis laici, cum similibus.

Attamen ad istum effectum remissoriae sub nomine causarum spiritualium, non veniunt nisi causae verè beneficialia, omnes verò aliae etiam matrimoniales, & similes sunt prophanae, imò debent esse verè beneficialia, in quibus agatur de titulo beneficii juxta ea quae habentur supra disc.

3 disc. 92. in proposito beneficii litigiosi, ex deductis per Gonzal. ad regul. 8. §.2. proemiali n. 65. Add. ad Greg. dec. 174. n.7. Unde propterea si agatur de solo possessorio, non dicitur talis, Gonz. ubi supra. Sive agatur de unione beneficiorum, aut de iure conferendi, seu praesentandi, sive de pensione vel alio onere beneficii, quoties de his agitur principaliter, quamvis praetendentes jus in beneficio pro eorum interesse assisterent in causa ex deductis per Add. ad Greg. d. dec.174. idem Greg. dec.562. n.2. cum aliis in d. disc. 92. cum omnia ibi deducta in proposito beneficii litigiosi, ad rem adaptentur; Ideoque, ut dictum est, causae decimarum vel matrimonii, & similes, dicuntur in hoc proposito prophanas, ut plenè dec.101. n.1. p.10. rec. ubi de decimis, de quibus etiam apud Cels. dec.32. n.1. & seqq. & de matrimoniali dec.233. p.10. rec.

4 Si verò agatur, non de Beneficio, sed de commenda vel praepositoria Regulari, dicitur ad hunc effectum causa spiritualis, ut dec.473. par.5. rec. num.14. & seq. dec.137. in fine par.4. & in aliis.

5 Ac etiam talis dicitur, si agatur de regressu ad beneficium, Vel iure conditionis resolutivae juxta formulam modernam, Vel ratione contumaciae, & proterviae, tanquam in poenam, juxta formulam antiquam, Achil. dec.6. de donationib. Duno. dec.852.

6 Hinc ita praenotatis, quando scilicet agi dicatur de causa spirituali vel prophanas; In hac secunda specie nimium frequentes, & quotidianae sunt in Rota disputationes super concessione vel denegatione remissoriae cum dubio particulari, ac editione decisionis, cujus revisio etiam quandoque concedi solet, ob notabile praedictum dilationis, quod praesertim in causis ultra montes actoribus resultat, dum interim pendente executione remissoriae (exceptis causis executivis, in quibus licet rescribi solet cum retardatione vel sine arbitrio, adhuc frequentius de facto idem est effectus) interim causa fileat, ut habetur pluries in sua materia sub tit. de judiciis.

7 Cumque istud praedictum magis grave & considerabile sit in causis beneficialibus, in quibus dilatio causae damnum irreparabile, dum agitur de iure merè personali seu vitalitio; Hinc proinde hujusmodi causae spirituales seu beneficialia in hac materia remissoriae ab omnibus aliis contra distinguuntur, atque cum aliquo majori rigore diverfoque stylo regulantur.

8 Siquidem in aliis causis prophanis, ubi non urget suspicio calumniae (data relevantia) non desideratur fumus qui tamen in spiritualibus est omnino necessarius, & sine eo, ex inconcesso Rotae stylo, remissoria non datur Buratt. decis.23. nu.4. Coccin. decis.165. nu.6. dec.491. & 503. utrobique num.3. par.2. recent. apud Duno. d. d. decis.852. & quotidie.

9 Item in prophanis non fit distinctio instantiarum, quoniam, tam in prima, quam in secunda vel tertia, quoties obstacula generalia non concurrunt, data relevantia, non negatur; In spiritualibus verò non datur in prima nec in secunda, sed tantum in tertia instantia, in qua non negatur, Buratt. d. decis.28. Coccin. decis.246. nu.3. decis.43. nu.4. & 585. nu.5. p.5. rec.

10 Nisi ageretur de causa commissa appellatione remota sive quod petens remissoriam se constituat in casu unicae, quia nempè faciat obligationem de stando unicae, cum tunc habeatur, ac si esset tertia instantia, per unicam sententiam terminanda, Cavaler. dec.59. n.1. & dec.271. dec.36. n.4. p.4. rec. d. dec.473. n.6. p.5. Add. ad Greg. dec.562. in fin. dec.207. n.16. p.12. rec. & quotidie.

11 Tertio quod in prophanis non intrat sequestrum, in spiritualibus autem si petens remissoriam possidet, debet consentire sequestro, alias illa non conceditur, Pena dec.344. juxta Lugdunem. alias dec.265. juxta Veneram Seraph. dec.555. bene Rota decis.873. p.3. divers. l.3. d. dec.473. nu.4. & 585. nu.9. par.5. rec. & pluries; Si verò non possidet, requiritur quod renunciatur futuro sequestro, quoties detur cum retardatione, vel etiam cum dicta clausula, cum retardatione, vel sine arbitrio, secus autem si detur simpliciter sine retardatione, ut d. dec.43. n.7. & d. dec.585. nu.8. & 10 par.5. rec. & in aliis.

12 Omnia verò quae dicuntur de remissoria, procedunt etiam in compulsoria speciali, quoniam cum ista causet eandem dilationem, eademque praedicta, idcirco in omnibus regulatur cum terminis remissoriae, ut in specie compulsoriae in spiritualibus apud Duno. d. decis.852. in Elnen. Canonatus 17. Februar. 1631. coram Ubaldino, & habetur d. tit. de judiciis.

In reliquis autem omnibus, procedit generaliter argumentum negativum tanquam à fortiori super denegatione remissoriae in prophanis, multo magis deneganda in spiritualibus; Puta ratione suspicatae calumniae; Aut ratione irrelevantiae (super qua frequentiores esse solent disputationes,) Aut ratione improbabilitatis, seu facilitatis probandi per scripturas, Vel quia remissoria aliàs concessa fuerit, Sive quod didicita fuerint testificata, cum similibus, de quibus habetur actum in dicta (sua materia sub tit. de judic. atque plena sunt decisionum Rotalium volumina, dum ut dictum est, in Rota hujusmodi disputationes sunt quotidianae, atque in causis praesertim ultra montes acerimae habentur disputationes ob grave praedictum nimiae dilationis, Et qua ratione cessante, pro meo sensu, imprudens consilium censui ex parte actorum se opponere, talesque disputationes assumere super dubio formali secumferente per necesse decisionis editionem, sed magis expedit dare manus concessionem, eo quia occasione agendi de relevantia, vel irrelevantia materiae articulatae, frequentius in decisionibus (licet parum laudabiliter) canonizari solent ita incidenter merita negotii principalis, in cujus deinde disputatione tales decisiones maximum praestant obtaculum, Cumque receptum sit istam esse materiam merè arbitrariam non recipientem certam ac determinatam regulam, sed pro facti qualitate iudicis arbitrio regulandam, Hinc proinde desiderarem, ut laudabilis quidem stylusedendi decisiones super determinatione negotii principalis, ut ita victus videat rationes, quibus iudices moventur, aboleretur in ista materia remissoriae vel compulsoriae; Sive quod incontinenti brevis ederetur decisio, in qua solum enunciatur, quod Dominus ex deductis visum esse materiam esse relevantem, vel respectivè irrelevantem, stante recepta propositionem, quod de relevantia ad hunc effectum, non oportet, ut consistet clare & concludenter, sed taliter qualiter, ejusque sola possibilitas sufficit, ideòque non videtur, ad quid occasione concessionis remissoriae edenda sint plenae decisiones, adde se diffidentes super meritis, illaque ita incidenter decidendo, ut praesertim patet ex d. dec.101. p.10. rec. & ex tot aliis, cum non oporteat, ut dictum est, relevantiam concludenter justificare, sed sufficiat irrelevantiam non esse omnino claram, potissimè non urgeant vehementia adminicula calumniae, ut plenius in dicta sua peculiari materia sub tit. de judiciis, ubi de aliis ad hanc materiam, cujus ibi est propria sedes.

ANNOT. AD DISC. XCIX.

DE Remissoria habetur eodem tit. de Judic. disc. curs. 31.

De divisione fructuum beneficii, ac onerum eisdem fructibus incumbentium, inter praedecefforem, & successorem, vel Ecclesiam seu Cameram respectivè; Et de eorumdem fructuum transmissione &c.

S U M M A R I U M.

- 1 Distinguntur casus cadentes sub inspectione.
- 2 De divisione oneris pensionum inter praedecefforem, & successorem, vel Cameram remissivè.
- 3 De consil. Calderini, & distinctione casuum super fructibus recollectis.
- 4 Recollecti remanent penes praedecefforem.
- 5 Sed quare cadant sub spolio.
- 6 Distinguntur plures species fructuum.
- 7 De pensione pro officio bonorum Ecclesiae quomodo regulatur, distinguitur.
- 8 Quare pensiones inexactae cadant sub spolio.
- 9 In Hispania de consuetudine fructus inexacti transmittuntur ad haeredes.
- 10 Ubi beneficium vacat per dimissionem, seu aliàs beneficiato vivente, ad ipsum pertinent pensiones inexactae.
- 11 Fructus naturales, qui sint, & qui pertineant ad praedecefforem si sunt collecti.
- 12 Quid de pendentes, vel non separatis, distinguitur inter curata, & non curata, & an dicta distinctio attendatur.
- 13 Distributiones quotidianae transmittuntur.
- 14 Quod non servetur distinctio, de qua nu.12. & de subdistinctione.
- 15 An dentur fructus merè industriales, & qui sint.
- 16 An lucrum negotiationis dicatur fructus.

- 17 *Quæ industria sit licita clericis.*
- 18 *An in ista industria intret repartitio.*
- 19 *Quid de fructibus partim naturalibus, & partim industrialibus.*
- 20 *An clericus detrahat expensas pro istis fructibus.*
- 21 *Quid de fructibus civilibus.*
- 22 *Illos fructus, qui spectant ad Ecclesiam, an successor faciat suos.*
- 23 *In quo differant casus successionis Ecclesie, & ille successionis Camere.*
- 24 *De repartitione inter Cameram pro tempore vacationis, & successorem.*

D I S C. C.

AD plures effectus de hujusmodi questionibus agi solent, pluresque sunt diversi casus, diversas habentes determinationes; Ideoque pro aliquali materię gustu, potius quam pro formali ac absoluta tractatione, plures casus distinguendi veniunt, quorum, Primus est, ubi questio sit inter prædecessorem, & successorem, seu prædecessorem, & Cameram, vel Ecclesiam super contributione pensionum aliorumque onerum, quia nempe, Beneficiato seu Episcopo infra annum mortuo naturaliter vel civiliter, sive translato, illius anni collecta, partim ab ipso percepta fuerit, partim verò à Camera durante vacatione, ac etiam partim à successore, itaut quandoque triangularem disputaverim questionem, quomodò scilicet contribuere debeant ad onera pensionum, ac expensas culturę, cum similibus.

Alter casus est, ubi possessor beneficii, vel Ecclesie, vel ejus hæres post beneficii vacationem, habet solam controversiam cum successore, vel cum Ecclesie interim vacantis economo, super repartitione fructuum pendentium illius anni, absque eo quod Camera Apostolica sit in causa, nullumque habeat interesse, tam in fructibus per prædecessorem collectis, quia non addit spoliū, vel ille habeat indultum, quàm in fructibus pendentibus durante vacatione, quia nempe non intret Constitutio Julii III. sed ad limites juris communis pertineant ad Ecclesiam; Tertius est, ubi contentio sit inter ipsum prædecessorem, vel ejus hæredem & Cameram; Et quartus inter Cameram, & successorem noviter provisum infra annum, itaut ambo concurrant in participatione novę collectę illius anni.

De primo casu habetur actum sub titulo de pensionibus in *Neritonens. in Ferrariens. & in Anglonens. disc. 24. cum seqq.* ideoque ibi videndum.

Quatenus igitur pertinet ad secundum, in quo (secluso quocumque jure Camere) contentio sit cum Ecclesie, vel successore, procedendum est de plano, cum *conf. 2. Calderin. de pecul. clericorum*, ubi distinguuntur plures casus, qui bene reassumuntur per Rotam apud Coccinum *decis. 476.* quando scilicet fructus extantes dicantur potius pendentes quàm collecti, vel econtra, & sic effectus de dominio temporali ipsius Beneficiati, vel potius continent in eodem dominio Ecclesie, tanquam pars fundorum, seu effectus à sua causa non separari.

Ubi enim veniunt sub nomine collectorum, ac separatorum, receptum est eos remanere penes prædecessorem, atque ad ejus hæredes transmitti, ut in *d. conf. Calderini canonizato per Rotam apud Coccin. d. dec. 476.* cum aliis ad sufficientiam deductis supra in *Bonon. disc. 81.* Remanente solùm alia questione quoad eos qui non habeant indultum testandi, super jure Ecclesie, potius successorio seu hæreditario, quàm super concursu in participatione, dum Ecclesia est de jure hæres, ac legitima succedentrix clerici in bonis ipsius Ecclesie intuitu questis, & cujus loco succedit Camera, ut infra casu sequenti; Verùm rari sunt isti casus in foro, præsertim in Italia, quoniam, Vel intrat spoliū ad favorem Camere, ubi adsunt collectores Apostolici juxta Constitutionem Julii III. Vel si Camera non participat de fructibus vacantibus, adhuc intrat spoliū in bonis clerici, ut docet praxis Ecclesiarum, quæ in Regno Neapolitano sunt ad Regiam præsentationem, Vel neque habetur usus spoliū, ut de consuetudine supponitur in Statu Mediolani, cum similibus; Sed isti termini sunt diversi, nam Aliud est agere de jure successorio, seu hæreditario Ecclesie in bonis jam effectis de dominio clerici, utpotè questis ipsius Ecclesie intuitu, Aliud verò agere de participatione fructuum adhuc pendentium, & non collectorem jure proprio, ac ratione domini, quod proprie cadit sub hoc themate.

Super hoc igitur secundo puncto, concursus, seu parti-

icipationis fructuum pendentium, vel qui pro pendentibus habendi veniant, utpotè quamvis maturi & collecti, non tamen à solo separati, itaut intret ratio de qua *d. disc. 81. cum seqq.* super non sequuta abdicatione domini ab Ecclesia, & translatione, in privatum, ac temporale dominium beneficiati, plures species distinguendę veniunt, quarum; Prima est pecuniarię pensionis debitę, vel debendę per conductores, seu arrendatarios bonorum Ecclesie; Altera fructuum merè naturalium; Tertia merè industrialium; Quarta mixtorum, idest partim naturalium, & partim industrialium: Et quinta civilium.

Quoad primam speciem pensionis debitę per conductores, seu arrendatarios bonorum Ecclesie, inspiciendum non est, an illa exacta sit necne per prædecessorem, five an cesserit, vel non cesserit dies solutionis, sed attenditur, an per conductorem percepti fuerint fructus, cum omnimoda separatione à solo, itaut verificetur dictum requisitum abdicationis domini ab Ecclesia, & translationis in privatum dominium ipsius conductoris de tempore prædecessoris, tunc enim eidem debetur dicta pensio, quamvis dies solutionis cesserit tempore successoris; Et econverso nil refert, quod dies solutionis cesserit tempore prædecessoris, qui de facto pensionem anticipatam exegerit, si fructus de ejus tempore collecti non sunt, sed tempore successoris, vel beneficio vacante, quoniam pensio regularit à fructibus, ut ita distinguendo veriore rejecta contraria late probant *Honded. conf. 85. l. 2. n. 13. & 23. Pacif. de Salviano inspect. 4. c. 1. nu. 212. Lotter. lib. 1. c. 44. n. 24. cum seqq. Rota apud Cavaler. dec. 104. nu. 6. decis. 278. p. 2. rec. repetit. post Cenc. de cens. dec. 177. & post Pacif. dec. 225. apud Buratt. dec. 364. n. 1. & seqq.* ubi firmatur n. 4. quod in dubio præsumptio est, quod fructuum perceptio præcesserit diem maturatę solutionis pensionis, cujus anticipatio non præsumitur; Et conferunt, quæ circa pensiones debitas per conductores bonorum dotalium habentur sub titulo de dote *disc. 160.* cum ab illis terminis, vel in toto, vel in magna parte, per Beneficialitas id regulatur.

Et quamvis aliqui credant pensiones inexactas spectare ad successorem, vel Ecclesiam, quamvis fructus, ut supra collecti, ac separati sint, ex auctoritate Cardinalis *conf. 110. & glos. in cap. presenti de offic. Ordinarii in sexto*; Attamen id continere videtur supradictam confusionem casuum, seu terminorum, illum scilicet pertinentię fructuum, & alterum successionis Ecclesie in bonis, & juribus per beneficiatum ejus intuitu questis, & quam successionem vulgò *spoliū* dicimus; In dicta enim pensione inexacta succedit quidem Ecclesie, quæ nomine Beneficiati succedit dicto jure hæreditario, quatenus ille non habeat indultum testandi, seu aliàs ex consuetudine non transmittat ad hæredes, ut in Italia supponitur esse in Statu Mediolani, & esse in Hispania cæteris relatis firmatur per Rotam in *Barbionens. fructuum Vicarie 14. Februar. 1648.* coram Corrado *decis. 153. nu. 5. & seqq. par. 10. recet.* ubi declaratur, quando & quomodo procedat; Sive ubi Clerus se composuit cum Camera, juxta deducta supra *disc. 87.* Ideoque si contentio sit cum prædecessore adhuc vivente, qui per dimissionem, vel translationem deserit esse possessor, tunc secus dicendum est, quoniam ad ipsum pertinet, dum non intrat dictus alter titulus successoris, ut rejecto dicto *conf. 110. Cardin. Lotter. lib. 1. quest. 12. nu. 25. cum seqq.* apud Rota *dec. 104. n. 9.* apud Buratt. *dec. 445. n. 1.* apud quos concordantes.

In secunda verò specie fructuum merè naturalium, qui per naturam producuntur, absque aliqua industria, vel facto hominis, ut sunt (ex. gr.) herbę silvestres ad usum pascuorum, glandes, castaneę, nuces, poma cum similibus; Et tunc si concurrat idem requisitum abdicationis eorum domini ab Ecclesia, cum omnimoda separatione à sua causa productiva, & translatione in privatum dominium beneficiati, juxta distinctionem de qua supra *ex d. conf. 2. Calderini, de pecul. clericorum*, nulla cadit difficultas, ut pertineant ad ipsum prædecessorem, qui percepit, quamvis de tempore vacationis beneficii extant, ipse beneficiato supervivente, juxta proximè supra allegatas auctoritates, cum solùm difficultas cadat in casu vacationis per mortem naturalem, non jure participationis, vel pertinentię fructuum, sed jure successionis, vel spoli, ut supra.

Ubi verò tales fructus adhuc dici possunt pendentes, vel quia adhuc non maturati, vel quia maturati, non ta-

men separati à solo, & tunc Covar. *l. 1. var. cap. 15. n. 12.* quem sequitur Paris. *de resignat. l. 1. quest. 6. in fin.* distinguunt inter beneficia simplicia onus curę animarum, vel alterius administrationis non habentia, & illa quæ tale onus habeant, ut primo casu beneficiatus, post vacatum beneficium, vel ejus hæres nihil prætere debeat, secus autem secundo, quasi quod isto secundo casu fructus dicantur merx oneris, & laboris, ideoque non bene procedatur cum terminis usufructuarii, sed potius procedendum videatur cum terminis mariti, quoties matrimonium dissolutio sequatur fructibus pendentibus, ex deductis sub *d. tit. de dote disc. 160.* Et quàm distinctionem etiam in usufructuario, cum onere vel sine, cæteris relatis comprobant plenè *Hodiern. controvers. 4.*

Ad quod etiam conferre videntur ea, quæ habemus de transmissione ad hæredes, distributionum quotidiana rum massę grossę, quæ in fine anni, vel statutis temporibus distribui solent, quoniam in effectu non sunt fructus, neque emolumenta beneficii, sed purum salarium, seu merx laboris, quoties sint de illis quæ debentur ratione servitii, ac interessentię per punctaturas, secus autem ubi sola ratione canonice, & presentię, utpotè subrogatę loco præbendę, ut ad nimiam satietatem colligit additionator ad *decis. 576. par. 4. rec. tom. 3. num. 22. & seqq. Rot. decis. 117. num. 2. & seqq. & decis. 418. num. 22. part. 9. rec. decis. 135. par. 10. & læpius*, ideoque dicta distinctio in puncto juris magnam probabilitatem habere videatur. Verùm de facto praxis docet eam non esse receptam, præsertim in Ecclesiis Cathedralibus, ac Metropolitanis, in quibus certum est quod Episcopus habet onus residentię & curę pastoralis, & tamen Camera, vel respectivè Ecclesia percipit fructus pendentes, seu maturos & non collectos juxta superius deducta *disc. 81. & seq.* Nisi dicamus dictam praxim referri posse ab utrumque titulum, in Camera vel Ecclesia consolidatum, successionis scilicet, ac pertinentię fructuum, quod neque dici potest, dum etiam in casu facultatis testandi ex indulto per *Constitutionem 80. Urbani VIII.* declaratum est hujusmodi fructus non transmitti, ex deductis *d. disc. 81. & seq.*

Occasione autem congressus habiti in quadam casu contingentia super hujusmodi questione ad forum non deducta, utpotè per compositionem sopita (juxta frequentiore finem hujusmodi controversiarum); Ego in Episcopatus, vel beneficii curatis, in quibus dicta distinctio cadat, reflectebam ad quandam subdistinctionem, inter congruam juxta taxam 1000. vel respectivè 100. quam hodiè ex Concilio Tridentino habemus, & inter reliquos fructus exuberantes, ut quoad congruam omnino verior videatur dicta opinio Covar. & Parisii, quodque verè intrent dicti termini mariti, seu alii distributionum quotidianarum; Secus autem in aliis: Adhuc tamen occasio non dedit id fortiter in foro disputare.

Tertia species fructuum merè industrialium non videatur ad praxim deducibilis, quoniam, ut distinguendo istas fructuum species advertitur sub titulo de dote *disc. 168.* occasione fructuum bonorum extradotalium, Aliqui adhibent istum terminum fructuum merè industrialium in pensionibus domorum, ac fructibus censuum, seu locorum montium, in quibus nihil natura cooperatur, sed totum provenit ab hominis industria, ita negando alium terminum fructuum civilium, sub quo isti fructus ficti frequentius explicari solent, unde retento isto magis communi usu loquendi in foro, non videtur dari casus hujusmodi fructuum merè industrialium.

Quamvis enim aliqui credant, istum terminum ad partem posse negotiationum, ac industrialium lucris, attamen, ut advertitur eodem *disc. 168. de dote*, ac etiam *disc. 101. sub tit. de fideicom. & alibi*, id continet æquivalentem, quoniam lucra negotiationis dici non debent fructus, (qualis est ille, qui percipitur statutis temporibus, salva rei substantia, sed potius dicitur pars sortis ita adactę ex beneficio incertę aleę, ex cujus maleficio minui, vel in totum destrui poterat, juxta exemplum ibi deductum augmenti resultantis prædio adjacenti flumini ex beneficio alluvionis, dum ex ejusdem fluminis impetu, maleficio devastationis, vel diminutionis pati poterat.

Unde propterea hujusmodi lucra percipi magis dicuntur per Cameram, non tanquam subrogatam loco Ecclesie, sed tanquam per siscum capientem illicitas acquisitiones ob mercaturam clericis prohibitam, Nisi dicatur quod iste terminus fructuum merè industrialium, (sub quo improprie tamen, ac abusive per quandam usum lo-

quendi explicari solent dicta lucra negotiationis, ac industrialium, citra delictum in clerico beneficiato verificari possit in illis industrialibus, quæ juxta declarationes Sac. Congregationis registratas apud Barbof. *de jur. Eccles. lib. 1. c. 40. num. 127.* licite fieri possunt, etiam per clericos beneficiatos pro meliori cultura prædiorum Ecclesie, vel patrimonialium, seu pro faciliore, ac meliori perceptione fructuum ex eis; Puta emendo suos aliaque animalia, ut fumant pascua, & saginata carius vendantur; Vel introducendo oves, tam pro pascuis, quàm pro stercoreatione agri; Aut faciendo industrias bomicum, vel serici, ut ita percipiatur melior fructus ex foliis arborum, cum similibus; Ista enim dicitur mera industria, sed licita & honesta, ideoque per Ecclesiam, vel successorem nihil prætendi posse videtur jure participationis, nisi pro ea rata temporis, quod ad industrias perficiendam sumerentur pascua, vel folia arborum, postquam auctor industrialium desit esse possessor Ecclesie; Industria verò perfecta tempore suo adhuc extante, Ecclesia vel ejus successor prætere debeat illam ratam, quæ dici posset questita per clericum bonorum Ecclesie intuitu, sed jure successorio, non autem jure domini, ac participationis fructuum, quatenus dictum jus successorium intret, ut supra.

In quarta specie fructuum mixtorum, quæ sub industrialium nomine, ad differentiam purè naturalium, magis communiter explicari solent, ut sunt triticum, alięque fruges, nec non vinum, oleum, & similia, procedere videtur idem, quod supra de purè naturalibus dictum est, cum in hoc DD. inter unam & alteram speciem notabilem differentiam constituere non videatur; Et quamvis in hac specie Beneficiatus erogare dicatur de proprio expensas necessarias pro semine, cultura, custodia, & aliis, adeò ut juxta distinctionem, de qua *d. disc. 168. sub tit. de dote*, domino fundi referenda non videatur nisi sola portio dominicalis, vel responso, ex loci qualitate vel consuetudine competere solita, reliquum autem verè non dicitur fructus, sed portio colonica, quæ sumptibus, ac laboribus coloni referenda est, adeò ut fundi dominus nullum jus habeat hujusmodi fructus faciendi suos,

Attamen in clerico beneficiato diversimodè dicendum venit, eo quia tales sumptus fecisse censetur de fructibus anni præcedentis, ita suum munus implendo, suęque obligationis satisfaciendo, ex deductis supra in *Ferrariens. disc. 84.* Nisi essemus in casu expensarum primi anni, itaut non intret dicta consideratio, quod semen, alięque expensę factę fuerint ex fructibus collectę præcedentis, unde cessante alia ratione præsumptę donationis occasione animalium immissorum in fundos Ecclesie de qua in mox allegata *Ferrariens.* non videatur subesse congrua ratio, cur hujusmodi impensam de bonis patrimonialibus factam supervivens percipere non debeat, atque moriens ad hæredem non transmittere.

Demum circa quintam speciem fructuum civilium sub istorum vocabulo, ut supra, juxta magis receptam forensis loquendi usum, veniunt pensiones domorum aliorumque prædiorum urbanorum, ac fructus censuum, vel locorum Montium, alięque similia emolumenta, quibus fructuum fictorum magis vocabulum convenit, cum singulis diebus, imò horis & momentis percipi dicantur, atque in his receptum videtur, ut pro rata temporis transmittantur per morientem, solaque difficultas cadit in casu vacationis per dimissionem, vel translationem, ex iis, quæ habentur in *d. Ferrariens. disc. 84.* ad quem in hoc proposito relatio sufficere videtur.

Retentis autem istis terminis participationis, vel respectivè successionis Ecclesie absque mixtura Camere; Cum DD. materiam tractando præsupponant hujusmodi fructuum pertinentiam ad successorem; Hinc frequentior opinatio est, non solùm ignari, ac inferioris vulgi, sed etiam fortè litteratorum, ac virorum superioris ordinis, quod hujusmodi fructus, uno, vel altero modo ad Ecclesiam, vel successorem pertinentes, sint ipsius successoris, cujus fortunę referri solet invenire notabilem cumulum fructuum decursum tempore vacationis (Quod tamen raro, exceptis quibusdam nimium divitibus Ecclesie praxis docet, dum salarium economi, ac mala administratio penè totum absorbere solet.)

Verum quatenus casus id præbeat, videtur æquivoce clarum præterequam in fructibus, pendentibus illis collectę; Siquidem quoad alios annorum præcedentium,

tium, exigere quidem poterit successor, & administrare, sed ad commodum Ecclesie in augmentum ejus dotis, ac bonorum, cum ita speciem fortis principalis habere videantur, eodem modo, quod hæreditatem, vel fideicommissum augent fructus, qui decurrunt intermedium tempore, quo successio ob non existentiam personæ vocatæ, seu ob non purificatam conditionem vacat, si ve eandem hæreditatem augent fructus maturati de tempore mortis testatoris, cum similibus; Adhuc tamen occasio non dedit in foro disputare hunc punctum.

Quoad tertium casum contentions inter prædecessorem, vel ejus hæredem & Cameram succedentem loco Ecclesie, videtur dicendum idem, quod in casu præcedenti respectivè dictum est, cum ea sola differentia de jure, quod ubi agitur, cum Ecclesia, quæ ob indultum testandi non habeat jus successorium Beneficiatus transmittit fructus extantes, à solo tamen separatos, ac de suo dominio effectos, quod non sequitur, ubi intrat spoliū ad commodum Camere, stante *d. Constitutione 80. Urbani VIII.* declarante indulta etiam Cardinalia in hoc non suffragari, ut supra in *Bonomien. & Senogall. disc. 81. & 82.* Et secundò differunt circa effectum facti, quod alio modo res se habent, ubi contentio est cum Ecclesia, vel successore, & alio modo, Cameralibus.

Demum quoad quintum, & ultimum casum repartitionis fructuum inter Cameram pro tempore vacationis illius anni, ac successorem noviter provisum; Quidquid scribentes desuper variaverint, in praxi res videtur extra controversiam, quod scilicet desumendo regulam, quæ habetur inter virum & uxorem juxta deducta *d. tit. de dote d. 160.* ac etiam *sub tit. de penson. in Neritonen. & Anglonen. disc. 24. & seq.* ac in aliis, regulatur annus ab initio, quo facta recollecta incipit terra concipere, seu præparare fructus anni venturi, seu novæ recollectæ, atque ita fit repartitio inter Cameram, & successorem pro rata temporis & mensium ex ibi deductis præsertim in *Neritonen. disc. 24.* ubi enunciat quomodo regulentur tempora, si ve initia annorum juxta diversas fructuum qualitates; De aliis verò ad hanc materiam pertinentibus habetur supra in *disc. disc. 81. & seqq.*

ANNOT. AD DISC. C.

DE fructibus beneficiorum notatum est supra *ad disc. 81. & sequentibus.*

FIRMANA PAROCHIALIS PRO PETRO ANTONIO AGLIATA CUM CAROLO CRISIO.

*Casus disputatus in Tribunali Auditoris Camere
resolutus pro Petro Antonio.*

An, & quando indultum Cardinalium conferendi reservata capiat illa beneficia quorum collatio spectet alteri inferiori ad eandem materiam de qua *disc. 1.* Et in dubio an sit exequendum Breve de capienda possessione nomine Camere.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 An in dubio sit exequendum Breve de capienda possessione nomine Camere.
- 3 An indultum capiat beneficia ad alterius collationem.
- 4 De differentia in hoc proposito inter Ecclesias parochiales, & alia beneficia.
- 5 An indultarius conferat reservata jure ordinario vel delegato.
- 6 De erroribus circa applicationem doctrinarum, & conclusionum.
- 7 Quales jus habeat Ordinarius in provisione Vicariæ Ecclesie parochialis unitæ, & quid referat intrare concurrens necne.

D I S C. C I.

Parochialem Montis Georgii sub invocatione S. Michaelis vacantem de mense Augusti, Cardinalis Gualterius indultarius contulit Dominico Bonuccio, quo alteram parochiam obtinente, Petrus Antonius obtinuit à Sede Apostolica in ejus loco subrogari, eandem verò Ec-

clesiam tanquam reservatam à dicta Sede impetravit Carolus, qui expedito solito Breve de capienda possessione nomine Camere coram uno ex Locumtenentibus A. C. cui illud de more est directum, judicium instituit pro executione, quæ tamen denegata fuit concedendo Petro possessori absolutoriam, & à qua pendet causa appellationis in Rota.

In disputationibus autem desuper habitis, cum punctus resideret in justificatione reservationis quæ erat fundamentum gratiæ quæ tamen sola non sufficiebat ob indultum Cardinalis collatoris, nisi etiam doceretur quod ista species vacationis non caderet sub indulto, Scribentes pro actore ad excludendam dictam comprehensionem, deducebant ea de quibus infra, & tamen dicebant sufficere id esse dubium, ut in dubio pro executione Brevis esset respondendum juxta firmata in *Romana beneficiatus S. Jo. 11. Februarii 1669.* coram Bevilacqua.

Quatenus itaque pertinet ad hunc punctum, an scilicet in dubio respondendum esset de executione Brevis necne, dicebam scribens pro reo convento, etiam cum sensu veritatis, quod id contineret fallaciam, quoniam licet in dicta decisione firmatum sit hoc assumptum; Attamen contrarium esse verius firmatur *sup. disc. 5.* quem jam editum insinuabam ne frustra repeterentur ea quæ jam alibi dicta sint, ibique habetur quod à dicta decisione postmodum recessum fuit cum subsequuto effectu; In hoc etenim advertentem magnam dignosci differentiam inter simplicem Ordinarium collatorem, & indultarium, quoniam primo casu eò ipso quod constat de vacatione in mense reservato, vel de alia qualitate quæ inducat reservationem realem, vel personalem; aut localem, tunc fundata dicitur intentio provisi Apostolici habentis Breve, ideòque si provisu ab ordinario præterit excludere reservationem per aliquam exceptionem, puta jus patronatus laicalis de justitia juxta frequentiore contingentiam, vel ex consimili motivo quod sit dubium, & alioris indaginis, tunc intrat propositio de qua *d. 2. & 42. de judic.* quod actio est clara, exceptio autem est turbida; In altero autem casu secus est dicendum, quoniam indultarius habet pro se regulam generalem conferendi omnia beneficia illius diocesis quacumque reservatione, vel affectione non obstante, perinde, ac si essemus in terminis juris communis antè reservationem introductionem de qua *disc. 9. in Relatione Curie,* ac propterea si quis præterit excludere indultum ob aliquam exceptionem, ob quam inducatur ejus limitatio, tunc intrat idem assumptum, sed in oppositum, quod actio clara, & exceptio dubia, si ve quod in dubio judicandum est pro regula contra limitationem non præsumendam.

Quo verò ad merita negotii principalis, prætebatur ex parte actoris, quod ista Ecclesia esset ad collationem capituli, ad quod probandum dabatur quædam collatio anni 1537. ac etiam allegabatur *dec. 257. p. 3. rec.* per quam resolutum fuit capitulo dandam esse manutentionem in possessione juris conferendi hanc Ecclesiam, exindeque inferebatur ad quæstionem disputatam *supra disc. 1.* ut indultum non capiat hæc beneficia ad alterius collationem, deducendo in idem ea quæ habentur apud Add. ad *Greg. dec. 99. in fin.* ut hæc indulta non intrent in iis beneficiis, in quibus adfit mixtura alterius collatoris.

Verum, etiam cum sensu veritatis, dicebam istud esse debile fundamentum; Primò quia negabatur per Archiepiscopum, qui pro ejus juris huic parti assistebat, istud præteritum jus conferendi stante contraria observantia annorum 64. à tempore dictæ decisionis, quæ prodiit de anno 1610. atque non docebatur effectuatam, cum tamen potuerit ab ea recedi, ut in dies praxis docet; Et secundò quia ubi etiam justificaretur, non suffragaretur.

Ad id autem ostendendum tres præsupponebam seu distinguebam casus, unum nempe, quod dictum jus capituli verè non subsisteret, adeòque Ecclesia esset ad liberam collationem Episcopi juxta regulam generalem, seu juris assistentiam. Alterum è converso quod certum, & incontrovertibile esset jus capituli; & Tertium medium quod scilicet esset dubium, & sub lite. Primò casu res erat plana pro hac parte, ut iidem scribentes in contrarium admittebant, cum alia non dignosceretur reservatio nisi illa ratione mensis, quæ sine dubio cadebat sub indulto, dum Cardinalis indultarius non erat amplius Episcopus, quoniam si esset talis non indigeret indulto, sed conferret ex dispositione juris communis, perinde ac si non adesset regula mensium, stante exceptuone Car-

dinalium in eadem regula, adeòque inter hanc speciem reservationis, & alias dignoscat aliqua differentia. In tertio autem medio dupliciter dicebam non esse locum peritæ executioni Brevis; Primò nempe quia si in secundo casu adhuc verius est intrare indultum ut infra, multò magis in isto, ducto argumento à vulgari *auth. multò magis;* Et secundò quod tali casu certum videretur, quod provisu ab indultario esset legitimus contraditor ad impediendum hunc processum executivum Brevis de capienda possessione nomine Camere, dum istud exigit pro ejus fundamento reservationem claram, & certam, atque non sufficit dubia incerta, & litigiosa.

In secundo autem advertentem quod tunc intrarent rationes dubitandi contra indultum, de quibus *sup. d. disc. 1.* quando ageretur de Canonicatibus in Cathedrali, vel aliis beneficiis talis naturæ, & qualitatis, quod inferior collator, absque aliquo facto, vel participatione Ordinarium collationem facere, & executioni demandare jure suo posset, qualis erat casus disputatus in *ead. disc. 1.* Et nihilominus etiam in eo casu probabiliores videntur partes indultarii, pro quo prodiit resolutio, quamvis non publicata, ex fundamentis ibidem deductis; Non erat autem opus in hac facti specie istam quæstionem assumere, dum agebatur de Ecclesia parochiali in qua certa est mixtura, & participatio Ordinarium à Concil. Trid. citra; Quinimò ut penè omnimodum Jus sit potius Ordinarium, illud verò inferioris collatoris sit quodammodo ceremoniale, quoniam ut advertitur in sua Sede *sub tit. de paroch. pluries,* etiam in illis parochialibus, quæ sint ad alterius collationem, quamvis iste esset Prælati exemptus, imò nullus, quoties non esset in possessione celebrandi Synodum, multò magis ubi esset subditus, ut in præfenti, concursus ad formam Concilii fieri debet coram ordinario, suisque examinativis synodalibus atque ad ipsum pertinet præeligere inter plures approbatos adeòque partes inferioris collatoris sint solum in faciendo actum collationis personæ ab Ordinario prælectæ, quod in substantia redolet quandam ceremoniam formalitatem, & per consequens extra controversiam est quod indultum intrat ex *Constitutione 59. Urbani VIII. ut eod. disc. 1.*

Atque hinc advertentem nullam esse habendam rationem de collatione, quæ exhibebatur facta de anno 1537. quoniam ubi etiam doceretur effectuatam, quodque plures aliæ exhiberentur ejusdem farinæ, ante scilicet publicationem Concil. Tridentini sequutam de anno 1564. nil relevarent ob intermediam mutationem naturæ beneficii Curati ut supra.

Ad ea verò quæ habentur apud Add. ad *Greg. decis. 99.* dicebam procedi cum æquivoco quoniam iste auctor dicitur quidem, & commendabilis Curie Advocatus, beneque in materia beneficii versatus, ac propterea ejus adnotationes nimia existimatione dignæ sunt, scripsit sub eodem Gregorio, quando non prodierat dicta *Constit. 59. Urbani VIII.* ejus successoris, ideòque cum diversis regulis, & terminis procedebatur, quod scilicet indultarius conferre dicebatur juræ suo primævo, & ordinario, tamquam per remotionem obstaculi, & per consequens saluum in omnibus erat jus inferioris Collatoris, vel qui haberet cum eodem ordinario simultaneam, vel aliam participationem juxta firmata in *duabus Ferrar. & Cræmonen.* eadem die proditis decisionibus, quæ præfatæ Constitutionis editioni ansam dederunt *ut eod. disc. 1.* & alibi advertitur; A dicta verò constitutione citra res mutavit naturam, quoniam Cardinalis indultarius reputatur delegatus, & Vicarius Papæ, cujus jure conferre dicitur, & per consequens omnes decisiones, & auctoritates, quæ dictam Constitutionem præcedunt, hodie in hac materia ponendæ sunt ad partes; Isteque tam in hoc proposito quam in omnibus penè aliis quæstionibus, & materiis, est communis error pragmaticorum, & collectorum tot æquivocorum productivus, quod attendendo auctoritates in littera nullatenus advertitur ad hujusmodi considerationes, distinguendo scilicet tempora aliasque circumstantias, ex quibus pendet doctrinarum, & conclusionum applicatio, seu cognitio an faciant ad propositum necne.

Recurrant demum Scribentes pro actore ad motivum unionis istius Ecclesie capitulo, ac propterea inferebant quod ad præscriptum Constitutionis Pianæ non intraret forma concursus juxta decisiones in *Reatina Parochialis* coram Cerro, quæ in hac materia circumferuntur tanquam magistrales, & sæpius in aliis de quibus in dicta sua sede *sub tit. de Paroch.* sed pariter cum eodem sensu ve-

ritatis dicebam, quod id nullatenus obfaret; Tum quia de unionis effectuata non docebatur, quinimò excluderetur ex eadem superius insinuata *decis. 253. part. 3. rec.* jam per eisdem deducta pro fundamento præcipuo, dum in illa conceditur mandatum de manutentione in quasi possessione conferendi, quod excludit unionem, dum unita non vacant, neque datur verus collator. Tum etiam quoniam advertentem intrare dilemma, quod aut ista dicenda erat Vicaria manualis, & non collativa in titulum, quod utique dici non poterat, dum antiquissimus, & continuatus status certus erat in contrarium, Et tunc neque intrant reservationes, & per consequens actor veniebat repellendus ex non jure, atque nullatenus præterit poterat executione Brevis, quod præsupponebat beneficium perpetuum, & collativum; Aut verò dicendum erat, quod esset Vicaria perpetua solita conferri in titulum, adeòque intrarent reservationes, & affectiones Apostolicæ juxta casus de quibus in duplici Barchionen. *sub tit. de Paroch. disc. 10. & 39.* cum similibus, adeòque alia non dignosceretur differentia nisi quod non intraret forma concursus, sed proviso faciendæ esset ad nominationem Prælati, vel Rectoris Ecclesie vel corporis, cui facta est unio; Et tunc pariter intrat eadem mixtura, & participatio Juris ordinarii, sine quo fieri non potest collatio, quinimò ista ab eo fieri dicitur, cum alter cui facta est unio, ad præscriptum ejusdem Pianæ Constitutionis, habeat solum nominationem.

Et nihilominus quando etiam non intrante forma concursus haberet quoque inferior prælatus collationem, vel deputationem directè, & immediatè, adhuc hodiè post Concilium, & eandem Pianam Constitutionem intrat eadem mixtura, & participatio Ordinarium in hujusmodi beneficiis, & Vicariis annexam habentibus curam animarum, dum adhuc præcedere debet approbatio Ordinarium prævio examine habendo coram eisdem examinativis synodalibus coram quibus fieri debet concursus, adeòque ab ejusdem ordinarii arbitrio pendeat admittere, & non admittere, dum aliquando etiam ubi examinativos personam nominatam denuntiant idoneam circa litteraturam, potest Ordinarius illam respicere, & non admittere ob alios defectus circa vitam, & mores, vel prudentiam, dum sola litteratura non sufficit, ut in dicta sua sede advertitur; Quamvis etenim istud arbitrium non sit liberum, & effectuatam, sed regulatum esse debeat à justa causa, atque aliàs ab eo appellari possit; Attamen certum est, quod ita ipse est iudex, & per consequens particeps in perfectione, & executione provisionis, ut etiam habetur *sub tit. de jurisd. disc. 14. & 15.* Et sic alia non dignoscitur differentia inter casum, in quo intret concursus, & alterum, in quo non intret, nisi quod in primo datur liber aditus quibuscumque concurrendi, ut qui magis idoneus comparetur, etiam invito collatore obtinet beneficium, in altero autem casu sufficit quod nominetur dignus, & idoneus ad placitum ejus cui competit jus nominandi, vel præsentandi excludendo dictum liberum aditum aliorum, ac propterea quomodocumque diceretur semper firma remanebat mixtura, & participatio, qua concurrente per eosdem officiales Datarie in quæstione, *de qua disc. 1.* non dubitabatur quin intraret indultum.

NEAPOLITANA BENEFICII PRO CARDINALI CARACCILO ARCHIEPISCOPO NEAPOLITANO CUM DATARIA.

*Casus disputatus coram Dataria, resolutus
pro Cardinali.*

De eadem materia duplicis reservationis facientis cessare indultum *de qua sup. disc. 3.* an adesse dicatur, si Prothonotarius de numero participantium, dimisso prothonotariatu, retineat Prælaturam.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De reservatione oriente ex Prothonotariatu, & de differentia inter Prothonotarios de numero participantium, & alios inferiores.
- 3 Qualis sit illa familiaritas Papæ quæ excipitur in indultis.
- 4 De constitutione Alexandri VII. super duplici reservatione.

zione oriente ex duobus officiis possessis per eandem personam.

- 5 De ineptia cumulandi allegationes in iis quæ sunt certa, & recepta.
- 6 De eadem de quo nu. 4. & quomodo hæc duplicitas procedat.
- 7 De prælatura annexa prothonotariatus de numero.
- 8 Per cessationem Prothonotariatus non cessat prælatura tanquam character, vel reliquæ officii.
- 9 Retentio non importat novum titulum, & novam ascensionem.
- 10 De argumento excludente dupliciter resultantem ab eodem officio.

I S C. CII.

EXtra Curiam in Civitate Neapolitana patria defuncto Josepho Pepe, aliàs Prothonotario Apostolico de numero participantium, qui vendito jam Prothonotariatu, Prælatam illi annexam Referendarii utriusque Signaturæ retinuerat, cum Cardinalis Caracciolus Archiepiscopus beneficium S. Annæ ab eo possessum in vim indulti contulisset Metello Talpæ ejus Vicario Generali, & antiquo familiari annorum penè triginta, in munere prius ejus Auditoris in Curia dum esset Cameræ Clericus, deinde Auditor; Oporteret autem, stante Beneficii valore, ex ejusdem indulti præscripto Apostolicam capere provisionem à Dataria; Istius officiales præntensionem excitarunt duplicis reservationis cessare facientis indultum, potissimè ob jam editam Constitutionem Alexandri VII. decidentem quæstionem, de qua supra disc. 3. Unam deducendo reservationem à Prothonotariatu ad terminos *extravagantis ad regimen* non obstante dimissione, cum illo durante beneficium possederit; Et alteram ex prælatura continente familiaritatem Papæ ad præscriptum Constitutionis Pauli III. juxta deducta *cod. disc. 3. & 4. & alibi*; Quare desuper ex parte Cardinalis indultarii consultus ad formam responsi pro veritate, editi etiam pro informatione Datarii, qui veritate agnita provisionem concessit cum subsequente effectu, dicebam improbabilem esse hanc præntensionem officialium, & illis adhærentis, qui beneficium à Datria sperabat.

Non negabam etenim, quod Prothonotariatus inducat reservationem contentam in *d. extrav. ad regim.* quæ verè, & propriè loquitur de Prothonotariis de numero participantium Prælativum constituentibus Collegium cum antiqua, & qualificata prælatura, oboorum introductionem usque à primis temporibus nascentis Ecclesiæ per S. Clementem ad scribendum acta Martyrum, juxta seriem, de qua *disc. 44. in relat. Cur.* cum alii Prothonotarii extrà illud Collegium, qui per litteras Papæ in forma Brevis, vel per Legatos, & Nuncios Apostolicos creari solent, pluries in præcedentibus enunciati impropiè, ac abusivè in sola nuncupatione, & pro aliquibus honorificis prærogativis tales dicantur, adeòt apud antiquos beneficiaristas sub quæstione fuerit, in eorum beneficia cadant, necnè sub dicta Extravag. ad regimen, & quamvis hodiè extrà controversiam recepta sit opinio affirmativa, ex insinuatibus pluries *hoc cod. tit.* id provenire dicitur potius ex interpretatione, magisque recepto sensu eorumdem beneficiaristarum, & Curia, quam ex littera dictæ Extravagantis, quæ enumerando Curia officiales, inter quos istos Notarios collocat, verè, & propriè de istis de Collegio loqui videtur.

Prout etiam non negabam, quod Prælatura etiam simplicium Referendariorum ob sibi annexam Papæ familiaritatem per Constitutionem Pauli III. inducat reservationem; Dicebam tamen, quod non esset illa verè, & propriè familiaritas quæ in indultis excipitur, & de qua agit *suprà disc. 5.* cum exceptio intelligatur de familiaritate vera, & actuali in Papæ domestico servitio, dum in indultis expressè conceditur facultas conferendi beneficia vacantia per obitum Auditorum Rotæ, & Abbreviatorum; aliorumque in eis expressorum officialium, qui sunt absque dubio Prælati, ac familiares, accipientes etiam à Palatio partem panis, ac respectivè vini, sed non sunt de vera, & actuali familia Papæ, quæ in eisdem indultis excipitur. Quoniam aliàs id contineret implicanciam manifestam.

Ac etiam stante dicta Constitutione Alexandri decidente quæstionem, de qua *d. disc. 3.* atque tollente rationes dubitandi ibidem enunciatis, admittebam verificatio-

nem duplicis reservationis ex duobus officiis, vel muneribus habentibus annexum Prothonotariatum, seu familiaritatem Papæ, deducendo ex uno reservationem ratione officii, vel Prothonotariatus, & ex altero aliam reservationem ratione familiaritatis, quia sic Papæ placuit decernere, quamvis aliàs in discursiva ratione contrarium videretur probabilius.

His autem omnibus non negatis, sed admisis, ac præsuppositis, ac propterea pro consuetudine, opportuna quidem fortèque necessaria inculcando solitam ineptiam aliquorum Scribentium pro Dataria super magno superfluo cumulo allegationum, & evagationum in præmissorum comprobatione, multas desuper chartas inutiliter implendo; Negabam applicationem, in qua pro consueto, adeoque frequenti stylo modernorum; consistebat fallacia.

Prædicta etenim duplicitas canonizata per Constitutionem Alexandri procedit, ubi deducatur ex duobus officiis ejusdem vel similis naturæ, quæ ab eadem persona ex diversis tituli obtineantur, uno unam, & altero alteram faciente operationem, & sic quando verè, & naturaliter adsunt duæ species distinctæ juxta casum, de quo *eodem disc. 3.* adeòt ille officialis, quamvis materialiter sit unus formaliter tamen, seu intellectualiter, consideretur duplex, vel multiplex homo, juxta illam personarum formalium multipliciter in una, eademque persona materiali, quæ consideratur nimium frequenter sub diversis materiis, & præsertim *disc. 2. in relat. Cur. & disc. 90. de juris. & alibi*; Secus autem in hac facti specie, quoniam Prælatura Referendariatus utriusque Signaturæ non habebatur, per hunc beneficium de per se tanquam contradistincta à Prothonotariatu cum titulis, & concessionibus diversis, adeòt intraret dicta fictio duarum diversarum personarum, sed illa est effectus annexus, & consequentius ipsius Prothonotariatus de numero participantium, qui annexam habet hanc prælaturam, ut *d. disc. 44. in relat. Curia, & disc. 2. de Regal.* Undè quamvis vendito Prothonotariatu, illa adhuc retineatur, attamen id provenit ratione effectus jam consumati, qui non cessat per cessationem causæ productivæ, sive tanquam per speciem characteris jam impressi, quod retinetur quamvis cesset illud munus, quod fuit ejus causa productiva, ut docet praxis quotidiana in promotis ad Episcopatum, qui ratione Episcopatus obtinent etiam in Curia statum Prælaturæ cum jure deferendi habitum Prælativum, & interveniendi in Cappella Pontificia, aliisque Prælatorum tractamentis, & dimisso Episcopatu adhuc retinent prælaturam cum dictis, aliisque similibus juribus, & tractamentis; Et habetur etiam in Baronibus, & feudatariis, aliisque Magistratibus, & officialibus, qui vendito, vel refutato, seu alios amisso feudo, vel alio officio; & Magistratu, adhuc retinent aliquas prærogativas illi annexas, tanquam per speciem characteris jam impressi, ex deductis *disc. 84. de feud.* ubi concordantes, cum similibus, quibus eadem congruat ratio.

In idem faciente propositione insinuata *disc. 1. & 44. de pens.* ac etiam pluries *hoc tit. & alibi*, super retentione, vel continuatione alicujus beneficii, vel pensionis, aut alterius juris non obstante mutatione status, ob quem id obtentum sit, ut non importet novum, ac diversum titulum, sed continuationem ejusdem tituli, antiqui.

Atque ad evidentiam id comprobari observabam ex indulto concesso huic Cardinali, per eundem Alexandrum ejus promotorem circa finem Pontificatus, & postquam jam ediderat dictam Constitutionem, quoniam expressè conceditur facultas conferendi beneficia vacantia per obitum Prothonotariorum, & Abbreviatorum, ac Auditorum Rotæ, aliorumque similibus officialium, quibus annexa est dicta prælatura Referendariatus Signaturæ; Si etenim ista duplicaret, atque importaret titulum diversum, utique indultum contineret fatuitatem, & implicanciam manifestam, quod non est dicendum, si considerari quis deberet tanquam duplex homo, nempè tanquam Prothonotarius, & tanquam Prælatus, ideòque manifesta resultat probatio, quod per ejus Constitutionem non intellexit de ista duplicitate resultantem ex uno, eodemque titulo, sed ubi concurrant duo tituli penitus distincti, in quibus verificetur dicta duplicitas personarum, quodque unus unus, & alter alterum producat effectum.

FERRARIEN. PRIORATUS

A D

PETITIONEM CARDINALIS CERRI EPISCOPI FERRARIENSIS.

Responsum pro veritate.

De eadem materia, de qua *suprà disc. 4.* an Indultum Cardinalium capiat Monasteria regularia data in Commendam, & an in Commendis intrent affectiones & reservationes. Et quomodo in eis vacatio sequi dicatur.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 An in commendis intrent reservationes, & affectiones.
- 3 Quando Monasterium dicatur consistoriale.
- 4 De reservationibus, & affectionibus cadentibus in casu.
- 5 Quod nullum indultum salvet reservationem ob vacationem in Curia.
- 6 Quod in commendis intrent rescissiones, & affectiones.
- 7 Declaratur propositio, de qua nu. 2. quod commendæ vacent ut antea ad quem effectum procedat.
- 8 Conclusio cum consilio dato.

D I S C. CIII.

Prioratum, seu Monasterium regulare nuncupatum de Cassaro, in Diocesi Ferrariens. conventu actuali destitutum, ab antiquo tempore in perpetuam Commendam Cardinalibus, vel aliis Clericis sæcularibus concedi solitum, valoris ducatorum Cameræ septingentum, per Cardinalem Barberinum obtentum, atque dimissum in manibus Urbani VIII. iste commendavit Cardinali Virginio Ursino, quo defuncto in Curia de mense Augusti 1676. Sede Papali vacante per obitum Clementis Decimi, orta dubitatione an Cardinalis Cerrus Episc. Ferrariens. in vim Indulti Cardinalitii, expressè loquentis etiam de beneficiis regularibus illum conferre posset, aliqui erant in sensu affirmativo, non obstante vacatione in Curia, & per obitum Cardinalis ac propterea plures resultarent reservationes elausæ in corpore juris, quæ per mortem Papæ non cessant, illi innixi fundamento, quod in Commendis non datur vacatio de jure, & de facto, ut nunc, ac propterea intrent reservationes, vel affectiones, sed dicuntur vacare ex tunc, sive ut prius juxta *dec. 4. Mohed. de Præb. & dec. 23. Putei l. 1. in correctis aliàs 25. Caputaq. dec. 144. p. 1.* cum aliis copiosè deductis per *Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 8. n. 48. & seqq.* ubi firmat, quod in hujusmodi commendis non intrat regula mensium, cumque idem Cardinalis, qui per triginta & ultra annos federat in Rota, cujus etiam, per notabile tempus Decanus fuit, reclusus esset in Conclavi, ac propterea, per se ipsum materiam videre non posset, atque dubitaret, hinc meum expetiit votum pro veritate, eodem adamussim modo, quo in consimili casu fecit Cardinalis Caracciolus Archiepiscopus Neapolitanus, de quo *suprà disc. 4.*

Diversa itaque fuit mea sententia, reputando opus desperatum ex pluribus motivis, de quibus infra, etiam ubi singulariter, & de per se considerata venirent, multò igitur magis eis omnibus simul junctis.

Primò nempè, & principaliter, quod stante dicto valore ducatorum 700. istud dicendum veniret Monasterium Consistoriale, quamvis non esset taxatum in libris Cameræ, quodque solitum esse provideri extra Consistorium, juxta auctoritate deductas *eodem disc. 4. n. 4. & seqq.* ubi allegantur *deriv. in Palentina Abbatiæ cor. Coccino quæ sunt postmodum impressæ inter suas dec. 1023. & 1039.* Quamvis enim per habentes dictum diversum sensum motivaretur, quod non esset descriptum in libris Cameræ, neque provideri solitum esset in Consistorio, attamen advertēbam idem quod ibi, quod scilicet qualitas Monasterialis juncta cum reddito adeò notabili, ex quo resultat præsumptio, quod illud habeat annexam aliquam administrationem, causare dicitur ad hunc effectum consistorialitatem; Observando, quod indultum, in quo continetur exceptio descriptorum in libris Cameræ, & Consistorialium, loquitur disjunctivè, non autem conjunctivè, ut una istarum qualitatium sufficiat, & per consequens advertēbam inanem laborem esse querere de reservationibus, vel affectionibus, quoties

intret casus expressè exceptuatus, in quo propterea dicitur non adesse indultum, perinde, ac si illud non esset in rerum natura.

Verum ubi etiam istud motivum cessaret, adhuc in eodem persistēbam sensu pro exclusione indulti ob plures reservationes, vel respectivè affectiones, non cadentes sub indulto in *eodem disc. 4.* contentas, unam nempè, quod ageretur de vacatione per obitum Cardinalis, undè fortius advertēbam intrare *Constitutionem 58. Pauli V.* moderatioriam indultorum, etiam ubi agatur de familiaribus Cardinalium, Tum etiam propter appositionem manuum Papæ in concessione commendæ, quibus observabam addi duas aliàs in dicto casu non concurrentes ac propterea iste casus videbatur longè magis planus pro exclusione indulti, dum aderant duæ aliæ affectiones unà nempè appositionis manuum Papæ per dictam resignationem in ejus manibus factam per Cardinalem Barberinum; Et altera major, quod agebatur de vacatione in Curia, in cujus casu etiam indulta extraordinaria, & ampliora qualia esse solent illa nepotum Pontificum non suffragantur præsertim in beneficiis extrà Urbem, ut in specie indulti amplissimi præfati Cardinalis Barberini Nepotis ejusdem Urbani VIII. habetur *disc. 14. & 174. p. 2. rec. & in aliis*, adeòt si ageretur de beneficio sæculari collativo, nulla caderet ratio dubitandi, quæ solum restringi videbatur ad præfatum motivum sententium contrarium ob naturam Commendæ.

Verum dicebam motivum non intrare; Tum quia etiam in terminis minoris reservationis regulæ mensium, quæ in præfati nullatenus intrabat, rejecto nominatim *Gonz. ubi sup.* ex auctoritate Rotæ in *decision.* inferius allegandis habetur apud *Lotter. l. 3. g. 8. n. 125.* & merito, quoniam ubi præsertim agitur de hujusmodi Monasteriis absque capitulo, vel conventu actuali, adeòt intrare non valeat jus electivum, revera, & de facto, nulla dignosci videtur differentia inter vacationem beneficiorum, quæ conferuntur in capitulum, & hujusmodi Commendas, ac propterea circa requisitum ætatis, & alia exæquantur ut *suprà disc. 95.* & alibi.

Tum clarius, quoniam istud assumptum potius retorquetur, & facit in contrarium, ideòque fortius intrat affectio, atque excluduntur indulta, & sic in gratiam Papæ contra indultarius, & ad quem effectum loquuntur *dec. 5. Cassad. de priv. & d. dec. 23. Put. in correct.* cum aliis per *Lotter. d. l. 3. g. 8. n. 123. & seqq. & in dec. 1321. & 1451.* Peniè, quæ reputantur in materia magistrales, quarum prima est *141. par. 1. rec. allegat. per Lotter. ubi sup. & in disc. 4.* Et quæ pluries sunt canonizata apud *Burrat. & Add. & Cas. val. de quibus cod. disc. 4. n. 11.* & latius apud *Cocc. dec. 1004. & 1061.* & in aliis quod sc. Papa videtur ponere hujusmodi Monasteria in ejus manibus, à quibus non tolluntur, neque Papa dicitur dimittere, quando alicui Cardinali, vel alteri Clerico sæculari commendat, sed adhuc retinere, ut propterea ad instar Commendæ datæ ad tempus juxta usum antiquum sequuto cessu, vel decessu Commendatarii, non dicatur sequi nova vacatio, sed continuare dicta retentio in manibus Papæ, quo posito longè magis exclusum remanet indultum; Et licet in *Salisburg. 1. Aprilis 1672.* coram Emerix d. conclusio consideretur favore indultarii; Attamen incidenter id dicitur non gustata difficultate, & de quo indulto agitur in alia *Salisburg. hoc cod. tit. disc. 110.*

Potissimè quia in casu de quo in *d. Salisburg.* agebatur de quadam Commenda accidentali, & personali, ac insolita, quia nempè agebatur de Præpositura sæculari solita provideri in titulum, quam obtinebat ille, qui promotus fuit ad Ecclesiam Cathedralē, ideòque eidem data fuit retentio, cum hoc titulo commendationis personalis, quia cessante beneficium redit ad suam naturam, quam reassumit ut tunc; Secus autem in hujusmodi Monasteriis, quæ ab antiquo ad instar beneficiorum semper commendantur tanquam per speciem provisionis in titulum, adeòt sit differentia merè verbalis.

Hinc concludendo, consulebam, ut potius recurreret ad motivum prudentiale eodem modo quo eventus docuit in casu, de quo *cod. disc. 4.* ut ita à novo Pontifice pro se ipso, vel pro persona sibi grata obtineretur, dum petitio ita nimium honesta videtur tanquam per reductionem rei ad antiquum statum, quando adhuc hujusmodi reservationum, & affectionum usus non invaluerat.

MEDIOLANEN. BENEFICIORUM
PRO CARDINALI LITTA ARCHIEPISCOPO
MEDIOLANI
CUM DATARIA.

Casus decisus per Rotam pro Cardinali.

An & quando indultum Cardinalitium capiat beneficia vacantia per obitum extra curiam promoti ad Episcopatum, cui retentio illorum ex dispensatione concessa fuit.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series cum resolutione.
- 2 Decerta reservatione resultante ab Episcopatu possessoris, & qualis esset punctus controversie.
- 3 De errore immorantium super iis quæ non sunt in questione, ac desuper facientium allegationem cumulos.
- 4 Quod reservatio oriens ab Extrav. ad regimen cadat sub indulto.
- 5 Examinantur auctoritates agentes de hac specie vacationis.
- 6 De ratione ex qua resultat vacatio beneficiorum per Episcopatum.
- 7 Quod non sequatur per Episcopatum in partibus infidelium.
- 8 De effectu quem operatur dispensatio super retentione non obstante diverso statu incompatibili.
- 9 Quando non sit dispensatio præservativa, sed nova provisio.
- 10 Quod observantia Datarie sit deferendum, & qualis illa esset in casus.

DISC. CIV.

EXtra curiam defuncto N. Vicecomite Episcopo Vigenanensi possessore controversorum beneficiorum, quorum retentio in promotione ad Episcopatum cum decreto reservationis ex Apostolica dispensatione sibi concessa fuerat, atque volente Cardinali Litto Archiepiscopo Mediolanensi in cuius Diocesi sita erant in vim indulti Cardinalitii tollentis obstaculum reservationum illa conferre, cum id sequi non posset directè, & cum sola propria auctoritate ob necessitatem ad eisdem indulti præscriptum ratione illorum valoris incumbentem obtinendi provisionem Apostolicam, istaque per Datariam denegata sub pre-textu, quod hæc species vacationis in curia, vel apud Sedem censenda esset, ideòque non caderet sub indulto; Hinc juxta stylum remisso puncto examinando in Rota coram Alberg. Decano post plures acerrimas disputationes sub die 13. Martii 1637. prodiit resolutio Archiepiscopo indultario favorabilis, neque quod sciam ulterior disputationis progressus hucusque sequutus est.

In disputationibus itaque desuper habitis nullum cadebat dubium super reservatione in genere; Tum ob decretum in ipsa dispensatione retentionis contentum; Tum etiam quia ob qualitatem Episcopalem intrat generaliter reservatio contenta in Extrav. ad regimen, ut advertitur supra disc. 4. Adeòt nisi adesset indultum, extra controversiam esset, quod ordinarius non posset se ingerere quamvis in ejus mense ordinario vacatio sequuta esset, ut etiam agendo de hac individuali specie reservationis advertitur in Augustana dec. 109. & in Salisburg. disc. 110. nbi quod superfluum laborem, inaneque repletionem chartarum continere dicitur magnus apparatus in decisione in eo casu edita super hujusmodi reservationis probatione, dum secluso indulto, admittebatur tanquam certa, ideòque nulla videtur excogitabilis ratio, ob quam in iis, super quibus nulla est inter partes quæstio, sed tanquam certa admittuntur, & præsupponuntur, hujusmodi inepti, ac superflui allegationum cumuli fieri debeant.

Prout è converso per Scribentes pro Dataria non negabatur, sed præsupponebatur, quod ubi ista species vacationis verè & propriè dicenda non esset in Curia, vel apud Sedem, non autem improprie, ac remotè, adeòt reservatio oriretur solum à d. Extrav. ad regimen, ob dignitatem possessoris, vel ob appositionem manuum Papæ, illa caderet sub indulto Cardinalitio, quod litteraliter, ac in verbis hanc speciem exprimat; Ideòque restringebatur quæstio ad punctum; An de una vel de altera specie vacationis ista censenda esset; Ac propterea illa remanebat potius applicatio-

nis ad factum, quam super theoricis juris in abstracto, quæ juxta dictam distinctionem hodiè præsupponi meretur.

In hoc autem puncto, Quamvis Scribentes pro Dataria præcipuam vim facerent in auctoritate Simon. de reserv. q. 27. n. 5. cum qua pertransit Rota apud Duno. dec. 219. & apud Manzan. dec. 775. & 809. & aliarum quæ desuper cumulantur; Nihilominus dicebam istas auctoritates non percutere punctum quæstionis, cum solum Simonetta, & sequaces firment reservationem, vel affectionem in genere, ac propterea secluso indulto, an possit ordinarius Collator se in gerere, sed non descendunt ad hanc distinctionem, an reservatio sit, vel de altera specie.

Prout extra punctum quæstionis erant pleræque aliæ auctoritates, quæ deducebantur, & præsertim Garz. p. 11. c. 6. n. 32. & seq. & Barb. vol. 43. n. 4. ubi de more est relator verborum Garz. quoniam loquitur de vacatione resultante ab ipsa assequutione Episcopatus, cum præsupposito quod non esset concessa retentio, cum isto casu Ego, & alii pro indultario scribentes admitteremus, quod vacatio verè sequi diceretur in curia, ac propterea non intraret indultum, cum tunc in ipsa curia, ipsoque Papæ Consistorio sequi dicitur vacatio per mortem civilem resultantem à promotione ad Episcopatum, & sic extra punctum præcisum quæstionis, qui erat quando provisio concessa fuerit dispensatio super retentione incompatibilium, quæ propterea retinuerit usq; ad obitum sequutum extra curiam, an exinde dici valeat, quod fiat retrotractio ad tempus, vel actum promotionis, ut propterea isto casu congruat idem quod habetur in præcedenti, in quo denegata retentione sequitur vacatio per ipsam promotionem.

Atque reflectendo ad solam veritatem, de qua etiam responderem ante hujusmodi disputationes ab eodem Cardinali indultario consultus, cum reverà nullæ haberentur decisiones, & auctoritates, quæ percuterent istum casum præcisum, mihi videbatur quod præsentio officialium Datarie probabiliter destituta esset fundamentum, quoties agatur de pura, & simplici dispensatione super retentione, adeòt ut non intraret illa ratio dubitandi, de qua in Augustana d. disc. 109. Siquidem nisi lex Canonica c. de multa de præbend. cum concord. introduxisset istam incompatibilitatem Episcopatus actualis, cum aliis beneficiis etiam simplicibus, quinimò & cum pensionibus, eodem modo, quo de Cardinalitii dignitate habetur disc. 75. de pensio. & alibi, utique per promotionem possessoris ad Episcopalem dignitatem, nulla sequuta esset vacatio, quæ sequi diceretur per ejus obitum, ideòque solum superventa dignitas de per se considerata induceret reservationem resultantem à d. Extrav. ad regimen, eodem modo quo resultat per assequutionem aliarum dignitatum, vel officiorum, & prout etiam in ipsamet Episcopali dignitate sequitur, quando illa non sit cum actuali administratione, sed solum in titulo honorifico alicujus Ecclesie in partibus Infidelium, quod ex recepto curiæ stylo per hujusmodi Episcopatus non vacant beneficia, neque cessant pensiones, ut advertitur disc. 43. de pensio. & alibi pluries.

Concessio itaque dispensationis super hac retentione nullum tribuit novum titulum, sed solum tanquam per speciem præservativæ potius, quam curativæ occurrit futuræ vacationi, quæ aliàs ratione dictæ incompatibilitatis sequeretur, impediendo ne illa sequatur; Et per consequens possessor beneficiorum dicitur in illorum possessione continuare jure proprio, ac primævo tanquam per remotionem obstaculi, ut in his terminis specialibus bene advertitur per Rot. apud Pen. dec. 1177. & generaliter occasione frequentioris dispensationis super retentione pensionum Ecclesiasticarum, non obstante statu conjugali, & bigamia, seu militia, latè apud Cels. dec. 355. & 359. & dec. 55. post Zuff. de legit. proc. & advertitur frequenter in d. tit. de pensio. occasione agendi de indultis super pensione non obstante statu incompatibili conjugali, vel militari, aut regulari, cum sit punctus ibidem frequenter peractus; Si enim ille, qui aliàs ex vi morbi naturaliter moriturus, à Deo per intercessionem alicujus Sancti, vel ad preces alicujus Servi Dei gratiosam obineat restitutionem fanitatis, vel quod ab aliquo excellenti Medico cum ignoto, ac singulari antidoto curetur; Aut quod condemnato ad penam capitis Princeps concedat gratiam, ac propterea liberetur ab imminente periculo mortis, non tamen dici potest, quod ille censendus veniat novus homo obtinens novam vitam à priori diversam, sed dicitur continuare in priori vita cum impedimento mortis, ne ista sequatur.

Tunc etenim intrat quæstio potius idealis per Feudistas præsertim disputari solita, an Lazarus resuscitatus recuperet feudum, magis verò disputari solita per Theologos, qui quan-

quandoque nimium immorari solent pro exercendo ingenio in hujusmodi quæstionibus idealibus, quarum nulla sit praxis, an mortuus resuscitatus retineat, vel reassumat antiquos characteres, necne, quando verè, ac naturaliter sequuta esset mors, deindeque miraculosè concessa esset vita juxta casum Lazari, ut in hoc puncto sequi diceretur, quando denegata dispensatione præventiva super retentione per promotionem ad Episcopatum, verè sequuta, & consumpta esset vacatio, postmodum verò tanquam per speciem novæ provisionis ex integro eidem jam constituto in statu Episcopali, denuò Papam beneficium conferat; Secus autem ubi id sequatur per viam præventivæ dispensationis per quam occurratur futuræ vacationi ne sequatur perinde, ac non adesset lex Canonica inductiva istus incompatibilitatis, vel quod ageretur de Episcopatu in partibus.

Magna quoque altercatio, potius inter factistas, quam inter Juristas, utpotè in puncto potius facti, quam juris fuit circa observantiam Datarie, cui nimium deferendum venit, cum illa dicatur organum Papæ, ut frequenter sub diversis materiis advertitur occasione agendi de vitio subreptionis, vel obreptionis, vel defectus intentionis, ac etiam disc. 9. in rel. Cur. Siquidem Scribentes pro Dataria deducebant quamplures provisiones Apostolicas beneficiorum possessorum per Episcopos in illis Diocesis, in quibus adessent Cardinales indultarii; E conversò autem Scribentes pro hac parte dicebant, quod exempla non concluderent, utpotè percutientia primùm casum vacationis sequutæ per ipsam promotionem ad Episcopatum sine retentione, præsupponendo, quod nullum daretur exemplum in casu præcisè vacationis per obitum extra curiam illius Episcopi, cui concessa fuerit retentio; Quinimò retorquebant argumentum ratione discretivæ, seu diversæ formæ providendi in una, ac altera specie, idque mihi videbatur magnum, nimiumque convincens argumentum huic parti favorabile, quod scilicet quando Papa denegat retentionem, adeòt provisio fiat per promotionem, tunc adhibetur diversa forma provisionis, quam per vacationem in Curia, & apud Sedem, quando verò sequitur vacatio per obitum extra Curiam illius Episcopi, cui concessa fuit retentio, sit provisio sub diversa forma tanquam de reservato; Ista namque discretiva subsistente, dicebam, etiam cum sensu veritatis, quod casus remanere videbatur planus pro hac parte.

ROMANA BENEFICIATUS S. PETRI
PRO CAPITULO, SEU CANONICO
HEBDOMADARIO.

Responsum pro veritate.

De familiaritate Papæ, ad effectum reservationis Apostolicæ; An probetur per assertionem ejusdem Papæ in provisione illius, per cuius obitum beneficium vacat.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 Familiaritas facta, & in verbis tantum non inducit reservationem.
- 3 De differentia inter præjudicium officialium Datarie pro expeditione gratis, & præjudicium ordinarii collatoris.
- 4 Quid referat provisionem cum narrativa familiaritatis esse motu proprio, vel ad supplicationem.
- 5 An rotulus probet familiaritatem, & quid operetur.
- 6 Quod istæ sint quæstiones facti potius, quam juris, & de erroribus pragmaticorum in hujusmodi quæstionibus.

DISC. CV.

Præsupposito in facto, quod illæ, per cuius obitum de mense Martii 1676. vacaverat Beneficiatus Basilicæ Vaticanæ, ante illius assequutionem sub Alexandro Septimo, dum esset Secretarius Status Cardinalis Julius Rospigliosus, fuisset unus ex ejusdem Secretariæ operariis nuncupatus *Minutante*, sub eodem tamen Pontifice à servitio dimissus, quodque idem Cardinalis ad Pontificatum immediatè evedtus sub nomine Clementis Noni, noluisse quidem ad munus illum reintegrare, sed eum providisset de dicto Beneficiatu, in cuius provisione enunciaretur ejus familiaris, & continuus commensalis; Hinc prætendente Dataria, quod collatio ad se spectaret ob re-

Card. de Luca Lib. XII.

reservationem à familiaritate Apostolica resultantem; Ex parte Canonici Balleoni, hebdomadarii, ad quem ratione pluries enunciati, & commendati Turni, collatio pertinebat, desuper consultus fui; An dicta assertio contenta in Apostolica provisione defuncti facta motu proprio, probaret familiaritatem, quamvis de illa, neque ex rotulo, neque aliundè post adeptum beneficium constaret, communicatis aliorum responsis, in quorum aliquibus ad favorem Capituli, & Canonici simpliciter fundamentum constatuebatur in dec. 691. p. 4. divo. in fin. ubi quod familiaritas facta, vel privilegiativa non sufficit utpotè asseri solita ad diversum effectum obtinendi expeditionem gratis; Alii verò dubitarent ex eo, quod in dicta decisione fundamentum præcipuum constitueretur in eo, quod provisio esset ad Partis supplicationem; Secus autem ubi motu proprio, cum tunc non requiratur justificatio aliunde.

Respondi quod bene moti varetur difficultas super in congrua dictæ decisionis applicatione, sed non per hoc cessaret jus ordinarii collatoris, quatenus inspecta veritate, ut supponebatur, vera familiaritas non adesset, cum suis pluries superius recensitis notoriis requisitis mentis, & dentis, ut præsertim disc. 6. & 11. & alibi, quoniam ad effectum reservationis ex isto capite, vel alio simili non attenduntur verba, vel fictiones, sed attenduntur facta cum mente, & dente, ideòque sola narrativa Papæ, vel alterius non sufficit juxta cons. Gemin. 128. n. 1. quoniam hujusmodi narrativa fieri solent, morem gerendo provisus ad prædictum favorabilem effectum obtinendi literarum expeditionem gratis; Quoniam licet etiam iste actus dicatur præjudicialis officialibus Cancellariæ Apostolicæ, attamen ob eorum magnum numerum, præjudicium respectu singulorum dicitur exiguum, & non multum considerabile comparatione favoris provisus, cui talis gratia fiat; Secus autem ad alium effectum considerabilis præjudicii directi, quod ita fiat ordinario collatori.

Assertionem autem fieri motu proprio non autem ad supplicationem partis, illum operatur effectum, & quidem considerabilem, quod provisio tanquam de reservato non incumbit onus justificandi narrativa, quæ sola sufficit, donec probetur contrarium; utpotè provisum ab Ordinario collatore, in quem onus probandi veritatem transfunditur ob solitam virtutem, vel operationem præsumptionis, sed non tollit substantiam veritatis ubi ista sit in contrarium, ex iis, quæ generaliter de gratis, & provisionibus motu proprio habentur latè collecta apud Gabr. de claus. concl. 2. n. 32. & Gonz. ad reg. 8. gl. 32. n. 5. Add. ad Burratt. dec. 621. & passim; Et in terminis specialibus bene dec. 832. p. 3. divers. dec. 202. n. fin. p. 4. rec. Add. ad Greg. dec. 239. lit. B. Amayd. de stylo Datarie l. 1. c. 33. n. 36. & 37. Atque ubi auctoritates non haberentur, ad id sufficere dicebam prædictam solam regulam generalem, de qua Lotter. l. 2. q. 32. n. 138. & passim; quod scilicet familiaritas non est res, quæ inducatur, vel firmetur cum verbis, & cum privilegiativis fictionibus, nisi quando ita expressè disponatur, ut est in illa familiaritate, quæ annexa est aliquibus officiis, & Prælatibus ex insinuatibus supra disc. 3. & alibi, sed exigit veritatem facti in mente, & dente.

Quinimò ubi etiam talis narrativa comprobata quoque esset à descriptione in rotulo familiarium, adhuc tamen ageretur quidem, ac fortior efficitur dicta præsumptio, quæ ex narrativa Papæ resultat; Ac propterea majori probationis concludentis onere præmatur ille, qui negativam alleget, ut bene illam coarctare teneatur, quod videtur difficile, sed non tollit illius potentiam, ac propterea quando bene concludatur, tunc veritas attendenda venit, quoniam sola descriptio in rotulo apta est inducere unum ex duobus substantialibus requisitis, illud nempe mentis, sed non supplet alterum dentis.

Post datum verò responsum cum dicto præsupposito, auctori, quod ex parte officialium Datarie prætenderetur illius insubsistentia stante quod defunctus repertus esset descriptus in rotulo, & quod supponeretur, quod habuisset quoque partem dari solitam, ac propterea dicebam, quod hujusmodi quæstiones censendæ non veniant juris, sed facti ex istius qualitate, & circumstantiis decidendæ, cum theoricis, de qua supra, sit vera, punctus autem consistat in applicatione regulanda ex singulorum casuum circumstantiis, & justificationibus, a deo intret quoque consuetus pragmaticorum error in omni materia frequenter damnatus, & inculcatus, præsertim in illa ultimorum voluntatum faciendi desuper tam in responsis Consulentiis, quam in decisionibus inutiles, ac superfluos cumulos conclusio-

num, & allegationum, cum præsupposita theorica, indicando solum breviter unam, vel modicas auctoritates, in quibus concordantes cumulentur, insistendum sit in bona, & congrua applicatione ex circumstantiis facti accuratè, & judiciosè ad propositum consideratis, sed malum hujusmodi pragmaticorum, qui ut plurimum sunt testes de auditu, atque non sciunt res per causas, in hoc consistere solet, quod nimium abundant in prima parte, deficiunt verò, vel nimium parci sunt in secunda, adeout eis congruat id, quod de prodigijs dici solet, quod abundant in superfluis, deficiunt autem in necessarijs, dum sæpius magnum, ac improbum adhibendo laborem in dicto cumulo decisionum, & allegationum, ignorant factum, atque ad illud nullatenus reflectunt.

ABULEN. SCHOLASTRIÆ.

Responsum pro veritate suppressis nominibus.

De reservatione ex capite Protonotariatus, quando intret, illeque dicatur benè probatus, necnè.

SUMMARIUM.

- 1 Adhi series.
2 Quod etiam protonotariatus inferior inducat reservationem.
3 De differentia inter illos, qui sint directè, ac immediatè creati à Papa, & illos, qui ab alijs inferioribus.
4 Quomodo dicatur constare de implemento conditionum contentarum in literis deputationis.

DISC. CVI.

Creatus Protonotarius Dominicus Valdes per Collegium Protonotariorum participantium juxta indultum Sixti V. enunciaturum disc. 44. in relat. Cur. pro earumdem literarum observantia obtinuit Dominicus monitorium ab A. C. earum tenore inserto, atque decedens declaravit esse in dicto gradu constitutum, indicando ubinam propriè domi præfatam monitorium, cum insertione literarum retineret; Hisque sic stantibus consultus fui pro veritate, forsitan ex parte illius, qui scholasticam, aliaque beneficia per dicti Dominici obitum in mense ordinario vacata, atque ab ordinario provisà, obtinuerat à Dataria, vel obtinere intendebat tanquam reservata.

Respondi planam videre affirmativam pro reservatione, dicto facto præsupposito, quoniam licet apud antiquiores sub dubio fuerit, An dispositio extrav. ad regimen, quæ loquitur de notarijs, intelligenda veniat solum de illis, qui sint de numero Participantium in statu qualificatæ Prælaturæ constituti, utpotè ab antiquo in ipsa primitiva Ecclesia deputati ad conscribenda acta Martyrum, juxta deducta in d. disc. 44. in relat. Cur. vel conveniat etiam hujusmodi inferioribus Protonotarijs potius honorarijs, Et quatenus sic, an solum illis, qui immediatè per Papam creati sunt, vel etiam illis, qui mediatè per istud Collegium, sive per Cardinales Legatos, aut Nuncios Apostolicos, & alios, qui in eorum facultatibus talem habeant potestatem; Attamen hodiè receptum est, adeout amplius non cadat quæstio, ut etiam isti dicantur tales, eorumque beneficia sint reservata, ex deductis supra disc. 5. n. 24. & 25. & in summa à n. 64. ad 67. cum ibi relatis; ac propterea alia dignosci non videtur differentia inter hujusmodi inferiores Protonotarios, qui directè, & immediatè creati sint à Papa per solitas literas in forma Brevis, & illos, qui mediatè per dd. inferiores, quod priori casu stante notabili impensa pro litterarum expeditione, alia non videatur necessaria probatio, ejus consensus, & acceptationis, minusque implementi formæ, quorum utrumque requiritur in altera specie; Ideoque facti potius, quàm juris dicebam remanere quæstionem in hujusmodi mediatis super dicta justificatione acceptationis, & implementi.

Applicando autem ad rem, quatenus pertinet ad prædictum requisitum acceptationis, videbatur esse indubitabile, tum quia etiam ista creatio, quæ fiat per dictum Collegium aliquem exigit sumptum considerabilem, tum etiam ob alium sumptum erogatum in expeditione monitori A. C. necnon ob ejusdem monitorii retentionem propriæ domi, dictamque declarationem ab eodem moriente factam in re, in qua nullum habebat interesse, cum nil ejus interesset, an beneficia per ejus obitum vacatura providenda esset Sedem Apostolicam, vel per ordinarium; Idemque

dicebam de alio requisito implementi conditionum contentarum in literis, quoniam in eisdem disponebatur quod A. C. deberet ei assistere pro observantia privilegiorum, & præminentiarum, postquam juramentum præstiterit, atque fidei professionem emisserit, ideoque ne admitti debeat delictum in curiæ officiali primario, & adeò qualificato præsumptio est, quod monitorium pro observantia non dederit, nisi prius his adimpletis; Eo etiam adminiculo verisimilitudinis accedente, quod sc. nimium verisimile est, quod ille, qui cupidus hujusmodi præminentiarum, magis verò à vulgo opinatæ exemptionis à potestate ordinarij, adeò sollicitus fuit cum aliquo sumptu obtinere literas à dicto Collegio; deindeque monitorium pro observantia, dum erat in Curia ante discessum adimpleverit præmissa, quæ absque sumptu, & incommodo ab ejus facto pendebant.

JUVENACEN. PRÆPOSITURÆ

PRO CAROLO DE CICCO

CUM MICHAELE ANGELO DE ANGELIS.

Discursus pro directione.

De reservatione primæ dignitatis in Collegiata, an & quando intret, & præsertim ubi in limine foundationis cautum sit, ut fieri debeat ad electionem Capituli, vel ad provisionem alterius collatoris.

SUMMARIUM.

- 1 Adhi series.
2 Quando prima dignitas in Collegiata cadat sub reservatione.
3 Quantum importent decem ducati de Camera in moneta Regni Neapolitani.
4 Veniunt solum fructus certi.
5 Vacante Sede Papali, quæ reservationes cessent, & quæ non.
6 An reservationes cessent ex indulto, vel ex lege foundationis.

DISC. CVII.

Pavo Episcopus Tropienfis familiaris Bonif. IX. de anno 1397 proprio sumptu fundavit in Civitate Juvenac. ejus patria Ecclesiam Collegiatam sex Canonicorum, & unus Præpositi sub invocatione Sancti Spiritus exempta à jurisdictione ordinarij, & subjecta eidem Præposito, cum facultate ordinandi statuta super electione, vel provisione, tam Præpositi, quàm Canonicorum; Ac propterea idem Pavo in foundatione statuit, quod Canonici eligerentur ab ipso Collegio absque aliqua institutione, Præpositus autem ad ejusdem Collegij electionem, vel nominationem Apostolica auctoritate provideri deberet per Archiepiscopum Barensem, istaque capitula, vel statuta ab eodem Pontifice confirmata fuerunt in forma specifica inserto tenore. Vacante itaque Præpositura per obitum in mense ordinario Ferdinandi Saxi, ad Collegij nominationem à præfato Archiepiscopo provifus fuit Carolus de Cicco possessione subsequuta, sed Michael Angelus illam impetravit tanquam reservatam, ex eo quod esset prima dignitas, unde obtenta per Carolum possessorem commissione, quæ dicitur jactationis, & jactationum in Rota coram Calataja, ab eodem consultus fui tam pro directione causæ, quàm etiam de meo sensu pro veritate in meritis ad effectum deliberandi, an litem sustinere deberet, necnè; Consilio autem habito, decessit, unde capitulum elegit Hieronymum Saracenum pariter provifum à dicto Archiepiscopo, sed Michael Angelus provifus Apostolicus in vim regulæ Cancellariæ petiit subrogationem in jus dicti Caroli colligantis defuncti, illique se opponentibus tam Capitulo, quàm Hieronymo, punctus remissus fuit Rotæ cum solita clausula arbitrio, datoque dubio, cum scripserim pro denegatione subrogationis ex capite calumniæ, deducendo eadem, quæ in hac materia habentur supra disc. 50. non audivi amplius actum de causa, adeout incertum sit, an proposita fuerit, vel alium ulteriorem habuerit progressum.

In discursu itaque ad petitionem Caroli tam pro directione, quàm pro consilio, ut supra edito, cum vacatio contigisset in mense ordinario, adeout non caderet sub regula octava, seu nona mensium, restringeretur autem difficultas ad punctum, an intraret reservatio in vim Constitutionis Pauli II.

li II. & reg. 4. vel 5. ratione primæ dignitatis; Dicebam duplicem desuper cadere inspectionem, unam sc. facti super valore, quoniam in Cathedrali prima dignitas indefinitè absque distinctione valoris est reservata, in collegiata verò non, nisi excedat valorem 10. florenorum, seu ducatorum Cameræ, An sc. adesset, necne iste valor. Et secundò quatenus valor adesset, adeout caderet sub reservatione, an suffragaretur dictum indultum Apostolicum concessum limine foundationis.

Prima inspectio erat, ut præmissum est, potius facti, quàm juris, an sc. adesset, necne valor, qui excederet d. summam duc. 10. de Camera, qui valutato minori valore intrinseco monetæ illarum partium, ac etiam factis alijs deductionibus cambi de loco ad locum, & aggr. de moneta ærea ut plurimum currente, in argenteam, vel avream, valutari possent in ducatis circiter monetæ Regni; Solumque advertentibus, quoad ea, quæ juris sunt, quod in hoc valore non venirent distributiones quotidianæ, minutique emolumenta provenientia à legatis, aliisque pijs dispositionibus cum oneribus missarum, & anniversariorum juxta frequentiore illarum regionum praxim, sed solum fructus certi, qui explicari solent sub nomine præbendæ ad differentiam distributionum juxta ea, quæ habentur supra disc. 90. Ubi de hac materia valoris, ac etiam disc. 10. de jurepatr. & alibi pluries.

Et quamvis aliqui possessores de partibus ab eodem Carolo consulti motivarent, quod vacatio sequuta esset de tempore, quo sedes papalis vacabat, ideoque non aderant regulæ Cancellariæ; Attamen dicebam, quod ubi adesset dictus valor, cujus ratione ista dignitas caderet sub dicta reservatione, id nil relevabat, quoniam cessatio regularum prodest ad effectum evitandi vacationem eventualem, seu discontinuam ratione mensis, non autem realem, vel personalem, & continuam, quæ semel impressa semper durat, ut in specie de prima dignitate apud Merlin. dec. 192. & alibi hoc eod. tit. advertitur, potissimè, quia hæc species reservationis est etiam in corpore juris per Extr. 20. Pauli II.

Quo verò ad alium punctum, an sc. lex adjecta in limine foundationis faciat cessare hanc reservationem, non multum me diffundi ex eo, quod videretur labor inanis, quatenus non adesset dictus valor, ut non adesse pro certo præsupponebatur, atque mihi videbatur nimium verisimile; Dicebam tamen quod quando istud indultum esset posteriori tunc dici posset, quod censeretur derogatum d. extrav. Pauli II. & regulæ, ut de indulto posteriori circa primam dignitatem supra disc. 13. & supponitur disc. 12. ac etiam in Augustana præposituræ disc. 109. Et de foundatione etiam ubi sit jus patronatus Ecclesiasticum apud Rojas dec. 274. Verùm difficultatem apud me faciebat consideratio, quod fundatio cum d. indulto præcedebat, utpotè sub Bonif. IX. adhuc durante schismate terminato in Conc. Constantiensi; Paulus verò secundus auctor istius reservationis fuit Pontifex per ann. 70. circiter post Bonifacium, ac propterea dici non posse videtur, quod fundator habuerit in animo, ut hæc Dignitas, & Canonicatus non subjacerent reservationibus adhuc non existentibus in rerum natura, sed solum illis, quæ tunc jam inceperant juxta enarrata disc. 9. in Relatione Curiæ, sed quod institutio, vel collatio commissæ fuerit Archiepiscopo Baren. ad exclusionem Ordinarii loci, ac propterea reservatio istius dignitatis ratione mensis præsupponitur apud Ubald. dec. 58. ideoque dubitabam, sed ut præmissum, est maturum judicium desuper non efformavi, neque occasio adhuc dedit id formiter, & ex professo disputare.

BARCHIONEN. CANONICATUS PRO RAPHAELE MONTAUTO, CUM NICOLAO REITS.

Causa disputatus in Tribunali A. C. credo resolutus pro Raphaelæ.

De eadem materia de qua supra disc. 9. an scil. subcollectoriam Apostolica ad effectum reservationis probetur sine litteris; & quomodo.

SUMMARIUM.

- 1 Adhi series.
2 Reservatio intrat etiam in subcollectoribus inferioribus quando sint unici, & universales.
Card. de Luca Lib. XII.

- 3 Quomodo subcollectoriam justificetur.
4 De eodem, & an literæ deputationis sint præcisè necessariæ.
5 An & quando officiali credatur post finitum officium.
6 Probata deputatione subcollectoris non est necessaria probatio exercitii.

DISC. CVIII.

Vacato Canonicatu Cathedralis per obitum Jo: Baptistæ Vizæ de mense ordinario capitulum, seu Canonicus turnarius illum contulit Nicolao, & Raphael, aut eum impetravit à Sede Apostolica tanquam reservatum ob subcollectoriam Apostolicam defuncti, expedito solito Brevis de capiendâ possessione nomine Cameræ, directe A. C. in ejus Tribunali coram uno ex Locumtenentibus assumpta disputatione super executione, ristringebatur de more difficultas ad justificationem reservationis, quæ est gratiæ, vel provisionis fundamentum nulla cadente dubitatione super articulo juris, an hujusmodi particulares subcollectoriam singularum Diocesium subordinatæ collectorij generali provinciarum, inducant necne reservationem, de qua in reg. 4. quoniam licet apud antiquiores id fuerit sub quæstione, at tamen hodiè remanet sopitum, ac extra omnem controversiam, ut supra in præcedentibus pluries advertitur, & per consequens quæstiones desuper cadentes hodie sunt potius facti, quàm juris, super justificatione sc. hujusmodi collectoriarum, cum suis requisitis necessarijs, de quibus supra disc. 8. & seq. unicitatis scil. in Diocesi cum univèrsitate jurisdictionis, ideoque his præsuppositis hinc inde atque utraque parte allegante præfatos jam editos disc. 8. & 9. & decisiones ibi recensitas, & præsertim scribentibus ex parte provifis à capitulo, & possessoris constitutibus, fundamentum in Viterbien. canonicatus coram Verosp. edita me scribente in casu, de quo d. disc. 8. super necessitate literarum deputationis, ex quibus pateat de prædictis requisitis, eo quia probationes per testes, & ipsamet acta gesta super exercitio hujusmodi muneris tanquam æquivoca non concludunt utpotè referibilia ad deputationem ad negotia particularia, ut ibi; Idcirco ex parte provifis Apostolici actoris, pro quo jam, ultra causâ patronum, alii advocati in jure scripserant, evocatus fui, atque munus suscepi ut potius explicarem meos sensus pro veritate, dum super deductis à me quæstio circumferri videbatur.

Dicebam itaque, dicto sensu retento, quod quando non adesset attestatio collectoris generalis hujus provinciarum presentis in curia, qualis erat ille, qui recensetur disc. 85. de jurisd. tunc quamvis ex parte actoris multi testes induciti essent, multaque exhibita acta super exercitio subcollectoriarum, adhuc tamen magis fundata esset intentio rei conventi, ex dicta ratione, & juxta firmata d. disc. 8. contrarium verò concludebam in facti specie ob d. attestatorem officialis deponentis de facto proprio, nullumque habentis interesse, & qui ratione Episcopalis dignitatis, in qua constitutus erat, ac etiam notæ integritatis, videbatur fide dignus, dum ita talis attestatio, æquipollere videretur literis ad tollendum præfatam æquivocum, seu contrariam possibilitatem, dum ex deductis disc. 9. literæ non sunt præcisè necessariæ, sed moraliter, & secundum quid, eo quia sine illis est difficilè benè concludere præfatas qualitates unicitatis, & universitatis, aliàs etenim si literæ essent præcisè necessariæ, esset dare inconveniens, quod in libito, & facultate ordinarij collatoris in partibus repositum esset hanc reservationem eludere procurando occupare literas existentes penes defunctum, ut advertitur in dec. 252. p. 2. rec. cum alijs d. disc. 9.

Replicabatur in contrarium de iis, quæ habentur apud Burratt. dec. 835. super denegata fide illius, qui fuerat Datarius post finitum officium, quando consideratur tanquam privatus, potius quàm tanquam officialis ut etiam à me advertitur disc. 14. de regal. impugnando decisionem in qua delatum fuerat attestatorem cujusdam fiscalis Capitulini post finitum officium, ita curando de more me convincere cum proprio dicto. Verùm id non obstat dicebam quamvis retineretur idem sensus super deductis d. disc. 14. de regal. quæ dicebam esse in suo casu vera, malè tamen ad rem applicata; Illa siquidem videtur differentia inter attestatorem officialis durante officio in rebus ad idem officium pertinentibus, & alteram factam ab eodem post expletum officium, quod priori casu illi soli attestatorem absque aliarum probationum, vel adminiculorum fomento defertur, ex regula quod deferendum est officiali attestanti de rebus ad ejus officium.

ficio pertinentibus, dum ita dicitur attestatio publica; finito vero officio non consideratur amplius tanquam officialis, sed tanquam testis privatus, cui tamen, ubi sit aliunde adminiculatus, utpotè deponenti de facto proprio, in quo nullum habeat interesse, nimium est deferendum; præsertim ubi sit persona qualificata, & probatæ fidei, juxta ea, quæ de teste mediatore habentur *disc. 27. de dote*, & generaliter *disc. 32. de jud.* Potissimè quia talis attestatio non percutiebat substantiam subcollectoriarum jam per testes, aliaque acta in genere sufficienter justificatam, sed percutiebat qualitatem, de qua nemo melius loqui poterat, quam ille qui eum deputaverat, & per consequens videbatur quod adesset sufficiens justificatio; Ac propterea credo, quod juxta præmissa resolutio prodierit pro executione brevis; Quamvis etenim objiceretur quoque de non bene justificato exercitio, attamen erat leve objectum, quod removebatur tam in facto, quam in jure, in facto scilicet cum plerique actibus, ac etiam cum depositione aliorum testium; Et in jure quia ejus probatio non est necessaria, juxta superius deducta *disc. 10. num. 12. & 13.*

AUGUSTANA SEU NULLIUS PRÆPOSITURÆ PRO CAPITULO ELVACENSI.

Responsum pro veritate.

De eadem materia de qua in Mediolan. *disc. 104.* in quibus nempe reservationibus locum habeant indulta Apostolica super collatione reservatorum, & præsertim an dispensatio concessa promoti ad Episcopatum, vel aliam dignitatem incompatibilem super retentione incompatibilium, inducat reservationem apud sedem, quæ non cadat subindultis.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 Quales species reservationum cadant sub indultis.
- 3 De quali specie sit illa beneficiorum, quæ à promoti obtinentur in vim dispensationis retentionis incompatibilium.
- 4 De applicatione ad casum, circa retentionem ad tempus, & quando etiam retentio ad vitam non tollat vacationem per promotionem.
- 5 Quid amplitudo verborum operetur, etiam quoad ea quæ indigent nota speciali.
- 6 Concordatis difficiliter derogari solet.
- 7 Quod non sit immorandum in verbis, sed in factis ex quibus desumenda est substantia voluntatis.
- 8 Qualis naturæ esset indultum de quo agitur ut regulandum non sit jure aliorum indultorum.

DISC. CIX.

1 **M**onasterium Ordinis S. Benedicti de an. 1459. Pius II. secularizavit, illamque Ecclesiam in collegiatam sæcularem erigendo, loco capituli regularis Abbatiam monachorum, alterum sæcularem Præpositum, & Canonicorum erexit, ita Præpositum in loco, & jura quæcumque Abbatis in omnibus subrogando, Canonicos autem in loco monachorum, cum ea præsertim lege, ut quemadmodum Abbas à Monachis eligebatur, ita Præpositus eligendus esset à Canonicis, atque ita semper continuatum fuit, Sede Apostolica electionem semper confirmant, & approbant; Cum autem ultimus Præpositus promotus esset ad Ecclesiam Cathedralis Augustanæ, obtinuit hujus Præposituræ retentionem ab Alex. VII. capituli consensu accedente, ad annos 8. quibus adhuc durantibus, in sexto circiter, orta est dubitatio in capitulo, an dicto termino expirante, sive ipso etiam durante, contingente morte dicti Episcopi, collatio Præposituræ ad Datariam ratione reservationis pertineret, ac propterea desuper pro veritate consultus fui.

Respondi, quod primo aspectu mihi videbatur subesse aliquam dubitandi rationem contra capitulum ad favorem Datarie, ex theoria, de qua Mediol. beneficiorum *disc. 104.* & forte alibi, quod sc. hujusmodi indulta conferendi reservata non obstantibus regulis Cancellariæ, aliisque literis Apostolicis suffragantur solum pro illis reservationibus, quæ pendeant à regulis Cancellariæ, vel ab aliis Constitutionibus, inter quas connumerari solent illæ, quæ continentur in *Extrav. ad regimen*, secus autem ubi agatur de aliqua

reservatione clausa in corpore Juris, ut ita distinguendo habetur apud Otthob. *dec. 197. per tot. & præsertim ex n. 24.* cum aliis de quibus *ead. disc. 104.* cum videatur theoria recepta, & in curia quotidiana, occasione indultorum Cardinalium de quibus *sup. disc. 1. cum plur. seqq.*

Ista etenim theoria præsupposita; Quatenus pertinet ad applicationem, super qua solent esse quæstiones, illa ad rem cadit, *ead. disc. 104.* peracta, an sc. vacatio per promotionem possessoris ad Episcopatum, vel aliam dignitatem incompatibilem importet illam reservationem, quæ contineatur in *d. Extrav. ad regimen*, ut propterea cadat sub indulto, vel potius è converso dicatur clausa in corpore Juris, qualis est illa apud Sedem, ut propterea non cadat; Cumque tunc penderet indecisa *d. causa Mediol.* dicebam quod non poterat dari certum judicium utpotè ab illius causæ decisione regulandum, cum esset articulus novus adhuc non formiter decisis; Et nihilominus in hac facti specie major dignosceret occasio timendi quoniam ubi etiam canonizaretur distinctio in ea causa tradita, prout postmodum canonizata fuit, quod sc. aut denegata promoti retentione incompatibilium, istorum vacatio sequatur per ipsam promotionem; Et tunc vacatio sequi dicatur apud Sedem, & per consequens tanquam clausa in corpore Juris non cadat sub indulto; Aut conceditur retentio, ac propterea sequatur vacatio per mortem Episcopi, extra curiam; Et tunc secus, ut non intret dicta vacatio apud sedem, sed potius intret solum illa reservatio, quæ resultat à *d. Extrav. ad regimen.*

Adhuc tamen in casu, de quo agitur advertebam dubitari posse de applicatione ob diversitatem casus, cum ista dispensativa retentio non esset purè, & simpliciter, ut per cessum, vel decessum ejusdem promoti, sequatur vacatio, sed solum ad tempus, & sub diversa natura, seu qualitate obinunctum onus erogandi tertiam partem fructuum in certos usus; Notabilem etenim dicebam dignoscere differentiam inter unam speciem retentionis, & alteram; Prima namque novum Jus, vel titulum præstat, neque antiquum immutat, sed solum tanquam per speciem medicinæ præservativæ, se opponit illi vacationi, quæ alius per imminente promotionem sequutura esset, impediendo ne sequatur; Ac propterea dispensatus continuat jure suo antiquo, & primævo, perinde ac si aliud beneficium incompatible non obtinisset, ut advertitur *ead. disc. & in aliis*, ac etiam *sub tit. de pensio.* & alibi quod non videbatur in præsentem dici posse, cum dicta retentio sub diversa natura, & qualitate ad certum tempus, ut supra concessa esset; Ac propterea dici posse videbatur, quod vera sequuta esset vacatio, quodque tanquam de vacanti concessa esset solum quædam species æconomie, & administrationis ad tempus determinatum, cum onere erogandi fructus pro quadam quota in sibi demandatos usus, & pro alia quota applicandi sibi, adeo ut dici non posset, quod versaremur in eodem casu, de quo in *d. Mediol.* & per consequens quando ageretur de indulto in forma ordinaria, & consueta, cum qua illud conceditur Cardinalibus, & aliquibus qualificatis Prælatibus, intuitu personæ, tunc esset nimium dubitandum; Si etenim in casu quo etiam ad vitam conceditur retentionis gratia post tamen decretum vacationis quod jam prædecesserit, gratia posterior retentionis non tollit vacationem præcedenter indultam, sed solum suspendit illius effectum usque ad obitum, quo sequuto fit provisio tanquam de vacanti per promotionem ut prius ut per Mandol. *in reg. 1. cancell. q. 15. dec. 48. n. 3.* post Vivian. *de jure patr. & firmatur in d. Mediol. beneficiorum 13. Martii 1673.* coram Alberg. Multo magis in præsentem.

Histamen non obstantibus contrarium dixi mihi videri verius, non quidem ex eo quod dicta dubitandi ratio non subsisteret, sed ob qualitatem indulti ex eo quod non se restringat ad regulas Cancellariæ, & literas Apostolicas simpliciter, sed in ampliori forma loqueretur de quibusvis constitutionibus cum verbis adeo generalibus, & effrænatiss, ut apta essent comprehendere etiam illas reservationes, quæ sunt clausæ in corpore Juris, & quæ de sui natura exigant mentionem specialem; Potissimè verò, & fortius ex eo, quod fieret mentio etiam concordatorum, quibus difficultis derogari debet, ac solet, unde clarum desumi advertebam voluntatem derogandi quibuscumque aliis obstaculis, juxta ponderationes, de quibus à simili plenè apud Otthob. *dec. 257.* occasione agendi de exemptione Cardinalium ab oneribus, & contributionibus, illorum mentione speciali non facta, ut ob amplitudinem verborum etiam absque tali mentione comprehenderentur.

Sed quoniam meus stylus perpetuò fuit nullum, vel modicum constituere fundamentum in formulis verborum, & clau-

DISC. CX.

clausularum, vel dictionum, sive in grammaticalibus significationibus, sed principaliter attendendi substantiam veritatis desumendam ex facti qualitate, & circumstantiis, ita attendendo magis facta, quam verba, ut in omnibus fieri deberet; Hinc proinde advertebam magnam esse differentiam inter hanc speciem indulti, & illam, quæ conceditur Cardinalibus, & aliis personis conferendi reservata, potissimè hodiè quod non procedit amplius regula antiqua, quod indultum removeret solum obstaculum, ideòque indultarius conferret jure suo ordinario, & primævo; sed importat jus delegatum cum isto casu præsupponatur certa reservatio, ac propterea per indultum fiat certum præjudicium Datarie, sibi adimendo illam collationem, quam alias haberet, ideòque magis strictè proceditur juxta solitam, ac regularem naturam privilegiorum exorbitantium, ac indultorum quandam limitationem regulæ. Id autem non videbatur ad rem adaptabile, quoniam nisi ipsius Ecclesie ejusque Prælatum antiqua natura regularis immutata non esset, Dataria nullum haberet jus collationis, cum Abbatia non esset collativa, sed electiva sub sola obligatione obtinendi confirmationem juxta generalem naturam electivorum cum distinctione inter monasteria exempta, & non exempta, de qua *disc. 28. de jurisd. & alibi*, ut priori casu confirmatio obtinenda esset à Sede Apostolica, in posteriori autem ab ordinario; Et per consequens istud indultum aliud in substantia non contineret nisi legem adjectam in ipso limine secularizationis, ac mutationis status de regulari in sæcularem, ut per hanc immutationem non censeretur in hac parte immutatus antiquus, & solitus status electivus, eo modo, quo *disc. 80. de jurisd. & disc. 2. de don.* & alibi dicitur à simili, de Ducatibus Ferrarie, & Urbini, ut non obstante devolutione ob indulta concessa in limine devolutionis, censerentur ad quosdam effectus continuare in priori statu feudali, perinde, ac si essent sub propriis Ducibus, cum similibus. Accidente potissimè adeo diuturna observantia continuata duorum sæculorum, quæ dicitur optima interpres ex deductis *disc. 21. de jud.* Potissimè verò quia de an. 1613. cum contigisset casus præcisus vacationis per promotionem, Præpositura ad formam indulti provisiva fuit ad electionem.

SALISBURGEN. CANONICATUS

PRO MAXIMILIANO ERNESTO DE
LODRON COMITE DE SCHER-
FEBBERGH

CUM CARDINALI LANGRAVIO
DE HASSIA.

*Discursus pro veritate super casu deciso per Rotam
pro Cardinali.*

De interpretatione indulti conferendi reservata concessi Prælati non Cardinali, an sit restrictum ad solam reservationem mensium, vel etiam capiat alias reservationes, & præsertim illam promoti ad Episcopatum, cui in compatibilium retentio ex dispensatione concessa fuit.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series cum resolutione.
- 2 De restitutione ob retentionem ex Apostolica dispensatione in promoti ad Episcopatum.
- 3 Qualis sit punctus quæstionis.
- 4 De fundamentis hinc inde.
- 5 De decisionibus quæ circumferuntur, super his indultis.
- 6 Quomodo istæ quæstiones examinari, & decidi debeant.
- 7 De voto, seu iudicio Auctoris.
- 8 De argumento verisimilitudinis, & inverisimilitudinis.
- 9 In dubio pro restrictione privilegiorum.
- 10 De Observantia nimium attendenda, & quando id procedat.
- 11 An hoc indultum differat ab illis aliorum Prælatorum.
- 12 De præeminentiis singularibus aliquorum Prælatorum Germanie.
- 13 De qualitate istius reservationis magis considerabili.
- 14 Conclusio discursus.
- 15 De aliquibus rationibus dubitandi de reservatione.

Card. de Luca Lib. XII.

Viceslaus de Thum Canonicus Ecclesie Metropolitanae Salisburg. assumptus ex electione capituli per Sedem Apostolicam confirmata ad Ecclesiam Cathedralis Passav. obtinuit Apostolicam dispensationem super retentione canonicatus incompatibilis, eademque dispensatio sibi concessa fuit quando à d. Ecclesia transiit fecit ad illam Gurgem. ad provisionem hujus Archiepiscopi Salisburg. eo autem defuncto de mense Januarii 1673. idem Archiepiscopus vigore indulti sibi concessi per Clem. IX. conferendi reservata, canonicatum contulit Comiti Maximiliano de Lodron, sed Cardinalis Langravio de Hassia eundem tanquam reservatum, & comprehensum sub indulto obtinuit à Sede Apostolica, directisque literis Rondonino Rotæ Auditori, sub die 16. Martii 1676. pro earum executione prodierit resolutio, atque decisio pro stylo edita, in causa non scribens pro veritate ex parte provisi ab Archiepiscopo, & possessoris consultus fui ad effectum deliberandi, an expediret causam prosequi, vel potius se concordare.

Præsupposita itaque tanquam certa, & incontrovertibili reservatione resultante ex isto capite adeo cessante indulto, ac etiam cessante regula mensium clarum esset quod jure ordinario Archiepiscopus istum canonicatum providere non potuisset juxta deducta *sup. disc. 4. & in Mediolan. disc. 104.* quodque ista species reservationis non cadat sub concordatis Germanie; Ac propterea superfluum laborem, superfluumque chartarum repletionem redolere videatur magnus apparatus decisionis desuper editæ ad probandam reservationem; Atque restricta difficultate ad indultum; Cum in isto diceretur concedi facultatem conferendi beneficia ratione mensium tantum specialiter, vel alias generaliter reservata extra Romanam Curiam vacantia; Hinc decisio pendebat à puncto, an illa verba magis ampla vel alias generaliter reservata starent dependenter, & consequenter ad d. restrictionem mensium, vel potius starent de per se, & independentem, adeo ut ampliative omnes alias species vacationis complecterentur.

In hoc autem scribentes hinc inde pro currenti inepto stylo, cum magno ac superfluo allegationum cumulo, gerendo potius munus vel partes grammaticorum, principaliter immorabantur super verborum, & clausularum, vel dictionum significatione, vel operatione, aut super orationis constructione, multa deducendo ex iis, quæ per Barbof. & alios hujusmodi collectores congeruntur in *cor. tract. de claus. & diction. & de verb. signific.* ponderando etiam an aliqua verba starent otiosa, quoties hunc non operentur effectum extensionis indulti ad alias species reservationum, vel è converso quod retento intellectu restrictivo ad eandem speciem mensium, essent in aliquo operativa, adeo ut tolleretur otiositas, & præsertim ad effectum tollendi quæstionem aliàs apud antiquos beneficialitas vertentem, an hujusmodi indulta restricta ad reservationem mensium, suffragarentur necnè in reservatione generali, vel potius intelligenda venirent de reservationibus specialibus; Ac etiam cum mere pragmatico stylo immorando in eo quod super isto individuali indulto concedi solito Archiepiscopo Salisburg. & super aliis consimilibus concedi solitis tribus Electoribus Ecclesiasticis, aliisque qualificatis Germanie Præfulibus, aliàs decimum fuerit præsertim in *Mogum. canonicatus 28. Januarii 1665. 17. Martii, & 23. Junii 1666.* coram Cerro, quarum prima est impress. *dec. 246. par. 14. nec. & in Salisburg. Decanatus 1. Aprilis 1672.* coram Emerix, ut legenti facile patet ex copiose deductis in hujus causæ decisione.

Inhærendo itaque stylo adeo frequenter in materia ultimatum voluntatum, penèque in omnibus aliis materiis insinuato negligendi hujusmodi formalitates verborum more grammaticorum, sed principaliter insistendo, ut decet more Jurisconsultorum in substantia veritatis, ac verisimilis voluntatis, cujus, ac facti potius, quam juris sentenda est presens quæstio, quid sc. Papa in animo habuerit concedendi, inspecto toto contextu, totaque massa sermonis, aliisque circumstantiis facti; Ex istis potius, quam ex generalitatibus deductis per scribentes pro Actore proviso Apostolico, & in decisione, pro eodem Actore, & consequenter pro resolutionis probabilitate visum est respondere, consulendo requirenti, ut honestè concordie potius, quam causæ judiciali prosecutioni studeret; Tum quia inspecto toto contextu indulti, omnibusque ejus partibus, una parte alteram

nibus procedit per viam præservationis, seu conservationis illius juris, quod jam competat ex ipsa regula, eaque præsuffragata in ius casibus, & terminis, non autem, ut aliquid tribuat de novo, ultra id quod jam competeret; Isteque mihi videbatur verus, ac germanus dictarum constitutionum sensus, vel intellectus, quamvis absque formalis disputationis trutinam iudicium omnino maturum per non efformaverim, ita præsmissa insinuando in simplici discursu, dum alia occasio non dedit id formiter, & maturius disputare, vel examinare.

Præsupponebatur etiam quod resolutio prædicta, pro ingeniorum connaturali varietate, partim prodierint ex dicto motivo Constitutionum moderatoriam, procedendo cum aded dominante inepto stylo pragmatico in cæca fide decisionum vel doctrinarum, & partim ex eo quod sequuta vacatione Sede Papali vacante cessasset regula 33. favore Cardinalis Collatoris; Et quamvis idem procederet in regula 32. attamen præsupponebatur constitui aliquam differentiam ex eo quod ista effecta sit perpetua per dictas Constitutiones Gregorii, & Pauli, quas receptum esse perpetuas, & non cessasse per mortem Pontificum legislatorum, ut in d. decis. 1632. Coccin. repetita d. decis. 654. p. 4. rec. tom. 3. n. 64. & seqq.

Verum, & id mihi videbatur continere æquivocum clarum, quoniam perpetuitas consistit in eo, quod ipsæ Constitutiones principaliter continent, & disponunt circa moderationem indulgentiarum, & ne illa capiant beneficia vacantia per mortem familiarium Cardinalium, in reliquis autem regula 32. stat solum relative, seu præservative, retentis suis terminis habilibus, & cum præsupposito, quod illa intret, ideòque non agnoscebam huius motivi probabile fundamentum; Potissimè quia dicta inspectio cessationis regularum Cancellariarum per mortem Papæ, ac durante vacatione Sedis, percutit effectum, ut ille qui aliud de jure communi, seclusis reservationibus, & affectionibus, haberet jus conferendi, posset illud exercere tanquam per remotionem obstaculi, faciendo collationem perfectam, cum subsecuto effectu, juxta deducta supra disc. 1. & 4. & in aliis; Sed nullatenus adaptabile erat ad rem, dum reservatio semel impressa ratione familiaritatis per mortem Papæ non cessat, quia saltem resolvitur in affectionem, ut pluries in præcedentibus advertitur, atque de facto incontrovertibile erat, quod collatio faciendâ esset per Datariam, solumque controvertebatur, cui Cardinali potius gratificandum esset in dicto consensu, qui in antiquo ordinario Collatore habere videtur quamdam speciem iustitiæ, potius, quam gratiæ, seu reversionem ad jus commune propriam, respectu autem Cardinalis Patroni continet meram gratiam, atque novum, ac dativum jus accidentale; Ideòque ex his resolutio non placuit.

PATAVINA PRÆBENDÆ THEOLOGALIS PRO EPISCOPO. CUM CAPITULO.

Responsum pro veritate.

An ubi collatio Canoniatuum in Cathedrali pertinet ad solum Capitulum sine Episcopo, præbendæ Theologalis collatio, vel electio pertineat ad Episcopum.

SUMMARIUM.

- 1 Falsi series.
2 Quare ista questio parum tractetur per DD.
3 De distinctione cum qua in ea procedatur.
4 De ratione, ob quam electio detur Episcopo, etiamsi collatio ad alium pertinet.
5 An eadem electio competeat, ubi ad sit reservatio Apostolica.
6 De electione Canonici penitentiarum.
7 De Canonibus theologali, & doctorali in Hispania.
8 De distinctione inter præbendam Theologalem erectam ante Concilium Tridentinum, vel postea.
9 Conclusio questionis.
10 De devolutione ob malè factam provisionem.

D. I. S. C. CXII.

Retentis præsupposito, de quo supra disc. 1. quod Capitulum huius Ecclesiæ Patavinae, cessantibus Apostolicis reservationibus, vel affectionibus habeat collationem

Canoniatuum absque simultanea, vel alia participatione Episcopi; Cum de mense ordinario quacumque reservatione, vel affectione cessante, vacasset Canoniatu Theologali, atque Cardinalis Barbadicus Episcopus ex decreto S. C. T. sess. 5. de reform. c. 1. elegeret personam idoneam, quæ se præsentavit Capitulo cum litteris testimonialibus electionis pro collatione obtinenda, Capitulum autem eo rejecto, contulisset Canoniatum alteri, possessione quoque de facto ei tradita; Hinc ex parte Episcopi desuper consultus.

Respondi quod questio non de facili habetur apud modernos, qui post Concilium scriperunt formiter, & ex professo more Doctorum potius, quam Collectorum peccata, ex ratione insinuata disc. 2. n. 17. in adnot. ad Conc. Trident. quod scilicet in Italia nimium rari sunt isti casus, quod jus conferendi Canoniatu Cathedralium pertineat ad solum capitulum, ut etiam advertitur d. disc. 1. Et in Hispaniis, aliisque adjacentibus Provinciis, in quibus receptum est Concilium Tridentinum; frequentiores, quam alibi sunt causæ beneficiales, proceditur cum specialibus Constitutionibus Sixti IV. & Leonis X. enunciatis supra disc. 28. in princ. In Gallia verò non est receptum Concilium, neque videtur quod illius Regni causæ multum connectant cum communi commercio Curia Romanæ; Unde si quis facilius continere potest casus, est in illis Germaniæ partibus, in quibus etiam Concilium est receptum; neque habetur illud lumen, quod & quidem magnum haberi solet in ambiguis ex observantia, cum in hac facti specie supponatur, quod per sæculum continuum ista præbenda transitum faceret de uno in alium possessorem per resignationem.

Pro eo tamen lumine, quod haberi potest à decisionibus Rotæ, & declarationibus S. Congregationis collectis per Garz. de Benefic. par. 5. cap. 4. n. 162. & seqq. Gonzal. ad reg. 8. glof. 9. §. 2. num. 82. & seqq. Barbof. de Episc. alleg. 56. num. 4. & in adnot. ad Concil. disc. 1. sess. 5. num. 23. & seqq. procedendum videtur cum distinctione, quod aut agitur de collatione, sic de expeditione litterarum, quæ præstant titulum, cuius vigore provisus obtinere dicatur, & pro conservatione juris collatoris, Aut verò agitur de electione personæ, cui collatio faciendâ sit, ad effectum dignoscendi, an illa sit ad munus apta, & idonea, necne, ut eam collator provideat; Ad primum effectum respondendum esse dixi pro Capitulo, dum agitur de præbenda antiqua ante Concilium juxta distinctionem, de qua apud allegatos, qui referunt declarationem S. Congregationis dum in hoc Concilium nihil innovare videtur, sed solum injungitur Episcopis, ut cogant eos, qui talem præbendam tunc obtinent, ut per se ipsos compellantur ad suum munus exercendum, sin minus per substitutum idoneum ab ipsis eligendum, quod in posterum non conferatur nisi personis idoneis, quæ per se ipsos id agere valeant, sub decreto annullativo collationis, circa quam nihil statui, vel innovari videtur.

Aut verò agitur de electione personæ, cui collatio faciendâ sit, & tunc probabilius pro Episcopo juxta dec. relat. per Barbof. ubi supra num. 25. in Aretina 31. Junii 1627. non distinguendo, an sit decisio Congregationis, vel Rotæ, quod scilicet electio personæ pertinet ad Episcopum, collatio verò ad eum, ad quem alias de jure competat.

Et merito quidem quoniam cum in iis, quæ concernant reformationem, præcipuum intentum Concilii fuerit providere abusus, qui irreperant in provisionibus beneficiorum habentium annexum munus actuale, quod influat ad curam animarum, ita noluit præjudicare inferioribus collatoribus, sed injungere voluit Episcopis, & Archiepiscopis, aliisque Ordinariis electionem personæ idoneæ.

Ac propterea Zerola in praxi Episcopali part. 1. Verbo Beneficium, §. 3. dub. 4. & Verb. Præbenda Theologali, §. 4. relatus per Garz. & alios, & præsertim per Barbof. de Episc. allegat. 56. num. 4. ita credit, & quidem non sine probabilitate, ad instar eorum, quæ habemus in parochialibus, quod etiam quando collatio spectet ad Sedem Apostolicam ratione reservationis, vel affectionis, adhuc electio personæ spectare debeat ad Episcopum, quamvis collatio spectaret ad Datariam: Quidquid enim sit an ista doctrina in casu, de quo loquitur subsistat, necne, & an sit in usu, cum negativa potius magis recepta videatur; attamen in casu, de quo agitur magnificandâ videtur ob diversitatem rationis, de qua supra, quoniam ex mente, immò expressa dispositione Concilii stant bene simul, quod Collator

BONONIEN. CANONICATUS,

P R O

CAPITULO ECCLESIAE METROPOLITANÆ

Responsum pro veritate.

An, & quando Capitulum sit legitimus contradictor, ut propterea cesset processus executivus, atque exequutor fiat mixtus.

SUMMARIUM.

- 1 Falsi series.
2 An, & quando Capitulum sit legitimus contradictor.
3 Posito quod sit Contradictor, an impediatur processus executivus, itaut procedi debeat in iudicio ordinario.
4 Clausulæ translativæ executionis in commissione appellationis non tollunt naturam iudicii executivi.

D. I. S. C. CXIII.

Inter quam plura privilegia, quæ Julius II. concessit Civitati Bononiæ, quando expulso Joanne Bentivolo, rediit ad obedientiam Sedis Apostolicæ, fuit illud, ut illa beneficia non nisi civibus conferri possent, idemque privilegium confirmatum fuit per duos Pontifices Bononienses Greg. XIII. & Greg. XV. quorum ultimus addidit, ut civilitas ex privilegio, non suffragaretur; Cumque de Canoniatu Ecclesiæ Metropolitanæ provisus esset Joannes Baptista cum narrativa quod esset nobilis Bononiensis, à Capitulo autem præterderetur, quod non esset civis; Hinc ex eisdem Capitulo parte consultus fui an ipsum dici deberet legitimus contradictor executioni litterarum Apostolicarum desuper exeditarum, ut propterea Ordinarius, qui in eisdem litteris exequutor deputatus erat, assumere deberet partes Judicis, ac censendus esset exequutor mixtus, necne.

Pro Capitulo respondendum censui, quoniam licet regula sit in contrarium, ut Capitulum non dicatur legitimus contradictor provisio de Canoniatu; Attamen id procedit in iis, quæ respiciant validitatem, vel invaliditatem gratiæ in particulari, an scilicet constaret necne de modo narrato vacationis, vel de narrato valore, & aliis similibus defectibus, ex quibus alter provisus de eodem beneficio prætendat illius gratiæ nullitatem, vel non justificationem, ut propterea non esset exequenda, ex eâ ratione, quod Capituli nil interest an ad unum, vel alterum spectare debeat Canoniatu, qui pernegat, vel an uno est obtinendus, illeque locus occupandus est, atque in his terminis procedunt ea, quæ habentur supra disc. 55. & in dec. 58. Orthob. in eo casu edita; Solumque, etiam ubi non adsit contradictor videtur, quod Capitulum facere valeat partes simplicis oppositoris, potius quam veri, ac formalis contradictoris, quando nempe infectio gratiæ, cuius executio petatur, esset patens, adeòque executio redoleret injustam intrusionem quoniam tunc etiam Capitulum videtur, quod possit de hoc opponere coram exequutore, ne in eius gremio, & corpore admittatur intrusus, & injustus occupator illius Canoniatu, etiam ob aliquod licet modicum, & indirectum aliorum Canoniorum interesse ratione juris accrescendi, vel non decrescendi distributionum, aliorumque emolumentorum, quod tamen non facit legitimum contradictorem.

Secus autem, quando provisio esset præjudicialis directè Capitulo, ejusque juribus, & privilegiis ob deficientem aliquam qualitatem ab eius statutis, vel privilegiis desideratam puta civilitatis, vel nobilitatis, aut puritatis sanguinis cum similibus, ut ita distinguendo habetur apud Dunozett. cons. 202. circa fin. Merlin. dec. 141. in fin. Carill. dec. 101. n. 9. & habetur supra eod. disc. 55. n. 8. & seqq. atque exemplificari potest in casu, de quo in Juvenacen. Præposituræ hoc. tit. disc. 107. ac etiam supra disc. 1. quod scilicet Capitulum prætendat habere jus conferendi, vel eligendi, & hic erat casus.

Cum itaque isto casu exequutor cognoscere, ac judicare debeat, an qualitas necessaria in provisio adesset necne, & an illa bene justificaretur juxta casus, de quibus in supra allegatis decisionibus, & frequenter in aliis præsertim in Hispania super puritate sanguinis, & in Germania super nobilitate generosa, & in Italia super civilitate. Hinc sequi dicebam, quod exequutor assumere debeat partes exequutoris mixti, quod sonat in idem, ac partes Judicis, qui formiter, atque in figura iudicii debeat desuper pronunciare.

Cre-

lator inferior suum jus retineat, atque ad ipsum pertineat facere collationem, & tamen, quod Episcopus juxta formam eodem Concilio præscriptam eligat, ex relatis pluries sub tit. de Paroch. disc. 22. & disc. 37. n. 52. & 54. & tit. de jurisdict. disc. 14. & 15.

Clare dicebam id quoque comprobari ex altero Decreto ejusdem Concilii super Canonico Penitentiarario, cuius electio demandata est Episcopo cum eadem distinctione inter electionem, & collationem juxta dec. 1218. Seraph. in princ. cum aliis relatis per Barbof. de Episc. d. alleg. 55. n. 11. & 12. & in adnot. ad idem c. 8. Concilii n. 15. Mantica. dec. 56. n. 1. cum aliis per Rot. dec. 140. n. 1. & 2. p. 14. rec.

Nimium quoque in idem conferre observabam superius insinuatæ Constitutiones Apostolicas Sixti IV. & Leonis X. ante Concilium, non tamen multum remotè proditas super provisionibus Canoniatu Magistralis, quod vult dicere idem, ac Theologali, & doctorali, quod quamvis ibi frequentius provisiones cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, pertineant ad solum Capitulum, attamen demandatur, quod provideantur per concursum habendum coram Episcopo, & cum interventu etiam Capitulo; Ac propterea istæ Constitutiones, quæ jam aderant pro ea Provincia, nimium probabile est, quod magnum impullum dederint ad ita generaliter providendum ubique conservando scilicet jus collatorum, quibus non præjudicaretur in jure, ac jurisdictione conferendi, sed providendo, quod electiones bene fierent de personis idoneis ab Episcopo eodem modo, quo postmodum in parochialibus quoque provisum fuit, istumque dixi, quod mihi videretur verus, ac germanus sensus Decreti Conciliaris; Quodque distinctio an erectio sit ante, vel post Concilium percutiat collationem, ut in illis, quæ fiunt postea in vim istius Decreti per ipsum Episcopum, ad illum omnimoda collatio pertineat. In aliis autem anterioribus, salvum sit jus collatorum, sed in personis idoneis ab Episcopo eligendis.

Hinc descendendo ad praxim, retento præsupposito notulæ datæ collationis etiam factæ ab Episcopo, concludebam, quod ambo malè egissent, atque uterque actus invalidus censendus est; quoniam Episcopus solum debebat eligere, sed ad eum non spectabat conferre; & e converso Capitulum non poterat eligere, sed solum ad eum spectabat conferre in persona electa ab Episcopo; Sed quoniam postmodum detectum est, quod notula erat malè concepta, resque se habebat juxta præmissam facti seriem idcirco concludebam, quod collatio facta per Capitulum esset invalida, firma, & valida remanente electione Episcopi, qui propterea jure illius devolutionis, de qua ad terminos generales juris communis habetur eod. disc. 1. post collationem facere eidem personæ electæ, dum ita in ipso utrumque jus consolidabatur, non obstante quod lapsum non esset tempus sex mensium à jure concessum ad conferendum, & post quod, & non aliàs sit locus devolutioni, quoniam id rectè procedere dicebam in casu negligentis, adeòque nullus fieret collationis actus, vel si fieret invalidus, esset tamen invaliditas excusabilis; Secus autem ubi invalidè fiat scienter, sive sit scientia vera, ut est illa facti, sive sit illa scientia, quæ præsupponenda sit, adeòque ignorantia non excuset, ut est illa juris, quoniam tunc illico confumi dicitur facultas, & per consequens locus est devolutioni, ut pluries sub tit. de jurepatr. & sub altero de Canon. & Capit. in proposito electionis, vel præsentationis advertitur, ac etiam forte hoc rit. cum sit principium certum, ac præsupponendum. Sed quoniam cadere posset dubium insinuatum quoque d. disc. 1. An scilicet illa consuetudo, quæ substulit Episcopo simultaneam, substulerit etiam hoc jus in casu devolutionis; Hinc dixi, quod tutius esset facere impetrationem Apostolicam cum litteris testimonialibus dictæ electionis, eo modo, quo in parochialibus frequens praxis docet in Italia, in qua, ut præmissum est, nimium rari penes nulli sunt isti casus, qui tamen in Canoniatibus Cathedralium doctoralibus, & Theologalibus, ac penitentiaris Hispaniarum, & annexorum audiuntur, quando non servetur forma dictarum litterarum Sixti IV. & Leonis XI. ut supra disc. 28. & 29.

3 Credebam autem, ut credo, quod hæc rectè procederet ad effectum, ut exequutor non possit, nec debeat procedere more exequutoris meri etiam per extrajudiciales informationes, repellendo de facto Capituli oppositiones, quæ respiciant gratiam in particulari absque ejus directo ac proximo interesse, ut supra, ut frequens praxis docet quod in hujusmodi beneficiis Collegialibus, in quibus possessio capienda est capitulariter, ut *disc. 4. de Canon. si Capitulum interpellatum non curat se congregare*, conceditur possessio, & datur exequutio gratiæ in forma exequutoris meri, quod non procedit, quando habeat legitimum titulum se opponendi, & contradicendi, cum tunc debeat audiri tanquam habens interesse, atque procedi judicialiter servatis servandis. Difficultas verò est, An ista specie contradictoris procedat idem effectus, qui procedit in legitimo contradictore particulari contentente de pertinentia beneficii, ut scilicet procedi debeat in iudicio ordinario petitorii, terminando per rem judicatam, vel tres conformes, vel potius competat processus exequutivus, qui est compatibilis cum processu judiciali, & sic ut Capitulum dicatur contradictor ad effectum, ut audiatur, non autem ad prædictum alium effectum, juxta distinctionem, de qua *disc. 43. de judic. & hoc tit. pluries*.

4 De hoc autem puncto non dedit occasio formiter, & ex professo disputare, quantum tamen docuit praxis, vel modus de facto tentus, hujusmodi casus non procedunt pari passu, quoniam quando adest contradictor particularis, qui ex coræquali jure contendat de pertinentia, beneficii, tunc dari solet dubium iudicio ordinario petitorii proportionatum super beneficii adjudicatione, an scilicet, & cui beneficium sit adjudicandum, ut patet ex tot decisionibus Rotæ, quas in hac materia habemus super hujus dubii disputatione, cum processu trium instantiarum, & præsertim supra in Cæsaraugustana Canoniciatus *disc. 23.* & in aliis; quando verò cessante oppositore pariter proviso, adest solum oppositio Capituli, tunc proceditur sub dubio an litteræ sint exequendæ, atque ubi oppositio sit considerabilis, adeo ad sit formale iudicatum super articulo dubio de jure, vel de facto, id causare solet, ut Signatura transferendo executionem rescribat de appellatione cum clausula *parito literis arbitrio*, quæ non immutat naturam iudicii exequutivi, neque illud reddit ordinarium, sed solum suspendit executionem, donec iudex appellacionis cognoscat, an id, quod gessit exequutor iudex primæ instantiæ mereatur executionem necne, eodem modo, quo in processu exequutivo obligationis Cameralis, vel simili, rescribi solet cum clausula, *Si quid exequendum, vel alteri, qui ad legitimum*, cum similibus, de quibus *disc. 37. & 42. de jud. & disc. 21. in rel. cur. & alibi*.

Et quamvis ex plerisque decisionibus pateat, quod Capitulum se opponente, & existente in causa, quinimò principaliter litem subsistente, processum sit in iudicio ordinario adjudicationis beneficii, ut præsertim patet ex *dec. editis in celebri Toletana Canoniciatus pœnitentiarii*, quarum aliquæ habentur *part. 9. recent. decis. 14. 310. & 279.* & apud Otthob. *dec. 29. & 37.* cum plerisque similibus, Attamen id provenit ex eo, quod adesset etiam alter provisus contradictor particularis, qui contenderet de pertinentia, eique Capitulum adhæreret pro conservatione sui juris, & nè effectum sortiretur provisio alterius, quem habeat justum motivum respuendi; Præsertim verò ubi punctus, in quo consistat disputatio sit valde dubius, & altioris indaginis adeo exigit formalem discussionem, & decisionem in petitorio, ut sequebatur in dicta Toletana Canoniciatus pœnitentiarii, quoniam non solum aderat oppositio impunitatis sanguinis contra capituli statuta, & privilegia, sed principaliter disputatio cadebat super validitate, ac perfectione electionis, ut ex eisdem decisionibus patet, sed ubi oppositio sit ex sola ratione alicujus qualitatis deficientis, tunc sufficere videretur capitulo, ut in ejus oppositione judicialiter, atque servatis servandis audiatur, adeo exequutor non procedat tanquam omnino merus, sed aequaliter assumat partes mixti; Durum autem videtur, ut debeat reputari talis contradictor, quod oporteat procedere per tres conformes, quæ consumere solent vitam provisus, ac etiam ejus patrimonium dissipare adeo ut beneficium converteretur in maleficium; Ideoque sufficere videtur capitulo quando ejus oppositio aliquam habeat probabilitatis imaginem, quod audiatur in duabus instantiis modo, quo supra.

MELEVITANA PRIORATUS.

Responsum pro veritate.

An, & quando dimissio beneficii importet ejus vacationem, necne.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **Q**uod aliud sit beneficium, & aliud sint fructus, & emolumenta beneficii.
- 3 **D**e argumentis, ut non censeatur dimissum beneficium.
- 4 **D**e resignatione cum reservatione fructuum, quid operetur.
- 5 **R**esignatio non attenditur nisi per superiorem admittatur.
- 6 **D**e Constitutione Apostolica super admissione resignationum in Religione Hierosolymitana.

DISC. CXIV.

A Legitimus possessor prioratus B. ex motivo malæ valetudinis, ob quam negotiis, & administrationi prioratus vacare non possit, preces porrexit M. Magistro, ejusque consilio, ut admitterent dimissionem penes ipsam Religionem gubernii, jurisdictionis, & omnium fructuum prioratus, sibi reservando titulum, ac dignitatem magnæ Crucis, & votum activum, & passivum, ac stallum in choro, omnique alio loco, & tribunali, necnon annuam pensionem scutorum 1200. Sed M. Magister cum Consilio precibus annuit sub ea tamen lege per ipsum scilicet acceptata, quod si detractis oneribus, & impensis fructus non ascenderent ad dictam summam scutorum 1200. teneretur solum Religio præstare id quod superesset, ne remaneret de proprio damnificata; Ad aliquos verò menses subsequentes alias preces porrexit, in quibus declaravit velle dimittere, & acquirere etiam titulum particularem dicti prioratus, retentis tamen titulo, seu nuncupatione prioratus in genere, necnon magna Cruce, voto activo, & passivo, ac stallum in Consilio, aliisque tribunalibus, & locis, dictaque annua pensione, sed huic supplicationi nulla accessit decretatio.

Cum autem C. antequam sequeretur obtinisset à Magno Magistro, & consilio juxta stylum litteras antianitatis, & expectativæ ad primam dignitatem vacaturam, quod pro eodem stylo dicitur jus quæsitum; Hinc ex parte ejusdem C. pro veritate de pluribus quæritur.

Primò nempe, an per dictam dimissionem jam admissam apertus ei sit locus fumendi, & obtinendi dictum prioratum tanquam vacantem; Secundò quid operetur secunda dimissio, quamvis non admissa; Tertio an alia fieri possit dimissio consimilis posteriori, quæ sit compatibilis, quartò quæ nam incompatibilitas dignoscatur; Et quinto an obstet Constitutio S. M. Alexan. VII. ut in admissione hujusmodi resignationum accedere debeant quatuor ex quinque partibus eorum, qui in Consilio interveniant, adeo ut dicta Constitutio comprehendat hanc dimissionem, necne.

Ad primum negativè respondendum videtur, quamvis etenim non dubitetur de potestate Magni Magistri ejusque consimili admittendi hujusmodi resignationes, ac etiam non dubitetur, quod dicta expectativa, vel declarata antianitas prosit etiam in casu vacationis per resignationem, tanquam per mortem civilem, cum in litteris expressè dicatur per cessum, vel decessum, Attamen difficultas est in defectu ipsius resignationis, quæ percutiat titulum, & substantiam prioratus, cum ista non ad sit ob restrictionem ad solum regimen, jurisdictionem, & perceptionem fructuum, quæ sunt, quid diversum ab ipso titulo, vel jure illorum productivo in substantia, cum aliud sit ipsum beneficium, aliud verò sint fructus, commoditas, & administratio beneficii, dum hæc retentio beneficio licitè ceduntur, cum pro ea jus in titulo, vel substantia beneficii non transferatur, quod etiam habemus in feudis, & similibus, quod aliud est cedere, vel alienare feudum, aliud verò cedere fructus, jurisdictionem, & administrationem regimen, & emolumenta ex his, quæ habentur apud Rojas *dec. 311. & 364. concordant. sub tit. de alienat. & contract. prohib. disc. 1. n. 1. latè sub tit. de feud. disc. 61. & 62. & frequenter*.

Clarius verò dum non solum obstant verba dimissionis restricta ad solum gubernium, jurisdictionem, & fructus, sed obstant pluries facti circumstantiæ ad oculum con-

vincentes, quod intellectum non sint de dimissione tituli. Primò nempe ob incapacitatem ejus, ad cuius favorem facta est dimissio, ipsius scilicet Religionis, quoniam licet ista sit domina habitualis omnium Prioratum, commendarum, & beneficiorum, attamen ea actu non retinet in exercitio, & cum titulo particulari, sed distribuit ejus militibus benemeritis, ac propterea regulando voluntatem à potestate, dicendum est actum gestum esse eo modo, quo validus, & compatibilis esse poterat.

Secundò ob legem à M. Magistro, & consilio in ejusdem dimissionis admissione adiecta, quod si detractis oneribus, expensis, & casibus fructus non ascenderent ad quantitatem reservatam, teneretur Religio dare solum id, quod superesset absque suppletionem de proprio igitur ad evidentiam patet quod totum fuit in ratione simplicis administrationis, & institutiæ, quam Religio ex justo motivo charitatis, & providentiæ suscepit ob infirmitatem possessoris prioratus, & ne aliàs crescerent illa præjudicia, & inconvenientia perpetua, quæ in Prioratibus & commendis à possessore neglectis oriri solent.

Et tertio observationem voti activi, & passivi, & juris sedendi in Concilio, & in aliis tribunalibus, & Concessibus ratione dignitatis, Quamvis enim nuncupatio Prioralis, ac etiam gestatio magnæ Crucis utpotè jus honorificum redolentes retineri, videantur etiam post dimissum prioratum, ad instar eorum quæ in Episcopis, vel Regibus, & Baronibus dimittentibus Episcopatum, vel Regnum seu baroniam, habemus ex relatis à me *disc. 84. de feud.* Attamen non retinentur dictæ aliæ prærogativæ sedendi in consilio, & Tribunalibus atque in eis habendi votum decisivum, cum istæ sint prærogativæ dignitatis possessæ, & per consequens patet quod vel Prior noluit dimittere titulum, vel quod id gestum sit fraudem dimittendo verbis, & retinendo factis juxta illas ponderationes quas facere solent feudistæ in materia refutationis feudi ex relatis à me *disc. 76. de feud.*

Quando etenim resignatur beneficium cum reservatione fructuum juxta frequentem Romanæ Curie præxim attestatam per Paris. & alios allegatos in voto sive scriptura litt. B. tunc resignatio est perfecta, atque resignans nullum jus retinet in beneficio, vel in Ecclesia, sed solum habet quandam speciem ususfructus bonorum Ecclesiæ vel beneficii, præscindendo, ab ejus titulo, adeo ut nullum jus spiritualitatis retineat nullasque exerceat preeminencias, & jurisdictiones, dum hæc omnia pertinent ad noviter provisum ut *dec. 763. p. 2. rec. dec. 1. p. 9. & in aliis pluries*, in quibus agitur de ista materia reservationis fructuum de qua præsertim à me agitur *disc. 63. de pensio. & alibi*, sed hoc in præserti ex præmissis sequutum non fuit.

Secundum quæsitum est omnino planum, ut sola supplicatio possessoris prioratus in nulla penitus consideratione habenda sit, dum per Religionem, vel M. Magistrum, & Consilium admissa non fuit, quoniam etiam in clericis secularibus beneficiatus non potest resignare beneficium sine auctoritate superioris, à quo resignatio admittitur, ob quasi contractum qui: acceptando beneficium iniri dicitur ex pluries à me relatis *sub tit. de benef.* cum sit in jure absolutum, & notorium. Multò magis in regularibus, qui sunt merè obedientiarii eorumque voluntas pendet à nutu, & voluntate superiorum.

Ad tertium spectandum non esset quid facere velit possessor prioratus, sed quid facere velit Religio seu Consilium, & an velit admittere dimissionem; Verum ubi possessorem illam facere velit similem secundæ, illa nullatenus suffragari videtur ob incompatibilitatem retinendi votum activum, & passivum, ac stando in consilio & aliis Tribunalibus, & Concessibus, dum id competit solum Prioribus actualibus ratione dignitatis, quam possideant, non autem illis qui non sint amplius tales, ideoque magna differentia est inter functiones merè honorificas, quales sunt nuncupatio prioralis, & gestatio magnæ crucis, & habere votum activum, & passivum, ac sedere in Tribunalibus, dum in istis compatibilitas videtur clara, quod influit in quartum quæsitum.

Ad quintum demum pro obstantia constitutionis respondendum videtur, cum illa sit expensa, & litteralis, ideoque non intrent interpretationes, & argumenta ad vulgarem regulam textus in *l. ille ff. de legat. 3. de qua latè Rot. dec. 44. n. 14. p. 11. rec.* Nil obstante quod ista dimissio dici non valeat merè voluntaria, cui proinde adaptentur rationes in eadem Apostolica constitutione desideratæ ob necessitatem infirmitatis, quoniam huic impedimento jam remanet consultum cum prima dimissione administrationis, & gubernii penes religionem, ideoque ista nova dimissio re-

manet evidenter voluntaria, eique rectè congruunt rationes, & considerationes ejusdem constitutionis.

PISTORIEN. CANONICATUS PRO CAPITULO CATHEDRALIS

CUM N.

Casus disputatus in S. Congreg. Episcoporum, & regularium, credo resolutus pro Capitulo.

An Canonici Regulares sint capaces beneficiorum secularium, & qualium.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **D**e agentibus de ista questione.
- 3 **Q**uod Canonici regulares conseantur de claro seculari, & ad quem effectum.
- 4 **D**e statu modernorum Canonorum regularium diverso à Canonis antiquis.
- 5 **D**e differentia inter beneficia Curata, & Canoniciatus in Cathedrali, vel Collegiata.
- 6 **D**e ratione ob quam unum & idem corpus non debet constitui ex secularibus, & regularibus.

DISC. CXV.

Cum quidam Canonicus Regularis, nescio an Congr. Lateranensis, vel S. Salvatoris, impetraverit Canoniciatum in Ecclesia Cathedrali, sive quod ad illum de jure patronatus laicorum fuerit præsentatus, dum facti notulam non habeo, se opponeret autem Capitulum, atque fortè per Papam remissum esset negotium consultationi S. Congregationis Episcoporum, & Regularium, scribens pro Capitulo, dicebam quod licet super hoc puncto capacitatis Canonorum regularium assequendi beneficia secularia dignoscatur non modica opinio discordantia ex relatis per Pignat. *consult. 44. lib. 1. & Capon. contr. 15.* & insinuat supra *disc. 64. n. 3. & disc. 75. n. 20. & disc. 25. de donat. n. 6.* ac etiam *disc. 36. de regular.* Nihilominus probabilius est, ut indefinitè obstet incapacitas ex regula, quod tam de jure communi, quam clarius de jure moderno Concilii Trident. regulares sunt incapaces beneficiorum secularium, ideoque apud Beneficialistas recepta est, propositio, quod secularia secularibus, regularia regularibus congruunt, adeo ut non solum regulares sint incapaces novæ assequutionis beneficiorum secularium, vel pensionum super eis quando jam in hoc statu constituti sunt, sed etiam retinendi jam obtenta in statu seculari ut per professionem regularem vacent, vel respectivè amittantur, Apostolica dispensatione non accedente, ut habetur *disc. 44. de pensio. & alibi plures*.

Et quamvis isti Canonici inter Clerum sæcularem potius quam regularem recensendi videantur ex iis, quæ habentur *disc. 44. de præmissis*. Nihilominus id procedit ad effectus cæremoniales seu præeminentiales in processionibus, aliisque functionibus Ecclesiasticis, in quibus servari debet ordo symmetricus, & hierarchicus, ex ea ratione quod istorum habitus ecclesiasticus cum bireto, & rocchetto redolet speciem potius clericorum, quam monachorum, ac propterea ad prædictum effectum id decisum fuit in Lateranensibus & in illis S. Salvatoris quamvis etiam sint æquæ Canonici regulares idem non procedit, quia cessat ratio habitus, ut *cod. disc. 24.* In reliquis autem absque dubio recensentur sub Clero regulari, utpotè adstricti tribus essentialibus votis regularibus, quod magis est more aliorum regularium viventes in Claustris, & sub clausura, ac se gubernantes ad instar aliarum Religionum, juxta modernam introductionem in forma Unionis, vel Republicæ, ut aliis regularibus in nihilo differant, ex iis quæ habentur *disc. 28. de jurisdict. & alibi*.

Atque ob hanc ultimam præsertim circumstantiam reductionis hujusmodi Canonorum ad Congregationem, seu religionem claustralem, quod sequutum est moderno tempore juxta feriem recentem in opere italici sermonis nuncupato *il Dottor Volgare lib. 14. sub tit. de regular.* convincitur æquivocum eorum, qui desuper fundamentum constituunt in antiquis canonibus, & pontificiis constitutionibus loquentibus de hujusmodi canonicis regularibus, & recentis apud Pignateli & Capon. ubi supra, quoniam de eo tempore faciebant de facto figuram Clericorum secularium utpotè adscripti singulariter, & independenter servitio aliarum Ecclesiarum cathedralium, vel Collegiatarum, & Parochialium, eo modo quo etiam hodierna praxis do-

xis docet in plerisque regionibus ultra montes, & præsertim de anno 1676. sequebatur prudens provisio à me recensita *disc. 5. de præem.* docebat praxim in canonicis regularibus Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Pilar Cæsaraugustanæ Civitatis cum similibus, Quoniam cum viverent more sæcularium in propriis domibus; atq; deserrent habitum uniformem cum clericis secularibus hinc sequebatur quod nullum exinde resuleret inconveniens, neq; conciperetur scandalum apud populum, nullaque sequebatur confusio hujusmodi ordinum, seu hierarchiarum; Secus autem hodie in Italia hujusmodi canonici regulares antiquam nuncupationem solum retinentes, tam de facto, quàm de jure, in omnibus, præterquam in dictis functionibus, sunt de ordine hierarchico regulari non solum vivendo in claustris sub obedientia superiorum Religionis, & cum mutationibus domicilii de uno monasterio in alterum ad instar aliorum regularium, sed etiam in habitu extrinseco, qui juxta modernum usum omnino diversus est ab illo Clericorum sæcularium, quoniam isti adhibent usum antiquæ togæ nigri coloris juxta ea quæ habentur *disc. 9. 3. de jurisd.* hujusmodi vero canonici regularem adhibent vestem albam, & super eam etiam in viis, & plateis, vel propriæ domi adhibent rochetum, vel cottam quod in clericis sæcularibus non practicatur nisi in functionibus Ecclesiasticis, vel prælatis, adeòut Constantio Gregorii XIII. enunciata *supra disc. 64. & 75.* & alibi, non sit correctiva juris antiqui, vel antiquorum privilegiorum, sed potiùs declarativa, ut id quod præsupponitur de antiquis canonicis regularibus non congruat istis modernis redactis ad formam formalis religionis, & adhibentibus habitum de facto potiùs monasticum, & regularem, quàm clericalem, & per consequens etiam in Ecclesiis parochialibus eadem incapacitas, quæ dignoscitur in aliis regularibus, in istis quoque procedere debeat, dum vivunt in claustris, & sub clausura, undè scandalosum esset, quod more clericorum sæcularium viverent in privatis domibus intra parochiarum fines, eo modo quo parochi vivere debent, & solent, Verùm ubi etiam hujusmodi canonicis gratificandum esset, quodq; admittenda veniret diversa opinio, quàm ipsi de facto habent, & quandoq; practicant, occurrendo dicto inconvenienti vivendi cum habitu regulari extra claustra in proprio habitu, cum istius dimissione, & cum assumptione habitus clericorum sæcularium juxta casum, in quo *d. disc. 36. de regul.* Adhuc tamen id solum concederet pro capacitate assequendi beneficia curata, ad quæ constitutiones, vel auctoritates, quibus hæc opinio innititur recensita per Capon. & Pignatell. ubi supra restringi videntur, ut advertitur *supra in d. disc. 64. & 75.* & in aliis locis ibi relatis; Non tamen inferri posse dicebam ad capacitatem obtinendi canonicatus, vel dignitates in Cathedrali, vel Collegiata ob diversitatem rationis, quoniam ubi agitur de unica rectoria Ecclesiæ, nullum dignoscitur inconveniens ut regularis professor, cujus præcipuum munus est prædicationis verbi Dei, & administrationis divinarum, illam Ecclesiam solus administret; Secus autem ubi agitur de hujusmodi beneficiis Collegiatis constitutibus unum, & idem corpus ejusdem naturæ, quoniam tunc ex divino prohibente arare in bove, & asino, quodque idem jugum per boves tantum, vel asinos tantum completi debeat, clarè implicat in adiecto, ut unum, & idem corpus unius naturæ sæcularis, vel regularis respectivè, constituitur ex diversis membris, immò contrariis, quoniam ita esset dare illum hircocervum, quem dialectici fingunt.

Ideoq; merito in casu relato per Pignatell. *d. consult. 44.* ad effectum ut quidam ex istis Canonicis de valde nobili, & primaria familia obtinere posset Canonicatum in valde exigua, & miserabili Cathedrali Capritana, ubi utpotè in Insula parùm practicata dictum inconveniens adeò non e- lucet, adhuc necessaria fuerit Apostolica dispensatio, ipsaq; Sedis Apostolicæ Curia demùm idem inconveniens agnovit à me exaggeratum in casu, de quo *d. disc. 5. de præem.* quod unum & idem Capitulum Ecclesiæ Cæsaraugustanæ efformandum esset à sæcularibus, & regularibus, & tamen in eo casu duæ accedebant circumstantiæ, ob quas inconveniens de facto, & in aspectu, seu apparentia non aderat; Primò nempe quod Canonici Sanctæ Mariæ del Pilar, quamvis essent regulares ob professionem, quàm emittebant cum votis regularibus, attamen utebantur eodem habitu extrinseco Canonicorum, & Clericorum sæcularium alterius Ecclesiæ S. Salvatoris; Et secundò quod licet ex fitione juris vel ex quadam formalitate intellectuali, istæ duæ ecclesiæ materiales constituerent unam Cathedralam formalem, ac

duo Capitula unum, & idem tantum constituerent Capitulum formale, attamen, naturaliter, & de facto erant duo Capitula omnino diversa, immò æmula, & contra constituenta duo corpora omnino distincta; Multò igitur magis in hac facti specie quod agebatur de uno eodemque corpore, ac una eademque Ecclesia tam formaliter; quàm materialiter, seu naturaliter; Et per consequens casus videbatur omnino planus dubitandi ratione indignus, quatenus nõ accederet dispensatio Apostolica, quæ omnia hujusmodi impedimenta utpotè à jure Ecclesiastico positivo provenientia dirimit, atq; ut nostri dicere solent, equat quadrata rotundis.

ARIMINEN. CAPELLANIÆ
PRO JO: BAPTISTA PALMERINO
CUM CONSTANTIO.

Casus disputatus in Tribunali A.C. incertus est exitus.

An scilicet, & quando Cappellania sit incompatibilis cum altero beneficio, & quomodo.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Distinguuntur species incompatibilitatis, quod alia est quæ oritur à jure, & alia quæ à voluntate fundatoris.
- 3 An & quando sufficiat conditionem vel qualitatem semel extitisse absque perseverantia, vel potiùs ista requiratur.

D I S C. CXVI.

Fundatis Cappellaniis sub lege per fundatorem adiecta ut earum possessores alias Cappellas, vel Cappellaniis nullatenus habeant cum enixo, & affrenato verbo *absolutè*, incertum est quomodo. inter dictas partes orta est controversia, an Constantius qui unam ex eis obtinuerat posset eam retinere stante quod postmodum aliud beneficium servitorum, & residentiale obtinuerat; Atque Scribentes pro Constantio fundamentum constituiebant in meo jam edito, quinimò per me oretenus eis insinuato *discurs. 57.* Quare ex parte Palmerini evocatus dicebam in hoc proposito distinguendum esse, quod scilicet, aliud est agere de illa incompatibilitate quæ ex dispositione juris resultat à natura, vel qualitate beneficii ad terminos text. in *c. de multa de præben.* & aliud agere de incompatibilitate resultante à iudicio, & voluntate fundatoris; Ad primum itaque effectum rectè procedunt ea quæ habentur *d. disc. 57. & seq.* etiam ubi fundator desideravit servitium per se ipsum, cum tunc dicatur esse quidem residentiale, sed ex residentia causativa, & secundum quid, ut locis citatis; Secus vero ad alterum, quoniam cum quilibet possit rei suæ adicere sibi benevisam legem, quæ non adversetur bonis moribus, neque sit à jure reprobata juxta distinctiones de quibus *disc. 73. de testam.* & alibi; Hinc proinde nulla cadit quæstio juris, sed ea est nudi facti, & voluntatis, cum non quærat, sed quid testator, vel alter disponens voluerit, ut *disc. 30. de fideicom.* & alibi, & per consequens cum voluntas esset expressa, & litteralis non esset de alio quærendum ad vulgarem regulam text. in *l. ille aut ille, ff. de leg. 3.*

Dicebatur per scribentes in contrarium quod de tempore adeptæ cappellaniæ non haberet aliud beneficium, ideoq; impleta esset conditio, quam sufficit momento temporis extitisse quamvis postea non perseveraret, allegando *decis. 717. p. 4. rec. tom. 3.* ubi concordantes; Verùm istud videbatur debile fundamentum, Id etenim consideratione dignum esse advertebam quando esset lex adiecta solum assequutioni, pro qualitate necessaria in electo, vel nominato ad effectum annullandi electionem, vel nominationem, secus autem quando agitur de re quæ habeat tractum successivum, quodq; conditio respiciat potiùs progressum quam ingressum spectato sine vel effectu per fundatorem desiderato juxta deducta *disc. 7. & 13. & 44. n. 14. & 16. de fideicom.* & alibi pluries, ita enim patere dicebam quod fundator voluit providere illos presbyteros qui non essent provis, & qui absque alia diversione toti essent addicti huic servitio, Et per consequens non videbatur quod conclusio adaptaretur ad factum, juxta frequentiore penèque continuam contingentiam, dum in eadem *dec. 717.* admittitur distinctio an conditio adiecta sit; ut nostri majores dixerunt pro modo fiendi, vel per modum essendi.

MELEVITANA COMMENDÆ.

Responsum pro veritate suppressis nominibus.

An & quæ commendæ sint compatibiles, vel respectivè incompatibiles cum prioratibus, & dignitatibus Hierosolymitanæ Religionis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 De incompatibilitate commendarum cum prioratibus.
- 3 Quod aliud sit provisio ex capite privationis, & provisio ex capite resignationis.
- 5 Quare à dispositis in casu privationis inferri possit ad casum resignationis in hac facti specie.
- 5 De rigoroso intellectu hujusmodi statutorum.

D I S C. CXVII.

Cum A. possessor commendæ Casalensis per septennium circiter defecisset à solutione onerum Religionis, ideoq; ad præscriptum statuti 19. & 20. de Thesaurorum privationem incurrisset, & per consequens locus esset ejus quam vacantis smutationi. Adhuc tamen M. Magister, & Consilium benignè agendo, ut consuleretur tam famæ, & honori dicti Commendatarii, quàm ejus honestæ substitutioni, illum admisit ad resignandam eandem commendam ad favorem B. cui ad formam statuti 27. de commendis collata fuit ad titulum gratiæ, ipseque resignatarius ad formam statutorum 6. & 29. *ead. tit. de commend.* in se assumpsit onera erga Religionem, & thesaurum, nec non onus subministrandi resignanti ad vitam menstruos scutos decem; Quia verò dictus resignatarius ita exigentibus antianitate, ac benemerentia speraret quamprimum dignitatem prioralem, atque per statutum 4. de commendis provisum sit ut promoti ad prioralem dignitatem dimittere teneatur commendas, exceptis illis, quæ essent recuperatæ à manibus sæcularium, vel obtentæ ex causa privationis, nec non Cameris magistralibus; Hinc ex parte dicti B. resignatarii consultus fui, an per assequutionem dictæ dignitatis ista commenda dimittenda esset, vel vacaret, necnè.

Respondi quod procedendo cum littera, sive cum formalitate verborum, pro incompatibilitate respondendum videretur, non obstante, quod statutum exciperet casum privationis, in quo supponebatur in facti notula, quod versaremur, quoniam aliud est id quod fieri poterat, aliud verò id quod factum sit, non enim ex eo, quod quis privari potuisset beneficio, si Papa illum admittat ad resignandum, atque ex isto capite resignationis alterum proidet, dicitur iste obtinere ex capite privationis, cum potiùs dicenda veniat provisio ex capite resignationis ad effectum Constitut. Gregor. XIII. de publicandis, aliosque similes effectus; Potissimè quia ad effectum privationis præcedere debuisset formalis cognitio causæ in iudicio Ordinariorum terminando per tres conformes quod pendente multa contingere potuissent, privationem, ejusque effectum impediencia, & per consequens cum non essemus in casu limitato, dicebam obstare regulam generalem firmatam per verbum universale *omnes*, ac etiam per exceptuacionem aliquorum casuum, per quos dicitur statui regula generalis in contrarium juxta satis nota axiomata præsupponenda, super quibus tamen ineptum vulgus pragmaticorum magnas allegationum congeries facere solet.

È conversò autem attento spiritu, sive attenda ratione, vel sine legis, contrarium videbatur dicendum, quoniam ratio ob quam dicta differentia inter Commendas recuperatas à manibus Sæcularium, vel obtentas per viam hujusmodi privationis, & alias Commendas, constituitur, alia subesse non videtur, nisi quia in his casibus exceptuacionis, recuperationis, vel privationis, ille, qui Commendam obtinet, eam obtinere dicitur ex causa onerosa, & ex justitia commutativa potiùs, quàm distributiva, quoniam in casu recuperationis magnas impensas facere, magnosque labores, & diligentias cum incommodis, & periculis subire oportet; Et in casu hujusmodi privationis assumitur onus satisfaciendi ærario de eo, in quo ille qui privatur, defecerit.

Ista ratio adamussim, ac in omnibus verificabatur in hac specie obtentionis, quinimò fortius, quoniam in casu privationis incumbit solum onus solvendi thesauro decursas præstationes, in quibus defecit ille, qui propterea privatus fuit, in præsentem autem ultra istud onus provisum assumpsit alterum suppeditandi prædecessori prædictam mensuram pensionem, ideoque magis intrat dicta ratio,

Pro meo itaque sensu perpetuò habito, ac adeò frequenter insinuato negligendi litteram, seu formalitatem verborum, eorumque grammaticales significationes, atque attendi substantiam verisimilis voluntatis statutorum, seu rationem, ac finem ab eis consideratum, probabiliùs videbatur, quod intraret exceptuatio; Ideoque Commenda esset compatibilis cum dignitate; Insinuabam tamen, quod me ancipitem tenebat praxis in plerisque causis tenta per Rotam super intelligentia statutorum istius Religionis in littera potiùs, quàm in spiritu, nimium immorando in formalitate verborum, ut præsertim patet ex casu de quo super intelligentia statuti 27. & 29. *ead. tit. de Commend.* apud Dunozett. *decis. 997. & decis. 293. p. 2. rec.* & super intelligentia statuti 21. *ead. tit. de commend.* in altera Melevitana Commendæ, de qua hoc *ead. tit. disc. 121.* cum similibus; Ideoque consului, quod dum res erat in fieri deberet Commendatarius occurrere futuris difficultatibus, obtinendo desuper declarationem, vel ab eodem Consilio juxta stylos Religionis, vel à Papa; Incertum verò est quid sequutum sit.

ROMANA ECCLESIARUM TITULARIUM.

Discursus pro veritate, sive pro consilio.

De incompatibilitate plurium Ecclesiarum Cathedralium, vel Metropolitanarum, seu Patriarchalium, & similiarum, an procedat in Ecclesiis Titularibus absque administratione in partibus Infidelium; Et incidenter de æquitate practicanda cum fundatore.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Dignitas Episcopalis causat incompatibilitatem cum aliis beneficiis, & dignitatibus.
- 3 Non procedit in Ecclesiis titularibus in partibus.
- 4 Consuetudo attenditur in casu præciso, & non extenditur.
- 5 Qualis in proposito sit observantia.
- 6 Quid in casu practicum sit, & de gratitudine erga fundatorem.

D I S C. CXVIII.

Professus in Congregatione Cassinensi Ægidius filius secundogenitus Philippi Comestabilis Columnæ, alias in sæculo Dux Marforum, atque in Belgis Militarium copiarum Præfectus, cupiens è claustris egredi, atque ad sæculum occasione dignitatis Episcopalis regredi, ut Episcopatum titulem sine administratione obtineret, & gratiam facultaret proprio gre Archiepiscopatum Amasiæ dotavit cum tot locis Montium, quæ redderent fructum scut. bis centum quinquaginta circiter sub Pontificatu Urb. VIII. atque sub Pontific. Clem. X. obtinuit provideri de Patriarchatu Hierosolymitano; Ac propterea de præfata Ecclesia Amasiæ. provisus fuit alter Prælatus, quo postmodum assequente alteram consimilem Ecclesiam titulem in partibus alicujus majoris redditus; Cum ista denuò vacaverit, hinc initio Pontificat. Innoc. XI. præfatus Ægidius prætensionem excitavit, quod per assequutionem dignitatis Patriarchalis nullatenus sequuta esset vacato dictæ prioris Ecclesiæ, adeòut utramq; retinere posset, fretus quampluribus exemplis recentis sæculi currentis, & præsertim Archiepiscopi Januæ de Marinis, qui cum Gubernator Urbis creatus fuit Patriarcha retento Archiepiscopatu, Et Archiepiscopi Beneventani de Sangro, ac Archiepiscopi Consani de Leoniffa, qui in munere Nunciatorum Apostolicorum creati fuerunt Patriarchæ dictis Archiepiscopatibus retentis, cum plerisque similibus, quare desuper ab eod. Pontifice consultus.

Respondi quod de rigore juris indebita esset prætensio, ideoque reicienda, ex regula, de qua *disc. 43. de pensio.* & alibi, quod scilicet dignitas Episcopalis unius Ecclesiæ de sui natura secum fert incompatibilitatem, cum quacumq; alia dignitate, vel Prælatura aliarum Ecclesiarum, & generaliter de plurium etiam inferiorum dignitatum, & Prælaturarum incompatibilitate habetur *sup. hoc eod. tit. disc. 55. & alibi;* Et quamvis *ead. disc. 43. de pens.* & alibi firmetur quod hujusmodi Episcopatus titulares in partibus Infidelium sine administratione, non causant incompatibilitatem cum aliis beneficiis, & dignitatibus, vel pensionibus; Attamen ut ibidem advertitur, id non provenit ex dispositione juris, sed quodam stylo Curiæ, qui juxta regularem naturam consuetudinis deductam *sup. hoc eod. tit. disc. 30. & disc. 21. de judic.* & alibi frequenter, non extenditur de casu ad casum, vel

vel de re ad rem, sive de persona ad personam, sed attenditur solum in casu præciso, & individuo, in quo vigeat, quamvis rationis identitas accedat; Ideoq; cum iste stylus vigeat solum respectu dignitatum inferiorum, & beneficiorum, ac pensionum, non autem respectu Ecclesiarum Cathedralium, vel Metropolitanarum, seu Patriarchalium, regulariter autem non prædicetur hæc retentio absque speciali dispensatione, idcirco trahi non debet; Quinimò advertebam, quod stylus est in contrarium, quod scilicet illi, qui obtineant aliquam Ecclesiam titularem in partibus, assequendo aliam Ecclesiam Cathedrali, vel Metropolitanam actualis administrationis, priorem amittunt, retentis solum titulo, & præcedentia, aliisq; honorificis præminentis, eodem modo quo retinent illi, qui absque assequutione alterius Ecclesiam jam adeptam sive actualem, sive titularem, dimittunt, quod præsertim inter quamplura exempla de recenti praxis docebat in Archiep. Laodicem. Pignatellio, qui occasione Nunciaturæ Apostolicæ dictum titulum obtinuit, nam ille cessavit, atque alteri concessus fuit per assequutionem Ecclesiam Licienis; Et in Archiepiscopo Hadrianopolitano Brancaccio pariter ex eadem occasione Nunciaturæ dictum titulum obtinente, quod ille cessavit per assequutionem Episcopatus Viterbiensis, cum plerisque similibus; Et magis in specie duorum titularum in partibus praxis docuit in Archiepiscopo Corinthii Brandinello postmodum effectio Patriarcha, deinde quod ad purpuram eveho, quod per assequutionem Patriarchatus cessavit dictus Archiepiscopus, idemq; in ipsomet Archiepiscopatu Corinthii sequutum est in Patriarcha Ugolino, ac etiam in Cardinali Federico Borromæo, qui prius Archiepiscopus in partibus occasione Nunciaturæ creatus, postmodum Patriarcha priorem titulum non retinuit cum aliis multis similibus casibus; Clariusq; docere advertebam observantiam præcisam, ac individualem, quod nempe ipsomet Aegidio sciente, & per annos patiente, iste Archiepiscopus collatus fuit alteri, qui redditus pacificè percepit, donec illum retinuit; Neque præfata exempla contraria allicuius considerationis esse dicebam, quinimò quod potius retorquerentur, atq; probarent contrarium, dum expressa accedit dispensatio super retentione, dum dispensatio præsupponit, ac probat prohibitionem, talisque dispensatio probabilem habet rationem, quod scilicet habenti juxta dicta exempla Ecclesiam actualis administrationis notabilis redditus conferri solet aliquis Patriarchatus honoris gratia tantum, & tanquam præmium (licet frequentius parum gratum) servitorum, ac meritorum juxta recensita exempla, ideoque causare non debet vacationem melioris Ecclesiam, quæ jam obtineatur, nec aliàs beneficium resolvatur in maleficium, & jacturam ejus, quod jam obtineatur.

6 Consului tamen, quod ob æquitatem, & ex gratia eidem Aegidio asserenti, quod ob aliqua accidentaliter infortunia non esset ita provisorius, ut sibi concederetur fructus dictorum reddituum ad vitam tanquam per speciem pensionis ex motivo gratitudinis, quod esset fundator, quem Canones disponunt debere alimentari ex fructibus Ecclesiam per ipsum fundatam, & dotatam potissimè, dum in hac specie Ecclesiam non urget ratio, quæ militat in Ecclesia actualis administrationis, ut prius ex fructibus detrahi deberet id, quod necessarium esset congrua sustentatione Rectoris, vel Prælati, & pro aliis expensis necessariis ejusdem Ecclesiam ponderando etiam gravem ætatem ejusdem fundatoris jam septuagenarii, & ultra, ac propterea modicum esset præjudicium Ecclesiam, ac illius, qui de ea provisorius esset, atque ita sequutum fuit.

S. DONINI BENEFICII, PRON. BLANCO.

Responsum ad causam cum sensu veritatis.

De prohibitione pluralitatis beneficiorum, quomodo intelligatur, an capiat etiam beneficia de jurepatronatus, Et an cesset solum in secundo beneficio, ut non permittatur tertium, & quatenus istud non permittatur, an potius corrumpat provisio istius, vel vacet primum; Et per quantum tempus sit prohibita retentio utriusque; Et beneficiis sub eodem texto.

- 1 **F** Acti series.
- 2 An possit obtineri tertium beneficium, si alia sint retentia.
- 3 An Episcopus dispenset retentioni duorum beneficiorum sub eodem texto.
- 4 An prohibitio pluralitatis comprehendat beneficia de jurepatr. laicorum.
- 5 Prohibita pluralitas percutit retentionem, non autem assequutionem.
- 6 An Ordinarius possit conferre tertium illi qui jam obtineat duo.
- 7 Ad effectum pœnalis amissionis utriusque requiritur temeritas, & malitia.
- 8 Aliud est agere ad effectum nullitatis, & aliud ad effectum pœnæ.
- 9 Quælibet causa etiam opinata excusat à delicto, & pœna.
- 10 Intra quantum tempus fieri debeat dimissio primi incompatibilis.
- 11 Non tenetur quis dimittere primum, si secundum est dubium.
- 12 Ad effectum pœnalem requiritur perceptio fructuum ex utroque.
- 13 De eisdem questionibus, de quibus supra n. 2. & 4.

D I S C. CXIX.

Obtinens Blanchus duo simplicia beneficia, quorum unum sub invocatione Sanctissimæ Conceptionis erat liberum, alterum verò sub invocatione S. Lucie de jurepatron. laicorum, provivus fuit de Parochiali S. Agathe post cujus assequutionem monitus, an tria beneficia retinere posset ad quinque menses dimisit illud S. Lucie, sed quidam impetravit alterum Conceptionis tanquam vacans ratione incompatibilitatis, vel indebitæ retentionis ad terminos text. in cap. de multa de præben. & decreti Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 17. introductaque causa cor. Ordinario, vel ejus Vicario generali, atque ex parte Blanchi requisitus ad scribendum more Advocati ad ejus oportunitatem, inhærendo tamen stylo scribendi extra Curiam, ad illam veritatem, quæ mihi videatur; Dicebam improbabilem esse actoris prætensionem stante dimissione primi, dum quæstio cadit in casu retentionis omnium; Ad satisfaciendum tamen quibusdam motivis desuper editis, & transmissis, cum aliqua evagatione contra stylum, advertebam quod tres desuper cadunt quæstiones; Una nempe ubi duo beneficia non sufficiant ad honestam sustentationem, an possit Episcopus conferre tertium cum præsupposito, quod omnia sint compatible, adeo ut obiter solum dictum decretum Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 17. super prohibita pluralitate. Altera est, positum quod solum duo conferri possint, an ista possint esse in eadem Ecclesia, & sub eodem texto, ut Episcopus desuper dispenset, Et tertia an prohibitio Conciliaris in d. cap. 17. sess. 24. procedat in beneficiis de jurepatronatus laicorum.

Quoad primam dicebam, quod verius, magisque receptum est, ut tam ex sensu illorum, qui scriperunt post Concilium, quam ex declarationibus S. Congregationis, non possit Episcopus dispensare super tertio, dum Concilium in verbis mandat, ut unum tantum obtineri valeat, & quando istud non sufficiat ad congruam sustentationem liceat aliud conferre, ideoque videtur, quod expressè, atque in littera duo tantum permittantur, & cum hoc sensu procedunt Barbof. ad idem c. 17. n. 3. & 4. & vot. 107. 28. Garz. de benef. p. 11. c. 5. n. 310. & 321. Fagn. in c. cum jam dudum de Præben. n. 45. & 70. & 71. ubi testatur de declaratione Sac. Congregationis, & in cap. litteras de concess. præb. num. 3.

Et licet aliqui in contrarium allegent Paris. de resign. l. 3. q. 1. n. 142. & Barbof. de Episcopo alleg. 62. n. 10. ubi alii referuntur; Attamen istud est æquivocum, quoniam Paris. cum quo pertransit Barbof. loquitur de stylo Curie, & sic de provisionibus, quæ sunt per Papam non autem de illis, quæ fiunt per Episcopum, quoniam licet in tertio, quinimò, & aliis ulterioribus intret eadem ratio, quæ in secundo, quod scilicet quemadmodum, ubi unum non sufficit, conferri potest secundum; ita ubi non sufficiat duo, conferri possit tertium, quinimò & quartum, si omnia sint modica, & necessaria sint ad congruam sustentationem; Attamen cum obstant verba clara Concilii, non videntur, intrare glossæ, & interpretationes ad vulgarem text.

text. in l. ille aut ille ff. de leg. 3. Potissimè stantibus declarationibus S. Congr. relatis per Garz. & Fagn. ubi supra.

Quoad secundam quæstionem de illa plenè agit idem Fagnan. in dict. cap. litteras de concess. Præb. n. 38. cum plur. seq. ad finem, ubi distinguit, quod Aut sunt beneficia conformia, puta duo Canonicatus, vel duæ portiones, aut Hebdomadariæ, vel aliàs ejusdem speciei; Et tunc certum est non posse, quoniam ita esset diminuerè numerum taxatum, & consuetum; Aut verò sunt difformia, & diversæ speciei, adeo ut possit utrique pro servitorem, ac officiorum diversitate congruè satisfieri; Et tunc possit nisi ambo sint præcisè residentialia, & essentialiter servitoria, quoniam tunc non posset una persona materialis occupare duo hujusmodi beneficia, ut latius apud eum, ubi referendo diversas opiniones antiquorum Canonistarum, ita curat conciliare.

Verùm id procedit, quando ambo beneficia sint, ut præmissum est de sui natura, & præcisè residentialia, & servitoria, ut e. g. sunt Canonicatus, & Dignitas, vel Canonicatus Hebdomadariæ, vel Portionariæ in Cathedrali, vel Collegia; Secus autem ubi unum beneficium sit residentiale, & servitorium, alterum verò sit in substantia simplex, residentiale autem, & servitorium per accidens, & secundum quid, ad effectum scilicet lucrandi aliqua emolumenta cum servitio personali, quatenus velit, non autem ut cogi possit, quoniam tunc istud beneficium nullam causat incompatibilitatem ex deduct. disc. 57. & disc. 58. de beneficiis, ubi concordantes, ibique exemplificatur, qualis sit ista residentia causativa, vel secundum quid.

Quoad tertium, an prohibitio decreti Conciliaris capiat beneficia de jurepatronatus laicali, Quamvis Vivian. de jurepatr. lib. 6. c. 10. n. 25. & seqq. insequendo Lambert. dicentem se fuisse institutum in 37. beneficiis, dicat quod hæc beneficia non comprehenduntur sub dicto decreto, ex eo quod cum illud loquatur de collatione, non comprehendat institutionem, idemque dicat Mafsof. in praxi habent. concursum requisit. 7. dub. 18. num. 1. & seqq. penè per eadem verba adeo ut unus ab altero mutua se videatur; Nihilominus contrarium videtur verius magisque receptum juxta opinionem Garz. p. 11. c. 5. §. 3. n. 280. Barbof. eodem cap. 17. n. 8. & de jur. Eccl. lib. 3. c. 12. n. 180. & seqq. & d. alleg. 62. num. 10. & insinuatum disc. 13. n. 9. in fine, ac supponitur in decisionibus editis, in eo casu, quoniam ista qualitas non tollit essentiam beneficii, neque cessare facit rationem, cui inita est prohibitio tam juris communis, quam Concil. Trid. quoties lex foundationis aliter non suadeat ex vera, & recepta conclusione, quod in limine foundationis, ubi accedat consensus Ordinarii adici possunt leges, & conditiones, quamvis juri contrariæ; Ideoque licet aliqui dubitaverint, an ætas 14. annorum à Concil. Trid. præfinita pro beneficiis etiam simpliciter procedat in iis, quæ sint de Jurepatronatus, nihilominus recepta est affirmativa ex relatis disc. 95. de benef. n. 8. ubi concordantes, idemque in terminis text. in c. 2. ut lite pend. ex relatis disc. 92. num. 20. eod. tit. de benef. & alibi pluries, cum eadem sit ratio, quoties ut præmissum est lex foundationis aliter non statuatur.

Æquivocant aut Vivian. & Mafsof. jurando in fide Magistri Lambertini non reflectentes, quod ipse de anno 1523. scripsit ante publicationem Concilii, circa cujus ultima tempora prodit hoc decretum, dum text. in c. de multa agendo de personantibus, non percutit hæc simplicia beneficia, nullam habentia annexam formalem administrationem, Ac etiam quod ipse esset oriundus de Provincia Barefi. ubi sunt valdè in usu illa legata pia ad nominationem, quæ non sunt vera beneficia enunciata supra disc. 15. n. 4. & sæpius, in quibus istud decretum non intrat.

5 Discurrebam autem hæc, ut præmissum est ad exuberantiam stante dicta dimissione unius, quoniam quæstiones cadunt, quando quis velit retinere, dum incompatibilitas non obstat assequutioni posterioris, sed retentioni prioris, dummodo posterius habeatur pacificè, & certè ex deduct. supra disc. 54. & 56.

5 Ista verò certitudo neque aderat stante prætensione, quam habent officiales Datarie, ut Ordinarius Collator ex decreto Conciliaris non possit conferre tertium beneficium illi qui jam possideat duo, tanquam inhabili, & incapaci, ut apud Amayd. de stylo Datarie cap. 16. §. 3. & in praxi pluries hanc prætensionem audivi, cujus contrarium tamen habetur apud Barb. d. alleg. 62. n. 7. & Fagnan. in d. cap. cum jam dudum n. 71. & in d. cap. litteras de concess. præben. Istaque posterior opinio omnino probabilior videtur ex

insinnata ratione, quod incompatibilitas non inducit inhabilitationem ad assequendum secundum, sed solum ad retinendum primum, ut d. disc. 55. de benef. & alibi, ideoque non videtur, cui probabilis fundamento ista prætensio officialium Datarie innitatur.

Et quamvis in contrarium replicaretur, quod stante retentione omnium trium per tempus notabile quinque mensium, & sic per tres ultra duos permisos, utrumque amiserit, juxta dispositionem text. in cap. de multa, de præben. Nihilominus cum eodem sensu veritatis dicebam, quod ista esset prætensio omnino vana, quoniam aliud est agere de prædictis quæstionibus ad effectum civilem commodi, & emolumentis, pro retentione, vel vacatione respectivè, aliud verò ad effectum pœnalem amittendi non solum primum, quod retinere non potest, sed etiam secundum; Quoniam ad hunc posteriorem effectum, cum dari non debeat pœna sine delicto positivo, requiratur dolum, malitia, ut probare videtur idem text. in c. de multa, ubi adhibetur illud verbum contempserit, & in fine adhibetur aliud verbum præsumat, juxta distinctionem ex celebrati ac recepta doctrina Zabarell. in Clem. 1. n. 22. de privil. Et habetur in materia alienationis bonorum Ecclesiam, quod aliud est agere de nullitate actus, & aliud de incurfu censurarum, aliarumque pœnarum contentarum in extrav. ambrosianæ, ex deduct. per Vermigl. cons. 182. & 183. atque advertitur sub tit. de alienat. & contract. prohib. disc. 154. cum seqq. præsertim disc. 157. in materia alienationis bonorum prohibitorum, cum similibus; Ac propterea receptam habemus propositionem sub diversis materiis pluries insinuatam, quod quando agitur ad effectum pœnalem quælibet causa, quamvis de stricto jure non vera, nec relevans, sed opinata excusat, quoties non constet de ignorantia verè affectata, quæ potius malitiam, & delictum augere videtur.

Applicando autem ad rem plura concurrere videbantur in hac facti specie malitiam, & dolum omnino excusantia; Primum nempe quod non est expressè in jure determinatum intra quantum tempus dimissio prioris fieri debeat post assequutum posterius incompatible, cum opinio quæ circumfertur super duobus mensibus proveniat ex opinione magis communi ad effectum vacationis primi, ut illud possit provideri, non autem ex jure certo ex deduct. d. disc. 54. ideoque ad hunc alium effectum dici non potest adesse temeritatem, dum non adest positiva contraventio expressæ prohibitionis legis.

Secundò quia ut patet ex eod. disc. 54. obligatio dimittendi primum intrat quando certa, & pacifica sit assequutio secundi cum subsequuto effectu, secus ubi adhuc probabile dubium, vel timor vigeat, ut ad rem adaptari advertebam, stante dicta prætensione, vel opinione, quam habent officiales Datarie super invalida collatione tertii beneficii; Ac propterea omnino certa, & pacifica dici non poterat assequutio parochialis.

Tertiò quia ad hunc effectum pœnalem requiritur etiam perceptio fructuum ex utroque ex relatis per Francef. de intruso q. 6. n. 24. Fagn. in cap. dudum n. 24. de elect. & in cap. quidam de præben. Royas de incompat. p. 3. cap. 7. n. 2. Iquod in hac facti specie non verificabatur, sed potius constabat de sinceritate exclusiva temeritatis, & delicti cum præfata spontanea dimissione re integra, & prius quam ista prætensio excitaretur.

Et quartò demum, quoniam ut patet ex supra deductis duplex in proposito cadebat quæstio disputabilis cum opinionum varietate; Una nempe an licita esset assequutio, & retentio tertii, quando alia duo ad congruam sustentationem non sufficiant; Et altera an hæc prohibitio capiat simplicia beneficia de Jurepatronatus laicorum; Quidquid enim sit de veritate in utraque, quam pro stylo non immorandi in superfluis in hoc responso formiter examinare neglexi; Ubi etiam admittenda sit utraque opinio magis rigorosa, quæ magis recepta videtur ut supra, adhuc dicebam negari non posse; quod dum punctus est in quæstione formiter non decisa, ita, & taliter quod dici valeat omnino sopita, quodque contrarium esset omnino clarum, & certum in jure, id sufficere deberet ad excusationem.

NULLIUS BENEFICII.

Responsum pro veritate suppressis nominibus.

An substineatur permutatio facta coram Ordinario de primo beneficio per eum, qui obtinuit secundum incompatible, quod postea non curat, vel non potest de facto assequi.

S U M M A R I U M.

- 1 Adli series. Non potest coram Ordinario dimitti, vel permutari beneficium vacaturum ob assequutionem alterius reservati.
2 Secus si provisio secundi fiat ab Ordinario uti liberum.
3 Quando intret vacatio primi per assequutionem secundi.
4 De fraudibus, qua desuper fieri solent, ob quas alias dignior reputari debet minus dignus.

D I S C. CXX.

Titius possessor Parochialis minoris, atque in concursu ad aliam meliorem Parochiam vacantem in Regno Neapolitano preelectus, cum expeditis litteris Apostolicis earum executioni se opponeret tam Regis officiales ex eo quod prentenderet de jurepatronatus Regio quam institutus ad Regiam presentationem jam possessor, ac propterea decrevit hanc litem non assumere, atq; opus deferere, ideirco primam Parochialem coram Ordinario permutavit cum alio beneficio, quare Cajus eandem impetravit a Sede Apostolica, atque incertum est ex cujus parte desuper consultus, contra impetrandem pro validitate permutationis respondendum censui, quoniam dispositio regulæ tertiæ Cancellariæ, ac etiam Constitutiones Pauli V. de quibus apud Ubald. dec. 251. super invalida permutatione, vel dimissione coram Ordinario, illum percutit finem, vel effectum ne fraus fiat Datarie, illam privando collatione primi incompatibilis, quod per assequutionem secundi ab eadem collati vacare debet juxta ea quæ habentur supra disc. 54. & in aliis, ac propterea quando collatio secundi incompatibilis fiat per Ordinarium, qui primum ita vacaturum conferre posset ista prohibitio non intrat, quoniam cessat ejus ratio, ut apud Buratt. dec. 242. & apud Orthob. dec. 197. & præsupponitur in d. dec. 251. Ubaldi ideoque cum in hac facti specie dicta ratio cessaret, quoniam vacatio primi incompatibilis eatenus intrat, quatenus secundum obtineatur pacifice, & cum effectu ex deductis eodem disc. 54. & per consequens cum provisio de secundo ex justo impedimento illud negligeret, atque jus, quod competeret, prosequi non curaret, ita ob cessantem rationem prohibitionis censui, quod casus haberet de indubitabili.

Potissimè quia neque cadere poterat, altera ratio, quæ cessante præjudicio, vel fraude Datarie considerari potest, & solet cujusdam turpis mercaturæ, quæ desuper fiat, ita obtinendo commodum utriusque, adeout in concursu ad Parochiales, aliaque beneficia, illi qui alias magis digni ob qualitates personales censendi essent, minus digni reputari debent ob istam mercaturam, quod scilicet alia obtinentes beneficia incompatibilia, ita dimiserint cum pensione, vel permutaverint cum alio comparabili, ut alibi advertitur.

MELEVITANA COMMENDÆ PRO COM. DE HERBESTAYN, CUM COM. DE VALDESTAYN.

Casus decisus per Rotam pro Valdestayn.

De justificatione melioramentorum primæ Commendæ, ut alia obtineri valeat, quando sit necessaria, & quomodo fieri debeat. Et de altero requisito residentie quinquennalis, quando illius necessitas cesset.

S U M M A R I U M.

- 1 Adli series. Antianitas currit à die solutionis passagii.
2 In Commendis attenditur antianitas, in dignitatibus autem benemerentia.

- 4 De objectis inducentibus incapacitatem.
5 De residentia quinquennali, & quod cum causa extuset.
6 De justificatione melioramentorum, de quo tempore adesse debeat.
7 Quomodo in causis hujus Religionis procedi debeat.
8 Declarantur decisiones, & auctoritates requirentes justificationem habitatis de tempore concursus.
9 De casu mixto, in quo non intraret obligatio meliorandi.

D I S C. CXXI.

Vacata Commenda de Giebenix ob promotionem possessoris ad prioratum Bohemæ, atque ad eam concurrentibus dictis Comitibus de Herbestayn, & de Valdestyn, quamvis prior esset extra controversiam magis Antianus, attamen Consilium Ordinarium Melitæ ad favorem alterius pronuntiavit, idemque fecit in altera instantia Consilium Completum, commissaque per Signaturam gratiæ causa in Rota coram Alberгато prædictis sententiis conformes prodierunt resolutiones sub diebus 12. Januarii, & 19. Junii 1671. undè credo quod succumbens acquieverit, ita me ejus Agentibus consulente, dum amplius de causa actum non audivi. Quamvis etenim abstrahendo à præfatis sententiis Religionis, atque considerando solum decisiones Rotaes, earumque rationes, & fundamenta, resolutiones viderentur vel minus probabiles, vel nimium rigorosè insistentes in abhorrita formalitate verborum grammaticali, vel judaico more; Attamen dictæ sententiæ mihi difficultatem inferebant, ut infra.

Non controvertetur itaque in facto major antianitas Comitibus de Herbestayn, utpotè per annum circiter facta computatione à die receptionis post solutionem passagii, ex quo tempore absolutum est antianitatem regulari debere, ut apud Greg. dec. 341. & 499. Duran. dec. 387. & 439. & Duno. dec. 540. & 812. & sæpius. Prout non controvertetur, quod in concursu ad commendas posita concurrentium habitate in aliis requisitis procedatur cum solo ordine antianitatis, dum benemerentia attenditur in dignitatibus, non autem in Commendis, ut apud Duno. zett. sen. dec. 166. & apud alterum Duno. zett. jun. dec. 666. & 997. & habetur supra disc. 68. & 69. & in decisionibus editis in casu de quo eod. disc. 68. in Venusina bajulivatus; Quare dubitandi ratio consistebat in habilitatione habentes majorem antianitatem ex duplici capite, primò nempe ob defectum residentie quinquennalis in prima Commenda, quam possidebat, & secundò, quod non bene justificasset in Lingua de tempore concursus vel smutationis melioramenta primæ Commendæ, ut requiritur ad effectum capacitatis ex statutis sub tit. de Commen. & insinuat d. disc. 68.

Primum objectum in consideratione habitum non fuit, quoniam, & meritò, processum est cum conclusione pariter d. disc. 68. insinuata, quod justa absentia ex causa Reipublicæ Christianæ, & fidei, qualis ius justificabatur cum maxima benemerentia, eam supplet, dum aliud est adesse justam causam, ad effectum excusandi à residentia pro presentia ficta, & aliud est ubi agatur de vera, & personali interestentia pro perceptione distributionum, aliisque similibus effectibus, ut habetur sub tit. de Canonic. ac etiam hoc tit. & alibi.

Prodierunt itaque resolutiones ex defectu alterius requisiti super justificatione melioramentorum, non obstante quod ante factum concursus ipse instetisset deputari commissarios pro illorum recognitione jam sequuta, quodque revera illa adessent postmodum ex relationibus Commissariorum, aliisque legitimis probationibus bene justificata ex eo, quod ad litteram statutorum requireretur eorum justificatio, & approbatio de tempore concursus, & non sufficeret id quod postea subsequutum sit juxta decisiones 293. & 303. p. 7. rec. & apud Duno. zett. dec. 376. & in similibus, quæ deducuntur in decisionibus desuper editis, & præsertim habetur apud Lotther. de benef. lib. 2. q. 15. n. 72. & seqq. super conclusione, ut capacitas requiratur de tempore smutationis, & non sufficiat illa, quæ postea superveniat, allegando etiam in idem dec. 422. & 472. Duran. super puncto, quod non sufficiant justificationes cor. commissariis, nisi illæ sint examinatæ, & approbatæ per Linguam, vel per alios, ad quos ex stabilimento, & stylis Religionis pertinet.

Difficultatem autem mihi non faciebant istæ, ac aliæ similes auctoritates, sed ut præmissum est, mihi eam inferebat.

bat judicium Religionis declaratum cum sententiis utriusque Consilii ordinarii, & Completi, ex eo, quod ita Religio hanc tribuerit ejus statutis interpretationem, sive hanc habeat consuetudinem, vel opinionem, idque potius in Religionibus, & præsertim in ista attendendum videtur, quam id, quod de rigore juris communis, vel pro Juristarum subtilitatibus procedat; quoniam si in omnibus Religionibus receptum est, ut in causis Religiosorum procedi debeat cum religiosa simplicitate, & prout ipsi Religiosi intelligunt ex deductis in sua sede sub tit. de Regular. & alibi multò magis id dicendum est in ista Religione militari, in qua ejus professores militia, & arma sequuntur potius, quam litteras colant, ideoque involvendi non sunt cum legalibus subtilitatibus & superstitionibus ita consequendo vestigia juris civilis circa ea, quæ disponit super militibus illorum temporum diversimodè ab iis, quæ disponuntur in paginis, ex ista ratione militaris simplicitatis. Ac etiam in idem conferre videntur ea quæ habentur sub tit. de camb. & sub tit. de cred. & alibi pluries super modo procedendi in causis mercatorum, & negotiatorum super litteris cambi, aliisque negotiis mercantilibus, ut tractari debeant, ut mercatores intelligunt; non autem ut intelligunt Juristæ, vel Morales, qui, ut plurimum negotia non callent, neque sciunt quid dicant.

Potissimè verò, quia iste intellectus quamvis rigorosus, & merè literalis, probabilem habere videtur rationem resultantem ex eadem militari simplicitate, ut scilicet de ipso tempore concursus, & quando smutatio summarie, ac more militari facienda est, tunc habeantur promptè, & jam admisse justificationis requisitorum, & non attendatur illa possibilis justificatio, quæ offeratur, quamvis revera adfit.

Seclusis autem hujusmodi considerationibus, atque examinando rem in puncto juris tam sententia, quam resolutiones potius probabiles censendæ videntur, modique præfatæ decisiones, & auctoritates, ac aliæ in decisionibus deductæ essent quidem veræ in suis casibus, male autem ad rem applicatæ. Distinguendo siquidem casus; de quibus dicitur decisiones, & auctoritates loquuntur; Unus casus est quando agitur de probationibus non habitatis; alioquinque requisitorum pro admissione ad habitum justitij juxta deducta disc. 32. & seqq. de præem. & de quo loquuntur dictæ decis. Durani, & tunc bene dicitur, quod non sufficit deputatio Commissariorum ad probationes recipiendas minusque sufficiunt eorumdem Comm. steriorum relationes, aliave acta, nisi causa cognita per Linguam, vel alios, ad quos pertinet, examinentur, ac declarentur sufficere, ideoque meritò dicitur actus, qui debet præcedere concessionem habitus tanquam requisitum essentiale, sine quo ille, qui petit habitum, non habet jus petendi, nisi præcedat de natura actus, & per consequens videbatur, quod istæ auctoritates, utpotè diversam rationem habentes non facerent ad rem.

Alter est casus, de quo loquuntur decisiones 376. Duno. zetti 293. & 303. p. 7. rec. 375. p. 4. tom. 3. & aliæ quando concurrunt tunc intrinsecè, ac verè esset incapax, quia nempe esset deb. tor erarii, desineret autem esse debitor postea, quia solveret debitum, vel aliquam gratiosam dilationem haberet, juxta ea, quæ habentur in Melevitana Pensionis disc. 89. tit. de Pens. & tunc pariter id bene procedit, quoniam subsequens habitatio retrotrahitur in præjudicium tertii, cui de tempore concursus, vel smutationis jus quesitum fuit ob incapacitatem emuli, & hoc est quod dicit Lotther. d. q. 15. l. 2. n. 72. & seqq.

Tertius verò est casus noster, quod verè, & intrinsecè concurrere sit habilis, quia fecerit melioramenta, eaque etiam probaverit, sed casus prebeat, quod non sint exhibita coram illis officialibus, ad quos pertinet; Et tunc verè inhabilitas adesse non dicitur, cum in effectu adimpletum sit requisitum meliorationis, subsequens autem exhibitio non continet actum novum, vel novum implementum remotivum obstaculi, ut est in casu solutionis debiti, quod revera extabat, sed potius esset clarior apertura ejus quod iam aderat, & latebat ad text. in l. adeo, §. cum enim grana, ff. de acquir. rer. dom. cum ijs, quæ habemus in hac materia beneficii, circa provisionem in forma dignum, quoniam si subsequenti examine detegitur dignus, obtinere dicitur provisionem perfectam ab initio, & si detegitur indignus, nunquam fuit provisus, ideoque non bene huic casui adaptantur ea, quæ habentur de duobus casibus præcedentibus, & præsertim in secundo, in quo verè, & realiter tunc adesse dicitur incapacitas, quæ postea tollitur tanquam per curationem plagæ, quæ jam aderat.

Ac propterea si fiat concursus ad beneficium, pro quo necessarius est clericatus, qui revera non adfit, vel adfit insufficientis puta, quia urgeat obstaculum irregularitatis, tunc attenditur tempus concursus, & non suffragatur in præjudicium tertii concurrentis superventa capacitas per assequutionem clericatus, vel dispensationis irregularitatis, sed si revera concurrere sit clericus, & capax, non habeat autem promptas bullas, vel alias justificationes clericatus, qui postea reverè justificetur, non exinde inferendum venit ad inhabilitatem, quoniam hæc revera adesse non dicitur, neque illam inducit subsequens justificatio, quæ solum aperit id, quod revera aderat juxta text. in d. l. adeo de acq. rer. dom.

Ponderabam propterea, quod non versaremur in casu statutorum, sed potius in casu omisso, vel mixto non cadente sub statutis dupliciter, Primo quia Commenda non esset ordinis militum justitiæ, sed potius fratrum Capellanorum, & per consequens cum statuta loquantur de illis, qui cupiunt meliorari de alia Commenda, intelligendi sunt de Commenda simili, juxta operationem verbi alius, quod denotat similitudinem ex collect. per Barbof. d. d. 26. cum vulgaribus; Ac propterea si Ecclesiæ statutum disponat, ut provisus de Canonicatu non possit optare alium Canonicatum meliorem, nisi primum melioraverit aliquis autem obtineat in ea Ecclesia Capellaniam, vel portionem, deindeque concurrat ad assequutionem Canonicatus non videtur, quod sibi obstare debeat d. statutum, quod loquitur de transitu ab uno beneficio ad alterum ejusdem generis, vel qualitatis.

Et secundò magis, quia hujusmodi statuta intelligenda videntur de illis Commendis, quæ obtineantur ex prærogativa antianitatis, absque alio onere, adeout obtinens favore dicatur causam lucrativam, secus autem quando obtineatur ex causa onerosa, & respectiva, ut probari videtur ex iis, quæ habentur in alia Melevitana Commendæ hoc eod. tit. disc. 117. occasione agendi de compatibilitate Commendæ cum Dignitate Priorali dum istam Commendam extra ordinem militum justitiæ, utpotè ordinis Capellanorum obtinuerat ex eo, quod proprio sumptu, & labore cum magnis incommodis, & periculis illam recuperaverat à manibus Hæreticorum; Sed quamvis hæc motiva deducantur, sub silentio tamen in decisionibus involvuntur, neque per Scribentes in contrarium adæquata responsio dabatur, ac propterea non videbatur, quod mererentur negligi, nisi ex dicto motivo deferendi judicio Religionis.

TUSCULANA FRUCTUUM PRO FRANCISCO VIGNATO CUM ALPHONSO.

Responsum pro veritate.

Quinam fructus, & emolumenta pertineant ad coadjutorem, & qui ad coadjutum.

S U M M A R I U M.

- 1 Adli series. Quæ sint emolumenta particularia necessaria, & quæ voluntaria.
2 An facula, & Candelæ sint voluntariæ, vel necessariæ.
3 Quid de emolumentis Missæ cantatæ.

D I S C. CXXII.

IN Tusculana Civitate nullæ adfunt Parochiæ distinctæ sed ipsa Cathedralis est unica Parochia universalis, ideoque habitualis cura residet penes ipsum Episcopum, & Capitulum juxta frequentem usum aliarum scilicet Civitatum, peneque generalem Hispaniarum, exercitium verò curæ residet penes Archipresbyterum, ejusque Vicarium, vel adjutores; Cumque inter jura parochialia præcipuum sit illud funerandi, idcirco cadavera sepelliuntur in Cathedrali, vel in alia Ecclesia, quæ ab ea dependeat cum interventu Capituli, atque pro sepulturæ emolumento, vel jure solvuntur bajoc. 74. exceptis pueris, pro quibus solvitur medietas; Ac etiam solvi solet quoddam emolumentum pro missa solemnè, seu cantata super cadavere, super quo juxta Ecclesiasticum Riturum tenentur accensæ faculæ, & candelæ.

delæ cereæ, quarum reliquæ remanent in ipsa Ecclesia ad commodum Capituli.

Cum autem Franciscus Vignatus Canonicus dictæ Ecclesiæ ratione ejus gravis ætatis obtinisset à Sanctissimo sibi dari in coadjutorem Alphonsum cum futura successione injuncta coadjutori obligatione absente coadjuto explendi omnia quæ ipsi incumbere, adeo si ex ejus culpa, vel negligentia, aut omissione coadjutus aliquid amitteret ex fructibus, redditibus ac proventibus certis, ac etiam ex distributionibus quotidianis Canonicatus, & Præbendæ, quos omnes Franciscus sibi ad vitam reservavit, Coadjutus de suo rescire teneretur, cum ejusdem obligatione solvendi onera Seminarii, ac trirremium, & spolii ex fructibus incertis dicti Canonicatus, & Præbendæ.

Hinc dubitari contigit, ad quem pertineant dicta emolumenta, quæ solvuntur pro jure sepulturæ, ac etiam obveniunt ex missa cantata præfente cadavere, & ex dictis faculis, & candelis, an scilicet dicenda essent incerta quæ pertinerent ad coadjutorem, vel potius conversò pertinerent ad coadjutum atque desuper ex parte coadjuti consultus.

Quatenus pertinet ad dictos bajoc. 75. qui solvuntur pro jure sepulturæ pro ipso coadjuto censui sine dubio respondendum, quoniam istud non est emolumentum voluntarium, & incertum, sed necessarium, cum jus sepulturæ sit merè parochiale, ideoque ejus emolumenta sunt necessaria, dum jus parochiale in ista reciproca necessitate consistit ex plene deductis in his terminis juris furerandi per Rot. decis. 348. p. 11. rec. & habetur sub tit. de Paroch. disc. 23. 27. & 28. & 38. ac etiam sub tit. de jurepatr. disc. 10. ubi quod aliud est agere de fructibus certis ad effectum regulæ de valore pro solutione annatæ, aliud verò ad alios effectus; Potissimè quia ad favorem coadjuti reservata fuerunt quoque distributiones quotidianæ, quæ dici non possunt fructus certi; Ideoque dicebam, quod sub incertorum nomine venirent solum illæ oblationes, & emolumenta, quæ proveniant ex voluntaria devotione, vel arbitrio, ex auctoritatibus deductis disc. disc. 10. de jurepatr. ubi concordantes.

Quo verò ad faculas, & candelas, dixi quod aut agitur de illis, quæ distribuuntur singulis Canonicis, & Clericis pro honorificentia Partium, ac majori decore funeris, sive pro quadam recognitione laboris personalis eorum, qui in funere interveniunt; Et tunc isto essent emolumenta omnino incerta, quæ cedere debent ad commodum Coadjutoris, dum possunt partes nolle adhibere istam majorem honorificentiam, vel istum sumptum facere. Aut verò agitur de illis faculis, quæ pro Ecclesiastico ritu apponuntur circa cadaver, atque de jure remanent penes ipsam Ecclesiam parochialem, & ubi funus fiat in alia Ecclesia, penes quam remaneant, ex eis debeatur quarta Parocho, ex iis, quæ pariter deducta habentur d. tit. de Paroch. disc. 12. & disc. 25. ac etiam ad rem disc. 28. ubi de distinctione inter emolumenta jure parochi, & emolumenta merè voluntaria; Ac etiam in his terminis specialibus participationis cereæ cum dicta distinctione sub tit. de Canon. & Capit. disc. 18. præsertim n. 8. & 11. per tot. Ideoque ex eadem ratione, de qua supra in emolumentis pecuniariis debentur coadjuto potius, quam coadjutori: In Ecclesia enim de qua agitur dicto disc. 28. de Paroch. illa beneficia sunt pinguis gravari solita etiam notabilibus pensionibus, & tamen omnia emolumenta consistunt in his juribus parochialibus ratione sepulturæ.

Demum, quoad tertium punctum emolumentorum ratione Missæ solemnæ, vel cantatæ dixi, quod resolutio pendebat à natura, seu qualitate functionis: Si enim esset præcisè necessaria, adeo ut partes invitæ ad hujus emolumenti solutionem teneantur, & tunc intraret idem, quod de aliis emolumentis sepulturæ dictum est: Si verò ad honorificentiam pro majori devotione, adeo ut possent partes sumptum non facere; Et tunc dixi videri, quod esset emolumentum verè incertum ex sola ratione laboris personalis, non autem ex præcisè ratione Canonicatus, quod cedat commo coadjutoris, ideoque decisio pendet ex circumstantiis facti.

TUDEN. COADJUTORIÆ PRO JO: DE HEREDIA.

Consilium pro veritate.

An substineatur gratia coadjutorie in vim consensus præstiti per Procuratorem coadjuti, postquam iste mandatum revocaverat.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
2 Attenditur tempus gratiæ, ut tunc firmum sit mandatum & non attenditur consensus præcedenter præstitus.
3 De invaliditate actus ob excessos fines mandati.

D I S C. CXXIII.

Alphonfus Moscosius Cantor Ecclesiæ Tuden. de mense Octobris 1670. constituit Procuratorem Petrum in Curia morantem ad consentiendum coadjutorie ad favorem Joannis, dummodo iste gravatus remaneret post factum casum successione annua pensione ducatorum Camera triginta duorum ad favorem duorum ejus nepotum Sub die autem 21. Februarii sequentis mandatum prædictum amplissimè revocavit, aliudque dedit ad consentiendum coadjutorie ad favorem unius ex dictis nepotibus, atque revocatio intimata fuit Petro in Curia de mense Aprilis, qui eadem die alium substituerat Procuratorem, qui curavit de mense Junij sequentis in vim consensus præstiti in dicto mense Aprilis penes Notarium signari gratiam ad favorem Joannis, ex cujus parte consultus, an gratia esset sustentabilis, adeo ut expediret, necne procedere ad expeditionem litterarum; Respondi non expedire, sed abstinendum fore ex eo quod gratia non videretur sustentabilis ex duplici fundamento, Primò nempe revocationis mandati re integra ante signatam supplicationem, de cujus tempore opus est, ut mandatum extet, quamvis revocatio intimata, vel notificata non esset procuratori, cum ista notificatio percutiat diversum effectum refectionis expensarum, non autem substantiam gratiæ, nil obstante consensu præstito in manibus Notarii; Tum quia etiam de eo tempore mandatum revocatum erat juxta præmissam facti feriem. Tum etiam quia hodiè non est in usu hæc species consensus, de quo loquuntur Paris. & Lotther. ac alii Beneficialistæ, cum attendatur solum ille consensus formalis, qui præstat in Cancellaria post signatam supplicationem, & non antea, ut advertebat supra disc. 38. & 42. & alibi multò magis dum etiam notificatio accessit ipsi procuratori, quamvis facta non esset substitutio ab eo, utpotè ignoto, potissimè ob non modicam suspicionem fraudis, dum substitutio facta erat eadem die notificationis.

Et secundò ob excessos fines mandati circa reservationem pensionis ex nunc, adeo ut etiam ipse coadjutus illa gravatus remaneret præter ejus intentionem, quæ fuit gravandi coadjutorem quando sequuta ejus morte ipse obtineret beneficium, quod poterat non sequi ob coadjutoris præmorientiam naturalem, vel civilem, & per consequens defectus erat in parte substantiali, adeo ut dici non posset supplementus ab illa verisimili voluntate mandantis, quæ hunc defectum sanare solet in iis, quæ sunt necessaria, vel utilia, seu connaturalia, & consequutiva pro executione, & implemento mandati, ut in suis sedibus pluries advertitur.

BARCHINONEN. VICARIÆ PRO BERNARDO MASFERRER CUM JO: BAPTISTA CORIA

Casus, credo, resolutus per Rotam pro Bernardo.

An & quando sub mandato generali, quod alicui per absentem datum sit, veniat facultas præsentandi, vel nominandi beneficia, ut propterea nominationi jam factæ per Procuratorem non obstet præsentatio diversa facta per mandantem.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
2 De legitimo contradicere.

Quod

- 3 Quod ex mandato dato ad conferendum non inferatur ad præsentandum.
4 Procedendum est cum distinctione casuum, & quando dicta conclusio procedat.
5 De applicatione ad casum.
6 Quod ad hunc effectum attendi debeat substantia voluntatis, & identitas rationis.

D I S C. CXXIV.

Provisus in Curia Jacobus Clement de Archidiaconatu majori Cathedralis Barchiconæ, amplissimum dedit mandatum fratri Jo: Antonio Clementi existenti in partibus ad capiendam possessionem Archidiaconatus, & annexorum, necnon exigendum omnes fructus, & emolumenta, & conferendum omnia beneficia, & Capellanias, quarum collatio, & presentatio, & alia quæcumque dispositio ratione dictæ dignitatis competat cum clausula quidquid ipse constitutus facere posset, si esset præfens, etiam si talia forent, quæ mandatum exigerent magis speciale, ac individuum mentionem; Cujus mandati vigore dictus Procurator possessionem dignitatis adeptus est, aliaque pro ejus executione oportuna gessit; Cum itaque in mense reservato vacasset Vicaria Ecclesiæ Parochialis S. Mariæ de Prato unita dignitatibus Archidiaconatus, & Persentoriarum dictæ Cathedralis, Persentor præfens, & dictus Procurator Archidiaconi absentis coram Ordinario præsentavit Bernardum, qui approbatus ab examinatore Synodalibus cum ejusdem Ordinarii solitis testimonialibus obtinuit provisionem Apostolicam executioni ab eodem Ordinario demandatam, sed Joannes Baptista cum narrativa quod prædicti Archidiaconus, & Persentor essent discordes, obta ab Archidiacono adhuc præfente in Curia presentatione Vicarium impetravit cum derogatione juris alterius habentis jus præsentandi, vel nominandi cum clausula dummodo non sit alteri jus quæsitum, sed Ordinarius, cui litteræ in forma dignum erant directæ, executionem denegavit, undè interposita per Joannem Baptistam appellatio, & commissa causa in Rota coram Calatajù, & dato dubio, an ejus litteræ sint exequendæ, eoque proposito de mense Junii 1675. probabiliter credo, quod negativa prodierit resolutio, dum post unicum informationem, seu responsum juris actoris, amplius de causa actum non audivi.

Ita etenim, etiam cum sensu veritatis, respondendum fore dicebam ex sola ratione ordinis, absque necessitate assumendi inspectionem in meritis negotii principalis, quoniam cum Bernardus esset etiam provisor Apostolicus ad eandem presentationem, vel nominationem, imò pinguius, cum haberet illam utriusque, & esset possessor, inspectio autem, an Procurator haberet, necne hanc facultatem, esset altioris indaginis, atque exigeret formalem declarationem, potissimè ob clausulam, dummodo alteri non sit jus quæsitum, ita citra omne dubium videbatur, quod possessor esset legitimus contradicere ad impediendum processum executionum, quod ad effectum resolutionis dubii sufficiebat.

Verùm etiam in meritis dicebam justitiam assistere primo provisor, & possessori utpotè nominato ab omnibus, ad quos ad præscriptum Bullæ Pianæ spectabat nominatio, Et quoniam Scribentes pro actore fundamentum constituebant in auctoritatibus Castren. conf. 361. lib. 1. in nov. quod laudatur per Fælin. in cap. cum Bertoldus num. 29. de re jud. Lambert. lib. 2. p. 1. q. 4. art. 3. n. 9. & 10. Garz. p. 1. c. 6. n. 33. & seqq. & c. 8. n. 83. & seqq. Gonzal. ad reg. 8. glof. 16. nu. 11.

apud quos habetur distinctio inter mandatum datum à lege, & datum ab homine, ut priori casu latius, in posteriori autem strictius procedatur Sbrozz. de off. Vicar. lib. 1. qu. 65. & lib. 2. q. 70. & 111. quodque propterea dum mandatum loquebatur de collatione, trahi non poterat ad presentationem, quæ est, quid diversum; Hinc repetebam consuetum intercalare, adeo frequenter decantari solitum, quod scilicet ea, quæ apud allegatos habentur, sunt in suis casibus vera, fallacia verò erat in applicatione, pro cujus oportuna regulatione recurrendum esse advertebam ad solam sacram anchoram distinctionis casuum, quorum primus est quando agitur de illo mandato, quod Præfatus habens ordinariam, & quasi Episcopalem jurisdictionem, tribuat ejus Vicario Generali super cognitione causarum, & exercitio dictæ jurisdictionis etiam quoad collationem beneficiorum, ut Episcopi, alique Prælati absentes, vel absenturi facere solent, an scilicet sub hoc mandato veniat ista facultas presentandi, vel nominandi, atque de isto Card. de Luca Lib. XII.

su loquuntur Lambert. & Rocch. & alii reassumpti per Sbrozz. ubi supra; Idque aliquam habere potuit rationem, quod scilicet Vicario demandata censeatur ea, quæ sunt jurisdictionis, & quodammodo convenienti officio, non autem alia; Et nihilominus etiam isto casu id limitatur, quando adsint illa verba quæ continentur in mandato Procurat. de quo agitur, ex relatis per Sbrozz. d. qu. 65. lib. 1. & per Garz. d. p. 5. cap. 8. n. 68. cum plur. apud quem concordantes.

Alter casus est ubi agatur de appaltu seu arrendamento fructuum, & emolumentorum beneficii an scilicet sub eo veniat jus presentandi, & de isto casu loquitur Castren. ubi supra, cum quo pertranseunt alii supra recentiti, qui in contrarium allegabantur, istoque casu intrat ratio, quod incongruum est, ut sub appaltu, vel arrendamento fructuum veniant hujusmodi jura conferendi, vel presentandi: Ac propterea idem Castren. in princ. advertit, quod facultas conferendi beneficia potius referenda est errori.

Tertius est casus quando provisor de Episcopatu vel de alia dignitate det mandatum amplum super Episcopatu, vel dignitatis administratione, sibi autem competat aliquod jus presentandi: vel nominandi ex persona propria independenter ab Episcopatu vel alia dignitate, puta ex jure patronatus gentilitio vel hæreditario, aut consimili jure, quod ipse possideat; Et tunc rectè procedere dicebam id quod ex dictis auctoritatibus per Scribentes in contrarium deducebatur, ut sub tali mandato quantumvis amplo hoc jus presentandi non veniret, quodque à facultate conferendi ad aliam facultatem inferri posset.

In nullo ex his casibus versari dicebam, quoniam mandatum continebat ut supra facultatem conferendi beneficia, quorum collatio, & presentatio, & quælibet alia dispositio dignitati annexa esset, igitur non erat restrictum ad solam collationem, sed in verbis continebat etiam presentationem, & quamlibet aliam dispositionem ratione dignitatis, ideoque ubi etiam cum formalitate verborum procedendum esset adhuc mandatum aderat.

Cæterum repetebam aliud pariter nimium frequentè, sed semper utiliter, & oportune decantari solitum intercalare, quod immorandum non est in cortice, ac formalitate verborum more grammaticorum, sed in substantia veritatis desumenda ex circumstantiis facti, ac istius tota massa, dum non agitur de questione juris, sed facti, & voluntatis, istaque attenda res videbatur clara, quod scilicet cum ageretur de noviter provisor dignitate, ignaro quænam jura eidem dignitati annexa essent, stante ejus adeo remota absentia, ita providere voluit, ut procurator ejus vice explicaret omnia ea quæ sibi præfenti incumbere, ne aliàs ob lapsum temporis amitteretur; Ideoque si dedit id quod magis nempe facultatem conferendi, multò magis censetur id dedisse id quod minus, dum eadem assistit ratio, nullumque dignoscitur discrimen, ac propterea reflectendo ad solam veritatem, credebam quod justitia assisteret Bernardo primo provisor.

ULIXBONEN. BENEFICII

PRO HIERONYMO COSTA BRANDANO

Responsum pro veritate.

De regula de viginti, sive de infirmis resignantibus, an locum habeat, si resignans de tempore resignationis esset in statu valido, supervenerit autem obitus opinare.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
2 Quod questio intrat antiquis temporibus, non autem nunc, & de ratione.
3 Quando inspicere debeat an verificetur, necne fraus, ob quam lex aliquid statuit.
4 An ista regula habeat locum in resignatione officiorum vacabilium, & similibus remissivè.
5 Quod de æquitate nova provisor videatur debita resignatio.

Cum facta per Franciscum in statu valido existentem dimissione beneficii ad favorem Hieronymi nepotis calus dedisset ejus obitum infra viginti dies ex inopinato morbo retentionis urinæ, consultus fui ex parte Hieronymi resignatarii, an exinde ejus gratia corrueat per regulam de viginti, sive de infirmis resignantibus, quasi quod ista intrare non deberet tamquam ex cessante ejus causa vel ratione fraudis.

Respondi contra quæstiones super hac regula disputatæ per Rebuff. & Gomef. aliosque antiquos beneficalistas hodiè sublata remanent per regulam Clem. VII. ob additionem illorum verborum dum esset sanus signanter &c. ut apud Paris. de resignat. li. 12. qu. 6. num. 5. & seqq. cum quo tanquam in re plana procedit Lotter. lib. 3. qu. 15. num. fin. talisque est praxis, ideoque modernus Tondut. in quest. benefical. qui proficitur multa colligere in materia istius regulæ, istam dubitandi rationem merito non deducit.

Ut enim sub diversis materiis præsertim verò disc. 1. de feud. advertitur, atque cum plerisque exemplis comprobatur, tunc intrat hæc inspectio fraudis, ac respectivè bonæ fidei, & sinceritatis, quando lex aliquid disponit limitatè ad causam vel rationem fraudis in cuius casu ita disponere voluit, vel quando legis dispositio percipiat casum, vel materiam diversam, præterdatur autem illam extendi ad alium casum, vel materiam ob identitatem rationis, puta ad rem, quia hujus regulæ dispositio trahi velit ad resignationem officiorum juxta casum de quo disc. 6. de Regal. cum similibus, quoniam tunc inspicitur debet an verificetur ratio, & an adsit fraus consilii; Sed quando lex cujus natura est adaptari ad ea quæ frequentius accidunt, edocta ab experientia de fraudibus, istisque occurrere volens, aliquid generaliter, ac indefinitè statuit, certamque formam præscribit, tunc spectandum non est, an in quocumque casu verificetur illa ratio quæ ipsam movit ad ita statuendum, quoniam talis ratio fuit causam impulsiva, ita generaliter statueretur juxta exemplum formæ præscriptæ in testamentis ordinandis, cum aliis ponderatis eod. disc. 1. de feud. ac etiam disc. 87. hoc cod. tit. super puncto an & quando attendi debeat æquipollentia cum similibus.

Quamvis autem de stricta, & rigorosa juris censura hæc ita procederet adeout vacatio regulatur ex persona resignantis perinde ac si verè actus resignationis nullatenus esset sequutus, ut supra disc. 34. & in aliis; Dicebam tamen quod ex quadam lege congruentiæ, & honestatis Dataria deberet hunc resignatarium providere, illumque aliis præsupponebat, ex facti circumstantiis constaret de bona fide, atque abesset illa fraus, cujus præsumptioni hæc regula innixa est, ducto argumento à regula de subrogandis colligantibus; Ac etiam ab iis quæ disc. 3. & seq. & disc. 12. & alibi habentur de renovatione debita ex æquitate ratione conjunctionis, vel melioramentorum cum similibus habita præsertim consideratione expensarum à resignatario passarum in expeditione.

LAUDEN. INDULTI

PRO CARDINALI VIDONIO

Responsum pro veritate.

An Episcopus possessor Ecclesiæ in qua Cardinalis habeat indultum conferendi beneficia reservata, possit acceptare alternativam in præjudicium indultarii.

SUMMARIUM.

- 1. Causæ quæstionis.
2. Quid importet alternativa.
3. Caput solum beneficia ad liberam collationem Episcopi.
4. Non caput ea quæ divisa inter Episcopum, & alium collationem.
5. Quid a regula excipiuntur Cardinales, & quid alternativam operetur.

Dimissa per Cardinalem Vidonium Ecclesia Lauden. cum retentione indulti Cardinalitii conferendi beneficia reservata, orta est dubitatio an Episcopus, qui de illa provifus esset, acceptare posset alternativam in præjudicium indultarii qui loco octo, sex haberet menses, atque desuper ex parte ejusdem Cardinalis pro veritate consultus, respondi quod pro mea noticia casus non videbatur adhuc sub formalis disputationis trutina positus, neque Beneficialistæ ad illum descendebant, crederem tamen respondendum esse negativè ex pluribus.

Primò quia alternativa aliud non continet, nisi quemdam contractum, qui fiat inter Papam, & Ordinarium sub futura eventualitate reciproca lucris, & damni, quod scilicet Papa dat Episcopo residenti duos ex suis octo mensibus; & è conversò Episcopus non residens admittit duos ex suis quatuor, quos lucratur Papa, qui ita obtinebit decem menses, Gonzal. ad reg. 8. gl. 43. n. 106. & seq. com aliis supra disc. 93. Et est in materia beneficali notorium: Ideòque iste contractus verificari potest inter duos æquè Dominos, & possessores ejusdem juris; Et per consequens cum Papa in casu indulti nihil possideat, non habeat de quo disponere.

Secundò quia alternativa capit solum in beneficiis liberæ collationis adeout non capiat ea beneficia, in quibus adfit mixtura alterius collatoris, ex relatis supra disc. 17. & 93 ubi alleganter Gonzal. Lotther. Garz. & alii beneficalistæ, ac Rotæ decisives, Ideoque cum in beneficiis octo mensium adfit alter collator, qui non est in contractu, idcirco hæc beneficia non possunt cadere subalternativa.

Tertiò in idem quia alternativa non intrat ubi inter Episcopum, & alium collatorem facta sit divisio per menses vel hebdomadas, vel dies, ex relatis per Gonzal. ad reg. 8. gl. 45. n. 49. & seqq. & confert nimium ad rem id, quod ab eodem dicitur n. 55. quod scilicet ad effectum alternativæ, verificari debet libertas conferendi in utroque, nempe in Papa, & in Episcopo; Ideoque cum inter Episcopum & Indultarium adfit divisio per menses, atque non verificetur utrumque extremum inter Papam, & Episcopum, ut eorum quilibet habeat liberam collationem, idcirco intrare non potest alternativa; Dum revera omnes Beneficalistæ loquuntur cum hoc præsupposito, quod Papa habeat liberam collationem in octo mensibus, ideoque concedat id, quod est suum, ita se privando ea majori facultate, quem habet, ac propterea non datur nisi inter Papam, & Episcopum Gonzal. gl. 58. n. 40.

Et quartò demum quia sicuti regula octava excipit Cardinales qui ea non comprehenduntur, ita eos eadem regula afficere non potest in parte accessoria; ut in specie Gonzal. ad dictam reg. gl. 24. n. 71. & alibi; Et in summa omnes concordant, quod alternativa aliud non agat, nisi removere obstaculum, quod solum vigeat quoad Papam, quod in præfenti dici non potest; Ac propterea quod casus esset ita planus, quod ad rationem dubitandi DD. non descendat, cum solum in proposito indulti Cardinalium beneficalistæ disputent, an alternativa sit compatibilis cum indulto ex relatis per Gonzal. & Germon. & alios, non autem de hoc dubitant quia casus videtur indubitabilis.

CAMERINEN. CANONICATUS

PRO CAROLO DE JUVENIBUS.

Responsum pro veritate.

An dicatur simoniaca resignatio beneficii ex eo, quod conjuncti resignatarii provideant resignantem de eius sustentatione, quam aliàs ex beneficio resignato obtinebat.

SUMMARIUM.

- 1. FAdi series.
2. Ad simoniam requiritur pactum, & quomodo id procedat.
3. An & quando liceat dare aliqui d. resignanti, ut sequatur resignatio.
4. Quando liceat dare aliqui d. ingressuro in Religionem, ut ingrediatur.

Atten.

- 5. Attenditur modus, cum quo fiat actus.
6. Valeat donatio ad præcisum effectum suscipiendi sacros Ordines, & non aliàs.
7. An patronatus præsentare possit donatarium, ut ita liberet se ab onere.

DISC. CXXVII.

Cum Nicolaus de Juvenibus possideret Canonicatum in Ecclesia Collegiata D. Matthæi de Platea Oppidi Mathelicæ, atque ex sui animi motu decrevisset illum renunciare ad favorem Caroli etiam de Juvenibus nepotis, vel pronepotis, non posset autem hanc voluntatem conjunctis patefactam ad effectum deducere, eo quia ad eisdem Canonicatus titulum promotus erat ad sacros ordines, atque non habebat aliunde vivere; Ninc præfati Caroli Mater, duos fratres, & patruus, seu alius conjunctus, publicè, & palam per publicum instrumentum coram præfati loci Vicario foraneo donavit Nicolao ad dictam resignationem faciendam, & effectuandam, atque ut Carolus Canonicatum obtinere posset tot bona, quorum redditus pro sufficienti sustentatione, vel patrimonio sufficienter, sub ea lege, ut hæc donatio intelligeretur facta ad vitam tantum dicti Nicolai, quinimò donec fuisset provifus de aliquo sufficienti beneficio, cujus pacifica possessio adeptæ, adeout fructus ex eis liberè percipere valeat, donatio in totum, vel pro rata ipso jure resolveretur, atque invalida, & infecta esset; Cumque postmodum sequita esset resignatio, ac desuper expedite fuissent litteræ Apostolicæ, super earum executione per Ordinarium excitata fuit difficultas, an aliquod adesset Simonia vitium; Dubitandi rationem principaliter præsentibus illis verbis donationis sub infra scriptis conditionibus, & declarationibus &c. & aliis &c. ibi; Salvis tamen infra dicendis, & non aliàs &c. quasi quod ista verba continerent pactum præcisum. Quoniam licet simonia essentialiter requisitum sit pactum seu conventio, & ex qua formalitatem recipit, ad communiter notata in cap. veniens de testam. Mohed. decis. 1. de Simon. Gregor. decis. 517. num. 31. dec. 93. num. 6. & 7. part. 4. rec. tom. 2. Bich. dec. 482. nu. 11. & in aliis pluries atque advertitur supra disc. 36. & 70. & in aliis; Nihilominus opus non est, ut pactum sit explicitum, cum sufficiat etiam implicitum, ac virtuale, nè aliàs detur ansa illam committendi impunè, ad communiter notata per Doctores in cap. quæsitum de rer. permut. præsertim, Anchar. num. 2. & 3. Cardin. n. 2. Pasqualig. qu. moral. cent. 4. qu. 376. nu. 5. Coccin. dec. 1508. n. 12.

His tamen non obstantibus probabilius videri dixi nullam adesse simoniae labem: Omissa enim inspectione, an id quod per resignatarii conjuncto, ipso incio, & non consentiente resignanti detur pro resignatione obtinenda, importet necnè simoniam, & in quo verior videtur affirmativa pro nullitate actus, ex deductis, apud Majol. de irregular. lib. 5. cap. 45. n. 2. & Paris. de resignat. lib. 14. q. 7. n. 37. & seqq. suffragante tali ignorantia resignatarii pro evitandis pœnis, non autem pro validitate actus; potissimè quia ista ignorantia videtur nimium iuverisimilis, & potius crassa, vel affectata, per quam lata via fraudibus aperiretur. Attamen non videbatur esse in casu ex natura, seu qualitate actus, quoniam donationis contextus ostendebat quod donatio bonorum facta non erat principaliter pro præmio resignationis: adeout verificetur propriè illa commutatio rei spiritualis cum temporali, & qua consistit simonia, sed principaliter facta erat ad facilitandum actum quem sponte sua, & ex motivo sanguinis, & affectionis, conjunctus ad favorem conjuncti facere volebat; sed ob paupertatem impediatur; Ac propterea non fuit dare præmium, vel commutationem actus spiritualis, & tanquam implicitum pretium impliciti contractus emptionis, & venditionis; sed solum fuit tollere impedimentum, ac removere obstaculum, ut sequeretur ille actus, quem possessor beneficii, quando aliunde provifus fuisset, liberè, ac spontè fecisset, ad instar eorum, quæ de removendis vexationum obstaculis, & impedimentis habentur apud Fagnan. in cap. Non sine num. 7. de arbitr. cess. lib. 2. cap. 35. dub. 18. n. 100. latè post alios Castropal. tract. 17. disp. 3. de Simon. punct. 20. & advertitur supra disc. 70. n. 12. & seqq.

Clarius quoniam resignans nihil penitus obtinuit, ad quo disponeri posset, vel ad ejus hæredes transmittere, dum donatio limitata fuit ad solam ejus vitam, & in solis fructibus; Quinimò quod magis fuit restricta ad ipsam causam, quæ etiam ipso vivente cessante, ipsa donatio cessare debebat.

bat, cum provifione scilicet in toto vel in parte, & pro rata aliunde obtentura ex obtentione beneficiorum, & aliis æquipollentibus, quæ potuissent sequi ad dies, adeout donatio nullum haberet effectum, nullumque pareret commodum resignanti, unde parere dicebam, quod habuit solum dictum honestum finem tollendi obstaculum, atque tollendi impedimentum faciendi id, quod aliàs jam in animo habebat facere.

Hinc si quis habeat animum ingrediendi Religionem, atque in ea proficendi spontè sua, facere autem non posset ob aliquas expensas, quæ desuper necessariæ essent, sive ob debita, quibus premeretur, vel ob aliud impedimentum, illi verò quorum interfit ingressum, ac professionem sequi ob consequentias exinde resultantis, vacationis beneficiorum assequendorum, puta quia de jure patronatus; aut vacationis pensionum ecclesiasticorum, seu feudorum, & majoratum, dent pecuniam ad id necessariam, non ex pacto, quod sit causa principalis, & præfata ingressus, & Religionis, sed ex alio fine, atque pro removendo impedimento sive obstaculo, quod impediabat actum aliàs faciendum, subministrant ea, quæ desuper necessaria essent, tunc verius videtur nullam adesse simoniam, quamvis ista adesse dicatur quando aliquid detur pro susceptione habitus monastici, vel pro professione, ad text. in cap. Veniens de simonia: atque declarando deducta per Rotam dec. 187. par. 13. rec. advertitur sub tit. de regal. disc. 47. ac etiam disc. 48. ubi commodius auctoritates, & rationes videri possunt.

Observabam quoque quod nimium bonam fidem, ac sinceritatem comprobaret modus tentus in hac donatione quod scilicet publicè, & palam facta esset coram Vicario foraneo, non quidem, ut id salvaret simoniacam labem, quando illa revera adesset, sed ut dignosceretur sinceritas actus, quodque resignans motus non fuit ad resignandum principaliter ex causa hujus donationis, tanquam pro præmio, & commutatione, dum nihil ut supra acquirerebat, sed cupiens resignationem facere ex gratuito sanguinis, & benevolentia motivo acceptavit dictam provifionem tanquam remotivam impedimenti, ut supra.

Neque obstare dixi verba superius ponderata denotantia præcisum animum faciendi actum ad dictum finem, seu effectum, quoniam stant benè simul, ut actus fiat ad certum effectum, sine quo factus non fuisset ex parte tertii donatoris; Et tamen quod ille non fuerit causa præfata, & principalis resignationis beneficii, sed solum causativa pro remotione obstaculi, ut supra juxta quotidianam praxim, quam habemus in donationibus, quæ fiant promovendis ad sacros ordines præcisè, ac limitatè in illam causam, & sub ea conditione & non aliàs, adeout ordinibus non susceptis habeatur pro infecta, juxta casum de quo agitur sub tit. de donat. disc. 11. Sed non per hoc dici potest adesse simoniam qualis absque dubio adesset si donatio facta esset principaliter pro susceptione sacrorum ordinum, quoniam dicitur facta ad alium finem licitum, & honestum cum præsupposito, quod ordinandus aliàs vellet liberè, ac spontè ordines suscipere, sed non posset quia non esset provifus de sufficienti patrimonio, & hic videbatur casus.

Ubi etenim possessor beneficii habuisset in animo commutare rem spiritualem cum temporali, sollicitus fuisset de donatione libera, & cessibili, ac transmissibili, adeout illud commodum reportaret tanquam pretium resignationis quod utique ex præmissis dicendum non videtur dum superveniente provifione etiam ad dies, donatio cessare poterat.

In idem ponderando quod si aliquis ex istis donatoribus haberet jupatronatus præsentandi ad aliquod ecclesiasticum beneficium, cujus vacatio contigisset, vel contingeret usque non esset prohibitus præsentare dictum Nicolaum donatarium, ad hoc ut ita donatio resolveretur, atque præsentator recuperaret bona donata neque exinde dici posset præfentatio simoniaca; Et tamen ista dicitur talis quando patronus sub aliquo comodo, vel præmio temporali præfentationem faciat ex deductis sub tit. de jurepat. disc. 48. ex prædicta ratione, quod præfentatio non fit principaliter propter præmium ex conventionem, sed fit ad dictum alium finem remotionis oneris, vel servitutis, cui bona suadeant; Ac propterea dicebam quod non obtarent deducta per Paris. & Majol. ubi supra, ac alios, qui idem dicant, cum percussant casum, in quo per conjunctos resignatarii aliquid detur resignanti principaliter ac directè pro resignatione, quæ sit merè correspectiva, aliàs non sequutura, qualis non erat casus.

MEDIOLANEN. SIMONIÆ
PRO PETRO FRANCISCO CRISPIO.

Responsum pro veritate.

An & quando per conventiones inter resignantem, & resignatarium commissa dicatur Simonia ad affectus præsertim pœnales.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Ex quibus inferatur ad Simoniam.
- 3 De distinctione inter effectus leves, & effectus graves, & pœnales.
- 4 Narratio conventionis in supplicatione, tollit vitium Simoniam.
- 5 An mala expressio valoris in majori summa affectatè facta pro reservatione majori pensionis importet simoniam.
- 6 An conventio de emendo aliqua bona inter resignantem, & resignatarium importet simoniam.

D I S C. CXXVIII.

FActa resignatione de Ecclesia parochiali per N. ad favorem Petri Francisci cum reservatione pensionis, & cum altera reservatione habitationis partis domus Rectoris, detectaque conventionem per quam resignatarius re obligabat emere à resignante suppellectilia domus, Vicarius Mediolanensis ordinarius inquisitionem formavit, atque resignatarium per sententiam condemnavit ad pœnas per canones, & Apostolicas constitutiones, contra simoniacos inflictas illam præsertim privationis beneficii, vel invalidæ assequutionis, quare desuper consultus cum notula, quam supponebatur extractam esse à processu, respondi omnino improbabilem malèque fundatam videri hujusmodi condemnationem, ideòque consului, ut adiretur iudex particularis Confidentiarum, coram quo hujusmodi causæ tractari solent cum probabili spe obtinendi absoluturiam, ut credo sequutum esse.

Priusquam autem descenderem ad examen dictorum trium capitum, ex quibus præsupponebatur deduci simoniam; Primo nempe ob reservationem excessivæ pensionis, cujus Ecclesia non esset capax cum affectata majori alteratione valoris ad hunc effectum scienter facta. Secundò ob reservationem habitationis, vel æquivalentiæ; Et tertio ob dictam conventionem emendi suppellectilia, præmittentem distinctionem receptam de qua supra disc. 70. ubi allegantur concordantes, & postmodum late in Burgen. Beneficiorum 23. Junii 1674. coram Rondinino, ubi fortè cum aliqua superfluitate hæc distinctio reassumitur per quandam speciem tractationis cum magno allegationum cumulo iniquiter, & non necessario in re hodie certa, & præsupponenda, quod scilicet aut agitur de isto crimine ad effectus leviores, puta inducendi suspensionem, & diffamationem ad effectum ut diffamatus non debeat præligi, si ve alias ad illum repellendum ab assequutione beneficii, in quo nullum jus habeat juxta deducta dicto disc. 70. cum similibus; Et tunc etiam leviores, & adminiculativæ probationes, quinimò suspiciones, ac diffamationes sufficientes; Aut verò ad hunc effectum majorem nullitatis provisionis, vel privationis beneficii assequuti, aliarumque pœnarum, & tunc requirantur probationes perfectæ, & concludentes, illa præsertim pacti præcedentis, quod est requisitum magis principale, ac essentialiale simoniæ.

Hoc autem prænotato, atque descendendo ad speciem super dd. capitum examine; Quatenus pertinet ad primum, & secundum, res carere videbatur omni ratione dubitandi; cum in utroque accederet Apostolica auctoritas adeò aliqua admirationis occasio subesset, quod in adeò magno Tribunali ista sententia prodidisset dum tam in supplicatione, quam in litteris Apostolicis utrumque legebatur, cum tamen sufficere ut conventiones narrentur in supplicatione, quamvis per revisores, & officiales juxta stylum delectantur, ideòque non exprimentur in litteris ex deductis supra disc. 36. Multò igitur magis dum non adest delictio, & expressio in litteris.

Et quamvis præsupponeretur omnimoda incapacitas beneficii in supportando istud onus, quodque ad hunc effectum scienter, & affectatè facta esset alterata expressio valoris, cujus scientia habebatur per resignantem, qui Ecclesiam per notabile tempus possedit, ac etiam per resignata-

rium; qui ejus coadjutor in exercitio curæ pariter per notabile tempus fuerat, adeòque ista affectata mala expressio ordinata fuerit ad assequutionem beneficii; Nihilominus advertebam ex isto capite resultare quidem posse illam impropiam mentalem simoniam, quæ pro foro interno potius, quam pro externo considerari solet per morales in quocumque medio temporali, quod adhibeatur pro assequutione rei spiritualis, vel è conversò in quocumque sine temporali, ob quem spiritualia exercentur, vel administrantur, ac propterea solent hujusmodi scriptores firmare quod illi Clerici, qui Missas, aliaque Divina Officia, celebrant, & peragunt principaliter ob distributiones, aliaque temporalia emolumenta, censendi sunt simoniaci, sed id dicitur per quemdam modum loquendi, exprimito simoniam lato modo, non autem ut exinde inferri possit ad istud crimen per veritatem, ita & taliter quod sit possibile; quoniam ita quotidie in magno numero inquirendi, & puniendi venient illi qui affectantes Episcopatus, & Canonicatus, & dignitates, aliaque beneficia, scienter exaggerant eorum majorem valorem, ideòque majores offerunt pensiones bene cautas cum cædulis, & tamen frequens, & quotidiana praxis (quæ utinam non adesset) contrarium docet; ideòque ad veritatem quod ubi etiam de stricto jure id redoleret simoniam, cujus contrarium ad hunc effectum omnino verius est, cum deficiat essentialiale requisitum pacti, ac etiam quia reservatio pensionis non pendet à solo facto, & voluntate partium, sed ab auctoritate Papæ, qui Ecclesiæ indemnitati providit cum clausula dummodo centum remaneant pro Rectoris, cum qua pensio excessiva remanet inutilis, ac habetur pro non imposta, ideòque est potius decipere resignantem, qui sibi imputet dum erat conscius: Adhuc tamen ista curiæ consuetudo sufficeret, cum agatur de materia proveniente ex jure humano, & Ecclesiastico, cui sicuti dispensari potest explicitè, ita etiam virtualiter, & implicitè cum illo consensu qui resultat à publico usu curiæ, quem Papa faciat, & tolerat, dum in casu falsæ assertionis adest remedium annulationis vel reductionis pensionis juxta in sua sede sub tit. de pens. pluribus; Et per consequens quidquid sit de foro interno, de quo inconcussa fuit & est mea consuetudo non agendi, quatenus pertinet ad forum externum ad istud duriorum effectum pœnalem, dicebam quod id videretur habere speciem fabulæ.

Demum quoad tertium caput conventionis emendi suppellectilia, advertebam quod difficultas tollebat ex facto dum non bene justificabatur, quod talis conventio processisset, quodque illa fuisset causa præcisa resignationis aliàs non sequituræ, ut ad hunc effectum requiratur, & nihilominus quando de hoc constaret adhuc tamen advertebam non sufficere, nisi etiam constaret, quod conventio esset de emendo hæc bona pro alterato, minusque justo pretio, adeòque id, quod excessivè solveretur, referendum veniret præmio resignationis, secus autem ubi pro justo pretio cum tunc nulla adesse dicitur lesio justitiæ juxta rationes, & auctoritates, quæ à simili habentur disc. 4. de usur. Potissimè quia talis conventio videbatur consequutiva, & connaturalis actui, ac habens fundamentum æquitatis; & ratio, quod dum resignans erat discessurus à loco cum mutatione domicilii, & è conversò resignatario ibidem habitare debet necessaria essent eadem suppellectilia, ita congrua, & honesta esset talis conventio.

MESSANEN. BENEFICII
PRO FRANCISCO CORVAJA

Responsum pro veritate.

De clausula sive præmissio &c. an & quando salvet provisionem, non obstante falsa expressione.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Quando dicta clausula suffragetur necne.
- 3 Reservatio ex capite litis intrat etiam in jurepatronatus laicali.
- 4 Narrativam sufficit esse veram de facto.
- 5 Juspatronatus penes Ecclesiasticos potest esse laicale.
- 6 Quod narrativa reservationis ratione mensis excludat juspatronatus laicale.

D I S C.

D I S C. CXXIX.

VAcato per obitum possessoris de mense Septem. 1669. (ordinario alternativa gaudente) beneficio S. Blasii in Ecclesia Tauromurgensi Francisco Corvaja ejusdem Ecclesiæ Canonicus cum oportuna dispensatione super incompatibilitate, de mense Augusti 1671. obtinuit de illo à Sede Apostolica provideri in forma dignum sub narrativa quod per q. Vincentium Fozziam fundatum, & dotatum, esset de jurepatronatus laicorum ex fundatione, & dotatione, quodque ipse aliunde jus ad beneficium haberet, & quod super eo lis penderet, inter eundem, & Vincentium Lambertum, ac etiam sub narrativa vacationis in d. mense Septembris, ordinario alternativa gaudente, & cum clausula vacationis sive ut præmittitur, sive alias quovis modo, sive quod d. beneficium Apostolicæ dispositioni ob regulam Cancellariæ reservatoriam mensium subiaceat, dummodo tempore datæ non esset alteri specialiter jus quæsitum.

Præsentatis verò litteris ordinario, seu ejus Vicario Generali earum exequutori ex parte promotoris fiscalis excitata fuit difficultas, quod idem Corvaja nullum jus in beneficio haberet, quodque lis per ipsum excitata probabile non haberet fundamentum, ex quo ultimus vocatus ad juspatronatus laicale instituit heredem Ecclesiam, ac propterea effectum esset Ecclesiasticum subjectum Apostolicis reservationibus, & affectionibus ex deduct. sub tit. de jurepat. disc. 65. Ideoque desuper consultus.

Respondi quod quando provisio restricta esset ad solam causam præsentationis factæ à patronis jure cujusdam institutionis obtentæ à Papa; Et tunc præmissæ difficultates, quæ excitatæ fuerant, subsistentiam haberent, quodque etiam sine speciali oppositore vel contradicatore cujus in beneficio quæsitum esset, rectè promotor fiscalis se opponeret, quinimò idemmet Vicarius Generalis, ex officio exequutionem provisionis denegare posset, ac deberet ob interesse vel prejudicium Ecclesiæ admittendo provisionem ex causa juspatronatus laicalis ex fundatione, & dotatione, quæ verè non subsisteret, sed in facti specie dixi quod difficultates non intrabant, ideòque dum alter provivus non intrabat, qui legitimus contradicitor saltim de facto dici posset, ad exequutionem procedendum esset cum declaratione tamen in sententia super exequutione procedenda, quod litteris Apostolicis exequutio detur ratione provisionis ex capite vacationis in mense reservato, & ex alia reservatione resultantè à lite, quod implicitè excludit etiam juspatronatus laicale, dum eo etiam posito, intraret secunda reservatio juxta terminos text in c. 1. & 2. lite pend. in 6. cujus dispositionem receptam est procedere etiam in beneficiis de jurepatronatus laicorum ex fundatione, & dotatione ex deductis eod. tit. de jurepat. disc. 67. nullatenus autem intrare posset prima; & ratione mensium ex deduct. eod. disc. 67.

Neque obstat dixi narrativam, dum ea non est apta vitare gratiam, stante clausula sive præmissio &c. quæ illam salvat, quoties narrativa sit vera de facto, quamvis non esset vera de jure cum efficacia istius clausulæ intret, quando narrativa esset etiam falsa de facto juxta distinctionem deductam supra disc. 36. n. 21. disc. 77. n. 4. & disc. 50. n. 14. ubi concordantes.

De facto itaque vera erat narrativa, quod juspatronatus esset laicale ex fundatione, & dotatione, dum talis fuit primæva natura, & successivus status per aliquod tempus, usquequo ab ultimo hærede fundatoris transitum fecit ad Ecclesiam, penes quam licet regulariter efficiatur Ecclesiasticum, adhuc tamen dari potest ut ex fundationis vel ex iudicio testatoris sit laicale ex deduct. supra disc. 6. ac etiam d. tit. de jurepat. disc. 59.

Erat etiam vera de facto narrativa litis, ac præsentationis ejusdem Corvajæ, istaque veritas de facto sufficit, quamvis cesset veritas de jure ob præsentationem in subsistentiam, & per consequens clausula sive præmissio remanet operativa.

Omnemque tollere dixi difficultatem narrativam mensis reservati ratione alternativæ, cum altera expressione sub d. clausula sive præmissio, ita enim implicitè narratum fuit, & Papa agnovit, quod istud esset juspatronatus subjectum regulis Cancellariæ, quoniam alias ubi fit provisio tanquam de Jurepatronatus laicorum, inepta est expressio mensis, ac altera expressio etiam si adesset reservatio ex ejusdem mensis ratione, & per consequens cum solum interesse Archiepiscopi vel ejus promotoris fiscalis veretur, ut non canonice juspatronatus laicale, dum in reliquis stante vacatione in mense reservato, ipse ordinarius in hac provisione

Card. de Luca Lib. XII.

nullum habet jus vel interesse, minuiq; alter aderat provivus Apostolicus, qui de subreptione vel alia invaliditate gratiæ objiceret, deneganda non videbatur exequutio cum præmissa declaratione præservativa cujuscumque juris Ecclesiæ.

N O L A N A A N N A T Æ
PRO PETRO SANCTÆ ANGELINO

Responsum pro veritate.

An & quando impetrator excusetur à solutione annuatæ ob existentiam intrusi.

Argumentum est loco Seminarii.

D I S C. CXXX.

FActa per Angelinum impetratione contra Guadagnum de Parochiali possessa per capitulum cathedralis in vim unionis juxta seriem de qua in Nolana Parochialis disc. 136. ob falsam expressionem valoris prætendebatur per Annuitas solutio annuatæ; unde desuper consultus respondi in debitam esse præsentationem, quoniam antiquus est Cancellariæ stylus ut provivus non teneatur solvere annuatam; ubi constat adesse intrusum, qui occupet beneficium, ut per Gallef. in opusc. de annat. circa fin. vers. differitur autem Lotter. l. 3. q. 20. n. 41. Greg. dec. 440. n. 6. Quinimò licet obligatio solvendi annuatam ex decreto Apostolico certam habeat diem; Attamen de stylo intelligitur post adeptam pacificam possessionem cum fructuum perceptione, seu liberâ facultate percipiendi, adeòque stet per eum quominus percipiat Lotter. d. q. 20. n. 40. & generaliter in omni casu in quo sublit jam nota difficultas, vel impedimentum, Gallef. ubi supr. Et à simili conferunt ea quæ habentur supra disc. 54. super obligatione dimittendi primum per assequutionem secundi ut intelligatur de assequutione certa, & pacifica, ac etiam quæ habentur in Musciana disc. 17. super obligatione expediendi litteras infra sex menses post expeditum breve de capienda, quod de stylo eandem habeat conditionem pacificæ possessionis cum similibus, quibus eandem congruat ratio. Multò igitur magis in hac facti specie, quod jus impetrandi erat magis remotum, magisque mediatum; unde duplicem oppositorem superare oportebat, capitulum sc. juxta deduct. d. disc. 17. & novum impetrantem, qui doctrinam reportaret; Ideoque dicebam quod casus haberet de indubitabili, talique fuit exitus, quod non solvit.

M E L E V I T A N A B E N E F I C I I

Responsum pro veritate suppressis nominibus.

An provivus de beneficio per ordinarium, ubi præsertim sit de jurepatronatus, indigeat litteris eo modo quo requiritur in provivis Apostolicis, vel etiam sine illis capere possessionem.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De operatione possessionis decennalis.
- 3 De probatione negativæ.
- 4 Litterarum expeditio in quibus provisionibus sint necessaria.

D I S C. CXXXI.

VAcato beneficio de jurepatronatus laicorum, quod ex lege fundationis debitum erat illis de familia, cum possessor juspatronatus activi renueret præsentare agnatum, præsentando extraneum, obtinuit ille sententiam ob ordinario super institutione ratione juspatronatus passivi, tanquam ex præsentatione fundatoris juxta deducta disc. 13 & 20. de jurepat. atque devoluta per appellationem causa ad curiam, prodierunt duæ aliæ sententiæ conformes canonizate per Signaturam Justitiæ cum rescripto sine prejudicio trium conformium; ac propterea adepta possessione, eaque continua per annos 11. idem patronus præsentationem excitavit, quod ista possessio utpotè sine litteris, & propria autoritate adepta, dicenda esset illicita, & intrusiva, ob quam provivus ceciderit ab ejus jure, atque beneficium positum sit in statu vacationis ad favorem alterius capax de familia hoc medio tempore superventi. Quare desuper suppressis nominibus, credo autem ex parte possessoris, pro veritate consultus.

Respondi prorsus improbabilem, nullique fundamento innixam esse præsentationem: Tum quia ubi etiam necessarii essent litteræ, adhuc possessio decennalis tutum redderet possessorem saltem præsumptivè, donec per oppositorem probaretur concludenter negativa, quæ etiam in litteris Apostolicis est nimium difficilis ob possibilitatem, quod experiri potuerint per viam secretam, ac propterea revolutio registrarum ordinariarum eam non concluderet; Multo vero magis in litteris ordinariis, in quibus videretur penè impossibilis, eum non adfint illi publici, & probati Officiales Datarie, & Cancellarie qui ad hoc munus diligentis registrationis deputantur ob præsumptionem resultantem à possessione decennali, quæ est longè majoris operationis, quam sit triennis ex deductis supra *disc. 91.*

Tum clarius quoniam id, quod per constitutionem Julii III. & per regulas Cancellarie statutum est contra apprehendentes possessionem beneficiorum, & percipientes fructus procedit in provisis Apostolicis ob interesse officialium Datarie, & Cancellarie Apostolicæ ex deductis supra *disc. 52.* & alibi; nullo tamen jure id cautum est in beneficiis, quæ conferuntur per ordinariarum, etiam si sint liberæ collationis; Multo vero magis per viam institutionis, quæ dicitur importare actum extrajudicalem, quoties non adfit legitimus contradictor, ideòque certam non habet formam ut apud Bic. *dec. 422. n. 3.* Add. ad Buratt. *dec. 13. Et passim* Multo magis quod aderat sententia canonizata per alias duas in curia, & per signaturam Justitiæ, ideòque illa stat loco litterarum, ac propterea dixi, quod punctus videbatur incapax rationis dubitandi; Et à simili de Vicario electio per capitulum Sede vacante, ut sine litteris adipiscatur possessionem officii, illud exercent *disc. 26. de Canon.*

T U D E N. C A N O N I C A T U S
P R O B E N E D I C T O F E R N A N D E Z
C U M A N T O N I O D E L L A B A R R E R A.

Casus decisus per Rotam pro Antonio.

De regula Decennali, ejusque operatione ad eandem materiam, de qua supra *disc. 47. & 50.* Et in specie an ille, cui obstat ista regula, adeo ut sententiam contrariam reportaverit, possit novam facere impetrationem; Et aliqua de regula de triennali.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series cum resolutionibus super primo puncto.
- 2 Ad effectum regulæ de annali sufficit etiam possessio injusta.
- 3 Secus ubi adsint impedimenta ex parte possessoris.
- 4 De cambiis Hispaniarum, & de usu retentionis litterarum loco pignoris.
- 5 De aliis resolutionibus super nova gratia.
- 6 An resolutiones sint probabiles, vel improbabiles.
- 7 An indulta sint longè, vel strictè interpretanda.
- 8 Punctus justificationis valoris est potius facti, quam juris.
- 9 Pariter facti potius, quam juris est materia regulæ de triennali, & quando illa intret necnè.
- 10 De ratione hujus regulæ, & an largè vel strictè intelligi debeat.
- 11 De regula de annali inhabilitate ad novam provisionem quomodo intelligenda.
- 12 Quando sententia in hoc attendatur, & obstat.
- 13 De qualitate novæ gratiæ, ob quam cesset obstaculum regulæ.
- 14 De sententia circumscripta cum clausula, ac si non emanasset.

D I S C. C X X X I I.

Canonicatum vacatum de mense Augusti 1664. Episcopus in vim alternativæ contulit Antonio, de anno vero 1666. Ferdinandus impetravit à Sede Apostolica uti reservatum ratione Prothonotariatus defuncti possessoris, expeditionisque litteris aliqua intercessit mora in earum præsentatione, ac petitione executionis partim ob retentionem pluri juxta frequentem illius Regionis contingentiam penes correspondentem, & partim ob aliquas disputationes habitas coram Regiis Magistratibus, adeo ut adimpleta non fuerit forma regulæ de annali; Quare de an. 1668. per ordinariarum in litteris deputatum, lata fuit sententia ad favorem

possessoris super denegatione executionis introductaque per appellationem causa in Rota coram Alberg. binæ prodierunt resolutiones præfatæ sententiæ conformes super eadem denegatione executionis ex eodem motivo non servatæ formæ d. regulæ de annali sub diebus 19. Junii 1571. & 19. Februarii 1672.

In hoc autem statu de mense Martii sequentis; Ego novus in causa desuper pro veritate ex parte Ferdinandi succumbentis consultus fui ad effectum deliberandi, an expediret causam ulterius prosequi. Respondi autem, quod resolutiones in hac parte viderentur potius probabiles, & fundatæ ob dispositionem d. regulæ, non obstante quod clarum videretur malum jus possessoris ratione reservationis, quoniam ut habetur supra *disc. 47. ex n. 16. ad 20 & disc. 50. n. 7. & seqq.* regula prodijt in odium impetrantis, non autem in gratiam possessoris, ideòque non attenditur, an possessio sit justa, necnè sed etiam nulla, & injusta, atque ut nostri dicunt asinina sufficit, ex ibi deductis, & in dictis decisionibus

Et quamvis præsupponeretur, quod inobservantia dictæ formæ provenisset ex affectatis, & procuratis impediendis possessoris, qui procurasset retentionem pluri penes correspondentem, ac etiam habuisset recursum ad Magistratus sæculares, quo casu terminus non curreret, juxta deducta *d. disc. 50. n. 7. cum seq.* Nihilominus neutrum justificabatur & præsertim circa secundam speciem impediendi supponebatur in facto, quod potius ipsemet Ferdinandus ob diffidentiam, quam habebat in ordinario volente, sustinere suam provisionem, dictum recursum primò habuisset, ibique causam introduxisset; Et quoad primam speciem, hujusmodi retentio sequi soleat ex facto, & culpa provisi non solventis pecunias expensas pro expeditionibus unà cum cambiis juxta styllum illarum partium, de quo agitur *sub tit. de camb. disc. 21.* dum interim plius retinetur loco pignoris ideòque observabam, quod præsumptio resistebat potius ipsi Ferdinando.

Quando verò idem provisos Apostolicus post editam primam decisionem, novam ex integro obtinuerat provisionem cum mentione d. sententiæ, ac resolutionis ob d. formam non servatam, idcirco consului, ut illi iudicio renunciaretur, atque ex integro institueretur alterum super executione novæ gratiæ, prævidendo solum difficultatem, quam inferre posset regula de triennali, non tamen alteram resultantem ab eadem regula de annali, prohibentem etiam novas impetrationes, cum revera mihi infra videretur illam non intrare, sed ex utraque, & præsertim ex hac posteriori, ac etiam ex defectu narrati valoris non benè justificati, reposita causa coram eod. Alberg. sub die 10. Junii 1672. novum dubium, an nova gratia esset executione, pariter negativè resolutum fuit, atque expedita sententia, & commissa causa appellationis in ead. Rota cor. Mathejo pro sententiæ confirmatione prodijt resolutio 5. Junij 1673 confirmata 13. Februarii 1675. coram eod. Alberg. non obstante declaratione post editam decisionem cor. Mathejo ante ultimam disputationem cor. Alber. obtenta à Papa in Signatura gratiæ, ut procedi deberet, ac si d. sententia ordinariis non emanasset, ob quam præsertim, & ob clausulas novæ provisionis, de stricta, & rigorosa juris censura reflectendo ad veritatem, resolutiones parum probabiles videbantur; Attenta verò æquitate, quæ assistit provisis & possessoribus bonæ fidei, ut dici non valeant intrusi malæ fidei ab initio, & resistit hujusmodi impetrantibus beneficia jam plena, à probabilitate alienæ viæ non sunt, ob eandem rationem, cui innixæ sunt d. regulæ de annali, & de triennali, ac etiam ob æquitatem assistentem locorum ordinariis adversus reservationes, & affectiones, quæ potius exorbitantes dici merentur utpote ex moderna introductione, quæ apud Canones antiquos registratos in lib. Decretalium ignota est, & per quam ipsi privantur illo jure conferendi omnia beneficia propriæ Diocesis, quod habebant, ideòque omnis interpretatio faciendâ videtur pro reversione ad antiquam dispositionem juris.

Et ex qua ratione pluries in facti contingentia super interpretatione Indultorum, quæ conceduntur Cardinalibus, & aliquibus Prælatibus conferendi reservata, an scilicet ista benè, & largè, vel potius strictè, & rigorosè interpretanda essent, quamvis illi qui procedunt ex consueta ineptia cum propositionibus generalibus credant, quod strictè, & rigorosè intelligi debeant juxta naturam privilegiorum ad terminos text. *in l. commodissimè, &c.* cum concordantibus; Advertere tamen consuevi, quod in hoc procederetur cum equivoco, cum potius decisio pendere videatur à distinctione de qua supra *disc. 2.* & in aliis, inter illa indulta, quæ

quæ conceduntur Ecclesiarum possessoribus, per quæ verè nihil conceditur de novo, sed solum removetur obstaculum reservationum, ut eo remoto conferre dicuntur jure suo primævo, & ordinario juxta antiquam opinionem, cum qua procedebatur antequam prodiret Constit. 68. Urb. VIII. per quam indultarii effecti dicuntur Apostolici delegati, improprie, & ad certos effectus, respectu illorum beneficiorum, quæ sint ad collationem inferiorum, vel quod isti aliquam mixturam habeant; Revera tamen, & de facto in reliquis effectum operantur; Et illam speciem extraordinariam indultorum, quæ conceduntur Cardinalibus, & aliis, qui non sunt Episcopi, & actuales administratores Ecclesiarum, Ac propterea faciunt solum figuram delegatorum Apostolicorum, ut in hac posteriori specie strictè, & rigorosè juxta naturam privilegiorum procedi debeat, in altera verò benè, & largè.

Quatenus itaque pertinet ad hanc novam provisionem, super qua solum scripsi, cum priori iudicio, ex meo consilio, jam esset renunciatum, tria fuerunt resolutionum fundamenta; Primo nempe illud regulæ de annali, non quidem circa observantiam formæ in hac provisione, sed ob inhabilitatem ab eadem regula resultantem obtinendi novas provisiones. Secundò ob regulam de triennali. Et tertio, ob defectum justificationis valoris.

Istud ultimum fundamentum erat potius facti, quam juris, ideòque modica, penèque nulla erat juristarum opera cum juris theoreticæ sint certæ superiùs recensite *disc. 90.* & alibi; ideòque disputationes restringuntur ad dicta testium, aliasque justificationes, super quibus certæ non cadunt regulæ, cum totum pendeat à singulorum casuum qualitate, & circumstantiis, adeo ut consueta dignoscatur ineptia inutilis repletionis chartarum cum superfluo cumulo conclusionum, & auctoritatum.

Pariter facti potius, quam juris videtur hodie alterum fundamentum regulæ de triennali decidendum ex singulorum casuum circumstantiis, an adsit, necnè illa pacifica possessio etiam de facto, quæ ad hunc effectum requiritur juxta deducta supra *disc. 91.* quoniam licet non desint volentes non suffragari illam possessionem, quæ de stricto jure intrusiva dici debet, vel haberi pro vacua juxta motiva *ead. disc. 91.* Attamen magis receptum videtur, ut solum obstat infectio simoniaca, vel illa, quæ resultat à reservatione clausa in corpore juris, juxta deducta in Vestana Canonica *disc. 135.* ac latè se diffundit præsertim secunda decisio 5. Junii 1673. cor. Mathejo, præsupposita tamen vera possessione de beneficio jam vacante; Secus autè ubi sit de beneficio, pleno, cujus possessio de jure sit penes alterum, adeo ut sua sit, potius detentio de facto, dum non intrat regula, quia non adest possessio, neque per momentum temporis, ut in eodem proximè insinuato *disc. 135.*

Et quidem etiam in interpretatione istius regulæ dicendum videtur idem, quod supra ad favorem ordinariarum dictum est in indultis, quod sc. cum ita fiat reversio ad jus commune, pro sustinendis ordinariarum provisionibus aliàs de jure competentibus; Ac etiam quia adaptari videtur eadem ratio, cui innixa est lex civilis super introductione præscriptionis favore Reipublicæ, ne diu dominia sint in incerto, cum beneficia Ecclesiastica tanquam vitalitia inter bona mobilia connumerari mereantur, ideòque ista sit species illius usucapionis, quæ in mobilibus datur, adeo ut fortè improbari potius, quam commendari mereantur illæ subtilitates recensite *disc. 21. de jud. & disc. 3. de alien. & contr. prohib.* & alibi pluries, ex quibus præsidium præscriptionis remanet impracticabile, penèque effectum est ideale. Et sic ad rem, an intraret, necnè regula de triennali, non pendeat ex aliquo articulo juris, sed ex solo facto, in quo invicem certabant causæ Patroni, an adessent, necnè molestiæ, & interruptiones etiam extrajudiciales, quæ in hoc proposito sufficiunt juxta deducta *ead. disc. 91. & in aliis.*

Juris ergo inspectio restringebatur ad primum fundamentum regulæ de annali inhabilitantis eos, quibus ob formam non servatam illa obstat ad obtinendum novas provisiones; Atque hoc dicebam, etiam cum sensu veritatis, probabilis, magisque receptum esse in novis gratiis, novisque provisionibus dependentibus, quæ obtinebantur in vim primæ supplicationis ob clausulas in eo contentas, minus autem ubi agatur de nova impetratione, & respectivè provisione ex integro, ac independente, qualis erat casus noster *Lotter. l. 2. q. 52. n. 73. Penia dec. 418. n. 6. Greg. dec. 396. n. 1. & 399. n. 4.*

Admittunt decisiones conclusionem, sed dicunt procedere, quando prolata non esset sententia favore possessoris

contra impetrantem; Secus autem post sententiam, per quæ ipse agnovit, vel agnoscere debuit se injustum, & calumniosum litigatorem, cum tunc etiam nova gratia independentè indigne reputandum veniat juxta *dec. 323. Penie juxta Venetam repetit. d. dec. 418. juxta Lugdun. impress. ex Sarnen. ad hanc reg. de annali q. 78. n. 2. & q. 82. fin.* cum aliis, de quibus in decisionibus præsertim in dicta prolixiori cor. Mathejo; Verùm in hoc dicebam consistere gravamen, ac resolutionum improbabilitatem, non quidem ex fallacia conclusionis in abstracto, sed ex fallacia applicationis ad casum in concreto, ut frequentius contingere solet; Quoniam ut patet ex eisdem auctoritatibus, & præsertim ex *Sarnen. ubi sup.* eatenus id procedit, quatenus revera per sententiam, quæ sit justa, benèque fundata declaretur certum malum jus succumbentis, adeo ut ipse agnoscat, vel agnoscere debeat se esse injustum, & calumniosum litigatorem, ejusque clara mala fides detegatur, cum iste sit verus sensus regulæ etiam ab ejus littera, magis verò è ratione comprobatus; Id autem in præsentis dici non poterat; Tum quia d. sententia ordinariis, ut ostendebatur per causæ Patronum, laborabat manifesto vitio nullitatis; Ac propterea habenda erat pro non extante, tum clarius quia certum erat bonum jus istius provisi Apostolici, & malum provisi ab ordinario, ob certam reservationem resultantem à Protonotariatu, qui benè justificabatur, ac etiam dubium erat, an alternativa suffragaretur, necnè; Ideòque intrabat etiam altera reservatio mensis, ac propterea sententia in meritis erat potius evidenter injusta, solumque fundabatur in rigore regulæ de annali, & sic ratione ordinis potius, quam justitiæ; Et per consequens dici non poterat, quod sententia detegeret malum jus, adeo ut ille, qui novam gratiam obtinuit, se agnovit, vel agnoscere debuerit injustum, & calumniosum litigatorem. Ideòque conclusio nullatenus ad rem applicari videbatur ex præmissis.

Clarius verò, quoniam in nova gratia facta fuit expressa mentio dictæ sententiæ, ac etiam obstaculi resultantis ab hac regula, & tamen his non obstantibus ea concessa fuit, ac propterea clarè sequi dicebam, quod Papa voluerit istud obstaculum tollere; quoniam cum id consistat in puncto juris, cujus ignorantia non datur in Papa ob assistentiam ejus peritissimorum, ac diligentissimorum officialium Datarie, potissimè verò ubi agitur de hoc jure beneficiis consistente in regulis Cancellarie, quæ per ipsomet officiales componuntur, vel revidentur, & reformantur in quolibet novo Pontificatu, exinde de consequenti resultat implicita dispensatio, vel remotio obstaculi.

Omnisque dubitandi ratio cessare videbatur, dum ut supra, post editam decisionem coram Mathejo 5. Junii 1673 adita fuit Signatura gratiæ, atque prodijt rescriptum, per quod dicta sententia ordinariis circumscripta fuit perinde, ac si non emanasset, quæ species rescripti illam destruit in radice juxta *dec. 380. n. 26. & seq. Duno. & pluries sub diversis materiis insinuatur.*

C A L A G U R I T A N A B E N E F I C I I
D E M A R Q U I S S A

P R O D I D A C O O R T I Z D E S A L I N A S,
C U M J O H A N N E P E R E Z D E U R I U N D O.

Casus decisus per Rotam coram Joanne.

De eadem materia de qua supra *disc. 67.* An beneficia Diocesis Calagurgitanæ debeantur digniori, ad interpretationem indulti Clem. VIII. & quis sit dignior.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series cum resolutionibus.
- 2 An sit pernecessè eligendi magis digni.
- 3 Quale sit minus Examinatorum, & qualis esse debeat eorum denunciatio.
- 4 Quando minus datus, vel minus qualificatus præferri debeat.
- 5 De eadem, de quo num. 3.
- 6 Quomodo edi debeant decisiones in causis.
- 7 De regula concedente præsentibus, quomodo intelligenda sit.

D I S C. C X X X I I I.

Ad beneficium vacatum in Ecclesia de Marquissa se obtulerunt Didacus, Jo: & Gabriel, Examinatores autè solum Didacum declararunt idoneum; cui ordinarius ad præ-

præscriptum brevis Clem. VIII. de quo supra disc. 67. illud contulit, acquiescente autem Gabriele, Joanne autem appellante, commissaque causa in Rota coram Bourlemont sub die 4. Junii 1671. Jo. appellanti beneficium adjudicatum fuit. atque ad normam decisionis emanata sententiæ & commissæ causa appellationis in eadem Rota coram Taja sub die 8. Februarii 1672. pro sententia Rotalis confirmatione responsum est, ac pariter cum unica decisione expedita sententia, & commissæ denuo causa coram Mathæo, ac dato dubio, an sententiæ Rotales essent confirmandæ vel infirmandæ, incertum est quid sequutum sit, cum post datam informationem pro Didaco appellante amplius de causa actum non audierim, vel quia concordata sit, vel quia responsum quoque de confirmatione, ac propterea hæc pars acquieverit.

In ista itaque ultima instantia scribens pro Didaco, dicebam etiam cum sensu veritatis, inhærendo iis quæ habentur supra d. disc. 67. quod scilicet erroneum esset præsuppositum, cum quo in duabus instantiis processum fuerat, juxta aliquas intermedii temporis decisiones, ut digniori ad formam concursus in Ecclesiis parochialibus ordinariis hujusmodi beneficia conferre teneretur, quoniam ab initio, quod prodiit dictum Breve Clementinum & per notabile tempus proximum illi diversa data fuit interpretatio, quod scilicet sufficeret conferre habili, & digno, quamvis aliis digniores adessent, ut patet ex dec. 572. p. 1. & 448. p. 3. rec. cum aliis relatis d. disc. 67. Et licet ab anno 1629 apud Duno. dec. 118. Rota mutaverit sententiam; ut conferre teneretur digniori, atque in ea aliquid tempus perseveraverit, ut patet apud Bic. dec. 371. & 489. quæ sunt repetitæ dec. 262. p. 10. & 210. p. 11. rec. & apud Duno. dec. 950. & 969. & in aliis plerisque, ut etiam advertitur eod. disc. 67. Attamen quia id illam Diocesim involverat, magnisque litibus repleverat, adeo penè in omni Rota adessent hujusmodi causæ Galaguritanæ; Hinc de anno 1657. cum decisione generali ad antiquam sententiam reversum fuit, & merito ex moribus, de quibus eod. disc. 67. & tamen in utraque decisione coram Bourlemont, & Taja de his nullum verbum.

Reflectendo autem ad veritatem, quamvis id, quod supra dicitur, firmum sit, nihilominus mihi difficultatem inferebat modus tentus per Examinatores in denunciando ex tribus concurrentibus unum tantum idoneum dum ita implicite visi sunt facere injuriam aliis, qui revera digni, & idonei erant, illos indignos declarando, ac reprobando; unde justè appellationem interponere poterunt, tanquam ab actu malè gesto; Ubi etenim cum præsupposito, quod iste præsertim appellans esset quoque dignus & idoneus, ut se probaverat cum præcedenti approbatione ad confessiones audiendas, & cum subsequenti examine in curia, talis fuisset denunciatus adeo ejus exclusio provenisset à ratificatione collatoris qui omisso ipso prætenso digniore, elegisset alterum minus dignum, quamvis in suo genere dignum, & idoneum tunc injusta fuisset appellatio, benèque facta collatio, quoniam etiam in Parochialibus, in quibus præeligendus est magis dignus, atque aliàs à præelectione datur appellatio, adhuc nimium difficile est convincere iudicii irrationabilitatem, eo quia licet unus sit altero doctior, senior, & nobilior, aliisque extrinsecas habeat meliores qualitates, nihilominus ratione vitæ, & morum, vel ratione prudentiæ, aut inclinationis, & benevolentię populi, potest esse alter magis dignus, magisque aptus, & proficiuus, ut advertitur in sua sede sub tit. de paroch. multò magis in hac specie beneficiorum, dum ita exclusis nulla fieri dicitur injuria positiva; Secus autem quando cum sola approbatione unius, alii implicite reprobari videantur.

Et quamvis in d. dec. 488. p. 3. rec. n. 1. in specie rejiciatur istud motivum; eo quia non per hoc, quod examinatores malè se gesserint, corrui debet provisio in persona alterius assignata ratione, quod illi, qui sub silentio involuti fuerunt, quamvis fuissent denunciati idonei, adhuc negligi poterant; Non tamen videtur bona ratio, quoniam dici potest, quod si fuissent denunciati idonei, potuissent Ordinarius diversimodè ejus arbitrium interponere, & regulare, quodque eatenus denunciatum providit, quatenus ita præsupposuit illum solum, dignum, & idoneum; Et per consequens non videbatur benè servata forma dicti motus proprii Clementini, sed debebat ordinarius indicare examinatores, ut declararent, an alios approbarent, vel reprobarent, ut ipse inter plures approbatos facere posset prælectionem, dum tale est munus examinatum, denunciandi sc. solum, qui nam sint idonei, & qui non, al-

terum verò munus præeligendi est ordinarii, ut advertitur in eadem materia concursus ad parochiales, quoniam licet revera non ageretur de illis terminis, attamen à simili ex rationis identitate nimium attendendi veniunt.

Atque hinc advertendum, quod non benè in utraque decisione processum fuerat cum dicto medio stylo jam sublato, declarandi, quoniam effectus magis, & quoniam minus dignus 6 extrinsecas qualitates, juxta antiquas cautiones, quoniam ita esset resuscitare antiqua inconvenientia jam sublata, sed potius agendo id, quod jam actum erat, dici poterat, quod cum ordinarius malè ejus facultatem exercuerit, undè licet appellatio interposita sit, ejusque partes devolutæ ad Rot Judicem appellationis juxta Clem. Auditor, poterat eadem Rota idem arbitrium, quod potuisset ordinarius, si benè processum esset, interponere ad favorem appellantis tanquam digni, absque necessitate odibilis comparationis, in qua consistunt inconvenientia, ita canonizandum motum particulare, quod serviret in ista causa tantum, non autem alterum, quod esset aliis futuris vacationibus præjudiciale; Atque in hoc consistere videtur aliquis error, insinuat etiam disc. 32. in rel. Cur. & alibi.

Et quoniam inter qualitates, ex quibus appellans reputatus fuit dignior in utraque decisione recensetur illa præsentia curiæ juxta regulam Cancellariæ; In hoc, etiam cum 7 sensu veritatis, dicebam procedi cum æquívoco claro, quoniam juxta ea, quæ habentur disc. 9. in rel. Cur. occasione agendi de Dataria, & de introductione Apostolicarum reservationum, & affectionum secuta in sæculo 14. id prodiit ex motivo providendi Clericos, qui Curiam Papæ sequerentur, ideòque merito regula Cancellariæ disponit, ut præsentibus præferri debeant absentibus, ut ita impleatur finis, vel ratio ob quam hæc introductio sequuta est. Et per consequens procedit in beneficiis reservatis, vel affectis in ipsa curia per Papam, ejusque Datarium providendis non autem in istis quæ de eorum natura in partibus per ordinarium inter ibi existentes, & concurrentes providendi debent, & qui revera ibi morantur, eorum verò aliquis occasione appellationis interpositæ ab ejus exclusione ad curiam accedat, quoniam ista dicitur præsentia occasionalis, & accidentalis ratione illius, litis, ideòque sibi non adaptatur ratio regulæ, quæ congruit illis, qui sint præsentibus in curia, ut illam sequeretur, adeo quando sequuta est beneficii vacatio jam essent curiales quoniam aliàs illi, qui jam sequuta, & imminente vacatione ex istius causa cum diligentis, vel navigatione à loco distedentes, ad curiam accederent re integra, priusquam sequatur provisio, deberent gaudere beneficio regulæ, ut plerique credunt, sed est æquívocum, quoniam verè, & propriè regula loquitur de sequentibus curiam, quamvis ista diligentia frequenter prodesse solet; cum præsens melius ejus prætensiones promoveat, quam faciant Expeditores, & negotiorum gestores pro absentibus, sed iste effectus provenit à majoribus diligentis, non autem à dispositione regulæ, quodque species præsentis majorem inducat dignitatem, quoniam imò illi, qui hanc præsentiam affectant, solent esse minus digni, eo quia alii magis digni propriè idoneitati consensu non de facili hujusmodi incommodis se exponunt.

CAPUANA CANONICATUS.

Consilium pro veritate suppressis nominibus.

De privatione beneficii ob non residentiam, & an impetrator ex ista specie vacationis immittendus veniat in possessionem in eo processu executionis qui competit litteris Apostolicis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **Q**uod impetrationes certo modo raro sortiantur effectum.
- 3 **Q**uare non expediat assumere lites beneficiales in Italia.
- 4 **D**e materia legitimi contradictoris in beneficiis, & quando in judicio ordinario, non autem executionis sit procedendum.
- 5 **I**mpetrator certo modo, etiamsi sit possessor, non est contradictor proviso parè in judicio executionis litterarum.
- 6 **D**e vocatione beneficii ex capite residentia remissive.

D I S C. CXXXIV.

EX capite non residentia Petri Pauli Pinti Canonici Capuani N. Pizzius Canonice impetravit, atque de facto pro consuetis abusibus de partibus à quodam executori in litteris deputato, nulla servato juris ordine, intrusus fuit in possessione, à qua tamen expulsus fuit judicialiter cum reintegracione, vel manutentione Pinto concessa; Verum isto sub variis prætextibus per plures annos continuante in absentia, alter Presbyter cupiens esse Canonice in patria, quodam professore de partibus consilium elaboratum quidem, sed pro more indigestum, ac plenum æquivocis habuit super ejusdem Canonice vacatione, quodque propterea illum impetrare posset, cum credulitate, quod celeriter, ac promptè possessionem obtineret, eo modo quo in vacationibus veris per obitum sequi solet; Prudenter autem idem, vel alter ejus nomine antequam faceret impetrationem desuper consilium pro veritate à me, & forsan ab aliis Curia Advocatis petiit, incertumque remanet quid sequutum sit, cum amplius de negotio actum non audierim.

Respondi commendando laborem, & ingenium Consulenti, improbando tamen consilium etiam in negotio principali, in quo potius timendum dixi foret succumbentiam, quam sperandam Victoriam expertus ob diuturnam Curie praxim, quod hujusmodi impetrationes certo modo; quæ piscatoriæ in curia nuncupantur penè ullum, vel nimium rarum habent felicem exitum utpotè odibiles, & adversus quas de facili omnis possibilis, ac benigna interpretatio capitur; at ultra aliàs species in individuo istius ob non residentiam patet ex casibus, de quibus agitur hoc eod. tit. disc. 77. & in Vestana disc. 135.

Magis verò circa ordinem, qui fortè in hac materia beneficii præsertim in Italia ubi frequentius hujusmodi Canonice, aliæque similia beneficia non sunt magni redditus, ut sunt in Hispania, & in Germania, principaliter attendendus videtur, quoniam ubi etiam foveretur bonum jus, adeo verisimiliter victoria sperari valeat, adhuc tamen quando agitur de hujusmodi specie impetrationum, in qua procedendum est in judicio ordinario per tres contormes, & quandoque etiam per quartam executionis, non expedit, quia major est sumptus litis, quam emolumentum beneficii, quod propterea in maleficium convertitur, magisque expediat non obtinere, quamvis Victoria reportetur, ultra incertitudinem, aliæque adeo magna litium incommoda, & per consequens cum magna maturitate, & circumspectione procedere debent illi, qui super hujusmodi impetrationibus faciendis consuluntur; Ita concludendo, quod ab opere potius abstinere deberet.

Quas itaque efformando inspectiones unam ordinis, & alteram meritum in negotio principali; Quatenus ad primam pertinet, inhærendo iis, quæ habentur supra disc. 73. ac etiam disc. 43. de jud. & in hac materia executionis litterarum Apostolicarum, ac respectivè existentie legitimi contradictoris cum distinctione ibidem insinuata inter illum, qui ratione possessionis, vel oppositionis dicitur quidem contradictor ad effectum, ut sit citandus, & audiendus, sed non meretur titulum legitimi; Et illum qui legitimus dici mereatur, quod sc. in hac posteriori specie cesset iudicium executivum, atque procedendum sit in judicio ordinario appellabili, atque terminando per tres conformes; Descendendo verò, ad applicationem an de una, vel altera specie contradictoris agatur, dicebam quod quando agitur de hujusmodi impetrationibus certo modo ratione delicti, ex quo resultat privatio beneficii jam legitime obtenti tanquam per speciem pœnæ formalis, tunc perneceste, ac extra omnem dubitandi rationem antiquior possessor, contra quem facta sit impetratio censendus est contradictor legitimus ad hunc effectum iudicii ordinarii, & appellabilis, & ad alterum connexum, ut executor dicendus veniat mixtus qui assumere debeat partes Judicis formalis, ex ea ratione, quod oportet cum formali processu justificari, ac discuti, deindeque formiter judicari, an adsit, necne illud objectum, & quatenus adsit, an de jure importet illam privationem, & propterea in Judice concurrat duplex possibilitas deceptionis, & gravaminis, cujus ratione intrat appellatio, una facti circa concludentes probationes, & altera juris circa effectus, ex ea probatione resultantibus, ac etiam quia litteræ Apostolicæ, quæ super hujusmodi impetrationibus expediunt, semper continent clausulas consilio, & amoto, & similes, quæ faciunt executorem mixtum, ac propterea in hac specie impetrationis casus videtur indubitabilis.

Quinimò adeo verum est, ut hujusmodi impetrantes prætereundum non valeant illum processum summario, & executivum, qui litteris Apostolicis aliàs competit, quod ubi etiam ipsi prævenerint in possessione illum, qui sit provisus purè per obitum, vel per resignationem, neque dicatur legitimus contradictor huic provisio, contra quem talis impetratio facta sit ad impedimentum processum summario, & executivum juxta casum, de quo apud Otthob. decif. 58. & supra in eod. casu disc. 55. ex ea ratione, quod non dicitur legitimus contradictor, nisi ille, cui si non possideret debita esset immisio in processu summario, & executivo, quem alter impedire non posset.

Quo verò ad alteram inspectionem meritum in negotio principali, pariter dixi timendum potius, quam sperandum fore ex eisdem fundamentis, de quibus disc. 77. ac etiam in Vestana disc. 135. adeo in hujusmodi beneficiis, quæ non habent curam animarum rati, fortèque nulli sunt casus in quibus ista species vacationis, ac respectivè impetrationis reducatur ad praxim; Eoque magis in hac facti specie consului, ut abstinendum esset, quoniam non unum, sed duos oppositores vincere oportebat, nempe Pintum antiquum possessorem, ex cujus delicto vacatio prætendebatur, & Pizzium primum impetrantem ex eadem specie vacationis.

VESTANA CANONICATUS PRO DONATO MARTINO CUM ANTONIO FERRO

Casus decisus per Rotam pro Donato.

De eadem materia de qua supra disc. 77. privationis beneficii ob non residentiam; Et an in ita privato obftet, necne regula de trienniali, quæ allegatur per provisum, & possessorem.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **Q**uando expediat in disputatione possessori inspiciere de bono jure.
- 3 **D**e invaliditate sententiæ ob malè servatum ordinem.
- 4 **D**istinguuntur plures dispositiones juris communis, & Conc. Trid. in hac materia residentia.
- 5 **D**e regula de trienniali, an & quando intrat, necne, & qualis dicatur titulus discolatus qui non sufficit.
- 6 **N**on prodest spoliatori, & attentanti.
- 7 **A**d effectum regulæ necessaria est possessio, sine qua illa non intrat, ideòque si primus possessor per sententiam nulla ea privatus non fuit, ea non intrat.
- 8 **E**t ex eadem ratione non intrat in unitis.

D I S C. CXXXV.

EX capite non residentia Episcopus cum citatione per edictum ad præscriptum Conc. Trid. privavit Donatum Canonicum Cathedralis, quem contulit Antonio pacifico possessori per plures annos usque; obitum Episcopi, quo vivebat ausus non est Donatus sua jura promoveri, ut postmodum fecit in Tribunali A. C. à quo obtinuit etiam in possessore retinendæ, seu manutentionis, commissaque per Signaturam causa in Rota coram Priolo cum solita clausula translative, quando aliqua subit turbiditas, cum facultate sc. manutendi, prout de jure, eaque propòsita, rescriptum fuit videri debere de bono jure, quod à me quamvis scribente pro eo, cujus intererat procedi cum istius iudicii possessori rigore, non attendendi concernentia petitorum, commendatum fuit ob qualitatem causæ, & personarum; Quoniam cum ageretur de tenui beneficio inter personas parum idoneas ad supportationem expensarum litium in Rota, & Curia, ita utriusque intererat neglectis formalitatibus, ac distinctionibus possessorii, & petitorii, ut de bono jure videretur, non tamen id indefinitè practicandum est in causis gravibus, & inter personas potentes, & habiles, cum juris ordo cessante injusto motivo, interverti non debeat, nè alias detur ansa spoliandi, de facto possessorem ob aliquas prætensiones, super quibus in bono jure longa disputatio assumenda sit, interim spoliatore in spolio se contentante, atque in hoc versatur frequens, & quotidianum æquívocum, circa istam praxim, aliæque similes, procedendi indefinitè cum generalitatibus non, reflectendo ad singulorum casum circumstantias, ex quibus quandoque laudabile est dictam praxim servare, quandoque verò damnabile.

Assum.

Assumpta itaque disputatione sup. bono jure ad favorem Donati antiqui possessoris sub diebus 20. Junii, & 12. Decembris 1672. prodierunt resolutiones, quibus credo, quod Antonius succumbens acquieverit, dum amplius de causa actum non audivi, atque in hujusmodi disputationibus duo fuerunt puncti; Unus nempe an validè processum fuerit ad dictam privationem, & alter positio, quod non, sed potius invalidè, an adhuc actori obstat ac respectivè reo, & possessori prodesset regula de triennali, atque super hoc secundo potius, quam super primo major, penèque tota fuit disputatio.

Quatenus pertinet ad primum, nullitas sententiæ ordinarij super privationem videbatur plana ex solo facto, quamvis aliàs de jure decreta Conc. Trid. intrarent super facultate procedendi per edicta, eo quia non bene constabat de sufficienti affixione edictorum, ut ad hunc effectum requireretur ex relat. *disc. 9. de jud. Ac etiam*, quia juxta consuetum vitium illarum partium, sententia lata erat post diem cadentis citationis, cum aliis defectibus respicientibus ordinem iudicii de facto; Verùm quatenus uterque defectus deficeret, quia nempe edictorum affixio bene facta esset, atque sententia lata esset in termino, adhuc tamen dicebam etiam cum sensu veritatis, agnitæ per eosdem scribentes in contrarium, qui propterea principaliter insistebant super dicto præsidio regulæ de triennali quod ista forma, vel modus procedendi per edictum non intrabat, quoniam ut advertitur supra *disc. 77. tres dispositiones desuper habemus; Unam nempe juris communis Canonici alteram Conc. Trid. sess. 23. de reform. c. 1. Et alteram ejusdem Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 12. Istarum autem modernarum, & Conciliarium posterior tantum congruit Canoniceatibus, & dignitatibus Cathedralium, & Collegiarum; Quoniam prior congruit solum Ecclesiis, & beneficiis curatis, atque in hoc frequenter æquivocari solet, ut etiam advertitur *d. dec. 77. non reflectendi sc. ad hanc distinctionem beneficiorum, atque in his, quæ non sunt curata procedendo cum priori decreto contento in sess. 23. ut advertitur per Fagn. in cap. ex tua n. 14. & 15. de Cler. non residen. Attento autem posteriori sess. 24. c. 12. mandatur quod in primo anno procedatur ad privationem medietatis fructuum, & in secundo anno ad privationem omnium, ac demum in tertio, contumacia crescente ad privationem beneficii, idèque cum ista forma servata non esset planum remanebat, quod malè processum esset, attento moderno jure conciliari; Clarius verò malè processum esse dicebam attenda antiquiori dispositione juris Canonici, quoniam ut advertitur *eod. disc. 72. & in decisionibus in eo casu proditis, & per Fagn. d. c. ex tua n. 4. & 9. cum seq. ista dispositione attenda requiritur contumacia vera contrahenda per citationem personalem, vel per edictum quoties bene concludenter constet de fraudulenta latitatione ad effectum impediendi d. citationem juxta *disc. 10. de jud. & alibi; Unde cum de hac latitatione non constaret, certa videbatur nullitas processus: potissimè, quia verificabatur adamussim eadem circumstantia, de qua *d. disc. 77. quod scil. Episcopo innotesceret locus, in quo Canonicus moraretur, quo casu cessat ratio, ob quam permittitur procedi per edictum, quod sc. impracticabilis sit citatio personalis ob incertitudine loci, in quo citandus moretur.*****

Agnoscentes itaque, ut prævisam est, iidem defensores Rei, & possessores hanc veritatem, in secunda præsertim disputatione habita super nova audientia concessa adversus primam resolutionem, principaliter insistebant in præsidio regulæ de triennali, cui dicebant non obstat dictam nullitatem iudicii, ex qua de consequenti resultaret infectio tituli possessorii. Quoniam ad effectum hujus regulæ sufficit titulus coloratus, ut ille, qui discoloratus dici non valeat, ut advertitur supra *disc. 91. n. 13. & seq. atque discoloratus dicitur solum ille, qui est de exceptis in ipsa regula, nempe Simoniaci ingressus, vel reservationis clausula in corpore juris, omnes verò alii dicuntur colorati quamvis possint redargui de aliquo defectu, quoties perveniat ab habente facultatem generalem conferendi, ut fuit Papa, & Ordinarius, ut per Gomez. *ad hanc reg. q. 27. num. 3. & seq. Lotter. q. 2. n. 15. Buratt. dec. 280. n. 16. & 585. n. 2. & seq. dec. 264. n. 6. & 7. p. 9. rec. Ubi etenim nullus adesset defectus inane, ac superfluum esset beneficium regulæ, quoniam ipse titulus tanquam validus sufficeret.**

Et quamvis color debeat esse talis, ut aliquam habeat imaginem Justitiæ, idèque non prodest spoliatori, vel attentanti, ex deductis per Gomezium *ad ead. regulam quæst. 11. Et firmatur in causæ decisionibus, & præsertim prima*

neque id, utpotè de jure verum negaretur per eosdem scribentes in contrarium, dicebant tamen, quod à vitio spoli, & à mala fide positiva excusare debebat sententia Episcopi, cui assistit præsumptio justitiæ, & validitatis, curando cum facto excusare nullitates, de quibus supra, vel quod in omnem eventum provenirent à quibusdam subtilitatibus juris vix cognitis professoribus, & absque dubio ignotis simplici Clerico, non juristæ.

Super his autem, inhærendo stylo effugiendi superfluas evagationes, ac immorandi strictè super puncto præciso quæstionis, non censui assumere formales disputationes potissimè quia propositiones in suis respectivè casibus sunt veræ, dicebam tamen, quod quidquid sit de illis in suis casibus, attamen essent extraneæ à casu quæstionis, quoniam punctus non erat super qualitate tituli, an esset coloratus, vel discoloratus, & an intrarent limitationes, sed erat in cessante quæstione in radice ob deficientiam possessionis, quæ est essentielle requisitum, vel præsuppositum regulæ, quoniam cum possessio non possit esse eodem tempore penes duo in solidum, neque dentur duo ejusdem rei possessores eodem respectu, hinc sequitur, quod cum Donatus esset jam possessor legitimus, ut ipsa sententia præsupponit quia privatio supponit habitum, suaque possessione per d. sententiam nullam privatus non fuerit ex deduct. *disc. 44. de jud. & passim*, hinc sequitur quod alter dici non posset possessor, neque per momentum temporis, sed solum intrusus, & detentor de facto, ut individuo Gomez. *ad hanc reg. q. 33. n. 1. & seq. ac etiam qu. 44. n. 2. atque de eodem an. 1672. declaravit S. Congreg. Concilii in una Cathacen. præsupponendo antiquam reprobationem dec. 67. Mantice factam per eandem S. Congr. ac relatam per Fagn. ubi sup. & insinuatam etiam d. disc. 77.*

Unde habetur, quod eadem regula non intrat in beneficiis unitis, ut apud Caval. *dec. 201. in fin. quæ est eadem 410. p. 1. rec. & apud Cocc. dec. 551. quæ est eadem dec. 313 p. 2. Tond. q. benefic. 85. n. 62. & habetur in Nolana Parochialis hoc eod. tit. disc. 136. ex ista ratione, quod in unitis non datur vacatio, ideoque non est verificabilis possessio, sine qua impossibile est dare operationem regulæ, quæ exigit possessionem triennem, dum ita neque adesse dicitur momentanea; Et per consequens possessor de facto censendus potius est intrusus, ac simplex detentor, quamvis esset ita excusabilis, quod dici non meretur verus spoliator.*

NOLANA PAROCHIALIS PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM CAROLO GUADAGNO.

Casus decisus per Rotam pro Carolo.

De unione quando dicatur talis, quod faciat cessare vacationem, necne cum aliis ad eandem materiam, Et aliqua de subrogatione gratiosa in jus & locum defuncti, ejusque executione.

S U M M A R I U M.

- 1 Summa causæ.
- 2 Facti series cum resolutionibus.
- 3 De stylo Signaturæ pluries rescribendi etiam in executione.
- 4 Quandoque ex iudicio Dei prodierunt resolutiones.
- 5 Quod casus sit exorbitans, & singularis.
- 6 Fundamentum subrogationis est reservatio indubitata.
- 7 Quod ubi adest res judicata, vel transactio, non possit intrare processus executivus.
- 8 De restitutione in integrum adversus rem judicatam.
- 9 De necessaria transportatione actorum in alia instantia.
- 10 Pro subrogatione requiritur possessio defuncti jure beneficii liberi.
- 11 Quod non obtineatur possessio beneficii sine litteris.
- 12 De cumulatione titulorum, & quare Apostolica impetrationes non expeditis litteris fiant.
- 13 De amissione possessionis per tempus notabile.
- 14 De fundamento resolutionum.
- 15 Quod non possit retrahari res judicata sine actis.
- 16 De eadem multiplicatione titulorum, de qua n. 12.
- 17 De argumentis coadjuvantibus possibilitatem alterius tituli.
- 18 Quod ordinario sit nimium deferendum, & quare.
- 19 In vim cænenariæ potest allegari quilibet titulus melior.
- 20 De eodem de quo num. 9. & 15.

Quam

- 21 Quando sententia attendatur sine actis.
- 22 De restrictione præjudiciali resultante à productione jurium, & tituli.
- 23 Sententia præbet titulum putativum, qui junctus cum quadragenaria validat unionem.
- 24 De differentia inter præscriptionem, & præsumptionem, vel possibilitatem tituli melioris.
- 25 Possunt stare simul unio, & modica fructuum participatio.

D I S C. CXXXVI.

Singularis fortè in hac beneficiis materia censenda videtur ista causa sine exemplo, ut contra possessorem in vim unionis antiquæ, & effectuatæ per annos circiter 300. & canonizatæ per rem judicatam Rotalem effectum pacificum sortitam per an. 70. procederetur etiam in iudicio executivo pro executione gratiosæ subrogationis in jus, & locum defuncti ab annis 75. circiter, & de cuius sufficienti titulo, & possessione non constat, istaque est causæ summa ex qua sine ulteriori studio, seu reflectione iudicum super resolutionibus à versatis in materia beneficiis efformari poterit, ac propterea in ista præsertim causa expertus sum, quandoque verificari dicitur, quod dentur facta causarum, quodque lites sint immortales, neque unquam ab eis, quis redditor tutus, dum etiam diu mortuæ de facili reviviscunt, istaque est unus de illis casibus primæ classis, qui considerandi veniunt in quæstione opinione probabilis, vel magis probabilis.

De anno siquidem 1372. Sede Apostolica residentis in civitate Avenionis sub Greg. XI. Capitulum Cathedralis Nolanæ ob magnas calamitates pro illorum conditione temporum passas obtinuit commissionem Archiepiscopo Neapol. ut ex triginta sex narratis Ecclesiis illi uniret eas, quæ sibi viderentur, & pro illis fructuum ratis, quæ pariter essent sibi benevisæ pro capituli indigentia, earundem Ecclesiarum respectivè servitio; Quare dict. Apostolicus delegatus univ. sexdecim, inter quas fuit Ecclesia curata S. Felicis de Cæmeterio, vulgò Cæmetello pro diversis ratis juxta illorum temporum conditionem, & usum ad rationem unciarum, aliquas nempe ad unam, & aliàs ad duas vel plures uncias; Istius autem actus duæ circumferuntur scripturæ, una antiqua in papyro, seu pergamento existente penes capitulum, in qua solum respectu d. Ecclesiæ S. Felicis dicitur simpliciter eodem modo, quo in aliis, quod uniebatur, & altera informis exhibitæ per impetrantem, in qua legitur concepta unio per hæc verba præcisa: *Ecclesiam S. Felicis de Cæmeterio, quæ licet sit valoris unciarum 11. tamen de voluntate ambarum partium unimus ad unam, cæteris fructibus & valore ipso remanentibus sub potestate Episcopi.*

Respectu aliarum quindecim Ecclesiarum unio continuata habuit, & habet pacificum effectum; Quoverò ad istam, familia de Albertinis domina utilis dicti loci Cæmeterii, sub Leone X. quando ut patet ex deductis *disc. 10. & aliis de jurepatr. hujusmodi concessionibus erant faciles, ac frequentes, de an. 1516. obtinuit istam Ecclesiam sibi concedi in patronatum, sed non constat quod concessio effectum sortita fuerit, vel quod potius subjaceret revocationibus Hadriani 6. & Conc. Trid. de quibus *d. disc. 10. & 65. in aliis de jurepatr. quamvis etenim de an. 1552. appareat hujus Ecclesiæ possessor quidam Franciscus Albertinus provivus per mortem Angeli etiam Albertini, non tamen constat an ad præsentationem patronorum, vel potius ad nominationem capituli, seu aliàs obtinerent; Cum autem de anno 1597. sequuta esset vacatio istius Ecclesiæ, seu Vicariæ per obitum cujusdam Felicis Maceratæ, qui in ea curam exercebat, Episcopus per solum edictum indixit concursum ad formam Conc. Trid. & Subcollector Apostolicus sequestravit fructus, sed capitulo recurrente Episcopus abstulit à concursu, decernendo Ecclesiam providendam esse de Vicario deputando per capitulum, & Nuntius Apostolicus removit sequestrum, sed quoniam quidam Albertinus Sanctorellus eandem Ecclesiam de an. 1598. impetraverat à Dataria, idcirco introducta causa in Tribunali A. C. fortè occasione Brevis de capiendâ possessione obtenti per provivum Apostolicum, vel quia tunc diversa esset praxis quod hoc Tribunal perageret causas beneficiales, capitulum obtinuit mandatum de manutenendo (atque devoluta per appellationem causa ad Rot. coram Savera. de anno subsequenti 1599. prodiit pariter ad favorem capituli sententia d. unionis canonizatoria, quæ transitum fecit in judicatum cum subsequuta pacifica possessione usque ad**

ann. 1656. in quo aliam fecit impetrationem quidam Philippus Marengha, qui introduxit causam in Rota coram Zarate, sed factis aliquibus paucis actis, illam deseruit; idèque capitulum continuavit absque alia molestia in possessione usque ad an. 1667. in quo Carolus Guadagnus eandem Ecclesiam impetravit tanquam vacantem per obitum Jo. M. Riccardi, qui præsupponebatur provivus per obitum dicti Marenghæ, introductaque causa coram Vicecomite subrogato in locum Zaratæ datum fuit dubium solitum an constaret de re judicata, vel potius de causis restitutionis in integrum, eoque proposito sub die 2. Decembris 1669. prodiit resolutio actori favorabilis, negativè sc. in prima parte, & affirmativè in secunda, dictaque resolutione prodita, idem actor novam fecit impetrationem ex vacatione per obitum dicti Felicis Maceratæ sequutum de anno 1597 obtinendo etiam subrogationem in ejus jus, & possessionem atque aliud obtinuit subscribi dubium cumulativum, an gratia subrogationis esset exequenda, & sub die 27. Junii 1670. coram eodem Vicecomite, confirmando priorem resolutionem in meritis per restitutionem in integrum adversus dictam rem judicatam ob invaliditatem unionis, dictum quoque fuit subrogationem esse exequendam, atque ad normam resolutionem concessa expeditione, commissaque causa in eadem Rota coram Rondinino cum clausula parito litteris arbitrio sub die 5. Junii 1671. resolutum fuit non intrare, atque concessa quoque expeditione, cum Signatura cognosceret gravamen, denuò commisit causam in eadem Rota coram Priolo; cum clausula, qui ad legitimam, datoque dubio resultante ex ventre ejusdem rescripti, an ad legitimam executionem procedendum esset, affirmativè ad favorem ejusdem provivi responsum fuit, dataque expeditione, quamvis ita adessent tres conformes in tribus diversis instantiis, adhuc tamen Signatura agnoscendo exorbitantiam, denuò commisit causam in eodem Tribunali coram Matth. cum clausula constito de tribus, atque sub diebus 12. Januarii, & 22. Junii 1674. dictum fuit constare, idèque cum alter non superesset rescribendi modus, processum fuit ad executionem.

Post finitam itaque causam, atque refrigeratum illum calorem, qui ea pendente offuscare solet intellectum Advocatorum ob affectionem erga clientem, & erga propriam opinionem, post aliquod intervallum, reflectendo ad veritatem, meus intellectus captivari non potuit, nec post in istarum resolutionum obsequium, ac propterea in ista causa dicere consuevi idem, quod in altera *causa Casarag. Cathedralitatis* in qua fortè major dignoscitur exorbitantia, peracta *sub tit. de præem. disc. 3. & seqq.* quod sc. aliquod ad sit arcanum supernaturale ex motivis nobis ignotis; Et præsertim ut dicebam Agentibus pro capitulo, quod cum ista Ecclesia esset decorata magno numero reliquiarum Martyrum, à quorum cæmeterio nomen desumpsit, quoniam iste locus in Provinciis propè Nolam frequenter in actis Martyrum enunciatus, fortè in ejus cultu, ac servitio, & in illa cura animarum, ex eo quod commune negligitur, incumbendo solum perceptioni emolumentorum, Capitulum malè se gereret, ideoque ex obsequio Dei iudicio causam talem habuerit exitum, juxta regulas juris omnino insperatum.

Juridicè autem, ut præmissum est, ista censenda videtur causa singularis absque exemplo ob plures exorbitantias tam circa ordinem processus executivi Apostolicæ subrogationis, quam circa merita negotii principalis; Quamvis etenim in effectu causa habuerit in progressu de facto naturam iudicii ordinarij per tres instantias, imò per quartam exequutorialem, ut supra, attamen id provenit potius ex iudicio Signaturæ, quæ adversus expeditiones Rotales in processu executivo toties rescripsit de clausula translativa, sed id non tollit exorbitantiam super modo procedendi.

Quatenus itaque pertinet ad primam inspectionem ordinis, non videbatur quomodo unquam agi posset de subrogatione gratiosa in jus, & possessionem dicti Felicis Maceratæ defuncti usque ab anno 1597. ex pluribus fundamentis, quorum unum sufficere videbatur, multò magis eis simul junctis consideratis.

Primò nempe quoniam subrogationis fundamentum est reservatio certa, & manifesta adeo quælibet turbiditas faciat eam cessare, ut *dec. 187. p. 1. rec. & apud Greg. dec. 38. & passim*, Idèque cum adesset titulus explicitus unionis cum auctoritate Apostolica effectuatæ tam in ista, quam in quindecim aliis Ecclesiis per annos trecentum, & canonizatus cum tot actibus, nempe cum agnitione veri-

tatis Episcopi, & Nuncii Apostolici, & cum dicto mandato de manutenendo concessio per A. C. ac demum per rem judicatam Rotalem effectum sortitam per annos circiter septuaginta, non videbatur quomodo unquam dici posset quod constaret de illa reservatione certa, & clara, quæ ad hunc effectum requiritur.

Secundò quoniam si receptum est quod unica sententia, quamvis suspensa per appellacionem vulnerat processum 7 exequitivum, & inducit turbiditatem Coccin. *decif. 78. Dunoz. decif. 63. in fin. & habetur sub tit. de judic. disc. 42. & 43. & alibi multo magis ubi adest res judicata, quæ ut nostri, dicere solent inducit ens de non ente, atque facit de albo nigrum, adeout quodlibet iudicium contra rem judicatam dicatur invalidum ex defectu jurisdictionis, juxta *decif. 115. Putei lib. 1. Bich. decif. 466. numero 3. ubi concordantes.**

Et quamvis etiam contra rem judicatam detur remedium restitutionis in integrum ex capite injustitiæ in ista causa practicum, ut etiam advertitur *disc. 38. de Judiciis, & habetur frequenter in omnibus penè materiis actum de ista restitutione in integrum adversus rem judicatam, ac propterea, ut advertitur d. disc. 38. de judic. & alibi ex ista ratione materia rei judicatæ in Curia videtur quodammodo ceremonialis; Attamen absolutum est quod hoc iudicium restitutionis in integrum est ordinarium, & appellabile, terminandum per tres conformes, vel per aliam rem judicatam, cum qua oportet eam tollere de medio, eaque sublata, reassumenda est primæva actio, ad instar eorum quæ habemus in transactione, quæ habet imaginem rei judicatæ, juxta *decif. 550. Cavaler. num. 4. decif. 86. num. 9. part. 6. recent. decif. 34. post Turr. de pact. futur. succ. & passim.**

Tertio ex eodem fundamento de quo infra in meritis; quod scilicet sine actis non solum cognosci non potest de injustitia, quæ est fundamentum restitutionis in integrum, sed etiam præsertim in spiritualibus, in quibus intrat forma præcisa inducta per *Conc. Trid. sess. 24. de ref. c. 20. dicitur deficere jurisdictione, ex deductis disc. 37. de jud.*

Quarto quoniam ad effectum dictæ subrogationis, & pro ejus essentiali fundamento requiritur possessio defuncti, in cuius locum illa concessa est, quodque talis possessio fuerit tanquam de beneficio liberæ collationis, & per consequens quod cadat sub reservationibus, ut apud Gregor. *dec. 307. num. 1. & seqq.* De hoc autem non constabat, quoniam exhibetur solum quædam supplicatio sine litteris, quæ ad hunc effectum nullatenus probat non solum ob regulam de non judicando juxta formam supplicationis, sed fortius quia in beneficalibus per constitutionem Julii III. sub gravibus pœnis prohibuitur est apprehendere possessionem sine litteris, multo verò magis in Regno Neapolitano, ubi obtineri non potest possessio beneficii sine litteris relaxationis sequestri fructuum Nunciaturæ Apostolicæ, istæque non dantur litteris Apostolicis non presentatis, ac etiam sine regio exequatur, quod pariter non conceditur nisi visis litteris, ideoque dicebam verius esse quod dictus Felix esset provisorius ad nominationem capituli tanquam de Vicaria Ecclesiæ unita juxta Constitutionem Pii V. sed quod ad majorem cautelam, stante forsitan præsentatione dicti patronatus, curasset se munire cum hac supplicatione, pro illa titulorum cumulatione, de qua pluries *hoc eod. titul.*

Et quinto demum quoniam si quælibet possessio amittitur per decennium *ex deduct. disc. 44. de judic. & alibi multo magis per annos septuaginta cum tot judicatis intermediis, atque licet in isto casu non intrarent ea, quæ ad favorem triennalis, & respectivè decennalis possessoris habentur sup. disc. 91. attamen dicebam attendi debere rationem, cui regula de triennali innixa est, & præsertim ubi quoque accedat possessio decennalis, An autem hujusmodi fundamentis sufficerent, & adæquatè respondeatur in decisionibus, quilibet ex earum lectura inspicere poterit.*

Quo verò ad alteram inspectionem Justitiæ, & meritum in negotio principali: Cum præcipuum, ac totale fundamentum decisionum super unionis in validitate, vel inefficacia in eo consisteret, quod ad normam dictæ scripturæ informis exhibitæ per provisorium Apostolicum non esset unita Ecclesia, sed solum ei demandata quædam modica subventio ejus ex fructibus in undecima parte, dando scilicet unam unciam ex undecim, quodque alia scriptura antiqua in pergamento reperta penes capitulum esse suspecta ob quandam rasuram, ut ex decisionibus patet; Hinc scribens pro capitulo dicebam quod theoreticè, & practicè juxta

regulas juridicas impossibile videbatur ut de causis restitutionis in integrum adversus dictam rem judicatam suspicandum esset ex pluribus quæ pariter singulariter sufficiebant multo magis unita; Potissimè vero ac insinuato motivo quod non haberentur acta rotalia coram Seraphino super dicta re judicata, & quæ ex notulis Notarii constabat accommodata fuisse dicto Sanzorello, in cuius locum iste provisorius successerat, dum eandem imperationem per obitum Maceratæ ut supra fecerat, ideoque dicebam etiam cum sensu veritatis, non videri quomodo retractari posset antiqua res judicata rotalis ex capite injustitiæ, non visis actis, ex quibus patere valeat in quibus juribus, & probationibus fundata sit, quodque ob eorundem jurium infectionem, vel inefficaciam injusta, malèque fundata detegatur ex iis quæ generaliter habentur *decif. 347. num. 3. in fin. par. 2. rec. dec. 79. num. 5. par. 7. & in aliis & in punctualibus terminis consimilis rei judicatæ canonizatoris unionis, quæ postea impugnabatur dec. 118. p. 8. rec. num. 2. & seq.*

Cum etenim in beneficalibus detur multiplicatio titulorum, qui etiam circa unionem dari possunt eo modo quo in omnibus ut præsertim pluries *judic. de jure patron. disc. 65. & in aliis*, nil prohibet vel excludit possibilitatem, ut post istam unionem obtentam à Gregorio, etiam ubi admitteretur eam esse juxta formam contentam in dicta scriptura informi, cum qua Rota processit, alia pinguior, ac melior obtineri potuerit, atque in ea Rota antiqua coram Seraphino se fundaverit, potissimè quia ex eisdem notulis, vel productionibus patebat quod quædam bulla Innoc. VI. aliaque documenta productæ fuerint; Ac propterea dicebam quod nisi præsupponenda esset in iudicibus illa propheta de præterito quæ fuit in Moyse, non videtur quomodo dicta res judicata sine actis de justitia convinci valeat, ut bene advertitur *d. dec. 118. par. 8. rec. & habetur disc. 37. de judic. & alibi.*

Clarius verò quoniam ista possibilitas tituli melioris, multis fulciri videbatur argumentis, & præsumptionibus; Primò nempè illa generica præscriptio quæ assistit iudici, ejusque sententiæ, ut in dubio præsumatur valida, & justa Secundò ob dictam productionem aliarum Bullarum, & documentorum, Tertio ob gesta per Ordinarium de dicto anno 1599. & sic de tempore nimium proximo quando memoria rerum erat magis recens, & quæ nunc per silentium tanti temporis perierat, quoniam si generaliter in omnibus beneficiis nimium defertur attestacionibus vel aliis actibus Ordinarii ob ejus interesse in illorum collatione, cum tamen ista sit nimium rara, dum de duodecim anni mensibus habet solum quatuor ac etiam in istis adsunt tot reservationes, & affectiones reales, personales, locales & accidentales, multo magis in parochialibus, in quibus ob formam concursus introductam à Concilio Tridentino etiam in reservatis videtur quod in substantia tota collatio sit Ordinariorum, ac etiam ob remotionem sequestri per Nuntiaturam Apostolicam omnino inverisimilem quando beneficium esset liberæ collationis.

Ac etiam quod agitur de facto antiquissimo trium seculorum, de cuius non controversa effectuione in quindecim aliis Ecclesiis constabat, ac propterea fortius intrat dicta præsumptio, vel possibilitas alterius tituli melioris non in ratione præscriptiois, sed in ratione præsumptionis juxta ea quæ habentur *disc. 3. de alien. & contr. prob. disc. 133. de feud. disc. 21. de judic. & alibi pluries.*

Ad evitandum istud verè inevitabile fundamentum in quo præsertim in ultima instantia coram Matthæo, magis insistebatur in prima decisione coram eodem 12. *Januar. 1674.* præsupponendo quod defectus non esset in substantia seu non existentia actorum, & processuum sed in sola transportatione ab uno Notario ad alterum, nimium insistitur in eo quod cum Rota sit unum, & idem Tribunal, nihil refert an acta essent penes unum vel alterum ex ejus Notariis atque in hac parte bene dicitur in abstracto; sed malè in concerto ob cessantem assistentiam facti, dum non objiciebatur de solo defectu transportationis productivo nullitatis juxta deducta *d. disc. 37. de judic.* Sed agebatur de defectu in substantia, quoniam acta non erant in rerum natura; Et quod magis est non poterat cadere suspicio quod fuisset occupata per hanc Partem, dum ut supra constabat quod per Notarium illius temporis fuissent accomodata proviso Apostolico prædecessori.

In ultima verò *dec. 22. Junii 1674.* agnoscendo æquivo-cum, dantur duæ aliæ responsiones; Primò nempè quod dum capitulum pro fundamento suæ exceptionis deducebat

bat rem judicatam Seraphin. tenebatur ipse illam justificare, sin minus intentio impugnatoris est fundata, nullam desuper deducendo rationem vel auctoritatem, sed solum regulam generalem quod reus est in sua exceptione actor in id allegando *dec. 242. n. 4. p. 20. rec.* Et secundo quod cum capitulum produxerit titulum d. unionis Gregorii ita exclusa remanet possibilitas cujuscumque alterius tituli juxta theoricam *Innoc. in c. dudum de decimis.*

Verùm istæ responsiones in suis casibus veræ, sed fallacissimæ ad rem circa applicationem, ad evidentiam pro meo iudicio convincere videntur injustitiam iudicati; Quatenus enim pertinet ad primam, dicta regula procedit quando etiam excipiendo deduceretur sententia moderna, cujus exceptio in substantia redoleret illius executionem, sed quando est antiqua ultra triginta annos, quorum duplicatio in hac facti specie verificabatur, illaque exequuta sit atque continuatam observantiam habuerit, atque solum deducatur pro præsumptione justitiæ, donec doceatur de injustitia, de qua utpotè in dubio non præsumenda, docere debet ille, qui petit restitutionem in integrum, cum injustitia sit suæ intentionis fundamentum ex deductis *disc. 38. de judic. & passim*, cum sint principia certa, & notoria; Hinc ad evidentiam convinci videtur fallacia responsionis.

Eadem fallacia, & major dignoscitur in altera responsione; Tum quia ad effectum restrictionis ad titulum productum cum exclusione tituli melioris, opus est ut ille qui productionem facit possit sibi præjudicare, vel alteri cum mandato speciali, & valido, eaque fiat pro titulo principali, & unico, non autem incidenter, & ad alium effectum, ex iis quæ in hac materia habentur *disc. 47. de Regal. & disc. 3. de Alien. Contr. & disc. 21. de Jud. & alibi pluries*, quorum nihil in facto verificabatur, quoniam non constabat an de mandato speciali ista scriptura producta esset, minusque principaliter, & pro titulo unico, sed potius incidenter; Et quod magis est eadem scriptura non continet illud præsuppositum cum quo in decisionibus proceditur atque in ea tanquam impugnata utpote abrasa, & vitiosa, nullum fundamentum constitutum est; sed potius in altera scriptura ut supra omnino informi exhibita per actorem, ut patet ex decisionibus; Et fortius quia ubi etiam concurrerent omnia requisita predicta, adeout verificetur d. theoricam *Innocentii*, adhuc dicebam quod non videbatur cum qua legali ratione, vel auctoritate dici valeat, ut productio facta per capitulum modernum non informatum, & ignarum, quæ nam jura producta essent de dictis annis 1598. & 1599. super quibus res judicata Rotalis adeo adminiculata, ut supra fundari potuit, debeat habere oculos retrò, & inficere, atque injustam probare sententiam latam ab annis septuaginta, & ultra.

Irrefragabile quoque videbatur motivum in quo sæpius insteti, sed nunquam vidi adæquatam, & cathgoricam responsionem, quod scilicet dicta sententia Rotalis præsertim conjuncta cum tot aliis actibus præcedentibus Episcopi, Nuntii, & Auditoris Cameræ, & cum dicto titulo unionis, saltim sufficeret ad inducendum titulum coloratum vel putativum ut *dec. 220. nu. 9. par. 7. rec.* Quando autem cum isto titulo concurrat possessio quadragenaria pacifica, tunc unio redditur firma, omnisque defectus sanatur ut apud Buratt. *decif. 374. num. 7. & 8. & decif. 9. num. 5. & 20. par. 10. rec.* Et quamvis in aliquibus decisionibus consideretur quædam præsupposita stultitia antiqui colligantur, quasi quod illud tempus legitimi impedimenti non veniret in calculo, vel præberet justam causam restitutionis in integrum juxta terminos generales præscriptionis, attamen ultra quod injustitia non justificabatur, ac etiam posita non videbatur quid faceret, ad rem, dum non agebatur de illa formali, & odibili præscriptione deducta ex solo lapsu temporis in pœnam negligentis, sed potius de præsumptione juxta distinctionem de qua allegato *disc. 133. de feud. disc. 3. de Alien. & Contr. prob. & disc. 21. de Jud. & alibi.*

Demum ubi etiam procedendum esset cum dicta scriptura informi exhibita per actorem, cujus contrarium omnino verius videbatur, adhuc tamen dicebam quod id non excluderet unionem, tum quia cum actus esset unius ex sexdecim Ecclesiis non videbatur qua ratione sustineri posset quod respectu aliarum quindecim esset unio indubitatum effectum sortita per tria sæcula, & quod respectu istius non deberet esse talis vulgò axiomata quod una, & eadem dispositio non debet diverso jure censi, atque respiciens

plura determinabilia, debet ea pariformiter determinare. Tum etiam quia in dubio præsumendum est metiendo voluntatem à potestate, quod actus licite, & valide gestus fuerit, eo modo quo fieri poterant, non autem illicite, & citra potestatem, ideoque cum commissio Apostolica esset ut uniret Ecclesias, non poterat delegatus facere dismembrationem partis, prout est sensus decisionum, clarè præsertim explicatur in quarta coram Priolo; Et clarius quia eadem verba superius registrata directæ sunt ad ipsam Ecclesiam ibi: *Ecclesiam unimus &c.* Et quamvis dicatur uniam unam ex undecim, attamen id fit ad designandam portionem dominicalem, sive illam ratam, quam iste novus Rector habitualis haberet, ut aliarum ratæ deservirent pro ministris, Ideoque merito reservantur arbitrio Episcopi: Neque est novum quod in Ecclesiis unitis aliqua modica portio fructuum sit illius, cui facta est unio, reliqui verò licet magni pertineant ad Vicarium, tam pro ejus congrua sustentatione, quam pro expensis aliorum ministrorum, & pro restauratione Ecclesiæ, & pro sacra supplicetili, ut habetur præsertim *decif. 330. part. 9. recent.* in casu, de quo *disc. 10. de Paroch. & apud Merlin. decif. 95. & 115. & in alio casu, de quo eodem titul. de Paroch. in hoc supplemento disc. 39.* sed hoc non tollit veram unionem ad istum præcisum effectum provisionis.

Hæc itaque sunt quæ in presenti causa deducebam; Lector autem, cujus intellectus non habuit illum fascinationem, quam meus habere potest ob affectionem erga propriam opinionem, his consideratis, atque visis decisionibus desuper editis, suum interponat iudicium.

ROMANA SPOLII

PRO HÆREDITATE CARDINALIS
BIANCATI

CUM CAMERA

Casus disputatus in Congregatione Camerali, & sopitus per concordiam.

De eadem materia de qua *disc. 81. & seqq.* super fructibus pendentibus, respectivè inexactis tam beneficiarum, quam pensionum inter Cameram, & hæredes beneficiati, vel pensionarii, & præsertim de intelligentia motus proprii Clem. IX. ad favorem Cardinalium super fructibus maturatis, & non exactis.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 De stylo Cameralium in his controversiis.
- 3 Quomodo debeant se gerere Cardinales, & Prælati in redditibus Ecclesiasticis.
- 4 De punctis vel inspectionibus.
- 5 Quid disponatur de jure communi.
- 6 Quid per motum proprium Clem. 9.
- 7 De distinctione inter pertinentiam ratione dominii, & illam ratione spoli.
- 8 De fructibus qui consistunt in pascuis.
- 9 De fructibus partim naturalibus, & partim industrialibus.
- 10 De pensionibus Ecclesiasticis inexactis.

DISC. CXXXVII.

Defuncto pluries sub diversis materiis enunciato, ac de justitia commendato Cardinali Brancaccio, qui erat possessor Ecclesiæ Portuensis, ac etiam reservatarius Ecclesiæ Viterbiensis, & Abbatie S. Adriani in Calabria dimissarum Stephano ex fratre nepoti; Inter istum tanquam heredem Cardinalis, & Cameram super fructibus exactis hujusmodi Ecclesiarum, ac etiam super ratis plurium pensionum quas idem Cardinalis super Ecclesia Caputana, aliisque Ecclesiis possidebat, ortæ fuerunt solite controversiæ terminatæ cum honesta concordia juxta frequentiore hujusmodi controversiarum finem quoniam ubi etiam ex aliquo justo motivo in animo Pontificis sit benignè se agere ad favorem hereditatis defuncti, adhuc tamen Camerale se solent opponere atque solliciti esse ut procedatur per viam compositionis, nè aliàs exemplum præjudicet Cameræ in futuris

4 Futuris contingentiis, & vacationibus, & ne canonizentur illarum opiniones, quas iidem Camerales negare, & acriter impugnare solent; hic erant casus, non solum ob magna merita hujus Cardinalis erga Ecclesiam, & Sedem Apostolicam, sed etiam quia licet spatio annorum quadraginta, & ultra in statu Cardinalitio fuerit provisorius de dicta Ecclesia Viterbien. aliisque Abbatibus, & beneficiis, ac pensionibus, adeo notabile peculium, quando thesaurizare voluisset, parere potuisset, attamen, ut partes boni Ecclesiastici impleret in elemosynis aliisque operibus charitatis ejus hereditas potius minus idonea reperta fuit ad satisfaciendum oneribus, quæ per gratum hæredem de proprio adimpleta fuerunt, idque pro exemplari Ecclesiasticorum deservire deberet.

4 In disputationibus itaque desuper habitis, me pro hæreditate scribente, plures fuerunt inspectiones. Primò nempe circa species fructuum verè, & naturaliter perceptorum, ac omnino separatorum imò consumptorum Ecclesiæ Portuen. non tamen soluta pensione per eorundem fructuum conductores, ut erant fructus piscationis, & venationis, & carbonis. Secundò circa fructus intellectualiter perceptos pro rata temporis merè naturales piscuorum. Tertio circa mixtos, quia natura; & industria concurrant; Et quarto circa pensiones Ecclesiasticas reservatas super aliis Ecclesiis ut supra.

5 Quatenus pertinet ad primam speciem, quando perceptio, & consumptio sequuta esset directè, & immediatè per ipsum Ecclesiæ possessorem, tunc res esset plana nullamque patere difficultatem, attento etiam *Consilio Calderini*, cum quo proceditur juxta superius, deducta d. *disc. 81. & seqq.* Sed difficultas oriebatur ex eo, quod eorundem fructuum pretium vel æquivalentia sub nomine pensionis non esset solum, neque commixtum cum reliquo patrimonio prophano Prælati; Ac propterea intrabat quæstio de qua eod. *disc. 81.* Atque attentis terminis juris communis, intrabant eadem rationes dubitandi, de quibus ibi, verum illas cessare dicebam ex indulto Cardinalibus per Clement. IX. registrato in adeo indelenter, maleque compingentis duobus ultimis voluminibus Bullarii *Constitut. 19.* dictoque motui proprio occasionem dederunt quæstiones de recenti circa finem Pontificatus prædecessoris disputatæ, de quibus d. *discurs. 81. & seqq.* In dicto etenim motu proprio duo considerantur casus; Unus nempe in quo possessor Ecclesiæ per seipsum ejusque procuratores, & ministros percipiat fructus; Et alterum, in quo idem fructus obtineantur per beneficiatum à conductore in pensione pecuniaria statutis temporibus solvenda, prout conventum fuerit pro partium commoditate potius, quam pro fructuum perceptione, cum quandoque pensio soleat esse anticipata, & quandoque posticipata.

6 In primo etenim casu dictus motus proprius dirimere voluit obstaculum Constitutionis 80. Urbani VIII. ac etiam tollere quæstiones locis citatis peractis, super intelligentia *Consilii Calderini*, statuendo quod sufficeret separatio à solo, & recuperatio à manibus colonorum, quamvis adhuc fructus essent in horreis ipsius Ecclesiæ, vel quod alias sequuta non esset illa commixtio, vel confusio, cum proprio patrimonio, aliisque bonis privatis, quæ desiderari videantur; Deducendo etiam ad speciem casum disputatum d. *disc. 81.* quod pecuniæ essent exactæ, & depositæ in banco ad creditum non tamen accederet scientia, & commixtio; in altero autem casu, cum id esset in quæstione ex iis, quæ habentur per Rot. in *Nullius, seu Romana Pecuniaria 4. Julii 1653.* coram Blanchetto apud Marches. p. 1. fol. 424. Marc. Ant. *resol. 46.* & Sperel. *decis. 82. num. 16.* atque magis receptum esset, quod in illis, qui non habent indultum testandi, pensio debita per conductorem inexacta caderet sub spolio non obstante quod per conductorem fructus de facto percepti imò consumpti essent, secus autem ubi talis facultas accederet juxta resolutiones Tribunalis Cameræ de anno 1625. quæ ita procedebant ad favorem Cardinalium, sicut ad favorem quorumcumque aliorum, qui haberent indultum testandi, atque id moderatum fuisse per d. *Constit. 80.* Urbani VIII. quæ ita respicit Cardinales, sicut omnes alios eandem facultatem testandi habentes; Hinc dicebam, quod germanus sensus dicti Motus proprii, seu verus sensus dicti Pontificis fuerit moderandi d. *Constitut. Urbani*, atque reducendi rem in pristinum in parte, non autem in totum; idest ad favorem Cardinalium tantum, non autem aliorum, qui consimile indultum testandi haberent, dum idem motus proprius præsupponit, quod aliqui termini remanerent debiti, & sic non exacti.

7 Reflectendo ad id, quod pariter advertitur locis citatis, & ex quo resultare solent æquivoca, quod scilicet in ista quæstione duo cadunt termini diversi; Unus nempe pertinentiæ fructuum inexactorum jure dominii ad Ecclesiam, in cuius locum subrogata est Camera, ut fructus adhuc sequantur naturam proprietatis, & bonorum; Et alterum spoli in bonis Clerici defuncti provenientes ex beneficiis & redditibus Ecclesiasticis, ac propterea quando agitur de pensionibus debitis per conductores, qui fructus verè, & de facto separaverint, & perceperint, adeo sit consumpta perceptio, tunc istud nomen debitoris non cadit sub primo termino, sed sub altero, cum non adaptetur illa ratio dominii, seu accessorii ad proprietatem, quæ consideratur in fructibus pendentibus, vel collectis, sed adhuc existentibus in prædiis, & horreis ipsius Ecclesiæ.

8 Quoad secundam speciem consistentem in piscuis quamvis adhuc duraret annuis naturalis, in quo eorum perceptio peræquari solet ac superessent aliqui menses in quibus aliqua modicæ herbarum pastura sequi deberet, eo quia juxta usum agriculturæ annus incipit à die S. Angeli eo modo, quo magis distinctè habetur *disc. 24. de Pens. idcirco* pro fructibus jam perceptis, & consumptis haberi debere dicebam illas herbas, quæ iam essent depastæ ab initio novi anni usque ad diem obitus dum licet in hac specie non verificetur contradictio perceptionis verè, & naturales, & solum intellectualis, quoniam animalia de tempore, mortis adhuc extabant in tenuis, & percipiebant pascua præsertim hyemalia, in quibus major fructus consistit, adhuc tamen videbatur, quod ex identitate rationis intraret idem motus proprius ad instar fructuum civilium pensionum domorum, & similibus in quibus consideratur hæc species perceptionis intellectualis juxta *dec. 20.* Durandi, cum aliis de quibus d. *disc. 81. & seqq.* quamvis in hoc Camerales nimis se opponerent.

9 Circa tertiam speciem fructuum habentium qualitatem mixtam naturæ, & industriæ, ut sunt illi segetum pro collectione frumenti aliarumque frugum, quando adaptantur termini repartitionis fructuum inter virum, & uxorem, & similes de quibus eisdem locis citatis, & de quibus *sub tit. de dote disc. 160.* tunc advertēbam, quod de illis segetibus, vel feminatis pro futura recollecta debuisset participare hæres defuncti, non solum pro rata illius anni, in quo recollecta faciēda erat, sed etiam pro rata anni antecedentis præparatorii segetum, in quo terra quieverat ut advertitur eod. *disc. 160. de dote, & alibi*, sed in his terminis agnoscebam esse opus desperatum, quodque hæres Prælati defuncti nullam participationem prætereundere posset de jure communi, quodque dictus motus proprius istum casum non comprehenderet; se esset inspectio inter Cameram, & successorem.

10 Demum, quoad pensiones, quamvis de stricto jure illarum transmissio ad hæredes morientis pro rata temporis spectare debeat, cum sit quid merè temporale, ut in sua sede *sub tit. de Pens. pluribus* advertitur; Attamen, quia in contrarium est praxis per Camerales deducta à temporibus præsertim Pii V. Sixti V. quod pensionariis injunctum fuit onus incedendi in habitu clericali, & recitandi officium saltem Beatæ Virginis, adeo quodammodo declaratæ videantur Ecclesiasticæ, videtur quod de plano tractentur ad instar fructuum, ac propterea secluso dicto indulto agnoscebam, quod præsentio hæreditatis non esset sustentabilis; Credebam tamen, quod ducto argumento ab *Auth. multo magis, &c.* ea quæ ex dicto indulto procedunt in casu minus dubitabili fructuum Ecclesiæ, vel beneficii, fortius procedere debent in pensionibus, utpotè in casu magis dubitabili favore Cameræ; Nihilominus Camerales prætereundunt, atque acriter sublinent contrarium; Consuetudinem tamen huculque habent terminandi hujusmodi controversias cum aliqua honesta concordia, absque eo, quod punctus decidatur ex eo, quod cum hoc indultum in verbis loqueretur de fructibus beneficiorum, non deberet trahi ad pensiones, de quibus non loquitur, ita procedendo cum inepto, ac frigidissimo argumento formalitatis verborum.

SENE. FRUCTUUM
PRO CARDIN. PICCOLOMINEO
ARCHIEP. SENEN.
CUM HÆREDIBUS ARCHIEP.
PRÆDECESSORIS.

Responsum pro veritate.

De eadem materia, de qua *Disc. 81. & seq.* super controversiis circa fructus, & alia, quæ verti solent inter successorem in Ecclesia, vel beneficio, & hæredes prædecessoris.

S U M M A R I U M.

- 1 **D**E quæstis.
- 2 **A**n reservatarius fructuum gaudeat aliqua prærogativa circa fructus pendentes, vel non perceptos.
- 3 **A**n ex fructibus recollectis debeat prædecessor suppeditare semen, & alia necessaria.
- 4 **D**e animalibus immixtis per beneficiatum in bona, & prædia Ecclesiæ, an huic acquirantur.

D I S C. CXXXVIII.

1 **P**rovisorius de Ecclesia Metropolitana Senen. Cardinalis Piccolomineus per dimissionem de illa factam cum reservatione fructuum per possessorem de eadem familia, sequuto istius obitu, me super tribus pro veritate consuluit. Primò nempe, stante quod non agebatur de possessore Ecclesiæ, sed de reservatario fructuum, an fructus pendentes, vel respectivè inexacti spectarent ad ipsum Ecclesiæ possessorem, vel potius ad Cameram, aut hæredes reservatarii. Secundò, an dicti hæredes tenerentur providere colonos de semine ex frugibus recollectis, aliaque necessaria suppeditare pro cultura bonorum ad effectum parandi novam recollectam; Et tertio, cum ex continuata serie Archiepiscoporum prædecessorum ab anno 1575. usque ad Archiepiscopum Petruccium immediatum prædecessorem dicti reservatarii conflaret, quod in prædiis Ecclesiæ adessent quamplura animalia, quorum ipse nullum fecerat Inventarium, an omnia animalia, quæ de tempore mortis ejusdem in dictis prædiis reperta essent, vel quod aliis immixta, & destinata, imminente morte per hæredes ab eis extracta fuerint, pertinerent ad Ecclesiam, quæ de illis reintegranda esset.

2 Ad primum respondi, quod licet Spada *conf. 151. lib. 1.* agendo in specie de hoc puncto, probare conetur, quod fructus non veniant sub Constitutione Julii III. atque ego super eodem puncto præciso ad idem comprobandum multa deducam, & ponderem supra d. *disc. 81. ex num. 17. cum pluribus seq.* Attamen, ut ibi insinuat *nu. 25.* Et comprobatur quotidiana praxis, præsertim in casu, de quo *discurs. præced.* ob mortem Cardinalis Brancaccii reservatarii fructuum Ecclesiæ Viterbiensis, & Abbatii S. Adriani, contrarium est receptum, & præficatur, ut in reservatario procedat idem, quod in possessore Ecclesiæ, vel beneficii, potissimè dum in praxi magis receptum est, ut etiam in pensionibus Ecclesiasticis intret idem, quinimò rigorosius, ut eod. *disc. seq.* & per consequens nulla subesse videtur ratio, ob quam in reservatario fructuum non veniat dicendum idem cum de una, vel de altera natura participare debeat, atque ratiocinando in casu pensionis, quoad ratas decursas, & non maturatas deberet pro exclusione Cameræ magis de pleno responderi, vel pro liberatione Ecclesiæ titularis, vel pro transmissione ad hæredem, & tamen praxis docet contrarium.

3 Ad secundum habui me remissivè ad deducta *sup. disc. 84. & 85.* in quorum primo insinuat, quod in puncto juris ex fructibus recollectis anni antecedentis, non solum relinqui debet id, quod necessarium sit pro semine, vel alia specie culturæ, sed etiam pro alimentis, & sustentatione successoris usque ad novam recollectam, cum interim non possit vivere, & subministrare expensas necessarias pro cultu, & administratione Ecclesiæ de ea re; Attamen ista posterior pars, ut etiam ibidem advertitur, non est in praxi, & circa primam subministrandi semen, aliaque necessaria ad culturam, neque praxis est uniformis, ideoque dici non potest materia capax regulæ generalis, sed juxta mores singularum regionum, & Diocesum deferendum est consuetudini.

Ad tertium, pariter habui me relativè ad d. *disc. 84.* adhi-

Card. de Luca Lib. XII.

S E.

bendo distinctionem priorum trium specierum animalium; Unam nempe illorum, quæ pro qualitate prædiorum, ac more regionis verè dici valeant instrumenta fundi. Alteram eorum, quæ clarè constat, quod casualiter immixta fuerint ab ipso possessore Ecclesiæ tanquam à tertio pro industria, & pro sumendis pascuis. Et tertiam mixtam, seu dubiam, quia nempe excedat quidem usum necessarium culturæ, adeo de stricto jure dici non valeant instrumenta fundi, sed non verificetur in eis qualitas merè accidentalitatis, adeo dici valeat casus mixtus, & ambiguus. In priori etenim specie, ac in altera sequenti, & sic in duobus extremis, dixi quod casus habere videretur de indubitabili favore Ecclesiæ, & respectivè ad favorem hæredum; In tertia verò specie mixta dixi, quod punctus esset potius facti, quam juris quatenus confitio de antiquo solito in iis, quæ excedunt restringeretur quæstio ad punctum præsumptæ donationis, quam aliqui Scriptores subintelligunt, alii verò negant. Quatenus verò dubietas versaretur circa antiquum solum, & an esset major, vel respectivè minor quantitas animalium repertorum, vel aliàs in eis existentium ad effectum inspiciendi, an intret, necne obligatio subrogationis, à qua metienda est voluntas, tunc dixi, quod in dubio pro Ecclesia contra hæredes respondendum veniret, ad instar eorum, quæ habemus in hærede gravato, in Emphyteusi, & simili confundente confines, vel aliàs culpa sua impediēte liquidationem, ac certificationem, ut intentio successoris fundata sit in toto, donec ex parte illius, qui impedimentum præstat liquidationi, & certificationi ista fiat ex deductis *disc. 56. de Emphyt. & alibi*; & hunc dicebam esse casum ob neglectam confectionem inventarii.

ROMANA QUINDENNORUM
PRO COLLEGIIS GRECORUM, ET MARONITARUM, ET ALIIS,
CUM ANATISTIS, ET MINISTRIS
CANCELLARIÆ.

Casus disputatus in Congregatione deputata cum incerto exitu.

De iisdem quindennis, de quibus *sup. disc. 89.* debitis pro beneficiis unitis manibus mortuis, quando debeantur, necne.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti serie.
- 2 **Q**uod observantia non solvendi quindennia suffragetur, & quare.
- 3 **Q**uando observantia attendi debeat.
- 4 **Q**uid disponat, & operetur moderna *Constit. Clem. X.*
- 5 **Q**uando onus quindenniorum non intret ratione causæ, necne.
- 6 **D**e eodem circa causam onerosam.
- 7 **D**e regula subrogatorum.
- 8 **D**e alio casu, & an debeantur quindennia pro pluribus Ecclesiis unitis, ubi earum singule sint tales, quod non intret onus solvendi annuam.

D I S C. CXXXIX.

1 **E**dita per Clement. X. super quindenniorum solutione Constitutione innovativa aliarum enunciatarum supra *disc. 89.* registrata in Bullario ejusdem Constitutione 50. cum Collegium Græcum possideret Abbatias, & beneficium, de quibus fit mentio *disc. 22. de Pens.* absque eo, quod unquam solverit quindennia, idemque sequutum sit in Collegio Maronitarum, contra hæc, & alia similia Collegia in particulari Congregatione deputata ex parte eorum, ad quos pertinet quindenniorum exactio, & administratio, institutum fuit iudicium pro eorum solutione, non obstante contraria retroacta observantia, ex eo, quod negligētia eorum, penes, quos hæc administratio fuit, non potuerit, nec debuisset præjudicare Collegio Cardinalium, aliisque interessatis, & participibus, ac etiam ob decretum irritans contentum in dictis Apostolicis Constitutionibus, cum aliis, de quibus d. *disc. 89.*

In una itaque informatione data pro Collegiis, seu Conventibus, postquam amplius actum de causa non audivi, ideoque maturum iudicium desuper efformari non potuit, Dicebam improbabilem videri hanc novam præsentionem, quoniam ex iis, de quibus infra, negari non posse videbatur,

O

tur,

tur, quin saltim casus esset dubius, an ista species unionis comprehensa esset, necne sub dictis Constitutionibus, ac subjaceret hujusmodi oneri quinquenniorum, istudque probabile dubium sufficere dicebam, ut deferendum esset anti-
 3 quæ observantia annorum ferè centum juxta naturam, & operationem observantia interpretativa, cujus respectu non intrant, ea quæ habentur de decreto irritanti repro-
 bante contrariam consuetudinem; vel impediendo, ne illa priatur, quoniam id rectè procedit in consuetudine odiosa præscriptiva contra jus, non autem de interpretativa juris dubii, ut apud Otthob. *decis. 136. n. 17. & 18. & disc. 161. n. 14.* cum aliis, de quibus *disc. 21. de judic. & alibi.*

Neque obstaculum facere dicebam modernam Constitutionem Clem. X. cum magna verborum, & clausularum amplitudine conceptam adversus retroacti temporis negligentiam, & inobservantiam, quoniam benè inspecto ejus tenore, illa non continet indictionem novi ordinis, & gravaminis in illis casibus, in quibus de jure, & ad præscriptum dictarum Constitutionum non intraret, sed solum confirmat, & innovat dictas antiquiores Constitutiones, demandando earum observantiam, ac tollendo illam inobservantiam, quæ resultaret à culpa non solventium, vel à negligentia non exigentium, & sic ubi observantia sit illicita juxta naturam innovantis, vel confirmantis, quod non alterat innovatum, vel confirmatum ex deductis *disc. 35. de judic. & alibi.*

Quod autem hujusmodi uniones non essent comprehensæ, ideòque huic oneri non subjacerent, vel saltim id esset probabiliter dubium, probari dicebam ex pluribus; Primò nempe quoniam attentis rationibus, quibus innixa est introductio annatarum, & de consequenti quinquenniorum, quæ earum loco subrogata sunt, istud onus percutit illos, qui ex gratia, & munificentia Sedis Apostolicæ, tanquam solventes causam lucrativam potiuntur fructibus, & emolumentis beneficiorum, ac propterea commodiorem assequantur vitam personæ illius Collegii, vel Monasterii, aut alterius corporis, sive ipsa Religio in universum exinde reportat commodum ratione unionis dum majorem numerum Religiosorum in eo Monasterio, vel Conventu retinere potest, cum similibus casibus, secus autem ubi agatur de unionibus, quæ fiant Hospitalibus, & aliis hujusmodi piis locis, in quibus de nullius privato commodò agatur, sed totum erogatur in actualem hospitalitatem, vel alia pia opera ex deductis apud Vermigli. *conf. 476. & seq. & advertitur disc. 162. de Regal.* occasione agendi de puncto, an quinquennia debeantur pro officiis venialibus, aliàs de sui natura vacabilibus, quæ ex causa onerosa per manus mortuas in perpetuum obtineantur, & ex qua ratione exceptuata sunt Monasteria Monialium.

Istam itaque rationem exemptivam fortius intrare dicebam in hac specie, quoniam in hujusmodi Collegiis nullum est particulare commodum illorum, qui illa regunt, & administrant, vel aliorum, qui ex quadam prærogativa sint Collegiales, ita necessariis provisi, adedut dicatur cum eis exerceri gratia, & liberalitas, sed erecta sunt pro bono publico religionis Catholicis, ut in eis instruantur pueri, & adolescentes nationum, in quibus vigeant hæreses, vel schismata, & per consequens Papa, & Sedes Apostolica gerere dicuntur directè, ac immediatè negotium proprium, atque ad ejus commodum potiùs, quàm aliquorum privatorum cedunt unitorum beneficiorum fructus, & emolumenta.

Secundò, quoniam ut patet ex eodem *disc. 22. de pens.* respectu Collegii græci, cujus majus erat interesse, ista unio non provenit ex gratia, & liberalitate, ad magis ditandum, sed potiùs ex causa merè onerosa, & correspondiva loco scilicet annui redditus præstandi ex emolumentis Dataria, & Cancellaria, ut ab hoc onere ipsa Sedes Apostolica liberaretur, ideòque intrare dicebam adamussim ea, quæ *d. disc. 162. de Regal.* in hoc proposito habentur, ac etiam, quia, sicuti pro hujusmodi assignamentis ex dictis emolumentis Dataria, & Cancellaria quinquennia non deberentur, ita pariter ex hujusmodi unionibus ob vulgarem naturam subrogatorum.

Et tertio, quia in facto supponebatur quod quando Abbatia, & beneficia, de quibus agitur, conferebantur in titulum, neque solverentur annatæ, ideòque intraret idem axioma subrogatorum, in idem ponderando à simili, ea quæ habentur in materia decimarum non solventiarum ex novatilibus, vel ex iis bonis, quæ non essent solita decimari.

In hoc item proposito quinquenniorum cum unica pariter informatione sub incerto exitu, scripti coram Judice Annatarum pro capitulo Cathedralis Nolanæ ad denun-

ciam, sive instigationem ejusdem impetratoris unius ex Ecclesiis Parochialibus illi unitis juxta seriem, de qua *in Nolana Parochialis hoc eod. tit. disc. 136.* convento ad solutionem quinquenniorum pro dictis Ecclesiis, dicebam igitur etiam cum aliquo sensu veritatis improbabilem videri prætensionem, quàm credo non habuisse ulteriorem progressum ex eodem motivo cessantis rationis subrogatorum, dum disjunctæ, & singulariter consideratæ non erant talis redditus, quod pro eis, solverentur annatæ, adedut si unio dissolveretur, nullum jus annatistæ haberent; Et quamvis in contrarium considerarentur quædam verba Constitutionis Sixti V. quæ probatè videntur, ut quinquennia solvi debeant etiam si Ecclesiæ disjunctæ non subjaceant annatis, dummodò simul junctæ dent talem fructuum, ut intrent annatæ, attamen dicebam id continere nimiam exorbitantiam, nullamque subesse rationem, cui id innitatur, ideòque meritò non esse in usu, ac ulterius ubi standum esset in cortice, & rigore verborum, considerabam è converso in eadem Constitutione Sixti quædam verba denotantiam exceptionem Ecclesiarum Parochialium, in quibus actualiter cura animarum exercetur; Eoque magis advertebam huic solutioni locum esse non debere, ex eo quod ista unio esset valde antiqua sub Greg. XI. de tempore, quo residebat in Civitate Avenionis, priusquam introduceretur iste usus quinquenniorum, ac prodirent Constitutiones prædictæ, necnon multò magis intraret dicta operatio centenaria, dum aderat tripligata, & ultra,

PARMEN. CONSORTII AD PETITIONEM EPISCOPI.

Responsum.

An, & quando Episcopus arstare possit provisos de Beneficiis servitoris ad addiscendum id, quod est necessarium cum abbreviatione temporis præscripti à Concilio Tridentino; Et pœnas imponere contra negligentes addiscere tantum, easque applicare Beneficiatis benè addiscentibus, & inservientibus.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **Q**uando pœna dicatur excessiva, necne.
- 3 **Q**uare pro primo tempore detur major pœna, quàm pro ulteriores.
- 4 **A**n, & quando liceat abbreviare annum statutum à Concilio Tridentino.
- 5 **D**e applicatione pœnarum, & distributionum aliis benè psallentibus.
- 6 **A**n obstat certa taxa distributionum hujusmodi juri accrescendi.
- 7 **D**e distinctione majoris, vel minoris peritæ pro qualitate munerum.
- 8 **D**e monetis, & an idem importent scuti, ac aurei.

D I S C. CXL.

Cum Episcopus in executionem oraculorum S. Congregationis Concilii occasione relationis status Ecclesiæ dari solitæ in visitatione liminum, aliquas fecisset ordinationes cum Collegio consortialium Cathedralis, cujus mentio habetur *disc. 21. de Præemin.* Ex Collegii parte habitus fuit recursus ad eandem S. Congregationem se conquerendo de quatuor; Primò nempe de excessiva pena contra non addiscentes tantum Gregorianum; Secundo de coarctatione temporis ad dictam disciplinam, illud restringendo ad sex menses; Tertio de mala applicatione pœnarum, & distributionum aliis benè addiscentibus, & inservientibus; Et quarto, quod malè ab omnibus æqualis peritæ in cantu requiretetur, dum inæqualia erant munia; Quare S. Congregatione pro stylo rescribente pro informatione, eoque me desuper consulente transmissis illis responsionibus, quæ sibi videbantur opportuna, istas respondendo censui ita responderi debere.

Ad primum super excessiva pena scut. 25. comminata illis, qui negligendo parere decreto ex hujus Sac. Congregationis Oraculo edito, non curent infra sex menses tantum Gregorianum addiscere, ex eo quod pro reliquo successivo tempore comminata sit longè minor pœna amissionis distribu-

tributionum, quæ in semestrali tempore vix decem scuta important. Respondi nullam in jure desuper statutam esse certam pœnam, sed istam remissam esse Ordinarii arbitrio, ex facti qualitate regulando; Cumque major difficultas in subjecta materia esse videatur super hujusmodi Ecclesiasticæ disciplinæ assumptione in ipso initio, quo sequuto, facilior est progressus; Hinc proinde ut opportunum, imò necessarium esset, pœnam aliquantulo gravio-
 rem, ac de proprio ære solvendam comminari, ut ita major infertur justus timor, ac impulsus, & ne aliàs ob exiguitatem pœnæ, præceptum negligetur, cum Ecclesiæ, ac divini cultus detrimento ex deductis per Menoch. *de Arbitr. tot. tract. præsertim casu 280. & Tiraq. toto tract. de pœnis tempor.* Et de auctoritate præfidentis Chori, ut pœnas, & multas imponere possit ne ejus præcepta contemnantur, Rota *dec. 610. in princ.* apud Merlin. *repetit. dec. 253. p. 6. rec.*

Neque obsonum videri deberet, quod pro ulteriori tempore successivo, minor pœna comminata esset amissionis distributionum: Tum quia, præsupposito jam sequuto istius disciplinæ initio per sex menses, ulterioris temporis progressus, potius exercitium, ac majorem perfectionem, quàm profectum faciliorem respicit, ideòque negligentia non est adeò præjudicialis; Tum etiam quia hæc posterior comminatio ad certum tempus restricta non est, sed indefinita; Illaque licet super burfali interesse minor, attamen gravis censenda videtur, utpotè quandam præferens notam, ac pœnam personalem, quàm Canones, & S. C. T. præparatoriam gravissimæ, ac ordinariæ pœnæ privationis beneficii, occasionem non residentia censuerunt, ut per S. C. T. *sess. 24. de Refor. c. 12.* ubi Barbof. *in adnot. plura colligit n. 70. & supra disc. 77.* vbi de non residentibus.

Ad secundum quod coarctatio temporis adversaretur S. Conc. Viennensi registrato in *Clementina secunda de etat. & qualit. & S. C. T. sess. 22. de Refor. c. 4.* Responsum fuit, quod Concil. Trid. loquitur de susceptione ordinum, ut etiam Viennense innovatum, ideòque controversus casus remanebat extra Conciliarem dispositionem, in terminis alterius *Clement. primæ eod. tit.* ubi nullum præfigitur tempus, quod proinde remanet sub Episcopi, vel Prelati arbitrio, pro locorum, temporum, & personarum qualitate regulando.

Ac ulterius, præfatum Concilium Viennense, à Tridentino innovatum, nedum pœnam burfalem, sed etiam aliam adjicit privationis vocis in capitulo, firmis etiam remanentibus aliis penis à Sacris Canonibus inflictis, ac propterea Superioris arbitrium præclusum non remanet.

Et quamvis modernus Auctor Monet. *de distribut. p. 2. q. 19. n. 35. & seq.* dicat, quod provisi de Beneficiis, debent saltem infra annum se idoneos docere, attamen loquitur de proprio judicio, & ex quadam congruentia, ideòque ejus dictum aptum non est, Episcopi rationabile arbitrium restringere, cum id Sacris Canonibus, vel Conciliaribus, & Apostolicis decretis tantum concessum sit, Ac etiam quia ipse dicit, ut provisi debeant se idoneos præstare, quod supponit jam perfectam disciplinam; Præceptum verò continens breviorum terminum sex mensium, percutit potiùs quoddam initium, seu præparationem, ut beneficiati docere debeant se didicisse, seu discere; Magna etenim contumacia Beneficiati videtur, qui monitus per sex menses parere negligat, ideòque casus à præfatis Decretis Conciliaribus omninò extraneus videtur.

Ad tertium quæstionis caput, quod decretum esset, ut pœnæ, ac etiam distributiones amittendæ per negligentes ediscere tantum, applicari debeant aliis in choro servientibus, ac benè psallentibus, quasi quod averfetur decreto S. C. T. *de refor. sess. 22. c. 3. & declarationibus Sac. Congregationis, & decisionibus relatis per Barbof. in Collec. ad idem c. 3. sess. 22. n. 5.* Respondentur ita statutum esse ex dispositione, vel ratione ejusdem Conc. Trid. *sess. 24. de Refor. c. 12.* per quod præcisè demandatur distributionum accretio servientibus, prohibita etiam voluntaria condonatione, vel remissione; Præfatum autem alterum decretum *sess. 22. c. 3.* non loquitur de massa distributionum in genere inter Beneficiatos, vel Canonicos pro ratione servitii distribuen, ut sunt distributiones de quibus agebatur, sed de illa deductione tertie partis fructuum, quæ à præbendis Canonico, vel Dignitatum ibi demandatur, & sic in casu diverso, ut ita conciliando habetur apud eundem Barb. *d. c. 3. sess. 22. n. 5.*

Et ulterius, etiam isto casu, Sac. Conc. mandat applicari Fabricæ Ecclesiæ, vel alteri pio loco arbitrio Ordinarii, absque prohibitione, ut aliis benè inservientibus applicari non possint, ideòque ubi Ordinario videatur pro Ecclesiæ servitio, ac divini cultus augmento, hanc applicationem

Card. de Luca Lib. XII.

facere, ita cum majori præmio alliciendo ad hanc disciplinam Ecclesiasticam colendam, divinam psalmodiam benè recitandam, non videtur id prohibitum esse, cum factis piis, ac laudabile opus sit. Ponderando quod magis expediret Episcopis, hujusmodi applicationem facere pro fabrica Ecclesiæ, pro se ipso exonerando ab onere, quod circa eam fortè incumbere posset, ac propterea, dum proprium interesse negligit, dicendum est, quod ita servitio Eccles. & divino cultui expediret.

Propositio autem, ut ibi certa distributionum taxa descripta est, non intret jus accrescendi, percutit casum, ut inservientes non possint de justitia ab Episcopo, quamvis invito, prætere hujusmodi applicationem, non tamen quod ea prohibita sit præ illo arbitrio, cui Sac. Conc. totum remittit, ita benè regulato, nedum ad alliciendum, ut supra, benè servientes, cum hoc majori præmio, sed etiam, ut ita major reddatur pœna, & afflictio segniorum, & inobedientium, videndo æmulos cum eorum emolumentis impinguari, quod utique majorem præbebit stimulum addiscendi, ac proficiendi, potissimè quia istud Collegium Consortialium, distinctam habet massam à patrimonio Ecclesiæ, & Capituli.

Ad quartum quæstionis caput super distinctione faciendâ, inter eos, qui ratione officii, magis, vel minus frequenter choro interesse debeant. Respondebatur quod præceptum addiscendi tantum erat generale super disciplina, quæ omnibus indefinitè incumbit, juxta ejusdem S. Congreg. oraculum; Major autem, vel minor assistentia in choro, vel necessitas aliqua officia peragendi, percutit arbitrii regulationem, super majori, vel minori sufficientia, & idoneitate, ut in illis, qui majora habeant munera divinatorum, major continuatio in addiscendo tantum, majorque professus desideretur, in aliis verò minor, pro judicio, & prudentia peritorum in ista Ecclesiastica disciplina, cum quorum interventu, examen statutis temporibus fieri debet, ad effectum dignoscendi profectum majorem, vel respectivè minorem.

Demum quoad differentiam scutorum auri, vel monetæ, cum supplex libellus super quo prodiit Sac. Congregationis Oraculum, loqueretur de scutis, quod est vocabulum æquivocum, æquè aptum convenire illis monetæ, ac illis auri, In ædicto verò adhiberetur terminus *aureorum*, qui juxta diversam latinam eloquutionem, etiam scutis monetæ congruere solet, ac potest ex deductis in *For. olivien. disc. 68. de Legat.* Hinc dicebatur, quod immerito affereretur ædictum adversari Oraculo præfato, atque ad hujusmodi dubitationem tollendam, quod id poterat declarari.

FULGINATEN. PAROCHIALIS INTER DATARIAM, ET CARDIN. SABELLUM.

Votum in Congregatione particulari, cum resolutione, ut infra.

De reservatione ex capite Conclavistatus, an excludat indultum, vel excludat etiam regulam 32. de consensu Cardinalium, quinam sint Conclavistæ, in quibus idem procedat. Et an dicta regula 32. locum habeat in Parochialibus.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **A**lii sunt Conclavistæ, & alii Dapiferi.
- 3 **D**e differentia inter indultum Cardinalium conferendi reservata, & regulam 32. de consensu.
- 4 **A**n regula 32. locum habeat in Parochialibus.
- 5 **D**e articulo principali super qualitate reservationis ratione Conclavistatus.
- 6 **Q**uid in hoc operetur Constitutio 59. Urb. VIII.
- 7 **D**e operatione dictionis vel.
- 8 **A**rgumentum superfluitatis debile.

D I S C. CXLI.

Vacata Parochiali Ecclesia S. Joannis pro Flamma, Fulginaten. Diocesis per obitum Francisci Germani, qui fuerat familiaris Cardinalis Sabelli, antè verò beneficii ademptionem fuerat Dapifer, alterius Cardinalis in eo Conclavi, in quo per mortem Urb. VIII. creatus fuit Pontifex Innoc. X. Cumque per Ordinarium denunciatus fuisset

in concursu habito ad formam Concilii Trid. magis idoneus N. orta est in expeditione provisionis faciendæ per Datariam dubitatio, an ad formam regulæ 32. requireretur, necne consensus dicti Cardinalis Sabelli Patroni, quare per Innoc. XI. deputata fuit particularis Congregatio quinque Prælatorum inter quos fuit Ego, pro decisione præfati dubii, quod resolutum fuit pro Cardinali super necessitate scilicet præfati consensus, atque resolutio de concordia voto prodiit potius ex motivo facti per Scribentes hinc inde non facta, quod scilicet dictus Franciscus non fuerit Conclavista, de quo loquitur constitutio 59. Urb. VIII. quæ ut infra dubitandi causam præbebat, sed fuerit Dapifer, de quo constitutio non loquitur ob magnam differentiam, quæ viget inter Conclavistas, & Dapiferos clare comprobata ex discretivo modo concessionis privilegiorum, & quia Dapiferi non ingrediuntur conclave, neque in eis desiderantur illa requisita, quæ requiruntur in Conclavistis enunciata *disc. 3. in relat. Curia*, & per consequens, ubi etiam dicta constitutio induceret illam privilegiam, & perpetuam reservationem, de qua infra cum restrictione indultorum, & regulæ, adhuc tanquam exorbitans, & inductiva novæ servitutis intelligi debet in suo proprio, & stricto sensu de veris Conclavistis, ac propterea articulus disputatus in infra allegandis decisionibus remansit indecisus.

Ac etiam ubi ageretur de Conclavista, ut satisfaceret illis Prælati, qui consuetum famulatum litteræ decisionum, & auctoritatum absque alio discursu, vel ratiocinio profitebantur; advertebam Ego, quod si decisiones, & auctoritates in littera attendi deberent, adhuc decisiones, de quibus infra non percutiebant casum, quoniam illæ loquuntur de indulto Cardinalitio ad effectum collationis, præfenti autem agebatur solum de consensu ex regula 32. ob magnam differentiam, quæ dignoscitur inter unum casum, & alterum; Indultum etenim, continet majorem exorbitantiam ratione majoris præjudicii Papæ, ejusque Dataria, dum illud jus conferendi, quod secluso indulto ad Papam, ejusque Datariam pertineret, ita transfertur in indultarium; Potissimè hodiè post dictam constitutionem 59. Urbani, per quam receptum est hujusmodi indulta importare delegationem potius, quam remotionem obstaculi juxta frequenter superius enunciata; Regula verò operatur, quid minus, dum collatio adhuc fit per Papam, & Datariam, potissimè verò, & clariùs, ubi agit de beneficiis curatis, quæ juxta dictam formam Conciliarum providentur per concursum, dum tali casu consensus remanet potius ceremonialis, & honorificus juxta distinctionem de qua infra.

Ponderando etiam in idem, quod restrictio indultorum emanata à pluries enunciatis constitutionibus Gregorii XIV. & Pauli V. non legitur in hac regula, quæ solum excipit certas reservationum species, ac propterea in reliquis firmat regulam, potissimè dum illa renovatur per quemlibet Pontificem, ideòque posterior est omnibus constitutionibus hucusque proditis, & præsertim dicta constitutione 59. Urbani ex qua dubitandi ratio resultat, ideòque notabilis dignoscitur differentia inter unum casum, & alterum.

Examinatus verò ex professo non fuit articulus, an dicta regula 32. locum habeat in parochialibus; Quoniam Scribentes hinc inde concorditer procedebant cum *decif. 2272. Coccin.* quæ circumfertur in materia magistralis, & in qua firmatur adhuc regulam intrare cum notabili tamen distinctione inter beneficia curata, & non curata, ut in non curatis consensus redoleat speciem provisionis, quæ fiat arbitrio Cardinalis Patroni, quoniam ipse potest eligere magis unam, quam aliam personam, imò pensione quoque ad favorem alterius personæ sibi gratiæ provisione gravare, adeòt consensus reverà spectato effectu æquipollet provisioni, in curatis verò consensus dicendus venit potius ceremonialis, & honorificus utpotè restrictus ad illam personam, quæ in concursu præelecta fit per Ordinarium juxta dictam formam Concilii, adeòt non possit variare personam præelectam, ac propterea est consensus potius, coactus, quatenus illum dare velit; Atque exinde provenit, quod ut plurimum ille non solet intercedere, quia Cardinales non curant; isteque est error Expeditorum, & Officialium Dataria, qui procedentes cum sola praxi de facto opinantur, quod consensus in parochialibus non requiratur ob diversam observantiam resultantem à dicto facultativo non usu.

Quinimò aliquis ex congregatis pro ratione dubitandi motivabat, quod præfata distinctio, neque subsistere videretur, sed indefinitè regula in curatis etiam locum habere deberet cum libertate consensus absque restrictione, quasi

quod per regulam derogetur Concil. Trident. quod in hoc ab aliis Conciliis generalibus distinguitur, ut non requiratur derogatio expressa, & specialis, sed veniebat sub non obstantiis, & derogatoriis generalibus, ut advertitur in *adnot. ad idem Conc. Trid. in principio*, & alibi pluries; Verum advertebam probabilius videri contrarium, quodque merito præfata distinctio recepta sit, quoniam tunc argumentum procederet, quando urgeret incompatibilitas, vel facultas, quod scilicet regula ita remaneret inutilis, ac sine operatione; Secus autem, ubi cum hac distinctione remanet utrique legi consultum, cum omnis intellectus capiendus veniat pro evitanda correctione, vel derogatione, ut etiam comprobatur praxis in aliis regulis inducentibus reservationem realem, vel personalem, seu localem, aut illam temporis ratione mensuram ad favorem Papæ, & Dataria, quoniam quamvis dictæ regulæ, & præsertim octava, seu nona mensum habeant amplissimas derogatorias, adhuc tamen in parochialibus Papa se agnoscit obligatum ad observantiam hujus legis Conciliaris, suamque facultatem restrictam habere ad personam præelectam in concursu per Ordinarium, quoties nolit specialiter, & expressè huic legi derogare: Igitur multo magis id dicendum est in collatore inferiori, & in hac regula habente minores derogatorias.

Quatenus verò pertinet ad punctum, pro quo reverà Cardinalis Patronus curavit obtinere deputationem istius Congregationis, ut scilicet ita per istius resolutionem aperiretur aditus impugnandi infra scriptas decisiones Rotæ proditas super provisionibus factis ab eodem Cardinali tanquam titulari ejus Ecclesie, seu Diaconie super qualitate reservationis resultantis à verò Conclavistatu, an sit perpetua, & operetur, etiam in beneficiis, quæ per Conclavistas obtineantur post mortem Pontificis in illo Conclavi creati, vel potius ad instar reservationis resultantis à familiaritate, illa duret durante familiaritate, ea non dissoluta per mortem Papæ remaneat solum affectio in beneficiis obtentis antè familiaritatem, vel ea durante, non autem postea.

Dubitandi ratio resultat à Constitut. 59. Urb. VIII. illa namque seclusa, quamvis hodiè receptum sit, quod Conclavistatus causat reservationem non cadentem sub indulto Cardinalitio juxta *dec. 1251. Seraph.* quæ circumfertur in materia Magistrali prodita in controversia cum altero Cardinalis Sabello, & apud Spad. *conf. 36. lib. 3. apud Cocc. dec. 1059. n. 13. & seqq. Barbof. de Episcopo alleg. 57. nu. 107. & alios communiter*; Attamen ut patet ex dicta decisione Seraph. & aliis id provenit ratione familiaritatis Papæ, quæ absorbet, ac suffocat aliam familiaritatem Cardinalis juxta naturale exemplum Solis, cujus lumen absorbet illud Lunæ, ac Stellarum, ut pluries in præcedentibus advertitur; Non potest autem hæc familiaritas ficta, & privilegiativa, quæ resultat à privilegiis, quæ concedi solent conclavistis per Pontificem in eo conclavi creatum plus operari, quam operetur in familiaritate vera, & effectiva, ideò cum ista operetur hanc majorem reservationem solum in beneficiis, obtentis antea, vel ipsa familiaritate durante, non autem in illis, quæ obtineantur post mortem Papæ, & sic post dissolutionem, ac cessatam familiaritatem, quæ societatis ad instar dissolvitur per mortem unius ex sociis, ut supra *disc. 5.* & in aliis, exinde planum remanet, quod seclusa dicta bulla conclavistatus nil operatur in beneficiis obtentis post mortem Pontificis in eo conclavi creati.

Et quamvis per Scribentes pro Dataria diceretur, quod ista familiaritas, quæ resultat à conclavistatu non fit cum persona Papæ in eo conclavi creati, sed potius cum Sede Apostolica, quæ nunquam moritur, ideòque non datur dicta dissolutio per mortem; Advertebam istam esse piam meditationem nulli juris, vel rationis fundamentum innixam, quoniam antequam Pontifices, introducerent hunc usum concedendi conclavistis privilegia, inter quæ est istud familiaritatis Papæ, nulla aderat reservatio, nisi illa, quæ resultabat à familiaritate Cardinalis, cum quo conclavista intrabat in conclave, & per consequens dici non potest, quod esset familiaritas Sedis Apostolicæ, pro cuius servitio fit electio Summorum Pontificum, quoniam si ita esset ab ipso initio introductionis conclavis, vel introductionis reservationum adesse debuisset ista reservatio; Et tamen in *d. dec. 1251. Seraph.* quæ est in materia originalis, ac magistralis, firmatur, quod hæc species reservationis provenit à præfata moderna privilegiativa familiaritate, & merito, quoniam in Officialibus recensitis in *Extrav. ad Regimen.* & similibus verificatur, quod sint Officiales, & Mi-

& Ministri Sedis Apostolicæ, cui congruit habere Ministros, & Officiales fuis quorum genere veniunt etiam Cardinales, ipseque Papa, sed non congruit habere famulos, cum sit corpus inanimatum, quod indiget famulatu personali.

Assumendo itaque inspectionem super dicta constitutione, Scribentes pro Dataria constituiebant principale fundamentum in Rotæ decisionibus proditis contra eundem Cardinalem Sabellum tanquam indultarium in *Romana Canonica 4. Aprilis, & 27. Junii 1672.* coram Alberгато, & cum quibus proceditur in *Neapolitana Beneficii 18. Maii 1675.* coram Rondinino, in quibus decisionibus firmatur, quod per d. constitutionem 59. Urb. inducta est quædam reservatio personalis, & perpetua in conclavistis, dum isti ponuntur tanquam discreti à familiaribus cum distinctione vel, quæ ponitur inter diversa; Ponderando etiam, quod sicuti nobilitas, & civilitas, aliæque exemptiones, privilegia, & prærogativæ, quæ conclavistis conceduntur sunt perpetuæ, atque durant ipsorum conclavistarum persona durante, & non cessant per mortem Papæ, qui privilegia concessit, ita pariter perpetua, & personalis esse debet hæc reservatio. Ac etiam ponderando, quod si conclavistarum reservatio esset ratione familiaritatis, superflua remaneret eorum expressio, dum venirent sub nomine, vel genere familiarium, & tamen non solum in ipsa constitutione, sed etiam in indultis amplioribus postmodum concessis præsertim Cardinalibus Nepotibus ponuntur tanquam discreti cum dicta distinctione disjunctiva, vel, potissimum quoque fundamentum constituendo in observantia, vel stylo Dataria providendi tanquam reservata beneficia conclavistarum etiam mortuo Papa.

His tamen non obstantibus per modum discursus potius, quam determinationis, ac formationis maturis iudicii pro veritate utpotè extra casum quæstionis, dicebam, ut aliqui ex Congregatis meo sensui adhærebant, aliis verò immorantibus in sola auctoritate decisionum, vel in eadem formalitate litteræ, in qua decisione singulariter contrarium videtur probabilius, quodque nunquam intentionis fuerit Pontificis in ea declaratione non multum scilicet extensa, inducere de novo istam novam speciem reservationis, quæ sit fortior, magisque privilegiata, quam sit illa veræ familiaritatis ipsiusmet Pontificis, quoniam dicta declaratio alium omnino diversum habuit finem, ad quem principaliter ad invicem prodiit, destruendi scilicet decisiones, tunc editas super puncto, de quo supra *disc. 1. & seqq.* an indultum Cardinalium suffragaretur capitulo habenti simultaneam, vel aliis inferioribus aliquam participationem habentibus cum Cardinalibus Indultariis in collatione beneficiorum; Ac propterea conclavistæ inciderent, vel positivè enunciarentur, non autem, ut de novo induci voluerit nova, & exorbitans reservatio, ut evidenter ipsius constitutionis, vel declarationis contextus ostendit, ac etiam evidentiùs comprobatur ratio, quoniam cum conclavistatus de per se non sit dignitas, vel officium productivum reservationis, sed eatenus istum operetur effectum quatenus annexam habeat fictam, & privilegiativam familiaritatem Papæ, ut supra, hinc sequitur illam rationem suadere, quod fictio superet veritatem, quodque magis qualificati essent conclavistæ Cardinalium, quam veri aulici, & familiares ipsiusmet Papæ longè magis privilegiati, & qui in Curia, ac in Palatio longè majorem faciunt figuram, ut cuique patet ad sensum; Ac etiam quia si Papa id in animo habuisset, probabiliter ex professo per viam novæ formalis Constitut. id egisset, non autem ita obiter, & per viam declarationis, vel decisionis articuli dubii, & disputabilis, ac propterea probabilius videri dicebam, quod expressio Conclavistarum post familiares Papæ facta esset gratia majoris declarationis: casus nugas dubitabilis ad tollendum nempe non improbabile dubium, an sub nomine, vel genere familiarium Papæ venirent solum veri, & actuales, non autem isti ficti, & imaginarii, nil obitante dictione, vel regulariter disjunctiva, & poni solita inter diversa, quoniam perpetuo ineptiam redolet in iudicando immorari in hac superflua litteræ, & in sensibus, & significationibus grammaticalibus verborum, cum potius attendi debeat substantia veritatis, atque verisimilis voluntatis, ut nimium frequenter in omnibus penè materiis advertitur, & præsertim *disc. 35. de Judic. & in opusc. styli*; Potissimè verò quoniam dictio, vel non semper habet dictam significationem disjunctivam, sed recipit interpretationem à subiecta materia, cujus ratione, quandoque resolvitur in conjunctivam, & *Card. de Luca Lib. XII.*

quandoque in explicativam, seu declarativam, ut pluries advertitur sub diversis materiis, & præsertim *disc. 44. de fideicommissi, & alibi*. Atque ita responsum remanet alteri fundamento deducto ab indultis posterioribus, ac etiam motivo superfluitatis, cujus argumentum nimium debile in jure reputatur, cum sufficiat talis qualis effectus etiam ille alicujus majoris declarationis, ut apud Orthob. *dec. 144.* & in aliis casibus editis in casu de quo *disc. 23. de fideic. & alibi*. Et quoad observantiam illa in facto negabatur univoca cum scientia, & patientia interessatorum; Ac propterea non videbatur attendenda juxta deducta *disc. 21. de jud. & alibi*.

Motivabatur per aliquos, quod in eadem Constitutione seu declaratione disponitur, ut perpetuè etiam per successores Pontifices hujusmodi beneficia privative ad indultarios conferri deberent, sed istud videbatur nimium leve motivum, quoniam id intelligendum venit discretivè, singula singulis congruè referendo, & in suis respectivè casibus, præsuppositis terminis habilibus, aliàs etenim etiam in familiaribus idem dicendum veniret, cujus contrarium est verius ut supra.

ROMANA BENEFICIATUS SANCTI PETRI.

V O T U M

In casu disputato in Congregatione particulari deputata.

De familiaritate Papæ, an, & quæ cessare faciat indultum Cardinalis; Ac etiam quando dicatur adesse vacatio apud sedem, quæ idem indultum cessare faciat. Et an regula 32. de consensu intret in casu vacationis apud sedem.

S U M M A R I U M.

- 1 *Facti series.*
- 2 *De inspectionibus causæ.*
- 3 *An scriptor litterarum S. Officii sit officialis, & familiaris Papæ.*
- 4 *Distinguuntur species familiaritatis Papæ.*
- 5 *Quænam familiaritas excepta sit ab indulto.*
- 6 *De vacatione apud sedem non cadente in beneficiis Urbis, & de ratione.*
- 7 *De limitatione quando vacatio sequatur per obitum Curialis.*
- 8 *De ratione dubitandi.*
- 9 *Solutio dubitationis, & quæ sint officia vel munia productiva curialitatis.*
- 10 *Quinam Judices, Causidici, Notarii, & alii forenses in Urbe non sint Curiales.*
- 11 *De regula 32. de consensu, an intret in casu vacationis apud sedem.*
- 12 *Familiaritas Papæ absorbet, atque cessare faciat familiaritatem Cardinalis.*
- 13 *De eodem de quo n. 11.*
- 14 *Observantia in ambiguo est deferendum.*

D I S C. CXLII.

Vacato de mense Aprilis 1676. beneficiato Basilicæ Vaticanæ per obitum Jo: Baptistæ Hufsoni, qui per multos annos fuerat Secretarius Cardinalis Barberini, cum ad istum tanquam seniore Cardinalem S. Congregationis S. Officii spectaret scribere litteras in negotiis pertinentibus ad dictam Congregationem, seu Tribunal S. Officii, ac propterea in dictis litteris conscribendis ab anno 1671. usus esset opera dicti Jo: Baptistæ, qui propterea in manibus P. Commissarii dedit solum juramentum supra secreto retinendo, ac etiam exinde usque ad obitum potitus est stipendio mensuo scutorum tresdecim, & tertia parte alterius scuti monetæ, hinc orta est quæstio inter Datariam, & præfatum Cardinalem tanquam reservatium juris conferendi beneficia reservata dictæ Basilicæ, an ad ipsum Cardinalem spectaret collatio, quam jam fecit alteri familiari, vel potius ad Datariam, atque desuper deputata Congregatione particulari quinque Prælatorum, quorum unus Ego sum, in congressu desuper habito suo die 14. Octob. 1677. dilata fuit resolutio cum restrictiva, ut strictè videretur, an intret reservatio ratione vacationis apud sedem.

In hac autem disputatione duæ fuerunt inspectiones, una super jure conferendi ratione indulti, & altera quatenus indultum non suffragaretur, an saltim intraret regula 32. de consensu.

Quatenus pertinet ad primam, cum Cardinalis indultarius habeat pro se regulam generalem cum amplissimis, ac insolitis facultatibus conferendi omnia beneficia vacantia per obitum quorumvis officialium, & familiarium, ut patet ex iis, quæ in plerisque Rotæ decisionibus habentur de hoc individuo indulto, & præsertim *dec. 14. & 174. par. 12. rec.* & in aliis infra recensitis; Hic punctus est in exceptionibus in eodem indulto contentis, quarum duæ ad rem faciunt, una ratione familiaritatis Pontificiæ, & altera ratione vacationis apud sedem.

Super prima specie reservationis ex capite familiaritatis Pontificiæ, magna fuit inter Scribentes hinc inde altercatio; Siquidem Scribentes pro indultario dicebant, quod istud munus scribendi litteras præfati Tribunalis dicendum venit accidentaliter annexum muneri secretarii domestici dicti Cardinalis, qui ob sibi superventam hanc incumbentiam usus est opera ejus Secretarii tanquam fiduciarii, ac privati amanuensis, absque eo quod ipse in litteris se subscriberet atque aliquam faceret figuram officialis, vel ministri Tribunalis, à quo dictam mensuram mercedem recepit tanquam præmium laboris in scribendo eo modo, quo in quolibet copia contingit, ut propterea ad aliquod officium inferri non posset, & nihilominus, quando istud adesset, cum sit dicti Tribunalis, à quo salarium solvitur, non autem Papæ, qui illum in rotulo ejus familiarium descriptum non habet, idcirco ad Pontificiam familiaritatem nullatenus inferri potest, nil obstante juramento secreti, quoniam istud etiam ab Auditoribus, & amanuensibus Cardinalium hujus Congregationis præstat, sed non per hoc isti dici possunt, vel debent officiales Tribunalis.

Converso autem Scribentes pro Dataria mordicus insistebant in eo, quod hic tanquam Secretarius vel Scriptor litterarum Tribunalis, atque ab eo stipendiatus dicendus esset verus ejus officialis, ac minister, vel famulus, quod est idem, ac familiaris, & per consequens, quod esset familiaris Papæ, cujus est Tribunal, quod ejus nomine à Cardinalibus, aliisque ministris regitur in rebus directè, ac propriè supra omnes alias ad ipsum Papam pertinentibus ex deductis in relatione Romanæ Curie *disc. 14.*

Id autem ad evidentiam probari dicebant ex pluribus, quæ simul juncta rem in claris ponerent; Primo nempe, quoniam in juramento, ut supra præfatio in manibus Patris Commissarii non dicitur, quod id ageret tanquam Secretarius domesticus dicti Cardinalis, & pro solo secreto, sed de fideliter inserviendo in officio Secretarii, sive Scriptoris litterarum Sacræ Congregationis, ac etiam jurat de secreto servando, unde propterea dicitur ita esse in claris, utpotè in verbis expressis ex vulgari regula *Textus in l. ille, aut ille ff. de leg. 3.* Stant etenim simul, quod istud sit officium, seu ministerium ipsius Congregationis, & tamen quod provideatur per Cardinalem seniore, qui illud conferat gratia majoris confidentiæ, ac majoris commoditatis ejus Secretario domestico, quem ita semper habeat promptum, & oportunitate, magisque confidentem, eodem modo, quo aliquando contingit in Cardinali Pœnitentiario, qui deputatur in Procuratorem, vel in Scriptorem Brevium Pœnitentiariæ ejus Auditorem, vel Secretarium domesticum, qui utrumque munus exerceat, quoniam non per hoc ille dicendus non est officialis Pœnitentiariæ.

Secundò, consequitivè, & in claris comprobationem antecedentis, quod in mandato directo banco pro solutione mensurorum stipendiorum officialium Tribunalis subscripto ab eodem Cardinali Barberino seriatis describuntur septem Officiales, nempe Assessor, commissarius, Fiscalis, Summista, Secretarius, Notarius, & Archivista.

Tertiò, quoniam in mandato expediendi gratis per Alexandrum Septimum concessio Joanni Baptistæ Ferrario prædecessori in hoc munere ille enunciatur Familiaris Cardinalis, & Secretarii inquisitionis, istoque respectu mandatum sibi conceditur. Quamvis enim istud argumentum solum, & de per se non sufficiat, quoniam de facili hujusmodi gratiæ fieri solent ob modicum præjudicium, ut *dec. 651. par. 4. divers.* atque à me advertitur *disc. 105. de Benef. in supplem.* attamen est adminiculum considerabile, cum aliis junctum.

Et quartò, quoniam ita verificatur requisita familiaritatis veræ, seu veri famulatus, & ministerii, quod scilicet quis perpetuò, seu pro majori parte vitæ sit addictus servitio, atque habeat stipendium annuum, vel mensuram, cum quo vivat, quæ requisita ita verificari dicuntur.

Quamvis autem ex his demonstrationibus certa videatur qualitas familiaritatis, seu famulatus Tribunalis; Attamen ad effectum præsentis inspectionis iste labor videtur inanis (quamvis tamen proficius, & opportunus esse videatur pro altera inspectione vacationis apud sedem ut infra) quoniam duplex familiaritas Papæ consideranda, seu distinguenda est, una nempe privata, & domestica ejusdem Papæ, tanquam partis familias in illis, quæ concernunt servitium ejus personæ, & altera est illa familiaritas publica; & officiativa Papæ tanquam Papæ, Sedis Apostolicæ, ejusque Congregationum, & Tribunalium, quæ consideratur in omnibus officialibus, & ministris Sedis Apostolicæ ab ea stipendiatus, vel saltem recognitis cum aliqua portione panis, & vini; Quidquid autem sit hac posteriori specie ad effectum reservationis resultantis à regula quarta, & sequentibus, quæ dicitur reservatio ratione familiaritatis, & quæ juxta Constit. Pauli III. sufficit etiam ficta, seu privilegiativa ex deductis *supra disc. 3. & in aliis pluries hoc eodem tit.* Attamen ad effectum exceptionis, de qua supra in indulto contentæ, nullatenus ista species familiaritatis attendenda videtur, sed solum domestica de prima specie, ne aliàs detur in Papa, qui indultum concessit, manifesta contradictio, sive quod indultum elusorium concedere voluerit; dum conceditur facultas conferendi beneficia vacantia per obitum familiarium prædecessorum, & successorum Pontificum, ac etiam Sedis Apostolicæ Notariorum, Subdiaconorum, Accolythorum, Cappellanorum, Abbreviatorum, Scriptorum, Nunciorum, Gubernatorum, Collectorum, & Subcollectorum, & quorumcumque aliorum Sedis Apostolicæ officialium, qui sine dubio ex dicta Constit. Pauli III. Aliisque subsequentibus juxta deducta *dicto disc. 3. & seqq.* sunt familiares juxta secundam speciem; Igitur perneccessè exceptio intelligenda est de familiaritate privata, & domestica Papæ, tanquam partis familias in concernentibus ejus personæ servitium, ut bene in puncto hujus indulti *decis. 14. num. 10. & seqq. & decis. 174. part. 12. recent.* atque in hoc fuimus omnes concordēs.

Quoverò alteram speciem vacationis apud Sedem per obitum possessoris beneficii in Curia, & ad quam, at supra strictè, ac taxativè restricta est difficultas, dicebam, atque alii tres ex quinque Prælati Congregationis meo adhærebant voto; Quod licet sola mors in Curia non causet istam speciem reservationis in illis beneficiis, quæ sint in ipsamet Urbe, sive in illa Civitate, in qua Curia resideat, adeò non sit privilegium particulare beneficiorum Urbis, sed in eis id accidentaliter sequitur ex quodam tamen accidente, quod est quodammodo fixum, & invariabile ob residentiam Papæ, ejusque Curie in ista Civitate; Idque ex congrua ratione, quod residentia Curie non debet esse præjudicialis juxta dispositionem *Textus in cap. præfati 34. §. sanè de preb. in 6.* ubi Gloss. dictam rationem assignat; Attamen id non procedit, quando in possessore beneficii concurrat qualitas Curialitatis, ut literaliter probat ipsemet *Textus ibi non aliter includantur statuto quam si Curialis esset antea, & ibidem occasione Curie moraretur*, atque cum hoc sensu procedunt DD. tum antiqui, quam medii, & moderni, 7 ac perpetuò processit Rota, adeò in his similibus questionibus nulla super hoc puncto habita fuerit disputatio utpotè in casu jam expressè deciso per legem, sed ea solum semper fuit super facto, nempe super ista qualitate Curialitatis, an adesset, necne, ut patet ex auctoritatibus, & decisionibus, quæ referuntur in *dicta decis. 14. & 174. par. 12. rec.* in quibus individualiter agitur de hoc eodem indulto occasione alterius beneficiatus ejusdem Basilicæ, ac etiam occasione alterius beneficiatus similis in alia Romana beneficiatus Sancti Petri 16. Julii 1674. coram Vicecomite.

Unius tamen indivisa fuit sententia, idque ob quoddam ingeniosum quidem, sed non subsistens argumentum, quod occasionem dedit dilationi, ex eo quod illa apud aliquos, non tamen apud me aliquam fecerit impressionem. Dicebat enim ipse, quod ista reservatio, vel est localis, vel est personalis ratione officii possessoris, neutra verò in præfati intrabat, quoniam localis ratione obitus in Curia non capit ista beneficia ipsiusmet Curie, seu Urbis, ut supra Personalis verò ratione officii cadit (sub indulto, dum reservatio ob officium, sive sit ratione factæ familiaritatis Papæ, sive ex dispositione *extravagantis ad regimen*, aut ratione prothonotariatus expressè tollitur per indultum, ideòque dici non potest vacatio apud Sedem, & per consequens, quod locus esse deberet indulto.

Nullius tamen momenti dicebam esse hoc argumentum, 9 quod-

quoniam posita Curialitate possessoris casus est expressè deciso per dictam decretalem, ideòque ubi habemus legem expressam, & claram, quæ nullam indiget glossa, lamque admittit disputationem non intrant quæstiones, & argumenta, quoties de legislatoris potestate dubitari non potest ex deductis *disc. 35. de Judic.* & est principium absolutum. Fallacia siquidem argumenti consistere dicebam in eo, quod istæ duæ qualitates, vel circumstantiæ localitatis, nempe beneficii, & officii, seu ministerii possessoris caperentur singulariter, & disjunctivè, quoniam potius capi debent conjunctivè, utpotè constituentes casum mixtum, qui longè diversus est à simpliciter, & sic quod officium in proposito attendendum esset, non tanquam officium productivum reservationis personalis ratione familiaritatis, vel prothonotariatus ex Bulla Pauli III. juxta deducta *d. disc. 3. & alibi pluries.*

Sed tanquam productiva, veræ Curialitatis, quam non omnia officia producant, sed solum illa, quæ tale ministerium annexum habeant, ut perneccessè officialis Curiam sequi teneatur, atque in ea morari, ut bene ita distinguendo aliis copiosè relatis habetur *dicta decis. 14. & 174. par. 12. rec.* quæ in hoc proposito dici merentur magistratiles, ideòque non officii titulus de jure attenditur, sed ministerium de facto, quoniam gerere munus advocati, vel Procuratoris, vel Solicitatoris, sive negotiorum gestoris, vulgò Agente, aut expeditoris Datarie, sive Auditoris Clerici Camere, vel alterius Prælati, vel Adjutoris studiorum Auditoris Rotæ, cum similibus non importat officium in titulum emptitium, vel gratuitum, sed importat nudum ministerium productivum tamen Curialitatis, quoniam pro eo oportet sequi Curiam quocumque illa vadat, ac morari in loco, in quo illa pro tempore sit; Et hic est casus indubitatus in munere de quo agitur, quoniam omnes Congregationes Cardinalitæ, præsertim verò ista Sacra Inquisitiones, quæ qualibet hebdomada tenentur coram Papa, qui singulariter videtur esse ejus præfectus, ut in *dicto disc. 14. in relat. Curie*, & sic perneccessè tenetur in Curia, in qua de consequenti residere debet antiquior Cardinalis, qui litteras subscribit, & iste Secretarius subscriptor, qui eas conscribit, undè Curialitas videtur indubitata.

Tunc etenim, ut advertitur *d. disc. 46. in relat. Curie*, ac etiam in alia relatione contenta in opere italici idiomatis, cui titulus est *Il Dottor Volgare*, dici potest, quod hujusmodi officia, vel ministeria, Judicis, Notarii, Advocati, Procuratoris, Solicitatoris, Mandatarii, & similia non producant Curialitatem quando illi strictè versentur circa Tribunalia particularia ipsius Urbis considerata tanquam una ex Civitatibus istius Principatus, præscribendo à Curia Papæ perindè, ac si illa alibi esset, ut ex. gr. sunt Tribunalia Vicarii, & Gubernatores Urbis, & Capitoli, & similia, adeò tales Officiales, vel Causidici nullo pacto se ingerant in Tribunalibus Papalibus, seu Curie, juxta distinctionem, de qua occasione quæstionis inter Curiores, & Mandatarios habetur in *adnot. ad disc. 9. de Judicis & alibi*, quamvis ob mixturam, & quandam confusionem hujusmodi Tribunalium de facto idealis, sive difficilè, ac rarò verificabilis videatur ista taxativa, & præcisè restricta ad sola Tribunalia Urbis considerata in ratione particularis Civitatis; Si quidquid sit de ista specie Curialium, certum est quod in casu de quo agitur Curialitas vera est incontrovertibilis, quoniam hoc Tribunalia est præcisè papale, imò principaliter, ac primarium super omnes alias Congregationes, omniaque alia Tribunalia, & officia Romanæ Curie, utpotè in concernentibus Catholicam fidem, ac Religionem.

Quoverò ad aliam inspectionem regulæ 31. seu 32. de consensu Cardinalis patroni in beneficiis vacantibus per obitum familiaris Cardinalis, dicebam, quod ex præmissis resultat etiam resolutio negativa contra Cardinalem; Tum quia ipsa regula circa finem versic. *Declarans*, expressè declarat, seu disponit, ut ipsa non intret in illis beneficiis, quæ ratione officiorum essent reservata, undè propterea habetur, quod ista regula videtur pedissequa indulti, quo non intrante in illis beneficiis, quæ essent ad Cardinalis collationem, quatenus privilegiata reservatio non intraret, neque regula intrare debeat, ut advertitur *dec. 654. n. 2. 5. & seqq. part. 4. rec. tom. 3. & dec. 53. n. 7. & seqq. p. 6.* Tum etiam quia stante familiaritate papali resultantè à præfato munere Secretarii Sac. Congregationis S. Officii, exindè sequitur, quod per hanc familiaritatem Papæ extincta, & suffocata remanserit familiaritas Cardinalis juxta *Card. de Luca Lib. XII.*

ta deducta *d. disc. 3. de benef. & in aliis eod. tit.* pluries, ideòque non verificatur requisitum regulæ; Atque ad hunc effectum proficius, & operativus remanet præfatus labor, qui aliàs ut supra advertitur inanis remaneret, an scilicet defunctus considerandus veniat tanquam simplex Secretarius domesticus Cardinalis, vel potius tanquam Secretarius, & officialis Congregationis.

Et quamvis cessante isto motivo cessatæ, vel suffocata familiaritatis Cardinalitæ, quatenus pertinet ad alium punctum vacationis apud Sedem ratione Curialitatis junctæ cum obitu in Curia, intrare videatur consideratio, quod si ita esset, nunquam locus esset huic regulæ, dum ipsa familiaritas Cardinalis secum ferre videtur Curialitatem, quia Cardinalium præcipuum, ac proprium munus est residere in Curia, ut Papæ assistant, & tamen regula 32. seu 33. circa finem versic. *Et si apud Sedem Apostolicam*, præsupponit quod etiam in casu vacationis apud sedem requiratur consensus Cardinalis, decidendo solum quæstionem concursus inter collatorem, & patronum; Nihilominus videtur, quod in casu istius vacationis in Curia illa solum qualitas curialitatis ad hunc effectum non obstat, quæ resultat ab ipsa familiaritate, nè detur repugnantia, sive ne regula reddatur fatua, & elusoria, atque ita videtur, quod repugnantia cesset, rectèque intret conciliatio, non autem ut in casu veræ vacationis apud sedem ratione diversæ speciei Curialitatis intret regula.

Nimiumque ad præmissorum comprobationem conferre dicebam observantiam, quoniam in alia consimili vacatione, collatio facta fuit per Datariam, ex cujus parte quamplurima similia exempla deducebantur ex vulgari, & quotidiana propositione, de qua *disc. 21. de Judic.* & alibi frequenter, quod in ambiguis quæstionibus observantia est magna interpres, magnaquè arbitra.

EADEM FERRARIEN. PRIORATUS

De qua supra *disc. 103.*

ET DE EADEM MATERIA

Votum.

SUMMARIUM.

- 1 Occasio scribendi.
- 2 De nova audientia danda adversus resolutiones.
- 3 De æquivocis in facto.
- 4 Ordinarius licet indultarius non dat in Commendam beneficia secularia.
- 5 Quid in hoc operatur clausula omni modo meliori.
- 6 Quando ista clausula veniat subintelligenda.
- 7 De dilemmate quod cadit in casu.
- 8 Quod etiam in casu Commendæ vacatio reguletur, ut nunc.
- 9 Quare in dubio contra Datariam.
- 10 De eodem de quo nu. 8. & quod conclusio respicit favorem Datarie.
- 11 De circumstantiis facti comprobantibus jus provisi Apostolici.
- 12 De præsumptione resultantè ab observantia.
- 13 De indulto non operante in beneficio ab antiquo tempore vacato ante indultum.
- 14 Quomodo indultum intelligi debeat.
- 15 De eadem questione de qua supra *discurs. 104. vacationis per promotionem ad Episcopatum, si data est retentio.*
- 16 De moderna cautela, & praxi super ista vacatione.
- 17 De indulto non capiente duplicem reservationem.
- 18 An Episcopatus causet reservationem, vel affectionem, & quare.
- 19 De reservatione ratione Nunciaturæ Apostolicæ.
- 20 De differentia in Cardinalibus absentibus inter concessionem bireti, & concessionem galeri, & annuli.

D I S C. CXLIII.

PER manus impressoris jam transerat discursus in ista causa editus pro veritate de tempore vacationis sedis papalis de quo supra *disc. 103.* quando illa ad disputationis trutinam redacta fuit; Cum enim ad plures menses post creationem Innoc. XI. iste prioratum de quo agitur, contulisset Cardinali Roccio, & converso autem Cardinalis Cerrus indultarius illum prius contulisset Urbano, etiam Cerro ex fratre Nepoti Præfato utriusque Signaturæ

turæ Referendario, pro controversiæ decisione, ad evitandum litium an fractus, ac sumptus in forma contentiosa in ordinariis tribunalibus, concorditer deputata fuit Congregatio particularis quinque Prælatorum, cum facultate procedendi summarie, absque rela judiciali, & appellatione remota; Cumque sub die 10. Octobris prodierit resolutio favorabilis Cardinali provisio Apostolica; Hinc occasio dedit gustare denuo de ista causa ex eo quod provisos ab indultario coram me tanquam Auditore Papæ insetit pro nova audientia, quam visum fuit concedere ex aliquibus rationabilibus motivis, desit tamen occasio ulterioris disputationis, quia concordia à me tractata dedit finem controversiæ.

In hac itaque revisione, licet incidenti, ac superficiali, non ad effectum efformandi iudicium decisivum, sed ad præfactum effectum inspiciendi, an concedenda esset, nec ne nova audientia, ad quem effectum sufficit talis dubietas, adeo ut dici non valeat peti adversus iustitiam claram, ubi præsertim agitur de unica resolutione in causa, in qua procedatur appellatione remota, adeo ut non superfit reparatio gravaminis in gradu appellationis juxta stylum Rotæ, aliorumque Tribunalium ex relatis *disc. 32. in relatione Curie*, & alibi; Quod ea, quæ facti sunt compertii tunc processum fuisse cum duobus falsis præsuppositis; Primò nempe, quoad valorem, qui præsuppositus fuit scutorum septingentorum, cum tamen de præfenti juxta locationes essent 3 folium quatuorcentum circiter, quamvis præsupponatur, quod cum aptitudine, atque cum aliqua majori diligentia sit, vel possit effici major; Bene verum, quod hic error ad rem nullius est consequentiæ; Tum quia deficit præsuppositum, quod esset Monasterium regulare, ut infra, & quo præsupposito retento intrat inspectio valoris ad effectum, ut fortiatur naturam Concistorialis; Tum etiam quia etiam si de Monasterio ageretur, adhuc ista summa scutorum 400. eundem produceret effectum, & per consequens nil refert, quod major summa sit vera, necne.

Alterum fuit præsuppositum, quod istud esset Monasterium regulare ordinis Sancti Benedicti commendari solitum, ex eo quod sequuta ejus vacacione, de anno 1631. per obitum Marsilii Pierutii Archiepiscopi Theatini, Urb. VIII. cum hoc præsupposito illud dedit in commendam Cardinali Barberino, per cujus cessionem illud dedit etiam in commendam Cardinali Ursino, cujus obitus dedit causam huic controversiæ, atque cum eodem præsupposito Cardinalis indultarius per consimilem commendam tunc providit; Postmodum verò post Apostolicam provisionem, istaque disputatione pendente, comperta est hujus præsuppositi erroneitas, quoniam prius ista erat Ecclesia parochialis sæcularis, quæ ad instantiam Camilli Pierutii ejus possessoris per Gregor. XIII. de anno 1581. erecta fuit in dignitatem prioratus, cum erectione vicariæ pro exercitio curæ animarum, atque ex resignatione præfati Camilli de anno 1592. illam obtinuit dictus Marsilius nepos qui postmodum de anno 1618. evasit Archiepiscopus Theatinus. Et per consequens iste error nimium est considerabilis, dum ita corrumpunt omnia quæ dicta sunt circa reservacionem à qualitate Monasterii regularis.

His itaque prænotatis, eoque retento præsupposito, quod ageretur de simplici beneficio sæculari præfata priorali dignitate seu nuncupatione decreto; Ex parte provisi Apostolici actoris ad excludendum indultum quatuor deducebantur fundamenta; Primò nempe quod proviso in commendam facta per indultarium in commendam esset invalida ex defectu potestatis, quoniam Ordinario loci non conceditur hæc facultas concedendi beneficia sæcularia in commendam, dum ipse tenetur intra terminum sex mensium à sacris canonibus præfinitum conferre beneficia, eaque de rectore providere, atque aliàs sit locus devotioni, concedere autem in commendam non est providere, ut habetur infra in tertio actoris fundamento, seu controversiæ puncto. Quamvis enim in indulto Cardinalitio conferendi beneficia reservata, vel affecta, tam sæcularia, quam regularia dicatur, ut etiam commendata cessantibus commendis sub eo comprehendantur; Attamen semper indultum loquitur de jure conferendi, vel providendi, non autem de facultate commendandi præsertim beneficia sæcularia quibus istè terminus omnino incongruus est ubi proviso sequatur in personam Clerici sæcularis, cum usus commendarum habeatur in monasteriis, aliisque beneficiis regularibus, quando clericis sæcularibus dentur, non autem in quibus nullum adsit obstaculum ne eidem Clerico sæculari conferantur, atque huic fundamento præsuppo-

nitur quod innixa fuerint duo ex quatuor votis ad favorem provisi Apostolici.

Pro hujus objecti solutione scribentes pro proviso per indultarium constituiebant fundamentum in clausula omnimodo meliori latè extensa, & contenta in dicta provisione, quasi quod ita collator ejus animum declaraverit faciendi provisionem ex eo meliori jure, ac titulo quo poterat, & per consequens quod si potuisset non obstantibus reservationibus, & affectionibus de quibus infra conferre in titulum, ita censeatur actum esse pro subtinendo actu, ut aliis relatis, habetur in *decis. 13. n. 8. & decis. 31. nu. 15.* post Novar. in *summa Bullar. juxta novissimam editionem*, istaque responsione contenti fuerunt alii duo, qui in hoc motivo nullum constituerunt fundamentum, sed in aliis de quibus infra votando pro eodem proviso Apostolico.

In hujus autem motivi, vel responsionis respectivè subsistentia, mihi superficialiter, ut supra causæ merita gustanti, visum non est multum immorari ob dilemma, quod aut dicta clausula operatur præfactum effectum ex parte provisi ab indultario deductum, aut non. Si non producit ut nimium dubitari posse videtur juxta dictum sensum duorum qui in hoc motivo se fundarunt, quoniam hujus clausulæ operatio cadit in eo genere quod volitum, & cogitatum fuit, non autem in non cogitato, neque volito, & sicut commenda valeat eo meliori modo quo potest, non autem ut ea proviso quam collator in animo habuit facere in commendam subtinetur in titulum, & sic in genere diverso, imò opposito, & tunc corrumpit responsio, atque fundamentum provisi Apostolici firmum remanet; Et si producit, tunc potius eadem responsio retorquetur; atque ponit in claris jus provisi Apostolici, adeo ut cessent omnes aliæ inspectiones, & præsertim tertia super vera vacacione apud sedem ob mortem ultimi possessoris in Curia. Siquidem si verum est quod istud non sit Monasterium regulare, sed simplex beneficium sæculare, hinc sequitur quod proviso de illo per Urb. VIII. facta de anno 1631. per obitum Marsilii in persona Cardinalis Barberini nepotis, quamvis in verbis cantet in commenda, attamen facta cenienda esset in verum titulum, quoniam cum agatur de provisione Papæ ad favorem Cardinalis nepotis ejus primi ministri, & adjutoris in regimine juxta ea, quæ de Cardinali nepote habentur *disc. 6. in relatione Curie* utique subintelligenda venit quamvis in verbis non expressa eadem clausula omni modo meliori, quodque Papæ animus fuerit conferendi prædicto Cardinali nepoti hunc Prioratum, ita, & taliter, ut collatio plenum fortiatur effectum, eo pleniori, ac pinguiori modo quo melius fortiri posset, juxta ea, quæ passim recepta habemus de dicta clausula, vel alia æquipollenti subintelligenda in dispositione per ultimam voluntatem partis favorem liberorum contra extraneos, vel alios minus dilectos vel in contractibus, aliisque actibus inter vivos conventionalibus, ac etiam judicialibus pro validitate actus quando voluntatis verisimilitudo assistat cum similibus de quibus sparsim sub variis sedibus, vel materiis, & in specie latè ac favorabilis interpretationis dispositionis Pontificiæ ad favorem nepotis, vel conjuncti frequenter *hoc eod. tit. advertitur occasio istius materiæ indultorum contra distinguendo illa quæ generaliter conceduntur aliis Cardinalibus, ab illis, quæ conceduntur Cardinalibus conjunctis, vel aliàs minus dilectis, ut *disc. præc. & in aliis*; Unde propterea unum de duobus dicendum venit, vel scilicet, quod ista clausula expressè adjecta in provisione facta per Indultarium operativa sit in eo genere, in quo proviso facta est, & sic ut in Commenda valeat eo modo, quo illa valere potest, non autem ut operetur circa genus diversum; Vel quod magis subintelligatur, & operativa sit in dictis provisionibus Apostolicis Urb. VIII. Et per consequens quomodocumque dicatur idem resultat effectus, & præsertim ubi in dictis Apostolicis provisionibus Urb. VIII. illa subintelligatur, quoniam ita cessant in radice omnes aliæ quæstiones, vel inspectiones, de quibus infra, atque extra omnem dubitationem remanet, quod vacatio regulanda est ex persona ultimi defuncti in Curia, unde propterea intret extra omne dubium vera, & propria vacatio apud sedem qua postea nullum cadit dubium, ut *disc. præc. & disc. 103.**

Alterum erat provisi Apostolici fundamentum, quod ubi etiam ageretur de Monasterio regulari dato in Commendam, sive quod dictæ duæ provisiones Apostolicæ in personis Cardinalium Barberini, & Ursini jure Commendæ, intelligi deberent absque subintellectu præfate clausulæ omnimodo meliori, adhuc tamen vacatio regulanda esset ex persona dicti Cardinali Ursini ultimi possessoris in Curia, & per

per consequens apud sedem, attendendo vacationem de facto, & juxta naturalem veritatem potius quam illam à quadam fictione, & subtilitate juris ut beneficium censeatur vacare, ut ex tunc juxta ea, quæ super hoc puncto habetur supra *d. disc. 103.* edito in hac eadem causa quæ occasione dedit, ut ista quæstio tolleretur in radice, dum post eam concordatam idem Pontifex Innoc. XI. desuper edidit declarationem, seu decretum, ut inter beneficia in titulum, & hujusmodi commendas nulla differentia dignoscatur.

Et quidem, licet etiam adhuc animus nimium propensus esset erga provisum ab indultario potius, quam erga provisum Apostolicum, non quidem ratione majoris dilectionis, & benevolentiae, cum erga utrumque illa esset pariformiter magna, & sincera, sed ex eo quod proviso per indultarium succubentia magnum pateret præjudicium, & è converso illud nullum esset provisi Apostolici, dum Pontifex providendo cum ejus nimia charitate, forteque sine exemplo Cardinales ultimæ promotionis factæ per prædecessorem, ob ejus superventam mortem male provisos, inter quos fuit iste, declaravit se daturum æquivalentiam in casu succubentiae, unde propterea victoria cederet potius ad commodum Datarie, contra quam indultario responderi debere mea est dicendi consuetudo, dum ita verificari videtur celebre exemplum Nathan Prophetæ redarguendo David pro casu Uriæ, quod habens magnum ovile ovium, occupare satagat unicam vicini ovem, dum hæc proportio cadere videtur inter Datariam, & Cardinalem Indultarium, ut habetur *disc. 9. in relatione Curie* agendo de Dataria, & alibi.

Attamen reflectendo ad veritatem non potui in hoc intellectum capere, illumque trahere ad id quod voluntas cuperet, quoniam ubi agitur de beneficiis quæ ab antiquo tempore, cum actu multipliciter commendari consueverunt, adeo ut jam constituta sint in perpetuo ac successivo statu collativo per istam speciem, seu viam commendæ, tunc ista revera nullatenus differre videtur titulo, adeo ut ideale potius reputari mereatur assumptum de quo infra quod hæc beneficia censeantur vacare, ut ex tunc antequam commendarentur, ut advertitur etiam *eod. disc. 103. num. 6. & 7.* ubi quod præfactum assumptum vacationis, ut tunc tempore per antiquos, quam per modernos ut patet ultra Lotter. *ibid. allegatum*, & apud Castropal. *de benef. trad. 13. disp. 1. punct. 8. nu. 11.* & Fagnan. *in cap. cum ad nostram de elect. n. 25. & in cap. in Ecclesiis n. 17. de Capell. Monach. & in decisionibus eod. disc. 103.* recensitis, verè percutit favorem Papæ, ejusque Datarie, ad hoc ut alter inferiori quicumque sit, non autem in casu converso, ex ratione pro meo iudicio convincenti ibidem assignata, quod scilicet quando Papa concedit in commendam beneficium, ita dicitur declarare velle retinere in manibus ad ejus dispositionem illud interim dando in commendam tanquam per speciem tenetur, seu administrationis provisionaliter per quam beneficium non dicitur exire de ejus manibus à quibus proinde beneficium utpotè jam occupatum inferior collator tollere non potest nec debet.

Atque in hoc considerabam practicum exemplum, quod si exempli gratia vacant beneficia reservata, vel affecta de tempore, quo in ea diæcesi nullus adest indultarius, Papa verò differt ea providere quia nempe pro futura promotione in animo habeat facere cumulum ad effectum providendi novos Cardinales, interim verò pro eorum bona administratione, illa aliquibus provisionaliter commendat qui decedant, utque vanum est dicere, quod Ordinarius cui postea supervenit indultum, vel quod successor in Episcopatu qui sit Cardinalis, atque habeat solitum indultum hæc beneficia conferre valeat, eisque jam in manibus habitis Papam privare, & hic videtur casus.

Clarius verò ex duabus circumstantiis in hac facti specie concurrentibus, quarum una sufficere videtur multo magis ambabus insimul junctis, una scilicet quoniam sequuta vacacione ut supra de anno 1631. per obitum extræ curiam Marsilii, quem supponitur habere beneficium in titulum Cardinalis Magalottus tunc Episcopus Ferrariæ, qui habebat consimile indultum, istius vigore illud contulit ejus familiari, sed collatio affectum sortita non fuit, atque Papa illud bis contulit aliis cum subsequente effectu per spatium annorum 45. Unde propterea duo resultant; Primò quod ita Ordinarius functus est officio suo in illa vacatione jam consumpta, ideoque omnis ejus facultas expiravit, neque majus jus habere potest successor post annos 45. quam esset ille Cardinalis indultarius, qui tunc erat Episcopus, quod utique prorsus absonum videtur, ac

ab omni probabilitate alienum. Et secundo ut exinde resultet magna præsumptio, quæ speciem conclusivè probationis redolere videtur, quod tunc quando memoria erat recens, ac meliores, & promptiores habebantur probationes, nunc post adeo remotum tempus ignotæ, vel compertum esset quod reverè istud esset Monasterium regulare, quodque per errorem sequutum esset id, quod sub Gregor. XIII. ut supra supponitur sequutum esse tanquam in simplici Ecclesia parochiali seculari, adeo ut erectio dignitatis prioralis fuerit potius restitutio antiquæ, vel quod constaret de pluribus, vel talibus reservationibus hodie ignotis, adeo ut Indultum non intraret, ob magnam duplicem inverisimilitudinem, quod Papa hanc injuriam facere voluerit præfato Cardinali ejusconjuncto, vel intimo, qui erat, vel de recenti fuerat ejus secretarius status, quodque Cardinalis Barberinus hanc provisionem acceptaverit, ut ad breve tempus alteri cederet, & quod tam præfatus Cardinalis indultarius quam provisos viri diligentissimi, ita acquiescere noluerit, atque ad eò pinguem negligere provisionem, ideoque intrat propositio quod verisimilitudo habet imaginem veritatis potissimè juncta cum diuturna observantia, per quam magna inducitur veritatis præsumptio, quæ speciem conclusivè probationis habere videtur ex deductis *disc. 1. & seqq. de alien. & contract. prohib. disc. 143. de dote disc. 21. de judic. & alibi* atque ita magis comprobata remanent alia duo fundamenta de quibus infra, quando etiam vacatio regulanda esset ut tunc ex persona dicti Marsilii.

Et altera erat circumstantia, jam incidenter insinuata, quod agitur de vacatione adeo antiqua, & sequuta de tempore quo Cardinalis indultarius non erat talis, neque sperabat utpotè tunc potius scholaris adolescens; Si enim vim indulti conferri possent ut ex tunc illa beneficia quæ per longissimum tempus per Sedem Apostolicam Cardinalibus commendari consueverunt, ita sequeretur quod in omnibus Monasteriis, & beneficiis commendari solitis, quando contingit mors commendatarii, illi ordinarii collatores, qui habent hoc indultum inquirere curarent commendæ antiquam originem, primævamque provisionem hoc jure factam, atque ita providere beneficia à centum, & ultra annis jam vacata per obitum ultimi titularis quod utique manifestum est absurdum, ut ad sensum.

Et quamvis in indulto tribuatur facultas conferendi reservata vel affecta, & commendata illorum commendis vacantibus; Attamen vel juxta sensum scribentium per proviso Apostolico intelligendum venit quatenus etiam collatio commendæ sequatur extra curiam, adeo nec de jure, nec de facto dici valeat vacatio apud sedem; Vel positus terminis habilibus, & quatenus non obstant ea quæ isto casu supra considerata sunt.

Tertium erat provisi Apostolici fundamentum in puncto, de quo in *Mediolanen. beneficiorum supra discurs. 104.* quod scilicet ubi etiam reservatio regulanda esset ex persona præfati Marsilii possessoris in titulum adhuc intraret vacatio apud sedem, sine dubio exceptuata in indulto, dum ista excipitur etiam in magis amplis, ac insolitis indultis, quæ Pontificum nepotibus concedi solent, ut patet ex deductis in *Romana beneficiatus Sancti Petri disc. præcedenti*, deducendo vacationem in Curia, & per consequens apud sedem, usque ab anno 1618., in quo præfatus Marsilius promotus fuit ad Ecclesiam Metropolitanam Theatinam, quamvis dispensatus fuerit super retentione hujus beneficii; Atque super hoc puncto magis prolixè, quam in aliis, hinc inde scriptum, ac disputatum fuit, reassumendo pene omnia, quæ pariter hinc inde deducta fuerant in disputationibus habitis in dicta *Mediolanen.* Verum quando ad istud fundamentum restringeretur intentio provisi Apostolici, nimiam difficultatem contra ipsum habebam ex distinctione, de qua *eod. disc. 104.* plenè tradita in ultima decisione ædita in *eadem Mediolanen. 20. Septembris 1675. coram eodem Albergato*, quæ præsupponebatur de recenti extensa occasione istius disputationis, itante quod dicta causa fuit concordata cum divisione beneficiorum, unde propterea neutra partium curavit amplius extensionem decisionis, quod scilicet, aut per promotionem ad Episcopatum absque dispensatione præcedenti, vel instantanea, & in ipso decreto consistoriali, sequuta dici valeat vacatio beneficii, quod postea eidem promotò concedatur in commendam, vel in administrationem, & tunc dicitur jam consumpta vera vacatio apud sedem per mortem in Curia ita civiliter sequutam per promotionem; Aut conceditur præventiva retentio, & tunc nulla dicitur sequi

sequi vacatio per dispensationem, quæ tanquam remedium præservativum impedit ne illa sequatur, ut eod. disc. 104., ideoque tunc motivum intraret quando subsisteret præsuppositum cum quo procedebant scribentes pro Apostolico proviso, quod dicto promotio beneficium concessum fuisset in commendam, sed justificatum est ex parte provisi per indulgentiarum quod processum fuit per viam dispensationis super retentione, ita impediendo ne sequeretur vacatio juxta primam partem distinctionis; Licet ista distinctio hodiè imposterum idealis remaneat, quoniam quæstio habita in dicta Mediolanen. ansam dedit officialibus Dataris curandi quod in Decreto Consistoriali super hujusmodi retentione aliorum compatibilium cum Episcopatu adiaceretur, quod censerentur ex tunc vacare concessa ex nunc retentione jure commendæ vel administrationis adeo intrent ea de quibus supra disc. 110.

Demum quartum provisi Apostolici fundamentum erat, retento etiam ex abundanti dicto præsupposito, quod vacatio regulanda esset ut tunc ex persona dicti Marsilii ultimi titularis defuncti extra Curiam, adeo non intraret vacatio apud sedem, quod scilicet ista etiam privilegiata specie reservationis non intrante, adhuc tamen indultum cessabat ratione duplicis reservationis juxta deducta superiorum disc. 3. & 4. & alibi sæpius, deducendo multiplicem reservationem ex pluribus. Primò nempe ex eo quod fuerit cubicularius intimus, ideoque familiaris Pontificis Pauli V. post adeptum hoc beneficium sub Clem. VIII. Secundo quia fuit etiam Auditor Cardinalis Burghesii, quodque esset etiam prothonotarius, adeo non intraret duæ personales cœquales juxta const. Alex. VII. de qua d. decis. 3. Et tertio quia fuit Archiepiscopus & per consequens dispensatus ad hujus beneficii retentionem quæ causat affectionem per appositionem manuum Papæ, ut supra dicto disc. 4. licet enim Episcopatus de per se non causet reservationem, vel affectionem eo quia neque in Extravag. ad Regimen., neque in regulis Cancellariæ reperitur id cautum; Attamen idè non est cautum quia non fuit præsuppositum necessarium, dum Episcopatus est incompatibilis cum aliis beneficiis absque dispensatione qua posita intrat affectio quæ reverè major esse videtur quam illa reservatio quæ resultat à simplici prothonotariatu concessio per breve, vel per Cardinalem Legatum, aut Nuntium, vel familiaritatem Cardinalis, aut Auditoris Rotæ seu Clerici Cameræ aut à simplici subcollectoria alicujus exiguæ diœcesis, adeo illæ criticationes, quæ deduci solent quod cum votum de quo dicto disc. 3. & in Const. 157. Urb. VIII. loquantur de duabus reservationibus personalibus cœqualibus, sub quarum genere istæ species non veniant continere videantur leguleicæ frigiditates, & superstitiones omni destitutas ratione.

Et ultra istas ponderabam alteram majorem reservationem ex hystoriis potiùs, quam ex libris legalibus desumptam, per quam omnis cessare videbatur difficultas, quod scilicet idem Marsilius fuerit etiam Nuntius Apostolicus, unde propterea intraret reservatio de quatuor majoribus contentis in extravag. Ad regimen; de qua d. disc. 4. Quamvis etenim in ejus epitaphio seu monumento registrato apud Ughell. 10.6. Italiæ sacræ agendo de Ecclesia Theatina dicatur quod fuerit lator purpurei bireti ad Ferdinandum de Austria filium Regis Catholici Philippi IV., unde propterea ex hoc per scribentes pro Apostolico proviso inferebatur ad prothonotariatum Apostolicum, quem scribentes pro alia parte negabant ex eo quod quandoq; etiam sæculares aulici ad istud munus deputari solent; Attamen in dicto monumento sive inscriptione æquivocatur, quoniam dictus Cardinalis creatus fuit de mense Julii 1619. unde propterea accessus dicti Marsilii in Hispaniam fuit de anno 1620. quando jam ipse erat Archiepiscopus Theatinus utpotè promotus de anno 1618. & per consequens improprium, ac erroneum est dicere quod accesserit tanquam simplex lator bireti, eo modo quo accedere solent familiares Papæ vel Cardinalis nepotis, sed accessit tanquam Nuntius pro delatione galeri, & anuli Cardinalitatis. Quando etenim creantur Cardinales absentes, qui sint ultra montes indefinitè omnibus miri solet biretum, per unum ex dictis familiaribus, nullatenus autem galerus, & anulus pro quibus suscipiendis omninò tenetur personaliter accedere ad Curiam ut recipiat à manu Papæ indispensabiliter, ut in opere italici idiomatis cui titulus est *il Cardinale*; Huic autem obligationi dispensare voluit Paulus V. qui dictum Cardinalem creaverat tum habito respectu ætatis promoti; Tum fortius ac principaliter

quod ageretur de adeo magno, & qualificato Principe, de quo Cardinalitia dignitas nimium se gloriarum debet, ac propterea missus fuit Archiepiscopus tanquam Nuntius Apostolicus eo modo quo Nuntius mitti solet ad ferendas facias filiis Regum. Et per consequens ubi etiam vacatio ex persona dicti Marsilii regulanda esset, quodque deducta in tribus aliis fundamentis non subsisterent, adhuc clarum videbatur bonum jus provisi Apostolici.

ROMANA CAPPELLANIÆ

Votum.

De eadem materia de qua supra disc. 80 & 97. & disc. 22. de *Canonicis*, quando scilicet Cappellano manuali competat interdictum possessorium ne removeatur. Et incidenter de facultatibus Signaturæ justitiæ, & de mandato de manutendo quando intret ut sit executivum, & summarium nec nè.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Quando appellantes recurrant ad plenam Signaturam justitiæ.
- 3 De consuetudine Auditoris extendendi vota pro ejus judicio efformando.
- 4 Quando constat de justitia clara non solent curari ea quæ sunt ordinis.
- 5 Signatura gratiæ non tractat causas decisas in Signatura justitiæ.
- 6 In quo differat Auditor Papæ ab aliis iudicibus.
- 7 De questione, an & quando cappellano manuali ejecto competat manutentio.
- 8 Quando verba deputationis importent perpetuitatem obligatoriam.
- 9 An & quando beneficium manuale per patronum possit fieri perpetuum.
- 10 Prælatus qui malè alienat bona vel jura Ecclesiæ venit contra factum proprium.
- 11 De differentiis inter Signaturam gratiæ & justitiæ.
- 12 Quando, & quomodo circumscribat sententias Signatura justitiæ.
- 13 De conclusione quod manutentio peti potest in quacumque instantia quomodo intelligatur, & quando etiam hoc judicium dicatur vulneratum.

D I S C. CXLIV.

EXistentibus in Ecclesia domus professæ Societatis Jesu aliquibus Cappellanis manualibus ex variis piis dispositionibus ad P. Generalem ejusdem Societatis nutum conferri solitis Clericis sæcularibus, ac ab eisdem amoveri, unam ex eis hodiernus P. Generalis contulit Dominico Cantori pro majori Ecclesiæ cultu, ut etiam in cantu servire posset, ut in plerisque aliis hujusmodi Cappellanis praticari solet, attento quod onus missarum est valde exiguum comparatione emolumenti, istaque deputatio concepta fuit per quædam verba denotantia perpetuitatem, ex eo quod deputatus commendatur Generalibus successoribus pro tempore, nè illum removeant. Cum autem ad aliquos annos idem Generalis, qui eum deputaverat, sive de ejus consensu Præpositus, aut Præfectus Ecclesiæ, ex justis motivis illum dimisisset, atque alter cappellanus ejus loco deputatus esset; Hinc amotus judicium instituit in Tribunali Auditores Cameræ super manutentione in quasi possessione Cappellanis prodiit verò sententia diffinitiva absolutoria ab impetitis, cum denegatione manutentionis, declarando illam non competere; Ab hac autem sententia, licet absque citatione appellati, potuisset appellans obtinere commissionem appellationis, ut vulgò dicitur, sub banca, dum ad plenam Signaturam non recurratur nisi illis causis, quæ non sint de sui natura appellabiles, ad effectum suspensivum, prætentatur tamen per succumbentem ex capite injustitiæ locum esse commissioni, etiam ad hunc effectum, ut advertitur in disc. 31. *relazione Curie*; Attamen adire voluit plenam Signaturam confisus in benevolentia, & protectione aliquorum ex Prælatibus, qui sibi licitum credunt, (sed malè) dari in iudicando affectionem, & gratificandi voluntatem sub arbitrii nomine, sive vocabulo explicari solitam, ut de facto

to eventus docuit, quoniam prodiit, rescriptum pro commissione simpliciter in Rota, cum Clausula, *non amoto interim à possessione* ita implicite concedendo manutentionem à iudice denegatam, atque circumscribendo sententiam diffinitivam super ejus denegatione; Quare adversus hanc resolutionem habito ex parte dicti Præpositi, sive Præfecti Ecclesiæ recursum ad me tanquam Auditorem Papæ, ad effectum concedendi recursum ad Signaturam gratiæ, impediendo interim cum superflua præfata resolutionis executionem, curavi benevolè controversiam componere cum quodam honesto temperamento, per quod indemnitati præfati ejecti in aliqua parte consultum remansit absque eo quod ad Cappellaniam, & servitium reintegraretur, atque ad id principaliter motus fui ex motivo reverentiæ erga Signaturam, nè aliàs cogerer resolutionem circumscribere.

Facta itaque super casu aliqua matura reflexione, ad effectum efformandi judicium, quatenus præfatum concordiam temperamento non potuisset effectum sortiri, ac propterea votum juxta meam consuetudinem desuper extendendo in ipsomet actu videndi causam, & scripturas, ne aliàs cogerer ex intervallo eas ex integro cum duplicato labore reassumere, duas efformabam inspectiones, unam ordinis, & an præfatum rescriptum esset juridicum, & substantabile necnè; Et alteram justitiæ seu meritum negotii principalis.

De hac autem posteriori (ordine inverso) visum esset quod justitia Cappellani appellantis esset clara, unde de consequenti resultaret clara injustitia dictæ sententiæ, tunc fortè, licet neque rescriptum esset substantabile, ut infra adhuc tamen quia genium ex justitiæ zelo, abhorret inanes circuitus ac principaliter advertit ad bonum jus non curando multum formalitates legales, quas cessante justitia, appellare soleo superstitiones, calumniarum, ac inanum sumptuum nutritivas, resolutionem substitui sem, ejusque non impedivim executionem, denegando superflua, & fortè etiam recursum ad Signaturam gratiæ ad quam regulariter non recurratur à rescriptis Signaturæ justitiæ ut advertitur disc. 30. *in eadem relatione Curie*, & *inejus annot.*

Auditor etenim Papæ dicitur consiliarius Principis supremi, qui more Principis potiùs, quam iudicis inferioris judicare, ac procedere debet, quoties justitia, & veritas naturalis assistit, egrediendo illos rigorosos, ac superfluos legales cancellos, inanium circuituum nutritivos ad quos iudices se credunt obligatos, ut pluries advertitur sub diversis materiis, & præsertim disc. 45. *de judic.* occasione agendi de materia attentatorum.

Quatenus ergo pertinet ad punctum, an præfato Cappellano justè competeret manutentio in summario possessorio retinendæ, donec negotium principale discutatur in petitorio, quodque propterea dicta sententia, quæ hoc remedium denegat, injusta dici mereretur, pro congrua responsione ad dec. 72. Cavaler., aliasque auctoritates quæ ex parte ejecti deducebantur desumptas ex deductis d. disc. 80. & 97. *hoc tit.* & disc. 22. de Canon. in quorum ultimo pro manutentione cappellani ejecti iudicatum fuit, atque Egomet scribendo pro Capitulo eiiciente, ac succumbente, laudavi iudicatum. Advertentem reflectendum esse ad plurimum casuum distinctionem deductam dicto disc. 80. qua mediante de facili omnia diluuntur objecta, & conciliantur contraria, ut ibi videri potest nè superflue idem transcribatur.

Applicando verò ad rem dicebam clarum esse quod verfaremur in eo ibidem recensito casu, in quo agatur de cappellania merè famulatória, in qua nullatenus cadere possunt illæ rationes dubitandi, quæ cadunt in aliis casibus, ob quas pendente iudicio super negotio principali danda est possessori manutentio, quoniam durum est incipere à spolio, quodque ejectus ita cogatur manibus vacuis litem sustinere, è converso autem spoliator, vel eiiciens confovendo se in spolio, cum ejusdem Cappellanis emolumentis litem sustineat. Ubi verò nulla cadat probabilis ratio dubitandi, tunc pariter, imò magis durum est, ut dominus cogi debeat longam litem cum famulo in petitorio per tres conformes sustinere, atque interim contra omnem legis dispositionem, omnemque humanum discursum, & communem usum, inuitus illum sibi exosum habere in ejus famulatu; Et hic erat casus, in quo propterea nulla considerari poterat dubitandi ratio quæ in aliis casibus ibi recensitis consideratur.

Non negabantur hæc perscribentes pro ejecto, ac etiam

per illos Prælatos Signaturæ, qui ejus partes confovebant, sed dicebant quod ea procederent quando deputatio facta esset juxta consuetam formulam super amovibilitate ad nutum, secus autem ubi perpetua sit deputatio, ut in hac facti specie ut supra præsupponebatur adesse, Verum, ubi etiam hoc factum tanquam certum præsupponendum esset, cujus contrarium dicebant scribentes pro Ecclesiæ, quasi quod illa verba denotarent solum quamdam majorem benevolentiam, & existimationem erga personam, non autem ut dicta essent animo immutandi naturam Cappellanis, illamque ex obligatione, & necessitate faciendi perpetuam, & irrationabilem, juxta illum loquendi usum, qui frequenter praticari solet cum aliquibus famulis bene se gerentibus in servitio, quod eis promittitur panis in vita, sive perpetua retentio, cum sint potiùs urbanæ pollicitationes producentes quamdam obligationem congruentiæ, vel ad summum illam antidotalem, quæ dari potest, ac solet inter famulum, & Dominum ex deductis disc. 94. *feud. ad materiam bullæ Baronum* & alibi, præsertim verò cum majori claritate, & distinctione in opere Italici idiomatis, cum titulus est *Dottor Volgare lib. 7. de Donat. cap. 4.*, non autem ut apta sint producere obligationem civilem productivam actionis in iudicio experibilis.

Adhuc tamen id nullius esset momenti, quoniam quidquid sit de quæstione insinuata sub tit. *de Jurepatr.*, & alibi, an beneficium, vel Cappellaniam manulem de jure patronatus, possit Patronus saltem respectu alicujus personæ, facere perpetuam, & irrevocabilem, quod adhuc obiter disputare, atque maturum judicium desuper efformare occasio non dedit, cum solum oretenus de hoc interrogatus fuerim ob difficultatem quam Episcopus faciebat promovendi provisum de tali Cappellania manuali cum ista circumstantia ad sacros ordines ad illius titulum, atque ex improvise respondi, quod ubi non adesset præjudicium ecclesiæ cujus ratione difficultas, de qua disc. 15. *eod. tit. de Jurepatr.*, ratio dubitandi cadere potest ubi juspatronatus sit gentilitium sive annexum rei, quæ jure feudi, vel fideicommissi deferatur successoris independentem, & ex persona propria, adeo factum prædecessoris illum non obliget, cum tunc possit Patronus supplantare successorem, atque suam præsentationem conferre in tempus inhabile, quando ipse non est amplius talis, juxta ea, quæ generaliter habentur in alienationibus, aliisque actibus præjudicialibus, secus autem ubi agatur de jurepatronatus hereditario, cum tunc nulla subsit ratio dubitandi juxta ea, quæ eod. tit. *de Jurepatronatus disc. 60.* habentur in altera quæstione, an juspatronatus hereditarius fieri possit gentilitium, sive passivum restringi possit ad certum genus personarum cum similibus.

In casu tamen, de quod agitur, defectus potestatis videatur indubitatus, non solum ob dictam generalitatem non supplantandi successorem, & conferendi provisionem in tempus inhabile, cum id procedat respectu successoris, non autem ejusdem qui actum fecit juxta ea quæ in proposito abusive seu præventive concessionis habentur disc. 3. *de regal. disc. 1. de emphy. & disc. 1. de penson.* & alibi, dum adhuc vivebat idem Pater Generalis; Sed clarius quod agebatur de Prælo disponente de re pertinente ad Prælatum, & Ecclesiam quo casu intrant termini. *Extravagantis ambitiosæ de rebus ecclesiæ non alienandis*, quod receptum, ac hodie firmum esse locum quoque habere in impositione servitutis, & quocumque alio præjudicio etiam in iuribus incorporalibus ex deductis *discurs. 1. de alienat. & contr. prohib.* & alibi pluries, cum sit principium quod hodie non admittit amplius quæstionem, ut in præfati sequeretur imponendo servitutem Ecclesiæ ut cogeret invitam habere male morigeratum, seu aliàs malè meritum vel parum gratum famulum, & ministrum; Quo posito nil refert quod ageretur de eodem Prælo, qui fecit actum, quoniam pariter hodie receptum ac firmum est ut idem possit nomine Ecclesiæ impugnare factum proprium, atque adversus illum exercere etiam remedium possessorium reintegrationis imò etiam manutentionis ex deductis *eod. tit. de alien. & contr. prohib. disc. 1. & alibi pluries.*

Sed quando etiam desuper cadere posset aliqua dubitandi ratio, ob quam dicendum veniret, quod esset punctus altioris indaginis, examinandus in petitorio, quodque propterea interim possessor manuteneri deberet, juxta deducta d. disc. 80. & disc. 22. *de Canonicis*, cujus contrarium tamen verius videbatur ex deductis; Adhuc tamen id procedere dicebam, quando de hoc

ageretur coram Iudice primæ instantiæ re integra, sed quando iudex pronunciavit quod huic remedio possessorio non sit locus, tunc ubi etiam admittenda esset in Signatura hæc facultas circumscribendi sententias ex capite claræ, & notoriæ iniustitiæ, nullatenus dici posse videbatur quod ista adesset, & per consequens, admittenda etiam potestate adhuc resolutio nullatenus esset sustentabilis.

Cæterum quatenus pertinet ad primam inspectionem potestatis Signaturæ faciendi dictum rescriptum advertebam ad id, quod in relatione Curie *discurs. 30. & 31.* Agendo de Tribunalibus utriusque Signaturæ gratiæ, & iustitiæ habetur circa differentias inter unam, & alteram Signaturam, quod scilicet illa gratiæ latiores habet habenas, atque legum cancellos egredi potest, unde propterea ejus rescripta magis afficiunt, magisque largè intelligenda sunt; Altera verò Signatura iustitiæ restrictum habet arbitrium intra præfatos juris cancellos, ac limites quos transgredi non potest, ideoque receptum est, quod ejus rescripta intelligenda veniunt prout de jure ex illa differentia ratione, quod in Signatura gratiæ resolutiones non emanant ab assensu, ac iudicio Prælatorum votantium, quorum Votum est consultivum tantum, sed emanant ab ipso Papa ibi præsentem, & rescribente, in altera verò Signatura resolutiones manant à Præfecto, & Prælati habentibus votum decisivum ex quadam Papæ delegatione restricta ad ea, quæ concernunt iustitiæ à juris dispositione regulandam, ideoque erroneum est præsuppositum, hoc Tribunal respondeat vice, ac nomine Principis, ideoque istius more iudicare valeat, quoniam vera est prima pars, ut representet Principem, sed non est vera altera, ut possit facere totum id, quod ipse facere potest, dum habet deputationem restrictam, ut supra, neque gerat partes iudicis decidentis causas, sed solum rescribentis iudicibus, quomodo se gerere debeant in ordinariis potius, quam in decisoriis circa effectus appellationis, & similia.

Et quamvis soleat quandoque circumscribere sententias, vel decreta mandando eidem iudici, vel eidem Tribunali, quod iterum audiat, sive quod procedat ex integro, attamen id solum conceditur, quando sententia laboret vitio nullitatis, & iniustitiæ adeo notoriæ, quod nullitatem causet, atque tunc dicitur potius explicare id quod est de jure, quod scilicet sententia nulla non consumit jurisdictionem, atque non impedit, quin idem iudex post causam terminatam ejus cognitionem reassumere valeat quoties agitur de iudice ordinario, cadente difficultate in iudice delegato, in quo quando signatura ita rescribat operativa remanet quædam ejus major auctoritas, adhuc tamen non iudicat ipsa Signatura, sed committit alteri ut iudicet, & qui ut sit diversus à primo non iudicat nisi transportatis actis, ac servatis debitis terminis judicialibus, & per consequens, tam ex deficiente nullitate, vel notoria iniustitia, quam ex eo quod Signatura non assumit partes iudicis, semper dicta resolutio incongrua, & non sustentabilis remanere videbatur.

Motivabatur per eos, qui resolutionem sustinere fatagebant quod etiam post sententiam latam contra possessores imò etiam plures in secunda vel ulteriori instantia, quinimò etiam post rem iudicatam executioni non mandata in gradu restitutionis integrum peti potest mantentio in possessione suspensio petitorio; Verum licet assumptum sit verum ex deductis *disc. 44. de iudic. & alibi sæpius*, Attamen fallacia erat in applicatione; quoniam id rectè procedit quando sententiæ una vel plures prolatae sunt in petitorio sive in negotio principali, ut istæ non impediunt quin in quacumque instantia suspendi valeat petitorium atque intentari summariissimum possessorium retinendi, seu mantentiois, & in histerminis loquuntur omnes auctoritates, & decisiones, quæ in hac materia habentur, & quarum aliquæ enunciantur *dicto disc. 44. de iudicis*; Verum non est ista casus questionis, quoniam sententia lata fuit in ipsius possessorii summariissimi denegatione, & per consequens intrat ejus vulneratio, ut propterea nullatenus esse valeat executivum, & privilegiatum, pro ut est, quando conceditur re integra; Adinstar eorum, quæ *discurs. 40. de Cred. & discurs. 124. 127.* habentur generaliter de vulneratione obligationis Cameralis, aut literarum Apostolicarum, vel alterius processus executivi; Ex ea convincenti ratione, quæ huic casui, vel iudicio est quo-

que adaptabilis, & congruit quod scilicet oportet tollere de medio dictam sententiam cum altera sententia revocatoria, à qua sine dubio datur appellatio suspensiva, non solum, quia ipsa revocatio per necessè in se continet declarationem iudicis, à qua datur appellatio, sed etiam quia unam sententiam definitivam datam per cedulam tollere oportet cum altera sententia diffinitiva pariter per cedulam, quod trahit secum etiam in possessorio retinendæ appellationem suspensivam, quæ negatur solum, quando conceditur per decretum inter loquutorium, ut *ead. disc. 44. de iudicis*, & alibi, ac etiam ratione servandi, æqualitates, ut quemadmodum à prima sententia licitum fuit uni parti appellare, ita, & fortius licere quoque debeat alteri parti appellare ab altera sententia revocatoria, ideoque ex pluribus præfatum rescriptum nullo pacto videbatur sustentabile, ejusque effectuione impeditissem, nisi ut supra concordia dedisset finem controversiæ.

ALBANEN. CANONICATUS

Votum.

De eadem materia de qua supra *disc. 21. ad regulam 7. vel 8.*, quando Cardinales Absentes habeant jus conferendi beneficia Episcopatum, & titularum Cardinaliorum,

S U M M A R I U M.

- 2 **O**ccasio scribendi super casu controversiæ.
- 1 De casu de quo dicto *disc. 21.*, & quod in eo Cardinalis non esset dicendus absens.
- 3 Distinguuntur species absentia justæ ad varios effectus.
- 4 Quomodo debeant intelligi doctrinæ.
- 5 De regula 32. de consensibus.
- 6 De differentia inter jus conferendi beneficia ratione aliarum Ecclesiarum, & ratione Ecclesiarum Cardinalitiarum.
- 7 De alia differentia inter privationem juris quæsitæ, & exclusionem à jure quærendo.
- 8 De pluribus personis consideratis in Papa, & qualis sit Episcopatus Romanus.
- 9 Quod sex Episcopatus Cardinalitii sint de diocesi Episcopatus Romani.
- 10 De jurisdictione Cardinalis Vicarii, & Congregationis visitationis Apostolicæ.
- 12 De jure conferendi beneficia in Episcopatu Romano competente Cardinalibus.
- 12 De eadem distinctione de qua n. 7. & quando absentia debeat, esse culposa.
- 13 Quid in hoc operetur indultum Cardinalitium.
- 24 Quæ species reservationis sit illa, quæ continetur in hac regula.

D I S C. CXLV.

EXorta controversia inter Carolum Pelagallum provisorum per Sedem Apostolicam, & Jo: Vincentium Corradum provisorum per Cardinalem Grimaldum Episcopum Albanensem in ejus Metropolitana Ecclesia Aquensis residentem super Canonatu Cathedralis Albanen. introductaque causa in Rota coram V. Comite; Cum in unica propositione in qua nulla prodiit resolutio per scribentes hinc inde, magis verò per scribentes pro Corrado provisorio per Episcopum circumferretur meus *disc. 21. de benefic.* ad probandum quod absentia iusta, & non culposa non debeat præjudicare Cardinali, eumque privare illo conferendi jure, quod sibi præsentem competeret ad intelligentiam regulæ 7. hodie 8. Hinc ex parte provisi Apostolici, & aliorum officialium Datarie illi adhærentium desuper consultus, ex improvise dum meorum munerum occupationes non permittunt illud accuratum studium, illamque diligentem aperturam librorum, quæ pro efformando iudicio requiruntur; In primis adverto, quod casus questionis, de qua *dicto disc. 21.* longè diversus est à præsentem, dum in eo casu præcipuum fundamentum à me constituebatur in eo, quod Cardinalis, qui moram trahebat in oppido Bracchiani, dici non debebat absens ab Urbe, utpotè existens in ejus territorio, dum aliàs duo resultarent inconvenientia, Unum nempe ibidem ponderatum, quod ille Cardinalis, qui de tempore vacationis, in aliqua vinea, seu viridario extra

Urbis menia moreretur, ita ad hunc effectum dicendus veniret absens à Curia, quo nil absurdius; Et alteram quod si Cardinalis Episcopus pro majori zelo, atque ut melius ejus officium adimpleret gratia visitandi diæcesim, vel alia occasione resideret apud ipsam Ecclesiam Cardinalitiam, ejusque diæcesim peragraretur, ita dicendus veniret absens à Curia, & per consequens ista jure conferendi privatus, quod utique magnum esset absurdum, ut pro laudabili, ac emeritorio opere, damnum, ac penam potius sentiret; Ac etiam quod ita majoris operationis esset fictio, quam veritas, quod scilicet quando moratur in Urbe, seu in alio loco Curie, revera, & naturaliter absens ab ejus Ecclesia, cujus ratione habet jus conferendi, possit illud exercere, & non possit, quando in illa residet, & est verè, ac naturaliter præsentem, ut clarè ad ipsum naturalem sensum probatur.

Nimiumque in eo casu ad illum sensum quoque me inducebat consideratio causæ absentia, quo nullum haberet finem oblectationis, vel commodi ipsius Cardinalis, sed esset pro mero servitio Papæ, & Sedis Apostolicæ, cum ejus incommodo, & damno ob illorum temporum accidentia, in historiis nota, & pluries insinuata, præsertim *disc. 47. in Miscellan. Eccles. & in Appendice ad disc. 45. in Relat. Curie.* Magna siquidem differentia in proposito regulandi justam absentiam constituenda videtur inter illum casum, in quo iusta dici debeat ad effectum excusandi absentiam illicitam, quodque adfit quidem servitium Reipublicæ, vel Ecclesiæ, sed quod munus Principaliter respiciat commodum pecuniarium, vel honorificum, & intellectuale, & ob speratos majores honores illius, qui est absens ex causa illius muneris, & casum, in quo absentia principaliter, & omnino respiciat commodum, & servitium ipsius Papæ, & Sedis Apostolicæ, absque aliquo commo proximo, vel remoto, seu principali, vel secundoario ipsius absentis, sed potius cum incommodo, & damno, ut erat casus, de quo *dicto disc. 21.*; Ut exemplificandæ primum casum contingit in præfiso hujus controversiæ, quod absentia proveniat à residentia in altera Ecclesia, ut ibi pingues percipiuntur redditus, atque pontificalis exercentur auctoritas, quoniam est quidem licita absentia, sed principaliter ordinata ad commodum, & utilitatem ipsius absentis. Idemque in illis, qui sint absentes ex causa legationis, vel Nunciaturæ, vel alterius similis muneris, quoniam dicitur quidem absentia iusta pro servitio Reipublicæ ad exclusionem absentia injustæ, & illicitæ, magis verò ubi sit merè voluntaria, ad solum privatum commodum, sed cum licentia Papæ, quæ illicitum excuset, quoniam Legationes, Nunciaturæ, similiaque munera, potius desiderantur, & ambiuntur, vel etiam non ambita nimium grata sunt ob honorificentiam, ac utilitatem, sive quia sunt gradus ad majora cum similibus; Et per consequens error videtur omnem justam, & licitam absentiam pariformiter tractare, atque ea, quæ in *dicto disc. 21.*, ponderantur de justa absentia in eo casu, & cum illis circumstantiis, trahere ad omnem aliam absentia speciem, dum doctrinæ, ut advertitur *disc. 35. de Judic. & in opusculo styli*, & alibi pluries intelligendæ sunt retento themate, seu casu, de quo agitur, attentisque illis circumstantiis, non autem intelligendæ sunt ad literam generaliter in omni casu, non distinguendo circumstantias, cum in hoc frequentior modernorum Juristarum, ac etiam moralium clarus error consistat.

Atque ad comprobationem boni juris illius Cardinalis in eo casu nimium quoque conferre videtur *regula 32. de consensibus*, quæ reputat præsentem illum Cardinalem, qui reperitur, intra duas dietas occasionaliter ad breve tempus reversurus, habens domum apertam, & familiam in Curia; ideoque ex his omnibus in eo casu adhuc in eodem sensu persistendum videtur, sed nil commune id habet cum præsentem casu, in quo omnes ponderatæ circumstantiæ cessant, imò potius faciunt in contrarium.

Secluso itaque dicto discursu, utpotè extra casum questionis, Quatenus pertinet ad punctum, an absentia extra Curiam, ejusque districtum, quæ iusta, & licita dici valeat, obstat nec ne, & quid in hoc operetur indultum; Advertendum videtur, quod magna differentia constituenda est inter illud jus conferendi, quod competit ratione aliarum Ecclesiarum metropolitanarum, & Cathedralium, quæ non sint ex istis sex Episcopatibus Cardinalitiis, sive ratione aliarum Ecclesiarum sæcularium, vel regularium, quæ non sint ratione titularum Cardinalitio-

rum, & illud jus, quod competit ratione hujusmodi Ecclesiarum Cardinalitiarum.

Priori etenim casu, Episcopus, vel Archiepiscopus, ac respective Prælatus, vel Commendatarius dicitur in sua Ecclesia verus, & proprius Prælatus, cui pleno jure talis facultas de jure communi competit, adeo si non fuisset introductus usus reservationum, & affectionum Apostolicarum, Papa, ejusque Dataria nihil agere haberet in collatione beneficiorum illius diæcesis, vel Ecclesiæ, nisi quando uti vellet ejus suprema potestate, cum qua prævenire potest quemcumque ordinarium Collatorem, qua tamen uti non solet, vel rarò, & non nisi ex magna causa, ut advertitur *disc. 23. de Benef. & alibi*; Et ad quem priorem statum, saltim in notabili parte, si non in toto, indulta Cardinalitia reducant Episcopos, vel Prælatos, qui in ista Cardinalitia dignitate constituti sint, adeo ut illos privare hoc jure conferendi redeat speciem pœnæ, qualis inesse dicitur, quoties agatur de privatione juris quæsitæ, & competentis, juxta distinctionem, de qua *disc. 73. de testam. & disc. 154. de fideicom. & alibi pluries*, & quæ distinctio nimium ad rem facere videtur inter privationem juris quæsitæ, & expulsionem à jure quærendo, & de qua etiam *disc. 70. & 71. de Benef. & alibi*; Isteque est casus Bullæ Pauli III. super privatione Cardinalium absentium sine licentia illo jure conferendi, quod de jure communi, vel indulto eis alias competat, dum agitur de pœna formali, quæ danda non est sine delicto, & per consequens, ubi absentia sit licita, & iusta, præfata Constitutio intrare non debet.

In istis verò sex Ecclesiis Cardinalitiis, ac etiam in aliis 50. titulis præbyteralibus, & in 14. Diaconiis, ista ratio non intrat, eaque longè diversa est, quoniam, ut pluries advertitur, tam in hoc Theatro, quam in opere Italici idiomatis, cui titulus est *Il Dottore volgare*, ac etiam in opere ejusdem idiomatis, cui titulus est *Il Vescovo pratico*, & in alio opere pariter ejusdem idiomatis, cui titulus est *Il Cardinale*, quoad ea, quæ concernunt spiritualitytem, secluso principatu temporali, in persona materiali Papæ ultra alias duas personas Patriarchæ, & Metropolitani ad rem non facientes, considerantur duæ personæ formales contradistinctæ, una Papæ Episcopi Ecclesiæ universalis, & Vicarii Christi, & altera Episcopi particularis Urbis; Iste verò Episcopatus non est restrictus ad solum ambitum murorum ejusdem Urbis, vel ad illum proximum, & adiacentem recintum vinearum, & prædiorum, qui sub nomine agri Romani explicari solet ad differentiam territoriorum particularium aliorum locorum existentium intra districtum, quoniam nimis improprium, ac indecorum esset, quod alia Ecclesiæ Cathedrales, & Metropolitane habeant amplam diæcesim complectentem quamplura oppida, & Castra, aliaque loca inhabitata, ultra Civitatem, in qua sita est ipsa Cathedra; Et quod omnium aliarum Ecclesiarum caput, & mater, qualis est particularis Romana, ut Ecclesiæ Lat. inscriptio, sive intitulatio comprobatur, nullam diæcesim habere debeat; Ideoque verius est, quod diæcesis Episcopatus Romani complectitur omnia illa oppida & loca, quæ constituunt sex Episcopatus Cardinalitios, qui dicuntur etiam improprie Cathedralis tanquam facientes istam figuram comparative ad alias Ecclesias inferiores parochiales, vel simplices; Isti vero sex Episcopi verè, & proprie considerantur tanquam Vicarii, & adjuvatores Papæ eodem modo, quo cum sua proportionem considerantur alii 64. Cardinales in eorum titulis, & Diaconiis in Urbe juxta deducta *disc. 33. de jurisdic. & in disceptatione Cardinalis de Albicis* registrata in *dicto tit. de jurisdic. disc. 95.*, ac etiam considerantur tres Cardinales Archiepiscopi Basilicarum Patriarchalium, ita administrando hanc Ecclesiam cum uno Vicario Generali, qui est Cardinalis Vicarius Urbis de quo agitur *disc. 13. in Relatione Curie*, & cum istis Vicariis particularibus majoribus, vel minoribus respective.

Idque ultra præfatum argumentum omnimodæ verisimilitudinis, comprobatur etiam à plerisque aliis argumentis, quinimò claris demonstrationibus; Primò nempe à jurisdictione ordinaria, quam etiam in prima instantia cumulatè cum istis sex Cardinalibus Episcopis in hujusmodi Diæcesibus; & locis habet dictus Vicarius Urbis, dum alias esset dare absurdum plurium Episcoporum, & Ordinariorum in eodem Territorio, nisi hæc compatibilis subordinatio illud salvaret. Undè propterea in his tantum Diæcesibus ista Vicarii Urbis jurisdictione locum habere videtur, non autem in aliis Diæcesibus, quamvis sint intra districtum

quod quadraginta milliarius circumcirca, quoniam iste est districtus moderno tempore firmatus per novas Urbis reformationes in temporalibus, à quibus inferre non licet in spiritualibus, in quibus hujusmodi Diœcesis, ac etiam aliæ infra latiore antiquum districtum centum milliarius circumcirca dignosci videtur illud jus metropoliticum, quod etiam consideratur in Papa contradistinctum à jure Papali, ut etiam locis citatis advertitur.

Secundò comprobatur praxis congregationis visitationis Apostolicæ, de qua *disc. 124. in relatione Curie*, quoniam ut ibi advertitur ista non est Congregatio Papalis pro universa Ecclesia, ut sunt aliæ, sed est Congregatio deputata per Papam, tanquam Episcopum Urbis pro visitatione suæ Diœcesis, ut ipse quoque satisfaciat decreto Concilii Tridentini, & tamen ista Congregatio complectitur hos Episcopos.

Tertiò id comprobatur hæc eadem Regula septima, sive octava, cui alia non videtur congrua ratio assistere.

Et quartò fortè omnium clarius, quoniam isti Episcopatus non obligant ad residentiam, atque sunt compatibles cum altero Episcopatu residenti, & actuali residentiæ, ut latè probatur in *desertatione Cardinalis Brancatii*, atque pluries advertitur in locis supra citatis, & comprobatur notoria praxis actualis in tribus ex his Episcopis nempe in isto Albanen., qui retinet Spoletanam, & in Tuscolano, qui retinet Faventinam.

Istis itaque Vicariis generalibus, & particularibus respectivè Papa noluit omnimodam jurisdictionem Episcopalem communicare, sed pleraque sibi reservavit, & præsertim istam collationis beneficiorum, quæ de sui natura exigit mandatum speciale, idoque regulariter non venit sub mandato generali, quod datur Vicario, prout in præfato Vicario generali Urbis notoria praxis docet. Ad alligandum verò Cardinales ad residentiam in Curia, istos Vicarios particulares melius tractare voluit, quam Vicarium Generalem, cujus officium non est præcisè Cardinalitium, ut sunt præfati alii Vicariatus particulares, ut advertitur *disco. 13. in relatione Curie*, & sic in propria diœcesi voluit eis concedere collationem illorum beneficiorum, quæ sint in Ecclesiis sibi commissis, ut supra, sed sub ista qualitate, vel conditione, dummodo sint præsentis; Igitur non intrat inspectio, an absentia sit justa, adeo ut vim habeat præsentis factæ necne, quoniam id procedit, quando ob absentiam ageretur de privatione illius juris, quod alias habitualiter competit, ita ut agatur de illa formali pœna, quæ consistit in privatione juris quæ sit, & ad quem effectum requiritur malitia, vel culpa talis, quæ redoleat delictum juxta terminos dictæ Bullæ Pauli III.; Secus autem, quando agitur de obtinendo ex alijus liberalitate, ac munificentia id quod alias jure suo non competit, quoniam in illa conditione, quæ addicitur à parte antea tanquam qualitas necessaria pro assequutione juris quærendi attenditur nudum factum, non curato, an defectus qualitatis, vel conditionis sit culposus necne, juxta distinctionem receptam, de qua *disco. 73. de testam., disc. 154. de fideicom.* & alibi pluries; Istaque est ratio, cui innixa est conclusio apud Beneficialistas recepta in materia alternativæ, quod nisi resideatur, amittitur etiam pro duobus mensibus ordinariis, quia nempe non excusat justa causa absentis, quamvis illa sit pro servitio Ecclesiæ universalis, vel Reipublicæ, sive pro servitio ipsiusmet Ecclesiæ particularis; Istique videntur veri, ac proprii termini hujus regulæ, ad cujus effectum attenditur præsentia de facto tanquam conditio, seu qualitas necessaria ad assequendam illam facultatem ex gratia, & benevolentia concessam, quæ aliàs jure suo non competeret, unde propterea deletio illorum verborum non tamen ob servitium sedis Apostolicæ, & cum licentia Santitatis suæ, vel apud coram Ecclesiis residentes per Alex. VII. demandata, atque per tres successores Pontifices huc usque approbata ex eo quod in eorum regulis apposita non fuerunt, non fuit nova dispositio exorbitans, sed potius declarativa ejus quod de jure inest, & correctio erroris commisi in hujusmodi verborum adiectione.

Ex his autem de plano resultat responsio ad motivum, in quo scribentes pro proviso per Episcopum magnum constituit videntur fundamentum, quod scilicet in omnem eventum, ubi etiam intraret reservatio hujus regulæ ratione absentis à Curia, adhuc tamen suffragaretur duplex indultum, & præsertim posterius, quod per Clem. X. concessum fuit huic Cardinali occasione assequutionis istius Episcopatus Albanen., ultra primum generale consuetum

sibi concessum per Urb. VIII., quoniam hujusmodi indulta, ex frequentè insinuat, cum sit principium hodiè notorium, aliud non operantur, nisi remotionem obstaculi reservationum, & affectionum resultantium à regulis Cancellariæ, & à Constitutionibus Apostolicis, unde propterea Indultarii conferre dicuntur jure proprio, ac primævo competente, antequam iste reservatio usus introduceretur, perinde, ac si non adesset. Et licet moderno tempore à Constit. 59. Urbani VIII. citrà non procedatur amplius cum ista propositione, sed cum diversa, ut Indultarii conferre potius dicantur reservata, vel affecta jure delegato, ac Vicario nomine Papæ; Attamen id inolevit in gratiam indultariarum ad effectum excludendi præsentem participationem habeant cum Ordinario in jure conferendi, non autem ut eos faciant Collatores, quando non sint, præcedendo à regulis, & observationibus, quodque tribuant illis illam facultatem, quam in puris terminis juris communis non habeant.

Atque in hoc pro meo judicio dignosci videtur aliquod equivocum opinando, quod ista regula septima, sive octava inducat illam veram reservationem, quam inducunt aliæ regulæ, quoniam reservationes propriè sunt illæ, per quas Papa uti Papa tollit Ordinariis, vel restringit illam facultatem, quam isti alias habent, quod applicari non potest huic regulæ, quæ licet adhibeat istum terminum reservationis, attamen iste capiendus non est in præfata aliarum regularum, vel Apostolicarum Constitutionum significatione, per quam Papa uti Papa tollit hoc jus Ordinariis, illudque sibi appropriat, sed potius in altera significatione exceptionis, quam Papa tanquam Episcopus Urbis, ut supra facit per viam declarationis, quod in mandato hujusmodi Cardinalibus ejus Vicariis concessio in hoc suo Episcopatu non intelligit comprehendere collationem beneficiorum, nisi cum dicta qualitate.

Adhuc tamen isto intellectu retento indulta Cardinalitiam operativa remanent quoad reservationes, quæ resultant ab aliis regulis, & constitutionibus, quibus etiam Cardinales præsentis in Curia subiacerent, nisi indultum, quod propterea remanet operativum, atque excluditur facultas, cujus argumentum è conversò intraret in ipsa regula, quando subsisteret motivum, quod etiam in ejus casum favore Cardinalis absentis intraret indultum, dum istud omnibus Cardinalibus conceditur, adeo ut esset regula facta, & devento, istaque videtur melior, ac solida responsio ad hoc motivum, quam altera, in qua adeo perferibentes hinc inde insistitur super revocatione indulti per regulas supervenientes, cum pro meo judicio hæc videantur continere frigiditates. Nimirumque ad præmissorum comprobationem considerabilis videtur observantia, tanquam optima interpretis.

Et hæc sunt quæ mihi in ista controversia ex improvviso, atque currenti calamo absque librorum revolutione in notoria magna temporis angustia observanda videntur reservando aliis, qui majori abundent otio maturius illa ponderandi, & comprobandi partes.

Hic adiungimus sequentes Sacre Rotæ Romanæ decisiones in materia Beneficiorum.

R. D. EMERIX DECANO

Corduben. Beneficiorum

Luna 29. Novembris 1694.

VAcantibus anno 1686. per obitum Josephi, & Gasparis in mense Novembris duobus Ecclesiasticis beneficiis in Diœcesi Corduben., portione scilicet integra Ecclesiæ Cathedralis, ac simplici dimidio prælatimonia Parochialis Loci de Tebar, Eminentissimus D. Cardinalis de Salazar ab Episcopatu Salamantino ad Cordubensem translatus in Consistorio Secreto die 16. Septembris ejusdem anni post adeptam in mense Decembris novæ Sedis actuale pacificam possessionem, utrumque, uti ad propriam ipsius dispositionem liberè pertinens, contulit die 20. Februarii sequentis anni 1687., primum nempe Francisco Godinez, & secundum Gregorio de Salazar ejus fratri germano; Ac versa vice de utroque etiam tanquam Sedis Apostolicæ specialiter reservato, ab eadem sibi provideri obtinuit franciscus Trapero. Hinc orta lite inter utrinque provisos super executione gratiæ Apostolicæ causaque mihi commissa, subscripti de more dubium; An illa forte exequen-

quenda? quod in hodierna audientia propositum, Domini negativè resolverunt.

Quia non subsistit reservatio per Franciscum narrata Pontifici, quæ uti potissimum ipsius gratiæ fundamentum, debet ab eo plene, & concludenter justificari, ad tradita per Roman. *conf. 325. n. 11. Spada. conf. 79. n. 3. tom. 2. Gonzal. ad reg. 8. glof. 11. n. 100. & seqq. Castador. dec. 5. de præbend. Caputaquen. dec. 10. n. 1. par. 2. Rota. dec. 300. n. 2. & 3. coram Ubaldo, & dec. 14. n. 5. coram Durano.*

Nec ista elici valet ex eo, quod vocatio contigerit in mense Novembris, quo D. Cardinalis nondum assequutus fuerat possessionem Ecclesiæ Corduben., & consequenter intreret dispositio regulæ secundæ Cancellariæ, per quam generaliter declarantur reservata omnia beneficia post Collatorum obitum vacantia, usque ad provisionem successorum, & adeptam ab eisdem successoribus actuale pacificam possessionem Ecclesiarum, ad quas fuerunt promoti ad terminos text. in *extravag. injunctæ de elect. inter commun.*

Quia dispositio regulæ secundæ, uti odiosæ atque exorbitantis à jure communi, non vindicatur sibi locum in collationibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, qui sub dicta *extravag. injunctæ*, non comprehenduntur, juxta magis communem, ac recepta DD. sententiam, de qua *Gonzal. ad regul. 8. glof. 24. n. 6. & 7. vers. ita etiam, Gomez. in probem. regul. Cancellar. quest. 4. §. tertius casus, vers. sed quia, & vers. & sic. Bellentin. de charitat. subsid. quest. 66. ubi quod ita resolutum fuit in Rota, ipso præsentem, Fernosin. in cap. Transmissa 15. quest. 6. à num. 1. ad 10. de elect. Germon. de Indult. Cardinal. §. nec non quorumcumque sub n. 3. vers. hinc oritur, & n. 4. 6. & seqq. Masobr. in prax. habent. concurs. prælud. 26. dub. 6. à n. 1. ad 5. Laert. Cherubin. in compend. Bullar. ad constitut. 55. Beat. Pii V., Pax Jordan. var. lucubr. de re beneficiaria lib. 7. tit. 2. nu. 23. vers. prout nec secundæ. Castropalaus oper. moral. tract. 13. de benef. Eccles. disput. 2. punct. 18. vers. excipe Theodos. Rub. singular. ad dec. Accorambon. n. 3. fol. mibi 131. tom. 1. Dian. coordinat. par. 9. tract. 7. de potest. & privil. Cardin. resol. 53. & 55. Capon. discept. for. 10. n. 12. tom. 1. ubi quod collatio approbata fuit per Datarium Rota coram Lancellot. in una Burgen. Canoniciatus 3. Junii 1583., & coram Seraphino in Toletana Canoniciatus 26. Junii 1595. inter ejus impressas dec. 1144. n. 2. vers. aliæ verò, & n. 3., & in alia Toletana Parochialis 3. Julii 1595. dec. 1148. in principio, & n. 1., ubi in margine meminit antecedentis coram Lancellot. ac formeri in his præcis terminis discussio articulo in *Hispalen. Beneficium 19. Aprilis 1602. coram Justo.**

Idque fortius, quando (prout hic) ratio motiva prædictæ regulæ eisdem Cordinales non afficit, quia videlicet ipsi taxas non solvunt pro expeditione litterarum, ac nefas est, tamen literis non expeditis veritatem eorum deputationis ad gubernium animarum in litem deducere, & prærogativæ dignitatis, quæ in illis effulget fidem adimere, juxta ea, quæ in puncto tradit Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 27. & 32.; & firmant ultra mox adductos Selva de benef. par. 2. quest. 3. n. 46. vers. octavum privilegium, Labor. var. lucubr. de elect. tit. 4. c. 25. n. 10. Gerund. de Episcop. tom. 2. lib. 7. disput. 6. n. 12. Rot. d. 56. n. 13. & 14. p. 5. recent.

Cessante autem ex præmissis obstaculo sæpèdictæ regulæ provisi ab ordinario fundatam habent intentionem de jure communi, per quod Episcopus, secuta sui ipsius electione, statim acquirit ea omnia, quæ sunt jurisdictionis, ac signanter jus conferendi Beneficia; facta enim electione consumpta dicitur vacatio Ecclesiarum juxta sententiam glof. in *d. c. transmissam 15., vers. de talibus de elect. ibique Abbas nu. 3. Fernosin. quest. 3. nu. 3. & 6. & Barbof. num. 2. Germon. de Indult. Card. §. nec non quorumcumque sub nu. 3. vers. hinc oritur, & num. 4. cum seqq. Masobr. in prax. habent. concurs. Prælator. 26. nu. 2. Pax. Jord. var. lucubr. de re benef. lib. 7. tit. 2. nu. 22. Marth. de caus. concess. sect. 2. nu. 39. & dixit Rota dec. 182. per tot. part. 2. divers. & optimè in *Hispalen. Benef. 19. Aprilis 1602. cor. Justo*; & ab hac dispositione pravum in sensum à malitia nonnullorum Prælatorum detorta, non solum ingens præjudicium interesse bursali Datarie Apostolicæ obveniebat ob neglectas expeditiones litterarum, sed ulterius quamplures abusus prodierant, dum plerique ex Apostolicis Provosis volebant sibi credi super provisionibus sine litteris, & privata auctoritate compellebant Collegia ad præstandam obedientiam; Idcirco Bonifacius VIII. omnibus istis eliminandis abusus proinde studens specialis sanctione corrigere decrevit supradictam antiquorum Canonum dispositionem, & lege correctoria determinare, quod vacatio Ecclesiarum, quæ prius in momento electionum consumebatur, prorogata remaneret usque ad actuale possessionis ademptionem, specialiter vetuit omnibus Prælatibus, ne quoquo modo se ingererent in iis, quæ sunt jurisdictionis, circa quæ facultatem omnem alias de jure competentem abstulit, ut legere est in *extravaganti injunctæ de electione inter communi*, cujus rationem motivam cum DD. perpenderit tam in interesse Bursali Apostolicæ Datarie, quam in peculiari coercionem mali moris quorundam Prælatorum, qui temerario ausu sine Apostolicis dimoplatis sibi credi, sibi obediendum præstari præsumebant, communiter reputata est pro lege correctoria & exorbitans, non de facili extendenda, ut videtur innuere Glof. ipsa in *cit. extravaganti injunctæ verb. non præsumant vers. dic contra*, ibi -- *Dic contra, quia cum hæc constitutio sit pœnalis, & contra Jus commune, eandem non ex-**

Neque obstat quod Cardinales expressè excipiantur in

reservatoria mensum, & quod in alia in ordine 70. declarentur exempti solum à regulis imposter edendis, quodque demum inutilia forent, & superflua indulta, quæ passim iisdem conceduntur, ut liberè conferre valeant Beneficia, non obstantibus Constitutionibus ac reservationibus Apostolicis, nisi generaliter illos etiam afficerent regulæ Cancellariæ; Quia omnibus in unum versum factis responsio, quod Cardinales tunc demum censentur sub regulis comprehensi, ubi iisdem applicabilis est ratio regularum, ut distinguendo tradunt Felin. in *c. ad aures n. 11. de rescript. Selva de benef. quest. 12. n. 31. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. glof. 24. n. 6. & pluribus seqq. Adden. ad Buratt. dec. 570. n. 13., vers. ratio, & dec. 1632. n. 10. coram Cocino.*

Denique minus relevat, quod collatio D. Cardinalis fuerit nulla uti facta vigore indulti, qui ipse de eo tempore nondum gaudebat, quodque illi ulterius obster specialis consuetudo vigens in Regnis Hispaniarum, per quam Episcopi non recipiuntur ad administrationem, & collationem Beneficiorum, nisi præcesserit actualis possessio Ecclesiarum. Quia non est verum collationem fuisse restrictam ad titulum Indulti Cardinalatus, imò contrarium liquet ex eo, quod illa primario innititur ordinariæ jurisdictioni, ut legitur in ipsismet literis patentibus collationis, seu provisionis, ibi utendo omnibus potestatibus & ordinaria auctoritate, ac virtute Indulti, & privilegiorum dignitatis nostræ Cardinalitæ, ac omni meliori forma ac titulo, quo possumus, & debemus & de asserta consuetudine nulla asfertur concludens probatio respectu Cardinalium, imò eam destruunt superius laudatæ decisiones coram Seraphino, & coram Justo, nominatim agentes de Cardinalibus Episcopis Hispaniæ.

Et ita, prætermisso examine, an etiam proviso Apostolico obstant regulæ de annali, & trienniali possessore? quod ex supra deductis vilius non fuit necessarium, conclusum est, utraque &c.

R. P. D. URSINO DECANO

Corduben. Beneficiorum.

Luna 3. Decembris 1696.

Quia de Jure antiquo Canonico cessantibus obstaculis posteriorum Apostolicarum constitutionum Episcopi statim post electionem acquirebant ea omnia, quæ sunt jurisdictionis, ac signanter Jus conferendi Beneficia etiam antè captam possessionem Ecclesiæ, quia in momento factæ electionis consumpta dicebatur vacatio Ecclesiarum ad originalem theoreticam Glossæ in *cap. transmissam 15. verb. de talibus de elect. ibique Abbas nu. 3. Fernosin. quest. 3. nu. 3. & 6. & Barbof. num. 2. Germon. de Indult. Card. §. nec non quorumcumque sub nu. 3. vers. hinc oritur, & num. 4. cum seqq. Masobr. in prax. habent. concurs. Prælator. 26. nu. 2. Pax. Jord. var. lucubr. de re benef. lib. 7. tit. 2. nu. 22. Marth. de caus. concess. sect. 2. nu. 39. & dixit Rota dec. 182. per tot. part. 2. divers. & optimè in *Hispalen. Benef. 19. Aprilis 1602. cor. Justo*; & ab hac dispositione pravum in sensum à malitia nonnullorum Prælatorum detorta, non solum ingens præjudicium interesse bursali Datarie Apostolicæ obveniebat ob neglectas expeditiones litterarum, sed ulterius quamplures abusus prodierant, dum plerique ex Apostolicis Provosis volebant sibi credi super provisionibus sine litteris, & privata auctoritate compellebant Collegia ad præstandam obedientiam; Idcirco Bonifacius VIII. omnibus istis eliminandis abusus proinde studens specialis sanctione corrigere decrevit supradictam antiquorum Canonum dispositionem, & lege correctoria determinare, quod vacatio Ecclesiarum, quæ prius in momento electionum consumebatur, prorogata remaneret usque ad actuale possessionis ademptionem, specialiter vetuit omnibus Prælatibus, ne quoquo modo se ingererent in iis, quæ sunt jurisdictionis, circa quæ facultatem omnem alias de jure competentem abstulit, ut legere est in *extravaganti injunctæ de electione inter communi*, cujus rationem motivam cum DD. perpenderit tam in interesse Bursali Apostolicæ Datarie, quam in peculiari coercionem mali moris quorundam Prælatorum, qui temerario ausu sine Apostolicis dimoplatis sibi credi, sibi obediendum præstari præsumebant, communiter reputata est pro lege correctoria & exorbitans, non de facili extendenda, ut videtur innuere Glof. ipsa in *cit. extravaganti injunctæ verb. non præsumant vers. dic contra*, ibi -- *Dic contra, quia cum hæc constitutio sit pœnalis, & contra Jus commune, eandem non ex-**

pendam, sicut nec Jura specialia contra reg. ad conseq. sunt tra-
benda, itemque firmant Lotter. de re Benef. lib. 1. q. 27. n. 32.
ubi perpendit rationem motivam extravag. & relatis con-
cordan. Rot. in Hispanen. Beneficii 10. Aprilis 1602. §. quare,
& seqq. cor. Justo, quæ hodie circumferebat ut in particula.

Taliter autem prorogata vacatione per dispositionem
extravag. usque ad actualem Episcopatum, & dignitatum
possessionem, considerans B. Pius Quintus longo satis
tempore Beneficia manere in suspensio, & in perniciem
animarum diu vacare posse, ad occurrendum prævisio illa-
rum periculo perpetuo valitura constitutione per modum
regule emanata decernere opportunum, induxit omnia Bene-
ficia Ecclesiastica Sede Episcopali Pastore destituta van-
tancia Apostolicæ dispositioni reservanda esse prout refer-
vavit in *Constit. 55. Bullar. nov. tom. 2. fol. mibi 250.* quæ
subindè publicata die 9. Martii anni 1568. in Cancellaria
Apostolica successively la. me. Sixto V. illius Successore, &
ut referunt Cochier. in *comment. ad d. reg. n. 17. Garz. de*
benef. par. 5. cap. 1. n. 218. Lotter. de re benef. lib. 2. quest.
34. n. 7. inter regulas Cancell. adscripta fuit, & secun-
dum in ordine locum ita perpetuo jubentibus Summis Pon-
tificibus, obtinuit etiam cum expressa declaratione, ut
omnia beneficia, quæ Sede Episcopali vacua vacare con-
tingerint usque ad adeptam à Successoribus pacificam pos-
sessionem Sedi Apostolicæ intelligantur reservata, ut
consonant verba reg. 2. hic inutiliter non ad necienda.

Ratio autem animativa regulæ citrà contradictionem à
DD. consideratus non solum laudabilis sollicitudo provi-
dendi pauperes Clericos, quæ est nimis generalis, sed
præcisa necessitas occurrendi diutinæ vacationi Beneficio-
rum ob animarum periculum ab illa exorients Et quia ab
extravag. injunctæ vacatio Dignitatis, quæ cessabat in
momento electionis prorogata fuit usque ad tempus ade-
ptæ pacificæ possessionis, idcirco retento eodem themate
occurrere vacationi Beneficiorum, regula secunda deter-
minavit omnia Beneficia Papæ reservare, vacanda usque
ad actualem Successoris pacificam possessionem, quia con-
notativè ad præsuppositam continuatam vacationem Digi-
nitatis, voluit consulere animarum salutem usque ad tem-
pus, in quo vacatio Dignitatis cessabat, ut in individuo
tenent Gonzal. ad reg. 8. gloss. 45. §. 3. num. 47. ibi --- Ratio
regulæ 2. Cancell. est ne ex longa vacatione Sedis Episcopalis
provisiones sint in suspensio, & maximum gravamen Ecclesiis
inferatur, nam diuturnam vacationem Jura abhorrent: Lot-
ter. de re benef. lib. 2. quest. 34. num. 8. & Rot. in individua-
lib. in citata Hispanen. Benef. cor. Justo §. quare, ibi --- Ra-
tio, quæ sola verisimiliter movit Papam in Constitutione ejus-
dem regulæ scilicet, quia Sede Episcopali vacante, quæ vacatio
ex dispositione extravag. injunctæ reperitur prorogata, ut
in reg. nullus est qui possit providere.

Assumptique validissima demonstratio eruitur ex ipsi-
met visceribus regulæ secundæ, in qua ab effrenata re-
servatione excipiuntur Beneficia - ad collationem cum alio,
vel aliis, aut etiam ad alterius presentationem, vel ele-
ctionem pertinentiæ, quia tunc cum possint provideri per
habentem simultaneam, in quo tota potestas consolidatur,
cessat ratio diutinæ vacationis, & datur legitimus
Beneficii Collator, cujus deficientia uti causativa pericu-
li animarum unice movit Papam ad determinandam re-
servationem, ut ita inferendo concludit Gonzal. ad Gloss.
3. gloss. 15. §. 3. num. 47. & seqq. & optimè Lotter. de re
benef. lib. 2. quest. 34. num. 8. vers. unde, ubi materiam per
principia examinat.

Liceat ergo ex præmissis corollariè inferre finalem Cau-
sam reservat. reg. 2. esse materialiter diversam ab illa ex-
travag. injunctæ, sed in ratione formali esse connexam,
& necessariò dependentem, quia una procedit ab altera,
& causativè una aliam inducit. Quia certo certius nisi va-
catio Ecclesiarum fuisset prorogata usque ad actum posses-
sionis periculum diutinæ vacationis Beneficiorum cessasset
in ipso momento electionis, quia tunc de Jure communi
provisus effieciatur legitimus Collator, quo dato pericu-
lum animarum non occurreret, nec indigeret reservatio-
nis Apostolicæ remedio.

Sub his regulis, & animadversionibus P. P. coram me
subrogato in locum, & gradum bo. mem. Emerix De-
cani reintegrato examine super executione gratiæ Apo-
stolicæ obtentæ à Francisco ex titulo reservationis reg. se-
cundæ ad duo Beneficia, de quibus res est, vacata ante
adeptam ab Eminentissimo Salazar possessionem Ecclesiæ
Cordubæ. & ab eo Jure Ordinariæ collationis provisiva de-
pegata in decisione prodita die 29. Novembris 1694. co-

ram Emerix, iterum fuerunt in sensu pro denegatione pe-
titæ excusationis, & discussio formiter articulo crediderunt
S. R. E. Cardinales minimè compræhendi sub dispositione
dictæ reg. secundæ, minusque sub Sanctione extravag. injun-
ctæ de elect. Causativæ reservationis contentæ in dicta regu-
la secunda, quia denuò putarunt, nec rationem regula, nec
illam extravagantis valere in Cardinalibus, ad quos proinde
per viam extensionis sanctiones istas correctorias, & exor-
bitantes trahi non debere autumarunt, & ita proposito à
me congruo dubio - standum esse in decis. responderunt.

Et quidem ratio extravag. nec in esse causali, nec in con-
notato formali, valet S. R. E. Cardinales comprehen-
dere, quia cum isti taxas non solvant pro expeditionibus
litterarum, & nefas sit tam etsi litteris non expeditis ve-
ritatem eorum deputationis ad gubernium animarum in li-
tem deducere, & præminentia, Dignitatis, quæ in il-
lis assilget, fidem adimere, in eis proinde non verificatur,
nec præjudicium interesse burfali Datarie Apostoli-
cæ, nec necessaria coercitio mali moris Prælatorum, qui
temerario ausu volebant sibi credi super provisionibus absq;
litteris, ac per consequens utroque ex istis effante, cessat
etiam odiosa illa, & correctoria dispositio extravagantis,
ut sub hac methodo ratiocinando ex professo defendunt
Bellen. olim nostri Tribunalis Auditor de charit. subsid. qu.
61. sub n. 24. ubi testatur ita decisum eo præsentem in Rota
Gonzal. ad reg. 8. Gloss. 24. n. 6. & 7. vers. quia fuit. Gomez.
in præm. regul. quest. 4. §. 3. casus vers. sed quia Theodos.
Rub. in singul. ad Dec. Accoramboni bo. me. 1. n. 3. fol. 131.
Barbor. de potest. Episc. alleg. 111. n. 35. & super eadem extra-
vag. injunctæ n. 5. Matt. de caus. convector. sect. 2. n. 41. La-
vor. de elect. tit. 40. c. 25. n. 10. Lotter. de re benef. lib. 1. quest.
27. n. 32. Pax Jord. var. elucubr. lib. 8. tit. 2. n. 22. & 23. Ge-
run. de Episcopo tit. 2. lib. 7. disput. 6. n. 12. Fermolin. de offic.
& Sac. Eccl. ad rub. de elect. super cap. transmissam quest. 6.
& n. 1. usque ad 10. German. de Indult. Cardin. §. nec non
quarumcumque n. 3. vers. hinc oritur, & n. 46. & seqq. Dian.
Oper. moral. par. 9. tract. 2. de potest. & privil. Card. resol.
53. & 64. Capon. tom. 1. discept. 10. n. 12. ubi quod collatio
approbata fuit per Datariam, & perpetuò tenuit Rota co-
ram Lancellotto in una Burgen. Canonatus 26. Junii 1583.
& coram Seraph. in Toletana Canonatus 26. Junii 1595.
inter ejus impressas dec. 1144. in fin. & n. 1. ubi in margine
refert antedictam coram Lancellotto, & formiter disputa-
to articulo in citata Hispanen. Beneficii 19. Aprilis 1602. co-
ram Justo.

Remota autem in Cardinalibus censura Extravag. In-
junctæ vacatio Ecclesiarum ad quas assumuntur, cessat in
ipso electionis momento, & sublata lege hac correctoria
materia reducitur ad terminos Juris communis juxta quos
in ipso actu electionis Ecclesia dicitur sufficienter provisiva,
& adest legitimus Pastor, & Collator, & ob id minus eis
applicabilis redditur ratio finalis regulæ secundæ, quæ cum
sola sit, ut occurratur diutinæ vacationi Beneficiorum,
supponendo, quod Ecclesia Episcopalis vacet, non solum
usque ad provisionem successorum, sed etiam usque ad pos-
sessionem ab eis adeptam juxta tenorem extravag. injun-
ctæ, ita, & taliter quod donec non capiat possessio Ec-
clesiæ, nemo sit, qui possit conferre Beneficia juxta supe-
rius expressa in §. taliter autem, Ista ratio diutinæ vacatio-
nis Beneficiorum non applicatur Episcopis Cardinalibus,
eo quia ipsi statim, ac provisivi sunt de Ecclesiis consumunt
in eodem instanti Ecclesiarum vacationem, & possunt
exercere omnia ea, quæ sunt Jurisdictionis, & signanter
collationem Beneficiorum ad censuram Juris communis
Canonici, ita ut Beneficia vacata post provisionem respe-
ctu Cardinalium, dicantur vacata sede plena, & legitimo
existente Collatore, quod è diametro tollit rationem
regulæ, & operatur, ut illa Cardinales minimè compre-
hendat, ut ultra duo judicata punctualia nostri Auditoris
coram Seraph. decis. 1148. n. 1. & in sæpè laudata Hispanen.
Beneficii 19. Aprilis 1602. coram Justo tenet gravior, & sa-
nior pars DD. qui in hoc articulo scripserunt, prout omnis-
sis superius adductis, qui merito in hac classe reponi possent
individualius firmant Cherubin. in compend. Bullar. inter-
pretando Const. 55. B. Pii V. à qua designat rigorosa sanctio
reg. 2. Schol. 1. & refert, ac laudat Decisionem Hispanen. coram
Justo, Theodos. Rub. in singul. Rot. tom. 20. circa stylum, &
Justo, Theodos. Rub. in singul. Rot. tom. 20. circa stylum, &
observantiam Rotæ in verbo Cardinalis num. 10. & tom. 1. ad
decis. Accoramboni. n. 3. pag. 13. Filin. q. moral. tom. 3. tract.
41. tit. de Benef. cap. 3. n. 37. Pax Jordan. var. elucubr. lib.
8. tit. 2. n. 23. vers. prout nec secundæ Castropal. oper. moral.
lib. 2. tract. 13. disp. 2. punct. 18. n. 4. vers. excipe Gonzal. ad
reg. 8.

reg. 8. Cancell. gloss. 24. num. 6. & 7. Cappon. discept. 10. num.
32. tom. 1. & Barbol. de potest. Episcopi alleg. 57. num. 23. &
Matta de Caus. concess. sect. 20. num. 11. ubi assignat ratio-
nem, quia Beneficia vacata post provisionem Cardina-
lium, dicuntur vacare Sede plena.

Concurrente igitur tam demonstrativa ratione fulcita
tot insignibus auctoritatibus, ista opinio visa fuit DD.
rurior, ac probabilior, quia licet non defuerint aliqui
DD. qui contrariam Sententiam veriorè putaverint,
ut Pari. de audit. Instrument. tit. 2. resol. 3. sub numer. 25. 27. &
seqq. & Joseph. Januar. resol. moral. 17. num. 18. & alii quam
pauci, qui in individuo articulo allegari possunt: tamen
cum isti, nec funditus animadverterint rationi originalis
regulæ, nec connexioni, quam regula sortitur cum ex-
travag. injunctæ eorum opinio non meretur contraponi
tot classis Doctoribus, & geminatis resolutionibus nostri
Auditorii, quibus semper in concursu solet Tribunal
deferre.

Nec in classe istorum reprobatorum allegari valet Fel-
lin. in cap. ad aures num. 10. de rescrip. Garz. de Benef. part.
5. cap. 1. num. 253. & Gonzal. ad reg. 8. gloss. 24. num. 6. & gloss.
15. §. 2. sub num. 83. quia omnibus istis in fonte recognitis
DD. patuit casum controversiæ præsentis minimè percute-
re, sed sub diversa penitus hypotesi, quæstionem
pertractare Felin., namque non agit de extravag. injunctæ,
nec de reg. 2. Cancell. sed solum de reg. de valore, an
Cardinales comprehendat, ut legi potest sub vers. si Cardi-
nalis impetrans beneficium, & ibi reprobat Ancharan-
stantem pro non comprehensione, cum ipse tueatur sen-
tentiam Cardinales sub ea comprehendi. Et licet refellere
etiam conetur Belencin. cum Anchar. opinantem Cardi-
nales non esse comprehensos sub reg. de valore, refe-
rendo testimonium Francisci Panvini olim Sac. Rotæ
Auditoris, qui testatur suis temporibus decisum regulas
Cancell. ligare Cardinales nullibi tamen descendit ad
reg. 2. nec in eius puncto legitur testimonium Panvini,
vel reprobatus Belencinus.

Et in istis quoque terminis loquitur Gomez. in reg. de va-
lor. q. 1. ubi de eadem materia quæstionem facit.

Garz. verò de benef. dubitativè quæstionem promovit,
nihil deterninatè resolvit, & licet videatur inclinare in
affirmativam pro comprehensione Cardinalium, attamen
ratione regulæ non examinat, & ob id ejus dubitatio re-
jecta legitur à Filiucc. quest. moral. tom. 3. tract. 4. cap. 3. nu-
37. vers. quamvis.

Gonzal. verò in locis allegatis tractat de Episcopo
non Cardinali, vel de aliis regulis Cancell. quæ ob sui
Generalitatem, vel ob rationem adaptabilem, Cardina-
les comprehendunt.

Et in proposito demendæ sunt è calculo generaliter om-
nes auctoritates, quæ firmant Cardinales, capi sub reg. Can-
cell. aliique Pontificis dispositionibus, quia ut optimè sa-
tisfacit prima decisio §. neque obstat, propositio est verissima,
quod ad illas regulas, quarum ratio potest applicari Cardi-
nalibus, non autem quoad reg. 2. cujus ratio ipsis non ada-
ptatur. Et sanè incongruum esset ex generali comprehen-
sione in regulis ad particularem, quando ejus ratio excipe-
re dicitur Cardinales cum nulla potior exceptio consi-
derari valeat illa, quæ resultat ex defectu rationis finalis
ut bene distinguit Rot. coram Cocchin. decis. 1632. num. 10.
ibi: comprehenduntur sub reg. Cancell. nisi ratio regulæ il-
los non comprehendat, & tenent in puncto, Gonzal. reg. 8.
gloss. 24. num. 6. & seqq. Ad den. ad Buratt. decis. 570. num.
13. vers. ratio, & in terminis reg. secundæ: Rota coram Se-
raph. decis. 1148. num. 3. vers. neque.

Et ex hac mearatione verissimum est Alex. VII. in sua
speciali declaratione voluisse Cardinales comprehensos in
regulis: ob id expressè hodie exceptos esse à regula nona
alias 8. & concedi eis Indulta, ut gaudeant Beneficio non
comprehensionis; Sed hæc omnia militant sub themate regu-
larum, quarum ratio, & causa non disconvenit Cardi-
nalibus, sed nihil inferunt ad reg. 2. quæ in ratione causali
nequit Cardinalibus applicari.

Quapropter omnibus in suo esse consideratis Auctori-
tates, quæ in oppositum afferbantur, vel loquuntur in termi-
nis generalibus regularum in Universum, vel de aliis regu-
lis in specie quæstionem tractant, aut sermonem faciunt, de
Episcopo non Cardinali, ut decisio Burgen. Canonatus coram
Corduba, quæ præferatur revocatoria à nobis relatæ
coram Lancell. aut demum incidenter, & sine materia exa-
mine loquuntur, ita ut pauci, & ignoti forsan nominis, sint
illi, qui pro contraria opinione merentur allegari, quique
Card. de Luca Lib. XII.

refelluntur à tot aliis insignibus Doctoribus, & à sententia
aliàs in specie tenta coram Justo in nostro Auditorio.

Perpendis his in puncto juris frustra opponeretur in fa-
cto Eminentissimum Salazar non potuisse de tempore col-
lationis Beneficiorum sese immiscere Ecclesiæ administra-
tioni, ex quo antea non præstiterat juramentum de visitan-
dis Liminibus Apostolorum juxta sancita in novissima con-
stitutione Sixti V. Quoniam combinatis temporibus præ-
stiti juramenti hodie exhibiti in Summario Cardinalis n. 8.
cum illis sequatè vacationis Beneficiorum, liquet illud hanc
quampluribus diebus præcessisse, cum juramentum digno-
scatur præstitum sub die 17. Novembris, vacationes verò se-
quas diebus 23. & 29. ejusdem, sicque ex facto omnis eli-
minatur difficultas, & Eminentissimus Cardinalis dicitur in
probatis, licet hoc ei non incumberet, cum non agatur de ju-
ramento voluntario exigente probationem in specie, sed de
necessario, quod absque alia probatione de jure præsumitur
juxta decis. 2. Crescent. de jurejur. & alibi sæpissimè.

Et inutilis erat ponderatio, quod Eminentissimus Cardi-
nalis juraverit se servaturum Apostolicas Ordinationes,
quia quam omnibus fit, hoc intellige de illis, quibus ligatur,
non de aliis à quibus summo jure exceptuatus reperitur.

Quamplura alia contra provisum Apostolicum opponen-
bantur, utpotè defectus signatæ supplicationis obstitentiæ
regulæ de annali, & alterius de triennali, sed cum satis su-
perque DD. fuerint in articulo determinati omnia uti su-
pervacanea prætermiserunt, & ex hoc solum fundamento
resoluta approbarunt patibus in acerissimo Contradictio-
rio auditis.

R. P. D. P R I O L O.

Romana Clericatus Beneficiati S. Petri.

Veneris 13. Maji 1695.

Cum institutio, & destitutio Beneficiorum in Basilica
S. Petri ex Constitutione Nicolai Tertii pleno jure
pertineret ad Archiepiscopum, & Capitulum, attenta
hebdomadaram divisione inter eosdem facta, altera pariter
subdivisio illarum ad Capitulum spectantium inter Canoni-
cos conventa fuit, & utraque supponitur inita ad tollendas
inter Electores dissentiones, cum de illarum principio nul-
lum esset vestigium; Vacavit de mense Martii 1694. unus
ex Clericibus Beneficiatis, & quia Collatio illius hebdo-
mandæ in Tabella Turnaria erat assignata R. P. D. de Phi-
lippi, illum contulit Josepho, Viceversa Capitulum præten-
dens ei ob stare non minus textum in Clem. ut ii de etat. &
qualitat. quam Sac. Concl. Trident. de reform. sess. 22. cap. 5. &
specialem quoque dispositionem dictæ Constitutionis Nico-
lai Tertii, ex quibus tam generalis, quam specialis prohibi-
tio promanet, quod Canonici in Sacris non constituti vo-
cem in Capitulo minimè habere possint, providit de eodem
Beneficiato Hieronymum, & propterea orta contentione
inter partes, interim supervenit ad Causam Canonici
Guidus del Palagio, & uti immediatè proximus in Turno,
allegans quoddam tertium jus exclusivum utriusque Colli-
gantis, ipse enim erat intrà annum suæ possessionis, ex
quo prætendebat sibi non ob stare jura per Capitulum con-
trà Canonici de Philippis adducta, neque affici ab alle-
gationibus contra Capitulum; In hoc itaque rerum statu Jo-
seph à R. P. D. Vicegerente sententiam favorabilem repor-
tavit, quapropter causa ad instantiam Succumbentium in
gradu appellationis mihi delata pro illius resolutione dedi
dubium omnium comprehensivum: An, & cui sit adjudican-
dus Clericatus Beneficiatus, vel potius ad quem spectet illius
Collatio, & DD. dixerunt, adjudicandum esse Hieronymo, cum
allegata jura visa sint ob stare æque R. P. D. de Philippis
quam Canonico Guido, & jus collationis redire ad Capitu-
lum habens principale jus instituendi, vel destituendi.

Non impugnabatur præceptum Clement. ut ii de etat. &
qualit. quod ille, qui saltem in Subdiaconatus ordine constitu-
tus non sit, vocem in Capitulo habere non possit, repeti-
tum à Concilio sess. 22. cap. 5. de reform. & specialiter etiam
demandatum à Nicolao III. in allegata Constitut. ibi, por-
tiones non recipiant, nec admittantur ad eas, etiam si aliis
eis de jure juxta suæ institutionis ordinem deberentur,
nisi fuerint in ipsa Ecclesia residentes, & in Sacris Ordini-
bus constituti, & deinde subditur, non tamen stallum
habeat in Choro, & in Capitulo vocem habeat, vel lo-
cum, nec ad ipsius admittatur tractatus, quousque ad Sa-
cros Ordines sit promotus.

Sed scribentes pro Josepho dicebant, hæc non officere Canonicum de Philippis, cum non prætendat neque statum in Choro, neque vocem in Capitulo, sed solum jus nominandi ad controversum beneficiatum, & cum talis nominatio sit actus non faciendus in Capitulo, & nunquam doceatur illum factum fuisse in Capitulo post divisionem, neque importare ipsam Collationem, sed merum exercitium juris nominandi, quod adimpleri potest à Procuratore, & à persona extranea, ideoque multò magis à Canonico ejusdem Capituli, quamvis in Sacris non constituto, & tale assumptum fundabatur in decisionibus emanatis coram Gypso, ut videtur in *dec. 600. & dec. 603. p. 4. div. & dec. 15. p. 3. rec.* quæ in individuo agentes de Beneficiis S. Petri, firmant tale jus nominandi competere Canonico, uti singulis etiam in Sacris non constitutis, non minùs ex pluribus scripturis in magna mole tunc exhibitis, sed attenda antiqua, & pacifica consuetudine, quam ex jure, cum tale jus nominandi sit actus extra capitularis; nam ut specialiter subdit *dicta decif. 600. §. 2.* per divisionem hebdomadarum à Capitulo factam non censetur translatum in Canonicum Hebdomadarii jus conferendi, prout juris est, sed tantum exercitium, seu nominatio personæ, cui Beneficium conferri debet, & sic nudum factum, quoniam Hebdomadarii Collatio inutilis prorsus, & sine effectu esset, nisi fieret coram Notario Capituli cum subscriptione Secretarii, & sigillo ejusdem Capituli, ex quo datur intelligi ejus collationem de se perfectam non esse, siquidem nil actum censetur, cum aliquid superest.

Et præmissorum corroborationem exhibuerunt etiam ipsam formam collationis, seu litteras patentes, quæ Provisis conceduntur à Capitulo, ex quibus deprehenditur, quod Canonicus tantum nominat, Capitulum verò confert, & propterea dignoscitur actum collationis esse omnino contradistinctum à nominatione Canonici Turnarii, & talem divisionem non importare jurisdictionem, sed solum factum, & commodum nominationis, quod delegari potest etiam Canonico in Sacris non constituto, & vocem Capitularem non habenti, ad notata per Barbof. in *dicta Clem. ut ii n. 7. & in tract. de Canon. c. 37. num. 21. Grat. c. 492. n. 25. Garz. de ben. p. 3. c. 4. n. 31. & Rot. cor. Rembold. dec. 145. n. 3. cum seq. & in d. dec. 15. n. 2. & 3. p. 3. rec.*

Verùm præmissa visa sunt non subsistere, nam talis opinio fuit postmodum reprobata à Rota coram Dur. *dec. 275. confirmata coram eodem decif. 290. & 460.* ea potissimum ratione, quod cum tale jus conferendi antè sequatam divisionem totaliter resideret in Capitulo, & Capitaliter expleretur, idem jus dicendum est distributum inter Canonicos, qui cum sint in locum Capituli per turnariam divisionem subrogati, eandem naturam illius, in cuius locum subrogantur, assumunt, ideoque Canonicus per Turnum conferendo, confert vice capituli, & non uti singularis, vel Procurator, aut extranea persona, neque alius jus exercet, quam quod omnes in similibus congregati capitulariter exercent, juxta text. in *c. fin. de præben. in 6. ibique DD. & signanter Archidiacon. n. 1. vers. ipsum scilicet capitulum, & n. 2. Geminian. n. 7. & Franch. n. 3. & ulterius progrediendo subdit eadem decisio Durani, quod cum hæc turnaria divisio adinventata fuerit ad tollendas dissensiones, istæ verò dissensiones profectò exoriri non poterant nisi inter Electores, & propterea talis divisio non comprehendit nisi illos, qui in capitulo ad eligendum interesse poterant, cum inter alios non interessentes nulla dari posset controversia, & in idem quoque coincidunt *decif. 473. & 517. cor. Cerro, & in rec. 260. p. 17.* & propterea sicuti in isto casu capitulum non potest secum admittre Canonicum in Sacris non constitutum ad ferendum suffragium in capitulo, ut notant Joan. Andr. in *c. quod alicui 67. n. 3. usque ad fin. de reg. jur. in 6. Boich. in c. quapropter §. Illud nu. 1. cum seqq. de elect. Abb. in cap. cum Vintoniensi n. 3. ibique Bucr. n. 23. & seqq. eodem tit. ita nec minùs eidem delegari posset facultas toti capitulo attributa, Abb. in cap. scriptum n. 5. in principio, ibique Imol. n. 6. vers. nec mirum de elect. Lambert. de jurepatr. lib. 1. part. 2. quæst. 2. princ. art. 16. num. 2. vers. ita fortius.**

Quæ autem dicta sunt de litteris patentibus, faciliùs submoventur, si respiciatur magis factum, quam verba, quia Canonicus Turnarius confert absolutè Beneficium personæ sibi benevisæ, & mandat Notario, ut litteras patentes expediat, & illas Secretarii sigillo munire faciat ex quibus colligitur, quod capitulum præstat nudum nomen, autorificando omnia gesta à Canonico Turnario, Verba

enim illa nominationis, seu collationis interpretanda juxta subjectam materiam, hoc est, quod penes capitulum jus conferendi sit in proprietate, & habitu; apud canonicum actu, cum revera Turnarius exercent tale jus conferendi nomine capituli, ut advertit Rota *decif. 330. n. 35. & seqq. part. 4. tom. 2. rec.*

Nec dicatur, quod decisiones Gypsi non sunt ita obiter revocandæ juxta stylum nostri Tribunalis, maxime cum contineant aliquod factum particulare, ex quo oriri potest jus, responsum quippe fuit, decisiones illas emanasse absque interventu capituli, & inter diversas personas, & cum manifestissimis æquivocis; nam dicitur, quod liquidò non constabat, an tale jus competeret capitulo, vel Canonicis uti singulis, quando nihil ibidem deducitur, neque modò deductum fuit contra clarissimam constitutionem Nicolai, concedentem Archipresbytero, & capitulo non solum institutionem, sed etiam destitutionem dictorum beneficiatorum, & propterea non subsistente facto illarum, opinio meritò potuit reprobari cor. Durano, neque venit modò attendenda, & diversitas casus nihil operatur, quando militat eadem ratio, quæ sola est anima legis, Rota in *recent. dec. 121. n. 16. p. 6. & dec. 59. num. 16. part. 10.*

Nec prædictis obstat Tabella Turnaria in Sacristia exposita, quæ dat formam omnibus Ecclesiasticis functionibus, ac etiam collationibus per Canonicos faciendis, & in qua reperitur descriptus Canonicus de Philippis, & in hebdomada Turnarius; nam, cum talis Tabella conficiatur à solis Magistris Ceremoniarum, nullum jus tribuere potest descriptis, quod antea non habebant, & tantum demonstrat tempus similia munera peragendi, quod clariùs colligitur, ex quo plures non Sacerdotes leguntur destinati pro Missa canenda, alii non Diaconi pro Evangelio, & alii non Subdiaconi pro Epistola, ideoque illi considerantur tantum capaces in potentia, vel uti obligati per se, vel per alium ad tale munus exercen. nè in incerto remaneat in illa die fervitium Ecclesiæ, & tantò magis, quia hoc etiam expressè demandatum fuit in *dec. 603. n. 4. cor. Gypso*, quia hoc medio tempore, & durante illa incapax fieri potest capax.

Minùs resistere visa est præsentia observantia, quæ vel non potest considerari adversus Constitutiones Apostolicas clausula irritanti munitas, ut in specie hujus constitutionis advertit Rota coram Cavaler. *dec. 85. num. 1. & dec. 91. n. 5. & melius dec. 111. n. 1.* ubi enunciat facta pro bono regimine, & gubernio Basilicæ, neque potuisse abrogari per non usum, vel contrarium abusum, quod pariter confirmavit san. mem. Paulus V. in sua constitutione emanata de anno 1611. neque ab hac postrema effluxit adeò longum tempus, ut aliquod novum privilegium sit supponendum; Vel talis observantia si examinetur, nec minùs subsistit, nam quatuor casus tantum adducti illam potius tollunt, quam confirmant; Primus enim demonstrat, Canonicum Frensanellum fuisse in Sacris, quia in adipiscenda possessione sui Canonicatus juravit tacto pectore more Sacerdotali quod sufficit ad supponendum in illo talem qualitatem cum similia juramenta non fiant nisi per illos, qui sunt in Sacris Ordinibus constituti. Abb. in *cap. cum in causa n. 6. circa med. de juram. & quod ad exclusionem aliorum trium satis esset dicere, quod sunt de Beneficiis extra Basilicam, & extra Urbem, & non valet illatio inter diversa, sed talis observantia neque remanet firmata in Beneficiis exteris, nam collatio data sub nomine Canonici Ceretani non habuit effectum, cum legatur specialiter facta capitulo absque ulla expressione Turnarii, & deinde dantur plures alii similes, qui vel uti numero plures prævalere debent, vel saltem sufficiunt ad inturbandum tale jus, etiam si ageretur de simili beneficio, & aliquis particularis casus, si dari posset, esset potius tribuendus speciali favori, quo capitulum aliquem Canonicum fuisse prosequutum, cum de cætero quando agitur de inducenda observantia contra constitutiones Apostolicas, actus debeant esse continui, & frequentes, Rota in *recent. decif. 8. num. 10. p. 8. & decif. 278. p. 12. & dec. 96. n. 19. p. 17. & dec. 53. nu. 5. & dec. 418. n. 6. p. 18.**

Et demùm non repugnat resolutio Sacræ Congregationis Concilii, quia cum emanaverit sub conditione quatenus actus collationis non sit actus in capitulo capitaliter explendus, & fundata sit in decisionibus Gypsi de illo tempore emanatis, si postea firmatum fuit talem actum collationis esse actum in capitulo collegialiter explendum, & ita resolutio non redditur amplius applicabilis casui nostro; ultra quod contrarium per eandem congregationem fuisse

fuisse decifum refert Barbof. ad Concil. *sess. 22. cap. 4. de reformat. num. 4.*

Conveniebat Canonicus Guidus cum Josepho pro exclusione capituli, quod talis actus esset extra capitularis, & illi etiam collationem cessisset, si quæsitio examinari deberet cum principiis juris communis tantum, quia juxta textum in *dicta Clementina, ut ii* disponitur, ut is, qui ad Sacros Ordines promotus non fuit, privetur quidem voce capitulari, sed non privetur fructibus, aut aliis juribus ratione Canonice, & Præbendæ competentibus, & propterea non privetur jure conferendi, juxta *gloss. in dicta Clement. ut ii verb. cap.* ubi etiam Cardin. Zabarell. n. 14. cum aliis adductis per Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloss. 34. num. 128. & seqq.* sed quia in præsentis casu attendenda est principaliter constitutio Nicolai, & ista privat non promotos, non solum voce, sed fructibus, & illos habet tamquam non possessores, cum neque Stallum in Choro habeant, idcirco non promotus in Sacris dicendus est ex eadem ratione privatus etiam jure conferendi ad tradita per Vames *confil. 260. n. 2. & seqq. de præben. lib. 1. Rebuff. de nominat. q. 8. n. 11. & seqq. & in prax. benef. lib. 1. tit. de devol. n. 58. & seqq. Barbof. de Canon. c. 37. n. 32. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. §. 4. de præben. n. 6. & melius *gloss. 46. n. 42. & seqq. Lotter. de benef. lib. 2. q. 3. n. 20. & Villadieu de legat. par. 1. q. 7. n. 20. Coraf. de benef. p. 2. c. 7. in princ. & Garz. de benef. p. 5. c. 1. n. 690. & viceversa cum eadem constitutio Nicolai præservet intrà annum Canonicum in Sacris non constituto medietatem fructuum, ideò prætendebat sibi competere tale jus conferendi, tanquam descripto immediatè in Turno post Canonicum de Philippis, nam sicut ex Bulla Pauli V. immediatè sequenti defertur onus in casu impotentiae hebdomadarii, ita ex eadem ratione deferri debet commodum, & emolumentum, quod militat etiam ex natura Ordinis successivi, ut stante inhabilitate antecedentis, subintret alius proximior capax, & habilis juxta *gloss. in c. fin. in figuracione casus de consuetud. in 6. cum aliis adductis per Monet. de opt. c. 1. q. 2. n. 21. & Barbof. de Canon. c. 30. n. 8. & seqq.***

Hoc autem objectum duas continens partes, quo ad primam sublatum fuit ex eadem ratione, qua exclusus fuit Canonicus de Philippis, cum Canonicus Guidus non sit in Sacris constitutus, & propterea contra eum militat omnes rationes superius adductæ, & faciliùs quoque sublatum fuit quo ad secundam, quod illi competeret tale jus conferendi tanquam in fructu.

Nam quidquid sit, an illi competat ex quodam particulari usu medietas fructuum in primo anno; cum ista in primo anno non concedatur ex Bulla Nicolai, nisi insimul residentibus, & in Sacris Ordinibus constitutis, si illa in uno immutata reperitur, non debet etiam in altero immutari; sed ulterius visum fuit, quod collatio non est in simplici fructu, sed est fructus, seu quasi juris conferendi, fructi electio juris eligendi, ut notant Abb. in *c. cum olim, numer. 4. in princ. & numer. 7. in fin. de caus. possess. & propriet. Castador. decif. 3. n. 6. de pensio. & propterea participare non potest de simili fructu nisi ille, qui habet tale jus conferendi, quod comprobatur ex distinctione textus in *c. fin. de præben. in 6.* nam si darentur in una Ecclesia plura beneficia, quorum alia jus conferendi spectaret ad certas dignitates, uti singularia alia verò ad capitulum, sicuti quando ageretur de prima specie beneficiorum, illorum collatio esset in fructu illius certæ dignitatis, cui dd. beneficia sunt annexa, ita quando ageretur de secundis ad capitulum spectantibus, collatio esset fructus qualitatis capitularis; ideoque licet Canonicus Guidus participet de aliqua specie fructuum non potest tamen participare de illa, quæ tantum competit capitulo, & personis in Sacris Ordinibus constitutis.*

Hinc removetur alterum objectum, quod hodiè omnes fructus conversi sint in distributiones quotidianas, quarum ex Bulla Nicolai capaces sint etiam non constituti in Sacris nam cum de tali mutatione nullum exhibeatur documentum, dicendum est conversus esse in distributiones quotidianas illos tantum fructus, qui sunt possibiles, & divisionis capaces; Jus autem conferendi non potest tali divisioni subiacere, cum non sit divisibile, & hoc fieri minime poterat contra mentem Pontificis, & naturam ipsius collationis, quæ tantum capitaliter erat facienda, & ab istis actibus capitalibus excluduntur in Sacris non constituti.

Neque talis restrictio contra non promotos ad Sacros Ordines hic fit per modum pænæ, sed ratione incapacitatis, cum nihil retineatur, quod deberetur, vel auferatur, quod haberetur, sed non habilitantur ad illorum perceptio-

nem, nisi post talem qualitatem Sacrorum Ordinum consecutam, & propterea ex hac quoque ratione cessat executio pro Canonico de Philippis desumpta ex necessario impedimento malæ valetudinis, quia ad istum effectum sufficit, quod non sit promotus ad Ordines.

Et tantò minus suffragari visum est indulgentiam eidem concessam à Sanctissimo Domino Nostro feliciter regnante; quia illum tantum excusabat ab interessentia propter munus votantis, quod excedebat in Signatura Justitiæ, illumque resideret, & propterea sicuti si resideret, ob defectum Sacrorum Ordinum, nihil, vel quid nimium perciperet, ita ex tali indulto nihil ultra percipere potest, cum illud solum præservet jus, quod habebat, & nihil de novo illi concedat; ideoque cum Canonicus de Philippis fuerit tantum dispensatus à residentia non censetur tamen à reliquis impedimentis dispensatus, cum tot requirantur dispensationes, quot sunt obstacula, Geminian. *conf. 33. n. 8. Lotther. de re ben. lib. 1. cap. 40. n. 192. cum seqq. Franc. in c. non potest de præb. in 6. Rot. cor. Greg. decif. 109. n. 6.*

Obstat denique Canonico Guido, quod talis vacatio evenit in hebdomada non sua cumque jus conferendi, quod habet Canonicus Turnarius à capitulo limitatum reperitur ad tale tempus, ultra illud non debet extendi, & propterea non valente Canonico Turnario ob ejus incapacitatem conferre, remanet consumpta hebdomada eidem in Turno assignata, Gonzal. ad *reg. Cancell. gloss. 55. num. 57. vers. Tertio quæro, & subintrat ex jure proprio capitulum in locum Canonici inhabilis, Gonzal. ibid. num. 46. & de Luc. de benef. disc. 1. num. 9. 11. & seqq.* alias enim si unus Turnarius subintrare posset in locum alterius non capax, interverteretur totus ordo, & maximè orientur confusio.

Et ita omnibus auditis resolutum fuit &c.

R. P. D. P R I O L O .

Romana Clericatus Beneficiati S. Petri.

Lunæ 3. Decembris 1696.

Pro revisione Decisionis editæ coram me sub 13. Maii proxime præteriti bis proposita causa, nunquam capta fuit resolutio, immò ob gravitatem articuli data etiam facultate revidendi decisiones emanatas coram Gypso inferius examinandas, injunctum fuit, ut omnes DD. suffragium ferrent, à quibus hodiè pro recessu responsum habui.

Fundamentum præcedentis resolutionis, & Scribentium pro Hieronymo, in eo principaliter consistebat, quod cum jus conferendi Beneficia Vaticanæ Basilicæ ante turnariam divisionem totaliter resideret in capitulo, & capitaliter etiam expleretur; hinc inferebatur, idem jus distributum fuisse inter eosdem Canonicos, qui tanquam subrogati in locum capituli, eodem modo conferre debebant, ac capitulum, & consequenter incapaces remansisse illos Canonicos, qui non sunt constituti in Sacris, cum isti non minùs priventur ex dispositione Bullæ Nicolai III. conformis etiam in hac parte cum jure Communi in *Clement. ut ii de etat. & qualit. quàm ex novissima sanctione Concilii Tridentini sess. 22. de reformat. cap. 5. & ex resolutione etiam nostri Auditorii emanata coram Durano decif. 275. 290. & 460.*

Sed cum Scribentes pro Zaino prætenderent, quod Canonici tantum nominarent ad Beneficia vacantia, non verò illa conferrent, allegando particularem observantiam ejusdem Basilicæ plusquam centenariam. Quia de tali divisione, quomodò facta fuerit, nullum apparet Statutum, Concordia, vel aliqua specialis constitutio; Ex prædictis duobus modis conferendi, DD. existimantur, ultimum tantum, nempe simplicis, & nudæ nominationis exerceri à Canonico Turnario Basilicæ S. Petri, alterum verò collationis expleri à capitulo; nam pro illa concurrunt tot actus inferius recensendi complentes plusquam centenariam, quæ præsumere facit etiam titulum; & propterea quando collatio facta per Canonicum Turnarium non est propria, & perfecta collatio, sed simplex nominatio, & actus merè extra capitularis, tunc nullum dubium remanet, quod talis actus expleri potest etiam per Canonicum in Sacris non constitutum, immò non repugnat, quod exerceatur per personas externas, laicas, & quod magis esse, etiam per faminas, ut passim observatur in Beneficiis patronatis, tametsi habentibus annexam Curam animarum; Ad notata per Lapp. *allegat.*

allegat. 8. num. 3. & allegat. 76. num. 8. Gratian. cap. 482. n. 25. Rebuff. tract. var. de nominat. quest. 8. sub num. 3. Unde consulti, Barbol. in Clem. ut ii de etat. & qual. n. 7. in fin. & in tract. de Canon. & Dignitat. cap. 37. n. 21. Garz. de benef. p. 3. cap. 4. num. 31. & p. 5. cap. 1. num. 715. & in Colonien. Canonicatus 27. Junii 1685. & 17. ejusdem mensis 1686. cor. Eminentiss. Mediolanen. & Frisingen. Canonicatus 4. Julii 1682. §. Prout non meretur, cor. Reverendiss. P. D. meo Molines.

Quod talis divisio ita facta fuerit, satis comprobatur remanet ex iuribus noviter deductis à Scribentibus pro Zaino, quæ non solum optimè declararunt etiam ea, quæ jam præcedenter producta fuerant, sed ad oculum demonstrant, ita semper prædicatum fuisse per spatium ferè duorum sæculorum; Idedque in casu prædicti cum non agatur de firmando in genere qualem actum exercent, seu exercere debeant Canonici in collatione Beneficiorum, sed de cognoscendo in concreto quid verè faciant Canonici Sancti Petri; ex actibus inferius recensendis dicendum est, prædictos Canonicos tantum nominare, & hanc specialem observantiam emanare, de qua cum testentur decisiones coram Gypso, ut in dec. 15. circa princ. & n. final. part. 3. recent. ibi, & si adesset aliqua dubitatio, ex observantia subsequuta bene tolleretur, & prius dictum fuerat in dec. 600. per tot. & decis. 603. num. 3. p. 4. divers. ista unice venit attendenda ad resolutionem causæ, ut omnis generalibus in individuo probat Lotther. de re benef. lib. 2. q. 21. sub num. 42. §. Infer quarto cum aliis seqq. Quapropter in prædicti casu non militat dispositio Bullæ Nicolai, neque textus in dicta Clement. ut ii, & minus relevant novissima dispositio Concilii, & postremæ decisiones cor. Durano, quia istæ omnes procedunt in terminis veræ, & perfectæ collationis.

Primo enim exhibitæ fuerunt nonnullæ collationes factæ de annis 1562. & 1571. & 1580. per Canonicos in Sacris non constitutos, & datæ in Summario Zaini num. 8. cumque tales provisiones suam habuerint effectum, dicendum est, quod sint simplices nominationes; quia aliàs contra expressam dispositionem Bullæ Nicolai non fuissent admittæ à cæteris de capitulo, qui tanquam Canonici illius Basilicæ, quam idem Nicolaus vocat cæterarum Ecclesiarum Speculum, & exemplar, cum sint, & semper fuerint omni virtute, & rerum Ecclesiasticarum experientia summopere insignes, non tolerassent tot actus factos à Canonicis in Sacris non existentibus, si non agnovissent illos fecisse simplices nominationes, ne toties in beneficiis illius Basilicæ repetitus fuisset adeo vitiosus ingressus ad text. in c. auditis de elect. Soccin. Sen. conf. 11. n. 4. vers. nec obstat lib. 1. Rot. coram Manzaned. dec. 162. n. 7. & in rec. dec. 410. n. 6. p. 18.

Sed hoc idem declarant nonnullæ antiquæ attestations trium Canonicorum ejusdem Basilicæ S. Petri, qui expressè testantur Canonicos Turnarios semper nominasse ad beneficia in illorum hebdomada vacantia, & collationem deinde expletam fuisse à capitulo, juxta consuetudinem ejusdem Ecclesiæ, cumque post lapsum tanti temporis, isti tantummodò actus reperti fuerint ex tot enunciatis in magna mole scripturarum in actis productarum coram Gypso, ut videre est in dicta decis. 15. p. 3. recent. Etiam ex istis unà cum decisionibus Rotalibus dicendum est tunc temporis ita conventum, & observatum fuisse, ne error præsumatur in personis de gremio capituli bene informatis, & de re ad earum dignitatem spectante deponentibus Fælin. in cap. veniens il primo num. 26. de test. & in cap. cum causam n. 9. vers. sed dicas de probat. cum aliis deductis per Rot. cor. Coccin. decis. 1687. n. 22.

Immo cum hæc eadem controversia in specie orta fuerit usque de anno 1590. & ventilata in nostro Auditorio cor. eodem Gypso, similem habuit effectum, nam cum Magister Ceremoniarum de illo tempore omisisset describere in tabella Turnaria ad collationem beneficiorum Canonicos Pallotam, & Verallum in Sacris non existentes, isti superventa vacatione beneficii, consumptis omnibus Hebdomadis in Turno descriptis, ne ad novam deveniretur, ipsi omisissis reclamationari à tali descriptione, & tunc Sacra Rota in supradictis decisionibus emanatis coram Gypso la 600. & 603. p. 4. divers. & decis. 15. part. 3. rec. firmavit, quod attenda observantia favore Canonici in Sacris non constituti per divisionem Turnariam non erat translatum in Canonicos jus conferendi, prout juris erat, sed sola, & simplex nominatio, quæ observantia, sicuti prævaluit de eo tempore, ita magis prævalere debet

in prædicti sæculo, & ultra iterum roboratam, & postquam deperditæ sunt omnes ferè justificationes illam comprobantes.

Et tantò magis, quia de eodem tempore capitulum per specialem Decretum ordinavit, quod imposterum in Tabella Turnaria omnes Canonici ordine successivo describerentur, & in litteris patentibus expressè annotatum fuit, quod capitulum ad nominationem Canonici Turnarii beneficium conferebat, & talis tenor litterarum semper imposterum observatus fuit, idedque etiam non adessent decisiones Gypsi, & enunciata in illis, sufficeret in prædicti non minus diversus modus consociendi Tabellam, quam alius magis clarus modus expediendi litteras patentes ad firmandam observantiam ex post introductam, quæ cum non sit præscriptiva, neque impeditiva legis, minusque de directo contraria dispositioni Bullæ Nicolai, vel Clementinæ ut ii, aut sanctioni Conciliarii; Ibi enim nulla mentio sit de nominatione, de qua modò est questio, potuit introduci etiam minori tempore, & valet tribuere jus Canonico in Sacris non existentibus pro futuris temporibus, ut communiter notant DD. in cap. litter. patent. de privil. Specul. tit. de citat. n. 3. in fin. Gonzal. ad reg. Cancell. gl. 59. per tot. Lotther. de re benef. lib. 2. q. 21. nu. 47. de Luc. de benef. disc. 29. sub n. 16. & disc. 32. n. 8. cum seqq. Rota coram Bichio dec. 241. n. 19. cum seqq. Coccin. decis. 233. n. 2. cum seqq. Buratt. dec. 809. n. 3. & seqq.

Sed quod magis est, etiam ex actibus inde sequutis probata fuerunt ea, quæ respiciunt veram, & effectivam collationem semper remansisse penes capitulum, & ab eodem accuratissime expleta, à capitulo enim deputati fuerunt Examinatores, qui nominatos per Canonicos examinarent, & de illorum idoneitate testarentur, ut ad Examinatorum quoque relationem litteræ concederentur, sicut in quacumque vacatione factum videtur, ut ex pluribus decretis ejusdem capituli datis in Summar. Zaini num. 6. 7. & 21. sequuto namque examine, Canonici congregantur, & litteræ in loco capitulari decernuntur, & signatæ à Notario, & Secretario capituli successivè expediuntur, & in omnibus his actibus Canonici non in Sacris nunquam intervenire dicitur, quia ab illis tanquam capitularibus exclusus remanebat à Bulla Nicolai illi prohibente vocem in capitulo, sed tantum subiciebat propriam nominationem examini, & approbationi cæterorum de capitulo. Si enim ille actus non dicitur perfectus, quando adhuc superest aliquid faciendum, quomodo dici potest vera collatio actus nominationis, quæ sit à Canonico, si postea tot, tantaque superfunt facienda ab universo capitulo, & quæ dant etiam esse rei, quia nominatio facta à solo Canonico, nullum produceret effectum, ex quo fit, ut actus capituli, non autem ille Turnarii dicitur habere vim veræ, & perfectæ collationis, ut præcedenter dictum fuit coram Gypso in dec. 400. sub num. 3. vers. 2. dicebatur p. 4. divers. & in d. Frisingen. Canonicatus 4. Julii 1592. §. Prout non meretur, cor. R. P. D. meo Molines.

Hæc autem distinctio collationis, & nominationis, & quod una exercentur per capitulum, altera per Canonicos, comprobatur pariter ex decr. Cardinalis Archiepiscopi teri lato de anno 1591. in quo expressè contradistinguitur actus nominationis facta per Turnarium ab actu collationis expletæ per capitulum, cumque talis enunciativa emanata in actu proportionato sit antiquissima exdes metam centum annorum, optimè demonstrat usque de eo tempore, cujus naturæ sit actus gestus à Canonico in collatione beneficii, non obstante quod capitulum à dicto decreto appellaverit, quia reclamatio non cadit super enunciativa ibidem contenta, & nullatenus impugnata in prosecutione judicii, ita ut ex isto actu etiam per appellationem suspensio, & successivè revocatio bene comprobari possit veritas facti, Rota in rec. dec. 148. p. 16. n. 14.

Præterea Statutum jam à capitulo factum circa usum Tabellæ Turnariæ, subscriptum fuit etiam à Canonicis in Sacris non existentibus, & alia de causa subscribi non potuit, nisi ex ratione coequali interesse, quod ipsi quoque habebant, quia aliàs superfluum fuisset, quod approbassent id, quod ad illos minimè pertineret, non attento quod in Statuto capitulari non sint expressè nominati Canonici ad Sacros Ordines non promoti, quia ultra quod desumitur ex illorum subscriptione, nihilominus intentio Statuentium apertius remanet declarata ex subsequuta Tabella comprehendente etiam Canonicos in Sacris non constitutos.

Sed denuo totam hanc controversiam compilatam, & des-

definitam habemus ab eodemmet capitulo; cum enim de anno 1615. vacaverit quoddam beneficium in Hebdomada Canonici Binzoni, iste illud contulit Simeoni Palutio, & quia litteras patentes sub proprio nomine expedierat, & sibi arrogaverat, non solum nominationem, sed collationem, & omnimodam ejusdem Beneficii dispositionem; Litteræ enim tali pacto conceptæ leguntur, Paulus Binzonus & C. cum itaque simplex beneficium &c. vacaverit, & vacet ad præsens, Nos ad quos collatio, provisio, & omnimoda dispositio d. simplicis beneficii spectat, & pertinet, tenore præsentium conferimus, & de illo providemus &c. Capitulum illas admittere noluit, & necessarium fuit devenire ad novam denominationem, qua capitulo presentata, fuerunt expeditæ novæ litteræ patentes sub nomine ipsius capituli, in quibus, præmissis quod collatio, provisio, & omnimoda beneficii dispositio ad ipsum spectabat, confertur deinde idem beneficium supradicto Simeoni sub his verbis scil. Tibi qui à supradicto R. D. Paulo nominatus fuisti, & examinatus per Examinatores d. Basilicæ, idoneus repertus fuisti, quæ enunciativa tamquam emanata ab ipso met capitulo plenissime probat, cum nulla major dari possit probatio, quam proprii oris confessio.

Quod magis comprobatur, quia quando canonici independenter à capitulo providere voluerunt illa beneficia, quorum simplex nominatio ad illos pertinebat, obtinuerunt, speciale indultum à Papa, & vigore illius successivè sequuta fuit collatio, & expeditæ litteræ patentes sub nomine canonici conferentis, & facta speciali mentione ipsius indulti, ut videre est in Summa Zaini n. 23. ex quo evidens desumitur argumentum, quod canonicus Turnarius non habebat jus conferendi, dum illud procuravit ex speciali indulto, & privilegio Papæ ad text. express. in leg. 1. ff. de offic. ejus, cui mand. est jurisd. Rot. in rec. dec. 493. num. 6. p. 13. & dec. 303. n. 11. & 17. p. 16. & in Nullius Provincie Tarraconen. super bono jure 3. Aprilis 1694. §. Hujusmodi quippe, cor. bo. me. Emerix.

Uterius data fuerunt quamplura decreta ejusdem capituli incipientia ab anno 1623. usque ad ann. 1695. ut in Summa Zaini n. 16. ex quibus colligitur, quod occasione nominationum factarum à canonicis, capitulum se congregavit pro decernenda collatione, & interdictas nominationes, nonnullæ etiam leguntur factæ à canonicis in Sacris non existentibus, aliæ ab absentibus per simplices epistolares, & nonnullæ etiam vacationes denunciatae fuerunt ab eodem capitulo Canonico Turnario, & in litteris responsivis successivè legitur, canonicum devenire ad nominationem sibi, juxta consuetudinem competentem, itaut ex his actibus contradistinctis bene dignoscatur, Turnario etiam non in Sacris competere solam nominationem, capitulo verò effectivam collationem.

Ita pariter quando capitulum voluit providere de aliquo beneficio independenter à Canonico Turnario, per speciale decretum hoc sibi reservavit, re adhuc integra, & nulla facta nominatione per canonicum, ut factum fuit de anno 1656. de quo tempore resolutum extitit, beneficium S. Elenæ conferendum esse ab ipso capitulo, etiam si vacatum fuisset in hebdomada cujuscumque Canonici, excepta tamen hebdomada Cardinalis Archiepiscopi; quod sanè decretum capitulum non fecisset, si totum jus conferendi translatum fuisset in canonicos, sed quia verè inter illos solummodò divisum fuit jus nominandi, potuit capitulum re integra, & non expectata nominatione, illud sibi reassumere vigore juris conferendi sibi spectantis, cum jus conferendi sit potentius, & magis radicatum, quam jus nominandi, ut eruitur ex Text. in cap. in illis §. 1. de præben. in 6. & ex firmatis per Gonzal. in cap. sac. san. 5. 1. num. 6. de elect. & elect. potest. & Rebuff. de nominat. dict. qu. 8. num. 6.

Quod clariùs evincitur ex aliis quoque collationibus absolute factis à capitulo in casu absentia, vel negligentia Canonici Turnarii, de jure enim neglecta nominatione, eaque in tempore non facta, jus nominandi devolvitur ad Superiorem, tanquam ordinarium collatorem per text. in c. 1. de concess. præb. & in c. irrefragabili, ibique gl. verb. capitulum de offic. ordinari. Rebuff. in prax. benef. tit. de devol. n. 24. vers. sed est, de Luc. de benef. disc. 1. n. 28. cum seqq. Et ided tales collationes factæ fuerunt absque ullo decreto, ut in præcedenti quod fieri non potuisset per capitulum, si divisum, & translatum fuisset in ipsos Canonicos jus conferendi, quia in tali casu jus devolveretur ad subsequentem/in Turno, vel ad Sanctam Sedem, & capitulum dici non posset Superior, & Ordinarius Collator.

Card. de Luca Lib. XII.

Ad cognoscendam hanc distinctionem multum demum facere visa est comparatio litterarum patentium, quæ expediuntur à capitulo cum illis Cardinalis Archiepiscopi iste enim cum in Constitutione Nicolai expressè nominetur, & per primam divisionem habeat per alternativas hebdomadas liberam, & omnimodam collationem illorum beneficiorum in dicta Basilica ad se spectantium, illam absolute facit, & proprio etiam, nomine litteras dirigit, ac testatur sibi constituisse de idoneitate provisum ad formam ejusdem capituli, non autem simpliciter nominat, nec desuper in aliquo capitulo se ingerit, prout succedit circa vacationes eventientes in hebdomadis Canonicorum Turnariorum, quæ diversitas providendi manifestè demonstrat diversitatem divisionis Turni Archiepiscopi ab illa Canonicorum, ac fuisset inter Capitulum, & Archiepiscopum, divisum jus conferendi, non sic inter ipsos Canonicos, inter quos si pariter illud divisum fuisset, utique ad instar Archiepiscopi beneficia absolute conferrent, eorumque actus nulla indigerent approbatione, seu collatione capituli, quemadmodum non indigent actus collationis, qui sunt ab Archiepiscopo.

Attenta autem hac adeo longa, & inconcussa observantia, non applicantur decisiones Durani la 275. 290. & 460. licet enim ibi DD. non plauerint fundamenta decisionum Gypsi, observandum tamen est, quod cor. Duran. articulus fuit examinatus, prout de jure, juxta statum Ecclesiæ Leodin. ad cujus formam in Canonicum Turnarium apparet traslatum verum jus conferendi sine aliquo facto capituli, Summa Zaini n. 24. litt. B. cumque diversa sit consuetudo in Basilica S. Petri, ut superius demonstratum fuit, & in qua resolutio emanata coram Gypso unice, & fundamentaliter insistebat, ided in casu decisionum cor. Dur. bene dictum fuit, facta mentione consuetudinis, quod cum Turnarius dicitur providere nomine, & vice capituli, non uti singularis Canonicus, itaut provisio habeatur, ac si à capitulo capitulariter facta fuisset, sequitur ut subrogatus in locum capituli induat illius personam, in cujus locum subrogatur, & consequenter cum jus conferendi residat in capitulo, & sic inter personas capaces faciendi actus capitulares, pertinet non possit ad aliquum non capacem, & sic Canonicum in Sacris non constitutum, & in his terminis procedunt Text. in cap. fin. de præben. in sexto, alique auctoritates allegatæ in superiori §. Fundamentum, & propterea Decisiones omnes in suo casu subsistunt, neque illæ Gypsi dici possunt antiquatæ, vel correctæ, sed quoad Basilicam Sancti Petri, sunt cæteris aliis præferendæ.

Hinc cessante æquivoco in eisdem ex adverso confidenter, bene enim dici potuit in decisionibus cor. Gypso, & signanter la 600. par. 4. divers. quod non satis constabat, an jus conferendi spectaret ad Canonicos uti universos, vel potius uti singulos, & quod Constitutio Nicolai non esset in usu, nam cum ista emanaverit de anno 1578. per spatium, trium sæculorum, de facili supponi poterat aliquod speciale indultum, ut inferius demonstrabitur, præscribens novam formam conferendi, maximè quando observantia jam per tres decisiones conformes comprobata remanebat, si non contraria, quoad collationem, prout juris est, saltem diversa, quoad nominationem, & favorabilis Canonicis in Sacris non constitutis, ad cujus justificationem levior requirebatur probatio, cum nominatio respectu Collatoris sit mod. ci. præjudicii, ut notat Fælin. in cap. quæ in Ecclesiarum de Constitut. alique citati in dict. decis. 600. numer. 3. & numer. 5. versicul. loquantur part. 4. diversor. & decisiones coram Gavalerio quoad non usum dictæ Constitutionis Nicolai, ex illarum leatura recognoscitur procedere, quoad alios effectus.

Et tantò minus procedit Constitutio Pauli V. in qua sancitur, quod Bulla Nicolai per contrarium usum sublata non intelligatur, quia cum in eadem Bulla Nicolai nihil dispositum fuerit, quoad modum faciendi nominationes per Canonicos, in Sacris non existentes, dum istæ per eos successivo tempore factæ fuerunt, non dicuntur factæ contra tenorem Bullæ.

Minus obstat possunt nonnullæ collationes factæ ante dictas decisiones Gypsi, & modò etiam repetitæ, ex quibus desumi prætendebatur, quod Canonici absolute beneficia conferebant, ex qua in dictis collationibus adhibitum erat verbum collationis; nam ultra quod apud DD. semper æquivocum fuit, an tale verbum importet potius veram collationem, vel simplicem nominationem; adhuc tamen semper necessaria fuit appositio

manus Secretarii, & Notarii Capitularis, quæ sufficeret ad demonstrandam imperfectionem actus per Canonicum facti, ut refertur in *dict. decis. 600. numer. 4.* sed supponendum est adversus illas à Canonicis non in Sacris producta fuisse alia clariora documenta, quando Rota resedit in contraria opinione, & omnia acta essent exhibenda, si ex integro materia esset examinanda, sed iustitia dictarum decisionum numquam melius comprobari potuit, quam ex facto ipsius Capituli, nam ab ipso successivè reformata fuit Tabella Turnaria, & litteræ patententes imposterum expeditæ fuerunt, cum expressa declaratione, quod non nominatio spectaret ad Canonicum, collatio verò ad Capitulum, & quoties contingit Canonicum non in Sacris nominare, nominatio suum habuit effectum, & bene in præsentem themate applicatur decisio in dicta Frisingen. *Canonicatus 4. Julii 1692. §. prout non meretur coram R. P. D. meo Molines.*

Neque obstat, quod in illa Ecclesia aderat particulare Statutum, quia hic concurrunt particularis observantia, & plusquam centenaria per tres decisiones conformes etiam canonizata, quæ cum præbeat meliorem titulum, de mundo, operatur, ut per Canonicum in Sacris non existentem allegari valeat possibilitas cuiuscumque tituli etiam præsumpti ad effectum validè faciendi talem nominationem, ut in fortioribus terminis notant auctoritates allegatæ in *Carallic. bannalitat. furni super mantentione 5. huius mensis §. sed ultra titulum coram Me.*

Et magis, quia cum in collationibus factis ante decisiones Gypsi, & datis in *Summar. Zaini num. 3.* appareat (sunt verba ipsarum collationum) Turnarum contulisse Beneficia, nedum vigore turni, sed etiam vigore indulti dictæ Basilicæ, & Collatori Hebdomadario pro tempore existenti concessorum, & successivè in *dict. decis. 600. sub n. 2. vers. primo responsum* expressè dicatur, ad dictam divisionem devenit fuisse de voluntate Papæ, præsertim quia in tot litteris collationum per ipsos Canonicos factarum asseritur, dictum jus illis uti singulis ex privilegiis, & antiqua consuetudine competere, sequitur proinde, ut si modò dicta privilegia ob injuriam temporis deperdita non exhibentur, possit ex illis, juncta adeò longæva observantia desumi possibilitas plusquam certa specialis huius tituli ex superius deductis.

Nec ad infringendam talem observantiam allegari potest præsumptio juris favore Capituli, quia hæc procedere posset nisi ex publicis documentis toties repetitis constaret, inter Canonicos fuisse solummodò divinum jus nominandi.

Et tantò minus dici meretur, quod usus Tabellæ Turnariæ invaluit solum pro bona ratione dirigendi functiones Ecclesiasticas, ut unusquisque proprium munus sciat, & dietim exerceat, cum de cætero Tabella non possit habitare incapaces, & sicuti describuntur Canonici non Sacerdotes ad officium Missæ, & non Diaconi pro Evangelio, licet isti adimplere non possit proprium munus, ita pariter dicendum sit de Collatione, itaut Tabella, tribuat solum habuit, non actualem astitudinem; Nam ut probatum est, cum talis incapacitatis non adesset in Canonico in Sacris non existente, quia de facto nominavit, Tabella Turnaria in his, quæ à jure non abhorrent, attendenda est, & data in Canonico non in Sacris actuali aptitudine ex eadem Tabella exercere valet etiam habitualement, nec à diversis fieri debet illatio vulgata *leg. Pampinianus ff. de minoribus.*

Minus obstat, quod nominationes factæ, tam ante decisiones Gypsi, quam post de annis 1675. 1677. & 1693. per Canonicos de Altemps, & Augustinum tunc in Sacris non existentes, non sint de Beneficiis Basilicæ, sed Exteris, quodque ex observantia in uno casu introducta fieri non debeat extensio ad alium, cum tantum de potentia habere dicatur, quantum de actu; nam observandum est, quod Pius Quartus, quando univit dicta Beneficia externa, unionem facit sub eadem lege Nicolai, ut videtur in *Summar. num. 28. litt. A.*, & propterea eodem modo sunt providenda, sed quod omnem tollit difficultatem, cum nulla videatur differentia in eadem Tabella Turnaria de una specie ad aliam, & in ea indistinctè reperiantur descripti tam Canonici in Sacris, quam non in Sacris constituti; Quoties non militat aliqua peculiaris ratio, Tabella debet etiam indistinctè comprehendere tam beneficia urbana, quam forensia, & cum

lex non distinguat, nec etiam nos distinguere debemus.

Nec pro effugienda nominatione facta à Canonico Binzono dici potest, quod illa Collatio facta per Capitulum dicitur facta ad cautelam, quia Capitulum non expressisset in litteris ad nominationem Turnarii, & quod Palatarius Collatarius idoneus repertus fuerat ab Examinatoribus, ideòque iste solus actus sufficeret post decisiones Gypsi.

Nec talis observantia dici potest abrogata per non usum, ex quo ab anno 1580. usque ad annum 1592. nulla datur Collatio facta à Canonico non in Sacris, quia ultra quod cessat objectum in facto, attentis quampluribus decretis hoc medio tempore emanatis, & supra recensitis, occasione nominationum factarum à Canonicis etiam non Sacris, adhuc tamen necessarium esset docere, quod alicujus nominatio fuisset impugnata à Capitulo, & in contradictorio iudicio non admissa, aliàs enim si non evenit casus, prout de facili contingere poterat, quia ut plurimum pauci sunt Canonici non in Sacris, & plures Beneficiati sunt affecti Sedi Apostolicæ, nullum præjudicium illatum videtur Canonicis non in Sacris.

Nec pro inducenda tali abrogatione allegari potest nominatio facta à bo. me. Cerretano, quia ultra quod fuit admissa à Capitulo, ut videtur in *Summar. Zaini n. 16. in finalib.* & nominatus fuit etiam successivè institutus ab eodem Capitulo, adhuc tamen si in litteris patentibus nulla facta fuit mentio de nominatione ejusdem, imò etiam si non fuisset admissa, huic tanquam unicæ semper resisterent tot nominationes, tot decreta, & deliberationes factæ ab ipso capitulo, quæ ad oculum demonstrant ita semper observatum fuisse, neque ad summum negligentia unius, alteri præjudicare posset.

Sicut autem talis observantia non fuit sublata ex non usu, ita redeundo ad principium multò minus dici potest abrogata ex decreto irritanti, & clausula sublata in Constitutione Nicolai adjecta; quia cum illa quoad simplicem nominationem specialiter non inhabilitet Canonicos ad Sacros Ordines non promotos, ad illam non extenditur dicta clausula sublata, & decretum irritans, ultra quod in hoc casu considerari etiam posset privilegium Apostolicum, de quo fit mentio in decisionibus Gypsi, & signanter *la 600. & in Collationibus ante illas emanatis*, quod tanquam posterus, & indistinctè comprehendens omnes Canonicos, vel declararet Constitutionem Nicolai, vel sin minus illius obstaculum removeret.

Et demum modus iste conferendi comprobatur ex observantia, quæ practicatur in altera Basilica Sanctæ Mariæ Majoris, ubi pariter Canonici etiam in Sacris non constituti nominant, & collatio fit per capitulum; & quamvis ex consuetudine unius Ecclesiæ fieri non possit illatio quoad aliam, hoc tamen non procedit in præsentem, ubi tale jus concessum legitur ab eodem Pio IV. capitulo Sanctæ Mariæ Majoris ad formam Basilicæ S. Petri.

Nec dicatur; quod talis divisio introducta fuerint ad tollendas discordias inter Canonicos, cumque Canonici non in Sacris sint à principio exclusi, ita comprehendens non remaneant in Concordia, quia inter istos nulla oriri poterat discordia, nam cum de ista ignoretur principium, super quo orta fuerit discordia inter Canonicos, an potius fuerit inter Canonicos in Sacris tantum, vel etiam inter alios in Sacris non constitutos, satis est hæc sola possibilitas, ut divisio præsumatur facta, reservando collationem capitulo, nominationem Canonicis etiam ad Sacros Ordines non promotis, quibus non resisterent aliqua Juris dispositione, pro eisdem faciunt tot actus superius adducti, *Fagn. in cap. cum Eccl. Volater. numer. 25. de Eccl. de Luc. de benef. disc. 29. n. 16. & disc. 32. sub num. 8.*

Minus relevant attestations Vicarii, Decani, & Secretarii, medio juramento asserentium, quod Canonici Turnarii liberè conferunt, nec tenentur examinari facere Collatarios, quia quidquid sit de hoc moderno usu, seu potius abusus, sufficit, quod ita à principio ordinatum, & observatum sit, mediantibus, ac præviis electione Examinatorum, Nominatorum examine; litteris patentibus, & tot decretis capitulariter emanatis, ut dicendum sit, quod satis constet de tali laudabili stylo examinandi Col-

lata-

latarios, & expediendi litteras patentes in loco capituli, ut ex his dignosci possit, quod actus Canonici sit potius nominationis, quam veræ collationis.

Et demum pro coronide prætendebatur, quod etiam simplex nominatio spectare debet ad capitulum Collatorem, cum illa originem trahat ex jure capituli, & subrogetur in locum vocis, & suffragii capitularis, ideòque sicuti Canonicus non in Sacris fuisset incapax sedendi, & votandi in capitulo, ita quoque incapax censendus veniat, quod nominationem; nam actus, qui proveniunt ex jure capituli, considerari debent in duplici classe, nonnulli enim sunt capitulares, & qui nonnisi capitulariter, & in loco capituli expleri possunt, ita etiam exerceri non valent, nisi ab iis, qui habent vocem, & locum in capitulo, & in his terminis intelligendus est text. *in capit. fin. de præb. in 6.* & procedunt auctoritates in contrarium allegatæ; alii verò licet originati ex jure capituli, possunt tamen etiam extra capitulariter expleri, & quamvis fieri

possint in communi, non repugnat, quod illi attribui possint per Turnum singulis canonicis non uti capitularibus vocem habentibus in capitulo, sed tamquam delegatis ad exercitium illorum actuum, cumque inter ista cadat etiam exercitium juris nominandi, ut demonstratum fuit, cum expleri possit extra capitulum per absentes, & etiam per epistolas; idcirco si nulla facta fuisset divisio, illud pertineret ad totum capitulum, potest tamen singulariter dividi inter singulos canonicos, quia cum nominatio debeat ratione Canonice, solet semper extra capitulum expleri, ut bene probant *Lap. alleg. 78. post. n. 8. & in Valent. præminentiar. 11. Martii 1641. §. pro præpositis, coram bon. mem. Pirov. & in Colon. Canonicatus 27. Julii 1686. §. Non obstat quod hæc*, coram Eminentissimo Mediol.

Et ita partibus acriter informantibus, & causa semel, atque iterum proposita, suffragantibus omnibus DD. resolutum fuit &c.

S U M M A S I V E C O M P E N D I U M

Eorum quæ in foro magis practicabilia continentur in hac I. Parte Lib. XII. de Beneficiis Ecclesiasticis.

I N D E X

R U B R I C A R U M.

	XV.	De aliis Cardinalium facultatibus, ac præminentis in provisione beneficiorum, à n. 123. ad 126.
	XVI.	De concordatis Germaniæ & Galliæ, à n. 127. ad 136.
	XVII.	De qualitatibus necessariis in persona providenda ad effectum capacitatis vel incapacitatis, à n. 131. ad 138.
	XVIII.	De ætate in beneficiis necessaria, à n. 139. ad 144.
	XIX.	De ordinibus in beneficiorum assequutione, vel retentione necessariis; Et quando beneficium sit sacerdotale, à n. 145. ad 150.
	XX.	De valore; à n. 151. ad 159.
	XXI.	De aliis quæ narrari debent; vel narrata justificari à n. 160. ad 167.
	XXII.	De resignatione pura, vel ad favorem, à n. 168. ad 179.
	XXIII.	De permutatione, à n. 180. ad 184.
	XXIV.	De Coadjutoria, à n. 185. ad 190.
	XXV.	De commendis, à n. 191. ad 194.
	XXVI.	De incompatibilitate ejusque dispensatione, à num. 195. ad 200.
	XXVII.	De residentia, à n. 201. ad 205.
	XXVIII.	De unione, & divisione, dismembratione, & nova erectione, à n. 206. ad 221.
	XXIX.	De privatione ob crimina, vel contraventiones, à num. 222. ad 226.
	XXX.	De aliis speciebus vacationis, à n. 227. ad 229.
	XXXI.	De regula de subrogandis colligantibus, à n. 230. ad 233.
	XXXII.	De regulis de annali & triennali, à n. 234. ad 248.
	XXXIII.	De provisionibus in forma gratiosa, & in forma dignum, & quale jus una vel altera tribuat, à n. 249. ad 251.

XXXIV.

De gratis revalidatoris vel novum jus tribuentibus, puta perinde videri, & si neutri; Et de forma ratione congruit, Et de dispensationibus, à n. 252. ad 260.

XXXV.

De executione litterarum Apostolicarum, & de legitimo contradicatore, à n. 261. ad 273.

XXXVI.

De possessione ejusque effectibus, à n. 273. ad 276.

XXXVII.

De sequestro, à n. 277. ad 285.

XXXVIII.

De fructibus, à n. 286. ad 291.

XXXIX.

De remissoria, & compulsoria, à n. 292. ad 295.

XL.

De manualibus, à n. 296. ad 298.

XLI.

De Canonicis & Dignitatibus, à n. 299. ad 301.

XLII.

De Parochis, & Parochiis, à n. 302. ad 329.

XLIII.

De Beneficiis Regularibus, à n. 330. ad 334.

S U M M A R I U M.

- 1 DE beneficiis origine, ac divisione, aliisque generalibus remissivè.
- 2 De distinctione inter secularia, & regularia, eorumque natura.
- 3 De alia distinctione, secularium.
- 4 Qualia dicantur verè, & propriè beneficia Ecclesiastica.
- 5 De potestate Papæ in beneficiis.
- 6 Omnia beneficia diocesis de jure sunt ad liberam collationem ordinarii.
- 7 Nisi agatur de illis de jurepatronatus ab eodem ad presentationem providendis, & quando etiam ista ab eo conferantur.
- 8 Canonicatus autem, & beneficia in Cathedrali spectant ad simultaneam Episcopi & capituli.
- 9 Quomodo ista simultanea exercenda sit.
- 10 Tanta est vox Episcopi, quanta capituli, quod a majori parte constituitur, atque minor adhaerens Episcopo non auget.
- 11 Episcopi, & capituli concursus non requiritur collegialis.
- 12 Laudatur alternativa, sive turnaria divisio in Episcopum, & capitulum.
- 13 De consuetudine in aliquibus partibus totum jus est Episcopi, & in aliquibus totum est capituli.
- 14 Ubi totum competit capitulo, an aliquod jus remaneat Episcopo.
- 15 In Collegiatis collatio fit ad electionem Collegii, & quando secus.
- 16 Potest competere etiam inferiori Prælo, & quomodo.
- 17 Etiam Prælo Regulari potest competere collatio secularium.
- 18 Tenetur ordinarius providere infra sex menses, alias intrat devolutio.
- 19 Impetrans ex capite devolutionis arctatur concludere probare, & de ratione.
- 20 Quomodo, & ad quem fiat devolutio.
- 21 In provisionibus ordinarii alia desiderantur expressio, vel justificatio.
- 22 De nova providendi forma inducta in parochialibus.
- 23 Papa concurrat cum quolibet ordinario collatore eumque prævenit.
- 24 Quando initium habuerint Apostolicæ reservationes, vel affectiones.
- 25 De publica specie reservationum de jure communi, & ex Regulis Cancellariæ.
- 26 Per mortem Papæ non cessant reservationes de jure communi, sed cessant illæ ex Regulis.
- 27 Verum adhuc in realibus personalibus remaneat affectio.
- 28 Papa in crastinum assumptionis reservat omnia beneficia vacata tempore vacationis Sedis Papalis non provisæ.
- 29 Si provisio ordinarii fit eadem die non subsistet, & de præced. debet costare alias quam ex data litterarum.
- 30 Ad materiam text. in c. si Apostolica &c. de non provisione facta infra mensem.
- 31 In manualibus, & unitis non datur vacatio, ideoque non intrant reservationes, & quando secus.
- 32 De indultis facientibus cessare reservationes remissivè.

- 33 De non comprehensione beneficiorum de jurepatronatus sub reservationibus.
- 34 Vacatio apud sedem, & in Curia confunduntur, cum utraque causet reservationem, atque in utraque idem procedat in beneficiis de jurepatronatus.
- 35 Differunt, quia vacatio in Curia non capit beneficia loci ejusdem Curie.
- 36 Fallit si possessor beneficii in Urbe si etiam curialis, & qui dicatur talis.
- 37 Quæ officia causent curialitatem, & quæ non, & de distinctione officiorum.
- 38 Curialitas semel contracta præsumitur durare.
- 39 Moriente infra duas dietas possessore, etiam beneficia Urbis sunt reservata.
- 40 An reservatio, quæ resultat ab officiis sit ratione ipsorum officiorum ubicumque casus mortis contingat, vel à loco seu ab annexis qualitatibus.
- 41 Quod ob annexam qualitatem data pluralitate officiorum resultet pluralitas reservationum.
- 42 Officiis Romanæ Curie inest familiaritas.
- 43 De familiaritate vera resultante à servitio Papæ, & Cardinalium.
- 44 Familiaritas Papæ absorbet illam Cardinalis.
- 45 Etiam familiares Auditorum Rotæ, & aliorum officiorum cadunt sub regula.
- 46 Quæ sint requisita familiaritatis, & quando hæc adesse dicantur.
- 47 Vicarius Generalis, & alii officiales Ecclesiæ Cathedralis, vel Abbatie possesse per Cardinalem non sunt familiares.
- 48 Omnes familiares cadunt sub regula etiam si certum officium non habeant.
- 49 Requiritur etiam ut familiaris vivat expensis Domini, & cum famulatu.
- 50 Utrumque requisitum debet concurrere copulativè, ac unum sine altero non sufficit.
- 51 Sed si concurrant nihil refert, quod familiaris habitet extra domum Domini.
- 52 Familiaritas contracta præsumitur durare, eaque cessata durat affectio.
- 53 An exceptuatio familiarium ipsius Papæ concedentis indultum duret post mortem Papæ remissivè.
- 54 Collectoria generalis sine dubio causat reservationem.
- 55 Idem operantur singule sub collectoria particulares diocesum, & in quo subcollectoria differat a collectoria.
- 56 De duplici requisito unitatis, & universæ jurisdictionis ad id necessario.
- 57 An oporteat probare deputationem per litteras.
- 58 Data unius deputatione censetur revocata deputatio alterius.
- 59 Requiritur etiam, quod persona sit constituta in dignitate Ecclesiastica, quod impugnat.
- 60 Deputatio plurium in eadem diocesi diversis respectibus non tollit unitatem.
- 61 Minusque si plures dioceses sint sub uno Episcopo.
- 62 Capit beneficia pendente subcollectoria, vel ante, non postea.
- 63 Non requiruntur acceptatio, & exercitium, & quando secus.
- 64 Reservatio protonotariorum participantium est certa, & clausa in corpore juris.
- 65 Quid de aliis inferioribus, distinguuntur plures species, & in quibus requiratur scientia cum acceptatione.
- 66 Quomodo probetur protonotariatus.
- 67 Usus insignium quid operetur.
- 68 In Cathedrali major dignitas post Pontificalem esse reservata.
- 69 In Collegiata prima, seu principali, quæ habeat curam jurisdictionalem, & si non habet ubi excedat valorem 10 florenorum.
- 70 Est reservatio, quæ provenit à Regulis quibus tamen cessatis durat affectio.
- 71 Si major, vel principalis est reservationis expers, illa libera quæ sequitur cadit sub hac reservatione.
- 72 Si est unica vel duæ coæquales adhuc intrat reservatio.
- 73 Non intrat, si non est major, licet prima respectu Collegii in Cathedrali existentis.
- 74 Hæc reservatio impedit optionem, & quando secus.
- 75 Quando Ecclesia dicatur Collegiata ad hunc effectum.
- 76 Monasteria Consistorialia sunt reservata, etiam si de facto extra Consistorium provideatur.

- 77 Solent esse exceptuati in indulto conferendi reservata.
- 78 Item monasteria non consistorialia excedentia valorem 200. ducat. vel descripta in libris Cameræ.
- 79 An, & quæ sint reservata in corpore juris, vel per Regulas, & quid referat.
- 80 Solent commendari, & commenda causat affectionem.
- 81 Beneficium litigiosum etiam de jurepatronatus non providetur, nisi per Papam, & quando secus.
- 82 Quenam lis causet hoc vitium litigiosum, & quæ non.
- 83 Oppositio capituli, vel intrusi absque titulo non causat litem.
- 84 Neque lis calumniosa.
- 85 Quando lis cessata dicatur ut hoc vitium cesset.
- 86 Durante vitio durat impedimentum quomodocumque sequatur vacatio, ac inficit etiam in possessorio.
- 87 De aliis ad materiam liti, & beneficii litigiosi.
- 88 Beneficia liberæ collationis Ordinarii sunt reservata Sede Episcopali, vel Prælatura vacante.
- 89 Declaratur, & quid ubi collatio est cum alterius participatione.
- 90 Beneficium liberæ collationis si cor. Ordinario permutetur cum reservato, vel affectio cadit sub eadem natura.
- 91 Ex Coadiutoria resultat affectio, & quando non.
- 92 De aliis affectibus ob appositionem manum Papæ.
- 93 Reservatio mensium est ultima, & subsidiaria quando alia deficiunt.
- 94 Ideoque alia reservatione, vel affectione vigente non curatur de tempore.
- 95 Qui sint menses reservati cessante alternativa.
- 96 Capit hæc reservatio etiam beneficia electiva, & quænam de jurepatronatus.
- 97 Qui collatores excipiuntur, & de differentia inter indultum, & exceptionem remissivè.
- 98 Tempus vacationis est præcisè probandum, & quid ubi sequatur in nocte dividente unum mensem ab altero.
- 99 Attenditur tempus mortis naturalis, & veræ, non autem fidei.
- 100 Alternativa acceptata, ordo mensium mutatur, illaque solis Episcopis, & Archiepiscopis conceditur, non autem Capitulis, & aliis Prælatibus.
- 101 Minusque alternativa suffragatur pro beneficiis non omnino liberæ collationis.
- 102 Resultat acceptatio exhibitis litteris Dataria.
- 103 Probat per ipsius Datarie librum, & illico operatur, licet non ad sit Episcopi, & acceptatio.
- 104 Mensis ordinarius licet ceptus, illico fit Apostolicus, sed non è contra, & de ratione differentie.
- 105 Cessat per mortem Papæ, vel Episcopi, seu per translationem, vel dimissionem.
- 106 Si Episcopus se ingerat in providendo vacata in mense reservato, amittit alternativæ beneficium.
- 107 Episcopus non residens amittit etiam duos ex suis mensibus, quævis absentia sit ex justa causa, & residentia occasionalis.
- 108 Quid de Episcopo possidente plures Ecclesias Cathedralis unitas.
- 109 Solet Sedes Apostolica concedere Cardinalibus, & aliis indultum conferendi reservata, vel affecta.
- 110 Sed non omnino eadem est formula latior, & strictior.
- 111 Prius indultarius conferebat jure ordinario, atque indultum suffragatur capitulo, & aliis, hodiè secus, & intrat jus delegatum.
- 112 An indultum suffragatur ubi totum jus conferendi de jure est alterius, quàm indultarii, & quid Sede Papali vacante.
- 113 Cessat indultum ex duplici reservatione, & qualis hæc sit.
- 114 Non suffragatur pro Ecclesia dimissa nisi accedente indulto speciali, & istud pro sola Ecclesia ultimo dimissa.
- 115 Neque pro monasteriis, & quibus.
- 116 De exceptione familiarium Pontificis concedentis eo defuncto.
- 117 De alia exceptione familiarium Cardinalium viventium.
- 118 De indultis concedi solitis Legatis, Prolegatis, & Nuntiis.
- 119 Præsertim de Nuntio Hispaniarum, de cujus facultatibus frequenter agitur.
- 120 Quid contineant dictæ facultates, & quam conditionem, vel restrictionem habeant.
- 121 Cum incumbat onus probandi minorem, vel majorem valorem, an provisio ab indultario, vel à Papa.
- 122 Non suffragatur indultum ad effectum faciendi uniones.
- 123 Cardinales in titulis Cardinalitibus exempti sunt à Regula mensium, quod differt ab indulto reservatorum.
- 124 Competit præsentibus tantum in Curia, & quinam dicantur præsentibus.
- 125 De jure nominandi competente Cardinalibus in provisione beneficiorum familiarium.
- 126 De contentione inter Cardinalem Patronum, & Cardinalem Collateralem remissivè.
- 127 Concordata Gallie non cadunt sub Regula mensium, & aliis, quod est sub questione in illis Germanie.
- 128 Cadunt illa Germanie extra controversiam sub reservatione primæ dignitatis, speciali privilegio non accedente in contrarium.
- 129 Qualis locus attendi debeat, an Ecclesiæ collatricis, vel beneficii in concordatis Gallie.
- 130 An ista concordata sint odiosa, & strictè interpretanda, vel potius favorabilia latam interpretationem recipientia.
- 131 Clericatus saltem primæ tonsuræ est præcisè necessarius.
- 132 Neque pensiones super beneficiis, absque clericatus reservari solent.
- 133 Requiritur etiam qualitas legitimorum natalium, nisi super illegitimos defectu dispensatum sit.
- 134 De idoneitate litteraturæ.
- 135 De gradu doctoratus.
- 136 Crimen, vel censura, vel irregularitas inhabilitat ab assequendo, quamvis non privet assequuto.
- 137 Quod in assequendis sola inquisitio, vel diffamatio sufficit.
- 138 Impuritas sanguinis, vel ignobilitas, aut defectus civicae qualitates cessantibus privilegiis, vel statutis non præstat inhabilitatem; Et quid ubi adest filius, vel pater in eadem Ecclesia.
- 139 De jure communi in simplicibus, vel illis Collegiatarum sufficit ætas septem annorum, ex Concilio autem Tridentino hodie requiritur 14.
- 140 Etiam in illis de jurepatronatus, & quando secus.
- 141 Quid in Canonicatibus, & non primis dignitatibus Cathedralium.
- 142 Et de primis dignitatibus, ac de Abbatibus, & parochialibus.
- 143 De Canonicatu penitentiario.
- 144 Dispensatio ad ordines non sufficit pro beneficiis.
- 145 Qualis ordo sit necessarius, distinguitur.
- 146 Terminus ad suscipiendum ordinem currit à die pacificæ possessionis.
- 147 Non susceptio ordinis quando causet caducitatem ipso jure.
- 148 Ex voluntate fundatoris etiam in simplicibus requiritur ordo sacerdotalis.
- 149 Ista voluntas in dubio non præsumitur etiam si ad sit onus celebrationis missarum.
- 150 Quomodo talis voluntas probetur.
- 151 Valor beneficii, quod obtinetur ex provisione Apostolica est narrandus, sive sit motu proprio, vel ad postulationem, ac etiam si non accedat 24.
- 152 In illis motu proprio non est necessaria justificatio, ut ad supplicationem.
- 153 Expressio, ac justificatio necessaria est in provisionibus Legatorum, & Nuntiorum, ac aliorum conferentium ex concessione Apostolica.
- 154 In provisionibus, quæ fiunt per ordinarium, etiam vigore indulti neutrum requiritur.
- 155 Obtentorum narratio, ac justificatio desideratur in provisionibus ad supplicationem, non autem motu proprio.
- 156 Soli fructus certi non autem incerti, vel distributiones veniunt in valore.
- 157 Quomodo probatio valoris fieri debeat, distinguitur.
- 158 De causis accusantibus malam narrationem, seu excludentibus nullitatem ex isto defectu resultantem.
- 159 De materia valoris ad effectum pensionum, & juspatronatus remissivè.
- 160 Narrari, ac justificari debet causa, seu modus vacationis.
- 161 De verisimili notitia.
- 162 De clausula sive præmissio &c. quando suffragatur.
- 163 Ista clausula non suffragatur in provisione Ordinarii quamvis vigore indulti.
- 164 Si plures reservationes, vel affectiones concurrant, annuum mentio fieri debeat.
- 165 Idem de loco vacationis, vel alia circumstantia, in qua sit fundamentum provisionis, & 166.
- 167 Alia narrata quando sint justificanda necnd.
- 168 Resignatio exigit ut acceptetur, ac resignans habeat unde vivere.
- 169 Et si ad beneficii titulum ordinatus est debet fieri mentio specialis.

- 170 Ubi sit pura resignatio coram Ordinario, vel alio inferiore non potest beneficium, quod ita vacat conferri conjunctis resignantis, vel collatoris.
- 171 Resignatio ad favorem fieri non potest nisi coram Papa, illaque exigit etiam dicta requisita, de quibus n. 169.
- 172 De viginti, & an procedat etiam in pura resignatione coram inferiori.
- 173 De publicatione resignationis ad formam Constitutionis Gregorii XIII.
- 174 Etiam impetratio ob factam publicationem est publicanda
- 175 De pactioibus simoniacis in resignatione.
- 176 Resignatio ad favorem dicitur conditionalis, & an abdicet jus a resignante, & ex cujus persona beneficium vacare dicatur.
- 177 Beneficium potest resignari non obstante lite, vel unione seu expectativa.
- 178 Consensus, vel mandatum ad resignandum potest revocari non obstante juramento, & quando.
- 179 Resignatio meticulosa, vel dolosa non valet.
- 180 Permutatio debet etiam publicari sicuti resignatio.
- 181 Si unus non publicat non prejudicat alteri publicanti.
- 182 In permutatione coram Papa attenditur solum subreptio seu defectus intentionis.
- 183 Quando cor. Ordin. fieri possit permutatio, & quando non.
- 184 Si permutatio est invalida, an detur regressus vel fiat locus vacationi.
- 185 Pro coadjutoria requiritur infirmitas, & qualis
- 186 Gravis senectus est etiam causa sufficiens, ac habet speciem infirmitatis.
- 187 De tempore gratiae debet beneficium esse plenum, & de antidata.
- 188 Si non habet effectum gratia coadjutoriae adhuc effectum habet altera successione.
- 189 Per coadjutoriae concessionem resultat affectio ob oppositionem manuum Papae.
- 190 De praesentibus, & obligationibus coadjutoris.
- 191 Per commendam beneficiis regularis clerico saeculari non alteratur status regularis.
- 192 Commenda, an causet affectionem.
- 193 Commendae regulantur circa aetatem, ordines, & alia jure beneficiorum.
- 194 Et quando secus, ut non habeant speciem beneficiorum.
- 195 Incompatibilitas pendet a residentia vera non autem causativa.
- 196 Incompatibilitas impedit retentionem primi quod vacat per assequutionem secundi, & quando utrumque amittatur
- 197 Primum non est dimittendum, si secundum non est omnino pacificum neque vacat.
- 198 De decreto de dimittendo, vel vacationis primi ipso jure.
- 199 An etiam compatibilia possideri possint sub eodem titulo.
- 200 De dispensatione incompatibilium.
- 201 Antiquitas etiam simplicia erant residentialia, sed ex consuetudine non sunt.
- 202 Quae sint beneficia residentialia.
- 203 Etiam non residentialia ex lege foundationis, vel consuetudine effici possunt talia.
- 204 Quando ex voluntate fundatoris dicta qualitas impressa dicatur, & de differentia inter residentiam praecipuam, & causativam.
- 205 De penis non residentium, & quomodo contra eos procedatur.
- 206 In unione, vel divisione, aut dismembratione Papae non queritur de potestate, nec de causa.
- 207 De regula necessaria unionum quando intret.
- 208 Unio vel divisio seu dismembratio per Ordinarium exigit justam causam, & solemnitatem.
- 209 Affecta, vel reservata uniri non possunt, & quando secus.
- 210 Indultum conferendi reservata non suffragatur pro unione
- 211 Unio fieri non potest seminario erigendo.
- 212 Facienda est praebendis singulis non autem mensa Capitulari, ac fieri potest dignitatibus.
- 213 Quomodo unio probetur, & de materia. hujus probationis.
- 214 Unio eque principalis rara est in beneficiis, sed frequens in Cathedralibus.
- 215 Non ex eo, quod unus possideat plura beneficia resultat unio
- 216 Quomodo possit Ordinarius dispensare super multiplicitate
- 217 Unio sociativa parochialium non laudatur, ideoque divisio sine solemnitate fieri potest.
- 218 Facilius datur unio, quam dismembratio, & quando huic sit locus.
- 219 Post legitime factam dismembrationem ac creationem quale jus remaneat matri.

- 220 De unione eque principali, ejusque effectibus.
- 221 Beneficium subjectivum univocum extinguitur ac sit praedictum, ideo non vacat.
- 222 Ex homicidio, vel alio delicto non resultat privatio beneficii, sed inhabilitat ad assequendum, seu justa causa privandi.
- 223 Criminis probatio debet esse perfecta, & quando diffamatio sufficiat.
- 224 Enunciantur aliqua crimina, ob quae resultet privatio.
- 225 Impetraciones certo modo sunt odibiles, ac raro effectum sortiuntur.
- 226 De privatione ob non impletum decretum contentum in reservatione, & quando terminus ad implendum curvat.
- 227 Vacant beneficia ipso jure per matrimonium etiam invalidum.
- 228 Per professionem in Religione.
- 229 Per militiam & officia saecularia, & quando.
- 230 Collitiganti superstiti dari solet subrogatio in jus alterius deficientis.
- 231 Non datur de necessitate, sed ex benignitate, & arbitrio.
- 232 Denegatur calumnioso litigatori, ac impetranti certo modo.
- 233 Non datur post extinctam litem.
- 234 Quid disponat Regula de annali.
- 235 An suffragetur injusto, vel invalido possessori.
- 236 Rarus est casus verificationis Regulae de trienniali, & de ratione n. 246.
- 237 Regula de trienniali tuetur pacificum triennalem possessorem in possessorio & in petitorio.
- 238 Impedit excitari litem & tollit jurisdictionem.
- 239 Etiam contra provisum de reservato nisi sit reservatio clausa in corpore juris.
- 240 Inducit praesumptionem tituli, & suffragatur possessori possessio praedecessoris.
- 241 Constat debet de possessione vera, & an probatis extremis media praesumantur.
- 242 Inducit praesumptionem contraria probatione elidibilem.
- 243 Non impedit superiorem, ut de titulo possessionis inquirat.
- 244 Non sufficit sola possessio sine titulo colorato, quem inducit possessio decennalis.
- 245 Sed possessio infecta, & habenda pro vacua non suffragatur.
- 246 Non suffragatur simoniaco vel confidentiario.
- 247 Cessat per litem, & qualis in proposito sufficiat.
- 248 Quando lis inducatur.
- 249 De provisione in forma gratiosa quando datur, & quem effectum tribuat.
- 250 Quid contineat provisio in forma dignum.
- 251 Quales jus tribuat, & si non est effectuat ex cujus persona vacatio sequatur.
- 252 Gratia per mortem Papae non exprimat, & de litteris in forma rationi congruit.
- 253 De gratia perinde valere.
- 254 De gratia si neutri.
- 255 In quo consistat peritia beneficalistarum.
- 256 Gratia si neutri supponit litem.
- 257 Attenditur anterior, quod generale est in materia.
- 258 Dispensatio non tollit jus tertii validum, & de invalida non est facienda mentio.
- 259 Dispensatio super uno impedimento non suffragatur pro altero.
- 260 Neque suffragatur litteris non expeditis, & quando profit.
- 261 De brevi de capienda possessione quam justificationem requirat.
- 262 In dubio, an pro executione, vel contra sit respondendum.
- 263 Habens Breve praedictum tenetur expedire litteras infra sex menses, & quando hic terminus currat.
- 264 In quod differant litterae sub plumbo, & Breve de capienda possessione.
- 265 Ubi agitur de executore mero sufficit extrajudicialis informatio, que praesumitur.
- 266 Quilibet oppositor, vel possessor est citandus, licet sit verè legitimus contradictor, quem dicta citatio non facit.
- 267 Intrusus omnino notorius non est citandus, sed raro datur
- 268 Ubi adest legitimus contradictor executor sit mixtus, ac cessat processus executivus.
- 269 Quando dicatur legitimus contradictor.
- 270 Semper tamen provisus per vacationem est legitimus contradictor impetranti certo modo, cui processus executivus non conceditur.

- 271 Et si talis impetrator sit possessor non est legitimus contradictor proviso.
- 272 Capitulum non est legitimus contradictor, sed est quandoque oppositor.
- 273 De subrogatione gratiosa in jus, & possessionem defuncti.
- 274 Possessio Canonatum in Cathedrali, & Collegiata est capienda capitulariter, & quid in dignitatibus.
- 275 In aliis beneficiis quomodo capi debeat.
- 276 De effectibus possessionis, & quod etiam in beneficalibus non queritur in possessorio de justitia, sed attenditur nudum factum, & quando secus.
- 277 De sequestro in vim Clementinae observantiam quamvis ab ea sit appellatum.
- 278 Non datur contra triennalem possessorem nisi sit simoniacus.
- 279 Datur solum in Rota causa cognita.
- 280 Privat possessione.
- 281 Non revocatur nisi in fine litis.
- 282 Neque tollitur per cautionem.
- 283 Sequestrum provisionale quando opponatur, & revocatur.
- 284 Admittit cautionem, & non privat possessione.
- 285 De causis, ob quas intrat sequestrum provisionale.
- 286 De pluribus questionibus cadentibus in materia fructuum remissivè.
- 287 De questionibus super divisione fructuum inter praedecessorem, & successorem, vel inter haeredes praedecessoris, & Ecclesiam, vel Cameram.
- 288 De distinctione inter fructus, & distributiones quotidianas.
- 289 De distinctione inter beneficia curata, & non curata.
- 290 De alia distinctione inter vacationem per dimissionem, vel per mortem.
- 291 Indultum testandi Cardinalium non suffragatur pro fructibus inexactis.
- 292 Remissoria, vel compulsoria generalis non retardat ideo non negatur.
- 293 Omnia, que habentur in prophanis pro denegatione ex causa calumniae, vel irrelevantiae facilius procedunt in beneficalibus.
- 294 Sub nomine causarum spiritualium ad hunc effectum non veniunt nisi causae beneficiales, & quae.
- 295 Quae sint specialia in hac materia prophana.
- 296 Regularia sunt manualia, & obedientiaria.
- 297 Quando in saecularibus datur manualitas, & quod non sint vera beneficia.
- 298 An, & quando potestas amovendi intret in manualibus.
- 299 De iis, quae conveniunt Canonatibus, & dignitatibus Cathedralium, & collegiarum, & non aliis beneficiis.
- 300 Canonatus in Cathedrali sunt ad simultaneam Episcopi, & Capituli, & in Collegiata ad electionem Collegii.
- 301 De aliis ad materiam Canonorum, & dignitatum.
- 302 De nova forma concursus in parochialibus inducitur a Concilio Tridentino.
- 303 Intrat etiam in beneficiis ad provisionem inferioris collatoris, vel electoris, aut de jure patronatus Ecclesiastico.
- 304 Etiam in reservatis, vel affectis.
- 305 Et si extra dioecesim in loco nullius, quando coram vicinore.
- 306 Exemptio Praelati, vel Ecclesiae non suffragatur.
- 307 De dictis proponendis, eorumque termino.
- 308 Examen est peragendum coram Ordinario, vel ejus Vicario generali, & potest etiam uterque intervenire.
- 309 Et coram examinatore in ultima synodo deputatis, qui non sint minus, quam tres.
- 310 Debent praestare juramentum quod unicum generale sufficit.
- 311 Si non adsint tot examinadores synodales, quomodo alii deputandi sint.
- 312 Interventus unius, qui non sit deputatus in synodo, vel non praestiterit juramentum vitiat actum.
- 313 Examinadores pro una Diecesi non interveniunt in beneficiis alterius Diecesis eque principaliter unita.
- 314 Declaratur conclusio, de qua n. 312.
- 315 Ordinarius, vel Vicarius non habet votum decisivum, sed solum adhesionem in paritate votorum.
- 316 Quomodo Examinadores suum votum proferre debeant.
- 317 Examinadores omni emolumento carere debent.
- 318 Examinadores debent solum renunciare idoneos, & non

- idoneos, sed ad eos non pertinet declarare magis dignum.
- 319 Sede vacante hoc jus pertineat ad Vicarium Capitularem & non ad alium.
- 320 Praelectio fieri potest ex intervallo, & in diverso loco.
- 321 Potest Ordinarius praeligere habentem minora suffragia, quae concludant approbationem etiam extra beneficium adhaesionis.
- 322 Ordinarius tenetur eligere digniorem, alias appellatur ab irrationabili judicio, quod non procedit in beneficiis non curatis.
- 323 Appellatio non retardat executionem.
- 324 Irrationabilitas non praesumitur, varumque ac difficile est illum convincere, & de ratione & ex quibus dignor dicitur.
- 325 Relectio datur facultas provocandi electum ad examen in Urbe.
- 326 In quibus beneficiis curatis non intret haec forma.
- 327 Etiam ubi non intrat, accedere debet approbatio examinatorum synodali.
- 328 Canonatus Capituli cui annexa est cura, non tenetur habere requisita beneficiorum curatorum, & quis teneatur.
- 329 De aliis ad materiam.
- 330 Quod Regularia sint manualia.
- 331 De ratione ob quam excepta Religione Hierosolymitana non habentur in foro quaestiones beneficiorum.
- 332 Commendae, & Dignitates Religionis Hierosolymitanae quomodo provideantur.
- 333 Aliquarum Militiarum commendae jure prophano regulantur.
- 334 De materia saecularizationis Regularium.

I.

PROEMIALIA.

Beneficiorum Ecclesiasticorum originem, sive introductionem, divisiones, ac alia generalia, viri forensis non est agere in compendio forensi praxi tantum adaptato, facile tamen est videre apud Tractantes. a

Ea vero generalis distinctio foro congrua est, quod, Alia sunt Beneficia saecularia, Alia vero Regularia diversam naturam habentia, quoties Pontificia potestas, aut lex foundationis legitime adjecta, sive consueta aliter non suadeat, ut saecularia sint perpetua, non nisi per clericos saeculares obtinenda; Regularia vero sint manualia, & obedientiaria, non obtinenda, nisi per Regulares, ideoque saecularia saecularibus, Regularia Regularibus.

Saecularium vero, Alia sunt simplicia, & alia qualificata, Et haec subdividuntur in curata, & non curata; Prout generaliter, tam ex simplicibus, quam ex qualificatis, Alia sunt liberae collationis, Alia de jure patronatus; Illaque libertatem habentia, subdividuntur in reservata, vel affecta, & ad ordinariam liberam collationem, ex quibus distinctioibus resultant effectus, de quibus infra in suis distinctis Rubricis.

Beneficia item ecclesiastica dicuntur solum ea quae cum Superioris legitima auctoritate erecta sunt, non autem, quae ex privata dispositione, quamvis pium vel sacrum onus annexum sit, cum tunc pii legati potius, quam beneficii nomen congruat, & de consequenti non intrent regularia Beneficiales, sed generales, cuicumque indifferenti materiae congruae.

Illud quoque generaliter in uno, vel altero saecularium, ac regularium genere, vel cujuslibet generis speciebus praenotandum est, omnia provenire a lege ecclesiastica positiva, ideoque Papae supremae potestati, ac liberae dispositioni subesse, ut perpetua facere valeat manualia perpetua, sive saecularia facere regularia, & e contra; seu aliam eorum naturam, ac leges immutare, cum totum sub ejus dispositione, ac dominio sit. b

a Garz. p. 1. & seqq. Lotter. lib. 1. & seqq.
b disc. 63. & 64. & sub tit. de pensio. disc. 44. & sub tit. de Regal. disc. 148.

I I.

De facultate conferendi beneficia secularia, ex juris communis dispositione locorum Ordinariis, vel aliis inferioribus competente, & de devolutione.

Iuris communis dispositione primævoque Ecclesiæ usu attentis, omnia beneficia quomodocumque & quomodo-cumque vacantia, ad Episcopum seu Ordinarii loci collationem spectant, exceptis illis de jure patronatus, ab eodem tamen Ordinario providendis, ad præsentationem patronorum, quatenus infra legitima tempora, servatisque aliis servandis, personam idoneam, concordem, vel pro majori parte præsentent; Adhuc remanente dicto jure conferendi habituali, ad exercitium deducibili, non facta validè præsentatione, puta extra tempus præfinitum, seu minus dignè, aut eisdem patronis in diversa vota abeuntibus, adeo ut majorem partem non constituant, ut in sua particulari sede juris patronatus. *f*

In Canonatibus verò, ac Dignitatibus aliisque beneficiis Cathedralis, vel Metropolitanæ Ecclesiæ, cum provisiones fiant nomine ejusdem, repræsentatæ per Episcopum tanquam caput, & capitulum tanquam membra, hinc utriusque simultanea est collatio.

Expressa determinatio autem in jure non habetur super hujusmodi simultaneæ exercitio, unde propterea non modalis inter scribentes desuper viget; Magis autem receptum est consuetudini, vel expressæ conventioni, aut etiam particulari Apostolicæ determinationi (ubi adest) deferendum esse, sin minus, coæquale jus eorum esse, ut scilicet tanta sit vox solius Episcopi, quanta totius capituli, quod à majori seu legitima parte illud de jure repræsentante in proposito attenditur, perinde ac si omnes capitulares in eandem deveniant sententiam, discordantium adhæsiōne vero Episcopi non curata, neque illud in aliquo augente. *d*

Simultaneus verò seu collegiatus non requiritur concursus Episcopi & capituli in hujusmodi actū explicando, sed quilibet suum jus, diverso loco, diversoque tempore, vel modo explicare potest, Episcopus nempe singulariter capitulum verò collegialiter, dummodo in eadem persona sequatur concursus; Ubi verò sit in diversis, neuter actus conclusus remanet, ideoque elapso statuto tempore à jure communi vel particulari, sit locus devolutioni, juxta gradus ab eodem jure statutos.

Hinc laudabilis inolevit usus, hujusmodi juris exercitium dividendi per alternativam, seu per menses & tempora, ut quilibet nomine consortis totum jus absque hac discrepantia exerceat; eadem turnaria divisione laudabiliter quoque in plerisque Ecclesiis introducta inter ejusdem capituli Canonicos vocales, ac etiam inter Patronos in jure præsentandi. *e*

In Italia frequentius istud capituli jus ab aula recessit, illudque in solo Episcopo consolidatum fuit, eo solum in aliquibus capitulis nimium raro remanente; In aliis verò provinciis, præsertim in Hispania è conversò, totum de consuetudine consolidatum est in capitulo, in quo Episcopus collegiativè tanquam unus ex capitularibus habet jus interveniendi, cum voto alicubi duplicato, alicubi verò præponderanti, juxta particularem consuetudinem, qua cessante, remanet simplex votum aliis coæquale, quo etiam in aliquibus Ecclesiis, eadem tamen legitime inducta consuetudine, quæ immemorabilis esse debet, etiam caret. *f*

Cadente isto casu omnimodæ carentiæ quæstione, an Episcopo remaneat jus habituale, ad exercitium quandoque deducibile, ad effectum ut hujusmodi beneficiorum, species cadat necne sub indulto conferendi reservata, quod eisdem Episcopis per Sedem Apostolicam concedi solet, ut infra in particulari Indultorum rubrica.

Canonatus verò Penitentiarius, ex Tridentini Concilii decreto, per solum Episcopum absque capituli participatione providetur, secus verò in Metropolitanis, & Cathedralibus Hispaniarum, in quibus ex Apostolicis Indultis, dicto Concilii decreto non obstante, tam iste Penitentiarius quam Doctoralis, & Theologalis providentur per concursum habendum coram Episcopo, & capitulo, juxta formam in iisdem constitutionibus præscriptam; Cadente aliàs quæstione, an Balcares Insulæ, & Cathalonici Principatus in proposito cadent sub hujusmodi indultis de Hispaniis loquentes, illa verò jam sopita per Apostolicam seu declarationes pro comprehensione, quæ aliàs probabilior quoque videbatur. Ac etiam alia cadent quæ-

sione super Episcopi, & capituli interventu, an disjunctivus vel cumulativus esse deberet, atque probabilis pro simultaneo, & cumulativo respondendum est. *g*

In Collegiatis autem, Canonatuum, & beneficiorum provisio est ad electionem ipsius Collegii, Episcopi verò seu Prælati confirmationem, nisi agatur de erectis ex antiquis beneficiis ad Ordinarii aliàs liberam collationem, quæ adhuc durat, hujusmodi immutatione non obstante, nisi uno vel altero casu lex foundationis seu legitima consuetudo, aut Apostolicum indultum aliter disponat; Ista verò Indultorum species subjecta non est revocationibus privilegiorum super jure præsentandi in Concilio Trident. & Apostolicis Constitutionibus contentis. *h*

His autem casibus particularibus cessantibus; Generaliter fundata est Ordinarii intentio in provisione beneficiorum in ejus diocesi vel territorio existentium, nisi ex Apostolica concessione seu immemorabili consuetudine, vel præscriptione, alteri inferiori Prælati istud jus in aliquibus beneficiis quæsitum sit, eodem modo quo supra de capitulo Cathedralis habetur; Eadem pariter cadente quæstione juris habitualis ad exercitium deducibilis in casu quo inferior negligat, vel malè exerceat, pro comprehensione sub Indultis ut supra, quasi quod inferior, ipsius Ordinarii vicario nomine hoc jus ex consuetudine vel privilegio exerceat in casu mali exercitii reassumibile.

Taleque jus residere etiam potest in inferiori Prælati Regulari, non imputata beneficiorum sæcularium natura, ut sæcularibus conferri debeant, & è contrà.

Tenetur Ordinarius, vel alter in quem hoc jus translaturum sit, illud exercere infra terminum, qui generaliter, non data contraria consuetudine seu lege particulari, est sex mensium, regulariter decurrendum à die vacationis in ejus diocesi seu territorio decursum, ob scientiæ præsumptionem in Ordinario militantem eorum, que in propria diocesi vel territorio contingunt, nisi mors possessoris extra diocesim, vel alia justa causa hujusmodi præsumptionem cessare faciat, seu justam exculationem inducat; Et ob quam possibilitatem, inducta est in impetrante à Superiore beneficium ex capite devolutionis, necessitas perfecta & conclusentis probationis hujusmodi scientiæ, cum sola juris præsumptio in iis quæ sunt actionis vel intentionis fundamentum, sufficiens non sit, neque dicatur perfecta & conclusentis probatio illa quæ contrariam habet possibilitatem.

Data verò negligentia conferendi intra terminum, sive facta provisione de scienter indigno, aut alia concurrente in ipso collatore incapacitate ratione communicationis, vel similis impedimenti, intrat gradualis devolutio ad Superiores, quibus idem providendi terminus iuratus est, nempe ab inferiori non exempto ad Episcopum, ab Episcopo non exempto ad Metropolitanum, ac ab isto ad Papam, sive ad Primatem, pro locorum ac regionum observantia ac privilegis, denegata devolutione ad Episcopum à capitulo Cathedralis exercente devolutione, ut supra integrum illud jus, quod ipsius quoque Episcopi est simultaneum, ita consolidatum in solo capitulo, quod proinde nomine, ac vice ejusdem Episcopi quoque conferre dicitur, ac successivè, ad eundem devolutio danda non est.

Hujusmodi ordinariæ provisiones, utpotè non ad partis supplicationem, sed motu proprio manantes, minusque cadentes sub regulis Cancellariæ, nulla indigent valoris, vel alterius qualitatibus expressione seu justificatione, ut in Apostolicis provisionibus desideratur. *i*

Atque respectu inferiorum collatorum, ex consuetudine vel privilegio habentium jus conferendi beneficia in aliena diocesi vel territorio existentia, Conc. Trid. respectu beneficiorum, quibus animarum cura principaliter incumbit, & quæ sub parochialium nomine explicari solent, aliquam induit restrictionem, ut scilicet conferri non valeant, nisi iis qui in concursu ad formam ab eo præscriptam coram loci Ordinario habito, ab isto præelecti sint, ad hujusmodi tantum personas restricta inferiori collatoris facultate, que ita quodammodo honorifica tantum remanere videtur; Idemque in Prælati non Episcopis, quamvis ordinariæ & quasi Episcopalem jurisdictionem cum territorio verè separato habentibus, quoties de jure, vel de facto synodum non celebrent, unde coram eis forma Conciliaris impracticabilis remaneat, cum tunc illa coram viciniori Episcopo servari debeat quacumque ipsorum prælatorum vel Ecclesiarum exemptione non curata, ut infra in particulari parochialium rubrica. *l*

Quia

Quia verò Papa dicitur Ecclesiæ universalis Episcopus ac ordinarius ordinariarum, hinc proinde, secluso etiam Apostolicarum reservationum usu, ex ipsius juris communis dispositione cum quolibet ordinario collatore concurrere potest, eumque prævenire, nulla desuper cadente quæstione potestatis, benè tamen illa voluntatis regulariter non præsumendæ, cum non de facili soleat Papa, quamvis possit, hujusmodi potestatem exercere, nisi quando inferiores crimen, quamvis aliàs juris conferendi privationem non inducens, impulsus tribuat; Dicta voluntas desumi solet ex particulari providendi formula, isto casu adhibita, diversa ab altera, quæ in casu provisionis de reservato vel affecto seu devoluto adhereri solet, aliis probationis speciebus non præclusis, utpotè in quæstione facti & voluntatis potius quam juris. *m*

De aliis verò ordinariarum provisionem concernentibus sparsim habetur infra occasione agendi de reservatis, vel affectis; Magis autem de indultis quæ ipsi ordinariis ratione Cardinalitatis dignitatis per Sedem Apostolicam concedi solent, conferendi reservata, vel affecta.

c sub tit. de jurepatr. d. disc. 1. & 30. & seqq. e ibidem. f ibidem g. disc. 28. & 29. h. disc. 17. i. eodem disc. 1. i. disc. 19. l. n. 302. & seq. m. disc. 23.

III.

De reservationibus, & affectionibus Apostolicis in genere, & quando cessent.

Decimo tertio nostræ salutis currenti sæculo, cæpit Apostolica Sedes collationem aliquorum beneficiorum in aliena diocesi existentium sibi reservare, prius ratione loci, in quo vacationem sequi contingeret, puta in curia, sive apud Sedem, deinde ratione personarum, puta ipsius Papæ familiarium, vel Sedis Apostolicæ qualificatorum officialium; Sive ratione qualitatis beneficiorum, quia primæ Dignitates in Cathedrali, vel in Collegiata jurisdictionem, vel Prælaturæ speciem annexam habentes: Ac demum ratione temporis, aliquos menses sibi reservando, juxta singularum reservationum rubricas, de quibus infra.

Duplex verò est hujusmodi reservationum species, Una earum quæ dicuntur clausæ in corpore juris, utpotè manantes à Constitutionibus, vel decretis Apostolicis quæ in Decretalium libris præsertim Sexto, vel Clementinis & Extravagantibus inserta sunt; Altera verò manantium à Regulis Cancellariæ, quas Pontifex in crastinum suæ assumptionis edere solet; Notabilis autem differentia est inter hujusmodi reservationum species, quoniam prima per mortem Papæ non cessat, sicuti cessat altera resultans à regulis Cancellariæ, quæ utpotè editæ pro ipsius Papæ placito, per ejus mortem cessant; Ideoque Sede Papali vacante fit reversio ad primævum statum, ac juris communis dispositio-
nem super jam insinuato ordinarii loci jure conferendi omnia beneficia quocumque tempore vacantia. *n*

Effectus autem hujus cessationis percuti solum reservationes accidentales (quas discontinuas dicimus) ratione mensis, vel loci, non autem reales, vel personales (quas continuas appellamus) ratione scilicet qualitatis beneficii, ut sunt primæ Dignitates, Monasteria, Concistorialia, Canonici Basilicarum Urbis, & similia; Vel ratione personarum, quæ vacantia beneficia possederint, quia nempe Officiales, Collectores, Protonotarii, familiares, & similes; Quamvis enim cessent quoque istæ reservationes, quæ respectivè in corpore juris clausæ non sint, sed à regulis Cancellariæ tantum manent, adhuc tamen ob statum reservationis, in quo extiterunt vigentibus regulis, beneficia remanent affecta, cum hujusmodi qualitas semel impressa, semper duret pro ea vacatione. *o*

Verum & in discontinuis reservationibus, eatenus ordinariarum jus restituitur vel aperitur, quatenus vacatione durante provisio sequatur, cum novus Pontifex in crastinum assumptionis omnia beneficia vacata, & non provisiva, aliàs sub Apostolicis reservationibus cadentia, sibi reservare soleat, Ideoque si eadem dies creationis Pontificis, ordinariarum provisionem sequi contingat, illa utpotè in tempore inhabili viribus caret, de præcedenti autem tempore extrinsecus consistere debet, aliàs quam per ipsarum litterarum datam in proposito de antidata suspectam. *p*

Crediderunt aliqui, sub reservationum vel affectionum cessatione, cadere casum negligentia Papæ nuper defuncti non providendi infra mensem, quasi quod sequera Sedis Apostolicæ vacatione, jam impressæ reservationis qualita-

te non obstante, Inferior collator suam ordinariam reassumat potestatem; Erronea verò hujusmodi opinio censenda est; Vel quia canones ita desuper disponentes, contrario usu antiquati sint, vel quia restrictionem habeant ad sola beneficia principaliter curata, quæ aliàs liberæ collationis, accidentaliter sub locali reservatione caderent per obitum in Curia. *q*

Exceperunt aliqui à reservationibus, vel affectionibus beneficia manualia, vel alteri Ecclesiæ accessorie, ac subjectivè unita, quod pariter æquivoco laborat, cum id non ratione cessationis regularum sequatur, sed non comprehensionis, cum hæc verè, ac propriè beneficia non sint, sed respectivè pia legata, vel prædia Ecclesiarum quibus unita sunt, ideoque vacationem non recipiunt, & successivè in eis non calit provisio; Verum præbente casu, quod in istis vera detur vacatio, intrant etiam reservationes, ut in unitis verificabile est in Vicariis perpetuis, quæ in titulum conferri solent. *r*

Attenta verò antiqua formula Indultorum, quæ Cardinalibus vel aliis per Apostolicam Sedem conceduntur, conferendi reservata & affecta, cessare quoque dicebantur reservationes vel affectiones, cum verius crederetur, Indulta nil tribuere de novo, solumque remove accidentale reservationum, vel affectionum obstaculum, unde indultarius conferret ejus primævum jure ordinario, eo modo quo Sede Papali vacante; Hodie verò per modernas formulas, seu Apostolicas Constitutiones, jus delegatum Indulta continent, ideoque firmis remanentibus affectionibus, ac reservationibus, delegato seu Vicario jure Papæ indultarius confert. *f*

De non comprehensione autem beneficiorum juris patronatus laicalis ex fundatione vel donatione aut Regio quamvis ex privilegio, habetur in sua particulari materia: *t*
n. disc. 1. & 4. & 31. o. d. disc. 4. & 31. p. disc. 24. & 25. q. d. disc. 24. & 25. r. infra n. 206. & seqq. & n. 296. & seqq. ubi de manual. & unitis. f. infra n. 123. & seqq. ubi de indultis. t. sub tit. de jurepatr.

IV.

De reservatione ob vacationem in Curia, vel apud Sedem.

Pro synonymis ad omnes ferè effectus hujusmodi vacationes in curia & apud Sedem haberi solent, atque simul confundi, præsertim verò ad effectum reservationis, sub qua ita cadant beneficia vacantia in curia, ac apud Sedem, & è conversò beneficia juris patronatus laicalis ex fundatione vel donatione, sive Regio quamvis ex solo privilegio, ita non cadent sub una, ac sub altera reservatione, sed in casu utriusque pariformiter pro ea vice derogari solet.

Differunt autem circa beneficia existentia in Urbe (quatenus juxta frequentiore contingunt ibi sit curia & Papæ residentia) sive in alio loco, ubi curiam reperiri contingat, quoniam vacatio apud Sedem etiam hæc beneficia capit, non autem vacatio in curia.

Una verò vel altera species distinguitur, non ratione loci obitus, cujus identitas ita supponenda est, sed ex qualitate possessoris; Uni enim ejus domicilium in Urbe vel alio loco curiæ sequatur ex sola ratione beneficii vel originis, seu etiam domiciliaris civilitatis, absque alia curiali qualitate, tunc vacatio sequi dicitur in curia, non autem apud Sedem, Secus autem ubi domicilium esset accidentale ratione officii, vel etiam exercitii, puta Advocati, Procuratoris, Solicitoris, Expeditoris, Aulici, seu familiaris, vel aliàs curiam sequentis, illicque addicti, cum curialitas vacationem apud Sedem producere dicatur, quamvis in eo originaria seu domiciliaria civilitas quoque concurreret. *u*

Illam tamen officia hujusmodi curialitatis affectum producant, quæ licet venalia, annexam administrationem, vel personalem industriam habeant, secus autem ea quæ absentibus, ac etiam infantibus congrua, personali industria vel administratione carentia, pro solo emolumento emanant, quamvis ex privilegio annexam habeant familiaritatem vel protonotariatum, reservationem ex tali qualitate seu annexione producentem, cum non exinde altera qualitas curialitatis resulet ad hunc effectum vacationis apud Sedem; Et de qua officiorum distinctione in sua materia. *x*

Semel autem contracta curialitas in dubio continuata præsumitur usque ab obitu, nisi contraria expressa, vel adminiculativa probatio contrarium suadeat.

Atque exceptuatio beneficiorum Urbis, quæ per non curiales,

riales, sed simplices incolas possideantur, juxta modernas declarationes, locum sortitur, quatenus in ipsa Urbe possessorem decedere contingat, secus autem si infra duas dietas, quamvis infra districtum, qui in proposito ab ipsamet Urbe, seu loco distingui solet, ut etiam habetur infra in Rubrica facultatum Cardinalium. y

u disc. 20. & 21. ubi de his execution. x de offic. Rom. Curia sub tit. de Regal. disc. 2. y infra n. 127. & seqq.

V.

De reservatione per obitum officialium Romanæ Curia.

Aliqua majora seu qualificata officia, nempe, Nuntiorum, Legatorum, Rectorum, ac Theaurariorum, generaliter reservationem fixam seu continuam causant in corpore juris clausam, ubicumque officialium obitum sequi contingat; In aliis vero officiis, quorum ratione resultat reservatio, in corpore juris etiam clausa sub quaestione erat, an ipsius juris communis dispositione attenda, reservatio esset etiam continua, & fixa, vel potius accidentalis, seu discontinua ratione obitus in curia, vel intra duas dietas, quodque illa continua reservatio, quæ à sæculo & ultra in hujusmodi quoque officiis intrat, ubicumque vacationem sequi contingat, resultat potius à familiaritate Papali, vel respectivè protonotariati hujusmodi officiis per Apostolicas Constitutiones privilegiativè annexis, non autem à primæva officii natura, quod nimium refert ad effectum multiplicandi necnè reservationes, quæ ubi sunt duplices, Indulta cessare faciunt; Et quamvis aliàs, ac fortè probabiliùs, juxta hanc secundam partem, pro accidentali, seu discontinua reservatione ab ipso solo officio manante decisum sit; Apostolica tamen determinatio in contrarium quaestionem subvertit, ideòque data officiorum duplicitate, ita duplex resultat reservatio, una ratione officii ex ipsius tantum qualitate, altera vero ratione familiaritatis vel protonotariatus, ab altero officio resultantis. z

z disc. 3.

V I.

De reservatione ratione familiaritatis Papæ, Cardinalium, aliorumque Prælatorum.

Ultra illam proximè supra enunciata sitam seu privilegiativam Pape familiaritatem, quæ Romanæ Curia officii annexa est, adest familiaritas vera remanens ex actuali servitio Papæ, vel Cardinalium, seu aliorum qualificatorum Curia Prælatorum, ex qua absque dubio resultat reservatio, etiam in corpore juris clausa, absque tamen multiplicitate, cum duplici posita, major absorbeat, ac suffocet minorem in consideratione non habendam, ut præsertim frequenter contingit in vera, vel ficta, & privilegiativa familiaritate Papæ suffocante, seu absorbente familiaritatem Cardinalis.

Aliqua antiquiori tempore circa hujusmodi reservationis speciem cadente quaestione, super familiaribus Auditorum Rotæ, & Clericorum Cameræ, aliorumque Prælatorum, aliquod majus seu qualificatum officium habentium, quæ pariter cum affirmativa sopita est.

In reliquis autem frequentes ista materia fori quaestiones facti potius quam juris esse videntur, super hujusmodi qualitatibus justificatione, & an concurrant necnè requisita, mentis, & dentis desuper necessaria, mentis sc. ut jure illius contractus vel quasi, qui inter dominum & famulum iniri dicitur, super famulatu vel servitio concernente personam Cardinalis vel Prælati, cui sit addictus, non autem, ubi servitium non sit circa personam, sed in aliis, puta in Vicariatu Generali, vel in Auditoratu, aut œconomia Ecclesiæ Cathedralis, quam Cardinalis obtineat, sive monasterii, quod commendatum habeat, jurisdictionem, vel administrationem annexam habentis cum similibus.

Quinimò personale servitium adeò præcisè apud antiquiores desiderabatur, ut ad certa munera, puta Aulæ Præfecti, Secretarii, Pincernæ, Capellani, & similibus id restrictum esset, non autem conveniret familiaribus, qui absque certo ac determinato officio, honorificentia, ac splendoris gratia retinerentur, qui vulgò in curia dicuntur, Gentil' homini di spalliera, quod tamen receptum non est, cum dato formali famulatu, indefinitè hic effectus resultet, quamvis certum munus annexum non sit.

Alterum est requisitum: dentis, ut sc. famulus vivat ex-

pensis domini, & ex famulatus mercede, vel recipiendo integrum victum in ipsius domini domo, ut antiquior erat usus, comedendo sc. ut vulgò dicitur in timello, & quandoque antiquitus in ipsius domini mensa, vel recipiendo eundem victum, partim in diurnis portionibus panis & vini, & partim mensura pecuniaria quantitate, obsoniorum loco subrogata, sive recipiendo totum in salario, quod in certa uniformi summa singulis mensibus præstetur pro servitio.

Utrumque autem requisitum copulativè concurrere debet, atque unum sine altero non sufficit, plerique siquidem obsequium ac servitium Cardinali præstant magis assidue, ac diligenter quam veri famuli salariati agant, ex parentelæ, amicitia, vel protectionis impulsu, & tamen non sunt famuli salariati; Et è converso plerique vivunt in domo, & quandoque etiam in mensam Cardinalis, sive diurnas porciones panis & vini, benevolentia, vel subventionis jure recipiunt, & tamen servitio addicti non sunt.

Utroque autem requisito concurrente, nil refert, an familiares in propria domo, vel in illa domini vivant, cum domus materialis in proposito nil alteret, Minusque familiaritatem tollit aliqua magis honorifica, & insolita tractatio, quam ex genio & benevolentia, sive ex alia superventa qualitate dominus faciat, quoties dd. requisita perseverent.

Semel autem contracta familiaritas continuata præsumitur, donec constet de dissolutione, quæ ad hunc effectum operativa est in beneficiis, quæ post dissolutionem obtineantur, sub hujusmodi reservatione non cadentibus, secus autem tem quoad ea quæ ipsa familiaritate durante, vel antea obta sint, quoniam ob semel impressam reservationem ex ista qualitate resultantem, perpetuò pro ea vacatione durat affectio. a

De familiaribus autem Papæ viventis exceptuatis in indulto, an continuent in exceptione post mortem Papæ habetur infra in rubrica indultorum.

a de his omnibus circa familiaritatem disc. 3. 5. 6. & 11. b infra n. 123. & seqq.

VII.

De reservatione ex Collectoria vel subcollectoria Apostolica.

In Collectoribus generalibus spoliatorum, aliorumque Cameræ Apostolicæ jurium ac emolumentorum alicujus provincie vel ditionis, nulla cadit quaestio, cum sit reservatio clara, in corpore juris etiam clausa; Apud antiquiores autem non levis quaestio fuit, an eadem reservatio oriatur ex singularum diocesum subcollectoria, quod pariter hodie remanet pro affirmativa extra quaestionem, in eolum cadentem, an hæc assimilata alteri resultanti à collectoria, dici quoque debeat clausa in corpore juris, vel potius manans à regulis Cancellariæ; Hujus tamen quaestionis modicus est effectus, ideòque raro foris illam audit, quoniam licet inter unam ac alteram speciem reservationis, notabilis vigeat differentia, ob cessationem affirmativam seu negativam per mortem Papæ, ac Sede Papali vacante, adhuc tamen ferè idem est effectus, ob jam insinuatam affectionem à semel impressa personali reservatione causatam.

Duplex autem requisitum copulativè pro hujusmodi specie reservationis verificandum est; Primum scilicet illud unicitalis in ea diocesi; Et secundo jurisdictionis universalis in omnibus causis ac negotiis, ac illam collectionem concernentibus; Hinc proinde parum refert unicum esse subcollectorem ad aliqua particularia negotia deputatum; Vel quod pluries eodem tempore existant, quamvis cum universali jurisdictione.

Atque hinc in praxi resultat quædam moralis necessitas justificationis hujusmodi deputationis per scripturam; Non quia hæc præcisè necessaria sit, sed quia per testes vel alias species probationis nimium difficile est hoc secundum universalitatis requisitum justificari cum perfecta, & conclusivè probationes ad id necessaria, quàm sola contraria possibilitas cessare facit, ideòque super hoc major esse solet difficultas, potius quam super unicitate, quoniam data unius deputatione ad universitatem negotiorum, alterius præcedentis deputationis revocatio præsumitur, nisi pateat, secundam facta esse cumulativè, & compatibiliter cum prima quæ etiam duret.

Desideratur etiam ut subcollector in Ecclesiastica dignitate sit constitutus, cum nonnisi hujusmodi personis Apostolica Sedes causarum cognitionem delegare soleat, ac aliàs deputatio invalida sit, neque reservationem causet; Hoc

IX.

De reservatione majoris Dignitatis in Cathedrali post Pontificalem, ac principalis in Collegiata.

In Cathedralibus ac Metropolitanis, nulla ratione habitæ valoris, indefinitè prima Dignitas, seu major post Pontificalem, ex ipsius beneficii natura perpetuò reservata est; In Collegiata vero prima seu principalis, quæ jurisdictionalem quoque curam ac Prælatu speciem annexam habeat, pariter indefinitè reservata est; Dicta vero circumstantia, cessante, non nisi ubi 10. florenorum valorem excedat; Istaque dicitur realis, & continua reservatio, quæ cessatis etiam per mortem Papæ regulis Cancellariæ, à quibus maniat, adhuc durat ratione affectionis, à semel impressa reservatione resultantis, eo modo quo in personalibus reservationibus dictum est.

Quatenus vero major in Cathedrali, seu principalis in Collegiata sit, ratione juspatronatus, vel optionis, aut ex alio accidenti reservationis expers, tunc altera illi proxima sub ista reservatione cadit, & sic successive, cum sufficiat eam esse primam inter beneficia liberæ collationis.

Si autem sit unica, quæ vulgò *monocularis* appellari solet, quamvis aliàs sub controversia fuerit, ex ea dubitandi ratione, quod ob aliarum non existentiam cesset terminus seu discretio majoris vel primæ, hodie tamen de plano receptum est, ut sub reservatione cadat; Idemque, si duæ coæquales in eadem Ecclesia existant, ut utraque sub hac regula veniat; Secus autem, ubi ob aliarum majorum existentiam, secundum vel ulteriorem locum in capitulo, seu Ecclesia occupet, quamvis primæ seu principalis figuram faciat in aliquo inferiori Collegio in eadem Ecclesia existente.

Sub consuetudine vero seu privilegio optandi, probabilius est hanc majorem seu primam dignitatem non cadere, nisi verba Indulti, seu diuturna pacifica observantia; potissimè ubi interpretativè terminus ei conveniat, aut aliæ facti circumstantiæ contrarium suadeant, quamvis etiam nostro moderno tempore id sub magna quaestione fuerit.

Frequentes autem super hac reservationis specie quaestiones in foro habentur super collegiali qualitate Ecclesiæ, ex qua resultat, an ejus Rectoria seu illud beneficium, quod primam figuram facit, sub hujusmodi reservatione cadat; Id autem potius facti quam juris est, atque ex ipsius facti qualitate, ac probatione collegialitatis in dubio non præsumenda determinationem recipit, ubi explicita non habeatur collegii erectio Apostolica auctoritate facta, undè administrativè ac signis eam deduci contingat.

e de hac specie reservationis disc. 12. cum seqq. f disc. 14. & sub tit. de præem.

X.

De reservatione Monasteriorum.

Extra omnem quaestionem reservata sunt ea monasteria, quæ utpotè formalem administrationem habentia, in Concistorio provideri solent, *conistorialia* proinde nuncupata, consuecumque valoris existunt, quamvis extra Concistorium provideantur; Adedque certa, ac de majoribus hæc species reservationis censetur, quod juxta consuetam seu ordinariam formulam Indultorum, quæ Cardinalibus ac aliis concedi solent, conferendi reservata & affecta, excipiatur.

Quamvis autem ista reservatio expressè habeatur in corpore juris, quia tamen sub quaestione apud antiquiores erat an monasteria, de quibus jus loquitur, concistorialem qualitatem, ac actualem administrationem præcisè habere debeant, hinc regula Cancellariæ prodiit, per quam generaliter omnia monasteria valorem biscenturum ducatorum auri excedentia, sive in libris Cameræ descripta, quamvis inferioris valoris existant, sub eadem reservatione cadant, licet nullam habeant administrationem, quoties collativa non autem electiva sint; Nilque spectato effectu referre videtur, an de una reservationis specie in corpore juris clausa, vel de altera à regulis proveniente agatur, quoniam licet hæc posterior per mortem Papæ cesset, quod in prima non sequitur, adhuc tamen durat effectio, ut in aliis personalibus, vel realibus reservationibus supra advertitur, Cum autem hujusmodi collativa monasteria, ad Con-

Hoc autem, præsertim citra montes difficultatè non caret, ob contrarium usum, ob quem, sicuti Episcopus, qui ad Sacrorum canonum præscriptum non nisi personas in primaria dignitate constitutas ad causarum cognitionem deputare poterat, Archidiaconum scilicet in temporalibus, & Archiepiscopum in spiritualibus, hodie simplicem clericum nullam habentem ecclesiasticam dignitatem deputare potest in Vicarium Generalem cum qualitate unicitatis, atque cum majori & graviore causarum universitate, totiusque diocesis regimine ac administratione; Ita non videtur, cur Collector generalis, hujusmodi sub collectores tanquam ejus in singulis respectivè diocesibus cum minori administratione Vicarios generales deputare non valeat, quamvis in Ecclesiastica dignitate non constitutos, dum eorum deputatio non provenit directè a Papa non nisi constitutis in dignitate rescribere solito, sed à Collectore.

Unicitati vero non obstat illa contemporanea pluralitas, quæ respectibus in una eademque diocesi facta sit, quia nempe unus sit sub collector spoliatorum, alter decimarum, ac alter aliorum jurium, seu reddituum, dummodo quilibet in suo genere sit unicus cum universa jurisdictione, potissimè ubi deputationes à diversis fontibus manant.

Minusque obstat illa quæ respectu Episcopi est pluralitas, respectu vero diocesum in singularitates resolvitur, ubi sc. duæ vel plures Ecclesiæ, ac dioceses sub uno Episcopo æquis principaliter unitæ sint, vel uni ex Apostolica dispensatione commendatæ, quoniam sufficit quemlibet in qualibet diocesi esse unicum ac universalem.

Percutit quoque ista reservatio (adinstita aliarum personalium) ea beneficia, quæ durante sub collectoria, vel antea, obtineantur, & quæ post illam quoque cessatam, ob semel impressam reservationem, adhuc affecta remanent, non autem ea quæ post cessationem obtineantur.

Crediderunt aliqui, desiderari quoque acceptationem, ac exercitium, quod tamen receptum non est, cum hujusmodi deputationes in invititis, vel ignavis fieri non soleant, nullamque suppetant suspicionem fraudis, ubi collector generalis nullam habeat in collatione reservatorum participationem, secus autem hujusmodi suspitione cadente, nisi uno vel altero casu contrariæ veritatis urgentiora argumenta concurrant.

c de præmissis ad materiam hujus reservationis disc. 8. 9. & 10.

VIII.

De reservatione ratione Protonotariatus.

In Protonotariis qui in statu qualificatæ Prælatuæ, numeratum Collegium in curia constituunt, ac repræsentant Notarios in primitiva Ecclesia ad martyrum acta scribenda deputatos, & qui ad aliorum differentiam *Participantes* dicuntur, nulla adit difficultas super reservatione, in corpore juris etiam clausa; Inferiorum vero protonotariorum plures habentur species; Una scilicet eorum qui per litteras Apostolicas directè à Papa creantur, in quibus pariter extra controversiam est intrare reservationem ob præsumptam scientiam & acceptationem, nisi contrariæ veritatis expressa vel administrativa probatio accedat.

Alteræ est species protonotariatus, ex Apostolica quoque auctoritate manans non explicitè ut præcedens, sed implicitè, seu fictè, ac privilegiativè resultans ab aliquibus Romanæ Curia officis, atque hanc pariter hodie extra quaestionem est, reservationem causare.

Tertia demum est eorum, qui creantur per Legatos vel Nuntios Apostolicos, ac alios ex Apostolica concessione ad id potestatem habentes; Et quamvis ista quoque eundem causet effectum, attamen exigat saltem præsumptam, seu conjecturalem probationem scientiæ, ac acceptationis in aliis speciebus non necessariam, ac etiam implementum illius formæ, quæ vel in litteris deputationis, vel in facultatibus deputantis præscripta est.

Quamvis autem frequentius, non nisi per litteras, vel earum registra hujusmodi deputatio probari soleat, præclusa tamen non sunt aliæ probationum species, præsertim per testes de litterarum tenore bene deponentes; Solus vero usus insignium quæ huic dignitati congruunt, sufficientem probationem non præbet, bene tamen administrativè probat, atque data deputatione probat acceptationem.

d de hac specie reservationis disc. 3. 5. & 8.

ventus seu capituli electionem provideri non solita, ut plurimum, ac ferè semper eorum regulari natura in reliquis non immutata, ex Apostolica dispensatione clericis sæcularibus commendari soleant, hinc nullus ferè datur casus eorum liberæ collationis per inferiorem collatorem, ob affectionem manuum Papæ resultat. g. de his disc. 2.

XI.

De reservatione beneficii litigiosi.

Litigiosi beneficii quamvis aliàs liberæ collationis, quinimò (quod magis) ad aliorum electionem, vel præsentationem conferri solitis, & quamvis juris patronatus laicorum ex fundatione vel dotatione, sive juxta unam opinionem; etiam Regii, alteri quam Papæ collatio non conceditur, nisi in illis præsertim de jure patronatus, valida lex fundationis, aut legitima consuetudo aliter statuatur.

Frequenter autem questiones cadentes super ista reservatione quæ à juris communis dispositione manat, potius facti quam juris esse videntur, super existentia sc. litis, quæ hujusmodi litigiosi qualitatem seu vitium causat; Non enim omnis lis beneficium litigiosum efficit, sed solum illa quæ coram Judice competente ac jurisdictionem in beneficiis habente, per constitutionem, seu actum contestationis æquipollentem, inducta sit inter principaliter contententes de titulo, seu proprietate ac pertinentia beneficii, ideò que nil refert litem esse in solo possessorio, sive etiam super titulo coram judice incompetente, qui in beneficiis jurisdictionem careat (ut est præsertim Cameræ Auditor); Sive quod lis principaliter sit inter patronos, vel respectivè collatores, de jure conferendi vel præsentandi contentente, quamvis ipsi provisi vel præsentati accessorie pro eorum jure causæ assistant: Sicuti è contra litigiosi vitium non assistentia patronorum, vel collatorum, ubi lis principaliter inter ipsos provisos, vel præsentatos existat.

Adedque lis super titulo principaliter esse debeat, quod id non resultat si de illo agatur incidenter occasione possessorii, vel executionis litterarum Apostolicarum; Et consequenter per oppositionem ejus, qui titulo caret, atque de beneficii pertinentia & adjudicatione non agit, lis non inducitur, ut præsertim contingit in capitulo ex inhabilitate provisi se opponente. Vel in intruso, aut altero oppositore titulum non habente.

Debet item lis esse talis, quod calumniam non redoleat, cum lis calumniosa, seu affectata hujusmodi effectum non producat.

Cessat autem hoc litigiosi vitium per puram cessionem liti & causæ quæ bona, sinceraque fide non autem effectatè, ac in fraudem sequuta sit; Sive ob legitimam ejusdem litis desertionem, rarò tamen ad praxim deducibilem; Aut per collitigantis naturalem, vel civilem mortem etiam ab incompatibilis assequutione resultantem, quoties tamen nullum collitiganti præjudicium resultet, unde omninò prohibitionis, vel impedimenti ratio cesset, quod tamen in beneficiis juris patronatus laicorum ex fundatione vel dotatione in consideratione haberi solet, rarò autem in illis liberæ collationis.

Et è conversò, durante hoc litigiosi vitio, idem durat impedimentum, quomocumque vacatio per cessum vel decessum, sive naturalem aut civilem mortem collitigantis sequatur; Istudque impedimentum inficit etiam in possessorio, alioque producit effectus, de quibus in sua sede. b.

De reliquis autem litis effectibus, ac materia in beneficiis habetur infra in rubricis super regulis de subrogandis, ac de annali, & triennali, ac sub altera legitimi contradictoris, & executionis litterarum, & aliquid sub rubrica resignationum. h. disc. 92.

XII.

De aliis reservationis, ac affectionis speciebus.

Plures aliæ, ultra præmissas, habentur reservationum, vel affectionum species; Prima sc. in beneficiis liberæ collationis, vacante Sede Episcopali seu Prælatu ordinarii collatoris, dummodo ad solum Episcopum vel Prælatum collatio pertineat; secus autem, si cum alterius participatione, ut præsertim est in Canonicibus, aliisque beneficiis Cathedralium, ad simultaneam Episcopi & capituli,

cum una cessante, per jus non decrescendi tota facultas in altero consolidetur, cadente solum questione, ubi ex conventionione, vel consuetudine, divisio per menses vel turnum inducta esset, cujus decisio pendet à facti qualitate, an sc. divisio, substantiam juris conferendi, vel potius exercitium percipiat, ut hoc secundo casu intret d. consolidatio, secus autem in primo, in quo reservatio locum habet.

Altera est reservatio, quæ in beneficiis aliàs liberæ collationis resultat ex permutatione, quæ coram ordinario fiat cum beneficio reservato vel affecto, cujus mixtura alteri libero eandem communicat naturam.

Affectio quoque resultat à coadjutoria, quoties jam valida, & perfecta gratia executionem accidentaliter non habuerit, quamvis literæ adhuc expedite non essent, secus autem si ipsa quoque gratia invalida sit, nisi agatur in odium culposi, ob cujus culpam invaliditas resultet, ut infra in Rubrica de coadjutoria.

Prout affectio oritur ex appositione manuum Papæ occasione validæ ac perfectæ resignationis, per quam jus à resignante abdicetur, quamvis effectum sortita non sit; Sive à vacatione resultante ex defectu publicationis; Aut à contraventione Apostolicarum Constitutionum, ex quibus privatio beneficii resultet, ut infra in privationum, ac resignationis Rubrica, Sive ab alia appositione manuum ob commendam, ac aliàs, ubi eadem ratio appositionis manuum intret.

i. disc. 1. 21. 31. & seqq.

XIII.

De reservatione rationis mensium, Et de alternativa.

Omnium reservationum, ac affectionum, postrema si ve subsidiaria est hæc reservatio mensium, ex qua provisio non datur, ac successivè temporis vacationis expressio negligitur vel necessaria non est, ubi quilibet alia reservatio vel affectio vigeat, Dato verò dicto casu subsidii, atque Ordinarii alternativa non gaudente, octo menses sub reservatione cadunt, Januarii scilicet & Februarii, Aprilis & Maji, Julii & Augusti, Octobris & Novembris, Reliquis quatuor Ordinarii, vel alteri inferiori collatori remanentibus.

Istaque Regula capit nedum beneficia liberæ collationis, sed etiam ea quæ sunt ad aliorum electionem, nominationem, vel præsentationem, juris patronatus qualitate non curata, præterquam ubi esset laicale ex vera fundatione vel dotatione, sive partim ex ista, partim ex privilegio dummodo causa onerosa præponderet, vel saltem adæquet; Nullatenus curata fundatione vel dotatione in jure patronatus ecclesiastico, nisi lex fundationis ita statuatur, ac etiam excepto jure patronatus Regio, quamvis jure speciali competat.

Excipiuntur ab hac Regula, collatores Cardinalitia dignitate fulgentes; Ac etiam qui vel ex concordatis vel ex Indultis jus habeant conferendi etiam reservata, quamvis notabilis differentia dignoscatur inter casum exceptionis & alterum Indulti, ut infra in Rubricis Indultorum, & Cardinalitiarum facultatum.

In hac autem specie vacationis, concludens probatio desideratur temporis quo illa sequuta sit, dum in eo reservationis fundamentum est; Potissimè verò ubi contingat obitum possessoris sequi in ea nocte, quæ unum mensem ab altero distinguit, an scilicet ante vel post dimidium id sequatur.

Attenditur autem tempus mortis naturalis, ac veræ, non autem illud fictæ, quam lex civilis in morientibus in captivitate induxit.

Ubi verò Archiepiscopi vel Episcopi, (quibus tantum non autem Capitulis, aliisque inferioribus Prælatibus id conceditur,) alternativam acceptent, æqualis est divisio mensium, initiando à Papa, cujus est ille Januarii, & sic successivè, in beneficiis tamen aliis ad omnimodam ipsius Episcopi collationem, non autem in aliis, in quibus alterius participatio adsit, sub alternativa non cadentibus.

Non negatur cuicumque Episcopo illam petenti per ejus litteras, quibus præsentatis, illico resultat acceptatio, describi solita in libro Datarum, illam probante, atque ex operativa est, ipsius Episcopi scientia non desiderata; Cum ea tamen differentia inter Papam & Episcopum, quod si acceptatio sequatur in mense ordinario, quamvis incepto, illico fit Apostolicus, E conversò autem mensis Apostolicus incepto

inceptus, jam impressam qualitatem retinet, neque desinit esse talis; Hujusmodi claudicationis ratione resultantem ab alia claudicatione Episcopo favorabili, quod in ejus libito repositum est quodcumque acceptare, non autem Papæ concedere.

Cessat alternativa, per unius vel alterius contrahentis mortem, vel per Ecclesiæ dimissionem, sive Episcopi translationem ad aliam, illaque Episcopus etiam redditur indignus, quoties in collatione beneficiorum vacantium in mense reservato se ingerat.

Cum autem hæc indulgentia Episcopis residentibus tantum, & ex motivo alliciendi ad residentiam concedatur, hinc si postquam alternativam acceptavit, non resideat, ipsa opinio credit, quod omnes etiam proprios menses amittat; Altera verò magis vera & recepta, illi aufert de propriis æquivalentiam ab alternativa resultantem, nempe Martium, & Septembrem sibi remanentibus Junio, & Decembre, qui proinde ordinarii fixi nuncupantur.

Adæque hoc residentiam requisitum desideratur, ut absentia ex quavis justa causa etiam proprius Apostolicæ Sedis servitio non suffragetur. Quinimò si de tempore vacationis occasionaliter, ac animo dicens, multoque magis si studiosè & affectatè sit in residentia, neque suffragatur, atque adhuc pro residente habetur.

Eo tamen, ex unione æque principali, vel ex Apostolica dispensatione, plures Ecclesias possidente, si pro omnibus alternativam acceptavit, residentia in una diocesi, pro aliis quoque suffragatur; Cadente aliquando questione, potius facti ac voluntatis quam juris, ex facti propterea qualitate ac circumstantiis decidenda, ubi sub nomine vel intitulatione unius Ecclesiæ alternativæ acceptatio sequuta sit, an pro aliis quoque suffragetur, cum possit volens pro omnibus acceptare, vel pro una & non pro altera; De aliis verò hanc alternativam percipientibus, ut potè in foro rariùs, in sua sede videndum est.

Sub tit. de jurepatr. m. disc. 15. n. disc. 16. o. disc. 17. & 18. p. d. disc. 18. q. eodem disc. 18.

XIV.

De indultis quæ Cardinalibus, ac aliis concedi solent conferendi reservata, vel affecta, præsertim Nuntio Hispaniarum.

Sancitæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ac etiam aliis quibus nimum qualificatis, præsertim ultra montes Archiepiscopi vel Episcopi, Apostolica Sedes indultum concedere solet conferendi beneficia, quorum liberam collationem, cessantibus Apostolicis reservationibus vel affectionibus ratione Cathedralium, aliarumque Ecclesiarum quas possident, alia ipsi indultarii haberent; Non omnium tamen Indultorum eadem est formula, sed magis lata, vel stricta, prout ipsi Papæ concedenti placet.

Ante Urbani Octavi Constitutionem, magis receptum erat, ut hoc Indultorum nil tribueret de novo, solumque removeret obstaculum reservationis vel affectionis, quo sublato, Indultarius conferre dicebatur jure suo primævo ac ordinario; eo modo quo ante reservationum introductionem, ac ad limites ordinariæ facultatis, inde propterea resultabat, quod indultum suffragatur quoque Capitulo aliisque inferioribus, participationem in jure conferendi de jure vel de consuetudine habentibus.

Postquam verò per dictam Urbani Constitutionem, istud Capitulum, aliorumque inferiorum jus est sublatum, ipsique Indultariis tributum, hinc resultavit delegatio, ideoque delegato seu vicario jure Papæ magis, quam proprio ac ordinario jure affectu vel reservata conferre dicuntur; Pluribus exinde resultantibus questionibus, præsertim ubi ex legitima consuetudine vel præscriptione, seclusis reservationibus, vel affectionibus totum jus conferendi, absque aliqua Episcopi vel Ordinarii participatione, esset Capituli vel alterius inferioris collatoris, an hujusmodi beneficia affecta vel reservata cadant necne sub Indulto. Et quid Sede Papali vacante, cessatis reservationibus quæ ab expiratis Cancellariæ Regulis resultent.

Suffragantur hujusmodi Indulta, ubi unica concurrat reservatio vel affectio, quæ expressè non sit exceptuata, secus autem, ubi illa esset duplex, principalis & coæqualis; Cadente questione super hujusmodi duplicitate, an oriatur ex pluralitate officiorum, quæ easdem qualitates familiaritatis, ac protonotariatus privilegiativè annexas habeant.

Card. de Luca Lib. XII.

Dimissa Ecclesia, cujus ratione jus conferendi competat; indultum, ex probabiliori sententia, pro illius beneficiis non suffragatur, nisi per aliud Indultum speciale sibi concedatur retentio conferendi affecta & reservata; Istud verò (alio non expresso) pro sola Ecclesia ultimo dimissa ex Apostolicis Constitutionibus suffragatur, non autem pro aliis, quamvis occasione eas dimittendi, consimilia Indulta specialia obtenta sint.

Excipi solent Monasteria Concistorialia, sive illa quæ ratione valoris, aut descriptionis in libris Cameræ, jure Concistorialium in proposito censerentur. Necnon beneficia vacantia per obitum familiarium ipsius Pontificis concedentis, ac successorum pro tempore viventium; Cadente questione, an dicta superviventia qualitas in successoribus expressa, in ipso quoque concedente subintelligenda sit, in qua probabilior affirmativa videtur, quamvis non extra dubitationem; Prout excipiuntur beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium viventium pro istorum jure, de quo in proximè sequenti Rubrica; Non cadente certa & determinata regula super istis aliisque exceptionibus, cum totum pendeat ex facto, ac tenore ipsorum Indultorum, diversam, ut dictum est, latiore, vel strictiore rem formulam habentium.

Similia vel dissimilia Indulta, quæ Cardinalibus conceduntur, cum majoribus, vel respectivè minoribus facultatibus, concedi solent aliquibus nimum qualificatis Prælati præsertim ultra montes, ac etiam ipsius Apostolicæ Sedis Legatis, vel Nuntiis, aliisque ministris, præsertim verò Legato seu Prolegato Avenionensi, ac Nuntio Hispaniarum, super ejus provisionibus, ob frequentiam beneficiorum, in ea regione, frequentius quam in aliis in Curia habentur controversiæ, quarum decisio, aliis respectivè consimiles facultates habentibus congruit; ut præsertim contingit in illis facultatibus, quæ aliquibus Academicis vel Universitatibus concessæ sunt.

Cum enim facultates dicti Nuntii Hispaniarum restrictæ sint ad beneficia certam qualitatem non habentia, quæ valorè 24. ducatorum non excedant, sub ea tamen lege, ut valoris justificatio, quamvis absque formali telæ judiciariæ necessitate præcedat; Hinc proinde controversia cadente inter provisum Apostolicum tanquam de reservato vel affecto, quod ratione majoris sub Nuntii facultatibus non cadat, tunc onus est provisi à Nuntio, quamvis rei ac possessoris, contra juris regulas generales, justificare utrumque requisitum, non excessus dicti valoris, ac prævia informationis, aliàs quam per ejusdem Nuntii assertionem, ut potè antedatæ suspitione laborantem; Idemque proportionabiliter ac respectivè in aliis Indultis, quæ Legatis, seu Prolegatis, aliisque Officialibus, vel Academicis, & Universitatibus concedi contingat.

Ac demum, etiam in Cardinalibus, multò verò magis in aliis inferioribus Indultariis, Indultum quod suffragatur pro collatione, affectione, vel reservatione non obstant, non sufficit pro facultate uniendi affecta, vel reservata. r. disc. 19. f. disc. 1. & seq. ad 8. disc. 41. t. Ibidem disc. 1. u. disc. 31. x. disc. 3. y. disc. 2. z. disc. 4. a. disc. 5. b. disc. 26. c. disc. 7.

XV.

De aliis Cardinalium facultatibus, ac præeminentiis in provisione Beneficiorum.

Eorumdem Cardinalium prærogativa est (cessante aliarum reservationum vel affectionum obstaculo,) conferendi omnia beneficia in omnibus anni mensibus, quorum collatio pertineat ratione sex Episcopatum, aliorumque titularum Cardinalitiorum, in quibus Ordinarii sunt, ob eorum exemptionem à Regula mensium reservationis, istudque jus remanet ordinario jure exceptionis potius, quam Indultariæ concessionis, ideòque differt ab eo, quod jure Indulti competit.

Conceditur autem prærogativa Cardinalibus in Curia præsentibus tantum, nisi in casu justæ absentiae, expressè ac specialiter aliàs concessum sit; Cadente questione an præsens dici debeat qui in territorio vel districtu Urbis seu loci Curiae reperitur, sive recreationis causa, aut aliàs accidentaliter ad breve tempus abest, citò reverfurus, quod varias habet opiniones.

Altera est Cardinalium prærogativa in beneficiis vacantibus per obitum eorum familiarium, qui ad eorum nominationem per Apostolicam Sedem provideri solent; Cadente questione, inter istum Cardinalem, qui vulgò Patronus

tronus dici solet, & Cardinalem collatorem, dicta prærogativa in casu præsentia veræ non autem fictæ competente, atq; Patrono major probabilitas assistere videtur, d. disc. 21. e. disc. 6.

XVI.

De concordatis Germaniæ, & Galliæ.

IN pluribus hujusmodi Concordata differunt; Potissimè verò in illis Germaniæ cadit quæstio, quæ in illis Galliæ non intrat, an eis per Cancellariæ Regulas derogatum sit, præsertim per illam mensium; Extra controversiam tamen est, eis derogatum esse per Regulam reservatoriam primæ seu majoris Dignitatis in Cathedrali, vel Collegiata. f.

In illis autem Galliæ, potissima quæstio cadere solet, in casu quo, inter locum beneficii, ac locum Prælati inferioris differentia vigeat, quia nempe Ecclesia Cathedralis seu altera, cujus ratione jus conferendi competat, sit extra concordatorum locum, ipsum verò beneficium intra, vel è contra, de quo in sua sede; g. Ubi etiam, an hujusmodi concordata favorabilia vel odiosa censenda sint ad effectum eorum favorabilis ac latæ, vel potius strictæ ac rigorosæ interpretationis. f. disc. 13. g. disc. 27.

XVII.

De qualitatibus necessariis in persona providenda, ad effectum capacitatis, vel incapacitatis.

ULtra requisitum ætatis, ac alterum ordinis, de quibus infra in eorum particularibus Rubricis, ac præsupposito in beneficiis sæcularibus clericatu, saltem primæ tonsuræ qui præcisè necessarius est, sine quo Sedes Apostolica quamvis possit, nunquam tamen solet beneficia conferre laicis, cum immò neque pensiones super eis quamvis temporales, solumque fructum non autem ipsorum beneficiorum substantiam percipientes, absque clericatu serventur. h.

Desideratur item de jure, ac generaliter, qualitas legitimorum natalium, in omnibus beneficiis indefinitè, necessaria, ubi non accedat Apostolica dispensatio, pro qualitate beneficiorum, facilius vel respectivè difficilior concedi solita; Litteraturæ quoque idoneitas beneficiorum qualitate pariter normam recipit in simplicibus nempe pro sola habilitate ad recitationem divini officii, in aliis verò pro explendis muneribus beneficio annexis, & in plerisque magis qualificatis, puta majoribus, vel aliis primis dignitatibus, ultra litteraturam, gradus quoque Doctoratus in Decretis, vel Theologia, sive habilitas ad illum intra brevem terminum assequendum desideratur.

Vitæ quoque innocentia ac morum honestas requiruntur, quod scilicet providendus censuris majoribus innodatus non sit, neque aliàs criminofus, sive irregularis, quamvis crimen, aut censura, vel irregularitas, talis non esset, quod jam obtenti beneficii privationem causaret, ob longam differentiam inter privationem quæstus, ac inhabilitationem ad assequendum cum ad hunc secundum effectum, etiam sola inquisitio vel diffamatio per innocentiam canonizationem non sublata, absque perfecta probatione ad id sufficiens reputari solet, quamvis id omnimodam non causet inhabilitatem, sed moralem seu causativam, ut scilicet Collatori justum, præbeat motivum non præeligendi, seu non admittendi pro facti qualitate, ac scandali timore. i.

Impuritas, vel infima qualitas sanguinis in beneficiis canonicum non præstat impedimentum, cum apud Deum personarum exceptio non detur, ideoque nedum infidelium, vel à fide apostatantium filii ac descendentes, sed ipsimet ad fidem Catholicam conversi, illamque benè profitentes (dummodo non sint relapsi,) quorumcumque ordinum, beneficiorum, ac dignitatum sunt capaces; Neque ignobilis vel advena (cui idiomatis defectus non obstat) excluditur, nisi Ecclesiarum, vel regionum particulares leges (quæ juri communi contrariæ reputantur) à Sede Apostolica probatæ sive à legitima consuetudine roboratæ aliud statuunt, sanguinis puritatem vel civilitatem, sive notabilitatem, aliasque accidentales qualitates exigentes; Non tamen hujusmodi leges quamvis Apostolica auctoritate munitæ eandem restringunt, quin eis deroget vel dispense.

Inter incapacitatis autem species reconferri etiam solet illa filii in Ecclesia, in qua pater beneficium obtineat, vel è contra, quod non semper procedit, sed certis casibus. h. sub tit. de pens. i. disc. 70. & 61. k. disc. 66.

XVIII.

De ætate in beneficiis necessaria.

IN simplicibus, vel etiam in canonicatibus ac beneficiis quamvis residentialibus, ac servitoriis Collegiatorum, ubi lex foundationis, seu legitima consuetudo aliud non exigat, cum sufficiat sola tonsura quæ ante ætatem 7. annorum non est concedenda; hinc juris communis dispositione attempta, receptum est hanc eandem ætatem ad id sufficere; Hanc autem Conc. Trid. duplicavit, illam 14. necessariam statuendo, quamvis juris patronatus laicorum qualitas accederet, nisi lex foundationis, vel aliàs etiam præsumpta fundatoris voluntas sola tonsura contenta sit.

In canonicatibus aliisque dignitatibus Cathedralium post majorem, si ad Conc. Trid. præscriptum sacrum ordinem annexum habent, illa ætas requiritur, quæ ad annexum ordinem saltem intra annexum suscipiendum idonea sit; Dicta verò annexione cessante, ætas habilis ad suscipiendum infra eundem anni terminum, primum sacrum subdiaconatus ordinem; Nisi consuetudo regionis, vel Ecclesiæ minori ætate contenta ut in plerisque Ecclesiis, in partibus ultrà montes vigere supponitur.

Majores autem dignitates in cathedrali post pontificalem, vel principales in collegiata curam jurisdictionalem annexam habentes; Ac Abbatiz vel earum commendæ, quibus actualis vel habitualis administratio incumbat, necnon beneficia principaliter ac de per se, non autem accessorie curata, ætatem requirunt habilem ad sacerdotium pariter intra annum assequendum; Canonicatus verò Pœnitentiarius illam annor. 40. si haberi potest, sin minus, quo magis provectior; Neque Apostolica ætatis dispensatio ad ordines suscipiendos, ad beneficiorum capacitatem sufficit, sed specialis accedere debet. l. disc. 95.

XIX.

De ordinibus in beneficiorum assequutione vel retentione necessariis; Et quando beneficium sit sacerdotale.

EX eadem distinctione resultat ordinum inspectio, ut sc. in simplicibus, ac aliis, in quibus de jure septem, vel ex Trid. Conc. 14. annor. ætas sufficit, sola tonsura habilitatem præstat; In aliis verò qualificatis, ille ordo, pro cuius assequutione ætatem requiri insinuat est, cum isto effectu spectato, ætas desideretur, unde stylus est in Apostolicis provisionibus, cum decreto annullativo gratiæ ordinis, susceptionem injungere intra certum terminum, decurrendum tamen ex recepto stylo à die pacificæ possessionis, quamvis à die datæ gratiæ illum currere decernatur; Atque accedente decreto, in ipsa gratia contento, defectus implementi causat caducitatem ipso jure, secus autem eo deficiente, ut tunc contumacia, præviis monitionibus requiratur.

Majores autem fori quæstiones desuper cadentes, facti potius ac voluntatis, quam juris esse solent, super qualitate sc. sacerdotali, etiam in simplicibus seu aliàs non qualificatis beneficiis & capellaniis desiderari solita ex fundatoris voluntate; Hæc autem in dubio præsumenda non est, quamvis celebrationis missarum aliorumque sacerdotium munnerum onus annexum sit, utpotè per alium explebile, quoties expressa, vel præsumpta voluntas non suadeat, implementum ab ipsomet beneficiato desideratum esse.

Super hujusmodi autem voluntatis probatione, licet in verborum formulis ac in vocabuli sacerdotis, seu presbyteri interpretatione, sive conceptione in latino, vel materno sermone scribentes plura involvant; Verius tamen est tanquam in quæstione ambiguarum voluntatis, certam non cadere determinationem ex facti qualitate pendentem; Potissimum verò observantiz deferendum. m. disc. 86. ubi de his omnibus.

XX.

De Valore.

ILLorum beneficiorum, quorum Apostolica provisio obtineatur, indefinitè valoris expressio necessaria est, sub decreto annullativo, quamvis solutionis annatæ ratio cesset, ob non excessum 24. Et quamvis non ad supplicationem, sed motu proprio sequatur provisio; Ea differentia inter unam ac alteram speciem data, ut in illis motu proprio, sola expressio sufficiat absque justificatione, quæ in illis ad supplicationem necessaria est; Eademque necessitas viget in provisionibus Legatorum seu Nuntiorum, aliorumque inferiorum ex Apostolica delegatione providentium, potissimè ubi ad certum valorem eorum delegatio restricta est ut supra occasione facultatum Nuntii Hispaniarum advertitur.

Neutrum verò, nec expressio se. nec justificatio desideratur in provisionibus quæ fiant per ordinarium, utpotè motu proprio providentem, ac de statu beneficiorum suæ diocæses vel territorii informatum, quamvis ex indulto, reservata vel affecta conferat.

Obtenrorum verò, quorum retentio ex Apostolica dispensatione concedatur in gratiis ad supplicationem, tam expressio necessaria est, quam etiam justificatio licet minor, neutrum verò in gratia motu proprio.

Sub valore, ut supra exprimendo, ac justificando, soli fructus certi veniunt, non autem emolumenta incerta, ac ea quæ ratione interessentiæ ac personalis servitii obtineantur, quamvis talia essent, quod ad alios effectus, fructuum loco habeantur.

Majores autem fori quæstiones desuper cadentes, ejusdem valoris justificationem percipiunt, an sc. concludens, perfecta, cum præcisâ onerum deductione & coarctatione, perfectaque scientiæ causa requiratur, vel etiam imperfecta seu levis sufficiat; Idque pendet ab effectu, ad quem de hujusmodi probatione quæritur, ut ad illum simplicis justificationis gratiæ ac litterarum pro earum executione, levis, ac imperfecta sufficiat; Ad alterum verò objectivum nullitatis gratiæ, probatio per impetransem certo modo ob hunc defectum, omninò concludens ac perfecta desideratur, cum decennali experimento, ac peræquatione, ac per testes benè informatos, omnia onera præcisè coarctata deducentes, benèque percipientes tempus gratiæ.

Rari autem sunt casus, in quibus hujusmodi impetrationes ex defectu falsæ narrativæ valoris effectum fortiantur; Vel quia de stylo substineatur narrativa in sexta parte pluris; Vel quia suffragetur clausula adjici solita cum facultate augendi &c. dummodo re integra, & ante illius consumptionem, quæ per litterarum expeditionem sequi dicitur, facultas ad exercitium deducatur; Vel quia re pariter integra, & ante jus impetranti quæsitum (secus verò postea) nova obtineatur gratia revalidatoria vel demum quia justa concurrat causa quæ excuset, eaque multiplex esse solet; Vel sc. resultans à publica voce & fama; Vel à bonorum locationibus; Vel à cunsimili expressione à provisione prædecessoris, effectum tamen sortita; Vel ob consueti status beneficii immutationem, inde juxta præcedentem statum, cum probabili bona fide, valoris narrativa sequuta sit. n.

Frequentiores verò controversias in hac valoris materia foris audit, occasione pensionum, quæ super beneficiis referuntur; Et quandoque etiam pro regulanda natura juris patronatus, partim ex gratia, partim verò ex justitia competente, ad præponderantem partem inspiciendam, de quibus in suis respectivè sedibus. o. n. de his omnibus ac aliis ad materiam valoris disc. 90. ac etiam disc. 72. o. sub tit. de pens. sapius & de jure patr. præsertim. disc. 10. & d. disc. 90. hoc. tit.

XXI.

De aliis quæ narari debent, vel narrata justificari.

VAcationis causa seu modus omninò sub decreto annullativo narrari ac justificari debet, illaque verisimiliter, narranti, ac Papæ, vel ejus officialibus cognita, cum verisimilis notitiæ defectus gratiam irritet; Sola tamen possibilitas quæ ab exacta diligentia resultat sufficiat ad inverisimilitudinis crimen tollendum, quod ab allegante probandum est; Et quamvis gratiæ Apostolicæ muniri soleant Card. de Luca Lib. XII.

clausula, sive præmissio sive alio &c. non tamen illa operativa est, nisi quando primus vacationis modus, cui alii cum dicta clausula cumulentur, de facto sit verus, vel non omninò falsus, adeout saltem famæ habeat fomentum.

Non tamen ista clausula prodest in collatione facta per Ordinarium vel alium inferiorum, quamvis vigores Indulti providentem; p. Atque pluribus cadentibus reservationibus, vel affectionibus à diversa causa seu fonte manantibus, omnium, ex probabiliori sententia, facienda est mentio, secus autem si ab eodem fonte, vel quod una alterius consecutiva sit.

Temporis autem justificatio præcisâ & concludens requiritur, ubi sit gratiæ seu modi vacandi fundamentum; Idemque pariter de ejusdem vacationis loco, seu alia qualitate quæ vacationis modum inducat.

Aliæ verò qualitates vel circumstantiæ narrandæ, vel justificandæ sunt, ubi pares gratiæ dicendæ veniant, ejusque fundamentum, quia nempe ad beneficii assequutionem necessariæ; Vel ubi illæ quamvis non necessariæ attamen narrandæ, causa vel impulsus gratiæ seu provisionis esse poterunt. p. disc. 11. & 36.

XXII.

De resignatione pura, vel ad favorem.

PURA & simplex resignatio, sive coram Papa, sive coram legitimo Superiore destituendi potestatem habente, ad ejus validitatem ac perfectionem, ut jus à resignante abdicet, duo copulativè requirit, Primò admissionem; Et secundò, ut resignans aliundè vivere habeat potissimè ubi ad illius beneficii titulum ad sacros ordines promotus est, quod specialem exigit mentionem. q.

Quia verò coram Ordinario vel altero inferiori collatore prohibiti sunt resignationem fieri ad favorem, istique prohibitioni fraus, ità sub puræ ac liberæ resignationis pallio fieri solet, hinc Pianæ Constitutio, sub nullitate actus aliisque pœnis, vetat beneficii resignati collationem ipsius collatoris vel resignantis conjunctis, quod tamen alicubi usum receptum non est, atque tunc beneficium resignatum ex eadem Constitutione affectum remanet. r.

Ad favorem verò, non nisi coram Papa, vel ab eodem potestatem habente faciendæ, ultra dicta duo requisita, exigit etiam alterum superviventis resignantis per 20. dies, quibus non expletis, ex plus persona beneficii vacatio sequitur; Cadente quæstione, an hæc retrotractio per veritatem sequi dicatur, vel potius pœnaliter ac per fictionem, unde intret affectio.

Quamvis autem istud superviventis requisitum, spectata origine regulæ ejus inductivæ resignatione ad favorem tantum congruat; Verius tamen est, ob fraudem à dicta Pianâ Constitutione suspicatum, in prima quoque specie puræ resignationis coram inferiori desiderari. s.

Postquam verò resignatio sequuta est, illa publicationem juxta formam Gregorianæ Constitutionis exigit, qua non sequuta, beneficium pœnaliter ex persona resignantii vacat, atque affectum est; Pluribus cadentibus quæstionibus ac distinctionibus potius facti quam juris, super hujusmodi publicationis affirmatiæ vel negativæ probatione; Ac etiam super termini ad publicandum prorogatione obtenta re non integra post resignantis mortem, seu litis introductionem, cujus mentio facta non sit, quorum omnium decisio à pluribus pendet distinctionibus, de quibus in sua sede. t. Dictaque publicatio desideratur etiam in ea impetratione, quæ ex hoc defectu fiat; Uno vel altero casu iustis impedimentis excusantibus. u.

Debet item resignatio ad favorem esse ab omni pactione aliena, quæ simoniacam labem redoleat, nisi sub Apostolico placito, & non aliàs concepta sit, dummodo nre beneplaciti experimentum conventio effectum non forticiatur, nec executioni demandetur. x.

Eadem resignatio ad favorem conditionalis dicitur, quatenus effectum in resignantio forticiatur, sin minus tanquam infecta nulli jus à resignante abdicat, nisi in effectuario ex culpa etiam resignantis sequatur, ideoque ex resignantis persona beneficium vacat, secus autem alio casu culposo. y.

Resignandi facultas, per litem, vel expectativam, aut unionem post cessatum jus possessoris factam, non impeditur; Atque in resignante admittitur ante perfectè acceptatam à Papa resignationem pœnitentiæ, cum facultate revocandi quoscumque consensius vel mandata, quibus jurementum accedat, Remanente quæstione ex facti qualitate decideri.

decidenda; super refectione expensarum; z Ac demum debet esse ex puro ac libero consensu, non autem ex coacto seu metuloso, vel dolo, quamvis non ab ipso resignatario sed a tertio, vis, vel metus, aut dolo inferatur.

Cadentibus quaestionibus super regressu, quem resignans ad resignatum beneficium petat, non obstante recepta regula, ut renunciandi non detur ad jus renunciatum regressus; Hinc autem dupliciter peti solet; Primo scilicet ob non solutionem, vel impugnationem pensionis ad resignantis favorem reservatae, & de hoc in sua pensionum sede; Secundo vero, ubi de illo conveniatur in casu naturalis, vel civilis mortis resignatarii, super qua specie plures cadunt quaestiones, per modernos aliquos reassumptae, inanis autem labor videtur, cum Dataria hanc speciem regressus, vel nullatenus, vel nimium raro practicer, ideoque forus non de facili has quaestiones audit.

q disc. 37. r disc. 65. l disc. 34. t disc. 36. & 39. & 94. u eod. disc. 94. & 39. x eod. disc. 36. y disc. 35. & seqq. z disc. 38.

XXIII.

De Permutatione.

Speciem resignationis ad favorem in aliquibus habet permutatio, praesertim circa publicationem necessitatem, eodem modo quo ad formam Gregorianae Constitutionis in resignatione requiritur, Unius autem negligentia in publicando, sibi tantum, non autem alteri permutanti, qui adimpleverit praedictat.

180 In ea quaer coram Papa fiat; nulla cadit quaestio potestatis, sed solum deficientis voluntatis ob falsam narrativam, vel non bene expressam beneficiorum inaequalitatem, seu non factam mentionem patronalis qualitatis laicorum, cui utrumque beneficium vel eorum alterum subiaceat. a

181 Coram Ordinario autem, vel alio inferiori, cadit etiam quaestio potestatis in beneficiis reservatis vel affectis, ac etiam in illis de iure patronatus, sive istud sit ecclesiasticum, sive laicale, ac sive ex gratia vel ex iustitia competat; Hisque impedimentis cessantibus, desideratur quoque iusta causa utilitatis, seu majoris servitii Ecclesiarum, quodque non abilis non adfit inaequalitas, ob quam resignatio ad favorem sub hoc pallio occultetur. b

182 Ea vero invalide facta, quaestio cadit, an permutanti bus detur regressus ad propria beneficia, vel potius vacatio resultet, unde novae provisioni, vel respectu praesentationis locus aperiatur, quod determinationem recipit ex facti qualitate & circumstantiis, non de facili sub compendio cadentibus, de quibus in sua sede. c

a disc. 40. b eodem disc. 40. sub tit. de iurepatr. disc. 46. c locis proximè supra citatis.

XXIV.

De Coadjutoria.

183 Praecipuum ac essenziale coadjutoriae requisitum (Apostolica auctoritate aliter non dispensante) est coadjuti infirmitas, quae morale impedimentum servitio Ecclesiae, vel exercitio incumbentis munera praestet, illaque iuxta regulam naturae cursum, perpetua reputetur talis autem infirmitatis speciem habeat senectus quamvis valida, quoties septuagenariae aetatis excessus accedat.

184 Alterum est requisitum superventiae coadjuti, quodque beneficium sit plenum de tempore concessionis gratiae, ideoque, ubi praesertim de remota regione agitur, fertur Datariae stylum esse aliquam concedendi antedatam, quae tamen ob excellentiam officii Datarii iustificabili non est, ut ita coadjutor tutus reddatur, atque elusus non maneat aliquo notabili sumptu desuper necessario, dummodo in statu bonae fidei iustaque credulitatis superventiae coadjuti id sequatur.

185 Contingente autem coadjuti morte post perfectam gratiam, quamvis litteris non expeditis, illaque non effectuatam, adhuc firma remanet gratia futurae successione coadjutori concessa, utpotè diversa ad altera quae coadjuto pro coadjutore habendo concessa erat; Postquam vero Papa manus valide apposuit, quamvis coadjutoriae effectum non sortiatur, beneficium tamen affectum remanet, ut in affectionum Rubricam advertitur. d

186 Plures vero, effectuatam gratia, quaestiones cadunt, coadjutorem potius percutientes circa ejus praerogativas in ca-

pitulo & choro, ac circa antianitatem, sive necessitatem adipiscendi novam capitularem possessionem, novamque fidei professionem faciendam, seu iuramentum pro Ecclesiae usu praestandum, cum similibus, de quibus in sua sede. e

d de his ad materiam coadjutoriae disc. 42. disc. 78. e sub tit. de Canonicis.

XXV.

De Commendis.

187 Quatenus ex Apostolica dispensatione ista sequatur de beneficio regulari ad favorem clerici saecularis, ut frequens Monasteriorum usus probat, ipsa regularis qualitas in reliquis immutata non remanet; ipsaque commendatio appositionem manuum Papae importat, ideoque affectionem adversus inferiores praetendentes jus eligendi inducit, ut in Monasteriorum Rubrica advertitur. f

188 In reliquis autem, commendae beneficiorum jure regulantur, tam circa aetatem, quam circa ordines aliasque qualitates ac requisita, nisi agatur de commendis illarum militiarum, quae fidei commissorum, prophanarum dispositionum potius speciem habeant, quam Ecclesiasticorum beneficiorum saecularium vel regularium, adeo ut sola commendae honorifica nuncupatio, spectato usu, quam de jure eis congruat. g

f disc. 4. g sub tit. de iurepatr. disc. 20. & sub tit. de fidei commissis disc. 8.

XXVI.

De Incompatibilitate, ejusque dispensatione.

189 Incompatibilitas pendet à qualitate residentiae verae ac praeciae, cujus defectus beneficii privationem causare potest, non autem causativae seu occasionalis pro aliquorum emolumentorum ex causa servitii assequutione, juxta ea quae circa residentialem qualitatem proximè sequenti Rubrica habentur.

190 Dicta vero qualitate posita, resultat altera incompatibilitatis, quae non impedit secundi beneficii assequutionem, sed retentionem primi, quod per secundum vacat, nisi isto perfectè ac pacificè obtento, cessante iusta excusationis causa, in primi quoque possessione cum fructuum perceptione continetur per aliquod notabile tempus, quod ex communi interpretatione duorum mensium.

191 Sequitur autem primi vacatio, seu necessitas illud dimittendi, quatenus secundi omninò pacifica possessio sequuta sit absque lite vel molestia, sive probabili timore, ideoque impetratio primi ob solam assequutionem secundi non omninò pacificam, juxta magis receptam opinionem, contradictoribus tamen non carentem, invalida est. h

192 Modernustamen Datariae stylus inolevit, adjiciendi vacationis is decretum ipso jure, sive demandandi dimissionis necessitatem infra certum terminum, ac etiam quandoque contemporaneè alium de primo providendi, quae tamen omnia implicitam sub se continent eandem conditionem pacifici effectus, vel quod per provisum stet quo minus ille sequatur. i

193 Etiam in iis quae compatibilia sunt, cadit quandoque dubitatio, ubi sint sub eodem tecto / Dictaeque incompatibilitati tolet dispensari, ubi utrique commodè inserviri potest. m

h disc. 54. i disc. 56. l disc. 57. m disc. 5.

XXVII.

De Residentia.

194 Antiquitus omnia beneficia praecise residentialem, ac per se ipsa servitoria erant, cum hunc finem eorum inductio habuerit; Ex consuetudine vero, ea quae ad residentialium differentiam simplicia dicimus, istam non habent obligationem, vigentem solum in beneficii qualitatibus, qualia reputantur, tam habituales, quam actuales curam animarum annexam habentia, ac etiam Cathedralium, & Collegiarum Dignitates, Canonicatus, ac Portiones seu beneficia ejusdem Ecclesiae servitoria, nisi lex foundationis seu legitima consuetudo, etiam in simplicibus bene-

203 beneficiis, vel capellanis regulariter non residentialibus, tale onus inducat.

204 Quando autem hujusmodi lex, vel fundatoris voluntas ac circumstantiis decidendum eo modo quo supra in Rubrica ordinum, sive sacerdotalis qualitatis advertitur; Non tamen semper fundatoris voluntas seu lex foundationis veram ac praecisam residentiam inducit, quamvis injunctum servitium ab ipomet beneficiato praestari demandetur, excludendo implementum per substitutum, cum saepius id solum percutiat assequutionem emolumentorum, quae pro servitio assignata sunt, ideoque dicitur residentia causativa, seu occasionalis alium non producens effectum, nisi illum amissionis emolumentum, quod inspicere nimium refert, nedum pro exemptione à praecisa coactione residendi, ac à poenis quae non residentibus infliguntur, vel per Superiorem infligi possunt, sed etiam ob incompatibilitatem exinde resultantem, ut in praecedenti Rubrica advertitur. n

205 Posita vera ac praecisa residentia contra non residentes, diversimodè per Sacros Canones, ac per Concil. Trident. statutum est, ideoque diversè reputantur viae seu formae, quibus mediantibus ad non residentium poenas illam praesertim privationis beneficii producendum est; Aliqua notabili differentia constituta inter beneficia curata, & non curata, praesertim circa citationem ac successive contumaciam, & an debeat esse personalis, vel sufficiat in loco beneficii cum aliis de quibus in sua sede, cum ea quae certum ordinem judicium potius percutiunt, utpotè ex singulorum casuum particularibus circumstantiis cadentia, non de facili sub compendio cadant. o

n de his de materiam qualitatis residentialis disc. 57. cum pluribus seq. & disc. 96. o disc. 97.

XXVIII.

De Unione, Divisione, Dismembratione, Et nova erectione.

206 Papa hujusmodi actus, vel eorum aliquos facientes, nulla cadit quaestio potestatis, quae plena & absoluta est; Minusque causae requisitum desideratur, nisi quatenus ex illa praesupposita, quae non existat, resultet surreptio, seu defectus voluntatis, cujus omnis quaestio est; Ad illum solum effectum desiderari solita in unionibus Apostolica auctoritate factis, causa necessitatis, quae praecisa esse debet, ut sub Regula unionum revocatoria successoris, illa non adhuc effectuatam non cadat. p

207 Ubi vero ordinaria auctoritate hujusmodi actus, vel eorum alter sequantur, utpotè speciem alienationis redolentes, causa necessitatis vel nimiae utilitatis, pluresque solemnitates, praesertim consensus capituli, ac interessatorum exiguntur; Hisque etiam concurrentibus, quoad uniendi potestatem, desideratur etiam libertas in jure conferendi, saltem sperata & eventualis, non autem ubi jam reservata vel affecta sint, quod sufficit in uno ex pluribus beneficiis unitis concurrere, ideoque uniendi potestas in reservatis verificabilis non est, nisi in ea reservatione quam beneficaliter discontinuam dicunt, ratione mensis vel loci, non autem in reali vel personali, quae continua appellatur, neque ad id indultum conferendi reservata suffragatur. q

208 His autem positis, plures cadunt quaestiones super unionem ad Concilii Tridentini mentem Seminario faciendam, an fieri possit nondum erecto, sed erigendo, atque verior est negativa; Sive in altera pro Cathedralium vel Collegiarum majori cultu, faciendam ad ejusdem Concilii praescriptum praebendis Canonicalibus, ut singulis fieri debeat, non autem mensae vel massae capitulari; Cadente etiam quaestione, an fieri possit Dignitatibus, affirmativa probabiliori existente. r

209 Majores autem fori controversiae sunt circa probationis unionis, cujus explicitus titulus non habeatur, cum ob ejus odibilitatem, resistendum potius quam assistentiam juris habeat, potissimè vero ubi de accessoria, & subjectiva tractetur, quae magis odibilis, quam sociativa seu aequae principalis, ideoque perfectam, ac rigorosam exigit probationem per immemorabilem, vel quadragenariam quam fama tituli, sive cum isto putativo, nimiumque difficilis est, ubi de adminiculativa agatur ob aequivocam qualitatem actuum, ac adminiculorum, ex quibus deduci solet, utpotè referibilia ad patronalem, tributariam, vel censuriam qualitatem, seu alterum subjectionis titulum ab unione diversum. s

210 Majoribus autem fori controversiae sunt circa probationis unionis, cujus explicitus titulus non habeatur, cum ob ejus odibilitatem, resistendum potius quam assistentiam juris habeat, potissimè vero ubi de accessoria, & subjectiva tractetur, quae magis odibilis, quam sociativa seu aequae principalis, ideoque perfectam, ac rigorosam exigit probationem per immemorabilem, vel quadragenariam quam fama tituli, sive cum isto putativo, nimiumque difficilis est, ubi de adminiculativa agatur ob aequivocam qualitatem actuum, ac adminiculorum, ex quibus deduci solet, utpotè referibilia ad patronalem, tributariam, vel censuriam qualitatem, seu alterum subjectionis titulum ab unione diversum. q

Card. de Luca Lib. XII.

Raro autem in inferioribus Ecclesiis, vel beneficiis praerogativa docet magis favorabilem, seu minus odiosam speciem unionis aequae principalis, quae in Cathedralibus est magis frequens. r

214 Licet enim saepius cernatur plurium beneficiorum unio de facto penes eadem personam quamvis incompatibilem, non tamen exinde ad ipsorum beneficiorum unionem inferitur, sed potius ad dispensativam facultatem uni personae concessam, plura beneficia obtinendi, ac retinendi, incompatibilitate vel multiplicitate non obstante, quod solum Apostolicae Sedis est dispensare, alia potestate Ordinarii, vel inferioribus non attributa, nisi super duorum, compatibilium tamen, & non alias retentione, quoties unum ad congruam sustentationem non sufficiat. t

215 Dari autem frequenter solet in parochialibus sociativa unio, per quam, absque terminorum, vel animarum distinctione pluries in eodem territorio, ac populo curam habeant, ac exercent, quod parum commendabile Tridentinum Concilium censuit, ideoque ista divisionis species prohibitam alienationem non redolet, neque aliam exigit causam, cum nimium probata sit illa quae ab eodem Concilio probatur, ut oves propriam agnoscant pastorem; In reliquis autem, praesertim in parochialibus, minus odibilis est unio ratione paupertatis, quam divisio, vel dismembratio, quamvis causa multiplicitatis populi accedat, ubi per Ecclesias adjutrices, ac adjutores ministros occurrere potest, nisi itineri longitudo, ac asperitas, alique circumstantiae, physicam, vel nimium moralem necessitatem inducant, solemnitatibus tamen concurrentibus, illa praesertim concordis consensus populi, aliorumque interessatorum, quodque omnia extrinsecus iustitiae alias, quam per ipsius Ordinarii assertionem, cui deferendum non est. u

216 Legitimè vero sequuta divisione vel respectivè dismembratione, ac nova erectione, finguntur plures Ecclesiae ab initio diversae, absque eo, quod una erga alteram subjectionem amplius recognoscat, nisi in iis, quae reservata sunt, remanent solum antiquae, seu matrici praerogativa praecedentiae, cadente autem quaestione super jure decimandi, cuius expressa mentio, vel dispositio facta non sit. v

217 E converso autem, ubi unio aequae principaliter fiat (quod ex insinuatione, praeter Cathedralium, ac Metropolitanarum, in inferioribus nimium rarum est,) qualibet retinet suum primævum statum, primævamque Dignitatem, ac jurisdictionem, perinde, ac si verè essent duae sub unius regimine; Ubi vero est accessoria, vel subjectiva, ut frequentius, ac penè semper in inferioribus Ecclesiis, ac beneficiis contingit, illa Ecclesia, quae subjectivam unionem patitur; ejus nomen, ac essentiam amittit, atque alterius efficitur nudum praedium, seu membrum, nulla prioris status reliquias retinendo, ideoque in eo non datur vacatio, neque provisio. w

218 p disc. 43. q de his ad materiam unionis, vel dismembrationis disc. 44. cum seq. ad 50. & de paroch. disc. 35. r de unione Cathedralium sub tit. de praerogativa disc. 2. & 7. s de parochis disc. 35. t de parochis disc. 36. u disc. 19. & dicto tit. de praerogativa disc. 6. & sub tit. de jurisdictione.

XXIX.

De privatione ob crimina, vel contraventiones.

219 Regula est, ut ex crimine quamvis gravi ipsoque voluntario homicidio irregularitatis inductivo, resultet quidem, ut supra, inhabilitatio ad assequendum, non autem privatio assequuti, nisi in casibus in jure expressis; Bene tamen crimina, quamvis hujus effectus non inductiva, motivum Superiori praebere possunt, inter alias poenas crimini congruas, istam quoque privationis beneficiorum pro facti qualitate, praesertim contra contumaces, ac inobedientes insingere; Cadente quaestione, an solus processus contumacialis ad id sufficiat, nisi crimen bene, & concludenter probatur, quod distinctionem recipit à duratione, seu lapsu termini annalis, qui contumacibus datur, quoties ipsa sententia contumacialis privationem contineat. x

220 In casibus autem, in quibus ob crimen de jure hanc privationem incurri statutum sit, illius concludens, ac perfecta probatio desideranda venit, neglecta diffinitione quamvis gravi, vel inquisitione, cum rectè attendantur ad

repellendum ab acquirendis, ut supra in incapacitatis, vel inhabilitatis Rubrica advertitur non autem ad privandum asequutis. *g*

224 Crimina verò, ob quæ privatio ipso jure incurritur, pleaque in jure habentur; Potissimè ob simoniam vel confidentiam; Sive ob apostasiam à fide; Ob assassinium; Ob sacrilegium in desolatione monialis; Ob litterarum Apostolicarum falsificationem; Ob earundem litterarum transumpta præter formam à Constitutionibus Apostolicis præscriptam; Ob infordecentiam dolosam in excommunicatione ultra annum, cum similibus in sua sede videndis, & cum nimium in foro rari sint casu, in quibus hujusmodi

225 objectivæ impetrationes, quas piscatores dicimus, ob privationem ex crimine, suum sortiuntur effectum, ut potè odibiles, ideoque de facili excusatio admittitur.

Ob contraventionem etiam decreto in ipsa provisione contento, sive ob ejus non implementum incurritur privatio, vel caducitas; Terminus verò adimplendum quamvis in verbis computandus à die gratiæ; currere incipit à die pacificæ possessionis, vel ubi per eum stat quo minus adipiscatur. *a*

x disc. 83. & de penson. disc. 49. y disc. 70. & 71. z disc. 74. & duobus seqq. a disc. 56.

XXX.

De aliis speciebus vacationis.

227 **U**ltra superius insinuatæ vacationum species, per obitum, resignationem, aut privationem ipso jure, vel per sententiam ex causa criminis, vel residentis, ut supra; Plures aliæ dantur species vacationis, præsertim per matrimonium, per quod de facto contractum, quamvis nulliter, ubi nullitas ex defectu consensus non proveniat, alia non expectata declaratione, resultat beneficiorum vacatio ipso jure. *b*

228 Item per solemnem validam professionem in Religione, ut potè in statu incompatibili ad retinendum beneficia secularia, nisi Apostolica dispensatio præcedat. *c*

229 Ac etiam per militiam sæcularem cum statu clericali incompatibilem. Cadente quæstione, an idem resultat effectus ab aliquibus sæcularibus officiis, quod à facti qualitate, ac circumstantiis determinationem recipit, ut advertitur in sede pensionum ecclesiasticarum, quarum occasione frequentius foris hujusmodi quæstiones audit. *d*

b de penson. disc. 45. c disc. 64. & de penson. disc. 44. d rit. de penson. disc. 46. & seqq.

XXXI.

De Regula de subrogando colligantibus.

230 **P**osito vitio litigiosi, ex quo Apostolica reservatio, vel affectio resultat, ut supra in ejus particulari rubrica advertitur, ex eodem motivo, ex quo ipsa reservatio prodit, novum scilicet non dandi colligantem, sed litibus finem imponendi, solet Apostolica benignitas, in naturaliter, vel civiliter morientis colligantis jura, superstitem colligantem subrogare, non tamen id obligationem, vel necessitatem causat, sed ex benignitate pro arbitrio, ex facti qualitate quandoque etiam denegando, provenit;

231 Denegatur autem calumniosus litigantibus, cum calumnia lis hujusmodi gratia indigna sit; Ac etiam odibilibus impetrantibus viventium beneficia certo modo (quos piscatores beneficiarum appellat); Prout cessat subrogationi Regula, vel stylus, post jam extinctam, seu alias cessatam litem,

232 super qua circumstantia facti potius, quam juris frequenter disputari solet, ut in ipsa litigiosi Rubrica advertitur, *e*

c de his disc. 56. & plur. seqq.

XXXII.

De Regula de Annali, & Triennali.

234 **R**egula de Annali possessore, non ad favorem ipsius possessoris inducta est, sed ad lites compescendas in odium impetrantis certo modo beneficia viventium, quibus proinde præscribitur necessitas inchoandi litem infra sex menses, & infra sex alios prosequendi, nisi obstitent iusta impedimenta, quæ in termino prædicto, non autem extrà contigisse constet.

235 Cadente quæstione, an ista Regula, injustum, vel in-

validum possessorem foveat, atque probabilius est affirmativa, ex jam assignata ratione, quod non in gratiam possessoris, sed in odium impetrantis illa prodit. *f*

236 Frequentior autem in foro est altera Regula de Triennali, cui tamen vulgus longè majorem tribuit operationem, quam in effectu habeat, cum ob tot restrictiones, ac declarationes, nimium rari sint casus, in quibus operativa remaneat.

237 Tuetur etenim hæc Regula ab omni molestia triennalem pacificum possessorem, non obstante quocumque defectu, quem ejus titulus patitur, illaque, tam in possessorio, quam in petitorio operatur, atque adimendo jurisdictionem, impedit litem excitari, ac excitata acta annullat, quamvis cum Apostolico proviso de relevato, ubi reservatio in corpore juris clausa non sit.

238 Inducit etiam præsumptionem tituli, atque suffragatur etiam successoris, qui prædecessoris possessione juvari potest; Neque illi obstat res judicata proveniens ex unica sententia lata extra Rotam, præsertim in contumaciam, vel ubi res judicata causata sit ex culpa procuratoris non appellantis.

239 Procedunt autem hæc, quatenus possessio per allegantem Regulam probetur per veram, & concludentem probationem (licet probato initio cum vera effectuione de facto, non autem verbali, vel instrumentali præsumptiva, probatio continuationis, non urgente contraria præsumptione admittatur,) cum & ipsa Regula in genere, etiam in casibus in quibus, quacumque restrictione cessante locum sortitur, inducat ad favorem possessoris præsumptivam tantum probationem tituli validioris; vel sanationis defectus quem titulus patitur, contraria probatione, vel fortiori præsumptione elidibilem; Ideoque non impedit Ordinarium, vel alterum Superiorem, quin dicta possessione non obstante, de jure possessoris inquirere valeat.

240 Sola verò possessio non sufficit, nisi accedat quoque titulus coloratus, cujus vigore constat possessum fuisse; Nisi ultra triennalem, concurrat quoque longa pacifica possessio decennalis quæ dictum titulum coloratum suppleat.

241 Non tamen id sufficit, quando possessio adeo infecta sit, quod quamvis plena, & pacifica de facto, de jure tamen habenda sit pro vacua, ut præsertim contingit in provisionibus, quæ ab Ordinario, vel alio inferiori collatore fiant de beneficiis reservatis, vel affectis ex Apostolicis decretis, quæ contineant decretum irritans, quamcumque inficiens possessionem, pro vacua idcirco habendam; Atque hinc resultat dictus effectus, ut rari sint casus in quibus hoc solum præsidium tutum reddat possessorem.

242 Cessat ita Regula, ubi agatur de possessore simoniaci, vel confidendiario, cum iste casus expressè in ea sit exceptuatus, quoties tamen ipse possessor esset hujusmodi criminis auctor, vel conscius, aut approbator.

243 Prout cessat, ubi per litem qualis, qualis illa sit, non verificetur qualitas pacificæ possessionis, non distinguendo an sit super titulo, vel super possessione, & an per eam reddatur necnè beneficium litigiosum, sive an adsit nullitas actorum, quoties hæc non proveniat ab omnimodo defectu jurisdictionis, quoniam sufficiunt quales, quales molestiæ judiciales; Quando verò inducta dicatur lis ad hunc effectum sufficiens, & quando inducta celsset, itaut conjungatur, vel denuò incipiat pacifica possessio, pendet ex facti qualitate, diversisque circumstantiis de quibus in sua sede, cum videatur quæstio facti potius quam juris præsertim circa litem desertionem, ideoque non de facili sub compendio cadit. *g*

f disc. 57. & 50. g de his disc. 91.

XXXIII.

De provisionibus in forma gratiosa, & in forma Dignum, in quo differat, & quale jus una, vel altera tribuat.

249 **F**orma gratiosa conceditur ei, qui cum attestacionibus Ordinarii, vel respectivè examinatorum Urbis, aut per alias informationes, Datarii arbitrio, se probat ante expeditionem gratiæ, tam circa idoneitatem, quam circa vitam, & mores, habilem, ac dignum, atque tunc gratia omninò perfecta est, & provisos acquirere dicitur jus formarum in beneficio, cujus possessionem etiam propria auctoritate, sive cum cujuscumque personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ assistentia apprehendere potest, cum

cum gratia alium actum ad sui perfectionem non expectet, ideoque etiam absque possessione, beneficium ex ejus persona vacat.

250 Ubi verò dicta justificatio deficit, datur provisio nuncupata in forma dignum, per quam Ordinario, vel alteri exequutori committitur, ut si habilem, ac idoneum reperit beneficium ei conferat, atque in ejus possessionem immittat.

Et quando exequutor est talis, quod cessante legitimo contradictore merus potius quam mixtus dicatur, nulla præscripta est forma super justificatione idoneitatis, sed etiam extrajudicialis noticia vel informatio sufficit, nemine citato juxta distinctionem de qua infra ad materiam exequutionis litterarum, ac legitimi contradictoris.

Super ista verò specie provisionis in forma dignum, apud nostros majores, involuta quæstio fuit, an & quale jus ante exequutionem illam tribueret, & an contingente morte naturali, vel civili provisi ante exequutionem, vacatio sequeretur ex istius persona, vel prior vacatio adhuc duraret, cum aliis effectibus exinde resultantibus.

251 Hodie autem id extrà controversiam est, ex recepta distinctione, super cujus applicatione cadit solum occasio dubitandi; Si enim constat provisum esse certitudinaliter minus idoneum, seu alias incapacem, itaut certum sit provisionem effectum sortiri non posse, & tunc non est provisio, sed mandatum conditionale de providendo, quod non data conditionis purificatione, nullum jus tribuit; Aut subsequuta exequutio, vel alia justificatio, quamvis exequutione ex aliquo accidenti impedita, ostendit de tempore provisionis idoneitatem, ac habilitatem adesse, & tunc provisio reputatur, ac si esset pura & perfecta in forma gratiosa, jus proviso tribuens ab initio, cum interim ex nostri intellectus imbecillitate fuerit nobis obcurum id quod subsequens probatio aperit, atque jam adesse ostendit. *h*

h disc. 71.

XXXIV.

De gratiis revalidatoris, vel novum jus tribuentibus, puta perinde valere, & si neutri: Et de forma Rationis congruit; Ac de dispensacionibus.

252 **C**um gratiæ per solam supplicationem à Papa signatam, ac datatam, quoties aliquam futura conditio earum exequutionem solam, non autem substantiam percipiat, per mortem Papæ concedentis non expirent; Hinc dicta morte sequuta, successor pro earum exequutione, ac effectu, litteras concedit, quæ appellantur in forma Rationis congruit, eadem vim habentes, ac si ab ipso Pontifice defuncto essent expeditæ; Sive ac si ab ipso successore gratia concessa sit; Expirationis quæstionibus cadentibus in illis gratiis, quarum perfectio, ac substantia ad futuram eventualem conditionem, vel tempus incertum collata sit, non autem exequutio. *i*

253 Ubi vel subsit suspicio, vel etiam justus timor quod gratia ob malam expressionem valoris, aut alium defectum surreptionis nullitatis vitio laboret, alia obtineri solet gratia revalidatoria, quæ perinde valere appellatur, istaque operativa est ac si ab initio gratia valida sit, quomodo alteri jus validè quæsitum non sit, denegata retrotractione in tertii præjudicium.

254 Cum autem sæpius litem progressus docet, utriusque colligantis jus vel titulum viribus carere, hinc ille qui est diligentior, aliam validiorem provisionem obtinere curat per illam gratiam quæ si neutri nuncupatur; Atque in hoc magis consistere videtur professorum beneficiarum materiæ pericia, seu excellentia, opportunè scilicet hæc remedia adhibendi; Cum in reliquis, comparative ad materias præphanas, præsertim feudales, regales, ac fideicommissarias, finita, nimiumque facilis ista beneficiarum esse videatur, à practico traditionibus ac Datariorum observantia, in magna parte pendens.

255 Ista verò gratia si neutri, requirit perneceffe litem quæ supponitur, atque justificanda est de tempore datæ; Major verò controversia versatur super non juris justificatione, quod pro facti qualitate determinationem recipit; Et si ambo litigante eam obtinere curant, anterior attenditur; Atque regula est generalis, ut ex duabus gratiis ab eodem fonte & ex eadem causa, anterior attendatur etiam si anterioritas consistat in momento.

256 In dispensacionibus autem, quæ super impedimento Card. de Luca Lib. XII.

247 provisio, putà natalium, ætatis, bigamiæ, ac similibus, vel alias concedatur, ultrà ea generalia cuicumque gratiæ, vel materiæ congrua super intentionis defectu, vel surreptione, aut super valido jure tertii cujus mentio facta non sit (cum juris invalidi mentionem facere non oporteat); Illud præcipuum habetur, quod non detur extensio de uno impedimento ad alterum, quamvis rationis identitas, ac majoritas accedat; sed quot sunt impedimenta, tot esse debent dispensationes; Istæ autem litteris non expeditis, nec in judicio, nec extrà suffragantur, quamvis dispensationis obtentio etiam litteris non expeditis non omninò inutilis remaneat, ob præservativam ab ea caducitate, quæ alias ab impedimento, vel diverso statu resuisset, nisi dispensatio præcessisset. *k*

i sub tit. de penson. disc. 1. & 2.

k sub tit. de penson. disc. 44. & 46.

XXXV.

De exequutione litterarum Apostolicarum; Et de legitimo contradictore.

261 **D**uplex habetur Apostolicarum litterarum species, una per litteras in forma Brevis pro capienda possessione nomine Cameræ; Et altera sub plumbo; Prima species non cadit nisi in casu reservationis, quæ illarum fundamentum est, aliamque non exigit justificationem nisi reservationis, & clericatus provisi, ad cujus commodum sub Cameræ Commissarii nomine possessio apprehenditur; Cadente quæstione in casu quo reservatio dubia sit; an pro exequutione in dubio responderi debeat, vel è contra, quod determinationem recipit ab eo, an reservationi assistat regula, vel potius resistat, unde à limitatione eam deducere oporteat. *l*

262 Obtenienti verò has litteras, incumbit obligatio expediendi alias litteras sub plumbo, ob decretum gratiæ annullativum in eis adjici solitum intra sex menses, quos disponitur à die datæ gratiæ computandos esse; Usus tamen recipit ut computatio à die adeptæ pacificæ possessionis fieri debeat. *m*

263 Altera species litterarum sub plumbo, pariter executiva est, cum ea differentia, quod verificari debent ea quæ in ipsis narrata sunt, ubi præsertim tunc pars vel impulsus gratiæ, juxta distinctionem de qua supra in Rubrica justificationis narratorum; Hæc autem justificatio, nullo existente contradictore, vel oppositore, apud executorem, qui merus dicitur, etiam per extrajudiciales informationes sequi potest, atque ex subsequuta executione præsumitur; Ubi verò contradictor vel oppositor existat, potissimum qui beneficium possideat, sive legitimi contradictoris titulum mereatur, sive non, citandus ac audiendus est, quamvis hujusmodi citatio vel exauditio, quoties qualitas legitimi contradictoris non accedat, exequutum processum litterarum, vel exequutoris naturam non alterat, cum tunc in terminis oppositoris potius quam contradictoris remanere dicatur; Et quamvis notorie intersum citare non oporteat, nimium tamen raturam, ac difficile est hujusmodi notorietatem concludere.

264 Ubi autem legitimus contradictor existat, tunc exequutor efficitur mixtus, assumere debens judicis partes cum formali processu in judicio ordinario, non autem executivo, ideoque appellabili, donec res judicata vel tres conformes executioni locum præbeant; Attentorum vitio laborante executione post appellationem, vel ejus termino durante sequutam.

265 Nulla verò super hac theoria videtur hodie in foro amplius cadere quæstio quæ tota remanet facti & applicationis, quando scilicet oppositor vel possessor, legitimi contradictoris titulum mereatur necne; Super qua tamen, ob plures distinctiones ac declarationes ac, certam determinatamque regulam sub compendio cadentem dare, non de facili practicabile est, ideoque in sua sede videndum. *n*

266 Præterquam in litteris impetrantis certo modo, & ex causa objectiva beneficium viventis, ut tunc semper executor sit mixtus, ac ille contra quem facta est imperatio, legitimus contradictor existat; Idque nedom ubi possideat, verum etiam ejus gratia adhuc non exequuta, cum per hujusmodi impetrationem, executio in

processu summario ac executivo impedienda non sit, quamvis impetrator in possessione de facto se intruse-

Contradictoris autem personam, regulariter non facit Capitulum, cuius nihil interest, unum vel alterum provideri, vel vincere, nisi quando oppositio principaliter suum jus vel interesse tangat, ob deficientes in eo qui pro-

Ista litterarum species quandoque aliam gratiam ex paratam supplicationem continere solet, subrogationis scilicet gratioris in jus ac possessionem defunctis, quae facilius in oppositore non habente consimilem subrogationem, legitimi contradictoris personam excludit, atque a formali justificatione omnium narratorum eximit, cum adinstar alterius speciei litterarum in forma brevis, sufficiat justificare clericarum, reservationem, ac possessionem defuncti, cum declarationibus, de quibus in sua sede.

l. disc. 5. m. disc. 17. n. disc. 73. o. disc. 73. & disc. 55. p. d. disc. 55. q. de aliquibus d. disc. 73. & de his omnibus etiam sub tit. de iudiciis in praxi.

XXXVI.

De Possessione, ejusque effectibus.

Exclusa qualitate legitimi contradictoris, postquam factate adipiscendi possessionem beneficii; Tunc exceptis Canonicatibus Cathedralium & Collegiarum, ac etiam Dignitatibus, quatenus de consuetudine sint etiam de Capitulo, quorum possessio capitulariter capienda est, ac alias pro infecta habetur, nisi per Capitulum stet, quominus obtineatur.

In reliquis, certa forma adipiscendi possessionem praescripta non habetur, sufficit namque illam adipisci in Ecclesia principali, quatenus extet, vel in altari, sive in eo praedio, vel loco, in quo id solitum sit, ut exinde ad possessionem nequam praediorum, & bonorum omnium, sed etiam Ecclesiarum accessorie ac subjectivè unitarum inferatur; Secus autem ubi plures aequè principaliter unitae sint, cum tunc earum distincta, vel aequè principaliter possessio capi debeat.

Quo vero ad effectus ex possessione resultantes, in beneficii materia peculiare sunt resultantes à Regulis de Annali & Triennali, de quibus supra, in reliquis vero cum regulis generalibus metiuntur, quas in prophanis indifferenter habemus, de attendendo scilicet solo facto possessionis ad obtinendum in iudicio retinendae, absque justificatione tituli, vel iustitiae, nisi obstet praedictalis ac restrictiva productio ejusdem tituli, ex quo incontinenti infectio pateat, Sive nisi clarum sit, quod decretum irritans obstet, cujus virtus est, possessionem inficere, secus autem si dubium sit.

l. tit. de Canonic. disc. 4.

XXXVII.

De Sequestro.

Duplex habetur sequestri species, Una formalis, quae vulgò per Beneficialistas in vim Clementinae dicitur, Altera vero provisionalis.

Prima species non intrat, nisi ubi sententia ad favorem petitoris contra possessorem accedat, quae juxta unam sententiam, debet esse Rotalis, istumque effectum operatur, quamvis ab illa appellatum sit sive de nullitate oppositum, Nisi agatur de triennali possessore, qui ab hac sequestri specie exemptus est, praeterquam ubi eum simoniacum esse constat; Neque in alio Tribunali quam in Rota, ubi causa cognita, & praevia formali disputatione practicitur ista

species sequestri, quod ipsius beneficii substantiam percussit, atque possessione privat; Neque revocatur, nisi in fine litis, quatenus utriusque partis consensus accedat, minusque cautionis medicinam recipit.

Altera vero species sequestri provisionalis (iuxta accedente causa, sine qua regulariter est prohibitum) per quemcumque iudicem, & in quacumque instantia, vel iudicii parte apponitur, quamvis sententia non adsit, etiam summarie ac interlocutorie, Eodemque modo pro iudicis arbitrio revocatur, atque medicinam cautionis admittit; Neque beneficii substantiam percussit, sed solum fructus, ideoque possessione non privat.

Frequentiores causae ob quas huic sequestro locus datur, sunt; Attentatorum vitium; Possessio vacua, vel quae pro vacua de jure habenda sit; Eiusdem possessionis in utroque contentente nimia turbiditas; Probabilis scandalorum vel diffipationis timor; Reservatio clara; Sententia in bono iure alterius iudicis quam Rotae, cum similibus pro iudicis prudenti arbitrio pensandis, cum arbitraria certam ac generalem determinationem non recipiant, sed à facti qualitate regulentur, cum aliis in sua sede.

Frequentiores causae ob quas huic sequestro locus datur, sunt; Attentatorum vitium; Possessio vacua, vel quae pro vacua de jure habenda sit; Eiusdem possessionis in utroque contentente nimia turbiditas; Probabilis scandalorum vel diffipationis timor; Reservatio clara; Sententia in bono iure alterius iudicis quam Rotae, cum similibus pro iudicis prudenti arbitrio pensandis, cum arbitraria certam ac generalem determinationem non recipiant, sed à facti qualitate regulentur, cum aliis in sua sede.

sunt; Attentatorum vitium; Possessio vacua, vel quae pro vacua de jure habenda sit; Eiusdem possessionis in utroque contentente nimia turbiditas; Probabilis scandalorum vel diffipationis timor; Reservatio clara; Sententia in bono iure alterius iudicis quam Rotae, cum similibus pro iudicis prudenti arbitrio pensandis, cum arbitraria certam ac generalem determinationem non recipiant, sed à facti qualitate regulentur, cum aliis in sua sede.

XXXVIII.

De Fructibus.

In rebus inspectio frequenter cadit super validitate, vel executione gratiae ad satisfaciendum Regulae de Valore, & de hoc supra in ejus particulari Rubrica; Sive pro pensionum capacitate vel invaliditate, de quo in sua pensionum sede; Aut pro regulanda natura juris patronatus, partim ex gratia seu privilegio, partim vero ex dotis augmento competentis; Et de hoc pariter in sua peculiari materia; Vel super fructuum perceptione absque residentia, vel respectivè interessentia, & servitio, quod Canonicorum & capitulorum materiam percussit; Vel pro ea refectione, ad quam victos victori teneatur, aut alter qui possessori vel proviso impedimentum praestet, quod potius damnorum & interesse terminos percussit.

Frequentiores vero sub hac materia quaestiones, post dictam materiam Regulae de valore cadunt super fructuum pertinentia inter praedecessorem & successorem in beneficio; Sive inter praedecessoris haeredes & Ecclesiam, vel Camera loco Ecclesiae per Apostolicas Constitutiones subrogatum, ubi ejus collectorum usus vigeat.

In hoc autem, eadem quoque distinctio cadit, quae tam in Regula de valore, quam in Canonicatibus aliisque beneficiis servitoriis habemus, super distinctio inter fructus, quorum nomine venit illud emolumentum, quod sola ratione beneficii absque necessitate interessentiae ac personalis servitii obtinetur; Id autem quod ex dicta interessentia & servitii ratione competit, non fructuum, sed distributionum nomen ac rationem habeat, ideoque in eis non cadunt ea, quae de fructibus in jure disposita sunt, ad omnes effectus, etiam transmissionis ad haeredes tanquam merx laboris ac servitii, potius quam beneficii emolumentum lucrativum, alioque effectus, illo excepto refectionis quam victus victori, vel impediens impedito facere teneatur, quoniam nulla data discrezione inter fructus & distributiones, indefinitè restituendum est quicquid victor, vel impeditus fuisset obtenturus, si impedimentum non habuisset.

Ubi vero de iis emolumentis agitur, quae contradistinctè à distributionibus sub fructuum nomine veniunt; Distinctio est inter collectos ac à solo separatos, sive pendent aut collectos, adhuc tamen in eodem solo existentis, ut haec secunda species naturalium vel mixtorum, indefinitè pertineat ad successorem vel Ecclesiam; Non de facili recepta in praxi distinctio (quae tamen in puncto juris probabilis est,) inter beneficia habentia annexam curam animarum, vel non, ut incuratis, utpotè ex operosa potius, quam lucrativa causa competentibus, beneficiatus marito potius, quam usufructuario assimiletur, ideoque pendentium quoque ratam oneri supportato proportionatam post dimissum beneficium obtineat, vel moriens ad haeredem prophanum transmittat, quod tamen, ut dictum est, praxis non de facili admittit; Ubi vero agitur de jam collectis, ac à solo separatis, decisio pendet à facti qualitate, & an cum reliquo beneficiati patrimonio prophanocommixti, vel confusi sint.

Quo vero ad civiles, quos lex fingit singulis quibusque diebus, horis, atque momenti percipi; Quando ante perceptionem cesset jus beneficiati ex causa resignationis, tunc nisi expressa reservatio accedat, indefinitè ad successorem vel Ecclesiam transeunt, quasi quod beneficium renuncians, omnes jus à se abdicasse videatur; Secus autem ubi per mortem, vel involuntariam translationem, quod tamen, respectu verè ac de facto inexactorum, non de facili praxis admittit, ubi praesertim Camera in locum Ecclesiae succedit, dum adeo rigorosè in hac fructuum inexactorum materia proceditur, quod etiam Indultum Cardinalibus ac aliis concedi solitum testandi de bonis quamvis Ecclesiae intuitu quaesitis, vel ad intestatos transmittendi pro inexactis non suffragaretur, nisi moderna Apostolica moderatio adesset, cum plerisque aliis distributionibus ac declarationibus in

XLI.

De Canonicis & Dignitatibus.

Ultra ea quae in quibuscumque beneficiis generaliter cadentia, Canonicatibus, ac Dignitatibus quoque congruunt, circa scilicet reservationes, & affectiones, ac alia, ut supra; In Dignitatibus, & Canonicatibus, tam Cathedralium, quam Collegiarum, aliqua habentur peculiariora, reliquis beneficiis non convenientia, quae in praecedentibus Rubricis quoque insinuata sunt, praesertim circa possessionem capitulariter apprehendendam; Sive circa fidei professionem; Aut alias qualitates, puta nobilitatis, vel puritatis sanguinis, sive civilitatis, & similia, quae in aliis non qualificatis desiderari non solent.

Potissima verò differentia est super jure conferendi, dum in Cathedralibus (contraria consuetudine non obstante) sunt ad simultaneam Episcopi, & Capituli; In Collegiatis autem ad electionem Collegii, ut supra in ordinarii juris conferendi Rubrica advertitur.

Reliqua verò, concernunt potius Ecclesiae servitium, ac fructuum, vel respectivè distributionum participationem in casu iustae absentiae, vel non interessentiae in cohors, alisque divinis, sive praeminentias super functionibus ecclesiasticis, ac praecedentiis, nec non vocem in Capitulis, ac jus eligendi aliaque similia de quibus in sua sede.

XLII.

De Parochis, & Parochiis.

In hac pariter beneficiorum specie cadunt reliqua omnia, quae in beneficiis in genere, ut supra habentur; Illa verò potissima differentia ex Trid. Conc. in parochialibus resultat, ob quam in hujusmodi beneficiorum species, foris frequentiores quaestiones tractat, super nova scilicet forma in illorum provisione adhibenda, ab eodem Concilio induta concursus habendi coram loci Ordinario; Sive agatur de illis ad liberam Ordinarii collationem, sive de aliis ad provisionem inferioris collatoris, aut ad patroni ecclesiastici praesentationem, vel electionem; Quinimò etiam si ad Apostolicam Sedis provisionem ex reservatione, vel affectione, cum adhuc eadem forma concursus habenda sit coram Ordinario, ad cuius praelectionis normam, ac testimonium, Apostolica Sedes, vel alter collator provisionem faciet; Atque si agatur de parochia extra fines dioecesis, in alterius Praelatis territorio, quod nullius dicitur existente, qui de jure, vel de facto Synodum non celebrat, coram viciniori Ordinario eadem forma adhibenda est, quacumque ipsius Ecclesiae providendae, vel Praelati collatoris exemptione non attenda.

Forma verò est, ut sequuta vacatione, in ipsa parochiali Ecclesia vacante, ac in Cathedrali, seu loco consueto Tribunali, & residentiae Ordinarii concursus edita affigantur, atque affixa remaneant durante statuto termino, qui pluries prorogari potest, dummodo ille 20. dierum non excedatur, quoties concurrentes compareant, secus autem nemine comparente, cum tunc, dum potest Ordinarius liberè absque alio concursu conferre, laudabilius agere dicitur, novum editum cum novo termino affigendo.

Expiratio termino, atque statutis loco, & die comparentibus iis, qui concurrere volunt, ut examini se subjiciant, istud peragendum est coram ipso Ordinario, vel ejus Vicario Generali, utriusque etiam interventu simultaneo non prohibito, ac examinatorebus in proximè celebrata Synodo deputatis, qui non minus, quam tres esse debeant, atque ad ejusdem Concilii praescriptum praestiterint juramentum, quod opus non est in singulis quibusque concursibus repeti, sed unicum generale initio praestitum sufficit.

Si verò ob mortem, vel absentiam, aliudque impedimentum, dicti examinatores ad minus tres haberi non valeant, alii in locum deficientium subrogandi sunt de consensu Capituli, dummodo id infra annum celebratae Synodus sequatur, secus autem eo lapsio, cum tunc Ordinario imputandum sit, cur novam Synodum non celebraverit.

Adeoque rigorosè non nisi cum hujusmodi examinatorebus ista forma explicanda est, quod interventus etià unius, qui ut supra non sit synodalis, vel si est, juramentum non praestiterit, actum vitiet; Quinimò etiam si esset synodali deputatus pro altera dioecesi sub eodem Episcopo etiam principaliter unita non sufficit; Intelligendo tamen de interventu formali, quod scilicet votum decisivum proferat collegialiter cum aliis examinatorebus, secus autem ubi interven-

sua sede videndis, utpotè non de facili sub compendio cadentibus.

t. sub tit. de pension. & hoc tit. disc. 90. u. sub tit. de jurepatr. disc. 10. & pluries. x. sub tit. de Canonic. pluries. y. eod. tit. de pension. disc. 32. z. de his disc. 100. ac etiam disc. 81. cum plur. seqq.

XXXIX.

De Remissoria, & Compulsoria in Beneficialibus.

In remissoria vel compulsoria generali processum non retardante, minusque dilationem aliquam inducente, quaestiones non cadunt, sive in prophanis, sive in spiritualibus agatur, ob cessantem dilationis rationem, ob quam colli-gantis interest eas denegari, ideoque causae cognitio non adhibetur eo modo quo, ubi agitur de speciali dictam rationem habente.

In speciali autem, omnia quae pro denegatione ex calumnia vel irrelevantia in prophanis habentur, facilius & absque dubio recipienda sunt in hac materia spirituali, cujus vocabulum solis causis beneficialibus, in quibus de beneficii titulo, ac pertinentia agatur, congruit; Reliquis omnibus in hoc proposito sub prophana materia cadentibus, quamvis de causis ecclesiasticis, ac merè spiritualibus agatur; Immo etiam si de materia beneficiali, ubi non de titulo, ac pertinentia inter provisos quaestio sit, sed inter collatores vel respectivè patronos, super jure conferendi, vel praesentandi.

Quando igitur causa verè beneficialis, ac spiritualis est, tunc ob calumniae suspicionem, ratione subjectae materiae de facili cadentem, ex eo, quod super jure vitalitio controversia sit, quamvis alia accedant, ex quibus in prophanis remissoria, vel compulsoria denegari non debeat, adhuc in ista spirituali materia speciale est, ut non concedatur, nisi cum triplici qualitate in aliis non desiderata; Primò scilicet articulatæ materiae fumo vehementi; Secundo consensus praestatione in unica sententiam, nisi de tertia instantia agatur; Et tertio praestatione alterius consensus super appositione sequestri; Quibus etiam accedentibus, concessio fieri solet cum retardatione, vel sine iudicis, praesertim Rotae arbitrio, pro facti qualitate regulando.

2. disc. 99.

XL.

De manualibus.

Qualitas haec Regularibus beneficiis, utpotè obedientiaris connaturalis est, etiam illis Hierosolymitanis Religionis, quae emerentiae ratione, atque ex iustitia potius quam ex gratia conferri solent, quamvis de facto, manualitatis effectus non de facili in praxi habeatur, sicut in aliis Religiosis.

Saecularium verò natura in oppositum est, ut posita beneficialis qualitate, perpetua censeantur, nimiumque rari sunt casus, in quibus vera beneficia cum Superioris auctoritate formalem erectionem habentia, manualia sint, ac ad nutum amovibilia, cum illa, quae nimis frequentia habemus, potius piorum legatorum, aliarumque piarum dispositionum speciem habeant, ideoque sub regulis beneficialibus non cadunt; Sive officia, vel munia servitoria sunt, beneficialem titulum non habentia, sed titulum famulatus, ac servitii, quod, ubi ex libito ejus cui serviendum est provenit; ad libitum quoque, seu nutum assumentis amovibile est, adinstar quasi contractus famulatus; Secus autem ubi ex civica, vel alia qualitate, seu ex Ecclesiae consuetudine, receptio potius necessaria sit.

Ubi autem receptio, seu admissio, non à nominatis, sed ab alterius Superioris potestate pendet, quamvis in ejusdem nominantis libito positum sit nominationem revocare, non tamen ei licitum est destituere, vel remove, cum ex eadem Superioris auctoritate, ex qua facta est institutio fieri debeat destitutum, quae difficilior, quam institutio competit; Atque tunc ratio haberi solet, pro Superioris prudenti arbitrio, an iuxta concurrat causa necnè, sive an amotio grave praedictum in fama causet amoto, cum aliis, de quibus in sua sede.

b. disc. 80. & 97. & sub tit. de Canonic. disc. 22.

terventus esset materialis in examine absque voto decisi-
 314 vo., quod neque Ordinarius, vel ejus Vicarius Generalis
 315 habet, nisi quando examinatorum paribus votis existentibus
 neutra pars approbativa, vel reprobativa concludat, cum
 tunc Ordinarii, vel Vicarii Generalis adhesio conclusio-
 nem causet atque approbatum, vel reprobatum declarat;
 Itaque approbationis, vel reprobationis declaratio, in ipso
 316 actu, & collegialiter, non autem singulariter perficienda
 est, absque necessitate certæ formæ, an per vota scilicet
 publica, vel secreta, sive ore tenus, vel in scriptis, sed juxta
 locorum stylos, aut eorumdem placitum, Omneque emolu-
 317 mentum ab examinatore abesse debet, quod simoniacum
 declaratur, etiam si ex juris communis censura tale non esset.
 318 Examinatorum autem partes non sunt declarandi magis,
 vel minus dignum, sed solum renunciandi quem idoneum,
 & quem non idoneum reputent; Prælectio autem magis
 digni pertinet ad ipsum Ordinarium, vel ad ejus Vicarium
 Generalem id in facultatibus habentem; Sede vacante,
 vel impedita ad Capitulum, cuius vice Vicarius ab eo de-
 putatus, & non aliter has partes explicare debet.

Dictamque prælectionem facere non oportet in ipso
 319 actu scrutini, in quo, ut supra approbati, vel repro-
 bandi sunt, sed fieri etiam potest ex intervallo, ac in
 diverso loco; Quinimò, & per diversas personas, quia nempe
 320 Vicarius interveniat in concursus, Episcopus autem
 unum ex approbatis prælegat.

Minus tenetur sequi numerum votorum, sed eligere po-
 321 test approbatum cum minoribus suffragiis, quæ tamen
 concludant, etiam si mediante adhesione.

Prælectio de magis digno facienda est, neque in libera
 voluntate, sed in bene regulato arbitrio id repositum est; In
 322 hoc enim differunt curata à non curatis, quod in istis, ex
 magis recepta sententia sufficit eligere dignum absque ne-
 cessitate eligendi magis dignum, secus verò in illis.

Hinc proinde rejecto magis digno, conceditur jus appel-
 landi ad Superiorem, qui detecta irrationabilitate judicii,
 prælectum destituere, ac appellatum instituire poterit.

Solum tamen devolutivum effectum, non autem suspen-
 323 sivum dicta appellatio operatur, ideoque non impedit exe-
 cutionem provisionis; Atque irrationabilitas non præsumit-
 ur: Rarum tamen ac difficile est illam convincere, cum
 non ex singularibus qualitatum majorem dignitatem regu-
 324 lariter præferentibus, puta, gradu, ætate, nobilitate, ci-
 vilitate, & similibus, id resultet, sed ex omnibus simul jun-
 ctis; Sæpius enim minus doctum, vel non graduatum, seu
 juniorem, (posita sufficienti idoneitate) doctiori, nobilio-
 ri, seniori, vel graduato præferre congruit, ratione majoris
 prudentiæ, seu vitæ, & morum, sive populo magis gratus
 existat cum similibus.

Appellanti autem, etiam non docto de irrationabilitate
 325 judicii, conceditur jus provocandi prælectum ad novum
 examen in Urbe, nisi ratio nimium remotæ regionis, vel
 gravis ætas promoci, vel alia justa causa iudicis arbitrium
 regulariter, illud decernendo in partibus.

Non in omnibus autem beneficiis animarum curam an-
 326 nexam habentibus ista forma concursus adhibenda est, sed
 solum in illis quæ sunt principaliter talia, atque in provisione
 sponsi seu rectoris Ecclesiæ parochialis, ideoque non in-
 trat in vicariis pro exercitio curæ in illa parochiali, quæ
 accessorie alicui Capitulo, vel Monasterio, vel alteri cor-
 pori sive alicui Dignitati, vel Canonicatui annexa sit,
 quamvis aliquando id solum fuerit; Minusque in paro-
 chialibus de jure patronatus laicali, nisi quando pluribus in
 paritate votorum, vel cumulativè præsentatis, mediante
 concursu, magis idoneum prælegere congruat.

Histamen casibus nominatus ab eo cui habitualis cura
 327 incumbat, sive à patronis laicis præsentatus, ab Ordinario
 examinandus, ac approbandus est, quamvis de Ecclesia
 exempta agatur, vel exemptus esset ille cui provisio, vel
 nominatio competit, atque approbatio sequi debet prævio
 examine coram eisdem examinatorebus synodalibus.

Multo verò minus dictus concursus, vel approbatio, sive
 328 alia requisita in parochialibus, necessariè desideranda veni-
 unt, in Canonicatibus, & Dignitatibus, aliisque benefi-
 ciis Ecclesiæ Collegiatae, vel Cathedralis cui Ecclesia pa-
 rochialis annexa sit, præterquam in illo Canonicatu, vel
 beneficio, cui fixæ, ac perpetuè cura, & exercitium deman-

datum sit, in quo dicta approbatio, cum ætate, ac ordine,
 ut in curatis desideratur.

Reliqua verò potius præminentias, vel jura parochia-
 329 lia, sive congruam, aliaque hujusmodi percipiunt, quam
 materiam beneficiale, & de quibus in propria sede. d
 d de his omnibus sub tit. de parochis disc. 1. & seqq. & per
 totum, & disc. 37. ubi de praxi concursus.

XLIII.

De Beneficiis Regularibus, eorumque provisione, ac
 Sæcularizatione.

Superius, in Rubrica manualium, insinuata est hujusmo-
 330 di regularium beneficiorum, manualis, ac obedientiarum
 qualitas, etiam in Dignitatibus, & commendis Hierosoly-
 mitanæ Religionis, quibus exceptis, nimium raro forum au-
 dit Regularium beneficiorum controversias, præsertim ci-
 tra montes, ubi Religionum status ad talem Monasterio-
 rum, ac regiminis communionem per speciem universitatis
 redactus est, quod potius officiorum merè temporalium, 331
 quam beneficiorum Prælatuæ naturam sortiantur in Mo-
 nasteriis actua lem conventum habentibus; Alia verò cle-
 ricis sæcularibus ex Apostolica autoritate commendari
 solita, quamvis non exinde eorum regularis natura immu-
 tetur, generali jure beneficiorum, vel commendarum regu-
 landa videntur; Ultra montes autem pleraque adfunt
 Monasteria, quæ singulariter administrantur, eorumque
 Prælatuæ beneficium importat frequentius electivum. e

In commendis autem, ac dignitatibus Hierosolymitanæ
 332 Religionis, in quibus, ut dictum est solum forenses quæ-
 stiones haberi solent, ea dignoscitur differentia inter Com-
 mendas, & dignitates, quod in illis, posita in reliquis capa-
 citate, ac non obstantia stabilimentorum, cum sola antia-
 nianitatis prærogativa proceditur; In dignitatibus autem, non
 curata antianitate, principaliter attenditur benemerentia,
 circa quam, ut potè in quæstione facti potius quam juris,
 certa, & determinata regula dari non potest, sed pro facti
 qualitate decidenda est. f

Aliarum verò militiarum commendæ potius cum pro-
 333 phanis quam cum beneficialibus regulis ut plurimum me-
 tiri solent. g

Prout facti etiam est, ex ejus qualitate pariter & circum-
 stantiis decidenda altera quæstio sæcularizationis eorum-
 dem regularium beneficiorum, eorumque status immutatio-
 nis, unde propterea id certam ac generalem determinationem
 non recipit, ut in sua sede advertitur. b

Extra controversiam autem est, Regulares professos in-
 capaces esse beneficiorum sæcularium, quinimò pensionum
 ecclesiasticarum super eis; E converso autem sæculares esse
 incapaces regularium, ubi Apostolica dispensatio non
 accedat, ut in proœmialibus advertitur, ubi quod sæcula-
 ria sæcularibus, & regularia regularibus; Ad eò ut per pro-
 fessionem in religione beneficia sæcularia vacant, ac pen-
 siones amittantur, idemque è converso, ut vacant bene-
 334 ficia regularia non sequuta professione statuto tempore,
 vel ea irritata.

Supponebatur autem apud antiquiores Canonicos Re-
 gulares Lateranenses, eos beneficiorum sæcularium capa-
 ces esse, atque à dicta incapacitate immunes; Contrarium
 tamen verius est, præterquam quoad exercitium curæ in
 illis Ecclesiis sæcularibus curatis, quæ eorumdem Canoni-
 corum congregationi annexæ sint; Vel quia ita canones
 vel canonistarum traditiones intelligendæ sint; Vel quia
 antiquam habilitatem alias competentem cessare faciant
 Apostolicæ Constitut. ad Concil. Trident. præscriptum vel
 sensum editæ. i

Pleraque alia sub hac generali beneficiorum materia ca-
 dunt, in præsentibus non contenta; Vel quia in foro sint ra-
 ra; Vel quia eorum disputationem occasio non dederit;
 cum non totius materiæ tractationem, sed eorum quæ in
 foro disputari concessum est, institutum sit principaliter
 insinuare compendium, sub quo neque facile est omnia
 complecti.

e disc. 4. f disc. 68. & 69.
 g sub tit. de jurepatr. disc. 20. & sub tit. de fideicomm. disc. 8.
 h disc. 63. i disc. 75. & habetur. actum etiam sub tit. de do-
 nationibus disc. 24.

J O: B A P T I S T Æ C A R D. D E L U C A

Libri Duodecimi Pars Secunda

DE CANONICIS, ET CAPITULO.

JANUEN. PRÆBENDÆ THEOLOGALIS
 PRO CAROLO NUCETO CANONICO
 T H E O L O G O
 CUM CANONICIS DIACONIS, ET SUBDIA-
 CONIS ECCLESIAE CATHEDRALIS.

Casus disputatus in Congregatione Concilii, &
 resolutus ut infra.

An Episcopus annectere possit alicui Canonicatui Dia-
 conali, vel Subdiaconali ordinem Presbyteralem
 cum loco fixo, in præjudicium Canonicorum Dia-
 conorum, & Subdiaconorum antiquorum habenti-
 um jus optandi primas sedes post dignitates; Et
 materia dictæ annexionis ordinum, Et quomodo
 Capituli consilium attendi debeat, Et an illud se-
 mel præstitum sit revocabile.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Quod præbenda Theologalis dicatur qualificata, &
conferenda personæ idoneæ.
- 3 De modo providendi præbendam theologalem, & docto-
ralem in Hispania.
- 4 De dispositione Concilii Tridentini super ordine presby-
terali annectendo Canonicatibus.
- 5 Quod Canonicatus theologalis exequatur Canonicatui pæ-
nitentiario.
- 6 Dignitates non sunt de Capitulo.
- 7 De distinctione ordinum in Collegio Cardinalium.
- 8 In arbitrariis non de facili intrat injustitia.
- 9 Consensus semel præstitus, an sit revocabilis.
- 10 Consilium Capituli tenetur Episcopus petere, sed non
tenetur sequi.
- 11 Quando statui possit per Episcopum contra id quod per
Papam est concessum per privilegium.

D I S C. I.

Capitulum Ecclesiæ Januensis constitutum est ex 17.
 Capitularibus, hoc est quinque Dignitatibus, & duo-
 decim Canonicatibus, quorum sex presbyteralem, tres dia-
 conalem, & tres subdiaconalem ordinem annexum habent,
 inter subdiaconales secundum locum habente Canonicatu
 theologali, cum ascensu, seu optione in quolibet ordine res-
 pective, qui ascensus, seu optio de anno 1660. ex decreto
 Capitulari approbato, tam per Ordinarium, quam per Se-
 dem Apostolicam, exceptis Dignitatibus, communicatus
 fuit omnibus Canonicis trium ordinum, itaut ad instar
 Collegii Cardinalium, Canonicis Diaconis, vel Subdia-
 conis liceret optaret canonicatus sacerdotales, atque ad pri-
 mos locos, seu sedes habita ratione antiquitatis ascendere,
 Canonicis theologo inferiori loco relicto; Cum autem Ar-
 chiepiscopus incongruum reputaret, ut Canonicis theologo
 talis inferior locus daretur; Hinc proinde prævio Capituli
 consilio, ad præscriptum decreti Sac. Conc. Trid. sess. 24. re-
 form. cap. 12. dicto canonicatui ordinem presbyteralem an-
 nexit, itaut propterea Diaconis, ac Subdiaconis quamvis
 antiquioribus præcedere deberet, quod isti ægreferentes
 recursum habuerunt ad Sac. Congregationem Concilii, pro
 infirmatione gestorum ab Archiepiscopo favore recurrenti-
 um responsum fuit ex motivo attentatorum, stante re-
 cursu ad ipsam Sac. Congregationem.

In hac igitur disputatione pro dicto Canonico theologali
 scribens dicebam, justam ac rationabilem videri dictam
 provisionem conformem intentioni dicti S. Concilii sess. 5.
 de reform. c. 1. vers. de cætero verò, dum in hujusmodi præ-

benda theologali plusquam in aliis desiderat personas ido-
 neas, & qualificatas, cum irritatione provisionis aliàs fa-
 ctæ; Quod etiam comprobari advertebam ex indultis Sixti
 IV. & Leonis X. circa provisiones canonicatum Theo-
 logicalis, & Doctoralis in plerisque Hispaniarum Ecclesiis,
 ut per Ordinarium cum Capitulo fiant per concursum juxta
 ea, quæ habentur supra in tit. de Beneficiis in genere in
 Barchinonen. & Majoricen. canonicatus pænitentiariæ
 disc. 28. & 29. & de consequenti, quod stante qualificatio-
 ne possessoris, & muneris, magis honorificus, & con-
 gruus locus inter alios statuatur.

Pluribus etiam considerationibus accedentibus; Primo
 scilicet, quod dum idem Concilium d. c. 12. sess. 24. ord. nem
 sacerdotalem saltem in dimidia præcepit, credidit potius
 onus, & gravamen injungere possessoribus præbendarum,
 vinculum presbyteratus aliàs effugientibus, unde præcise
 obligare noluit, nisi solam dimidiam, laudabilius tamen
 de clarando, ut omnes, vel pro majori parte eundem ordi-
 nem habeant, ibi, ubi verò consuetudo laudabiliter habet, ut
 plures vel omnes sint presbyteri, omnino observetur. Ergo con-
 gruum, rationale, ac menti Concilii adaptatum est, ut
 huic ita qualificato canonicatui presbyteratus annectatur.

Secundò ducto argumento ab indulto Gregoriano pro
 Ecclesiis Hispaniarum edito, de quo in dictis disc. 28. & 29.
 sub tit. de Beneficiis, ita enim patet canonicatum theolo-
 galem exæquatam esse canonicatui pænitentiario, ideoque
 cum canonicatus pænitentiarius annexum habeat presby-
 teratum, hinc arguere licet, quod si non ex eadem ratione
 necessitatis, saltem ex ratione congruentiæ rationabile
 videatur eundem ordinem huic etiam canonicatui an-
 nexum esse.

Tertiò quod cum canonicatus pænitentiarius ob ejus se-
 cretè continuam occupationem in confessionibus reputari pos-
 sit pro non existente quoad servitium chori, ac celebratio-
 nem missarum præsertim solemni, aliaque functiones,
 exinde resultat, quod de facto inter canonicos remaneret
 major numerus subdiaconorum, & diaconorum, quam pres-
 byterorum contra expressam dispositionem Concilii per-
 necesse exigentis ordinem presbyteralem saltem in dimi-
 diam, laudantis tamen ultra eam, imò etiam in omnibus
 talem annecti.

Et quamvis replicaretur, quod adessent dignitates, at-
 tamen id non videbatur obitare, Tum quia de jure, ac cessan-
 te particulari consuetudine, dignitates non dicuntur de Ca-
 6 pitulo, ut infra in Bitesen. Arch. presbyteratus disc. 4. Tum
 etiam quia illæ sunt exemptæ à turno missarum conventua-
 lium aliarumque quotidianarum provisionum sacerdotia-
 lium solis canonicis incumbentium, cum Dignitatibus
 distributæ sint aliquæ majores solemnitates aliæque fun-
 ctiones.

Atque ad probandum quantum congruat majorem nu-
 7 merum presbyterorum adesse, dabam exemplum Collegii
 Cardinalium, qui apud Papam tanquam Episcopum Eccle-
 siæ universalis eandem figuram facere videntur, dum ex
 70. solum 14. Constituti sunt in ordine diaconali, sex in
 ordine Episcopali tanquam species Dignitatum, reliqui au-
 tem quinquaginta in presbyterali, atque dum S. Concilium
 totum remittit arbitrio, ac judicio Episcopi; Hinc dice-
 bam, quod pro sustinendo ea, quæ ab Episcopo gesta sunt,
 sufficere deberet, quod per oppositores non doceretur de
 omnimoda irrationabilitate, à qua tantum, & non aliàs in
 8 arbitrariis licitum est appellare, vel recursum habere juxta
 ea, quæ habemus præsertim de appellatione ab irrationabi-
 li judicio Episcopi super approbatione in concursu ad Pa-
 rochiales, ut infra sub tit. de Paroch. cum similibus, ex regula
 quod in arbitrariis non datur gravamen, vel injustitia pos-
 sita va Castrenf. conf. 99. n. 4. in fin. lib. 2. Gregor. dec. 106. n. 1.
 Rorit super pragmat. in rubr. de appellat. n. 25. cum seqq.

De duobus autem potissimum ex parte Canonorum obijciatur, Primò scilicet quod Capitulum revocasset per alterum decretum ejus consensum, seu consilium; Et secundo de litteris Apostolicis in forma Brevis editis super confirmatione dicti decreti Capitularis super ascensu, seu optione inter omnes canonicos tam presbyteros, quam diaconos ut supra, stantibus decreto irritanti, & clausula sublata contentis in eisdem litteris inficientibus quemcumque actum contrarium.

Neutrum tamen videbatur habere subsistentiam; Quatenus enim pertinet ad primum, ubi etiam ageretur de consilio de necessitate sequendo, & quod potius saperet consensum, adhuc iste semel valide præstitus re non integra non est amplius revocabilis, quinimò etiam non præstitus, absque justa causa denegari non posset, atque denegatus per judicem suppleri ex deducto per Gregor. dec. 117. n.8. & 9. Mantic. dec. 238. n.9. & est in foro quotidianum; Ac etiam quia S. Concilium exigit consilium, quod sufficit exquiri, neque opus est illud sequi, ex deductis per Felin. in cap. cum omnes n. 19. cap. cum ex parte de Constitut. Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 34. n. 24. Menoch. conf. 9. n. 17. Ad den. Buratt. dec. 29. in fin. Et in his specialibus terminis Barbof. ad idem Concil. d. cap. 12. n. 45. in fine; Quodque ubi committitur Episcopo cum consilio Capituli, dicatur actus ad solum Episcopum pertinere, neque Capitulum in eo habeat aliquam participationem Rot. decis. 79. de rescriptis antiquis bene in Tarraconen. Sacristiæ 23. Januarii 1602. coram Justo.

Et quoad alterum objectum, tunc illud intraret, quando ageretur de destruendo substantiam contentorum in eisdem litteris, nempe de tollendo facultatem optandi, sed quod ubi numerus diaconorum, ac subdiaconorum sit major ita fiat alicujus ordinis immutatio, id non est contrarium, sed diversum, & sic est casus omissus non cadens sub decreto irritanti, & clausula sublata, quæ non impediunt allegari non comprehensionem, atque de ea cognosci Royas dec. 410. n. 12. Otthobon. dec. 229. nu. 17. & pluries sub tit. de benef. cum sit propositio quotidie in foro volitans; Ideoque ubi articulus fuisset integer, ubi probabiliter pro meo iudicio resolvendus videbatur, ut etiam scio quod esset sensus notabilis partis S. Congregationis, à qua tamen decretum Archiepiscopi improbatum fuit utpotè editum in spretum recursus, seu cujusdam inhibitionis, neque res ulteriores progressum habuit, quia Carolus aliam obtinuit Dignitatem, ac etiam sequuta fuit Archiepiscopi mutatio, undè propterea continuatur in statu primævo.

ANNOT. AD DISC. I.

Ad materiam Præbendæ Theologalis videri poterunt deducta in Annot. ad Sac. Trid. disc. 2. & sub tit. de benef. disc. 112.

NEAPOLITANA CAPELLANARUM
PRO CAPITULO ECCLESIAE
METROPOLITANÆCUM ANGELO SCIARRA, ET ANGELO
FASANO CANONICIS.

Casus disputatus in S. Congreg. Concilii sub ignoto exitu.

De divisione capituli ejusque Canonorum in plures ordines, An de uno ad alterum detur transitus, vel communicatio jurium, quæ per turnum inter eos dividitur.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Ad essentiam electionis est libertas, quæ sit exercibilis inter plures.
- 3 De aliquibus ponderationibus, electio deberet esse libera eadem inter plures.
- 4 Etiam ubi non agitur de vera electione intrant illius termini ex voluntate fundatoris.
- 5 Dicitur, videlicet, est declarativa, seu explicativa.
- 6 Ubi facultas eligendi restringitur ad certum genus, sufficit illud non egredi.
- 7 Observantia interpretativa, quando attendatur.
- 8 De materia turni, & quando hic dicatur consumptus.
- 9 De distinctione, an Capellania, vel aliud emolumentum spectet ad canonicatum separabiliter, ac accidentaliter, vel e contra inseparabiliter.

Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ Neapolitanæ, constitutum ex 30. Canonicis, divisum est in quatuor ordines, qui Chori nuncupantur, quorum primus est septem presbyterorum præbendorum; Secundus octo presbyterorum non præbendorum; Tertius septem Diaconorum; Et quartus octo Subdiaconorum; Diciturque ordines inter se distincti sunt, ut Canonici unius ordinis non transiant ad alium, itaut quamvis antiquissimi non occupent nisi primum locum sui ordinis respectu; Cum autem Franciscus Brunus ejusdem Ecclesiæ Canonicus, ex ejus bonis erexisset quatuor capellanias pro quatuor capellanis ad nutum amovibilibus, eligendis singulis annis à Capitulo de tempore quo officialium Capitularium electio fieri solet, & qui esse deberent sacerdotes, & canonici ex dictis quatuor choris, seu ordinibus per girum, unus scilicet pro quolibet.

Hinc sequuta morte Fundatoris, Capitulum in primo anno elegit ad has capellanias quatuor Canonicos antiquiores, quemlibet scilicet antiquiorem sui ordinis, seu chori, ita servando in annis subsequentibus ordinem successivum antianitatis usque ad ultimum; Contingente autem hoc medio tempore morte unius canonici præbendati, ac unius canonici diaconi, quorum uterque utpotè ex antiquioribus dictis capellanis potius fuerat, cum de istis Canonicatibus provisi essent, Angelus Sciarra, & Angelus Fasanus, atque Capitulum de anno 1654. tanquam expleto jam turno, novum incipiendo, dictas capellanias duobus istorum ordinum Canonicis antiquioribus contulisset, præfati novissimè provisi, prætendentes dici non posse turnum expletum, nisi etiam ipsi eisdem capellanis potirentur, nemine citato obtinuerunt à Sac. Congregatione Concilii rescriptum provisos de capellanis participare debere de emolumentis à die admissionis, cujus rescripti vigore prætendebant capellanias eis debitas esse, ac propterea provisos coram Ordinario molestabant; Quare adita per Capitulum eadem S. Congreg. pro declaratione.

Scribens Ego pro Capitulo, cum sensu etiam veritatis, dicebam improbabilem esse dictorum Canonorum prætensionem, quoniam attenda dispositione fundatoris, tam in littera, quam in sensu Capitulum adstrictum non est ad hujusmodi turnarium ordinem servandum cum singulis dictorum ordinum Canonicis, cum ejus necessitas restricta esset ad ipsos ordines, seu choros, ac æqualitatem inter eos servandam, ut nempe ex singulis quatuor ordinibus unius eligi deberet, intacta remanente libertate inter singulas ejusdem respectivè generis personas gratificandi, dum fundator usus est verbo eligere, quod ex sui natura, & proprietate cadit inter plures eligibiles, itaut sit verificabilis libertas magis unum quam alterum eligendi, quæ est essentia, & principale requisitum electionis, cujus terminus non cadit in una persona, adeò non leviter dubitatum fuerit, an possint electores se coartare ad duos tantum, ex plenè, ac magistraliter deductis in celebri Toletana Canonicatus pœnitentiarii coram Otthobono inter suas dec. 29. & 37. & in eadem coram Cerro decis. 210. & 279. par. 9. rec. ubi concordantes.

Quod etiam probari observabam ex duplici demonstratione; Primò quia testator voluit eligi Canonicos, qui essent etiam sacerdotes, ergo noluit servari ordinem, seu turnum necessarium in singulis, inter quos plures esse possunt non sacerdotes, præsertim in ordine Diaconorum, & Subdiaconorum, ac etiam in utroque presbyterorum, inter quos possunt esse provisi, cum obligatione assumendi ordinem infra annum, sive per indultum ad id dispensati; Et secundo clarius, quia frustratoriam fuisset committere toti Capitulo electionem singulis annis, præscribendo etiam certam diem, in qua aliorum officialium electio fieri solet, ita enim hic actus esset superfluus, dum juxta antiquitatis ordinem, tanquam per speciem optionis, quilibet singulo quoque anno ex vocatione fundatoris abique alia electione subintrare deberet; Et quamvis veri, ac rigorosi termini electionis intrent, ubi agitur de illa faciendi ad Prælatum non autem in hujusmodi officii, vel beneficii ad notat. in c. quia propter de election. cum concordant. in dicta Toletana Canonicatus pœnitentiarii coram Otthobono, & Cerro; & habetur infra ad materiam actuum Capitularium, ac electionis, Attamen, dum fundator adhibuit hunc terminum electionis, ille factus

DE materia electionis, & signanter, quando turnus dicatur consumatus, habetur sub tit. de Jurepatr. disc. 41. & sub tit. de Regular. disc. 3.6. & 10.

MEDIOLANEN. ASSISTENTIÆ
PRO CAPITULO ECCLESIAE COLLEGIATÆ
SANCTI LAURENTII MAJORIS
CUM ARCHIPRESBYTERO.

Responsum pro veritate.

An Canonici præstare debeant assistentiam Dignitari celebranti, vel etiam alteri Canonico, quomodo & quando.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Canonico celebranti debent assistere alii Canonici.
- 3 In materia cæremoniarum satis deseritur consuetudini.
- 4 Nisi consuetudo sit contra cæremoniale ultimum ob decretum irritans.
- 5 De consuetudine, ut Canonici assistant Canonico.
- 6 Cæremoniale non tollit statuta.
- 7 An actus assistentiæ dici possit facultativus.
- 8 Si variæ sint consuetudines, quænam debeat prævalere.
- 9 Consideratur aliqua ratio particularis in secunda Dignitate.
- 10 Datur cautela, quæ præservet à præjudicio.
- 11 De primariis functionibus primæ Dignitatis, & de aliis præeminentiis Dignitatum, & Capituli revisivè.

DISC. III.

IN Ecclesia Collegiata S. Laurentii Majoris Mediolani, cujus principalis Dignitas est Præpositura, aliquam etiam jurisdictionem, ac prælatuam speciem habens, adest secunda Dignitas Archipresbyteralis, atque observantia dedit, quod solis Præposito, & Archipresbytero celebrantibus, duo Canonici assistentiam in munere diaconi, & subdiaconi facerent, Decano autem & Canonicis in eodem munere assisterent beneficiati, seu Capellani.

Cum autem Decanus, & Canonici incongruam reputarent hujusmodi Archipresbyteri prærogativam, utpotè soli Præposito tanquam Prælato debitam, quodque inter alios de collegio æqualis deberet esse conditio; Hinc desuper pro veritate consultus.

Respondi, Archipresbytero probabilitatem assistere ex regula, quod celebranti assistere debent alii ejusdem ordinis, vel collegii, ut pluries resolutum fuisse per Sac. Congregationem de more colligit Barbof. in summa Apostolica decisionum verbo Canonici collect. 42. num. 4. & in tract. de Canonicis cap. 34. num. 2. & 4. cum quibus declarationibus tanquam in re plana pertransit Rota in his terminis in Majoricen. celebrationis Misærum 28. Junii 1652. & 4. Januarii 1653. coram Bichio, quam prima est impressa decis. 186. part. 11. recent. ibidem ex errore repetita decis. 380.

Fortius autem accedente observantia, quæ in hujusmodi cæremoniarum, ac præsentiarum materia satis attendenda est, atque totum facit, ut cæteris relictis admittitur tanquam certum in proximè alleganda Mediolanen. substitutionis libri, & habetur pluries sub tit. de præeminentiis; Quoties tamen expressè non adverteretur cæremoniali moderno confirmato per Clem. VIII. quo casu, ob decretum irritans contentum in Bulla confirmationis, quod inficit quamcumque contrariam possessionem, tollitur consuetudo, seu verus impeditur ne oriatur, ut ultra generalia, de quibus in Celsenaten. seu Sarfanaten. Laudemiorum coram Ghislerio, & Alberгато decis. 400. part. 9. & decis. 199. part. 12. recent. In his specialibus terminis assistentiæ, vel obsequii præstandi per unum Canonicum alteri, habetur in Mediolanen. substitutionis libri coram Ghislerio decis. 102. par. 10. recent. & in eadem 30. Maii 1650. Dunogetto inter suas dec. 885. quæ videntur magistrales in materia cæremonialis, atque firma-

tis attendendus est, non ex dispositione juris, sed ex voluntate fundatoris, atque pro ista interpretanda.

Neque alicujus momenti videbatur illud verbum per giro, quod idem est, ac per turnum, quoniam illud adjectum non est personis, sed ordinibus, seu choris, ut clarè idem fundator explicavit cum dictione cioè, quod idem importat, ac id est, seu vide licet, quæ est declarativa ex latè deductis per Barbof. diction. 423. n. 1. & diction. 145. n. 4. Belon. jun. conf. 56. n. 4. & seqq. Gregor. dec. 286. nu. 9. decis. 62. nu. 12. p. 11. rec. ita explicando, ut Unus esset præbendatus, Alter non præbendatus, Alter Diaconus, & Alter Subdiaconus, itaut omnes ordines honorarentur, non tamen sublata Capitulo libertate inter eos prælegendi, cum sufficit non egredi genus juxta terminus tex. in l. unum ex familia. ff. de legatis secundo, cum ibi communiter notatis, ac habetur pluries sub tit. de fideic. præsertim in Romana hæreditatis de Spatis disc. 57.

Constituebatur magnum fundamentum in observantia tanquam interprete; Verùm id videbatur leve fundamentum, quoniam interpretatio cadit in ambiguis, ac omnino dubiis, secus autem in claris, in quibus non cadit terminus interpretativa, ideoque tali casu observantia non dicitur interpretativa, sed præscriptiva, indigens requisitis necessariis ad formalem præscriptionem, juxta receptissimam distinctionem, de qua dec. 319. par. 6. rec. & Barbof. in l. que dotis n. 41. ff. solut. matrim. ac passim, cum sit propositio quotidiana cum hac distinctione practicata, & de qua supra sub tit. de Benefic. in Romana quinquenniorum disc. 89. & alibi sæpius; Potissimè quia magis verisimili testatoris voluntati ita consultum remanebat, ut scilicet à toto Capitulo eligerentur qui magis digni, vel indigentes hoc subsidio reputarentur.

Verùm ubi etiam girus seu turnus in singulis personis de singulis ordinibus esset servandus, adhuc tamen dicebam injustam esse dictam prætensionem, quoniam turnus fructuarius capellanæ jam consumptus erat in ipsis Canonicatibus, qui propterea ex mutatione possessionis non debebant in eodem turno bis, vel pluries, & sic inæqualiter cum aliis admitti; Adinstar turni existentis inter Episcopum, & Capitulum, quoniam si Episcopus confert in suo turno, iste dicitur consumptus, & non ex eo, quod per Episcopi cessum, vel decessum, aut in Episcopatu succedat, denuò collationem prætere posse; Ita pariter in eoturno, qui servatur inter plures compatronos ratione officii, & cæteri, vel majoratus, quibus jus patronatus, ac præsentandi annexum sit, quoniam sufficit ipsum majoratum vel eundem explicatè suum turnum, non curata variatione possessoris, cum similibus, dum successor in hac parte repræsentare videtur eamdem personam prædecessoris jam admitti, ut in tua materia sub tit. de Jurepatr. ac etiam de ista materia cum habetur sub tit. de regularibus.

Ponderando etiam plura inconvenientia aliàs resultantia, unum præsertim intervencionis ordinis annorum, faciendo istorum girum ad normam numeri fixi in quolibet choro existentis; Et denuò quia dari posset casus, ut aliquibus Canonicatibus pluries vacantibus, semper successivè juniores, noviterque provisi eligendi essent, absque eo, quod leniores ad novam fructuonem admitti possent, atque, ut dictum est facultas eligendi data Capitulo cum lege illam faciendi occasione aliarum electionum, quæ singulis annis fiunt de Capituli officialibus, esset factua, & de vento; Et juxta præmissa credo fuisse resolutum, cum tam ratio justitiæ, quam illa congruentiæ, ac verisimilis testatoris voluntas, ita exigere viderentur, firma remanente necessitate se restringendi inter turnos, seu ordines.

Putabam primum rescriptum nemine opponente editum fundatum esse in præsupposito, quod hujusmodi capellanæ essent inseparabiliter annexæ canonicatui, quo casu rectè dictum fuisset, noviter provisos à die admissionis debere de capellaniarum emolumentis participare tanquam de fructibus canonicatus, sed fallacia recurrentium consistebat in applicatione, dum istud est emolumentum accidentale, ac separabile, quod non computatur in fructu canonicatus, juxta distinctionem, quæ circa domos canonicales, vel prædia, & præbendas temporales habetur apud Ad den. ad Gregor. decis. 378. Cavaler. dec. 116. in Romana pensionis 19. Januarii 1646. Cerro, & supra sub tit. de benef. ad materiam valoris disc. 90. sub tit. de pension. disc. 6. & 15. & in aliis, ac in specie capellanæ quam habeat Rector Ecclesiæ decis. 75. part. 8. rec. & d. dec. 90. sub tit. de benef.

firmatur, quod cæremoniale non tollit statuta scripta, ac laudabiliter ordinata.

Hinc dicebam corrumpere motivum, in quo ex parte Decanis, & Canonicorum totum fundamentum constituebatur; quod scilicet hujusmodi observantia tanquam facultativa non caufaret præscriptionem, neque obligaret in futurum invitos, quoniam stante dicta juris dispositione, ac etiam longo temporis intervallo, & actuum frequentia, excluditur facultas, atque actus, necessitati potius, quam voluntati tribuendus est, ut in specie huic objecto plenè responderetur in allegatis *decis. Majoricen. coram Bichio*.

Magnum fundamentum quoque constituebatur in præfata consuetudine respectu Decani, & Canonici, quodque propterea prævalere deberet consuetudo magis generalis; sed pariter dixi id nullam habere subsistentiam; Tum quia Archipresbyter habens intentionem fundatam in dispositione juris, seu cærimonialis, dicere posset istud potius esse abusum, & corruptelam, ideoque nulla juris ratione dicendum est, ut potius prava, quam bona consuetudo servari debeat, ac tollere jus tertii, qui titulum, ac possessionem habet; Tum etiam quia, ex iis, quæ habentur in specialibus terminis actuum capitularium in Majoricen. Canonice sub tit. de benef. disc. 30. ac in decisionibus in ea causa editis *decis. 278. & 304. part. 12. recent.* ubi concordantes; In his specialibus terminis consuetudinis in Capitulo, seu actibus capitularibus, & canonicis, consuetudinis natura est, ut attendi debeat in solo individuo, non extendenda de casu ad casum, vel de persona ad personam, seu de loco ad locum; Potissimè verò in hac facti specie, quod cum Archipresbyter esset secundum Dignitas, cui frequentius, absente vel impedito Præposito, incumbit explicare primarias functiones, hinc proinde non improbabiler in aliquo differre debet à reliquis Canonicis.

Et propterea, quando tam Præpositus, quam Canonici hujusmodi prærogativam in hac dignitate æreferrent, timentes fortè ne ita lapsu temporis Archipresbyter præterire posset se esse Dignitatem coæqualem cum Præposito, ac supra Canonicos, ut ex parte Capituli infinuabatur, Dicebam alio modo melius consultum non videri, nisi introducendo contrariam observantiam, juris dispositioni, ut supra conformem, quod scilicet, tam Decano, quam reliquis Canonicis, eadem assistentia æqualiter præstaretur; Licet enim id Præpositi prærogativæ quodammodo præjudicare videretur, attamen non videbatur præjudicium considerabile, dum etiam Episcopo celebranti assistunt idem Canonici, qui canonico quoque de jure assistentiam faciunt, ideoque ex duobus præjudiciis minus considerabile videbatur istud, quam alterum continuandi in retroacta observantia, per quam Archipresbyter ita potièndo dicta singulari prærogativa supra Decanum, & Canonicos ad instar Præpositi, aliquam æqualitatem cum isto successivè præterire posset incertum est autem quid sequutum sit.

De præeinentia verò faciendi primarias functiones pontificales absente, vel impedito Episcopo, an spectent ad primam Dignitatem, vel ad eum, qui deputatur à Capitulo, & de præcedentia inter ipsas Dignitates, præsertim inter Archidiaconum, & Archipresbyterum, cum similibus habetur actum in Parmen. in Majoricen. & in aliis, sub tit. de præeinentiis disc. 19. & 20. & infra disc. 30.

ANNOT. AD DISC. III. & IV.

DE iis quæ principaliter discussa fuerunt in his duobus discursibus nulla postmodum suppetit occasio disputandi; Circa autem ea quæ concernunt Cæremoniale, videri poterunt deducta sub tit. de Præbend. disc. 44. & sub tit. de jurisdisc. 31.

BITECTEN. ARCHIPRESBYTERATUS PRO TIBERIO SPERAINDEO CUM JOANNE BAPTISTA DE JANNINIS.

Casus decisus per Rotam pro Joanne Baptista.

Dignitates an, & quando sunt de Capitulo; Et an possessio Dignitatis, vel Canonice in Cathedrali, vel collegiata, capi debeat capitulariter, necne.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutio causæ.
- 3 **P**ossessio anterior etiam per horam est manutenibilis.
- 4 **P**ossessio Canonice, vel Dignitatis in Cathedrali, vel Collegiata debet capi capitulariter.
- 5 **D**ignitates non sunt de Capitulo.
- 6 **F**allit de consuetudine.
- 7 **E**x consuetudine potest capi possessio beneficii capitulariter etiam non capitulariter.
- 8 **Q**uando hæc nullitas possessionis non capta capitulariter sit considerabilis.
- 9 **I**mpetrans certo modo non potest capere possessionem non citato proviso.

D I S C. IV.

SEQUITA resignatione Archipresbyteratus secundæ Dignitatis Cathedralis Bitecten. per Joannem Baptistam Janninum seniore ad favorem alterius Joannis Baptistæ ex fratre nepotes, atque signata supplicatione, Tiberio Speraindeus eundem Archipresbyteratum impetravit tanquam vacantem ex Constitutione Gregorii XIII. ob non factam publicationem infra sex menses, & de qua Constitutione habetur sub tit. de Benefic. expeditio litteris, curavit apprehendere possessionem, in qua tamen per horam à dicto Joanne Baptista resignatario præventus fuit; Atque introducta causa in Rota coram Meltio, datoque dubio in possessorio retinendæ, cui scilicet dandum esset mandatum de manutenendo, sub die 4. Julii 1646. ad favorem Joannis Baptistæ prodiit resolutio ex motivo anterioris possessionis, quæ in hoc judicio attenditur, etiam si esset per horam, vel brevius intervallum, & ex iis quæ ad satisfactionem collecta habentur per Post. hoc tract. de manu. observ. 71. cum aliis in hujus causæ decisione, & passim, cum sit principium satis vulgare.

Scribens ego pro Tiberio circa initia Curie, dum adhuc determinatus non essem, an huic laborioso Advocacionis muneri me addicere deberem, potissimum fundamentum constituere in dictæ anterioris possessionis infestione, cum capta non esset capitulariter, ut requiritur in Beneficiis collegialibus, juxta traditionem Innocentii, Butrii, Joannis Andreæ, & aliorum in cap. cum litteris de restitut. spoliatorum, Cassador. decis. 8. de caus. possess. & propriis. Gregor. & Aden. decis. 364. Buratt. decis. 318. nu. 11. ubi latè Aden. nu. 17. Rot. in Trid. Canonice 17. Maii 1645. Cerro, frequenter.

Replicabant scribentes in contrarium (& benè) atque replicationem Rota admisit, dictam conclusionem rectè procedere in Canonice, non autem in Dignitatibus, quoniam istæ regulariter non sunt de Capitulo constituto per solos Canonicos juxta doctrinam Compostellan. in c. 4. de elect. ubi testatur de observantia Romanæ Curie subsistentis hanc opinionem, & sæpius firmavit Rota præsertim dec. 708. part. 1. rec. & dec. 33. apud Martin. Andr. utrobique nu. 3. ac in aliis in hujus causæ decisione relatis.

Et licet, ut in eadem decisione admittitur, recepta etiam sit limitatio, ubi accedat consuetudo, quæ in hac facti specie in effectu vigeat, cum ferè per totam Italiam, præsertim verò in illis partibus Dignitates sint etiam de Capitulo, nedum votum in ea habentes, sed etiam in plerisque Ecclesiis cum aliqua prærogativa, quoniam ipsi in actionibus capitularibus, negotia, vel personas eligendas proponere solent, Attamen id probatum non erat, undè propterea nil suffragabatur, potissimè in hoc summariissimo judicio possessor.

Major autem difficultas contra Tiberium resultabat ex eo, quod sua possessio pariter non erat Capitularis, undè propterea licitum non erat opponere illum defectum, quo etiam actus proprius laborabat, cum exindè, si non sufficiens probatio, saltem vehemens adminiculum resultaret contrariæ consuetudinis, quod scilicet hujusmodi possessiones

nes etiam non capitulariter apprehenderentur, & quæ consuetudo, ubi vigeat attendenda est, Ferrer. cons. ult. in fin. lib. 2. Aden. ad Gregor. d. dec. 394. Seraph. dec. 1044.

Potissimè quia hujusmodi nullitas satis considerabilis esse solet, quando obijcitur pro ipsum Capitulum, quod ex ista causa denegaret proviso fructus, alioque actus possessorios, cum eidem Capitulo principaliter interfit, noviter provisorum ab eodem capitulariter, ac non aliàs admitti; Tum ad effectum inspiciendi, an in eo concurrant qualitates ad formam Statutorum, vel privilegiorum necessariæ in admittendis, & super quibus qualitatibus, seu requisitis frequentes habentur controversiæ in Hispania, frequentiores verò in Germania; Tum etiam ob juramentum per noviter admissos præstandum de servandis Statutis, & Constitutionibus Capitularibus, seu juxta Ecclesiarum consuetudinem ob solutionem aliquorum emolumentorum sacrificiæ; Secus verò ubi id obijcitur per tertium, in quo nulla ex dictis rationibus vigeat, & quia, ut dictum est eundem styllum in ejus possessione adipiscenda servavit.

Ac etiam quia cum ageretur de impetratione certo modo, non poterat apprehendi possessio de facto non citato priori proviso, quamvis non possidente, juxta eam quæ habentur pluries sub tit. de benef. & præsertim in Melphiten. Cantoriz. disc. 55. Cumquæ agnoscerem, quod etiam in bono jure non levis supererat dubitandi occasio, idcirco consului Tiberio, ut acquiescere, ut sequutum fuit.

LAURETANA CANONICATUS PRO CAPITULO LAURETANO, ET DOMINICO MACCHIATO, CUM ANGELO BERTANTIO.

Casus disputatus in Signatura Justitiæ, & in Rota sine resolutione, postea concordatus.

De ætate requisita in Canonicatibus Ecclesiæ Cathedralis, quibus expressè nullus ordo sit annexus, & an ætas præscripta per Sac. Concil. Trid. requiratur in illis canonicatibus, qui sint de jurepatronatus laicorum, atque dispensatio ætatis ad suscipiendum sacros ordines, an suffragetur ad canonicatum.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **I**n canonicatibus Cathedralis, etiam si non sit annexus ordo requiritur ætas ad primum ordinem sacrum idonea.
- 3 **U**bi ordo est annexus ille est necessarius.
- 4 **D**ispensatio ad unum effectum non suffragetur ad alios effectus.
- 5 **P**æsertim in Papa dispensationes non extenduntur.
- 6 **D**e differentia dispensationis super ætate ad ordines, & ad canonicatum in Cathedrali.
- 7 **Q**uod ætas requiratur etiam in canonicatibus de jurepatronatus locorum.

D I S C. V.

ANGELO Bertantio ad præsentationem Protectoris Almam Domus Lauretanæ proviso per Sedem Apostolicam de canonicatu illius Cathedralis, Capitulum denegavit pacificam possessionem, ac participationem fructuum, & distributionum, ob invaliditatem suæ provisionis resultantem à defectu legitimæ ætatis, dum præsupponebatur de tempore provisionis eum constitutum esse in ætate 19. annorum, atque reportata per Capitulum sententia favorabili ab Ordinario, introducta per Appellationem causa coram A. C. hic suspensio petitorio; mantentionem in summario retinendæ possessio concessit Angelo, undè propterea ex parte Capituli adita fuit signatura justitiæ, quæ variè rescripsit de appellatione in Rota prima enim vice rescripsit ad utrumque simpliciter, Secunda vice, recedendo à decisio, cum clausula sine præjudicio, Et tertia vice, recedendo à secundo, stetit in primo loco decisio, undè Macchiatius de eodem canonicatu ex dicta, & aliis nullitatibus ab eadem Sede provisorum, præsentavit litteras in eadem Rota coram Celfo, datoque dubio, an litteræ essent exequentiæ, processum non fuit ad disputationem, eo quia concordia litem terminavit.

In disputationibus autem habitis in Signatura, ac etiam in illa quæ præparata fuit in Rota, totus punctus erat su-

per dicto defectu ætatis, licet disputatione habenda in Rota, actum etiam esset de pertinentia patronali juxta deducta in sua materia sub tit. de jurepatr. Quatenus ergo ad hunc ætatis punctum pertinet, Dicebam scribens, tam pro Capitulo quam respective pro Macchiatio secundo proviso Apostolice, quod cum agatur de canonicatibus in Cathedrali, quamvis etiam admittetur nullum ordinem eis expressè annexum esse, adhuc tamen verius, receptum est quod ex dispositione Sac. Concilii Tridentini sess. 25. de reform. cap. 12. necessaria ad minus est ætas habilis ad subdiaconatum suscipiendum infra annum ex pluribus declarationibus S. Congregationis ejusdem Concilii interpretum, ut firmant Azor. instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 5. Garz. de benef. p. 7. cap. 4. nu. 20. cum seqq. Lotter. lib. 2. q. 47. nu. 83. Barbos. ad idem Concil. ubi supra n. 58. & de Canonice c. 13. n. 9. & cæteri communiter, ac firmavit Rota in Monasteren. Canonice 2. Junii 1648. coram Ghislerio decis. 205. part. 10. ubi bene declaratur, quod qui contrarium dicunt intelligendi sunt de stylo particulari Germaniæ, secus autem alibi, præsertim verò in Italia, ubi id est receptissimum; ut etiam habetur sub tit. de Benefic. disc. 95. ubi de materia ætatis in genere.

Et quamvis aliqui dixerint istam Conciliarem dispositionem procedere in illis Cathedralibus, in quibus, per Episcopum juxta idem Conciliarem decretum annexi fuerint ordinis sacri, attamen est æquivoquum, quoniam illas duas continet partes, unam annexionis ordinis sacri omnibus Canonicatibus Cathedralium in genere, ad quem effectum sufficit ætas habilis ad obtinendum subdiaconatum, alteram verò annexionis, seu distributionis ordinem, atque in isto casu non sufficit talis ætas; sed omnino requiritur illa, quæ necessaria est ad illum ordinem infra annum assequendum, ut litteraliter probat idem Concilium ubi supra dicit præcipit Canonicos per se non autem per substitutos, munia obire debere, & sic perneceesse requiritur habitus ad illum ordinem, quem exercere debent, ut ad veritatem Campanil. diversor. juris Canonice rubr. 7. c. 7. n. 26. Gatz. p. 7. c. 4. n. 21. cum seq. bene Ventrigl. in praxi fori Eccles. notabil. 6. de ætate in Benefic. r. requisita §. 1. n. 15. & supra sub tit. de Benefic. disc. 95.

Undè propterea clarius resultabat infestio hujus provisionis, dum non solum concurrebat defectus generalis juxta primam partem decreti conciliaris circa ætatem necessariam ad obtinendum subdiaconatum, verum etiam in secunda, dum in facto supponebatur ex Constitutionibus Synodalibus, sive hujus Ecclesiæ particulari instituto caveri omnes Canonicos debere esse sacerdotes, itaque ordo presbyteralis omnibus annexus esset, idque summa ratione ob magnum peregrinorum concursum ad illam almam Domum, ubi necessaria est copia sacerdotum promissis tam solemnibus, quam privatis assidue celebrandis, quod institutum non adversatur Concilio loco cit. ex eo quod continetur ordinem presbyteralem annexum esse mediæ tati canonicatum, quoniam ita disponitur, ut ad minus Canonici in eo ordine constituti sint, desiderat tamen, ut quo major numerus fieri potest, etiam si omnes eundem ordinem habeant ex ea clara ratione, de qua in Januen. Primiceriatu disc. 1. quod scilicet constituti in ordine presbyterali possint etiam explere munus diaconale, vel subdiaconale, non autem è converso, undè propterea sic resultat majus Ecclesiæ servitium.

Atque ex hac circumstantia magis de plana resultare videbatur non suffragari dispensationem, quam idem provisor obtinuerat super ætate 13. mensium deficientem ad suscipiendum ordinem subdiaconatus, quoniam si requirebatur presbyteratus, nullus exindè effectus proficius resultabat. Verum ubi etiam ista particulari circumstantia cessante essemus in casu regulæ generalis, quod scilicet sola habitas ad subdiaconatum sufficere, dicebam non indè sufficere dictam dispensationem, quæ obtenta ad unum actum, seu finem non suffragatur quoad alios, nisi ad eos, qui veniunt in consequentiam primi, super quo dispensatum fuit, ut puta disponunt Ecclesiæ statuta ut Canonicus non habens certam ætatem non possit obtinere Canonicatum, & participare de fructibus, si Papa dispensat super ætate ad effectum obtinendi Canonicatum, ista dispensatio suffragatur etiam adversus Statum circa fructuum participationem, quoniam est casus consequutivus juxta decis. Terulana Statutorum 11. Aprilis 1644. coram Carillo, quæ non est inter suas impressa, cum similibus, secus autem ubi est super diversis.

Præterea quidquid sit in aliis Principibus, an & quando dispensando super impedimento ad unum effectum dispensatum

Satur censetur super eodem ad alios, quod neque dici potest sine scientia, sine qua non datur voluntas, quæ non trahitur ad ignorata juxta *Glof. in c. Statutum de rescript. in 6. cum concordan. per Gomez. ad reg. de jure tertio quæsto non possed. n. 4.* & per *Greg. dec. 109. n. 8. cum seq.* Attamen in Papa hujusmodi tacitæ, ac illativæ dispensationes non dantur propter obstantiam *Regulæ 51. Cancell. ex deductis per Gonzal. ad reg. 8. gl. 15. n. 29.* Adde ad *Greg. d. dec. 109. n. 13.* præsertim verò attentæ subjecta materia ob stylum Cancellariæ, ex quo voluntas Papæ regulatur, quoniam dispensationes super ætate quoties non est ultra 13. menses, ad ordines dantur passim cuicumque petenti per Secretarium Brevium cum modica impensa quatuor ducatorum de Camera, illæ verò ad obtinendos Canonicatus in Cathedrali dantur per viam Datarie cum magna difficultate, & ex gratia speciali, pro qua solvitur componenda, seu fit alia notabilis impensa, illa præsertim novæ provisionis Canonicatus, quando iste ab inferiori collatore datus esset, & sic absque dubio ab una dispensatione ad alteram inferri non potest.

Obiiciebatur controversum Canonicatum esse de jure patronatus ex fundatione, & donatione facta per laicum, unde propterea intrate non debebat dicta Conciliaris dispositio, seu particulare Statutum Ecclesiæ, stante quod in eorundem Canonicatum erectione Apostolica auctoritate legitima, dicebatur illos conferendus esse alicui presbytero, seu clerico, unde propterea inferebatur etiam clericum in minoribus esse capacem, ex conclusione in materia juris patronatus recepta, quod in limine fundationis, Superiori approbante, addici possunt leges, & conditiones juri contrariæ, ac effici capaces illi, qui alias incapaces essent; Verum istud quoque motivum corruere videbatur, quoniam receptum est dictam Conciliaris dispositionem regulariter in quibuscumque beneficiis indefinitè locum habere etiam si de jure patronatus laicorum, *Vivian. lib. 6. c. 6. n. 7. Garz. p. 6. c. 4. n. 85. Campanil. div. jur. rubr. 7. c. 6. num. 6. Barbof. de Episc. alleg. 60. n. 78 Dur. dec. 22. 8. & habetur dict. disc. 95 supra tit. de Benef. ac etiam habetur non semel in sua materia sub tit. de jurepatr. quod in hac facti specie declaravit etiam Papa in quo juris ignorantia non datur, dum contulit ipsum Canonicatum huic secundo proviso tanquam vacantem ex dicto capite invalidæ provisionis in persona non habente congruam ætatem; Conclusio autem prædicta de lege fundationis cessabat ex defectu applicationis ad factum; Nil obstante, quod in fundatione diceretur hujusmodi Canon catus presbyteris, vel clericis conferri posse, quoniam id suffragatur ad effectum, ut in actu collationis non requiratur perneccesse qualitas sacerdotalis, itaut sufficiat clericatus in minoribus, sed cum terminis habilibus, & compatibiliter cum dicta conciliari dispositione pro hujus derogatione ad hunc effectum, quoties agitur de patronatibus erectis post Concilium requiritur mentio specialis, ut apud *Duran. dicta dec. 22. 8. & habetur in d. disc. 95 sub tit. de Benef.* Non habuit autem causa ulteriorem professionem ob obsequium concordiam, quam egiomet pro secundo proviso consului ob occasionem obtinendi aliam pacificam provisionem, & quia non expedit hujusmodi lites beneficiale ex impetrationibus quodammodo piscatoris, ac odiosis subsistere, unde non omnino certum iudicium desuper efformari potuit, dum ob causam non disputatam in Rota, incertum est quid in contrarium deduci posset.*

ADNOT. AD DISC. V.

DE ætate requisita in Canonicatibus, aliisque Beneficiis, ultra ea quæ habentur in enunciato *disc. 95. de benef. videri poterunt Adnot. ad S.C.T. disc. 24.*

COLLEN. DISTRIBUTIONUM

PRO CANONICIS ANTIQUIORIBUS,

CUM CANONICIS JUNIORIBUS, SEU MODERNIS ECCLESIE COLLEN.

Causa variè resoluta per Sac. Congr. Concilii.

Novi canonicatus ultra consuetum numerum, an, & quando in Cathedrali, vel Collegiata per ordinarium erigi valeant, & quomodo talis erectio faciendâ sit.

Et an Canonici novi, vel supranumerarii gaudeant voce in Capitulo, aliisque juribus, & emolumentis canonicalibus, sicut antiquiores.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
- 2 Distinguuntur puncti controversi.
- 3 In Ecclesia non numerata possunt per Ordinarium erigi novi Canonicatus, & Dignitates.
- 4 Idem in Ecclesia numerata per ipsum Ordinarium, secus si per Papam, & num. 8.
- 5 An per mutationem Ecclesiæ de uno statu in alium inducatur omnimoda immutatio.
- 6 Quomodo fiat erectio Cathedralium.
- 7 Quid requiratur, ut dici valeat Papam voluisse erigere novos Canonicatus.
- 8 Etiam in Ecclesia numerata per Papam fieri potest erectio nova ob novos redditus.
- 9 De alio casu Canonicatus noviter erecti.
- 10 Coadjutor non est verus Canonicus.
- 11 De nova erectione Canonicatus approbata non obstante numero præfinito.
- 12 Votum in capitulo est prærogativa annexa Canonicatui.
- 13 Canonici noviter erecti non participant de antiqua massa, quando secus.
- 14 Quid de distributionibus minutis anniversariorum, & funerum.
- 15 Quibus accrescant fructus, vel distributiones absentium, vel vacantium noviter electorum.

D I S C. VI.

Ecclesiam aliàs parochialem, seu plebaniam Collem, Leo X. erexit in Collegiata, cum tribus dignitatibus, nempe Archipresbyteratû; quæ esset principalis, Decanatu, & Archidiaconatu, & 12. Canonicatibus, & Clemens VIII. sub eodem numero, ac ordine Dignitatum, & Canonicorum eam erexit in Cathedrali, ut liquet ex bulla erectionis registrata in 3. tom. Italiae Sacrae sub Archiepiscopatu Florentino fol. 265. De anno autem 1659. ex conventionione, vel respectivè ultima voluntate quorundam de Usimbardis, ordinaria auctoritate cum Capituli consensu, erecti, seu additi fuerunt iex alii Canonicatus dotati ex bonis præfatorum de Usimbardis (ideoque Usimbardi nuncupati) sub ea lege, quod loco fructuum, ac distributionum contenti esse deberent 100. stariis frumenti, ex fundatorum bonis obtinendis, dictaque erectione sequuta, ac successivè provisione, inter hos novos Canonicos, ac antiquos, plures exortæ fuerunt controversiæ per Sanctissimum ad Sac. Congregationem Concilii remissæ, præsertim verò, ultra alias in facto potius, quam in jure consistentes, quoad ea quæ juris sunt, dubitatum fuit; Primò an isti novi canonici haberent vocem in Capitulo; Secundò an participare deberent de distributionibus massæ antiquæ Capitularis; Tertiò quid de distributionibus provenientius à mortuariis ac funeralibus, & anniversariis, & similibus, sive ex novis piis dispositionibus adductis, vel quas in futurum augeri contingeret; Et quartò an Canonici antiqui participare deberent ex beneficio juris accrescendi, de illis distributionibus, quas in dictis 100 stariis frumenti amitterent Canonici additi abientes, seu pro tempore vacationis.

Scribens pro Canonicis antiquis, prævidendo, quod admittitur dictorum Canonicatum valida erectione, in aliquibus succumbentia esset certa credi in primis assumendum esse punctum invaliditatis dictæ erectionis, seu superadditionis; In ea enim questione, an Canonicorum numerus augeri valeat, necne, distinctio est, quod aut agitur de Ecclesia non numerata, & tunc nihil prohibet novam superadditionem, quæ si purè fiat per ordinarium cum consensu Capituli, tunc novi Canonici in nihilo differunt ab antiquis, sed omnibus præeminentiis, ac emolumentis gaudent, cum dicatur unum, & idem Capitulum, nisi sub aliquibus limitationibus, ac legibus nova erectio facta sit, quia tunc ista lex servanda, cum non possint noviter erecti plures prætere, quam eis concessum est, sed intra limites suæ installationis debent se continere, juxta magistralem doctrinam Abbatibus in cap. cum M. Ferrariensis sub n. 29. de constitution. Barbof. de Canonicis cap. 3. num. 14. & 15. Fagnan. in cap. dilectus il primo de præbend. num. 21. & 24. & admittitur in Pistorien. coram Verospio, & Buratto, quarum prima est 620. par. 3. recent. & secunda inter suas dec. 19. 3. in quibus agitur de erectione Dignitatis factæ per Papam, quod si ali-

si aliquam haberet restrictionem illa servanda est; Et generaliter habemus in materia juris patronatus, ut leges, cum superioris consensu in limine erectionis adjectæ servari debeant, quamvis juri contrariæ, ut in sua materia sub tit. de jurepatr.

Aut verò agitur de Ecclesia numerata, & tunc si numerus est præfinitus per ipsummet Ordinarium, eidem denegata non videtur potestas illum augendi de consensu Capituli; Aut præfinitus est per Papam, & tunc, scribenstantquam Advocatus, negabam potestatem, ex iis, quæ post Abbatem in cap. cum accessissent de constitut. habentur apud Barbof. dicto cap. 3. num. 3. atque hunc dicebam esse causum nostrum, dum ex dicta Bulla erectionis in Collegiata Leonis X. constabat de præfinitione numeri Canonicorum, & Dignitatum; Postoque defectu potestatis, ac successivè nullitate erectionis, absque ulteriori disputatione singulorum dubiorum resultabat decisio antiquioribus in omnibus favorabilis, quoniam isti dici non poterant Canonici, & consequenter nullum jus canonicale, seu capitulare pretendere poterant.

Respondebatur per scribentes in contrarium, quod præfinitio numeri continebatur in Collegiata in prima erectione, qualis in Ecclesia amplius non erat, upotè erecta in Cathedrali, in cuius erectione, enunciatis tantum Canonici, & Dignitatibus in ea existentibus, nulla leguntur verba certam præfinitionem numeri denotantia; Verum istud erat leve fundamentum, quoniam immutatio status Ecclesiæ per erectionem de Collegiata in Cathedrali, sive de Regulari in secularem operatur circa incompatibilia, secus autem quoad compatibilia, cum tunc prior status potius approbatus, atque confirmatus in omnibus remaneat Rota apud Seraph. dec. 144. num. 9. cum seq. & admittitur in Vicen. jurisdictionis 2. Martii, & 15. Decembris 1650 Cerro dec. 33. & 99. par. 9. & in aliis.

Ea potissimum consideratione accedente, quod ad erectionem Ecclesiarum in Cathedrali non proceditur per simplicem gratiam signatam in aula, Et per unicum actum juxta provisiones beneficiorum, aliisque gratias, sed præviis precibus ab aliquo Principe Papæ porrectis, negotium remittitur maturè examinandum Congregationi Concistoriali, ubi singulæ circumstantiæ inspicuntur, istæ præsertim numeri Dignitatum, & Canonicorum, & an congruam provisionem haberent, ut se sustentare possent in eo meliori statu Capituli Cathedralis, datoque dictæ Congregationis voto negotium proponitur; ac perficitur erectio in Concistorio, ut patet ex deductis sub tit. de præemin. disc. 1 & 6. atque ita numerus aliàs præfinitus, absque dubio confirmatus remanet.

Altera erat responsio, quod isti novi Canonici haberent provisionem Apostolicam; Sed pariter responsio nullius momenti erat, quoniam id casu contigerat ob discordias patronorum in presentando, seu ex alio casu dicta provisio prodierat tanquam de Canonicatibus legitime erectis, atque cum isto præsupposito, eoque retento in quibuscumque litteris provisionis, juxta consuetam formulam, dicitur, quod ille noviter provivus vocem in Capitulo, ac stallum in choro habere debeat, atque emolumentis, & juribus canonicalibus participare, cum præsupposito tamen, quod de his omnibus participaret prior possessor, in cuius locum nova provisio sequitur; Non tamen exinde inferri potest ad novam erectionem, seu approbationem erectionis ab alio factæ, cum ad hunc effectum requiritur, quod Papa sciens numerum præfinitum, illi derogare voluerit, atque novos Canonicos augere, Fagnan. in d. c. dilectus nu. 26. Barbof. de Canonicis d. c. 3. n. 14.

Solida verò erat responsio, quam Sac. Congregatio admittit, tam in ista causa, quam in Eugubina, de qua infra, quod scilicet regula prædicta de non augendo numerum Apostolica auctoritate præfinitum, procedat novis redditibus non superventis, itaut superadditio in antiquorum Canonicorum præjudicium tendat, quod etiam in illud cultus Ecclesiæ redundare solet; Secus autem ubi erectio fiat ex novis redditibus sub hac lege datis, itaut ratio prohibitiva omnino cesset, ut ex Abb. Butr. Imola, & aliis dict. cap. cum M. Ferrariensis, habetur apud Gratian. discept. 819. num. 21. quoniam confirmatio, seu præfinitio Apostolica intelligitur, rebus in eo statu permanentibus, ideoque tacitam habet conditionem, nisi fructus excrescant, unde ex hac responsione motivum invaliditatis erectionis, quod ab initio causæ videbatur alicujus momenti, reflectendo ad veritatem, leve, ac minus tutum remanebat.

Majoris soliditatis, non obstante dicta limitatione, credendum istud motivum esse in Eugubina Præcedentiæ disputatum Sac. Congregatione Rituum inter Hyacinthum Fabianum Canonicum coadjutorem, & tres Canonicos noviter erectos cum dote assignata per illum Episcopum; Cum enim posita valida erectione, non dubitaretur, quod isti tanquam veri Canonici præcedere deberent dictum Coadjutorem, quamvis antiquiorem, ex eo quod vivente coadjutore non dicitur verus Canonicus, qualis efficitur post sequutam coadjuti mortem, ex quo tempore jus canonice asequitur, ut apud Martin. Andr. dec. 102. dec. 456. par. 1. rec. dec. 259. n. 11. par. 9. rec. & in aliis.

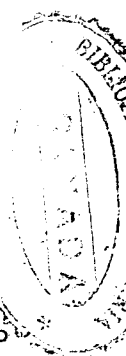
Pro eodem Coadjutore autem scribens, principaliter insistebam super hoc motivo invaliditatis dictæ erectionis in Ecclesia jam numerata, non obstante dicta limitatione, ex ea circumstantia, quod Innocentius X. ab ista Civitate originem trahens, Canonicis concessisset indultum deferendi cappam, & rochetum more Canonicorum Basilicæ Vaticanæ, ideoque dicebam superadditionem illorum, qui eadem prærogativa gaudere debent faciendam non esse nisi auctoritate ejusdem Sedis Apostolicæ, ad effectum examinandi, an novi Canonici ita congruè dotentur, quod eis conveniat iste status honorificus; Verum hoc non obstante S. Congregatio Concilii, cui Dataria dubium decidendum remisit, erectionem validam declaravit, ex eo, quod dictum indultum Innocentii restrictum non esset ad solos Canonicos tunc existentes, sed expressè diceret pro illis, ac aliis futurum canonicè erigendis.

Posita valida erectione in ista causa Collem. Quatenus pertinet ad primum duarum vocis in Capitulo, affirmative resolutum fuit, ac resolutio mihi quamvis in contrarium scribitur, iusta visa est, quoniam si erant Canonici legitime erecti, atque in erectione ista restrictio adjecta non erat, nil prohibebat eos gaudere hujusmodi prærogativa, quæ canonice de sui natura annexa est, juxta dictas decisiones in Pistorien. Prioratus coram Verospio, & Buratto, & est communis sensus Canonistarum in d. c. cum M. Ferrariensis, solumque remanebat difficultas resultans ex quodam decreto, seu Statuto particulari, quod ex hac parte deducebatur, sed difficultas tollebat ex facto.

Super secundo dubio distributionum ac participationis emolumentorum antiquæ massæ, processum fuit cum distinctione tradita per Castrenf. conf. 170. lib. 1. reasumpta Gratian. discept. 867. per tot. quod scilicet dum novis Canonici proprii, ac particulares fructus assignati sunt, illis contenti esse debent, neque pretendere possunt participationem massæ antiquæ, ubi præsertim erectio, seu consensus erectionis præstitus à Capitulo non est purus, sed cum præservativa proprii præjudicii.

Et è conversò justè mihi videbatur responsum esse pro junioribus quoad participationem distributionum incertam resultantium à funeralibus, seu mortuariis, ac anniversariis, aliisque Ecclesiasticis functionibus à populi devotione resultantibus, juxta dictam distinctionem Castrenf. plenè reasumptam à Gratian. ubi supra, cum quo processum fuit, idque cum summa ratione, quoniam participatio noviter additorum non præjudicat antiquis, sed solum auget præjudicium, seu impensam populi volentis illas functiones Ecclesiasticas facere, quod tamen considerabam rectè procedere quoad illas distributiones, seu emolumenta, quæ certam taxam non habent in singulis; Si enim e.g. singulis Canonicis in funere intervenientibus quædam certa portio pecuniarum, vel candelarum dari soleat, non alterabilis, sive major, sive minor sit Canonicorum numerus, tunc rectè id procedit, quoniam nihil interest singulorum, majorem, vel minorem esse numerum participantium, dum cessat jus accrescendi; Secus autem ubi pro illa functione, ex consuetudine datur quædam summa Capitulo indistinctè, sive major, sive minor numerus Canonicorum interveniat, ut scio praticari in Cathedrali propriæ patriæ, quoniam in exequiis, seu funeralibus ordinariis, vel minus voluminibus, ad quæ prohibito partium Canonicorum Cathedralis, vel omnes, vel in parte invitantur certa portio pecuniarum inalterabilis undè interessentium nihil interest, an major, vel minor numerus interveniat; Ubi verò agitur de funere solemnium, quod ibi dicitur Capitulari, datur certa summa in universum distribuenda cum jure accrescendi interessentibus, quibus major numerus Capitularium præjudicat, quoniam ita antiquiores non obtinerent illam majorem distributionem, quam prius habebant, quod tamen in præsentia causa disputatum non fuit ex cessante facto.

Demum quoad ultimum punctum, pro junioribus resolutum

lutum, Antiquiores non pretendebant participationem per jus accrescendi, dum è conversò juniores eandem participationem pretendere non poterant in distributionibus massæ antique, sed dicebant, quod denegato jure accrescendi, deficientes portiones cedere deberent ad commodum Ecclesiæ, atque prætenso videbatur juridica, stante quod in erectione dictis novis Canonici assignatæ erant distributiones in certa taxa dictorum centum statiorum, ex distinctione, de qua apud Mant. *decis.* 226. Coccin. *decis.* 500. Bellon. *jun. de jure accresc.* c. 6. q. 47. quod scilicet jus accrescendi detur quando distributiones pro singulis Canonici in certa summa taxatæ non sunt, secus autem dicta taxa, accedente, itaut præfinitum sit quid Canonici toto anno inserviens obtinere debeat, cum tunc cessante jure accrescendi, portiones deficientium spectare debeant ad ipsam Ecclesiam, ut in Cæsaraugustana distributione *disc. seq.* & hic erat casus; Attamen Sac. Congregationi visum est contrarium determinare ex eadem ratione, ob quam Sac. Concil. Trid. introduxit in distributionibus jus accrescendi, cum prohibitione, ut neque à volentibus illud remitti, seu condonari valeat, pro majori scilicet Ecclesiæ servitio & cultu, & ne istud aliàs negligatur, atque interessentes spe majoris emolumentum ad illud alliciantur; Reliqua verò ut supra dictum est, potius in facto, quam in jure consistebant quamvis quædam juridica quæstio habita sit consimilis illi de qua in Cæsaraugustana portionum *disc. seq.*

ANNOT. AD DISC. VI.

DE Canonici supranumerariis, actum quoque est in hoc tit. *disc.* 37. Ad materiam erectionis novi Canonici vide Decisionem Maceraten. impressam in fine hujus Voluminis.

CÆSARAUGUSTANA PORTIONUM PRO CAPITULO S. SALVATORIS CUM PORTIONARIIS EJUSDEM ECCLESIAE

Casus variè decisus per Rotam.

An Capitulum sit dominus, vel solum administrator illorum bonorum, quorum fructus assignati sunt distributionibus, quæ sunt etiam communes portionariis, vel beneficiatis, ad effectum videndi, cujus commo cedat dictorum fructuum excrementia, Et an dividi debeat, si distributiones habent taxam uniformem.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **R**esolutiones causæ.
- 3 **D**e impracticabilitate dandi portiones in speciebus.
- 4 **D**e differentia inter dominum, & administratorem.
- 5 **Q**uod Capitulum sit dominus bonorum mensæ Capitularis.
- 6 **Q**uod Bulla secularizationis nihil immutaverit.
- 7 **B**eneficiati, & Portionarii non sunt de Capitulo.
- 8 **F**amulus contentus esse debet sua mercede.
- 9 **I**n distributionibus habentibus certam taxam non intrat jus accrescendi.
- 10 **Q**uomodo capitulum dici possit dominus, & administrator.
- 11 **D**e Regula subrogatorum.
- 12 **D**e eodem compatibili concursu administratoris, & domini.
- 13 **D**e ratio ribus ex quibus curandum non est de excrementia sed distributiones debent esse uniformes in summa consuetudine.

D I S C. VII.

Postquam juxta feriem, de qua in Cæsaraugustana Capitulari sub tit. de præem. *disc.* 3. istius Ecclesiæ Capitulum assumpsit statum regularem, unde canonici, ac dignitates, & portionarii quædam collegialem, seu causalem vitam ducebant, inolevit usus, ut singulis quibusque diebus, eorum singulis darentur quædam portiones panis, vini, & carniæ, seu aliorum obsoniorum, & ad quem effectum à reliquis bonis mensæ capitularis, quædam prædia, aliæque bona separata fuerunt ab eodem capitulo, & concessa in administrationem duodecim, qui Præpositi nuncupabantur, tractuque temporis aliquas canonicatum, seu dignitatum nuncupationes assumpserunt, quorum onus erat, ex bonis cuilibet respectivè assignatis, in omnibus 12

anni mensibus, uno scilicet pro quolibet, dictas diurnas portiones suppeditare; Quia verò earumdem portionum præstatio tractu temporis incongrua fortè reddita erat, hinc proinde ad an. 1447. dictas portiones dari consueverunt in pecunia, in septem sc. mensibus cuilibet canonico 15. denarii, Portionario autem octo, in reliquis verò quinque, canonico 14. & portionario 7. ut enunciatur apud Seraph. *decis.* 211. & est factum quod ab initio causæ ex parte Portionariorum non controverebatur, & licet postmodum negaretur, attamen in progressu causæ detectum fuit esse certum.

Cum autem de an. 1604. ista Ecclesia per Clem. VIII. secularizata fuisset, hinc in Bulla secularizationis ex dictis 12. Præposituris, seu Dignitatibus, aliquæ suppressæ fuerunt, applicando bona eisdem ut supra assignata ipsimet capitulo seu mensæ capitulari, cum eodem tamen onere suppeditandi in suis mensibus d. diurnas portiones, seu distributiones, juxta solitum, & ut de præterito fieri consuevit; Reliquis autem Præposituris, seu Dignitatibus non suppressis injunctum fuit onus solvendi in suis mensibus respectivè distributionibus eidem capitulo scuta mille pro qualibet, ad hoc ut pariformiter in toto anno per capitulum dd. portionum quotidiana distributio fieret, atque ita post sequentem secularizationem plurium annor. spatio sequutum fuit, usquequo Portionarii prætendentes, quod cum d. summa mille ducator. majores portiones distribu possent pretendere cœperunt etiam summam excrementem, & sic quod integra mille distribu debent: Introductaque causa in Rota coram Albergato & dato dubio, an capitulum teneatur distribuere integros mille duc. mensuros à prædictis Præpositis; seu Dignitatibus non suppressis præstandos sub die 16. Junii 1659. negativa prodiit resolutio reformata sub die 28. Junii 1560. quod scil. dd. portiones à solito non alteratæ, non in pecunia, sed in speciebus distribu debent; Verùm cognito, quod hæc reformatio; seu declaratio non esset practicabilis, idcirco proposita causa sub die 11. Februarii 1661. recedendo in omnibus à primo, & secundo loco decis. dictum fuit capitulum teneri ad distribuendos integros mille, atque ad formam hujus ultimæ decisionis prolata sententia, & commissæ per appellationem causa in eadem Rota coram Taja, datoque dubio, an dicta sententia esset confirmanda, vel infirmanda, pro confirmatione prodiit resolutio sub die 16. Junii 1662. confirmata 23. Februarii 1663. sed concessa nova audientia, & reposita causa sub die 15. Decembris 1664. recedendo à decis. atque amplectendo denuo fundamenta primæ resolutionis coram Alberg. pro infirmatione d. sententiæ responsum fuit, neque quod sciam causa ulteriorem progressum habuit, nisi mutaverit defensores, ut frequenter in his præsertim causis exteris ob ultroneos, vel mendicantes Advocatos, sequi solet.

Reflectendo igitur ad istius causæ veritatem, dictarumque resolutionum subsistentiam; Quatenus pertinet ad secundum, decisio edita sub die 28. Junii 1660. coram Albergato, nulli videbatur facti, vel juris fundamentum innixa, Tum ob contrariam observantiam duorum sæculorum, & ultra, ab anno scil. 1447. etiam pro tempore quo Ecclesia fuit in statu regulari; Tum potissimè post secularizationem quando canonici & portionarii, aliique ministri, secularis effecti, in propriis domibus per Civitatem more secularium sparsim vivere cœperunt, unde prorsus incongrua erat d. distributio in speciebus, stante præsertim antiquissima observantia, de qua licet dubitatum esset in decisionibus antiquis cor. Seraph. attamen ex concordia. aliisque juribus, ac probationibus postea factis, ac etiam ponderatis in ultima decisione 15. Decembris 1664. coram Taja, ista facti veritas clara remanebat.

Et demum clariùs ob impossibilitatem praxim, quoniam expressè disponente Bulla secularizationis, ut portiones consuetæ præstandæ essent, si juxta antiquum solitum in ipsis speciebus præstari deberent, ob notabiliter ubique excrementum à sæculo citra victualium, omniumque aliarum rerum prætium, neque bis mille ducati singulo quoque mense sufficerent, ita ut iidem scribes pro Portionariis hac impracticabilitate agnita, super motivo non insisterent, sed solum super integra distributione omnium illa, de qua propriè erat quæstio.

Hujus autem puncti determinationem in prima disputatione, dicebam scribens pro capitulo, pendere ab eo, an ipsum capitulum gereret personam domini bonorum, de quibus agebatur, vel potius administratoris; Isto enim secundo casu intraret prætenso Portionariorum, secus autem primo, cum in hoc differat dominus ab administrato-

re, seu

re, seu executor, quod hic teneret totum distribuere, neque aliquid pro se retinere potest, illi autem sufficit injuncta onera implere, quod autem superest in propriis usus convertere potest ad tex. in l. Lucius Titius, §. à te peto ff. de leg. 2. Rom. *conf.* 227. *cum concord.* collect. per Adde. *dec.* 25. n. 35 cum *seq.* p. 3. *rec.* & habetur etiam actum sub tit. de legat. super puncto, an quis censendus veniat legatarius, vel executor, propter istam differentiam exinde resultantem.

Quod autem capitulum esset dominus, atque penes ipsum resideret dominium bonorum, quæ dd. Præpositis administranda, ut supra, data fuerunt, in individuo firmatur apud Seraph. *dec.* 179. 196. & 211. atque comprobari observabam ex consuetudine plurium Ecclesiarum Hispaniæ, in quibus administratio bonorum capituli demandari solet quibusdam Præpositis, seu alio nomine nuncupatis, in singulos menses distribuitis, qui tamen dicuntur administratores, continuante dominio penes capitulum, ut de Ecclesia Gerund. habetur apud Pæn. *dec.* 757. & 814. & apud Greg. *dec.* 29. ac *dec.* 45. p. 2. *rec.* Et de Ecclesia Barbion. habetur in Barchinon. Alimentorum cor. Cocc. *dec.* 537. p. 5. *rec.* in ead. 27. Maii 1647. 15. Decembris 1649. & 31. Maii 1655. Dunozett. *inter suas decision.* 775. 841. & 966. cum *similibus.*

Quo dominio posito, incongruum esse dicebam titulum administrationis, qui per Scribentes in contrarium deduci prætendebatur ex Bulla secularizationis, dum Bulla prædicta nullatenus immutare voluit antiquum Ecclesiæ statum quoad dominium, ac possessionem, aliqua jura, præterquam circa conversionem de statu regulari ad seculari, ut ibi expressè disponitur, & in simili advertitur apud Merl. *dec.* 547. n. 5. & *dec.* 252. n. 4. p. 5. *rec.* Unde quando bona quæ per eorum dominum data sunt alteri in administrationem, ista sublata, ad eundem redeunt, ita reverti dicuntur ad suam primævam causam, tanquam ex cessante accidentali circumstantia administrationis alteri demandatæ, quoniam implicat in re propria dari titulum merè administratorum sonantem in quandam summatum, seu negotiorum gestionem in re aliena.

Neque favore actorum prætendi poterat distributio ratione fructuum accrescendi, quod intrat inter capitulares ratione fructuum excrementium, quoniam illud rectè procedit ad favorem canonicorum, qui dicuntur de capitulo hujusmodi bonorum domino, non autem ad favorem beneficiatorum, qui non sunt de capitulo, sed istius nudi ministri, ac servitores dicuntur per glof. Butr. & Abb. in c. pen. de Cleric. non resid. Caval. *dec.* 136. & 351. p. 6. & *dec.* 76. p. 7. *rec.* & sepius.

Et ideò cum eisdem tanquam famulis ac ministris assignatæ sint ab initio diurnæ, seu mensuræ portiones in taxa certa, ac determinata, tanquam merx, seu salarium laboris, servitii, hinc proinde ad famulum pertinere non debet inquirere de excrementia fructuum bonorum domini, sed contentus esse debet convento stipendio, cum quo conductus est, juxta parabolam Evangelii Matthæi c. 20. in quo dicitur; Tolle quod tuum est & vade.

Accedente etiam recepta distinctione, de qua apud Mant. *dec.* 226. Coccin. *dec. ult.* & Bellon. *jun. de jure accresc.* cap. 7. *quæst.* 47. ut scilicet jus accrescendi intret, ubi bona, seu eorum fructus indefinitè assignantur pro distributionibus, absque certæ quantitatis taxa, secus autem hæc accedente, cum tunc id quod superest cedat ad commodum Ecclesiæ.

Maturius autem in progressu causæ, ad veritatem reflectendo, agnovi istud fundamentum, in quo satis insistebam, verè non subsistere, probabilioremque esse intellectum, qui dabatur per scribentes in contrarium, amplectum etiam per Rot. in 3. *dec.* quod scil. quamvis dominium resideret penes Ecclesiam, atque de consequenti quodammodo penes capitulum discretivè ad præfatos Præpositos; qui revera non domini, sed simplices administratores dicendi sunt; Attamen ad effectum, de quo agitur, capituli persona reduplicativè consideranda est, tanquam subrogata sc. loco dictorum Præpositorum in illis mensibus, in quibus aliquæ Præposituræ suppressæ fuerunt, circa administrationem bonorum, non autem super distributione mille ducatorum ut supra, dum distributio non solum faciendæ erat Portionariis, in quibus rectè procederent dictæ considerationes de certo stipendio famulis assignato, sed etiam ipsis dignitatibus, & canonicis de capitulo, quorum respectu eadem uniformis taxa constituta est, alia differentia inter canonicos, & portionarios non constituta, nisi quod isti haberent mercedem dimidiatam, illi verò in du-

Card. de Luca Lib. XII.

plo, ut in Basilicis Urbis videmus inter canonicos, & beneficiatos.

Hinc proinde, stante repartitione per quotas, nulla videtur suppetere ratio, cur augmentum, seu excrementia cedere deberet ad commodum canonicorum, non autem Portionariorum, ut de facto praxis docet in Basilicis Patriarchalibus Urbis, ubi pro commodiori sustentatione canonicorum ac beneficiatorum, & clericorum, distributiones quamvis obvenientes à fructibus, qui certis anni temporibus, ex bonis percipiuntur, distributæ sunt singulos menses in certa summa æquali, & per quotas, dando, ex gr. scuta 60. quolibet mense canonicis, 30. beneficiatis, & 15. clericis, eandem quotam, equaliter, ac proportionabiliter singulis annis immutando in plus vel minus, juxta fructuum, seu reddituum excrementiam, vel decrecentiam, ut infra *disc.* 9.

Adhuc tamen, reflectendo etiam ad eandem veritatem, credebam injustam esse Portionariorum prætenfionem, ac successivè probabiliores esse, primam & ultimam, minus autem probabiles intermedias supra enunciatas resolutiones; Siquidem admiffa etiam dicta reduplicacione personarum, quodque capitulum censendum esset subrogatum loco antiquorum Præpositorum, adhuc tamen, cum istorum obligatio antiquitas, ac præambula hora secularizationis, essent adimplendi solum injunctum onus in singulis respectivè mensibus dandi dictas distributiones in uniformi quantitate pecunia loco specierum subrogata, itaut neque ad Portionarios, minusque ad ipsos canonicos inquirere spectaret de fructuum excrementia, vel decrecentia, ita pariter continuandum erat, ex regula, ut subrogatum regulari subrogatio facta est juxta regulam subrogatorum, de qua Barbof. *axiom.* 212. cum aliis in prima *dec.* coram Albergato.

Non obstante titulo administratorio, cujus effectus est, ut administrator nihil pro se retinere valeat, ut supra, quoniam non implicat, aliquem esse administratorem in exclusionem domini, & tamen per quamdam speciem appaltus, seu partiti eundem in se suscipere aleam futuri commodi, & incommodi resultantis ex incerta ubertate, vel sterilitate bonorum; Et hic erat casus præcisus, quoniam aliàs praticari non posset actorum prætenfio in terminis veræ, ac simplicis administrationis, dum attentis puris terminis administrationis, oporteret singulis quibusque mensibus, imò diebus, cum maxima confusione dd. distributiones variare, dum non semper est idem canonicorum, ac portionariorum numerus, tam respectu absentium, quam durante provisione vacantium.

Item quia, quemadmodum simplex administrator nihil sibi applicare potest, sed de omnibus rationem reddere tenetur, ita pariter è conversò, nihil de suo teneret erogare, sed solum distribuere id quod exigit in illis temporibus, in quibus exactio sequitur; Hoc autem pariter magna produceret inconvenientia, cum sæpius contingat ex bonis Præpositurarum suppressarum, ob sterilitatem, seu alia accidentia, non percipi fructus, qui sufficiant pro distributionibus; Sive quod à reliquis Præpositis non suppressis, non de facili exigi possunt statutis temporibus, ac mensibus scuta mille, sed exactio frequenter in longum potrahi solet, unde propterea capitulum rectè dicere posset, nolle de proprio dictas distributiones facere, sed expectare exactionem, quod involveret maximam confusionem, atque interverteret antiquissimum Ecclesiæ ordinem, Et sic emolumentum, quandoque resultans ab excrementia dd. ducati mille, vel bonorum assignatorum, compensatum remanet ab incommodo, ac periculo subministrandi singulis diebus, ac etiam de proprio supplendi, quatenus exactio, vel nullatenus sequatur, vel illa diminuat, Adinstar appaltatorum, seu suscipientium partitum aliorum effectuum, cum onere subministrandi exercitui, sed domui Principis victualia, vel stipendia taxata in singula capita pro mercede excrementiæ, ac juxta eam mercedem, quæ datur depositario capitulum Basilicarum Urbis, ut infra *d. disc.* 9. Accedente præsertim longissima observantia interprete hujus veritatis, quæ ex ista ratione videbatur clara, non indigens interpretatione, ac propterea non videbatur, quod casus exigeret tantam variationem.

TROJANA JURIS ACCRESCENDI

PRO ARCHIPRESBYTERO, ET CANONICIS ANTIQUIORIBUS ECCLESIAE COLLEGIATAE FOGGIAE.

CUM CANONICIS JUNIORIBUS.

Causa disputata in S. Congregatione Concilii & resoluta pro junioribus.

De decreto Con. Trid. sess. 24. de reform. cap. 14 & de Constitutione 104 Pii V. prohibentibus applicationem fructuum canonicatum, seu aliorum beneficiorum vacantium ad commodum capituli, & canonicorum pro admissione noviter provisi, & quomodo procedant; Et an canonico successori denegari possint illi majores fructus, quos jure optionis, vel juris accrescendi obtinebat ejus prædecessor.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones S. Congreg.
- 3 **C**oncilium derogat statutis, & conventionibus capitularibus non autem concordiiis.
- 4 **D**e differentia, an statutum sit antiquum, & in limine erectionis, vel modernum.
- 5 **D**e quo casu proprie loquantur decretum Concilii, & Constitutio Pii V.
- 6 **I**d quod obtinetur jure optionis ratione antianitatis non est in fructu.
- 7 **D**antur exempla.
- 8 **C**onsiderantur motiva congruentiæ hinc inde pro consuetudine toleranda, vel infirmata.
- 9 **D**e doctrina Zabarella circa hujusmodi consuetudines.

D I S C. VIII.

Orta controversia inter Episcopum Trojan. & Archipresbyterum, & canonicos Ecclesie collegiatæ S. Mariae Foggia, super præsentia exemptione ab ordinarii jurisdictione, post aliquas sententias in causa emanatas ad favorem Episcopi de anno 1347. devenit ad concordiam à Sede Apostolica sub Clemente VI. in forma specifica inserto toto tenore confirmatam, per quam Episcopus erexit d. Ecclesiam in Collegiatam, cum principali dignitate Archipresbyterali, & Cantore, & sexdecim canonicis, sub ea lege inter alias, ut quandocumque aliquis canonicatus vacaret, bona quæ pro ejus præbenda, seu portione canonici, naturaliter, vel civiliter mortuus possidebat, dividi deberent, atque communicari inter alios superstites, & sic successivè, per quoddam jus accrescendi, istaque concordia suam habuit inconcussam observantiam, unde propterea resultabat, quod juniores canonici noviter provisi satis modicum haberent emolumentum, in dies tamen excrescens, juxta vacationum contingentiam ita ut antiquiores, ac primi canonicatus redderent valde pingues, quod causabat magnam hujus Ecclesie ejusque canonicatum existimationem.

Cum autem de an. 1656. ob pestem in eo loco crassatam, vacasset septem Canonicatus, atque noviter de istis provisi non acquiescentes dictæ iniquitati, prætenderent hujusmodi consuetudinem adversari decreto S. C. T. sess. 24. de reformat. c. 14. & Constit. 104. Pii V. hujusmodi consuetudines annullantibus; Hinc proinde causam introduxerunt contra Canonicos antiquiores coram Episcopo, quo consulente S. Congr. Concilii, ista de anno 1660. respondit successoribus in canonicatus deberi redditus præbendarum ad eorum canonicatus spectantes, sed cum hujusmodi oraculum non terminasset controversiam, præbentibus antiquioribus quod illa emolumenta, quæ sub dicto jure accrescendi cadebant sapienter potius de distributionibus ratione optionis, quam de fructu præbendæ, ut infra, idcirco de novo adita eadem Congregatione, ista censuit hujusmodi observantiam decreto Concilii, & Constitutioni prædictis adversari, proindeque omnes canonicatus esse debere equales, quæ immutatio deinde ansam dedit alteri controversiæ super invalida impetrata facta juxta formam antiquam per non excessum 24. ob falsam expressionem, ut in Trojana canonicatus sub tit. de benef. disc. 72.

In utraque disputatione prædicta, Quatenus pertinet ad primum punctum, an sc. dictum jus accrescendi adversaretur præfatis decreto Concilii, & Constitutioni Piana; Dicebam scribens pro antiquioribus, quod per ea derogaretur Constitutionibus, & consuetudinibus, seu etiam privilegiis, & Statutis, non autem concordiiis, quibus Concilium derogare nolit, nisi ubi expresse dixit, ut pluries decisum ab eadem S. Congr. testatur Lotther. l. 1. q. 15. n. 88. & seq. Barbof. ad Conc. d. sess. 24. de reformat. cap. 20. nu. 82. & seq. & sess. 25. de reformat. c. 6. n. 57. Rota in Barchinon. jurisdictionis 8. Aprilis 1647. Bich. dec. 44. n. fin. p. 10. rec. & in aliis; Unde propterea cum ista lex edita sit per viam concordia confirmatæ etiam in forma specifica per Sedem Apostolicam, potissimè verò in ipso limine erectionis Collegii, ita videbatur casus omisissus, dum Concilium, & Constitutio abolere voluerunt consuetudines, & statuta introducta ab ipsis capitulis, jam in esse productis, quæ paulatim per speciem corruptelæ irrepserunt, atque ita istud fundamentum non videbatur improbabile.

Verum quia eadem S. Congregatio, Episcopo quoque consulente, de anno præcedenti irrita verat quoddam simile Statutum Ecclesie Cathedralis Trojana, idcirco istud exemplum, atque ut reliquæ Ecclesie Diocesis jure Cathedralis regularentur, fuit causa, ut prodiret contraria resolutio non obstante, quod diceretur casum esse omnino diversum, cum ubi ageretur de Statuto voluntariè facti per capitulum jam in esse productum à moderno tempore in forma communi tantum cum confirmatione circa ea tempora, in quibus plures irrepserant abusus, quibus Conc. providere voluit, utpotè pro eis tollendis convocatum, quod in præfatis dici non poterat ex dicta diversitate, unde propterea sæpius causarum resolutiones, temporum, vel casuum contingentii, seu opportunitatibus referendæ videntur.

Præterea dicebam, tam in prima, quam in secunda disputatione, etiam cum aliquo sensu veritatis, quod neque versaremur in casu decreti Concilii, vel Bullæ Piana procedentium, ubi militat ratio, vel suspicio simoniae, ne scilicet ratione collationis canonicatus vacantis, vel receptionis, seu admissionis noviter provisi ad professionem, aliquid recipiatur, ut decisum testatur Barbof. ad idem Conc. d. c. 14. n. 9. & de canonicis c. 15. n. fin. Et sic verè, & proprie procedunt in illis fructibus, qui canonicatus, vel præbendæ perpetuè annexi sunt, & qui aliquo tempore per alium, quam per provisum percipiuntur, ita tamen, quod supponatur tunc pertinere ad dictum provisum; Provisiones autem quæ sunt circa fructus beneficiorum, beneficio, seu præbenda vacante, non dicuntur simoniae, neque talem suspensionem habent, dum ista fundatur in actu collationis, seu admissionis, vel receptionis noviter provisi, inter quem, & capitulum pro actu prædicto spirituali, saltem supponitur implicita conventio, quod est essentiale, simoniae requisitum, ut per Paris. de confident. quæst. 38. numer. 44.

Ille siquidem major redditus, quem habebat Canonicus prædecessor, per cujus cessum, vel decessum canonicatus vacavit, non proveniebat à præbenda, seu fructibus canonicatus annexis, sed ratione ejus antiquitatis, quæ ob dictum jus in accrescendo paulatim suum canonicatum impinguerat, & sic fuit species optionis ratione antianitatis, quæ importat quid merè temporale, ac separatum ab ipso canonicatu, & præbenda, quamvis sine earum possessione obtineatur, unde propterea non venit in fructu, ut de domibus canonicalibus, vel aliis bonis, quæ ratione antiquitatis optantur, Caval. decif. 116. Ad den. ad Gregor. decif. 478. Romana pensionis 19. Januarii 1446. Cerro, & habetur actum in Romana pensionis Canonici Sancti Angeli sub tit. de pensionibus discurs. 6. & supra sub tit. de beneficiis ad materiam valoris disc. 90.

Dabam ad id duo exempla, Unum Collegii Cardinalium, quoniam ille, qui de novo ad Cardinalatum promovetur, non obtinet emolumenta Ecclesie Hostien. vel Portuen. quæ obtinebat ille, per cujus obitum locus in collegio vacavit, cum id proveniat ab optione ratione antiquitatis, sed solum obtinet consueta, & communia emolumenta rotuli, seu galeri Cardinalitii; Et alterum lectorum Sapientia, quibus ratione lectionis assignatum est certum moderatum salarium, quod ex laudabili usu, deficientibus antiquioribus, solet juxta antianitatem, ac ordinem servitii augeri, proindeque moriente antequam lectore, cujus emolumentum (e.g.) importabat scuta 300. successor in lectione non obtinet dictam summam, sed solum fixam ab initio

S U M M A R I U M.

initio assignatam, quam prædecessor in ejus ingressu obtinebat.

Idem quoque comprobari observabam ex observantia Nuntiaturæ Apostolicæ colligentis fructus beneficiorum pro tempore vacationis beneficii juxta Constitutionem Julii III. & aliorum Pontificum, quoniam nunquam aliquid percepit ex hujusmodi emolumentis, ex ea clara ratione, quod dici non poterat fructus spectantes ad illum canonicatum, cujus vacatione sequuta, tanquam per cessationem personæ antiquioris, ac longævi servitii illa obtinuerat illi ad alios accreverunt, unde propterea reflectendo ad veritatem, resolutio non placuit; Potissimè quia hæc observantia potius bonos, quam malos effectus producebat; Tum ex eo, quod istam Ecclesiam satis conspicuam, ac celebrem reddebat; Tum quia ita etiam personæ qualitate hujusmodi canonicatus libenter suscipiebant, modico emolumento in primis annis contentæ, ob eam considerationem, quod in senectute, quando majus subsidium ex potius necessarium, remaneret bene provisi.

Magnum impulsus dictæ resolutioni dedit casus vacationis tot canonicatum, ob eam considerationem, quæ tam per Episcopum, quam per juniores nimium exaggerabatur, quod juniores nullos fructus ex canonica percipientes, de facili negligenter cultum, unde propterea consuetudo prædicta, utpotè concernens Ecclesie præjudicium improba censenda esset, Verum videbatur leve motivum, quoniam stante fertilitate regionis, etiam illud emolumentum quod ratione distributionum quotidianarum, ac massæ communis ab omnibus percipiebatur, videatur congruum, ac æquale canonicatibus plurium Ecclesiarum Cathedralium adjacentium; Ac etiam quia ob dictam spem augmenti in dies assequendi ratione dicti juris accrescendi, quilibet libenter inserviebat, nec servitii desertio in d. distributione sibi præjudicaret; Cumque omnium potissimum dicatur argumentum à posteriori, seu ab effectu, dicebam istud convincere hanc veritatem, dum retroacta observantia dicebat nunquam istud inconveniens ex dicta ratione contigisse; Et quoad magnam accidentalem vacationem ratione pestis sequutam, dicebam regulam de raro contingentibus operari quidem ut lex super eo ferenda non sit, non autem ut cessare faciat legem generalem, seu consuetudinem jam vigentem.

Ad quod probandum in specie adducebam auctoritatem Zabarella in c. dilectus n. 13. de consuetud. ubi loquitur per hæc verba præfata, Oppono ad idem de consuetudine, quæ est in Urbe, ubi etiam si portiones sunt non privilegiatæ receptionem percipientes, nisi post certum tempus portiones, &c. si contingit plures canonicos ex habentibus plures portiones, nisi finito tempore, quo debent expectare hujusmodi consuetudinem, & in hoc dicit Innocentius valere talem consuetudinem, etiam si non sit ibi numerus canonicorum, vel portionum, quod nota, &c.

ANNOT. AD DISC. VII. & seqq.

AD materiam fructuum, & distributionum quotidiana rum habetur disc. 40. sub tit. de Benef. discurs. 44. & 90. sub tit. de Jurepatr. disc. 10. de Pens. disc. 61. in Adn. ad S. C. T. disc. 15.

Et de aliquibus quæstionibus in proposito participati onis Massæ communis habetur eod. disc. 34. & 36.

Prima ex decisionibus proditis in casu, de quo disc. 7. est impress. dec. 93. p. 13. rec.

Decisiones coram Bich. enunciatae in casu de quo disc. 12. sunt inter ejus impress. dec. 567. & 626.

ROMANA CONTRIBUTIO
PRO CANONICIS JUNIORIBUS,
CUM CANONICIS ANTIQUIORIBUS,
ET CUM DEPOSITARIO BASILICÆ
VATICANÆ.

Discursus pro veritate.

An pro debitis capituli contractis de tempore prædecessorum, capi possint fructus, vel distributiones currentes in præjudicium canonicorum juniorum non existentium in capitulo de tempore contracti debiti; Et de concursu inter ipsos canonicos juniores, & creditores.

- 1 **F**acti series.
- 2 **Q**uando malefaciant canonici exigentes majora emolumenta, vel majores distributiones, quam sint fructus Ecclesie.
- 3 **I**mprobatur consuetudo contraria.
- 4 **F**ortius stante dispositione Conc. Trid.
- 5 **E**tiam si excessiva ex actio dici non posset culposa, adhuc id non debet tendere in aliorum præjudicium.
- 6 **P**ortio congrua destinata pro alimonia canonicorum alijque expensis pro cultu Ecclesie est privilegiata adversus creditores capituli.
- 7 **N**eque ista congrua exequi potest per creditores ejusdem canonici, vel beneficiati.
- 8 **C**apitulum semper est unum, & idem, quamvis mutentur canonici.
- 9 **Q**uales dicantur distributiones quotidianæ habentes naturam fructuum certorum remissivæ.

D I S C. IX.

Vaticanæ Basilicæ consuetudo est, aliis Urbis Basilicis & Ecclesiis fortè communis, quod omnes bonorum capituli fructus, ac redditus, quamvis provenientes ex casualibus, aliisque bonis stabilibus, sublato præbendarum usu, pro meliori Ecclesie cultu, & servitio, redacti sunt ad distributiones quotidianas, de quibus non nisi intercessente ratione servitii, & per punctaturas participant; Ut autem singulis mensibus, tam Canonicis, quam beneficiatis, & Clericis, subsidium pro congrua sustentatione præstetur, hinc inolevit etiam usus deputandi sub certa mercede idoneum camporem, qui sive redditus capituli exacti fuerint, sive non, singulis quibusque mensibus solveret canonicis, ac beneficiatis, & clericis quamdam uniformem summam, verisimiliter redditibus Ecclesie respondentem; Verum quia propter lites habitas cum conductoribus casualium, aliorumque bonorum capituli, seu ob debitorum deficientiam, depositarius non potuit se reintegrare de mensibus solutionibus, ut supra factis, unde remanebat creditor in notabili summa, atque S. Congr. Visitationis Apostolicæ decrevit, quod dictum debitum extingui deberet ex redditibus, & fructibus currentibus; Hinc proinde se opposuerunt canonici juniores prætendentes, quod cum istud debitum proveniret ab excessivis indebitis distributionibus exactis per canonicos antiquiores, idcirco ex eorum portionibus, ac distributionibus, ac etiam à canonicorum defunctorum hæredibus, d. debitum solvi deberet, ita ut ex fructibus currentibus, integre remaneret distributiones, vel portiones ipsorum juniorum de hoc debito non participantium, atque desuper ex parte eorundem juniorum pro veritate consultus.

Respondi duplicem desuper cadere inspectionem, Unam inter ipsos canonicos antiquiores, ac juniores respectivè, super contributione ad istius debiti solutionem; Alteram verò inter ipsos canonicos juniores, ac depositarium, an sc. iste actionem habeat ad fructus, ac redditus currentes in præjudicium d. canonicorum juniorum, quorum portiones, seu distributiones ita diminutionem pati valeant.

Primo casu, pro junioribus probabilibus dixi respondentem videri quoniam non agebatur de debito contracto ex causa publica capituli in universum, ut frequenter contingere solet pro litibus ad sustinendam jurisdictionem, aliaque jura ipsius capituli, vel pro aliis extraordinariis occurrentiis, quo casu intrare possit quæstio, quæ habentur in materia collectarum, a n. sc. cives noviter allesti collectari possint pro debitis jam contractis per communitatem ante allectionem, & super quo, stante præsertim communi usu, probabilibus contra juniores responderi debere videbatur, (quod tamen utpotè non necessarium examinatorem non fuit;) Sed agebatur de debito proveniente ex causa particulari, atque malè contracto pro excessivis distributionibus, quod fieri non poterat cum intrante termini usufructuarii, vel fideicommissarii, ac mariti, seu conductoris, & similia ac etiam beneficiati præmaturè percipientis fructus anni sequentis, seu temporis, in quo ad ipsum amplius non pertineant, in sustentationem successoris.

Non negabantur hæc per canonicos antiquiores in puncto juris: Dicebant autem debere excusari ex consuetudine, ob quam ipsi quoque, vel eorum aliqui idem damnus cum eorum prædecessoribus passi fuerant: Verum ista responsio non videbatur subsistens, cum hæc dicenda videret potius corruptela, & consuetudo prava, per quam resultaret locupletata.

cupletatio de alieno, ac etiam refultaret desertio cultus divini, ac servitii Ecclesie, per juniores ita negligendi, ut in specie hujusmodi consuetudinis super distributionibus destinatis pro Ecclesie servitio, Dec. conf. 279. n. 4. & n. 5. inf. n. vers. ult. non obstat consuetudo & conferunt deducta apud Par. conf. 33. n. 24. l. 4.

Clarius vero ac extra omnem difficultatem ob superventam dispositionem S. C. T. sess. 24. de ref. c. 12. vers. distributionibus vero ubi revocantur quæcumque statuta, & consuetudines, adeo neque volentes alii canonici, vel beneficiati eas absentibus, vel non inservientibus remittere valeant, ut advertitur infra in Novar. disc. seq. & alibi, culpa enim positiva fuerit exigere in summa excessiva.

Et quamvis ad excusandam culpam diceretur id provenisse ab accidentaliter inopinata deficientia conductorum, aliorumque debitorum; Attamen non videbatur bona responsio, quoniam ubi etiam est dicendus esset casus fortuitus, ille referendus erat ad fructus illorum annorum, ex quibus debita hæc proveniebant, & consequenter non debebat refici hujusmodi damnum cum fructibus futuris; Cadentibus in idem iis, quæ notantur ad materiam text. in c. propter sterilitatem extra locati, & licet, c. eodem ut sc. subsequuta sterilitas, ita resultans à necessitate extinguendi istud debitum, compenferunt cum ubertate annorum præcedentium, in quibus excessiva emolumenta obtinuerunt.

Quo vero ad alteram inspectionem super concursu cum dicto depositario creditore capituli, dicebant Canonici juniores, quod cum non ageretur de fructibus, sed de distributionibus ratione servitii per punctos, ita esse deberent portiores cuicumque creditori utpotè pro eorum alimoniis, dum fructus Ecclesie dicuntur principaliter destinati pro alimoniis ministrorum, aliisque expensis currentibus illius anni pro cultu Ecclesie, ne aliàs ista, cultu, ac servitio destituta remaneat ad tex. in c. si. §. porrò de Off. Ordin. in sexto, ex cujus dispositione deducitur conclusio, quod licet pro decursu annualitatis pensionis citrà culpam pensionarii qui debitas adhibuerit diligentias, affecti sunt fructus etiam annorum sequentium, attamen id intelligitur sine præjudicio congruæ, quæ prius detrahi debet, ut decif. 352. num. 4. part. 2. rec. Gregor. decif. 505. num. 5. cum aliis per Add. ad Burat. decif. 448. num. 11. & in sua materia sub tit. de pension.

Quinimò neque ad instantiam creditorum ipsiusmet Canonici, vel Beneficiati exequi, vel impediri potest contra grua necessaria tam pro alimonia possessoris, quam pro aliis expensis necessariis ad cultum, idque ex dicta ratione præjudicii Ecclesie, ne aliàs cultu destitutata remanent ex deduct. per Salgad. in labyr. p. 1. c. 42. n. 10.

In hoc autem dicebam præmissa restè procedere pro ea rata, quæ congruè sustentationi Canonici necessaria est secus autem in exuberanti, quoniam creditor obligatum habebat Capitulum, quod tanquam universitas, seu corpus politicum semper dicitur unum, & idem, neque mutatur ex mutatione Canonicoꝝ juxtà celebre conf. 21. Calder. de Præb. cum concord. per Rot. dec. 3. nu. 64. cum seq. p. 7. rec. quæ est eadem apud Merlin. dec. 663. Id etiam comprobante convincenti ratione, cum aliàs d. depositarius, qui Capituli fidem sequitur, ita elusus remaneret, dum pro hujusmodi debitis non permittitur distractio bonorum capituli in sorte principali, ideoque in hoc sentiebam difficultatem contra dictos Canonicos juniores, quibus dicebam remanere actionem contra antiquiores ad restituendum indebitè perceptum pro eorum reintegratione, non autem quod se opponere possint creditori habenti obligatum ipsum corpus capituli, ejusque effectus, quæ obligatio non erat in alio verificabilis.

Nil obstante quod ageretur de distributionibus quotidianis, quoniam cum istæ pendeant à fructibus certis capituli, dicuntur tales in sola ratione modi percipiendi, sed in effectu sunt fructus, ut distinguendo habetur in Lucana Prioratus sub tit. de jurepatr. disc. 10. ubi distinguitur hæc materia fructuum certorum, ac incertorum, & quando etiam distributiones quotidianæ jure fructuum certorum haberi debeant; De alio autem puncto cum pensionariis sub tit. de pension. disc. 23.

NOVARIEN. DISTRIBUTIONUM PRO CAPITULO CATHEDRALIS.

Casus decisus per S. Congreg. Concilii, ut infra.

An, & quando sustineatur consuetudo ut Canonici intervenire debeant pro loco distributionum, quibusdam horis canonicis tantum, non autem in aliis, ad interpretationem S. Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 12. in illis verbis (statis horis.)

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **R**esolutio causæ, ut illa verba (statis horis) intelligantur de omnibus.
- 3 **Q**uando decretum irritans contentum in constitutione confirmatoria Concilii intret, ac obstat.
- 4 **Q**uod valeat consuetudo, ut pro distributionibus sufficiat servitium in aliquibus horis.
- 5 **A**n, & quando consuetudo probetur per scripturam.
- 6 **D**e ratione, ob quam consuetudo, de qua num. 4. debeat sustineri.
- 7 **I**n quo casu dicta consuetudo sit tollerabilis, & quando non.
- 8 **T**empore Quadragesimæ completorium est functio principalis.
- 9 **I**n quibus horis desideranda magis veniat interessentia.
- 10 **D**e constitutione 104. Pii V. quem casum percutiant illum scilicet applicandi capitulo fructus, vel distributiones pro admissione noviter provisi.

D I S C. X.

Vigente antiqua consuetudine Cathedrali Novarien. canonizata etiam per Cardinalem Papiensem Legatum de latere de anno 1518. ut pro integra asequutione distributionum sufficeret Canonicoꝝ interventus in matutino, laudibus, missa conventuali, ac vespere; Ortaque difficultate in visitatione facta per Episcopum, an dicta consuetudo adversaretur dispositioni Sac. Conc. Trident. sess. 24. de reform. c. 12. vers. Distributiones vero ubi disponitur distributiones percipi solùm debere per eos, qui statim horis interfuerint, absque eo, quod neque à volentibus condonari, vel remitti possint non intervenientibus; Hinc idem Episcopus consuluit desuper Sacram congregationem Concilii; quæ de anno 1660. censuit hujusmodi consuetudinem improbam, pictoque decreto adversantem, proindeque distributiones, ac respectivè punctaturas singulis horis assignandas esse, dictaque resolutio innixa fuit declarationibus ejusdem S. Congregationis relatis per Garz. de Benefic. p. 3. c. 2. num. 488. ut illud verbum *statis horis* intelligi debeat de omnibus, in quibus divina celebrantur, atque cum eo pertransit Barbof. ad Conc. ibid. nu. 74. Illam præsertim circumstantiam considerando, quod pro hora Completorii assignatæ essent distributiones cum punctaturis, unde propterea magis convinci videbatur dictæ consuetudinis irrationabilitas, dum negliguntur Tertia, Sexta, & Nona, quæ sunt horæ diurnæ celebrari solitæ de tempore, quo major adest populi frequentia.

Ponderando etiam quod videretur quoque obstatæ Constitutione 104. Pii V. per quam fortius, ac per verba magis ampla improbantur consuetudines circa fructus, vel distributiones.

Scribens pro capitulo, quoad primum fundamentum dicebam, quod cum per dictum decretum expressè non declararetur, an sufficiat necne pro integra asequutione distributionum interventus in aliquibus horis, ac functionibus majoribus, itaut tanquam in casu claro intraret decretum irritans contentum in Constitutione Pii IV. edita super confirmatione Concilii quod utpotè inficiens quamcumque contrariam possessionem, tollit consuetudinem, quinimò ejus principio se opponit, ac impedit ne nascatur, ut pluries alibi advertitur, Sed solùm id proveniat ab interpretatione, vel Sacre Congr. vel DD. exinde resultat, ut contraria possessio, seu consuetudo non dici possit ita infecta; Ut ultra generalia, in his specialibus terminis consuetudinis, ut distributiones dentur iis, qui aliquibus Horis dumtaxat interveniunt, non in omnibus, post Rocch. de Curte, Ojedam, Grassium, & alios allegatos firmat Moneta de distrib. p. 2. qu. 3. n. 43. cum seq. ubi n. 47. certum dicit, quoties consuetudo habet spatium quadraginta annorum, quod etiam affirmat eadem p. 2. q. 12. n. 42. atque cum eo

cum eo pertransit Barbof. de Canonis c. 21. n. 22. & 23. nu. 15. Unde cum ista consuetudo esset antiquissima, nedum 40. annorum, sed etiam plurium sæculorum, utpotè attestata, & approbata tanquam antiqua per Cardinalem Legatum usque ab anno 1518. hic proinde sustinenda videbatur.

Licet enim consuetudines non probentur per scripturas quoad introductionem seu principium bene tamen probantur per eadem scripturas enunciantes, seu supponentes, aut canonizantes eas jam introductas, ac vigentes, ex iis, quæ in fortioribus terminis consuetudinis, seu præscriptio-nis immemorabilis habentur collecta in Bonon. Archipresbyteratus 23. Martii 1648. Corrado dec. 68. par. 10. recen. & pluries sub tit. de jurepatr.

Potissimè verò quia eadem consuetudo aliquam rationabilitatem continere videbatur; Cum enim nimis grave esset istius Ecclesie servitium ob necessarium interventum omnium Canonicoꝝ quotidie in matutino, ac laudibus, & prima, & in missa solemni, seu conventuali, hinc proinde permittenda est absentia in illo intermedio spatio, in quo celebrari possint missæ extra Ecclesiam ad satisfaciendum oneribus fortè incumbentibus, sive ut alia negotia explicari valeant.

Ista verò non valuerunt, quoniam dicebant PP. Congregationis, & bene, quod hujusmodi consuetudo reputari potuisset sustentabilis, quando respectu istarum Horarum contineret aliquam moderationem illius majoris oneris, quod habetur quoad alias functiones majores, ut scilicet in istis necessariis non esset interventus omnium, ut in aliis, sed sufficeret ille aliquorum tantum per turnum, seu hebdomadam divisorum, qui punctaturis subjacerent, ut in aliquibus Ecclesiis practicator, cum ita consulari dictæ necessitati, atque cultus non remaneant omnino destitutus: Secus autem ubi ita indefinitè hujusmodi horæ non subjacent punctaturis, cum ita casus dare possent, ut omnes absissent, sive illæ per unum, vel duos recitarentur, atque hoc fuit principale, & non improbabile motivum resolutionis.

Aliud verò motivum deductum à punctatura adjecta completorio, ut supra, videbatur levè, utpotè fundatum in æquivoco facti, quoniam huic Horæ punctatura adjecta erat in solo tempore quadragesimali, quando recitatis vespere una cum missa conventuali ante prandium, completorium dicitur functio principalis stans de per se, atque faciens figuram vesperearum in reliquis anni temporibus, in quibus completorium dicitur functio accessoria vespere, cum quibus continuè recitatur in Ecclesiis sæcularibus.

Ideoque dicebam, principaliter per hujus Ecclesie majores invigilatum fuisse super illis functionibus, seu Horis, pro quibus Canonici, vel alii inservientes, ipretis negotiis, vel commoditatibus, cogantur ad Ecclesiam accedere, non autem pro aliis intermediis inter functiones principales, ut sunt dictæ Horæ diurnæ, vel pro accessoriis, & consecutivis, ut est completorium, quoniam cum canonici, & alii occasione dictorum functionum principalium jam reperiantur in choro, & Ecclesia, hinc sequitur, quod istas alias Horas frequentius negligere non soleant, sic & longè diversa ratio est inter unam functionum speciem, & alteram.

Aliud demum motivum deductum ex Constitutione 104. Pii V. nullius considerationis videbatur, quoniam illa prodest, non ad observantiam, & majorem declarationem istius decreti Conciliaris contenti in sess. 24. c. 11. sed alterius contenti in eadem sess. 24. c. 14. ne scilicet propter electionem, aut presentationem, vel nominationem, seu propter admissionem ad possessionem possint Prælati, vel capitulum etiam sub nomine dulciariorum, sibi applicare fructus, vel distributiones Beneficii vacantis, atque prohibitio percutit solùm commodum privatum ipsorum Prælati, & Canonicoꝝ eorumque mensæ, secus si dicta applicatio fieret in fabricam Ecclesie, vel in subsidium hæredum Beneficiati defuncti, seu in alios pios usus, ut advertitur per Rot. dec. 666. p. 4. divers. ac firmant Garz. Ricc. Campanil. & alii collecti per Barbof. ad idem Concil. d. c. 14. sed hæc extranea erant à casu controversiæ.

HYERACEN. DISTRIBUTIONUM PRO CAPITULO CATHEDRALIS.

Casus etiam disputatus in Sacra Congr. Concilii credo resolutus pro Capitulo.

De eadem materia servitii necessarii pro consequendis distributionibus; Et an sit tolerabilis consuetudo super modico servitio turnario ob distributionum tenuitatem.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **Q**uod turnaria divisio servitii per dies, vel hebdomadas non adversetur Concilio Tridentino.
- 3 **E**xpenditur decisio in Novarien. super illis verbis *statis horis*.
- 4 **D**e alio casu consimilis consuetudinis tolerandæ, & de ejus rationabilitate.
- 5 **Q**ualis videatur proprius casus, de quo agit Concilium.
- 6 **H**abens immemorabilem, vel centenariam potest allegare titulum meliorem.
- 7 **Q**uadragesimaria cum titulo bonæ fidei putativo sufficit.
- 8 **I**n hac materia sola scientia, & tolerantia Papæ sufficit.
- 9 **A**n obstat decretum irritans, vel improbatio contrariæ consuetudinis.

D I S C. XI.

Cum Ecclesia Cathedralis Hyeracen. esset etiam juxtà frequentiore consuetudinem Cathedralium, & Collegiarum, ac etiam parochialium matricium Regni Neapolitani, receptitia omnium civium certas qualitates habentium, qui ad illius servitium adscribi velint; Hinc proinde, forsitan potius ad evitandum forum, ac publica onera laicalia, quàm ex devotione, usque ad satis damnablem abusum excrecente numero clericorum, ac presbyterorum, adeo pluries S. Congregatio Episcoporum, & Regularium coacta fuerit inhibere Episcopis nimirum abutentibus potestate appositionis manuum, ne tonsuram vel ordines ipsa inconsulta conferant, in ista Ecclesia ultra præfinitum numerum octo Dignitatum, & sexdecim canonicorum, magnus excrevit numerus presbyterorum, qui cappellani vulgò dicuntur, ultra diaconos, subdiaconos, & clericos, quod stante reddituum exiguitate causavit, ut computatis fructibus certis, & incertis, seu distributionibus massæ, imò etiam elemosynis pro oneribus celebrationis missarum; quilibet canonicus, vel dignitas vix obtineat annuos ducatos viginti illius monetæ, quasi adæquantes decem ducatos auri de Camera; Ex hac igitur de causa, ac etiam ob Ecclesie humiditatem, & intemperiem, inolevit antiqua consuetudo, quod Dignitates, & canonici haberent solùm onus interessendi horis canonicis, aliisque divinis in omnibus Dominicis, aliisque festivis diebus, in feriatis autem per turnum cum certa distributione temporum interveniret solùm quidam numerus.

Credens autem Episcopus id adversari Sac. Conc. Trid. sess. 24. de ref. c. 12. desuper consulit S. Congreg. Concilii, in qua scribens Ego pro Capitulo, jam conficius sensus dictæ Congregationis super interpretatione illorum verborum *statis horis*, ut de omnibus horis intelligi debeant occasione disputationis habite in Novarien. de qua disc. præc. Dicebam non prætendi asequutionem distributionum pro servitio, ac interessentia in aliquibus horis, & in aliis non, sed ratione servitii in omnibus horis, ac functionibus illorum dierum ferialium, in quibus, juxta turnum, distributum est servitium; Consuetudinem verò consistere in dicta turnaria divisione eximente necessarium interventum omnium singulis diebus, etiam simplicibus, ac feriatis absque aliqua requie, quod per Concilium non est prohibutum; Ita docente omnium ferè Ecclesiarum Catholici Urbis usu, etiam Patriarchalium Basilicarum Urbis, quod servitium, vel per dies, vel per hebdomadas, vel per menses ita alternatim, ac turnariè divisum est, quo casu non dicitur Canonicos vel alios percipere distributiones pro tempore, quo non inserviunt, sed pro eo servitio, quod ita in suis respectivè temporibus integrè præstatur, cujus etiam est modica merx, ideoque credo, quod ita certè rescriptum fuerit, dum potissimè, ultra emolumentorum tenuitatem, accedebat etiam altera iusta causa parum salubris qualitati Ecclesie.

Neque ad rem facere videbantur considerationes habitæ in d.

min. ubi supr. Quinimò magis post Doctoratu studendum esse exemplo Bart. aliorumq; majorum benè admonet amicus meus Prat. in Add. ad Muscatell. de præst. Doct. par. 1. in fine fol. 783. atque communis praxis comprobatur.

Et secundò in idem, quia licet plurimè sententia sit Doctoratus gradum conferendum non esse scholaribus mediocri doctrinæ, sed tantum eminentibus, ac omninò provectis, qui alios docere valeant, ac leges interpretari; Contraria tamen opinio est magis recepta, ut sufficiat mediocri doctrina, seu introductio, ac probabilis spes, quod studendo proficere valeat ex Innoc. in cap. cum in cunctis de elect. Alexand. in add. ad Bart. in l. medicos, C. de profess. & medic. lib. 10. Prat. ubi supra vers. penult. incipien. quæstio tamen; Atque absque auctoritate comprobatur praxis totius Orbis, præsertim verò in Italia, ubi etiam attento rigore non denegatur Doctoratus iis qui ordinariū cursum studiorum impleverunt, & fortè frequentius confertur iis, qui neque studia initiarunt, quamvis deinde docti efficiantur, adeòt videatur potius quædam introductio ad studia, præsertim practica, & forensia, quæ hodie magis proficiunt pro fine, seu effectu ex eo frequenti dictorio, quod leges in scholis diglutiuntur, in Palatiis autem seu Tribunalibus digeruntur.

Dictus autem rigor non concedendi Doctoratum, nisi jam provectis, quibus Magistri titulus convenire valeat, servatur in aliquibus Religionibus, in quibus Baccalaureatus in Theologia est figura nostri doctoratus sæcularis in Italia; Ac etiam in Legibus, & Decretis servatur in Hispania, ubi post expletum ordinariū cursum scholarum, est in usu licentiatūra, æquipollens doctoratui in Italia, & de qua licentiarum specie intelligendum venit, Sac. Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 12. circa primas Dignitates, ac etiam cap. 16. circa Vicarium à Capitulo sede vacante deputandum, adeòt licentiatūra sufficiat pro omnibus illis muneribus, & Magistratibus, pro quibus de jure necessarius est Doctoratus, cujus gradus non confertur, nisi eminentibus, ac provectis, post diuturnum exercitium in foro, vel in cathedra, adeòt cum Magister meus Arias de Mensa Regius Consiliarius, ac primarius in horis vespertinis in Neapolitanæ Civitatis studiis, solitus esset in subscriptionibus adhibere pro dignitate titulum Doctoris, atque ab amicis monitus esset quod id causaret quædam speciem irrisionis, respondit quod attentus moribus patriæ, magis existimabat illum titulum, quàm alterum Consiliarii, dum pauci nationales, in majoribus etiam magistratibus constituti, de illo gloriari poterant.

Et propterea (applicando ad rem) ubi etiam indultum taxativè concessum esset pro studiis in una scientia tantum, puta in Decretis, in quibus Doctoratus sequutus erat, adhuc illud suffragari deberet, cum etiam post Doctoratum rectè detur studiorum continuatio, ut supra; Multò magis quia per alternativam hac in materia in copulativam potius sonantem, posita erant quoque studia Sacræ Theologiæ, quæ in viris Ecclesiasticis nimium proficiunt, unum cum studiis Decretorum, seu Canonum, & consequenter Indultarius rectè dicere poterat velle incumbere studiis theologiæ.

In proposito autem hujusmodi Indultorum, quæ concedi solent absentibus ex causa studiorum, in una Comen. pro Capitulo S. Fidelis cum Francisco Suavio, cum hic ex causa studiorum consimile indultum obtinisset, atque in ea Ecclesia adesset statutum, ut Canonici non existentes in sacris, quamvis præsentibus, & interessentes participare non possent de quadam massa grossa, dictusque Indultarius, quamvis non in sacris, non obstante Statuto in vim dicti Indulti participationem præterderet; Dicebam scribens pro Capitulo in Signatura Justitiæ, improbabilem esse hujusmodi præsentionem, ex duplici ratione; Primo quia non potest plus operari fictio, quam veritas, & propterea cum hic Indultarius, quamvis verè interesset, participare non posset ex defectu ordinum, idcirco suffragari non poterat indultum, quod solum fictè reddit aliquem præsentem, ac interessentem.

Et secundò clarius quia dispensationes dicuntur stricti juris, strictèque intelligendæ sunt, atque concessæ super uno defectu, vel obstaculo, non suffragantur quoad alterum, quinimò neque pro casu mixto, quamvis identitas, quinimò majoritas rationis accederet Caputaq. decis. 8. p. 1. Gregor. & Add. dec. 109. n. 6. & 13. & Add. ad eum dec. 87. n. 17. stante potissimum regula Cancellariæ, quæ in dispensationibus Apostolicis cessare facit difficultates, aliàs in terminis generalibus juris communis cadentes.

Et quamvis nimium in contrarium urgere videtur decisio Rot. in Terulana Statutorum 11. Aprilis 1644. coram Carillo, quæ non habetur inter ejus impressas, utpotè extensa ob ejus discessum per Pentingerium, ubi quod dispensatus super ætate necessaria ad obtinendum Canonicatum, censeatur etiam dispensatus ad perceptionem fructuum, non obstante particulari Ecclesiæ Statuto prohibente perceptionem fructuum in Canonicis; in præfinita ætate non constitutis. Attamen quidquid sit de dicta decisione in casu suo, ea non videbatur obstare ad rem, cum Statutum in hac parte non videatur disponere quid novum, sed sit solum excitativum ejus quod est de jure, ideòque non est extendere dispensationem de casu ad casum, sed iste dicitur effectus accessorius, seu consequutivus.

Dictum verò Statutum esse validum, ac rationabile cæteris relatis firmat in specie Monet. de distribut. p. 2. q. 19. n. 12. & 35. & q. 20. num. 12. ubi testatur ita servari in omnibus Ecclesiis Collegiatis Mediolani, atque ita Statutum esse per Synodum seu Concilium Provinciale; Et generaliter de validitate statutorum Capitularium, circa participationem distributionum, vel massæ, Rot. dec. 32. & 107. p. 7. rec. cum aliis per Add. ad dec. 20. n. 37. p. 3. rec. & confertur quæ habentur infra in Nazarena disc. 15.

Et in una Fundana pro Capitulo Cathedralis cum proviso Primiceriatu habente simile Indultum, dicebam coram A. C. illud non suffragari, non solum quia non docebat de studiis in aliqua Universitate, in ea scientia, de qua indultum loquitur, ut de jure requiritur, ac probandum est per se fundantem in indulto Gratian. discept. 283. n. 28. Barbof. de Episcop. alleg. 56. num. 21. & 22. sed etiam quia in ejus provisione continebatur decretum super susceptione Doctoratus infra annum, quodque aliàs gratia esset nulla ipso jure, quo casu absque sententia declaratoria resultare videtur effectus amissionis fructuum ex deduct. per Gonzal. ad reg. 8. gloss. 15. num. 150. & generaliter per Lotter. lib. 3. quæst. 33. num. 68. & seqq. Quidquid enim sit de ista quæstione ad alios effectus, id in proposito attendi debet observabam contra actorem innitentem indulto, seu dispensationi exorbitanti.

In hac item materia absentia ex causa studiorum ob quam quis reputatur præsens ad effectum perceptionis fructuum, cadere solent quæstiones, quidnam sub fructuum nomine veniat, quoties non adfuit præbendæ distinctæ, quibus existentibus cessat omnis difficultas, an scilicet illæ distributiones quæ rediguntur ad massam grossam distribuendam in singulos annos, vel menses succedere dicantur loco præbendæ, sine qua Canonica stare non potest, de hoc autem aliquibus agit infra in Anglonen. disc. 16. & pluribus sub tit. de pensionibus, ac etiam in Lucana Prioratus sub tit. de jurepatr. disc. 10. ubi distinguitur materia fructuum certorum ab incertis; Ubi tamen vivitur per punctos, seu punctaturas, ad quarum proportionem intrat participatio, quæ nulla detur servitio, ac effectivè interessentia, tunc receptum est, ad istum præsertim effectum fictæ præsentia ex causa studiorum vel simili, hujusmodi distributiones non venire, cum dicta causa suppleat præsentiam, non autem interessentiam, quæ ad hunc effectum necessaria est, ut in dicta Anglonen.

In alio autem casu consimilis indulti, ex alia tamen causa concessi possessori Dignitatis, & Canonicatus insignis Metropolitanæ Ecclesiæ Toletanæ percipiendi distributiones, & emolumenta in absentia ultra alia motiva, quæ in congressu habito ex parte Capituli adversus indultum ponderabantur in facto magis consistentia, illud considerabatur nimium relevans juramenti ab eodem indultario de more præstiti super observantia Constitut. & Statut. capitularium disponentium neque hæc indulta obtineri posse, vel concessis uti, licet enim idem indultum amplam contingeret derogationem quibuscumque statutis, quamvis Apostolica auctoritate, vel juramento firmatis, attamen requiritur mentio specialis juramenti præstiti per ipsum indultarium de non impetrando tali facultate, vel impetrata utendo, cum id sub dicta generali derogatione non veniat ut punctualiter Puteus decis. 103. lib. 1. Duran. dec. 5. num. 4. & fuit etiam dictum in Pisana distributionum 4. Junii 1663 coram Bevilacqua, adhuc tamen punctus ad forum deductus non est in Curia.

ROMANA JURIORUM CANONICALIUM
PRO CAPITULO S. MARIE MAJORIS,
CUM COLLEGIO PENITENTIARIORUM
EJUSDEM ECCLESIAE.

Casus disputatus in Sac. Congregatione Visitationis
Apostolicæ, & resolutus, ut infra.

Sub concessione jurium, ac emolumentorum Canonicalium, quanam veniant, & quæ non; Et de differentia inter actus Capitulares, & actus chōrales.

S U M M A R I U M.

- 1 DE Penitentiaris trium Basilicarum Urbis, & præsertim illis S. Mariæ Majoris reputandis tanquam possessoribus unius Canonicatus.
- 2 Casus controversiæ cum resolutione.
- 3 Donatoris declarationi est deferendum.
- 4 Quid sint quindennia, & quam spectem emolumentorum importet.
- 5 Quid de laudemis.
- 6 De differentia inter actus chōrales, & actus Capitulares.
- 7 In actibus Capitularibus requiritur interessentia vera cum jure votandi in Capitulo.
- 8 Datur exemplum officiorum Cancellariæ Apostolicæ.
- 9 Declaratur conclusio, de qua num. 6. & 7. super emolumentis Capitularibus.
- 10 De distinctione quod aliud est jus votandi in Capitulo, aliud participatio emolumentorum.
- 11 Canonicus penitentiaris, dum est in Confessionario habetur, ac si esset in choro.
- 12 Quod ad effectum participandi de augmento distributionum, ob aliorum absentiam requiratur vera, & realis interessentia, & de ratione.

D I S C. XIV.

IN tribus Basilicis particularibus Urbis, loco Canonici Penitentiaris, qui in Cathedralibus, vel insignibus Collegiatis esse solet ex Apostolica provisione, adjuvante Collegia penitentiariorum Regularium, hoc est Lateranensi, Minorum strictioris observantia, in Vaticana Societatis Jesu, & in Liberiana, seu Sanctæ Mariæ Majoris Prædicatorum, atque in ista præsertim pro dicti Collegii sustentatione assignata fuerunt omnia jura, & emolumenta unius Canonicatus, & quantum percipiat quilibet alterius Canonicatus possessor, qui interesset, an invadere; Observantia verò dedit quod Collegium participaverit solum de fructibus, seu distributionibus massæ grossæ, juxta eam mensuram repartitionem, quæ enunciatur supra discurs. 9. Recurrende verò Collegio prædicto ad Sacram Congregationem Visitationis Apostolicæ, ac prætendente participationem quorundam aliorum emolumentorum, de quibus in præteritum participare non consuevit, hoc est de anniversariis aliisque functionibus pro devotione Regis Catholici in ista Ecclesia fieri solitis, nec non de laudemis pro confensibus, qui præstantur in alienationibus bonorum emphyteuticorum, ac de quindenniis ratione eorumdem bonorum existentium penes manus mortuas, ac etiam de distributionibus, quæ ob absentiam vel vacationem aliquorum Canonicorum aliis interessentibus ad præscriptum Sacri Concilii Tridentini accrescunt, aliisque emolumentis extraordinariis.

In omnibus autem Sacra Congregatio decrevit ad favorem dicti Collegii Penitentiariorum, præterquam quoad dicta Anniversaria, aliasque functiones sub nomine Regis, in quibus totum remissum fuit declarationi Regis Oratoris ob decretum, vel constitutionem Innocentii X. per quam dispositum fuit hujusmodi emolumenta à dicti Regis munificentia provenientia pertinere solum ad interessentes juxta quotidianarum distributionum naturam, præservando dicto Oratori facultatem declarandi casus dubios, quod juris fomentum habet ex recepta propositione, de qua apud Otthobon. dec. 119. n. 8. & 195. n. 18. decis. 77. & 90. post Colluct. Bonden. & frequenter, ut donatoris declarationibus deferendum sit, potissimè verò ubi ipse nullum habet interesse.

Quo verò ad alia jura, & emolumenta, ea distinguendo; Quatenus pertinet ad quindennia debita per manus

mortuas possidentes bona emphyteutica, & de quibus habetur in Neapolitana sub tit. de emphyt. disc. 50. & in Romana seu Portugallien. quindenniorum sub tit. de benef. disc. Mihi quamvis scribenti pro Capitulo, resolutio juxta, & probabilis visa est, quoniam illam speciem fructuum certorum habere videntur, cum sint certa, & invariabilia tanquam species censuum seu canonum, & sic habent eandem naturam, quam habent fructus casalium, & domorum, aliorumque bonorum, quamvis laudabiliter pro majori Ecclesiæ cultu ad formam distributionum redacti sint.

Quoverò ad laudemias, dicebam scribens tanquam advocatus, quod ista importent emolumentum præstantum ratione consensus, qui per Dominum directum datur alienationi rei emphyteuticæ, seu pro recognitione novi emphyteutæ, ut talis à Domino admittatur juxta veriorum opinionem, de qua Clar. de emphyt. quæst. 23. num. 4. Rota apud Cavaler. decis. 121. n. 1. in Romana domorum 18. Aprilis 1644. coram Ghislerio Rovit. decis. 73. num. 12. & habetur pluries in sua materia sub tit. de emphyt. & consequenter quod sit actus capitularis potius quàm choralis, in quo non attenditur præsentia, vel interessentia ficta, sed requiritur vera, & realis, quæ neque sola sufficit cum qualitate canonicali, nisi etiam accedat altera habendi vocem in Capitulo glos. & DD. in Clement. ut ii de atat. & qualitat. cum concordant. collectis per Barbof. de Canonibus cap. 37. Rota in Valentina præminentiarum 19. Novembris 1640. coram Coccino, & 21. Martii 1641. coram Pirovano, Adden. ad decis. 16. part. 3. recent. num. 22. cum seqq. per quos recensentur, ac distinguuntur actus chōrales à capitularibus, vel è contra, ac effectum videndi quinam conveniant, & qui non, Canonicis non habentibus votum in Capitulo, quales sunt illi, qui non sunt constituti in sacris; Et propterea cum istud Collegium non interveniat in Capitulo, neque in eo votum habeat, sed solum habeatur pro Canonico præsentem, ac interessente in actibus choralibus, non deberet participare de istis actibus Capitularibus.

Ad quod comprobandum adducebam practicum exemplum officiorum Cancellariæ Apostolicæ, quoniam plures officiales dispensati sunt ab interessentia personali in Cancellaria, & tamen ad instar interessentium participant de emolumentis ordinariis, & consuetis, non tamen de illis extraordinariis, ac accidentalibus, quæ obtinentur ratione Congregationum, tanquam pro actibus Capitularibus, seu Collegiatis.

His tamen non obstantibus, adhuc resolutio probabilis visa est, ex eadem ratione in quindenniis supra considerata ut scilicet istud sit emolumentum ratione bonorum, & tanquam pars eorum fructuum, licet ad perceptionem requiratur actus capitularis, ad instar emolumentorum jurisdictionis feudi, vel castri, pro quibus obtinendi oportet justitiam administrare, atque actus jurisdictionales exercere, sed non per hoc dicuntur mera emolumenta actuum jurisdictionalium, sed potius dicuntur fructus feudi, seu castri cum similibus; Undè propterea etiam Canonici, qui non existentes in sacris non habent votum in Capitulo participant, quoniam, Aliud est non posse intervenire in Capitulo, neque habere præminentiam participantem de actibus capitularibus, ut sunt collationes Canonicatum, seu electiones, & similes, aliud verò participare, vel non participare de emolumentis, ac fructibus bonorum quamvis ad eorum perceptionem actus capitulares requirantur.

Demum quoad tertium, & ultimum punctum, fundata videbatur de stricto jure intentio dicti Collegii utpotè præsentantis Canonicum Penitentiarium, qui assistendo confessionario in audiendis confessionibus habetur pro verè interesse in choro, aliisque divinis, ad effectum participandi de distributionibus juxta plures declarationes Sac. Congregationis relatas per Monet. de distribut. p. 2. q. 11. n. 64. cum seqq. Barbof. in Collect. ad Concil. sess. 24. de reform. cap. 8. num. 28. cum seqq.

Verum iste videbatur nimis rigor, quoniam istud augmentum à Sacro Concilio Tridentino rigorosè decretum est illis, qui verè intersunt, ac intersunt in præmium majoris, ac extraordinarii laboris, quem sufferunt illi qui verè, & realiter intersunt, ac intersunt, ideòque convenire non debet illis, qui ex legitima causa impediti, pro præsentibus, ac interessentibus ex juris fictione habentur, ut satis benè ex Castro Palao, Bonacina, Barbof. & aliis firmatur per Rotam dec. 117. n. 5. & seqq. p. 9. rec. Et sic hujusmodi

iusmodi Canonico fictio sufficere debet, ut obtineat omnia emolumenta canonicalia, cum præsupposito quod omnes alii Canonici interfint, ac inserviant, quoniam aliquorum absentia à choro non alterat munus Pœnitentiarii, quod æqualiter est idem, sive aliqui Canonici absint, sive non, Et consequenter non congruit, neque adaptatur ratio, ob quam hoc jus accrescendi decernitur, verè, ac realiter interessentibus, & inservientibus, quorum labor, & incommodum ita majora redduntur, ideoque augeri debet emolumentum, ex regula, quam habemus in materia salarii augendi, quando augetur labor, vel servitium ex deducto. per Zacch. in ejus tract. de salario, & habetur decis. 154. p. 1. rec. Buratt. & Adden. dec. 508. in Neapolitana funeralium 27. Junii 1661. cor. Verospio, edita in causa, de qua sub tit. de Paroch. disc. 28. & in sua materia sub tit. de credit. vel sub altero de Administratoribus, quæ ratio, ut dictum est non congruit Pœnitentiariis, quorum onus, vel servitium ex interventu majoris, vel minoris numeri Canonicoꝝ in choro nullam recipit alterationem, ideoque resolutio in hac parte non captivavit intellectum.

ROMANA CONCESSIONIS INDULTI

AD PETITIONEM

OCTAVII BOCCAPADULI.

Responsum pro veritate.

Sub nomine Decani Canonicoꝝ, & Capituli, quoties agitur de Decanatu sonante in Antianitate, non autem in Dignitate, ad effectum præminentiarum ac exemptionis à servitio, An veniat ille qui verè, & de facto est talis tanquam antiquior Canonici, vel potius qui ob aliquod impedimentum senioris occupat primum locum, ac nuncupationem Decani; Et an ratione longævi servitii concedenda sit exemptio ab interessentia, & servitio.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **Q**uod privilegia emerentia concedenda sint iis, qui verè magis servierunt.
- 3 **C**anonici antiquior, seu antianus dicitur ille qui prius est receptus.
- 4 **N**on attenditur fictio, quod ob aliquod accidens junior occupet primum locum, & datur exemplum.
- 5 **I**n majoratibus, & fideicommissis, ac aliis quis veniat appellatione majoris natu.
- 6 **F**rater major retinet claves, & scripturas, ac facit partes in divisione.
- 7 **A**n senectus importet exemptionem à servitio ad effectum distributionum.

DISC. XV.

Cum Alexander VII. concessisset indultum antiquiori Canonico, qui Decanus nuncupari solet, Basilicæ Vaticanæ, ac etiam alteri Basilicæ Lateranensis, haberet autem in animo idem concedendi in altera Patriarchali Basilica Liberiana, seu Sanctæ Mariæ Majoris, orta est dubitatio, cuinam tale indultum congrueret, an scilicet Octavio qui naturaliter, ac de facto erat primus, magisque antianus Canonici, vel alteri post eum venienti, qui ob neglectam ab Octavio optionem fortè ob defectum ordinis presbyteralis, primum locum tanquam Decanus in choro, & Capitulo obtinebat, (quod tamen fuit causa, ut neuter obtineret;) Hinc proinde desuper pro veritate consultus.

Respondi probabilis gratiam concedendam esse Decano vero, seu per naturam ratione majoris antianitatis, cum enim non agatur de aliquo jure seu præminentia debita ex jure, vel hominis dispositione Decano, seu primo Canonico, sed de gratia, contra dispositionem juris, ac in præjudicium aliorum Canonicoꝝ, ipsiusque Ecclesiæ ita diminutionem in cultu recipientis; Hinc proinde supponenda est juxta causam concessionis, referenda ad longævum servitium, ducto exemplo ab illis emerentia privilegiis, quæ per Principes, vel militiæ Ducis, veteranis militibus conceduntur, & sic ratione majoris oneris, ac antiquioris servitii, spectata naturali veritate, non autem juris fictione juxta text. in l. 2. in fin. C. de offic. Magistr. offic. ibi, ut

his graducæteros antecedit, quem stipendia meliora, vel labor prolixior fecerit antevire, cujus textus verba in proposito optionis inter Canonicos regitrat Gonzal. ad regul. 8. §. 3. proemial. num. 25. Et generaliter, ut antiquitas desumenda non sit ab ætate, vel alia circumstantia, sed ex tempore receptionis in Canonicum ex eo quia honores, ac privilegia debentur antiquiori propter majora onera, & servitia, quæ in Ecclesia præstitit glos. in cap. fin. verbo antiquior de consuetud. in 6. ubi Geminian. num. 11. in princip. ubi advertit esse notandum pro privilegiis & statutis, vel litteris Apostolicis mentionem facientibus de Canonico antiquiori, sequuntur Felin. in cap. cum omnes num. 35. de Constitut. Chassaneus in Catalogo glor. mundi p. 11. considerat. 17. Gonzal. ubi supra & glos. 34. num. 100. Monet. de option. cap. 4. quæst. 1. num. 15. cum seqq. Barbof. de Canon. cap. 30. num. 9 & seqq. & communiter.

Neque obstat dicebam, quod digniorem locum in choro, & Capitulo occuparet alter Canonici postea receptus, ac provifus, qui de facto Decani nomen, ac præminentias habebat, quoniam non per hoc illi dicta ratio conveniebat, cum frequentius id contingat ex aliquo accidenti, seu qualitate; Ut inter plura exempla, quæ adduci possent, deducebam illud practicum, & actuale Collegii Advocatorum Concistorialium, quoniam naturaliter, ac de facto antiquior est eximius ille Juris Consultus Cameræ Advocatus, de quo habetur mentio sub tit. de feudis disc. 5. ac alibi, qui fuit dicti Collegii plurium annorum spatio Decanus, sed quia ex laudabili stylo, qui plerisque aliis Collegiis communis est etiam Rotæ, hanc præminentiam Decanalem habere non potest, nisi qui sit de eodem ordine, secus autem si de diverso, puta Episcopali, vel respectivè prælativè &c. dictusque Decanus statum prælativum assumpsit, hinc proinde de primo factus est secundus, primumque Decani locum, ac vocabulum (satis etiam dignè) occupat alter, qui fortè minus habet ætatis, quam alter habeat Advocationis, seu Collegii; Ideoque ubi ratione antiquitatis servitii aliquod benemerentia privilegium concedendum esset, utique dicto naturaliter antiquiori convenire deberet.

Ponderabam quoque in idem ea, quæ habentur sub tit. de fideicommissis disc. 1. cum pluribus sequent. super quæstione majoratus, an scilicet vocato natu majori, id intelligatur de eo qui tanquam senior, seu primo natus verè, ac naturaliter est talis, vel potius de illo, qui ex prærogativa lineæ primogenitæ dicendus est major natus, quamvis junior; Atque ubi agitur de muneribus personalibus, seu actibus ratione ingenii, aut prudentiæ faciendis, receptum est attendi majorem natu per naturam, non autem illum per legis fictionem ratione lineæ ex ibi deductis.

Et conferunt in idem, quæ ex Abb. in cap. 1. de pœnis, & Felin. in cap. cum omnes de Constit. cum aliis per Michalor. de fratribus p. 3. cap. 37. Andreol. contr. 152. nu. 3. habentur de fratre majore retinere debente scripturas, seu claves castri, aut in divisione facere debente partes, cum similibus, quod intelligitur de fratre majore per veritatem, & per naturam, non autem per fictionem.

In proposito item antianitatis, ac longævi servitii, ad effectum obtinendi exemptionem à servitio, ac interessentia, atque ut vulgò dicitur effici jubulatus, ingeniosissimus Jurisconsultus Andossilla, qui prius eximius, ac primi ordinis Advocatus, deinde ad statum prælaturæ evehctus effectus Canonici antiquior, seu Decanus Basilicæ Vaticanæ, dicebat percipere non posse quomodo Jus canonicum, quod æquitatem longè supra jus civile proficitur, istud emerentia privilegium non concesserit Canonici vel Beneficiatis veteranis, eo modo quo conceditur militibus, ac etiam lectoribus Universitatum, & similibus; Verùm ei respondebam ego quod Beneficiati, vel Canonici de hoc conqueri non debent; Tum quia eorum jus, seu emolumentum ratione beneficii, verè, & propriè consistit in fructibus, pro quibus, ubi etiam Beneficium sit residentiale sufficit residentia absque necessitate servitii interessentia, emolumentum verò distributionis est per accidens, seu causativum pro illis, qui inserviant, ideoque illi, qui inservire non possunt obtinere non debent, cum major æquitas suffocare debeat minorem, illaque major assistere videatur Ecclesiæ ejusque cultui, qui ubi casus præberet plurimum Canonicoꝝ longævam vitam, possent ita remanere derelictus; Tum etiam quia provifus est, quoniam ubi senectus sit talis, quod impediatur servitium, vel in totum, vel in parte juxta functionum qualitates, cum æquipolleat infirmitati, quoties de tempore valetudinis, seu robusta

ætatis consuevit interesse, ac inservire, itaut non intret difficultas, de qua supra in Sulmonen. disc. 12. excusatur, atque habetur pro interessente, adinstar infirmi, ut apud Barbof. de Canonicis cap. 24. n. 37. ubi alii cumulantur.

Ac etiam quia, ubi agitur de senectute, quæ de jure reputatur infirmitas, quoties est gravis, quæ decrepitam attingat, in ætate scilicet septuagenaria, tunc etiam absque alia infirmitatis justificatione non negatur coadjutor, quo mediante ipse senex eximitur, Ecclesia verò recipit suum servitium; Sive quod ipsa Sedes Apostolica, concurrente hac benemerentia diuturni servitii, solet benignè se gere, concedendo particularia indulta, ut supra, quale eisdem Andossillæ concessum fuit, non autem, quod ex ista solum ratione exemptio prædicta possit de jure prætendi.

ANGLONEN. PARTICIPATIONIS MASSÆ
PRO CAPITULO CATHEDRALIS,
CUM LEONARDO ANTONIO ZOTTA
ARCHIPRESBYTERO.

Causa disputata coram Prælo judice commissario
sub incerto exitu.

An distributiones massæ grossæ, vel alia emolumenta Canonici, vel dignitatis veniant sub nomine fructuum, ita ut debeantur veniant ex legitima causa; Et quando huic, quamvis non interessenti, neque inservienti, etiam distributiones debeantur, Et de speciebus massæ grossæ.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **Q**uæ emolumenta veniant sub nomine fructuum, ac debeantur residentibus seu legitime absentibus etiam sine servitio.
- 3 **Q**uæ sint distributiones minutæ, ac verè quotidianæ non debita, nisi inservientibus.
- 4 **Q**uando etiam non inservientibus istæ distributiones debeantur, & de ratione.
- 5 **Q**uod distributiones massæ grossæ succedat loco præbendæ ac habeantur tanquam fructus.
- 6 **D**eclaratur quomodo, & quando id procedat, & distinguantur diversa emolumenta massæ grossæ.

DISC. XVI.

Illemet Archipresbyter Cathedralis, de quo ad materiam residentia habetur actum in alia Anglonen. Archipresbyteratus sub tit. de benef. disc. 77. cum ex illius litis prætextu licentiam obtinisset à Sac. Congregat. Concilii, ad determinata tempora pluries prorogata, ut à residentia abesse posset, litem excitavit contra Capitulum super participatione massæ grossæ, quasi quod ista veniret sub nomine præbendæ, atque obtenta in contumaciam quadam sententia, ejusque executorialibus, assumentem Capitulo defensionem coram Prælo judice appellationis; Cum scribentes pro eodem Archipresbytero actore in hac materia plura inculcarent cum copioso cumulo doctrinarum, ac decisionum, quæ licet diversos terminos percipientes, de facili mentem judicum non aded versatorum, involvunt; Hinc proinde scribens pro Capitulo, etiam pro veritate ipsi judici aperienda, dicebam in hac materia pro tollendis æquivocis, plures fructuum, ac distributionum species distinguendas esse, prout etiam distingui debere personas, eum quibus agatur, non autem generaliter, ac indefinite propositiones in uno casu, vel ad unum effectum loquentes, cuicumque alteri applicandas esse.

In possessore siquidem Canonici, vel Dignitatis, aut alterius beneficii residentialis, vel servitorii respectivè, in Cathedrali, vel Collegiata, plures dantur fructuum, seu emolumentorum species, quarum prima est illa proveniens ex bonis, vel juribus fixè, ac perpetuo ipsi beneficio annexis, ac beneficiato ex sola ratione beneficii, absque alio onere, vel servitio debitis, & qui in jure, contradistinctè à distributionibus, dicuntur fructus præbendæ, atque isti verè, ac propriè veniunt sub nomine fructuum juxta cons. 118. Oldrad cum aliis pluries deductis sub tit. de Benefic. ad materiam valoris in genere præsertim disc. 90. ac etiam habetur pluries in præcedentibus, & sub tit. de jurepatr. præsertim in Lucana Prioratus disc. 10. istorumque fructuum respectu, attenditur, ac sufficit præsentia ficta,

seu justa causa, quæ excuset à culpofa non residentia, ob quam, vel ex intentione juris communis, vel ex dispositione Sac. Conc. Trid. beneficiatus, qui non residet, eos in totum, vel in parte amittit, atque ad hunc effectum suffragantur hujusmodi licentiæ, utpotè excusantes à culpofa absentia; Ideoque cum hic Archipresbyteratus haberet suam præbendam reddentem in fructu ducatos circiter octo monetæ illarum partium, ut firmatur in alia Anglonen. decis. 242. n. 3. p. 1. rec. hinc proinde in ista fructuum specie admittebam bonum jus actori assistere, quodque ubi Capitulo dictam fructuum speciem percepisset, restituere teneretur.

Altera est species distributionum verè quotidianarum, ac minutarum, quæ in dies præstantur pro servitio, ac labore merè personali, ut frequentius sunt illæ, quæ obtinentur pro exequis, vel associatione cadaveris, cum similibus, juxta locorum consuetudinem, & tunc extra principium dubitandi est, istas nullatenus per non interessentes, quamvis verè & realiter, ac naturaliter residentes, justè impeditos, prætendi posse, multò minus per eos, qui verè, ac naturaliter absentes, sicut pro præsentibus, ac residentibus habentur.

Et licet quandoque etiam adversus Capitula, illis qui de facto non inservierunt, neque in choro intervenerunt, hujusmodi distributiones decretæ fuerint, ut præsertim habetur apud Royas decis. 173. ubi de condemnatione Capituli præstantis impedimenta; Et de condemnatione spoliatoris vel intrusi de facto impediens beneficiatum, nè beneficii possessionem adipiscatur, vel nè adeptam retineat, cæteris relatis habetur in Romana Beneficiatus Sancti Petri coram Bevilacqua decis. 260. num. 20. part. 12. recent. Ac etiam decis. 247. part. 10. ubi contra attentantem, ac in aliis; Attamen id non provenit ratione pertinentiæ, seu juris percipiendi ob justam causam excusantem à præsentia, vel non interessentia, sed debentur tanquam damna, & interesse ratione justè impediendi, quo non præstito, Beneficiatus possidendo pacificè beneficium, ut juris erat, illis functionibus interfuisset, itaque emolumenta percepisset. Adinstar illius refectionis damnorum, & interesse, quæ per injustè impediendum, debetur impedito nè aliam suam artem, vel professionem exerceret, cum similibus.

Tertia demum species est illarum distributionum, quæ ad massam vulgò grossam nuncupatam redigi solent, atque in fine anni, seu aliàs statutis temporibus dividi, & tunc ob propositionem in Rota frequentem, quod hujusmodi distributiones massæ grossæ succedant loco præbendæ, atque fructuum nomine veniant, frequens cadit involutio ex apud Buratt. decis. 694. cum aliis collectis per Adden. ad decis. 576. n. 28. cum seq. p. 4. rec. tom. 3. & sub tit. de pensio. Et in specialibus terminis, ut veniant sub condemnatione fructuum habetur in dicta Romana Beneficiatus Sancti Petri coram Bevilacqua dec. 260. num. 19. p. 12. magisque in individuo ad favorem ejusdem actoris dictum fuit in Anglonen. Archipresbyteratus coram Melio decis. 242. num. 6. & 7. eadem p. 12. istæque præsertim decisiones judicis mentem invollebant.

Verùm & in hoc consistit frequens æquivocum, pro quo elucidando advertēbam, reflectendum quoque adesse ad diversas emolumentorum species, ex quibus hujusmodi massæ grossæ constitui solent; In plerisque enim Ecclesiis, etiam verè quotidianæ, ac minutæ distributiones penes Capituli, seu Collegii Æconomum cumulari solent, certis temporibus distribuendæ, sed prorsus fabulosum est, ut istis quamvis in massam redactis fructuum vocabulum, vel effectus applicari debeant; His autem absque dubio seclusis, massa grossa quæ ex decimis, vel responfionibus, ac fructibus bonorum, seu etiam ex annuis censibus, ac livellis, aliisque redditibus constituta ob triplicem causam Canonici, ac Beneficiatis distribui solet; Unam scilicet ob onera misarum privatarum ex piis dispositionibus Capitulo incumbentia, & quorum onerum implementum inter ipsos Canonicos vel Beneficiatos distribuitur, puta quod quilibet unam vel duas missas in hebdomada pro satisfactione onerum Ecclesiæ celebrare, vel celebrari facere teneatur, & pro hac rata ut alibi supra advertitur, nè dum ex identitate, sed ex majoritate rationis fortius procedunt eadem, quæ de verè minutis quotidianis distributionibus habentur cum sit nudum salarium laboris personalis seu elemofyna pro celebratione missæ.

Altera distributionis causa est illa actualis servitii, ac interessentia in choro divinis officiis & horis cum onere celebrandi

brandi missas conventuales, & solemnes per turnum, & cum punctaturis, ad quarum rationem seu proportionem, major vel minor sit participatio, & tunc in effectu dicuntur verè distributiones quotidianæ; quæ singulis diebus, ac horis percipi dicuntur, dilata solum exactione in fine anni, seu in aliquibus temporibus, ideoque prorsus erroneum est, dictam conclusionem de massa grossa succedente loco præbendæ huic massæ applicare, quamvis hujusmodi distributiones proveniant, non ab oblationibus, & anniversariis, sed à fructibus prædiorum, ac bonorum ipsius Ecclesiæ, quoniam id est quidem considerabile ad illum effectum, de quo agitur in dicta Lucana Prioratus *sub tit. de Jurepat. disc. 10.* regulandi scilicet augmentum dotis, quod reddat concessionem juris patronatus ex causa onerosa, adeo non subjaceat reservationibus Apostolicis necne, secus autem ad hunc effectum, quoniam semper quod participatio massæ est per punctos ac ratione servitii, absolutum remanet, distributiones, eisque non convenire vocabulum vel terminus fructuum ut plenè cæteris relatis habeatur *dec. 135. nu. 7. p. 10. rec. ac etiam sub tit. de pensio. cum ad effectum sustinendi, vel impugnandi pensiones, vel translationes de his frequentius agi soleat in ea materia.*

Tertia demum est sola causa Canonici seu beneficii abque alia necessitate servitii, vel interessentis, & tunc rectè procedit dicta conclusio de massa grossa succedente loco fructuum, seu præbendæ, adeo jure fructuum censeatur ex cumulatis per *Add. ad dec. 586. n. 30. p. 3. rec. tom. 3.* Verùm præsertim in Italia rari sunt casus hujusmodi massæ, cujus participatio absque punctis, ac onere servitii ex sola ratione Canonici, vel Beneficii competat; Et propterea applicando ad rem, cum istius Ecclesiæ massa esset juxta primam ac secundam speciem, pro onere scilicet celebrationis missarum, ac pro actuali servitio in divinis per punctos, etiam cum sensu veritatis dicebam improbabile esse dictam præntensionem, quæ merito, ut credo nullum effectum sortita fuit cum dicta Rotæ decisio ad eisdem actoris favorem edita contra colligantem, aliam habeat diversam causam damnorum, & interesse ut supra.

NAZARENA PARTICIPATIONIS

P R O

ANTONIO MASELLO ARCHIPRESBYRO, CUM CAPITULO.

Casus decisus per S. Congregationem Concilii pro Capitulo.

An provisus de Dignitatibus, vel Canonatibus subjaceant Ecclesiæ statuto, vel consuetudini super gratuito servitio Ecclesiæ præstando, vel aliis implementis pro admissione ad participationem massæ communis.

S U M M A R I U M.

- 1 *F*acti series cum resolutione causæ.
- 2 *D*e conclusione quod massa grossa succedit loco fructuum, & præbendæ.
- 3 *D*amnatur consuetudo, ut dignior serviat inferiori, ac minus digno.
- 4 *L*audatur resolutio, ut serventur statuta, & de ratione.
- 5 *D*e alia ratione, ob quam ista statuta sunt servanda.
- 6 *Q*uomodo præstari debeat servitium à statuto demandatum.
- 7 *D*e alio casu, & an illa major participatio massæ, quam habent Canonici, & Dignitates datur importare fructus, & an debeat etiam sine requisitis statuti.

D I S C. XVII.

Cum in ea Ecclesia, quæ in aliena Diocesi constituta, proprium habet Archiepiscopum cum plena Episcopali jurisdictione, utpotè in locum Metropolitanæ Nazarenæ subrogata, juxta seriem, de qua in alia Nazarenæ, seu *Trabanen. sub tit. de Jurisdic. disc. 20.* ita illarum partium consuetudine præbente præsertim verò adjacentis Cathedralis Andriensis, ac etiam Ecclesiæ matricis, seu Collegiatae ejusdem Oppidi Barolitani; adessent quinque Dignitates in titulum collatiæ, nulli verò Canonici, quorum nuncupationem habent, atque figuram faciunt illi capellani, seu presbyteri, qui Ecclesiæ servitio adscripti post adimpleta requisita, ex eisdem Ecclesiæ statuto necessaria, admittuntur ad massæ communis participationem, in qua ne-

dum dictorum simplicium presbyterorum nullum titulum collativum habentium, sed etiam ipsarum Dignitatum absque alia præbenda emolumentum consistit, adeo Dignitates, supra alios solam honorificam præminentiam habere dicantur; Atque ex eisdem Ecclesiæ statuto, vel recepta antiqua consuetudine, ad prædictæ massæ participationem non admittantur, nisi cives certas qualitates habentes, qui postquam in gremio recepti sunt, certo de terminato tempore in accholitus, subdiaconatus, ac diaconatus, & fortè etiam presbyteratus ordinibus gratuitum servitium præstiterint, quod Statutum ferè omnibus illarum partium Ecclesiis, etiam Cathedralibus uniforme videtur.

Provisus Antonius à Sede Apostolica ob vacationem in mense reservato de hujus Ecclesiæ Archipresbyteratu secunda Dignitate, prætere de cæpist dictæ massæ participationem, quamvis statuto satisfecisset circa gratuitum servitium præstandum, cui præntensionem se opponente Capitulo, provisus recursus habuit ad S. Congregationem Concilii, datoque dubio, an dicto Archipresbytero obstat Statutum pro massæ communis participatione, contra eum affirmativa præntensio refolutio Capitulo favorabilis, cui recurrens cum aliquo concordia temperamento acquievit, dum quod sciam, amplius de causa disputatum non fuit.

In hac autem disputatione, scribens pro Archipresbytero, ex duplici fundamento dicebam, ut quoad istas Dignitates in titulum collativum provisus, locum habere non deberet hoc statutum, intelligendum solum de simplicibus presbyteris, seu capellanis nullum habentibus titulum collativum ab Ordinario, vel à Sede Apostolica, ideoque habentibus solum titulum servitii, cujus ratione, & sub qua lege ad hanc participationem admittuntur; Secus autem in habentibus Dignitatis, vel Canonici titulum collativum sine aliqua præbenda, sine qua canonici stare non potest, nec debet, ideoque succedit recepta conclusio, quod hujusmodi participatio distributionis massæ grossæ succedit loco præbendæ ac habetur loco fructuum Beneficii *glos. in cap. unico de Cler. non residen. verbo receperit, & in cap. licet de præben. verbo Distributiones Geminian. conf. fin. nu. 1. Quarant. in summ. Bular. verbo Distributiones, seu verbo Absens Buratt. dec. 694. num. 2. Rot. dec. 242. num. 6. & 7. & decis. 260. num. 19. p. 12. rec. & in aliis.*

Ac etiam quia incongruum, & indecorum est, ut ita Dignitates in minoribus ordinibus servire deberent simplicibus presbyteris, & capellanis, nam esset dare absurdum, quod caput serviret pedi, ac dignior minus digno, & inferiori, ideoque contraria observantia potius corruptela reputatur, ut advertitur apud Gregor. *dec. 301. n. 5. ex Abbat. conf. 21. lib. 1. cum aliis ibi allegatis;* Et in puncto improbabile consuetudinis, quod Archipresbyter thurificare debeat mansionarios, & capellanos firmatur per Rotam in Brixien. thurificationis coram Remboldo *dec. 647. p. 4. rec. tom. 3.*

Reflectendo autem ad veritatem, resolutio placuit, ac probabilis visa est, cum temperamento tamen de quo infra, quoniam hujusmodi massa, verè ac propriè non constat ex fructibus, & dotibus ipsorum Canoniceatum vel beneficiorum, qui ita laudabiliter pro majori Ecclesiæ cultu, ac divino servitio, quod aliàs negligebatur redacti essent ad formam distributionum quotidianarum, per puncturas, ut præsertim sunt massæ Basilicarum Urbis, provenientes à fructibus casualium, & domorum aliorumque prædiorum, quæ originariè sunt dotes Canoniceatum, & Beneficiorum, ex concessionibus Pontificum, & Imperatorum, aliorumque Principum, Sed proveniunt, ut plurimum à piis legatis aliisque dispositionibus cum onere missarum, & anniversariorum, ac tanquam per speciem cujusdam societatis, seu communionis clericorum sub his legibus constitutæ, ac introductæ inter ipsos presbyteros, absque peculiari ratione beneficii, seu Dignitatis, adeo istæ Dignitates deinde ad quamdam majorem Ecclesiæ honorificentiam erectæ fuerint, absque status antiqui dictæque massæ alteratione cum solis honorificis præminentis, ac etiam cum aliquibus majoribus emolumentis in distributionibus quotidianis, & minutis loco præbendæ, seu fructuum tanquam in Dignitatibus potius abusivis quam veris quodammodo stabilitibus loco præbendæ, & consequenter qui vult ad societatem admitti ipsius societatis leges, ac statuta servare tenetur, eaque adimplere, quæ alii adimpleverunt, vel adimplent, ad æqualitatem inter socios servandam.

Eoque magis in hac materia strictè, ac rigorosè merito procedendum videtur, quoniam licet hujusmodi Ecclesiæ statuta ad participationem non admittant nisi originarios, qui certas qualitates habeant, & quatenus aliis ita videatur, juxta ea quæ habentur in Rhegion. Consortii *disc. 21.* At tamen talia statuta non habent confirmationem Apostolicam, ideoque non efficiunt Ordinarios, multoque minus Sedem Apostolicam, ne Dignitates, & Canoniceatum aliaque Beneficia conferat exteris, seu aliis non habentibus qualitates ab iisdem statutis, vel consuetudinibus requisitas; Hinc propterea esset revolvere hujusmodi Ecclesiæ statum, si sola Dignitas, vel Canoniceatum absque prævia servitiorum præntensione ad id sufficeret, atque id laudabiliter conservat civicam prærogativam, dum seclusa participatione massæ exteri, seu illi cives qui necessaria requisita non habent, non affectant istos Canoniceatum, vel Dignitates absque emolumento, ideoque laudabilis est hujusmodi statutorum observantia.

Alicujus ponderis tamen esse videtur dicta ratio absurdi, seu inconvenientis, ut constitutus in Dignitate superiori præstet obsequia, & servitia inferioribus minusque dignis, unde propterea, ut egomet practicavi cum esse Vicarius Capitularis, ac Generalis in patria, tam in Cathedrali, quam in aliis Ecclesiis illius Diocesis, ac scio per alios Episcopos, seu Vicarios Practicatum esse, istius requisiti implementum discretè exigendum est in iis quæ sunt compatibilia cum Dignitate, procurando cum terminis benevolis à Capitularibus, seu participantibus, gratiosam, ac benevolam remissionem alicujus partis temporis præntenti.

Cumque in dicta Cathedrali propriæ patriæ, in qua ultra 20. Canonicos, & quatuor Dignitates, utpotè receptitia civium certas qualitates habentium, adfint etiam isti presbyteri, seu capellani participantes, consuetudo autem præbeat quod illi, qui adimpleto gratuito servitio merentur ad participationem admitti, si sunt Canonici habeant tertiam partem pluris ejus quod habent simplices presbyteri. Hinc aliàs apud me vigeat dubitatio, an dici posset, quod ista tertia pars esset emolumentum Canoniceatum, & consequenter quod sola ratione beneficii concurrente tamen interessentia, ac servitio per punctos, juxta naturam distributionum necessarium, non esset necessarium implementum statuti, quod propterea non deberet obstat; Verùm comperto quod in contrarium esset antiquissima inconcussa consuetudo, cum traditione quod ista præntensio aliàs excitata, rejecta fuerit, considerabam idem quod de duplicata seu majori participatione Dignitatum, habetur in Murana Congruæ *sub tit. de Parochis disc. 20.* quod scilicet totum proveniat, non à beneficio de per se considerato, sed ab ipsa communia, retentis terminis habilibus; Qualitas autem canoniceatum, utpotè inducens quandam necessitatem majoris impensæ pro majori decore dignitatis, ac etiam ob majora onera, quibus subjacent Canonici circa assistentiam Episcopo, ac celebrationem solemnitatum, ita detur hæc major participatio, non tamen, ut dictum est ex sola ratione beneficii, ac propterea quod consuetudini deferendum esset, potissimè vigente dicta ratione conservandi dictum ordinem, aliàs de facili intervertendum per Episcopos, qui proprios familiares exteros, de Canoniceatum, ac Dignitatibus providerent, quod ex illarum regionum consuetudine magna pareret inconvenientia.

CONVERSANEN. PARTICIPATIONIS PRO DIGNITATIBUS ET CANONICIS, CUM PRESBYTERIS PARTICIPANTIBUS CATHEDRALIS.

Casus disputatus coram A. C.

An Presbyteri participantes de massa communi etiam cum Dignitatibus, & Canonicis, dicantur de Capitulo in omnibus, & præsertim circa participationem emolumentorum Parochiæ, quæ annexa est Capitulo.

S U M M A R I U M.

- 1 *F*acti series.
- 2 *I*n possessorio mantentionis non queritur de justitia vel injustitia, sed attenditur nudum factum possessionis.
- 3 *Q*uod in receptis, ac notoriis propositionibus incongrue sint allegationes.

- 4 *A*n in judicio possessorio laudabile sit gustare, ac agere de meritis.
- 5 *Q*uod beneficiati, Capellani, & Clerici debent participare de legatis factis Capitulo pro anniversariis.
- 6 *D*icti Beneficiati, Capellani, & Clerici non sunt de Capitulo, cujus ministri ac servitores dicuntur.
- 7 *Q*uod observantia tanquam interpretanti in casu dubio sit deferendum.
- 8 *D*istinguuntur species emolumentorum, ac distributionum in funeribus, & anniversariis.
- 9 *D*istributio candelarum in funeribus dicitur distributio quotidiana, sed verè non est talis.
- 10 *D*e alia distributione, quæ fit parochiorum juris parochialis.
- 11 *D*e certa competente parochio ratione ejusdem juris parochialis.
- 12 *Q*uod dignitates cessant consuetudine non sint de capitulo.
- 13 *P*er consuetudinem induci potest ut simplices presbyteri, seu beneficiati habeant vocem in Capitulo, sed non per hoc sint de capitulo.
- 14 *C*onsuetudo attendenda est in individuo, & non extenditur.
- 15 *A*n consuetudine in non jurisdictionalibus inferri non potest ad jurisdictionalia.
- 16 *D*e distinctione inter actus thorales, & actus capitulares.

D I S C. XVIII.

Præsupposito pluries illarum partium insinuato usu, quod scilicet in Ecclesia Cathedrali, ultra Dignitates & Canonicos in numero præntent in titulum collativos, adfint simplices clerici, seu capellani patrimoniales, seu cives, post expleta aliqua servitia, admissi ad participationem massæ grossæ, aliarumque distributionum quotidianarum; cum in Civitate Conversanen. juxta illarum partium pariter usum frequentiore, non adessent parochiæ distinctæ, sed cura animarum esset penes Capitulum, juxta casum, de quo in Melphiten. congruæ *sub tit. de Parochis disc. 18.* Atque ex ratione assignata in *Thranen. eod. tit. de Parochis disc. 27.* observantia dederit, quod in exequiis seu funeribus, cerei, & candelæ ferretur seu castri doloris, aut aliàs in Ecclesia super cadavere tumulandi existentes pertinerent ad solum Capitulum constitutum ex Dignitatibus, & Canonicis, absque eo quod venirent in massa, seu participatione cum aliis presbyteris participantibus, qui contenti extiterunt illis cerei seu candelis, quæ singulis in associatione funeris seu cadaveris distrui solent, excitasset autem dicti presbyteri præntensionem dictæ participationis de anno 1613. coram Ordinario, hic mantentionem Dignitatibus, & Canonicis concessit; Introductaque per appellationem causa coram A. C. longissimo tempore siluit usque ad annum 1665. in quo dicti presbyteri eam reassumplerunt.

In his autem ultimis disputationibus habitis in hoc Tribunali seu Prælatore deputata, ultra generales satis vulgares, & quotidianas propositiones, quas habemus in interdicto retinendæ, quod vulgo summariissimum judicium mantentionis dicimus, ut in eo, in quo Dignitates & Canonici insisterent, non queratur de justitia vel injustitia, sed attendatur nudum factum possessionis, potissimè verò, ubi est diuturna, & temporis valdè considerabilis, cum tunc procedat etiam in iis quæ habent juris resistentiam, præsertim ubi non agitur de subdito contra Superiorem, ut ad nimiam fatietatem cartas desuper replevit elaboratas collector Postius in *ejus tractatu de mantentione*, magnæque numerus decisionum Rotalium desuper habetur, adeo ut satis displiceat, quod in decisionibus Rotæ loqui debentibus more Magistris, hodie desuper hujusmodi ac similia propositionibus etiam apud callentes prima principia notoria, desuper fiant allegationum cumuli, damnabiles quoque, sed magis excusabiles, in Responsis seu informationibus Advocatorum pro satisfatione ignari leguleici vulgi ad has inanes cartarum repletiones respicientis.

Quatenus pertinet ad merita negotii principalis, de quibus incidenter, atque pro gesto, etiam in hoc summariissimo judicio, tam in Rota quam in hoc tribunali, ac in aliis laudabiliter deduci solent, damnabiliter autem cumulantur per judices sportulantes, cum in judicio mantentionis ad excludendam appellationem suspensivam procedatur decretum interlocutorium, non autem per sententiam definitivam, juxta distinctionem, ac distinctionis rationem, de quibus bene *dec. 20. p. 10. rec. & in sua materia*

ria sub tit. de judiciis; Cum enim pro decretis non debeatur sportulæ, debita solum pro sententia diffinitiva hinc magnus irrepsit abusus, cui mirum est quod non provideatur, quod scilicet iudices nolunt decernere in possessorio, nisi etiam eodem tempore cum cautela servandi diversos terminos ad primam, & ad secundam, sententiam quoque proferat, ex quo multa resultant inconvenientia, & partium præjudicia, ut sub dicto tit. de judiciis.

Scribentes pro presbyteris auctoribus magnum fundamentum constituere in iis quæ firmantur per Rotam apud Merlin. *decif. 685. repetita decif. 59. par. 7. rec.* super puncto, quod facto legato, seu alia dispositione ad favorem Capituli pro funeribus seu anniversariis, aliisque Ecclesiasticis functionibus, participare quoque debeant Beneficiati, & Clerici.

Quod in hac facti specie fortius procedere dicebant, quam in casu, de quo agitur in dicta decisione, ac etiam in alia decisione Merlin. 679. *repetit. dec. 76. eadem p. r. 7. & in eadem causa decif. 32. ad p. r. 7.* in quibus omnibus presbyteri, capellani, & clerici dici non possunt de Capitulo æque in eo votum habent, sed in eisdem decisionibus firmatur esse potius Capituli ministros, ac servitores; in præfenti autem isti presbyteri participantes, non solum habent coæquale jus cum Canonicis, & Dignitatibus in participatione massæ grossæ capitularis, aliarumque distributionum, sed etiam habent votum in Capitulo, adinstar earundem Dignitatum, & Canonicorum, idque faciebat magnam impressionem.

Scribens ego pro Capitulo Dignitatum, & Canonicorum, etiam cum sensu veritatis, dicebam huic parti iustitiam assistere, etiam in solo puncto juris, multo magis assistente tam diuturna observantia, quæ juxta pariter satis vulgarem, & quotidianam receptam propositionem dicitur optima interpretis, eique satis deferendum est juxta deducta præsertim in his terminis distributionum supra in Cæsaraugustana *disc. 7.* quoties, ut ibi advertitur, non agitur de observantia merè præscriptiva, in qua rigorosa præscriptionis requisita desiderantur, sed de merè interpretativa.

In funeribus siquidem, ac anniversariis, aliisque parochialibus functionibus advertebam, ut pluries habetur in sua materia sub tit. de parochis, præsertim in Neapoitana funeum *disc. 28.* duas dari species emolumentorum, unam scilicet cereorum & candelarum, ac etiam alicujus pecuniaræ quantitatis, quæ juxta locorum mores distribuuntur inter singulos clericos, tam sæculares, quam regulares ad funus voluntariè invitatos, atque in eo intervenientes ex ratione laboris personalis, & quæ species emolumentorum, licet verè, & propriè de stricto jure non importet distributiones quotidianas, attem ex communi usu sub eorum vocabulo explicari solet earumque jure reguletur, quoties diversa consuetudo non obstet, ut cæteris relatis habetur *dicta dec. 32. n. 7. p. 7. rec. & plenius d. dec. 59. num. 2. cum seq. eadem p. 7.* aliàs apud Merlin. *d. dec. 685.*

Altera verò emolumentorum species est non ex sola ratione laboris personalis, ac interesse hinc inde voluntariæ, sed ratione juris parochialis habentis reciprocam necessitatem, & quoddam jus quod jurisdictionale dicitur juxta text. in *cap. i. cap. relatum, & cap. cum liberum de sepulchris*, cum concordant. apud Mant. *decif. 294.* Barbol. *de Parocho cap. i.* Rota *decif. 348. part. II. rec.* cum aliis, quæ habentur pluries *dicto tit. de Parochis*, ubi quod inter jura parochialia computatur istud sepeliendi cum emolumento ceræ, quæ apponitur super cadaver, vel in feretro, quatenus sepeliri contingat in ipsa parochiali, vel in quarta seu alia quota, quæ portio canonica dicitur, quatenus in alia Ecclesia sepeliatur, ut præsertim in *Romana quartæ eodem tit. disc. 25.* Et consequenter cum jus parochiale resideat penes Capitulum, quod de jure sine dubio constituitur à solis Canonicis, quinimò neque à Dignitatibus, nisi ubi consuetudo præbeat, ut supra in Biterren. *disc. 4.* rationabile est, ut de hoc emolumento participare non deberet, nisi solus parochus à Capitulo repræsentatus.

Et quamvis admittendo conclusionem juris, negaretur applicatio ad factum, ex eo quod isti presbyteri participantes haberent vocem in Capitulo, & consequenter de illo dicendi essent; Attamen id pro meo sensu continebat fallaciam claram, quoniam ut advertitur infra in Baren. juris votandi *disc. 20.* de consuetudine induci potest, ut illi, qui non sunt Canonici habeant votum in Capitulo, sed non per hoc dicuntur de Capitulo, ejusque corporis membra dici possunt, cum nullum habeant titulum à Papa vel ab

Episcopo formalis Beneficii, sed sint simplices presbyteri ad servitium recepti, neque ex eo quod habeatur votum in Capitulo resultat, ut dicatur esse de Capitulo, ut ex Geminian. in *cap. fin. de præben. in 6. & aliàs Rota apud Martin. Andr. decif. 35. num. 8. repet. dec. 708. num. 6. par. 2. rec. & in aliis collectis per Adden. ad decif. 27. n. 52. & seqq. par. 3. recent.* Cumque hujusmodi jus habendi votum non provenit à dispositione juris communis, sed à particulari consuetudine à jure potius exorbitanti, hinc proinde intrat recepta propositio, de qua præsertim in Majoricen. Canonice *sub tit. de Beneficiis disc. 30.* quod consuetudo strictè attendi debet in suo casu præciso, ac individuo non autem extendenda de casu ad casum.

Et in specie, quod à consuetudine inducta in non jurisdictionalibus, inferri non possit ad jurisdictionalia habetur *decif. 708. num. 6. par. 2. recent. decif. 321. nu. 8. & 351. num. 5. & 6. par. 6. recent.* cum collectis per Add. *ad decif. 27. num. 52. p. 3. recent.*

In idem conterente alia propositione, de qua supra in Romana juriurum Canonicalium *hoc eodem tit. disc. 14.* quod alii sunt actus chorales, alii verò actus capitulares, neque ab unus ad alios inferitur; Cumque in hac Ecclesia juxta communem illarum partium usum, actus chorales sint communes hujusmodi presbyteris æquè interservientibus in divinis, ideoque pro servitii labore æquè participantibus de massa, in qua principaliter sunt æqualiter interessati, idcirco rationabiliter admittuntur ad votum in Capitulo, frequentius congregari solito pro massa, ac reddituum administratione, ac electione officialium idem interesse concernentium, ut sunt præsertim æconomici seu procuratores, ac punctatores & similes, non tamen inde inferri potest ad actus merè capitulares, aliæque jura capitularia, quoties in eisdem quoque legitime inducta consuetudo non assistat ut supra, incertum autem est quid sequutum sit, ut frequenter in Advocatis sequitur.

NERITONEN. STATUTI PRO DIGNITATIBUS, ET PRESBYTERIS PARTICIPANTIBUS, CUM NON PARTICIPANTIBUS ECCLESIE MATRICIS, SEU COLLEGIATÆ GALATONÆ.

Casus decisus per Rotam pro Participantibus.

An in Ecclesiis receptiis omnium civium seu naturalium præfici possit certus numerus, qui de massa communi aliisque emolumentis participare debeat, exclusis aliis supra numerum, quamvis Ecclesiæ servitio adscriptis, atque in gremium legitime receptis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Resolutio causæ.
- 3 Episcopus non potest erigere Ecclesiam Collegiatam, vel erectam dissolvere.
- 4 Tres constituunt Collegium.
- 5 Presbyteri vel capellani quamvis participantes de massa non habentes titulum non faciunt Capitulum vel Collegium.
- 6 Nuncupatio Canonicorum non facit veros Canonicos.
- 7 Habere vocem in Capitulo non facit; ut sint de Capitulo.
- 8 Declaratur conclusio, de qua num. 3. quod aliud est erigere Collegium, vel erectum destruere, aliud autem in Collegio jam erecto aliquos Canonicos erigere, vel minuere.
- 9 Quod ex causa tenuitatis reddituum possit diminui numerus.
- 10 De jure quod habent cives, ut admitti debeant ad servitium Ecclesiæ, & massam.
- 11 Sed quod hoc non obstante recusari possit ex causa receptio.
- 12 Dantur exempla ad id probandum.
- 13 Assignatur ratio ob quam dicta recusatio fieri possit.
- 14 Ex observantia longissima resultat præsumptio solemnissimum.

- 15 De regula text. in l. si quis conductionis C. locat. procedente in omni materia.
- 16 De decisione damnante restrictionem numeri in Ecclesia receptitia.
- 17 Quod invalida sint hæc statuta vel decreta sine consensu Episcopi, & quando secus.
- 18 Imò quod requiratur beneplacitum Apostolicum.
- 19 Expenditur decisio, de qua n. 16. & distinguuntur, qui sint actus canonicales, ac emolumenta ratione Canonice necne.
- 20 An Episcopus invito Capitulo possit adscribere servitio in his Ecclesiis.
- 21 Quod Episcopi malè agant providendo externos.

D I S C. XIX.

Præsupposito eodem usu (de quo *disc. præced.*, ac in aliis pluries illarum partium, admittendi ad servitium Ecclesiæ Matricis seu principalis loci etiam Cathedralis vel Collegiatæ, omnes cives seu patrimoniales certas qualitates habentes, certa que onera ferentes, juxta singularum Ecclesiarum particularia Statuta vel consuetudines; Cum in Ecclesia matrice Oppidi Galatonæ, quæ ab antiquo in titulo ac statu Collegiatæ existit, ultra quatuor Dignitates in titulum collativum provideri solitas excrescere inciperet presbyterorum numerus adeo ut eis in dies excrescentibus, emolumenta massæ ad quid modicum reducerentur, ac efficerentur, omnino insufficientia ad congruam sustentationem; Hinc proinde de anno 1626. cum auctoritate ac decreto Episcopi, præfinitus fuit presbyterorum participantium numerus vicenarius ultra dictas quatuor Dignitates, juxta antianitatem, itaut per istos tantum haberentur, votum in Capitulo, ac participatio massæ capitularis seu grossæ, reliquis presbyteris supra numerum participare debentibus de solis distributionibus quotidianis minutis funeum, ac anniversariorum & celebrationis missarum, eisdem juxta ordinem antianitatis in locum deficientem subintrare quoque debentibus.

Post longævam verò dictæ reductionis numeri observantiam annor. 34. presbyteri non participantes, in magno quinquagenario circiter numero excreti, de anno 1660. a dicto decreto ipsis inauditis emanato appellantes, litem introduxerunt coram Ordinario, à quo prodiit sententia absolutoria pro ejusdem decreti observantia, introductaque causa in Rota coram Taja, & dato dubio, An presbyteri ad Ecclesiæ servitium & gremium jam admissi debitas qualitates habentes admittendi essent ad vocem in Capitulo, ac participationem massæ capitularis, sub die 28. Febr. 1662. negativa prodiit resolutio, sententiæ Ordinarii confirmatoria, cui puto quod actores acquieverint, dum quod sciam causa ulteriorem progressum non habuit.

In hac igitur disputatione habita in Rota, scribentes pro actoribus cum longo apparatu allegationum examinabant quæstionem potestatis Episcopi erigendi nova Collegia, vel erecta dissolvendi seu diminuendi, probare conantes, quod licet apud antiquos Canonicos magis communiter recepta videatur affirmativa, Attamen Curia Romana constanter tenet negativam, quam praxis docet esse hodie receptam, ex iis, quæ in hac materia habentur deducta sub tit. de præeminentiis, præsertim in Messanen. erectionis Collegiatæ *disc. 9.* ac etiam habetur supra sub tit. de beneficiis *disc. 14.* occasione agendi de reservatione Regule quartæ seu quintæ super prima Dignitate in Collegiata.

Verum inanis videbatur iste labor, ac extra propositum, quoniam in præfenti non agebatur de nova erectione, minusque de jam erectæ destructione, ideoque scribens pro capitulo reo convento, advertebam veritatem dictæ conclusionis supra insinuatim locis jam firmatæ, negabam verò congruam applicationem, super qua, ut sæpius insinuatum est, totæ sunt partes consentientis vel judicantis dum cuilibet tyroni juris prima rudimenta mediocriter, callenti, ob collectorum copiam, hodie satis facile est magnam, sed indigestam conclusionem, ac allegationum molem construere.

Admissa siquidem qualitate collegiali hujus Ecclesiæ quam ego constanter teubar ex eo titulo quem sibi præbet antiqua possessio; Dicebam Collegium seu Capitulum verè & propriè constitui à quatuor Dignitatibus in titulum collativum provideri solitis tanquam de veris Beneficiis, seu Canonicatibus ita nuncupatis, dum tres sufficiunt ad efferendum Collegium ex deductis per Lotter. *de benef. lib. 1. q. 14. n. 3. & seq.* & admittitur in Venufina Archiepiscopatus coram Carillo inter suas *decif. 41. & 60.* quarum prima est repetita *decif. 143. p. 7. rec.* & in Materanen. coram

Corrado *dec. 147. p. 10.* quamvis ex statu contrario, aliisque circumstantiis in illis casibus negetur collegialitas.

Reliqui verò presbyteri, quamvis æquè cum Canonicis vel Dignitatibus participantes de massa communi, quinimò de consuetudine votum in Capitulo cum eis habentes, non constituunt Collegium seu legitimum ac verum Capitulum, utpotè nullum titulum collativum habentes sed potius quandam congregationem seu communiam clericorum, ut habetur apud Gonzal. *ad reg. 8. glof. 19. num. 12. cum seqq.* & in supra allegatis Venufina & Materan. ac etiam in Rhegien. Communiarum eodem Carillo *decif. 66. & 102.* inter suas quarum prima est repetita *dec. 232. p. 7. & altera decif. 67. par. 8. rec.* & in aliis, quoniam cessante titulo Canonice vel alterius beneficii non datur legitimum Collegium.

Et quamvis isti presbyteri participantes in numero præfinito nuncupentur Canonici, unde propterea concurrere videantur præcipua collegialitatis requisita in supra allegatis decisionibus enunciata, ac in dicto titulo de Beneficiis, præsertim illud numeri præfixi Canonicorum; Attamen istud erat æquivocum clarum, quoniam Canonicus dicitur ille qui habeat canoniam in titulum collativum ab Ordinario vel à Sede Apostolica juxta vacationum continuationem, non autem qui sine aliquo titulo solum habeat nuncupationem impropriam ac abusivam de facto, quæ non facit Canonicum, ut *decif. 633. n. 14. & 15. p. 4. rec. tom. 3.* in Placentina Archiepiscopatus 2. Junii 1636. cor. Panzolo, & in aliis; Atque habere votum in Capitulo non facit Canonicum, cum de consuetudine etiam simplices presbyteri possint hujusmodi prærogativam obtinere, ut infra Baren. juris votandi *disc. seq.* cum ibi deductis.

His igitur ita constitutis, de consequenti resultare dicebam non intrare dictos terminos erectionis, vel respectivè suppressionis Collegii, cum ipsum Collegium antiquum, ut supra de jure per solos quatuor Canonicos seu Dignitates constitutum, nullam in hoc reciperet alterationem.

Et nihilominus, ubi etiam reliqui capellani seu presbyteri haberent titulum collativum, unde constituerent quoque Collegium, essentque illius pars vel membra, adhuc ob alterationem majoris vel minoris numeri, novos scilicet erigendo Canonicatus seu Beneficia ob reddituum ac emolumentorum incrementum, seu aliquos supprimendo ob decrementum, non concernit novam erectionem, minusque destructionem, sed solum accidentalem alterationem numeri, quæ ex justa causa, & consensu Capituli Episcopo permittitur; Ut de augmento novorum Canoniceatum habetur actum supra in Collen. distributionum *disc. 6.* Et de diminutione, quod scilicet Episcopo liceat ex justa causa diminutionis reddituum, adeo ut aliàs clericalis dignitas vilesceret, atque Ecclesiæ cultus negligere, 9 supprimere aliquos Canonicatus vel Dignitates sine præjudicio possessorum, atque recusari valeat noviter provisorum receptio, firmat Abb. in *cap. cum M. n. 1. de Constit. & in cap. ex parte num. 4. de concessione præbendæ*, ubi Imola *num. 10. Felin. in c. cum accessissent num. 3. eodem tit. de Constit. cum concordant. per Lotter. lib. 1. q. 14. n. 19. & 21. cum seq. Rot. apud Mant. decif. 114. num. 2. & 229. n. 3.* Cæsaraugustana distributionum 7. Junii 1649. Cerro & in aliis; Multò igitur magis licitum esse dicebam diminuere numerum hujusmodi simplicium presbyterorum nullum canonice vel beneficii titulum habentium, sed illud meri famulatus ac servitii.

Licet enim ex Statutis, vel receptis consuetudinibus hujusmodi Ecclesiarum, illi qui habent civicam seu patrimonialem qualitatem, aliæque requisita, dicantur habere aliquod jus, itaut non sit admissio merè voluntaria ad servitium, eo modo quo est illa capellanorum merè manualium & conductitorum, quæ dicitur jure simplicis famulatus, ut distinguendo habetur infra in Materan. & Rhegien. *discurs. 21. & 22.* & habetur etiam insinuatum sub tit. de benef. *disc. 97.* ad materiam manualium attamen istud jus considerabile videtur, ad effectum, ut non concurrente juxta causa, non possit civibus præscriptas qualitates habentibus denegari receptio, seu admissio ad servitium & massam, stante qualitate Ecclesiæ receptitiæ, & non numeratæ, ut advertitur in dictis Rhegien. confortii & Materanen.

Verum inter justas causas, illa potissima esse videtur, in discretæ excrescentiæ numeri seu discretæ reddituum ac emolumentorum, ne aliàs, verificaretur oppositum ejus quod in Evangelio dicitur, *messis multa, operari pauci*, quod

ei, quod scilicet in modica messe multi adessent operarii; Et quemadmodum licitum est etiam in Ecclesia Collegiata seu numerata suppressere numerum Canonicorum vel Beneficiatorum canonicorum titulum habentium ut supra, ita multo magis in presentia, eodem modo quo per Sacros Canones, & Sac. Concil. Trid. ob Ecclesiarum depauperationem præcipitur earum suppressio vel unio respectivè.

12) Ad quod ponderabam etiam à simili ea quæ habemus ad materiam text. in cap. Suggestum de decimis, ac in ea sua materia eod. tit. de decim. circa privilegii exemptivi cessationem ob notabiliter immutatum rerum statum, Ac etiam habemus in contractibus merè correspondivis habentibus tractum successivum, quod ubi ex variatione temporum, aliarumque circumstantiarum contractus reducatur ad nimum iustitiam ac inæqualitatem tunc cessare seu reformari debet, atque ad inæqualitatem reduci ex deductis eodem tit. de decimis, & in altero de contractibus in genere, ac alibi.

Isti autem termini rectè ad rem congruere videntur, quod scilicet Ecclesiarum Rectores vel Collegia, ita antiquiori tempore omnes cives certas qualitates habentes libenter recipiebant ob penuriam clericorum, ut ita melior haberetur Ecclesiæ cultus, ac divinorum ministerio, dum tunc ob majorem populi devotionem, majoresque divitias, majores erant oblationes, & eleemosynæ, piæque dispositiones, ac emolumenta; Cum igitur modernis temporibus res sit in oppositum, quod scilicet populus sæcularis, ultra devotionis diminutionem, ob temporum calamitates, ac onerum molem depauperatus est, clericorum autem numerus, magis forsitan ex motivo obtinendi exemptionem à publicis oneribus laicalibus, quam spiritu Dei, sit adeo excessivè ac indiscretè excretus, hinc resultat dictum inconveniens, quod ob diminutionem messis, & multipliciter operiariorum, satis exiguum redditur singulorum emolumentum, ideòque omninò congruè, & commendabile videntur huiusmodi provisiones super præfinitione certi numeri participantium, cum imò sancta, nimiumque commendabilis videretur generalis præfinitio numeri etiam simplicium clericorum ac presbyterorum in universa Ecclesia Catholica ob tot inconvenientia ex clericorum, ac sacerdotum multipliciter resultantia pro locorum qualitate.

Facilius verò observabam ista procedere in hac facti specie, non solum quia totum gestum erat cum auctoritate Episcopi, atque accedebat longissima observantia annorum 30. & ultra, ex qua resultat solemnitas præsumptio, etiam illa Beneficentia Apostolica in iis, in quibus jus expressè resistit, ut satis frequenter in aliis advertitur, & in sua materia sub tit. de alienationibus & contractibus &c. Sed clarius quia illi qui reclamabant, non erant in rerum natura de tempore quo huiusmodi numeri præfinitio facta fuit, ideòque dicebam quod conqueri non poterant, ut illis tolleretur jus jam quæsitum, cum de tempore quo recipi ad servitium petierunt ac obtinuerunt, Ecclesia jam constituta esset in hoc statu rectè eis cognito, Et consequenter quod cum hac lege quasi contraxisse viderentur acceptando admissionem ab ipso Capitulo in hoc statu numerato jam constituto, ideòque esset aliàs refricare quæstionem proprio auctori contra dispositionem text. in l. si quis conductio Cod. locati, quam receptum est procedere in omni materia, omnique casu, in quo eadem intreret ratio, ex plene collectis per Add. ad decis. 420. par. 4. rec. tom. 2. n. 50. cum seqq.

Difficultatem aliquam in hac disputatione inferre potuisset (quatenus per scribentes in contrarium deducta esset, Rotæ decisio in Melphiten. Statuti & censurarum 26. Novembris 1640. cor. Ghislerio, in qua agitur in individuo consimilis Statuti Ecclesiæ Cathedralis Melphiten. habentis ultra sex Dignitates, & 18. Canonicos huiusmodi simplices presbyteros ad formam Ecclesiæ receptitiæ non numeratæ, ut stante eorum magna excrecentia præfinitus esset numerus sexagenarius participantium de massa, ac habentium vocem in Capitulo, quod Statutum improbatum, atque invalidum declaratur ob defectum consensus, seu auctoritatis Episcopi ex traditione Abbatis, Felini, Ancharani & aliorum, de quibus in eadem decisione, ac apud Buratt. & Aden. decis. 758. super deficiente facultate Capituli statuendi sine Episcopo super mutatione status Ecclesiæ aliàs receptitiæ, & non numeratæ ad numeratam, Cum Capitulo concedatur tantum jus statuendi super concernentibus temporale interesse, ac bonorum administrationem, ex iis quæ ha-

bentur in Gerunden. jurisdictionis decis. 32. & 76. p. 7. rec. quarum secunda est apud Merlin. decis. 697. secus autem derogandi antiquis Statutis, vel antiquæ consuetudini favore civium inductæ; Quinimò in eadem decisione advertitur, quod neque sufficeret Episcopi auctoritas, sed requireretur Apostolica, ad effectum excludendi Canonicos in titulum Sede Apostolica, vel Ordinario provisos à participatione distributionum, ac à voce in Capitulo, cum hæc dicitur canonice annexa.

Adhuc tamen (quatenus dicta decisio deducta esset,) licet juxta modernum abusum insistendi simpliciter in punctualibus auctoritatibus absq; alio examine, magnum dedisset obstaculum; Verè credebam illud non intrare, ubi etiam ejusdem decisionis omnimoda subsistentia admittenda ex pluribus diversis circumstantiis; Primò scilicet quod in hac facti specie accedebat Episcopi auctoritas, quæ ibi deficiebat; Secundò quod ibi agebatur de Statuto recentior condito de an. 1634. in presentia autem concurrebat longissima observantia trigeneria major, per quam justitiam causæ tenuitatis emolumentorum, aliæque solemnitates etiam illa approbationis Pontificiæ vel Sac. Congregat. præsumuntur; Et terciò quod in eo casu agebatur de Canonico in titulum provisio à Sede Apostolica; At etiam quod ibi conquærebantur illi qui de tempore Statuti jam admissi erant si non ad massam, saltem ad gremium ac servitium in minoribus ordinibus, ideòque dici poterat eis quæsitum esse aliquod jus, quod in presentia non concurrebat ut supra, ideòque ex pluribus decisio diversificat.

Ponderando autem, disputationis occasione dictam decisionem, illa mihi probabilis videbatur in ea parte, in qua firmatur, ut etiam quoad simplices presbyteros non sufficiat Capituli consensus pro statuendo numero, nisi accedat Episcopi auctoritas cum causæ cognitione; Tum ex juris regula in genere quod soli Capitulo non conceditur statuente sine Episcopo super iis quæ concernunt statum, ac servitium Ecclesiæ, quoniam esset præjudicare sponsæ absq; scientia, & consensu sponsi; Tum etiam quod efformato Ecclesiæ corpore ex Episcopo tanquam capite, & Canonicis ac aliis de Capitulo tanquam membris, esset dare inconveniens, quod membra sine capite corpus regerent, illiusque naturam vel statum immutarent; Ac etiam quia stante antiqua consuetudine vel Statuto, ita omnibus civibus, saltem habitu vel spe jus quæsitum est, & quamvis hoc non obstante, concurrente dicta causa diminutionis emolumentorum, justè ac rationabiliter hæc reductio numeri fieri valeat, attamen ista causa probari, atque cognosci debet per Superiorem, non autem per partem jus dicentem in causa propria, Et consequenter factum Episcopi vel Prælati requiritur, non solum ad effectum solemnitatis, sed etiam ad effectum causæ.

Quatenus verò in eadem decisione firmetur, quod cum sit de directo contra jus excludere Canonicum provisum in titulum ab iis præminentibus ac emolumentis, quæ de sui natura annexa sunt Canonice, requiratur auctoritas Apostolica, eo quia inferiori non conceditur juri dispensare, seu contra illud statuere; Considerabam principium ita generaliter sumptum esse verum de jure, non tamen ita generaliter ac indefinitè applicari ad factum, sed procedendum esse cum aliqua distinctione, de qua etiam supra in Collen. distributionum disc. 6.

Aut enim agitur de iis quæ pernecessè annexa sunt Canonice, ut sunt habere vocem in Capitulo (quatenus deficientia ordinis Sacri ad normam juris, vel aliud Statutum Apostolica auctoritate probatum non obstat,) Sive habere stallum in choro, aliave jura Canonicalia exercere, & tunc de plano procedit dicta propositio, quod Episcopus, & Capitulum desuper statuere non possunt.

Aut verò de participatione massæ aliorumque emolumentorum, & distributionum, & tunc, ut in eadem Collen. advertitur, si agitur de veris, & quotidianis distributionibus ratione funeris, vel alterius solemnitatis capitularis, & neque ille qui est Canonicus, atque cum aliis invitatur, & intervenit laborem personalem æquè sufferendo à participatione excludi debet, atque aliàs esset statuere contra jus; Aut verò de participatione massæ capitularis, tunc retenta eadem distinctione, de qua supra in Angionen. & in Nazaren. disc. 16. & 17. & in aliis, si agitur de emolumentis provenientibus à celebratione missarum, quarum onus inter illos de Capitulo vel Clero per dies, vel hebdomadas distribuatur, & nulla superest ratio, cur Dignitas vel Canonicus in titulum provisos, si est in sacris, excludi debeat; Aut verò de aliis distributionibus ratione servitii in choro,

An simplices presbyteri, qui post adimpleta Statuta Ecclesiæ Cathedralis vel Collegiatæ, quæ sit aliorum civium receptitia, admitti sunt ad æqualem participationem massæ Capitularis, aliorumque emolumentorum æqualiter cum dignitatibus, & Canonicis, habeant quoque votum in Capitulo.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
- 2 Resolutio causæ.
- 3 In quo consistat scribentis seu consulentis peritia.
- 4 An portionarii vel beneficiati sint de Capitulo.
- 5 Distinguuntur species portionariorum, beneficiatorum, & simplicium presbyterorum participantium.
- 6 Beneficiati non sunt de Capitulo, neque in eo habent votum.
- 7 Induci potest per consuetudinem, & qualis ista esse debeat.
- 8 Etiam simplices presbyteri ex consuetudine possunt habere vocem in Capitulo.
- 9 Quomodo debeat constare de dicta consuetudine, ac distinguuntur actus Capitulares.
- 10 De conclusione super causa universali.
- 11 Consuetudo attendenda est in specie, & non extenditur de casu ad casum.
- 12 In quibus casibus admitti debeant presbyteri simplices, & in quibus non, ac sit abusus.

D I S C. XX.

Cum in Ecclesia Collegiata, & matrice Oppidi Joviæ, ultra tres Dignitates, & decem Canonicos in titulum collativum providi solitis, juxta pluries insinuatam illarum partium consuetudinem, adessent pluries presbyteri patrimoniales, post adimpleta solita requisita, æquè cum Canonicis & Dignitatibus de massa communi, aliisque emolumentis participantibus, orta est controversia, an & quale jus habere deberet circa votum in Capitulo, atque introducta causa in Rota coram Verospio per appellationem à sententiis Ordinarii, & A. C. ad favorem Dignitatum & Canonicorum latis sub die 21. Febr. 1663. prodiit resolutio eisdem Dignitatibus & Canon. favorabilis in exclusionem dictæ præfinitionis simplicium presbyterorum.

In ista disputatione expertus sum idem quod insinuat infra in Materanen. deputationis Vicarii disc. 26. ac alibi pluries, quod scribentis doctrina seu excellentia non consistit in faciendo magnas allegationum, & conclusionum sarcinas extra propositum, cum id apud peritos potius vincat imperitiam, seu iudicii imperfectionem, sed consistit in applicatione congrua eorum quæ strictè feriunt causam præcisam, Siquidem cum magno labore scribentes predictis presbyteris examinabant ferè omnia quæ apud DD. ac in plerisque Rotæ decisionibus habentur de Portionariis, an sint de Capitulo, atque in eo votum habeat, seu aliàs illis convenient ea quæ de Capitularibus disponuntur actum in Hispanen. juris votandi coram Cantuccio dec. 4. p. 2. divers. in Trafonten. juris votandi dec. 397. & 640. p. 2. rec. in Calciaten. conjudicium dec. 296. p. 1. & dec. 708. p. 2. pariter rec. ubi concordantes, & in aliis.

Scribens autem pro Canonicis, & Dignitatibus, dicebam id continere clarum æqui vocem desumptum ex verbo participantium, quasi quod idem importaret, ac Portionarios, isti siquidem ita pro locorum consuetudine vocati sunt veri Beneficiati in titulum collativum provisi à Sede Apostolica, vel ab Ordinario, quos frequentius in Italia, præsertim in Basilicis Urbis dicimus Beneficiatos & Clericos, duos ordines cum aliqua subordinatione constituentes, in Hispania verò dicunt Portionarii, & medii portionarii, & in aliis locis hebdomadarii seu mansonarii, &c. ac alibi consortiales juxta casum de quo sub tit. de præminentibus disc. 21. semper tamen cum præsupposito tituli collativi; Et consequenter ea quæ in jure de istis habentur, malè applicantur huiusmodi presbyteris nullum titulum habentibus, sed solum jure cujusdam famularum adscriptis Ecclesiæ

choro, & tunc ut advertitur præsertim in dicta Nazarena, quemadmodum ex antiqua consuetudine, ille qui non sit civis, non debet participare, vel ille qui licet civis, non habet necessarium requisitum gratuiti servitii seu aliud ab eadem consuetudine vel Statuto desideratum juxta declarationem Sac. Congregationis, ejusque fundamenta ibi recensita, ita pari ratione excludendus videtur ille qui non sit de numero; ita habendus, ac si non esset civis, & consequenter quod sola canonica ad id non sufficiat, cum istud non dicatur jus præcisè ac pernecessè canonice annexum, sed potius dicatur quædam communia seu societas independens à qualitate canonicali, dum etiam illæ carentes de tali massa æquè participant, atque aliàs esset dare, quod etiam exteri vel aliàs desideratas qualitates eo ipso quod de Canonicatu provisi sunt, deberent admitti ad participationem massæ, quod pro moribus ac statu illarum regionum magna paterent scandala, & inconvenientia.

Adeò siquidem tenaciter in illis partibus, fortiùs verò in Hispania, & in Germania insistitur in huiusmodi consuetudinibus vel Statutis super qualitate personarum, quod per Capitula prætendatur, ut neque Episcopo licitum sit adscribere Ecclesiæ Cathedralis servitio clericos in minoribus seu ad alios ordines promotos, absque prævia licentia, & consensu ipsius Capituli; Verùm super hoc pluries consultus respondere consuevi, fabulosam videri huiusmodi præfensionem, quoniam aliud est, ut clericus admittatur ad Capituli seu Ecclesiæ gremium, ad effectum ut per gradus, ac adimpletis requisitis admittatur ad participationem massæ, & in hoc benè dicitur id pertinere ad Capitulum vel Congregationem, neque Episcopum desuper posse se ingerere vel statuere; Aliud verò quod ordinetur clericus, vel presbyter atque adscribatur servitio ad satisfaciendum requisitis Concilii Tridentini pro fori privilegio, vel ut capellani sive in titulum, sive manuales contradistinctam à massa capitularis obtinere valeat, ibique missas privatas celebrare, & secus; Imò ut pluries praxis docuit, etiam exteri, quandoq; in huiusmodi Ecclesiis per Episcopos, vel Sedem Apostolicam honorificentia gratia seu ob alios proficuos fines obtinere consueverunt Dignitates & Canonicatus, & contenti modica præbenda ipsi Canonice annexa, necnon distributionibus quotidianis minutis ratione funerum, aliarumque functionum ac eleemosynis missarum absque participatione massæ grossæ Capitularis, ad cujus effectum qualitates desiderantur, quod tamen est rarum, pluraque producit inconvenientia, ob quæ, stantibus moribus regionis, malè agunt tam Episcopi providentes, quam ipsi exteri qui à Capitulo non accipiuntur providentur; Adinstar eorum qui per Hierosolymitanam Religionem non admitti ad receptionem habitus militaris justitiæ, illum obtinent in gradu appellationis à Rota, juxta plures casus, de quibus sub tit. de præminentibus, quoniam, excepta honorificentia familiæ circa legalem canonizationem nobilitatis in genere, quoad ipsos admissos, longè melius esset, quod non fuissent admitti.

ADNOT. AD DISC. XIX. & seqq.

Agitur in his discursibus de Ecclesiis receptitiis, de quibus postmodum actum alibi non fuit præterquam incidenter in Miscell. Eccles. disc. 1. n. 123. Decisio prodita in casu, de quo disc. 19. est impress. dec. 32. p. 14. rec.

Aliæ duæ priores decisiones enunciatae in disc. 21. sunt impress. dec. 37. & 176. p. 15. rec. ultra quas postmodum emanarunt aliæ nempe 15. Decembr. 1670. 10 April. 1671. coram Bevilacqua & 26. Junii 1671. 30. Maii 1672. 16. Jan. 1673. cor. Bourlemont, & 21. Junii 1673. 5. Martii 1674. & 1. Februar. 1675. coram Viceomite, cum sententia ad istius normam favore Mauricii, à qua interposita appellatio, & denuò commissa causa Emerix cum dubio, an constet de re judicata, vel potius de causis restitutionis in integrum, negativè quoad primam partem, & affirmativè quoad secundam fuit resolutum sub die 20. Aprilis 1676. coram eodem Emerix.

servitio, pro cuius mercede admittuntur ad participationem massæ, ita nuncupati participantes, ad differentiam aliorum, qui utpotè adhuc necessaria requisita non habentes, non participant; Ideoque totus labor remanebat merè inanis ac extra propositum.

Et nihilominus, etiam in ipsismet Beneficiatis seu Portionariis provisus in titulum, regula est eos non esse de Capitulo, neque votum habere, quoniam Capitulum constituitur solum à Canonicis, adeòt cessante consuetudine, neque Dignitates de illo dicantur, ut habetur supra in Birecten. disc. 4. & in aliis, multominus Beneficiati, qui in jure dicuntur Capituli ministri ac servitores, ut in supra allegatis decisionibus, & apud Cavaler. dec. 57. dec. 423. p. 4. rec. 136. & 351. p. 6. dec. 32. & 76. & 112. p. 7. cum aliis apud Barbof. de Canonicis c. 37. & Adde. ad dec. 27. p. 3. rec.

Est bene verum, quod per consuetudinem introduci potest, ut habeant votum in Capitulo, atque de illo dicantur, sed cum sit consuetudo contra jus, requiritur vel immemorabilis, vel centenaria, vel saltem quadragenaria cum titulo putativo seu colorato, ejusque fama bene probata, ut in supra allegatis decisionibus.

Quinimò dicta consuetudine accedente, etiam hujusmodi simplices presbyteros vel cappellanos sine titulo colativo habere jus votandi supponitur in Oritana vota cor. Remboldo decif. 8. p. 5. recent. repetit. dec. 201. apud Post. de manu. ubi in possessorio decernitur hujusmodi presbyteris manutentio in jure votandi, in cuius possessione reperiebantur ob possibilem dictæ consuetudinis justificationem in petitorio; Hæc autem consuetudo seu possessio in præfenti non aderat, sed potius erat in contrarium, dum a 30. annis & ultra, nullus dabatur actus interventus hujusmodi presbyterorum in Capitulo, aliqui etiam actus quamvis rari, erant antiqui, & supra dictum longissimum spatium trigenarium, unde duo resultabant, Primò quod quæcumque possessio, quam aliàs habuissent, ita amissa erat, Et secundò, quod improbabilis reddebatur probatio immemorabilis, in eo præsertim primario ac essentiali requisito depositionis de visu per annos 40 post pubertatem, cum impossibile esset habere testes talis ætatis, ac talis memoriar, discursus, quod de aliis immemorabilis requisitis bene deponere possent, præsertim in hujusmodi parvis Oppidis, in quibus juxta ferè generalem Regni Neapolitani usum, Civitatibus etiam communem, major pars populi est rusticorum ac plebis, ita in Civitatibus & Oppidis viventis, dum ob bannitorum incursions ruri cum familia vivi non potest.

Et ulterius, etiam dicti actus antiqui, de quibus docebatur, erant nimium rari, cum notabili spatio temporis seu intervallo inter unum & alterum, quod potius excludit jus essendi de Capitulo, ac in eo votandi, quoniam cum Capitulum frequenter, tam pro actibus jurisdictionalibus, seu præmientialibus, quam pro æconomicis ferè in qualibet hebdomada congregari soleat, ita intervallus debuisset esse frequens, & continuus, ideòque potius resultat argumentum, quod Capitulum eos aliquando admiserit seu vocaverit tanquam peritos seu informatos, ut audire eorum totum tanquam consultivum seu informativum potius quam quod essent capitulares, ut in specie advertitur d. decif. 640. p. 2. rec. & habetur à simili apud Cavaler. decif. 419. circa illud votum consultivum seu dominationem, quæ per Episcopum petatur à parochianis in provisione parochi, ut istum populo gratum præberet cum similibus; Cum enim hujusmodi presbyteri sint æquè interestedati in massa, seu participatione cum Canonicis & Dignitatibus, quamvis id non sufficiat, ut exindè dici debeant de Capitulo, seu quod haberent jus in administratione honorum menis Capitularis, ex deduct. disc. præceden. Attamen de congruo in illis Capitulis, quæ congregantur pro negotiis æconomicis, audiri debent, ad tollendas quærelas super mala administratione ipsis præjudiciali.

Idem scribentes pro actoribus, magis se involvendo in æquivocis nimium se diffundebant super conclusione causæ universalis de qua præsertim sub tit. de præmientis, in Caserana Cathedra. disc. 5. ac etiam in Toletana jurisdictionis sub tit. de jurisdictione disc. 1. ac pluries sub tit. de decimis alibi, quod scilicet possessio aliquorum actuum conservet jus in omnibus; Sed pariter, ut dictum est, id continebat æquivocum manifestum, quoniam id rectè procedit in eo qui habet juris assistentiam ac fundatam intentionem in universum, ut est Episcopus in jurisdictione Episcopali in sua Diocesi, & parochus in jure decimandi, cum simi-

libus, Secus autem dicta juris assistentia non concurrente, adeòt totum jus possessoris aliquorum actuum fundetur in sola consuetudine seu prescriptione, quoniam tunc id suffragatur ad limites possessionis, ac in illis actibus particularibus tantum, ut in his terminis advertitur d. dec. 423. p. 4. rec. ubi Portionariis data fuit manutentio in illis actibus, in quibus probatur possessio; Cadente in idem conclusione, de qua supra sub tit. de beneficiis in genere, in Majoricen. Canonicatus disc. 30. super consuetudine attendenda in individuo, & non extendenda de loco ad locum, vel de casu ad casum, seu de actu ad actum.

Hinc proinde, cum plerisque Ecclesiis, ita patrimonialium receptitiis, etiam Cathedralibus vel Collegiatis consuetudo præbeat, ut hujusmodi presbyteri votum habeant in Capitulo, pluries desuper consultus dicere consuevi, id esse quidem tolerabile in iis Capitulis, quæ congregantur pro negotiis æconomicis, ac recta administratione massæ in qua tales presbyteri sunt æquè interestedati, & consequenter etiam in electionibus Officialium in idem tendentibus, puta procuratorum seu sindicorum, & punctatorum; Manifestum autem abusum esse juris vehementem resistenciam habentem, ut intervenire debeant ac votum habere in actibus jurisdictionalibus seu præmientialibus, ut e. g. sunt, electio Vicarii Capitularis Sede vacante, provisio, seu nominatio Canonicatum, aliorumque beneficiorum ejusdem Ecclesiæ jure simultaneæ seu ex alio titulo, cum similibus; Illo etiam magno inconvenienti concurrente, quod in plerisque Ecclesiis hujusmodi presbyterorum numerus esse solet longè major, etiam in duplo vel triplo quàm Canonorum, & Dignitatum, undè propterea cum nimia juris resistenciam, Capitulum potius ab hujusmodi presbyteris, quam à Dignitatibus & Canonicis constitui dicitur, seu ab eis pendet conclusio Capitularis, quo nil absurdius.

RHEGIEN. CONSORTII PRO CONSORTIALIBUS OPPIDI HERBERIÆ, CUM MAURITIO BAROTIO.

Casus variè decifus per Rotam.

An collegium seu Congregatio simplicium presbyterorum alicui Ecclesiæ inservientium, teneatur recipere omnes cives seu patrimoniales in consortium seu gremium Ecclesiæ, habentes requisita per ejusdem Consortii statuta desiderata, vel possit receptionem aliquibus denegare; Et quando ad hunc effectum dicatur concurrere qualitas civilitatis seu naturalitatis per eadem statuta desiderata.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Resolutiones causæ.
- 3 Quæ placeant, sive quæ sit bona earum ratio.
- 4 De decisionibus probantibus receptionem esse arctivam & necessariam.
- 5 De contraria decisione illarum revocatoria, seu quando illæ procedant.
- 6 Quod filii advocatorum vel aliorum Collegialium debeant admitti in locum patris.
- 7 De jure patronatus passivo, seu de beneficiis debitis certo generi personarum remissivè.
- 8 De obligatione admittendi cives ad massam seu communiam vel consortium.
- 9 Quod termini, de quibus n. 6. & 7. sint extranei ab illis, de quibus num. præcedenti.
- 10 Laudabile est beneficia civibus potius quam exteris conferri.
- 11 Quod aliud sit data necessitate recipiendi in genere ad locum vacantem, potius recipere cives quam exteros, aliud verò agere de necessitate recipiendi in genere.
- 12 De filiis vel conjunctis Consilarii defuncti subrogandis in locum patris vel conjuncti.
- 13 De errore scribentium evagandi circa incongruam applicationem.
- 14 De jure prohibendi negativo producente jus affirmativum.
- 15 Necessitas cooptandi ad Collegium vel massam tanquam servitus non præsumitur.
- 16 Ubi receptio faciendâ est per verba secreta, & prævia informatione super vita, & moribus illa non est necessaria seu arctiva.

17 De

- 17 De praxi Monasteriorum monialium, & virorum aliorumque Collegiorum.
- 18 Quando receptio sit necessaria non data juxta causa reculationis probanda per recusantem.
- 19 De receptione ad habitum justitiæ in Religione Hierosolymitana.
- 20 Quando admissio ad massam seu communiam sit necessaria, & superior possit cogere.
- 21 De causis ob quas data etiam necessitate possit fieri recusatio.
- 22 Existencia plurium fratrum in eodem Collegio vel corpore non est laudabilis.
- 23 Quæ civilitas sit necessaria.
- 24 Natus extra locum quando dicatur verus civis.
- 25 De eodem & quod aliud sit incolatus, aliud habitatio.
- 26 In statutis attendendus est effectus, ac substantia voluntatis.

DISC. XXI.

IN Ecclesia parochiali Oppidi Herbericæ, ultra Parochum seu Rectorem se ingerentem in curia animarum ac perceptione jurium seu emolumentorum parochialium, adest quoddam improprium Collegium seu Congregatio, sub Consortii vocabulo explicata, aliorum simplicium presbyterorum civium, qui juxta plures in præcedentibus insinuata, adinstar Ecclesiæ Collegiatæ illi inserviunt, ac de quadam massa communi participant, dictumque Consortium propria habet Statuta antiqua ab Episcopo approbata, præscripta qualitates concurrere debentes in iis, qui ad illud amitti debeant, quod scilicet congregatis omnibus Consortialibus, vel saltem tribus partibus, à quodam officiali, qui massarius nuncupatur, proponatur ille qui admitti velit, ipsi verò Consortiales diligenter indagare, ac investigare debeant, an sit bonæ honestæque vitæ ac famæ, ut cæteris Consortialibus, ac universo populo exemplum esse posset, quodque esset per tres menses antea sacerdos, ac servierit in choro, & sit natus in dicto Oppido ex parentibus, qui per decennium saltem antea in eo habitassent, ibique educassent, nec aliter abque dictis requisitis recipiatur; Cum autem Mauritius instetisset ad consortium admitti, atque negativum in scrutinio desuper habito reportasset, hinc introducta desuper lite, prius coram Ordinario, deindè verò in Rota coram Taja sub die 18. Februar. 1667. ad ejusdem Mauritii favorem prodiit resolutio conformis sententiæ per Ordinarium ad eus pariter favorem lata, ad cuius resolutionis normam expedita sententia, & commissa causa appellationis in eadem Rota cor. Ottalora, sub die 23. Jan. 1668. pro dictarum sententiarum infirmatione ad favorem Consortialium prodiit resolutio, solo motivo non probatæ civilitatis cum requisitis dicti Statuti, ad cuius resolutionis normam expedita etiam sententia, & commissa deindè causa appellationis in Rota coram Bevilacqua sub die 23. Junii 1670. pro hujus ultimæ sententiæ ad favorem consortialium confirmatione responsus fuit.

Mihi scribenti pro Consortialibus in dicta secunda instantia cor. Ottalora, & in altera cor. Bevilacqua, etiam in sensu veritatis, videbatur bonum jus illis assistere, dictaque ultimas resolutiones esse probabiliores, non tamen placebat dictum motivum, cui resolutio cor. Ottalora innixa fuit, ac etiam altera cor. Bevilacqua satis adhæsit non justificata civilitatis, sed potius alterum, quod Statutum non esset arctivum, neque consortiales tenerentur inviti alicquem recipere, sive formiter in judicio justificare causas reculationis, nisi ob notoriam habitatem personæ petentis admissionem; tam circa servitium, quam circa vitam & mores, aliaque circumstantias, concludens vel saltem præsumptiva seu adminiculativa probatio concurreret, quod reculatio esset merè animosa, nullique justæ causæ innixa.

Duo igitur erant hujus causæ puncti, Unus generalis, an scilicet tenerentur consortiales quamvis inviti, omnes cives ad consortium recipere, & alter particularis, an constaret de civilitate cum suis requisitis hujusmodi collegiantis; & quatenus constaret, an adesset causa particularis reculationis.

Quatenus pertinet ad primum, Scribentes pro actore, cum quibus procedit prima decisio coram Taja, procedebant simpliciter cum decisionibus editis in Bonon. aggregationis ad Collegium cor. Merlino inter suas decif. 832. & 882. ubi firmatur quod Collegiales quamvis inviti tenerentur recipere in Collegium illum qui habeat qualitates ab Card. de Luca Lib. XII.

ejusdem Collegii statutis præscriptas, quasi quod ita haberetur casus decifus in propriis, ac præcisè terminis.

Verum istud fundamentum parvi momenti videbatur, Tum quia à dictis decisionibus, etiam in eo casum rescissum fuit in secunda instantia cor. Ghislerio, ut patet ex dec. 180. p. 1. rec. Tum etiam, quia earumdem decisionum Merlini fundamentum consistit in Statuto arctante admissionem filiorum Collegialium, quatenus habeant necessaria requisita, & in peculiari qualitate Statuti, quod fomentum habere videtur juris communis, ex iis quæ in filiis Advocatorum; quatenus essent idonei, admittentis ad Collegium, ac in locum patris subrogandis disponitur per text. in l. jubemus, & l. petitiones, Cod. de Advoc. divers. judic. l. nomini, & l. petitionem, Cod. de Advoc. divers. judiciorum; Et generaliter disponitur in l. 2. C. de Decurion. lib. 10. & l. unic. C. de potior. ad munera nominan. eodem lib. 10. & habetur deductum in Forolivien. admissionis ad Consilium sub tit. de præmient. disc. 31.

In aliis verò instantiis alii scribentes ex parte actoris de novo assumpti cum copiosissimis allegationibus insistebant in conclusionibus quas habemus in materia Jurispatronatus passivi debiti certo genere personarum, ut habentes patronatum activum, ac jus præsentandi, teneatur quamvis invitè præsentare personas de illo genere, aliàs rejecta extraneorum præsentatione, instituendas, ut in sua materia sub tit. de jurepatr. pluries; Quod etiam habetur sub tit. de ben. in materia juris conferendi beneficia, quæ ex privilegio vel feudatione seu antiqua consuetudine debita sunt certo generi personarum.

Atque ego scribens pro Collegio reo convento, ponderabam ad favorem actoris magis proximas ac punctuales esse decisiones in Rhegien. communis coram Carrillo inter suas decif. 32. 66. & 102. quarum in secunda est repetita decif. 232. p. 7. & tertia dec. 66. p. 8. in quibus in individuo agitur de casu necessariæ receptionis ad consimile consortium, seu massam, quæ ibi in illis partibus communia dicitur.

Sed pariter dicebam omnes dictas conclusiones in suis casibus veras, non facere ad rem, ideòque fallaciam esse in applicatione; Extranei siquidem sunt termini jurispatronatus, tam activi, quam passivi, cum non ageretur de beneficiis, minusque de una & altera patronali qualitate; Prout etiam extranei sunt termini beneficiales, cum quibus proceditur in dictis decisionibus Carilli, præsertim in secunda, ubi plenè deductum ea, quæ habemus de consuetudine vel Statuto non conferendi beneficia nisi civibus, quod n. 7. & 8. ex Divo Thoma & aliis, dicitur, quod sit res justa & laudabilis, cum ita Ecclesiis ac divino cultui sanctius, ac diligentius ministerium exhibeatur; Verum id pariter extraneum videbatur, tam ab isto casu quam ab altero, de quo ibi agitur, Tum quia ubi sumus in beneficiis Ecclesiasticis, illa vacare non possunt, sed pernecessè conferri debent, undè propterea sola quæstio est, an uni potius quam alteri personarum generi conferri debeant, firma remanente necessitate conferendi seu providendi, quod in præfenti non cadit, cum ista non essent beneficia, neque Ecclesia esset numerata, adeòt non oporteret implere locum vacantem, solumque agitur de admittendo vel non admittendo in genere.

Tum etiam, quia aliud est agere, an in concursu civium, ac exterorum, sive civium habitantium ac respectivè non habitantium qualitates, posita substantia cooperationis in Collegium faciendæ, debeat unus alteri præferri, & tunc à simili rectè intrant dicti termini, cum quibus proceditur in dictis decisionibus Carilli, Aliud verò est, an adfit necessitas in genere recipiendi in Collegium quoscumque ingredi volentes ex sola civica qualitate, abque illa necessitate, quæ resultet à præfinitione numeri, quem implere oporteat; Atque in hoc versatur pro meo judicio æquivocum, cum quo in ista materia proceditur, quoniam, Aliud est agere de accidenti prælationis posita substantia necessariæ provisionis seu cooperationis juxta casum disputatum in dicta Forolivien. admissionis ad Consilium sub tit. de Præmientis disc. 31. ubi agitur de certo, ac præfinito numero Consiliariorum, ideòque certum erat, quod de necessitate subrogandus esset alius in locum deficientis, solaque controversia erat, an filius vel conjunctus deberet præferri; Aliud verò agere de necessitate aggregandi seu cooptandi in genere, itaut ipsa substantia cooperationis sit in quæstione, ideòque quotidie ac ferè in omnibus forensibus quæstionibus experimur istud malum, merito frequenter detestandum ac inculcandum, quod toti insitimus in confaricando

nando conclusiones, ac allegationes, nullatenus autem reflectissimus ad congruam applicationem ad facti circumstantias atque ad casum præcisum, an scilicet conclusiones, & auctoritates congruant necne.

Dicebatur igitur, quod pro methodica hujus controversiæ decisione, præsupposito tanquam absoluto, ac per scribentes in contrarium non negato principio juris generali assistente libertati, ac resistente servituti non præsumendæ, neque inducendæ, nisi, legitime probetur per Statutum conditum per habentem potestatem, vel per consuetudinem immemorabilem, & cum cujus præsupposito proceditur in dictis decisionibus Carilli, præsertim dec. 66. Dum constituendæ veniebant inspectiones, Una scilicet super intelligentia Statuti hujus Ecclesiæ, quod solum ab alia lege foundationis, vel probata consuetudine præbebat causam edicto, an scilicet illud esset necne arctativum Collegii seu Consortii, quamvis inviti, recipiendi quemcumque habentem desideratas qualitates; Et altera, posito quod esset arctativum, an etiam non obstante concursu qualitatum, ex iusta particulari causa licitum esset necne reculare admissionem hujus petentis.

14 Quoad primam, attento tenore Statuti, etiam reflectendo ad solam veritatem, mihi certum videbatur, quod Statutum esset quidem arctativum, seu restrictivum facultatis Consortii non recipiendi nisi cives habentes qualitates ibi præscriptas; adeo ut neque volentes possent Consortiales recipere externos vel cives non habentes qualitates atque in hoc consistit prærogativa civium qualificatorum, quod loca Consortii per alios impleri seu occupari non possunt undè implicite, ac de consequenti resultat necessitas eorum receptionis in genere, non autem in individuo, Ad instar illius juris affirmativi, quod refutat ad favorem habentis furnum vel molendinum, ex jure negativo seu prohibendi, nè ad alia molendina seu alios furnos accederet ex deductis in Cornetana sub titulo de regalibus disc. 144. & in alijs eodem tit.

15 Non tamen exindè resultat alia arctatio Consortii circa individuum, recipiendi scilicet, talem, vel talem personam recipi volentem, id enim in Statuto non disponitur, quod sufficit; stante dicta juris regula generali assistente libertati, donec probetur servituti tanquam limitatio in dubio, non præsumenda; Et clarius, quia id potius ex Statuti contextu excluditur, dum in eo disponitur, quod Consortii negotia tractari debeant per vota secreta, ac etiam iniungitur Consortialibus, ut diligenter inquirere ac investigare debeant, an illi, qui petunt admitti, sint bonæ, honestæque vitæ, & famæ, ac tales, quod cæteris Consortialibus, & universo populo exemplum, ac speculum esse possint.

16 Ita enim ad evidentiam excluditur necessitas præcisa, quoniam super vita & moribus, aliisque animi dotibus, & qualitibus non formantur processus judiciales, sed proceditur per secretas informationes, ob plura scandala & inconvenientia, quæ alias resultare possent, publicando, patefaciendo vitia, maloque mores, qui petit admitti, ut advertitur in dicta Forolivien. admissionis ad Consilium sub titulo de præminentibus disc. 31. Stant enim bene simul, quod Collegiales per informationes extrajudiciales secreta essent consilii de mala & scandalosa vita illius, qui admitti petit, & tamen quando non possit formiter justificari, & quatenus possit, quod non expediat, ideòque non videtur, quomodo hujusmodi Statutum dici valeat præcise arctativum recipiendi certam personam ob solam naturalem civicam qualitatem, dum præscribitur inquisitio circa vitam & mores, ac animi dotes, atque receptio faciendæ est per vota secreta.

17 Ut docet praxis omnium ferè Collegiorum & Congregationum, frequentius autem illa Monasteriorum Monialium, ac etiam virorum, quod scilicet per Monasterium recipi non potest nisi puella, quæ certas habeat qualitates, certamque solvat dotem, & tamen quamvis omnia hæc concurrant, quinimò admittatur etiam ad habitum monasticum, adhuc tamen priusquam admittatur ad professionem, & sic ad cooperationem in Monasterio recipiantur vota secreta Monialium, atque majori parte concludente pro negativa, oportet quod illa puella exeat 18 à Monasterio, cum similibus.

Tunc enim causa exclusionis alleganda & probanda est quando deduceretur per viam objecti, ad effectum scilicet excludendi à jure quæsito, seu ab eo jure, quod positus qualitibus, naturalibus negari non potest; Ut puta providetur,

quis à Papa vel Ordinario de Canonatu in Cathedrali vel Collegiata, Capitulum verò ex Statutis vel privilegiis reculat illum recipere, eique tradere possessionem propter objectum naturale resultans ab impuritate sanguinis, vel à defectu naturalium, sive ab ignobilitate, aut forensitate &c. Tunc enim istud objectum tanquam exclusivum à jure quæsito est formiter justificandum ab excipiente, qui in hac exceptione est actor cum objectum non præsumatur, & cæteris relatis, Rot. dec. 494. p. 1. recent. n. 2 & 335. n. 1. p. 2. quæ est eadem apud Greg. dec. 498. Merlin. dec. 398. Rot. dec. 319. & 333. p. 11. habetur actum in Melevitana seu Hispalen. habitus sub titulo de præminentibus disc. 33.

Sive habemus in Religione Hierosolymit. quæ generaliter non negat habitum Justitiæ habentibus qualitates naturales à stabilitatis præfinitas, etiam pueris, in quibus non datur requisitum animi dotium, vel an sit præditus bonis, malisque moribus, neque admittuntur secreta informationes, ideòque ubi sine causa denegatur admisso, datur appellatio juxta plures casus, qui habentur sub dicto titulo de præminentibus in hac materia.

19 Vel etiam in his præcisus terminis, intrare quoque videtur imploratio officii judicis per viam recursus, quando ex facti circumstantiis, concludens probatio, seu vehemens sumus haberetur, quod recusatio proveniat à malignitate seu æmulatione, quia nempè recipiendus, ultra qualitates naturales, publicè repararetur bonæ vitæ, & famæ, nullusque haberetur malus odor, de quo Superior cum eisdem extrajudicialibus informationibus certificari potest; Vel ubi idem Superior agnoscat id fieri ex avaritia Collegialium, cum præjudicio, nedum admittendorum, sed Ecclesiæ, ac populi, ut ita ob minorem numerum major sit emolumentorum portio, cum similibus pro Superioris prudenti arbitrio pond. randis, tanquam pro limitatione, non autem pro regula, nam aliàs data dicta arctatione generali, esset dare inconveniens ponderatum supra Neritonem. Statuti disc. 19. quod adeo multiplicari potest numerus Consortialium, ut ipsa consortialis qualitas vilesceret, omnesque famæ perire cogerentur, ex rationibus & auctoritatibus ibi deductis, ex quibus posita etiam regula generali, quod hujusmodi Statuta vel consuetudines essent arctativa, rectè limitatio resultaret, ut esset juxta causam denegandi novam admissionem, quoties jam admisi ac existentes constituunt numerum congruum, Ecclesiæ & populi servitio, ac emolumentorum quantitatis proportionatum, ut infra.

20 Quo verò ad secundam inspectionem particularem, an scilicet posita etiam dicta arctatione generali, justè recusari potuerit ista persona particularis, Advertentem quod theriaca resultabat ex ipsomet veneno actoris, qui ad ostendam irrationabilitatem suæ excusationis, deducebat admissionem aliorum ejus fratrum, quod ego retorquebam; Siquidem ubi agitur de sola justificatione qualitatis naturalis, puta nobilitatis, vel civilitatis, seu puritatis sanguinis, cum similibus, tunc rectè intrat conclusio, de qua præsertim in Melevitana seu Hispalen. habitus sub titulo de præminentibus disc. 33. ut canonizatio qualitatum in uno fratre germano, faciat statum quoad alterum, Secus autem quoad vitam & mores, ac animi dotes, cum frequentissimè experiamur, quod inter fratres eosdem natales habentes, oppositi sint mores, quodque unus sit dignissimus, alter indignissimus; ut etiam de gemellis docet sacra Scriptura de Jacob, & Esau, vel de primis Mundi fratribus, Abel & Cain, ideoque ita convinci dicebam justum motivum resultans à secretis informationibus istum excludendi absque suspitione mali animi erga domum, eum fratres admisi fuerunt.

21 Et ulterius, ubi etiam nulla concurreret causa exclusionis ob vitam & mores, adhuc ipsa aliorum fratrum existentia erat justa & rationabilis causa eum excludendi, ut servaretur justitia distributiva inter aliàs domos ac familias loci, non autem quod una familia tot loca occuparet, Ac etiam ob monopolia, quæ plures fratres & conjuncti facere possent, ac solent, undè propter eam in plerisque Capitulis & Collegiis, etiam in ipso Cardinalium, prohibita est plurium fratrum receptio, quod habemus etiam in Monasteriis Monialium super prohibitione plurimum fororum ultra duas, cum similibus.

22 Alter punctus civilitatis totus erat potius facti, quam juris super illius probatione cum requisitis à Statuto desideratis, quibus non concurrentibus, certum est de jure admissionem denegari posse, ut in specie firmatur apud Carillum dicta dec. 102. quæ ex hoc fundamento deficientis

23 civilitatis cum suis requisitis est revocatoria alterius præcedentis decif. 66. edicæ ad favorem admittendi, & generaliter firmatur etiam in terminis civiæ qualitatis seu nationalitatis requisitæ ad Beneficiorum assequutionem apud Buratt. dec. 682. & dec. 67. & 105. part. 12. recent. & insinuatur in nullius vel Syontina Archipresbyteratus sub titulo de benef. disc. 12.

24 Verum quoad ea, quæ facti sunt, reflectendo ad veritatem, credebam justitiam actori assistere, cum constaret parentes esse originarios, ipsumque in loco natum esse, ac etiam accederet admisso germanorum fratrum; Et quamvis ex hac parte nimium insisterecur, quod deficeret qualitas decennalis educationis factæ per parentes in loco, ob parentum absentiam per tempus notabile, attamen non videbatur motivum solidum, cum dicta absentia fuisset occasionalis, pro exercendis scilicet aliquibus Magistratibus seu judicaturis, quod non immutat domicilium, neque tollit veram ac naturalem civitatem etiam quoad eos, qui ex dicta occasione verè, ac de facto nascuntur extra patriam in alienis locis, ut ad materiam civilitatis pluries advertitur sub titulo de præminentibus, præsertim disc. 36. cum seqq. ac etiam habetur sub titulo de regalibus in Anconitana onerum disc. 104. & alibi, ideòque dictæ posteriores resolutiones in secunda & tertia instantia coram Ortalora, & Bevilacqua infrimativæ prioris sententiæ, placuerunt quidem, ac juxta probabilis sunt, non tamen placuit istud fundamentum, seu ratio.

25 Et quamvis in decisione 20. Junii 1670. cor. Bevilacqua, dicatur quod aliud est vocabulum incolatus, aliud verò vocabulum habitationis, quasi quod istud non admittat fictionem, sed intelligi debeat per veritatem ex deduct. per Menoch. lib. 6. præsumpt. 42. n. 2. Carleval. de judic. lib. 1. disc. 2. q. 1. n. 12. Ac etiam quod requiratur in utroque parente qualitas originaria, quæ hic deficiebat in matre, Attamen id non placebat, Tum ob contrariam observantiam in ipsis germanis fratribus istius concurrentibus; Tum clarius quia cum rectè procedat argumentum à Statutis, ad vivendum vel morientium dispositiones, procedendum videtur cum eadem regula, de qua pluries sub titulo de fideicommissis, ac etiam sub altero de contract. & pass. ut non cortex, & formula verborum, sed substantia voluntatis attendi debeat, spectato principaliter sine seu effectu, ut scilicet non admittantur cives ficti, & ex privilegio, seu aliàs noviter allekti, non autem ut in verè originariis, ita accidentaliter absentibus ille rigor litteralis attendi debeat, cum ita ad hujusmodi ac similes honores admittentur filii rusticorum, & artificum, excluderetur autem filii insignium juris Consultorum, & professorum, qui ad cathedras, & munera invitantur, ac etiam filii militum, & mercatorum patriam decorantium, quo nil absurdius.

MATHERANEN. JURIS AMOVENDI CAPPELLANOS. PRO CAPITULO METROPOLITANÆ, CUM ALIQUIBUS PRESBYTERIS seu CAPPELLANIS.

Casus disputatus coram A. C. & in Signatura resolutus pro Cappellanis.

An simplices presbyteri pro Ecclesiæ consuetudine admitti ad gremium Ecclesiæ; ac participationem massæ, utpotè nullum titulum habentes; ac manuales dimitti possint per capitulum, ac expelli à servitio, & participatione.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
 - 2 Quod manualia sint ad nutum amovibilia etiam sine causa.
 - 3 Declaratur in qua specie manualium id procedat, & quando etiam Cappellani non habentes titulum collativum non possint amoveri.
 - 4 Quod civica qualitas præbeat jus receptionis in Ecclesiis receptitiis, & quando intret, vel cesset necessitas admittendi.
 - 5 Ubi sequuta est receptio, illa importat quandam speciem tituli ad quem fit etiam promotio ad ordines.
 - 6 De distinctione inter jus quæsitum, & querendum, ac inter admissos, & admittendos.
- Card. de Luca Lib. XII.

7 Quod etiam in manualibus cesset facultas removendi ad nutum, si præbeat grave præjudicium in summa.

D I S C. XXII.

Cum Ecclesia Metropolitana Matheranen. eandem haberet consuetudinem in præcedentibus pluries enunciata, ferèque omnibus illarum partim Cathedralibus & Collegiatis, ac etiam matricibus parochialibus communem, quod ultra præfinitum Dignitatum, & Canonicorum numerum, qui in titulum collativum providentur, sit etiam receptitia civium certas qualitates habentium, qui præstito quodam gratuito servitio, aliisque adimpletis, juxta singularem Ecclesiæ Statuta, ad participationem massæ, distributionum, aliorumque emolumentorum admittuntur; Ob aliquam autem indignationem à majori parte capituli conceptam adversus quosdam ex his presbyteris seu capellanis factionarias partes aliorum Canonicorum sede vacante sequentes, cum Capitulari decreto dimissi essent, atque ab albo seu rotulo presbyterorum deleti; Hinc adentes isti per appellationem seu recursum, Tribunal A. C. manutationem in eorum quasi possessione obtinuerunt, à Signatura Justitiæ etiam canonizata cum clausula sine præjudicio, suspensivæ appellationis exclusiva, atque ita, ut frequentius contingit, lis finem habuit.

In his autem disputationibus in utroque Tribunali prædicto habitis, scribens ego pro Capitulo dictam erectionem sustinere volente circa professionis initia, quando in materia beneficii, utpotè extra Curiam rara, non multus versatus eram, edoctus ex pluribus auctoritatibus ac decisionibus, de quibus sub titulo de benef. disc. 97. præsertim in Hispalen. juris amovendi curatos 20. April. 1640. 21. Junii 1641. & 22. Junii 1642. cor. Peutingerio, quæ circumferuntur in Curia magistrales frequenter canonizata, ut hujusmodi capellani manuales, sint ad nutum amovibiles etiam sine causa, hinc non acquiescebam resolutis, in dicta propositione firmiter inhærendo, etiam cum sensu veritatis; Verum deinde agnovi claram esse meam fallaciam in applicatione circa quam frequens esse solet juvenum, quamvis ingeniosorum, ac elaboratorum defectus, ita in generalitate seu primo aspectu conclusionum insitendo, non autem bene perpendendo casuum diversitates, factique circumstantias.

26 Dicta siquidem conclusio est vera in suis casibus, ubi scilicet juxta deducta d. disc. 97. sub titulo de benef. agit de illis manualibus, quæ alium titulum non habeant nisi illum conductitium, seu famulatus, ideòque rectè intrat dicta facultas dimittendi quandocumque; ad libitum etiam sine causa, eò modo quo famulos conductos dimittimus.

27 Non tamen erat iste casus controversiæ, quoniam cum Ecclesia ex Statuto, vel consuetudine esset civium receptitia, hinc proindè hujusmodi clericorum seu presbyterorum receptio non provenit à libera facultate Capituli, quod possit non recipere, seu conducere istos potius quam alios, sed ex jure civico, quod sine dubio præbet jus necessarium, arctativum Capituli, quod volens non potest reculare admissionem ad servitium, & massam civium habentium præscriptas qualitates. Difficultas enim cadit quoad individua, an scilicet præcise teneatur recipere Titium vel Sempronium, in quibus per occultas informationes de vita & moribus, sive aliàs concurrere potest probabile motivum non admissionis, quæ recusari etiam quandoque potest in universum ad tempus ob nimium excretum numerum, disc. præced. sed quoad ipsam receptionem in universum atque cessante justa causa, dictum jus civicum habet quandam speciem tituli; Et consequenter admisso non est merè voluntaria, itaut pendeat à nutu Capituli, sed habet fundamentum in eo jure quod tribuit Statutum vel consuetudo habentibus præfinitas qualitates.

28 Quidquid verò sit ubi agitur de admittendo vel non admittendo; Attamen ubi versamur in jam receptis & admisis ad gremium ac servitium, cum actuali vel habituali participatione massæ, tunc talis admissio præferre videtur quamdam speciem tituli, ad eum in plerisque Ecclesiis, ut scio præsertim praticari in Ecclesia Melphit. admisi promoveantur ad sacros Ordines ad titulum servitii, ac participationis massæ, quæ posito servitio, eis negari non potest; Quinimò, ut advertitur supra in Nazarena disc. 17 in aliquibus Ecclesiis etiam Cathedralibus, titulus collativus Dignitatis vel Canonici importat solum quosdam præfinitas, seu quædam alia extraordinaria majora emolumenta, participatio autem massæ provenit potius à qualitate cappellani seu presbyteri participantis ratione juris et vicij

qualificati, adeo qui non est talis, quamvis obtineant Dignitatem, vel Canonicatum, non participet juxta distinctionem eod. disc. deductam.

Hinc proinde talis facultas Capitulo, vel Collegio seu Communia tribuenda non est, quamvis tribueretur arbitrium pro facti qualitate non admittendi, quoniam posita admissione; remotio esset quaedam species privationis juris quæsi, quæ sequi non potest, nisi ex delicto bene probato, & causa cognita juxta distinctionem, quæ habetur in Calaguriana Beneficii de Bilbao sub tit. de benef. disc. 70. ac in decisionibus in ea causa editis, quarum aliquæ sunt impressæ dec. 78. 172. 267. 301. & 366. par. 12. rec. ac etiam disc. 71. distinguendo inter exclusionem à jure quærendo, ac privationem jure quæsi; Intrante quoque vulgari dicitur, quo Juristæ in proposito hujus distinctionis etiam utuntur, quod turpius eicitur, quam non admittitur hospes, Surd. conf. 174. n. 13. & conf. 175. n. 42. & frequenter; Ac etiam quia, ut advertitur d. tit. de benef. disc. 97. ad materiam manualium, etiam in iis quæ ad nutum manualia sunt, si remotio, infamiam, vel aliud notabile præjudicium causaret, adhuc intrat Superioris arbitrium pro hujusmodi facultatis refrænatione, quod absque dubio adaptatur hujusmodi ejectionibus nimium insolitis, infamiam, atque grave præjudicium præferentibus, quia non nisi ex crimine, vel alia indignitate fieri solent, vel ex æmulatione seu ex factionariis determinationibus.

ADNOT. AD DISC. XXII.

DE manualibus actum est in sua Sede sub tit. de benef. præsertim disc. generali 97. Et conferunt deducta sub tit. de regal. disc. 20. ubi in fine fit in specie mentio hujus causæ.

CONCHEN. TERTII ADJUNCTI PRO CAPITULO CATHEDRALIS, CUM EPISCOPO.

Causa decisus per S. Congregationem Concilii, & per Rotam pro Capitulo.

An in causis Capitularium decidendis ad præscriptum Sac. Concilii Tridentini sess. 25. de reformat. cap. 6. per Episcopum cum duobus adjunctis, in casu discordiæ, tertius debeat esse capitularis, vel potius deputari valeat quicumque alter quamvis non capitularis; Et in quibus Capitulis dicta procedendi forma servanda sit ac procedat.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series, seu casus controversiæ super tertio adjuncto.
- 2 Resolutiones Sacræ Congregationis, & Rotæ.
- 3 Quomodo S. Congregatio Concilii procedat in interpretando.
- 4 Quod tertius non possit esse beneficiatus, vel portionarius ejusdem Ecclesiæ.
- 5 De rationibus in contrarium, ut possit eligi quicumque.
- 6 Quod primæ rationes debeant prevalere.
- 7 Decretum Conciliare de adjunctis procedit solum in capitulis exemptis, atque potius jus novum Episcopo tribuit.
- 8 Non potest conqueri de inæqualitate, vel quod habeat minus jus Episcopus, qui prius nullum habebat.
- 9 De alio casu, & quod istud decretum Conciliare de adjunctis non procedat nisi in capitulis exemptis.
- 10 De materia remissivæ.

D I S C. XXIII.

Disponente Sac. Concilii Tridentini sess. 25. de reformat. c. 6. ut in Capitulis exemptis causæ criminales Capitularium cognosci debeant conjunctim per Episcopum & Capitulum, ejusque vice per duos adjunctos ab eo deputandos, quodque in casu discordiæ eligatur tertius, qui sit Canonicus, vel in Dignitate Ecclesiastica constitutus; Hinc orta est controversia inter Episcopum & Capitulum Cathedralis Conchen. an iste tertius debeat esse Canonicus, vel Dignitas ejusdem Capituli; vel sufficiat quod sit alterius Cathedralis vel Metropolitanæ; Atque Episcopo consulente Sacram Congregationem Concilii, ut fieri solet non in forma contentiosa, sed solum per viam petitionis oraculi nemine citato, inhærendo alteri declarationi de anno 1618. contra ipsum prodit resolutio sub die

23. Novemb. 1647. Tertium scilicet eligendum esse unum ex Canonicis, vel Dignitatibus ejusdem Ecclesiæ; Cumque Episcopus petiisset iterum audiri, atque Sac. Congregatio mandasset audiri etiam Capitulum, assumpta formali disputatione, utraque parte informante, sub die 19. Decembris 1648. perstitum fuit in decisis, idemque responsum de ann. 1649. sed Episcopo non acquiescente, atque obtinente committi causam in Rota coram Cerro sub die 1. Julii 1650. solo Capitulo informante, in contumaciam, seu ut in Curia dicitur per contradictas, idem resolutum fuit inhærendo dictis declarationibus Sac. Congregationis, neque quod sciam causa ulteriorem progressum habuit.

Dictarum resolutionum fundamentum fuit in plerisque aliis antiquioribus ejusdem Sacræ Congregationis resolutionibus, tam in specie istius Ecclesiæ, quam Ecclesiæ Hispanen. ac aliarum, Cum enim non agatur de articulo juris communis, sed de nova lege inducta per Concilium Tridentinum cujus interpretatione in casibus ambiguis in ipso anno 1654. paulò post ejus publicationem, & confirmationem sequutam à Pio IV. ab eodem deputata fuit ista Sac. Congreg. ex pluribus tunc temporis Cardinalibus qui in eodem Concilio tanquam Cardinales Præsidentes, moti intervenerunt, ideòque rectè conscii erant, qualis esset PP. & Concilii intentio in quibuslibet Decretis, quæ non nisi prævia discussione, ac maturo examine prodierunt, ut advertitur sub tit. de Parochiis in Civitate Castellanae disc. 1. & in Papien. visitationis Hospitalis sub tit. de jurisd. disc. 41. & 95. & alibi; Consequenter quando præsertim antiquæ, ac ibi proximæ declarationes prodierunt, illis absque alia discussione deferri solet, non autem recurri ad generales juris regulas, vel propositiones, ad quas pro novæ legis interpretatione est recurrendum in illis dubiis, quæ nunc elapso jam sæculo orientur, quando notitia sensus PP. haberi non potest, quoties acta ejusdem Concilii eam non præbeant, ideòque ea quæ in his disputationibus in S. Congregatione per Scribentes, hinc inde deducebantur, videbantur potius flores, ac ornamenta scripturarum, utpotè consistentia in axiomatibus vel rationibus generalibus.

Ex hac siquidem parte, ego & cæteri pro Capitulo scribentes deducebamus; Primò axioma, quod additamentum debet esse ejusdem qualitatis cum suo principali ex collectis per Barbof. axiom. 34. Secundò quia decretum Conciliare adhibet verbum *alius*, quod de sui natura denotat similitudinem ex collectis ab eodem Barbofa distinctione 26. Et tertio quia non congruit, ut secreta Capitularium pandantur extraneis, ideòque conjudices esse debeant de ipso corpore Capituli, adeo neque Beneficiati, vel Portionarii ejusdem Ecclesiæ assumi valeant juxta firmata decis. 27. par. 3. recent. cum aliis ibidem plenè cumulatim per Adventes.

Ex converso autem ex parte Episcopi deducebatur auctoritas Guttierrez præf. quæst. lib. 1. q. 90. ubi innuit, quod hic tertius eligi potest quicumque; Secundò magis in specie adducebatur decis. 180. Mant. ubi data fuit mantentio huic Episcopo procedenti ad summariam informationem & capturam Capitularium etiam sine adjunctis; Et tertio adducebatur motivum inæqualitatis, quod scilicet cum ex dicto decreto Conciliari æquale sit jus Episcopi & Capituli, adeo tanta sit vox illius, quanta conjudicum à Capitulo deputatorum, ad instar illius æqualitatis, de qua pluries habetur sub tit. de benef. in materia similitudinæ; hinc si daretur, quod tertius in casu discordiæ eligendus esse deberet de Capitulo, resultaret magna inæqualitas, atque interventus Episcopi esset devotus, cum concordantes primi conjudices de Capitulo, ac etiam tertius de eodem, ita concluderent neglecto Episcopi voto.

Ista ratio me torquebat; adeo ut quando articulus fuisset omninò novus, atque non haberentur plures antiquæ declarationes, satis dubitarem; Adhuc tamen duo dicebam; Primò scilicet, quod cum idem Conciliare decretum statuat elici debere personam qualificatam, quæ juramentum juxta formam ibi præscriptam prestare quoque debeat, præsupponenda non est dicta collusio, sed quod adhæsi fieret pro justitia illi voto, quod melius esset fundatum; Et secundò, quod cum hujusmodi forma servanda sit solum in Capitulis exemptis, adeo non ex eo quod ageretur de Cathedrali, vel Collegiata id competat, sed solum ratione exemptionis, quam ita Concilium in præjudicium Capitularum, ac favorem Episcoporum moderari voluit, ut declaratum esse per eandem S. Congregationem habetur

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Quomodo casus fuerit resolutus.
- 3 An votum electi computandum sit ad concludendam electionem.
- 4 Vbi adjuncti Doctores in Capitulo non potest deputari Vicarius non Doctor.
- 5 Sed potest deputari Doctor, qui non sit de Capitulo.
- 6 De quibus Doctoribus intelligatur.
- 7 Si Capitulo deputat non Doctorem, jus deputandi devolvitur ad Metropolitanum.
- 8 De ratione quia ita male agendo privatur sua facultate.
- 9 Dantur similia in jure patronatus, & aliis.
- 10 Si major pars eligentium eligit minus dignum, totum jus devolvitur ad eligentes dignè.

D I S C. XXIV.

Vacante Ecclesia Cathedrali Gallipolitana, in primo congressu per vota publica habito pro deputatione Vicarii ad præscriptum Sac. Concilii Tridentini sess. 24. de reformat. cap. 16. ex 27. vocalibus, 14. elegerunt Decanum Doctorem in utroque jure, Sed quia ejusdem Decani votum computabatur, quod supponebatur demendum esse, hinc proinde, habita electione pro non legitime conclusa, utpotè facta à sola medietate, ad aliquot dies devotum est ad novum congressum, in quo pro majori parte electus fuit alter, qui non erat Doctor, Quare Metropolitanus innixus dicto decreto Conciliari, ob invaliditatem deputationis factæ per Capitulum de persona incapaci, deputavit in Vicarium eundem Decanum, qui deputationem acceptavit cumulativè, ac sine præjudicio jurium ex dicto primo actu Capitulari sibi quæsitum, exortaque proinde inter dictos deputatos controversia, reque delata ad S. Congregationem Concilii, de anno 1656. incertum est quid resolutum fuerit, credo autem quod resolutio prodierit pro Decano.

In hac autem deputatione tres fuerunt puncti: Primò scilicet an prima electio facta per Capitulum dici posset conclusa à majori parte constituta ex voto ipsius electi; Secundò quatenus non esset conclusa, itaut integrum fuisset ad novam electionem procedere, an subsisteret secunda electio pro majori parte conclusa, ad favorem non Doctoris; Et tertio quatenus non subsisteret, an Metropolitanus adhuc non elapso termino 8 dierum à dicto decreto Conciliari statuto potuisset procedere ad Vicarii deputationem, vel potius integrum esset Capitulo procedere ad electionem alterius Doctoris; Atque scribens pro Decano in omnibus pro ipso respondendum esse dicebam, etiam cum aliquo sensu veritatis, ut credo sequutum esse.

Quatenus pertinet ad primum punctum, deducebam eadem, quæ deducta habentur in Matheranen. disc. 26. fortius in hac facti specie procedentia, cum in eo casu electio sequuta esset in forma scrutini per vota secreta, in præsentem autem per vota publica, quod non esset prohibitum, quoniam ut ibidem advertitur, in hac specie electionis non oportet servare formam text. in cap. quia propter de elect.

Quod verò ad alterum punctum, quoties in Capitulo existunt Doctores in numero competenti, adeo ut dici non valeat libertas electionis restricta, tunc plures S. Congregatio Concilii declaravit, eligendum esse Doctorem, neque posse, Doctoribus neglectis, eligi non Doctorem ut refert Garz. part. 5. cap. 7. num. 9. & seq. & in add. ad idem c. 7. n. 12. & ex eo Barbof. in Collect. ad idem Concil. dicto cap. 16. num. 28. atque talis est continuatus sensus dictæ Sac. Congregationis; Ideòque cum in eo isto Capitulo adessent tres Doctores in ætate congrua constituti, nullam patientes exceptionem, quæ illos redderet intelligibiles, ita nullitas remanebat evidens, cum esset numerus congruus, in quo electionis libertas esset rectè exercibilis.

Potissimè verò, quia non existentia Doctorum in Capitulo consideratur solum pro justa excusatione, quatenus deputaretur non Doctor de eodem gremio, quasi quod cogendum non sit Capitulo deputare in Vicarium extra gremium, non autem ut sibi incumbat necessitas deputandi unum de gremio, & consequenter magis exercibilis est libertas, cum idem Conciliare decretum primo loco infinet confirmationem Vicarii generalis Episcopi defuncti, cui frequentius, præsertim in magnis Episcopatibus, solet

8 tur apud Seraph. disc. 493. & 497. Lotther. lib. 1. qu. 25. n. 62. Barbof. de Canonicis cap. 28. num. 2. & in Collect. ad idem cap. 6. sess. 25.

Hinc sequitur, quod Episcopus, qui prius ratione exemptionis, nullum jus habebat, neque in hujusmodi causis poterat se ingerere, non potest conqueri de inæqualitate, ita quandoque accidentaliter resultante, dum ejus jus prius non erat cœquale, ideoque conqueri non potest ille, qui minus habet, si prius nihil habebat, istaque responsio videbatur satis congrua; Concurrente etiam dicto motivo congruentiæ, ut secreta Capitularium extraneis non ponderentur; Ac etiam vera legali propositione, quod ubi agitur de interpretando novam legem correctoriam juris vel status præcedentis, fieri debet interpretatio, ut quominus fieri potest resultet correctio, seu diminutio illius juris, quod prius integrum seu majus erat, ideoque ex his, etiam si articulus ex integro decidendus esset, credebam, ita quoque responderi debere.

In proposito autem hujus decreti Conciliari, cum illius praxis frequens haberetur in Hispania aliisque partibus ultramontanis, parum verò in Italia, ubi nimium rarus est Capitularum exemptionum usus, & merito quidem ob eorum contemptibilem statum, in plerisque præsertim exiguis Episcopatibus comparativè ad Capitula Hispaniæ ac Germaniæ, aliarumque regionum ultra montes; Hinc Capitulum ejusdem Cathedralis non exemptum, & in quo proinde forma hujus Decreti in cognitione Capitularium servari non consuevit, egrè ferendo, quod non habuerit hujusmodi præminentiam ibi frequentem, atque opinando quod id provenisset ex prædecessorum negligentia non utendi hoc decreto, quod præsupponebatur continere privilegium Capitularum Cathedralium, cum ope, & consilio unius ex iis, qui Advocatorum titulum in sola nuncupatione usurpantes, totum super ultramontana vel religiosa simplicitate studium ad illicita lucra paranda, recursum habuit ad Sac. Congregationem Episcoporum, à qua obtinuit rescriptum abstractè verum, ac rationabile, quod uti posset dicto Decreto Conciliari, & Constitutionibus Apostolicis; Verum super hujus rescripti relevantia desuper ex parte ejusdem Capituli consultus, dixi illud esse idem ac nihil, utpotè præsupponens, quod Capitulum jam haberet exemptionem cum jus præsupposito, & non aliàs dictum Conciliare decretum procedit juxta proximè allegatas auctoritates.

De materia verò dicti decreti, & in quibus causis possit Episcopus procedere sine adjunctis, & in quibus, non habetur actum præsertim in pluribus Majoricis jurisdictionis decis. 4. 105. 289. & 295. par. 7. recent. & d. decis. 27. par. 3. ubi an Portionarii, vel Beneficiati possint eligi in conjudices, ibique latè Adden. de tota materia.

ANNOT. AD DISC. XXIII.

Super hujusmodi Conciliari dispositione in materia adjunctorum videri poterunt deducta in Adnot. ad idem S. C. T. disc. 44. & in Miscell. Eccl. disc. 24.

GALLIPOLITANA VICARII CAPITULARIS

PRO DECANO,

CUM CAPITULO,

SEU ALIQUIBUS CAPITULARIBUS.

An Capitulum Sede vacante, in deputatione Vicarii ad formam C. T. exigentibus Canonicis Doctoribus in Decretis, vel in sacra Theologia, possit eis neglectis, deputare non Doctorem; Et quatenus non possit, itaut electio sit invalida, An ea annullata intrent facultates Metropolitanæ, vel potius competat Capitulo ius denuò eligendi, seu deputandi,

NERITONEN.
SEU GALLIPOLITANA DEPUTATIONIS VICARII,
PRO EPISCOPO GALLIPOLITANO,
CUM METROPOLITANO,
SEU CUM CAPITULO NERITONEN.

Casus decus per S. Congreg. Concilii pro Episcopo.

De eadem materia devolutionis juris deputandi Vicarium Sede vacante ad Episcopum viciniorum Ecclesie exemptæ, ob electionem malè factam à Capitulo de non Doctore, & an à gestis per Episcopum viciniorum, qui sit subditus Metropolitanus, detur appellatio necnè ad istum, si ipsa Ecclesia, in qua sit deputatio Vicarii, est exempta.

Et an appellatio etiam ad Sedem Apostolicam, vel Sacram Congregationem, in hac materia operetur effectum suspensivum, ac impediatur dictæ deputationis executionem.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De resolutionibus S. Congregationis super quaestis.
- 3 Quod existentibus Doctoribus, Capitulum non possit deputare Vicarium non doctorem, ac aliàs jus devolvitur ad Metropolitanum, vel ad viciniorum.
- 4 Sed si non adsunt Doctores non tenetur deputare Doctorem extra Capitulum licet possit.
- 5 Ab Episcopo viciniorum subiecto Metropolitanus, ad istum non appellatur super convenientibus deputationem Vicarii Ecclesie exemptæ.
- 6 Ea que desiderant celeritatem non admittunt appellatorem suspensivam.
- 7 In specie quod appellatio à deputatione Vicarii Sede vacante non retardet.

D I S C. XXV.

Vacante Ecclesia Neritonen. per translationem Episcopi ad Ecclesiam Soanensem, cum Capitulum deputasset Vicarium non Doctorem, pluribus Doctoribus in Capitulo existentibus, dictaq; Ecclesia exempta esset à Metropolitanus atque immediatè subiecta Sedi Apostolicæ; Hinc Episcopus Gallipolitanus vicinior, aliquibus Capitalibus recurrentibus, ex facultate sibi attributa per S.C.T. *sess. 24. de reform. c. 16.* alium Vicarium Doctorem, ac idoneum deputavit, Capitulum verò, ac Vicarius ab eo deputatus appellando ad Metropolitanum, cum istius inhibitione, executionem dictæ deputationis impedire curavit, pleriq; etiam inconvenientibus hinc inde juxta stylum desuper ortis, quibus tamen, absque alià disputatione in Curia, consuluit celer provisiò Episcopi successoris.

Adhuc tamen Episcopus prædictus vicinior ad eundem censuit S. Congreg. Concilii, tam pro ejus existimationis indemnitate circa jam gesta, quam pro regula tenenda in futurum, ideoque de anno 1669. me pro eo scribente dictam S. Congregationem de tribus consuluit; Primò scilicet, an eadem facultas Episcopo viciniori in Ecclesia Metropolitanus, vel exempta concessa in casu non deputationis Vicarii infra 8. dies, competat in casu malè factæ deputationis de non Doctore, seu alias non idoneo; Secundò an à deputatione facta per viciniorum ex dicta causa daretur appellatio ad Metropolitanum; Et tertio an in casu legitime interpositæ appellationis ad Sedem Apostolicam, vel Sac. Congregationem, ea retardaret, ac operaretur effectum suspensivum; Et in omnibus pro Episcopo responsum fuit, justè quidem, ac fundatè, ad primum scilicet affirmativè, ad alia verò negativè.

Quatenus ergò pertinet ad primum punctum affirmativè resolutum, deducebam eadem quæ habentur in alia Gallipolitana *disc. præced.* quæ de plano admittunt per Sac. Congregationem. hunc sensum inconcussè retinentem, quatenus ex parte Capituli, vel ab eo deputati, non doceatur de justa, & probabili causa, ob quam deputatus non fuerit aliquis ex Doctoribus in Capitulo existentibus, in quibus quandoque justa & rationabilia moriva concurrere solent, ut eligi seu deputari non debeant; Licet enim Capitulum tali

tali casu possit deputare alium idoneum extra Capitulum, ut *disc. præced.* atque laudabiliter faceret, attamen non tenetur ut pluries S. Congregatio censuit.

Ad secundum, super quo responsum fuit negativè, quod scilicet non detur appellatio ad Metropolitanum; Dicebam quod licet ipse Episcopus esset suffraganeus, à cuius proinde sententiis, ac provisionibus ad Metropolitanum appelleretur; Attamen id intelligitur in convenientibus propriam dictionem subditam in provincia existentem, atque in negotiis, in quibus Suffraganeus procedat jure suo, & juxta ejus ordinarias facultates; Secus autem ubi jure extraordinario delegato, quoniam tunc appellandum est ad delegatum, atque Metropolitanus habetur pro merè extraneo, ex ductis per Fælin. *inc. licet n. 1. & seq. de Offic. Ordin.* alios collectos per Scacc. *de appell. q. 8. n. 86. cum seq. Ventrigl. de jurisdict. Archiep. c. 134. n. 11.* bene Fagnan. *inc. ad audientiam in primo de Eccles. adific. n. 47. & 48.* ubi dicit ita decisum fuisse per hanc S. Congregationem.

Siquidem Concil. Tridentinum in hoc discretivè ponderat viciniorum in Ecclesia Metropolitanus, vel exempta, à Metropolitanus, in Ecclesia suffraganea, in qua solum illi facultatem tribuit, ad casus non expressos non extendendam; Ac etiam quia Metropolitanus injunctum fuit in casu gravaminis, regimem provincie sibi commissæ, illisque clerici, & populi, ideoque extraneus remanet à negotiis extra suam provinciam Episcopo Suffraganeo demandatis.

Demum quoad tertium, rationabiliter etiam responsum fuit non intrare appellatorem suspensivam, ex regula, ut omnia quæ celeritatem desiderant, atque sine irreparabili præjudicio moram seu dilationem non patiuntur, talem appellatorem non admittant, Bald. *in Lunica, Cod. si de mormen. possess. & ceteri*, de quibus Grammat. *conf. civil. 3. n. 4. & 5.* Marant. *in praxi verbo, & quandoque appellatur n. 330.* Add. ad Magon. *decis. Lucen. 15. litt. A, Scacc. de appell. q. 17. limit. 6. memb. 8. n. 1. cum seq.* Et hic est casus, quoniam administratio Ecclesie Pastore viduatæ stare non debet ita sub incerto ac propterea Concilium innovando in hoc juris communis dispositionem, fidere noluit de illa plurali administratione quæ aliàs ad terminos juris communis erat penes Capitulum, sed voluit esse penes unum cum præfinitione brevissimi octiduum; Si enim daretur appellatio, resultaret quod prius sequeretur Ecclesie provisio de Episcopo, quàm decisio litis quisnam esse deberet Vicarius Sede vacante, quo nil absurdius; In idem confluentibus iis quæ habentur *sub tit. de Parochis* in materia concursus ad Parochiales, quod licet ab irrationabili iudicio Episcopi à præelectione, vel ab injusta reprobatione examinatorum detur appellatio, non tamen conceditur ad suspensivum, sed ad devolutivum tantum, cum simili libus.

MATHERANEN. ELECTIONIS VICARII
PRO JO. BERARDINO MARRA,
CUM DECANO, ALISQUE CANONICIS CATHEDRALIS; seu METROPOLITANÆ.

Casus disputatus in S. Congregatione Concilii, & resolutus pro Jo. Berardino electo.

De eadem materia electionis Vicarii Sede vacante, quæ forma servari debeat, & an ipsius electi votum computari debeat ad electionem concludendam; & an electus exercere possit sine litteris suæ deputationis. Et incidenter aliqua de duobus Vicariis Capitalibus istarum Ecclesiarum, simul unitarum, Matheranen. & Acheruntinæ.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Resolutio Sac. Congregationis.
- 3 De materia text. *inc. quia propter de elect.*
- 4 Quod hæc forma non sit servanda in deputatione Vicarii Capitalis.
- 5 Minusque in provisione Canoniatuum vel Beneficiorum.
- 6 An & quando possit quis dare sibi votum proprium, quod sit numerandum.
- 7 De ratione ob quam uno casu liceat, & altero non.
- 8 De dispositione text. *inc. cum in jure de elect.*
- 9 Quod de consensu Electorum possit quis dare votum sibi ipsis.
- 10 Ad materiam text. *inc. avaritie de præben. in*

- 6 *sento, an procedat in Vicario deputato per Capitulum.*
- 11 *Deputatio Vicarii importat mandatum quod non requiritur scripturam.*
- 12 *De alio casu controversie.*
- 13 *Sententia provisionalis non præjudicat etiam in possessore.*

D I S C. XXVI.

Vacantibus de anno 1649. Metropolitanis Ecclesiis Matheranen. & Acheruntina æquè principaliter unitis, ob translationem Archiepiscopi ad Ecclesiam Matheranen. atque utroque Capitulo pro sua respectivè diocesi, modo ut infra, diversum Vicarium constituit; Capitulo Matheranen. constituto ex 32. votis congregato pro electione Vicarii in forma scrutiniis secreti, cum in primo scrutinio nulla adesset conclusio pro majori parte, deventum fuit ad secundum, prævia declaratione, ut cuilibet licitum esset cum proprio voto sibi ipsi adhærere, atque in hoc scrutinio pronuntiatus fuit electus Jo. Berardino Marra unus ex Capitalibus, utpotè habens 17. vota computata tamen proprio, qui propterea illico in Vicarium recognitus fuit, suumque officium exercere cœpit; Præterentes autem Decanus, & alii Capitalibus, qui in diversam abierant sententiam, quod dicta electio non esset à majori parte conclusa, ex eo quod proprium votum electi computandum non esset, unde remaneret solum medietas: Vel quod electus, ante expeditas litteras suæ deputationis se intrusisset in exercitio officii, ideoque à suo jure cecidisset, recursum habuerunt ad Sac. Congregationem Concilii, quæ tamen, auditis partibus, pro electo respondit, qui propterea usque ad novi Archiepiscopi deventum in officio continuavit.

In disputatione autem desuper habita duo fuerunt puncti; Unus, an votum ipsius electi computandum esset necnè ad constituendam majorem partem, per quam electio conclusa diceretur; Et alter circa exercitium officii prius quàm sibi traderent litteræ deputationis.

Quatenus pertinet ad primum, Scribentes pro recurrentibus, cum magno labore, copiosissimisque allegationibus quasi per speciem tractatus, reassumebant materiam text. *inc. quia propter de elect.* & an attempta ejus forma, votum proprium computandum esset ad not. *inc. eod. c. quia propter, & in cap. Cumana eod. tit.*

Verùm inanis erat hic labor, cum claro æquivoco extra propositum adhibitus, quoniam dictæ formæ rigor procedit, ubi agatur de electione Pastoris, seu Prælati præficienti Ecclesie viduatæ, secus autem in deputatione hujusmodi Officialium, sive etiam in provisione, seu nominatione ad Canoniatum, aliaque beneficia, quoniam istam per nostrum modum loquendi dicimus electionem, sed verò non est talis, ut in terminis individualibus deputationis Vicarii Sede vacante *Garz. de benef. part. 5. cap. 7. n. 21. & 22.* ubi refert declarationem Sac. Congregationis, quæ idem rescriptum in altera Matheranen. de anno 1632. Et de electione, seu collatione Canoniatuum, seu Dignitatum aut officiorum Capitalium, *Rot. decis. 286. num. 30. & 38. part. 6. recent. decis. 219. num. 9. part. 9.* Adden. ad Buratt. *decis. 809. n. 19. & frequenter, & consequenter non eramus in casu.*

Præterea ad quandam superabundantiam dicebam, quod ubi servari debuisset dicta forma *c. quia propter*, attamen dicta conclusio super non computatione voti proprii, procedit in ipso primo scrutinio, secus autem ubi eo aperto, seu publicato, agatur de secundo actu per viam accessus seu adhesionis, quoniam tunc non prohibetur ipsemet, quando alias expressè in contrarium statutum non sit, sibi ipsi accedere, atque adhærere illis, qui in scrutinio eum elegerunt, augere numerum, atque perficere electionem aliàs imperfectam, juxta doctrinam Abb. *inc. cum in jure n. 5. de elect. Navar. conf. 6. de elect. n. 5. cum concord. apud Buratt. decis. 316 & 481. utrobique n. 4. decis. 363. num. 8. & 9. par. 9. recent. repetit. apud Vivian. de jurepatr. decis. 135. n. 9. & 10.* Quod tamen, ut dictum est, deducebatur ad superabundantiam, aliquid desuper maturè non firmando, neque punctum ex professo examinando, cum necessitas non exigeret.

Assignabam etiam differentie rationem, quod in primo actu scrutiniis secreti, ignorat quis an alii in ipsum deventuri essent, ideoque dando votum sibi ipsi, convincitur de ambitione, vel superbia, malèque agit, fraus autem in secundo actu, quoniam audiendo, seu videndo ab aliis eligi,

let esse exterus, ac non de gremio, ut pluries vidi practicum, præsertim meo tempore in Metropolitana Baren. quod ad tollendas dissensiones inter ipsos Capitulares ad Vicarium aspirantes, electus fuit ille qui erat Vicarius Archiepiscopi defuncti, qui non erat de gremio; Atque testificari possum de me ipso, quod vacante sede Episcopali in Patria, ad sedandum Capitalium factiones in præcedentibus vacationibus sequuta, quamvis plures adessent Dignitates, & Canonici Doctores, qui aliàs Vicarii Capitalibus, ac Generales fuerant. Ego clericus sola tonsura initiatus, & non Canonicus, quamvis ejusdem Ecclesie Cathedralis servitio adscriptus ad satisfaciendum Decreto Concilii *sess. 23. de reform. c. 6.* pro fori laicalis exemptione, penè adolescens in ætate 22. annorum, per utramque fractionem ita concordantem, electus fui cum subseguente exercitio per annum & ultra, deindeque per plures annos continuando in munere Vicarii Generalis, usquequo eodem officio retento, atque ejus occasione pro Ecclesiasticæ immunitatis servitio citò reversurus, ad Curiam accessi, quæ ex Dei gratia me detinuit, istaque fuit occasio.

Non negabantur hæc per scribentes in contrarium, sed insistebat in eo, quod alii Doctores præter Decanum, ad hunc effectum non mererentur dici tales, utpotè non doctorati in aliquo Collegio, vel publica Universitate, sed ex privilegio imperiali Comitum S. Floræ, quam speciem Doctoratus receptum est non sufficere ad hunc effectum, vel ad illum obtinendi primam Dignitatem in Cathedrali vel Collegiata juxta Constitutionem Pii Quinti de qua Borell. *in summ. decis. tom. 1. tit. 63. de Offic. Ad voc. num. 30.* atque fuisse pluries declaratum per Sac. Congregationem testatur Modern. *Pignatell. consult. Canon. 222. & 312.* Quod ego è conversò non negabam, sed objectum tollèbatur ex facto, quoniam docebatur eos esse doctoratos in publicis Collegiis, vel Sapientie Urbis, vel Neapolis, de reliquo enim ego etiam admittebam objecti subsistentiam.

Quoverò ad tertium punctum, quod idem sit nullum deputari Vicarium in termino præfinito, ac deputari, sed nulliter, itaut illa verba Decreti Concilii, *si secus factum fuerit ad Metropolitanum deputatione hujusmodi devolvatur*, utrumq; casum pariformiter comprehendant; firmant in specie Quarant. *in summ. Bull. verbo Archiepiscopi auctoritas n. 36. Barbol. in collect. ad idem c. 16. n. 28. & 32. Ventrigl. de jurisdict. Archiepiscopi cap. 76. n. 2. & 3.* qui refert declarationes Sac. Congregationis; Atque ad favorem Episcopi vicinioris in casu Ecclesie exemptæ firmavit Sacra Congreg. Concilii in Neritonen. *disc. seq.*

Et quidem merito, quoniam collatore negligente suam facultatem exercere, vel eam malè exercente, tunc pro ea vice ipse privatur tali facultate, quæ devolvitur ad superiorem in pœnam negligentie non conferendi, vel non eligendi, vel in pœnam culpæ conferendi, seu eligendi malè, ad text. *inc. cum in cunctis, & fin. de elect. cap. 2. de concess. præbend. c. si cum promissarius de elect. in sexto;* Et confert eadem ratio, ob quam in beneficiis de jure patronatus, si patronus præsentet scienter indignum, privatur ea vice jure præsentandi, atque beneficium efficitur liberæ collationis; Sive in consideratione totius juris Capitalis in minori parte dignè eligentis, si major pars indignè eligit, cum similibus; Et ex qua ultima propositione dicebam hunc Decanum non indigere Metropolitanus deputatione, sed sibi sufficere primam deputationem factam à Capitulo, etiam si admitteretur quod actus, non computato ejus voto, non esset conclusus à majori parte, quoniam cum reliqua pars Capituli minus dignè elegisset scienter indignum, ob notitiam, quod ipsi rectè habebant; quod in Capitulo adessent tres Doctores, ita totum jus Capituli consolidatum erat in iis, qui dignè elegerant ad text. *inc. Dudum*

il primo, & cap. cum in dition. de election. utrobique scribentes communiter Rot. in Ragulina Electionis 1. Julii 1643. Ghisler. & passim, ac habetur pluries *sub tit. de jurepatr. ut præsentatio digna minoris partis prævaleat.*

ANNOT. AD DISC. XXIV. cum seqq.

Agitur in his discursibus de electione Vicarii Sede vacante, de qua pariter actum est in hoc tit. *disc. 33. & in Adnot. ad S. C. T. disc. 31.*

gi, ita, eis consentire, ac bono animo sine ambitione ad-
hærere potest.

Quod clarè decidere videtur text. in cap. cum in iure de
elect. ubi ex septem vocalibus, electus à tribus, cum ad-
hæsiōne sui ipsius, dicitur electus à quatuor, & consequen-
ter à majori parte, quem text. non esse correctum, sed ho-
die quoque attendendum esse firmant communiter scri-
bentes ibidem; Et quamvis iidem scribentes conciliare vo-
lentes hunc text. cum altero in d. c. quia propter, & in cap.
Cumana; dicant eum procedere in electione, quæ fiat pu-
blice, & palam per viam compromissi, non autem in ea quæ
fiat secretò per viam scrutinii, attamen ubi dicta forma cap.
quia propter non est præcisè servanda, cessatque dicta ratio
ambitionis, rectè ejusdem text. dispositio intrare videtur,
post publicationem scilicet scrutinii, & per viam adhæsiō-
nis.

Accedente etiam expressa facultate de communi con-
sensu data adhæreri sibi ipsi; Licet enim divinativus re-
puretur alter intellectus conciliativus inter d. text. & cap.
quia propter, & c. cum in iure, quod scilicet hic secundus
procedat, quia data erat dicta facultas, Attamen id non
videtur in iure prohibitum, ut electus de consensu eligen-
tium possit sibi ipsi votum dare, Syl. in summ. verbo Ele-
ctio il secundo n. 22. maxime quia Decanus oppositor, qui
ab altera minori parte electus fuerat, idem servaverat.

Quo verò ad secundum punctum, procedebatur pariter
cum æquivoco magis claro adhibendo terminos text. in
cap. Avaritiæ de præben. in sexto; Licet enim rejecta opi-
nionem Gemin & Lambertini. receptum sit, sequendo opi-
nionem Archidiaconi, & Franchi, ac aliorum, ut dictæ
Decretalis dispositio procedat, nè dum in Prælaturis, sed
etiam in inferioribus beneficiis juxta decif. 6. Crescent. de
jurepatr. Mantic. decif. 261. n. 3. decif. 184. n. 2. p. 10. recent.
cum aliis per Lotter. lib. 1. q. 13. à n. 1. ad 13. Attamen id
procedit, quando agitur de actu qui exigat ad ejus perfe-
ctionem auctoritatem Superioris, ut est in casu electionis,
quæ indiget confirmatione, juxta ea quæ habentur infra
in Monasterien. Coadjutorie disc. seq. Vel ubi agitur de
præsentatione, seu nominatione ad beneficium, undè nec-
cessaria sit institutio, seu provisio superioris, & in his ter-
minis loquuntur omnes auctoritates, quas desuper habemus;
Secus autem in hac subjecta materia, in qua non
agitur, nec de vera electione, nec de præsentatione, seu
nominatione exigente post se alium actum ad sui perfectio-
nem, sed agitur de simplici deputatione sonante in man-
datum, quod Episcopus, vel Prælatus, vel ejus loco Ca-
pitulum, Vicari dare dicitur, quod mandatum ad sui ef-
fectum non exigit scripturam, sed etiam oretenus dari po-
test, Sbrozz. de Vicar. lib. 1. q. 64. Et generaliter quod dicti
termini non intrent illis actibus qui alium actum ad eorum
perfectioem non exigunt, ubi scilicet ipsa electio est elec-
tio & collatio simul, Garz. p. 1. c. 6. n. 23. & seq. Litteræ
siquidem patentis expediuntur ad probationem non autem
ad substantiam, vel perfectionem actus, cum nullo jure
cautum sit, eas requiri de substantia.

Item in hac materia Vicarii Sede vacante, cum, ut su-
pra, istæ Ecclesiæ æquè principaliter unitæ essent, undè
propterea quodlibet Capitulum deputat suum Vicarium
pro ejus diocesi, perinde ac si essent duo materialiter di-
versi Episcopi, ex iis quæ in specie habentur in Ampuriens.
& Civitaten. sub tit. de Præemin. disc. 7. antiquitè orta
fuit controversia inter istas Ecclesias, & Capitula super ju-
risdictione in quibusdam Oppidis, an sub unius vel alterius
diocesis finibus essent atque per Rotam de anno 1600. cor-
ram Millino ut patet ex decif. 204. inter suas, Capitulum
Acheruntino decreta fuit manentio, quæ pacificam exe-
cutionem, ac observantiam habuit usque ad annum 1665.
de quo tempore vacante utraq; Ecclesia per translationem
illius Archiepiscopi ad Ecclesiam Metropolitanam Janu-
cum Capitulum Matheranen. invalidè suum Vicarium de-
putasset, unde propterea Sacra Congregatio Episcoporum,
firmo remanente Vicario deputato per Capitulum Ache-
runtinum, deputasset pro hac Civitate & diocesi Vica-
rium Apostolicum, obtinuit iste, ad ampliandam ejus ju-
risdictionem, quæ juxta illarum parrium abusum, ad in-
dustriam, ac negotiationem principaliter attendi videtur
magis quam ad onus curæ, ac regiminis spiritualis, ac Di-
vini servitii, per modum provisionis sibi concedi jurisdi-
ctionem in illis Oppidis, vulgò nuncupatis partis inferioris,
quæ fuerunt in lite ut supra; Hanc autem provisio-
nem ego in eadem Sac. Congregatione dicebam nimium
præjudicalem esse nulli probabili fundamento innixam,

quoniam, aut Capitulum Acheruntinum benè deputave-
rat suum Vicarium, aut malè; Si malè, debebat quoque
ibi deputari Vicarius Apostolicus pro universa diocesi;
Et si benè nulla suberat ratio, cur dictæ dismembrationi lo-
cus esset, Et quamvis actus provisionales nullum præstent
præjudicium etiam in possessorio, ut per Cavaler. decif.
585. n. 4. Attamen de facto videbatur res mali exempli,
malæque introductionis; undè propterea Sac. Congregatio
erat in sensu revocandi, sed jam subsequuta provisio novi
Archiepiscopi subtulit occasionem seu necessitatem proce-
dendi ad alium actum.

MONASTERIEN. COADJUTORIÆ PRO ARCHIEPISCOPO COLONIÆ, CUM EPISCOPO PADERBONEN.

Casus disputatus in Sac. Congregatione Concistoriali, & re-
solutus ut infra.

De consensu Capituli super Coadjutore præstando Epif-
cupo cum futura successione, quando dicatur benè,
vel malè præstitus; & de materia electionis circa ma-
lam intimationem capituli, vel spretum aliquorum
capitularium sub prætextu criminum seu inhabilita-
tis; & de voto in Capitulo non competente non
constitutis in Sacris, seu in illis ordinibus, in qui-
bus constituti esse debent.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutio causæ.
- 3 **D**e stylo cassandi utramque electionem, atque ex integro
præficiendi unum ex electis.
- 4 **C**onsensus præstandus à Capitulo super deputatione coad-
jutoris Episcopi cum futura successione non importat
veram electionem, & n. 25.
- 5 **D**istinguuntur puncti causæ.
- 6 **E**x motivis prudentialibus magis quam legalibus pendet
prædicare id, de quo n. 3.
- 7 **C**onvocatio Capituli pertinet ad Decanum.
- 8 **A**tque invalida est convocatio aliàs facta.
- 9 **Q**uando personæ Capitulares non intervenientes in Ca-
pitulo dicantur ab isto extraneæ, & non computentur.
- 10 **M**alè c. tatus si comparet non allegat nullitatem citationis.
- 11 **D**e alio casu invalidæ electionis ob malam convocatio-
nem.
- 12 **E**t quod id attendatur, ubi non comparent omnes voca-
les, secus si compareant.
- 13 **C**ontemptus aliquorum vocalium, etiam unius irritat elec-
tionem.
- 14 **A**tendi debet sanior pars, & quando remissivè.
- 15 **C**ontemptus ita resultat ab actu negativo non convocan-
di, ac ab actu positivo inbibendi, ne accedat ad Ca-
pitulum.
- 16 **I**nquisitus de delicto, & gravatus non tenetur petere vel
acceptare gratiam, quia videtur fateri.
- 17 **Q**uod Capitularis inibitus non teneatur accedere.
- 18 **D**e Constitutione Pii V. super conferentibus beneficia con-
junctis.
- 19 **I**n electionibus non curantur censuræ vocalium, alias non
justificatæ, & deductæ ad iudicium.
- 20 **M**inusque delicta, & alii defectus.
- 21 **E**ligentes scienter indignum pro ea vice privantur jure
suo, quod totum devolvitur ad pauciores dignè eligentes.
- 22 **C**onsentiens electioni priusquam eligatur ratione ambitus
dicitur indignus.
- 23 **E**piscopatus dandi sunt recusantibus, ac denegandi pe-
tentibus.
- 24 **D**eclaratur conclusio, de qua n. 22.
- 25 **Q**uod electio Coadjutoris sit quid diversum ab electione
Episcopi, seu Prælati Ecclesiæ viduatæ, & supra n. 4.

D I S C. XXVII.

CUpiens Episcopus Monasterien. apud nostrorum tem-
porum historicos, non minus lorica quam mitra clau-
sus, sibi statuere successorem gratum, seu verius ita exclu-
dere successionem alterius parum grati, curavit ab Alex.
VII. in forma motus proprii dispensari juratæ promissioni
per eum factæ in susceptione Ecclesiæ de non tractando de
Coad-

Coadjutore, neque illius electionem seu deputationem
permittendo, dictaque dispensatione per aliquod notabile
tempus occultata, sumpta occasione infirmitatis vel ab-
sentia Decani (quem fortè timebat) curavit per Schola-
sticum convocari capitulum, per quod statueretur deter-
minata dies celebrandi capitulum solemne, seu generale
cum interventu omnium, pro tractando, ac explicando
in genere quodam fatis gravi negotio per ipsum Episcopum
proponendo; Cumque statuta dies approximaret, atque
Decanus eique adhærentes protestati essent de indebita di-
cti capituli convocacione ad ipsum spectante, nedum ad
capitularem congressum processum fuit, sed per aliquos
dies antea per ipsum Episcopum declarati fuerunt suspensi
à voto seu jure votandi privati duodecim capitulares, De-
canus scil. sub prætextu, quod infra annum non suscepisset
ordinem presbyteralem ad præscriptum S. Conc. Trid.
sess. 22. de refor. c. 4. & Clement. 2. de etate, & qualitate; Ac
etiam quod in ejus turno contulisset Canonicatum personæ
conjunctæ contra formam constitutionis Pii V. ex quo
etiam capite declaravit suspensionem alterum Capitularem;
Alterum verò ob notoria crimina, non exprimendo, quæ
& qualia essent reliquos autem novem, ex eo quod ipsi
Episcopo Ecclesiam ingrediendi non occurrerint, seu asso-
ciati non fuerint, ideoque ex 34. vocalibus, exclusis di-
ctis 12. per reliquos pro majori parte electus fuit in Coad-
jutorem Episcopus Paderbonen. ejusdem Ecclesiæ Canonicus,
qui absens procuratorem constituerat ad votandum,
nec non ad exhibendum in capitulo dispensationem Apo-
stolicam super ejus capacitate passivæ electionis, alio Epif-
copatu non obstante; Decanus verò, ac alii ut supra ne-
glecti, in alio loco congregati elegerunt in coadjutorem
Archiepiscopum Coloniensem pariter Canonicum, atque
utroque adeunte Sedem Apostolicam pro dicta Coadjuto-
ria, remissive de more negotii examinando & consulendo
S. Congregationi Concistoriali, quamvis absque dubio per
omnes utraque electio invalida reputaretur, pro majori ta-
men parte conclusum fuit consulendum esse Pontifici Cle-
menti IX. ut dicta electio cassata, ex integro deputaretur
Paderbonensis, pro altera verò minori, sed fortè sanio-
ri, conclusum fuit, ut utraque cassata ad novam validam
ac liberam & pacificam electionem procederetur, primum
tamen votum ex prudentialibus fortè motivis receptum
fuit, ac executioni demandatum, inhærendo pluribus
exemplis antiquis quæ habentur registrata in sacris Cano-
nicis sub tit. Decretalium, & Sexti de electione, quam mo-
dernioribus registratis in actis Concistorialibus, quod scilicet
utraque electione cassata, unus ex electis per Sedem

Apostolicam ex integro eligeretur atque Ecclesiæ præfice-
retur, ubi iusta causa etiam prudentialis ita exigat, ut in
præfenti ex temporum qualitate aliisque circumstantiis
exigere videbatur.
Potissimè verò quia non agebatur de formali electione
Episcopi præficiendi Ecclesiæ viduatæ, adeout Apostolicæ
Sedis partes essent solum confirmandi, vel infirmandi ele-
ctionem, quo casu magis circumspectè procedi solet, at-
que invalida existente electione, ea infirmata demandari,
ut ad novam procederetur, sive jure devolutò ex integro
Ecclesiæ provideretur in persona Papæ placita, & quan-
doque ex ipsismet electis, non autem jure electionis ut su-
pra; Sed agebatur de coadjutoria directè, ac immediatè
dependente ab arbitrio seu voluntate Papæ, qui tamen de-
siderare solet, nedum Adjuti, sed etiam capituli consen-
sum, ideoque hujusmodi actus capitulares, quamvis in for-
ma electionis explicari soleant, atque juxta communem lo-
quendi usum electiones dicantur, attamen in effectu sim-
plicem consensum importare dicuntur, ac propterea at-
tendi solet ipsum solum factum, non curatis nullitatibus ex
juris subtilitate resultantibus super non benè servata forma
de juris stricta censura servanda, ut ita scilicet Papa certus
reddatur majorem partem capituli, per quam illud totum
deinde repræsentatur, coadjutoris deputationi assensum
præbere.

In disputationibus autem habitis in dicta Sac. Congreg.
Concistoriali, duo erant puncti, unus super validitate,
vel invaliditate unius vel respectivè alterius electionis. Al-
ter verò, posita utriusque invaliditate, an demandari de-
beret nova valida & legitima convocacio capituli, denegando
utrique electo deputationem.

De hoc secundo puncto utpotè voluntatis seu arbitrii
Papæ non erant Advocatorum partes agendi, cum ut di-
ctum est, determinatio à prudentialibus magis quam le-
galibus motivis pendeat, ideoque ex singulorum casuum

particularibus circumstantiis regulanda; solumque infi-
nuabantur illæ circumstantiæ, ex quibus ostenderetur pro-
babilius videri, ut Colonienis pro quo scribebam, vel neu-
tri, ob aliquod malum exemplum gratificandum esset.

Quoverò ad primum punctum, qui juris erat, & in quo
propriè Advocatorum partes versabantur; Ego & cæteri
scribentes pro Colonienis, quamvis more Advocatorum
plura deduceremus ad probandum, quod ob malè gesta per
alteram partem capituli, istius totum jus consolidatum
esset in ea minori parte, quæ Coloniensem elegerat, agno-
scebamus tamen occasione congressuum desuper habito-
rum, id non esse subitabile, ideoque principaliter infi-
scebamus super invaliditate alterius actus explicati ad fa-
vorem colligantis plures defectus deducendo.

Primò scilicet ob malam Capituli convocacionem non
factam à Decano prima Dignitate, ad quem de consuetu-
dine talem convocacionem pertinere firmant Abb. in cap.
auditis n. 3. in tertio notabili de electione, & sequuntur alii
apud Fagnan. in c. ut Abbates de etate, & qualitate num. 28.
Clarius verò quia dicta generalis consuetudo juris intentio-
ni etiam innixa, de qua superius allegati, ac alii testantur,
specialiter extra controversiam viget in ista Ecclesia.

Quo posito resultat invaliditas convocacionis factæ per
alterum quàm per eum ad quem pertinet, juxta commu-
nem traditionem Canonistarum, præsertim Innocentii,
Ioannis Andreæ, Abbatis, & Felini in c. 1. de majoritate
& obedientia, idem Abb. in c. cum nobis n. 9. de elect. & alii
per Sigismundum de elect. dub. 8. n. 11. Castellin. eod. tract.
c. 13. n. 7. Passer. eodem tract. cap. 11. n. 3. & communiter.

Reflectendo autem ad veritatem istud motivum non erat
subsistens, procedit enim quando non omnes Capitulares
interveniunt, undè absentes utpotè malè convocati non
tenebantur accedere, atque tunc intrat altera nullitas, quæ
resultat à non interventium contemptu, de qua infra;
Eatenus enim non intervenus aliquorum Capitularium
non curatu, quatenus ipsi legitime convocati dici valeant
contumaces, atque ex eorum voluntate seu negligentia non
interveniens, ita dicantur se voluntariè fecisse extraneos à
capitulo ac jure votandi, eodem modo quo habetur de il-
lis, qui intervenientes voluntariè exeunt à capitulo seu lo-
co capitulari ad text. in c. cum nobis & c. quod sicut de Elect.
ubi scribentes communiter cum aliis per Aden. ad Buratt.
dec. 809. nu. 11. & 12. & advertitur per Passerin. de Elect.
c. 11. n. 115.

Ideoque oportet dare contumaciam, quæ contrahi non
dicitur nisi prævia legitima citatione, cujus defectus tunc
non attenditur, quando omnes quamvis illegitimè seu
minus validè citati comparent, ac interveniunt, quoniam
cum finis citationis sit partis comparitio, ista sequente,
tamquam impleto fine, sanatus remanet quicumque defectus
citationis, attendendus qui est, ubi agatur de substi-
tuendis actibus contumacialibus Caputaq. dec. 112. part. 1.
Mant. dec. 352. n. 10. add. Gregor. dec. 27. ubi add. Buratt.
dec. 727. ubi latè add. & passim.

Hinc proinde in quadam alia causa, in qua agebatur de
invaliditate actorum capituli provincialis Regularium, &
de qua fortè in sua materia sub tit. de Regularibus, cum du-
bium esset, an ob alternativam in ea provincia servari so-
litam inter tres Valles seu regiones, illud capitulum in uno
vel altero Conventu celebrandum esset, atque Diffinito-
rio desuper non concordante, remissa esset determinatio
Superiori Generali, transmissis litteris citatoris Vocalium
cum alternativa in uno vel altero Conventu per dictum Su-
periolem Generalem determinando, ac celebrato Capitu-
lo in Conventu determinato, cum ageretur de illius vali-
ditate vel invaliditate; Dicebam quod aut omnes Vocales
intervenerant, & tunc iste defectus incerti loci per alter-
nativam attendendus non erat, ex dicta ratione, quod
sufficit obtineri finem, ob quem convocatio fiat, non cu-
rato modo, Aut non omnes intervenerant, ut supponeba-
tur sequutum esse, quod scilicet capitulum per minorem
partem Vocalium infra dimidiam celebratum esset, & tunc
nullitas erat indubitata ob contemptum aliorum, qui re-
dargui non poterant de mora in alternativis non committenda,
nisi facta electione unius est alternatis, eaque legi-
timè denunciata ei, qui adimplere tenetur, ut in specie
debitoris solvere obligati in uno vel altero loco ad electio-
nem creditoris, quod dici non valeat morosus, non facta
per creditorem electione, dum interim incertus est, in
quo loco adimplere seu comparere debeat Grat. discip. 42.
num. 44. Fab. de Anna conf. 95. n. 10. & 11. Rota dec. 577.
num. 2. p. 2. 166.

Altera erat hujus actus Capitularis substantialis ac inevitabilis nullitas resultabat à contemptu adeo partis notabili capitularium, cum tamen de jure solus contemptus duorum quinimò unius sufficiat ad actus irrationem, ut ad litteram disponitur in c. bonæ, c. quod scit, c. cum inter, c. cum in genesi, & c. coram de Elect. ibique scribentes communiter, & c. cum in Ecclesiis de præb. in sexto; Et de contemptu unius, in terminis electionis coadjutoris admittitur tanquam absolutum dec. 36. n. 1. p. 6. rec. Et generaliter apud Mantuic. dec. 268. Buratt. dec. 225. & 351. latè Barbof. voto 47. n. 74. Multò magis cum non ageatur de spretu unius vel duorum, sed de numero adeo notabili, in quo aderant primas Digna, ac aliæ Dignitates & qualificati Canonici, unde dici poterat, quod esset sanior si non major pars, ut ponderatur apud Otthob. dec. 202. n. 13.

Et quamvis contemptus vocalium regulariter consistere soleat in actu negativo non convocandi ad capitulum, attamen id exemplificatur à frequenter concedentibus, dum etiam idem contemptus resultare dicitur ex actu positivo excludendi seu ejiciendi à Capitulo, ac inhibendi, nè cedant ad votandum Cardinalis in d. c. in genesi n. 3. in principio vers. decimo septimo nota, & eodem n. 7. vers. Septimo oppono, Buratt. dec. 223. n. 3. & bene ad litteram probat idem text. cap. in genesi vers. nec præmissi duo, ubi consideratus contemptus duorum Capitularium, unius scilicet, quia nullatenus vocatus, & alterius, quia exclusus; Quinimò etiam si admittitur cum protestatione pro illo actu tantum tanquam per speciem dispensationis, si ille ita inhibitus ac respectivè dispensatus discederet, adhuc contemptus dicitur, ut idem textus probat.

Ad evitandam istam verè solidam nullitatem, quæ ubi ageretur coram iudice de solo puncto validitatis vel invaliditatis, esset inevitabilis, scribentes pro altera parte duo deducebant; Primò quod sibi imputarent contempti, quare neglecta inhibitione Episcopi, quam nos dicebamus injustam ac notoriè nullam, non intervenerint in capitulo, potissimè quia respectu illorum novem, Episcopus pro illo actu tantum dictam censuram suspenderit, ut habiles ad votandum existerent; Et secundo fortius insistebat super incapacitate Decani & aliorum ob incursum pœnarum contentarum in Constitutione Pii V ut supra, cum aliud obiectum attributum Decano de carentia ordinis tolleretur ex facto.

Erant autem istè nimium leves responsiones, quoniam ubi etiam dicti novem, quorum censuram Episcopus suspenderit, votare potuissent ac debuissent, adhuc inevitabilis remanebat nullitas ob contemptum Decani & aliorum duorum, cum sufficiat unius ut supra; Et ulterius cum id contineret quandam gratiosam dispensationem pro illo actu tantum, non tenebantur eam acceptare ob quandam notam exinde resultantem, quasi quod petendo vel acceptando gratiam de delicto, illud fateri dicerentur, vel saltem illius notam de facto incurrerent ad notata per scribentes in l. finali, c. de abolitionibus per ipsum text. Gabr. de malef. conclus. 23. Rovit. super pragmat. rubr. de appellat. Nulla enim juris dispositio vel ratio dicitur, ut qui condemnatus à iudice declaret se gravatum ac injuriatum, appellando ad Superiorem, ut in præsentem sequutum erat, teneatur acceptare gratiosam ac prejudicalem ejusdem iudicis dispensationem.

Et quoad alios tres non dispensatos, quorum respectu inhibito subsistebat, omnimò insulsa videbatur dicta responsio, quod spreta inhibitione, debebant accedere ad capitulum de facto, dum erant præsentem, ac januæ loci Capitularis non erant clausæ, quoniam ita fuisset se exponere cum magna imprudentia evidenti periculo carcerationis vel alterius gravis offensæ seu injuriæ expulsionis, dum præsertim Episcopus ita pro isto actu gerendo potius partes Principis armati quam Episcopi, exercitum ibi convocaverat ac ordinaverat, ideoque reverà erat omnimò insipida responsio, & tamen apud aliquos plausum habuit, talis est ingeniorum varietas.

Quoverò ad Decanum ac alteram Dignitatem declaratos inhabiles ob incursum pœnarum contentarum in Constitutione Pii V. Ego & cæteri pro hac parte scribentes deducebamus ea quæ super ista Constitutione habentur in Monasterien. Canoniatuum supra sub tit. de Beneficiis, eisque subsistentibus, etiam si de ipso crimine ac penis principaliter ageretur, pro non incurso responderi debuisset, quoniam, ut ibi advertitur, Aliud est de hoc agere ad effectum validitatis actus ac sustinendi provisionem, Aliud verò ad effectum pœnarum, pro quarum incursum requiritur temeritas, quæ redoleat dolum ac delictum positivum, à quo diversa opinatio seu consuetudo quamvis mala excusat; Ut habe-

mus in materia alienationis bonorum Ecclesiæ ad terminos Extrav. Ambit. de reb. Eccl. non alien. quod, Aliud est considerare defectum solemnitatum & causæ ad effectum nullitatis actus, Aliud verò ad effectum censurarum, aliarumque pœnarum, cum similibus.

Verùm ubi etiam certa esset dictæ Constitutionis contraventio, attamen cum illa per notabile tempus præcedens sequuta esset, eaque non obstante, tam Episcopus, quam capitulum passi essent, quod isti publicè & palàm intervenirent in capitulo, ac gererent omnia alia munera ad eorum dignitatem pertinentia, non poterat in limine hujusmodi electionis seu adeo gravis actus capitularis id eis objici ob plura inconvenientia exinde resultantia, ut in ea rerum summa & graviore electionis materia, quæ in Ecclesia habetur, electionis scilicet Summi Pontificis disponitur in Clement. ne Romani, S. Cæterum de elect. & in Constitutionibus Pii IV. & Gregorii XV. editis super electione Pontificis, super qua ad annos post hanc disputationem tractatum edidit Passerin. qui in specie id advertit in qu. 32. num. 9.

Et generaliter, ut incursum censurarum vel aliud crimen, ex quo resultat votandi in capacitas, non admittatur in hoc actu, sed hujusmodi cognitio ad aliud tempus differenda sit, cæteris relatis Castellin. de elect. c. 13. n. 20. & 21. Barbof. voto 47. n. 183. & sequen.

Præterea ad probandum, quod potius electio facta de Colonien. per d. minorem partem neglectam, atque in alio loco congregatam magis subsisteret, ego & cæteri deducebamus propositionem litteraliter probatam in c. dudum il primo, & c. cum Vinton. de electione, utroque; Innoc. Abb. & cæteri, de quibus dec. 219. n. 5. & 6. p. 9. rec. & pluries sub tit. de Jurepatr. ac etiam disc. præced. quod scilicet eligentes scienter indignum, pro illa vice destituti remanent jure votandi, ideoque totum jus capituli residet, seu consolidetur in aliis quamvis longè minorem partem constituentibus, qui dignè eligant, atque hunc dicebamus casum, ex eo quod alter electus antequam veniret destituta dies convocationis capituli, ejus ambitum patefecerat, dum ante electionem illi assensum præstiterat, procuratorem constituendo ad exhibendum in capitulo Indultum Apostolicum dispensativum super hac passiva electione non obstante possessione alterius Ecclesiæ, qui ambitus eum indignum reddit ad electionem juxta text. in post de elect. ubi glos. verbo requisitum, bene Innoc. in cap. cum in jure n. 4. eod. tit. ubi quod etiam si eligendus expressè interrogaretur, respere debeat ac dicere nolo quod me eligatis, imo rogo, atque cum Innoc. tamquam magistro pertranserunt omnes, ut præsertim bene reassumit Tamburin. de jur. Abbat. tom. 1. disput. 5. q. 22. n. 3. cum sequ. Barbof. de univers. jur. Eccles. lib. 1. qu. 19. n. 237. Sigismund. Castellin. & cæteri apud Otthob. dec. 202. n. fin. quia Episcopatus desiderantibus est denegandus, fugientibus autem est offerendus glos. in c. in scripturis 8. quæst. 1. Innoc. d. n. 4. in princ. cum quo omnes.

Verùm reflectendo ad veritatem, istud videbatur debile fundamentum, quoniam hæc juris propositio in abstracto vera, Scholis tamen & Academicis hodiè de facto magis congrua videtur, utpotè ad praxim rarè vel unquam deducta; Eaque admissa procedit, ubi actus est talis, quod redolat præmaturum positivum consensum electioni de se faciendæ, unde propterea resultat ambitus, quod in facto non verificabatur, cum dictus actus aliud non contineret, nisi denunciationem remotionis aliàs certi, ac notorii impedimenti resultantis à possessione alterius Episcopatus, idque pro sola notitia, ut capitulares id sciendo, possent eorum animum regulare, atque inspirationem sequi, potissimè quia prudenter, ac bene consultè dicta exhibitio ita facta erat.

Aliæ plures nullitates deductæ fuerunt, in facto potius quam in jure consistentes, atque ut supra dictum est, magis rigorosè procedebant potius in ea quæ dicitur vera, ac formalis electio faciendæ de Episcopo, seu Prælato Ecclesiæ viduatæ, secus autem in hujusmodi actibus adhibitis pro sola præstatione consensu, qui propterea potius simplices actus capitulares, quàm formales electionis præferre dicuntur.

ANNOT. AD DISC. XXVII.

DE hac eadem materia, quando scilicet consensus capituli pro Coadjutoria debeat esse capitularis, & in forma electionis, habetur in hoc tit. disc. 38.

Et generaliter de hac materia Coadjutoria videri poterunt adnotata ad disc. 42. de benef.

TRIDENTINA ELECTIONIS
PRO CARDINALI DE THUN ARCHIEPISCOPO SALISBURGEN.
CUM ALPHONSO ETIAM DE THUN EPISCOPO BRIXINEN.

Casus disputatus in S. Congregatione Concistoriali, sed non decisus ob superventam mortem Cardinalis.

De electione novi Episcopi facta per capitulum; An & quando valeat, Et quæ vota computanda sint, & quæ non ad concludendum majorem partem.

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
- 2 Quando dicitur conclusa electio vel actus Capitularis à majori parte.
- 3 Votum duplicatum non præsumitur, sed probanda est consuetudo in casu præciso.
- 4 Quando facilius illud intret, & quando secus.
- 5 Violentia electori fieri dicitur per molestias communitatis conjuncti.
- 6 De electione per abusum laicalis potestatis.
- 7 Vnum votum simoniacum inficit totam electionem.
- 8 Quando dicitur major pars, an comparatione minoris vel omnium.
- 9 Vota conditionalia vel aliàs nulla non veniunt in calculo.
- 10 De alio casu controversiæ, & quando excrescentia, vel decrepescencia schedularum, seu fabarum vitiet actum.

DISC. XXVIII.

VAcante Ecclesia Tridentina, per obitum Cardinalis de Arach, congregatoque capitulo pro electione Episcopi, ex 14. Capitularibus, quorum unum, Decanum scilicet primam Dignitatem, duplicatum votum habere supponitur, octo vota compertum est stare pro Episcopo Brixinen. & septem pro Cardinali de Thun Archiepiscopo Salisburgen. exortisque inter Capitulares controversis, deventum est ad schedularum aperturam, ex qua compertum est, Decanum, & quinque alios elegisse Cardinalem, Præpositum verò, & septem alios Brixinensem, Unde relata ad Pontificem pro confirmatione electionis, remissione de more negotio S. Congregationi Concistoriali, seu cuidam Congregationi particulari, ad effectum certiorandi Pontificem uter ex electis confirmandus, dictæque Ecclesiæ præficiendus esset, cum totum jus Cardinalis minoræ suffragantis penderet à facti circumstantiis inutilia reddentibus quatuor ex voti assistentibus coelecto, hinc proinde, petita, & fortè obtenta fuit remissoria, ad faciendum probationes, sed superventa mors ejusdem Cardinalis liti finem dedit, atque alter Electus confirmationem obtinuit.

In congressibus autem habitis ex parte Cardinalis, pro quo scribebatur, ac etiam in disputatione habito pro concessione remissoria, cum ex 14. votis, juxta naturalem computationem personarum, octo assistere coelecto, sex autem nostro, quando ex accidenti dicta vota non essent agenda, ac respectivè minuenda, extra controversiam erat quod electio conclusa esset pro Brixinensi, quoniam electio conclusa dicitur per majorem partem, quæ suffocat, atque ad se attrahit minorem, quando adest excessus supra votorum medietatem, etiam in uno, imò in dimidio voto glos. & DD. in c. cum jure de elect. Abb. in cap. postulatis n. 14. de concess. præben. & in c. cum omnes n. 11. ubi Felin. n. 33. de Constit. cum concord. apud Burat. dec. 225. n. 2. & dec. 809. n. 1. ubi Adden n. 9. cum sequ. & passim, ideoque ut dictum est, oportebat augere nostra vota, & minuire illa coelecti; & consequenter duo erant puncti, unus super duplicato voto Decani, & alter super invaliditate aliorum ex votis contrariis, atque sine hoc secundo, pri-

um nil relevabat, quoniam posito etiam dicto voto duplicato, adhuc remanebant septem, contraria verò erant, octo.

Quatenus autem pertinet ad dictum primum punctum, voti duplicati, oportebat probare formiter præsuppositam, consuetudinem in specie, seu individuo electionis Episcopi, cum de jure talis duplicitas non competat, atque consuetudo inducta in aliis actibus non suffragetur in actu diversò, ex recepta propositione, quod in consuetudinibus non datur extensio de loco ad locum, persona ad personam, vel casus ad casum, sed attenditur in ipso individuo, ut ultra generalia ibidem deducta, in his specialibus terminis voti duplicati competentis Episcopo intervenienti in capitulo habetur actum in Majoricen. Canoniatuum supra sub tit. de Beneficiis disc. 29. ac in decisionibus in ea causa editis, quæ habentur impressæ dec. 156. & 278. par. 22. recent. repetitæ, dec. 34. & 37. post Zuff. de legitim. process. Licet enim in eodem casu resolutiones non omnimò satisfaciunt, attamen id pro- venit ex facti qualitate dupliciter diversa; Primò scilicet, quod ageretur de Episcopo; Et secundo, quod de provisione Canoniatuum, in qua aliàs de jure Episcopus ratione, simultaneæ majus jus habet, ut ibi latius; In præsentem autem extra controversiam est, quod de jure talis duplicitas ad favorem primæ Dignitatis non intrat, minusque ad aptatur ratio ibi ponderata ad effectum reddendi consuetudinem minus à jure exorbitantem, ideoque totum pendebat à probationibus, sine quibus iudicium efformari non poterat; Et quamvis dictæ consuetudinis plures justificationes darentur, attamen sufficere quidem poterant ad remissoria concessionem, sed non concludebant.

Quo verò ad alterum punctum, supponebatur, quod quatuor vota essent parum legitima, duo scilicet non libera ob vim & metum seu minas damnorum inferendorum, vel sibi, vel respectivè fratri laico, quod sufficit, ut in specie indirectæ coactionis clerici ob molestias datas fratri laico ex Paris. de resignat. & aliis Rota decis. 132. & 343. p. 10. rec. Stylus enim frequens est ita indirectè vim facere Clericis, & Ecclesiasticis, molestando fratres, aliosque conjunctos laicos, quod tamen non est novum, dum antiquis etiam temporibus idem præficari consuevisse nos docent chronica, illa præsertim B. Thomæ Episcopi Cantuariensis.

Et respectu aliorum duorum, alii supponebantur defectus, In uno scilicet ille non liberæ voluntatis, quodque id processerit ex abusu laicalis potestatis, ex iis quæ post antiquiores Canonistas in c. quisquis de electione deducit ibid. Fagnan. n. 12. cum sequ. ubi latè agit pluresque casus distinguunt, quando electio dicatur per abusum laicalis potestatis; & consequenter non libera; Et in altero supponebatur infectio simoniaca, quæ sufficientes fuisset ad inficiendam totam electionem etiam in unico voto, ut plenè antiquioribus relatis habetur per eundem Fagnan. in c. nobis de simonia n. 3. & n. 16. cum sequ.

Quatenus igitur ista quæ supponebantur bene justificarentur (quod tamen reputabatur difficilè, ac fortè improbabile) planum remanebat, quod electio remaneret conclusa pro hac parte, Quamvis enim, rejectis contrariis sententiis, receptum sit, majorem partem ad effectum concludendi electionem, non esse regulandam comparative ad alia vota in diversas personas abeuntia, sed comparative ad omnes congregatos, ideoque si e. g. ex istis 14. vel 15. vocalibus, quatuor unum eligerent, quinque alterum, & sex alterum, non per hoc ista pars, quæ comparatione aliarum est major, concluderet, nisi particularis consuetudo legitime inducta aliter suaderet, sed debet esse major comparatione omnium congregatorum, & sic quod ex 15. votis, octo concluderetur cum excessu medietatis in uno vel saltem dimidio voto ex collectis per Add. ad Buratt. dicta decis. 809. atque hæc est recepta praxis generalis, quoties ut dictum est, non adsit legitima consuetudo particularis.

Attamen id procedit, quando omnia vota sunt valida & legitima, adeout totus punctus sit solum in numero, secus autem ubi aliqua sint illegitima, vel quia conditionalia, vel quia coacta, seu aliàs minus legitima, tunc enim non veniunt in numero, atque fingitur, quod illi Capitulares non essent in Capitulo, quod solum constituitur per reliquos legitimos Vocales, seu validè votantes, dum etiam Vocales habiles proferendo vota inutilia, facere dicuntur à Capitulo extraneos, eo modo, quo se faciunt illi legitimi Vocales, qui sine justa causa voluntariè exeunt à Capitulo, & consequenter major pars attenditur comparatione minoris.

minoris, attento numero legitimorum vocalium, ad text. *in c. 2. de elect. in 6. ubi communiter scribentes Franch. dec. 438. n. 2. ubi Adden. Castellin. de elect. c. 5. n. 4. Diana p. 8. resol. tr. 8. Miscellan. resol. 77. Rota in dicta Majoricen. Canonizatus dec. 156. & 278. p. 12. rec. repetit. apud Zuff. dd. legit. process. d. 33. & 37. de penson. d. 56. Ac propterea, ubi dicta quatuor vota, vel etiam tria, quinimodo duo debenda essent data dicta dupliciter vota Decani, alia concludebant electionem pro hac parte; Et consequenter nullum desuper efformari potuit iudicium utpotè pendens à futuris probationibus, ac aliis consistentibus magis in facto quam in iure.*

In proposito autem numerationis votorum, & quando adesse dicatur major pars, sive an error in uno voto vitiet necne; In una Romana Camerariatus, in qua in forma extrajudiciali consultus fuit pro veritate; Cum de more congregatus esset clerus Romanus pro electione Camerarii, atque tres positi essent in scrutinio, compertum est, unum habuisset 91. vota affirmativa, & 57. negativa, Alterum 88. affirmativa, & 59. negativa; Et alterum 54. affirmativa & 93. negativa, ex quorum votorum dinumeratione liquet, quod in primo scrutinio essent vota in totum 148. in reliquis autem duobus 147. unde propterea orta est controversia, an ex hac varietate resultaret nullitas electionis, qui absque dubio habebat majora suffragia electionum supra medietatem, ac longè ultrà conclusentia.

Et quando verificaretur præsuppositum, quod post primum scrutinium unus à Congregatione discessisset, tunc dicebatur, quod cessaret omnis quæstio, cadens ubi certus, ac determinatus est numerus Vocalium in omnibus scrutiniis intervenientium, in quibus detegatur huiusmodi error deficientiæ vel excessiviæ unius voti, vel quando ista circumstantia non assisteret; Adhuc dicebatur pro primo electo respondendum videri, quoniam excessus non consistebat in uno voto, quod concluderet majorem partem, vel cujus ratione unus alterum coelectum vinceret, dum excessus erat in ordine ad majorem partem Capituli in votis 16. & in ordine ad coelectum habentem majora suffragia in votis tribus; ex quibus, dempto etiam uno, quod supponebatur excessivum, adhuc remanebat excessus in duobus, juxta ea quæ in graviori materia, examinata ad partes quæstione, habentur plenè deducta per Fagnan. *in c. Masfana de elect. ex n. 21. ad finem*; Quæstio enim circa schedulas seu fabas alteras tractata per Castellin. *de elect. c. 5. n. 19. & c. 12. n. 17. & Passerin. de elect. cap. 18. quæstio 12. n. 3. percussit casum, in quo esset certus ac determinatus numerus Vocalium; Potissimè verò quia non agebatur de formali electione, in qua servanda esset forma text. in cap. quia propter de elect. sed de simplici deputatione ministri seu constitutione procuratoris.*

ANNOT. AD DISC. XXVIII. & XXIX.

DE materia electionis, & quomodo vota sint computanda concludendum majorem partem, habetur pluries *sub tit. de Regul. præsertim disc. 1. cum seq.* Et de pertinentibus ad Simoniam de qua signanter agitur *disc. 29. habetur in Adnot. ad disc. 70. & 71. de Benef.*

URATISLAVIEN. ELECTIONIS PRO EPISCOPO ELECTO, ET CAPITULO ELIGENTE.

Casus disputatus in S. Congregatione Concistoriali,
& resolutus ut infra.

An & quando Capitula seu leges quæ per Electores ante electionem ordinantur, atque per ipsos Capitulares jurantur, & promittuntur, quatenus in eorum aliquo electio sequeretur, dicantur simoniaca seu aliàs improba ob aliquam eligentium utilitatem, itaut vitiet electionem, Vel potius eis cassatis, aut suspensis, electio in reliquis valida & legitima confirmanda sit.

S U M M A R I U M

- 1 **F**Acti series.
- 2 Capitula facta in comitiis observanda per eligendum, ubi non sunt simoniaca, etiamsi mereantur reprobari vitiantur, & non vitiant.
- 3 De praxi Sacre Congregationis in confirmatione electionis Vicarii Capitularis Sede vacante.
- 4 Pactiones etiam simoniaca non sunt tales, & non vitiant, si fiant sub reservatione beneplaciti Apostolici, dummodo executioni non demandentur.
- 5 Simoniaca non dicuntur illa capitula per quæ injungitur eligendo observantia ejus, ad quod tenetur.
- 6 Item dicuntur simoniaca, ubi tendunt ad commodum eligentium, & quando secus.
- 7 Vel ubi eligendus nihil dat de suo.
- 8 Requisitum simoniæ consistit in pacto sine quo non intrat.
- 9 Non verificatur dictum requisitum, ubi adhuc ad electionem processum est, atque incerta est persona eligendi.
- 10 Ex quæratione Capitula Conclavis non dicuntur simoniaca.

D I S C. XXIX.

Congregato capitulo Cathedralis Uratislaviensis pro electione Episcopi, ultrà quosdam antiquos articulos à Rodulpho Sedis Apostolicæ Legato alias approbatos, quos ibi *Rodulphianos* appellant, eidem capitulo concorditer, ita temporum qualitate, ac circumstantiis exigentibus, visum fuit quosdam alios articulos seu leges aut capitula ordinare, & quorum observantiam singuli Capitulares cum juramento promiserunt, quatenus contingeret eorum aliquem eligi: Quibus peractis bene in omnibus servata forma textus *in c. quia propter de elect.* conclusa fuit electio in persona Archidiaconi ejusdem Ecclesiæ; Cumque peteretur à Sede Apostolica dictæ electionis confirmatio, per Officiales, ad quos pertinet, excitata fuit difficultas super invaliditate dictæ electionis ex eo quod aliqui adessent articuli concernentes utilitatem capituli, præsertim quod de feudis apertis Episcopus solvit faceret capitulo tertiam de antiqua consuetudine debitam quodque Ecclesiæ fructus Sede vacante ipsi capitulo deberentur in vim antiquæ consuetudinis, absque eo quod Episcopus ex eis quicquam præterdere valeat, necnon quod idem Episcopus testantem facultatem obtinere non posset sine consensu capituli cui alias debita esset successio; Licet enim plerique alii adessent articuli aliquam prærogativam capituli concernentes, qui pariter illiciti videbantur, attamen in istis videbatur consistere major difficultas, quasi quod concerneret burfalem capituli ac eligentium, utilitatem, & consequenter, quod intraret infectio simoniaca, quæ electionem irritaret.

Assumpta igitur desuper disputatione in Sacra Congregatione Concistoriali absque oppositore, sed ipsamet Congregatione ejusque officialibus, ad quos pertinet difficultates promoventibus, duo erant puncti; Primò scilicet juxta ordinem tentum per causæ Patronum super dictorum articulorum iustitia & validitate, quodque essent liciti & honesti, ideoque potius approbandi, Et secundò quod ubi aliquam non mererentur approbationem, non per hoc vitiantur electionem, sed ipsis vitiatas electio valida remaneret, ideoque confirmanda.

Verum quia primus punctus super omnium, præsertim verum prædictorum articulorum approbatione, magnas patiebatur difficultates, vel saltem alteriorem indaginem exigebat cum notabili mora nimium præjudiciali; Hinc proinde ego, scribens pro Electo & capitulo sibi adherente, ordine interverso agebam prius de secundo puncto quod scilicet posita etiam aliquorum articulorum in validitate seu difficultate, quod non exinde resultaret electionis infectio, itaut confirmatio deneganda veniret.

Quatenus igitur ad dictum secundum punctum pertinet, Dicebam resolutionem pendere ab eo, an huiusmodi capitulationes seu articuli continerent necne simoniacam infectionem, cujus peculiaris qualitas est, ut vitiet totum electionis actum, ut *disc. præced.* ista enim seclusa quamvis tales capitulationes reprobationem mereantur, non per hoc vitiant, sed eis cassatis, seu vitiatas, firma remanet electio, quæ confirmationem mereatur *ad text. in c. 3. de elect. cum ibi notatis cum aliis de quib. infra*, atq; talis est praxis in huiusmodi confirmationibus electionum ad Episcopatus, vel alias Prælaturas, ac etiam est quotidiana praxis S. Congre-

gregationis Episcoporum vel Concilii in electionibus seu deputationibus, quæ fiunt per capitula Ecclesiarum Cathedralium Sede vacante, quoniam antequam procedatur ad electionem, capitulum plures leges seu capitulationes ordinare solet limitantes Vicarii eligendi jurisdictionem, & potestatem, tam circa tempus in quo suum jus duraturum sit, quam circa modum tenendum in exercitio jurisdictionis, Verum S. Congregatio, quando desuper consularur, si electio substantialis defectus non patiatur, illa confirmat, reprobatis tamen dictis legibus seu capitulationibus à quarum observantia electum eximit, mandando deputatum debere continere pro toto tempore vacationis.

Certum autem videbatur dictam simoniacam infectionem non adesse ex pluribus fundamentis, quorum unum sufficeret, multò magis eis omnibus simul junctis; Primò & principaliter per quod omnis dubitatio occasio de plano removebatur, quoniam tunc pactiones temporales super re spirituali huiusmodi infectionem causant, quando illæ ex solo paciscentium facto effectum sortiuntur, vel sortituræ sunt, secus autem ubi fiant cum expressa reservatione Beneplaciti seu approbationis Apostolicæ, quoniam tunc si ad effectum seu consumationem non procedatur, simoniæ non inducunt, utpotè in ita sub conditione, cujus implementum eas licitas redderet juxta ea quæ habentur supra *sub tit. de Beneficiis in Toletana Archiepiscopatus disc. 36. cum ibi deductis, quæ in præfenti etiam disputatione deducebantur.*

Secundò quia omnes dictas capitulationes præsupponebatur in itas esse pro observantia antiquissimæ, ac immemorabilis consuetudinis, qua posita, non dubitaretur de validitate ob immemorabilis consuetudinis virtutem seu operationem sæpius enunciata, quod ejus vigore allegari potest quicumque titulus de mundo melior, ideoque simoniaca non dicuntur illa pacta seu capitula, per quæ eligendo injungitur observantia ejus, ad quod ipse de jure tenetur, quoniam non est pacifici, sed potius excitare seu monere ad faciendum id ad quod tenetur, ut ceteris relatis Fagnan. *in c. cum M. n. 34. & 35. de Constit. Caputaq. dec. 239. n. 3. par. 3.*

Tertiò quia tunc dicta infectio intraret, quando utilitas redundaret ad commodum singulorum eligentium, secus autem ubi respiceret aliquod bonum Ecclesiæ in universum absque jactura seu diminutione proprii patrimonii ipsius eligendi, puta (exemplificando in eo articulo, qui majorem difficultatem inferre videbatur) applicationis fructuum Sede vacante ad dispositionem capituli, quoniam non dicitur applicari debere capitularibus, sed capitulo tantquam administratori seu distributori in pios, vel honestos usus, ut in dubio pro exclusione delicti interpretandum est, pro restauratione scilicet vel ornamento ipsius Ecclesiæ (si hæc onera ipsis capitularibus non incumbunt, vel in subventiones pauperum aliaque pietatis opera, Ac etiam pro illis publicis expensis quas facere oportet pro convocando capitulo ac facienda electione, ut in specie advertit Pavin. *de potestate Capit. Sede vacante quæst. 8. secundæ partis princ. n. 27. inter tractatus magnos modernos tom. 13. par. 1. fol. 427. à tergo.*

Item quia eligendus seu electus nihil de suo ita dare dicitur, minusque suum patrimonium diminuere, quoniam ut advertitur *sub tit. de Beneficiis ad materiam fructuum, illi fructus, qui maturam, ac percipiuntur Sede vacante (ubi non adunt collectores Apostolici) pertinent ad Ecclesiam, cujus nomine percipere dicitur successor quodam jure administratorio magis, quod sint sui, ut sunt illi quos durante ejus Præfulatu, percipit exuberantes, detractis Ecclesiæ oneribus; Ac etiam quia pro dicto quoque tempore post admissionem, si aliqua pars fructuum, puta primi anni ex Statutis capitularibus illi prohiberetur, non damnificatur de proprio, sed solum impeditur ne acquirat; Atque ut advertitur *ead. tit. de Benef. ad materiam Bullæ Pii V. prohibentis huiusmodi Statuta vel consuetudines, id procedit, quando talis fructuum applicatio, seu privatio tenderet ad commodum capitularium, sive fieret ob ipsam receptionem, ut ibi.**

Et demum essentielle simoniæ requisitum consistit in pacto, quod fiat inter electum & eligentes, sive inter dantem, ac respectivè recipientem rem spirituales ad communiter notata *in c. veniens de testibus, Moched. dec. 1. de simonia, Greg. dec. 517. dec. 93. nu. 6 & 7. p. 4. rec. t. 2. Callien. Prioratus 26. Junii 1651. Bichio, & in dicta Toletana Archiepiscopatus sub tit. de Benef. disc. 36. cum ibi deductis.*

Ista verò circumstantia pactionis non remanet verificata *Card. de Luca Lib. XII.*

bilis in huiusmodi capitulationibus, quæ fiunt antequam procedatur ad electionem, dum incerta est persona, in qua electio cadere debet, & sic non adesse concursus duorum contrahentium seu paciscentium; Ideoque ubi etiam tales capitulationes reprobari mereantur, non per hoc dici potest, quod contineant simoniacam pactionem, quæ ipam electionem vitiet Innoc. *in d. c. cum M. Ferraniensis de Constit. n. 1. & post n. 5. vers. dic melius, quem ceteri communiter sequuntur collecti per Paris. de confidentia qu. 38. nu. 43. Fagnan. in cod. c. cum M. nu. 37. Achill. de Graff. dec. 5. de simonia, Caputaq. d. dec. 239. p. 3. Et quod capitulationes vitientur, & non vitient latè alter Paris. *conf. 30. lib. 4. Unde propterea ex Gambaro, & aliis advertitur in specie apud Achill. d. dec. 5. nu. fin. quod capitula, quæ fiunt in Conclavi non dicuntur simoniaca; Quamvis enim illa jurentur ac promittantur per omnes Cardinales, vel respectivè capitulares, in quorum personis verisimiliter, ac à frequentius contingentibus electio cadere debet, attamen id non est certum, dum electio cadere potest in persona extra capitulum; De prima verò parte consistente in puro facto egit causæ Patronus.**

COLLEN. PRÆMINENTIARUM PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM ARCHIPRESBYTERO.

Casus disputatus in S. Congreg. Rituum, & pendet.

De jure explicandi functiones pontificales, ac primarias absente, vel impedito Episcopo, an ex consuetudine, vel impetitione spectare possit ad Capitulum, seu Canonicum ab eo deputandum in exclusionem primæ Dignitatis; Et an super his transigi possit sine beneplacito Apostolico.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series cum resolutione.
- 2 De alia controversia inter primam Dignitatem, & Vicarium Generalem, & nu. 14. & 20.
- 3 Functiones primæ pertinent ad Archidiaconum.
- 4 Immemorabilis requiritur inter digniorem, & inferioriorem.
- 5 Secus inter Dignitatem, & capitulum.
- 6 Corpus universale semper præcedit singulis.
- 7 Antiquus Archidiaconus, vel Archiepiscopus non est in usu.
- 8 Archiepiscopus Cathedralis non assistit matrimonio.
- 9 Archidiaconus præsumitur prima Dignitas in Cathedrali, & Archiepiscopus in Collegiata.
- 10 Sed si prima Dignitas alio vocabulo appelletur, ad eam pertinent functiones.
- 11 De ratione ob quam functiones pertinent ad primam Dignitatem.
- 12 Prima Dignitas non est caput capituli, sed primum membrum.
- 13 Vicario capitulari quamvis personæ inferiori, quare obediunt dignitates & alii majores.
- 14 Quod decreta S. Congregationis ad favorem primæ dignitatis non procedunt in concursu capituli.
- 15 Capitulum non potest tollere jus primæ Dignitatis, sed an ordinaria consuetudo sufficiat.
- 16 Laudum acceptatum habet vim transactionis.
- 17 In transactione inter Ecclesias requiritur beneplacitum Apostolicum.
- 18 Bulla Urb. VIII. non procedit in alienatione inter Ecclesias.
- 19 Beneplacitum Apostolicum non requiritur in concordia inter personas ejusdem capituli.
- 20 Sed bene inter capitulum, & Vicarium Generalem.

D I S C. XXX.

Antiqua controversia super jure explicando primarias Pontificales functiones, absente, vel impedito Episcopo, inter capitulum, & Archiepiscopum, qui est prima seu major dignitas post Pontificalem, de anno 1633. scripta fuit per laudum Episcopi, à partibus emologatum, per quod statutum est aliquid utrique parti, decernendo

ut aliquæ functiones fierent per archipresbyterum, aliq̄
 verò per canonicum ab ipso capitulo deputandum; Dicto-
 que laudo, seu concordia spatio circiter 36. annorum pa-
 cificè observata, modernus Archipresbyter illi non acquie-
 scendo, controversiam instauravit, introductaque causa
 in S. Congregatione Rituum, sub die 13. Septemb. 1670.
 inhærendo antiquis, ac reiteratis ejusdem S. Congrega-
 tionis solitis decretis, responsum fuit dictas functiones in-
 definite ad primam dignitatem pertinere, dicta concordia
 non obstante, utpotè Apostolico beneplacito non munita,
 quod requirit ad effectum obligandi successores, eodem an-
 no ipsa S. Congregatio determinaverat, recedendo ab alia
 contraria resolutione capta de anno precedenti in una *Ver-*
cell. in qua agebatur de præsentia præstandi Episcopo,
 vel respectivè recipiendi asperis, aliasque prima-
 rijs functiones faciendi, inter primam Dignitatem & Vi-
 carium Generalem, dictaque causa huic non leve præbuit
 præjudicium.

Resolutio mihi scribenti pro capitulo, reflectendo etiam
 ad solam veritatem, non omnino placuit, ideoque videri
 probabilem subesse spem recessus in nova disputatione;
 Non negabam etenim quod regula generaliter & indefini-
 tè, assisteret primæ Dignitati, quoties in contrarium non
 concurret consuetudo, quæ debet esse immemorabilis,
 juxta ea quæ in controversia inter Archidiaconum, & Ar-
 chipresbyterum habentur plenè deducta in *Parmen. sub ti-*
tul. de Præminen. disc. 20. ubi enunciatum pariter altera
 controversia inter Archidiaconum, & Archipresbyterum
Vigilien. ac etiam Melpiten. cum cessante dicta consuetu-
 dine, conclusio hodiè non admittat amplius controver-
 siam.

Dicebam tamen id procedere, quando de hoc agatur in-
 ter singulas dignitates, vel canonicos jure proprio ac singu-
 lari, absque eo quod capitulum sit in causa, tunc etenim quia
 est dare inconueniens, quod minus dignus præcedat magis
 dignum, idcirco intrant dictæ resolutiones S. Congregatio-
 nis, ac etiam rationes & auctoritates, de quibus *disc. 20.*
sub tit. de præminen.

Secus autem, ubi controversia est inter primam digni-
 tatem, & ipsum capitulum, quoniam ut advertitur *eodem*
tit. de præmin. disc. 19. cum dignitas sit pars, & membrum
 capituli, nullatenus dicendum est, ut majus jus habere
 debeat membrum consideratum de se, quam habeat
 ipsum corpus, dum semper Universitates, seu corpora uni-
 versalia vincunt personas singulares juxta distinctionem,
 de qua *eod. tit. de præmin. disc. 17.* ubi de capitulo Collegia-
 tæ præcedentiam habere debent supra Canonicos, vel di-
 gnitates Cathedralis singulariter consideratos, itaut non
 constituentur corpus capituli.

Præterea, ut locis citatis advertitur, ista conclusio, quod
 prima dignitas, absente, vel impedito Episcopo, facere
 debeat Pontificales, ac primarias functiones, non provenit
 ex jure annexo ipsi Dignitati, & quia sit Archidiaconus,
 vel Archipresbyter, ut aliqui male opinantur, quoniam
 id procedit juxta antiquos canones, qui dant causam
 æquivocandi, procedentes in antiquis Archidiaconis,
 & Archipresbyteris habentibus jurisdictionem annexam,
 cum essent Vicarii nati Episcoporum, unus in temporalibus,
 & alter in spiritualibus, quod recessit ab Aula, atque
 hodierni Archidiaconi, & Archipresbyteri sunt improp-
 prii, & abusivi in sola nuncupatione, retinendo solum
 quandam antiquæ Dignitatis imaginem seu reliquias, ut
 advertitur *d. disc. 20. de præmin.* cum alijs apud Lotter. *lib.*
1. qu. 6. numer. 107. cum seqq. ac habetur apud Sanchez *de*
matrim. lib. 3. disput. 27. in fi. Boss. eod. tr. cap. 4. §. 28. num.
 75. occasione agendi, an Archipresbyter Cathedralis as-
 sistere possit matrimonio tanquam Parochus universalis,
 seu Episcopi Vicarius in spiritualibus, ut erat attenda
 Canonum dispositione, & deciditur negativè ex dicta ra-
 tione.

Dicta igitur præminentia explicandi functiones Pon-
 tificales, eatenus competit Archid. vel Archipresby-
 tero, in quibus frequentius istæ quæstiones cadunt, qua-
 tenus à frequentius contingentibus præsertim in Italia so-
 let esse prima Dignitas, ut regulariter præsumitur Ar-
 chidiaconus in Cathedrali, & Archipresbyter in Collegiata
 ex collectis per Barbof. *de Canon. & Dignitat. c. 5. n. 38. &*
seqq. Merlin. deo. 192. dec. 99. p. 10. rec. & sapius; Unde si
 prima Dignitas sub alio vocabulo appelleretur, ut in pleris-
 que Cathedralibus contingit, quod nuncupatur Decanus,
 vel Cantor, seu Primicerius, aut Præpositus, ad hunc id
 pertinet, ut *eod. disc. 20. de præmin.*

Ideoque ex ea ratione, quod corpus mysticum Ecclesiæ
 Cathedralis constituitur ab Episcopo & capitulo, sicuti
 etiam illud Collegiatæ à Prælato, & Collegio, ac propte-
 rea ubi deficit caput, ad quod pertinet istas functiones
 explicare, per jus non decrendi, succedit reliquum cor-
 pus, quod est capitulum tam in jurisdictionalibus quam in
 alijs, ut pluries in præcedentibus ad materiam potestatis
 capituli Sede vacante, seu alijs plena, sed impedita; Sed
 quia impossibile est, ut hujusmodi functiones explicentur
 ab ipso corpore universalis capituli, idcirco, ejus, omnium-
 que canonicorum nomine id explicare debet ille, qui inter
 membra est primus, ac dignior, sed non caput, eo modo
 quo si naturaliter esset possibile, dici posset de brachio dex-
 tero humani corporis, si caput abscissum, vel infirmum ha-
 beret, & prout in Collegiis, & Congregationibus, senior,
 vel antiquus loquitur nomine omnium.

Hinc proinde non intrat illud absurdum, vel juris resi-
 stentia, quæ intrat quando minus dignus præcedit magis
 dignum, eos considerando singulari jure, quoniam prima
 Dignitas in Cathedrali non est caput & Prælatum capituli,
 ut contingit in Collegiata, sed est solum primum ac di-
 gnus membrum corporis, & consequenter non incon-
 gruit, ut membrum subjaceat ac pareat corpori, vel ei
 quem ipsum corpus loco sui deputat.

Siquidem, ut alibi insinuat, mihi clerico solam ton-
 suram habenti, ac penè adolecenti in ætate 22. vel 23. an-
 norum, subjacebant, ac obediabant tanquam Vicario capi-
 tulari Sede vacante in patria, Archidiaconus prima di-
 gnitas, aliæque dignitates, & canonici, cum tamen tan-
 quam simplex clericus essent eis subditi, atque sedere
 deberem in scabello parvo, nedum post eos, sed etiam
 post simplices cappellanos, sed subjacebant, ac obediabant
 mihi tanquam representanti capitulum dominum, ac su-
 periozem omnium, cui placuit me deputare; Ita à pari,
 canonicus hebdomadarius specialiter deputatus à capitulo
 representat in divinis ipsum capitulum Superiozem ac
 Dominum, eo modo quo in jurisdictionalibus illum re-
 presentat Vicarius ab eo deputatus.

Neque præmissis obstare dicebam tot decreta S. Congre-
 gationis hanc præminentiam deferentia primæ dignitati,
 quoniam ea bene procedunt in concursu secundæ dignita-
 tis, vel alterius inferioris, non autem in concursu cum
 capitulo, ut ad alud propositum advertitur *d. tit. de præ-*
minen. discurs. 10. & 22. Sed quia ex maledicto abusu
 perpetuo detestabili proceditur cum declarationibus ac do-
 ctrinis in sola littera, atque ubi istæ non adjuvant, reputan-
 tur hæc subtilitates, ac ratiocinia Advocatorum, idcirco
 ad ea adverti non solet.

Est bene verum, quod capitulum ex sola potestate sua
 non possit intervertere hunc ordinem à jure, ac à natura
 inductum, ut primum vel dignius membrum corporis
 explicet ejus nomine illas partes, quæ non nisi per unum
 explicari possent; Sed non videtur adesse tanta juris ve-
 hementis resistentia quæ viget inter singulos, ut minus dignus
 præcedat magis dignum, & cujus vehementis resistentiæ
 ratione desideratur immemorabilis, cujus vigore allegari
 potest privilegium Apostolicum, vel alter melior titulus;
 Et consequenter, quod etiam ordinaria consuetudo de-
 cennalis tanquam præter jus, vel ad summum quadrage-
 naria tanquam contra jus, sed absque nimia resistentia suf-
 ficiat.

Multò magis, dum in hac facti specie non solum suppo-
 nebatur adesse antiquam consuetudinem capitulo assisten-
 tem quamvis non probatam cum rigorosis requisitis im-
 memorabilis, sed etiam accedebat laudum Episcopi à 16
 partibus emologatum quod habet vim transactionis ex de-
 ductis per Burat. & Add. *dec. 657. dec. 65. par. 7. rec. & fre-*
quenter.

Neque obstare mihi videbatur defectus beneplaciti Apo-
 stolici, quod requirit etiam in transactionibus initis inter
 Ecclesiasticos in jurisdictionalibus, vel præminentialibus
 habetur apud Orthob. *dic. 220.* cum alijs de quibus *disc. 24.*
sub tit. de Jurisd. ac alibi pluries, quoniam ubi etiam re-
 quisitum esset, adhuc stante observantia pacifica annorum
 circiter 36 intrat ejus præsumptio, non obstante *Constitu-*
tione 157. Urb. VIII. tollente hanc præsumptionem, quoniam
 ut habetur apud Dunoze. *dec. 713. & in Mediolan.*
Parochialis 10. Decemb. 1664. cor. Albergato, & in alijs, id
 non procedit in transactionibus, quæ fiant inter Ecclesias
 vel personas Ecclesiasticas, quorum respectu intacta remanet
 dispositio juris communis.

Verum in ista concordia, vel respectivè compromissa

verius est necessarium non esse beneplacitum Apostolicum
 neque intrare terminos *Extrav. Ambit. de reb. Eccl. non*
alien. Licet enim verum sit, dictæ extravagantis disposi-
 tionem procedere, etiam ubi agatur de transactione inter
 duas Ecclesias, vel Ecclesiarum Prælatos, aut ministros,
 attemen procedit quando agitur de transactione, vel alia
 alienatione, per quam bona vel jura unius Ecclesiæ ab illa
 abdicentur, seu minuantur, ut in aliam transeant, vel accre-
 cant, quoniam tunc intrat ratio, quod non debet discooperi-
 ri unum Altare, ut alterum cooperiatur, secus autem ubi a-
 gitur de concordia inter clericos, & ministros ejusdem Ec-
 clesiæ, quoniam tunc ab ipsa Ecclesia nihil abdicatur, ejus-
 que jus remanet intactum, sed solum agitur de pertinentia
 emolumentorum, vel jurium inter ipsos ministros, unde
 nullum præjudicium generatur Ecclesiæ, cujus nihil refert,
 an unus, vel alter ex ejus servientibus, ac ministri plus par-
 ticipet *ad text. in c. 1. & c. si de pact. in 6. & c. 2. de transact. ubi*
scriben. cum concord. per Rot. dec. 402. p. 5. rec. dec. 161. & 218.
p. 7. rec. & in sua materia sub tit. de alienationib. & alibi,
 multò magis ubi accedit longissimi temporis observantia,
 per quam solemnitas, ac justæ causæ præsumptio, se-
 clusa dicta Bulla, atque non dato initio infecto, induci-
 tur præsumptio.

Hinc stante dicta distinctione, advertebam non facere
 ad casum dictam aliam controversiam in causa *Vercellen.*
 inter primam dignitatem, & Vicarium Generalem, tunc
 enim agi dicitur inter personas diversas, vel diversa cor-
 pora, capitulum sc. ex una, cujus vices explicat prima di-
 gnitas, & Episcopus seu ejus Vicarium, unde intrat dicta
 ratio minuendi vel tollendi jus unius, ut illud transferatur
 in alterum, vel augeatur, & sic discoopierendi unum alta-
 re, ut cooperiatur alterum, ideoque casus non est similis,
 neque iidem intrant termini, cum in presenti agatur de
 controversia inter ipsum corpus capituli, ejusdemque capi-
 tuli membrum.

ANNOT. AD DISC. XXX. & seqq.

Utra enunciatos *discurs. de Præminen.* in quibus de
 eadem peragitur quæstione, nulla adfuit occasio di-
 putandi.

Remissivæ relationes plurium controversiarum, seu
 disputationum concernentium hanc materiam capi-
 tulari, canonicorum, & Dignitatum, tam circa
 præminentialia, quam alia, de quibus hoc tit. actum
 non est, sed alibi sub tit. de Præminentis.

S U M M A R I U M.

- 1 Capitulum Cathedralis constitui potest per plura capitula materialiter distincta plurium Ecclesiarum.
- 2 An capitulum vocis Cathedralis jus habeat in altera æquè principaliter unita.
- 3 Capitulum Cathedralis quas præminentias habeat in funeribus, & alijs functionibus quæ fiant in Ecclesia Regularium, seu alijs exempta.
- 4 Episcopo morienti ad quem pertinet administrare sacramenta, cum Parocho vel capitulo.
- 5 Functiones pontificales absente vel impedito Episcopo, ad quem pertineant.
- 6 Capitulum Cathedralis, vel ejus canonici, an præcedant capitulum Collegiatæ in propria Ecclesia.
- 7 De eadem re, de qua nu. 5. functionum capitularium in Ecclesia Regulari.
- 8 De præcedentia inter Archidiaconum, & Archipresbyterum.
- 9 Et de alia inter primam dignitatem, & Vicarium Generalem.
- 10 De præcedentia inter plura capitula vel Collegia.
- 11 De præcedentia inter Canonicos Cathedralis, & illos de Magistratu Civitatis.
- 12 De jure capituli Cathedralis in Cappella administrata per laicos in eadem Ecclesia.
- 13 De jurisdictione capituli Sede vacante, ac etiam plena absente vel impedito Episcopo seu Prælato.
- 14 De eadem materia jurisdictionis capituli Sede vacante, de quo n. 13.
- 15 De capitulis Generalibus, & Provincialibus Regularium.

17 *Capitulo cathedralis Urbis quæ sit, & quid sit Collegium Cardinalium, & de potestate dicti Collegii Sede vacante remissivè.*

D I S C. XXXI.

DE capitulo Ecclesiæ Cathedralis vel Metropolitanæ formaliter, seu intellectualiter unico ac individuo, an constitui possit per plura capitula diversarum Ecclesiarum materialiter, ac de facto distincta, quinimò diverse, seu oppositæ naturæ, quod scilicet unum capitulum sit sæculare, & alterum Regulare; Et an jura capitularia possint invicem præscribi, itaut unum capitulum, seu una pars illi obtineat privativè ad alteram habetur actum in *Cæsaraugustana Cathedralitatis sub tit. de Præmin. disc. 20. cum seqq.*

An capitulum unius cathedralis jus habeat, vel acquirere possit in altera Ecclesia, vel discessi invicem sub uno Episcopo æquè principaliter unita habetur actum in *Appurien. & civitaten. unionis eodem titulo de Præminentis discurs. 7.*

Interveniente capitulo Cathedralis in funere quod celebratur in Ecclesia Regularium seu alijs exempta, vel inferiori, an jus seu præminentia faciendi officium super cadavere pertineat ad Superiorem vel Rectorem Ecclesiæ quamvis inferiorem, vel potius ad primam dignitatem seu alium à capitulo deputandum habetur actum in *Calaritana funerum eodem titulo de Præminentis discurs. 22.*

An dicatur munus capitulare pertinens ad Capitulum, ejusque primam dignitatem seu alium deputatum, ad ministrare Sacramenta Episcopo morienti, ejusque mortui exequias celebrare, vel potius id pertineat ad parochum, habetur actum *eod. tit. de Præminentis in Majoricen. disc. 19.*

Prout explicare alias functiones solemnes & Pontificales absente vel impedito Episcopo, dicatur munus capitulare, adeout ad capitulum pertineat deputare pro libito Canonicum vel Dignitatem de ejus præmio, vel potius id pertineat ad primam vel successivè alteram Dignitatem, quamvis ista non sit de capitulo habetur actum in *in eadem Majoricen. dicto discurs. 19. & hoc tit. discurs. præced.*

An capitulum Collegiatæ in propria Ecclesia cedere debeat locum capitulo Cathedralis tam circa præcedentiam, quam circa assistentiam faciendam Episcopo, aliisque functiones celebrandas habetur actum in *Ampurien. & civitaten. præcedentia sub eod. tit. de Præmin. disc. 17.* ubi etiam quid si in Ecclesia Collegiata vel altera inferiori non interveniat totum capitulum Cathedralis, sed solum aliqui Canonici & Dignitates Episcopum associantes in visitatione.

Et quid, si absente Episcopo ipsum capitulum interve-
 niat in Ecclesia Regulari, vel alijs exempta pro celebra-
 tione solemnitatis Pontificalis per Episcopum alijs cele-
 brari solitæ; an celebratio missæ vel alia functio spectare
 debeat ad Ecclesiæ Prælatum seu Rectorem; vel potius
 ad primam Dignitatem, seu alterum de corpore capituli ha-
 betur actum *eodem tit. de Præmin. disc. 22. de Jurisdic. discurs. 30.*

De quæstione autem præcedentiæ inter Archidiaconum
 & Archipresbyterum habetur actum in *Parmen. eod. tit. de Præmin. disc. 20.* Et de alia inter capitulum, seu primam
 Dignitatem, & Vicarium Generalem in alia *Majoricen. disc. 18. eod. tit. de Præminen.*

Et de similibus quæstionibus præcedentiæ, vel alterius
 præminentia inter capitula vel Cleros plurium Collegia-
 tarum, vel respectivè Ecclesiarum parochialium habetur
 in *Aliphana, & in Messanen. ac in alijs eod. tit. de Præmin. disc. 8. & 9.*

De præcedentia verò inter Canonicos Cathedralis, &
 Magistratus sæculares Civitatis habetur actum in *Foroliv. præcedentia eod. tit. de Præminen. disc. 23.*

De jure capituli, & canonicorum Cathedralis in cappella
 alijs exempta habetur in *Neapolit. eod. tit. de Præmin. disc. 12.*

De jurisdictione capituli Sede vacante habetur supra hoc
 eod. tit. sed quid sede plena, Episcopo autem vel Prælato
 absente, vel infirmo sub tit. de Jurisdic. disc. 54.

De capituli consensu in alienatione bonorum Ecclesiæ
 aliisque actibus faciendis à Prælato, an & quando requira-
 tur habetur actum sub tit. de alienat. & contract. ubi de hac
 materia alienationis bonorum Ecclesiæ.

De jure capituli Sede vacante in universa diœcesi, ultra ea quæ habentur hoc titulo ad materiam electionis, seu deputationis Vicarii habetur actum sub tit. de Jurisd. disc. 24. & 54. ac etiam sub tit. de Præemin. ibidem annexo disc. 7.

De capitulis autem Generalibus, & Provincialibus vel Conventualibus Regularium, eorumque electionibus habetur in sua materia sub tit. de Regular. in Miscellan. variarum rerum Ecclesiasticarum.

Quod Capitulum Cathedralis Urbi constitui dicatur à Collegio Cardinalium, & de ejusdem Collegii jurisdictione, & potestate Sede Papali vacante habetur sub tit. de judiciis, occasione agendi de praxi, ac statu Curie Romanæ episcopi Tribunalium.

CAMERINEN. PARTICIPATIONIS

PRO CAPITULO ECCLESIAE COLLEGIATÆ APIRI

CUM ALIQUIBUS BENEFICIATIS.

Casus disputatus coram A. C.

De eadem materia, de qua supra disc. 16. qui scilicet sint fructus, & quæ distributiones, & quando istæ massæ grossæ, speciem vel natura fructuum habebant, ut absentes ex justa causa de illis participare valeant; Et aliqua de insigniis Canonicis, An exigant indulgentiam speciale.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Patronus ex intervallo non potest alterare leges foundationis, vel alias adicere.
- 3 Canoniam esse non potest absque præbenda, cujus loco succedit massa grossa, & quando de tertia parte pro distributionibus.
- 4 Declarationi fundatoris, vel donatoris etiam ex intervallo defertur.
- 5 Conclusio de qua nu. 2. declaratur.
- 6 Expedit Ecclesie, ut fructus redigantur in distributiones.
- 7 In Urbis Ecclesiis fructus redacti sunt ad formam distributionum.
- 8 Testator censetur se conformare cum legibus, & moribus loci ubi disponit.
- 9 Dispositio testatoris pro lege servanda est.
- 10 Potest testator disponere de bonis propriis hæredis.
- 11 Beneficiati dicuntur servitores Canonicarum, & capituli, eorumque munus est servitorium.
- 12 Sub generica concessione jurium, & præeminentiarum facta Canonicis non venit jus deferendi insignia, quod requirit concessionem specialem.

DISC. XXXII.

Insignis medicus Jacobus Baldinus vivens, cum dote locorum 70. montium per ipsum data, curavit parochialem seu matricem Ecclesiam Oppidi Apiri ejus patrie Apostolica auctoritate erigi in Collegiatam, cum Archipresbytero, & 12. Canonicis; Cumque in litteris erectionis juxta consuetam formulam, diceretur quod canonici gaudere debeant aliarum collegiarum illarum partium privilegiis, & honoribus præsertim, ut gaudent illi Ecclesie Collegiatæ Oppidi Caldarolæ ejusdem diœcesis, hinc proinde Canonici prædicti, conscio atque gratum habente ipso fundatore, de facto assumperunt eadem insignia, quibus utuntur dicti canonici Caldarolæ Ordinarii, vel alterius oppositione in gratiam ipsius fundatoris, qui in Urbe ob suæ professionis excellentiam, apud Principes, & Magnates in nimia existimatione erat; Moriens autem hæredem instituit eandem Ecclesiam sub administratione ipsius Collegii, plura pietatis opera demandando, & præsertim, ut ex hæreditatis fructibus, qui expletis aliis operibus superessent, canonicarum emolumenta augeri deberent, ac etiam erigi pro majori Ecclesie cultu octo beneficia residentialia & servitoria, ita tamen quod totum poni deberet in massa ad formam distributionum quotidianarum, assignata ratione, ut qui non laborat, non

manducet; Defuncto autem testatore, canonici consulti quod insignium usus, cessata protectione, sustentabilis non esset, curarunt indultum Apostolicum desuper obtinere, quod per Alex. VII. ob gratam memoriam erga fundatorem, cum eadem impensa fieri solita pro minoribus insignibus, quibus dicta altera Ecclesia Caldarolæ utitur, concessum fuit cum majori præeminentia Rocchetti, & Cappæ magnæ, atque cum ordinaria auctoritate sequuta quoque fuit dictorum octo beneficiorum erectio ad formam testamenti, juxta cujus tenorem totum redactum fuit in massam, cum illa proportionata divisione inter canonicos, & beneficiatos, quam idem testator mandaverat; Cumque ad aliquos annos aliqui ex beneficiatis, ex justis fortasse causis abesse coacti essent, hinc prætere cœperunt, inherentes quibusdam declarationibus ab ordinario habitis, eis debitam esse dictæ massæ participationem saltem pro duabus partibus reliqua tertia remanente pro distributionibus quotidianis ad præscriptum S. C. T. sess. 21. de reform. cap. 3. jactando etiam molestias capitulo inferre ex causa malæ administrationis ob dictam impensam factam ex causa insignium; Quare introducta ex parte beneficiatorum lite coram A. C. de duobus ex parte canonicorum requisitus fuit; Primò scilicet pro defensione dictæ causæ judicialis; Et secundò pro consilio circa dicta jactatas molestias.

Quatenus igitur pertinet ad primum, dicebam etiam in sensu veritatis, quod si quæ difficultas desuper cadere posset, illa percutiebat canonicos, nullatenus autem beneficiatos quorum præsentio omni prorsus fundamento destituta videbatur; Quoad canonicos enim duas advertebam distinguendas esse fundatoris dispositiones: Primam sc. per actum inter vivos pro dote collegii ad ejus instantiam fundati: Et alteram testamentariam ut supra.

Circa primam dixi recurrendum esse ad tenorem erectionis, ac litterarum Apostolicarum desuper concessarum, absque eo quod in casu claro subsequens fundatoris voluntas aliquam alterationem facere posset, cum ista species dispositionis potius onerosa, & respectiva inter Papam concedentem, ac ipsum fundatorem obtinentem dicenda sit: Quamvis enim ex iis quæ pluries habentur in sua materia sub tit. de jurepatr. Patrono concedatur facultas adiciendi sibi placitas leges quamvis juri contrarias, attamen id procedit duplici requisito copulativè concurrente; Primò sc. ut id sequatur in limine foundationis; Et secundò ut de consensu ordinarii, vel alterius superioris, quorum neutrum in hac parte verificabatur, & consequenter jus Ecclesie questum, ex sola fundatoris voluntate ex intervallo alterationem recipere non poterat, quamvis dicta voluntas in hac prima parte accessisset, quæ tamen neque aderat, ideòque cum de jure Canoniam esse non possit absque præbenda, cujus deficientis loco succedunt distributiones massæ grossæ, nisi ex consuetudine vel lege expressa istius participatio, servitii, ac puuictorum naturam habeat, ut advertitur supra disc. 16. Hinc propterea, ubi aliàs non exprimitur, attendenda venit juris dispositio, ut dos ad præbendam seu massam loco præbendæ succedentem referri debeat, cum moderatione tamen à dicto Conciliari decreto inducta, ut sc. quatenus de distributionibus quotidianis servitio proportionatis non esset sufficienter provisum, tertia pars illis assignari debeat ideòque Conciliari decretum est in gratiam distributionum non autem in restrictionem, ut præcisè ad tertiam partem restringi debant.

Benè verum quod ubi foundationis tenor ambiguus esset, adeo ad participationem ratione dictæ dotis in forma distributionum ratione servitii ex implicita fundatoris voluntate referri posset, tunc ubi ejusdem fundatoris expressa voluntas, quamvis ex intervallo declarata accederet, adhuc dicebam illi deferendum esse ex recepta conclusione, de qua apud Otthob. dec. 119. n. 7. & 8. & dec. 119. n. 18. dec. 402. p. 9. rec. n. 31. & seq. & sæpius in sua materia sub tit. de donat. & alibi, quod licet donatio irrevocabilis inter vivos non possit revocari, seu restringi, vel alterari, adhuc tamen ubi sit ambigua, & interpretationis capax, donatoris declarationi præsertim verisimili, atque proprium commodum non continenti deferendum sit.

Potissimè verò quia conclusio, de qua supra, ut patronus ex intervallo foundationis leges alterare non possit, ut pluries advertitur in dicta sua materia sub tit. de jurepatr. percutit præjudicialia Ecclesie circa ejus cultum, seu libertatem, secus autem ubi continet potius favorem, qualis in proposito adesse dicitur, ut redditus, & emolumenta omnia ad distributionum formam redigantur, ut advertitur apud Duran. dec. 285.

SUMMARIUM.

dec. 285. n. 100. ac pluries in præcedentibus, & sub tit. de jurepatr. disc. 10.

Alia etiam accedente consideratione verisimilis voluntatis fundatoris, resultantem observantiam Basilicarum Patriarchalium, ac ferè omnium collegiarum Urbis, ut omnes Ecclesie redditis quamvis naturaliter, ac de facto certorum fructuum speciem habentes, ad formam distributionum per punctos, ac servitium pro majori cultu redacti sint; Cum enim fundator penè ab adolescentia diuturnam vitam in Urbe duxerit, ita intrare dicebam ea quæ pro interpretatione voluntatis testatoris, ut se conformare voverit moribus, seu legibus loci, in quo disposuit, habentur cæteris relatis apud Merlin. dec. 447. repet. dec. 335. nu. 11. & seq. p. 5. rec.

Quo verò ad aliam dispositionem testamentariam, dicebam casum esse incapacem disputationis, cum voluntas esset expressa, ac litteralis, ideòque de plano intraret vulgari tex. in l. ille aut ille ff. de l. 3. sive axioma desumptum ex vulgato S. disponat, auth. de nupt. ut dispositio testatoris pro lege servari debeat; Adeòque tenaciter id procedit, quod non solum locum habet in bonis ipsius disponentis, sed etiam in bonis propriis ipsius honorati, qui ad limites emolumenti gravari potest ex deduct. sub tit. de fideicom. disc. 134. cum plur. seqq. & sæpius; Potissimè verò, dum erectio beneficiorum facta per ordinariam, expressam habet relationem ad testamentum, unde propterea rectè adaptabilis est dicta conclusio de legibus adjectis in limine foundationis de consensu ordinarii servandis, quamvis essent juris dispositioni contrariæ, multò verò magis, quia conformes, atque ad Ecclesie utilitatem, ac meliorem cultum tendentes.

Prætereà quoad beneficiatos, omnis penitus difficultas cessare videbatur, quoniam si quæ cadere posset, percuteret solum canonicos, in quibus intrat dicta ratio quod Canoniam stare non debet sine præbenda pro sustentatione Dignitatis, quæ non cadit in beneficiatis, qui non sunt de capitulo, sed potius dicuntur capituli servitores, ut pluries in præcedentibus habetur, ideòque eorum officium est principaliter servitorium, non autem habet præeminentiam, vel dignitatem, cujus ratione prodiit conclusio, quod Canoniam esse non debet sine præbenda, ideòque si Canonici iudicio testatoris acquiescebant, multò magis beneficiati debebant acquiescere, atque hanc dicebam videri nimis claram veritatem.

Alter punctus erat potius facti quam juris, super voluntate scilicet fundatoris, quod canonici hanc præeminentiam habere deberent, atque in facto plura concurrebant, quæ simul juncta clarè probabant voluntatem faciendi hanc impensam de proprio etiam in vita, quando non creditisset, quod verba erectionis, ut isti canonici gaudere deberent omnibus gratiis, & privilegiis, quibus gaudent alii præsertim dictæ adjacentis Ecclesie Caldarolæ sufficerent; Hoc autem præsuppositum erat falsum, quoniam extra controversiam receptum est, ut sub hujusmodi generalitate non veniat hæc præeminentia insignium pro qua necessaria est gratia particularis, ita docente quotidiana praxi Datarie, ac etiam S. Congreg. Rituum.

ANNOT. AD DISC. XXXII.

De fructibus, & distributionibus, Vid. supra Annot. ad disc. 7. cum seqq.

MAJORICEN. VICARI

PRO CAPITULO, ET GULIELMO ROSSINOL

CUM DIDACO DESCLOPES.

Casus disputatus in Congregatione Concilii, & in Tribunali A. C. resolutus ut infra.

De eadem materia de qua supra disc. 24. super necessitate eligendi Doctorem in Vicarium Sede Vacante & an attendi debeat contraria consuetudo, & qualis doctoratus requiratur.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De stylo scribentium ad causæ oportunitatem, ideòque consulentibus non deferendum.
- 3 Quare consuetudini eligendi in Vicarium non Doctorem debeat deferri.
- 4 De differentiâ Doctoratus, & Licentiatæ in Italia, & in Hispania, & unde proveniat consuetudo, de qua nu. præced.
- 5 Non existentibus Doctoribus in capitulo eligi potest non Doctor.
- 6 Quæ idoneitas requiratur in eligendo ad istud munus, & quomodo Concilii decretum intelligi debeat.
- 7 Qualis sit sensus S. Congreg.
- 8 Consilium datum pro futuris vacationibus.
- 9 Quod peritia juris civilis, & secularis sit magis oportuna & de ratione.
- 10 In quo consistat hodie facultas legalis practica.
- 11 De differentiâ inter tempora antiqua, & hodierna supra studio legum civilium.
- 12 De ratione ob quam Concilium se restrinxit ad doctoratum in jure Canonico.

DISC. XXXIII.

Conclusa per capitulum pro majori parte electione Vicarii Sede Vacante in persona Gulielmi Doctoris in jure civili, qui possessionem adeptus est, atque durante vacatione officium exercuit ob approbationem etiam Metropolitanam, ad quem Didacus Doctor in utroque jure electus à minori parte appellaverat, eodemque Didaco introducte causam in Tribunali A. C. cum Judex provisus jam Ecclesia de Episcopo, adeo ut esset questio inanis, inclinaret pro confirmatione sententiæ Metropolitanam, Didacus adit Sac. Congregationem Concilii, à qua scribi obtinuit in invalidam esse electionem Gulielmi, sed acta sustineri, adversus quam resolutionem petente capitulo audiri pro futuris casibus stante præsupposita consuetudine eligendi ad libitum non Doctore, perstitum fuit in decisio circa punctum præsentis consuetudinis, quam Congregatio approbare voluit, & circa inconvenientiam, de quibus infra dictum fuit oretenus, quod quando in futurum agi contingat de casibus particularibus, tunc juxta eorum circumstantias providebitur.

In disputationibus itaque desuper habitis, duas efformando inspectiones, unam nempe generalem super dicta consuetudine in abstracto, etiam pro futuris electionibus, & alteram specialem super hac electione, ad cujus instar in futurum, seclusa etiam consuetudine, licitum esset ob facti circumstantias eligere non Doctorem quatenus pertinet primum, licet scribendo tanquam advocatus conductio more ad causæ oportunitatem, curarem, tam cum aliquorum Doctorum Hispanorum traditionibus, quam cum attestationibus, & justificationibus specialibus probare istam consuetudinem, exornando scripturam cum conclusionibus, & auctoritatibus, quas habemus in hac materia consuetudinis, ut habeat vim legis ac juri scripto prævaleat, juxta deducta disc. 35. de jud. & alibi; Quoniam quo magis Advocati agnoscunt difficultatem, eo magis curant informationes facere copiosas, nimiumque exornatas, ac magis eruditas; Unde convincitur sæpius inculcatus error eorum, qui deferunt auctoritati consulentium, ut eod. disc. 35. & disc. 46. in relat. Cur. & alibi advertitur.

Nihilominus reflectendo ad veritatem ab initio partibus pro inconcusso stylo liberè insinuatam, nimium dubitabam; Ideòque probabilem in hac parte credidi resolutionem; Tum ob non sufficienter probatam consuetudinem cum requisitis necessariis, quando est contra jus: Quoniam traditionibus Doctorum in hoc non defertur, potissimè quia non desunt negantes, ut præsertim Garz. de benef. & alii; Ac etiam quia actus, qui deducebantur referri possunt errori, aut circumstantiis facti, quia non adessent Doctores eligibiles, juxta considerationes, de quibus infra, vel quod nemo contrarii.

Tum clarius ob sæpius enunciata conclusionem, & præsertim disc. 1. & in aliis in annot. ad Conc. Trid. quod ob decretum irritans contentum in constitutione Pii IV. super confirmatione, & publicatione Concilii remanet infecta quæcumque contraria possessio, vel observantia, ut propterea consuetudo non incipiat.

Considerando etiam, quod Concilium prævidit casus, & mores Hispaniarum diversos ab illis Italiæ circa affectionem gradus doctoratus, juxta ea, quæ in proposito istius gradus habentur *disc. 35. de præem.* idèq; alternati-
vè posuit doctoratum, & licentiaturam; Ita siquidem posterior qualitas verificatur solum in Hispania, non autem in Italia, quoniam ibi sit licentiatura solemniter in publica solemnitate prævio examine, quæ æquivaleret gradui doctoratus ibi soliti non concedi cum ea facilitate, cum qua conceditur in Italia, ubi non est in usu licentiatura solemniter, & publica per publicam Universitatem: Quoniam licet in aliquibus locis illi, qui per aliquod tempus in publica universitate studiis utriusque juris, vacaverint, non assequuto gradu doctoratus soleant appellari licentiatum, attamen hic est quidam usus loquendi vulgaris, revera tamen non sunt tales, neque hoc decretum conciliare eis congruit, ut advertitur *eod. disc. 35. de præem. & alibi.*

Advertebam tamen, quod licet loquendo generaliter, & in abstracto probabiliter, ac fundatè hæc præsentia consuetudo per Congregationem non admittatur: Nihilominus ea in hac regione magis, quam in Italia attendenda videtur potius tanquam interpretativa pro illis diversis moribus, siquidem in Italia ob nimiam frequentiam universitatum, & collegiorum habentium hanc facultatem doctorandi; Adeo ut in solo statu Ecclesiastico magnus numerus adsit ex recensitis *in rel. Cur. d. disc. 46. & d. disc. 35. de præem. & alibi pluries*, cum magna facilitate, etiam per eos, qui nunquam legum, & canonum studii vacaverint, nullamque terminorum ac principiorum notitiam habeant quinimò (ut pluries expertus sum) neque linguam latinam calleant, iste gradus obtineatur; Ac propterea disputari solet, an isti qui doctorati potius, quam Doctores dici debent Doctorum gaudeant prerogativis, & privilegiis, ex deduct. *eod. disc. 35. de præem.* E converso autem in Hispaniis ob magis rarum usum universitatum, ac majorem rigorem, majoremque solemnitatem, & sumptum, non de facili iste gradus obtinetur, illeque est in longè majori existimatione in modica verò, penèque nulla est doctoratus Italiæ, & præsertim ubi sit aliquarum parvarum Universitatum, in quibus magis, quam in aliis dicta facilitas praticetur.

Et quoniam multæ Hispaniæ, & Insularum adjacentium, ut est præsertim ista Majoricæ, occasione accessus in Italiam pro assequutione beneficiorum, vel pro aliis negotiis, agnoscentes quàm facilè sit, & cum minori sumptu obtinere istum gradum, illum libenter suscipiunt, quamvis juxta illos mores studii in publica, & approbata Universitate per totum tempus præfinitum non vacaverint, neque publicas, ac solennes subinuerint disputationes, hinc sequitur quod ibi ex communi opinione non habeantur isti pro Doctoribus, neque sint in ea veneratione, & existimatione in qua sunt illi, qui juxta eos mores illum gradum doctoratus, vel alterum licentiaturæ obtinuerint, & qui ob magnos sumptus, magnasque difficultates solent esse nimium rari, & quandoque nulli.

Atque hinc dicebam manare dictam consuetudinem eligendi istos graduatos, qui tamen idonei, & habiles reputentur, eo quia vel nulli adsunt de illis, qui in regione vere doctores, vel licentiatum reputantur, vel nimium rari, adeo ut non verificetur libertas electionis, dum ex deduct. *supra d. disc. 25.* receptum est quod necessitas eligendi doctores procedit, quatenus in capitulo adsint plures habiles & idonei, cum quibus libertas electionis praticari, ac verificari valeat, sin minus licitum est eligere aliquem capitularem non doctorem, quamvis extra capitulum adsint plures doctores habiles, & idonei *ut eod. disc. 24.* adeo ut inter hos Doctores adesse videatur eadem proportio vel differentia quæ in Italia viget inter Doctores alicujus publicæ universitatis, & Doctores ex mero privilegio de qua *eodem disc. 24.*

Ponderando circa idoneitatem à fortiori, id quod habetur *sub tit. de paroch.* in proposito præeligendi in concursu magis dignum, quod sc. non attenditur solum gradus, nisi concurrat quoque congrua literatura, quinimò, neque ista conjuncta cum gradu sufficit, nisi ea conjuncta quoque sit cum vitæ, & morum integritate, & cum prudentia, aliisque animi dotibus, quæ necessariae vel oportune sint pro regimine aliorum; Si etenim in simplicibus parochiis istæ circumstantiæ attendendæ sunt, multo magis in hoc munere Vicarii Capitularis, quod est aliquid magis quam sit illud Vicarii Generalis, dum gerit vices, & partes Episcopi in utroque regimine temporali, & spirituali; Magis verò in utroque præsentis questionis, dum agitur de regimine Civi-

tatis Metropolitanæ, totiusque Regni in faciem Proregis, & majorum Magistratum, ac propterea non solum requiritur major idoneitas in literatura, & praxi negotiorum, etiam sæcularium, & prophanorum, ut infra, ac etiam in prudentia, sed in opinione, & veneratione circa vitam & mores; Ideoque stant simul, quod in capitulo adsint multi doctorati, vel etiam adsint Doctores circa litteraturam, sed non præditi illa prudentia, & experientia, illisque moribus, ac existimatione apud populum, quæ pro tali munere requiruntur; Unde congruat is neglectis eligere illos, in quibus dictæ partes verificentur, quamvis gradum prædictum non habeant; Et sic decretum conciliare intelligendum venit præsuppositis terminis habilibus, quatenus scilicet in capitulo adsit competens numerus Doctorum, qui in præmissis partibus habiles, & idonei dici mereantur, & cum quibus libertas electionis remaneat praticabilis, adeo ut aliàs faciendo sit spernere decretum, secus autem ubi non ex spretu, sed ex justo, & rationabili motivo id sequatur.

Agnoscebat Congregatio hanc veritatem, sed ut præmissum est ex prudentialibus motivis, ne sub hoc pretextu liceret decretum spernere noluit recedere à declarationibus generalibus, dicendo oretenus quod in contingentia casuum particularium, quando dignoscetur istas circumstantias verificari, tunc approbabitur electio.

His autem sic stantibus in quadam instructione, quam petentibus agentibus capituli dedi pro futuris vacationibus dicebam quod si capitulum cupiebat conservare istam consuetudinem seu libertatem à se exoptatam, curaret concordare, si non in personis particularibus, cum id pro frequentiori contingentia, stantibus factionibus quæ in Comitibus & Universitatibus esse solent, videatur quodammodo impossibile, sed in personarum genere quod scilicet omnia vota, quamvis scissa cadant in personis non graduatis quoties revera d. rationes verificentur, secus autem ubi ut in casu particulari qui huic disputationi occasione dedit, capitulum scindatur, ejusque pars graduatis adhæreat, cum in isto concursu pro stylo Congregationis approbari soleat electio graduati, & reprobari illa non graduati, quamvis minora habeat suffragia.

Quoverò ad inspectionem particularem, quæ inutilis erat dum jam Ecclesia erat provisa de Episcopo, atque Congregatio declaravit valida omnia acta, adeo ut esset questio de vento; Dicebam quod cum electus esset jam graduatus in jure civili in universitate Hispaniarum juxta illos mores magis solennes, & cum magis rigoroso examine, hinc sequeretur quod attenda naturali veritate ex præmissis rationibus iste magis idoneus, magisq; dignus reputari deberet quàm emulus qui in utroque jure susceperat gradum in quadam universitate Italiæ, in qua enunciata dignoscitur facilitas; Potissimè quia pro regimine tam politico quam civili, ac pro decisione causarum ubi quis haber illam juris civilis peritiam quæ ob gradum prædictum præsumitur tunc longè idoneus, & habilis reputandus videtur quàm ille qui esset solum doctor in jure canonico ob longè majorem facilitatem istius, quàm illius, ac propterea bonus Legista cum nimia facilitate efficitur optimus Canonista, quod non est è converso, juxta vulgare dicitur quod Legista sine canonibus valet parum, sed canonista sine legibus valet nihil; Potissimè quia hodie militare non videtur illa totalis discretio inter hæc jura quæ antiquiori tempore dignoscatur, quoniam legis facultas practica pro utroque foro consistere potius videtur in receptis conclusionibus desumptis, tam ex utroque jure communi civili, & canonico, quam etiam feudali, & locali, seu statuario, ac receptis DD. opinionibus, ita continens quoddam mixtum adeo ut si resurgerent Acurf. Azor. Bur. & Bald. ac Innoc. Jo; Andr. Abb. & similes antiquiores, & primi Magistri, eam amplius non recognoscerent ipsique in praxi essent imperiti cum ex 10. partibus vix duæ vel tres esse videantur illæ, quæ in mero jure civili, vel canonico communi consistant, ut expendendo omnes materias in foro praticabiles advertitur in *discur. super defensione lingue Italianæ, in eodem Italico idiomate registrato post opus Episcopi practici*; Et per consequens magis oportuna, fortèque magis necessaria, pro hoc munere Vicarii videtur peritia in jure civili, & prophanocommuni, & locali, tam pro causis decidendis, quam etiam pro tuenda Ecclesiastica jurisdictione, & immunitate, ut sciatur qualia sunt jura qualesve prætensiones sæcularium; Ac etiam quia ut præmissum est quando juris civili magis abstrusi, magisq; alti & subtilis, ejusque terminorum perfecta

perfecta peritia habeatur, nimium facilis est materias canonicas, & ecclesiasticas utpote magis faciles, ac planas callere, adeo ut cum solo collectore Barbosa, aliisque similibus levis armaturæ scriptoribus, & collectoribus, & cum labore humerorum potius quàm ingenii ista peritia fortè obtineatur, quod utique de altera dici non potest, ut advertitur *d. disc. 35. de judic. & disc. 46. in relat. Cur. & alibi.*

Ponderando etiam, quod magna dignoscatur differentia inter antiqua tempora in quibus prodierunt canones pro habentes clericis studium legum civilium, & hodierna tempora, quoniam tunc ob legum prædictarum publicationem, juxta unam opinionem factam auctoritatem Imperatoris Lotharii, aliorumque Imperatorum, qui factionis Ghibellinæ fautores, ac protectores videbantur, inveniendi pontificis potestatis, ac etiam ob diversum modum vivendi clericorum istis incongruum erat hoc studium juxta id quod advertitur præsertim *disc. 135. de feud. & disc. 161. de Regal. & disc. 1. de serv. & in annot. ad eund.* Hæc autem ratio cessat in presenti cum passim clerici, etiam Episcopi, & Cardinales vacent studio juris civilis communis, & localis pro meliori praxi juris canonici, adeo ut ista videatur una ex consuetis legaleis simplicitatibus modernorum procedendi in sola litera antiquorum canonum, & canonistarum in hac materia, non reflectendo ad hanc distinctionem temporum, aliisque diversas circumstantias, quodque prudenter Conc. Trid. mentionem fecit de doctoribus vel licentiatibus decretorum, ut ita loqueretur more canonico, & conciliari, & ne videretur expressè loqui contra antiquos canones, ac etiam quia disponendo pro Ecclesia universali, in qua diversi esse possunt in hac materia provinciarum, & regionum mores, idcirco noluit canonizare studium, ac professionem juris civilis, & sæcularis quod in aliqua regione ex utro non congruat clericis sed non per hoc illud intelligendum videtur in litera more grammaticali seu judaico, sed in spiritu, & in ratione juxta regionum, & locorum mores, & usum: Ista tamen insinuando in ratione discursiva, relinquendo locum veritati, atque totum submitiendo judicio Ecclesiæ, & S. Congregationis.

SE N E N . P R Æ B E N D A R U M AD PETITIONEM CANONICI FRANCI- SCI PICCOLOMINI.

Responsum pro veritate.

An valeat, & sustineatur, necnè communitio inter canonicos super præbendis aliàs inæqualibus cum earum reductione ad massam communem, ut ita omnium sit conditio æqualis.

S U M M A R I U M.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Unio est species prohibita alienationis.*
- 3 *Sensus Auditoris.*
- 4 *Quæ solemnitates requirantur in unionibus, vel suppressionibus, & dismembrationibus.*
- 5 *An requiratur beneplacitum in conventionibus inter Clericos ejusdem Ecclesiæ.*
- 6 *De beneplacito Apostolico præsumptio.*
- 7 *Quando procedat conclusio de qua n. 2. & 4.*
- 8 *Præbendæ sunt quid distinctum à canonicatibus.*
- 9 *Quod in æqualitas præbendarum sit potius damnabilis, & præjudicialis.*
- 10 *Laudatur suppressio præbendarum, & reductio omnimoda ad massam distributionum.*
- 11 *Quando major pars præjudicet minori.*

D I S C. XXXIV.

OB aliqua inconvenientia quæ praxis resultare docebat ab inæqualitate quatordecim præbendarum liberæ collationis Metropolitanæ Ecclesiæ Senen. & ab optione quæ fieri solebat, de anno 1634. Archiepiscopus cum consensu Capituli, omnium præbendarum quamdam communitatem, seu massam statuit, ut propterea omnium esset æqualis conditio, postquam verò per spatium annorum 40 circiter id pacificum effectum habuit prætensionem excita-

Card. de Luca Lib. XII.

vit canonicus Franciscus Piccolominus separandi propriam præbendam, atque desuper contulit quendam hujus curiæ Advocatum à quo pro dictæ unionis invaliditate responsum fuit ex eo fundamento, quod unio redoleret speciem alienationis prohibita, quæ per ordinarium extra casus à jure permisos fieri non valeat ex iis hæc habetur *disc. 1. de alien. & contract. prohib. & sub tit. de benef. & altero de paroch. pluries*, per Concilium autem Tridentinum facultas Episcopo attribuitur quando præbendæ Cathedralis essent tenues, illis uniendi beneficia simplicia juxta ea quæ habentur pluries *eodem tit. de benef.* ad hanc materiam unionis, non autem ut unire possit præbendas Canonicales ejusdem Cathedralis.

Non acquiescens autem idem Franciscus responso, cupiensque meum audire sententiam, iste de diversis quinimò oppositus fuit pro actus validitate, idèque consului quod acquiesceret, atque ab opere abstinere, incertum est autem quid sequutum sit, quoniam ubi actus redoleret speciem prohibita alienationis, adhuc tamen advertebam quod non esset illa specie quæ caderet sub dispositione *extrav. ambrosiense* circa necessitatem solemnitatis consistentis in beneplacito Apostolico, quoniam licet hujusmodi uniones, vel suppressiones, aut incorporationes exigant quidem justam causam necessitatis, & utilitatis, ac etiam quasdam solemnitates à jure communi præscriptas de quibus apud Othob. *dec. 6. & dec. 224. p. o. rec. cum aliis disc. 34. & 35. de paroch. & d. disc. 1. de alien. & contr. prohib.* Non tamen exigunt beneplacitum Apostolicum, sed sufficientem solemnitates ad limines juris communis, ut ibidem, idèque cum causa videretur iusta, & rationalis, ut infra, atque intercessissent consensus capituli pro solemnitate, & aiter consensus singulorum canonicorum pro interesse, ita videbatur actus bene gestus.

Potissimè verò qua non agebatur de abdicatione domini ab una Ecclesia vel Capella, ejusque translatione in alteram diversam, quo casu intrat conclusio deducta *eod. disc. 1. de alien. & alibi sæpius*, quod dispositio *extrav. Ambrosiense* locum habet etiam in contractibus, qui fiunt inter duas Ecclesias, vel capellas, sed de conventionione inter ministros, & clericos ejusdem Ecclesiæ, quæ est præbendarum domina, talisque remanet etiam post conventionem respicientem modum divisionis, vel distributionis inter canonicos tanquam ejus famulos, & ministros, idèque dicebam intrare terminos *tex. in c. 2. & fin. de part. in 6. cum concord. supra disc. 30. in fin. & disc. 26. de paroch. & eod. disc. 1. de alien. & contr. pariter in fine.*

Et nihilominus ubi etiam beneplacitum Apostolicum fuisse necessarium, adhuc advertebam allegari posse beneplacitum præsumptum stante pacifica observantia temporis longissimi 30. imò 40. annor., non obstante constitutione Urb. VIII. per quam hujusmodi beneplacitum præsumptum subiatum videtur, quoniam receptum est quod ista constitutio non comprehendit alienationes, & contractus inter Ecclesias, quarum respectu firma remanet dispositio juris communis, ut advertitur *eod. disc. 1. de alien. & contract. prohib. & alibi pluries.*

Deducerentur autem hæc ad quamdam exuberantiam, ubi etiam procedendum esset cum præsupposito præfat. respondentis, & cum terminis illius unionis quæ utpote redolens alienationem esset regulariter in jure odibilis, & prohibita. Verum advertebam quod omnia remanebant superflua utpote extra casum, quoniam illa dicitur prohibita unio que tangat substantiam beneficiorum, quorum status alteretur cum eorumdem vel cum eorum possessorum diminutione, ex qua resultet altera diminutio ministrarum, puta quia fiat unio subjectiva per quam beneficium unitam amittat ejus nomen, & essentialiam, atque efficiatur prædium vel membrum alterius, cui fiat unio vel quod ubi etiam sit unio sociativa, vel incorporativa, & cœqualis, exinde sequatur quod loco duorum Rectorum, vel ministrorum sit unus, qui utrumque possideat, juxta distinctiones de quibus in hac materia unionis *d. disc. 34. & 35. de paroch. & disc. 43. cum seqq. de benef. & disc. 6. de præem. & alibi.*

Id autem nullatenus in hac facti specie verificari dicebā, quoniam numerus Canonicorum in nihilo immutatus, vel diminutus fuit minusque diminutus modus cultus, & servitii Ecclesiæ, neque in aliquo alterata substantia ipsorum canonicatum, sed solum ita statutum fuit super præbendis temporalibus, quæ sunt quid distinctum à canonicatibus *ex deduct. disc. 15. & 76. de pens. & alibi pluries*; Potissimè quia singulis canonicatibus habitualiter competere dicitur jus in præbendis pinguioribus, ob d. consuetudinem

T 4

optionis

optionis, ideòque revera dici non poterat quod abdicaretur dominium ab uno, ut transferretur in alterum, quodque unus fieret ditior, & alter pauperior, dum ut præmissum est dominium bonorum, & præbendarum revera dicitur residere penes ipsam Ecclesiam, cujus jus vel servitium ita nullam recipit diminutionem, vel præjudicium, sed solum id percutit modum distributionis fructuum, & emolumentorum inter ejus ministros, & servientes;

Fortius verò quoniam ejusdem Ecclesie potius interest æqualitatem servari pro meliori ejus cultu, & servitio, cui ministrorum dissensiones præjudicare solent, ducto etiam argumento ab illa æqualitate, quam lex laudat, & desiderat inter ejusdem parentis filios, ac propterea in casu de quo supra *discurs. 8.* reprobata fuit illa notabilis inæqualitas, quæ dignoscatur inter ejusdem Ecclesie canonicos.

Quinimò commendabilis potius censenda venit omnimoda præbendarum suppressio, cum reductione omnium fructuum, & emolumentorum ad massam distributionum obtinendarum in ratione servitii per punctos juxta praxim introductam in tribus Basilicis Patriarchalibus Urbis, quæ merito aliarum Ecclesiarum Cathedralium, & collegiarum norma, & exemplar esse debent, ac etiam in Ecclesia Toletana, aliisque insignibus, & ditissimis Ecclesiis Cathedralibus, & Metropolitanis Hispaniarum, aliarumque regionum, ut insinuat *disc. 10. de jurepat. & pluries sub titul. de pensioib. & alibi*, cum usum præbendarum experientia doceat Ecclesiarum cultui, & servitio potius præjudiciale, quia præbendati satisfaciendo residentie sine interesse, & sine servitio quod negligant, lucrantur fructus, quos etiam frequentius in casu absentie aliquo modo coloratæ percipiunt, & lucrantur; Ac propterea idem Conc. Trid. mandavit Episcopis ut aliquam præbendarum partem, nempe tertiam distributionibus quotidianis applicent; Et tamen omnimoda suppressio cum immutatione naturæ est quid longè magis quam sit ista conventio sociativa, quæ se habet ad omnium coequalitatem lucrum, & damnum, atque non tangit substantiam, sed accidentia, habetque justum motivum, tollendi lites & discordias, quas præsertim consuetudo optandi parere solet; Ideòque videbatur, quod pro meo judicio casus haberet de indubitabili, quamvis esset recens, quoties de consensu omnium canonicorum fieret, cum ratio dubitandi caderet, quando Episcopus id demandare vellet sine consensu singulorum interessatorum sub prætextu consensus majoris partis capituli, dum isto casu rectè intraret sæpius enunciata propositio, quod in iis, quæ tangunt interesse, ac præjudicium singulorum, non attenditur conclusio pro majori parte, cum aliis, ubi aliquæ modicæ præbende essent pingues, aliæ verò pro majori parte essent tenues, ita possent illi, qui obtinent pingues, inviti supplantari, sed quando accessit consensus omnium, cum subsequuta observantia quadragenaria videtur, quod nulla superesset ratio dubitandi, potissimè quia istemet canonicus per longum tempus annor. 15. in quibus fuit canonicatus possessor, eidem observantia acquievit.

ROMANA SERVITIORUM VEL DISTRIBUTIONUM PRO CLERICIS ANTIANIS CUM CLERICIS JUNIORIBUS BASILICÆ S. MARIÆ MAJORIS.

Casus disputatus coram Judice particulari, & resolutus pro Antianis.

De distributione Servitiorum, & Officiorum, aliorumque munerum inter Beneficiatos, & clericos ejusdem Ecclesie, & ejusdem ordinis hierarchici.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De distributione ordinum, & hierarchiarum in utraque Ecclesia militante, & triumphante.
- 3 Solet, & debet summam gustari de petitorio etiam in possessorio.
- 4 De materia præscriptionis in iis quæ sunt contra jus.

5 De eodem, & quando observantia sit potius interpretativa.

6 De distributione ordinum in canonicatibus, & beneficiis.

D I S C. XXXV.

In reformatione Basilicæ Liberianæ, vel S. Mariæ Majoris sequuta sub Pio IV. statuti fuerunt tres diversi ordines clericorum, seu ministrorum, ut ita pro majori, vel respectivè minori gradu, & dignitate functiones Ecclesiasticæ cum debito ordine symmetrico peragerentur, ad instar Ecclesie triumphantis, cum qua debet se regulare Ecclesia militans, quod distributi sunt ordines, vel hierarchie Angelorum, & Sanctorum juxta ponderationes, de quibus *disc. 24. de præem. & disc. 40. in Miscell. Eccl. statuendos tres ordines canonicorum, beneficiatorum, & clericorum, eorumque singulis officia, vel functiones assignando, præsertim verò ad rem, ultimo ordini 12. clericorum in juncta fuerunt duo munera, unum Subdiaconatus, & alterum Acolitatus; Verùm postmodum, ut hæc munera melius distributa remaneret S. Carolus Borromæus hujus Basilicæ Archipresbyter sub B. Pio V. immediato successore, isto approbante, statuit ut ex his 12. clericis, sex deberent esse constituti in sacris ad effectum exercendi munus subdiaconale, alios verò sex sufficeret esse in minoribus pro alio munere Acolitatus; Sed quoniam obtinentes hujus clericatus ad effectum assequendi emolumenta obvientiæ ex celebratione missarum pro frequentiori praxi solent esse in sacris, adeo non vereficaretur d. contradistinctio; Idcirco observantia dedit, quod sex antiquiores gererent munus Subdiaconi, & alii sex juniores gererent illud Acoliti; Id autem ægrè ferentes aliqui moderno tempore de clericatibus provisum, atque in sacris existentes, quasi quod coequalitatem cum aliis ejusdem ordinis clericorum habere deberent, ideòque per turnum pariformiter utrumque munus ab omnibus exercendum esset, introducta causa coram Præfato deputato per Cardinalem Archipresbyterum, ex parte Antianorum principaliter insistebatur in summariissimo possessorio retinendæ, seu manutentionis; Adhuc tamen pro commendabili curiæ stylo insinuato *disc. 44. de judic. & alibi pluries*, ut concernentia petitorium, ac merita negotii principalis summam deducantur pro gustu ad effectum, ut facilius idem possessorium decernendum sit illi cui etiam bonum jus assistat, juxta praxim in proximis terminis tentam per Rot. *decis. 102. part. 10. recent. & apud Bich. decis. 542. & 543. & in aliis*; Idcirco etiam in bono jure scriptum fuit, & credo, quod in utroque pro antianis, vel antiquioribus resolutum fuerit, dum post unicam disputationem ob superventam mortem causæ patroni amplius de illa actum non audivi.*

Cum itaque scribentes pro junioribus actoribus impugnant potestatem dicti Cardinalis Borromæi Archipresbyteri, quod immutare non potuerit ea quæ per d. Pontificem Pium IV. statuta fuerant, super coequalitate, & ordine clericorum, atque circa observantiam, in qua magnum constituebatur fundamentum, ex parte antianorum præsupponerentur, quod necessaria essent centenaria benè completa ad effectum legitime præscriptionis adversus id, quod per Apostolicam Constitutionem statutum fuerat; Ac propterea deducebantur aliquæ interruptiones, ac etiam insisteretur in eo, quod observantia non esset continua, & univoca cum aliis rigoribus, & subtilitatibus ponderari solitis ad impediendam præscriptionem, in iis quæ sunt contra jus ex deduct. *disc. 21. de jud. & alibi.*

Hinc scribens pro antianis, etiam cum sensu veritatis dicebam, quod ubi etiam in facto non subsisterent ea, quæ per causæ patronum pro stylo deducebantur, tam circa facultates præfati Cardinalis Archipresbyteri, quam circa existentiam centenariæ de facto ob jam elapsum tempus annorum 100. cum congruis responsionibus ad objecta, ex quibus prætendebatur legaliter centenariam benè completam non adesse, cum his subsistentibus omnia alia juris inspectio inanis remaneret; Adhuc tamen erroneum esset præsuppositum, ut ad effectum, de quo agebatur necessaria esset centenaria benè completa, eo modo quo desideranda venit in iis, quæ de sui natura sunt impræscriptibilia, sive nimium vehementem habent juris resistantiam, & in quibus istud tempus potius pro facultate allegandi, quemcumque efficacem, ac meliorem titulum, quam pro formali præscriptione proficuum remanet, juxta ponderationes de quibus eodem *discurs. 21. de judicibus*, ac etiam *discurs. 3. de alienationib. & contract. prohib. & alibi frequenter*

THEATINA CANONICATUS

PRO CAPITULO ECCLESIE METROPOLITANÆ.

Consilium pro veritate.

An erecto novo Canonatu de consensu capituli cum assignatione dotis, quæ massæ capitulari incorporaretur; adeo ut novi canonici conditio sit æqualis cum aliis; diminutionem hac dote patiente, possit capitulum prætereundere suppressio nem canonicatus, vel excludere ejus possessorem, à coequali participatione massæ.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Quando Episcopus possit erigere novos canonicatus.
- 3 Diminutio reddituum non facit cessare substantiam canonicatus erecti.
- 4 Successori competit manutentio ex possessione prædecessoris.
- 5 Quale Consilium datum sit.
- 6 Competit evictio contra fundatorem.
- 7 An cesset fundatio per deficientiam bonorum, & reddituum.
- 8 Quando diminutis bonis, & redditibus supremi debeant aliqui canonicatus.

D I S C. XXXVI.

Cum in Ecclesia Metropolitana Theatina Archiepiscopus cum consensu capituli novum erexisset canonicatum cum bonis, & redditibus à quodam devoto assignatis, & incorporatis mensæ capitulari, ut propterea coequalis esset istius novi, ac antiquiorum participatio massæ, tractu verò temporis bona ad hunc effectum assignata valde notabilem diminutionem, penèque omnimodam peremptionem passa essent, adeo ut antiquioribus canonicis læsiva, & præjudicialis remaneret hæc nova erectio, ob admissionem canonici ad coequalitatem participationem absque recompensa; Hinc sequuta istius canonicatus vacatione, novaque provisione de eo facta per Datarium credidit capitulum de consilio aliquorum professorum de partibus huic noviter provisio se opponere posse; atque desuper pro veritate consilium à me petiit.

Respondi quod circa oppositionem, quæ fieret provisio ne canonicatum assequeretur, pro meo sensu videretur opus desperatum, quoniam ubi non constat de præfinitione certi numeri canonicorum præcisè, & taxativè facta per sedem Apostolicam, ut in præfenti non constare præsupponebatur, non prohibetur Episcopus novos erigere canonicatus cum bonis & redditibus ad hunc effectum superventis, ex deduct. *supr. disc. 6. & apud Cocc. dec. 1092. Potissimè verò, & cum minori ratione dubitandi, ubi accedat consensus capituli, cum difficultas cadat isto consensu deficiente, ex ibidem relatis, & per consequens diminutionem bonorum, & reddituum istius canonicatus noviter erecti causare posse dicebam præteritionem in capitulo dissolvendi dictam communionem, atque non admittendi novum canonicum ad coequalitatem participationem massæ capitularis, sed quod contentus esse deberet sola dote per fundatorem assignata, non autem ut id destrueret canonicatum jam validè erectum in substantia, ob alterationem hujus accidentis, dum id nullum juris fundamentum habere videretur.*

Quo verò ad punctum participationis coequalis, respondi quod adhuc valde durum opus videretur quoad istum jam provisum, dum ex ejus parte intentari posse possessorem retinendæ, seu manutentionis in dicta possessione dictæ participationis donec in judicio petitorii terminando per tres conformes decideretur præfentio capituli absque dubio altioris indaginis, nil obstante, quod ipse noviter provisus ex persona propria nullam haberet hujus participationis possessionem, dum adhuc neque ipse canonicatus possessionem habebat, quoniam ad hunc effectum eidem suffragaretur possessio prædecessorum, dum possessio acquiri dicitur dignitati, vel canonicatui; Ideòque novus successor in beneficio, vel dignitate obtinet in hoc judicio, quamvis nunquam possederit, cum obtinere dicatur nomine beneficii.

An, & quando canonicus supra numerum occupet locum provisionis, aliisque gaudeat præeminentiis supra Canonicos numerarios postea admissos.

S U M M A R I U M .

- 1 **F** Acti series.
- 2 **D**istinguuntur plures species canonicorum supra numerarios, & in quibus propriè locum habeant ea quæ de ipsis habentur.
- 3 **D**e qua specie esset ille de quo agebatur.
- 4 **D**e errore procedendi cum littera legum, & doctrinarum.

D I S C . X X X V I I .

E Recto in Ecclesia Cathedrali Pennen. novo canonice tu supra numerum cum lege per Pium fundatorem, & per Episcopum, & capitulum acceptata, ut iste canonicus pariformiter de omnibus emolumentis, & prerogativis potiri deberet ad instar aliorum antiquorum canonicorum juxta consimilem casum de quo in *Theatina hoc eodem tit. disc. præc.* proditaque declaratione S. Congr. Concilii, in una Sutrina 28. Januar. 1668. quod canonicus supranumerarius occupare non potest, nec debet locum supra canonicos numerarios, quamvis juniores, ac postmodum provisionis, atque per aliquos juniores hujus Ecclesie canonicos pro stylo; Parte non audita, obtenta de ann. 1672. consimili declaratione, seu verius attestatione dictæ declarationis anni 1668. Hinc desuper ex parte Apolinaris possessoris dicti novi canonicatus consultus.

Respondi bonum jus probabilius illi assistere, ut locum & antianitatem juxta tempus suæ provisionis, ac installationis occupare deberet, perinde ac si esset numerarius, & cum eodem ordine, qui inter alios servatur, quodque d. declaratio esset in suo casu vera, malè autem ad rem applicata.

Ad id autem probandum advertēbam, quod tres species novorum, vel supranumerariorum canonicorum in proposito considerari possunt, atque dari solent; Una nempe, que antiquiori tempore erat frequens, hodie verò nimirum rara, & præsertim in Italia penè abolita illorum canonicorum supranumerariorum, qui cum gratiis expectativis providebantur pro prima futura vacatione, isti etenim sunt propriè illi canonici supranumerarii, qui per Doctores appellari solent canonici in herbis, quia revera non sunt tales in re, sed solum in specie; ideòque ita propriè nuncupantur canonici ob quandam certam spem, quam habent ex gratia expectativa, ut intrent in numero, atque in istis vera est propositio, quod non gaudent præeminentiis canonicis, neque occupant locum donec sunt in isto statu.

Altera est species illorum canonicorum supranumerariorum, qui non sint de corpore capituli, neque participant de ejus massa distributionum, sed revera sint beneficiarii in illa Ecclesia cum honorifica nuncupatione canonicorum juxta speciem illius canonicatus, de quo agitur *decis. 294. & 404. p. 14. recent. & disc. 182. de fideic.* & pariter intrat eadem propositio ex identitate rationis, quod isti non sint veri canonici in re, sed in sola honorifica nuncupatione, atque de isto casu præsupponebatur agi in Sutrina, in qua prodit enunciatæ declaratio 1668.

Tertia demum est species illorum novorum canonicatum, qui ob superventos redditus, supra antiquum, & consuetum numerum, validè, ac legitime eriguntur cum omnimodis prærogativis, & præeminentiis canonicis, & cum incorporatione hujusmodi novorum membrorum cum antiquo corpore, juxta ea, quæ habentur supra *disc. 6.* ac etiam in *d. Theatina disc. præc.* & in aliis, & tunc iste terminus supranumerariorum adhibetur improprie, & per quemdam modum loquendi vulgarem ad effectum contradistinguendi canonicatus de novo erectos ab antiquis, revera tamen posita valida, & legitima erectione, adeòque actus habendus non fit pro infecto, omnes dicuntur pariformiter canonici ejusdem naturæ absque aliqua differentia præterquam in iis quæ expresse fuerint exceptuata in erectione tanquam per speciem alluvionis, sive additionis novorum membrorum corpori, quod ita creverit, atque majus effectum sit; Ac propterea in Eugubina enunciata *sub tit. de præem. disc. 23.* resolutum fuit per Sac. Congregat. Rituum, canonicis denuò erecti supra antiquum numerum, potiri debeant prerogativa Cappæ magnæ concessa canonicis illius Cathedralis per Innoc. X. quamvis enunciatus esset eorum numerus, qui tunc aderat, quoties non constet de voluntate taxativa, & præcisè restricta ad illum numerum.

Applicando itaque ad rem, cum iste canonicatus esset de hac ultima specie, adeòque inspecta substantia nulla differentia dignoscatur inter istum canonicum novum, & antiquos, hinc de plano resultare dicebam, quod à casu penitus extranea essent ea, quæ percutiunt canonicos supranumerarios de prima, vel secunda specie.

Hinc sequitur ut semper, penèque in omni casu inculcare, ac repetere oporteat consuetum errorem pragmaticorum in procedendo in sola littera legum, vel doctrinarum, non reflectendo ad hujusmodi distinctiones, & an agatur de illis supranumerariis, qui in re, vel in substantia sint tales juxta primam, vel secundam speciem, vel de illis qui ita nuncupantur improprie ex errore vulgi, ejusque modo loquendi, revera tamen, & juridicè incongruit iste terminus supranumerariorum, dum exinde in omnibus materiis prodeunt æquivoca, & confusiones capiendæ rem pro re, sive applicando ad unum casum, ea quæ alterum omninò diversum percutiunt.

C O L O N I E N . C O A D J U T O R I Æ

P R O C A R D I N A L I D E B A D E N .

Casus disputatus in Congregatione Concistoriali, resolutus pro Cardinali.

De eadem materia, de qua supra disc. 27. An scilicet consensus capituli pro coadjutoria debeat esse capitularis, & in forma electionis.

S U M M A R I U M .

- 1 **F** Acti series.
- 2 **D**e causis, ob quas dandus est coadjutor.
- 3 **D**e questionibus, quæ cadere solent in electionibus.
- 4 **D**e differentia inter electionem Prælati, & consensum coadjutoriam.
- 5 **E**tiam sine consensu coadjuti, & capituli potest Papa dare coadjutorem.
- 6 **U**bi tractetur bene hæc materia coadjutoriam.
- 7 **A**n attendatur votum eorum, qui non sint in sacris.
- 8 **Q**uod contra decreta Conc. Trid. non detur consuetudo, & de ratione.
- 9 **Q**uomodo in hac materia debeat procedi.
- 10 **D**e modo deferendi auctoritatibus.

D I S C . X X X V I I I .

Cum Abbas Monasterii Sugburg. Ordinis S. Benedicti, tam ob ejus infirmam valetudinem, quam etiam ob inobedientiam aliquorum Monachorum, qui ut in eorum contumacia se confoverent, ad quamdam potentem protectionem sæcularem recursum habuerant ita & taliter, quod ipsum Abbatem à Monasterio exulare cogenter, expedire crederet et providere de coadjutore alicujus existimationis, & potentia, ut pro illius regionis moribus, & contingentibus praxis docere solet ex relatis per Fagn. in *d. c. nulla de concess. præb. n. 72.* idcirco cum consensu plurium monachorum, qui sub ejus obedientia vivebant, conclusit supplicare, sed Apostolicæ pro coadjutoria in persona Marchionis Baden, tunc Abbatis Fulden. postea Cardinalis, deindeque singulariter per viam expressi consensus, vel ratificationis eidem petitioni accesserunt quidam alii Monachi, adeòque majorem partem, ita constituerent, 15. nempe ex 27. atque examinato de more negotii in Congreg. Concistoriali, prodiiisset resolutio juxta petita alii Monachi diversæ factionis, & præsertim illi octo, qui cum dicta sæculari potentia se confoverant in Monasterio contra Abbatem, se opposuerunt obtinendo audiri; Unde reposita causa, & dilata resolutione ob aliquam difficultatem ha-

bitam in hoc statu in repositione evocatus fuit, atque aliis defensoribus, qui jam scripserant, tanquam extraordinarius adjunctus, unicum desuper edendo informationem, peritum verò fuit in resolutis cum subsequuto effectu.

Major itaque inspectio facti potius, quam juris videbatur super verificatione eorum, quæ hinc inde in facto præsupponebantur ad effectum includendi, vel respectivè excludendi illos defectus, qui objiciebantur pro istius electionis nullitate adeò clara, ut confirmationem non mereatur; Quo verò ad ea, quæ juris sunt, ultra propositiones generales, quæ in hujusmodi questionibus penè semper circumferri solent circa consensum non liberum, vel convocationem capituli non legitimam, aut aliquorum spretum, juxta ea, quæ habentur supra *disc. 27. & seq.* Restringeretur principaliter difficultas ad punctum insinuatum in dicto jam edito *disc. 17. n. 4. & in fine*, an scilicet pro isto consensu, qui de consuetudine ex quodam honestate, & congruentia præsertim in illis partibus desideratur etiam in coadjutoriis, requireretur formalis electio cum actu verè capitulari, in quo electio cum suis requisitis esset benè conclusa, eo modo, quo in spiritualibus requiritur à majori sc. parte vocalium comparatione omnium congregatorum, non autem comparatione diversarum partium, vel potius sufficiat consensus majoris partis etiam singulariter, & extra capitulum præstitus per viam accessus aliis, qui collegialiter actum gesserint.

In hoc itaque inhærendo voto Maraldi, quod in hac materia circumferri solet, ac iis, quæ insinuata sunt *d. disc. 27.* dicebam quod magna differentia constituenda venit inter casum, in quo agatur de providendo per viam electionis Ecclesiam pastore viduatam de novo Sponso, & Pastore, adeòque in statu Sedis vacantis administratio, & jurisdictionis resideant penè capitulum, à quo perficienda sit electio, partes autem Papæ sint solum in illam confirmando, quatenus ea sit legitima, & canonica; Et casum in quo agatur de concessione coadjutoris. Priori etenim casu desideratur vera, & formalis electio, quæ perficitur collegialiter, solumque habetur ratio illorum vocalium, qui fuerint in capitulo, vel in comitiis legitime congregati; non autem absentium, quando se contemprios juridicè dicere non possunt, quia vel non debuerint evocari, vel evocati in loco, & tempore statuto inter venire neglexerint, vel quod à capitulo exierint, aut aliàs ab eo se extraneos fecerint, atque si habita ratione omnium congregatorum electio à majori parte conclusa non fuerit, non suffragatur accessus aliorum votorum extra capitulum; In altero autem casu concessio coadjutoriam non pendet principaliter ab electione, quæ solum per Papam confirmari debeat, sed directe, & immediate pendet à gratia, & arbitrio Papæ, qui pro sui arbitrii regulatione desiderare solet aliquam justam causam, ac etiam consensum, tam coadjuti, quam capituli ex quadam congruentia, & honestate, ne aliàs invidium, ac odibilem, seu aliàs malè meritorum coadjutorem præficeret; Quandoque tamen, etiam coadjuto, & capitulo invititis, quando ex aliquo justo motivo id expedire credat, coadjutorem præficit, ut per Jo. Andr. in *c. consultationibus num. 10. de cler. agror.* cum aliis deductis in hac materia coadjutoriam per Fagn. in *cap. de Rector. cum duobus seqq. de clericis agror. & in c. Nulla de concess. præb.* & in quibus locis omnium fortè latius, & accuratius tanquam nimirum versatus per 60. circiter annos in hujusmodi negotiis, de ista materia tractat; Et sic consensus capitularium exigi solet ad effectum, ut Papa se certificet de illorum animo, & an gratum, vel ingratum perficiat, quo casu non exigitur ille solemnitas, & formalis actus collegiatus conclusus à majori parte, qui exigitur, ubi agatur de formali electione, ut benè ita distinguendo docet Canonistarum primus, & Magister Inn. in *c. in Genesi de elect. n. fin.* cum quo pertranserunt Abb. num. 11. & alii, eademque distinctio habetur apud Buratt. *dec. 259. nmm. 5.*

Et ex eadem ratione removeri dicebam objectum, quod aliqui ex dictis 15. consentientibus non essent in sacris, ideòque non haberent votum in capitulo; Quamvis etenim per alios scribentes pro istius objecti remotione insisteretur in consuetudine illarum partium, ut etiam non ex sentes in sacris habeant vocem in capitulo, & super quo magna erat contentio, tam in facto, in quo id negabatur, quam etiam in jure, an scilicet ista consuetudo, ac etiam posita, attendi deberet contra dispositionem Conc. Trid. ob decretum irritans contentum in Bulla Pii IV. confirmatoria, quod inficit quamcumque contrariam possessionem, sine qua dari non potest præscriptio, ac propterea impedit ne-

ista oriatur ex insinuatis *disc. 21. de judic.* & alibi pluries, dicebam tamen, quod absque necessitate assumendi hanc altiore inspectione sufficiebat dicta responsio, quod ita Papa certificaretur de consensu subditorum, quodque non ageretur de formali actu capitulari.

Hæc scribebam tanquam Advocatus, ad causæ opportunitatem, non potui autem cum unica informatione absque ulteriori progressu disputationis desuper efformare maturum iudicium pro veritate; Credebam tamen, generaliter loquendo de hoc puncto, quod iste sit incapax regulæ generalis, quæ indefinitè omnibus casibus pariformiter adaptari valeat, cum potius pro meo iudicio ista censenda veniat quæstio facti ex istius qualitate, & circumstantiis in singulis casibus regulanda, utpotè in materia arbitraria, & pendente à voluntate, & arbitrio ejus, qui etiam sine tali consensu, quinimò cum dissensu, quando ex aliquo justo motivo sibi videatur, id agere potest, quinimò etiam sine justificatione causæ juxta ea, quæ præsertim in beneficialibus habentur *disc. 148. de Regal. & alibi*, ideòque intrat consuetus error in iis, quæ singulorum casuum qualitate, & circumstantiis pendet procedere cum regulis, & conclusionibus in abstracto vel cum doctrina in sola litera ad hæc non reflectendo præsertim in ista Congreg. quæ procedere non debet more Judicis ordinarii, qui sit purus minister justitiæ commutativæ administrandæ per rigorosos juris tramites, sed potius more Assessoris, & Consiliarii supremi Principis administrantis justitiæ distributivam, tam cum regulis legalibus, quam cum prudentialibus.

Sed quando cum auctoritatibus procedendum sit, reflectendum quoque venit ad id, quod advertitur *disc. 35. de judic.* circa Doctorum qualitates cum nimium adaptato exemplo testium; Ideòque in concursu insinuati Moraldi, qui prius in Curia diu versatus advocatus, postmodum per spatium annor. 50. & ultra hujusmodi negotia practicavit in muneribus Suodarii, Datarii, & Secretarii Brevium, ideòque non ponendus in comparatione, vel concursu aliorum, qui in Clausuris reclusi, vel alias nullam Curiam, & hujusmodi negotiorum practicam peritiam habentes, replent chartas cum collectionibus eorum, quæ scripta inveniunt, vel de proprio iudicio à praxi non edocto loquuntur, sed inspicienda est qualitas, non autem numerus, cum aliquando unus informatus prævaleat centum non informatis.

ABULEN. DECANATUS PRO CAPITULO CATHEDRALIS.

Casus disputatus coram Dataria.

An, & quando capitulum habeat jus se opponendi concessionem Indulti, vel dispensationis, quæ petatur per primam dignitatem super obligatione assumendi ordines sacros; & qualis sit stylus Datarie super hujusmodi dispensationis prorogatione.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **Q**uamvis ad sit potestas, agendum est de voluntate bene regulata concedendi gratias tertio præjudicialiter.
- 3 **G**ratia Principis censetur concessa sine præjudicio tertii, multò magis illæ Papæ.
- 4 **Q**ualia sint præjudicia in casu.
- 5 **A**n prima dignitas, quæ non sit in sacris convocet Capitulum, illique præsideat.
- 6 **D**e stylo Datarie in hujusmodi prorogationibus.
- 7 **Q**ualis cautela adhiberi deberet ad occurrendum fraudibus.

D I S C. XXXIX.

Provisus de anno 1568. Antonius de Villaba de Decanatu prima Dignitate Cathedralis cum solito decreto assumendi infra annum gradum Doctoratus, & sacros Ordines, de ann. 1670. sub narrativa, quod unicuique fratrem haberet non uxoratum occupatum in quodam munere Regio in Indiis, ac propterea, quando sacros Ordines assumeret, exponeret ejus nobilem deo num periculo amissionis conspicui majoratus, obtinuit dicti termini prorogatio-

nem ad triennium cum jure interim habendi vocem in capitulo, omnesque alias prærogativas Decanatus annexas, atque de anno 1672. sub narrativa, quod eadem causa duraret, aliam obtinuit prorogationem ad biennium computandum à fine dicti triennii cum decreto vacationis ipso jure, cumque neque in hoc posteriori termino dictum implementum sequutum esset idem Provisus supplicavit pro restitutione in integrum adversus vacationem, ac etiam pro concessione prorogationis ad alium annum; Primæ autem petitioni Capitulum me consulente se non opponebat, quoniam oppositio videretur odiosa utpotè sine interesse, dum Capituli non interest, an dignitas vacet, necne, & an ab uno, vel ab altero obtineatur, & quæ est ratio, ob quam non dicitur legitima contradictio; Bene tamen se opponebat alteri petitioni ob præjudicium Ecclesiæ; Atque scribens pro capitulo coram Datario, dicebam justam esse oppositorem.

Quamvis etenim in omnibus, quæ manant à jure positivo, præsertim verò in beneficialibus suprema, & absoluta sit Papæ potestas, quam non impugnabam juxta deductam *sub tit. de Regal. disc. 148. & alibi*; Attamen dicebam ex insinuatis *ibid. & disc. 177. & in aliis eodem titul.* quod iusta causa, & an petitio sit irrationabilis, ac alteri notabiliter præjudicialis attendi solet, & debet pro regulatione voluntatis, qualis generaliter in quocumque Principe de jure præsumitur non concedendi ea, quæ non sint honesta, & rationabilia, multò magis, ubi sint tertio præjudicialia; Fortius autem in Papa, qui per ejus regulam Cancellariæ de jure tertii quæstio non tollendo, expressè se declarat, ac protestatur de hoc, quodque gratiæ præjudiciales non attendantur, nisi facta mentione, ac derogatione hujus regulæ, quoties non agatur de gratiis, quæ de earum natura sint perneceffe præjudiciales, ut *loc. citat. & alibi pluries*; Multòque magis, ubi præjudicium non est privatum, sed publicum Ecclesiæ, & cultus divini, cum semper causa publica prævalere debeat privatæ.

Præjudicia verò multa considerabam; Primò nempe ob functiones pontificales, quæ absente, vel impedito Episcopo peragi debent à prima Dignitate repræsentante ipsum Capitulum, cujus interest ipsum à tali dignitate, & non ab aliis repræsentari ex deductis *disc. 19. & 20. de præminent.* ac propterea si fiant ab alio inferioris gradus, id minuit functionum majestatem; Secundò quia indecorum, quinimò pro moribus regionis scandalosum nimium reputabant, ut simplex Clericus in minoribus, qui in statusæculari potius constitutus videtur, atque ob statum retractabilem ad dies cerni potest uxoratus, præsidere debeat Capitulo adeò qualificato constituto ex Sacerdotibus; Et tertio fortius ob consuetudinem particularem istius Ecclesiæ, quod nisi prima dignitas sit constituta in sacris, non habet jus interveniendi in Capitulo, eique præsidendi; Quamvis etenim prima Dignitas, quæ non sit in sacris non habeat votum in Capitulo, adhuc tamen habet jus vocandi Capitulum, illique præsidendi, & negotia proponendi juxta declarationem S. Congregationis relatam per Garz. p. 3. cap. 3. n. 26 qui num. 28. declarat non procedere, si ille qui non est in sacris ex consuetudine nullatenus intrare possit in Capitulo.

Considerabam ulterius, quod ex lapsu temporis adeò notabilis, & ex abusu trium prorogationum, primæ scilicet in ipsa provisione, & duarum sequentium, desumebatur animus fraudolentus retinendi scilicet hanc Dignitatem, ejusque emolumenta percipiendi, deindeque illam dimittendi; Quandoque dictæ prorogationes essent contra stylum Datarie, qui est ut prorogationes non dentur majores primo termino assignato in provisione, sed potius minores, ut per Amayden. *de stylo Datarie lib. 1. c. 11. n. 5. & 6. & Pyrr. Corrad. in prax. apostol. dispensat lib. 4. cap. 4. in fin.* ubi in specie de ista prorogatione ad suscipiendos sacros ordines, ut detur solum ad menses.

Et in omnem eventum, quando placeret hanc aliam prorogationem concedere, insinuabam, quod ad occurrendum suspicæ fraudi, deberet adjici conditio, quæ debuisset adjici, etiam in prima prorogatione triennali, magisque in altera, quod eo non suscipiente sacros ordines, ac propterea dignitatem amitteret, vel dimitteret, teneretur restituere fructus interim perceptos, atque inhabilitaretur ad resignandum ad favorem, dum ita fraudibus occurrerit, atque datur stimulus ad adimplendum; fitque experimentum ad quem finem prorogationes petantur; Incertum tamen est quid sequutum sit, neque ista est materia capax regularum, cum tota

ta pendeat à voluntate, & arbitrio, quod est varium juxta genium, ac majorem, vel minorem facilitatem Papæ, & Datarii.

ACHERUNTINA DISTRIBUTIONUM PRO CAPITULO METROPOLITANÆ CUM NICOLA O PALMA ARCHIDIACONO.

Casus disputatus in S. Congregatione Concilii, resolutus pro Capitulo.

An, & quando canonico, & Dignitati non inferenti in divinis ob impedimentum censuratum, quæ postea injustè declarentur, vel ob absentiam ex causa litis, debeantur necne distributiones quotidianæ.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **D**istinguuntur plures casus, & quando ad sit excusatio, necne.
- 3 **U**bi impedimentum proveniat ex propria culpa non excusat.
- 4 **A**bsentia ex causa litis non excusat.
- 5 **L**imitatur, quando lis sit cum ipso Capitulo, & super eodem beneficio.
- 6 **Q**uod procedi debeat cum distinctione casuum.

D I S C. XL.

Cum Nicolaus tanquam Vicarius Capituli Sede vacante contra unum ex Canonicis ejusdem Ecclesiæ processisset ad venditionem aliquorum ejus bonorum pro quadam pœna pecuniaria ad summam ducatorum trecentum, atque multatus habito recursum ad Sac. Congregationem Episcoporum obtinuerit rescriptum pro restitutione bonorum, pro cujus rescripti observantia obtento monitorio Auditoris Cameræ in contumaciam contra dictum Nicolaum expeditum fuit mandatum personale, & reale, deindeque contumacia continuante, dictoque mandato, adhibitis juxta stylum diligentis executionem non habente, processum fuit ad declarationem censurarum, postmodum verò, eodem Nicolao Curiam adeunte, & recurrente ad eandem S. Congregationem per plures vices perstitum fuit in decisio; Sed deinde ab eis recedendo rescriptum fuit absolvi debere, ac propterea in vim dicti rescripti in eodem Tribunali A. C. prodiit sententia absolutoria, hisque ita sequentis adit S. Congregationem Concilii petendo declarari sibi debere distributiones quotidianas pro tempore absentia, vel respectivè impedimenti censurarum in vim decretorum, quæ referuntur per Barbof. *de Canon. cap. 24. num. 45.* sed rejecta fuit petitio cum solito rescripto *Nihil*, atque reflectendo ad solam veritatem, iusta visa est resolutio.

Scribens itaque pro Capitulo dicebam idem, quod in plerisque aliis similibus dicere consuevi, & præsertim in una Capuana etiam pro Capitulo contra alterum Canonicum in eadem Congregatione distinguendo tres casus, qui utpotè diversam habentes rationem invicem non sunt confundendi, quorum primus est carcerationis, vel respectivè absentia, aut occultationis ob metum carcerationis, aliarumque afflictionum corporalium; Alter est censuratum, & tertius est absentia ad effectum assistendi liti in Curia, vel coram Metropolitanano, seu Legato, aut alio Superiore ad effectum obtinendi revocationem gravaminis.

In primo casu cum carceratio, vel aliud impedimentum proveniat ab inquisitione, vel alia causa, quæ detegatur injusta ob ejus innocentiam, tunc rectè procedunt decreta, quoniam iste casus assimilatur infirmitati, neque aliqua ejus culpa dignoscitur, dummodò tamen verificetur id, quod etiam in casu infirmitatis est necessarium, quod scilicet esset solitus intervire, adeòque nisi injustè impeditus fuisset verisimiliter intervenisset, atque distributiones lucratus esset juxta ea quæ habentur *supra disc. 12.*

Idemque in casu, in quo provisos non interveniret ob impedimenta sibi injustè præstita ab eodem Capitulo, quod

recusasset illi tradere possessionem, vel adeptam prosequi juxta firmata apud Royas *dec. 173.* cum similibus, ut etiam supra advertitur, & in adnot. ad Concil. Trid. *disc. 15.*

In altero autem casu censurarum distinguendum est inter illas censuras, quæ proferantur ex causa inquisitionis, & imputationis criminis, de quo comperitur innocens, vel in contumaciam, quia justè timerentur carceratio, vel aliæ afflictiones corporales; Et tunc videtur dicendum idem, quod in casu præcedenti ex identitate rationis.

Ubi verò agatur de censuris merè contumacialibus provenientibus à contumacia, & negligentia in non comparando, præsertim ut in præsentem pro causa civili, pro qua justus timor asperæ carcerationis, aliarumque personarum afflictionum non adest, adeòque proveniant potius ab ejus negligentia; quàm à causa principali, ut in hac facti specie sequebatur; Et tunc nullo pacto videtur excusabilis, ut in fortioribus terminis negligentia petendi absolutionem idem Barbof. *in collect. in c. pastoralis de appell. num. 16.* ubi allegantur Ricciull. Garz. Bonacin. & alii, cum isto casu non intret excusatio, de qua in aliis præcedentibus, sed dicatur culpa propria juxta ea, quæ de culpa carceratione non excusante ex doctrina Jo: Andr. *in c. 1. de Cler. non rescind. in 6.* habentur collecta per eundem Barbof. *in adnot. ad Concil. sess. 24. de reform. c. 102.* de Marin. *resol. 40. num. 10. lib. 1.*

Quo verò ad tertium absentia post sublatas censuras, ut assisteret in Curia liti, dicebam nullam adesse auctoritatem, vel rationem, quæ id suadeat, cum nulla subdit necessitas assistendi per se ipsum, dum haberi possunt procuratores, & Advocati præsertim in civilibus, aliis enim quilibet affectaret lites, ut ita excusaret à servitio, & residentia, ideòque inter casus recensitos per elaboratum, & diligentem Collectorem Barbof. *d. cap. 24. de Canon. & in Collect. ad Concil. sess. 24. de reform. cap. 12. ex n. 75.* iste reperitur, & merito; Ad quod conferunt ea, quæ habentur *disc. 36. de Judic. nu. 17.* quod in condemnatione expensarum non veniunt illæ viaticorum, & moræ in Urbe.

Unicus autem casus videtur illè supra enunciatus, de quo apud Royas *d. dec. 173.* de Marin. *d. ref. 40. n. 13. ex dec. Seraph. 198. n. 5. & 1131. n. 7.* quod scilicet lis esset cum ipso Capitulo super ipsomet Canonicatu, vel præbenda, cum tunc obligatio Capituli rescindi etiam distributiones non proveniat ex eo quod de jure haberi debet pro præsentem, & interessente, ut contingit in infirmo, vel in aliis innocenter, & absque culpa carcerato, vel censurato ut supra, sed proveniat potius ex ratione refectionis damnorum, & interesse, ut bene apud Seraph. *d. dec. 1131.* Et per consequens error est in hac materia procedere in littera aliquarum resolutionum Sac. Congregationis indefinitè in omni casu, non reflectendo ad singulorum casuum particulares circumstantias, ut penè in omni materia contingit.

JANUEN. HABITUS

PRO CAPITULO CANONICORUM

CUM BENEFICIATIS, VEL CAPELLANIS ECCLESIAE METROPOLITANÆ.

Casus disputatus in S. Congreg. Rituum, & resolutus ut infra.

An Canonici justè se opponere valeant, & impedire, quod Beneficiati, & capellani ejusdem Ecclesiæ uniformem habitum deferre non debeant, sed difforem, & inferiorem.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **D**e controversiis solitis inter Canonicos, & Beneficiatos.
- 3 **B**eneficiati dicuntur servitores Capituli.
- 4 **Q**uod justè petatur diversitas inter Canonicos, & Beneficiatos.

D I S C. XLI.

Cum Cappellani Ecclesiæ Metropolitanæ Januæ obtinissent indultum deferendi cappam cum pelle diversis

si coloris ab ea quam deferebant Canonici ad instar Basilicarum Urbis, cum ita distinguantur Canonici à Beneficiariis, ex motivo pestis, quæ adeò in ea Civitate grassata erat; obtinuerunt à S. Congregatione Rituum gratiosam concessionem, per biennium adhibere possent habitum similem illi Canonico, cum tunc de dissimili non possent se providere; Cumque vellent elapso biennio in eodem consimili habitu continuare, hinc Capitulum Canonico, in eadem Congregatione petiit eis id prohiberi, incertum autem est qualis fuerit exitus, dum ex pluribus insinuationibus Procuratorum, & Agentium vitio post datam informationem amplius de negotio actum non audivi.

Dicebam itaque scribens pro Canonico, quod nec nova, neque ambitiosa censenda erat eorum petitio, seu oppositio, sed potius iusta, & rationabilis, eo quia frequenter Beneficiariis, & Capellani, alique similes inferiores ministri æqualitatem cum Canonico ambientes hujusmodi innovationes tentare consueverunt, quibus Canonici se opposuerunt; Ut de controversia inter Canonico, & Beneficiarios Basilicæ Vaticanæ super interventu in Capitulo, & participatione administrationis mensæ Capitularis apud Cavaler. dec. 57. Et de alia inter Canonico, & Beneficiarios Basilicæ Liberianæ, vel S. Mariæ Majoris, super quibusdam participationibus dec. 59. p. 7. rec. & generaliter in aliis Ecclesiis dec. 309. & 311. p. 6. dec. 96. & 112. p. 7. & in plerisque aliis quæ habentur in voluminibus decisionum Rotarum, præsertim in Cæsar-Augustana portionum

enunciata disc. 3. & seqq. de præeminenti. ex qua tot inconvenienciæ, & præjudicia illius Capituli manarunt, & habentur aliæ controversiæ supra disc. 16. & 20. & in aliis de oppositione Capituli, nè presbyteri inferiores se denominent Canonico, habetur enunciaturum disc. 7. de Præeminenti. cum similibus, quibus eadem congruat ratio, quam rectè congruere dicebam circa hanc differentiam in habitu, ac etiam sede, aliisque præeminentiis, ut ita dominus à servo, ac superior, vel dignior à subdito, vel à minus digno distinguatur juxta latè deducta per Altograd. conf. 1. lib. 2.

Rectè autem intrare dicebam comparationem domini, & famuli, vel superioris, & subditi, quoniam de jure Beneficiariis dicuntur servitores Capituli ex auctoritatibus relatis locis citatis; Ponderando absurdum, quod ita essent melioris conditionis isti Capellani, quam Beneficiariis Basilicarum Patriarchatum Urbis, aliarumque Metropolitanarum majoris classis; Alia verò quæ deducebantur præsertim circa quoddam indultum Innoc. VIII. consistebant potius in facto, quam in jure, cujus tamen dispositione attendita, certum esse dicebam, quod justè, ac rationabiliter dicta diversitas habitus patebatur.

S U M M A

Sive Compendium eorum, quæ continentur sub hoc tit. de Canonico, & Capitulo, habetur comprehensa sub præc. Summa tituli de Beneficiis, præcipue à n. 299. ad 301.

Finis Partis Secundæ Libri Duodecimi.

J O: B A P T I S T Æ C A R D. D E L U C A

Libri Duodecimi Pars Tertia,

D E P A R O C H I S.

CIVITATIS CASTELLANÆ PAROCHIALIS, PRO BLASIO ZUILLO, CUM AUGUSTINO CASCIO.

DISC. I.

Casus decisus per Sacram Congregationem
Consilio pro Blasio.

De accessu Episcopi; vel Vicarii Generalis in paritate votorum in concursu, quomodo intelligatur, An scilicet intelligatur in paritate votorum examinatorum, ut adhesio faciat concurrentem approbatum vel reprobatum, vel potius in paritate votorum inter ipsos concurrentes.

Et an habens minora suffragia in approbatione, possit præligi, spreto altero habente suffragia majora.

S U M M A R I U M.

- 1 DE quibus quæstionibus agatur in hoc titulo.
- 2 Fæcti series, seu casus controversiæ.
- 3 Resolutio causæ.
- 4 Quare Advocati debeant multiplicare motiva, & deducere etiam levia.
- 5 De opinione, quod Episcopus in concursu debeat eligere illum, qui habet majora suffragia, & numer. 17. & 26.
- 6 Episcopus, vel Vicarius non habet votum decisivum, illudque non calculatur.
- 7 Decis. Rotæ in casu simili, & nu. 27.
- 8 Registrantur verba Concilii, & de ejus intellectu, & num. 11.
- 9 Quomodo procedendum sit in interpretatione novæ legis.
- 10 Distinguuntur inspectiones pro determinatione puncti.
- 11 Intellectus literalis contra id, de quo nu. 8.
- 12 Expenduntur auctoritates agentes de dicto intellectu.
- 13 Quæ regula tenenda sit in metiendis doctrinis, & quod reflectendum est ad qualitatem scribentis.
- 14 Recensentur aliquæ declarationes S. Congregationis in materia.
- 15 Observantia est interpret legum, & statutorum.
- 16 Distinguuntur plures diversæ personæ quas gerit Episcopus, vel Vicarius in concursu.
- 17 Episcopus non tenetur sequi majora suffragia, sed potest præligere unum ex approbatis, licet habeat minora suffragia.
- 18 Non pertinet ad examinatores præligere, ac declarare magis idoneum.
- 19 Non attenditur sola litteratura in præelectione, sed attenduntur aliæ circumstantiæ.
- 20 Præelectio fieri potest per Episcopum vel Vicarium, diverso tempore, & loco sine concursu examinerum, & quandoque unus actus sit à Vicario, & alter ab Episcopo.
- 21 Adhesio faciendæ collegialiter in ipso actu.
- 22 Qualis sit propriè casus adhesionis.
- 23 De voto præponderanti Prælati in capitulo, vel Collegio.
- 24 Quod non detur casus præelectionis in paritate passiva.
- 25 Quod forma Conciliaris exorbitet à jure, ac sit præjudicialis Ordinariis.
- 26 Rejicitur auctoritas Trentinæ de qua nu. 5.
- 27 Declaratur decisio, de qua nu. 7.

DE pluribus concernentibus etiam Ecclesias parochiales habetur actum supra sub titulo de Beneficiis in genere, utpotè communibus omnibus aliis beneficiis, quamvis istam qualitatem non habentibus, itaut causale sit, controversiam esse super beneficio curato potius, quam non curato, eadem juris dispositio in utroque cadente; In hac autem parte agitur de iis quæ peculiariter sunt Ecclesiarum parochialium, seu Parochorum, & parochianorum, & curæ animarum, quæ aliis beneficiis non sunt communia, in quibus frequentiores sunt controversiæ cadere videtur super nova forma concursus in provisione parochialium inducta per Sac. Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 18. ac super Constitutione Pii V.

Inter plures autem casus in foro tractavi sub hac materia cadentes, valde notabili videtur ille, ob magnam perplexitatem, ac votorum scissuram in Sac. Congregatione Concilii; Vacante siquidem Ecclesia parochiali indistincte per Vicarium Generalem Episcopi Civitatis Castellanae concursu, duo se opposuerunt, Blasio scilicet, & Augustinus, cumque sex essent examinatores synodales, ultra Vicarium ibi assistentem quatuor approbarunt Augustinum, Blasium verò tres approbarunt, & tres reprobarunt, unde propterea in hac votorum paritate, Vicarius adhæsit approbantibus, atque ita Blasio inter approbatos renunciato, successivè Vicarius, per diversum actum, diverso tempore explicatum, prælegit præfatum Blasium, qui in vim litterarum testimonialium in forma consueta provisionem Apostolicam obtinuit, stante reservatione beneficii.

Appellavit Augustinus ab irrationabili judicio, commissaque causa in Rota, convolvavit deinde ad nullitatem concursus ob non servatam formam Concilii, æque forsitan ex rescripto etiam Sanctissimi, dato dubio in Sac. Congregatione Concilii, An concursus subsistatur, post plures disputationes, absque resolutione, ob magnam votorum scissuram, demum sub die 9. Februarii 1669. non sine discrepantia, pro validitate actus prodit resolutio, quæ reflectendo etiam ad solam veritatem, probabilis, beneque fundata visa est.

In his autem disputationibus, scribentes pro opposito re plura deducebant fundamenta, quorum aliqua uni, & aliqua alii hanc opinionem pro invaliditate sequentes amplectebantur, pro ea, quam quotidie experimur, magna ingeniorum diversitate, ob quam edocentur Advocati multiplicare motiva etiam levia, cum sæpius neglectis solidis, ista majorem plausum habeant.

Primo enim adducebant auctoritatem Trentinæ, conf. 10. ubi firmatur Episcopum in concursu teneri præligere illum, qui à majori parte suffragiorum approbatus fuit; Ac etiam auctoritatem Ugolini de Episcopo §. 12. nu. 3. qui præsupponit paritatem votorum in ipsis concurrentibus, exemplificando, quia scilicet duo examinatores approbant Titium, & duo Sempronium.

Secundò adducebant quasdam declarationes S. Congregationis per Massobrium in praxi habendi concursum requisit. 4. dub. 5. ubi quod votum Episcopi, vel Vicarii non computatur ad faciendam majorem partem, eo quia ipse non habet votum decisivum, quod etiam communiter firmant scribentes, de quibus infra, & ego non negabam.

Tertiò adducebant tanquam satis punctualem decisionem Rotæ in Elmen. parochialis 5. Decembris 1662. coram Bevilacqua, ubi in specie respondetur de invaliditate concursus, ac præelectionis illius, qui à duobus ex quatuor examinatorebus approbatus fuerat, & duo-

duobus aliis reprobatus, istaque decisio magnam faciebat impressionem.

Aliqui verò, negligendo omnia hæc fundamenta, tori infitebant litteræ Concilii, ejulque interpretationi in illis verbis, omnes qui descripti fuerint, examinentur ab Episcopo, atque ab aliis examinatorebus, quorum votis, si pares vel singulares fuerint, accedere possit Episcopus vel Vicarius, quibus magis videbitur, ut scilicet votorum paritas intelligatur inter ipsos concurrentes, qui habeant vota æqualia approbativa, ut Episcopus gratificari possit, explicando illa verba quorum votis, ut referri debeant ad vota, quæ respective habeant concurrentes examinati.

His tamen non obstantibus, scribens ego pro validitate concursus ad favorem Blasii præelecti (cui adhærebant etiam Officiales Datarie,) cum sensu etiam veritatis, dicebam contrarium omnino probabilis videri; Et quoniam agitur de lege nova antiquis Canonistis, ac Civilibus ignota, ideoque adduci non poterat illa magis veneranda seniorum auctoritas Innocentii, Joannis Andreæ, Abbatis, & similium, vel Accursii, Azzonis, Bartoli, & Baldi &c. quam antiquitas, vel fortuna, eo quod essent de primis interpretibus, eis tribuit, unde propterea procedere oportebat cum illis generalitatibus, quas habemus in materia interpretationis Statutorum, vel novarum legum, recensitas præsertim per Alderandum Mascard. de interpret. Statutorum concl. 2. & 3.

Hinc proinde ponderabam; Primò litteram legis; Secundò traditiones illorum modernorum, qui post editam legem super ea scripserunt; Tertio declarationem ejusdem Sac. Congregationis, hujus legis interpretationi specialiter deputatæ; Quarto observantiam; Et quintò discurrebam per rationes, & principia, ex quibus etiam si lex de recenti edita esset, nullæquæ haberent auctoritates, vel declarationes, neque observantia adestet, ita omnino illa interpretanda veniret, respondendo demum præmissis, quæ in contrarium deducebantur.

Quatenus igitur pertinet ad litteram hujus decreti Conciliaris in verbis supra registratis, advertēbam, quod illa verba, quorum votis accedere possit, habent relationem ad examinatores, & sic relativum quorum regitur à præcedenti substantivo, Examinatorum, nullumque legitur verbum, quod percutiat ipsos concurrentes, quorum votis adhæsiō fieri debeat, quoniam alias esset prorsus inepta, & impropria loquutio, cum ipsi concurrentes ac examinati non dicantur habere votum, atque super hac grammaticali constructione, seu interpretatione data fuerunt plura responsa peritissimorum professorum linguæ latinæ, cum in effectu alter intellectus omnino improprie videatur.

Quoverò ad auctoritates, omnium primus, qui in materia scripsit post Concilii publicationem videtur Paris. de resnat. lib. 8. quest. 9. num. 105. ubi refert declarationem Sac. Congregationis anni 1570. ut examen fieri debeat coram Episcopo, vel Vicario, absque unius vel alterius voto decisivo, sed quod possit accedere, ubi vota sunt paria, Et sic accessio percutit vota ipsorum examinatorum, ob quorum discordantiam nihil concludatur, nullum autem verbum profertur de ipsis concurrentibus; Et post Paris. idem dicit Zecc. de Repub. cap. 28. de Parochis num. 6. & 7. & ex utroque Garz. part. 2. num. 54. cum duobus seq. qui juxta ejus consuetum fortè stylum communem modernorum, magis colligit, ac refert aliorum dicta, absque alio discursu vel examine.

Massobrius autem, relato Garzia ubi supra, cum quo, retento eodem relatoris stylo procedit in praxi habendi concursus, requisito 4. dub. 2. num. 2. dicit quod Episcopus accedere potest ad vota examinatorum in casu paritatis vel singularitatis, dummodò fiat coram ipsis simul congregatis, & in ipso actu, non autem separatim, Atque dub. 7. num. 1. & 2. clarè dicit, quod ut quis dicatur approbatus, debet habere ultra dimidium votorum, saltem unum, quodque Episcopus dare non potest votum, sed solum accedere, quando vota sunt paria vel singularia, & sic utroque loco percutit vota examinatorum, non autem ipsorum concurrentium.

Plures autem alii, ut sunt Gratian. decis. Marchie 97. numer. 18. Genuen. in praxi Archiepiscopali. Neap. cap. 66. numer. 18. Barbof. de Parocho cap. 2. numer. 92. Pacif. Jordan. variarum elucubr. lib. 10. tit. 8. de collat. Parochialis. numer. 165. & seq. & similes, ut dictum est, potius collectores, seu relatores quam discurrentes procedunt cum eadem generalitate verborum Parisii, & Gabr. ubi supra.

Magis ad specialia descendit Castropalao, qui inter morales ex frequenti etiam judicio Rotæ materiam beneficiale melius callere videtur, in ejus oper. moral. tract. 13. p. 2. disput. 3. §. 4. n. 6. bene exemplificat casum paritatis ponderatè singulariter in qualibet concurrente de per se, non autem comparative ad alium, ibi, pares in votis sunt examinatores, si quatuor sunt, & duo reproben Cajum, & alii duo approbent, at quibus tunc Episcopus accedere, præsertim approbationem, vel reprobationem, eaque de causa Concilii Congregatio dixit facere posse Episcopum de non approbato approbatum, & sic adhæsiō percutit approbationem, vel reprobationem cujuslibet concurrentis discretivè, vel singulariter, & de per se considerati, non autem comparative ad alios concurrentes.

Omnium melius id explicat Ventrigl. Episcopus Casertanus, cujus judicio deferendum esse dicebam, utpotè spatio annorum 30. & ultra, antequam promoveretur ad Episcopatum, in quo satis brevem vitam habuit, versatus in pluribus Vicariatibus magnarum Diocesum, præsertim plurium annorum spacio in illo Diocesis Capuanæ, in qua magnus est numerus parochiarum absente Archiepiscopo Melitio in Nuntiaturis Florentiæ, ac Germaniæ, deinde in Urbe in munere Secretarii Sac. Congregationis Episcoporum & Regularium, unde assumptus fuit ad purpuram, itaut Vicarius expleverit partes Archiepiscopi, & quæ consideratio per Judices vel Consulentes principaliter præculis habenda est in deferendo doctrinis, an scilicet agatur de Doctore bene versato in foro in munere Advocati, vel Judicis, vel de illis, qui in propria domo, vel in cella perpetuò reclusi nunquam forum videntes, neque illum callentes cum solo improbo labore collectorum, seu transcriptorum partes explent, ut circa initia professionis dicebam in quadam causa, in qua mihi adductum punctualem auctoritatem Aponte spatio annorum 50. & ultra gerenti in illis Tribunalibus munus Advocati primæ classis, atque per gradus occupanti primarios Magistratus, replicabatur cum doctrina Novarii elaborati quidem scriptoris, qui tamen nunquam vidit illa Tribunalia.

Præfatus verò auctor in ejus praxi rerum notab. adnot. 5. §. 1. num. 51. fol. 107. agendo de ista adhæsiōne in paritate votorum, tanquam ex adeo longa praxi nimium in materia peritus, ita exemplificat, ut si sex quatuor examinatores duo approbaverint, & duo reprobarint, accedendo Episcopus vel Vicarius duobus approbantibus, examinatus dicitur approbatus, & accedendo reprobatibus, & sic de quolibet concurrente singulariter, & discretivè ad effectum illum collocandi inter approbatos vel reprobatos non autem comparative ad alios.

Idem clarè probari dicebam, non solum ex quadam declaratione Sac. Congregationis relata per Massobrium dist. requisit. 4. dub. 6. ubi quod Episcopus, ita adhærendo possit aliquem ex non approbato facere approbatum, sed etiam ob aliam declarationem editam sub die 29. Aprilis 1604. per quam casus deciditur in individuo tam circa adhæsiōnem, quàm circa præelectionem, cujus tenor est præcisus.

Dubium; An existentibus duobus concurrentibus examinatis quatuor examinatorebus, quorum unus reportavit omnia vota favorabilia, alter verò duo tantum favorabilia, possit Episcopus sui voti accessione approbare secundum, itaut cum hic secundus ultra dimidium incluso voto Episcopi vota favorabilia habeat, sit judicandus idoneus uti primus, itaut liceat deinde Episcopo eligere ex is duobus, qui sibi magis idoneus videbitur.

De 29. Aprilis 1604.

Congregatio censuit eum quoque qui à duobus examinatorebus approbatus, & ab aliis duobus reprobatu fuit, si Episcopus votis approbantium accesserit, quemadmodum ei licet per decretum Concilii cap. 18. sess. 24. approbatum intelligit, ac propterea posse etiam ad Parochialem vacantem regendam Episcopi electione alteri præferri, si eum altero magis idoneum judicaverit.

Quartò dicebam magnificandam esse observantiam non solum Episcoporum, ut ultra testimonium Ventrigl. ubi supra testabantur etiam plures Episcopi in Curia præsentēs, ac alii versati in munere Vicarii Generalis, sed etiam Datarie; ut ejus Officiales constanter asserbant; Observantia enim dicitur optima interpret etiam legum & statutorum ad not. l. si de interpret. ff. de legibus, & cap. cum dilectus de consuet. in specie statutorum decis. 59. n. 12. par. 10. recent. & satis frequenter; Difficultas enim est circa observantiam præscriptivam, seu destructivam juris

ris clari ob decretum irritans contentum in Concilio, ut hoc est. pluries, sed circa interpretativam nulla difficultas.

Demum verò discurrendo punctum per rationes, ac principia, Advertēbam duos actus discretos per Concilium considerari in Episcopo, vel Vicario, ita duas diversas personas gerente in hac scēna; Unam scilicet intervenientis in ipso examine, atque cum examinatorebus efformantis unum Collegium seu corpus circa approbationem, vel reprobationem concurrentium, Alteram verò præeligentis unum ex approbatis, ac idoneis renunciatis.

Attenta ista secunda persona, non intrant termini adhæsiōnis, de qua loquitur Concilium in casu quo vota sint æqualia, vel singularia, quoniam ubi omnes concurrentes approbati fuerint pro majori parte votorum ab examinatorebus, sed inæqualiter, quia nempe ex quinque examinatorebus unus habeat omnia vota favorabilia nemine contradicente, alter quatuor, & alter tria, Episcopus non tenetur attendere majorem numerum votorum, sed potest præeligere illum qui habeat eorum minorem partem, etiam sufficit esse ex numero approbatorum, juxta plures declarationes S. Congregationis relatas per Massob. dist. requisit. 4. dub. 4. Garz. par. 9. c. 2. n. 109. cum seq. Barbof. ad Concil. hoc cod. c. 18. sess. 24. n. 116. Adde. ad Burrat. decis. 645. n. 13. bene Rota in Eugubina parochialis S. Venantii 13. Januarii 1623. coram Remboldo, in Naulen. parochialis 28. Aprilis 1639. coram Taja, & in eadem 15. Maii 1660. coram Cerrò, quarum secunda est impressa apud Zuffum de legitimat. processus dec. 68. n. 7.

Ad examinatores enim non pertinet præeligere vel declarare, quis sit magis, vel quis sit minus idoneus, sed solum eorum officium est approbare vel reprobare, seu referre, qui reputati fuerint idonei, & qui non, & quæ approbatio absque distinctione, votorum facta dicitur eo ipso quis majorem partem, quæ constituitur etiam per dimidium votum, quod excedat medietatem; Episcopus autem per ita idoneos renunciatis potest præeligere eum, qui examinatorebus aliis debiliior videatur in litteratura, ex ea clara ratione, quod suum arbitrium in præeligendo regulandum non est ex sola litteratura, quam sufficit habere ad limites idoneitatis, sed ex moribus, prudentia, populi amore, aliisque

qualitatibus, ut apud allegatos, & infra in Nucerna dist. 6. & in aliis, cum frequens experientia doceat, litteratos, ac nimium ingeniosos, vel carere prudentia, quæ non semper magnum ingeniorum comes est, vel malos mores habere, ingenium, ac litteraturam deturpantes, atque in hoc consistit frequens æquivocum examinatorum opinantium ab eorum judicio ac relatione pendere præelectionem.

Hanc autem personam Episcopus exercere potest separatim ab examinatorebus diverso tempore, diversoque loco, quinimò frequenter contingit, ut istæ duæ personæ, intervenientes scilicet in concursu, ac deinde præeligentes sint etiam materialiter diversæ, juxta frequentiore praxim in magnis Episcopatibus, quibus præsertim præsent Cardinales, vel ubi Episcopus est absens, quod concursus fiat coram Vicario Generali, & examinatorebus simul congregatis, præelectio autem fiat ab Episcopo etiam extra diocesim, & cum notabili intervallo dierum, vel mensium.

Attenta verò prima persona, in qua cadit solum terminus adhæsiōnis, diversus ab illo præelectionis, ista geritur collegialiter cum examinatorebus tanquam per actum collegiatum seu Capitularem, qui fiat a corpore mystico seu politico, cujus Episcopus vel Vicarius sit caput, vel unum ex membris, nec alias fieri potest, ut apud allegatos absque controversia.

Ubi ergo vota examinatorum concludunt pro majori parte, itaut non verificetur eorum paritas, tunc Episcopus, vel Vicarius ibi præsidens nullam gerit personam, nullamque habet votum decisivum juxta superius deducta in obiectis, unde si concurrentes, ex quinque votis habeat tria negativa, & duo affirmativa, non poterit Episcopus vel Vicarius adhærere duobus, ac ita reddere vota æqualia, sed ille concursus dicendus est reprobatus, & sic è conversò unde propterea adhæsiō, de qua loquitur Concilium, non intrat.

Casus autem præcisus adhæsiōnis est iste, quando scilicet, ex sex, vel quatuor votis examinatorum, tria vel respectivè duo approbant, & tria vel respectivè duo reprobant concurrentem, quo casu actus pro neutra parte dicitur conclusus, illeque dici non potest nec approbatus, nec reprobatu, sed est in quodam statu medio, ita statè existente in æquilibrio, tunc enim adhæsiō Episcopi vel Vicarii Generalis dicitur illud granum, quod positum in una ex bilanciis æqualibus, facit eam præponderare, atque constituit il-

lum qui est in statu ambiguo, in statu certo approbati, vel reprobati; Adinstar illius præponderantiæ voti Episcopi vel alterius Prælati, de qua habetur supra sub tit. de Beneficiis in Majoricenis. Canonice dist. 30. quod scilicet si Episcopus intervenit in capitulo tanquam Canonicus, vel unus ex Capitularibus, atque vota sint æqualia, quia nempe ex viginti Vocalibus, decem concurrant in unam partem, & decem in alteram, itaut nullus actus dicatur conclusus, tunc enim si ex consuetudine, seu aliàs votum Episcopi reputur ponderosius, actus Capitularis dicitur conclusus ab illis decem, inter quos ipse erit; Ibi quoque etiam habetur de dicta duplicitate personarum concurrente in eadem persona materiali Episcopi, tanquam Capitularis scilicet in Capitulo, & tanquam Episcopi exercentis suam simultaneam, seu jure devoluto conferentis &c. Dictaque praxis adhæsiōnis habetur quandoque in Tribunali Signaturæ Justitiarum constituto ex Collegio 12. Prælatorum, quorum caput seu Præsidens est Cardinalis, qui Præfectus dicitur, iste siquidem vel non habet, vel si habet, abstinet, ac proferre non solet votum decisivum, sed si vota sint æqualia, tunc ejus adhæsiōne intrat resolutio quæ capta dicitur à toto Tribunali, perinde si ac omnibus, ex certo principio, quod major pars attrahit ad se minorem, ut in eadem Majoricenis. & alibi pluries.

Atque isti videntur veri, ac proprii termini hujus Conciliaris decreti, non autem illi paritatis votorum passivæ, inter ipsos scilicet concurrentes, cum id, nec discursivè, sed ratiocinativè, neque practicè aliquam habeat probabilitatem; Ponamus enim, quod existentibus quinque examinatorebus, & quatuor concurrentibus, unus ex istis habeat omnia quinque, alii duo habeant æqualiter quatuor, & quartus habeat tantum tria vota favorabilia, utique omnes erunt approbati, atque Episcopus, ut supra ex aliis circumstantiis arbitrium regulantibus, præeligere poterit illum qui habeat tria tantum ergo non videtur ad quid ferviat paritas votorum inter concurrentes.

Et nihilominus aliqui ex iis qui has partes tenebant, ingeniosè ponderabant sufficere, quod id esset dubium, ut in dubio pro validitate actus respondendum esset, non ex vulgaribus axiomatibus generalibus, quibus regulariter inniti solent homines levis armaturæ, sed ex ea satis congrua ratione, quod secluso isto Conciliari decreto, attentaque dispositione juris communis, etiam in parochialibus Episcopus habet liberum arbitrium eligendi eum, quem reputet idoneum absque ista forma vel restrictione ad approbandos vel reprobandos ab Examinatorebus; Remanente solum quæstione percutiente forum internum, an teneatur conferre digniori, vel sufficere conferre digno; Hinc proinde dictum decretum Conciliare remanet à jure exorbitans & correctorium, adimens Episcopis facultatem alias competentem, quo posito intrat propositio, quam in materia interpretationis Statutorum, & novarum legum receptam, & quotidianam habemus, ut in dubio capi debeat ille intellectus, per quem minus corrigatur jus commune, minusque tertio præjudicetur.

Neque aliquam subsistentiam habere videbantur ea, quæ ut supra deducebantur in contrarium; Quatenus enim pertinet ad auctoritatem Trentac. conf. 10. advertēbam istum Doctorem Aquilanum, in patria versantem; esse quidem elaboratum, ac fundatum Doctorem in prophetis, non autem callere materiam beneficiale, tunc præsertim extra Curiam Romanam magis obscuram ac penè ignotam, eumque processisse cum æquivoco manifesto, dum præsupponit, quod Episcopus teneatur præeligere habentem majora Examinatorum suffragia, quod est absolute falsum ut supra; Et quoad Ugolinum ista auctoritas, nec pro una, nec pro altera parte computari videtur, dum æquivocat exemplificando casum, atque loquitur ita generaliter, quod in effectu nihil concludit.

Quo verò ad dictam decisionem Rotæ in Elnen. parochialis 5. Decemb. 1661. coram Bevilacqua, principale dubium disputatum, non erat super nullitate concursus ob non servatam formam Concilii, ut in præsentì, sed erat super irrationabili judicio Vicarii Capitularis, à quo fuerat appellatum, atque pro irrationabilitate responsum fuit, ex eo quod constabat præelectum esse minus dignum, appellan-tem vero, tam ratione litteraturæ, quàm ob alias qualitates esse longè digniorem.

Et ulterius ex abundantia ponderatur nullitas præelectionis tanquam factæ in persona non habente approbationem, dum ex quatuor examinatorebus habeat duo vota approbantia, & duo reprobantia, Vicarius autem in eo actu collegiali nullum fecit actum adhæsiōnis, & sic non exercuit primam

nam per sonam supra distinctam adhaerentiam, sed solum ex intervallo post biduum, atque in diverso loco explicavit secundam personam praeligentis, unde nullitas remanebat clara, cum ille dici non posset approbatus, quamvis neque reprobus, & sic termini erant diversi; Ideoque moneatur, attendi non debere decisiones, ac auctoritates simpliciter, ac in littera, sed bene ponderari debere circumstantias illius casus, in quo decisio prodit, & combinari cum illo controversiarum, ad effectum inspiciendi, an iniret necne congrua applicatio, in qua, ut frequens est meae dicendi consuetudo, tota consistit peritia.

ADNOD. ADDISC. I. cum pluribus seq.

Agitur in his discursibus de materia concursus ad Parochiales, de qua latius habetur actum infra in disc. generali 37. per tot. & habentur aliqua in hoc tit. disc. 45 occasione agendi de puncto, an valeat concursus habitus coram Vicario substituto ab alio Vicario generali.

Prima decisio enunciata in disc. 3. est impress. dec. 55. par. 13. recent.

Aliæ decisiones proditæ in casu, de quo disc. 4. sunt impress. dec. 254. 322. & 367. ead. par. 13.

Prima decisionibus emanatis in disc. 12. est impress. part. 14. recent. dec. 197.

Secunda decisio coram Bourlemont prodita in disc. 15. est impress. decis. 514. part. 13. recent. Aliæ verò coram Ninot. sunt inter ejus impress. decis. 39. 65. & 73.

CAPUTAQUEN. ARCHIPRESBYTERATUS,
PRO JOANNE BAPTISTA CAIRELLO,
CUM N.

Casus disputatus coram Prælo Judge Commissario, & resolutus pro Joanne Baptista.

De eadem materia concursus in parochiali juxta formam Concilii: Et an dicta forma malè servata dicatur, si pro concursu prorogatus esset major terminus præfixus per Constitutionem Pii V. & quid si inter examinatores interveniant unus vel plures, qui non reperiantur descripti in Synodo, an id causet nullitatem; & quomodo probetur quem esse examinatore synodalem.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 De nullitatibus concursus, quæ obiciebantur.
- 3 Resolutio causæ.
- 4 Si in edictis continetur major terminus quam 20. dierum, sed concursus fiat infra terminum, substituitur.
- 5 Intra terminum 20. dierum possunt fieri plures prorogationes, quæ illum non excedant.
- 6 Lapsus 20. dierum attenditur, ubi intra terminum concurrentes comparuerunt, & non alias.
- 7 Si infra terminum nemo comparuit, Episcopus potest libere providere absque alio interventu examinatorum synodali.
- 8 Interventus examinatoris non synodalis vitiat totum actum.
- 9 Qui se fundat in negativa quod quis non esset examinatus synodalis, debet probare.
- 10 Non dicitur probata negativa ex actis nisi sint integra.
- 11 Quod negativa probetur ex inspectione synodi, aliquem non esse examinatore.
- 12 Dari potest examinatore deputatus extra synodum.
- 13 Attestationi Episcopi est deferendum, potissime si est adminiculata.
- 14 Deputatio examinatoris potest probari, etiamsi id non reperitur in synodo.
- 15 Quod non possit prorogari jurisdictione quæ non adsit.

DISC. II.

Habito concursu super Ecclesia parochiali, Archiepiscopo nuncupata, cuiusdam Oppidi hujus diocesis, cum per Ordinarium præelectus esset Joannes Baptista, interposita, appellatione per alterum concurrentem, qui se prætendebat magis dignum, eoque Curiam adeunte, cum ex consilio peritorum Curialium agnovisset magnam difficultatem ad convincendum Ordinarii iudicium de irrationabilitate, hinc ad aliam magis opportunam viam convolvit, impetrandi tandem parochialem ob non

benè servatam formam à Concilio Trident. præscriptam, & quæ species impetrationis, vulgò in Curia dici solet juxta Constitutionem Pii V. expeditisque litteris directis Prælo satis docto, ac perito in iudicando, atque assumpta disputatione super dicta præsupposita nullitate concursus habitus coram Ordinario.

Scribentes pro actore impetrante, illam ex duplici capite deducebant; Primò scilicet, quod pro concursu prorogatus fuisset major terminus 20. dierum qui præscribitur in Constitutione Pii V. Et secundò quod inter examinatores intervenisset unus, qui non erat talis, dum non reperiebatur descriptus in synodo; Quamvis autem utraque nullitas ita abstractè loquendo, subsistat, quatenus concurrerent illæ facti circumstantiæ, quæ præsupponebantur; Attamen scribens pro Joanne Baptista reo convento, etiam cum sensu veritatis, qualem agnovit quoque iudex, denegando executionem litterarum, & concedendo obolutoriam, dicebam neutram in hac facti specie intrare.

Quatenus enim pertinet ad primam nullitatem ob prorogationem edicti ultra terminus 20. dierum, à Piana Constitutione præfinitum, id non verificabatur in facto, quoniam post primum edictum cum termino decem dierum, promulgatum fuit secundum cum prorogatione ad adventum Episcopi existentis in diocesi, qui citò infra alios decem dies accessit, prævio novo edicto cum die certa, atque concursum perfecit, Nullitas enim intraret, ubi actus gestus esset post terminum 20. dierum à dicta Constitutione Piana præfinitum, sed si fiat in termino durante, non intrat, quamvis prorogatio esset major, ut ex mente Papæ, ex æquitate verius videri firmat Garz. part. 9. cap. 2. numer. 49. & sequitur Massobr. requisit. 2. dub. 8. num. 5 & per tot. qui tamen est simplex relator Garz. cuius dictum videtur probabile, quia de facto non contravenitur.

Præterea restrictio facultatis Episcopi prorogandi edicta, vel nova statuendi, percutit excessum 20. dierum, intra quem terminum, & donec ille compleatur, ejus facultas durat pluries prorogandi, dum ita nemini sit injuria vel præjudicium, ut advertitur Lotther. lib. 2. q. 31. n. 42. & seq. ideoque licet post completum primum terminum decem dierum præfinitum in primo edicto apposito per Vicarium Generalem, hic fecisset novam prorogationem vagam, & incertam, usque ad reditum scilicet Episcopi, quod aliquam probabilem difficultatem causare poterat, attamen illa cessabat, eo quia sequuto Episcopi reditu, aliud affixum fuit cum præfinitione termini certi non excedentis dictum spatium 20. dierum, atque ita cessare videbatur omnis occasio dubitandi.

Clariùs verò, quoniam ea quæ dicuntur de lapsu primi vel secundi termini, seu de excessu 20. dierum, procedunt quatenus concurrentes in dicto termino comparverint, quibus jus quæsitum esset; ac præjudicium causaretur cum nova prorogatione, sed ubi nemo comparuit, cum tunc non dicitur satisfactum intentioni vel rationi legis, hinc proinde nō prohibet nova edicta edere, novolque terminos statuere Lotther. dict. quest. 31. n. 45. & non negat Garz. d. part. 9. cap. 2. n. 89. in fine.

Ad quod comprobandum duplicem ponderabam rationem; Primò quia elapso termino, ac nemine comparente, in libera facultate Episcopi est absque concursu conferre parochialem personæ idoneæ sibi benè visæ ad limites juris communis, ad quod tanquam ex cessante dicta nova forma Conciliari fieri dicitur reversio, Garz. eod. cap. 2. num. 218. Barbof. de Paroch. c. 2. n. 51. & in Collectan. ad Concilium in hoc eod. cap. 18. num. 70. ideoque redargui non potest de invaliditate ille actus, qui ex mera benevolentia, & urbanitate in gratiam concurrentium factus est per Episcopum, qui poterat non facere, nunquam enim minus vel malè dare dicitur ille qui potest nihil dare; Et secundò quia idem oppositor comparuit in eodem termino, in quo comparuit præelectus, atque concursus initus est, & consequenter allegare non poterat illam nullitatem, qua ipse quoque laborabat, ideoque istud primum objectum verè nulla consideratione dignum erat.

Alicujus majoris ponderis erat alterum, quoniam non dubitatur interventum examinatoris non synodalis vitiat totum actum ex iis quæ habentur deducta in Naulen. disc. seq.

Verùm difficultas cessabat ex defectu probationum negativæ, quæ justificanda erat per dictum impetrantem tanquam fundamentum suæ intentionis, ut ultra generalia, de quibus Gabr. de probat. conclus. 1. Buratt. & Adden. dec. 10. & 948.

NAULEN. PAROCHIALIS.
PRO JOANNE ANTONIO MORICONO
CUM BERNARDO FULCO.

Casus decisus per Rotam pro Bernardo.

De eadem forma concursus habendi in parochialibus; Et quomodo examinatores debeant suorum proferre; Et an in quolibet concursu præstare debeant juramentum à Concilio Trident. demandatum, vel potius sufficiat unicum generale; Et an Episcopus in præeligendo teneatur sequi majorem partem suffragiorum.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Resolutiones causæ.
- 3 De defectibus concursus qui obiciebantur.
- 4 Examinatores debent præstare juramentum, atque intervenus unius qui non sit examinatus, vel non juraverit vitiat actum.
- 5 Etiam si examinatus deputatus in synodo pro altera diocesi unita.
- 6 Sufficit unicum juramentum generale initio præstitum.
- 7 Vota debent proferri Collegialiter in ipso actu concursus.
- 8 Non est opus quod tradantur in scriptis.
- 9 Non pertinet ad examinatores judicare quis sit magis idoneus, & Episcopus potest præeligere eum qui habet minora suffragia.
- 10 Secus in Urbe ex stylo particulari.
- 11 De alio casu, in quo magis litteratus justè postpositus fuit minus litterato ob sinistram opinionem in populo.

DISC. III.

In dicto concursu ad parochialem Ecclesiam loci Septuani, vacantem per obitum in mense reservato, approbati fuerunt Joannes Antonius, ac Bernardus, quorum secundus ab Episcopo præelectus, in vim testimonialium in forma, obtinuit provisionem Apostolicam, cum subsequuta possessione, Interposita verò per Joannem Antonium appellatione ab irrationabili iudicio Episcopi, à iudice delegato in partibus reportavit sententiam favorabilem, unde commissio ex parte possessoris causa appellationis Rota coram Taja, ipso possessore solo informante, sub die 28. Aprilis 1659. 2. proditit resolutio sibi favorabilis pro dictæ sententiæ infirmatione, atque ad dictæ unicæ decisionis normam expedita sententia, commissaque denuò causa appellationis in eadem Rota coram Cerro, Joannes Antonius agnita ex consilio peritorum Curialium nimia difficultate obtinendi per hanc viam irrationabilis iudicii, eodem modo quo disc. præced. ad aliam convolvit impetrandi eandem parochialem, ut dici solet, juxta formam Constitutionis Pii V. ob malè servatam formam concursus, expeditisque litteris directis eidem Cerro; ac dato dubio, an litteræ sint justificatæ, itaut sint exequendæ, sub die 15. Maii 1662. negativa proditit resolutio, quæ habetur impressa post Zuffum de legitim. processus dec. 68. neque quod sciam, causa ulteriorem progressum habuit, quoniam ego scribens pro Joanne Antonio succumbente, consului quod acquiesceret, dum resolutio probabilis beneque fundata mihi videbatur.

Quamvis enim ego scribens pro dicto Joanne Antonio more Advocati dicerem in invalidum dictum concursum ex duplici defectu; Primò scilicet ob non præstitum juramentum per examinatores juxta ejusdem Sac. Concil. Trident. præscriptum; Et secundò quod examinatores vota non protulissent collegialiter in ipso actu examinis, eaque non recepissent Cancellarius, qui attestabatur ex intervallo recepisse vota ab Episcopo, atque uterque defectus ita generaliter ac abstractè loquendo esset substantialis, attamen cessabat applicatio ad factum.

Quatenus enim pertinet ad primum, certum est necessarium esse juramentum per examinatores præstandum sub pena nullitatis actus resultantis, non solum, ubi defectus est in omnibus, sed etiam si in uno tantum, quoniam in hac materia, mixtura seu interventus unius, qui non sit examinatus synodalis, vel non adimpleverit ea, quæ sunt necessaria, ut dicatur legitimus, vitiat totum actum, tanquam individuum, Massobr. in praxi requisit. 14. dub. 1. & 2. Lotth. lib. 2. q. 31. n. 92. Barbof. ad idem Concil. c. 18. sess. 24. n. 105. & de parochia par. 1. c. 2. nu. 76. cum seq. Buratt. & Adden. dec. 10. & 948.

GERUNDEN. PAROCHIALIS
PRO RAYMUNDO DE ROS,
CUM LAURENTIO COSTA.

Casus decisus per Rotam pro Raymundo.

De eadem materia concursus ad parochialem habitum coram Vicario Capitulari, seu coram possessore Prælatuæ, quæ tunc vacabat ob eisdem Vicarii seu Prælati promotionem ad Episcopatum, An valeat necne: & an intret regula textus in l. Barbarius &c.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Resolutiones causæ.
- 3 De materia legitimi contradictoris remissivè.
- 4 An Advocati scribere possint in causa injusta.
- 5 An Beneficia vacent per promotionem ad Episcopatum, vel translationem de uno Episcopatu ad alium.
- 6 De eadem materia, & an requirantur scientia, & consensus promoti.
- 7 De differentia inter novam promotionem ad Episcopatum, vel translationem de uno Episcopatu ad alium.
- 8 Quod concursus importet quendam quasi contractum, ac actum iustitiæ magis, quam gratiæ.
- 9 Quod regula text. in l. Barbarius non intret in beneficiis.
- 10 Declaratur quomodo, & quando id procedat.

D I S C. IV.

Administrante Ecclesiam Gerunden. tunc vacantem illius Archidiacono qui ex consuetudine, vel privilegio, Sede Episcopali vacante, succedit in iurisdictione, ac gerit partes Vicarii Capitularis, habitus fuit coram eo concursus ad parochialem Ecclesiam S. Romani Oppidi de Loret vacantem per obitum in mense reservato, in quo præelectus fuit tanquam magis idoneus Laurentius, qui in vim testimonialium in forma obtinuit provisionem Apostolicam, Raymundus vero ob dicti concursus nullitatem impetrationem fecit, ut dicitur in vim Constitutionis Pii V. deducendo nullitatem ex eo quod dictus Archidiaconus tunc non esset talis, utpotè per tres menses antea in Concistorio promotus ad quemdam Episcopatum; Cumque ante litem assumptionem, Raymundus plures hujus Curia Advocatos pro veritate consulisset, Ego & aliqui ex senioribus ac provectioribus, fuimus in sensu, quod hæc nullitas non subsisteret, Aliqui verò juniores, ac minori numero fuerunt in contrario voto, quod impetrans sequi voluit, unde præsentatis litteris coram A. C. pro executione, succubuit mediante sententia absolutoria Laurentio concessa; Commissa verò causa appellationis in Rota coram Bevilacqua, datoque dubio, An dicta gratia Raymundi impetrantis esset justificata sub die 8. Martii 1660. affirmativa prodiit resolutio, quæ habetur impressa apud Zuff. de legitim. process. dec. 54. confirmata 28. Junii sequentis; Deindeque obtemperata per eum in vim clausularum generalium primæ supplicationis subrogatione gratiosa ad jus, & possessorem defuncti, sub die 3. Decembris ejusdem anni 1660. coram eodem Bevilacqua pro ejus immissione responsum fuit, idemque approbatum in altera instantia coram Verospio 28. Maii 1661. unde puto quod impetratio effectum sortita sit, dictæque duæ posteriores decisiones sunt factis notabiles in materia legitimi contradictoris, quodque ad favorem impetrantis certo modo procederet executivè, ut advertitur sub tit. de benefic. d. disc. 73. ubi de hac materia legitimi contradictoris.

Super ista præsertim causa, stan te ejus exitu, peterem libenter iudicium illorum Moralium, qui res forenses nullatenus callentes, adeò liberè loquuntur de periculoso statu, malaque conscientia Advocatorum defendentium. causas injustas, quales judicant ab eventu, eodem modo quo habetur in alio casu, de quo sub tit. de fideicom. disc. 179. ac penè in mille similibus, dum pluries doctissimi, ac provecti Advocati (inter quos ego eram junior ac minimus) credidimus hanc impetrationem injustam, qualem etiam credidit satis doctus, nimiumque in iudicando versatus iudex primæ instantiæ, & tamen diversus fuit exitus, Unde videatur, an in iis causis, quæ consistunt in puncto seu articulo juris, non omnino certi ac indubitati (quo casu non dantur Ad-

vocatorum disputationes,) detur casus certæ veritatis, ob quam Advocati cogantur abstinere à patrocinio; Consistente Moralium æquivo in periculo resultante à calumniis, ac affectatis dilationibus, ad indebitè defatigandam alteram partem; Sive in iis, quæ consistunt in facto in alterabili, unde inest mendacium semper peccaminosum, ac de genere malorum, in quorum neutro le ingerunt Advocati Curia Romanæ, ideoque eorum propositio est vera in abstracto, sed fallacia est in applicatione.

Quatenus igitur ad hunc articulum pertinet, visis dictis decisionibus, (dum ut frequenter contingit in liberè dictentibus veritatem, ac non adirantibus, in causa non scriptis) non potuit intellectus captivari in earum obsequium, ideoque perstiti in priori sententia; Non negabam etenim, etiam in ipso primo responso, vacationem dicti Archidiaconatus ab ipsa die sequenti promotionis ad Episcopatum in Concistorio, quoniam licet inter antiquos beneficalistas sub quæstione sit, an per promotionem ad Episcopatum Beneficia vacent ipso jure, vel potius per ademptiorem possessionis, attamen ista quæstio hodie sublata est cum decreto Concistoriali in ipsa promotione apponi solito super hujusmodi vacatione illic sequenda juxta dec. 2. Castad. de concess. præbendæ cum concord. per Garz. par. 1. c. 6. n. 10. Seraphin. dec. 110. Milin. dec. 45. nu. 9. latè & benè Dunozett. senior. dec. 294. n. 13. & seqq. dec. 475. n. 19. & 20. par. 1. rec. cum aliis per Adden. ad Buratt. dec. 464. n. 11.

Dicebam tamen ad duos effectus de hujusmodi vacatione agi; Primum scilicet in præjudicium ipsius promoti, seu alias ad effectum videndi, an sit valida, vel invalida collatio beneficii ita vacati ex tunc facta, & nè alias caderet quæstio, de qua in Avellina Canonicatus sub d. tit. beneficiis disc. 54. Et secundò in præjudicium tertii bona fide actum gerentis coram eo, qui de facto erat possessor beneficii, seu Prælatuæ, cujus ratione iurisdictionem exercebat, ita pro tali publicè & palam se gerendo, quamvis de jure ob dictam promotionem non esset amplius talis.

Ad primum effectum, ubi agitur de vacatione primi beneficii per assequutionem alterius incompatibilis, intrare possit quæstio, de qua in dicta Avellina Canonicatus; Ubi verò agitur de promotione ad Episcopatum, cadere potest altera quæstio, quoties promotus est absens, an requiratur ejus scientia, & acceptatio, ex eo quod potest non acceptare, ex iis quæ habentur apud Massob. in praxi concursus requirit. 1. dub. 9. per totum, & Barbof. de Episcopo alleg. 119. n. 9. apud quos concordantes, & pro quo dubio evitando prima decisio satis insisit super præsumpta scientia ob lapsum trium mensium, præsumptoque consensu, ob mandatum datum ad dimittendum Archidiaconatum, ac transmissionem pecuniarum pro expeditione litterarum, aliarumque expensarum Episcopatus.

Quidquid autem sit de his, de quibus ex professo agere non oportebat, utpotè extra præcisum causæ punctum, juxta laudabilem Curia stylum non immorandi in superfluis, effugiendique evagationes, quamvis etiam super hoc aliqua difficultas haberi possit, quia promotus possit non acceptare, non obstantibus deductis d. dec. 475. n. 6. & 7. par. 1. rec. ubi firmatur vacatio illic etiam sine scientia, & consensu, cum dicta decisio loquatur de casu translationis ab uno Episcopatu ad alterum, qui termini sunt diversi, quoniam ubi quis est jam Episcopus, atque matrimonium spirituale contraxit, sequè in hoc statu Episcopali Ecclesie servitio addixit, reculare non potest alterum Episcopatum, eo modo, quo juxta opinionem fortè probabiliorem, cessante necessitate, vel publica utilitate Ecclesie, reculare potest, qui in dicto statu, adhuc constitutus non est; Hisque obiter insinuatis, nihil desuper firmando, utpotè ad rem non facientibus.

Punctus erat in altero effectu præjudicii tertii, qui cum Prælatu seu Superiore bonæ fidei putativo, ac publicè & palam se gerente pro tali, quasi contraxerat; Iste siquidem concursus ad formam Concilii quamdam speciem quasi contractus continere videtur, dum concurrens suam famam, ac existimationem periculo ita publicè exponit sub spe lucri, quod docendo se digniorem, Prælatu ei negare non potest, adeo ut ejus irrorationabili iudicio sibi concedatur facultas appellandi, quæ concedenda non esset, si præelectio penderet à mera gratia, liberoque arbitrio, nam aliud est quod Ordinarium non teneatur sequi vota Examinatorum circa majorem, vel minorem idoneitatem ob alias partes, quæ illam majoris doctrinæ suffocare possunt, ut in præcedentibus pluries advertitur, Aliud verò, quod ipse teneatur justè, ac regulatè suum arbitrium interponere ad favo-

Card. de Luca Lib. XII.

rem ejus, qui ponderatis omnibus partibus, ac animi dotibus, aliisque circumstantiis, verè sit aliis dignior.

Posto autem hoc assumpto, quod versemur in mero quasi contractu correlative, inito inter concurrentem, & Ecclesiam, cujus nomine contrahit Prælatu; Hinc resultare dicebam receptam propositionem deductam ex textu in l. Barbarius, ff. de offic. Prætoris, circa acta judicialia, seu ea quæ habemus de contractibus, aliisque actibus initis cum tutore vel Prælatu, seu hærede bone fidei putativo, cum similibus.

Et quamvis apud beneficalistas magis receptum videatur, ut in beneficiis non intret æquitas deducta ex dispositione vel ratione dicti textus in d. l. Barbarius, ex iis quæ cæteris relatis habentur apud Garz. par. 5. c. 4. nu. 277. & in addit. ad eundem numerum, & c. 8. n. 579. Gratian. discept. 18. n. 46. cum seq. & discept. 127. n. 42 cum seq. Gonzal. ad regul. 8. glos. 15. §. 2. n. 91. Lotther lib. 2. q. 21. in fin. Et super quo adhiberi solet distinctio inter merè intrusum, nullum habentem titulum, itaut esset simplex putativus, & illum qui habeat verum, ac legitimum titulum, quamvis tunc cessatum, absque eo quod cessatio detecta seu effectuatã sit juxta dec. 266. Putei lib. 2. cum aliis deductis per allegatos, per quos sequitur opinio Parisii de resignat. lib. 11. quæst. 1. nu. 13. cum seq.

Attamen advertebam, istam quæstionem cadere, quando ageretur ad effectum sustinendi provisionem, seu collationem beneficii factam ab hujusmodi Prælatu putativo in præjudicium Prælati veri, vel Sedis Apostolicæ, aut alterius provisi ab eo, cui verè jus conferendi competat, super quo utpotè extra puncti necessitatem, certum ac maturum iudicium non efformando relinquebam locum veritati.

Secus autem ad effectum præsentis controversiæ, dum præelectus in concursu habebat provisionem Apostolicam, solumque dictus Officialis, seu Prælatu, ita gesserat partes testis, super majori idoneitate & qualitatibus dicti concurrentis; Ideoque cessat ratio dubitandi, quæ cadit in beneficiis, in quibus, veritas præfertur opinioni juxta deducti apud allegatos, ac etiam per Rotam apud Buratt. dec. 478. nu. 18. & seq. & dec. 17. nu. 6. par. 2. recent. in quibus ita declaratur allegat. 89. Lapi, quod scilicet, cum tunc actus contineat etiam partem gratiæ, atque concessionis rei alienæ cum præjudicio domini, vel ejus, ad quem verè concedere pertinet, ideò veritas prævalere debet opinioni.

Secus autem in præsentis, dum actus nullam gratiam vel concessionem contineret in alterius præjudicium, sed meram iustitiam, simplicemque attestacionem veritatis, quam alter facere non poterat, nisi ille qui publicè & palam gerendo vices Episcopi, in eo Tribunali resedit, ita iustitiam, non autem gratiam administrando, neque ex solo proprio iudicio, sed ex illo Examinatorum ad formam Concilii; Ideoque vel improbabile, vel nimis asperum videbatur, ut hujusmodi concursus adeò in invalidus declarandus esset, quod provisio Apostolica remaneret infecta, cum revera Auctoritates, ac rationes in prima & secunda decisione deductæ percutiant casum provisionis ipsius beneficii, itaut provisi ab ipso putativo suum jus metiatur in concursu alterius provisi à vero, sive à Sede Apostolica, atque ista mihi videbatur veritas: Agitur etiam in hujus causæ decisionibus de materia legitimi contradictoris, de qua infra disc. 73.

M I R A N D E N. C O N C U R S U S.

Discursus pro veritate ad petitionem prætendentium in genere.

De eadem materia concursus in parochialibus Sede Episcopali vacante ad effectum testimonialium super provisione Apostolica, An fieri possit coram capitulo, vel fieri debeat coram Vicario capitulari, & non alias.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Quandoque ex lege prudentiali conceduntur, vel denegantur ea, quæ de stricto jure non procedunt.
- 3 Potestas indicendi concursum transfertur ad Capitulum Sede vacante.
- 4 Sed exercitium pertinet ad Vicarium Capitularem.
- 5 Et de ratione.

DISC. V.

NUCERINA PAROCHIALIS
PRO JOANNE BAPTISTA BALDUCCIO.
CUM ADRIANO SCATURSIO.*Casus disputatus in Rota, & in signatura gratiæ; ac resolutus, ut infra.*

De eadem materia concursus ad Parochiales circa appellationem ab irrationabili iudicio Episcopi; Et de provocatione appellantis ad novum examen, an ad hunc effectum constare debeat de irrationabili iudicio.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **D**e exitu causæ, ac punctis cadentibus sub disputatione.
- 3 **Q**uod in puncto juris non detur provocatio ad novum examen sine fumo irrationabilitatis.
- 4 **Q**uando major litteratura non attendatur.
- 5 **S**acra Congregatio tenet opinionem, ut etiam sine fumo detur provocatio, & Rota sequitur.
- 6 **R**ota reverenter suscipit, & sequitur declarationes Sac. Congregationis.
- 7 **E**xpenditur in hoc Constitutio Pii V.
- 8 **C**onsideratur casus rei judicatus, ac appellationis non interpositæ in tempore ab irrationabili iudicio.
- 9 **A**n appellanti ab irrationabili iudicio concedenda sit gratia appellatione remota.
- 10 **A**n, & quando gravis ætas sit iusta causa pro dictæ gratiæ concessione.
- 11 **E**x quibus excludatur irrationabilitas iudicii.
- 12 **A**n major ætas inducat prerogativam, quæ faciat digniorem.
- 13 **S**i concurrens quamvis dignus aliud habeat beneficium quod dimisit cum recompensa, ita iudicandus est in concursu minus dignus.

DISC. VI.

Vacata Plebania Villæ Facundini propè Gualdum, in dictoque concursu, præelectus fuit Joannes Baptista, qui obtemperavit provisione Apostolica executioni demandata, ob jactatas molestias Adriani in eodem concursu postpositi, ex remedio *l. diffamari*, curavit committi causam in Rota coram Verospio, Adrianus verò adiens Sac. Congregationem Concilii, cum quæsto generali, nemine citato, obtinuit responderi, quod sibi competeret jus provocandi ad novum examen coram Cardinali Vicario in Urbe; Verùm Joannes Baptista, his præcognitis adita eadem Sac. Congregatione, obtinuit ex integro remitti causam ad Rotam, ubi commissæ reperiebatur; Adrianus verò adiit Signaturam gratiæ ad effectum obtinendi commissionem in eadem Rota appellatione remota, dictaque petitione rejecta, datum fuit dubium, *An esset locus provocationi ad novum examen in Curia* Quare convocato ex parte Joannis Baptistæ Advocatorum congressu pro causæ directione, conclusum fuit, ut cedendo dubio, se exponeret examini, ne inciperetur à facultate, quod gratum etiam fuit Rotæ in hanc sententiam inclinanti, ac declaranti ejus animum esse, ut dictum examen fieri deberet non privatim coram aliquibus examinatorebus, sed publicè in plena Congregatione occasione concursus ad quandam aliam parochialem coram Cardinali Vicario, ejusque solitis examinatorebus, Atque ita sequutum fuit, ambobus æque idoneis renunciatis, Deinde dato dubio, *An constet de irrationabili iudicio Episcopi*, cum provocans occasione disputationum habiturum in Sac. Congregatione Concilii pro remissione causæ ad Rotam, & in Signatura Sanctissimi, agnoverit, stante æquali approbatione in hoc novo examine, certam ejus succumbentiam, hinc neglexit amplius causam prosequi, unde provocatus in pacifica possessione parochialis continuavit.

In his igitur disputationibus habitis in dicta Congregatione, & in Signatura gratiæ, ac etiam in dicto congressu, & in præparatione futuræ disputationis in Rota de pluribus punctis circa istam materiam appellationis ab irrationabili iudicio super præelectione in concursu actum fuit; Primò scilicet, an ad effectum, ut admittenda sit appellatio, & concedenda provocatio ad novum examen, constare debeat, vel dari sumus de iudicii irrationabilitate; secundò, an hic appellans de congruo peteret à Papa gratiam commissionis appel-

appellatione remota; & tertio quomodo dicatur constare de iudicio irrationabili, & ex quibus ille, qui postpositus est, iudicandus veniat dignior.

Quoad primum, quando non adessent declarationes Sac. Congregationis Concilii, puncto juris, seu ex mente Doctorum, qui de materia post Concilium scripserunt, probabilius dicendum veniret, concedendam non esse provocationem ad novum examen, nisi doceretur de irrationabilitate iudicii, vel saltem magnus ejus fumus daretur ex duplici ratione.

Primò scilicet quod præsumptio est pro iudicio Episcopi, seu Ordinarii, donec de contrario doceatur, itaut allegans contrarium debeat id plenè, ac concludenter probare Gonzalez. *ad reg. 8. glof. 4. n. 117. & 132. cum seq. Gregor. dec. 11. Buratt. dec. 22. nu. 30. dec. 654. par. 4. divers. dec. 223. post secundum vol. conf. Farinat. & in aliis, de quibus infra allegan. Majoricen. Parochialis coram Cello*; Et secundò quia ex novo examine desumi non potest nisi major, vel minor idoneitas circa litteraturam quæ non sufficit, quoniam data in præelecto litteratura, sufficienti ad exercendam curam animarum, possunt stare simul, quod alter concurrens, qui postpositus fuit, esset magis doctus, & tamen quod præelectus ob mores, prudentiam, aliasque circumstantias, illam præsertim affectionis, & gratitudinis populi, sit magis aptus ad Ecclesiæ gubernium, & curam animarum, ut apud Gregor. *dec. 11. Buratt. dec. 22. n. 29. & seq. & dec. 635. ubi Adden. dec. 654. & 655. par. 4. div. 551. nu. 3. & 4. p. 3. & bene habetur in Majoricen. Parochialis 13 Junii 1646. & 28. Junii 1647. coram Cello inter suas dec. 5. & 24. & quarum prima est etiam impressa dec. 105. par. 10. rrr. & apud Dianam post p. 9. ex quibus decisionibus liquet, quod quando dictæ declarationes non obtinissent, in hanc sententiam Rota inclinasset.*

Verùm quia dicta Sac. Congregatio pluries contrariam sententiam amplexa est, præsertim in Pistorien. concursu 12 Augusti 1603. in Albingan. 12. Augusti 1604. & in aliis relatis per Barbof. *de Paroch. p. 1. c. 2. n. 148. & seq. eundemque sensum eadem Sac. Congregatio habuit in hac eadem causa*; Hinc proinde licet seniores, ac proveciores Advocati notitiam non habentes istarum declarationum, atque loquentes in puncto juris, seu ex mente DD. & antiquarum decisionum, fundatè in dicto congressu essent in contraria sententia non cedendi dicto dubio super provocatione ad novo examen, Attamen me indicante hujusmodi decisiones, ac declarationes, cesserunt puncto, atque in meam devenerunt sententiam, cum Rota profiteatur declarationes Sac. Congregationis reverenter suscipere, ut in *dict. dec. 5. & 24. coram Cello*, passim.

Ut enim bene advertitur in *dicta dec. 24. Celsi*, Constitutio 33. Pii V. duas continet partes, Unam in decernendo facultatem appellandi cum provocatione præelecti ad novum examen, Et alteram circa meritum, seu terminationem negotii principalis super rationabilitate, vel irrationabilitate iudicii Ordinarii, & an parochia adjudicanda sit præelecto, vel respectivè postposito; ideoque illa, quæ supra habentur de præsumptione militante pro dicto iudicio, ac de difficultate illud vincendi iniustitia, vel irrationabilitate, ob dictam rationem, quod attendi non debet sola major litteratura, sed considerandæ sunt aliæ circumstantiæ, ut supra, procedunt quoad secundam partem, non autem quoad primam.

Ponderabam occasione scribendi in dicta Sac. Congregatione, quod dictæ ejus declarationes, ac praxis rectè procederent retentis ejusdem Constitutionis Pianæ, appellationis scilicet legitime interpositæ infra tempus à jure statutum, & cum quo præsupposito eadem Constitutio dictam provocationem, tanquam quid appellationi connexum concedit, ideoque secus dicendum esset in hac facti specie, in qua appellatio interposita non erat intra legitima tempora, unde Episcopi iudicium transitum fecerat in iudicatum, & consequenter juxta terminos judiciales quotidianos cessabat remedium ordinarium appellationis, solumque remanebat extraordinarium restitutionis in integrum, quod non datur sine læsione, cuius fundamentum esset iniustitia, ut *dec. 1. de restit. in integrum in novis*, & in aliis per Buratt. & Adden. *dec. 130. atque est propositio in foro quotidiana*, Et consequenter quod isto casu ex hac circumstantia videretur contrariam sententiam probabilis tenendam esse; Verùm licet in dicta disputatione habita in S. Congregatione Concilii obtentum fuerit intentum, ut punctum remitteretur ad Rotam disputandum, Attamen hoc non obstante, pro eadem provocatione Congr. inclinabat, idemque ut

supra insinuatum est erat sensus Rotæ, declaratus occasione mandandi oretenus, atque ut dicitur per *memoriale*, quod novum examen fieret in plena Congregatione Vicarii Urbis.

Quo verò ad secundum punctum disputatum in Signatura gratiæ, an scilicet dicto appellanti concedenda esset commissio appellatione remota, Dicebam etiam cum sensu veritatis, incongruam esse petitionem, quoniam Sac. Concilium Tridentinum in hac materia, appellationem rejectis omnino denegavit, ob vehementem præsumptionem Ordinarii iudicio assistentem, Ac etiam ob dictam satis convincentem rationem, ob quam praxis docet dictam Constitutionem Pii V. quæ ex quadam majori indulgentia id concedit, describere ad defatigandos provisos incommodis, ac sumptibus litium, quæ frequentius ex quadam iracundia postpositos in illo primo calore per appellationem introducuntur, cum rari sint catus, in quibus dicta irrationabilitas convinci valeat, ob alias circumstantias ut supra considerandas, majori etiam litteraturæ proponendas; Ideoque licet per dictam Constitutionem id concedatur, attamen id fieri videtur absque nimio præelectorum præiudicio, dum interim non impedit eorum provisionis executio, concessa solum facultate appellandi ad solum effectum devolutivum; Adhuc tamen ex præmissis dicta Constitutio in hac parte videtur exorbitans, & consequenter exorbitantia extendenda non venit, tam circa substantiam ipsius appellationis aliàs à Concilio rationabiliter denegatæ, quam circa modum tollendi appellato alias instantias.

Et quamvis scribentes pro appellante nimium insisterent in eo, quod inter causas, ob quas hujusmodi gratia de congruo concedenda est relatas per Marchef. *de commiss. appellatione remota p. 1. c. 8. n. 4. cum seq.* sic illa ætatis colligantur in hujusmodi iuribus vitalitatis, ne aliàs diuturnalis per plures instantias, inane reddat bonum jus provisi, atque momentum præbeat habenti malum jus, ita indirectè victoriam obtinendi; Attamen dicebam id rectè procedere in causis Beneficialibus, in quibus contentio sit super titulo Beneficii inter duos ex eadem vacatione à diversis collatoribus provisionem habentes, seu aliàs præter odiositatem de Beneficii pertinentia contententes, quo casu Signaturæ stylus est, concurrente gravi ætate, hujusmodi gratiam concedendi; Ubi verò ea non est adeo gravis, tollendi unam instantiam cum rescripta, ut liceat semel appellare; Nullatenus verò hujusmodi gratia concedi solet odiosis impetrantibus certo modo Beneficia viventium, & qui per Beneficialistas, *pisatores*, dicuntur, quorum speciem isti sic appellantes habere dicuntur, utpotè turbantes provisos, ac possessores.

Demum quoad tertium punctum in Rota disputandum (& qui incidenter deductus fuit pro gustu juxta stylum, tam in Sac. Congreg. quam in Signatura gratiæ) super irrationabili iudicio Episcopi, de plano pro exclusione prætense irrationabilitatis respondendum videbatur, quoniam æqualis litteratura jam firmata fuerat in novo provocato examine in Curia, neque præelecti idoneitas impugnari poterat per oppositorem, dum idem tanquam examinatore synodalis in concursu de recenti habito ad aliam parochialem eum approbaverat, ut in specie dixit Rota in Galaguriana Beneficii de Alcaro 12. Februarii 1596. coram Corduba; An verò qualitates magis concurrerant in præelecto, qui erat Doctor, diu versatus in Curia, Minister S. Officii, ac etiam Vicarius foraneus; E converso autem pro oppositore concurrebat solum major prærogativa ætatis, quam in hac facti specie dicebam potius retorquendam esse, atque comprobare rationabile iudicium Episcopi, dum agebatur de plebania rurali cum obligatione exercendi curam cum incolis sparsim viventibus in locis montuosis, & alpestribus, unde senex non erat idoneus, eique ubi esset jam rector, dari debuisset ex ista causa coadiutor.

Alia etiam notabili circumstantia concurrente, quæ oppositoris exclusionem satis comprobatur, quod scilicet ille jam provisos de altera parochiali, eam voluntariè dimiserat ex permutatione cum simplici Beneficio, quæ circumstantia satis habetur in consideratione etiam in Dataria, & in gratiosis collationibus, preferendo non provisum proviso, atque ista reputatur una ex iustis causis concedendi prelationem ex regula 16. *hodie 17. Cancellariæ*, ubi Mandof. *q. 16. Rot. in Lucana Cappelhanse 1. Junii 1650. Bichio dec. 74. n. 22. p. 11. rrr.* Esset enim species marcatæ, quoniam si habebat animum continuandi in exercitio curæ animarum, non debebat primam sponfam dimittere, præsertim, quia dimissio non fuerat gratuita, sed mediante permutatione cum altero beneficio ad majorem ditionem, quatenus deinde istud aliud obtineret, Atque hanc credebam veritatem.

VENETA JURISPATRONATUS,
PROMOTORE FISCALI CURIÆ
PATRIARCHALIS.

CUM ANTONIO PANTOSO.

Casus disputatus in Rota, & resolutus, ut infra.

De eadem materia appellationis à reiectione in concursu, & provocatione ad novum examen juxta Constitut. Pii V. Et an examen sit subdelegandum in partibus, vel sequi debeat in Curia; & an in Parochialibus de jure patronatus intret concursus ad formam Concilii, & dictæ Constitutionis Pii.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones causæ.
- 3 **Q**uod detur provocatio ad novum examen etiam non docto de irrationabilitate.
- 4 **Q**uando sit necessaria integra transportatio actorum in genere.
- 5 **I**n specie de actis concursus.
- 6 **A**n semel approbatus indigeat novo examine, ac possit reprobari.
- 7 **C**onfessarii Monialium non admittuntur in uno Monasterio, in altero sic.
- 8 **D**e remissione novi examinis in partibus.
- 9 **D**e ratione ob quam introductum est novum examen in Urbe.
- 10 **A**n in parochialibus de jure patronatus intret concursus.
- 11 **E**tiam in parochialibus de jure patronatus, vel aliis, in quibus non servatur forma concursus, adhuc examen super idoneitate coram Examinatoribus synodalibus fieri debet.
- 12 **D**e differentia inter parochiales liberæ collationis, ac illos ad præsentationem, vel nominationem.

D I S C. VII.

Postquam Antonius Pantosus per plures annos absque legitima auctoritate Ordinarii exercuerat officium Curati in Ecclesia Collegiata S. Cassiani Venetiarum, cui animarum cura annexa est, deindeque ab eodem Ordinario suspensus fuit, curavit ad eandem Ecclesiam præsentari per patronos laicos, sed in examine fuit reprobatus per majorem partem examinatorum, juxta quorum verum servatis servandis prodiit sententia reiectionis, à qua interposita appellatione, & commissa causa in Rota coram Celso, sub die 30. Januarii 1660. prodiit resolutio pro subdelegatione examinis in partibus, stante dicti Pantosi gravi ætate, ut ex decisione super edita inter suas decis. 307.

Duo igitur erant puncti, Præmus, an appellans admittendus esset ad hanc provocationem, Et secundus circa locum; Quoad primum, admissa etiam opinione, quam sequitur Sac. Congregatio Concilii, & quam Rota reveretur, quod scilicet appellanti liceat, etiam non docto de irrationabilitate judicii, ad novum examen provocare, juxta decisiones in Majoricen. Parochialis 15. Junii 1646. & 28. Junii 1647. coram eodem Celso inter suas decis. 5. & 24. cum aliis, de quibus disc. præcedenti.

Adhuc tamen dicebam, scribens pro Promotore Fiscali, dictum examen decernendum non esse ex defectu jurisdictionis, qua ex dispositione Sacri Concilii Tridentini sess. 24. de reformat. cap. 20. in causis spiritualibus, & Ecclesiasticis caret iudex appellationis ante transportationem actorum, quæ debet esse integra etiam irrelevantium, utpotè requisita per Concilium pro forma; In hac differentibus causis ecclesiasticis à merè prophanis, quod in istis, de quibus Concilium non loquitur, unde remanent sub dispositione juris communis, necessaria solum est transportatio relevantium, ex quibus iudex ad quem dignoscere valeat, an iudex à quo bene, vel male processerit, in illis verò transportatio debet esse integra etiam irrelevantiam, utpotè à Concilio requisita pro forma, ut bene ita distinguendo inter causas ecclesiasticas, & prophanas firmatur in Romana Societatis Officii 27. Martii 1647. coram Arguelles decis. 35. part. 10. recent. cum aliis per Adden. ad Buratt. decis. 405. num. 21. Dictamque transportationem

precessisse constat ex dicta Majoricen. Parochialis 13. Junii 1646. coram Celso in Calaguritana Beneficii de Salinillas 18. Junii 1654. Verospio, & in alia Calaguritana de Alesson. 15. Junii ejusdem anni coram Priolo, & plerisque aliis Calaguritanis, quæ in hac materia nimis frequentes erant, atque ob amplitudinem diocesis, ac numerositatem Beneficiorum Curiam nimis ditabant causis Beneficialibus, priusquam prodiret Apostolica declaratio, de qua sub tit. de benef. disc. 67.

Et quando etiam non obstaret dicta Conciliaris dispositio, quæ in causis Ecclesiasticis id præscribit pro forma, adhuc tamen ex sola dispositione juris communis, d. transportationem saltem relevantium, omnino necessariam esse dicebam, ex ea clara ratione, quod in parochialibus providendus non attenditur solâ sufficientia circa literaturam, sed etiam principaliter investigantur aliæ qualitates circa vitam, & mores, ac prudentiam, & an populo gratus, vel è converso scandalosus futurus esset cum similibus, ut pluries in præced. Et consequenter expectanda sunt acta, ex quibus dignosci valeat de causis, quæ movere potuerunt Examinatores, vel ordinarii ad rejiciendum, cum ex novo examine ad aliam cognitionem deveniri non possit, nisi ad sufficientiam circa literaturam, quæ sola non sufficit, dum stant bene simul, aliter esse literaturam, & tamen non esse aptum, & idoneum ad curam animarum, ut bene in allegatis Majoric. cum aliis in præced.

Et quamvis scribentes pro appellante satis insisterent in eo, quod hic fuisset aliàs ad Parochiales approbatus eisque Rota adhærerit, nihilominus id nihil relevare videbatur, quoniam quidquid sit quoad alia beneficia non curata, si bene quoad alium punctum, an sc. semel approbatus reprobari possit, vel novo supponi possit examini, de quo in Pampilon. disc. 16. Attamen receptum est, approbationem occasione unius parochialis non suffragari pro altera assequenda, Garz. p. 6. c. 2. n. 253. & 266. Rota dec. 174. n. 15. p. 5. r. & in aliis; Potissimè ubi notabile intervallum inter unum examen, & aliud intercedit, cum tunc desertis studiis per oblivionem effici potuerit illiteratus, ut infra in d. disc. 16. Ac etiam, quia retenta quoque literatura, adesse potuit mutatio vitæ & morum in deterius; Quinimò etiam sine mutatione, stante bene simul, eandem personam esse habilem, ac idoneam ad unam parochiam, & non ad alteram ob facti circumstantias, ex quibus in una sit congruus, in altera verò incongruus.

Quod frequenter practicatur in confessariis monialium, qui non nisi concurrentibus ætate gravi, ac vitæ & morum probitate, aliisque bonis qualitatibus ad hujusmodi munus in genere deputantur, & tamen quotidiana experientia docet, eosdem dictis qualitatibus pollentes, ad unum monasterium admitti, ad alterum verò non; Quinimò ab uno removeri, atque ad alterum transferri, quod etiam practicatur in Episcopatibus aliisque Prælaturis; Verùm hæc implicite admittere videtur decisio respondendo difficultati cum solo facto, quod scilicet constaret de transportatione.

Quoverò ad alteram partem dubii super loco decernendi examen, an sc. sequi deberet in Curia coram iudice appellationis, vel potius subdelegandum esset in partibus; Dicebam quod casus erat jam decisus per allegatas decisiones Majoric. Parochialis cor. eodem Celso, ex quibus liquet ad sensum Constitutionis Pii V. literaliter quodammodo ita decernentis, receptum esse id fieri debere in Curia.

Contrarium tamen fuit resolutum ex dicto justo impedimento ætatis, quod mihi in contrarium scribenti placuit, quoniam ista praxis decernendi examen in Curia videtur quodammodo irrationabilis, præsertim ubi accedit circumstantia gravis ætatis, vel altera longæ distantie; Ac etiam quia in Curia deveniri quidem potest ad notitiam sufficientiæ circa literaturam, non autem circa aliam magis necessariam sufficientiam quoad vitam, & mores, ac prudentiam & populi gratitudinem.

Considerabam tamen, fortè prudenter talem praxim introductam esse, ad compescendum sc. hujusmodi appellantes, ut ob hujusmodi in commoditatem ab hoc retrahantur, quæ tamen ratio rectè militans in isto casu ob defectum concurrentis prælecti, non semper est bona, cum sæpius retorqueri valeat, quod sc. reiectus, ex iracundia, vel in odium prælecti, hujusmodi appellationem interponat, atque præelectum provocet pro illius incommodo, pro quo evitandum quandoque prælectus cogitur parochialem deserere.

Hinc

Hinc proinde non bene regula generalis desuper statuenta est, sed etiam intra montes, intra quos regulariter ista praxis recepta est contradistinctè à locis ultra montes juxta distinctionem, de qua in Calagurit. de Ochon. 29. Novembris 1649. cor. Arguelles, Sed discretè pro prudenti arbitrio juxta facti qualitatem, ac particulares circumstantias procedendum videtur, adeo ut videatur quæstio potius facti, & arbitrii, quàm juris.

Scribentes in contrarium insistebant nimium in eo, quod hæc esset parochialis de jure patronatus laicorum non cadens sub dispositione S. C. T. & d. Constit. 33. Pii V. eisque adhæret decisio; Verùm dupliciter tollebat objectionem; Primum quod ad hunc effectum omnino necessaria erat actorum transportatio, ad effectum inspicendi an plures à compatronis præsentati essent, cum tunc adhuc provisio facienda esset per concursum ex collectis per Barbof. ad idem cap. 18. num. 146. Add. ad Greg. decis. 444. num. 4. & ad Buratt. decis. 25. num. 10. ubi concordantes, & infra disc. 37.

Et Secundò clarius, quia licet non intret concursus ad d. formam Concilii ad effectum libertatis, quod sc. cuique liber pateat aditus, ut est in parochialibus ad liberam collationem, attamen illi qui præsentantur, adhuc examinari, ac approbari debent ab eisdem examinatorebus synodalibus ad Concilii formam deputatis pro examine habendo, ut ad literam disponitur in textu Concilii, ac firmant communiter Gonz. Garz. & cæteri beneficialitæ collecti per Adden. ad Greg. & Buratt. & per Barbof. ubi supra. Rota in Larden. Parochialis 9. Junii 1649. Meltio, & infra d. disc. 37. ubi de concursu in genere.

In duobus igitur differre videntur parochiales liberæ collationis, vel de jure patronatus ecclesiastico, quæ in hoc liberis exequaræ sunt, ab illis de jure patronatus laicalis; Primum quod in prima specie datur quibuscumque aditus concurrendi, non autem in alia, dum provisio facienda est solum de persona præsentata quoties sit idonea; Et secundò, quod licet etiam in illis de jure patronatus examen super idoneitate fieri debeat per examinatores synodales, attamen non intrat illa discretio super prælectione unius inter plures, ut intrat in alio casu concursus ad illas liberæ collationis, nisi essent plures præsentati juxta ea quæ latius habentur infra d. disc. 37. Idemque quod dicitur de illis de jure patronatus, dicendum videtur de iis, quæ sint de mensa alicujus monasterii, si annexa sint alicui dignitati, vel collegio, in quibus ad præscriptum Constitutionis Pii V. provisio facienda est ad nominationem eorum quibus habitualiter cur annexa est, juxta plures casus, de quibus infra.

CASERTANA PAROCHIALIS
PRO ANSELMO ANTONIO
CUM TYBERIO.

Casus decisus per Rotam pro Anselmo Antonio.

De eadem materia provocationis ad novum examen, quæ fiat ab irrationabili judicio, an cesset si constet, provocantem debuisse rejici, unde incontinenti pateat de irrationabilitate.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutio causæ.
- 3 **N**on dubitatur amplius de conclusione, quod fieri potest provocatio ad novum examen non docto de irrationabilitate.
- 4 **N**on admittitur hæc provocatio, ubi esset circuitus inanis, quia provocans etiam solus non deberet eligi.
- 5 **I**nquisitio, vel diffamatio criminis arcet à beneficio assequendo.
- 6 **Q**uando fortius id procedat.
- 7 **Q**uod eligi debeat ille qui sit populo gratus non autem exosus.

D I S C. VIII.

Prælecto per Episcopum Anselmo, Tyberius postpositus, qui in concursu per Examinatores idoneos quosq; renunciatus fuerat, interposita appellatione ab irrationabili judicio, & commissa causa in Rota cor. Priolo, provocavit ad novum examen in curia præelectum, unde dato desuper dubio, sub die 31. Martii 1669. ad favorem

Anselmi provocati prodiit resolutio, cui credo quod provocans acquieverit, dum amplius de causa actum non aucti divi.

In hac autem disputatione, quamvis scribentes in contrarium deducendo plures declarationes S. Congreg. Concilii, atque desumendo eorum ex dec. 5. & 24. cor. Celso, probare curarent, quod ad effectum provocandi ad novum examen in curia opus non est docere de aliqua iudicii irrationabilitate, atque super hoc nimium se diffunderent; E conversò autem alii scribentes pro hac parte conarentur docere de prudentia, & bonis moribus, aliisque animi dotibus prælecti, ad effectum ostendendi rationabilitatem iudicii Episcopi, atque in his pariter nimium se diffunderent; Expertus tamen ego casus de quibus in duob. disc. præc. quod hodie firmiter vivatur in hac opinione admittendi d. provocationem absque alia discussione, quæ referretur ad aliud dubium disputandum postquam in curia sequutum est examen circa literaturam, super iudicii rationabilitate vel irrationabilitate; Hinc proinde his neglectis, atque implicite admittendo, quod ubi provocans alium non haberet obstaculum, affirmative respondendum esset, potissimè quia neque gravis ætas contententium, neque magna loci distantia excusationem inducere poterant.

Totum ac principale fundamentum constituebam in circuitu inani, sive actus irrelevantia, juxta ea quæ habemus quotidiana in materia remissoria, vel compulsoria specialis non concedendæ, quando constat materias articulatias, ubi etiam essent probatæ, non relevare; Posita etenim irrelevantia, quodque provocans, ubi etiam longè magis idoneus detegeretur, quinimò fortius, quod reprobatum provocato, seu nolente se exponere novo examini, ipse esset solus, adhuc non deberet ab beneficio admitti; Tunc enim intrare quoque dicebam ea, quæ ad materiam tex. in l. altius C. de servit. & aqua habemus in materia æmulationis, quoties actus alteri nocet, ac facienti non prodest; Ita etiam deducendo per argumentum à contrario vulgare axioma, ut quod uni non nocet, & alteri prodest &c. Ac etiam alterum pariter satis vulgare axioma super inani circuitu &c. cum ob casus singularitatem super lege nova seu verius nova ejus praxi, quasi à temporibus dd. decisionum cor. Celso in Rota magis stabilita, non de facili haberentur auctoritates ac decisiones ad hanc speciem descendentes.

Stante igitur facti præsupposito, quod provocans aliàs possessor alterius ibi contiguae parochialis, nedum diffamatus, sed etiam formiter inquisitus fuisset de stupro unius ex ejus parochianis, cum procurato etiam abortu, quodque licet ex defectu probationum, non autem ex capite innocentie, atque ut criminalistæ dicunt, ex hætenus deductis, reportasset sententiam absolutivam, ea tamen non obstante remaneret diffamatus; Hinc proinde clarum esse dicebam, quod ubi etiam in concursu ipse solus idoneus reputatus fuisset, quinimò ubi etiam ob non factum, vel male servatum concursum ipse provisionem Apostolicam obtinisset, adhuc tamen repellendus erat, juxta ea, quæ distinguendo inter privationem juris quæstri, & exclusionem à jure quærendo, ut ad primum effectum requiratur concludens, ac perfecta probatio delicti, ad alterum verò sufficiat sola diffamatio, ac non relevet sententia absolutoria, quoties non sit ex capite omnimodæ innocentie, habentur supra sub tit. de benef. in Calagur. & in Novarien. disc. 70. & 71. ubi de auctoritatibus, ac decisionibus.

Potissimè verò, quia totus populus parochiæ, ejusque Communitas; quinimò & loci Dominus expressè instabant d. provocantem desuper non audiri, nedum quia ob dictam criminis diffamationem esset populo scandalum præbiturus, sed etiam, quia ob illis regionis nimium asperos mores in hac materia honestatis mulierum, omnino impracticabile fuisset exercitium curæ animarum cum mulieribus; Ex hac enim circumstantia dicebam, quod verfabamur in terminis longè fortioribus illis, de quibus in allegatis Calagurit. & Novarien. cum ibi crimina non essent in officio, ac referri possent vel motivo ambitionis ac honorificentie, vel respectivè motivo caloris iracundie absque positiva turpitudine, ac timore novorum criminum, ut in præsentibus, adeoq; isto casu, quamvis ad formalem inquisitionem, & carcerationem deventum non esset, adhuc sola sinistra populi opinio sufficere deberet, quoniam inter eas circumstantias quæ in hac materia considerari solent ac majorem literaturam, seu majorem ætatem vel majorem gradum suffocantes, præcipua, ac fortè primariam est illa, quod qui præponendus est, sit gratus, sive non ingratus,

7 gratas, vel non exofus populo; Adeo antiquus usus in Ecclesia haberetur preponendi clericos à populo nominatos, quem tamen usum quamvis nimium commendabilem, ac p. acticandum abolere oportuit ob laicorum ac populorum petulantiam, quod ita prætendere cœperunt Julpatronatus, ac præsentiandi, ut habetur apud Caval. dec. 419. ac pluries in materia Jurispatronatus sub eo titulo, & advertitur etiam occasione adhibendi deputatos laicos super custodia clausuræ monialium sub tit. de jurisd. disc. 27. in fin. Idedque reflectendo etiam ad solam veritatem, juxta, satisque probabilis visa est resolutio, potissimè quia ad evidentiam incontinenti docebatur de certa idoneitate, tam circa literaturam, quam alias animi dotes præelecti.

SURRENTINA PAROCHIALIS

PRO PETRO CALIPHANO ET ARCHIEPISCOPO Illi adhærente

CUM JOSEPHO POLLIO ET CAPITULO LATERANENSI illi adhærente.

Casus decisus per Rotam pro Petro.

An in Ecclesiis parochialibus sitis in solo Basilicæ Lateranensis, ejusdemque tributariis, vel censualibus, servari debeat forma concursu ad præscriptum Concilii Tridentini, & Constitutionis Pii V. Vel potius provisio pertineat ad Capitulum.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Resolutio causæ.
- 3 In possessorio summariissimo retinenda non queritur de justitia vel injustitia, sed attenditur nudum factum possessionis.
- 4 Quod quandoque videatur de bono jure, & de effectibus.
- 5 De mantentione danda anteriori possessori, & quando obstat exceptio boni juris.
- 6 De privilegiis Basilicæ Lateranensis.
- 7 Non firmatur status præjudicialis sine scientia, & potentia.
- 8 Non attenditur ultimus status, ubi constat de contrario.
- 9 Potissimè ubi lis est principaliter super jure conferendi.
- 10 Quomodo procedant, & intelligi debeant privilegia, de quibus supra num. 6.
- 11 Privilegia exemptiva non suffragantur quoad curam animarum.
- 12 De differentia inter illas quæ origine sunt parochiales, & eas quibus Episcopus dedit populum, & territorium.
- 13 De alio casu similis controversiæ.

D I S C. I X.

Cum in plano Surrentino adesset quædam Ecclesia sub invocatione Sanctissimæ Trinitatis, ut supponebatur, constructa in solo, quod per constructores concessum fuerat Basilicæ Lateranensi, ad effectum gaudendi ejusdem Basilicæ exemptionibus, ac privilegiis, de quibus habetur in Beneventana Ecclesiæ sub tit. de jurisd. disc. 39. dictaque Ecclesia esset nimium comoda incolis libenter in ea divina recipientibus; Hinc proinde Archiepiscopus de anno 1567. ad supplicationem populi ibi proximè viventis, ac etiam cujusdam Confraternitatis in eadem Ecclesia erectæ, prævia dismembratione partis populi, ac respectivè territorii ab aliis ibi proximis parochiis, illam erexit in parochialem, sub expresso decreto, quod esse deberet ad ejus, ac pro tempore successorum Archiepiscoporum liberam collationem, ut de facto, contingebatur vacationibus, sequutum fuit, quamvis ex probabili motivo infirmato disc. præced. Archiepiscopi libenter prælegissent nominationem à populo, seu à dicta Confraternitate tanquam gratam; Sequuta verò hujus parochiæ vacatione de anno 1653. illaque prævio concursu ad præscriptum Sac. C. T. & Constitutionis Pii V. per Archiepiscopum collata Petro, in concursu præelecto, capitulum Basilicæ Lateranensis ad nominationem d. Confraternitatis in vim suorum privilegiorum illam contulit Josepho, qui literis expeditis, de facto in possessione se intrusit, Quare introducta causa in Rotam cor. Cerro deputato per ejusdem Basilicæ Archipresbyterum,

datoque dubio in solo possessorio summariissimo retinenda, tam quoad collatores quam quoad provisos, sub die 14. Junii 1656. pro mantentione Archiepiscopi in possessione conferendi, ac Petri in possessione Ecclesiæ prodiit resolutio, adversus quam concessa nova audientia, & reposita causa, prodiit rescriptum, quod videretur de bono jure, neque hucusque ulteriorem progressum habuit, Petro, ac Archiepiscopo interim possidentibus.

In hujusmodi autem dispositionibus, stante stylo, quod etiam ubi agitur de solo possessorio, quamvis de stricto jure in eo querendum non sit de justitia, vel injustitia negotii principalis, sed attenditur nudum factum possessionis, remittendo reliqua ad petitorium, ut in specie contentions super Ecclesia parochiali habetur in Benevent. parochialis cor. Cerro dec. 352. p. 10. rec. & in aliis, adhuc tamen deducantur concernentia bonum jus, quod nimium professe solet, vel ad effectum facilitandi resolutionem in possessorio, vel obtinendi (ut frequenter contingit) quod videatur de bono jure, & quandoque etiam cum sequestri provisionalis appositione, juxta casum, de quo infra in Faventina parochialis disc. 16. Hinc proinde duæ fuerunt inspectiones, Una in possessorio, Et altera in bono jure; Super prima verò modicæ, ac fortè nullæ erant partes Advocati, quoniam mantentionem dandam possessori anteriori, quamvis anterioritas esset per diem, imò per horam vel momentum, rejiciendo ad petitorium concernentia bonum jus, quoties istud non esset omnino certum, ac indubitatum, seu quod anterior possessio non esset notoriè intrusiva, sive habenda pro vacua, utpotè attentata vel infecta à decreto irritanti contento in regulis Cancellariæ, cum similibus, adeo ut omnes quæstiones videantur potius facti & applicationis quam juris.

Hinc proinde, Advocatorum opera magis erat super altera inspectione boni juris inter Archiepiscopum, & capitulum, contententes de pertinentia juris conferendi, admisso etiam ex abundantia facti præsupposito (quod adhuc erat sub controversia) quod Ecclesia constructa esset in solo Lateranensi, adeo ut scilicet isto puncto curæ animarum, intrarent aliæ ejusdem Basilicæ prerogative, seu privilegia, quoniam ubi neque hoc subsisteret, prorsus inane opus remanebat agere de hoc puncto concursus, ac provisionis parochialis.

Quatenus igitur ad hunc punctum pertinet, scribentes pro capitulo, dicebant ejus intentionem fundatam esse in Indultis Apostolicis Honorii III. & Bonifac. IX. innovatis per Sixtum V. in ejus Constit. 19. & Paulum V. Constit. 49. illaque esse in viridi observantia circa provisionem beneficiorum, constat ex deduct. apud Greg. dec. 153. & in Monti alii beneficii 15. Decembris 1545. cor. Bichio impress. p. 9. rec. dec. 366. & de aliis privilegiis circa exemptionem a jurisdictione ordinarii habetur firmatum in Cathacen. Ecclesiæ eadem p. 9. rec. dec. 115. 217. 310. & 313. de quibus etiam in d. Benevent. Ecclesiæ sub d. tit. de jurisd. disc. 39.

Atque ad ultimum statum, qui deducebatur ex parte Archiepiscopi, dupliciter respondebant. Primò quod non constabat id sequutum esse cum plius capituli scientia & patientia, quæ in corporalibus stat loco possessionis necessariæ ad præscriptionem, vel aliud præjudicium, ut in specie privilegiorum hujus Basilicæ firmatur in d. decis. Cathac. impress. par. 9. rec. & est generalis propositio in foro quotidiana.

Et secundò quod, ut pluries advertitur ad materiam ultimi status sub tit. de benef. & sub altero de jurepatr. iste non attenditur, quando incontinenti per publica documenta constat de contrario Marefcott. l. 1. var. c. 55. n. 68. apud Duno dec. 861. & 887. dec. 188. & 229. p. 1. rec. Lucan. Capellaniæ 1. Julii 1650. Bich. dec. 74. p. 10. rec. & frequenter; Fortitè verò ubi licet agatur de lite inter provisos, attamen sunt in causa collatores, atque principaliter agitur de pertinentia juris conferendi, ut ita distinguendo atque contrarias decisiones conciliando advertitur deci. 154. n. 3. & 4. p. 1. rec. & in d. Lucana Capellaniæ cor. Bich. dec. 74. p. 10. rec. nu. 10. & seq. & in aliis.

Hæc tamen non obstantibus, cum sensu etiam veritatis, contrarium omnino probabilis dicebam scribens pro Archiepiscopo, ac proviso per eum; Non impugnabam etenim hujus Basilicæ privilegia per me quoque defensa in d. Benevent. Ecclesiæ, quoad exemptionem materiam ipsarum Ecclesiarum, quæ sunt in solo Lateranensi, à jurisdictione ordinarii non autem à delegata; Dicebam verò eam non suffragari ad hunc effectum provisionis parochialis, aliorumque

rumque concernentium curam animarum, ac administrationem Sacramentorum ex pluribus fundamentis; Primò scilicet quoniam ut advertitur in Feretrana Cathedrali sub eod. tit. de jurisd. disc. 38. ubi de hujus Basilicæ privilegiis quoque agitur per Pium IV. revocata fuerunt antiqua privilegia Honorii, & Bonifacii, ac aliorum; Et quamvis per Sixtum V. moderata d. revocatione, illa reintegrata, seu innovata fuerint per ejus Const. 19. attamen expressè eximuntur concernentia curam animarum, ac administrationem Sacramentorum, circa quæ intacta relinquuntur dispositio Conc. Trid. & Constitutionum Apostolicarum Pii V. aliorumque Pontificum, dum à Conc. Trid. citra, ut pluries advertitur sub d. tit. de jurisd. præsertim in Faventina disc. 4. hujusmodi privilegia exemptiva istam materiam non comprehendunt.

Secundò magis in specie, quod erectio hujus parochialis sequuta fuit de tempore, quo hujusmodi privilegia jam abolita erant adhuc non reintegrata, & sic in eo intermedio tempore inter Pium IV. & Sixtum V. unde in ipso limine erectionis nata fuit libera, atque jus quæsitum ordinario, cui Sixtus V. præjudicare noluit, dum etiam quoad Ecclesias erigendas eatenus reintegrationem concessit, dictaque privilegia suffragari voluit, quatenus id sequeretur de consensu ordinarii.

Tertiò clarius, quia jus ordinarii non solum provenit ex generali dispositione juris communis, ut proximè supra, sed etiam ex pacto, & speciali conventionione quoniam supplicantibus dicta Confraternitate, & incolis ibi proximè viventibus pro erectione hujus parochiæ, ordinarius id concessit sub expressa conditione, quod provisio Rectoris esse deberet ad ejus liberam dispositionem ad formam juris, & S. C. T. idedque verfabamur in contractu corresponsivo ut infra.

Clarius verò, ac extra omne principium dubitandi, quoniam hujusmodi inspectiones, an scilicet Ecclesiæ parochiales, quæ sint annexæ alteri Ecclesiæ ejusque membra, seu de mensa, cadant necne sub concursu ad formam Concilii, vel potius provideri debeant ad nominationem juxta Const. 47. Pii V. percutiunt casus in quibus ipsæ Ecclesiæ, attento earum nativo seu antiquo statu essent jam parochiales habentes proprium territorium, ac populum, adeo ut nisi supervenissent Conc. Trid. aliæque Apostolicæ Constitutiones, Ordinarii locorum hanc jurisdictionem delegantes, provisio spectaret ad ipsas Ecclesias majores, de quarum mensa, seu membris ipsa Ecclesia parochiali existat, juxta casus, de quibus infra in Senogallien. ac Mediolan. disc. 12. & 13. ac in aliis, quo etiam casu presentatio seu nominatio fieri debet Episcopo, ad quem pertinet approbare ex ibi deductis.

Verum iste non erat casus, quoniam admessa etiam situatione hujus Ecclesiæ in Lateranensi, quod circa eam ejusque servientes, ac ministros de plano intrarent dicta privilegia, attamen ipsa Ecclesia non erat parochialis, nullumque habebat populum & territorium, sed erat simpliciter constructa intra fines alterius parochiæ, ad devotionem volentium ad illam confluere, sine tamen aliquo jure parochiali, unde quando erectio in parochialem sequuta fuit, Archiepiscopus prævia dismembratione territorii, ac populi ab aliis ejus parochiis liberæ provisionis, ac sub ejus omnimoda jurisdictione, & potestate existentibus, tanquam per contractum corresponsivum sub hac lege territorium, ac populum concessit, idedque admittendo dictæ insignis Basilicæ privilegia, quæ non impugnare, sed potius tueri ac ampliari profitebat, dicebam ea rectè procedere in eo quod est sumum, idest in ipsa Ecclesia materiali, ejusque ministris ad solum servitium seu cultum ejusdem Ecclesiæ destinatis, non autem in eo quod est alienum, de quo esset locupletari invito domino, ac spreta illa lege, sub qua, & non aliàs dominus, ex benevolentia, & ad gratificationem concessit, super quo dari non possunt privilegia, quæ suffragentur, nisi Papa de ejus potestatis plenitudine ex certa scientia, & cum expressa derogatione juris tertii id specialiter concedat.

Idem scripsi pluries consultus pro veritate in similibus controversiis super Ecclesiis parochialibus sitis in hoc solo Lateranensi, vel annexis aliis Ecclesiis ad ipsam spectantibus, præsertim occasione vacationis Ecclesiæ parochialis S. Mathæi Civitatis Messan. que supponebatur annexa. & de mensa Abbatæ S. Mariæ de Balnearia Rheggien. diocesis, per ipsum capitulum possessæ, occasione vacationis sequutæ de anno 1660 scribendo pro Vincentio de Abbatisa in concursu præelecto, atque in vim testimonio-

monialium ordinarii provisio per Sedem Apostolicam cum Josepho Marefca ita provisio per capitulum hujus Basilicæ, ac in aliis, in quibus deducebam eadem, quæ in præfenti disputatione habentur.

BARCHIONEN. PAROCHIALIS PRO FRANCISCO RIBALDA CUM MICHAELE GARAU.

Casus decisus per Rotam pro Michaelæ.

De eadem materia concursus in parochialibus juxta formam præscriptam à Conc. Trid. An servari debeat Vicariis parochialium unitarum alicui dignitati, vel beneficio, seu collegio; Et quando dicatur constare de unione.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Decisiones causæ.
- 3 In Vicariis Ecclesiarum parochialium unitarum non intrat concursus.
- 4 Declaratur quomodo, & quando id procedit.
- 5 Unio sine solemnitate, & causa non valet.
- 6 Quomodo dignoscatur unio.
- 7 Quando Ecclesia dicatur unita, vel potius subjecta, & redditiva.
- 8 Verum præsentare, an excludat unionem, & probet patronatum, & de ratione.
- 9 De observantia pro beneplacito præsumpto qualis esse debeat.
- 10 Quando in hac materia concursus deferendum sit necne observantia.

D I S C. X.

DE mense Februarii Apostolico, vacavit Ecclesia parochialis S. Stephani de Cerviliano, unde Ordinarius ad formam Conc. Trid. indixit concursum per edictum cum præfixione termini, quo durante Decanus Cathedralis, sub prætextu, quod d. Ecclesia unita esset ejus Decanatu, nominavit ad formam Bullæ Pii V. Michaelæ coram eodem Ordinario, qui ob non justificatam unionem, d. nominatione reiecta, perfecit concursum, in quo renunciatus fuit magis idoneus Franciscus, qui in vim testimonialium obtinuit provisionem Apostolicam, executioni etiam demandatam; Verum d. Michael aliam provisionem Apostolicam in vim dictæ nominationis obtinuit, commissaque istius executione in Rota cor. Taja, ac dato dubio, an litere essent exequendæ sub die 26. Junii 1662. affirmativa prodiit resolutio, ad cujus normam prodiit etiam sententia, cujus resolutionis fundamentum fuit unio, utpotè plenissimè firmata occasione alterius vacationis ejusdem Ecclesiæ in consimili Barchion. de anno 1646. cor. Corrado, quæ habetur impress. decif. 330. p. 9. rec. ubi ad fatietatem, posita unione, firmatur etiam conclusio, de qua pluries in aliis proximis, ut in hujusmodi parochialibus alteri Ecclesiæ, vel beneficio unitis, cum non agatur de principali Rectore, sed potius de Vicario deputando ad nudum exercitium curæ, quæ habitu residere dicitur penes eum, cui annexa est, non intret dispositio Conciliaris, sed potius Constit. 47. Pii V. non obstante quacumque contraria observantia, quæ abufus potius, & corruptelæ referenda est, ut in d. dec. 330. p. 9. ubi ad fatietatem concordantes, & ad quam hæc posterior decisio ferè in omnibus relationem habet.

Scribens pro Francisco approbato in concursu, non impugnabam d. conclusionem, utpotè veram, atque hodie incontrovertibilem, quoties constat de formali, ac valida unione, per quam existente cura habituali penes Ecclesiam, vel beneficium, cui facta est unio, agatur de providendo Vicarium pro solo exercitio, cum tunc iste consideretur tanquam nudus minister, ac famulus, non autem tanquam Ecclesiæ Rector, & sponsus; Secus autem ubi penes providendum, sive nuncupetur Rector, sive Vicarius (cum vis non stet in vocabulo, seu nuncupatione, sed in rei substantia) resideat omnimoda, & totalis cura, tam actualis, quam habitualis, itaut unio, vel tanquam invalida habenda sit pro infecta, ac non existente in rerum natura, sive illa percutiat quædam emolumenta, de quibus altera Ecclesia, vel beneficium participare debeat, non autem ipsam curæ substantiam, seu habitualement competentiam, ut ita

ista distinguendo cæteris relatis firmatur apud Buratt. *decif. 214. nu. 2. dec. 163. 579. & 710. p. 2. rec. in omnibus nu. 1. & admittitur apud Merlin. dec. 115. n. 4. ac non negative in d. alia decisionem coram Corrado, & in aliis dictam regulam firmantibus, de quibus Assisien. *disc. seq.* & in aliis proximis *hoc cod. tit.**

Utrumque videbatur in hac specie concurrere, quod scilicet unio esset invalida, quodque data etiam validitate, illa esset impropria, & abusiva, utpotè magis percipiens quoddam jus patronatus, seu protectionem, ac emolumentorum participationem, quam ipsam formalem Ecclesiam, e jusque habitalem curam, & jus parochiale.

Primum motivum invaliditatis dictæ unionis, habet pro se regulam, quoniam cum ex titulo exhibito per ipsum Decanum, vel per nominatum ab eo constaret, d. unionem factam esse per ordinarium absque beneplacito Apostolico, & non justificata causa necessitatis præcisæ, hinc proinde actus corrumpitur, quoniam dicitur species alienationis ex iis, quæ deducuntur eadem *dec. 330. nu. 4. & 11. cum seq. p. 9. rec.*

5 Et de unione facta per ordinarium absque præcisâ necessitate, ut vel sit invalida, vel subiaceat supervenientibus regulis revocatoriis unionum, habetur pluries actum *sub tit. de benef. præsertim in Mediolan. beneficiorum disc. 47. & in aliis, & conferunt quæ habentur infra in Novarien. & in Bononien. disc. 33. & 35. in materia divisionis, seu dismembrationis parochialium.*

Alterum motivum circa speciem, seu qualitatem unionis, ubi etiam hæc valida esset, ut scilicet percuteret solum participationem emolumentorum, cum quadam patronali præminentiâ, pariter videbatur probabile; Ad dignoscendum enim quomodo talis unio facta censetur, principaliter inspicitur penes quem resideat universitas bonorum, ac jurium Ecclesiæ, illoium præsertim quæ sunt magis propria, & pecuniaria juris parochialis, ut est jus percipiendi decimas; Si enim hæc universitas residet penes eum cui unio facta præstenditur, tunc rectè intrat regula, quoniam penes ipsum verè dicitur residere cura, seu jus parochiale, ita residente penes alterum nudo exercitio, Secus autem è converso, ut ita distinguendo apud Buratt. *dec. 214. nu. 4. & d. dec. 579. & 710. utrobique num. 3. p. 2.*

In hac verò secunda parte probabilis versari videbatur, quoniam hujus parochiæ Rector possidet decimas, omniaque bona, & jura parochiæ; Decanus verò consequitur, juxta tamen primæ, quam hujus secundæ deciosinis præsuppositum (adhuc ex hac parte in facto impugnatum) quoddam emolumentum pecuniarium, quod referri potest ad pensionem perpetuam, vel ad censum, sive ad quamdam patronalem præstationem in recognitionem dominii, seu protectionis, ut bene in his terminis præcisus habetur in Bonon. parochialis 24. Aprilis 1651. cor. Meltio, quæ videtur in hac materia magistratibus, sæpius in aliis infra proximè recensita.

Quodque hæc Dignitas habeat solum in ista Ecclesia jus patronatus, probari videbatur, nedum ex eo quod ubi casus vacationis evenit, Decanus usus est termino præsentationis, qui patronatui magis convenit (quod tamen videtur leve fundamentum, cum isti termini præsentationis, & nominationis haberi soleant pro synonymis, ac promiscuè adhiberi, ut in hac parte bene firmatur *dicta decif. 330. numer. 24. & sequenti part. 9.*) Sed clarius quia expressè dicitur Ecclesiam esse de jure patronatus, quod dici non potest verbum æquivocum, ut præcedens, sed univocum, cum jus patronatus dicatur servitus, quæ non datur in re propria, qualis dicitur Ecclesia unita, quæ per formalem unionem dicitur effecta nudum prædium alterius Ecclesiæ, cui facta est unio, atque huic fundamento nulla in utraque decisione datur responsio.

Et licet uterque defectus in utraque decisione salvari præstendatur cum observantia longissima inducente præsumptionem beneplaciti Apostolici, ac justæ causæ, nec non declarationem qualitatis unionis; Attamen non videbatur 8 *tantum* fundamentum ex recepta propositione, quam in proposito beneplaciti præsumpti, super alienationibus bonorum Ecclesiæ habemus quotidianam, ut ad effectum prædictum requiratur, quod observantia sit, ne dum temporis longissimi, sed etiam continua, pacifica, non interrupta, ac univoca; non autem æquivoca, ex deductis apud Orthob. *dec. 159. n. 1. cum seq.* & in his terminis specialibus in d. Bonon. parochialis cor. Meltio, qui omnes defectus in hac facti specie concurrere videbantur; Tum quia participatio emolumentorum in certa præstatione pecunia remanet æquivoca, & referribilis ad pensionem, vel censum, ut

supra; Tum etiam quia processum fuit per viam præsentationis, cum explicita narrativa jus patronatus, unde propterea saltem actus remanet æquivocus; Et demum clarius, quia in casu vacationum, pluries provisio facta erat per concursum ad formam Concilii, unde observantia remanebat clarè interrupta.

Neque obviare videbatur responsio tradita in 1. *dec. cor. Corrado*, cum qua posterior procedit, quod scilicet fuisset error, seu abusus, quodque ob decretum irritans contentum in Constitutione Pii V. quod inficit possessionem, quæ cumque contraria consuetudo infecta remaneat, seu impedita, ne nascatur; Quoniam responsio est vera, quando aliunde certitudinaliter constaret de legitima, ac effectuatâ unione formali juxta primam speciem, itaut contraria observantia deduceretur tanquam præscriptiva, seu inductiva novi status, ut in aliis proximis ad hanc materiam advertitur; Secus autem ubi de unione non constat, seu illa de per se non est valida, & sufficiens, sed validitas, vel efficacia deduci præstenditur ab observantia, cum tunc actus contrarii non deducantur ad effectum inducendi diversam observantiam, seu consuetudinem, sed solum ad effectum tollendi d. observantiam, illamque interruptam ne nascatur, seu ad esse non producatur, itaut ex ea dicti effectus revalidativi, vel declarativi non resultant, atque huic fundamento non satisfaciunt decisiones, unde propterea intellectus non omnino eis acquiescebat; Est bene verum quod materia est potius facti, quam juris, ut advertitur in Senogall. *disc. 12. & in aliis hoc cod. tit.*

ASSISIEN. VICARIÆ
PRO CARDINALI LUDOVISIO COMMEN-
DATARIO ABBATIÆ S. PETRI
CUM PROMOTORE
FISCALI CURIÆ EPISCOPALIS

Responsum pro veritate.

An forma concursus præscripta per S. C. T. adhibenda sit in provisione Vicarii in Ecclesia Regulari, cui annexa sit cura animarum.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Distinguitur, quando in Ecclesiis parochialibus alteri Ecclesiæ subiectis intret concursus, & quando non.
- 3 De alia distinctione inter curam annexam ipsi Ecclesiæ Abbatiæ, vel alteri Ecclesiæ, quæ præstendatur annexa.
- 4 Concursus voluntarius, & facultativus non præjudicat.
- 5 Decretum irritans contentum in Constitutione Pii V. irritat quemcumque actum contrarium.
- 6 De ratione ob quam antiquitus adhibebatur concursus qui hodie non adhibetur.

D I S C. X I.

Cum regulari, seu Abbatiæ Ecclesiæ S. Petri Assisii, annexa esset cura animarum per unum Vicarium sæcularem exerceri solita, & qui fortè, vel ex consuetudine, vel conniventia Abbatum pro tempore, perpetuus esse solet; Atque vacante hujusmodi Vicaria, Cardinalis Ludovisus Commendatarius ad formam Constit. 47. Pii V. Sacerdotem sæcularem ad hoc munus exercendum nominasset ab Episcopo approbandum, se opposuit Promotor Fiscalis, qui innixus cuidam enunciativæ Visitationis Apostolice de anno 1573. quod Vicarius tunc existens per Episcopum in concursu approbatus esset, ac etiam duabus provisionibus per concursum sequentis de anno 1589. & 1599. præstendebat in hujusmodi provisione dictam formam adhibendam esse, unde propterea requisitus ex parte d. Cardinalis Commendatarii de proprio judicio pro veritate.

Respondi omnino improbabilem videri d. Promotoris præsentationem, atque responsio acquievit Episcopus, qui contentus simplici examine personæ nominatæ ad formam d. Constitutionis Pii V. cum eum reperisset idoneum, approbavit, ac admisit.

Difficultas enim in proposito cadere solet, quando agitur de providendo Ecclesiam parochialem stantè de per se materialiter, ac de facto separatam ab Ecclesia monasterii, tunc enim decisio pendet ab eisdem Ecclesiæ qualitate, an scilicet illa sit unita monasterio, & de mensa, vel potius censualis, seu

S U M M A R I U M.

seu de ejus jure patronatus, ut isto casu intret dispositio Conciliaris pro concursu, secus autem primo ex plenè deductis in Bononien. parochialis 24. Aprilis 1651. Meltio, ac habetur in Senogallien. parochialis *disc. 12. & in aliis hoc cod. tit.*

Ubi verò agitur de ipsamet principali Ecclesia regulari, seu monasteriali, cui annexa sit animarum cura, per unum Vicarium quamvis sæcularem, ac perpetuum exerceri solita, tunc casus videretur indubitatus, ut non intret dispositio Conc. *sess. 24. de ref. c. 18. sed potius locum habeat d. Constit. 47. Pii V. ut hujusmodi Vicarii provideri debeant ad nominationem, seu præsentationem eorum, quorum Ecclesiæ annexa est cura, quæ habitu esse dicitur penes d. Ecclesiam, ejusque Rectorem percipientem decimas, aliaque jura parochialia, actu verò, seu in solo exercitio penes Vicarium, ut Gonz. *ad reg. 8. gl. 5. §. 3. n. 53. Garz. p. 9. c. 2. nu. 289. & seq. Lotter. l. 2. q. 31. n. 2. cum seq. Barb. ad idem Con. d. c. 18. n. 5. & 10. cum seq. & de Paroch. c. 2. n. 19. & 20. atq; hanc opinionem perpetuò, & inconcussè firmavit Rota usque ab an. 1584. in una *Trifason. de qua dec. 798. p. 1. diver. & de an. 1588. apud Garz. d. c. 2. n. 290. decif. 102. p. 1. rec. 579. & 710. p. 2. dec. 16. p. 6. dec. 330. p. 9. dec. 48. & 104. p. 10. & apud Merl. dec. 106. & in aliis frequenter, quæ in proximè allegatis etiam habentur collectæ.***

Et ex quibus liquet, procedere, sive ageretur de Ecclesiis sæcularibus, sive Regularibus; Ac etiam si ageretur de Ecclesia parochiali, quæ materialiter distincta esset ab alia Ecclesia principali, cui annexa sit, quia punctus est, an agatur de providendo Ecclesiam, quæ principaliter, & de per se sit parochialis, itaut agatur de providendo illam sponso viduatam, unde providendus dici valeat ejus Rector, ac sponfus, quod verificabile non est in hujusmodi Ecclesiis parochialibus alteri Ecclesiæ, vel beneficio annexis, quia Vicarius non est Rector, vel sponfus, sed solum minister; Multò magis extra omnem dubitationem in hac facti specie, in qua Ecclesiæ sponfus, seu minister erat ipse Abbas, seu Commendatarius.

Ad prædicta verò contraria fundamenta, plures dabam 4 responsiones, quarum una sufficiens videbatur; Primò scilicet quod illi potuerunt esse actus facultativi, ac ad quemdam voluntariam superabundantem satisfactionem, qui non inducunt statum, ut apud Merl. *d. dec. 106. nu. 8. & 9. d. dec. 330. num. 29. part. 2. recent.* Secundò ob decretum irritans contentum in dicta Constitutione Pii V. quod inficit quamcumque contrariam consuetudinem, vel possessionem, ac impedit, ne nascatur, ut in omnibus supra allegatis decisionibus, itaut potius dicenda sit corruptela, & abusus; Et tertio quia non agebatur de observantia longæva, & continuata, itaut dici posset, quod cessante d. decreto irritanti, apta esset ad præscribendum statum contrarium, inducendamque legitimam consuetudinem, stante præsertim longissimo ultimo statu contrarii in beneficialibus regulariter attendendo.

Ponderando etiam dicti contrarii usus rationem circa ea tempora sæculi præcedentis; Licet enim usque ab an. 1584. iste fuerit sensus Rotæ ut supra, ac etiam S. Congreg. Concilii in una Abulen. de anno 1593. relata per Garz. *d. cap. 2. num. 295.*

Attamen hæc erant abscondita, etiam in curia, in qua antequam ederentur labores Gonz. Garz. Lotter Barbof. & similibus, neque adessent tot Rotæ decisiones, paucis materiæ beneficialis innotescerent, multò magis extra curiam, neque Rota adeo materiam explanaverat, ut fecit in dictis modioribus, ac aliis plerisque decisionibus, quarum prima, quæ circumfertur magistratibus est de anno 1605. in Ulixbon. coram Litta *d. dec. 102. p. 1. rec. idè non mirum, si prius vivebatur cum ista credulitate in sæculo præcedenti, secus autem in currenti.*

SENOGALLIEN. PAROCHIALIS
PRO BARTHOLOMÆO POLYDORO
CUM EMILIO AMATORIO.

Casus variè decisus per Rotam.

De eadem materia Constitutionis Pii V. super provisione Ecclesiarum parochialium, quæ præstendantur subiectæ alicui monasterio, vel alteri Ecclesiæ, Et quando servari adhuc debeat concursus coram ordinario ad formam Concilii, vel sufficiat examen super idoneitate juxta Constitutionem. Pii V.

- 1 **F**acti series.
- 2 Resolutiones causæ.
- 3 In Ecclesiis parochialibus unitis, vel de mensa monasterii non datur concursus, sed sit provisio ad nominationem.
- 4 De theorica cadente in hac materia.
- 5 Unio non præsumitur, sed est probanda.
- 6 De probationibus unionis, & in specie de illa jurisdictionis.
- 7 A dominio, vel jurisdictione temporalis non infertur ad spirituale.
- 8 Quando Ecclesiæ dicantur filiales, & de mensa.
- 9 Archivium proprium non probat ad ejus favorem.
- 10 Quæ enunciativæ in hac materia attendantur.
- 11 Respondetur ad actus jurisdictionales, atque administrativa.
- 12 De theorica cum qua ista materia regulari debet.
- 13 Quod observantia sit satis deferendum.
- 14 Status collativus repugnat unioni.
- 15 Ponderatur observantia ante, & post Concil. Tridentinum.
- 16 Satis refert, quod provisio facta sit ad terminos text. in c. consultationib.
- 17 Quod etiam administrativæ probationes admittantur in unione.
- 18 An circa conjecturas, & administrativa detur certa regula.
- 19 Expenduntur aliquæ decisiones.
- 20 Sufficit conjecturas concurrere hinc inde pro exclusione probationis.

D I S C. X I I.

Parochialis Ecclesiæ Castri Leonis vacante Episcopus 1 Senogall. ad formam S. C. T. concursum indixit, in quo tanquam magis idoneus renunciatus fuit Bartholomæus, exinde cum subsequuta possessione provisus, Cardinalis autem commendatarius Monasterii S. Laurentii in campo præstendens d. Ecclesiam esse de dicti monasterii mensa, eique unitam, eam contulit Emilio; Et commissâ causa in Rota cor. Priolo, datoque dubio ad quem spectaret jus conferendi, sub die 6. Junii 1664. pro dicto Cardinali commendatario prodiit resolutio, à qua deinde recessum fuit sub die 12. Februarii 1666. coram Bourlemon, in locum Prioli absentis subrogato, atque per subsequutam mortem Emilii, causa ulteriorem progressum non habuit.

Scribens pro Bartholomæo provisio per Episcopum, qui etiam erat in causa, nedum pro sustinenda collatione, sed etiam pro jure conferendi in futurum, usque ab initio, reflectendo ad solam veritatem, credebam quod justitia Episcopo, ejusque provisio assisteret, unde propterea parum probabilis visa est prima resolutio, & consequenter probabilior secunda, quoniam ubi etiam subsisteret unio ex parte Abbatiæ præsentata, itaut Ecclesia dici posset de mensa Monasterii, adhuc tamen id importare non poterat jus conferendi Ecclesiam parochialem in aliqua diocesi existentem, sed ad summum id eximebat à concursu juxta formam in parochialibus præscriptam à S. C. T. quodque ad formam Constit. 47. Pii V. Ecclesia providenda esset ad presentationem, seu nominationem Abbatis coram Episcopo, ad quem 3 spectet approbatio præsentati, ejusque institutio, juxta decisiones & auctoritates de quibus in Assisien. *disc. præc.* etiam si Ecclesia esset Regularis seu aliàs exempta, quoniam ut sæpius habetur *sub tit. de juris d. præsertim in S. Severini, & in Firmana disc. 14. & 15. ac in aliis, quando agitur de providendis Ecclesiis parochialibus, punctus non est in provisione ipsius Ecclesiæ materialis pro ejus cultu, ac administratione, sed est in providendo populum de Pastore, ac Rectore; Ideòque cum populus sit sub cura, & gubernio spiritali Episcopi, ad istum tamquam primum Pastorem cognoscere pertinet, an sibi commissis ovibus congruus esset ille inferior, vel subordinatus Pastor qui præficitur; Unde dicebam scribendo in repositione, quod ubi etiam præsentata unio subsisteret, ita ut intrarent conclusiones in prima decisione deductæ, adhuc resolutio improbabilis remanebat ob incongruam consequentiam, seu illationem, ad jus conferendi, seu ad sustinendam collationem, directè ac immediatè factam per Abbatem inconsulto Episcopo.*

Verùm neque jus nominandi ad formam dictæ Constitutionis Pianæ præstendi poterat; Iste siquidem quæstiones potius facti quam juris, hodie principaliter consistere videntur in facto, super probatione scilicet unionis, seu existentie de mensa;

mensa; Quatenus autem pertinet ad juris theoreticam videtur, quod extra controversiam procedendum sit cum eadem distinctione, de qua in dicta Assisen. *disc. præc.* & in aliis proximis, quod sc. aut constat de unione, ita ut Ecclesia dicatur de mensa, & tunc non intret concursus ad formam Concilii, sed potius nominatio ad bullæ Pianæ formam; Aut de hoc non constat, & tunc casus est conversus, quamvis Ecclesia esset censuralis, seu de jure patronatus, aut aliâ subjecta monasterio.

Prout certa juris propositio est, unionem in dubio non præsumi, sed per allegantem concludenter probandam esse, cum aliâ ordinariis fundatam dicatur habere intentionem in omnibus Ecclesiis suæ diocesis, ex deductis apud Otthobon. *dec. 179.* in principio Bononien. parochialis 24. Aprilis 1651. Meltio, & in omnibus aliis de quibus in præcedentibus, & in hujus causæ secunda decisione coram Bourlemont, & est juris principium certum, admiffum etiam in prima decisione, in qua proinde insistitur in facto super unionis probatione, quam judicatum fuit adesse ex quatuor fundamentis.

Primo præcipue, quod Ecclesia controversa sita esset in dicto Castro Leonis, quod cum toto territorio spectat ad monasterium, unde desumitur præsumptio, quod sicuti spectat Castrum, ita & ejus Ecclesia, adducendo in id punctualiter firmata in Ulixbonen. *dec. 102. p. 1. & 204. p. 2. rec. utrobique nu. 2.* Secundo, quod Abbates pro tempore ab anno 1450. usque ad annum 1513. providerint de ista parochiali absque concursu; Tertio ob plures enunciativas antiquas, quod ista Ecclesia regi consueverit per presbyteros sæculares ad nutum Abbatis Amovibiles; Et quarto id deducitur ex actibus jurisdictionalibus, quos Abbas pro tempore in Ecclesiæ Rectores, & clericos exercere consuevit, quæ tamen probationes, seu adminicula, tanquam omnino æquivoca, nulla probatione constituiebant.

Potissimum verò, primum quod super omnia in consideratione habitum fuit, illud enim claro æquivoco laborare videbatur, quoniam ex dominio temporali, non inferatur ad jurisdictionem spiritualem, cujus tamen quandoque aliquod de per se leve adminiculum præstat, cum aliis ponderabile ex deduct. in Toletana jurisdictionis *sub tit. de jurisd. disc. 1.* & in aliis ibidem.

Quinimò ponderabam istam circumstantiam potius retorqueri ad convincendos æquivocos alios actus, ex quibus cætera adminicula deducebantur, quod sc. ratione d. jurisdictionis temporalis competeret jus patronatus tanquam castro annexum; Dicitur verò decisiones in Ulixbonen. nullatenus erant ad casum applicabiles, ob omnimodam diversitatem facti, ibi enim constabat, quod Ecclesiæ de quibus erat controversia, essent sitæ intra fines Ecclesiæ principalis commendæ, quæ habebat jus decimandi in toto territorio, aliaque jura parochialia, & antiquam dictæ aliæ Ecclesiæ construerebantur, unde propterea clarè resultabat illam esse solam parochialem, & sic dominam, & matrem in ipsa jurisdictione spirituali, seu parochiali, alias verò Ecclesiæ controversas postmodum constructas esse tanquam adjutrices, seu filiales, proindeque juridicè esse membra dictæ Ecclesiæ principalis, ac de ejus mensa.

Reliqua adminicula, seu probationis species, nullam fidem merebantur, utpotè deducta ex quibusdam scripturis extractis ab archivio ejusdem Monasterii interessati, quod fidem non præstat, nisi aliunde earumdem scripturarum veritas comprobetur, ut ultra generalia satis frequentia, de quibus infra in Rom. jurium, seu finium parochialium *disc. 22.* in his specialibus terminis excludendi unionem benè firmatur in Vicen. parochialis 20. Junii 1650. coram Bich. *dec. 59. p. 11. rec.* Et nihilominus ubi etiam jurium veritas admitteretur, neque concluderent, quoniam enuntiativa non erant ordinarii interessati, juxta casum, de quo in Pampilon. Vicariæ 13. Martii 1664. coram Verosp. in qua prima decisio nimium se fundat, cum ibi concurrerent due enunciativæ ordinarii super unione, necnon jus decimandi, & continuata possessio in jure deputandi Vicarium absque ullo actu in contrarium; In præsentem verò enunciativæ erant solum ipsius partis interessatæ, de quibus ratio habenda non est, ut in specie apud Otthobon. *dec. 179. n. 2. & dec. 223. n. 13. cum seq.* Actus verò jurisdictionales referri possunt ad jus patronatus, seu aliam prærogativam, ut apud Otthobon. proximè alleg. *dec. & in d. Bononien. parochialis cor. Meltio,* & in aliis.

Deducendo quoque illam veram theoreticam, de qua satis frequenter *sub tit. de fideic.* super materiis conjecturalibus, ac præsumptivis, quod scilicet in hujusmodi probationibus,

bus, certa & determinata regula constitui non potest super singulorum adminiculorum, vel conjecturarum pondere, ac efficacia, ex eo quod admiffa, vel respectivè rejecta reperiantur, quoniam stant simul, ut in uno casu ob ejus circumstantias admiffa sint, ac subsistant, & in altero non, quia sic unius, vel alterius facti qualitas exigeret; Ac propterea quando allegantur decisiones vel aliæ auctoritates, combinare oportet omnes earum circumstantias, ad effectum videndi, an intret congrua applicatio necnè, & in qua totus est punctus.

Præsertim verò circa observantiam, ac ultimum statum, ut concurrebat in casu d. Pampilon. cum tunc hujusmodi adminicula, quamvis aliâ levia, magnum pondus habere videantur, secus autem in casu converso, in quo versabamur (& quæ circumstantia verè destruebant, ac inefficacia reddebat adminicula prædicta, ut potissimum ponderata in secunda decisione) dum monasterium carebat possessione conferendi, vel nominandi per ann. circiter 150. atque per plures vacationem casus, Ecclesia erat in statu collativo per voca tionem, quæ repugnat unioni, ut in allegatis decisionibus coram Otthob. in d. Bonon. cor. Meltio, & passim; Et in quibus, præsertim in dicta Bonon. factis ponderatur ultimus status provisionum per concursum juxta formam Concilii.

Nimium quoque ponderando, quod tunc adminicula magnificienda sunt, quando illa deducuntur ex actibus recentibus & post Conc. Trid. & Constitutionem Pianam, & sic ab an. 1574. citra; Secus autem ubi percutiunt temporibus antecessis, in quo plures irreperant in hac materia abusus, ac usurpationes, pro quibus oportuit convocare Concilium, quod eis ita providere voluit; Unde propterea absurdum est allegare illos actus, quo tanquam abusivos, ac malè gestos Concilium subsulit, Ita etiam subsequuta observantia docent, ideòque ultimus status in proposito factis considerabilis est, non tamquam præscriptivus, seu innovativus, itaut desideranda veniant rigorosa requisita præscriptionis, vel consuetudinis contra ejus, sed tanquam interpretativa dictæ veritatis, quod scilicet esse unus de abusus, per Concilium sublatis.

Ista verò quæ quoad jus conferendi in genere, ac pro quibuscumque etiam futuris vacationibus, ita procedebant, multò magis ac indubitanter procedere dicebam in hac specie, & ad effectum particularem sustinendi præsentem provisionem, pro qua sufficiebat recepta conclusio deducta ex vulgari text. in c. *consult. de jurepatr.* Prorsus enim improbabile esset; ut ob antiquatam prætensionem, spatio ferè duorum sæculorum neglectam, ordinarius possessor, qui in statu bonæ fidei providerat, d. possessione de facto spoliandus esset; Ac propterea ubi etiam deducerentur probationes sufficientes circa unionem, ad eam tolli posset contrarius status præscriptivus, tollendo scilicet de medio provisiones Apostolicas per resignationem, seu alia impedimenta, quæ in proposito ad impediendum ultimum statum præscriptivum ponderari solent, adhuc id solum suffragari potuisset in peritorio, ac pro vacationibus futuris, secus autem pro ista juxta d. terminos text. in c. *consult.*, & sæpius *sub tit. de jurepatr.* multò magis dum etiam in bono jure, ac futuris vacationibus non benè constabat de unione.

Quamvis enim pluries Rota firmaverit, ut etiam imperfectæ, ac adminiculativæ probationes ad id sufficiant cum regula, ut *singula quæ non prosunt &c.* Atq; in hac facti specie plures concurrerent conjecturæ aliâs canonizate, ut præsertim apud Seraph. *dec. 1304. & in d. Ulixbon. dec. 102. p. 1. & 204. p. 2. rec. & in Perusina benef. 10. Febr. 1648. Bich. d. 152. p. 10.* in quibus magnum constituatur fundamentum. Attamen, ultra quod plures conjecturæ canonizate in d. Perusina rejectæ fuerunt apud Otthob. *dec. 179. & 223.* & in d. Bonon. coram Meltio; Advertebam, juxta ea quæ circa præsumptivas, ac adminiculativas probationes pluries habentur *sub d. tit. de fideic.* & alibi, quod clarus, licet frequens, error est, in his facti, ac probationum quæstionibus, certas regulas ex decisionibus deducere, quoniam stant simul, ut in uno casu aliquæ conjecturæ, seu præsumptiones sufficiant, & tamen quod eadem, ac majores in altero sint insufficientes, quia sic unius, vel respectivè alterius facti qualitas, & circumstantiæ exigant, ideòque eadem individuales præsumptiones, & conjecturas, modo approbatas, & modo reprobatas habemus citra repugnantiam, seu volubilitatem, ut ignarus vulgus credit, sed justè, ac fundatè pro casuum diversa qualitate.

Expendendo autem d. decisiones, & præsertim illam apud Seraph. *dec. 1304.* quique concurrebant conjecturæ, seu

circumstantiæ; Primo nempe donatio Ecclesiæ facta per Regem habentem potestatem ad favorem monasterii; Secundo perceptio decimarum, quæ magnum præstat adminiculum juris parochialis; Tertio amovibilitas Vicarii; Quarto ejusdem Vicarii præsentatio facta per parochianos Abbati; Et quinto fortissimè quod Abbas coactus fuit augere servitium, & assignare congruam.

Et in d. Ulixbon. *dec. 102. p. 1. & 204. p. 2. rec.* valde considerantur, non solum perceptio decimarum, aliorumque jurium parochialium, sed supportatio onorum, necnon assignatio congruæ, & quod magis est, status antiquus Ecclesiæ Abbatis Dominæ totius territorii, in quo deinde constructæ fuerunt Ecclesiæ controversæ potius tanquam adjutrices, seu filiales; In dicta verò Perusina coram Bich. concurrebant septem antiquissimæ enunciativæ ac pleraque fortia adminicula, illud præsertim, quod spatio 300. annorum nulla dabatur Episcopi visitatio, ut in specie examinando d. decisionem advertitur in præfatis *dec. 179. & 223. cor. Otthob.*

Applicando autem ad rem, quamvis aliquæ concurrenter conjecturæ, attamen erat vagæ, ac leves, quibus præponderabant contrariæ, illa præsertim satis efficax tam diuturnæ observantiæ; Et tamen ponderabam opus non esse, ut contrariæ præponderarent, cum sufficeret quod per eas conquassaretur, seu debilitaretur concludens probatio cujus defectum fundata est Episcopi intentio.

MEDIOLANEN. PAROCHIALIS PRO PROMOTORE FISCALI CURIÆ CUM MONASTERO S. SIMPLICIANI.

Casus disputatus in Rota, incertus est exitus.

De eadem materia Ecclesiæ parochialis, quæ prætendatur unica, seu aliâs subjecta alicui Monasterio Regulari, an cadit sub decreto Concilii Trid. circa formam concursus, vel potius sub Constit. Pii V. Et quid ubi agatur de Ecclesiis parochialibus de jure patronatus ecclesiastico, seu aliâs ex privilegio.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De resolutione Abbatis Montis Cassinen, an conveniat aliis Abbatibus hujus Religionis.
- 3 De Prælati cum territorio separato, & omnimoda jurisdictione.
- 4 Et de aliis Prælati inferioribus in aliena diocesi quamvis exemptis.
- 5 De distinctione, seu theoria, quæ habetur in hac materia.
- 6 Sub dispositione Conc. Trid. circa formam concursus cadunt Ecclesiæ de jure patronatus Ecclesiastico.

D I S C. XIII.

Cum in Ecclesia parochiali S. Protasii Civitatis Mediolani exerceretur cura per unum Vicarium ad nutum amovibilem, ad electionem parochianorum, & confirmationem Abbatis Monasterii S. Simpliciani Ordinis S. Benedicti Congregationis Cassinensis, alias S. Justinæ de Padua; Nicolaus V. de anno 1448. ex tribus simplicibus beneficiis in eadem Ecclesia existentibus, erexit duas Portiones curatas in titulum perpetuum ad præsentationem parochianorum, & institutionem d. Abbatis, cui post quadriennium, ob dissensiones, & inconvenientia, quæ inter ipsos parochianos occasione electionis oriebantur, omnimodam collationem dedit; Tractu verò temporis ob diminutionem reddituum, S. Carolus tunc Archiepiscopus de anno 1578. aliam ibi adjacentem parochialem suppressit, eamque huic Ecclesiæ univit cum subsequuto effectu; Vacante autem una ex dictis Portionibus de ann. 1657. Archiepiscopus indicto concursu ad præscriptum Con. Tr. illam contulit Carolo, Abbas autem præsentavit, seu nominavit Benedictum, sed Joannes, sub prætextu non factæ præsentationis in tempore, vel non benè servati concursus, eam impetravit à Sede Apostolica, unde propterea triangularis orta est quæstio, commissaque causa in Rota coram Meltio, ad instantiam Abbatis, subscriptum fuit dubium, an illi dandum esset mandatum de manu tenendo in quasi possessione conferendi absque concursu, eoque preposito sub

die 26. Maii 1659. memoria non suggerit, an aliqua capta fuerit resolutio, probabilius autem credo, quod ea non capta, rescriptum fuerit, quod videretur de bono jure, neque amplius de causa actum esse aditum, vel quia concordata fuerit, vel quia defensores mutaverit.

In hac autem disputatione, deducebatur eadem quæ habetur supra in *Senogallien. disc. præc.* hinc inde; Ac ulterius scribentes pro Abbate se extendendo, prætendebant aliquid magis speciale circa omnimodam independentiam ab ordinario, constituendo fundamentum in iis quæ in his specialibus terminis providendi Ecclesiæ parochiale sæcularem de mensa monasterii regularis, firmatur per Rot. in Montis Cassini parochialis 17. Februarii 1648. coram Bich. *dec. 156. p. 10. rec.* ad favorem Abbatis Monasterii Cassinensis ejusdem ordinis seu Congregationis, quasi quod ibi firmata, ex rationis identitate huic etiam Abbati, vel Monasterio convenire deberent.

Verum istud erat æquivocum manifestum, quoniam in eo casu rationabiliter ac fundatè ita firmatum fuit, eo quia Abbas Cassinensis in loco, de cujus parochiali agebatur, esset verus ordinarius, cum omnimoda ac plena jurisdictione quasi Episcopali, tam ordinaria, quam delegata, cum territorio separato, ac independenti à quacumque diocesi ac tanquam in diocesi propria juxta eam inferiorum Prælatorum distinctionem, quæ habetur pluries *sub tit. de jurisd. in Toletana disc. 1. ac plurib. aliis sequ.* cum tunc hujusmodi Prælati in effectu, exceptis iis quæ sunt ordinis habeant omnia, quæ habent Episcopi; Id autem convenire non potest aliis Prælati inferioribus quantumvis, ac privilegiatis, in aliena diocesi, ac sub diverso ordinario existentiibus, quoniam ut d. *tit. de jurisd.* pluries advertitur, præsertim in Macerat. & in Firmana, ac in S. Severini *disc. 6. 14. & 15.* in quibus in specie agitur de hoc puncto provisionis parochialium vel curæ animarum, exemptio quantumvis ampla, suffragari potest circa Ecclesiam materiam, ipsosque Religiosos, aliosque ferventes & ministros, non autem quoad jus parochiale in clerum & populum in territorio Episcopi viventes ex ea clara ratione, quod istæ sunt oves Episcopo commissæ, ideòque ad ipsum tanquam primum ac majorem Pastorem inquirere pertinet, an inferiores Pastores proponendi, vel præpositi, benè sibi commissas oves custodiant, vel ad talem custodiam sint habiles, ac idonei necnè.

Quare ut in specialibus terminis Ecclesiarum parochialium unitarum seu de mensa istiusmet Religionis S. Benedicti seu Congregationis Cassinensis, cæteris relatis habetur apud Otthob. *dec. 179. & 223.* & in Bonon. parochialis 24. Aprilis 1651. Meltio, ac generaliter admittitur in plenissima decisione Barchion. coram Corrado *disc. 330. p. 9. rec.* edita in casu, de quo supra *disc. 10.* Hodie ista quæstio non est amplius juris, sed facti & applicationis, quoniam ut etiam habetur *disc. præc.* & in aliis proximis, juris theoretica videtur extra controversiam, Siquidem, aut agitur de Ecclesia, quæ sit solum de jure patronatus monasterii, vel alterius Ecclesiæ, seu aliâs subjecta, quia tributaria vel censuralis, aut verò de illa quæ formaliter unita dicatur ejus membrum seu de mensa; Primum enim casu, certum est intrare dispositionem Conc. Trid. super forma concursus, dum illud loquitur ad literam, etiam de Ecclesiis jurisdictionis ecclesiastici, ut apud Merl. *dec. 198. dec. 543. p. 3. rec.* Add. ad Buratt. *dec. 25.* & tanquam absolutum habetur in dicta Bonon. coram Meltio, ac supponitur d. *dec. 330. p. 9. & sub tit. de paroch. dec. 37.*

In secundo autem casu non intrat dicta forma Concilii, sed potius Constit. 47. Pii V. ut provisio fieri debeat ad nominationem Abbatis vel Prælati Ecclesiæ seu Monasterii, de cujus mensa sit ipsa parochialis, cum approbatione tamen Episcopi, tam circa literaturam, quam circa mores, prævio examine habendo coram Examinatoribus synodalibus adeòt etiam si quandoque concursus adhiberi consuevisset, id non attendatur, ut pluries in præcedentibus, & in d. *tit. de paroch.* & consequenter omnes disputationes, reducuntur ad factum, an scilicet constet necnè de unione, quæ in dubio non præsumitur, sed per allegantem probanda est, ut advertitur *disc. præc. & passim,* & super qua probatione certa, & determinata regula dari non potest, cum totum pendeat ex facti qualitate, & circumstantiis.

NUCERIE PAGANORUM CAPPELLANIE
PRO JOSEPHO PIGNATARIO
CUM DOMINICO PEPE.

Casus disputatus coram Prælo Iudice commissario,
& resolutus pro Iosepho.

An in Cappellaniis, seu aliis Beneficiis existentibus
in Ecclesia parochiali, cum onere curæ anima-
rum, requiratur concursus ad formam Concilii;
Et quomodo in una Ecclesia dentur plures Re-
ctores, vel Beneficiati habentes curam.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutio causæ.
- 3 **D**e operatione decreti irritantis in genere.
- 4 **Q**uod observantia non attendatur in hac materia con-
cursus habendi, vel non habendi.
- 5 **D**eclaratur quando observantia obstat decreto irritans
necne.
- 6 **A**n possint dari plura beneficia curata in Ecclesia pa-
rochiali.
- 7 **Q**uod possint dari plures Ecclesiæ Cathedralis ad unam
Cathedram efformandam, vel plures Episcopi in una
Cathedrali.
- 8 **Q**uod possint dari plures primæ dignitates coæquales.
- 9 **D**eclaratur conclusio, de qua n. 6.
- 10 **Q**uod iusta sit & rationalis consuetudo, seu lex conce-
dens optionem, seu ascensum à minori beneficio ad
majus.

D I S C. XIV.

In Ecclesia parochiali S. Felicis, ultra Rectorem, tres
alii cappellani perpetui in titulum provideri soliti, ab
antiquo adesse consueverunt, curam animarum quoque
exercentes, ac sacramenta ministrantes, de decimis aliis-
que juribus parochialibus participantes; Quia verò ob
excrecentia populi, alii ministri desiderabantur, hinc
Episcopus ad supplicationem, tam Rectoris, & cappella-
norum, quam parochianorum, de anno 1519. quartam
erexit cappellaniam, sub ea tamen lege, quod iste capel-
lanus non deberet æqualiter cum aliis participare, sed qua-
dam congrua, seu minori participatione contentus esset,
cum iure optandi unam ex tribus antiquis, quando casus
vacationis contingeret, atque ita observatum fuit usque ad
annum 1653. in quò, vacante una ex dictis tribus capel-
laniis, Vicarius Capitularis, rejecta petitione Iosephi pos-
sidentis quartam cappellaniam super iure optandi, indixit
concursum ad formam Concilii Trid. atque æquè idoneis
renunciatis, eodem Iosepho, ac Dominico, iste præele-
ctus fuit; Quare interposita per Iosephum appellatione, &
commissa causa in Curia Prælo, Dominico, ut titulos,
ac iura cumulare, impetrationem Apostolicam fecit ob
concursum malè servatum, atque litteris coram eodem
Prælo presentatis, assumptaque disputatione, cuiam
ex contententibus dicta cappellania adjudicanda esset,
pro Iosepho iudicatum fuit cum subsequuto effectu, dum
altera pars acquievit.

In disputationibus desuper habitis, punctus erat, an in
huiusmodi cappellaniis servari deberet forma præscripta
per Conc. Trid. & Constitutionem Pii V. in provisione
parochialium, vel potius intraret jus optandi absque alio
concursu, dum Ioseph, cui tale jus competeat, quam-
vis examini se exposuerit, cum protestatione, dictum
jus præservare curaverat.

Scribens ego pro Iosepho, tanquam Advocatus deduce-
bam super iure optandi dictum decretum Episcopi in ere-
ctione quartæ cappellaniæ, necnon observantiam super
eius provisione sine concursu adhiberi tantum solito
in provisionibus ipsius principalis Rectoriæ; Verùm ista
sola, & de se parvi momenti erant, quatenus benefi-
cium esset verè curatum, adeo ut caderet sub decreto Con-
ciliari, ac Piana Constitutione, quoniam ultra generalia,
quæ habemus circa operationem decreti irritantis inficien-
tis quamcumque possessionem, & observantiam ex plenè
deductis dec. 400. p. 9. & dec. 199. p. 12. rec. & passim.

In his specialibus terminis observantiæ affirmativæ, vel
negativæ concursus habiti, ubi haberi non debet, vel non
habiti, ubi debet haberi, quod attendi non debeat propter

decretum irritans contentum in Concilio, seu Constitu-
tione Pii IV. super eisdem Concilii confirmatione, & in
Constitutionibus Pii V. cæteris relatis firmatur, dec. 330. p.
9. rec. n. 30. dec. 104. nu. 12. p. 10. & Alerien. Vicariæ 26.
Iunii 1654. Bichio, in quibus habetur eam potius dicen-
dam esse abusum; Idemque circa defectum potestatis Epi-
scopi decernendi contra dictum decretum Conciliare, &
constitutiones Apostolicas.

Quare punctus erat, an intraret, necne decretum, &
constitutiones prædictæ, itaut res reduceretur ad probabi-
le dubium, quo posito planam remanebat deferendum esse
dictæ observantiæ tamquam interpretativæ, non obstante
dicto decreto irritanti, quoniam, ut pluries advertitur
hoc eodem tit. & sub altero de Benefic. ac alibi, illius ope-
ratio benè intrat, quando certum est illi locum esse, itaut
agatur de actu contrario, seu destructivo, ac de obser-
vantia præscriptiva, secus autem ubi cadat probabile du-
bium super compræhensione, unde observantia attendatur
tanquam interpretes.

Quatenus igitur pertinet ad dictum punctum, Dicebant
scribentes pro Dominico, quod licet regulariter non den-
tur plures Rectores unius Ecclesiæ, nè detur monstrum
plurium capitum in uno corpore, seu nè dentur plures vi-
ri unius mulieris; Attamen non implicat, ut formalis, seu
intellectualis unica persona Rectoris resideat in pluribus
personis materialibus, qui tanquam per speciem Collegii
efformet unicum corpus repræsentativum Rectoris, &
consequenter, quod omnia beneficia dicantur principaliter
curata; ut ad intellectum conf. 67. Oldrad. habetur cæteris
relatis apud Garz. p. 9. c. 2. n. 298. & seq. & in addit. ad diem
c. 2. ad n. 191. benè Rot. dec. 48. p. 1. divers. n. 5. cum seq.

Ad quod ego ponderabam conferre quoque ea, quæ
habentur in Cesaraugustana Cathedralitatis, & in Sipontina
sub tit. Præemin. disc. 2. & 4. & super Ecclesiæ Cathedra-
li unica, & indivisa, non apta habere nisi unum spon-
sum, quod tamen ipsa repræsentari potest per plures Eccle-
sias materiales, coæquali iure concurrentes ad unam Cathedram
efformandam; Sive quod unica etiam materialis
habere possit suum unicum sponsum, cujus formalem per-
sonam repræsentare possint duo Episcopi, vel Rectores ci-
tra monstrum, ob respectum diversitatem, quia nempe
unus sit pro ritu græco, alter verò pro latino; Eodem mo-
do quò in casu cõverso dari non potest vir, qui habeat duas
uxores, & tamen passim habemus unum Episcopum dua-
rum Cathedralium æquè principaliter unitarum ex dedu-
ctis in eod. tit. de præem. in Ampuriën. & Civitaten. disc. 7.
& in aliis, quoniam ejus persona consideratur reduplicati-
vè, atque in qualibet Ecclesia reputatur unicus, seu quo-
ad ipsum Episcopum reputantur pro una, ut habetur etiam
suprà sub tit. de Benefic. in Marianen. seu Accien. discurs. 19.
cum similibus.

Ac etiam conferre videntur ea quæ habemus de prima
dignitate in Cathedrali, vel Collegiata cadente sub Regu-
la quarta, seu quinta, quod non implicat eam, quæ uni-
ca supponitur repræsentari per duas coæquales, æquè ca-
dentes sub dicta regula ex deductis dec. 99. p. 10. rec. cum
similibus.

Dicebam tamen, etiam in sensu veritatis, præmissa re-
tè procedere, quando ista Ecclesia non haberet proprium
Rectorem, ac sponsum, ita repræsentatum per Collegium
huiusmodi cappellanorum, atque in his terminis, & cum
hoc præsupposito procedunt supra allegatæ, ac similes aù-
toritates ad casum non applicabiles, dum ista Ecclesia ha-
bet proprium Rectorem, penes quem residet cura, non
solum habitualis, sed etiam actualis, ac omnimoda, &
qui provideri solet per concursum iuxta formam Concilia-
rem; Dicti verò cappellani sunt potius vicarii, seu adju-
tores Rectoris, habentes curam in exercitio, non autem in
habitu, qui totus est penes ipsum Rectorem, ut benè ha-
betur apud Gregor. dec. 370. n. 5. ubi Add. n. 11. ibique concor-
dantes; Et propterea, quemadmodum in terminis fortiori-
bus vicarii quamvis unici Ecclesiæ parochialis annexæ ali-
cui Collegio, vel Dignitati, cui incumbat solum cura ha-
bitualis, non intrat concursus, ut pluries habetur in præce-
dentibus, præsertim disc. 10. ita, & multò minus in præ-
senti, dum adest Rector, non solum cum cura habituali
tantum, sed etiam cum actuali, ac omnimoda, cum quo
servatur dicta forma Conciliaris, adeo ut etiam si de hoc
puncto citra aliquam observantiam in solo puncto juris
agendum esset, adhuc negativè probabilius respondendum
veniret, multò verò magis stante tam diuturna observan-
tia, quæ in omnibus dicitur optima interpretes.

Exclu-

Exclusa verò dicta necessitate concursus, ac positiva re-
sistentia decreti Conciliaris, de plano sequebatur ut op-
tionabili, ut qui in minori beneficio cum minori stipen-
dio Ecclesiæ infervit cum ista spe, non debeat illa defrau-
datus remanere; Ut in proximis terminis consuetudinis,
quod dimidius Beneficiatus succedere debeat in integro
beneficio primum vacante, habetur apud Burat. dec. 839. n.
1. Dictamque consuetudinem seu legem esse satis justam,
ac rationabilem probat text. in c. fin. de consuetud. in 6. ubi
glos. & DD. & advertitur apud Burat. dec. 195. n. 1. & benè
confert Seraph. dec. 942. n. 8. circa finem, ubi consideratur
magnum inconveniens, ut qui per plures annos Ecclesiæ
servitio infudavit, excludatur per alium nullum servitii
meritum habentem.

FAVENTINA PAROCHIALIS
PRO SEBASTIANO MIGNANO
CUM ANDREA GORIO.

Casus decisus per Rotam, ut infra.

An intret concursus in Parochialibus de jurepatrona-
tus laicorum, & quid ubi istud est dubium, atque
ultimus status est de libero.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones causæ.
- 3 **I**n parochialibus de jurepatronatus laicali, vel mixto
non servatur concursus.
- 4 **A**tenditur ultimus status, an parochialis sit libera, vel
de jurepatronatus.
- 5 **Q**uid requiratur ad firmandum hunc statum.
- 6 **L**is in qua possessor vicit non interrumpit bonam fidem.
- 7 **D**eclaratur materia ultimi status cum distinctione.
- 8 **E**t de materia tex. in c. consultationibus de jurepatro-
natus, quando inspectio boni juris attendatur.

D I S C. XV.

Vacata parochiali S. Mariæ in Ferculis loci Plangipa-
nis, Ordinarius in dicto concursu iuxta formam
Conciliarem illam contulit Sebastiano cum subsequuto ef-
fectu, Andreas autem cum præsupposito, quod illa esset
de jurepatronatus laicorum, quodque à Patronis vel eo-
rum majori parte præsentatus esset, obtinuit provisionem
Apostolicam, cujus vigore Vicarius Ravennaten. execu-
tor in litteris deputatus, de facto ad executionem proces-
sit, quare commissa causa in Rota coram Bourlemont cum
clausula parito litteris arbitrio, proposita causa super dubio
ex rescripti ventre resultante, An intraret arbitrium, sub die
23. Junii 1662. dictum fuit, ut apposito sequestro videretur
de bono iure, super quo a sumpta disputatione sub die
4. Decembris ejusdem anni, prodiit resolutio Sebastiano fa-
vorabilis, quod constaret de ejus bono iure, dictaque reso-
lutione confirmata, assumpta fuit disputatio coram Ninot
subrogato, an Sebastiano danda esset manutentio cum revo-
catione sequestri, atque sub die 4. Julii 1663. prodiit reso-
lutio, per quam benè firmatur punctus in abstracto, quod
sequestrum provisionale non privat possessione, neque im-
pedit quin possessor legitimus, ac certus debeat manutene-
ri, sed habita fuit difficultas, quod non benè probaretur
ejusdem Sebastiani possessio, & in repositione dictum
fuit, quod istud esset potius sequestrum in vim Clementina-
ræ non revocandum nisi in fine litis; Verum detecto isto
æquivoco, factaque meliori probatione possessionis, sub
die 17. Martii 1664. prodiit resolutio ad favorem Sebastia-
ni pro ejus manutentione, ac revocatione sequestri, & re-
proposita causa sub die 1. Junii 1664. perstitit fuit in de-
cisus, undè credo, quod altera pars acquieverit, cum am-
plius de causa actum non audierim.

Istæ disputationes fuerunt partim super concernentibus
ordinem, seu possessionem, ac nullitatem dictæ executio-
nis concessæ per executorem litterarum Apostolicarum,
qui absque dubio erat mixtus, & partim super bono iure;
Super hoc autem scribentes pro dicto proviso Apostolico,
& pro Patronis eum præsentantibus, qui pro suo iure ad-
hærebant, (imò fortè principaliter litem substinebant) ni-
mum se diffundebant in eo, quod Conciliare decretum su-
per concursu adhibendo in parochialibus locum non habeat
in illis quæ sunt de jurepatronatus laicali, vel mixti, cum
Card. de Luca Lib. XII.

decretum Conciliare disponat concursui subjacere tantum
illas, quæ essent de jurepatronatus ecclesiastico, ideoque
in aliis de jurepatronatus laicali, vel mixto sufficit, quod
præsentatus sit idoneus ex deductis apud Buratt. dec. 942.
n. 1. in fi. Add. ad eum dec. 25. Adden. ad Greg. decis. 494.
Rota dec. 72. in fi. p. 7. rec. & in aliis pluries, præsertim in
Laudem. parochialis 9. Junii 1649. cor. Meltio, & dec. 321.
p. 10. rec. ubi firmatur punctus, de quo aliàs dubitabatur ex
deductis per Adden. ad Gregor. & Buratt. ubi sup. ut etiam
jusepatronatus mixtum huic decreto non subjaceat, & de qua
Laudem. sub tit. de jurepatronatus disc. 6.

Scribens ego pro Sebastiano proviso per Ordinarium non
negabam veritatem dictæ conclusionis in abstracto, Dice-
bam tamen illam extraneam esse à casu, dum ita suppone-
batur pro conclusionem id, quod erat principaliter in qua-
stione, an scilicet ista parochialis esset necne de jurepatro-
natus, quod negabatur; Licet enim ad illius probationem
exhiberentur quædam antiqua documenta, attamen ul-
trà inspectionem, an illa essent in forma probanti, necne,
quod consistebat potius in facto, quam in jure.

In sensu etiam veritatis, dicebam omnem difficultatem
cessare, dum ultimus status annorum centum, & ultra
erat tanquam de libero, & consequenter ille attendendus
veniebat ad effectum occurrentis vacationis, ut ultra ge-
neralia circa ultimum statum, de quibus Adden. ad Greg.
dec. 77. Adden. ad Buratt. dec. 776. cum aliis sub tit. de
Beneficiis in genere; In specialibus terminis ultimi status
Ecclesiæ parochialis, ad effectum, ut tanquam libera pro-
videri debeat per concursum, non obstante præsentata quali-
tate patronali, benè firmatur per Rotam dec. 435. p. 2. rec.
& in Novariën. jurispatr. seu parochialis 10. Decembris 1649.
prima Julii 1650. & 16. Januarii 1651. cor. Peuting. qua-
rum ultima est dec. 106. p. 11. rec. & habetur in hac eadem
causa sub tit. de jurepatr. disc. 11.

Pro tollendo istud fundamentum, dicti scribentes in con-
trarium, cum copiosis allegationibus nimium se diffunde-
bant in probando, quod ad effectum firmandi statum be-
neficii, illudque de patronali faciendi liberum, requiratur
bona fides, sine qua de jure Canonico non datur præscri-
ptio, quam bonam fidem cessare dicebant ob quosdam li-
tes, ac interruptiones, & consequenter, quod cessante
præscriptione libertatis, atque confitio de qualitate patro-
nali in bono iure, istud absorbere debebat possessorium,
& non intrabat dispositio text. in c. consultationibus. de jurep.
totum penè desumendo ex firmatis in Capuana Abbatiæ 5.
Junii 1659. & 16. Jan. 1660. coram Priolo, qua causa ha-
betur in dicta sua materia sub tit. de jurepatronat. disc. 36.

Verùm, ultra plures responsiones, quæ dabantur ad-
versus interruptiones, ex quibus mala fides deduci præten-
debat, stante quod lis mota possessori victoriam reportanti,
non inducit malam fidem, sed potius confirmat bonam, &
consequenter præscriptionem non impedit ex generali-
ter deductis apud Gregor. dec. 467. n. 1. Buratt. decis. 172.
n. 16. cum aliis in prima decisione coram Bourlemont & in
terminis beneficialibus benè firmatur in Majoricën. benefi-
cii 27. Junii 1648. coram Bichio.

Advertebam in hoc procedi cum claro æquivoco, ad
quod advertitur in dicta dec. 435. p. 2. rec. quod scilicet aliud
est agere de ultimo statu ad effectum illum firmandi in per-
petuum, & tanquam per formalem præscriptionem, ad
cujus effectum tanquam in determinatione petitorii, cum
gravi, ac perpetuo præjudicio, rigorosè quæritur de re-
quisitis ad præscriptionem necessariis, ut advertitur in ista
causa in dicta sua materia sub tit. de jurepatr. disc. 11. Aliud
verò agere de ultimo statu in possessorio, ad effectum pro-
videndi Ecclesiam interim lite pendente, nè aliàs diuturnam
vacationem pati cogatur, quæ diuturna vacatio, si
in quocumque beneficio de jure improbata est, multò ma-
gis ubi agitur de parochiali, dum non solum adest præju-
diciam ipsius Ecclesiæ circa cultum, sed etiam præju-
diciam ovium remanentium sine pastore; Ideoque ultimus
status, quamvis recens, ac per unicum actum sufficere
videtur, ut in specie dicta dec. 435. ex ea clara ratione,
quod quemadmodum in prophanis, aliisque indifferentibus,
in possessorio non quæritur de justitia, vel injustitia
possessionis, quæ reservatur ad petitorium, sed attenditur
nudum factum, ita in præsentem, dum præsentis præsertim
adeo antiquata sine dubio discutienda erat in iudicio ordi-
nario petitorii terminando per tres conformes, non debe-
bat interim Ordinarius privari quasi possessione conferen-
di tanquam de libero, in qua reperiebarur, præser-
tim dum non erat possessio recens, & per unicum actum,
sed

sed antiqua per annos centum, & ultra, & cum tot actibus; ideoque intrare videbantur eadem, quæ à simili habentur supra in Senogallien. disc. 12.

Et ad aliam conclusionem, quod quando constat de bono jure istud absorbere debeat possessorem, ac faciat cessare dispositionem text. in c. Consultationibus de Jurepat. plures dabam responsiones, ex quibus in eodem sensu veritatis dicta conclusio non intrabat; Primò scilicet, quod id procedat, quando bonum jus est clarum per confessionem partis, vel per rem judicatam, aut ad summum per instrumentum publicum, & clarum quod faciat rem probatam, & manifestam, nullamque patiatur exceptionem, ut habetur pluries sub dicto tit. de Jurepat. & est generalis propositio quotidiana, de qua sub tit. de Judiciis in materia possessorii retinendæ, vel reintegrandæ impediendi, necne per exceptionem boni juris, quod in præfenti erat turbidissimum; Tum quia nimium dubitari poterat de fide probante instrumenti confessionis; Tum etiam quia videbatur in continentibus constare de ejusdem confessionis infectione, cum facta esset ab Episcopo non habente potestatem faciendi servam Ecclesiam liberam, Ac demum quia tam diuturna contraria observantia magnum præbebat argumentum, quod dicta concessio sublata fuisset per Concilium Tridentinum, vel per Constitutionem revocatoriam Hadriani, & sic erat bonum jus turbidissimum, in quo sine dubio dicta conclusio non intrat.

Secundò, quia eadem conclusio rectè procedit, quando res esset in fieri, quia scilicet sequuta vacatione, priusquam sequeretur effectuatio provisionis, vel institutionis constaret de bono jure petitoris, secus autem ubi in statu bonæ fidei, atque continuando antiquam possessionem, jam facta, & exequuta est provisio, itaut agatur de expellendo provisionem, ac possessorem, qualis erat præfens casus, tunc enim dicta conclusio non intrat, ut ita distinguendo habetur in eadem Capuana Abbatiæ sub titulo de Jurepatron. disc. 36. & in aliis ibidem.

Et tertio ponderabam, quod etiam re integra dicta conclusio de facili admittenda est, ubi nulla quæstio esset super qualitate beneficii, ac existentia juris patronatus in genere, sed solum ageretur de lite inter compatronos super pertinentia juxta casum, de quo in dicta Capuana, cum similibus, cum tunc aliqua videatur vigere ratio æquitatis, & congruentiæ dicendi è juris rigore ad beneficium possessoris, de cujus malo jure constat, ut ibi advertitur; Segus autem, ubi quæstio est super natura beneficii ejusque libertate, quoniam tunc æquitas assistit libertati in exclusionem servitutis, atque de facili admittenda est beneficii reversio ad suam primævam naturam; Potissimè verò ob duplicem circumstantiam in hac facti specie concurrentem dirimentem omnem difficultatem, Primò scilicet, quod agitur de beneficio curato, in cujus diuturna vacatione duplex concurrat præjudicium ut supra; Et secundò, quod constat de antiquo statu libro, dum præfens jus patronatus non deducebatur ex fundatione, itaut Ecclesia nata esset in ipso statu servitutis, sed deducebatur ex concessione; Ideoq; ex pluribus omnino certum videbatur, quod Ordinarius bene concursum indixerit, atq; servata forma Concilii Ecclesiam providit, quodque improbabili esset præfensio alterius impetrantis; Et hæc circa materiam concursus ratione parochialitatis, quoverò ad concernentia jus patronatus habetur in hac eadem causa d. tit. de Jurepatron. disc. 11.

PAMPILONEN. JURIS EXAMINANDI CURATOS

PRO EPISCOPO CVM CURATIS.

Casus disputatus in Sac. Congregatione Concilii, & in Signatura Gratiæ, & resolutus, ut infra.

An Episcopus possit novo examini subicere parochos approbatos: Et quid ad istum effectum requiratur.

SUMMARIUM.

- 1 Adi series.
2 Resolutiones Sacre Congregationis quando Episcopus possit examinare curatos jam approbatos.
3 Deciso Rota reprobandis parochos jam approbatos.
4 Quod parochus semel approbatus sine causa non possit examinari.

- 5 Expenditur decisio Rota, de qua n. 4.
6 Referuntur auctores volentes fieri posse novum examen.
7 Distinguuntur effectus, & ad quos dictum examen fieri possit.
8 Quod etiam docti non studendo efficiantur indocti.
9 De ratione ob quam expedit, quod Episcopi habeant hanc potestatem.
10 De distinctione inter approbatos in concursu, vel sine summo simplici examine.

D I S C. XVI.

Recurrentibus aliquibus curatis hujus diocesis se exponere novo examini, quod modernus Episcopus ob relationes habitas de illorum insufficientia in visitatione facere intendebat, consuluit idem Episcopus Sac. Congregationem Concilii cum tribus quæstis; Primò an possit Episcopus examinare parochos à se vel prædecessore jam approbatos, quando ex rationabili causa habetur vehemens suspicio imperitiæ; Secundò, an id facere possit etiam extra visitationem respectu alicujus parochi, de cujus imperitia certa notitia habeatur; Et tertio, ad hunc effectum sufficienter informatio seu notitia extrajudicialis, Et in omnibus Sacra Congregatio sub die 15. Januar. 1667. affirmativè respondit, istæque declarationes registrantur per modernum collectorem Pignatelli. consult. 132. n. 18. & seqq. Deindeque petiit etiam declarari, an in actu visitationis possit etiam procedere ad dictum examen, quamvis nulla vigeret imperitiæ suspicio; & Sac. Congregatio sub die 22. Septembris 1668. respondit negativè.

Cumque super hujusmodi declarationum executione in ipsa Curia Episcopali, ac etiam in Metropolitana, ad aliqua acta judicialia processum esset, atque parochorum: Universitas interposita appellatione curasset causam committi in Rota, obtentaque solita citatione cum inhibitione, itaut Episcopus impediretur ad dictum examen procedere; Hinc denuò adivit dictam Sacram Congregationem, quæ censuit Episcopum, inhibitionibus non obstantibus, ad executionem dictarum declarationum procedere posse, quare dicta Universitas Parochorum adiiit Signaturam Gratiæ, ex cujus rescripto causa remissa fuit ad Rotam, ubi pendet, ita tamen, quod interim non retardaretur executio examinis, ad quod procedi possit.

In hac autem formali disputatione habita in Signatura, ultra ea, quæ sunt ordinis, & an causa remittenda esset ad Sacram Congreg. vel ad Rotam, quod magis pendebat ex circumstantiis facti circa aliqua acta judicialia; Cum etiam incidenter, juxta stylum, actum esset de concurrentibus negotium principale, an scilicet possit necne Episcopus ad dictum examen procedere; Scribentes pro parochis, potissimum fundamentum constituiebant in decisione Rotæ apud Peniam dec. 444. repetit. dec. 23. p. 3. rec. ubi in individuo revocetur sententia Ordinarii, per quam parochus ob insufficientiam suspensus fuerat, eique datus coadjutor.

Quodque parochi semel approbati non possint, nisi nova superveniente causa novo examini subijci, fuisse declaratum per Sac. Congregationem referunt Barbof. ad Concil. sess. 23. c. 7. n. 8. Nicolius in hofcul. verbo Examen. nu. 9. & forsitan alii similes collectores.

Scribens Ego pro Episcopo, quatenus pertinet ad dictam decisionem Rotæ coram Penia, dicebam illam extraneam videri à casu quæstionis, ibi enim agitur de casu particulari unius parochi appellantis, non ab evocatione ad novum examen, sed à gravamine illato circa declarationem imperitiæ, quam cum examine habito in Urbe coram examinatore Cardinalis Vicarii detectum est non subsistere, quod non negabam per singulos parochos suspensos, ac sentientes se gravatos fieri posse, sed non erat iste casus quæstionis, in qua agebatur in genere de puncto potestatis evocandi ad novum examen.

Circa quem, ultra dictas declarationes S. Congregationis illum decedentes, adducebam plures Auctores id firmantes, ut scilicet Episcopus probabilem habens suspicionem de insufficientia parochorum, possit, mediante novo examine, hanc suspicionem tollere, ut præfertim firmant Gonzal. ad regul. 8. glos. 4. nu. 101. Riccius in prax. fori Ecclesiast. dec. 574. Barbof. de Parocho part. 1. cap. 2. n. 10. & part. 2. c. 23. n. 8. cum seqq. & in Collect. ad Concil. sess. 21. de reform. c. 6. n. 4. bene Cardinalis de Lugo de peniten. disput. 21. sect. 3. §. 2. n. 66.

Præ.

Præterea advertendam quod dicta quæstio, an semel approbatus ad parochialem possit reprobari, in sensu negationem percipit casum omnimodæ reprobationis cum privatione beneficii, quod ita tanquam vacans possit alteri conferri, atque ad hunc effectum necessaria est formalis justificatio imperitiæ talis, quod cessaret probabilis spes addiscendi, seu reminiscendi, dum aliàs idoneus declaratus fuerat, quod difficile est ad praxim deducere, atque in hoc sensu rectè procedit propositio, ut semel approbatus non possit amplius reprobari juxta theoreticam Abb. in c. scriptum n. 16. de elect. & c. cum Venerabilis n. 55. eod. cum aliis apud Mant. dec. 274. n. 2. & admittitur in dec. 174. p. 5. rec. & dec. 348. n. 5. & seqq. p. 10. & in aliis, in quibus dubitatio est, an approbatio ad unam parochiam sufficiat ad alteram.

Secus autem, ubi ob conceptam suspicionem, vel extrajudiciales informationes, Episcopus vult procedere ad novum examen, non ad effectum reprobandi, ac privandi beneficio, sed ad solum effectum providendi, ut ille, qui, studiis neglectis, parum idoneus detegatur in exercitio curæ, ac administratione sacramentorum suspendatur ad tempus cum provisionali deputatione coadjutoris, ut studia reasumendo, ad priorem idoneitatem ex reminiscencia redire valeat; Ut enim ego met expertus sum, quam plures mei condiscipuli, vel socii praxis Tribunalium, tunc ingeniosissimi, atque scholarum primarii, otio postmodum dediti, ita prioris doctrinæ oblitii sunt, perinde ac si studiis nunquam vacassent, cum etiam ingenia, ad instar terræ, quamvis sæcundæ, ac bene cultæ, non continuante cultura, sterilia, & infructuosa reddantur; Ideoque dicebam omnino hanc facultatem Episcopis tribuendam esse, non solum, ut consulatur in casu particulari illius parochi, de cujus insufficientia suspicio habeatur, sed etiam, ut ista facultas omnibus timorem incutiat, atque stimulum præbeat ad non deserendum studia, potissimum verò in parochis villarum & castrorum, ubi verificari non potest id quod per omnes Episcopos in quibuslibet locis, ubi fieri potest, introduci deberent, conferentiæ scilicet casuum conscientiarum singulis hebdomadis, vel saltem singulis mensibus.

Clarius verò præmissa procedere dicebam in hac facti specie, in qua supponebatur, quod parochiæ non providentur per concursum juxta formam à Concilio Trid. præscriptam, sed ad præsentationem Universitatis parochianorum, seu aliorum patronorum, undè institutio sequitur cum simplici examine super idoneitate, qui casus videtur longè diversus, quoniam formalis concursus sapere videtur quandam speciem Doctoratus solemnis in hac materia, simplex verò examen super idoneitate, importare videtur quandam simplicem declarationem habilitatis, non tamen adeò solemnem, sed ad instar illius, quæ fieri solet de simplicibus confessoribus, quibus, sive sæcularibus, sive regularibus, hodiè ex pluribus declarationibus S. Congregationis extra controversiam est, licentias posse suspendi, vel tolli nisi novo examini se supponant; Cumque dictæ declarationes S. Congregationis indefinitè percutiant etiam parochos approbatos in concursu formali, seu solemnè, multò magis eas recipiendas esse dicebam isto casu, in quo agitur de privata, & non solemnè approbatione.

MAJORICEN. VICARIÆ PRO BENEFICIATIS ECCLESIE S. CRUCIS CUM MELCHIORE GARZIA.

Casus decisus per Rotam pro Beneficiatis.

An Vicarius perpetuus Ecclesie parochialis habens vicariam in titulum deputare possit alterum Vicarium ad exercitium curæ; Et in quo differant Rector, & Vicarius perpetuus.

Et an idem Vicarius participare debeat de distributionibus massæ Beneficiatorum, seu Cappellanorum eidem Ecclesie inservientium.

SUMMARIUM.

- 1 Adi series.
2 Resolutio casus.
3 Vicarius Vicarium non deputat.
4 Vicarius non est Rector, & verus sponsus Ecclesie.
5 An in hoc differat Vicarius perpetuus à manuali.
6 Quod Vicarius non debeat participare de massa distributionum.
Card. de Luca Lib. XII.

Cum Monasterium Chartusianorum dimisisset Episcopo jus quod habebat nominandi Vicarium pro exercitio curæ in Ecclesia parochiali S. Crucis, Episcopus autem decrevisset talem facultatem competere debere ejusdem Ecclesie Beneficiatis, seu cappellanis quandam Collegii speciem, juxta frequentiore Hispaniæ usum, de facto constituentibus, qui Vicarium amovibilem deputare solebant; Modernus verò Episcopus statuisset, inhærendo dispositioni, vel intenti S. C. T. illum esse debere perpetuum; Hinc inter Vicarium ita deputatum non habentem amplius timorem dimissionis, ac dictos Beneficiatos, aliquæ exortæ sunt controversiæ, præfertim; Primò an ipse deputare possit alterum Vicarium, vel substitutum ad exercitium curæ; Et secundò, an participare deberet de massa communi distributionum, Cumque super utroque Episcopus ad ejusdem Vicarii favorem decrevisset, Hinc interposita per Beneficiatos appellatio, & commissa causa in Rota coram Ninot, ipsi Beneficiatis tantum informantibus, sub die prima Februarii 1662. super utroque negativa prodiit resolutio, incertumque est quid inde in causa sequutum fuerit, dum de illa amplius actum non audivi; Et sic duo erant diversi controversiæ puncti, Unus super facultate deputandi Vicarium seu coadjutorem ad curæ exercitium, Et alter super participatione dictæ massæ distributionum.

Quoad primum, clara est decisio text. in Cleric. 4. de off. Vicarij, ubi ad litteram disponitur, quod Vicarius Vicarium substituere non potest, & firmant communiter DD. ibidem collecti per Ricc. collectan. 1599. Barbof. ad eundem text. & de jur. Eccles. lib. 3. c. 6. n. 37. & de Parocho cap. 17. n. 38. & c. 19. n. 37. cum sequ. bene Squillant. de priv. Cleric. cor. c. 2. n. 33. & sequ. ex ea clara ratione, quod Vicarius non dicitur Rector & sponsus Ecclesie, illam habens in titulum jure proprio, sed dicitur potius famulus, vel minister deputatus ad exercitium à Rectore, qualis dicitur ille, penes quem residet cura habitualis juxta receptam gloss. finalem in c. ad hæc il terzo de off. Vicarii Caval. dec. 595. nu. 2. & 3. Greg. & Adden. dec. 174. Buratt. & Adden. dec. 214. dec. 445. p. 5. rec. & sæpius. Sive consideratur tanquam delegatus, qui non concurrente formali consuetudine, non potest subdelegare ad universitatem causarum, sed solum ad negotia particularia, eo quia habens auctoritatem alieno jure, non potest sibi æqualem constituere, ut ratio cinatur Squillant. ubi supra.

Et quamvis satis elaboraretur super puncto, an hæc vicaria dicenda esset perpetua, vel manualis, atque probabiliter videretur dici posse eam esse potius manuales, non obstante dispositione Conc. Tridentini loco citato procedente in cura animarum annexa Capitulis & Ecclesiis sæcularibus, non autem Monasteriis Regularium, ut habetur dec. 5. n. 7. & 8. p. 7. rec. (Quod tamen patiebatur difficultatem, ex eo quod stante dicta cessione facta per monasterium Episcopo, qui jus sibi cæsum declaraverat competere Beneficiatis, videbatur effecta sæcularis,) Nihilominus dicebam hunc esse inanem laborem, quoniam hujusmodi inspectio manualitatis, vel perpetuitatis non tollit dictas rationes, neque inducit in Curato Rectoriam, seu jus proprium independens, sed solum quoddam jus famulatus irrevocabile; Et sic alia non videtur adesse differentia, nisi quod unus sit amovibilis, alter non, uterque tamen delegatus ad solum exercitium; Unde videmus quod cœqualiter, sive in perpetuis, sive in manualibus vicariis, ex eadem ratione non servatur forma concursus in parochialibus præscripta per S. Conc. Tridentinum, sed proceditur juxta Constitutionem Pii V. dum potissimè non concurrat illa circumstantia, ob quam penes Vicarium residere dicatur etiam jus habituale, prout est quando universitas jurium parochialium ei competit, cum huic Vicario solum assignata sit tertia pars fructuum pro congrua, reliquis remanentibus penes ipsum Monasterium, cui Ecclesia annexa est.

Quoverò ad alteram dubii partem super participatione distributionum una cum Beneficiatis, pariter negativa probabilior cum sensu etiam veritatis mihi videbatur, quoniam distributiones dicuntur merx laboris, seu salarii operariorum psallentium in choro, aliæque divina pro cultu Ecclesie celebrantium, ex plenè collectis per Add. ad dec. 576. n. 12. p. 4. rec. 10. 3. & pluries sub tit. de Canonis & Capitulo, ubi de hac materia distributionum, undè cum iste Vicarius non esset de corpore Beneficiatorum, X 2 ne.

Cum capitulo Ecclesie Cathedralis annexa esset parochialis Ecclesia Sancti Angeli Perusii, Cardinalis à Cornea Episcopus Perusinus de anno 1567. ut satisfaceret Decreto S.C. T. tunc de recenti publicato, erexit in dicta Ecclesia perpetuam vicariam cum congrua Vicario præstanda scutorum 60. auri, & anno sequenti inter capitulum & Vicarium deputatum deventum est ad concordiam, per quam capitulum loco congruè assignavit Vicario quædam bona & redditus, quibus tam primus, quam ceteri successores Vicarii, stantibus etiam emolumentis incertis & diurnis contenti fuerunt usque ad annum 1654. quando modernus Vicarius prætendens dictorum bonorum, ac reddituum notabilem diminutionem, dictamque concordiam eum non ligare, iudicium instituit contra capitulum coram Ordinario, à quo sententiam obtinuit, ab A. C. confirmatam super solutione scut. 60. auri ad formam erectionis; Commissa verò per appellationem causa in Rota coram Bevilacqua, datoque dubio, an & ad quam rationem congrua debeatur, sub die 24. Martii 1659. ad favorem capituli resolutum fuit, eam scilicet non deberi stante concordia, qua dictus Vicarius contentus esse debet, qui proinde acquievit, seu aliàs cum capitulo se concordare curavi, dum causa ulteriorem prosecutionem non habuit.

In hac unica disputatione habita in Rota, in qua solum pro capitulo scripsi, dicebam, etiam cum sensu veritatis, minus probabilem esse prætensionem huius moderni Vicarii, à suorum prædecessorum vestigiis, ac ob servantia discedentis, quoniam assignatio semel facta, & longissimo 88. annorum spatio observata attendi debet, neque ab ea recedi potest nisi tractu temporis adeo ad tenuitatem redacta sit, ut Vicarius nullatenus se sustentare possit Mant. dec. 22. Greg. dec. 429. p. 2. nu. 5. & 230. n. 6. par. 6. rec. Hoc autem in dubio non præsumitur, atque ex parte actoris iustificatum non erat, & quo casu solum, supplementum necessitatis peti posset, ut in allegatis decisionibus, & per Lotter. l. 2. q. 12. n. 27. cum seqq.

Scribentes in contrarium super tribus insistebant; Primo quod dicta conventio seu assignatio fuisset personalis cum primò Vicarii deputato; Secundò quod careret beneplacito Apostolico quod iuxta magis communem, ac receptam opinionem, requiritur etiam in transactionibus, aliisque alienationibus, quæ fierent inter Ecclesiasticos etiam super incorporalibus puta jurisdictione cum similibus ex deductis in Murana disc. seq. Et tertio quod assignatio facta esset contra formam Concilii clarius explicari per Bullam Pii; quod scilicet congrua esset quantitativa, dum disponitur non debere excedere centum, ac esse ultra 50. ut comprobabat eadem erectio facta per Episcopum in scutis 60. auri.

Nulla verò ex his oppositionibus subsistentiam habebat; Prima enim utpotè consistens in facto, in eo tollebat cum sola lectura instrumenti dictæ assignationis, cuius contextus clarè ostendebat fuisse quidem verba directa in Baldosium primum Vicarium, sed demonstrativè pro omnibus in vicaria succedentibus; Et si quæ ambiguitas super dictis verbis cadere potuisset, illa tollebat cum observantia diuturna optima interpretæ, Super secundò, defectus beneplaciti Apostolici (ultra quod probabilius videtur illud in huiusmodi conventionibus non requiri ex iis, quæ habentur in d. Murana disc. seq.) tollebat difficultas ex illius præsumptione resultantem à tam longa pacifica observantia annorum 88. cum tamen sufficeret illa 30. annor. non obstante Constitutione Urbani VIII. dirimente beneplacitum præsumptum, dum omnino verius est illam non complecti contractus inter Ecclesiasticos & ecclesiasticos, ut paulò post eandem Constitutionem editam, dictum fuit in

Vicem. portionum 1 Junii 1643. coram Dunozzetto inter suas dec. 713. & quamvis postea in aliquibus aliis dubitatibus fuerit, idem tamen deinde constantè pluries firmatum, ut habetur sub diversis materiis pluries deductum, præsertim in ejus propria alienationis bonorum Ecclesie sub tit. de alienationibus, & contractibus.

Et quoad tertium, in quo aliqua suberat difficultas, dicebam eam de plano tolli ex eisdem decreto Conciliari, & Constitutione Piana, mandantibus congruam assignari, vel in pecunia, vel in fructibus, unde propterea in alternatis eligendo unum, satisfactum est obligationi; Potissimè quia dum assignatio fit pro sustentatione, & sic

pro victu, iste non consistit in pecunia, sed in fructibus, pro quibus comparandis pecunia servit, ideoque si haberi potest ex bonis propriis impletur finis, ob quem lex prodiit, non obstante taxa numerica seu quantitativa, quoniam eadem, tam in materia beneficiorum quam pensionum passim datur ad ostendendum valorem, non autem ad taxationem pecuniæ, ut videmus in taxa congruè facta per Concilium in Episcopatibus, vel parochialibus, dummodo centum seu mille.

Dicebatur, quod si fuisset in pecunia, Vicarius non fuisset subiectus adeo notabili diminutioni subsequente; Verùm erat levis replicatio, quoniam futurus eventus poterat etiam producere augmentum, longèque majorem utilitatem, ideoque in eventualibus æquè se habentibus ad commodum vel incommodum non intrat læsio ad text. in l. de fideicommissis C. de transact. cum ibi communiter notatis, & in his terminis alienationis bonorum Ecclesie Duran. dec. 397. n. 12. cum sequ. & frequenter, receptaque conclusio est spectandum esse tempus ipsius contractus, non curata accidentali alteratione postmodum sequuta.

Clarius verò ex duplici facti circumstantia, Una scilicet quod iustificabatur minore fructuum perceptionem causari à mala sed parùm diligenti cultura bonorum, quæ etiam de præsentis apta erant ad consuetam productionem; Et altera quod vel idem Vicarius actor, vel ejus prædecessor, ad proprium incommodum vel labore minuendum, passus erat ab huiusmodi parochialis dismembrari aliquas domos, seu familias aequaliter distantes, ac assignari alteri parochie magis contiguæ, ex qua dismembratione aliqua diminutio emolumentorum oriebatur; Et ex his in una Retanaten. cum parochiani ad impediendam suppressionem parochie quam Episcopus ob tenuitatem facere intendebat, assignassent quædam bona quæ sita ex collecta inter eos facta, dictorumque fructuum redditus essent tractu temporis diminuti, consultus pro veritate respondi; parochianos non teneri ad suppletionem, nisi retentis dictis terminis.

MURANA CONGRUÆ PRO ARCHIPRESBYTERO CUM CAPITULO CATHEDRALIS.

Casus decisus per Rotam ut infra.

De eadem materia congruè debita Dignitati, vel Canonico, cui fixè ac perpetuò annexum est exercitium curæ annexæ ipsi Capitulo, quanta sit; Et an in eam imputari debeant fructus certi, vel incerti ipsius Dignitatis, vel Canonici, qui & quomodo; Et incidenter aliqua de declaratoria contra non obedientem, an possit decerni etiam pro solutionibus in futurum.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones causæ.
- 3 **I**lle cui annexa est cura habitualis tenetur dare congruam Vicario.
- 4 **A**n concordia super congrua valeat, & afficiat successores, & quando.
- 5 **Q**uanta debeat esse congrua.
- 6 **N**on tenetur habens curam de proprio ad congruam, si vult assignare omnia emolumenta Ecclesie.
- 7 **Q**uid veniat imputandum in congruam Vicarii, si iste est Canonicus, seu de corpore Capituli.
- 8 **D**e distinctione massæ communis grossæ, & quid imputetur.
- 9 **Q**uid de portione duplicata ratione Dignitatis.
- 10 **A**d materiam declaratoriarum; Et an decerni possint pro culpæ futuris remissivè.

Cum Ecclesie Cathedrali Muranæ annexa esset quædam parochia, cujus curæ exercitium ab antiquo annexum est Archipresbytero secundè Dignitati, solito etiam habere unum coadjutorem ex cappellanis seu presbyteris participantibus ejusdem Cathedralis, exortis aliquibus controversiis inter capitulum, & Archipresbyterum prædecessorem, deventum est ad concordiam, per quam Archipresbyter contentus extitit certa quantitate frumenti, ac emolumentis quotidianis, ultra portionem sibi debitam ratione

tionem Dignitatis à massa communi; Successore autem dictæ concordie non acquiescente, introductaque causa cor. A. C. pro ipso prodiit sententia favorabilis, à qua per appellationem introducta causa in Rota cor. Bourlemont sub die 4. Febr. 1661. solo Archipresbytero informantem, neglecta dicta concordia, resolutum fuit congruam à capitulo debitam esse Archipresbytero, reservata provisione super taxa, ob non benè justificata requisita, quæ judici innotescere debent pro regulando eo arbitrio, ex quo ista taxa faciendæ est, pro servitio, ac onerum, & Ecclesie reddituum qualitate; Concessa verò capitulo nova audientia, assumptaque disputatione sub die 15. Junii ejusdem anni 1661. cor. eodem Bourlemont, perstitum fuit in decisio, ac etiam taxata congrua in ducatis quinquaginta monetæ illarum partium computatis fructibus, ac introitibus certis debitis ratione Archipresbyteratus, non autem ratione laboris, & servitii, nullaque ratione habita incertorum; Expeditisque ad normam decisionum sententia, & deinde executorialibus ob non partitionem, sub die 13. Febr. 1663. cor. Cerro subrogato, decretæ fuerunt declaratorie, denuò ob eandem contumaciam in non parendo decretæ sub die 4. Decembr. 1669. cor. Bevilacqua etiam subrogato, atque in hoc statu causa pendet.

In his autem disputationibus quatuor fuerunt puncti; Primò scilicet, an congrua debeatur à capitulo, non obstante concordia, Secundò in qua summa; Tertio quid in eam veniat imputandum; Et quartò demum circa declaratorias.

Super primò, satis modica penèque nulla fuit dubitatio, quoniam tam ex Constitutione 47. Pii V. quam etiam de jure communi, certum est quod ille, cui annexa est cura habitualis, ejusque jura, & emolumenta percipit, tenetur Vicario, aliisque ministris in curæ exercitio intervientibus, congruam mercedem laboris, ac servitii suppeditare, ut qui altari servit de altari vivat, ad text. in c. extirpandæ de præben. in sexto cum concord. per Mant. dec. 269. Greg. & Add. dec. 429. cum aliis deductis in duobus disc. proxime præced.

Neque curata fuit concordia, quoniam quidquid sit, an illa indigeret, necnè Beneplacito Apostolico, ac formali causæ cognitione, ad hoc ut sit successorum obligatoria, de quo infra in Comen. disc. 26. cessabat omnis difficultas; Tùm quia expressè advertabatur dictæ Piane Constitutioni disponenti ut congrua non sit minor quinquaginta, & nò major centum; Tùm etiam quia constabat de evidenti læsione, ac insufficientia, ideoque remanebat personalis, successorum non obligatoria ex deduct. per Greg. & Add. dec. 152. Buratt. dec. 152. dec. 402. n. 1. p. 5. rec. dec. 430. n. 8. par. 6. potissimè ubi non concurrunt circumstantiæ, de quibus in Perusina disc. præced. & in dict. disc. 26.

Nullaque pariter difficultas fuit circa secundum punctum taxæ, dum ad præscriptum Piane Constitutionis, non poterat in minori summa decerni, eadem Constitutione disponente congruam non posse esse infra summam quinquaginta, neque supra centum; Cadente solum quæstione infra summam intermediam, quod remissum est superiori arbitrio ex facti qualitate regulando, ideoque si dici poterat adesse gravamen, istud erat potius ex hac parte, cum haberetur etiam coadjutor; Verùm attenda qualitate loci, ac tenuitatis ipsius parochie redditibus, visum est adæquatè dictam summam taxatam fuisse, quamvis etiam de illa conquereretur capitulum ob asertam tenuitatem fructuum dictæ parochie, super quo tandem merito ex auditum non fuit, quoniam ego admittendo, quod teneri non deberet de proprio, ac ultra id quod Ecclesie redditus important, ut haberetur etiam disc. præced. Dicebam tamen quod nemo ad id cogebat, dum in suo libito erant dimittere omnes redditus ad commodum Archipresbyteri, qui plus præterdere nò poterat.

Major igitur, ac penè tota difficultas erat super tertio puncto, quid scilicet in dictam summam taxatam veniret imputandum, ex iis quæ Archipresbyter percipit ratione Archipresbyteratus, in ratione fructuum, non autem in ratione distributionum, seu mercedis laboris personalis; In hac etenim qualitate Ecclesie, de stricto jure nihil imputari debuisset, cum in illis partibus non de facili dentur præbendæ seu fructus certi obtinendi ex sola ratione residentie absque necessitate interesse ac servitii, sed ultra distributiones minutas singulis diebus, contingenter potius, quam fixe juxta locorum diversos usus percipi solitas, ab exequiis, & cada verum associationibus, obtineatur solum in fine anni quædam portio frumenti aliarumque frugum, ac assignatio aliquorum rendentium in pecunia, tanquam per distributionem massæ grossæ, quæ tamen ne-

que sub nomine fructuum ex facti qualitate venire poterant quoniam ut advertitur pluries supra sub tit. de Canonicis, & Capitulo præsertim in Anglonen. disc. 16. ac etiam sub tit. de pensionibus. conclusio, quod ubi nullæ adfuerint præbendæ, distributio massæ grossæ succedat loco præbendæ, ejusque naturam fortietur, procedit quando eadem distributio fiat inter præfentes veros, vel fictos, ex sola ratione residentie, non autem ratione interesse ac servitii, ac servitii, secus autem ubi ad mensuram, ac proportionem servitii, atque ut dici solet per punctaturas, quoniam tunc dicuntur veræ distributiones quotidianæ, quæ singulis diebus ac horis percipiuntur, tanquam merx servitii, & laboris personalis, dilata solutione in fine anni, seu in aliud tempus ideoque reverà nihil percipitur ratione beneficii.

Expertus tamen, occasione consimilis controversiæ circa professionis initia disputatæ in Sac. Congregatione Concilii in una Acernen. quod sensus dictæ Congregationis, (& quidem rationabiliter juxta distinctionem, de qua infra) est ut ista massa grossa imputari deberet, contulit Archipresbytero, ut acquiesceret, cum hac tamen distinctio, quod, Aut dicta participatio massæ eræt ex sola ratione servitii in choro, missæ conventualis per turnum abique alio onere celebrationis missarum privatarum pro satisfaciendo anniversariis, ac piis legatis, ex quibus frequentius annui redditur, vel alia bona obtineri solent, & tunc totum veniret imputandum, atque participatio haberet naturam præbendæ ad hunc effectum, stante quod servitium parochie, & in exercitio curæ; succedit loco servitii in choro, dum pro non interesse ob dictum impedimentum, non punctatur atque ista est congrua ratio, ex qua Sac. Congregatio ita sentit; Aut verò adest etiam admixtum onus celebrationis missarum, in quo non datur adimplementum fictum, seu per æquipollens, ut est prædictam aliud onus interveniendi in choro, & tunc elemosina proportionata huic oneri sine dubio deducenda venit, ac non imputanda, cum in ea cadat admissim illa ratio, quæ cadit distributionibus merè quotidianis, ac minutis, quinimo fortior.

Quia tamen in ista Ecclesie consuetudo est, ut Dignitates, quæ sunt quinque, habeant aliquam majorem portionem, quam habeant Canonici, vel simplices presbyteri participantes; Hinc in ultima disputatione habita coram Cerro super puncto declaratorie, opponebatur ex parte Capituli, quod ista portio duplicata, seu aliàs major, deberet imputari; Verùm id quoque rejectum fuit; Licet enim pro imputatione nimium stringere videretur, quod ista excrecentia, verò, ac proprie esset illud emolumentum, quod percipitur in sola ratione beneficii, non autem in laboris; Attamen è conversò pro non imputatione magis obstat (ut in decisione advertitur) quod etiam hoc debetur per punctus ratione servitii; Atque observabam considerandum esse, quod ista excrecentia, referenda veniat quidem ad præminimiam Dignitatis, sed propter majora onera, quæ magis Dignitatibus, quam reliquis Canonicis, & cappellanis incumbunt, tam circa majorem assistentiam faciendam Episcopo celebranti, vel assistenti in throno, ac etiam circa missas solemnes aliasque functiones in majoribus solemnitatibus, quam ob majorem impensam, quam suffere coguntur in famulatu, & aliis pro majori decore Dignitatis, & sic quod verè esset compensatio oneris, ac laboris magis quam fructus beneficii, ut etiam advertitur in Nazarena sub tit. de Canonicis. disc. 17.

Quartus demum punctus declaratorie respicit potius ordinem, de quo habetur actum in sua materia sub tit. de iudic. ac etiam sub altero de censur. In eo autem dicta ultima decisio sub die 4. Decembris 1669. coram Bevilacqua notabilis videtur, quod firmatur, (& quidem justè, ac rationabiliter) decerni posse ex nunc declaratorias pro annis sequentibus, quatenus solutio non fieret juxta decis. 588. Buratt. n. 4. cum aliis allegatis; Licet enim regula, fit ut non dentur declaratorie pro culpæ futuris, quoniam esset inferre pœnam ante delictum, attamen in iis quæ habent tractum successivum, itaut non sufficiat semel paruisse, tunc rectè decernuntur ita conditionaliter, nam aliàs magnum absurdum esset, ut singulis quibusque annis cogeret iste Vicarius, pro modica suppletionem assumere novas lites, & disputationes in Rota, cum expensis emolumentum superantibus, ut in causæ decisione, ac in dictis respectivè sedibus materiæ.

VOLATERRANA CONGRUÆ. PRO PETRO ANTONIO DE CLARENTIS. CUM MONASTERIO CAMALDULENSIUM FLORENTIÆ.

Casus disputatus coram A. C. & resolutus ut infra.

De eadem materia congruæ debet vicario, à quo tempore debeantur; & an habeatur jure fructuum beneficium pro tempore quo vicaria vacat, ad effectum videndi, ad quem pertinet.

Et de Vicario seculari præficiendo exercitio curæ in Ecclesiis parochialibus annexis Monasteriis Regularibus.

S U M M A R I U M.

- 1 Ecclesiis parochialibus annexis Monasteriis regularibus dandus est Vicarius secularis.
2 F. di series cum resolutione.
3 An dicta vicaria debeat esse manualis, vel perpetua.
4 In Ecclesia regulari, vel de illius mensa esse possunt beneficia secularia perpetua.
5 De taxa congruæ.
6 In arbitrariis difficile est convincere gravamen.
7 Vicariæ perpetuæ regulantur jure beneficiorum.
8 An congrua vicaria pro tempore, quo vacat spectet ad successorem, vel ad Cameram.
9 Quando bona assignata pro congrua dicantur dismembrata ab Ecclesia dominantis, & quando non.

D I S C. XXI.

Disponente Constitutione Innocentii X. edita de anno 1650. super reformatione Regularium, ut in Ecclesiis parochialibus annexis Monasteriis, vel Ecclesiis Regularibus, erigi deberent vicariæ seculares perpetuæ, vel manualis, arbitrio Ordinariorum, ad hoc ut cura populi secularis per clericum seculares exerceatur; Cum Monasterio Camaldulensium Florentiæ annexa esset Ecclesia parochialis Mucchii, hinc proinde in executionem dictæ Constitutionis, Sacra Congregatio ejusdem reformationis in juxta Episcopo Volaterrano, ut ad erectionem dictæ vicariæ procederet, unde Vicarius Generalis, asserendo id agere de mandato Episcopo absentis, ad erectionem processit Vicariæ perpetuæ cum assignatione congruæ scutorum 100. se ob brevis subsequutam mortem Episcopi sequuta non fuit illius provisio, illinc ad triennium facta per Episcopum successorem in persona Petri Antonii; Ab hoc actu appellante Abate ad A. C. ac prætendente ad istam congruam etiam in futurum non teneri; E converso autem Petro Antonio petente etiam annualitates decursas à die erectionis, prodiit sententia utrique parti respectivè favorabilis, Vicario scilicet, ei decernendo congruam à die suscepti exercitii curæ, & Abbati, eum absolvendo ab annualitatibus decursis; Atque mihi pro Petro Antonio scribenti utraque determinatio.

Tres autem erant controversiæ puncti; Primò super ipsa erectione vicariæ perpetuæ in genere; Secundò super taxa congruæ; Et tertio super dictis annualitatibus decursis.

Quatenus igitur pertinet ad primum; Scribentes pro Monasterio; nimium se diffundebant super indebita erectione facta de vicaria perpetua, quodque potius deberet esse manualis, ex eo quod accessorium regulari debet à sua causa, atque membrum debet esse ejus naturæ, cujus est caput, ad instar eorum, quæ habemus de subemphyteusi vel subfeudo, ut sit ejusdem naturæ, cujus est caput, cum similibus, & consequenter cum ipsa Abbatia juxta naturam beneficiorum Regularium esset manualis, ita debebat esse vicaria tanquam accessoria, seu membrum Abbatie.

Contrarium dicebam ego scribens pro Vicario, etiam in sensu veritatis, quoniam hujusmodi inspectio intraret, quando edita non esset dicta Constitutio Innocentii, ac successivè non adesset provisio particularis dictæ Sac. Congregationis pro ejusdem Constitutionis executione, etiam in vicariam perpetuam arbitrio Ordinarii, ideoque tanquam in

claris, ac expressis cessant quæstiones & argumenta juxta sæpius insinuatam vulgarem regulam text. in l. ille aut ille, ff. de legatis tertio plenè exornatam per Rot. decis. 44. n. 14. par. 11. rec.

Et nihilominus, quod probabilius in puncto juris, vel in sensu Sacri Concilii Tridentini, Ecclesiis parochialibus unitis Monasteriis vel Ecclesiis Regularibus, vicaria debeat esse perpetua, ut oves habeant fixum, ac determinatum pastorem, quæ eas cognoscat, ac bene curare valeat, latè substatinet Fagnan. in c. ex par. n. 19. & seq. de officio Vicarii, quod ex dicta ratione videtur satis congruum ac probabile.

Neque argumentum deductum à qualitate Abbatie concludit, quoniam in ea id provenit ex qualitate provisi, qui ob votum obedientiæ non potest se opponere præceptis, ac nutui Superioris, ut advertitur sub tit. de benefic. ad materiam manualium disc. 97. & sic potius ratione rei; Neque implicat in Ecclesia Regulari conferenda Regularibus cum dicta qualitate manualitatis, adesse propriè ac materialiter, vel per annexionem, cappellanas vel beneficia secularia, conferenda in titulum perpetuum clericis secularibus per ipsos Regulares, Lotter. lib. 2. q. 34. n. 8. Gonzal. gloss. 8. n. 38. Rot. decis. 578. n. 2. parte 1. recent. decis. 65. n. 15. par. 11. & sæpius.

Quo verò ad secundum punctum taxæ, cum ea non excederet Pianæ Constitutionis præscriptis tantum duo extrema, ut scilicet non sit intra 50 & non supra 100. relinquendo arbitrio Ordinarii, id quod intra dicta duo extrema intermediat, hinc si Ordinarius arbitrium pro non diminutione extremi majoris non interponit, non de facili gravamen convinci potest, nisi doceatur de irrationabilitate, quæ non præsumitur, ex iis quæ habentur in materia irrationabilis iudicii circa prælectionem magis idonei in concursu, ideoque frequentem in foro propositionem habemus, quod in arbitrariis non intrat gravamen; Potissimè verò quia ex facti circumstantiis consistere videbatur arbitrium esse benè regulatum.

Demum quoad tertium punctum; Scribens tanquam Advocatus dicebam, quod hujusmodi vicariæ erectæ in titulum perpetuum collativum habentur jure beneficiorum, adeo ut omnia quæ in beneficiis disposita sunt, etiam in istis variis procedant, ut ex Oldrad. conf. 67. n. 2. & alius Garz. par. 9. c. 2. n. 286. Spada conf. 147. n. 2. lib. 3. Fagnan. in d. c. ex parte de off. Vicarii n. 19. & seq. ubi concordantes.

Et consequenter, cum fructus beneficii etiam curati pro tempore vacationis, quoties non intrat Constitutio Julii III. ad favorem Cameræ, de jure pertineant ad Ecclesiam atque ex ejus persona ad successorem ex deductis apud Merlin. decis. 503. n. 3. & pluries sub tit. de benefic. hinc detractò solum salario, quod durante vacatione præstari debet œconomò, seu Vicario provisionali ad præscriptum S. C. T. sess. 24. de reform. c. 28. fundata diceretur intentio successoris petentis decursas annualitates à die erectionis.

Reflectendo autem ad veritatem, petitio videbatur minus probabilis, ut liberè ab initio acti, seu pro eo agentibus insinuavi, non ex defectu conclusionis, quam ut supra deducebam, seu ex defectu applicationis ad casum; Ea enim procedit, quando, tam erectio vicariæ, quam assignatio congruæ, jam effectum sortita est, adeo ut agatur de tempore vacationis ob cessum vel decessum possessoris, tunc enim congrua jam taxata, dismembrata dicitur à Monasterio, ejusque bonis ac redditibus, adeo ut ad præscriptum Constitutioni 47 Pii V. pro hac rata Monasterium eximatur ab onere quinquenniorum, ipseque fructus consideretur stans de per se, omninò independens à priori sua causa; Ad instar eorum quæ habemus de subfeudis vel membris feudis, ut efficiantur feuda in capite ut in sua materia sub tit. de feudis, præsertim in Mantuana disc. 8 Et in his terminis beneficiorum curatorum habetur sub tit. de decimis in proposito Ecclesiarum filiarum erectarum per dismembrationem ab alia Ecclesia, cum similibus; Secus autem ubi erectio adhuc effectivata non est, sed solum adest sententia vel provisio de erigendo, cum tunc adhuc sequuta non dicatur dismembratio, seu honorum separatio, ex conclusione quod sententia non privat dominio vel possessione sine executione, atque mandatum de adjudicando seu vendendo, aut dando in solutum non importat adjudicationem, seu venditionem, aut dationem in solutum, Gregor. decis. 546. n. 9. decis. 248. n. 4. & 5. & decis. 424. n. 2. part. 9. recent. & sæpius.

ROMANA JURUM PAROCHIALIUM PRO VICARIO S. ANGELI IN FORO PISCIIUM, CUM CAPITULO.

Casus disputatus coram A. C. resolutus pro Vicario.

An & quæ jura, & emolumenta parochialia competant Capitulo, vel alteri habenti curam habitualem, Et quæ competant Vicario habenti exercitium curæ.

S U M M A R I U M.

- 1 F. di series.
2 Determinatio causæ.
3 Vicariæ parochialium Urbis sunt perpetuæ, & conferuntur in titulum.
4 Describuntur jura per Rotam decreta Vicario.
5 De alia controversia, & decisione Sacre Congregationis Visitationis Apostolicæ.
6 An in legibus Papalibus dari possit de non usu.
7 Jura parochialia de jure pertinent ad habentem curam habitualem.
8 Damnatur stylus deducendi superflua & male applicata.
9 De alio casu casu consimilis controversiæ ejusque resolutione.
10 De pluribus speciebus unionis, & de illa per viam alluvionis, quæ facit ut unitum censeatur ejusdem juris, & nature.

D I S C. XXII.

Orta controversia in Tribunali A. C. inter Capitulum Ecclesiæ Collegiatæ S. Angeli in foro piscium quæ est etiam parochialis, & Vicarium perpetuum provivum in titulum ad præscriptum Constitut. 139. Pii V. super juribus ac emolumentis parochialibus, quæ scilicet spectarent ad Capitulum, cui annexa est cura habitualis, & quæ ad Vicarium habentem actualem, in possessorio summariissimo mantentionis decretum fuit pro Capitulo in petitorio autem prodiit sententia definitiva ad favorem Vicarii deindeque ad honestam concordiam devenitum est.

In disputationibus autem desuper habitis, etiam in sensu veritatis, dicebam justitiam assistere Vicario super quarta funerali, aliisque emolumentis parochialibus, ob expressam ac litteralem dispositionem dictæ Constitutionis 139. Pii V. per quam statuendo, quod vicariæ undecim parochiarum Urbis, quæ annexæ sunt Capitulo, vel Collegiis debeant esse perpetuæ, ac in titulum collativæ, disponitur etiam ut ultra congruam in quantitate ibi præfixam, debeat etiam ad Vicarium spectare, ideò dum habetur lex clara, quæ in verbis ita determinat, aliud querendum non est in iis, quæ ibi deciduntur.

Clarius verò, quoniam exorta consimili controversia inter Capitulum, & Vicarium Ecclesiæ S. Mariæ in via lata, & introducta causa in Rota cor. Coccino intitulata Romana funeralium sub diebus 14. Julii 1619. & Decembris 1620. ad favorem Vicarii ad prædictæ Constitutionis præscriptum prodiit resolutiones, in quarum prima describuntur illa jura, seu emolumenta parochialia, quæ Vicario competere debent, consistentia videlicet; Primò in cera, quæ feretrum comitatur, dum cadaver defertur ad Ecclesia; Secundò in alia cera quæ ponitur circa cadaver in Ecclesia; Tertio in quarta funerali, quando cadaver sepelitur extra parochiam; Quarto in elemosyna dari solita pro sepultura; Quintò in fasciculo, candelarum dari solito parochio; Sextò in obventionibus, & elemosynis pro administratione sacramentorum; Septimò in elemosynis, quæ proveniunt, ex benedictione ovorum, & domorum de tempore Paschali; Octavò in convocatione sacerdotum tam illius Ecclesiæ quam extra ad funus; Et nonò, ut ab ejusdem Ecclesiæ clericis inserviat, in iis, quæ necessaria sunt pro sacramentorum administratione, Et in secunda decisione, etiam in petitorio decreta fuit ad favorem ejusdem Vicarii quarta funeralis debita Ecclesiæ parochiali, in casu electæ sepulture in alia Ecclesia.

Et exorta consimili controversia in Sac. Congregatione Visitationis Apostolicæ de anno 1639. inter Vicarium, & Capitulum Lateranense, idem decisum fuit ad præscriptum dictæ Constitutionis, undè constat eam esse in viridi observantia, per quam omnis cessat difficultas, quæ alias in casu non usus, vel contrarii usus cadere posset: Licet enim receptum principium sit, quod leges Papales in hoc diver-

sificantes ab aliis legibus tolli possunt per non usum, vel contrarium usum ea duplici ratione; Una scilicet decreti irritantis in eis contineri soliti, quod inficit quamcumque contrariam observantiam; Et altera, quod cum Papa potestatem habeat à Deo non autem à populo, quo habent alii Principes, hinc proinde in ejus legibus non intrant illa requisita, quæ in aliis desiderantur, ut advertitur supra sub tit. de Beneficiis in Leodiens. disc. 76. & sub tit. de cens. disc. 1. ac alibi pluries; Attamen dari etiam potest earum tacita abolitio per non usum ipso Papa sciente, & tollente, à quo proinde ita potius quam à non usu populi, talis abolitio resultare dicitur, ut advertitur decis. 194. p. 4. rec. tom. 2. n. 14. & seqq. ac pluries alibi habetur, quæ tamen difficultas in præfenti cessabat ut supra.

Hinc proinde correre ex defectu applicationis dicebam ea, quæ scribentes in contrarium deducebant, regulariter in puncto juris vera, quod scilicet in hujusmodi parochiis annexis alicui Capitulo, seu alteri corpori universali, aut etiam alicui Dignitati, omnia jura, & emolumenta parochialia spectare debeant ad eum, cui cura habitualis competit, quoniam ille verè dicitur Parochus, seu Rector, Vicarius autem seu alio nomine nuncupatus ad soiam curam actualem, seu ejus exercitium deputatus, jure famulari, seu operarii censendus, contentus esse debeat ejus congrua tanquam salario, seu mercede operis, ac laboris iuxta consil. 190. Gabriel. lib. 2. n. 7. & 8. pluries canon zatum etiam dicta secunda decisione Romana funeralium 4. Decemb. 1620. cor. Coccino, & in Romana jurum parochialium cor. Celso inter tuas dec. 135. n. 5. repet. dec. 204. p. 11. rec. n. 4. & in aliis; Attamen ob dictam legem particularem contrarium expressè determinantem, totum id quod in terminis generalibus juris communis plena manu, & cum magno allegationum cumulo deducebatur, continebat laborem prioris inanem ac superfluum chartarum repletionem, juxta modernum frequentem alutum ignarò vulgò placitum, apud sentatos autem naucaivum, ac irrisione dignum dum ita est componere magnum corpus inutile abique anima, vel spiritu, consistente in applicatione ad casum, de quo agitur, quæ eo melius resistat, quo cum breviori, sed benè stringenti stylo morva deducantur, Unde respondendo, dicebam scribens pro Vicario, id quod in scholis frequenter dici solet, accepto totum, sed nego consequentiam.

Pleraque alia deducebantur circa concordias cum prædecessoribus Vicariis, sed verè discursu indigna erant, utpotè ex solo facto sublata, sive in jure omninò clara, nullam admittentia probabilem dubietatem.

Consimilis etiam controversia orta fuit inter Capitulum & Vicarium S. Nicolai in carcere; Non negatur enim per Capitulum, quod ad limites dictæ Constitutionis, jura, & emolumenta recensita in dicta prima decisione Coccini spectarent ad Vicarium, sed dicebatur, quod id intelligendum esset intra propriam antiquam parochiam, & in eo statu, in quo erat de tempore, quo edita fuit dicta Piana Constitutio, non autem in argumento postmodum supervento ex suppressione trium parochiarum, cum distributione parochianorum inter parochias adiacentes; Et introducta causa in Sac. Congregatione Visitationis Apostolicæ, prodiit resolutio ad favorem Vicarii pro quo ego scribebam; Et meritò, quoniam non agebatur de al. qua unione æquè principaliter, itaut res unita retineret suam antiquam naturam, & consideraretur, ut quid diversum ab ea, cui unio facta esset, quo casu intrare posset difficultas, an esset casus omissus remanens sub dispositione juris, sed erat per viam alluvionis, tanquam unio accessoria seu unitiva, quæ alterare non dicitur priorem statum, sed ipsa parochia dicitur una, & eadem qualis prius, juxta illarum unionum species, ac distinctiones, de quibus præsertim in Ampurien. & Civitaten. & in Pampilonen. sub tit. de præemin. disc. 7. & 29. Et conferunt, quæ habentur in Urbinaren. prædii sub tit. de feudis disc. 83. super articulo, an lex alicujus Principatus attendi debeat in locis, vel provinciis additis; Potissimè verò ob rationis identitatem, dum Vicarius huic populo excreto, vel superaddito, pariformiter, & absque aliqua discretione sacramenta aliaque divina ministrat, ideòque reverà erat punctus satis modica disputationis dote dignus.

ADNOT. AD DISC. XXII.

Ad materiam præsentis disc. conferunt deducta in eod. tit. disc. 46.

ROMANA JURIIUM FUNERALIUM

P R O

PP. HOSPITALIS S. JOANNIS COLABITÆ

C U M

PAROCHO S. BARTHOLOMÆI IN INSULA

Casus decisus per Rotam ut infra.

De juribus, ac emolumentis parochialibus pro funeribus, & exequiis morientium in Hospitali existente intra fines alicujus parochiæ, si illi sint de eadem, vel de aliena parochia, ad quem respectivè pertineant.

S U M M A R I U M.

- 1 Adli series.
2 Resolutio causæ.
3 De privilegiis Apostolicis Hospitalium, ut eorum Rectores administrarent sacramenta, & reputentur tanquam parochi.
4 Quod in dictis privilegiis requiratur expressa derogatio Clementinæ Dudum.
5 Nota requiritur, si constet de voluntate Papæ.
6 An & quando requiratur derogatio specialis Concilii generalibus.
7 Emolumenta parochialia debentur correspondivè ad labores pro administratione sacramentorum.
8 Jus parochiale consistit in reciproca necessitate parochi, & parochianorum.
9 Per accidentalem habitationem extra parochiam non immutatur jus parochi.
10 Quid in hoc disponat statutum cleri Romani.
11 Reo sufficit vincere per non jus actoris.
12 Quod hæc privilegia concessa Hospitalibus sint rationabilia, & quare.
13 De eodem, de quo n. 3. ut Hospitalia dicantur parochia infirmorum.
14 An in hoc adsit aliqua differentia inter Ecclesiam annexam Hospitali & Cæmeterium ejusdem Hospitalis.
15 Morientes in Hospitali qui sepeliuntur in alia Ecclesia subjacent proprio parochio.
16 Quale sit jus parochiale Rectoris Hospitalis.
17 De requisitis necessariis ad faciendam parochiam.
18 Quale sit territorium Monasterii, seu Conventus Regularium.
19 Ad quos effectus Rector Hospitalis babeatur tanquam parochus infirmorum.
20 Etiam ad illius testamenti ad terminos text. in cap. cum esses.

D I S C. XXIII.

Cum in Insula Urbis, ubi adest Ecclesia parochialis S. Bartholomæi, cujus cura administratur per Minores Observantes, adsit etiam Hospitalis B. Joannis Colabitiæ administratum per PP. Ordinis B. Joannis Dei, quo vulgò nuncupantur fate ben fratelli, ex quorum instituto, unus, vel plures, juxta infirmorum numerum, ac indigentiam, in sacri constituti ejusdem Ordinis, sacramenta infirmis administrant, ac etiam eis morientibus funus celebrant, aliq; divina peragunt, contingat autem morientes in diversis locis sepeliri, aliquos scilicet in cæmeterio, alios in Ecclesia ejusdem Hospitalis, ac alios in diversa Ecclesia, in qua sepulturam ipsi elegerint; Hinc proinde excitata est prætenso parochi dictæ Ecclesiæ S. Bartholomæi super juribus parochialibus, vel respectivè super quarta respectu eorum, qui tumulantur, non in cæmeterio, sed in ipsa Ecclesia vel in aliis Ecclesiis, atq; post disputatam causam in Tribunali Vicarii, illa introducta in Rot. cor. Zarata, datoque dubio, an & ad quos spectarent quarta & alia jura parochialia, sub die 4. Julii 1653. prodiit resolutio, ut quoad morientes in Hospitali absq; alia electione sepulturæ, sive in Ecclesia, sive in cæmeterio sepelirentur, nullum jus, parochi competat, neq; in quarta; Quo verò ad eos qui sepulturam eligerent in alia Ecclesia, ut jus competat ipsorum defunctorum parochi, absque eo, quod Religiosi dicti Hospitalis aliquid prætenere possent, ut liquet ex decisione desuper edita, quæ habetur impressa p. 11. rec. dec. 348. cui contententes acquieverunt, ideòque causa ulteriorem progressum non habuit, atque mihi pro Hospitali scribenti, resolutio probabilis, beneque fundata visa est.

In hac igitur, disputatione tres erant puncti; Primò scilicet quoad eos, qui in Hospitali morientes absque alia electione sepulturæ, ibi, sive in cæmeterio, sive in Ecclesia tumulantur; Secundò circa morientes in eodem Hospitali, in alia Ecclesia tumulandos; Et tertio circa morientes in propriis domibus, vel alibi, qui in ejusdem Hospitalis Ecclesia ex electione, vel ob familiare sepulturam tumulantur.

Quoad primam speciem, benè dictum fuit, parochi, intra cujus, limites, Hospitale situm est, nullum jus competere, quoniam ex pluribus Apostolicis indultis huic Religioni in genere, ac etiam huic Hospitali in specie, seu per communicationem concessis per Pium V. Greg. XIII. & Greg. XIV. ista Hospitalia exempta sunt à parochorum jurisdictione, quoniam ille qui ex eodem Ordine, seu aliàs deputatus ad administrandum sacramenta infirmis, habetur loco parochi, ipsūque Hospitale intra suum ambitum dicitur habere territorium separatum, atque quoad ibi viventes constituere quandam speciem parochiæ diversæ, ac stantis de per se, juxta ea, quæ frequenter in materia exemptionis Monasteriorum, seu Conventuum Regularium à jurisdictione Ordinarii circa personas in ipsis Monasteriis viventes, habentur in sua materia sub tit. de jurisd. Et in his terminis specialibus Hospitalium hujusmodi Religiosorum usque ab anno 1639. firmatum etiam fuit per Rotam in Licien. cor. Royas inter suas decis. 36. cum aliis in hujus causæ decisione.

Et quamvis scribentes pro parochi insisterent in eo, quod dicta privilegia Apostolica non contineat derogationem decreti Concilii Generalis contenti in Clem. dudum de sepulturæ. cujus specialem derogationem necessariam esse firmatur decis. 122. n. 1. p. 1. divers. & apud Cavaler. dec. 101. n. 2. & in aliis Attamen replicabam ego scribens pro Hospitali sufficere derogationem implicitam, quoniam specialis derogatio requiritur ad effectum certitudinis voluntatis Papæ derogandi dictæ Clementinæ, unde quando hæc voluntas aliunde sufficienter desumatur, id sufficit ex deductis per Barbof. de jur. Eccles. lib. 3. cap. 2. 5. & de paroch. cap. 25. utrobique num. 8. Rot. in Cracovien. quartæ funeralis 25. Maii 1646. Peutingerio, & in hujus causæ decisione.

Ad quod conferunt ea quæ habentur sub tit. de decim. ad materiam derogationis Concilii Generalis contenti in cap. Nuper, de decim. quod licet receptum sit, Concilia Generalia (excepto Tridentino) non venire sub derogationibus generalibus, sed requiri derogationem specialem, Attamen si ex prægnantia verborum seu aliàs constat de voluntate Papæ derogandi etiam Conciliis Generalibus, id sufficit, cum conclusio fundetur in aliàs præsumpta cessatione voluntatis.

Potissimè verò, ubi (ut in hac facti specie) cessat ratio dictæ Clem. dudum, quod scilicet parochus nullum suffert in sacramentorum administratione laborem, cujus ratione quarta funeralis, aliæque emolumenta parochialia debita sunt; tunc enim intrat potius dispositio alterius Clem. fin. §. fin. de religiof. dom. ubi Abb. Imol. Vitalin. & cæteri deducti per Genuen. in prax. Archiep. cap. 6. n. 1. Amayd. observ. n. 18. cum seqq. cum aliis in hujus causæ decisione.

Ac etiam quia, vel nulli, vel nimium rari sunt casus, quod in hoc Hospitali moriantur subditi hujus parochiæ cum frequentius id contingat in illis aliarum parochiarum, ideòque iste parochus nullum jus in hoc habebat, cum quarta funeralis aliæque emolumenta parochialia debeantur parochi ratione jurisdictionis parochialis.

Ista verò jurisdicção; seu jus parochiale consistit in mutua, & reciproca necessitate super administratione, ac respectivè perceptione sacramentorum, quod scilicet parochus quamvis invitus teneatur subministrare sacramenta, & funera parochianis, qui licet invitati ab eo recipere teneantur gl. in d. Clem. Dudum, ubi Ancharan. Imol. & alii de quibus apud Gregor. decis. 108. n. 3. & decis. 387. n. 7. ubi Adden. & frequenter, cum sit principium certum.

Necessitas verò prædicta non quoad eos, qui ex diversis parochiis Urbis, vel extra occasionaliter confluant ad Hospitale causa curationis, quoniam causativa, seu accidentalis mutatio domicilii absq; animo deferendi primum, & acquirendi secundum non facit cessare jurisdictionem proprii parochi, neque illam inducit in eo, intra cujus parochiæ limites hujusmodi accidentale, seu causativum domicilium habeatur ad text. in c. de iis de sepult. 6. 1. & 2. eod. tit. in sexto cum concord. collect. per Barbof. de paroch. c. 25. n. 26. cum seqq. & in causæ decisione, ac habetur pluries præsertim in Romana nullitatis matrimonii sub tit. de matrim.

matrim. ubi, ac etiam in hujus causæ decisiones advertitur id fortius procedere in Urbe stante Statuto cleri expressè disponente, ut saltem bimestralis habitatio requiratur in nova parochia, ut jus parochiale acquiratur.

Ideòque cum alii parochi non essent in causa, atque ut dictum est, non de facili detur casus, quod habitatores hujus parochiæ satis breves limites habentes in hoc Hospitali decedant, hinc dicebam, atque in decisione admititur, benè intrare regulam de reo vincente pro non jus actoris, quod locum habere in omni materia etiam in beneficialibus habetur pluries supra sub tit. de Benef. & alibi.

Præterea, ubi etiam alii parochi essent in casu, adhuc dicebam, etiam in sensu veritatis, idem respondendum esse, stantibus dicti privilegiis Apostolicis, quæ potius juris rationi, vel intentioni conformia, quàm difformia, & exorbitantia videntur, ideòque meritò per Sedem Apostolicam omnibus ferè Hospitalibus, præsertim magnarum Civitatum concessa sunt, Tum ob cessantemque rationem laboris, & incommodi ut supra; Tum etiam ob magnam confusionem aliàs resultantem circa sacramentorum administrationem, quàm frequentius ex improvviso & quacumque hora, etiam de nocte facere oportet, si pro singulis infirmis diversarum parochiarum, etiam distantium, convocare oporteret proprios parochos; quod esset impracticabile.

Ideòque firmum, ac rationabile videtur id, quo supra dictum est, quod scilicet hujusmodi Hospitalia habentia proprios sacerdotes & cappellanos legitime approbatos, ac deputatos ad administrandum sacramenta infirmis, pro istis tantum, ac pro eis ministrantibus, qui intra eorum septa vivans, constituunt quandam improprium parochiam, atque quoddam improprium territorium separatum, eo modo, quo tam circa administrationem sacramentorum cum ipsis viventibus intra septa, quam circa alia, ordinariam, non autem delegatam jurisdictionem concernentia, habentur de Regularium Monasteriis, & Conventibus frequenter sub tit. de jurisd. præsertim in Faventina disc. 4. in Maceraten. disc. 6. & in aliis.

Insuper scribentes in contrarium, quod id procedere posset quoad morientes in ipso Hospitali, qui tumulantur in ejusdem Hospitalis ordinario cæmeterio, secus autem, quoad eos, qui pariter in Hospitali morientes, cum aliqua funeris pompa sepeliuntur in Ecclesia publica, quasi quod ista dicenda esset potius Ecclesia Conventus dictorum Religiosorum, quam Hospitalis; Verùm erat motivum nullum habens probabile fundamentum, ideòque meritò rejectum; Siquidem ut benè in decisione advertitur, Ecclesia dicitur membrum, ac pars ipsius Hospitalis, pro cujus usu, & conservatione sacramentorum illa necessaria videtur, neque inter claustra; seu recintum, & Ecclesiam ibi annexam, & incorporatam, adeste videtur considerabilis differentia, quoad viventes, vel morientes intra ipsa claustra, seu recintum: ut comprobatur communis praxis Monasteriorum, & Conventuum Regularium, in quorum Ecclesiis, non obstante exemptione, adeste dicitur jurisdicção Ordinarii, vel parochi, in concernentibus curam animarum ac administrationem Sacramentorum, non in ratione ipsius loci materialis, vel personarum ibi viventium, sed ratione cleri, & populi subditi Ordinarii, vel respectivè parochi, ad talem Ecclesiam confluentis, juxta distinctionem, de qua pluries sub dict. tit. de Jurisd.

Atque ex hoc dicebam in congressibus habitis, clarum esse bonum jus, tam istius, quàm aliorum parochorum super tertio puncto supra distincto, quoad eos scilicet qui extra Hospitale viventes, ac morientes, in ista Ecclesia ex electione, vel ob sepulturam majorum ibi existentem sepelirentur, quoniam ad istum effectum, seu isto casu rectè intrat dicta consideratio, quod Ecclesia consideretur de per se, ut quid distinctum ab Hospitali cujus privilegia proinde non intrent.

Quò verò ad secundum punctum, morientium scilicet in Hospitali ex electione, alibi sepeliendorum (qui tamen casus nimium raro contingit;) Dicebam pariter in congressibus pro causæ directione, utriusque contententis malum jus concurrere, actoris scilicet, quotis non ageretur de ejus parochianis, dum cum aliis nullam habet jurisdictionem ut supra, & ipsorum PP. reorum, quia pariter extra Hospitale nullum jus, nullamque jurisdictionem parochialem habent, sed jus associendi cadaver cum stola in forma jurisdictionali, ac successivè percipiendi quartam

funeralem, aliæque emolumenta parochialia pertinet ad proprium parochum ejus, qui tumulandus est, quamvis accidentaliter extra parochiam decederit, cum id non tollat subjectionem, seu respectivè jurisdictionem parochialem.

Et quamvis, ut supra, istud Hospitale sapere videatur quandam speciem parochiæ quoad infirmos ibi viventes, ac morientes, quorum parochus dicitur ille lacerdos, vel Cappellanus, qui pro ejusdem Hospitalis servitio est deputatus, attamen dicitur quoddam jus parochiale improprium, & cum quadam jurisdictione in personas sine territorio, juxta illam speciem jurisdictionis in personas absque territorio, seu verius juxta illam improprium territorii separationem, quæ ad hunc effectum consideratur in Monasteriis, & Conventibus Regularium.

Ad essentiam enim verè, ac propriæ parochiæ requiruntur quatuor requisita recensita per Gonzal. ad reg. 8. gl. 6. ex n. 34. Barbof. de Parochis p. 1. c. 1. n. 27. & seqq. decis. 52. p. 6. divers. & 380. p. 5. cum aliis in hac decisione in fine, inter quæ est illud territorii, in quo vivi populus constitutus ex aliquo congruo numero familiarum, saltem decem; Ista verò qualitas adeste non dicitur in hujusmodi Hospitalibus, vel Conventibus; & Monasteriis, quorum territorium consistere dicitur intra ipsum recintum, quod non egreditur juxta magistralem doctrinam Cardinalis in Clem. 1. de stat. monac. ut pluries advertitur in d. tit. de jurisd. ac etiam habetur pluries sub tit. de regular. seu in Miscell. n. variis. rer. Ecclesiast. occasione processionum aliarumque functionum, quæ per Regulares fiant intra, vel respectivè extra claustra.

Dictum verò jus parochiale Rectoris Hospitalis, vel sacerdotis ibi deputati, admittendum venit quoad ea, quæ infirmis viventibus vel morientibus in Hospitali concernunt, & in quibus militer dicta ratio confusionis, & impracticabilitatis, circa scilicet sacramenta penitentia, Eucharistiæ, ac extremæ unctionis, necnon circa tumulationem, non autem circa sacramentum matrimonii, cum ad hunc effectum major jurisdicção, seu juris parochialis formalitas requisita videatur, ut in dicta Romana nullitatis matrimonii, ac in aliis in dicta sua materia sub tit. de matrim. Benè tamen talis sacerdos, vel Rector Hospitalis loco parochi habendus est pro testamentis, quæ per infirmos condantur ad formam text. in cap. cum esses de testam. cum etiam simplex confessorius, quamvis non parochus pro dicta forma sufficiat, ut in sua materia sub tit. de testam. ut in specie ad hunc effectum advertitur in d. dec. 36. Royas n. 6. & seqq. & de eadem materia infra disc. 38.

ADNOT. AD DISC. XXIII.

DE hac eadem materia habetur actum in allegat. in hoc tit. disc. 41. & disc. 38.

ROMANA PAROCHIALITATIS PRO PAROCHORUM UNIAERSITATE, C U M

ECCLESIA S. JOANNIS FLORENTINORUM:

Casus disputatus in Sac. Congregatione Vistationis, & remissus ad Rotam.

De privilegio parochialitatis concessio alicui Ecclesiæ in personis alicujus nationis quamvis viventibus in alienis parochiis, An amissum dicatur per non usum, Et de materia parochialitatis in personis absque territorio.

S U M M A R I U M.

- 1 Adli series.
2 Ecclesia parochialis debet habere territorium, & populum.
3 Quod dari possit jurisdicção vel parochialitas in personis sine territorio.
4 Lex, vel privilegium tollitur per non usum.
5 Maximè si nunquam fuit effectuatum.
6 Ut non procedat quando adest decretum irritans.
7 Effectuario in parte sufficit in totum, præsertim in causa universali.
8 Negligentia aliquorum non utendi privilegiis non præjudicat universitati.
9 Privilegia recipiunt normam ab eorum usu.
10 Quando non usus, vel limitatus attendatur pro interpretatione.

- 11 Ex quibus censetur revocatum privilegium parochialitatis in personas.
- 12 Fons baptismalis non probat parochialitatem.
- 13 Quod præceptum Paschale impleatur in Ecclesia Cathedrali, vel alia majori.
- 14 De conclusione, de qua n. 6. in materia decreti irritantis, quando impediatur effectus resultantes à non usu.

D I S C. XXIV.

Destinante Florentinorum natione construere in Urbe Ecclesiam (postmodum cum sumptuosa structura constructam,) sub invocatione S. Joannis Baptistæ, Leo X. indultum concessit, ut postquam dicta Ecclesia constructa erit, esse deberet parochia dictorum nationalium in Urbe commorantium: Usus verò dedit, quod dicta etiam constructione sequuta, nationales prædicti continuarent, ut prius, subjectionem Ecclesiæ parochialibus, intra quorum fines vivebant, tam circa sacramentorum administrationem, quam circa sepulturam, ac funus, consueverunt tamen præceptum paschale communionis adimplere in ista Ecclesia, eorumque pueros ibique baptizare; Cumque occasione dicti fontis baptismalis nonnullæ exortæ essent controversiæ cum proxima Ecclesia parochiali S. Celsi, post aliquas sententias, introducta fuit causa in Rota, ubi utraque parte acquiescente, atque in dicto statu continuante prosequuta non fuit; Verùm recurrente de anno 1659. universitate parochorum ad Sac. Congregationem Visitationis ut inhiberet dicta administratio sacramenti Eucharistiæ in die Paschatis, atque è converso peitentibus Administratoribus ejusdem Ecclesiæ demandari observantiam præfati indulti Apostolici, ac ad ejus normam declarari dictam Ecclesiam parochialem omnium nationalium, assumptaque desuper disputatione, Congregatio habita notitia dictæ commissionis in Rota, eidem causam remisit, quæ hucusque prudenter quiescit continuante eodem statu antiquo ut supra.

In unica igitur disputatione, in qua ob non communicata jura hinc inde, maturum judicium pro veritate scribendo pro Un veritate parochorum efformare non potui, controversia reducebatur ad punctum, an dictum indultum ex præfato contrario longo usu aboluitur necne; Posita enim illius subsistentia, planum fuisset bonum jus dictæ Ecclesiæ indultariæ, quoniam licet ex deductis *disc. præc.* inter quatuor requisita parochialitatis, illud sit præcipuum territorii, in quo vivat populus cum numero competentis familiarium; Attamen non implicat dari ex Apostolico indulto, vel antiqua legitima consuetudine jurisdictionem parochialem in personas, seu familias quamvis in alieno territorio viventes, ex iis quæ de hac jurisdictione in personas absq; territorio habentur pluries *sub tit. de jurisd. præsertim in Nazarena seu Tranen. disc. 20.* & in Lauretana *disc. 34.* Et de parochiis distinctis per familias, quamvis sparsim, ac promiscuè habitantes, habetur infra in Novar divisionis parochialium *disc. 33. & seq.* E' conversò autem secluso dicto indulto planum erat bonum jus parochorum in omnibus concernentibus jurisdictionem omniaque jura parochialia cum viventibus intra parochiæ fines, & consequenter tota disputatio erat, an per non usum, seu alias dictum indultum non suffragaretur.

In hoc autem dicebam, regulam assistere parochis, ex juris recepta propositione, quod etiam leges generales, multò verò magis, & absque dubio particularia privilegia per non usum seu contrarium usum abolerentur ac cessant, ad *text. in c. si de terra, & c. accedentibus de privil. gl. Bart. & cæteri l. 1. ff. de Nundinis Apont. de Potest. Proreg. tit. de mercat. n. 13. Capyc. dec. 134.* ubi Adden. cum aliis collect. per Barbof. *de Episcop. alleg. 26. n. 10. & seqq. Rot. apud Otthobon. dec. 175. n. 9.* & supponitur in infra allegandis Januen. privilegiorum coram Royas & Corrado, & in aliis pluries, & non negatur *disc. 38.*

Quod si procedit etiam in lege, vel privilegio aliàs exequuto, ac effectum sortito, multò magis, ac extrà minorem controversiam, ubi non usus, vel contrarius usus impedit ne lex, vel privilegium incipiat, seu effectum fortiat, ut advertitur præsertim in Neapolitana *sub. tit. de servit. disc. r. & alibi.*

Cum autem communicata non essent jura alterius partis, incertum est qualia essent ejus fundamenta; Quantum verò supponebatur per causæ Patronum, pro hac parte in facto scribentem, tria erant; Primò scilicet ratione decreti irritantis contenti in dicto indulto, inficientis quamcumque contrariam possessionem, & observantiam, ideòque

prohibentis dari de non usu, ut in specie advertitur apud Cavaler *decif. 423.* cum aliis plenè cumulat *decif. 400. p. 9. recent. & decif. 199. p. 12.*

Secundò, quod idem indultum jam executioni demandatum, ac effectuatum esset in parte circa dicta jura parochialia præcepti paschalis, ac fontis baptismalis, ideòque intraret conclusio quod effectuatio in parte suffragatur pro effectuatione in totum ex deductis per Gregor. & Adden. *decif. 557. n. 6. & cum seqq.* cum aliis de quibus *sub tit. de benef. in Sorana disc. 43.* ac etiam in Toletana *sub tit. de jurisd. disc. 1.* in materia causæ universalis ut per aliquos actus etiam unicos illa in totum conservetur, de quo latè Add. ad Greg. ubi supra.

Et tertio, quod negligentia, vel non usus prædecessorum particularium præjudicare non potuerat successoribus ac nationi in universum, ut de actibus gestis per particulares non præjudicantibus Civitatibus, vel Universitatibus, cæteris relatis, Cavaler. *decif. 631. n. 7.* & habetur pluries alibi deductum, præsertim verò in Sabinen. transitu *sub tit. de Regalib. disc. 136.* Et latius quod per non usum privilegiorum concessorum non præjudicaret Religioni, vel Universitati, quando hæc uti velit plenè firmatur in Januen. privilegiorum coram Royas inter suas *dec. 327. & 356. & in eadem coram Corrado decif. 337. p. 10. recent.*

His tamen non obstantibus, credebam bonum jus utriq; parti respectivè assistere, ad limites dicti usus, cum utraq; pars (aliud non inquirendo) acquiescere deberet, ex regula quod privilegia à longo usu non normam recipiunt, unde si habens privilegium latum, strictius, ac in parte utatur, in hac tantum parte suffragatur per dispositionem *text. in l. is qui usumfruct. ff. quibus mod. ususfruct. amitt. & l. usum aquæ, c. de aquæducl. lib. 11. & advertitur cæteris relatis per Franch. dec. 57. n. 6 & 10. & dec. 22. n. 5. Anna alleg. 120. n. 6. Capyc. later. consult. 12. n. 6. Otthob. d. dec. 175.*

Clariùs verò, quoniam plura concurrebant, ex quibus in puncto juris prætendi poterat dictum indultum revocatum fuisse, ac viribus non subsistere; Et propterea quidquid sit de singulorum motivorum subsistentia, cum solum obiter insinuarentur, sufficere dicebam ita casum reddi probabiliter dubium, ad effectum, ut dictus usus ita discretus attendendus veniret, potius tanquam interpretativus, seu inductivus cujusdam implicitæ concordatiæ, per quam nationales in reliquis cederent contenti dictis duobus juri-bus fontis baptismalis, & præcepti paschalis, quibus è conversò cederent parochi, reliqua omnia jura parochialia obtinentes.

Dubietatem autem prædictam resultare dicebam ex pluribus; Primò scilicet ex *Constit. 94. Pii IV.* revocante similia indulta, potissimè dum ob adhuc non sequutam Ecclesiæ constructionem illud adhuc effectuatum non erat; Secundò in idem ob regulam Cancellariæ Pauli III. & successorum revocatoriam quarumcumq; unionum dismembrationum, & gratiarum effectum non sortitarum; Tertio quia in illis temporibus pluries irrepleverat abusus, pro quibus tollendis convocatum fuit Concil. Trid. quod præ cæteris *sess. 24. c. 13. de reform.* disponit, quod populus debeat esse distinctus in proprias, ac certas parochias propter plura inconvenientia aliàs resultantia; Et quartò ob eandem impracticabilitatem ponderatam supra *disc. prox. præced.* Cum enim nationales viverent sparsi per Urbem, cujus situs nimium vastus est hinc prorsus impracticabile videtur, ut deputatus ad exercitium curæ in dicta Ecclesia nationali, promptè omnibus occurrere posset, ac sacramenta aliaq; divina vel solemnia, vivis, & defunctis ministrare.

E' conversò autem tollerabilis videbatur dictus usus præcepti paschalis, ac fontis baptismalis, Tum quia fons baptismalis non importat pernecessè parochialitatem, sed esse potest etiam in Ecclesia non parochiali, Gregor. *decif. 108. & 387.* & in aliis, Tum etiam quia sicuti ferè ubique servatur, quod sufficiat satisfacere præcepto paschali in Ecclesia Cathedrali, ac in Urbe in tribus Basilicis Patriarchalibus, ita non incongruum, sed potius congruum videtur id explicari posse in Ecclesia nationali, ex majori spiritali consolatione nationalium in ea solemnitate ibi congregatorum.

Atque his stantibus, obstare non videbantur contraria; Siquidem quoad decretum irritans, ut advertitur pluries *hoc tit.* ac etiam in altero *de Benef. & alibi pluries*, tunc decretum irritans dictam operationem facit, quando certum, & clarum est illud intrare, itaut agatur de non usu, vel contrario usu mèrè præscriptivo, seu certæ legis destructivo, se-

cus autem ubi probabiliter dubitari potest, an illud intret, itaut non usus, vel contrarius dicatur potius interpretativus quam præscriptivus.

Et ulterius ut advertitur præsertim apud Otthobon. *d. decif. 175.* & habetur alibi pluries, dicta conclusio, quod stante decreto irritanti dari non possit de non usu, procedit adversus leges generales, vel alias provisiones Pontificias ex causa publica, secùs autem in indultis, & privilegiis particularibus, quoniam privilegiatus potest non uti privilegio sibi concesso, seu illo uti limitato, ut supra.

Eademque responsione cessante alià motiva procedentia, ubi ageretur de aliquibus actibus particularium verisimiliter ignotis ipsi Universitati, secus autem ubi de observantia universali, ac diuturna per omnes: Et fortius, ubi non agitur, de amittendo jus omninò certum, & clarum, sed de jure ex præmissis nimium dubio in omnibus juribus, etiam illis, quorum usus permissus fuit, unde propterea intrare videbatur dicta consideratio tacitiæ, seu implicitæ concordatiæ ita ex dicto usu resultantis, ac probatæ, atque ista mihi videbatur veritas.

ADNOT. AD DISC. XXIV.

DE materia privilegii amittendi per non usum, necne, habetur quoque actum *sub tit. de jurisd. disc. 7. & de præminent. disc. 2.*

ROMANA QUARTÆ FUNERALIUM

P R O

UNIVERSITATE PAROCHORUM URBIS, CUM CONVENTU ARÆ COELI.

Casus disputatus in Congregatione particulari, & resolutus pro Parochis.

De quarta funerali de jure debita Parochis, An debeatur ex funeribus quæ fiunt in Ecclesiis Regularibus super hoc habentium privilegia exemptiva, An scilicet istis per Sacrum Concil. Trident. derogatum fuerit; Et de differentia inter quartam funeralium ipsa die humationis, & quartam legatorum, seu anniversariorum &c. Et aliqua de observantia particulari Urbis.

S U M M A R I U M.

- 1 Quod in Urbe portio Canonica sit dimidia, & exigatur in omnibus Ecclesiis.
- 2 De casu controversiæ, ac privilegiis Regularium.
- 3 Resolutio causæ.
- 4 An decretum irritans contentum in privilegiis impediatur non usum.
- 5 Quod etiam in Constitutionibus Apostolicis intret non usus.
- 6 Quod declarationes Sacre Congregationis, & aliæ provisiones non capiant urbem.
- 7 De privilegio particulari Conventus Aræ Coeli.
- 8 De alto casu controversiæ.
- 9 De illius resolutione.
- 10 Quod de legatis non debeatur quarta.
- 11 Declaratur quando debeatur.
- 12 Quid differat conferre dispositionem in arbitrium, vel in voluntate.
- 13 De exemptione Regularium à quarta.
- 14 Advertitur ad modum extendendi decisiones.
- 15 Declaratur exemptio, de qua n. 13. & distinguuntur privilegia, & quæ fuerint revocata.
- 16 De revocatione contenta in Concilio Tridentino.
- 17 De moderatione dictæ revocationis per Constitutionem Pii V. & de alia Constitutione Greg. XIII.
- 18 Conciliis Generalibus requiritur derogatio specialis.
- 19 De jure faciendi officium in funere remissivè.

D I S C. XXV.

Cum in Urbe ex consuetudine, vel antiquo Statuto clerici, parochis debeatur canonica portio funerum, quæ quarta nuncupatur, in majori quota, nempe in medietate, in quibuscumque Ecclesiis Cadavera sepeliri contingat, seu funera fieri; Et de quo Statuto, seu consuetudine testatur Silvester in *summa verbo Canonica portio in fine*, ac etiam enunciat in moderno Statuto parochorum impress. de an. 1618. Minores autem Observantes existentes in Ec-

clesia, quæ dicitur *Ara Coeli*, excitassent præntensionem eorum exemptionis ab hujusmodi portione, Tum, ob privilegia Apostolica generalia super hujusmodi exemptione concessa Clement. IV. Alexandrum III. Julium III. Pium V. & alios Pontifices, Tum etiam ob privilegium particulare huic Conventui, seu Ecclesiæ concessum per Innocentium VIII. Hinc proinde per Innocentium X. deputata fuit Congreg. particularis trium Cardinalium, cum inter-ventu etiam V. Gerentis, atque partibus pluries auditis, quatenus pertinet ad quartam funeralium in ipsa die humationis cadaveris, de qua solum actum fuit, prodiit resolutio ad favorem parochorum, cum subsequuta sententia, cui dicti Religiosi acquieverunt, atque ita passim servatur absque controversia.

Resolutio mihi pro parochis scribenti probabilis visa est, quoniam quicquid sit de hujusmodi privilegiis in aliis locis juxta infra scriptas decisiones Rotæ, quæ ex parte Regularium deducebantur; Advertebatur in Urbe cessare difficultatem ex ejus particulari antiqua & inconcussa supra enunciata consuetudine, cui innixa fuit resolutio absque alia discussione privilegiorum in genere, quamvis plura hinc inde vesuper deducerentur.

Et quamvis scribentes pro dictis Regularibus, nimium insisterent in pluries enunciata conclusione, in Romana Curia nimis frequenti, quod scilicet ob decretum irritans in præfatis Apostolicis Indultis contentum, inficitur quæcumque possessio, sine qua non datur consuetudo vel præscriptio, quæ proinde ita impedita remanet nè unquam nascatur; Attamen ut pluries in præcedentibus, ac *sub tit. de Beneficiis*, & alibi advertitur, id procedit in Constitutionibus generalibus pro bono publico editis per viam legis, non autem in privilegiis particularibus, quibus potest privilegiatus non uti, vel uti limitatè, ut habetur etiam *disc. præced.*

Et clariùs, quia licet adversus Apostolicas Constitutiones non detur de non usu, attamen id non procedit quando ille est in faciem ipsius Pontificis scientis, ac tolerantis, ut advertitur *decif. 194. n. 16. & seqq. p. 4. rec. tom. 2.* Cumque ista consuetudo sit antiquissima, observabam non versari in casu non usus præscriptivi, seu abrogativi legis jam in esse productæ, ac effectuatæ, sed potius impeditivi, nè illa pro Urbe unquam effectuatæ sit; Seu quod ita interpretatio resultet, ut intentio Pontificum concedentium hujusmodi privilegia fuerit, quod non traherentur ad Urbem; Eo modo quo habemus de decretis generalibus, ac resolutionibus Sacrarum Congregationum, Urbem non comprehendentibus, adeò in Romana hæreditatis, de qua habetur actum *sub tit. de Fideicom. disc. 155.* ac etiam *sub tit. de Regularibus*, nimium disputatum fuerit, An constitutiones Apostolicæ super novorum conventuum erectionibus, Urbem comprehendant, ut pater ex decisione in ea causa edita 28. Aprilis 1659. cor. Melio impress. post collucationes Bondeni *decif. 62.*

Et quoad Indultum speciale per Innocentium VIII. huic Ecclesiæ seu Conventui concessum, ultra inspectionem revocationis hujusmodi privilegiorum resultantis à Concilio Tridentino, de qua infra, ac aliam circa inefficaciam dicti Indulti, urpotè non continentis speciale derogationem Concilii Generalis Viennensis registrati in *Clementina Dudum de sepultur.* ut regulariter in Concil. Generalibus requiritur.

Cessabat omnis difficultas ex facto, quoniam cum ex dispositione dicti Concilii Generalis; parochis decernatur, nedum quarta seu portio Canonica funerum ipsa die humationis cadaverum, sed etiam aliorum quæ fierent teitia, septima, vigesima, & altera die post sepulturam, necnon de legatis aliisque obventionibus factis in Ecclesiis, in quibus defunctos sepeliri contingat, tam ad usus terminatos, quam indeterminatos; Atque Sixtus IV. Constituit. 6. generaliter huic Ordini concesserit exemptionem à quarta eorum, quæ per defunctos vel eorum conjunctos occasione sepulturæ extrà ipsum funus dari contingeret pro usibus determinatis, hinc Innocentius VIII. ex specialio Indulto pro isto Conventu, eandem exemptionem ampliavit etiam ad ea quæ darentur pro usibus indeterminatis, & sic extra eam quartam funeralium, de qua solum ac præcisè agebatur, ita non cadente, sub Indulto; Accedente potissimum observantia id benè interpretante.

Quatenus verò pertinet ad punctum dictæ exemptionis in genere tam pro Urbe, quam ubique locorum ad formam privilegiorum generalium concessorum, toti Ordini.

ni, in ista causa actum fuit solum incidenter; De illo autem formiter actum fuit in alia Romana quarta inter Parochum seu Vicarium S. Angeli in foro piscium, ac eisdem Minoribus strictioris observantiae Conventus Sancti Francisci ad Ripam, non super quarta funerali ipsa die humationis, sed super quarta legatorum, aliarumque pecuniarum datarum, seu relictarum pro celebratione missarum; Cum enim Nicolaus Rentius eligendo sepulturam in dicta Ecclesia Sancti Francisci, aliquam pecuniarum summam reliquisset pro missis ibi celebrandis, aliud fecisset legatum scilicet 4. mill. pro restauratione ejusdem Ecclesie ruinam migrantis, relinquendo tamen desuper totum sub pleno, & amplo arbitrio P. Provincialis ac executorum, eoque defuncto executores testamentarii concorditer cum Provinciali, ac Diffinitore in istam causam legatum applicassent; Hinc praetensionem excitavit dictus parochus, intra cujus parochiae fines testator vivebat ac obiit, quod de d. quoque legato quarta sibi deberetur; Et intruducta causa cor. A. C. seu Praelato deputato, me scribente pro parochia, contra eum prodiit sententia dicti Conventus absolutoria; Introductaque per appellationem causa in Rota cor. Bourlemont ac dato dubio, An & quae canonicae portiones parochia debeantur, aliis pro parochia scribentibus, sub die 4. Junii 1668. resolutum fuit nullas portiones deberi.

Tam resolutio Judicis primae instantiae, quam ista Rotalis, mihi reflectenti ad veritatem probabiles vias fuerunt, super particulari seu praeciso puncto, de quo agebatur, portionis scilicet a parochia praesens de dicto legato facta, ac applicato in restaurationem Ecclesiae minantis ruinam, cum seclusis etiam privilegiis, ex hujusmodi legatis portio canonica non debeatur ad textum in c. ult. de test. ubi Abb. n. 2. Butr. consil. 26. Petr. de Ubaldo. de Canonica. Episc. c. 6. Rot. apud Seraph. dec. 726. n. 2. cum seqq. cum concord. collectis per Barbof. de Episc. alleg. 86. n. 23. cum seqq. & parochia cap. 25. n. 47.

Et quamvis ex deductis per Barbof. d. cap. 25. num. 50. ista legendi causa non attendatur, quando ea non est necessaria, sed remissa ad liberam voluntatem, ac dispositionem ipsorum Religiosorum, cum ita videatur color quaesitus ad fraudandum jus parochiae, juxta sensum ejusdem Concilii Viennensis in d. Clementina dudum de sepulturis; Attamen cessabat applicatio, cum relictum non esset in liberam voluntatem Religiosorum, sed in arbitrium, quod regulandum est a jure, ac rationabiliter interponi debet tantquam a bono viro; Ut ultra generalem distinctionem inter arbitrium & voluntatem, de qua apud Cavaler. dec. 374. & sub tit. de fideicommissis disc. 61. & 62. ac etiam pluries sub tit. de testam. ad materiam dispositionis collatae in alienam voluntatem, seu alienum arbitrium.

In his terminis executionis ultimarum voluntatum, caeteris relatis Carpius de executor. testam. memb. 6. num. 145. & seq. Borgnin. decif. 41. n. 12. & 13. p. 6. & apud Seraph. dec. 726. n. 5. Arbitrium siquidem in praedictum respiciebat potius modum quam substantiam legati quatenus scilicet tanta summa necessaria non esset pro restauratione, unde propterea expediens, ac rationabile reputaretur dicti legati partem pro ejusdem Ecclesiae ornamento vel cultu in sacra supplicili erogare, absque eo quod immutaretur substantia legati ad favorem Ecclesiae, illudque non caderet ad commodum & utilitatem ipsorum Religiosorum, unde propterea ab initio quo parochus in prima instantia meum imploravit patrocinium, liberè juxta stylum, difficultatem insinuavi.

Quamvis autem dicta Rotalis resolutio fuerit juxta votum, non tamen placuit decisio desuper extensa, dum initio praesupponit quod ageretur de canonica portione tam ex funeralibus, quam ex dicto legato atque priusquam descendatur ad dictum motum principale, cui innixa est resolutio, firmatur generaliter nullas portiones deberi in vim privilegiorum, ita simpliciter procedendo cum antiqua decisione in Hispanen. funerum 4. Junii 1590. cor. Pamphilio, & in Licien. quartae 15. Junii 1618. cor. Coccino, impressa post Tamburin. de jur. Abb. tom. 3. decif. 84. & registrat. apud Barbof. de Episc. alleg. 86. n. 17. & in alia Licien. cor. Royas inter suas decif. 179. cum quibus proceditur etiam in Catalen. funerum 2. Julii 1665. cor. Carpineo, ita in dicta decisione cumulando antiqua & moderna privilegia, eo modo quo per Rodriquez, & Vadingham ejusdem Religionis professores collecta, seu registrata fuerunt.

Sub ista etenim generalitate de omni portione ita venit etiam illa funeris ipsa die humationis cadaveris, quae proprie ac strictè dicitur quarta funeralis, & tamen de ista

non agebatur, certumque est eam, privilegii non obstantibus, in Urbe deberi ex particulari consuetudine juxta superius dicta, atque de facto iste parochus citra aliquam controversiam istam quartam habuerat, ideoque nunquam intellectum captivare potui in hujus styli obsequium, evagandi pro libito extensoris super punctis sub disputatione praecisa non cadentibus, cum decisiones edi debeant strictè, ac praecise super ipso solo puncto disputato ac deciso; Quamvis enim eadem Rota prudenter pluries protestata fuerit, ac in dies protestetur, decisiones dici solum eas, quae continent praecisum punctum disputatum ac decisum, non autem in iis, quae obiter seu ad ornatum decisionum dicuntur; Non per hoc tamen tollitur inconveniens apud judices inferiores, ac pedaneos, multò verò magis si sint non multum periti, dum capiendos decisiones in solo sensu verbali; quinimò (ut pluries sum expertus) arguendo etiam super verbis à contrario sensu, vel nolunt, vel ignorant advertere ad has distinctiones, quas reputant Advocatorum subtilitates, cum non modico justitiae detrimento.

In disputationibus ergo in prima instantia habitis in hac particulari controversia, ac etiam in dicta alia controversia generali pro Universitate parochiarum, super ipsa quarta funerali ipsa die humationis; Reflectendo quod dictae decisiones cor. Coccino & Royas, ita generaliter ac indefinite hujusmodi privilegia canonizantes, non viderentur omnino maturae, cum dicta prima decisio cor. Coccino, cum qua deinde processum fuit in alia coram Royas prodierit informantibus tantum ipsis Regularibus absque oppositore, & sic quod dici non posset articulus formiter, ac maturè discussus & decifus.

Hinc dicebam tres classes hujusmodi privilegiorum seu Apostolicarum Constitutionum constituendas esse, ideoque non bene ita generaliter cumulari; Prima siquidem species est illorum, quae prodierunt ante dictum Concilium Viennense registratum in d. Clement. dudum de sepult. Altera verò intermedia eorum quae post dictum Concilium Viennense concessa fuerunt in eorum quae publicationem alterius Concilii Trid. Et tertia post Concilii publicationem sequutam de anno 1646. concessa sint.

De prima specie nulla penitus ratio habenda est, ob expressam revocationem contentam in d. Clement. Dudum, solumque observabam hujusmodi antiquas Constitutiones vel privilegia attendi debere pro interpretatione modernorum ex propositione pluries per Rotam firmata praesertim in Ferrarien. pensionis de qua sub tit. de Pension. quod Apostolicarum Constitutiones quamvis revocatae, seu aliàs moderatae, adhuc attendi debent saltem tantquam doctrinae magistras pro interpretatione juris dubii, in reliquis autem merentur poni ad partes; Ac propterea observabam dictas decisiones coram Coccino & Royas, non esse omnino bene digestas, excusabiliter tamen, utpotè una tantum parte informante editas.

Super secunda verò specie; Dicebam regulam generalem statui non posse, sed in singulis quibusque casibus ex eorum particulari qualitate ac circumstantiis resolutionem pendere, An scilicet verificentur extrema, quae continentur in Concilio Tridentino sess. 5. de reformat. c. 13. ubi in specie revocatur Constitutio Sixti IV. quae omnibus amplior est atque ex ejus amplitudine Mare magnum nuncupatur, qua haeretici Regulares credunt omnia licere; Concilium siquidem distinguit Doms Regulares fundatas per quadraginta annos ante, vel respectivè potest ejus convocationem, ac etiam, an ex illa Ecclesia solitus esset parochus hanc portionem percipere.

Et quamvis in dictis decisionibus coram Coccino, & Royas, cum quibus proceditur etiam in hac ultima cor. Bourlemont, dicatur haec intermedia privilegia, illud praesertim Sixti IV. non cadere sub hac revocatione, ob declarationem Pii V. & consequenter quod suffragarentur, tam dicta Constitutio Sixti IV. quam aliae, illa praesertim Pauli IV. atque cum qua decisione cor. Coccino juxta consuetum stylum collectoris, aliud non examinando, procedit Barbof. de parochia d. c. 25. num. 14. non obstante Constitutione 9. Greg. XIII. reducens ad terminos juris dictam Constitutionem Pii V. ad favorem Regularium editam, quasi quod dicta restrictio sit circa ea quae declarat; Atque cum hoc sensu communiter procedant Morales, qui utpotè Regulares, causam propriam favore student.

Attamen intellectus non de facili acquiescebat, cum tenor dictae Constit. Gregorii XIII. contrarium suadere vide-

deatur, quod scilicet dicta moderatio esset generalis quoad omnia; Sed quoniam stantibus tot decisionibus, ac doctrinis, temerarium esset in foro contrarium asserere vel sustinere, hinc proinde, tam super hoc, quam super pluribus aliis, desideranda videtur matura declaratio S. Congregationis Concilii per viam regulae seu legis generalis, ut ita dirimantur adeò frequentes controversiae, quae praesertim extra Urbem, non absque magnis scandalis, & inconvenientibus, contingere solent inter clericos saeculares, & regulares.

Denum circa tertiam speciem privilegiorum, quae concessa essent post Concilium Triden. Adhuc dicebam esse quaestionem facti, an scilicet illa adsint necne, & quatenus adsint, an contineant expressam derogationem dicti Concilii generalis Viennensis, quam esse necessariam, in specie advertitur apud Cavaler. dec. 101. & dec. 83. post Tamburin. de jur. Abb. tom. 3. & est recepta propositio generalis, de qua aliàs supra, ac etiam sub tit. de Benefic. frequentius verò sub tit. de Decimis, occasione Concilii Lateranensis registrati in c. super de Decimis; Quamvis enim in dicta ultima decisione cor. Bourlemont, ponderentur aliqua privilegia Pauli V. & Urbani VIII. Attamen id continere videtur aliquod aequivocum, cum istae sint confirmationes generales privilegiorum, absque eo quod sensus Pontificum fuerit reintegrandi hanc speciem exemptionis per duo Concilia Generalia damnatae.

De jure autem seu praesentia Regularium, vel respectivè parochorum circa celebrationem officii faciendi in funere seu super cadavere; Et quid in casu quo interveniat Capitulum Cathedralis, habetur actum sub tit. de praemia. praesertim in Calaguritana. funerum disc. 22. ubi de hac materia videri potest.

AD NOT. ADDISC. XXV.

DE hac eadem materia, an scilicet, & de quibus per Regulares debeatur quarta seu portio Canonica habetur in hoc tit. disc. 44.

COMEN. FUNERUM PRO CAPITULO ECCLESIAE COLLEGIATAE S. FIDELIS

CUM PRAEPOSITO.

Casus decifus per Rotam pro Praeposito.

An in concordia super emolumentis funerum, aliisque juribus parochialibus inter Capitulum, & Vicarium, seu alium ad curae exercitium deputatum, vel inter ejusdem Ecclesiae clericos & ministros, requirantur necne solemnitates aliàs in alienationibus, vel concordia super bonis & juribus Ecclesiae requisitis. Et quando hujusmodi concordiae dicantur personales successorum non obligatoriae, vel è conversò eos obligent.

SUMMARIUM.

- 1 F acti series.
- 2 Resolutio causae.
- 3 De Regulis in materia possessorii.
- 4 Quod concordiae dicantur favorabiles non de facili irritanda.
- 5 Quod non possit fieri transactio de bonis & juribus Ecclesiae, etiam inter duas Ecclesias sine beneplacito Apostolico.
- 6 Secus ubi inter ministros, & servientes ejusdem Ecclesiae.
- 7 Quando haec transactio sit successorum obligatoria necne.
- 8 An Vicarius Generalis possit auctorizare concordias, easque facere successorum obligatorias remissivè.
- 9 Quando sufficiat observantia longi temporis, vel requiratur longissimi ad inducendam praesumptionem solemnitatum.

DISC. XXVI.

EXortis controversiis inter Capitulum, cui annexa est cura habitualis, & Praepositum habentem per seipsum, vel coadjutorem curae exercitium, super emolumentis funeralibus, aliisque juribus parochialibus, de an. 1629. deventum est ad concordiam, à Vicario Generali auctorizatam, super aequali dictorum emolumentorum,

funeralium divisione, cui concordiae tractu temporis non acquiescente Capitulo, introducente causam rescissionis coram Ordinario, prodiit sententia in possessore ad favorem Praepositi; Introducta verò per appellationem causa cor. A. C. ab isto prodiit decretum in eodem possessore ad favorem Capituli, commissaque causa in Rota coram Meltio, ac dato dubio in eodem possessore, cui scilicet dandum esset mandatum de manutenendo, sub die 7. Junii 1652. ad favorem Praepositi responsum fuit, dictaque resolutio habetur impressa p. 11. rec. decif. 160. cui puto quod Capitulum (sequendo meum consilium, acquieverit, attento quod mihi pro dicto Capitulo scribenti resolutio probabilis visa sit; Non quidem ob generalitates, cum quibus proceditur in decisione desuper edita circa hoc iudicium possessorium, quam justificatione scilicet possessionis in facto, ac super vulgaribus & quotidianis juris propositionibus, quod in hoc iudicio non quaeritur de justitia vel injustitia, sed attenditur nudum factum possessionis, atque remittuntur contententia bonum jus ad petitorium, adeò ut sufficiat esse dubium, an nullitas transactionis, vel aliae exceptiones subsisterent necne; Sed quia occasione maturius examinandi ipsum negotium principale, mihi videbatur non adesse laesionem seu defectum causae, eo modo quo concurreret in consimili concordia merito neglecta, de qua supra in Murana disc. 20. Ideoque praesens Capituli annullare volentis hujusmodi concordiam restringebatur ad solum defectum solemnitatum, in quo (cessante altero defectu causae) in concordia praesertim aliquo tempore observatis, ac effectum sortitis, cum aliqua circumspicione proceditur; Nimium enim favorabilis reputatur in iure transactio, ubi praesertim effectum sortita est per aliquod tempus, ideoque non de facili admittitur ejus annullatio vel rescissio, cum etiam praecipuum testatoris de non transigendo sperni valeat, ut pluries alibi advertitur.

Duo autem erant Capituli fundamenta; Primum scilicet, quod concordia munita non esset beneplacito Apostolico; Et secundò, quod quatenus istud non esset necessarium sed sufficeret illud Episcopi, adhuc tamen actus erat defectivus, vel saltem personalis, successorum non obligatorius, utpotè praesertim, non ab Episcopo, sed à Vicario Generali talem facultatem non habente, ac etiam quia per Episcopum quoque seu per Vicarium, quatenus talem facultatem habeat, adhiberi debet cum causae cognitione.

Quatenus igitur pertinet ad primum; Quamvis ego scribens tanquam Advocatus dicerem, quod quicquid per scribentes variatum fuerit super articulo, An transactio dicatur alienatio prohibita cadens sub extravag. Ambrosio de reb. Eccles. non alienan. necne, Aliquibus simpliciter negantibus, Aliis verò distinguuntibus, an Ecclesia dimittat bona, & intret affirmativa, secus autem si aliquo dato in pecunia, vel mobilibus alienari non prohibitis, retineat, seu acquirat; Attamen in Rota, & Curia Romana indefinite recepta videtur opinio affirmativa, ad effectum, ut transactio sit perpetua & successorum obligatoria, non solum si ea sequatur super bonis stabilibus, sed etiam super juribus incorporalibus, ac etiam super jurisdictione vel praesentia; Idque licet sequeretur, inter duas Ecclesias, quinimò, & inter ejusdem Ecclesiae duas capellas vel beneficia, ex recepta vulgari propositione, quod non debet dis cooperiri unum altare, ut alterum cooperiatur, ex iis quae caeteris relatis, in terminis transactionis cum Episcopi auctoritate initae inter Capitulum Cathedralis, & illud Collegiatum super jurisdictione, ac deputatione Vicarii Sede vacante, habentur in Acernen. Vicarii cor. Orthobono inter suas decif. 220. & in eadem 31. Januarii 1652. cor. Bichio, de qua causa habetur actum sub tit. de Jurisd. disc. 24. ac etiam habetur pluries in sua materia sub tit. de alienat. & contractib. & sub tit. de Decimis.

Attamen reflectendo ad veritatem, fallacia consistebat in applicatione; Id enim rectè procedit, ubi agatur de transactione inter duas Ecclesias, adeò ut agatur de privando unam aliquo jure in toto, vel in parte, ut istud alteri acquiratur, & in his terminis rectè procedit dicta conclusio; Secus autem, ubi jus habituale Ecclesiae integrum ac saluum remanet, nullamque patitur scissuram, sed oritur discordia inter ejusdem Ecclesiae servientes, ac ministros super fructione, ac distributione & pertinentia emolumentorum, aliorumque jurium, tunc enim quoties ipsi Ecclesiae praedictum non resultet circa servitium seu cultum, quod scilicet adjudicando majora emolumenta aliquibus, alii servitium deserant vel negligant, sed non immutato servitio vel cultu, componantur controversiae super emolumentis.

Jumentorum repartitione, & tunc cum Ecclesia remaneat integra domina & possidetrix, neque ejus principaliter interfit, an uno vel alio modo, fervientes, ac ministri emolumenta dividant, verius est non intrare terminos ac dispositionem extrav. *Ambitiosæ*, sed cum sola auctoritate Ordinarium, licet ac valide transigi potest, juxta dispositionem text. in cap. 1. & finali de padis in sexto, quorum jura dispositio alterata non est per dictam extrav. ut advertitur dec. 402. n. 1. p. 5. rec. cum aliis in hujus causæ decisione, & habetur in dicta sua materia sub tit. de alienation. Dicitur verò decisiones *Acernen.* & similes percutiunt casus, in quibus agatur inter duas diversas Ecclesias vel duo Capitula, seu diversa corpora Ecclesiastica, quibus casibus alia rigor moderatio non habetur, nisi illa, quod non intret novissima Constitutio Urbani VIII quæ substituit beneplacitum præsumptum, quod ad limites juris communis refertur ex observantia longissimi temporis; ut advertitur in d. *Acernen.* sub tit. de jurisdic. disc. 24. & pluries in dicta sua materia sub tit. de alienat. & supra de Canon. disc. 30.

Alicujus majoris soliditatis auctoritas ipsius Episcopi, sed quod scilicet non accessisset auctoritas ipsius Episcopi, sed Vicarii, ac etiam quia ubi accessisset, seu quod Vicarius hanc haberet facultatem, non adhibita esset causæ cognitio, sine qua retentis etiam dictis terminis text. in c. 1. & fin. de pad. in 6. concordia remanet personalis, ac successorum non obligatoria, Abb. & ceteri in cap. multiplici de decim. eadem decif. 402. p. 5. rec. 270. n. 3. p. 4. dec. 410. ead. p. 5. Gregor. & Adden. decif. 152. Buratt. & Adden. decif. etiam 152.

Verum quidquid sit de puncto juris in abstracto circa potestatem Vicarii Generalis absque speciali delegatione, super quo Rota in hujus causæ decisione, relatis utriusque sententiæ sequacibus, nihil firmat super utroque defectu; Pro meo sensu difficultas tolli videbatur ex pacifica longa observantia decem annorum, ex qua utriusque requisiti præsumptio resultare dicitur, quod scilicet Episcopus dedisset Vicario hanc facultatem, vel quod accessisset ejus ratiabilitio, quæ mandato æquiparatur, ejusque vim habet, quodque id gestum fuerit cognita, & ser. ser. Licet enim in hac materia inducendi præsumptionem ex lapsu temporis juncti cum observantia, sub quæstione sit inter scribentes, an sufficiat longum, vel potius requiratur longissimum tempus; Vera tamen recepta distinctio est, inter casum, in quo adsit juris resistens, ut est quando intrat prohibitio extrav. *Ambitiosæ*, & casum in quo dicta resistens non adsit, quamvis non adesset assistentia, ut in primo requiratur tempus longissimum, in secundo autem sufficiat longum, ex plenè deductis per Gabriel. de præscript. conclus. 1. Menoch. lib. 2. præsumpt. 131. & seqq. Gregor. & Adden. decif. 52. & 354. & in dicta sua materia sub tit. de alienat.

In præsentem autem nulla aderat resistens ut supra, cum in effectu ageretur de conventionione salarii seu mercedis super congrua, tanquam inter dominum & famulum, juxta casum, de quo supra in Perusina congruæ disc. 19.

ADNOT. AD DISC. XXVI.

Transactio inter Clericos ejusdem Ecclesiæ quando subjaceat Extrav. *Ambitiosæ* habetur sub tit. de alien. & contract. prohib. disc. 1. n. 142. & disc. 17. 54. in eod. tit.

TRANEN. JURIS SEPULIENDI

PRO ECCLESIA PAROCHIALI S. JACOBI, CUM PAROCHIALI S. MARIE BAROLI.

Casus disputatus coram A. C. resolutus pro Ecclesia S. Jacobi.

De jure sepeliendi eos qui decedant non facta electione sepulture, An competere valeat uni Ecclesiæ parochiali privative ad aliam, Et quid ad hunc casum requiratur.

- 1 *Adi series.*
- 2 *Jus sepeliendi morientes sine electione sepulture est parochiale, ac pertinet ad proprium parochum.*
- 3 *Habens pro se regulam dicitur habere intentionem fundatam, & qui allegat limitationem debet eam probare.*
- 4 *In vim immemorabilis potest allegari quicumque titulus de mundo melior.*
- 5 *Probatio immemorabilis quid requirat, & quando ea sit impossibilis.*
- 6 *Lis in qua actor succubuit, vel delicta non interrumpit bonam fidem, ac præscriptionem.*
- 7 *Præscriptio immemorabilis impeditur etiam per extrajudicalem contradiccionem.*
- 8 *An desertionem litis non sufficit tempus longissimum sine malo jure.*
- 9 *In Ecclesia filiali dari potest, ut aliqua jura parochialia remaneant penes matricem.*
- 10 *Matricitatis vocabulum est æquivocum.*
- 11 *De casu duarum parochialium ob diversum ritum.*
- 12 *De antiqua potestate Patriarchæ Constantinopolitani in aliquibus partibus Italia.*
- 13 *Quomodo fuerint erectæ Ecclesiæ Cathedralis Provinciae Barenfis.*

DISC. XXVII.

Cum in insigni Oppido Barolitano, cura animarum promiscue absque finium, ac populi distinctione incumbent Ecclesiis S. Mariæ, & S. Jacobi, quod in ea provincia, & alibi etiam hodie practicitur, præsertim in proxima Civitate Andrien. ubi cura indefinitè absque finium ac populi distinctione exercetur per Capitulum Cathedralis, ac per aliud Capitulum Collegiatæ S. Nicolai, ut occasione aliquarum functionum insinuat sub tit. de præm. disc. 10. n. 12. Archiepiscopus Tranen. Ordinarium, in harendo decreto S. Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 13. circa finem §. in iis quoque Civitatibus, de anno 1594. in visitatione, populum, ac territorium divisit, unicuique Ecclesiæ certos limites præscribendo, ut ita oves propriam ac certum pascuam, & è converso pastor proprias oves agnosceret, cum subsequuta dictæ divisionis effectuione in reliquis omnibus juribus parochialibus, ac aliis curam animarum, ac sacramentorum administrationibus concernentibus pacificè, & sine contradiccionem, præterquam quoad jus sepeliendi mortuos non eligentes sepulturam, quod Ecclesia S. Mariæ, (quæ supponitur matrix, seu aliquam Collegiatæ majorem figuram facit) præterdicit se spectare privative, etiam intra fines alterius parochiæ, & quoad ejus subditos; Quare desuper de anno 1633. cor. Ordinario introducta fuit iis, quæ ulteriorem progressum non habuit, continuantibus controversiis de facto, cum aliquibus etiam inconvenientibus, quando casus contigit; Reassumpta verò seu innovata dicta lite cor. Ordinario, prodiit ad favorem dictæ Ecclesiæ S. Mariæ sententia, vel decretum in possessorio retinendæ; Introductaque per appellationem causa cor. A. C. Cum mihi scribenti pro altera Ecclesia S. Jacobi ob aliquos actus possessorios dictæ alteri Ecclesiæ assistentes, visum fuerit magis opportunum acquiescendi iudicio possessorio, assumere petitorum, hinc assumpta in eo disputatione prodiit sententia huic parti favorabilis, in exclusionem dicti prætensi juris privativi, à qua pendet appellatio in Rota.

Quamvis autem ob subsequutam mortem Procuratoris seu causæ Patroni, dicta sententia lata fuerit in contumaciam, seu, ut in Curia dicitur, per contradiccionem, Attamen, ante casum dictæ mortis, pluries habitæ fuerunt disputationes in contradiccionem iudicio cum informationibus hinc inde; Cumque verisimile sit deducta fuisse omnia dictæ alterius partis fundamenta, hinc proinde, saltem ex hætenus deductis, mihi videbatur quod, etiam in sensu veritatis, justitia huic parti assisteret, dictumque jus privativum non haberet probabile fundamentum.

Regula enim assistit parochi quoad morientes intra fines ejus parochiæ, qui iam parochiani, ac subditi effecti erant, alibi sepulturam non eligentes, cum hoc dicatur jus parochiale, in quo alter parochus se ingerere non potest, ut expressè statuitur per Concilium Generale Vienne in Clementin. Dudum §. hujusmodi de sepulturis, Abb. in cap. abolendæ n. 6. extra eodem tit. & in rub. de parochis num. 2. & scribentes communiter in cap. 1. eod. tit. de sepult.

pult. in sexto, ac ceteri collecti per Barbof. de parochia cap. 26. nu. 1. Rot. decif. 348 nu. 9. & per totum part. 11. rec. edita occasione morientium in Hospitali, in Romana funerum, de qua supra disc. 23. & infra disc. 38.

Et consequenter cum ista Ecclesia haberet pro se certam regulam, ista sufficit, ut fundata dicatur ejus intentio, donec ille qui allegat limitationem, eam concludenter probet, cum in dubio non præsumatur, juxta vulgare, ac factis frequens axioma, de quo Barbof. axiom. 198. Rota apud Mant. decif. 1251. num. 4. dec. 357. num. 24. par. 10. rec. & frequenter.

Allegabatur per alteram partem consuetudo immemorabilis, qua posita, scribentes in contrarium cum copiosis superfluis allegationibus super certo principio, quod præsupponendum est, late insistebant super effectu exinde resultante facultatis allegandi quemcumque titulum de mundo meliorem, & sic etiam privilegium Apostolicum, sive ejusdem juris prævariationem in dicta divisione, Aut quod dicta Ecclesia S. Mariæ utpotè matricis figuram faciens, ac præminentias retinens, antiquitas esset unica, deinde verò ob populi excrecentiam erecta esset altera S. Jacobi tanquam filialis, vel adjutrix, atque super hac ultima ratione magis insistebatur.

Verum punctus erat potius facti, quam juris; Non negabam etenim ego dictos effectus de jure resultantes ab immemorabili, quatenus probata esset, sed difficultas forte inevitabilis consistebat in eo quod ista probatio de facto non adesset, ac etiam esset impossibilis, stante lite mota ut supra usque ab anno 1633. quo tempore subducto cum testes de immemorabili deponentes habere debeant saltem ætatem annorum 54. ad effectum, ut post tempus pubertatis deponere valeant de quadragenaria pacifica de visu, quod est primarium magisque necessarium requisitum, ex iis quæ ad immemorabilis probationem recensitis satis vulgaris, ac recepta glos. in c. 1. de præscript. in sexto, cum qua passim proceditur, hinc proinde testes esse debent ad minus annorum 128. dum præsens disputatio habebatur de anno 1669. quod est impossibile, ideoque ex isto capite Rota pluries denegare consuevit remissionem petitam ad probandam immemorabilem, ut habetur præsertim apud Buratt. dec. 551. & 864. dec. 344. p. 11. rec. & sæpius.

Et licet replicaretur, quod dicta lis habenda non esset in consideratione, utpotè delicta per longissimum spatium annorum 30. & ultra, per quod ejus desertio inducitur etiam de jure Canonico, quo attento instantia est perpetua, & non datur illa peremptio, quæ datur de jure civili, unde propterea inferebant ad conclusionem præsupposito facto de jure veram, quod lis in qua possessor obtinuit, seu quam actor deseruit, non interrumpit præscriptionem, dum potius ea confirmat bonam fidem possessoris, ut dec. 240. num. 22. p. 10. rec. Buratt. & Add. dec. 172. Gregor. & Adden. dec. 467. Sarinaten. feudi 20. Decembris 1638. Coccino impress. apud Capyc. Latr. consultas 75.

Attamen cessabat pariter applicatio ad factum, stantibus continuatis contradiccionibus, ac jurgis de facto, quando casus contigit, quod sufficit ad interrumpendam, & impediendam immemorabilem, cujus alterum essentialia requisitum est, ut nunquam in contrarium aliquod gestum, visum, vel auditum fuerit, adeo etiam contrarius rumor sufficiat Otthob. decif. 159. nu. 6. late dec. 153. num. 15. & seqq. par. 11. rec.

Ac etiam quia, ut pluries habetur supra sub tit. de Benefic. disc. 91. ad materiam Regulæ de trienniali, seu litis super beneficio, ad effectum inducendi desertionem non sufficit longissimum silentium, nisi etiam concurrat malum jus, de cuius vehementi fumo saltem doceatur.

Dicebant scribentes in contrarium, mali juris sumum vehementem resultare ex eo, quod ista Ecclesia S. Jacobi esset filialis, seu adjutrix, & consequenter, quemadmodum matrici remanere solet jus decimandi, aliaque jura parochialia, ut habetur sub tit. de decimis, in Novarien. & in aliis, ita congruum ac verisimile videbatur istud jus in hac erectione remansisse, ac fuisse præservatum, ut plurimum locorum praxis docet, præsertim in Ecclesia S. Joannis Majoris Neapolis, juxta casum de quo disc. proxime sequenti; Verum pariter remanebat verus discursus de jure absque aliquo fundamento facti, quoniam licet dicta Ecclesia S. Mariæ præcedentiam habeat, atque matricis & Collegiatæ, saltem de facto figuram faciat, non tamen exinde inferri potest, quod ista Ecclesia esset filialis vel adjutrix, nisi alia detur probatio, quoniam istud vocabulum, matricis, est æquivocum, id non concludens perneceffe,

Card. de Luca Lib. XII.

utpotè referibile ad quamdam majorem præminentiam, quod scilicet esset Ecclesia ratione antiquitatis, vel ex aliis circumstantiis major, juxta casum de quo in Messanen. sub tit. de Præminentibus disc. 9.

Ponderabam, stante frequentiori hujus Provinciæ usu, ac antiquo statu hujus partibus Italiæ, quod in istis duabus Ecclesiis congruerent ea quæ habentur in d. Messanen. erectionis Collegiatæ sub tit. de præminentibus disc. 9. quod scilicet iste populus sub duplici ritu, græco & latino antiquitatis viveret, ita promiscue sparsus, quodque propterea duplex erecta esset Ecclesia pro utriusque ritus exercitio absque distinctione finium & populi, eundemque observabam esse casum, de quo in ibi proxima Civitate Andrien. ac in aliis illius regionis.

Cum enim ista Regio per notabile tempus, etiam post erectionem Imperii occidentalis remansisset sub Imperio Orientali, seu Græco, ita contradistincta à reliqua Italia, quod etiam contigit in aliis partibus maris Adriatici, & Joniæ; Hinc sequebatur quod ritu græco magis viveretur; Paulatim verò deinde, postquam Græci per Normandos expulsi fuerunt, introductus fuit ritus latinus, unde propterea oportuit pro utroque ritu habere duplicem parochiam duplicemque Ecclesiam; Cumque durante dicta dominatione Græcorum, Patriarcha Constantinopolitanus, saltem de facto, in hac parte se gereret tanquam pro Pontifice, hinc proinde in ista provincia quasi privative ad alias Italiæ partes, atque cum raro exemplo introductus fuit, ac cernitur adeo frequens usus Episcoporum in sola Civitate sine dicepsi, in locis adeo contiguis, & cum tam exiguo territorio, quod, ut dici solet, vix Episcopus benedictionem impartiri possit cum brachio totaliter extenso, quod suum territorium non egrediatur, eo quia Episcopus Constantinopolitanus Patriarcha de anno 530. auctorizante, vel permittente Felice IV. Ecclesiam Barensem in Metropolitanam erexisset, cum potestate eidem Archiepiscopo ordinandi duodecim Episcopos suffraganeos, ita ordinatos in qualibet Civitate ex adjacentibus, tanquam per speciem tot Archiepiscoporum, seu Plebanorum, cum usu pontificalium; Expulsi verò Græcis, cessataque dicta, vel intrusiva, vel per Sedem Apostolicam demandata potestate dicti Patriarchæ, Sedes Apostolica, vel pro benevolentia, & quiete illorum populorum, vel in gratiam novorum Principum Normandorum, seu aliam, eorumdem Episcoporum usum, & continuationem toleravit, adeo ut isti Episcopus dici non possint de erectis in primæva divisione sequuta sub Dionysio juxta magis communem opinionem, quam sequitur Curia, ex pluries deductis ad hanc materiam Cathedralitatis, vel jurisdictionis Episcopalis sub tit. de jurisdic. ac sub altero de Præminentibus, neque habuerint erectionem cum ea causæ cognitione, cum qua per Papam in pleno Concistorio Cathedralium erectiones sequuntur, ut habetur eodem tit. de Præminentibus disc. 1. sed potius cum sola auctoritate dicti Archiepiscopi Barenfis; Et tamen hodie cernimus quod Episcopi adjacentes, etiam exiguarum Civitatum, cum satis modico populo, & territorio, adeo vix titulum Plebanorum eis conveniat, ut ex. gr. sunt Bisecten. Juvenacen. Minerbien. & similes in titulis, aliisque tractatibus omnimodam æqualitatem cum dicto Archiepiscopo præterdunt; Talis est conditio temporum, ex quibus primæva rerum status adeo immutatus est.

ADNOT. AD DISC. XXVII.

In hac causa introducta postmodum in Rota emanarunt duæ decisiones ad favorem Ecclesiæ S. Jacobi Majoris prima sub die 2. Decembris 1671. coram Priolo, & secunda sub die 13. Januarii 1673. coram Rondinino, ad quarum normam obtentæ fuerunt sententiæ conformes.

NEAPOLITANA FUNERALIUM

PRO COLLEGIO HEBDOMADARIORUM S. JO: MAJORIS

CUM CONGREGATIONE CONFRATrum EJUSDEM ECCLESIE.

Casus variè decisus per Rotam, postea concordatus.

De jure funerandi, & participatione emolumentorum funeralium quoad clericos Ecclesiæ parochialis non habentibus participationem in cura animarum.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Resolutions cause.
- 3 Datur restitutio in integrum adversus rem judicatam ob injustam, de qua queri solet.
- 4 Quod augmentum regulatur eodem jure quo ipsa res, cui fit accretio.
- 5 Audio labore augeri debet salarium, & nu. 11.
- 6 Interventus parochi in funeribus est necessarius activè & passivè.
- 7 Sed non tenetur parochus ad magnum non necessarium laborem pro sola pompa, & voluptate partium.
- 8 Distinguntur exequia simplices a pompis.
- 9 De distinctione mercedis, quæ datur singulis, & illius quæ datur Capitulo, seu Collegio in universum.
- 10 Ex deficientia singulorum non alteratur ipsum corpus capituli vel Collegii.
- 11 Declaratur conclusio, de qua num. 5.
- 12 Emolumentum à consuetudine taxatum pro interventu in funeribus non debet alterari.
- 13 An beneficiati, capellani, & clerici participant de legatis factis Capitulo pro funeribus, & anniversariis.

D I S C. XXVIII.

IN magna Neapolitana Civitate, inter alias antiquas Ecclesias parochiales, adest illa (fortè in Catholico Orbe singulari) S. Joannis Majoris, quæ utpotè ita in extrema parte antiquæ longè magis angustæ Civitatis siye ab eadem Ecclesia versus celeberrimam Sebeteram, seu forum magnum, illaque sub se habebat eam magnam partem territorii, tunc campestris, ac sine habitatoribus, quæ nunc nobiliorem, ac fortè majorem ejusdem Civitatis partem constituit, usque ad montem Pauliolum, ac fines Puteolanæ diocesis, adeo ante maximam Divini belli excidium sequutum de anno 1656. 300. m. circiter anime in hac moderniori parte viverent, quibus cum ista Ecclesia sacramenta, aliaque divina ministrari non possent, hinc tractu temporis, ob excrecentiam populi, quamplures Ecclesiæ filiales erectæ fuerunt proprium Parochum, seu Rectorem intitulum habentes, reservato Ecclesiæ Matræ jure funerandi, quod intra antiquos fines residet penes istius Ecclesiæ Collegium nuncupatum Hebdomadariorum quorum redditus in hujusmodi funeralium emolumentis consistunt, saltem pro notabili parte; Cumque in eadem Ecclesia erecta esset quædam congregatio clericorum seu sacerdotum, qui *confratres*, seu *fratresarii* vulgò appellantur, ad funera præsertim solemnia invitari soliti, atque casus frequenter præbeat, quod, vel ob itineris distantiam, vel ob nocturnum tempus, in quo cum quadam vana pompa, à solidis Urbis moribus merito expulsa, exequiæ, seu funera in ea Civitate fieri solent, dictum Collegium Hebdomadariorum, seu ejus æconomus, qui Cellerarius nuncupatur, convenire solet de aliquo augmento consuetæ mercedis; Hinc dicti confratres præteritionem excitantur super dicti augmenti participatione, quasi quod esset unum & idem corpus, eodem jure regulandum, seu quod eadem excreti laboris ratio eis quoque conveniret; Et introducta desuper lite coram Ordinario, ab isto favore confratrum prodiit quoddam decretum provisionale, à quo introducta per appellationem causa coram A. C. in contumaciam contra Hebdomadarios indefensos super dicta confratrum participatione prodiit sententia, quæ ob non interpositam in tempore appellationem in judicatum transit, unde propterea habita notitia, & commissa causa restitutionis in integrum in Rota coram Verospio, datoque solito dubio ex commissionis ventre resultantem, An scilicet constaret de re judicata, vel potius de causis restitutionis in integrum, sub die 27. Junii 1661. affirmativè in prima, negativè autem in secunda ad favorem contrarium resolutum fuit, sed reproposita causa sub die 12. Maji 1662. facto meo dilucidato, recedendo à decisio, oppositum dictum fuit, atque post aliam disputationem habitam super remissoria, honesta concordia liti finem dedit, me quoque consulente.

In his autem disputationibus, nulla fuit quæstio super iis quæ sunt ordinis, quoniam planum est, ut ob non interpositam in tempore appellationem sententia faciat transitum in judicatum, atque rari sunt casus, in quibus ob nullitates, res judicata impediatur, cum laudabilis Curia stylus frequentior sit non multum immorandi super scrupulis rigoribus ordinis judiciarii, sed

ferè omnes quæstiones esse soleant circa injustitiam, ob quam, receptum principium est, cessare rem judicatam, in quam sententia injusta nunquam transit; Atque ad hunc effectum non requiritur injustitia notoria, eo modo quo desideratur, ut adversus possidentem facto iudicis competere possit extraordinarium remedium possessori retinendæ vel reintegrandæ; Et consequenter (ut pluries alibi advertitur,) quasi ceremonialis remanet materia rei judicatæ ob non interpositam, vel non prosequutam appellationem, cum in gradu restitutionis in integrum disputari etiam soleat de justitia vel injustitia tanquam ex integro.

In prima igitur decisione processum fuit cum generali regula, quod accessorium regulatur eo modo, quo principale, seu augmentum est ejusdem naturæ cujus est res, cui fit accretio, ex deductis apud Gregor. *decis.* 132. nu. 17. & 144. num. 14. apud Dunozett. *decis.* 857. num. 6. ubi de augmento gabellæ, seu cum alia generalitate, quod cum ista merx præstetur tam Hebdomadariis, quam confratribus ex causa laboris, ob ejus augmentum merx augetur, idcirco ad omnium commodum cedere debet, cum omnibus congruat eadem ratio, ut aucto labore salarium seu merx augeatur, ex deductis per Mastrill. *de magistrat. lib.* 1. cap. 21. n. 3. 73. & 79. apud Merlin. *decis.* 108. n. 3. cum aliis in prima decisione.

Verùm id continebat æquivocum, quo agnito, meritò recessum fuit adeo, etiam reflectendo ad solam veritatem, ultima resolutio probabilior visa sit, quoniam coæquale non est jus hebdomadariorum, & confratrum; Primi enim repræsentant parochum, cui de jure competit jus interveniendi in funeribus, hinc indè coactivum, & ex necessitate reciproca, seu activa & passiva, quod scilicet ipse tenetur quamvis invitatus intervenire, & è converso parochiani teneantur quamvis inviti cum vocare ad text. in cap. 1. *de sepulturis* Clement. *Dudum* *S. verum eodem tit.* ubi omnes, & habetur pluries in præcedentibus, & sic non dicitur sola merx ratione laboris, ut in prima decisione supponitur, sed est emolumentum juris parochialis, quod in summa determinata (quando non ad est incommodum extraordinarium) præstandum est; Sed quia parochus non tenetur hujusmodi functiones facere de nocte, seu in forma pomposa cum extraordinario, ac magno incommodo & labore, hinc proinde hæredes defuncti cupientes majorem functionis pompam, aliquam majorem præstant recognitionem, in qua nullam dictam congregationem seu confraternitatem participationem præteredere potest, quoniam ipsa non est de corpore dicti collegii, neque aliquam habet participationem in cura animarum, ideoque non intrat dicta reciproca necessitas activa & passiva, quæ viget in parcho, dum dicti confratres nolentes in funeribus intervenire, ad id cogi non possunt; Et è converso non possunt cogere partes ad eos convocandos.

Et quamvis scribes pro dicta confraternitate nimium insisterent, quod partes tenerentur ex antiqua consuetudine eam convocare; Attamen duplicem ego præbebam responsionem; Primò scilicet, quod de hoc ipsi confratres videant cum partibus, à quibus curent mercedem augeri, sed nò per hoc resultat ista participatio; Et secundò clariùs, quoniam verè id nullam habebat subsistentiam; Siquidem in duplici specie sunt exequiæ; Una enim est simplicium cum isto solo collegio hebdomadariorum, cum quibus tanquam unus ex eis, intervenit Rector illius Ecclesiæ filialis, intra cujus fines defunctus vivebat, ac eiam convocantur ex placito partium aliqui clerici conductitii; Altera verò dicitur duplicium seu pomposarum, ad quas convocantur etiam alia collegia secularia Civitatis, necnon Regulares, & quandoque ipsummet Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ; Istoque secundo casu, ex quadam epicheja seu congruentia vocantur isti confratres, quoniam justum ac rationabile est, quod dum clerici aliarum Ecclesiarum invitantur, negligi non debeant clerici inservientes ipsi Ecclesiæ parochiali seu matræ; Et ex qua etiam ratione, vel omnes, vel aliqui ex eis pro libito partium invitantur etiam quandoque in exequiis simplicibus; Utroque tamen casu merx pro functionis qualitate habet certam taxam, non collegiativè, sed singulariter, ac distributivè, ad rationem scilicet tot granorum pro quolibet, unde si casus præbet, quod non omnes, sed eorum aliqui tantum interveniant, eorum merx non crescit, sed non intervenientium stipendium remanet penes partes.

Non sic est in mercede collegii hebdomadariorum, habente certam taxam majorem, vel respectivè minorem pro

ROMANA PRÆTATICI
PRO UNIVERSITATE HEBRÆORUM,
CUM PAROCHO SANGELI
IN FORO PISCIUM.

Casus disputatus in Sacra Congregatione Vistationis Apostolicæ, & resolutus pro Universitate.

An parochus aliquod emolumentum exigere possit ab Hebræis, vel aliis infidelibus ratione damnorum & interesse, in locum decimarum, vel emolumentorum, quæ perciperentur à Christianis, qui aliàs habitarent domus per ipsos Hebræos seu infideles inhabitatas.

Et an eadem refectio peti valeat à Religiosis, qui pro nova fundatione Conventus, vel antiqui ampliatione, occupent domus, in quibus aliàs habitabant sæculares.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Resolutio causæ.
- 3 Quod parochus nil obtineat ab hebræis habitantibus in parochia.
- 4 Nisi id quod competeret pro decimis prædialibus.
- 5 Observantia longæva facit præsumere solemnitates.
- 6 An parochus petat recompensam à religiosis pro domibus secularium quas convertunt in erectionem conventuum.
- 7 Religiosi non solvunt decimas pro domibus, & hortis ad usum proprium.
- 8 De ratione ob quam id non dicatur importare præjudicium parochis.
- 9 In quo consistat præjudicium parochi ob novam erectionem conventus.
- 10 Reficere non est construere vel fundare de novo.

D I S C. XXIX.

CUm sub Paulo IV. Hebræi, qui in Urbe sparsim vivebant, more Christianorum, (& fortè cum majori luxu) reclusi essent in ghetto, hinc adjacentibus parochis, incertum est, an in refectioem emolumentorum, ita deficientium ob diminutos parochianos viventes in domibus in dicto ghetto inclusis, vel ex alia causa, inolevit usus, quod aliqui parochi ex adjacentibus, exigerent ab Universitate Hebræorum annuam præstationem, vulgò *pretaticum* nuncupatam, ad rationem bononorum 12. pro quolibet foculari seu familia vivente intra illius parochiæ fines; Cum ista verò pariter adjacenti parochia S. Angeli, ab antiquo inita fuit concordia, per quam statuta fuit unica summa singulis annis præstanda; Cumque idem parochus seu vicarius litium amator, qui me pro eo scribente contra ejusdem Ecclesiæ Capitulum, ac etiam contra Minores Conventus S. Francisci ad Ripam habuit lites de quibus supra *disc.* 22. prætenderet hujusmodi concordiam esse nimium læsivam, ac præjudicalem, eo quia exigendo hanc præstationem ab Hebræis habitantibus intra suæ parochiæ fines ad dictam rationem, ad quam alii parochi exigunt, bononorum 12. pro quolibet foculari, seu familia, id longè plus importaret; Hinc proinde recursum habuit ad Sacram Congregationem Vistationis Apostolicæ, petendo, quod, dicta concordia annullata, utpotè læsiva, ac etiam invalida ob defectum beneplaciti Apostolici ex dispositione *extravag. Ambrosiæ de reb. Eccles. non alienan.* licita sibi esset dicta exactio, sed Congregatio hujusmodi præteritionem rejecit, mandando observari dictam concordiam, neque innovari solitum.

In hac autem disputatione, Dicebam scribens pro Universitate, quod licet aliqui crediderint Hebræos teneri pro domibus quas inhabitant, reficere parochi damna & interesse ob emolumenta, quæ aliàs perciperent à parochianis Christianis, easdem domos inhabitantibus; Attamen hæc opinio utpotè nulli juridico fundamento innixa rejecta est, atque contraria est verior, quam cæteris relatis probat Ricciul. *de jure personarum extra gremium existentium lib.* 2. cap. 9. per totum, atque ad litteram benè decedit textus in cap. penul. *de excessibus Prælatorum*, ubi in specie damnatur hæc præteritio per verba præcisa, *Necnon de habitaculis fratrum, sicut de judæorum domibus contendunt redditus ex-*

pro qualitate funeris, quod fiat intra vel extra muros Civitatis, quoniam non est singulorum, sed ipsius collegii in univerium, adeo ut si non omnes hebdomadarii interveniant, ob vacationem, vel absentiam, seu aliud impedimentum, non per hoc dicta taxa minuitur, sed accrescit interestibus juxta naturam distributionum quotidianarum, cum spectetur ipsum collegium tanquam constitutum seu repræsentativum personæ parochi, non curato, an major vel minor collegialium numerus interveniat, quoniam de jure aliis absentibus vel impeditis, collegia vel Capitula, aliaque corpora politica, etiam per minorem partem imò per unum constitui ac presentari possunt, ex iis quæ habentur supra in *Cæs. aug. Canonici sub tit. de benef. disc.* 23.

Cumque taxa singularis in dictis confratribus, quamvis esset, non ratione juris parochialis, ut est in hebdomadariis, sed ex sola ratione laboris, ac servitii personalis, normam non recipiat à majori vel minori labore resultantem à majori vel minori distantia seu itinere, cum eadem obtineatur, etiam quando labor est modicus; Hinc proinde non intrat dicta regula, quod aucto labore augeri debet salarium, sed major labor in uno casu compensatur cum minori in altero, absque mercedis alteratione ex deductis apud Merlin. *disc.* 108. n. 4. *Zacch. de Salariorum q.* 11. n. 31. & in secunda hujus causæ decisione, ubi in specie allegantur Genuen. in *praxi Eccles.* q. 638. aliàs 640. n. 2. & *Lavor. de funeribus tit.* 2. c. 10. nu. 35. super prohibita alteratione hujusmodi mercedis per antiquam consuetudinem taxatæ.

Sed quidquid sit de hoc, ego insistebam in eo, quod hæc inspectio cadit inter ipsos clericos, seu confratres, ac partes invitantes ad funus, dum eorum interventus est voluntarius, non autem necessarius, sicuti est ille collegii hebdomadariorum, utpotè repræsentantis parochum, ideoque ubi credunt funus esse minus incommodum, quod non interveniant.

Magnam vim constituebant scribes pro dictis confratribus in iis quæ habentur apud Merlin. *dec.* 685. aliàs *decis.* 59. p. 7. *rec.* ubi disputatur quæstio, an beneficiati, capellani, & clerici Basilicæ Liberianæ, seu S. Mariæ Majoris participare debeant de legatis, seu aliis dispositionibus factis ad favorem Capituli pro anniversariis seu aliis functionibus, & deciditur ad favorem beneficiatorum, & capellanorum, atque clericorum, ex verisimili voluntate disponentium; Ac etiam quia licet isti non sint de Capitulo, attamen id intelligitur circa actus capitulares, ac præeminentiam habendi vocem in Capitulo, necnon administrandi bona Ecclesiæ, aliaque jura exercendi, sed quoad actus chorales, ac alios concernentes divina, præsertim funera & anniversaria, vel unum & idem corpus constituunt juxta gradum seu ordinem diversitatem, vel saltem tanquam Capituli servitores, ac ministri sunt de illius appenditiis, ita saltem de facto eandem universitatem constituentem, quod non congruit hujusmodi confratribus, intervenientibus quidem in choro in iis quæ concernunt solemnitates & cultum Ecclesiæ, eo modo quo in qualibet alia Ecclesia non parochiali, independenter tamen à cura animarum, & administratione sacramentorum, quæ resident penes solum Collegium hebdomadariorum, adeo ut confratres non dicantur, neque de corpore, neque de appenditiis, quamvis ut dictum est ad hanc functionem parochialem magis solemniter, seu cum majori numero clericorum faciendam, potius ipsi quam alii extranei clerici aliarum Ecclesiarum convocentur; Ideoque reverè ista præteritio nullum habebat probabile fundamentum, quamvis ego scribens pro hebdomadariis, satis laudaverim, atque consuluerim aliquam concordiam, potius ad redimendas lites molestias, ac expensas, fortè longè excedentes emolumentum, quod erat in lite, & fortius ad tollenda jurgia & scandala ex hac lite resultantia inter clericos eidem Ecclesiæ servientes.

ANNOT. AD DISC. XXVIII.

DE participatione hujusmodi Clericorum, & Beneficiatorum, actum quoque fuit in *præced. tit. de Canon. & Capitulo disc.* 7. 18. & 20.

Posterior ex decisionibus insinuat in *presenti disc. est impress. dec.* 448. par. 13. *rec.*

torquere, afferend. quod nisi fratres morarentur, ibidem ab aliis habitatoribus proventus aliqui solverentur &c.

Et quamvis in contrarium adduceretur text. in cap. 4. §. finali de usuris, ubi disponitur Hebræos teneri ad certam refectionem parochi; At tamen textus loquitur de decimis realibus seu prædialibus, secus autem de decimis personarum, quæ exiguntur ex sola ratione administrationis sacramentorum, aliorumque divinorum, vel de aliis emolumentis parochialibus, quæ ex frequentiori Urbis, ac Italæ usu subrogata sunt loco decimarum personalium, quæ ab aula quodammodo in hac regione recessisse videntur, cum enim istud sit emolumentum causativum tantquam merx seu premium laboris, cessante causa cessare debet; Et consequenter si ex consuetudine aliqua recognitio introducta est, sive ex ista, sive ex alia nobis ignota causa, ad ejus limites illa servari debet, ideoque hæc præsentio nullum habebat probabile fundamentum; Potissimè verò quia dicta concordia erat antiqua habens longissimi temporis uniformem ac pacificam observantiam, ex qua resultat præsumptio cujuscumque solemnitate ex deductis per Gabr. de præscript. conclus. 1. Greg. & Adden. dec. 62. & 354. Buratt. & Adden. decis. 54. & habetur in aliis supra præsertim in Cumen. disc. 26. & in sua materia sub tit. de alienat. Et clarius, quia non agitur de alienatione bonorum vel jurium, quæ pro certo competere, unde propterea ob stare posset constitutio Urbani VIII. quæ hujusmodi præsumptionem substulit.

Idem parochus consimilem litem excitavit coram V. Gerente contra PP. Congregationis Lucensis; Cum enim isti duas haberent domus, unam sub invocatione S. Mariæ in campitello, Alteram verò sub invocatione S. Mariæ in porticu, atque juxta facti seriem enarratam sub tit. de præminentis disc. fin. derelicta secunda domo in porticu, Religiosi in ea viventes se transfulerunt ad primam in campitello, quam proinde notabiliter ampliari oportuit, incorporando plures domos adjacentes per seculares inhabitatas, existentes infra hujus parochiæ fines; Hinc dictus parochus prætendebat sibi deberi recompensam seu refectionem emolumentorum, quæ à prædictarum domorum incolis percipiabantur, quod tamen, etiam in sensu veritatis, dicebam nullam habere substantiam; Tum ob claram decisionem superius allegati text. in cap. penult. de excess. Prælatorum; Tum clarius, quod religiosi pro domibus quas inhabitant, seu pro prædiis quamvis aliis decimabilibus, quæ acquirunt pro construenda Ecclesia vel Conventu, sive pro hortis deservientibus ad usum eorundem propria manu vel sumptu excoltis, neque decimas prædiales debent, ut debent per hebræos supra advertitur ad text. in cap. ex parte in de decimis, ubi Abb. & ceteri communiter, Rebuff. de decim. qu. 14. Pénia decis. 1272. & pluries in sua materia sub tit. de decimis; Igitur multo minus in ordine ad hæc emolumenta subrogata loco decimarum personalium, quibus nullum causatur præjudicium, cum ille populus non cesser, sed aliàs suscipiat habitationes, dictaque emolumenta parochi præstet.

Et quamvis replicaretur, quod populus prædictum in alienis parochiis ita domicilium eligeret, non tamen videbatur responsio considerabilis, cum ita parochi attendi debeant tanquam universitas, cui in genere nullum causatur præjudicium, & quoad singulos, quilibet ita se habet ad commodum & incommodum, quoniam quemadmodum casus præbuit, ut in ista parochia hujusmodi erectio vel ampliatio sequuta sit, unde pars populi ad aliam parochiam accesserit, ita è converso in casu novæ erectionis vel ampliacionis domorum regularium in aliis parochiis, ista augmentum recipit, vel recipere in futurum potest.

Deducebantur pro magno fundamento firmata, per Romanam in pluribus decisionibus quæ in pluribus instantiis editæ fuerunt in Cæsaraugust. fundat. Conventus, de qua habetur actum sub tit. de Regularib. coram Bevilacqua, Cerro, & Melio, quarum duæ sunt 289. & 309. par. 12. rec. super præjudicio, quod parochi resultare dicitur ex novorum Conventuum, seu domuum regularium fundationibus, unde propterea receptum est, ejus consensum requiri, seu licet habere jus se opponendi, cum id extraneum à casu videbatur; Tum quia in præsentem non agebatur de nova constructione, sed de refectione seu ampliacione juxta decisionem 131. Mantice; Tum clarius, quia dictum præjudicium non consideratur in ordine ad domos materiales, aliàs per seculares inhabitari solitas, quas ita Religiosi occuparent, dum ut supra, populus non evanescit,

neque imminuit, sed consideratur in ordine ad anniversaria, & electionem sepulturæ, ac administrationem sacramentorum, seu ob diminutionem concursus populi ad Ecclesiam parochialem; Eodem modo quo ex ista ratione vel altera æmulationis statutum habetur fieri non posse novas erectiones, reluctantis Religiosis vel aliis Recto-ribus Ecclesiarum intra tot cannas juxta deducta in dicta sua materia sub tit. de Regularibus, Unde propterea si fieret erectio domus absque Ecclesia habente januam ad publicum, adeo non daretur aditus populi ad sacramenta, aliaque divina recipienda, seu ad eligendum sepulturam cum similibus, hæc erectio non venit sub dicta prohibitione ex deductis in Neapolit. Seminarii eodem tit. de Regularibus, & in decisione Rotæ desuper edita coram Dunozetto inter suas decis. 982.

Accedente etiam totius Catholici Orbis praxi ac observantia, quod scilicet nunquam auditum est, Religiosos ob novas constructiones vel ampliaciones, ad hujusmodi recompensam, seu refectionem teneri, ideoque merito, atque cum justitiæ fundamento hujusmodi præsentio rejecta fuit; Potissimè verò dum ista ampliatio non fuerat voluntaria, sed potius quodammodo coacta, & de mandato Papæ cum suppressione alterius domus juxta seriem, de qua dicto disc. finali sub tit. de Præminentis.

ADNOT. AD DISC. XXIX.

DE consensu Parochi, & aliorum in fundatione Conventuum habetur in sua Sede sub tit. de Regular. disc. 29. & 30.

MAJORICEN. SOLEMNITATUM, ET FUNERUM

PRO MAGISTRO CAPELLÆ ECCLESIAE CATHEDRALIS,

CUM PAROCHO S. EULALIÆ.

Responsum pro veritate super casu postea disputato in Rota.

An in Ecclesia parochiali, invito parochi, tam in funeribus seu exequiis, & anniversariis, quam etiam in solemnitatibus, adhiberi possint Cantores, & Organistæ, atque alii cleri seculares vel regulares convocari, pro libito piarum Congregationum seu privatorum solemnitates, vel funera suo sumptu magis pomposè celebrare volentium; Et incidenter de Statutis seu provisionibus secularium circa moderationem pompæ, & expensarum in exequiis, ac funeribus.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Quales sint præminentia parochiales in funeribus.
- 3 Quod de funeribus in Ecclesiis Regularium, in quibus intervenit Capitulum Cathedralis remissivè.
- 4 Est in libito partium vocare clericos seculares & regulares, aliaque facere concernentia pompam funeris, ubi Parochi in ejus juribus parochialibus non præjudicatur.
- 5 An valeant statuta secularia super reformatione pompæ funebris, & quando.
- 6 Quid de aliis solemnitatibus, quæ in Ecclesia parochiali celebrantur, an parochus possit eas impedire.
- 7 Magister capellæ non habet titulum, neque officium jure proprio, ut invitatus conducatur.

D I S C. XXX.

Cum in Ecclesia parochiali S. Eulaliæ, pluribusque aliis ejus filiabus, vel adjuncticibus, seu aliàs dependentibus, plures erectæ essent piæ Congregationes seculares ad pietatis opera exercenda (ut ubique cernimus) per quas pleræque anni solemnitates pomposè celebrari solent, ac etiam in solemnibus suis seu pomposis funeribus musici convocarentur, hinc orta est dissensio inter magistrum capellæ & musicos Ecclesie Cathedralis per dictas Congregationes vel privatos ad hujusmodi functiones evocari non posse ipso invito, nisi suum magistrum capellæ ac musicos, quibus in parochiæ solemnitatibus ipse utitur; Quare desuper pro veritate consultus, ex parte magistri capellæ Cathedralis, seu Capituli illi assistentis.

Re-

Respondi, distinguendo funera & anniversaria, ab aliis solemnitatibus; Quatenus pertinet ad primam speciem, sine dubio improbabilem parumque fundatam videri parochi præsentionem, jus enim parochiale, quod sibi privativè ad omnes in funeribus seu exequiis competit, versatur circa præminentiam occupandi primum locum cum stola seu pluviali, necnon faciendi officium super cadavere, juxta ea quæ habentur pluries in præcedentibus deducta, præsertim in Romana jurium parochialium disc. 23. & in decisione in ea causa edita, quæ habetur impress. part. 11. rec. decis. 348. ac etiam apud Merlin. dec. 480. & in aliis, & habetur etiam in Calaritana funerum sub tit. de Præminent. disc. 22. ubi de puncto, an ista præminentia parochialis competat in funeribus, quæ celebrantur in Ecclesiis Regularium, seu aliàs exemptis.

Secluso autem isto jure parochiali, quod activè ac passivè est necessarium, ut supra in Neapolitana disc. 28. & in aliis; Quatenus pertinet ad eorundem funerum, pro locorum consuetudine, majorem pompam, ac solemnitatem ab Ecclesiæ Catholicæ ritibus non aberrantem, neque à Rituali reprobata, nullum jus habere dicitur parochus, sufficit dictam præminentiam sibi non tolli, neque minui solita emolumenta parochialia, quorum augmentum quandoque licitè petere, ac obtinere potest, ratione majoris laboris vel incommodi ex hujusmodi pompa vel solemnitate resultantis, puta ob tempus nocturnum, sive ob longum iter &c. ex deductis disc. 28. In reliquis autem in libito partium positum est, quoties velint ea quæ à Rituali improbata non sunt, convocare clericos seculares, ac regulares pro sibi placito numero, necnon adhibere majorem, vel minorem numerum secularium, seu cereorum, & candelarum, ac minus vel magis pomposas culcitræ, cum similibus, absque eo quod parochis opponere se valeat, quoniam ubi desuper in jure provisum non reperitur, pro partium libertate judicandum est, ut in his terminis advertit Riccius dec. 124. p. 3. atque ita fuisse pluries decisum per S. Congreg. Rituum testatur Barbof. de parochi c. 26. n. 57. cum seq. & in collect. ad Conc. T. sess. 25. de reform. c. 13. nu. 10. cum seq. talisque est communis recepta praxis Urbis, & Orbis.

Solumque obiter insinuaui, difficultatem in hac materia cadere, non circa jus parochiale, sed circa jurisdictionem ac potestatem secularem, an scilicet possit desuper dicta secularis potestas se ingerere, faciendæ Statuta vel alias ordinationes, seu reformationes super hujusmodi pompis & solemnitatibus funerum juxta singular. 358. Romani, de quo agunt Marta de jurisdict. Sebast. Medices de sepult. & alii relati per Bellet. disquis. clerical. tit. de ememp. cleric. à Statuto §. 3. n. 17. & 18. & habetur apud Rot. in Romana pecun. 22. Junii 1657. coram Cerro dec. 264. n. 6. p. 12. rec. edita in causa, de qua sub tit. de Dote disc. 22. ubi etiam hoc obiter insinuat; Atque recepta distinctio est, quod, Aut agitur de spiritualibus concernentibus suffragium animæ defuncti, vel conservationem devotionis ac pietatis populi, puta circa celebrationes missarum, & convocationem majoris vel minoris numeri clericorum, tam secularium quam regularium, cum similibus, puta circa distributionem elemosynarum pauperibus &c. & tunc secularis potestas desuper se ingerere non valet, Aut circa ea, quæ superflua, ac merè temporale pompam respiciunt, ut sunt culcitræ pomposæ, vestes lugubres, castrum doloris, & similia, & secus; Cadente solùm quæstione in facibus seu cereis, præsertim extra Ecclesiam, an dicantur de una vel altera specie.

Quoverò ad alias solemnitates, distinguebam, quod, Aut agitur de illis quæ per parochum seu rectorem Ecclesie celebrandæ sunt, adinstar earum quæ in Cathedralibus vel Collegiatis dicuntur Pontificales seu majores per Episcopum vel Prælatum, aut primam Dignitatem celebrandæ, ut e.g. sunt, solemnitates Nativitatis & Resurrectionis Domini, ac Pentecostes & Corporis Christi, aut Sancti Titularis cum similibus; Et tunc dicantur de jure parochiali, neque laicali vel laicorum congregationes in hoc se ingerere possunt, vel debent invito parochi, nisi legitime præscripta consuetudo, vel privilegium, aut legitime inita concordia cum ipso parochi alii statuatur; Aut verò de aliis solemnitatibus ad ipsius congregationis vel populi seu privatorum meram devotionem, ac pietatem; Et tunc, quoties agitur de ipsa Ecclesia parochiali, vel ejus filiali seu adjunctice, loco parochialis habenda, jus parochi consistere videtur circa celebrationem ipsius missæ vel alterius functionis, ut ab eo non autem ab extraneo fieri debeat, juxta ea quæ habentur in Parmen. disc. seq. Reliqua verò tendentia ad majorem cultum ac servitium ipsius Ecclesie, quoties, ut dictum

Card. de Luca Lib. XII.

est à Romanæ Ecclesie probatis ritibus non aberrant, reponi debent in libito partium, ex eisdem rationibus, de quibus supra; Neque in hoc magister capellæ ipsius parochiæ aliquid non habeat in officium seu dignitatem sub nomine Primicerii, vel Cantoris, in jure explicatam, sed dicatur nudus minister conductitius, ut in specie organistæ, Rot. apud Seraphin. dec. 639. n. 9. & 7. & dec. 645. nu. 2. & 3. & in eadem causa apud Carill. dec. 96. & consequenter suæ partes erunt servire parochi eum conducenti, non autem ut invitatus ab aliis conducatur; Quia verò Episcopus desuper aliqua edidit decreta, quibus neutra partium contentendentium acquievit, hinc commissa fuit per appellationem causa in Rota cor. Emerix, ubi imminet disputatio, ideoque resolutio adnotabitur in calce post ultimum discursum.

ANNOT. AD DISC. XXX. & XXXI.

Conferunt ad præsentem discursum deducta in hoc eod. tit. disc. 43. occasione agendi de puncto, an Parochus, vel Capitulum prohibere valeat Regularibus ne funera peragant, neque in eis interveniant.

Et proposita causa, de qua disc. 30. coram Emerix juxta ibi deducta pro libertate evocandi placitos Cantores decisio fuit sub die 1. Decembris 1670.

P A R M E N. O R A T O R I I P R O C O N G R E G A T I O N E B. M A R I Æ D E S C A L A, C U M P A R O G H O S A N C T I M I C H A Æ L I S D E A R C U.

Responsum in causa extra Curiam super casu, qui etiam incidenter disputatus fuit in S. Congregatione Episcoporum.

An & quando parochus impedire possit, nè alii sacerdotes celebrent missas solemnes, aliàsque Ecclesiasticas functiones explicent in Ecclesiis, vel Oratoriis intra eius parochiæ fines existentibus.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Quod Sacra Congregatio non se ingerat in causis judicialiter introductis.
- 3 Etiam in judicio possessorio, vel alio incidenti ad faciendum expedit deducere bonum jus, si hoc assistit.
- 4 In Oratoriis privatis parochus impedit functiones parochiales.
- 5 Secus autem in functionibus, quæ fiunt in Ecclesia publica, quoties non præjudicetur juribus merè parochialibus.
- 6 Ecclesiæ constructæ intra fines parochiæ non sunt illi subiectæ.
- 7 Etiam circa officium in funere, quod fiat in alia Ecclesia quam parochiali.
- 8 Quæ dicantur jura propria, ac præcisè parochialia.

D I S C. XXXI.

Recta cum Ordinarii auctoritate, usque ab anno 1555. intra limites parochiæ S. Michaelis de Arcu Civitatis Parmen. conspicua congregatione, cum Ecclesia, vulgò Oratorio nuncupata, cujus caput seu Primicerius esse solet unus ex Canonicis vel Dignitatibus Cathedralis, qui consuevit in aliquibus diebus festivis solemnitate celebrare; præsertim verò in anniversaria solemnitate B. Mariæ de Scala, sub cujus titulo ac protectione dicta erectio sequuta fuit, invitando etiam honorificentia gratia parochum, eique aliquam benevolam recognitionem præbendo; Cum hodiernus parochus dictam adeo diuturnam observantiam impugnando, prætenderet, quod ipso invito, seu ipso volente celebrare, non posset dictus Primicerius in ejusmodi solemnitatibus se ingerere; Hinc ex parte congregationis coram Ordinario introductum fuit judicium possessorium super manutentione in hoc statu, quo penè instructo, parochus recursum habuit ad Sacram Congregationem Episcoporum, juxta styllum rescribentem Episcopo pro informatione, qua sequuta super statu litis judicialiter introductæ ac pendens, Sacra Congregatio rescripsit eidem Ordinario, quod prout juris fuerit, procederet in causa, in qua post dictam remissionem, ego scribens etiam pro dicta remissione ad favorem Congregationis responsum quoque dedi ad opportunitatem causæ more Advocati.

Y 3 Quant-

Quamvis autem in informatione data in S. Congregatione, punctus principalis consisteret in eo quod ex dispositione Constit. 74. Sixti V. ac juxta stylum istius, & aliarum Congregationum, in causis jam judicialiter coepis, ac pendentibus, non soleant apponi manus; Atque in dicta alia informatione coram Ordinario, stante suspensione petitorii, principalis insistentia esset in possessorio, plures desuper deducendo conclusiones fati vulgares, & quotidianas, super quibus tamen quamvis præsupponendis, adhibendo apud me nimium odibilem, & contemptibilem stylum, ad ornatum, seu ad vulgi satisfactionem, aliquam decisionum, ac auctoritatum copiam deducebam, ac tamem in utraque agebam etiam de bono jure ut laudabilis Curie stylus est, quoties illud assistit, ad faciendum incidens, de quo agitur.

Dicebam igitur, etiam cum sensu veritatis (qualem quaque habebat ipsa S. Congregatio) quod ob plures ejusdem declarationes omnino improbabiles, malèque fundata erat dicti parochi præsentio, quoniam non agebatur de privato oratorio, minisque in iuribus merè parochialibus, in quibus terminis cum utroque præsupposito in specie consimilibus controversiæ loquitur decisio Rotæ 294. apud Mantuam, qua fretus parochus, fortè hujusmodi præsentionem excitavit, sed agebatur de Ecclesia publica habente janam ad viam; Atque non agebatur de iuribus seu functionibus merè parochialibus, sed de solemnitatibus ad devotionem, & Ecclesie majorem cultum, ac incitamentum ad opera pietatis, in quibus actibus, utpotè ex voluntate seu devotione, atq; jus parochiale non concernentibus, vel usurpantibus, quoties à rituali Ecclesiastico non aberratur (de quo tamen non ad parochum, sed ad Ordinarium inspicere pertinet) non potest ipse impedire, vel se ingerere in vitis partibus, juxta deducta in Majoricen. disc. præced.

Ecclesie siquidem intra alicujus parochie limites fundatæ, non dicuntur ipsius parochie subditæ, neque ab ea aliquam habent dependentiam, nisi ex lege fundationis, aut legitima consuetudine seu aliâ id specialiter probet, cum id soli Cathedrali competat, ad text. in cap. finali de off. Archid. & bene firmat Rota in Aversana funeralium 23. Junii 1634. coram Coccino impress. decis. 552. p. 5. rec. nu. 1. & seq. quæ decisio est in materia magistralis, etiam in terminis fortioribus, ut eligente defuncto sepulturam in aliqua ex hujusmodi Ecclesiis, quamvis intra parochie similes existentibus, non ad parochum, sed ad ipsius Ecclesie Rectorem, vel alium, qui hujusmodi functiones peragere solet, officium supra funus in ipsa Ecclesia pertineat, salvo jure parochi, tam in associatione cadaveris, quam etiam in quarta, aliisque emolumentis parochialibus, quod etiam dictum fuit in Romana funeralium supra disc. 23. Et conferunt quæ de partium facultate convocandi alios clericos & cantores, aliaque faciendi, iuribus parochialibus non præjudicantia, etiam in functionibus, quæ fiant in ipsismet Ecclesiis parochialibus, vel earum filiabus habentur disc. proxime præced. quoniam ut dictum est, salvis iuribus parochialibus, hujusmodi Ecclesie nullam subjectionem vel dependentiam habent à parochia; Adeo S. Congregatio declaraverit, etiam in oratoriis ruralibus non posse parochum prohibere celebrationem missæ, antequam celebretur in ipsa parochiali, ut refert Barbof. de Parochia cap. 11. n. 23.

Atque circa facultatem celebrandi solemnitates iuribus parochialibus non præjudicantes, nedum in Ecclesiis, sed etiam in oratoriis legitime erectis, itaut aliud non obstat, dicebam omne dubium cessare ex communi & inconcussa notoria observantia Urbis, totiusque Orbis Christiani.

Ut enim advertitur in d. decis. 552. nu. 3. cum seq. jus parochiale consistit in iure decimandi, ac percipiendi oblationes, necnon in obligatione parochianorum recipiendi sacramentum eucharistie in die Paschatis, aliaque sacramenta moribundis conferri solita, illud scilicet eucharistie, quod sumitur pro viatico, ac aliud extremæ unctionis, necnon in iure funerandi, ac sepulturæ, quoties defunctus in alia Ecclesia sepulturam non eligat, vel sepulturam majorum non habeat, quo casu quarta, seu portio canonica sibi debetur. Licet enim inter jura parochialia numeretur obligatio parochianorum audiendi missam diebus festis in parochia, de consuetudine tamen id non servatur, ut ead. dec. 552. num. 3. p. 5. rec.

ROMANA IMAGINIS, AC FINIUM PAROCHIALIUM

PRO ECCLESIA S. MARIE MONTIUM, CUM BASILICA LATERANENSI.

Casus disputatus coram Vicario.

De Sacris Imaginibus, quæ in privatis, ac prophanis locis existentes, vel repertæ, aliquam devotionem, ac populi concursum habeant, eisque oblationes fiant, An pertineant ad parochum, tam circa facultatem asportandi Imaginem ad parochiam, quam circa jus percipiendi oblationes; & aliqua de finibus parochialibus eorumque probatione.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De materia probationis finium seu limitum parochialium.
- 3 Quando & ad cuius favorem archivium præbeat fidem scripturæ.
- 4 Oblationes, quæ fiant imagini repertæ infra fines parochie, pertinent ad parochum.
- 5 Declaratur.
- 6 Episcopus non potest transferre imaginem ad alium locum.
- 7 De custodia imaginis per seculares, & quale jus in hoc habeat Rector Ecclesie remissivè.

D I S C. XXXII.

Cum ad Imaginem B. Mariæ, ex privata devotione de recenti depictam supra portam seu cancellum cujusdam horti, ex quibusdam accidentibus, magnus populi concursus haberetur, pluresque fierent oblationes, Hinc orta est controversia inter Basilicam Vaticanam, cui annexa est quædam parochia, & Ecclesiam parochialem S. Mariæ de Montibus, intra cujus parochie fines dicta Imago existere dicebatur; Introducta causa coram Vicario, duo erant puncti, unus facti super finibus utriusque parochie, ad effectum videndi intra quos esset dictus murus seu cancellus, in quo Imago depicta erat, & alter juris, posita scilicet situatione intra unam vel alteram parochiam, quale esset jus parochi.

Quatenus pertinet ad primum punctum; Dicebam scribens pro Ecclesia B. Mariæ di Montibus, istam finium quæstionem esse nudi facti, ideoque decidendam ex ejus qualitate ac particularibus circumstantiis, præsertim ex majori observantia circa frequentiore administrationem sacramentorum, ac exercitium iurium parochialium, ut inherendo prius firmatis in Barchinonen. consinium 19 Januarii 1607. cor. Sacro firmatur in Caven. limitum parochialium dec. 433. & 446. p. 5. rec. cum quibus tanquam in hac materia magistralibus passim proceditur, ut ego in pluribus similibus controversiis disputatis sum expertus, præsertim in alia Caven. inter Ecclesiam parochialem Sanctissimæ Annuntiatæ; & alteram S. Petri ad præpe; Cum enim illa quamvis populata Civitas non habet aliarum Civitatum formam seu figuram, sed ejus incolæ per universum territorium sparsim vivant in tot pagis seu villis in magno numero, unicum Civitatis corpus constituentibus, quod etiam in allis illius regionis locis cernitur, ut insinuat in Aceranen. sub tit. de Jurisd. disc. 24. Hinc proinde frequenter hujusmodi finium quæstiones oriri solent, occasione novarum domuum, quæ ita in locis apertis, circa unius, ac alterius parochie fines construuntur.

Istis autem actibus attentis, pro ista Ecclesia B. Mariæ potius respondendum videbatur; dum docebatur ejus parochum, frequentius, ac penè semper, exceptis quibusdam clandestinis vel casualibus recentibus actibus, sacramenta ministrasse, aliaque jura parochialia exercuisse cum hujus horti, ac adjacentium locorum incolis; Et quamvis ex parte Basilicæ Vaticanæ parochiam annexam habentis constitueretur fundamentum in quadam notula in ejus archivio existente, ita illius parochie fines describente, quod iste locus contineretur; Attamen ultra motivum, quod archivio proprium suffragari non potest ex deductis dec. 59. n. 18. par. 11. rec. cum aliis ibi relatis, quodque esset archivium privatum ex plenè collectis per Add. ad Burat. decis. 667. n. 14. & 15. Dicebam dictam notulam nullam mereri fidem, cum ex sui facie detegeretur informis, ac simplex car-

presentari per plures personas materiales, & de exemplis.

- 9 In quo differant scholastici, à forensibus.
- 10 Quomodo dari possit, ut vicarius, seu minister parochi sit ab eo independens, & dantur exempla.
- 11 Et an vicarius, vel nudus adjutor prætere posse loco congruæ & æqualem participationem exercitii curæ, ac emolumentorum.

D I S C. XXXIII.

IN Valle Uggie (ubi ac in montibus adjacentibus, ad instar eorum quæ insinuantur disc. præced. incolæ vivunt in domibus ruralibus, vel pagis per universum territorium sparsi) antiquitus una aderat Ecclesia parochialis sub invocatione S. Georgii; Cumque populus ita crevisset, quod d. Ecclesia eum capere non posset, neque unus rector illi sacramenta, aliaque divina ministrare, hinc circa annum 1413. Ordinarius ad ejusdem populi supplicationem, concessit facultatem construendi aliam Ecclesiam sub invocatione S. Mariæ, ubi per alterum sacerdotem ibi præficiendum, promissuè, ac absque aliqua territorii vel familiarum distinctione, sacramenta, aliaque divina administrari possent, atque ita continuatum fuit, istius etiam Ecclesie presbyteri seu rectore in titulum collativum provideri solito utque ad annum 1646. quando Ordinarius in visitatione, inherendo decreto Sacri Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 13. §. In his verbis, istam curam divisit, assignando antiquæ Ecclesie S. Georgii, cum notabili inæqualitate, 183. familias, quæ ditiores ac majores supponebantur, alteri verò S. Mariæ familias 109. pauperiores ac minores, Quarè per istum rectorem ac aliquos parochianos ei adherentes, interposita appellatione ad Metropolitanum, sequuta fuit aliqua reductio dictæ divisionis ad majorem æqualitatem, cum aliqua maiori prærogativa Ecclesie antiquæ, illi scilicet assignando familias 156. moderniori autem 136. Itaque sententia in gradu appellationis confirmata fuit per A. C. Introducta verò causa in Rota coram Verospio, sub die 4 Aprilis 1661. pro dictarum sententiarum confirmatione responsum fuit, sed reposita causa coram eodem, sub die 6. Februarii 1662. recedendo à decisio, resolutum fuit, Ecclesiam Sancti Georgii esse unicam parochialem, ejusque Rectori competere jus administrandi sacramenta in universo territorio, aliam verò Ecclesiam esse filialem seu adjutricem, ejusque presbyterum esse vicarium à dicto rectore dependentem, cui debita esset congrua, istaque resolutione confirmata sub die 5. Junii sequentis, emanavit sententia, confirmata in altera instantia coram Emerix, prævia decisione 16. Martii 1665 & commissa denuò causa appellationis in eadem Rota coram Albergato, sub die 5. Julii 1666. responsum fuit pro dictarum sententiarum infirmatione Reproposita verò causa 4. Martii 1667. recedendo à decisio, pro confirmatione responsum fuit, Idemque affirmatum sub die 13. Junii 1668. ac expedita in hac tertia sententia, commissaque per Signaturam denuò causa appellationis in eadem Rota coram Calataju, cum clausula, confitto de tribus, sub die 10. Martii 1669. affirmativa prodiit resolutio, metamen in his ultimis disputationibus, (parte forsan defatigata) non scribente.

Causæ punctus erat in eo, an ista nova Ecclesia S. Mariæ dicenda esset verè parochialis habens coæquale jus cum altera S. Georgii absque dependentia, adeo ut esset in hujusmodi territorio & cura sociæ, totum insolidum pro communi possidentes juxta casus insinuatos supra in Tranen. disc. 27. cum similibus, Vel è converso esset Ecclesia adjutrix, ac dependens, tanquam ejus membrum, adeo ut ejus presbyter, vicarius potius, quam rector independens dicendus esset.

Primo enim casu, huic parti assistebat regula plenè firmata in prima decisione 4. Aprilis 1661. super æquali divisione facienda inter socios pro communi rem æqualiter possidentes ad text. in c. 1. de parochis cum concord. generaliter in materia inæqualis divisionis ad æqualitatem recedendæ deductis apud Celsum dec. 286. dec. 700. p. 5. rec. & frequenter; Licet enim per dictum decretum Concilii Trid. sess. 24. cap. 13. hujusmodi divisio remittatur arbitrio Ordinarii, Attamen istud debet esse arbitrium boni viri, regulatum à jure, à quo tanquam irratiabilis iudicè datur appellatio, ac successivè reductio concedenda per

cartula, cui archivium fidem, seu robur non præstat, Caputaq. dec. 41. n. 3. p. 1. Cavaler. dec. 193. nu. 3. Royas decis. 113. n. 12. cum aliis per Add. ad Burat. d. dec. 667. n. 18. ubi etiam n. 19. ac in d. dec. 59. in si. p. 11. rec. habetur, quod constare debet, de quo tempore scriptura in archivio reposita sit, cum de recenti apponi poterit.

Fortius verò ex duplici contrario adminiculo; Uno scilicet contrariæ observantia, quæ in hac materia nimium attendi debet, ac penè totum facit, ut in dictis decisionibus 433. & 446. p. 5. rec. Et altero resultante ex Bulla Paschalis II. registrata etiam in Bullario, in qua fines hujus parochie Lateranensis describuntur, restricti intra certos terminos ultra Coliseum, qui continere dicitur terminum certum, notorium, ac invariabilem, ex quibus videbatur bonum jus huic parti assistere, quamvis in hujusmodi quæstionibus puri facti ac probationum, quarum præsertim adminiculativarum relevancia in iudicis arbitrio reposita est, certa regula generalis, certumque ac determinatum iudicium dari non potest.

Quoverò ad alterum punctum, magis juris quam facti; Dicebam, posita situatione, fundatam esse intentionem parochi in jure percipiendi oblationes, quæ hujusmodi imaginibus fiant, juxta communem traditionem Canonistarum in rubr. de parochiis, ac aliorum de quibus Marefcot. lib. 2. var. c. 42. n. 2. Genven. in praxi Archiep. 72. num. 1. cum seq. Ventrig. var. rer. Eccles. adnot. 26. §. unico n. 2. Rota apud Merlin. dec. 257. repetit. dec. 37. p. 5. rec.

Quod tamen neque certam ac determinatam regulam generalem habet, quoniam ut patet ex allegatis, quoties oblationes sunt magnæ, magnusque est populi concursus, præclusum non est Ordinarii arbitrium, ita bene regulatum, ut in eodem loco, Ecclesia ad Imaginis honorem ædificetur, ut de istamet Ecclesia B. Mariæ de Montibus sequutum fuit, & de alio casu in Rossanen. sub tit. de Jurepatr. ac praxis docet in tot insignibus Ecclesiis, quas in Orbe Catholico habemus, ita initium habentibus.

Non posse autem Episcopum vel Ordinarium transferre hujusmodi Imagines ad aliam Ecclesiam vel cappellam contradicente parocho, decisum fuit per Rotam in Hispalen. translationis Imaginis 9. Martii 1598. coram Pamphilio, quam referunt Marefcot. l. 2. var. cap. 42. n. 10. & Ventrigl. in praxi rerum Eccles. adnot. 26. §. unic. n. 26. & ceteri.

De custodia verò alicujus devotæ Imaginis in Ecclesia competente sæcularibus, & quale jus sit parochi, vel rectoris Ecclesie, habetur actum sub tit. de Præminentis disc. fin. ubi videri potest.

ADNOT. AD DISC. XXXII.

De oblationibus, vide sub tit. de Decimis disc. 19. & disc. 12. de Jurepatr.

NOVARIEN. DIVISIONIS PAROCHIALIUM PRO ECCLESIA S. MARIE, CUM ECCLESIA S. GREGORII VALLIS UGGIÆ.

Casus variè decisus per Rotam.

Existentibus in eodem territorio duabus Ecclesiis proprios habentibus Rectores distinctos in titulum collativum, quorum quilibet curam animarum promissuè exercent; An dicantur duæ Ecclesie parochiales, vel potius una per duas efformata, vel una matrix, altera verò filialis, seu adjutrix; & quatenus cura dividi debeat, quomodo divisio facienda sit.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Resolutionis causæ.
- 3 Qualis sit controversiæ punctus.
- 4 Inter duas parochias coæquali jure curam administrantes faciendæ est æqualis divisio.
- 5 Arbitrium Episcopi in hoc debet esse regulatum à jure.
- 6 Ecclesia adjutrix nullum habet jus parochiale, quod totum est penes Ecclesiam matrix adjutam.
- 7 Quod constaret antiquam Ecclesiam esse unicam parochialem, & de non dando pluræ capita in uno corpore, vel duos rectores unius Ecclesie.
- 8 Non implicat tamen personam individuum rectoris, rectoris.

Superiorem, ut in dicta prima decisione, quæ retento dicti facti præsupposito non impugnatur in aliis sequentibus.

E' conversò autem, posito quod ista moderna Ecclesia non esset parochialis independens cum jure cœquali, sed filialis impropria, id est adjuncta, seu pars, ac membrum parochiæ pro commodiori curæ exercitio, ac sacramentorum administratione ad præscriptum ejusdem Sac. C. Trid. sess. 21. de refor. c. 4. tunc certum est, curam, ac jus parochiale insolidum esse penes Ecclesiam matricem, quæ unica dicitur parochialis; Et consequenter non intrant termini divisionis, qui dantur inter duos dominos cœquali jure pro communi possidentes, non autem inter dominum & famulum, cujus jure, adjuncticis Ecclesiæ vicarius censetur, contentus congrua tanquam laboris mercede, vel salario, cujus vice non incongruam aliquam emolumentorum parochialium partem cum hujusmodi familiarum distributione assignari; Unde propterea quoad juris theoreticas, seu propositiones in abstracto, nulla vel modica videbatur adesse discrepantia quæ potius pro meo sensu erat facti seu applicationis, an scilicet verisimilem in casu unius, vel alterius præsuppositi.

Super hoc autem magna fuit quæstio, quoniam licet haberetur initium utriusque Ecclesiæ, atque in facto non dubitaretur, antiquiorem S. Georgii fuisse unicam; Alteram verò erectam fuisse ob illius incapacitatem, ac unius sacerdotis insufficientiam, & sic non eramus in casu, de quo in dicta *Tranen.* ac aliis ibidem insinuat, ubi duorum Ecclesiarum promiscua cura erat antiquissima, hinc proinde fundata videbatur intentio Ecclesiæ antiquæ in universo territorio, dum de istius aliqua dismembratione vel separatione non constabat, & consequenter unica dicenda est parochia, atque unicus ejus rector, ne aliàs datur monstrum plurium capitulum in uno corpore, seu pluralitas virorum unius sponsæ, quod in jure implicat, ex plenè deductis in causæ decisionibus; Atque in proposito Ecclesiarum Cathedralium, seu quæstionem quæ habentur inter Ordinarios, ac Prælatos inferiores habetur pluries sub titulo de *Jurisdic.* ac sub altero ibidem annexo de *Præminentis*.

Ego & cæteri pro hac parte scribentes, non negabamus hujus assumpti veritatem, Dicebamus tamen, unum de duobus, vel scilicet non implicare quod jus parochiale sit individuum residens in una persona formali seu intellectuali efformata seu repræsentata per plures personas materiales, penes quas insolidum sit exercitium juxta traditionem Innoc. in c. cum non ignores sub num. 1. de præbendis, ubi Hostiens. n. 7. Butr. n. 4. Zabarella n. 1. Anania n. 2. & alii apud Lotter. lib. 1. q. 20. n. 115. & sequ. & n. 142. cum sequ. Gregor. dec. 479. ac in prima decisione hinc parti favorabili coram Alberгато 5. Julii 1666. Atque in hac decisione ponderatur simile, quod deducebam de feudo dignitatis individuo, cujus possessio, ac fructus esse possit apud plures agnatos cœquali jure possidentes tanquam plures personas materiales repræsentantes unam formalem individuum, sub tit. de feud. disc. 8. Ac etiam quæ sub dicto tit. de Præminentis in Casaraugustana, & Syontina, & in aliis habentur de unica Cathedrali repræsentabili per plures Ecclesias materiales, quamvis inter distinctas.

Vel quod, sicuti excrecente populo, poterat Ordinarius, prævia dismembratione partis territorii ac populi (præsertim ante Concilium Tridentinum) novam parochialem ab antiqua independentem erigere, antiquæ tantum remanente quadam honorifica præminentia matricitatis supra novam, quæ filialis in jure dicitur; Ità non videbatur quid prohiberet facere hanc novam erectionem, cum implicata dismembratione medietatis territorii, ac populi, absque eo quod deveniretur ad actualem divisionem, ita occultando quadam societatem inter hujusmodi Ecclesias, quamvis cœquales, ac æquæ parochiales, atque super hoc nimium acuendo ingenium, plura hinc inde deducebantur quæ in decisionibus insinuata sunt, præsertim in illis coram Alberгато, & Calatajus, quadam tamen metaphysicæ speciem continentia.

Mihi verò reflectenti ad veritatem, videbatur quod superflui essent hujusmodi labores, quodque ista causa academico potius quam forensi more tractata esset, quoniam pluries alibi advertitur, in hoc scholastici, seu academici differunt à forensibus, quod illi pro ingenii acumine, ac exercitio, idealiter tractant quæstiones in abstracto, isti verò strictè immorantur in concreto ad præcisum effectum

quæstionis, effugiendo superflua seu extranea, quamvis apud modernos iste laudabilis stylus adhuc nimium corruptus videatur.

Effectus igitur quæstionis erat inæqualitas familiarum, ex qua resultabat altera inæqualitas emolumentorum, quæ præbebat causam edicto; Licet enim Ecclesiarum presbyteri seu rectores, ad captandam parochianorum assententiam pro litis sumptibus subtinendis, principaliter contendere in verbis ostenderent de præminentia, seu dependentia, vel independentia, attamen quoad eos, in effectu videbatur principaliter agi de æqualitate, vel inæqualitate emolumentorum.

Hoc autem posito, nil referre videbatur assumere tam altas quæstiones, quoniam, posito etiam quod, ut probabiliter advertitur in posterioribus decisionibus, nedum ex defectu potestatis, sed etiam ex illo voluntatis, ut formalis erectio novæ parochiæ independentis ex hac parte præsentia sequuta non esset, itaut revera unica parochia esset dicta antiqua seu matrix, moderna verò per quamdam improprietatem potius quam propriè dicta filialis, esset adjuncta, ejusque pars vel membrum, & consequenter quod sacerdos in ista propositus, non rector, sed vicarius seu adjutor rectoris dicendus esset, adhuc tamen non implicat utrumque effectum, tam independentiæ de facto, quam æqualitatis in exercitio curæ, ac participatione emolumentorum resultare.

Quatenus enim pertinet ad independentiam de facto, compatibilem cum dependentia de jure, tam in Urbe, quam alibi praxis id docet; Ut puta Vicarius Urbis est unicus, unicum constituens Tribunal in exercitio jurisdictionis ordinariæ Papæ, non tanquam Papæ, sed tanquam Episcopi Urbis; Ob amplitudinem verò administrationis, habet V. Gerentem, ac Locumtenentes, absque dubio ejus adjuutores ac dependentes, nullum cœquale jus habituale habentes in Episcopali, seu ordinaria jurisdictione habituali, sed adjuutores in solo exercitio, & tamen deputantur à Papa, non autem ab ipso Vicario, atque ita de facto sunt independentes, quamvis de jure sint dependentes; Idemque de Auditore Cameræ ejusque Locumtenentibus, cum similibus, & in Regno Neapolitano de Substitutis seu Locumtenentibus M. Camerarii, vel M. Justitiarum &c. Et generaliter antiquitus habebatur de Archidiacono, & Archipresbytero, qui erant Vicarii nati Episcopi, unus in temporalibus, & alter in spiritualibus, adjuutores in exercitio jurisdictionis Episcopalis, quæ penes solum Episcopum habitualiter existebat, cum dependentia ab eo de jure, non autem de facto, quia providebantur in titulum &c.

Et quoad æqualitatem in exercitio, ac omnibus emolumentis, quemadmodum si super congrua inter rectorem, & vicarium sit concordia diu servata super aliquorum bonorum, vel jurium assignatione, illa servanda est, quamvis tractu temporis, unius vel alterius partis læsiva, seu præjudicialis efficiatur, quoties læsio ad iniquitatem non reducat, ut habetur supra in *Perusina congruæ disc.* 19. Ita cum ex diuturna observantia duorum sæculorum, & ultra æqualis fuerit in vicario participatio emolumentorum cum æquali exercitio, non bene dici videtur, ut omnia emolumenta debeant esse rectoris, obligati solum ad congruam, pro arbitrio Episcopi seu Rotæ, nunc ex integro taxandam, quoniam super dicta congrua, ita dum assignatione medietatis seu æqualis participationis exercitii, ac emolumentorum concordatum jam fuit, ideoque fallacia consistere videbatur in applicatione seu consequentia, magis quam in conclusionibus juris.

Est quidem iste famulatus, sed necessarius, ut scilicet cogatur habere illum famulum, vel ministrum, seu adjutorem quem superior illi quamvis invito assignet, ideoque illud salarium, quod ita per concordiam à tam diuturna observantia inductum, seu præsumptum est, non debet minui; Quemadmodum si populus diminutus esset, non posset iste vicarius prætere congruæ supplementum juxta deducta in d. *Perusina disc.* 19. In plerisque siquidem diocesis, Vicario Generali non datur salarium, cujus loco succedit medietas, vel tertia, seu alia quota emolumentorum cancellariæ, atque datur casus vicarii necessarii quem S. Congregatio mandat Episcopo, ut deputet quem consuetis emolumentis, ideoque ista sunt rectè compatibilia.

ANNOT. AD DISC. XXXIII.

DE materia præsentis discursus videri poterunt deducta in hoc tit. disc. 40. occasione agendi de puncto, quando una Parochia sit subdita, & dependens alterius, ejusque filialis, ut propterea obedientiam, & subjectionem agnoscere teneatur.

Decisiones enunciatæ habentur in press. dec. 313. & 397. p. 13. dec. 284. p. 14. & dec. 39. & 281. p. 15. rec.

NOVARIEN. ERECTIONIS
PAROCHIALIS
PRO CAPITULO CATHEDRALIS,
ET CURATIS BACCENI,
CUM ALIQUIBUS PAROCHIANIS.

Casus disputatus in Sacra Congreg. Concilii, & credo resolutus pro Capitulo.

An & quando procedi debeat, vel possit ad erectionem novæ parochiæ, cum dismembratione territorii, & populi ab antiqua.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 De materia novæ erectionis parochialis cum dismembratione antiquæ, & an detur in hac regula.
- 3 Facilius deservit Episcopo denegandi quam concedendi dismembrationem, ac novam erectionem, in qua circumspicere proceditur.
- 4 De ratione denegationis novæ erectionis.
- 5 Quod expediat Ecclesiis habere numerum clericorum ad opportunitatem servitii.
- 6 De alio casu, in quo prætendebatur denegata dismembratio cum nova erectione.

DISC. XXXIV.

Ecclesia parochialis Bacceni, quæ vel ratione annexionis, seu juris patronatus, aut alio titulo est subiecta capitulo Cathedralis, ob finium amplitudinem ac populi numerum, plures habet cappellanos & clericos, adeo ut faciat figuram conspicuæ Collegiæ juxta illas Ecclesias, de quibus occasione reservationis primæ dignitatis habetur pluries mentio sub titulo de Beneficiis; Cum autem quedam contra, seu pars populi, ex motivo distantie, ac asperitatis itineris, præsertim in hyberno tempore, petiisset ab Ordinario Ecclesiam S. Michaelis ibi constructam pro commoditate administrationis sacramentorum aliorumque divinorum, prævia dismembratione partis territorii & populi, erigi in parochialem, Ordinarius autem denegasset, hinc recursum habuit ad S. Congregationem Concilii, quæ prævia ejusdem Ordinarii informatione, ac partibus auditis, de anno 1661. hujusmodi petitionem quoque rejecit.

In hac autem disputatione, plura elaborata edita fuerunt responsa, per scribentes in Curia, plenius verò per illos de partibus ad favorem petentium dictam dismembrationem, conficiendo speciem commentariorum super Constitutione Alexandri III. registrata in cap. de audientiam de Ecclesi. adifican. innovata per Sac. C. Trid. sess. 21. de refor. cap. 4. ac deducendo quantum per antiquos, ac modernos adnotatum sit in hac materia novæ erectionis parochiæ cum dismembratione antiquæ, cum stylus exterius sit duducere totum id quod scitur, ac reperitur in materia.

Scribentes autem pro dicta Ecclesia Bacceni & capitulo illi adhærente, brevibus dicebam, adeo magnum laborem inanem videri, cum ista materia certam ac determinatam regulam non recipiat, utpotè reposita in arbitrio Episcopi, adversus quod, licet ubi est irrationabile, detur appellatio vel recursus, ut in præcedentibus pluries habetur, præsertim occasione prælectionis in concursu; Attamen rarum, ac difficile est, ut illud de injustitia positiva convinci valeat, quoties, ut in præfati interponitur pro dismembrationis denegatione, frequenter autem reprobari solet in casu converso, in quo tanquam in specie formalis alienationis rigorose proceditur super interventu causæ & solemnitatis, juxta ea quæ habentur in Bonon. disc. promissæ sequ. Atque super hoc laborant scribentes super dicta Constitutione Alexandri III. ad effectum scilicet subtinendi hujusmodi dismembrationes, ac respectivè novas erectiones, quando Episcopo videatur eas concedere, secus autem in

casu opposito, cum fortè nulli vel nimium rari sint casus, in quibus (Episcopo denegante) Romana Curia in gradu appellationis vel recursus id percipiat, quoniam moderato tempore, ut præsertim docet praxis plurium erectionum Cathedralium cum dismembratione ab antiquis habetur in *Burgen. sub tit. de Præmin. disc.* 6. & alibi, satis maturè, ac circumspicte proceditur, quod utinam sequeretur fuisset retroactis temporibus, quoniam ita non videremus tot exiguas, ac penè contemptibiles Cathedrales, ob quas dignitas Episcopalis adeo vilescit.

Clarius verò in hac facti specie, in qua cessabat illa præcisa, vel saltem nimium moralis necessitas, quæ ad hunc effectum desiderata videtur ex deductis disc. seq. quoniam de tempore impedimenti, in ista Ecclesia, quam prætendebatur erigi in parochialem, tanquam adjuncticis administrantur sacramenta, aliaque divina per vicarium seu presbyterum ad id deputatum juxta sensum S. Conc. Trid. loco ubi supra; Ac etiam quia Episcopus vir probatissimus; atque zelo ecclesiastico plenus, satis congruè assignabantur rationes in informatione data S. Congregationi super hujusmodi denegatione, illam præsertim, quod cum in hac regione populus vivat sparsus per universum territorium in domibus rusticis, seu parvis villis, ac pagis, eo modo quo insinuatur in alia *Novarien. disc. præced. eadem ratio distantie, ac asperitatis itineris hyberno tempore ex regionis qualitate viget in aliis contratis, quinimò in aliquibus fortius, undè propterea plures consimiles novas erectiones, ac respectivè dismembrationes concedere oporteret, atque ita dissolvere dictum considerabile corpus, quod ob populi & clericorum numerum, ista Ecclesia constituit; cum majori animarum profectu, ac divini cultus decore, non solum quia missæ conventuales, aliaque divina statutis temporibus solemniter celebrantur more Cathedralium, vel Collegiarum, quod in singulis parochiis sequi non potest; Sed fortius, quia in hujusmodi ruralibus parochiis facilius quam in iis quæ sunt in Civitatibus vel locis inhabitatis sub oculis superiorum plura resultare inconvenientia comprobatur praxis, tam circa desertionem studiorum, ac successivè illiteraturam exinde resultantem in parochis, quam etiam circa vitam & mores; E' conversò autem in hujusmodi Ecclesiis speciem collegii constituentibus, ultra meliorem cultum divinorum ac cæremoniariarum peritiam, & frequentem revisionem Superioris, haberi solent singulis hebdomadis vel aliis statutis temporibus conferentiæ seu congregationes casuum conscientiarum, quæ per omnes Episcopos in Cathedralibus, vel Collegiatis demandari deberent, quod exercitium etiam apud ignavos, ac studiorum inimicos deservit pro aliquo studio conservante idoneitatem pro exercitio curæ, ac administratione sacramentorum; Et conferunt, quæ à simili per Apostolicas constitutiones disponuntur circa parvos Conventus Regularium, quodque non nisi in competentibus numero duodenario erigantur.*

Et ulterius, vehemens accedebat fumus, quod hæc petitio proveniret magis à quadam hujus contrariæ seu partis populi æmulatione, vel ambitione non patendi subjectionem erga dictam Ecclesiam matricem Bacceni, dum mediantibus Ecclesiis adjuncticibus per istud territorium erediatur, ita consulebatur de tempore impedimenti.

Item in hoc proposito; Cum Monasterio Olivetanarum sub invocatione Sanctorum Bartholomæi, & Pontiani Civitatis Lucanæ, annexa esset parochia, cujus fines se extendunt extra Civitatem, consimilem præntensionem excitant incolæ cujusdam vici nuncupati de *Arancio* extra Civitatem, sub eo prætextu, quod de nocte, quando portæ Civitatis clauduntur, remaneant sine administratione sacramentorum infirmi juxta currentes necessitates faciendæ, Cumque desuper doctum, satisque elaboratum responsum pro Monasterio edidisset quidam J. C. Lucas, desuper consultus de veritate de meo sensu, ac de subscriptione, libenter, dicto sensu, veritatis retento, subscripti, ex eisdem rationibus, de quibus supra, dum præfato inconvenienti rectè consuli potest cum deputatione vicarii, seu presbyteri in aliqua Ecclesia existente extra portas pro administratione sacramentorum poenitentiarum & Eucharistiæ, cum illud extremæ unctionis sit quidem congruum, & salutare, non autem præcisè necessarium, juxta ea, quæ in consimili casu habentur supra in *Melphiten. disc.* 18.

De hac eadem materia erectionis novæ Parochiæ, cum dismembratione antiquæ, habetur actum *hoc eodem sit. in disc. 42.*

Decisiones emanatæ in casu, de quo *disc. 35. sunt impress. par. 13. rec. dec. 29. & 165. & dec. 226. p. 15.*

BONONIEN. DISMEMBRATIONIS
PRO SEMINARIO BONONIÆ
CUM RECTORE ECCLESIE PAROCHIA-
LIS SANCTI JACOBI
BAGNAROLÆ.

Casus decisus per Rotam pro Capitulo.

De eadem materia dismembrationis factæ ab Ecclesia parochiali, quid requiratur, ad effectum, ut sustineatur ac valeat: & quid ubi non esset dismembratio status antiqui, sed solum dissolutio antiquæ unionis duarum Ecclesiarum, quarum quælibet ad primævum statum reducat.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
- 2 Resolutio causæ.
- 3 De motivo congruentiæ, ob quod resolutiones videntur rigorosæ.
- 4 Non possunt uniri Seminario Ecclesiæ Parochiales.
- 5 Unio æque pluraliter duarum Ecclesiarum non alterat eorum primævum statum, ideòque utraque est parochialis, licet in una tantum cura exercentur.
- 6 Dismembratio est species alienationis, & quid ad ejus validitatem requiratur.
- 7 Quando fit dismembratio, & quando dissolutio unionis, quodque attendi debeat substantia veritatis non formula verborum.
- 8 An & quando Ordinarius possit dissolvere unionem duarum Ecclesiarum.
- 9 Data potestate, quæ solemnitates requirantur.
- 10 De potestate Coadjutoris Episcopi, in quibus possit se ingerere.
- 11 De præsumptione solemnitatum ex longa, vel longissima observantia.
- 12 Unio præscribitur pro 40. annis.
- 13 De motivo dubitandi ob quod resolutiones de stricto jure subsistant.
- 14 Quod quandoque debeat interponi arbitrium pro moderatione rigoris juris.

D I S C. XXXV.

Vacantibus de anno 1376. Ecclesiis Parochialibus S. Jacobi, & Sancti Blasii loci Bagnarolæ, Ordinarius ob earum tenuitatem ad invicem æquè principaliter univit, sed quamvis unio esset æquè principaliter, attamen ad majorem commoditatem, ac meliorem cultum, longævâ observantia dedit, quod in sola Ecclesia Sancti Jacobi fons baptismalis, aliaque sacramentalia retineri, ac administrari consueverunt, adeòque altera Sancti Blasii figuram fecerit simplicis Ecclesiæ sine cura, quinimò in pluribus provisionibus dictæ alterius Ecclesiæ Sancti Jacobi, tanquam talis enunciari consuevit; Cum autem dicta Ecclesia Parochialis Sancti Jacobi ex piis dispositionibus, aliiisque contingentibus ditata, beneque provisa esset; Et conversò autem cum aliqua admiratione Seminarium ejusdem Civitatis, quæ mater studiorum dicitur, esset satis malè provisum; Hinc proinde de anno 1594. sequuta vacatione, Coadjutor Cardinalis Paleotti tunc Archiepiscopi, dissolvendo dictam unionem, providit ad præscriptum Sac. Concilii Tridentini Ecclesiam Sancti Jacobi alteram verò Sancti Blasii univit Seminario, dictaque unione pacificum effectum sortiente usque ad annum 1653. de hoc tempore Rector dictæ Ecclesiæ Sancti Jacobi iudicium instituit contra Seminarium super reintegratione ad possessionem alterius dictæ Ecclesiæ; Et introducta causa in Rota coram Verofpio, sub die 22. Martii 1658. ad favorem actoris, pro reintegratione prodiit resolutio, quæ habetur impressa inter recent. par. 12. decis. 320. in repositione coram eodem confirmata, unde expedita sententia,

& commissâ causa appellationis coram Bevilacqua, pro confirmatione dictæ sententiæ sub die 20. Februarii 1666. responsum fuit, atque expedita secunda sententia, commissæque denud causa coram Taja, pro confirmatione pariter responsum fuit sub die 16. Aprilis 1668. unde stantibus tribus conformibus fortè exequutis, credo quod causam finem habuerit.

Ego scripsi solum in hac ultima instantia, quando causa ob tot resolutiones semimortua dici poterat, atque reflectendo ad veritatem, cum cujus sensibus præsertim discurrendo occasio dedit in congressu, qui pro causæ directione habitus fuit; Dicebam hujusmodi resolutiones, attentam quadam epicheja, seu non inscripta æquitate, non de facili mereri commendationem, cum in facto supponeretur dictam aliam Ecclesiam Sancti Jacobi esse benè provisam, adeòque hujusmodi reintegratio deservire deberet pro ea majori ditatione, quæ fortè ipsismet Ecclesiis ita ditatis, earumque Rectoribus magis præjudicialis esse solet, ob onus pensionum, quod ita adjicitur, aliàs non adjiciendum, adeòque quandoque experientia doceat, præsertim in Episcopatibus, meliorem esse conditionem pauperum, ac exiguarum Ecclesiarum, quàm divitum, ac magis nominis; Et è conversò ita magnum parabatur præjudicium Seminario, quod præjudicium publicum magis quam privatum dicendum est, stante præsertim adeò diuturna observantia annorum 60.

De stricto autem jure, ejusque principiis, ac propositionibus rigorosè attentis, non possunt de injustitia redargui, sed potius benè fundatæ dici possunt, cum nimio tamen rigore; Ideòque credebam, non quidem iudicis, sed Pontificis partes de congruo in ista causa interponi debuisse ad favorem Seminarii, cum ea potestate, quam Papa in beneficialibus habet absolutam, ut *disc. 148. de Regalib.*

De stricto siquidem jure, justè dictum fuit, (inhærendo tot præcedentibus ejusdem Rotæ decisionibus,) hujusmodi dismembrationem, ac respectivè unionem invalidam esse, adeòque defectus in utroque actu dignosceretur; Super unione scilicet facta Seminario, quoniam licet ex decreto Sac. Concilii Trident. sess. 23. de reformat. cap. 18. Ordinario concedatur facultas faciendi beneficiorum uniones ad favorem Seminarii, attamen id intelligitur de beneficiis simplicibus, non autem de curatis sub dicto Concilii decreto non cadentibus, Gonzal. ad reg. 8. gl. 5. §. 7. n. 63. & 64. cum seqq. Lotther. lib. 1. qu. 20. num. 162. cum aliis in causæ decisionibus.

Et quamvis ex hac parte replicaretur istam Ecclesiam constitutam esse ut supra cum longævâ observantia in statu simplicis non autem curatæ, non tamen videbatur tuta responsio, quoniam cum constaret explicitè unionem fuisse æquè principaliter, per quam status Ecclesiarum in nihilo alteratur, præterquam in administratione penes unum existente, reliquis omnibus in suo primævò statu remanentibus, ac perseverantibus, ex iis, quæ in hac materia unionis æquè principaliter habentur in *Ampuriæ. & Civitaten. sub tit. de præminent. disc. 7.* Hinc proinde si de facto, ob residentiam Episcopi, seu Rectoris in una Ecclesia, in qua curam administraret, seu Pontificalia exercent, altera de facto his functionibus destituta, suam primævam figuram non faciat, cum id percutiat solum exercitium non autem substantiam, idcirco naturam immutat, ut *d. disc. 7. de præmin.*

Aderat etiam defectus in ipsa dismembratione, quoniam recepta conclusio est, dismembrationem unius Ecclesiæ ab altera sapere speciem veræ alienationis, ideòque requiri copulativum concursum solemnitatis, ac justæ causæ, juxta doctrinam Abb. in c. ad audientiam primo numer. 2. de *Eccles. edific. Acchill. decis. unic. de reb. Eccles. non alienan. Gregor. & Adden. dec. 504. & frequenter in aliis, de quibus latè apud Otthob. decis. 6. & latius decis. 224. par. 10. recent.* cum aliis in hujus causæ decisionibus, atque inter cætera requiruntur consensus rectoris, & parochianorum ac alia, quæ in præsentem non justificabantur, & super quibus non statueret assertioni Episcopi dismembrantis, sed aliud constare debet, ex regula, quod in prohibitis non statueret assertioni, ne quod directè est prohibitum, indirectè sequatur, ut in allegatis decisionibus.

Non negabamus ego & ceteri veritatem dictæ conclusionis, quodque procedendo per viam dismembrationis, actus non esset sustentabilis; Insistebamus verò in eo, quod cum ista unio ut supra facta esset non subjectivè, itaut Ecclesia unita effecta sit membrum, seu prædium alterius, cui facta

facta est unio, sed æquè principaliter, tanquam per speciem cujusdam societatis, hinc proinde extranei remanebant termini dismembrationis cadentes in prima specie unionis, non autem in ista, & consequenter quod dictæ auctoritates, ac similes non facerent ad casum.

Et quamvis præsertim in decisione coram Bevilacqua 20. Februarii 1660. insisteretur in eo, quod decretum Ordinarium uteretur verbis denotantibus dismembrationem, attamen non videbatur bona responsio; Tum ob clausulam *omni modo meliori*; Tum clariùs ob receptum principium in omni materia ante oculos principaliter habendum; ideòque satis frequenter *sub titul. de Fideicommissis*: & sub altero *de Contractibus*, & alibi enunciatur, ut non formula verborum, sed substantia veritatis attendi debeat.

Prout in sensu etiam veritatis, dicebam non relevare, quod aliqui dicant, ut etiam in dissolutione unionis requiratur beneplacitum Apostolicum, quoniam ultra illius præsumptionem resultantem à longissima observantia; Advertebam istam quæstionem percutere casum, in quo unio facta esset per Papam, quasi quod distractus fieri debeat cum eadem auctoritate, cum qua initus fuit contractus, & tamen etiam isto casu Petrus de Perusio in *tractat. ac revocatione unionis cap. 4.* distinguit, an unio facta sit per Papam de potestate ordinaria, vel de suprema, & cum istius plenitudine, ut isto secundo casu non possit, secus autem in primo; Quidquid autem sit de hoc puncto, (quem examinare non oportuit, dum unio facta erat cum sola potestate Ordinarium) planum remanebat, quod cessante causa depauperationis, ob quam unio facta erat, eadem manus, quæ ligaverat, solvere poterat, atque Ecclesias ad primævum statum reducere ad text. in *cap. fin. de Parochis cum concord. per Rebuff. de unionum revoc. num. 1. & seqq. & num. 15. Garz. p. 12. c. 2. n. 302. cum seqq. Caccialup. de union. art. 9. cum seqq. & communiter.*

Est benè verum, quod etiam hic actus exigit aliquas solemnitates, nempe consensum capituli, ac illum parochianorum, vel saltem eorum citationem ex deductis per Barbof. de *Episcopo alleg. 67. num. 16. & 17. Rota decis. 239. num. 5. p. 5. recent. & in aliis*: Prout etiam dubitari poterat de potestate Coadjutoris, qui, excepto casu, quod datus esset ob imbecillitatem mentis Coadjuti, non habent hanc potestatem, præsertim in beneficialibus, ex deductis per Paris. de *resignat. liber 7. cap. 20. num. 2. & sequent. Barbof. de Episcopo allegat. 118. in fine, & de jure Eccles. lib. 3. cap. 10. de coadjutoris num. 23. cum seqq.* Verum facilis erat responsio, quod omnes isti defectus sanati remanebant à longissima pacifica observantia annorum 60. circiter; Si enim, etiam in terminis veræ alienationis requiritis perneceffe beneplacitum Apostolicum ad limites Extravag. *Ambit. de reb. Eccles. non alien.* receptum est sufficere observantiam tricennale, etiam hodiè non obstante constitutione *Urbani VIII.* dum ista non procedit inter Ecclesias, & ecclesiasticos, ut alibi pluries firmatur: Multo magis intrat præsumptio in hujusmodi minoribus solemnitatibus, in quibus non adest adeò positiva resistencia inducta per decretum irritans contentum in dicta *Extravag. Ambit.* adeòque non improbabiler etiam decennalis sufficere videatur. Potissimè verò quia non agebatur de actu clandestino, in quo dubitari posset de scientia capituli, & Episcopi, cum actus gestus esset ad favorem corporis publici existentis sub administratione Episcopi, & capituli respectivè, atque ad publicam utilitatem, ideòque incontrovertibilis videbatur, tam scientia, quàm ratificatio, quæ æquipollet mandato, seu consensui: ideòque observabam quod conclusiones, quibus decisiones innuntur sunt in suis casibus veræ, sed incongruè applicari videbantur ad casum.

Fortius verò, quia si habemus, quod unio, quæ in jure reputatur odibilis, præscribitur, seu firmatur per observantiam quadragenariam ex deductis per Gregor. & Adden. *decis. 51. Buratt. decis. 734. numer. 7. & 8. benè decis. 443. num. 5. cum sequent. par. 9. recent.* ubi quod ita præsumitur etiam beneplacitum Apostolicum, multo magis per observantiam 60. annorum firmatus remanere debebat actus qui in jure reputatur potius favorabilis quàm odiosus, & per quem res redirent ad suum primævum statum, suamque causam.

Difficultas autem, quæ me torquebat, non consistebat in dictarum decisionum fundamentis utpotè pro meo sensu generalibus, ac percutientibus potius materiam veræ dismembrationis, quàm dissolutionis hujus communionis, sed in eo quod posita etiam veritate omnium, quæ ex hac parte dicebantur super validitate dictæ dissolutionis unionis æquè principalis, ac sociativæ, adeò huc tamen actus remanebat infectus, cum evidenti læsione ac præjudicio Ecclesiæ actricis, quoniam ubi societas dissolvitur, tunc omnia redeunt ad suum primævum statum, & quilibet ex sociis reassumit ejus bona, & jura cum suis oneribus, prout antea; Et consequenter ista Ecclesia Sancti Blasii debuisset reassumere onus curæ animarum, ac administrationis Sacramentorum, quod reassumptum non fuit, sed remansit, atque continuavit in altera Ecclesia, ideòque iste actus ita remanebat leonius, dissolvendo scilicet unionem pro solo commoq bonorum ac fructuum, non autem pro incommodo ac oneribus; Vel (& magis propriè,) quod ita eadem unio continuaret circa substantiam consistentem in jure parochiali, & cura animarum, actus verò etiam spectata substantia veritatis, denotaret, seu importaret dismembrationem potius bonorum, ac reddituum ad istam Ecclesiam pertinentium, quàm veram dissolutionem unionis ipsarum Ecclesiarum, atque ex hoc motivo credebam, quod de stricto rigore actus remaneret invalidus, à lapu temporis non sanatus, stante observantia contraria in substantialibus; Adhuc tamen videbatur quod esset nimis rigor, ut dici solet, leguleicus, pro cuius moderatione, seu temperantia credebam rectè in magnis Tribunalibus intrare posse, ac debere arbitrium; Siquidem quoad Deum, & Ecclesiam in univèrsam, nulla sequi dicitur alienatio, vel dismembratio, sed solum ita fieri commutatio de uno ecclesiastico, ac pio usu in alterum, ex satis justa, & rationabili causa concernente publicam utilitatem ejusdem Ecclesiæ in univèrsam, præponendam utilitati privatæ concernenti: Vel superfluum hujus rectoris ditationem, in clericis potius damnabilem, quàm commendabilem; sive aditum ad magis eandem Ecclesiam gravandam ut supra, ideòque resolutiones de stricto jure, potius probabiles quàm improbables dicendæ sunt ex dicto motivo congruentiæ, ac æquitatis non omnino placuerant.

NOVARIEN. FUNCTIONUM
PAROCHIALIUM

PRO PAROCHO OIRÆ,
CUM PAROCHO CREBOLÆ.

Casus disputatus coram A. C. & in possessorio resolutus pro Parocho Oiræ.

Erecta Ecclesia filiali, mediante dismembratione populi, & territorii ab antiqua Ecclesia parochiali, quænam functiones pertineant ad matricem, privativè ad filialem.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
- 2 In possessorio non quaritur, de justitia, vel injustitia, sed attenditur nudum factum possessionis etiam in processibus, & similibus.
- 3 Ubi possessio est temporis considerabilis excluditur titulus facultatis.
- 4 Quod in claris propositionibus non debeat fieri cumulus allegationum.
- 5 Ad jus decimandi spectet ad matricem, vel filialem remissivè.
- 6 Facta dismembratione, ac nova erectione, finguntur due Ecclesiæ distinctæ.
- 7 Si filialis erigitur in Collegiatam, præcedit matricem.
- 8 Exceptio firmat regulam generalem in aliis.
- 9 Processiones, & solemnitates in eodem loco non debent fieri eodem die, & quomodo practicandum sit.
- 10 Si loca sunt diversa, in quolibet faciendæ est processio, &c.

U Sque ab anno 1642. ob notabilem distantiam loci Oiræ, ab Ecclesia parochiali Crebulæ, nimiamque itineris asperitatem, ac periculum hyberno tempore, Ordinarius ad præscriptum Sacri Conc. Trid. sess. 21. de Reformatione, prævia dismembratione, servatis servandis facta, novam erexit Ecclesiam parochialem in hoc loco Oiræ, reservatis decimis, ac primitiis dari solitis antiquæ, seu matricis Ecclesiæ, necnon injuncto onere, tam Rectori, quàm populo in die solemnitate Sancti Petri, ad dictam matricem Ecclesiam accedendi cum oblatione cujusdam cerei, in signum antiquæ subjectionis, ac matricitatis; Post diuturnam verò pacificam observantiam hujusmodi separationis, Rector dictæ antiquæ, seu matricis Ecclesiæ Crebulæ, prætensionem excitavit, quod rector dictæ alterius Ecclesiæ filialis processionem facere non posset in solemnitate corporis Christi, minusque solemnem fontis baptismalis benedictionem in die Sabbathi sancti, sed utraque functio per Ecclesiam matricem privativè fieri deberet; Introductaque desuper causa coram A. C. cum ex parte parochi Oiræ provocati, suspenso petitorio, protestatum esset procedi in solo possessorio, ad favorem ipsius Parochi Oiræ, stante diuturna incontrovertibili possessione, decretum fuit mandatum de- manutendo, quod puto causæ finem dederit, dum de illa amplius actum non audivi, nisi ob subsequutam mortem causæ mei Patroni requirentis mutaverit defensores.

In hac autem disputatione, principalis, ac præcipua inspectio fuit in solo possessorio, in quo juxta vulgares propositiones quotidie in foro decantari solitas, passimque receptas, non quaeritur de justitia, vel injustitia, sed attenditur nudum factum possessionis, cum sola possibilitas justitiæ in petitorio justificabilis in proposito sufficiat, ut ultra plenè deducta per elaboratum collectorem, Posthium in ejus tract. de manutendo. observat. 31. ubi in specie possessionis in hujusmodi actibus jurisdictionalibus, vel præeminentialibus; In specie processionis, seu juris referendi baldachinum in processione, plenè cæteris relatis habetur decis. 419. par. 9. rec. Præsertim verò ubi agitur de possessione temporis considerabilis, quando excluditur præsumptio, quod actus possessori essent facultativi ex deductis Majoricen. celebratione missarum coram Bichio decis. 186. & 380. par. 11. recent. & in aliis frequenter, cum istæ dicantur propositiones, in quibus commendabilis esset introducere usum illas præsupponendi, tollendique abusum faciendi extrà omnem necessitatem inanes allegationum cumulos, qui reddunt legistarum scripta adeò nauseativa, quod apud aliarum scientiarum professores; lectura omninò indigna reddita sint.

Incidenter autem, & pro gustu, juxta commendabilem Curiaè stylum, actum aliquantulum de meritis negotii principalis, in quibus, etiam cum sensu veritatis, dicebam justitiam assistere parochi Oiræ, pro quo scribebam; Quidquid enim sit de quaestione juris decidendi, an scilicet illud remaneat penès Ecclesiam matricem, vel transeat in novam, ac filialem; de quo in sua materia sub titul. de decimis; Dum in hac facti specie quaestio cessabat ex facto ob expressam reservationem ad favorem antiquæ, seu matricis; Respectu aliarum functionum parochialium, nulla subesse videbatur probabilis ratio dubitandi, quoniam eo ipso, quod dismembratio, ac respectivè nova erectio sequuta est, finguntur duæ Ecclesiæ omninò distinctæ, ac si ab initio essent tales, nulla ratione habita status præcedentis, nisi quoad præcedentiam aliaque præeminentias, in signum antiquitatis; ac primævæ superioritatis, ut quotidiana praxis docet in novis erectionibus Cathedralium, vel Metropolitanarum, quæ, prævia dismembratione ab aliis Cathedralibus, vel Metropolitanis, factæ sint, juxta casus recensitos in Burgen. erectionis Cathedralis sub titul. de præeminent. disc. 6. Quinimò si moderna, seu filialis Ecclesia novam acquirit qualitatem, puta quia fiat Collegiata, præcedentiam habebit supra antiquam parochialem matricem juxta ea, quæ habentur in Messanen. sub eodem titul. de præemin. disc. 9.

Clarius verò, ob exceptionem casuum in ipsa dismembratione, ac respectivè nova erectione facta in quibus filialis matricem recognoscere debeat, ex vulgari axiomate, de quo Barbof. axi. 85. num. 4. Rota dec. 24.

par. 6. recent. & passim, ut exceptio aliquorum casuum firmet regulam in casibus non exceptuatis.

Tunc autem dicebam, quod hæc prætensio aliquam probabilitatem habere posset (in processione tamen Corporis Christi, non autem in benedictione fontis, in qua eadem ratio non intrat,) quando scilicet utraque parochia esset in eodem loco, idemque in effectu esset populus, ita in plures ejusdem loci parochias distinctus; vel quia tunc eadem die faciendæ non est ista processio in diversis Ecclesiis, sed omnes ad Cathedralium, vel Matricem accedere debent juxta decreta S. Congregationis relata per Barbof. in sum. Apost. decis. collect. 605. num. 10. Vel quia distinguendi sunt dies ad tollenda scandala, & inconvenientias juxta praxim Urbis, aliarumque Civitatum, ut etiam advertitur in d. tit. de præem. disc. 10.

Secus autem dum agebatur de locis, ac populis omninò distinctis cum notabili distantia passuum circiter 1500. & quod magis, asperi, & incommodi itineris, unde id, quod fuit causa dismembrationis, ac novæ erectionis, quæ importat quid magis, importare debebat hanc aliam separationem in eo quod minus; Ut in specie duorum diversorum locorum, ut cuilibet permittenda sit propria processio ob loci distantiam, quamvis unus locus ad alium accedere deberet, testatur decisum per S. Congreg. Barbof. in dicta summ. Apost. decis. collect. 606. num. 4. Multò igitur magis stante adeò diuturna observantia in contrarium, cui in casu etiam ambiguo omninò deferendum est ob scandala, quæ ex hujusmodi innovationibus oriri solent.

Et quamvis in concernentibus merita negotii principalis, non viderim jura alterius partis, unde propterea non omninò maturum iudicium desuper efformare potui attamen ex præmissis credebam (quando aliæ facti circumstantiæ casum non diversificarent) vix dari posse, ut dicta prætensio probabile fundamentum haberet.

ANNOT. AD DISC. XXXVI.

Quoad punctum, de quo habetur in præfati disc. num. 9. videri poterunt deducta in Miscell. Eccles. discurs. 31. & 32.

Instructio Episcopi ad bene servandam formam concursus à S. C. T. præscriptam in provisione parochialium.

S U M M A R I U M.

- 1 Occasio scribendi.
- 2 De dispositione S.C.T. & Constitutione Pii V. super forma concursus.
- 3 Alias actus est nullus, ut neque suffragetur in possessorio.
- 4 Forma procedit etiam in reservatis.
- 5 In primis durante concursu, & provisione providendum est de vicario.
- 6 Apponi debet edictum, & qualis sit ejus terminus.
- 7 An, & quando, ac quomodo dictus terminus possit prorogari.
- 8 Fieri non potest prorogatio ultra 20. dies si concurrentes comparuerunt.
- 9 Secus si nemo comparuit.
- 10 Examinatores non possunt esse minus quàm tres.
- 11 Non debent intervenire alii non synodales, aliàs actus est nullus.
- 12 Declaratur quando mixtura non synodaliū causet nullitatem.
- 13 An, & quomodo Vicarius Generalis interveniat interveniente Episcopo.
- 14 Examinatores synodales debent præstare juramentum.
- 15 Sufficit unicum generale pro omnibus actibus.
- 16 Examinatores unius diocesis non interveniunt in concursu beneficiorum alterius, licet sint unitæ.
- 17 Si deputati in synodo non adsunt, quomodo debeant alii subrogari.
- 18 Qualis modus, seu stylus teneatur in examine.
- 19 Relatio examinatorum non est de necessitate faciendæ in scriptis.
- 20 Examinatores debent referre quis sit idoneus, & qui non, atque ad eos non pertinet referre quis sit dignior.
- 21 Major pars votorum attenditur.

- 22 Neque oportet referre omnes qualitates.
- 23 Relatio debet fieri in eo actu collegiati.
- 24 In hoc Episcopo, vel Vicarius Generalis non habet votum decisivum.
- 25 De adhesionem competente Episcopo, vel Vicario, ubi vota sunt paria, & quomodo intelligenda sit.
- 26 Præelectio inter approbatos pertinet ad Episcopum, seu Vicarium.
- 27 Non tenetur sequi majorem partem votorum, sed sufficit eligere unum ex approbatis.
- 28 Attendi debet in uno ex approbatis diffamatio criminis pro exclusione.
- 29 Actus præelectionis fieri potest diverso tempore, & loco.
- 30 Fieri potest per diversas personas, quia Vicarius Generalis præsideat in concursu, & Episcopus præligat.
- 31 Dictum arbitrium præeligendi debet esse regulatum à ratione.
- 32 Alias appellatur ab irrationabili iudicio.
- 33 Sed hæc appellatio non retardat.
- 34 De concernentibus appellationem, & irrationabilitatem remissivè.
- 35 Et ad quem de hoc pertinet inspicere.
- 36 Non requiritur concursus, si cura est annexa dignitati, vel canonicatus.
- 37 Vel si Capitulo, seu Monasterio.
- 38 Neque in vicariis.
- 39 Etiam si fuisset solitum ita provideri.
- 40 Declaratur quando in vicariis intret concursus.
- 41 Quando dicatur agi de vicaria, & quando non.
- 42 Quando Ecclesia dicatur unita, vel censita, seu de jure patronatus, & de probatione unionis.
- 43 Quod in dubio Episcopus debeat indicare concursum.
- 44 In parochiali de jure patronatus laicali non requiritur concursus.
- 45 Quando etiam hæc forma intret.
- 46 Bene intrat in illa de jure patronatus ecclesiastico.
- 47 Quid in mixto.
- 48 De aliis casibus, in quibus dicta forma non servetur remissivè.
- 49 De ratione ob quam in provisionibus Papæ non requiritur concursus.
- 50 In beneficiis curatis faciendæ est mentio curæ in omnibus provisionibus.
- 51 Etiam in casibus, in quibus non est servanda forma concursus, adhuc examen super idoneitate faciendum est per examinatores synodales.
- 52 Quid de parochialibus exemptis sub jurisdictione Prælati inferioris, ut debeat adhiberi concursus, vel fieri approbatio ab Episcopo.
- 53 De ratione ob quam exemptio non suffragetur.
- 54 Licet examen sit faciendum coram Episcopo, attamen institutio, vel collatio pertinet ad Prælatum inferiorem.
- 55 Secus si in territorio separato, & nullius.
- 56 Declaratur quando id procedat.
- 57 Quales debeant deputari in examinatores.
- 58 Examinatoribus nullum premium dari debet.
- 59 Qui dicantur digniores, & quæ qualitates attendantur.
- 60 De potestate Capituli Sede vacante in hac materia concursus, & quod fieri debeat coram Vicario Capitulari non coram Capitulo.

DISC. XXXVII.

CUM quidam Curialis (Aulicus tamen potius quàm forensis,) charus amicus, provivus esset de Episcopatu, in quo magna copia est Ecclesiarum parochialium, ipsique innotescerent plures lites, quæ in Curia agitatae fuerunt, ac agitabantur ferè in omnibus parochialium vacationibus, seu provisionibus de tempore prædecessoris (qui Theologus erat) ob malè servatam formam concursus, unde sequebantur impetrationes Apostolicæ, nuncupatæ, juxta Constitutionem Pii V. Hinc proinde ad istud inconveniens evitandum à me desuper petiit instructionem, quam dedi, ut sequitur.

Inter cætera, quæ sacro œcumenico Tridentino Concilio a pro fidei Catholica conservatione, ac animarum salute magis cordi fuerunt, meritò fuit ista provisionis parochialium, ut ita ovibus boni preberentur pastores, ideòque restringendo facultatem de jure communi aliàs Episcopis, vel ordinariis collatoribus competentem, novam

prescripsit formam concursus, juxta quam Ecclesiæ parochiales provideri deberent, sub decreto annullativo quatenus aliàs fieret, dictæque Conciliaris dispositionis formam, vel declarando, vel in aliquo augendo, magis servari debere statuit Constitutio Pii V. b cui proinde apud Beneficialistas refertur illa impetratio, quæ à Sede Apostolica fieri solet, parochialium tanquam vacantium ob nullitatem provisionis resultantem à dictæ formæ inobservantia; Adeòque nullus remanet actus, quod confitto de dictæ formæ inobservantia, neque suffragetur in possessorio.

Forma igitur est, quod contingente Ecclesiæ parochialis vacatione, nulla mensum, vel temporum facta distinctione, sive in mense Apostolico, ac reservato, sive in ordinario, sive quod aliàs realis, vel personalis affectio Apostolica adesset, d Episcopus vel ejus Vicarius Generalis, provideri in primis debet Ecclesiam de Vicario cum honesta congrua, qui, donec provisio sequatur, curam animarum exercere, sacramenta ministrare, aliasque parochiales functiones peragere debeat, ne interim oves absque pastore remaneant, & ne verificetur Prophetæ dictum, filii petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis.

Dictaque provisione sequuta, quando Episcopo opportunum videbitur, infra sex, vel respectivè quatuor menses, apponi debet, seu affigi publicum edictum in ipsa Ecclesia parochiali, aliisque locis consuetis, cum termino decem dierum ad comparendum statutis loco, & die coram Episcopo, vel ejus Vicario Generali, ac Examinatoribus synodalibus, ut concurrere volentes examini circa idoneitatem se exponant; f Iste autem terminus, quamvis à Conciliari decreto statutus sit decem dierum, attamen per Episcopum, vel Vicarium pluries prorogari potest, dummodò non excedat terminum viginti dierum ad quem prorogatus est per Constitutionem Pii V. g

Non potest autem fieri alia prorogatio, quoties in terminis præfixis, vel respectivè prorogatis intra hoc spatium aliqui concurrere volentes comparuerint, quibus ita jus quaesitum videatur, in cujus præjudicium ulterior prorogatio fieri non valet, secus autem si nemo comparuerit, tunc enim, cum tanquam per reversionem ad antiqui juris dispositionem, in libera Episcopi facultate repositum sit absque alio concursu Ecclesiam conferre sibi placitæ personæ, quam idoneam judicet; h Hinc proinde novam prorogationem faciendæ, pinguius; ac urbanius agere dicitur in gratiam concurrentium, qui in hac nova exuberanti prorogatione comparentes, nullam conquerendi, vel opponendi causam habere possunt, nec debent.

Comparentibus igitur statutis loco, & die concurrentibus, haberi debet eorum examen coram Episcopo, seu Vicario Generali, & examinatores in ultima synodo deputatis, qui sint non minus quam tres, l absque mixtura, seu interventu aliorum, qui non sint synodales atque aliàs iste interventus etiam unius non synodalis vitiat actum; m Quod tamen intelligendum venit de mixtura sive interventu formali, quia nempe illi qui non est de examinatores synodalibus, det votum decisivum super approbatione, vel reprobatione, constituendo unum corpus collegiativum cum examinatores Secus autem ubi interventus esset solum materialis pro assistentia Episcopi, adeout non se ingerat in functione dandi votum, seu aliàs constituendi illud corpus collegiativum, quod per solum Episcopum, vel eo absente, seu impedito, per Vicarium Generalem tanquam caput, seu Præsidentem, soloque examinatores synodales constituitur; Adinstar functionis examinis pro doctoratu in Collegio, vel Universitate, quod scilicet illi tantum qui sunt de Collegio examinant, seu argumentantur ex officio, ac præbent votum approbativum, vel reprobativum absque aliqua mixtura non collegialium, qui tamen non prohibentur esse presentes functioni, ac etiam juxta diversos Collegiorum, seu Universitatum usus interrogare vel argumentari. Quo enim magis examen est publicum, eo magis detegitur idoneitas examinati.

Et propterea licet decretum Conciliare, alternativè demandet interventum Episcopi, vel eo absente, seu impedito, illius Vicarij Generalis, atque alternatorum natura sit, ut uno posito, alterum excludatur, attamen de communi praxi receptum est, ut præfidente Episcopo cum examinatores, interveniat etiam Vicarius Generalis, qui etiam interroget, absque tamen voto, sed

USque ab anno 1643. ob notabilem distantiam loci Oiræ, ab Ecclesia parochiali Crebulæ, nimiamque itineris asperitatem, ac periculum hyberno tempore, Ordinarius ad præscriptum *Sacri Conc. Trid. sess. 21. de Reformat. cap. 4.* prævia dismembratione, servatis servandis facta, novam erexit Ecclesiam parochialem in hoc loco Oiræ, reservatis decimis, ac primitiis dari solitis antiquæ, seu matrici Ecclesiæ, necnon inuncto onere, tam Rectori, quàm populo in die solemnitate Sancti Petri, ad dictam matricem Ecclesiam accedendi cum oblatione cuiusdam cerei, in signum antiquæ subjectionis, ac matricitatis; Post diurnam verò pacificam observantiam huiusmodi separationis, Rector dictæ antiquæ, seu matricis Ecclesiæ Crebulæ, præntensionem excitavit, quod rector dictæ alterius Ecclesiæ filialis processionem facere non posset in solemnitate corporis Christi, minisque solemnem fontis baptismalis benedictionem in die Sabbathi sancti, sed utraque functio per Ecclesiam matricem privatim fieri deberet; Introductaque desuper causa coram A. C. cum ex parte parochi Oiræ provocati, suspensio petitorio, protestatum esset procedi in solo possessorio, ad favorem ipsius Parochi Oiræ, stante diuturna incontrovertibili possessione, decretum fuit mandatum de-¹manutendo, quod puto causæ finem dederit, dum de illa amplius actum non audivi, nisi ob subsequutam mortem causæ mei Patroni requirentis mutaverit defensores.

In hac autem disputatione, principalis, ac præcipua inspectio fuit in solo possessorio, in quo juxta vulgares propositiones quotidie in foro decantari solitas, passimque receptas, non quæritur de justitia, vel injustitia, sed attenditur nudum factum possessionis, cum sola possibilitas justitiæ in petitorio justificabilis in proposito sufficiat, ut ultra plene deducta per elaboratum collectorem, Posthium in *ejus tract. de manutenuendo. observat. 31.* ubi in specie possessionis in huiusmodi actibus jurisdictionalibus, vel præeminentialibus; In specie processione, seu juris deferendi baldachinum in processione, plene cæteris relatis habetur *decis. 419. par. 9. rec.* Præsertim verò ubi agitur de possessione temporis considerabilis, quando excluditur præsumptio, quod actus possessori essent facultativi ex deductis *Majoricon. celebratione missarum coram Bichio decis. 186. & 380. par. 11. recent.* & in aliis frequenter, cum istæ dicantur propositiones, in quibus commendabilius esset introducere usum illas præsupponendi, tollendique abusum faciendi extrâ omnem necessitatem inanes allegationum cumulos, qui reddunt legistarum scripta adeò nauseativa, quod apud aliarum scientiarum professores; lectura omnino indigna reddita sint.

Incidenter autem, & pro gustu, juxta commendabilem Curiaæ stylum, actum aliquantulum fuit de meritis negotii principalis, in quibus, etiam cum sensu veritatis, dicebam justitiam assistere parochi Oiræ, pro quo scribebam; Quidquid enim sit de quæstione juris decidendi, an scilicet illud remaneat penes Ecclesiam matricem, vel transeat in novam, ac filialem; de quo in sua materia *sub titul. de decimis*; Dum in hac facti specie quæstio cessabat ex facto ob expressam reservationem ad favorem antiquæ, seu matricis; Respectu aliarum functionum parochialium, nulla subesse videbatur probabilis ratio dubitandi, quoniam eo ipso, quod dismembratio, ac respectivè nova erectio sequuta est, finguntur duæ Ecclesiæ omnino distinctæ, ac si ab initio essent tales, nulla ratione habita status præcedentis, nisi quoad præcedentiam aliasque præeminentias, in signum antiquitatis; ac primævæ superioritatis, ut quotidiana praxis docet in novis erectionibus Cathedralium, vel Metropolitanarum, quæ, prævia dismembratione ab aliis Cathedralibus, vel Metropolitanis, factæ sint; juxta casus recensitos in *Burgen. erectionis Cathedralis sub titul. de præeminent. disc. 6.* Quinimò si moderna, seu filialis Ecclesia novam acquirat qualitatem, puta quia fiat Collegiata, præcedentiam habeat supra antiquam parochialem matricem juxta ea, quæ habentur in *Messanen. sub eodem titul. de præeminent. disc. 9.*

Clarius verò, ob exceptionem casuum in ipsa dismembratione, ac respectivè nova erectione facta in quibus filialis matricem recognoscere debeat, ex vulgari axiomate, de quo *Barbos. axiom. 85. num. 4. Rota dec. 24.*

par. 6. recent. & passim, ut exceptio aliquorum casuum firmet regulam in casibus non exceptuatis.

Tunc autem dicebam, quod hæc præntensio aliquam probabilitatem habere posset (in processione tamen Corporis Christi, non autem in benedictione fontis, in qua eadem ratio non intrat,) quando scilicet utraque parochia esset in eodem loco, idemque in effectu esset populus, ita in plures ejusdem loci parochias distinctus; vel quia tunc eadem die faciendâ non est ista processio in diversis Ecclesiis, sed omnes ad Cathedralium, vel Matricem accedere debent juxta decreta S. Congregationis relata per *Barbosâ in sum. Apost. decis. collect. 605. num. 10.* Vel quia distinguendi sunt dies ad tollenda scandala, & inconvenientias juxta praxim Urbis, aliarumque Civitatum, ut etiam advertitur in *d. tit. de præem. disc. 10.*

Secus autem dum agebatur de locis, ac populis omnino distinctis cum notabili distantia passuum circiter 1500. & quod magis, asperi, & incommodi itineris, unde id, quod fuit causa dismembrationis, ac novæ erectionis, quæ importat quid magis, importare debebat hanc aliam separationem in eo quod minus; Ut in specie duorum diversorum locorum, ut cuilibet permittenda sit propria processio ob loci distantiam, quamvis unus locus ad alium accedere deberet, testatur decisum per S. Congreg. *Barbosâ in dicta summ. Apostol. decis. collect. 606. num. 4.* Multo igitur magis stante adeò diuturna observantia in contrarium, cui in casu etiam ambiguo omnino deferendum est ob scandala, quæ ex huiusmodi innovationibus oriri solent.

Et quamvis in concernentibus merita negotii principalis, non viderim jura alterius partis, unde propterea non omnino maturum iudicium desuper efformare potui attamen ex præmissis credebam (quando aliæ facti circumstantiæ casum non diversificarent) vix dari posse, ut dicta præntensio probabile fundamentum haberet.

ANNOT. AD DISC. XXXVI.

Quoad punctum, de quo habetur in *presenti disc. num. 9.* videri poterunt deducta in *Miscell. Eccles. discurs. 31. & 32.*

Instructio Episcopi ad bene servandam formam concursus à S. C. T. præscriptam in provisione parochialium.

S U M M A R I U M.

- 1 **O**ccasio scribendi.
- 2 De dispositione S.C.T. & Constitutione Pii V. super forma concursus.
- 3 Alias actus est nullus, ut neque suffragetur in possessorio.
- 4 Forma procedit etiam in reservatis.
- 5 In primis durante concursu, & provisione providendum est de vicario.
- 6 Apponi debet edictum, & qualis sit ejus terminus.
- 7 An, & quando, ac quomodo dictus terminus possit prorogari.
- 8 Fieri non potest prorogatio ultra 20. dies si concurrentes comparuerunt.
- 9 Secus si nemo comparuit.
- 10 Examinatores non possunt esse minus quàm tres.
- 11 Non debent intervenire alii non synodales, alias actus est nullus.
- 12 Declaratur quando mixtura non synodaliu[m] causet nullitatem.
- 13 An, & quomodo Vicarius Generalis interveniat interveniente Episcopo.
- 14 Examinatores synodales debent præstare juramentum.
- 15 Sufficit unicuique generale pro omnibus actibus.
- 16 Examinatores unius diocesis non interveniunt in concursu beneficiorum alterius, licet sint unitæ.
- 17 Si deputati in synodo non adsunt, quomodo debeant alii subrogari.
- 18 Qualis modus, seu stylus teneatur in examine.
- 19 Relatio examinatorum non est de necessitate faciendâ in scriptis.
- 20 Examinatores debent referre quis sit idoneus, & qui non, atque ad eos non pertinet referre quis sit dignior.
- 21 Major pars votorum attenditur.

- 22 Neque oportet referre omnes qualitates.
- 23 Relatio debet fieri in eo actu collegiatiu[m].
- 24 In hoc Episcopus, vel Vicarius Generalis non habet votum decisivum.
- 25 De adhesionem competente Episcopo, vel Vicario, ubi vota sunt paria, & quomodo intelligenda sit.
- 26 Prælectio inter approbatos pertinet ad Episcopum, seu Vicarium.
- 27 Non tenetur sequi majorem partem votorum, sed sufficit eligere unum ex approbatis.
- 28 Attendi debet in uno ex approbatis diffamatio criminis pro exclusione.
- 29 Actus prælectionis fieri potest diverso tempore, & loco.
- 30 Fieri potest per diversas personas, quia Vicarius Generalis præsideat in concursu, & Episcopus præligat.
- 31 Actum arbitrium præeligendi debet esse regulatum à ratione.
- 32 Alias appellatur ab irrationabili iudicio.
- 33 Sed hæc appellatio non retardat.
- 34 De concernentibus appellationem, & irrationabilitatem remissivè.
- 35 Et ad quem de hoc pertinet inspicere.
- 36 Non requiritur concursus, si cura est annexa dignitati, vel canonicatui.
- 37 Vel si Capitulo, seu Monasterio.
- 38 Neque in vicariis.
- 39 Etiam si fuisset solitum ita provideri.
- 40 Declaratur quando in vicariis intret concursus.
- 41 Quando dicatur agi de vicaria, & quando non.
- 42 Quando Ecclesia dicatur unita, vel censita, seu de jure patronatus, & de probatione unionis.
- 43 Quod in dubio Episcopus debeat indicare concursum.
- 44 In parochiali de jure patronatus laicali non requiritur concursus.
- 45 Quando etiam hæc forma intret.
- 46 Bene intrat in illa de jure patronatus ecclesiastico.
- 47 Quid in mixto.
- 48 De aliis casibus, in quibus dicta forma non servetur remissivè.
- 49 De ratione ob quam in provisionibus Papæ non requiritur concursus.
- 50 In beneficiis curatis faciendâ est mentio curæ in omnibus provisionibus.
- 51 Etiam in casibus, in quibus non est servanda forma concursus, adhuc examen super idoneitate faciendum est per examinatores synodales.
- 52 Quid de parochialibus exemptis sub jurisdictione Prælati inferioris, ut debeat adhiberi concursus, vel fieri approbatio ab Episcopo.
- 53 De ratione ob quam exemptio non suffragetur.
- 54 Licet examen sit faciendum coram Episcopo, attamen insituitio, vel collatio pertinet ad Prælatum inferiorem.
- 55 Secus si in territorio separato, & nullius.
- 56 Declaratur quando id procedat.
- 57 Quales debeant deputari in examinatores.
- 58 Examinatoribus nullum premium dari debet.
- 59 Qui dicantur digniores, & quæ qualitates attendantur.
- 60 De potestate Capituli Sede vacante in hac materia concursus, & quod fieri debeat coram Vicario Capitulari non coram Capitulo.

DISC. XXXVII.

CUM quidam Curialis (Aulicus tamen potius quàm forensis,) charus amicus, provivus esset de Episcopatu, in quo magna copia est Ecclesiarum parochialium, ipsique innotescerent plures lites, quæ in Curia agitatae fuerunt, ac agitabantur ferè in omnibus parochialium vacationibus, seu provisionibus de tempore prædecessoris (qui Theologus erat) ob malè servatam formam concursus, unde sequebantur impetrations Apostolicæ, nuncupatæ, juxta Constitutionem Pii V. Hinc proinde ad istud inconveniens evitandum à me desuper petiit instructionem, quam dedi, ut sequitur.

Inter cætera, quæ sacro œcumenico Tridentino Concilio a pro fidei Catholicae conservatione, ac animarum salute magis cordi fuerunt, meritò fuit ista provisionis parochialium, ut ita ovibus boni præberentur pastores, ideoque restringendo facultatem de jure communi alias Episcopis, vel ordinariis collatoribus competentem, novam

prescripsit formam concursus, juxta quam Ecclesiæ parochiales provideri deberent, sub decreto annullativo quatenus aliàs fieret, dictæque Conciliaris dispositionis formam, vel declarando, vel in aliquo augendo, magis servari debere statuit Constitutio Pii V. b cui proinde apud Beneficialistas refertur illa impetratio, quæ à Sede Apostolica fieri solet, parochialium tanquam vacantium ob nullitatem provisionis resultantem à dictæ formæ inobservantia; Adeoque nullus remanet actus, quod confitto de dictæ formæ inobservantia, neque suffragetur in possessorio. c

Forma igitur est, quod contingente Ecclesiæ parochialis vacatione, nulla mensum, vel temporum facta distinctione, sive in mense Apostolico, ac reservato, sive in ordinario, sive quod aliàs realis, vel personalis affectio Apostolica adesset, d Episcopus vel ejus Vicarius Generalis, provideri in primis debet Ecclesiam de Vicario cum honesta congrua, qui, donec provisio sequatur, curam animarum exercere, sacramenta ministrare, aliasque parochiales functiones peragere debeat, ne interim oves absque pastore remaneant, & ne verificetur Prophetæ dictum, *filiis petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis. e*

Dictaque provisione sequuta, quando Episcopo opportunum videbitur, infra sex, vel respectivè quatuor menses, apponi debet, seu affigi publicum edictum in ipsa Ecclesia parochiali, aliisque locis consuetis, cum termino decem dierum ad comparandum statutis loco, & die coram Episcopo, vel ejus Vicario Generali, ac Examinatoribus synodalibus, ut concurrere volentes examini circa idoneitatem se exponant; f Iste autem terminus, quamvis à Conciliari decreto statutus sit decem dierum, attamen per Episcopum, vel Vicarium pluries prorogari potest, dummodò non excedat terminum viginti dierum ad quem prorogatus est per Constitutionem Pii V. g

Non potest autem fieri alia prorogatio, quoties in terminis præfixis, vel respectivè prorogatis intra hoc spatium aliqui concurrere volentes comparuerint, quibus ita jus quæsitum videatur, in cujus præjudicium ulterior prorogatio fieri non valet, secus autem si nemo comparuerit, tunc enim, cum tanquam per reversionem ad antiqui juris dispositionem, in libera Episcopi facultate repositurum sit abique alio concursu Ecclesiam conferre sibi placitæ personæ, quam idoneam judicet; h Hinc proinde novam prorogationem faciendâ, pinguius; ac urbanitè agere dicitur in gratiam concurrentium, qui in hac nova exuberanti prorogatione comparentes, nullam conquerendi, vel opponendi causam habere possunt, nec debent. i

Comparentibus igitur statutis loco, & die concurrentibus, haberi debet eorum examen coram Episcopo, seu Vicario Generali, & examinatos in ultima synodo deputatis, qui sint non minus quam tres, l absque mixtura, seu interventu aliorum, qui non sint synodales, atque aliàs iste interventus etiam unius non synodalis vitiat actum; m Quod tamen intelligendum venit de mixtura sive interventu formali, quia nempe illi qui non est de examinatos synodalibus, det votum decisivum super approbatione, vel reprobatione, constituendo unum corpus collegiativum cum examinatosibus Secus autem ubi interventus esset solum materialis pro assistentia Episcopi, adeout non se ingerat in functione dandi votum, seu aliàs constituendi illud corpus collegiativum, quod per solum Episcopum, vel eo absente, seu impedito, per Vicarium Generalem tanquam caput, seu Præsidentem, soloque examinatos synodales constituitur; Adinstar functionis examinis pro doctoratu in Collegio, vel Universitate, quod scilicet illi tantum qui sunt de Collegio examinant, seu argumentant ex officio, ac præbent votum approbativum, vel reprobativum absque aliqua mixtura non collegialium, qui tamen non prohibentur esse presentes functioni, ac etiam juxta diversos Collegiorum, seu Universitatum usus interrogare vel argumentari. Quo enim magis examen est publicum, eo magis detegitur idoneitas examinati.

Et propterea licet decretum Conciliare, alternativè demandet interventum Episcopi, vel eo absente, seu impedito, illius Vicarij Generalis, atque alternatorum natura sit, ut uno posito, alterum excludatur, attamen de communi praxi receptum est, ut præsideat Episcopo cum examinatosibus, interveniat etiam Vicarius Generalis, qui etiam interroget, absque tamen voto, sed

to, sed tanquam assessor, sive assilens Episcopo, nam etiam cancellarius in plerisque Episcopatibus assistere solet, pariter absque voto, cum vis consistat in interven- tu formali in ipso corpore collegiatiivo, a quo pendet approbatio, vel reprobatio.

Non solum autem examinatores debent esse deputati in ultima synodo legitime convocata, itaut non synodales habeantur pro extraneis, ac potius vitient actum ut supra; Sed etiam ad eisdem Conciliaris decreti prescriptum, prestare debent juramentum super iis, quae ibi demandantur, adeout si unus eorum tale juramentum non prestasset, habeatur pro extraneo, atque actus vitietur, eo modo supra circa verè extranei interventum dictum est; Non tamen opus est, ut dictum juramentum praestetur in singulo actu, seu concursu habendo, sed sufficit illud semel praestitum fuisse in genere pro omnibus concursibus habendis.

Adeout requiritur, ut examinatores sint synodales, quod si duae Cathedrales sub uno Episcopo essent aequè principaliter unitae, in synodo autem etiam pro utraque celebrato distincta fieret examinatorum deputatio, quod scilicet alii pro una, & alii pro altera diocesi deputarentur, non possunt examinatores unus intervenire in concursibus parochialibus alterius diocesis; quamvis unus & idem sit Episcopus, qui praesideat.

Ubi verò ob mortem, vel absentiam, seu aliud impedimentum non adsint tot examinatores, qui concursum perficere valeant, cum ut dictum est, non possint esse minus, quam tres, tunc Episcopus, de consilio tamen capituli, deputare vel subrogare potest alios ad illum actum tantum, seu etiam ad omnes, usque ad synodum proximè celebrandam; Dummodò tamen id sequatur infra annum a synodo jam celebrata, secus autem post annum elapsum, cum ad eisdem Concilii prescriptum, teneatur Episcopus singulis annis synodum convocare ac celebrare; Undè propterea licet in quolibet Episcopatu rarè sint synodi solemnes, in quibus edantur Constitutiones circa omnia concernentia regimen diocesis, cum notabili intervallo inter unam & alteram, frequenter tamen convocantur, & congregantur synodus in forma magis privata pro aliquibus particularibus occurrentiis, confirmando proprias, vel praedecessorum jam editas synodales Constitutiones, praesertim verò ad istum effectum renovandi examinatores, novosque in locum deficientium subrogandi.

Congregatis igitur examinatis, cum Episcopo, vel Vicario ut supra, atque concurrentibus, ac se exponentibus examini; Certa istius forma prescripta non habetur, sed varia est locorum, seu Episcopatum consuetudo; Alicubi enim servatur stylus examinatorum Vicarii Urbis, quod omnes concurrentes eodem tempore interrogantur, ut videatur, quis melius respondeat; Alicubi verò, & frequentius, examen est singulare, absque eo quod unus videat, vel audiat interrogaciones, ac responsiones alterius concurrentis; Pro ut etiam varius est examinandi modus circa interrogaciones, nam alicubi omnes, quamvis separatim interrogantur super eisdem questis, alicubi verò super diversis pro examinatorum stylo, vel arbitrio, cum iis quae expressè statuta non sunt, non videatur prohibitum, unum vel alterum modum adhibere; Frequentior autem ac laudabilior videtur stylus interrogandi omnes super eisdem, ut ita comparativè dignoscatur major, vel minor idoneitas.

Peracto examine; Examinatores, sive in scriptis, sive oretenus (cum requisita non sit perneceffe in scriptura vel processu) renuntiare debent Episcopo vel respective Vicario Generali, qui in locum Episcopi vel impediti praesideat, quos reputent idoneos, & quos non idoneos; Et quamvis ferè ubique hujusmodi examinatorum opinatio sit, ut ad ipsos pertineat judicare, quisnam sit dignior, seu magis idoneus, attamen id solum servatur in Urbe ex stylo particulari; Generaliter autem erronea est opinatio, quoniam eorum partes sunt approbandi, vel reprobandi, seu referendi, quos reputent idoneos, & quos non; cum Episcopi sint partes praeligendi inter plures approbatos.

Approbati autem dicuntur illi, qui habent majorem partem votorum favorabilium, quamvis minor pars eos reprobarer, minusque idoneos renunciaret, quoniam tanquam in actu capitulari, seu collegiatiivo, major pars attra-

hit ad se minorem, eamque suffucit, itaut habeatur, ac si actus ab omnibus gestus esset.

Neque opus est, quod examinatores referant omnes qualitates concurrentium in decreto Conciliari specificatas, sed sufficit, quod dicant in genere, an reputent idoneum necne.

Neque ut dictum est, in hoc requiritur scriptura vel rogatus cancellarii, sed sufficit, quod oretenus, Episcopo, vel Vicario praesidenti referant, ita tamen, quod relatio fiat ab omnibus, non autem quod unus, vel duo nomine omnium id agant, cum iste sit actus explicandus, ac perficiendus, tunc, & illicò perfecto examine, vel singulorum, vel omnium in forma collegiatiiva, & prius quam dissolvatur congressus, seu resolvatur illud politicum corpus, ita per Episcopum vel Vicarium, ac examinatores formatum.

Atque in hac functione approbandi, vel reprobandi Episcopus vel respective Vicarius Generalis, nullum habet votum decisivum; Unde si (ex. gr.) ex quinque, vel tribus examinatis, tres, ac respective duo repro- bent, erit ille reprobus, neque poterit Episcopus vel Vicarius adhaerendo uni vel respective duobus approban- tibus facere votorum paritatem.

Solumque Episcopo, vel Vicario Praesidenti, ac eodem decreto Conciliari conceditur adhaesio in casu paritatis votorum, quod scilicet si concurrans habeat duo vota approban- tia, & duo reprobandia, unde propterea ob votorum pari- tatem, neutrum dici potest legitime conclusum, illeque concurrans ita remaneat anceps, nec approbatus, nec re- probatus, tunc adhaesio Episcopi operabitur conclusio- nem actus, tanquam per speciem praeponderantiae ad- ditae in aequilibrio, ideoque si adhaerebit approbantibus erit approbatus, & è contra si reprobandibus, repro- batus; Licet enim longè post hanc instructionem da- tam, super intellectu decreti Conciliaris circa hujus- modi adhaesionem, in S. Congreg. Concilii, magna fue- rit quaestio, magna; votorum scissura, attamen ita de- cimum fuit, atque videtur germanus, ac verus Conci- lii sensus.

His peractis, inter eos, qui candidatorum albo jam scripti sunt, Episcopus, seu eo absente, vel impedito Vicarius Generalis (quatenus ejus facultates ad hoc etiam se extendant) unum pro ejus arbitrio praelige- re potest, tanquam digniorem ab eo reputatum, atque si collatio parochialis ad eum pertinet, ita ad provi- sionem procedere, si verò ad Sedem Apostolicam ob aliquam reservationem, vel affectionem, seu etiam ad aliam collatorem, litteras testimoniales desuper dabit, ad quarum normam in persona praeelecta facienda est provisio.

Non debetur autem in hujusmodi praeelectione Epi- scopus sequi majorem partem votorum, sed sufficit, quod praeelectus sit de ordine approbatorum, etiam quan- tum praecise necessarium est ad constituendam majorem partem, seu etiam in paritate per adhaesionem, ut su- pra, quamvis alii concurrentes longè majorem partem suffragiorum habeant, ac etiam si aliqui adsint, qui cum plenis suffragiis idonei relati sint, quoniam in regu- lando arbitrio super praeelectione, non attenditur sola major idoneitas litteraturae, vel alterius supereminentis qualitatis, sed habenda est ratio prudentiae, ac vitae & morum, aliarumque qualitarum, ex quibus praellgen- dus, magis charus, ac benevolus, seu magis proficiuus populo esse credebatur vel speretur, cum circa littera- turam, attendatur talis idoneitas quae sufficiat.

Ad illud autem praeter ceteris advertendum est, an aliquis ex concurrentibus sit de crimine diffamatus, quamvis non condemnatus; quinimò absolutus, si de facto adhuc diffamatio, seu criminis opinatio duret, itaut ejus praeelectio scandalum in populo causare va- leat, cum ista dicatur notabilis circumstantia, quae il- lius reputari facere debet minus dignum, quamvis ali- aliis litteratura, gradu, natalibus, vel etate dignior esset; Et multò magis si diffamatio esset circa ipsum ministerium curae, vel circa ipsum actum concursus; Vel etiam concurrat talis circumstantia, quod licet non redoleat delictum, adhuc praebet de facto ali- quod scandalum.

Praeelectionis actus explicandus perneceffe non est in ip- so concessu habito pro concursu, ac examine, sed in diverso loco, diversoque tempore, etiam cum notabili intervallo explicari

explicari potest, cum sufficiat explicari intra tempus praer- titum ad conferendum, adeout non sit factus locus de- volutioni.

Quinimò dari potest personarum diversitas, quod scilicet ab- sente vel impedito, aut nolente Episcopo, Vicarius Gene- ralis in concursu praesideat cum examinatis, ipse au- tem Episcopus in diverso loco, diverso tempore praeli- gat; ut praesertim in magnis & conspicuis Episcopatibus frequentior praxis docet.

Dictum verò praeligendi arbitrium non est liberum ac effrenatum, sed potius tanquam boni viri, à ratione regu- landum est, praeligendo illum qui omnibus qualitatibus, ac circumstantiis simul ponderatis reputatur dignior, quo neglecto, in his beneficiis curatis, minus dignus praeligi non potest; Adeout aliàs detur postposito jus appellan- di, ab irrationabili iudicio Episcopi.

Hæc autem appellatio ex eisdem decreti Conciliaris prescripto, non operatur effectum suspensivum, sed devo- lutive tantum, adeout interim non ligentur manus Epi- scopi providendi Ecclesiam, cum effectu sui executione, unde provisus interim sit manutendus; Vel dando lit- teras testimoniales, ut sequi valeat provisio à Sede Apo- stolica, vel ab alio, ad quem pertineat, atque huc usque se extendunt partes Episcopi in concursu.

De aliis autem concernentibus appellationem, tam circa provocationem ad novum examen in curia, quam circa in- spectionem, ad iudicium Episcopi (pro quo tamen in du- bio stat praesumptio, si sit rationale, vel irrationabile; sive an appellatio ob notoriam irrationabilitatem operari debuerit etiam effectum suspensivum, itaut provisio dici mereatur attentata, cum similibus, inspicere pertinet ma- gis ad iudicem appellationis, quam ad Episcopum coram quo faciendus est concursus, ac servanda est dicta forma Conciliaris, ideoque est extra institutum praesentis instru- ctionis.

Advertere item debet Episcopus, an Ecclesia providen- da sit talis, quod in ea servari non debeat dicta forma Con- ciliaris, quae in pluribus casibus non est servanda, quamvis Ecclesiae, vel beneficio animarum cura incumbat.

Primò scilicet ubi Ecclesia parochialis, vel cura annexa est alicui dignitati, vel canonicatui stanti principaliter, de per- se, cu dicta annexio facta sit, etiam si exercitium sit penes possessorem ipsius dignitatis, vel canonicatus, quoniam tunc non intrat hæc forma.

Secundò si Ecclesia parochialis, vel cura annexa sit ali- cui capitulo, vel collegio, quoniam etiam si singuli canoni- ci, seu collegiales curam exercent, non per hoc in pro- visione canonicatum, vel aliorum beneficiorum ista forma adhibenda est.

Tertio in Vicariis etiam perpetuis solitis provideri in titulum illarum Ecclesiarum parochialium, quae unitae, annexae sint alicui capitulo, vel monasterio seu dignitati, penes quam dicatur residere cura habitualis, residente solum penes Vicarium cura actuali, seu curae exercitio, quoniam tunc hujusmodi vicariorum provisio ex Constitutione Pii V. facienda est nominatione ejus, cui cura habitualis incumbit.

Non curando, quod de praeterito provideri consueverit per concursum; Vel quia id potuerit sequi voluntariè ad superabundantiam, ac meliorem provisionem desideratam per habentem curam habitualement; Vel quia processerit ex erronea opinione; Nisi tamen agitur de tali vicaria, penes quam resideat, tam cura actualis, quam habitualis, quoniam tunc solum vicariae vocabulum sine affectu non alterat qualitatem parochialitatis, ideoque intrat concursus.

Hinc proinde, quaestiones in hac materia cadentes, re- manent potius facti, & applicationis, quam juris, an scilicet illa superioritas, vel alia praepreminencia, quam in Ecclesia parochiali habeat capitulum, vel monasterium, seu aliud corpus univèrsale, aut etiam aliqua dignitas &c. importet curam habitualement, ratione formalis unionis, seu quod sit membrum, ac de mensa, adeout verificetur utrumque extremum habitualitatis scilicet penes corpus, vel dignitatem, solius verò actualitatis penes vicarium; Vel è contra, dictum jus, seu praepreminencia importet solum qualitatem patronalem vel censitam, seu protectio- nem &c. univèrsalo jure habituali, ac actuali residente pe- nes providendum, non curato vocabulo seu nuncupatione an scilicet dicatur rector, vel vicarius, quoniam non verborum formula, sed substantia veritatis attendi de- bet.

Quando autem dicatur esse in una, vel in altera specie, certa & determinata tegula generalis dari non potest, cum totum pendeat à singulorum casuum particularibus circum- stantiis, ac probationibus, inter quas, ubi res ad probabi- lem dubietatem reducatur, magnae considerationis est ultimus status, qui tamen data contraria clara probatio- ne, ubi praesertim res est integra, & in fieri, non at- tenditur; Quoties tamen est talis, quod vim habeat interpretativi, secus autem ubi posset habere vim pre- scriptivi, seu immutativi status praecedentis, quod totum pendet ex facto.

Illa solum juris regula generali cadente, quod cum unio dicatur in jure odiosa, ideoque in dubio non praesumenda, sed perfecta, & concludenter probanda sit per allegantem; Hinc proinde fundata est intentio ordinarii super concursu, atque actus æquivoci, potius ad jus patronatus, vel protec- tionem seu aliam subjectionem, quam ad formalem unio- nem, vel omnimodam dependentiam referendi sunt; Et consequenter ordinarius in dubio bene suas partes implebit indicendi concursum, ac assignandi edicta, quae ita deservi- re poterunt, non solum ad invitandum concurrere volen- tes, sed etiam ad excitandum illum qui praetendat habere curam habitualement, ut deducatur ejus jura, & probationes, quibus concludenter concurrerit, abstinere à concursu, ac providebit ad nominationem, quoties ista sequatur de persona idonea per ipsum Episcopum examinanda, & approbata per examinatores synodales, & non aliàs.

Quartò cessat hæc forma concursus in parochialibus de jure patronatus laicorum, cum provisio fieri debeat ad pre- sentationem patroni; Competente solum Episcopo jure examinandi, ac inquirendi de idoneitate, tam circa litte- raturam, quam circa vitam & mores, aliaque requisita; Solumque isto casu videtur adhiberi posse concursum, quan- do patroni concorditer cumulative plures praesentarent, vel plures essent praesentati in paritate votum, adeout ne- mini de justitia debita sit institutio, sed intret gratificatio, cum pro hac vice, beneficium ceteri videatur tanquam li- berum.

Ubi verò agatur de jure patronatus Ecclesiastico, intrat sine dubio concursus, & comparabiliter tamen cum jurepa- tronatus passivo, quod scilicet ex fundatione vel privilegio, aut legitimo statuto beneficium debeatur certo generi persona- rum, puta civibus seu parochialibus &c. quoniam tunc intrat quidem eadem forma concursus, sed cum hac restri- ctione, quod non patet omnibus accessus, ut est in paro- chialibus liberae collationis.

In patronatu verò mixto, sub quaestione est, an dicta forma intret necne, & de qua specie in proposito partici- pet, an scilicet potius laicalis, quam Ecclesiastica, vel è conversò; Aliqui enim credunt jure Ecclesiastico potius censendum esse; Probabilior autem videtur contraria, ut magis de laicali quam de Ecclesiastico ad hunc effectum in- definitè participet, absque illa distinctione praepreminencia; quae attendi debet circa reservationes, vel affectiones Apo- stolicas.

Moderni collectores, alios annectere solent casus, in quibus hujus forme necessitas cesset; Ubi scilicet agatur de permutatione, seu de resignatione ad favorem certae per- sonae; Aut etiam libera in manibus Papae, vel de vaca- tione in curia, cum similibus, in quibus provisio Apo- stolica tantum intret; Verum improprium est istos casus considerare tanquam limitationes regulae, ad effectum in- spiciendi, an Episcopus servare debeat formam concursus, vel ab illa abstinere, quoniam cum in istis casibus praesup- ponatur Apostolica provisio ad favorem certae, ac deter- minatae personae, quam Papa, sciens qualitatem paro- chialem, ita providere voluit, improprie remanent isti termini, cum ob assistentiam ejus pericissimorum officia- lium, praesupponenda sit certa, & indubitata notitia dicti Conciliaris decreti, dictaeque forme aliàs adhiben- dae, ideoque ita providendo, tali decreto, seu formae, implicite dispensare dicitur; Atque hinc deducta est re- cepta provisio, quod in provisionibus, omnibusque aliis dispositionibus Apostolicis, in beneficiis, quibus imminet animarum cura, istius expressa ac specialis mentio fieri debeat, ut ita Papa notitiam habeat eorum quae sunt facti, quae ignorare potest, atque in eis decipi, secus autem in iis quae cognito facto sunt juris tantum.

In omnibus autem praedictis, vel similibus casibus, in quibus, cessante forma concursus, de sola idoneitate, seu appro-

approbatione personarum nominatarum vel provisarum agatur, adhuc examen faciendum est per Episcopum vel Vicarium Generalem, ac examinatores synodales habentes votum decisivum super approbatione vel reprobatione ut supra, neque aliam Episcopus pro eius sola notitia nominatum vel provisum inspicere debet. g

Quando autem, cessantibus limitationibus, intrat regula super dicta forma habenda; Vel etiam intranscendentibus limitationibus, dictaque forma cessante, agatur solum de inquirendo de idoneitate personarum nominatarum, vel habentis mandatum de providendo, circa examen faciendum collegiati cum examinatores synodales ut supra; Tunc premissa procedunt, non solum in parochialibus, que sint, in, & de diocesi sub omnimoda ordinarii jurisdictione, sed etiam ubi sint, sed non de diocesi, quia nempe sint exempta, vel sub jurisdictione, & collatione inferioris Prælati secularis vel regularis exempti, quoniam adhuc ad d. effectus huiusmodi parochialis regulanda veniunt in omnibus eodem iure, quo alie existentes sub omnimoda Episcopi jurisdictione. h

Quoniam non attenditur in Ipsa Ecclesia materiali exempta, que provideri debeat, sed attenditur Ecclesia formalis, id est clerus, & populus, qui vivit in territorio Episcopi, ad quem proindeque inquirere pertinet de sufficientia, & qualitate pastoris, qui eius ovibus præficiendus est. i

Remanente solum iure d. inferioris Prælati faciendi institutionem seu collationem, postquam Episcopi approbatio sequuta, vel etiam illam præmittendi, sub dicta explicita, vel implicita conditione, quatenus Episcopo idoneus videatur, eiusque approbationem habeat. j

Quatenus autem agatur de parochiali existente extra omnem diocesim, sub Prælate habente omnimodam ordinariam jurisdictionem, cum territorio propriè, ac verè separata, in quo vivat clerus, & populus intra parochiæ limites, atque, ut vulgò dicitur, Nullius, ita ut non dicantur oves Episcopi, sed potius oves dicti inferioris Prælati; Et tunc, aut hic Prælati habet etiam jus indicendi synodum quam de facto celebret, ita ut ad sint examinatores synodales, & coram eo concursus habendus est, omniaque superius dicta de Episcopo, etiam quoad alios inferiores Prælatos, vel collatores comparativè, sibi conveniunt quoniam exceptis iis que sunt ordinis Episcopalis, in reliquis omnibus, huiusmodi Prælati tanquam veri ordinarii etiam circa jurisdictionem deligatam censentur, l Si verò jus indicendi synodum non habeat, vel habens non indixerit, ita ut non habeat examinatores synodales, & consequenter dicta forma servari non valeat, tunc concursus habendus est coram Episcopo viciniore, ad quem pariter, in casibus, in quibus adhibenda non est dicta forma, pertinet examinare providendum, cum aliis ob defectum examinatorum synodali, res non sit practica-bilis. m

Cujus autem qualitatis esse debeant illi, qui in synodo deputandi sunt examinatores, certa, & determinata regula dari non potest; Licet enim id Conciliare decretum desiderare videatur ut sint decretorum vel S. Theologiæ Doctores seu aliis qualificati, Attamen id non in omni diocesi est de facili practicabile, præsertim verò in illis Italiæ partibus, in quibus adeò exigui, ac infelices sunt Episcopatus, quod pro Doctoribus primariis habentur illi, qui mediocriter calleant linguam latinam, ac intelligant, seu explicare sciant Concilium Tridentinum seu catechismum, atque aliquam talem qualem peritiam habeant casuum conscientiarum; Ideoque invigilandum est in deputando personas idoneas, & qualificatas, quæ juxta locorum qualitatem haberi possint; Illud tamen advertendo, ut examinatores ab omni sorte, omnique præmio, etiam sub colore vel specie expensarum, seu mercedis laboris personalis, juxta eisdem Conciliaris decreti enixam dispositionem abstanteant.

Qui verò dicendi sint digniores, quos Episcopus inter approbatos præeligere debeat; Pariter certa & determinata regula dari non potest, sed totum pendet ex facti qualitate, ac singulorum casuum particularibus circumstantiis; Licet enim aliqui considerare soleant gradum, quodque doctor dicatur dignior non doctore; Vel ætatem, ut senior præferri debeat juniori; Sive natales, ut nobilis præferatur ignobili; Aut nationem, ut civis, vel nationalis præferatur extero; Ac etiam provisionem, quod scilicet non præferatur provisio cum similibus; Attamen istæ sunt quæ-

dam regulæ generales, præ oculis quidem ab Episcopo habendam pro quadam norma regulandi ejus arbitrium, non tamen arctativè seu pernecessè id exigentes, quoniam ut supra advertitur, sæpius contingit, ut ex facti qualitate, opportunum sit, minus doctum, vel minus nobilem, seu juniorem, præferre alteri habenti aliquam ex prædictis majoribus qualitatibus, qui tamen in aliis deficiat, seu aliud patiatur obstaculum, ita bene regulando suum arbitrium, quod prudentis, ac boni viri dici valeat de irrationabilitate redargui possit, ideoque totum est facti potius, quam juris.

Demum quæ dicuntur de Episcopo, procedunt etiam in capitulo sede vacante, quod in hac Episcopali jurisdictione succedit, quoad jus indicendi, ac habendi concursus, vel respectivè approbandi, ad effectum tamen dandi litteras testimoniales pro obtinenda provisione Apostolica, quamvis de vacatione in mensibus ordinariis agatur, ita tamen quod actus explicari debeat à vicario per ipsum capitulum ad eisdem Conc. Trid. præscriptum deputato pro universè diocesis administratione, non autem ab ipso capitulo, vel aliis ad id particulariter deputatis.

Et hæc sunt quæ in hac materia, quantum memoria suggerat, adnotatione digna videntur pro Episcopo vel Vicarii generalis directione, ut hanc formam bene servare valeat Reliqua verò locis allegatis perquiri poterunt.

ANNOT. AD DISC. XXXVII.

Iste discursus generaliter reasumit materiam concursus, super qua adnotatum est ad disc. 1. cum seqq.

- a Sess. 24. de reform. c. 18.
- b Constitut. 33.
- c Mant. dec. 40. n. 8. Cocc. dec. 51. n. 4. dec. 48. n. 20. par. 5. rec. dec. 156. n. 14. p. 10. Alterien. Vicariæ 26. Junii 1654. Bichio.
- d Ut in eod. decreto Conciliari d. c. 18. sess. 24. ubi Barb. in collection. n. 27.
- e in eod. decreto Conciliari.
- f in eod. decreto Conciliari.
- g d. constitut. 33.
- h supra disc. 2.
- i eod. disc. 2.
- l in eod. decreto Conciliari ad litteram.
- m Buratt. dec. 362. Add. ad eum dec. 479. Dunoz. dec. 666. n. 7. supra d. disc. 2.
- n supra disc. 3.
- o eod. disc. 3.
- p Rota in Frequentissima nullitatis concursus 13. Junii 1635. Cocc. & supra d. disc. 2.
- q Buratt. dec. 362. & dec. 479. & d. disc. 2. Barbof. in Col. n. 93. & seqq.
- r Buratt. d. dec. 479. & 372. Barb. ubi sup.
- s Caval. dec. 219. Barbof. in collect.
- t apud eosdem ubi sup.
- u dec. 68. post. Zuff. Adden. ad Buratt. dec. 637. supra dicto disc. 3.
- x supra disc. 1.
- y Caval. d. dec. 299.
- z d. disc. 1.
- a eod. disc. 1.
- b eod. disc. 1.
- c eod. disc. 1.
- d ut eod. decreto Conciliari, & d. disc. 1.
- e eodem disc. 1.
- f d. disc. 1. & 2.
- g disc. 7. & 8.
- h ibidem.
- i d. disc. 1.
- l eod. disc. 1.
- m disc. 1. & seqq. & disc. 6.
- n eod. disc. 6. & seqq.
- o dec. 154. n. 15. p. 5. rec. d. dec. 156. p. 10.
- p Barbof. in collect. ad c. 18. n. 155. Celi. dec. 5. & 24. q agitur supra disc. 6. & seqq.
- r disc. 10. & seqq.
- s ibidem t ibidem. u ibid.
- x Buratt. dec. 214. n. 2.
- y disc. 10. & seqq.
- a De his disc. 10. cum plur. seqq.
- b disc. 15. Buratt. dec. 942. Add. ad eum dec. 25. Add. ad Gregor. dec. 494.

c ad

D I S C. XXXVIII.

- c ad litteram in decreto Concilii.
- d In tot. decis. Calagurit.
- e Add. ad Greg. dec. 494. Adden. ad Buratt. dec. 25. in fin. dec. 321. num. 1. p. 10. rec.
- f Barbof. in collect. ad idem Conc. Trid. c. 18.
- g disc. 7.
- h disc. 12. & sub tit. de jurisd. disc. 14. & 15.
- i ibidem.
- l ibid. ac pluries in aliis eod. tit. de jurisd.
- m Barbof. in collect. ad idem Con. c. 18. & disc. supra citatis.
- n Barbof. ad c. idem c. 18. n. 106. & seqq.

ROMANA HOSPITALIS, S E U JURIUM PAROCHIALIUM, P R O HOSPITALI S. SALVATORIS AD SANCTA SANCTORUM. C U M PAROCHO ECCLESIAE LATERANEN.

Casus disputatus in S. Congreg. Visitationis Apostolicæ, & decisus pro Parocho.

De privilegiis Apostolicis concessis Hospitalibus super exemptione à jure parochi, de quibus intelligenda sint; Et de eadem materia, de qua supra disc. 23.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Parochus habet intentionem fundatam etiam in Hospitali sito intra fines parochiæ, ubi non adest privilegium.
- 3 Communicatio privilegiorum non attenditur in iis que sunt tertio præjudicialia, & num. 16.
- 4 De privilegiis Basilicæ Lateranensis, & n. 18.
- 5 Ex quibus deduceretur observantia contraria privilegiis.
- 6 Privilegium cessat per non usum.
- 7 Item recipit interpretationem, vel restrictionem ab usu magis restricto.
- 8 Quando infirmi morientes in Hospitali sepeliuntur in alia Ecclesia non intrant Hospitalis privilegia.
- 9 Quid de baptismo puerorum ministrorum Hospitalis.
- 10 Fons baptismalis non est signum necessarium parochialitatis.
- 11 Quid de baptismo ministrando ipsi infirmis in Hospitali.
- 12 De Sacramento matrimonii ministrando in Hospitali.
- 13 Descriptio status animarum Hospitalis, ad quem pertinet.
- 14 In interpretatione privilegiorum attendi debet ratio, ac substantia voluntatis.
- 15 Quod privilegium Hospitalis redundet in utilitatem parochi proprii, & de ratione.
- 16 Declaratur conclusio, de qua n. 3.
- 17 An verbum exemptio, differat à verbo immunitas, & quid attendi debeat pro interpretatione privilegii.
- 18 De privilegiis Basilicæ Lateranensis.
- 19 Observantia debet esse univoca, & percutere casum præcisum.
- 20 Consuetudo non extenditur de casu ad casum.
- 21 Resolutio causæ.

AD instar antiquissimi, ac celeberrimi Hospitalis S. Salvatoris ad Sancta Sanctorum, cujus fundationis initium certa memoria non habetur, ac etiam conspicui, ac pariter celeberrimi Hospitalis S. Spiritus in Saxia fundati sub Innoc. III. ut patet ex ejus Constit. 7. sub Leone X. pro incurabili morbo laborantibus, fundatum fuit pariter conspicuum Hospitalis S. Jacobi, quod incurabili nuncupatur, cui idem Pontifex omnia privilegia, omnesque exemptiones præfatorum antiquorum Hospitalium concessit, seu communicavit; Cum autem in Urbis excidio, quod sub Clem. VII. sequutum est, d. Hospitalis Salvatoris, utpotè in loco inhabitato, militum depredationibus magis expositum omnium mobiliu, ac scripturarum totalem peremptionem passum esset; Hinc idem Pontifex, anno d. excidium subsequente, in effectu potius per viam restaurationis, quam novæ concessionis, prædictorum aliorum Hospitalium privilegia, præsertim à Leone, illi S. Jacobi concessa amplissimè communicavit, cum clausula absque nulla penitus differentia; Cumque istud Hospitalis situm esset intra fines parochiæ annexæ ibi contigua Basilicæ Lateranensi; Hinc usque ab an. 1625. & forsitan antea, controversiæ exortæ sunt inter d. Hospitalis Administratores, dictæque Basilicæ curatum seu vicarium exercitio curæ d. parochiæ deputatum introduciturque causa in S. Congregat. visitationis Apostolicæ variæ provisionales, vel in possessorio prodierunt resolutiones.

Assumpta verò de ordine Papæ formali inspectione boni juris ad effectum totaliter hujusmodi controversias decidendi, eisque silentium imponendi. Scribentes pro parochio, five pro capitulo d. Basilicæ illi adherente dicebant (& in hac parte bene) totam vim consistere in dicto indulto Clem. VII. quod ex parte Hospitalis deducebatur pro exemptionis fundamento, eo liquidem non suffragante, extra controversiam remanet, fundatam esse parochi intentionem in juribus parochialibus infra fines ejus parochiæ, ut in consimili controversia cum alio Hospitali admittitur sup. disc. 23. & in decis. in ea causa edita, neque ego, & cæteri pro Hospitali scribentes negabamus; Indultum autem prædictum, ad effectum controversiæ non suffragari dicebamus ex quatuor fundamentis; Primò sc. quod illud esset solum communicativum privilegiorum, ac immunitatum dicti alterius Hospitalis, ideoque operari non debeat in iis, quæ sunt tertio præjudicialia, cum ita de jure privilegiorum communicatio intelligenda veniat, juxta dec. in Valent. decimarum cor. Lancell. apud Marches. p. 1. fol. 639. Pen. dec. 1090. nu. 14. & 15. Caval. dec. 101. n. 3. sæpius; Potissimè in iis, quæ non de facili concedi solent, ut dec. 250. nu. 35. & seqq. p. 7. rec. Pœn. ubi sup. Cocc. dec. 279. nu. 3. & 4. & in aliis.

Secundò fortius ob privilegia per Sedem Apostolicam concessa huic Basilicæ Lateranensi, ut ab aliis privilegiis ei præjudicialibus non afficiatur, nisi ejus mentio specialis fiat.

Tertiò quod d. indultum Clem. VII. enunciando, quod in dicto altero privilegio concessio Hospitali S. Jacobi per Leonem X. concederentur immunitates, ac exemptiones, in concessione, quæ fit huic Hospitali, ommittitur verbum exemptionis, solumque agitur de immunitatibus unde propterea deducebatur argumentum, quod minus concedere voluerit.

Et quartò magnum, ac potissimum fundamentum constituebatur in observantia, dum in facto justificabatur, quod iste parochus sepulturam dedisset pluribus in isto Hospitali defunctis in ipsa Basilica, vel ejus annexis, exigendo consueta emolumenta; Ac etiam quod Sacramentum baptismatis, & alterum matrimonii ministrasset, tam infirmis, ubi casus dedisset, quam eisdem Hospitalis ministris; Nec non consuevisset singulis annis describere animas tam infirmorum quàm ministrorum pro ea descriptione, quæ circa tempus paschatis fieri solet. Ideoque ita inferebant, quod vel dictum privilegium per non usum sublatum esset juxta doctrinam Bart. in l. 1. ff. de nund. cum concord. per Capyc. & add. dec. 134. Seraph. dec. 1043. Barbof. de Episc. alleg. 26. n. 10. & seq. & communiter Vel quod saltem concurrente dubietate quidnam illud contineret, ita interpretationem reciperet ab observantia ad text. in c. cum dilectus de consuet. cum concord. apud Mant. dec. 320. nu. 5. Otthob. dec. 165. nu. 10. Capyc. Latr. consult. 12. nu. 5. cum seq. ubi quod habens privilegium latum, si stricte utatur ad latitudinem

Z

nem redire non potest, juxta doctrinam Bald. in l. usum aquæ n. 2. C. de aqua duct. lib. 11. & advertitur pluries supra hoc eod. tit. & alibi frequenter.

E converso scribens ego pro Hospitali, pro methodica hujus controversiæ inspectione, ac pro collendis æquivocis, quæ ex dicta observantia resultare possent; Advertebam, reflectendum esse ad distinctionem casuum sive actuum, ac jurium parochialium, super quibus cadebat controversia, & super quibus non.

Primusigitur casus est infirmorum vel ministrorum, qui morientes in Hospitali, sepulturam eligerent in dicta Basilica, vel altera eis placita Ecclesia; Et in hoc dicebam nullam cadere quæstionem, nihilque per Hospitalis Administratores præterendi, quoniam eo ipso quod cadaver extra januas vel ambitum Hospitalis est, ut asportetur ad Ecclesiam in qua defunctus elegit sepulturam, nil refert quoad jura Hospitalis, an magis unus quam alter parochus funus agat, atque emolumenta parochialia percipiat, cum tunc contentio cadat, inter proprium parochum defuncti, & parochum, seu rectorem Ecclesiæ, in qua sepelitur juxta ea, quæ habentur supra in consimili controversia inter Parochum, & Hospitalis disc. 23. ac in decisione in ea causa edita impress. p. 11. rec. dec. 48.

Alter casus est administrationis Sacramenti baptismatis infantium, quos mulieres ministrantes ipso Hospitali, vel ministrorum uxores suscipiunt, vel ipsarum mulierum infirmarum, sive etiam infidelium, qui in fonte baptismali solemniter (cessante periculo) baptizari debent, ac solent, rectè baptizari consueverunt in d. Basilica, cum in ea adesset fons baptismalis in ipsius Hospitalis Ecclesia non existens, ideòque necessitate vel commoditate impellente id sequutum fuit.

Fons enim baptismalis non est signum necessarium parochialitatis, sed bene ad ejus probationem vel adminiculum confertur ex deduct. per Greg. & Add. dec. 108. & 387. dec. 433. p. 5. & in aliis; Ille siquidem esse solet in plerisque Ecclesiis, præsertim Cathedralibus, vel Collegiatis, quæ non sint parochiales, & e converso non adesse in Ecclesiis parochialibus, unde propter eam parochi accedunt ad alteram Ecclesiam pro hujus sacramenti administratione, & consequenter ex eadem supra insinuata ratione cadaverum alibi tumulandorum, ad Administratores non pertinet inquirere, ubi infantes extra Hospitalis ambitum baptizentur.

Respectu verò infirmorum quibus idem Sacramentum administrando est in ipso Hospitali, ut aliquando (licet nimium raro) contingit in infidelibus, qui ex causa infirmitatis ad Hospitalis accedentes morti proximi ad fidem conversi baptismata suscipere volunt; Dicebam procedere idem quod infra de Sacramentis penitentia, & Eucharistiæ, ac extremæ unctionis habentur, ut ad ipsius Hospitalis capellanum pertineant, ex eadem ratione; Neque in hoc aliqua observantia contraria dabatur, cum ea percuteret dictum alium casum infantium, qui solemniter in fonte baptismali hoc sacramentum suscipiunt.

Tertius est casus administrationis sacramenti matrimonii & pariter in hoc nulla cadebat controversia; Tum quia illud est extra Hospitalis institutum, neque intrat ea ratio, quæ militat in aliis sacramentis; Tum etiam quia pro hujus Sacramenti administratione requiritur quædam major magisque formalis subjectio parochialis, atque non attenditur locus materialis, sed attenduntur personæ, ut in sua materia sub tit. de matrim. Idque non percutiebat solum jus istius parochi, sed omnium aliorum intra quorum fines vivebant infirmi occasionaliter ad Hospitalis ob infirmitatem accedentes, advertitur supra d. disc. 23.

Quartus est actus dandi notam animarum, & hic actus restricto jure pariter spectare deberet ad omnes parochos habentes in eo hospitali subditos infirmos, quibus aditus denegari non posse, ut quilibet pastor proprias oves describeret; Sive, quod, dicto ingressu denegato (ut probabiliter denegari posse credebam) teneretur ejusdem Hospitalis capellanus singulis parochis requirentibus, talem notulam dare; Sed quoniam id, uno, vel altero modo nimium incommodum est, hinc non mirum si iste parochus ratione majoris commoditatis propter adjacentiam, vicario, seu mandataro jure omnium parochorum istas partes impleverit, quod re verà parum vel nihil refert, cum absque ingressu in Hospitalis, ac absque eo quod actum aliquem

jurisdictionalem exercere, ex relationibus ministrorum, has partes explicare potuerit.

Quintus demum proprius, ac præcisus controversiæ casus erat ille administrationis sacramentorum penitentia, Eucharistiæ, & extremæ unctionis infirmorum, necnon sepulturæ eorumdem, ubi in ejusdem Hospitalis cæmeterio, vel cappella, seu Ecclesia sepeliri contingeret, & tunc credebam privilegium prædictum intrare debere, non quidem ob verborum formalitatem, in qua hinc inde multum insistebatur, elaborando, an verbum immunitas idem importaret, ac verbum exemptio, sed principaliter spectata ratione, ob quam Sedes Apostolica omnibus ferè totius Orbis aequaliter qualificatis Hospitalibus idem privilegium concessit, & de qua supra d. disc. 23. quod sc. de stricto jure, singulorum infirmorum proprii parochi ad hæc peragenda evocandi essent, quod omnino impracticabile est, præsertim in adeò magna Civitate ac in loco adeò distantia à partibus inhabitatis, Et de consequenti si non habent incommodum administrationis sacramentorum, neque habere debent commodum emolumentorum sepulturæ, quæ in compensationem dicti incommodi, ac laboris, per sacros Canones demandata sunt; Idque non solum respicit interesse, vel præjudicium istius parochi, sed omnium aliorum.

Quinimò observabam, ex hoc privilegio notabile commodum huic paroco de facto resultare, quoniam cum frequenter infirmi, vel ex devotione, vel quandoque ex quadam vana ambitione, aliquid habentes de proprio sepulturam eligant, in hac frequentius adjacentis Basilica, ita ipse obtinet emolumenta sepulturæ eorum, qui non sunt ejus subditi.

Hinc de plano cessare dicebam dd. quatuor objecta; Quatenus enim pertinet ad primum super non admittenda communicatione eorum quæ sunt tercio præjudicialia; Dicebam id procedere in iis quæ concernunt nuda privilegia à jure exorbitantia, in quibus terminis procedunt auctoritates hujusmodi conclusionem firmantes; Et nihilominus etiam in illis, ubi amplitudo verborum, seu aliàs conjecturata voluntas Papæ accedit, talis regula limitatur ex plenè deduct. apud Royas dec. 327. & 356. & latius dec. 337. p. 10. rec. Fortius verò attendenda identitate rationis, ac etiam illis verbis pluries repetitis absque ulla penitus differentia.

Quinimò advertebam, quod cum juxta dictam facti feriem, istud hospitale esset antiquius, magisque qualificatum, ad cuius instar, illud S. Jacobi fundatum fuit, & cui istius privilegia communicata fuerunt, ex dicto Urbis excidio perempta, ideòque potius per Clem. VII. instaurata, hinc prorsus improbabile videtur, ut Papa huic Hospitali minores exemptiones, ac minora privilegia concedere voluerit.

Secundum fundamentum discretivè inter verbum exemptionis & immunitatis, verè nulla consideratione dignum erat, tum quia alii pro hac parte scribentes, cum pluribus juribus civilibus, & canonicis, ac Doctorum traditionibus bene probabant, istos terminos esse synonymos, ac frequenter unum pro alio usurpari; Tum etiam quia, ut factis frequens est mea consuetudo dicendi, in quæstionibus voluntatis, immorandum non est in cortice, ac formula verborum, cum istæ sint grammaticorum partes, sed attendi debet substantia, verisimilis voluntatis ex facti qualitate & circumstantiis; Præsertim verò ex idoneitate rationis regulanda; Ac etiam quia Pontificibus notorium est quod istud Hospitalis adjacet d. Basilicæ, cujus præeminentiæ apud Pontifices pariter notoriæ sunt, ideòque non agitur de rebus extra Urbem, in quibus notitiæ defectus dari valeat, qui in Papa, tanquam in re consistente in facto admittitur.

Ad tertium fundamentum deductum ex hujus Basilicæ privilegiis, deducebam ea, quæ circa illorum revocationem habentur supra disc. 9. Ac etiam quod in præsentem non ageretur de præjudicio Basilicæ principalis, constituentis juxta unam opinionem, Urbis Cathedralis, quæ juxta alteram efformari dicitur ex omnibus Basilicis Patriarcalibus, quæ jure quodam sociativo æquè concurrant ad unam Cathedralis efformandam, ex deduct. sub tit. de præem. sed agitur de simplici parochia illi annexa, in qua proinde dictæ præeminentiæ ratio non intrat.

Quartum demum magis considerabile obiectum observantia, de plano tollebat ex facto cum dicta casuum distinctione, cum actus ad illam probandam deducti, percuterent

terent dictos alios casus diversos diversam rationem habentes, ac non cadentes sub indulto; Ideòque ad observantiam sive interpretativam, sive præscriptivam inferri non poterat, ex vulgari quotidiana propositione, quod observantia debet esse univoca ac percutere casum præcisum, non autem æquivoca percuciens casum diversum ex deductis dec. 176. num. 46. p. 5. rec. dec. 268. num. 25. p. 12. apud Barat. decis. 474. n. 6. & frequenter; Ad quod conferant, quæ habentur sub tit. de benef. disc. 30. super consuetudine non extendenda de casu ad casum, sed attendenda in casu præciso, ac individuo, adeòque juxta d. distinctionem actuum, illa videretur potius Hospitali assistere in actibus, de quibus erat quæstio.

Dum autem hic discursus erat sub prælo, proposita causa sub die 27. Novembris 1670. prodiit resolutio paroco favorabilis, ei sc. competere jura parochialia Hospitali; Incertum verò est quomodo, & in quibus actibus, & cum quibus fundamentis processum sit, cum edi non soleant decisiones, ut unice in Urbe, Rotæ stylus est, dictaque notitia non habita, non de facili maturum judicium pro veritate efformari potuit, quamvis dicta Hospitalis fundamenta nimium probabilia viderentur præfatis generalitatibus præponderantia, quæ in contrarium deducebantur; Sæpius enim discussio causæ in ipsismet Advocatis succumbentiam patientibus, qui prius, etiam reflectendo ad veritatem diversum habebant, mutationem sententiæ inducit, ut præsertim constat in casu, de quo sub tit. de jurisd. disc. 41. & 95. Quare in supplemento in hujus discursibus observationibus maturius adnotabitur, cuinam probabilitas magis assistat, sive quomodo jura parochialia in Hospitali practabilia sint, & pro quibus actibus.

ADNOT. AD DISC. XXXVIII.

A Dnotatum fuit ad enunciatum disc. 22. hoc. tit.

BARCHINONEN. VICARIÆ, VEL CONGRUÆ

PRO BERNARDO MAISSER.

CUM

JACOBO CLEMENTE ARCHIDIACONO.

Casus decisus per Rotam pro Bernardo.

An ille, cui sit unita Ecclesia parochialis, prætere valedat augmentum bonorum assignatorum Vicario pro ejus congrua, vel potius esse debeat contentus illa præstatione, quam Vicarius ei dare consuevit ad eandem materiam, de qua supra disc. 19. & seqq.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series cum resolutionibus.
- 2 De conclusionibus, quæ habentur in materia unionis subjectivæ.
- 3 Quod sint veræ, sed procedunt in casibus suis, qui debent distinguui, & alias incidit in æquivoca.
- 4 De plerisque casibus, & quæstionibus diversis in materia.
- 5 Qualis sit casus præcisus quæstionis.
- 6 Habens centenariam potest allegare quemcumque titulum de mundo meliorem.
- 7 De casu converso diminutionis bonorum assignatorum Vicaria.
- 8 De differentia inter unum casum, & alterum diminutionis, & respectivè augmenti.

DISC. XXXIX.

DE anno 1325. Episcopus Archidiaconatus dignitati univit Ecclesiam Parochialem S. Baudilii, ejus arbitrio reservando, quid Vicario pro ejus congrua assignandum esset, de anno verò sequenti statutum, est quod Vicarius administraret, & colligat omnes fructus, & det Archidiacono certam eorumdem portionem, sed postmodum

ad tollendam omnem controversiæ occasionem statutum est, ut loco dictæ portionis fructuum, quæ varia esse solet Vicarius daret Archidiacono singulis annis certam præstationem librarum 70. quæ important idem, ac 70. scutos monetæ Romanæ, atque ita per tria sæcula, & ultra servatum fuit; Modernus autem Archidiaconus videndo, quod redditus bonorum Ecclesiæ notabiliter creverint, prætensionem excitavit, quod ad ipsum tanquam dominum illi omnes pertinerent, Vicario autem danda esset congrua pro exercitio curæ, introductaque causa in Tribunali A. C. prodiit sententia absolutoria Vicarii, atque devoluta per appellationem causa in Rota cor. Taya sub diebus 26. Novemb. 1672. 17. Martii, & 17. Aprilis 1673. prodiert pariter ad favorem Vicarii resolutiones, ad quarum normam expedita sententia, & commissæ denuò causa in Rota cor. Emerix sub die 17. Februarii 1674. per confirmationem sententiæ rotalis responsum fuit, atque in hoc statu causa reperitur.

Cum autem in disputationibus desuper habitis, Scribentes pro Archidiacono, quibus adhærebant etiam aliqui ex Judicibus, quorum vota hinc inde recensentur in tertia decisione 18. Aprilis 1673. coram Taya, insisterent in multis propositionibus, quas habemus in materia unionis subjectivæ, quod scilicet Ecclesia unita efficiatur membrum, vel eradium ejus, cui facta sit unio, quodque Rector, vel Prælatus Ecclesiæ dominantis dicatur verus Rector habitus, & Dominus, ac possessor bonorum, & jurium ad illam pertinentium, Vicarius autem habeatur tanquam famulus, vel Minister ab eo dependens pro exercitio curæ, pro quo aliud jus non habeat, nisi illud essequendi congruum pro ejus sustentatione tanquam salarium, & mercedem laboris, non obstante quacunque contraria possessione, ob quam præscriptio, vel aliud jus privativè ad principalem Rectorem præterendi non potest, ad instar famuli, vel Ministri non præscribentis contra Dominum; Ac proterea receptum est, quod in hujusmodi Ecclesiis, ita unitis non datur vera vacatio, minisque intrat forma concursus in Vicariis providendis, ex deduct. supra disc. 10. cum similibus propositionibus, quæ in materia habentur, in idem cumulando multas auctoritates, & decisiones desuper editas, præsertim verò præcisas, ac individuales super ista Ecclesia apud Merlin. inter suas dec. 95. & 115. & in eadem apud Ubald. dec. 580. p. 4. rec. tom. 3.

Hinc in hac ultima disputatione, reassumendo deducta in duabus præcedentibus instantiis, ut satisfaceret objectis, ad quæ restringebatur disputatio, dicebam scribens pro Vicario, quod dictæ propositiones, ac respectivè auctoritates, & decisiones erant in suis casibus veræ, illasque advertebam, sed quod juxta frequentiore contingentiam, fallacia erat in applicatione, illas invicem confundendo, dum unum percucientes casum, vel effectum, aliis longè diversis applicabantur, isteque est fons, vel scaturigo omnium æquivocorum, & confusionum, quæ in ista facultate dignoscuntur, ex pluries inculcato vitio procedendi in littera doctrinarum, & decisionum, illasque transcriptorio more cumulandi, quasi quod tota vis consistat in earum cumulo, & arithmetico numero, non ratiocinando, sive non distinguendo diversos casus, vel effectus; Ideòque ad æquivocato tollenda, & pro congrua applicatione advertebam ad plurium casuum, & respectivè effectuum distinctionem.

Primus itaque casus est quando de qualitate unionis, vel respectivè de natura Vicariæ agatur ad effectum, an eadem Vicaria importet plenam, ac veram rectoriam Ecclesiæ cum utraque actuali, & habituali Cura & cum omnimoda independentia ab altera Ecclesia, vel dignitate, ad effectum videndi, ab provideri debeat per concursum, juxta formam Concilii Tridentini, vel potius e converso faciendæ sit provisio ad nominationem Prælati, vel Rectoris Ecclesiæ dominantis, juxta Constitutionem Pii V. atque iste est casus, vel respectivè effectus, de quo agitur in dec. 95. & 115. Merl. & d. dec. 580. p. 4. rec. tom. 3. & de hoc etiam in diversis Ecclesiis agitur apud Cocc. dec. 344. & late decis. 330. p. 9. rec. quæ est in altera Barchinon de qua agitur supra disc. 10. & in aliis, sed istæ, & similes decisiones, & auctoritates dicebam, quod ad rem nostram merebantur poni ad partes, utpotè extraneæ à casu controversiæ, quamvis in casu verè sint.

Alter casus est, ubi quæstio sit inter Rectorem habitualem Ecclesiæ scilicet dominantis, & Vicarium Ecclesiæ unitæ super juribus, & præeminentiis parochialibus, & dominicalis, ipsaque cura habituali, que pretendatur per Vicarium privativè ad Prælatum, vel Rectorem Eccle-

fiæ dominantis, & ista est quæstio, de qua *decif. 10. part. 13. recent.* Et in aliis in eadem causa proditis; atque ad hunc effectum intrat dicta propositio, quod famulus, vel minister non præcibit contra Dominum, dum ejus possessio ipsa jure familiaritatis, vel famulatus, & ministerii penes ipsum esse dicitur, idque pariter dicebam intrare idem, quod in casu præcedenti, quod sc. auctoritates, & propositiones, quæ desuper ad istum effectum habentur sunt in suo casu veræ, sed extraneæ ab illo quæstionis, & merito segregandæ, ac ponendæ ad partes.

Tertius est casus, in quo agatur de jure decimandi, an competat Rectori Ecclesiæ dominantis, vel Vicario, & de hoc agitur in Auriens. parochialis, vel congregat. 14. Martii 1618. coram Ottembergo, in qua magnum fundamentum constitui videbatur, & in sua sede sub tit. de decim. sed iste casus tanquam præcedenti similis, atque cadens sub eisdem regulis, & propositionibus, pariter extraneus est à nostro.

Quartus est, ubi agatur de illis modernis Vicariis, quos oporteat deputare in Ecclesiis jam pleno jure unitis alicui capitulo, vel Monasterio ad tollendam Rectoris, & Pastoris illam incertitudinem, quæ resultat ab exercitio curæ esse solitæ penes omnes de aliquo corpore universalis, puta capitulo, vel Monasterio, juxta Decretum Concilii Tridentini. *sess. 7. cap. 7. de reformat.* adeo quæstio inter Rectorem habituale, & Vicarium sit super majori, vel minori quantitate congruæ, quam solum Vicarius præterdat, juxta quæstiones, de quibus supra *disc. 13. & seqq.* & in decisionibus, quæ in iis casibus prodierunt, quæ pariter in his disputationibus cumulabantur; Aut quod sic quæstio super augmento monetæ, præsertim scutorum auri juxta quæstionem disumptam apud Coc. in *dec. 1340.* in qua etiam magnum constituebatur fundamentum, sed frustra utpotè extra casum.

Quintus est casus inter Rectorem, vel Prælatum habituale, & Vicarium super jure amovendi, ut præsertim contingit in Hispania, quod cura est penes Episcopum in universa Diocesi, ad exercitium verò deputantur Vicarii, qui præterduntur manuales, juxta celebres decisiones in Pampilon. juris amovendi curatos enunciatis *disc. 80. de benef. & supra hoc eod. tit. pluris;* Sed pariter extra quæstionem.

Sextus est casus quæstionis, de qua in Cæsaraugustana pensionum sub tit. de canonicis, & cap. *disc. 7.* in qua enunciatur plures decisiones proditæ in Barchinon. alimentorum, in quibus pariter nimium insistebatur, sed etiam frustra, utpotè extra casum, dum ibi quæstio est inter capitulum Dominum, & quosdam Ministros Præpositos, vel alio vocabulo nuncupatos economicæ administrationi deputatos; Unde merito tanquam famuli, & ministri jure merè administratorio possidentes, non possunt ex possessione aliquod jus contra Dominum acquirere.

Ultimus demùm (neglectis aliis, qui fortè considerari possent, utpotè ad rem minus facientibus, magisque extraneis) est casus præcisus quæstionis, quod sc. Vicaria nascatur eodem tempore, quo nascitur jus habituale Ecclesiæ dominantis, absque eo, quod circa perpetuitatem, ac independentem administrationem suam immutet naturam, quæ solum immutari dicitur circa modum provisionis, ut non fiat juxta formam Concilii per concursum, sed juxta alteram formam Bullæ Piæ, in reliquis autem provideatur in titulum perpetuum, & collativum, adeo ut unio in substantia aliud non importet, nisi quandam subventionem ejus, cui facta est unio ex fructibus, unde non detur tempus, in quo Ecclesia principalis actuali dominio, & possessionem habuerit bonorum, & jurium Ecclesiæ unitæ, qualis propriè juxta præmissam facti seriem, erat casus controversiæ, adeo ut Vicaria non esset res nova, & omnino dependes jure famulatus à Rectore habituali Ecclesiæ dominantis, sed potius quædam continuatio de facto antiquæ Rectoriæ, & immutata solum ejus antiqua natura ex quadam fictione, vel intellectuali operatione, & metaphysica legis.

Et in isto casu dicebam, quod si ab initio unionis, atque in actu eam faciendi Episcopus hanc legem præscripsisset, quod sc. participatio dominicalis Archidiaconi esset uniformis in dictis libris 70. omnes autem fructus, & emolumenta essent Vicarii, non solum pro ejus congrua sustentatione, sed etiam supportandis Ecclesiæ oneribus, tunc utique nulla caderet ratio dubitandi, cum esset lex adjecta in limine unionis; Idemque si Episcopus sub diversa lege eamdem unionem fecisset, Papa vero in ejus confirmatione,

quæ necessaria est, juxta ea, quæ habentur supra *disc. 35.* & alibi, ita demandasset, cum pariter esset lex in limine.

Hoc autem præsupposito pro constanti, & absoluto, exinde sequi dicebam rectè allegari posse hanc legem in ipso limine unionis, vel parum post in Apostolica confirmatione, quam præsupponendum est tanquam necessariam fuisse adjectam, quamvis ejus justificatio non daretur ob vim, & operationem possessionis tripliciter centenariæ, dum etiam simplex centenaria istum operatur effectum, ut allegari possit quicumque titulus de mundo melior, ex *deduct. disc. 3. de alien. & contract. prohib. disc. 21. de jud. & alibi frequenter.* Quamvis etenim titulus unionis factæ per Episcopum, de quo constabat, id non contineret, sed potius contrarium juxta præmissam facti seriem, ideoque inferebatur ad theoreticam Innoc. in *c. dudum de decim. de qua disc. 47. de Regal. cum aliis in d. disc. 3. de alien. & disc. 21. de jud.* Attamen dicebam objectum removeri ex eadem responsione locis citatis data, & alibi, quod sc. difficultas caderet, quando hic titulus productus esset ab hac parte limitatè, ac præcisè, ac propterea excluderetur possibilitas alterius tituli melioris, secus autem ubi per alteram partem, ut in præsentis.

Neque his adversari dicebam de propositiones circ. dominium bonorum, & jurium Ecclesiæ unitæ, ut esse dicatur penes Ecclesiam dominantem, ejusque Rectorem, vel Prælatum, quoniam stant simul, ut dominium directum, & habituale sit penes hujusmodi Rectorem vel Prælatum, & tamen dominium utile, vel subalternum sit penes Vicarium ad totale ejus commodum, & incommodum, eo modo quo sequitur in feudo, vel emphyteusi, & similibus, quod dominium directum, & habituale est penes dominum, sed iste præterdere non potest, nisi illam dominicalem portionem, quam conventio, vel consuetudo præscripsit, totum verò commodum, vel incommodum est feudatarii, vel emphyteutæ, ut etiam advertitur in specie in decisione hujus causæ 95. & 115. Merlin. ac etiam in *d. decif. 430. p. 9. rec. nu. 20.*

Isti namque Rector, vel Prælatus, & Vicarius actualis dicuntur correlativi, ideoque ex natura correlativorum, quod in uno dicitur, alteri congruit, atque inter eos attendi debet regula *secundum naturam;* Ac propterea quemadmodum in casu controverso, de quo supra *disc. 19.* quando Vicario assignantur quædam bona pro ejus congrua, non potest ipse præterdere supplementum ob eorum diminutionem, quæ ipsius tanquam domini saltem subalterni periculo cedere debet, sicuti è converso cederet augmentum, ex eo quod utrumque est effectus, & sequela domini, ita est è converso.

Et quamvis ubi in dicto alio casu valde notabilis esset diminutio, adeo ut revera id, quod superest omnino insufficientes esset; intret suppletio ex *deductis eod. disc. 19.* Attamen ultra quod non oportebat hujusmodi inspectionem asumere ob deficientem assistentiam facti, dum ista dignitas continuando in eodem statu, adhuc erat bene provisæ, neque deficiebant illi, qui eam acceptarent, quinimò ambirent etiam cum aliquo gravamine pensionis; Adhuc tamen argumentum non procedere dicebam ex diversitate rationis, quoniam in altero casu converso valde notabilis diminutionis reddituum assignatorum Vicario habenti curam actuali, adesse dicitur non solum præjudicium, & interesse ipsius Vicarij, ejusque possessoris, sed principaliter interesse ipsius Ecclesiæ, quæ revera est domina bonorum, nè detrimentum patiat in cultu ob inopiam ejus ministrorum, ac etiam præjudicium, & interesse animarum illi Ecclesiæ commissarum, nè Vicarius, qui revera, & de facto est earum pastor, cogatur ob inopiam, aliunde victum sibi quærere, curam deserere, vel negligere; Et quæ rationes non intrant in casu converso, sed utcumque sit non erat opus de his agere, cum non verificaretur casus; Atque in idem considerabam ea, quæ habentur *disc. 54. de Emphyt.* quod scilicet quandoque datur casus remissionis canonis ad favorem Emphyteutæ ob immutatum rei statum, ac diminutos fructus, rarius autem, ac difficilius datur augmentum canonis ad favorem Domini ob eorumdem fructum augmentum, cum similibus. Et quemadmodum si hæc bona diminutionem passa essent, adeo tamen, ut congrua necessaria adesset, non posset Vicarius præterdere diminutionem dicti oneris, sed Archidiaconus posset præterdere illud integrum, ita è converso injusta mihi, etiam pro veritate, videbatur præterfero.

ROMANA PRÆMINENTIÆ

P R O

CAPITULO S. LAURENTII IN DAMASO,

C U M

PAROCHO S. CATHERINÆ DE ROTA.

Casus disputatus coram diversis Judicibus,
& varie resolutus.

An & quando una Parochia sit subdita, & dependens alterius, ejusque filialis, ut propterea obedientiam, & subjectionem agnoscere teneatur.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De actione negatoria.
- 3 De diversis speciebus matricitatis remissive.
- 4 De distinctione inter matricitatem dativam, & accidentalem, & nativam, sive originariam, & de effectibus exinde resultantibus.
- 6 De situatione alicujus Ecclesiæ intra fines alterius.
- 6 De ratione ob quam antiquitus erant latiores fines Cathedralium, & Parochialium, quodque postea alie Ecclesiæ filiales erectæ sint.
- 7 Datur distinctio inter jus competens ex causa universalis & alterum competens ex causa particulari ratione privilegii, vel præscriptionis.

D I S C. XL.

Cum antiqua Parochialis postmodum insignis collegiata Ecclesia S. Laurentii in Damaso nimium latos haberet fines, intra quos ob nova ædificia, nimiumque excretum populum, qui prius in aliquibus locis non aderat, oportuerit plures erigere parochias aliqua eorumdem finium parte adjacente pro se retenta, eodem admissum modo, quo in casu, de quo agitur supra *disc. 28.* Hinc sequitur est, quod quamplures hujusmodi novæ parochiæ tanquam filiales, ac dependentes, illam S. Laurentii tanquam matricem, & superiorem agnoscunt; Cumque ex parte capituli prætenderetur, quod inter istas adesset etiam Parochia S. Catherinæ de Rota; Parochus autem, sed magis capitulum Basilicæ Vaticanæ, quod pretendit quandam superioritatem in ista parochia habere; id negaret; Hinc introducta lite coram Prælo deputato, ut credo per Arcipresbyterum d. Basilicæ prodiit resolutio ad favorem capituli, declarando Ecclesiam S. Laurentii esse matricem, concedendo eidem manutentionem, sed concessio recursum, & commissa causa alteri Prælo cum facultate manutendi quem de jure, iste concessit mandatum de manutendo parochia, & forsan etiam pronuncia vit pro Ecclesiæ libertate, & in hoc statu causa pendet.

Ego scripsi solum, & semel in hac ultima instantia, atque juxta stylum evocatus fui in statu, quod causa semimortua dici poterat, dum Judex nimium tenax ejus opinionum jam votum propalaverat, atque causa erat in limine expeditionis, cumque non viderim jura alterius partis, neque formalis reiterata disputatio habita fuerit, non potui, desuper efformare maturum judicium pro veritate, quod absque continuata disputationis trutina vix, fortè unquam efformari non potest, sed quoniam præsupponebatur, quod per alteram partem procederetur, cum terminis generalibus actionis negatoriæ, de quibus latè *decif. 101. p. 4. rec. tom. 2. & disc. 23. de servit.* quod scilicet, qui allegat servitutem, atque negat subjectionem, habere dicitur intentionem fundatam contra allegantem superioritatem, ac matricitatem, quæ in dubio non præsumitur, sed probari debet, ut in specie matricitatis habetur supra *disc. 23.* ubi distinguuntur plures ejus species.

Hinc in unica informatione desuper data, dicebam reflectendum esse quod alia est illa matricitas, quæ pretendatur ex aliquo jure speciali, & exorbitanti resultante à privilegio, vel præscriptione; Alia verò est illa, quæ resultat à dispositione juris, & ab ipso naturali statu quod scilicet constat Ecclesiam filiam moderniori tempore erectam fuisse intra

fines antiquioris Ecclesiæ cum dismembratione alicujus partis ejus, populi, & Territorii juxta casus de quibus supra *d. disc. 28. cum plurib. seqq.* ac etiam juxta illos, qui recententur *disc. 6. de præm.* de pluribus cathedralibus de novo erectis ex parte Territorii, & populi alicujus cathedralis antiquæ, cum similibus. Priori etenim casu, strictè, & rigorosè proceditur, ideoque perfecta, & concludens probatio requiritur, atque in dubio pro exclusionem hujusmodi superioritatis est respondendum, quoniam agitur de re odibili, & exorbitanti, faciendi nempe fervum alterius illum, qui natus est liber, & per consequens intrant omnes illæ regulæ, & præsumptiones, quæ liberati assistunt; Secus autem in altero, in quo res videtur in oppositum, quoniam omne jus divinum naturale, & humanum, seu positivum docet, ac præcipit ut parentibus, à quibus progeniti sumus, atque nostrum recognoscimus esse, obsequium, obedientiam, & subjectionem profiteri debeamus, ideoque ista non dicitur subditio, vel dependentia accidentalis, & dativa, quæ præjudicet naturali libertati, quæ aliàs retineretur, sed potius, nativa, & per consequens benignè & favorabiliter est procedendum, atque regulæ, & præsumptiones potius huic matricitati assistunt, juxta illam subordinationem, quam membra suo capti profiteri debent; Atque hinc sequitur ut hujusmodi quæstiones facti potius quam Juris censendæ videantur, ut in majori parte aliarum forensium quæstionum hodiè verificari videtur, an scilicet in una, vel in altera specie, seu distinctione parte verari dicamur.

Ad probandum itaque quod verferemur in hac posteriori parte matricitatis, ac respectivè filiationis, & subordinationis nativæ, deducebam in primis ea, quæ habentur pluries sub tit. de *jurisd. præsertim disc. 1.* Et in decisionibus editis in eo casu, ac in aliis, quæ in sequentibus habentur, super probatione situationis loci intra fines, quod scilicet illa præsertim probari dicatur per circumdationem ab extremis, quibus positus media præsumuntur, dum in facto docebatur quod Territorium, vel confines istius parochiæ, ab omnibus extremitatibus circumdarentur, à Territorio, & confinibus aliarum parochialium subditarum, & quæ hujusmodi matricitatem, & superioritatem non controvertunt, tam circa fontem baptismalem, qui in ista matrice solum retinetur, quam circa alios actus, & signa superioritatis, & matricitatis, cum aliis probationibus, & argumentis, quæ deducebantur in facto pro causæ Patronum, ad quem juxta pluries insinuatam Curæ stylum, non autem ad Advocatos pertinet agere de iis, quæ sunt facti.

In comprobationem tamen eorum, quæ in facto deducebantur, atque ad ostendendum quod essent nimium verificabilia, dicebam observandum esse quod antiquis temporibus Ecclesiæ primitivæ, in quibus ista Ecclesia S. Laurentii per S. Damasum fundata fuit, numerus fidelium non adeo excreverat, neque adeo dilatatus erat divinus cultus, & frequens administratio sacramentorum, præsertim baptismatis, quoniam non administrabatur singulis infantibus paulò post nativitatem singulis diebus, & horis juxta hodiernam praxim, sed habebatur usus Neophytorum, qui per tempus notabile postquam fidem susceperant in eo statu perseverabant tanquam per speciem probationis, deindeque tanquam per speciem processionis solemnibus in aliquibus solemnioribus anni temporibus, præsertim verò in Dominica prima post Pascha, quæ propterea in abis dicitur, turmatim, & in magno numero in sacro fonte abluabantur, & per consequens minor erat numerus tam Cathedralium, quam Parochialium, quæ longè majores habebant fines, adeo ut in ipsa Roma, quæ tunc triumphatrix erat adeo plena populo, ut juxta relationem historicorum habeat majorem numerum animarum haberet, quam nunc habeat universa Italia, solum viginti quinque Parochiæ erectæ fuerint, ut ex *deduct. disc. 34. de jurisd. & in 1. discip.* Cardin. de Albicis edita in eodem casu, & registrata eod. tit. de *jurisd.* occasione agendi de titulis Cardinalitibus, ac etiam patet ex iis, quæ super latioribus finibus Ecclesiarum Cathedralium habentur *disc. 6. de præm.* & alibi, ideoque tractu temporis excrecente numero fidelium, ac etiam mutato stylo circa cultum, & administrationem sacramentorum, & præsertim baptismatis, ut supra oportuit novas Cathedrales, vel Parochias respectivè intra fines antiquarum erigere retentis per antiquam tanquam matrem aliarum aliquibus juribus, vel præsentibus juxta diversas erectionum formulas, vel diversas consuetudines, ut patet ex casibus recentis *supra disc. 28. cum pluribus seqq.*

Alia quoque magna verifimilitudine accedente in hac facti specie ex eadem circumstantia de qua *d. disc. 28.* in cuius casu intra fines unius Parochiæ antiquæ alie viginti duo erectæ fuerunt, quarum singulæ hodie adhuc magnè dici possunt, quod scilicet in hac parte nullus aderat populus, qui antiquitùs vivebat in ea parte, quæ nunc desolata cernitur versùs agrum boarium, & Hortos Palatinos, sive Lateranum, aliaque ibi adjacentes partes, adeò ista sit Civitas nova constructa in Territorio campestri, & destinato culturæ; Et per consequens nimium verifimile est quod amplos fines ista Ecclesia haberet ob cessantem necessitatem existentie aliarum parochialium, quæ postmodum superventa mutatione status rerum, erectæ fuerunt iuxta id, quod in casu converso docet praxis super amplitudine finium Parochiæ annexæ Basilicæ Lateranensi, qui nimium exiguus populus hodie in illis vivit, cum similibus.

His autem sic stantibus dicebam quod circa probationes criticandi non erant rigorosè singuli actus, eo modo quo sequitur in altera specie subiectionis dativæ, & accidentalis ratione privilegii, vel præscriptionis, in cuius casu strictè, & rigorosè proceditur, cum regula, ut tantum præscriptum, quantum possessum, sive ut id solum competat; quod in privilegio continetur, & non ultra, denegata extensione de casu ad casum etiam ex identitate rationis iuxta ea, quæ habentur *disc. 22. de iud. in proposito* præscriptionis, vel consuetudinis, ac etiam *disc. 30. de benef. & alibi*, cum potius intrent alii termini causæ universalis, de quibus *d. disc. 1. de iurisd. & sub tit. de decim. & alibi* pluries, ut probatio, vel possessio aliquorum actuum sufficiat pro aliis cadentibus sub eadem causa generali tanquam sub eadem radice.

ROMANA JURIUM PAROCHIALIUM,

P R O

HOSPITALI S. SALVATORIS AD SANCTA S A N C T O R U M,

CUM VICARIO, SEU CURATO BASILICÆ L A T E R A N E N S I S.

Casus disputatus in S. Congregatione visitationis Apostolicæ, resolutus pro Curato.

De eadem materia de qua supra *disc. 23.* & quæ iura competant parochi cum infirmis, & aliis existentibus in Hospitali sito intra Parochiam, ac etiam cum ibidem decedentibus.

S U M M A R I U M.

- F** Acti series.
- Quod sit procedendum cum distinctione casuum, & damnantur generalitates.
- De administratione sacramentorum baptismatis, & matrimonii in hospitalibus, cui incumbat.
- De descriptione animarum.
- De decedentibus in hospitalibus qui eligant sepulturam in alia Ecclesia.
- De puncto principali super sepultura, & super administratione sacramentorum, & fructuum parochialium in hospitalibus, & de vi observantia.
- Observantia attenditur in interpretatione privilegiorum.

D I S C. XLI.

Cum ob nimiam vicinitatem, forteque adjacentiam insignis Hospitalis Salvatoris ad Sancta Sanctorum sub administratione Populi Romani, seu aliquorum nobilium sæcularium cum Basilica Lateranensi, functiones parochiales in eo exerceri consueverint per Vicarium, seu Curatum ejusdem Basilicæ, atque, ex electione decedentium, major pars fortè in eadem tumularetur, ex aliquibus tamen contingentiis administratores immutato stylo, ejusdem Hospitalis Capellani dictas functiones committerent, Curato verò denegarent; Hinc orta controversia, eaque delata ad Sac. Congregationem Visitationis Apostolicæ, atque assumpta desuper disputatione, quæ in facto potius quam in jure consistebat super justificatione scilicet observantia, ex ista, quæ præsertim in Cardinalitiis Congrega-

tionibus nimium attendi solet, quasi quod nedum legales, sed etiam prudentiales regulæ ita exigant, ut solitum non alteretur, ad favorem Vicarii seu Curati prodiit resolutio in iis, in quibus observantia assistebat, adeò in disputatione desuper habita modicæ fuerint partes Juristarum, dum inspectio fuit potius super facto nempe, & super probationibus observantia, quæ controvertebatur.

Scribens autem, in unica disputatione pro Hospitali, videntque, quod potius Scribentes hinc inde procederent cum generalitatibus super juribus parochialibus in abstracto, advertēbam erroneum videri cum hujusmodi generalitatibus procedere, cum potius procedendum esset cum diversorum casuum, vel functionum distinctione, qua mediante conciliari dicebam ea, quæ hinc inde deducebantur pro majori parte desumpta ex decisione edita in alia consimili controversia, de qua *supra disc. 23. impressa decis. 248 part. 11. rec. & inter illas Zarate dec. 45.*

Primus itaque erat casus, vel punctus in administratione illorum sacramentorum, quæ de regulari natura, sive pro frequentiori contingentia in hujusmodi Hospitalibus administrari non solent, nempe Baptismatis, & Matrimonii, dum quandoque datur casus eorum administrationis etiam cum personis, quæ in Hospitali degant; Et tunc dicebam distinguendum esse inter infirmos, qui à diversi Parochiis, & partibus Civitatis, ac etiam à locis convicinis ad Hospitale confluant gratia curationis, cum quibus sacramenta quandoque administrari contingit, puta quia pauperes mulieres prægnantes infirmæ pariant, ideoque infantuli baptizari debeant, vel quia viri pro exoneratione conscientia, vel pro legitimatione filiorum, aliisque effectibus, etiam in articulo mortis ibidem desponsare velint illas mulieres, cum quibus ratione concubinatus longam habuerint conversationem, & illas personas quæ tanquam medici, vel Chirurghi, sive assistentes, & ministri, ac servientes in dicto Hospitali continuam moram agant.

Priori etenim casu certum videri dicebam, quod neutri contententum hujusmodi Sacramentorum administratio competeret, sed propriis parochis infirmorum, & præsertim respectu matrimonii, pro nova inducta per Concilium Tridentinum, pro qua requiritur præsentia illius, qui est verus parochus proprius unius ex contrahentibus ratione veri, & juridici domicilii, non autem istius accidentalis, adeò non dicatur Parochus proprius ille, qui sit loci in quo etiam rurandi gratia, vel pro salubritate aeris, vel ex alio accidenti, & occasionaliter vivatur, ut in sua sede *sub tit. de matrim. disc. 1. cum pluribus seq.* Atque in baptisate infantulorum nulla urget necessitas, ut tunc & illicò baptizentur, dum antiquitus ista functio in Catechumenis differebatur per annos, atque ubi necessitas urgeat ad imminentiam periculi mortis, à quocumque etiam ab osterici administrari potest, ideoque possunt infantuli a portari ad parochiam matris.

Quo verò ad alias personas in statu valetudinis existentes, & quæ occasione ministerii ut supra in Hospitali morentur, advertēbam pariter decisionem pendere à circumstantiis facti, an scilicet illæ personæ, ut frequenter contingit in forensibus, nullum aliud in ea Civitate habeant domicilium, adeò illud sit fixum, & continuum in Hospitali, vel ejus adjacentibus domiciliis, & mansionibus, vel è conversò habentes in alia Parochia domicilium, ibi occasionaliter morentur, ut hoc posteriori casu dicendum sit idem, quod de infirmis; In priori autem pro Parocho potius contra Capellanum Hospitalis esset respondendum, dum istorum respectu, cessantibus privilegiis Apostolicis, per quæ regula limitetur, non intrat illa ratio, quæ infra in administratione illorum sacramentorum, & aliorum divinatorum, quæ congruunt infirmis, consideratur.

Alter erat controversiæ casus super illa descriptione animarum, quæ singulis annis per Parochos fieri debet, & solent propè diem Paschatis, ad diversos bonos effectus, ille præsertim sciendi ac dignoscendi, quinam satisfaciunt præcepto; atque isto casu de stricta juris censura advertēbam dicendum videri idem, quod in præcedenti, ut pertineret ad singularum personarum Parochos proprios, quibus tanquam pastoribus ita incumbit tanquam in quodam rotulo habere descriptas proprias oves, earum statum scire, ut morbidas cognoscere, & curare valeant, sed quoniam id esset nimium incommodum, peneque impracticabile hinc

hinc reflectendo ad veritatem credebam quod pro isto Parocho potius respondendum esset, cum pariter non adaptaretur illa ratio, ob quam inolevit usus, quod ipsorum Hospitalium Capellani, & ministri munera explicent parochialia, ex deductis *supra eod. disc. 23.* Ac propterea inter ipsos Parochos jure cujusdam societatis in hoc parochiali ministerio ita adesse dicatur quoddam reciprocum mandatum, ut unus describat animas alterius, quæ occasionaliter eo tempore in ea parochia reperiantur, dum etiam in Hospitiis, & Capellanis describuntur forenses, vel alii occasionaliter ibi morantes, qui tamen verè non sunt domiciliiarii; Potissimè quia ista non est functio jurisdictionalis, ac præcisè parochialis, & per consequens in hac parte justa visa est resolutio.

Tertius erat casus illorum, qui in Hospitali gratia curationis, vel occasione ministerii ut supra degentes, moriendo eligant sepulturam in ipsa Basilica, vel in alia Ecclesia; Et tunc pariter advertēbam, quod capellanus Hospitalis nullum jus, nullamque prærogativam prætereundere poterat, quamvis ex privilegiis, vel consuetudine, in ipso Hospitali munus Parochi gereret; quoniam eo ipso quod cadaver exiit januas, vel limites Hospitalis, nil ad ejusdem Hospitalis administratores, & Capellanos pertinet; Sed contentio esse solet inter Parochum proprium defuncti, & Rectorem illius Ecclesiæ, in qua electa sit sepultura, ac etiam Parochum loci, in quo Hospitale situm sit, juxta firmata *d. dec. 348. p. 11. rec. & supra d. disc. 23. & sic extra casum.*

Quartus demùm erat casus in quo propriè difficultas residebat super administrationem scilicet illorum sacramentorum quæ infirmis congruant, & respectivè funeris, vel sepulturæ illorum, qui in Hospitali morientes nullam eligant sepulturam. Ideòque in ipsius Hospitalis Ecclesia, vel Cœmeterio tumulentur atque in eo recipere Sacramenta parochialia, qualia sunt illa viatici, & extremæ unctionis, cum illud penitentia sit voluntarium; Et tunc, ut seclusis privilegiis, vel legitima consuetudine, destricta juris censura dicendum esset idem, quod supra in primo casu dictum est; ut scilicet ad proprios cujuslibet infirmi Parochos id pertinere debeat, dum illa occasionalis mora non inducit domicilium, ac veram subiectionem parochialem. Sed quoniam id videtur impracticabile, præsertim in adeò magna Civitate, atque in Hospitali adeò remoto à loco inhabitatis, ac etiam quia Parochus loci, in quo Hospitale situm est, juridicè se opponere potest, nè alter Parochus in ejus Territorio crucem erigat, aliasque jurisdictionale peragat functiones, dum sacramentum matrimonii est actus voluntariae jurisdictionis; idcirco, quoties privilegia Apostolica non assistant Capellanis, & ministris Hospitalis, juxta casum, de quo *in d. disc. 23.* quatenus etiam nulla assistat consuetudo, adhuc pro Parocho potius respondendum venit; nè aliàs detur casus, quod in ejus territorio, ipso inscio, vel invito; jura parochialia per alium exercentur; Quatenus verò ad sit consuetudo, quæ assistat Capellanis, & ministris Hospitalis, tunc si ista esset alicujus temporis considerabilis, quamvis non esset talis, quod sufficeret in iis, quæ sunt contra, sed in iis, quæ sunt præter jus, juxta distinctiones, de quibus *disc. 21. de iudic. adhuc eam sufficere videri dicebam, quasi quod ita illa sit potius interpretativa, seu probativa cujusdam mandati, quod Parochorum universitas dederit illis Capellanis, & ministris Hospitalis, ut eorum vice, ac nomine ille actus exercentur pro eorum indemnitate, nè Parochus loci cum eorum subditis jurisdictionem exerceret, quam verè præscriptiva, sed quando ista consuetudo, vel observantia deest, tunc regula assistit Parocho ut supra, magis verò ubi eadem Parocho assistit quoque consuetudo, vel observantia, cum tunc casus pro eo videatur indubitatus; Ideoque reflectendo ad veritatem, administratores Hospitalis pro stylo liberè insinuatam, dicebam id, quod initio supra insinuatum est, quod quæstio esset facti, & probationum potius quam juris, super hac observantia, qua Parocho assistente, justam benè que fundatam credidi resolutionem, quamvis ego more Advocati in contrarium objicerem, quod observantia non esset univoca, ut requiritur ad præscriptionem, minusque haberet alia præscriptionis requisita, de quibus *eod. disc. 21. de iudic.* cum non ageretur de observantia præscriptiva, vel juri contraria, sed quæ potius habebat juris assistentiam, vel esset interpretativa.*

Card. de Luca Lib. XII.

Actum quoque fuit de interpretatione privilegii concessi per Clem. VII. huic Hospitali, & pro cuius interpretatione per Scribentes hinc inde nimium insistebatur super verborum, & clausularum formulis, & grammaticalibus significationibus, sed pariter advertēbam quod observantia tanquam optima interpres erat ejusdem quæstionis iudex, & decisor juxta deducta *eod. disc. 21. de iud. & alibi* frequenter.

P A R M E N. DISMEMBRATIONIS,

P R O

ALEXANDRO LENIO.

Responsum pro veritate.

De eadem materia de qua sup. *disc. 34. & 35.* An scilicet, & quando sublineatur nova erectio parochiæ cum dismembratione antiquæ, & cum istius unione.

S U M M A R I U M.

- F** Acti series.
- Dismembratio, & unio redolent prohibitam alienationem.
- In quo differat ista species alienationis ab alienatione bonorum.
- De præsumptione solemnitatum resultantis ex lapsu temporis.
- De causa requisita ad effectum dismembrationis, & unionis respectivè.
- Præsumptio de qua num. 4. cessat ubi actus ex sua facie apparet.
- De motivis ex quibus gesta mereantur approbationem.

D I S C. XLII.

Villa Monchii, quæ habet sub se plerasque villas minores enunciatas *sub tit. de feud.* antiquitus habebat Ecclesiam parochialem, Plebaniam nuncupatam sub invocatione SS. Laurentii, & Michaelis; cum duobus Rectoribus, quorum unus dicebatur Rector portionis S. Laurentii, & alter Sancti Michaelis; Ad preces autem villarum minorum de anno 1637. per Ordinarium, seu ejus Vicarium stantibus quibusdam piis dispositionibus ad hunc effectum factis, de consensu dd. duorum Rectorum in dictis Villis prævia earum dismembratione, erecta fuit nova parochia sub invocatione S. Rocci, sub ea lege ut continuare deberet sub eisdem antiquis Rectoribus donec viverent, cum obligatione in ea tenendi unum Capellanum, uno autem eorum moriente portio deficiens solidaretur in superstiti, ut ex duabus efficeretur unica, & nova Parochia provideretur; Super validitate autem præmissorum pro veritate consultus fui, ex parte Lenii possessoris dd. portionum S. Michaelis, & S. Laurentii, an illas retinere posset, vel potius una earum esset impetrabilis.

Pro omnium invaliditate respondendum censui, adeò ubi in puncto juris ad disputationis trutinam casus reduceretur coram Judicibus, pro infirmatione probabilis iudicandum esset; Ideòque consului, ut recurrere deberet Datarium pro revalidatione cum Apostolica auctoritate, dum ambo actus dismembrationis scilicet dictarum Villarum ab antiqua Parochia pro erectione novæ, & unionis dd. portionum, redolent alienationem prohibitam sine solemnitate, & causæ, ex deductis *supra disc. 34. & 35. disc. 1. de alien. & contr. prohib. n. 44. & seqq. & disc. 8 in adnot. ad Conc. Trid. & alibi.*

Utrumque autem requisitum cessare advertēbam solemnitatis, & causæ; Quatenus enim pertinet ad primum, quamvis ista species alienationis iurium spiritualium in eo differre videatur ab alienatione bonorum, iurium temporalium, ut non requiratur beneplacitum Apostolicum, sed fieri valeat cum auctoritate Ordinarii; adeò non sit casus regulandus ad terminos *Extravag. Ambrosiæ*, sed potius cum Canonibus antiquioribus, attamen desiderantur alia eorumdem Canonum requisita, quæ in altera specie alienationis, à beneplacito Apostolico remanent suppleta, nempe consensus Capituli, ac populi, & Rectoris.

Quando autem ad hunc solum defectum solemnitatum diffi-

difficultas restringeretur, dicebam, quod ea videretur superabilis stante lapsu temporis longissimi annorum triginta, per quem præsumptio hujusmodi solemnitate resultat; juxta deducta eod. disc. 1. de alien. & contr. prohib. & disc. 143. de dote, & alibi in hac materia præsumptionis beneplaciti Apostolici, vel alterius extrinsecæ solemnitate, quoniam licet de stricta censure solum tempus non sufficiat, nisi accederet etiam observantia metienda ex tempore, in quo erectio effectum sortita est cum provisione novæ parochiæ in titulum; non computato tempore, in quo continuavit penes antiquos Rectores sub administratione Capellani manualis; Attamen adhuc videbatur, quod dici posset difficultas superabilis, quoniam ista species solemnitate regulanda non videtur eo modo, quo illa beneplaciti Apostolici ad terminos extravag. ambitiosa, in qua adest magis positiva resistentia; ideoque sufficere posset observantia longi temporis juxta distinctionem, de qua eodem disc. 1. de alien. & contr. prohib. & disc. 143. de dote.

Majorem itaque, ac fortè insuperabilem difficultatem consistere dicebam in defectu causæ, quæ magis in hac materia prohibet alienationis attendenda videtur, non solum quia de illius justificatione in actis non constabat, ut constare debebat, adeo non deferatur attestacionibus Ordinarii juxta deducta apud Othob. decis. 6. decis. 224. par. 10. recent. & in aliis, de quibus supra dd. disc. 34. & 35. Sed etiam, quia constabat potius de exclusionis causæ, dum ista requiritur, ut si talis, quod aliis consuli non valeat cum provisione Ecclesiæ adiutricis, & Capellani in ea residentis pro aliquo impedimento temporaneo, & accidentali, ut advertitur locis citatis, ac etiam disc. 16. in adn. ad Conc. & alibi. Ita etenim probatum remanere dicebam, quod firma remanente cura habituali in antiqua parochia, & penes ejus Rectores, exercitium esse posset penes Capellanum in Ecclesia adjutrice, dum pro tempore, in quo dd. Rectores vixerunt, ita observatum fuit, ergo non dicitur adesse illam præcisam necessitatem, quæ ad hunc effectum desideretur ut supra, ideoque dicebam intrare conclusionem, de qua eod. disc. 1. de alienat. & contr. prohib. & disc. 143. de dote, & alibi, quod scilicet non intrat dicta præsumptio, qua aliàs diuturna observantia inducit, quando actus ex sui facile illam excludit, quoniam præsumptio credit veritati, Bene verum, quod stantibus bonis piè elargitis ad hunc effectum, atque sub ista lege, quodque necessitas hujus novæ erectionis, si non esset præcisa, ut requiritur ad effectum, ut ordinarius cum ejus auctoritate ad hunc actum devenire valeat, esset tamen moralis, idcirco dicebam, quod hæc essent justa motiva, ex quibus de facili sperari posset approbatio Sedis Apostolicæ, atque ita obtineri intentum ponendi rem in tuto, dum posita ista nova erectione secum ferente dismembrationem dd. Villarum, cessabat ratio habendi duos Rectores in antiqua parochia, & per consequens unio iustum habebat motivum, sed quod Apostolica approbatio in utroque esset necessaria; Incertum tamen remanet, quid sequutum sit.

MAJORICEN. FUNERUM,
PRO CLERO LOCI DE CAMPIS.

Responsum pro veritate.

An Parochus, vel capitulum prohibere possit Regularibus ne funera peragant, neque in eis interveniant, quomodo, & quando.

SUMMARIUM.

1. F. A. series.
2. Votum Auctoris.
3. Quomodo intelligi debeant hujusmodi conventiones.
4. De libertate Partium convocandi ad funus religiosos, & alios.

DISC. XLIII.

Cum in Civitate, & Diocesi Majoricen. ad sit concordia inter utrumque Clerum sæcularem, & regularem in iuxta cuidam antiquæ consuetudini, per quam con-

ceditur facultas Regularibus ingrediendi Parochias, atque elevata Cruce peragendi funera eorum, qui sepulturam in ipsorum Ecclesiis eligerent absque aliqua Parochi, vel Cleri sæcularis licentia, ita tamen, quod sub ista concordia comprehensi non essent sex Conventus in eadem concordia specificati ex eo, quod in eorum fundatione ita expressè cautum esset, atque de istis sex esset ille Minimum, loci de Campis; ut non possent funus peragere, sed quod ad Capellanos Parochiæ pertineret cadaver deferre ad eorum Ecclesiam ante cujus januas ipsi illud recepturi essent; aliqui verò eligentes sepulturam in ista Ecclesia cuperent; quod in funere, & à clero sæculari peragendo intervenirent etiam Religiosi ipsius Ecclesiæ, in qua tumulandi erant, id autem Clerum sæcularem negaretur; Hinc introducta desuper lite coram Ordinario prodiit sententia Regularibus favorabilis; Undè desuper ex parte Cleri sæcularis consultus fui pro veritate, ad effectum deliberandi super prosecutione appellationis. Respondi autem contra requirentes pro justitia sententiæ consulendo, ut à prosecutione abstinere, incertum verò est, quid sequutum sit, cum amplius de negotio actum non audiverim.

Cum itaque aliqui Scribentes de partibus, ac etiam in Curia ad favorem Cleri vim constituerent in pacto expresso adjecto in limine fundationis Conventus, nimium se diffundendo in robore, & efficacia hujusmodi conventionum in limine fundationis, quæ aliàs sequuta non esset, chartas inutiliter pro consueta ineptia replendo pro comprobatione istius absoluti, ac præsupponendi principii; Hinc dicebam, quod omnia desuper deducta erant quidem vera; sed juxta frequentiore contingentiâ fallacia erant in applicatione, cum ista conventio adjecta in limine fundationis aliud non contineret, nisi moderatorem præfatæ exorbitantis consuetudinis, ut Regulares possent absque licentia, vel interventu Parochi erigere Crucem, & peragere funus contra id, quod esset de jure dispositum ex deductis supra disc. 23. & disc. 52. & 65. de regul. & alibi, sed non tollit libertatem morientium, vel eorum conjunctis, nè pro devotione, vel honorificentia convocare possint regulares, ac etiam alios clericos sæculares, ac etiam confraternitates laicorum, & musicos pro associatione, & solemnitate funeris, quoniam Parochus sufficere debet, quod ipse peragat funus, atque sub ejus cruce alii incedant, adeo ipso invito non possint proprias Cruces erigere, quoties legitima consuetudo id non permittat, ex iis, quæ habentur in alia Majoricen. supra disc. 30. ubi concordantes, Ideoque exceptiva contenta in concordia generali de dictis sex conventionibus, in quibus urgeret ratio conventionis in fundatione, non alterat id, quod de jure in hoc proposito dispositum sit super intelligentia conventionum particularium, sed solum istas præservet, ne aliàs eis præjudicetur, juxta naturam præservativæ, quæ sicuti nihil tollit, ita nihil de novo concedit, sed relinquit rem in eo statu in quo sit.

ROMANA QUARTÆ FUNERALIUM,
PRO PP. CONGREGATIONIS LUCENSIS,
VEL
SANCTÆ MARIÆ IN CAMPITELLO,

CUM
PAROCHO S. ANGELI IN FORO PISCIIUM.

Responsum pro veritate.

De eadem materia; de qua supra disc. 25. An scilicet, & de quibus per Regulares debeat quarta, seu portio canonica Parochi, & quando privilegia non solvendi suffragentur, necnè.

SUMMARIUM.

1. F. A. series.
2. In quibus legatis, & disputationibus non habeat locum Clementina dudum.
3. Aliud est religio in universum, & aliud Ecclesia, cui religiosi inserviunt.
4. De consuetudine Urbis circa istam quartam.

5 De

- 5 De distinctione inter quartam in funeris, & quartam legatorum.
- 6 Assumi non debent questiones generales dubiæ, ubi habentur motiva particularia solida.
- 7 Quando in conciliis requiratur derogatio specialis, vel sufficiat generalis.
- 8 An Clementina dudum procedat in clericis regularibus.
- 9 De intelligentia clausulæ apud ponit solita dummodo non sint Concilium Tridentinum, & sacris Canonibus contraria.
- 10 Quomodo in his questionibus decidendis procedi debeat, & quod observari utiè nimium deferendum sit.

DISC. XLIV.

Cum Sancta Bellona, et ecclia sepultura in Ecclesia S. Mariæ in Campitello, hæredem instituisset Congregationem Clericorum Regularium; quæ à dicta Ecclesia, vel à Civitate Lucen. patria fundatoris nuncupationem desumpsit cum onere, ut ex fructibus ejus bonorum sustentari deberent duo Novitii ultra numerum, quem ipsa Congregatio suo sumptu sustentare solita esset, prætenso nempe excusavit Parochus, vel Vicarius Parochiæ S. Angeli in foro piscium super quarta hujusmodi dispositionis, ultra illam, quam jam obtinuerat juxta consuetudinem Urbis in medietate certi funeris, introductaque causa in Tribunali Vicarii, ex parte dictæ Congreg. desuper consultus fui, tam super casu præciso controversiæ, quàm generaliter pro aliis, qui in futurum ubique contingere possent; An scilicet ei suffragaretur ampla communicatio privilegiorum omnium aliorum Clericorum Regularium, exceptis Societatis Jesu, sibi facta per Gregorium XV. atque in hoc potissimum puncto generali magis insistebatur; Quare distinguendo inspectiones.

Quatenus pertinet ad primam inspectionem particularem respondi planam videri negativam contra Parochum, cuius prætenso indebita censura esset ex tribus fundamentis, quorum unum sufficeret, multo magis eis simul junctis. Primum nempe ex facto, quoniam ea, quæ disponuntur in Clementina dudum percutiunt legata, aliasque dispositiones, & emolumenta ratione sepulturæ, seu ejus causæ, & occasione ad favorem Ecclesiæ, in qua illa electa sit, secus autem ubi ex diversa causa onerosa, & correlative, vel etiam lucrativa, sed independenti, juxta firmata in alia Romana quarta 4. Junii 1668. cor. Bourlemont in casu, de quo supra disc. 25. Multo verò magis, ac extra omne principium dubitandi, quando etiam accedat alia diversitas personæ, ad cuius favorem dispositio facta sit, atque utraque diversitas in hac facti specie verificabatur; Tum quia dispositio diversam habebat causam onerosam, & omnino correlative subventionis duorum novitiorum ultra numerum, pro qua supponebatur vix fructus bonorum sufficere; Tum clariùs ob diversitate personæ cum dispositio facta esset ad favorem corporis, vel Universitatis Congregationis, quæ licet in ista Domo novitiorum retineat, attamen est per accidens, cum possit alibi retineri, aliud etenim est Religio in universum, aliud verò Ecclesia particularis, cui aliqui Religiosi inserviunt, adeo ista esse possit sæcularis, ac diversæ naturæ sub diverso Rectore, juxta ea, quæ habentur disc. 34. de jurisdictione, & alibi pluries, istudque solum fundamentum de plano sufficere advertebam.

Secundò ex eodem motivo, de quo supra disc. 25. quod scilicet in Urbe diverso jure vivatur in hac materia quartæ parochialis, quam in aliis Catholicis orbis Civitatibus, & locis, quoniam alibi regulariter, cessante particulari consuetudine, ista portio canonica ad limites dictæ Clementinæ dudum, est in sola quarta parte, atque multæ Religionis ex privilegiis ab ea sunt exemptæ, in Urbe verò est medietas, nullaque admittitur exemptio, & per consequens, ut ibidem advertitur, ista consuetudo, quæ est adeo favorabilis Parochis, dividi non potest, neque in parte approbari, & in parte reprobari, præsertim dum est adeo proficua, ideoque compensativa alterius consuetudinis, ut nulla præstaretur quarta legatorum, aliarumque rerum extra funus.

Et tertio, quoniam aliud est agere de ipsa quarta funerum, aliud verò de quarta funerum legatorum, quoniam in prima specie assistunt tam d. Clementina du-

quàm Concilium Tridentinum; Secus autem in altera ob Constitutionem Pii V. quæ moderata non est per alteram Constitutionem Gregorii XIII. ut advertitur eod. disc. 25. & nihilominus advertebam sufficere, ut esset dubium ad effectum, ut dicta observantia attendenda veniret tanquam interpretativa potius, quàm præscriptiva, juxta frequenter enunciata distinctionem, de qua disc. 21. de judic. & alibi pluries.

Hinc ad effectum, de quo agebatur advertebam opus non esse, quinimò malum consilium esset, assumere magis dubiam inspectionem generalem, dum habeantur dicta motiva solida, beneque fundata, præsertim primum, ex quo (aliis non neglectis) credo, quod prodierit sententia absolutoria. Sed quatenus illa esset assumenda, nullum dedi certum responsum; sed remansi indeterminatus consulendo quod quando requirentes vellet experiri aliam, recursum habere deberent ad S. Congregationis Concilii oraculum, admonendo tamen, quod experimentum esse poterat periculosum; observabam etenim in primis cadere dubium, an privilegium suffragaretur dum non continebat derogationem decreti conciliaris in dicta Clementina dudum, ut in his specialibus terminis haberetur apud Cavaler. decis. 101. E' conversò autem pro solutione hujus objecti duo considerabam; Primum nempe latitudinem verborum, & clausularum, ob quam ista derogatio adesse diceretur implicita, quæ sufficit, cum ea non requiratur pro forma præcisa, sed solum pro forma probatoria, ex generaliter deductis decis. 101. & 377. part. 10. recent. & in his specialibus terminis in Licen. coram Coccin. dec. 1072. in Cracov. coram Peuring. decis. 243. & in d. Romana quarta coram Bourlemont. de qua supra d. disc. 25. atque insinuat disc. 1. in adnot. ad Conc. Trid. & alibi.

Et secundò, quod cum Clementina loquatur de Religiosis mendicantibus, non comprehendat Clericos Regulares, ex deductis per Passarin. de statu hominum tom. 2. quest. 187. art. 4. num. 646. Verum de hac secunda responsione dubitabam, quoniam idè Concilium non loquitur de Clericis Regularibus, quia tunc eorum usus non habebat cum ille sit modernus à temporibus Clement. VIII. citra primam Cleri reformationem factam per S. Cajetanum Thieneum, & Paulum IV. aliosque socios; Undè postmodum ad instar tot aliæ Congregationes Clericorum regularium excreverunt, sed ratio est eadem; Potissimè, quia iidem Clerici Regulares profiterentur esse mendicantes verè eorumque privilegia, & naturam sortiri, idè maturum judicium desuper non efformavi, neque adhuc occasio dedit efformandi cum disputationis trutinæ, & puncti formalis examine.

Aliud majus dubium oriebatur ex clausula in eodem privilegio contenta, dummodo tamen sint in usu, & non sint revocata, ne Sacris Canonibus, & Concilii Tridentini Decretis, aut Constitutionibus Apostolicis repugnet, dum ita expressè præservata videtur præfata conciliaris dispositio registrata in dicta Clementina, in corpore juris Canonici contenta; Si etenim Papa voluit præservare simplices Canones Summorum Pontificum, vel eorumdem Constitutiones, ac etiam Decreta Conc. Trid. multo magis dicendum est præservare voluisse istud Concilium generale magis privilegiatum, dum in aliis etiam in Conc. Trid. sufficiunt derogationes generales absque ratione speciali ex deductis eod. disc. 1. in adnot. ad Conc. Trid. & alibi pluries.

Considerabam posse responderi cum iis, quæ dicunt aliqui moderni morales, & præsertim Lezzana quest. regul. tom. 3. verbo Plausum nu. 27. & Bordon. res. mor. tom. 2. ref. 52. num. 313. ut illud verbum Canonum, intelligendum sit de Canonibus ipsius Conc. Trid. non autem de aliis contentis in corpore juris Canonici, Verum de responsione nimium dubitabam ex deductis in contrarium per Fagnan. in cap. tuarum de privil. num. 26. quodque responsio suffragare solum posset cum distinctione, de qua supra in tertio motivo inter ipsam præcisam quartam funeris, quæ non erat in controversia, & quartam funeralium, de qua solum agebatur, quoniam in prima specie adesse dicitur repugnantia positiva, in altera verò secus, atque ad hunc effectum observabam, quod Papa adhibet verbum repugnare, quod præsupponit repugnantiam positivam, & claram; Unde propterea videbatur, quod utraque opinio Lezzani, & Bordonii, & aliorum Moralium, & Fagnani respectivè, contineret extrema vitiosa, illa scilicet Moralium super intellectu prorsus improbabili, & illa Fagnani super nimia

nia restrictiva, Et privilegium suffragaretur solum in iis, quæ sint secundum, vel præter jus, cum ita quodammodo videantur privilegia de vento, sed quod clausula intelligi debeat in iis, in quibus adsit clara, & vehementer repugnantia, quæ redoleat speciem vehementis resistentiæ.

Hæc autem insinabam per modum simplicis discursus, adhuc indeterminatus ut supra, Potissimè, quia in hac materia pro meo sensu erroneum videtur cum generalitatibus procedere, quodque potius inspicere debeat locorum, & Diocesum observantia, cui tanquam hujusmodi dubiorum interpreti deferri debeat, ideoque damnari merentur innovationes regularium contra Parochos, quando observantia sit pro solutione hujusmodi quartæ, sicuti è conversò innovationes Parochorum contra regulares, quando observantia sit pro non solutione; Quamvis etenim ob legales subtilitates observantia attendi non solet, ex iis, quæ adversus præscriptionem pro ea impedienda habentur *d. disc. 21. de judic. & alibi*, præsertim ob solitum confugium decreti irritantis insufficientis quamcumque contrariam possessionem, vel quia negligentia prædecessorum non possit præjudicare successoribus, vel respectivè universæ Religioni, juxta plene cumulata *d. decis. 337. part. 10. recent. ubi concordantes*; Attamen istæ videntur leguleicæ superfluitates pro meo iudicio non de facili admittendæ in hac materia, aliisque similibus controversiis inter ipsos Ecclesiasticos, ob scandala, quæ apud populum exinde oriri solent, sed potius procedi debeat de bono, & æquo, & cum religiofa simplicitate, ac naturali veritate, attendendo observantiam de facto, ubi sit alicujus temporis considerabilis, atque non sit positivè vitiosa, eaque in ratione potius interpretativa ut supra.

CASSANEN. PAROCHIALIS,
PRO JACOBO SPINELLO
CUM DOMINICO VENTURINO ET DOMINICO LAURIA.

Casus disputatus in Sac. Congreg. Concilii sub incerto exitu.

An valeat concursus habitus coram vicario substituto ab alio vicario Generali habente facultatem substituendi.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Adii series.
- 2 **A**ppellatio suspensiva non datur à præelectione, & iudicio Ordinarii, & de ratione.
- 3 **P**rovisus certo modo non est legitimus contradictor provisus purè.
- 4 **D**e sylo Datarie cognoscendi, an oppositiones impetran- tium sint benè fundatæ, necnè.
- 5 **D**e puncto principali controversiæ, & an validus sit concursus coram Vicario substituto ab alio Vicario.
- 6 **U**nicus est Vicarius Generalis, & non dantur in eadem Diocesi duo Vicarii Generales.
- 7 **C**ommunis opinio, vel communis error in hoc non attenditur.
- 8 **D**antur exempla, quod substitutus efficitur principalis, ac directus.
- 9 **D**ari potest hæc facultas Vicario, vel alteri officiali, ut alterum ejus loco deputet.
- 10 **N**on attenditur vocabulum, sed substantia, an sit, necnè in effectu Vicarius Generalis, quamvis non appelletur talis.
- 11 **D**e decis. 1033. Seraph. in quo casu loquatur.
- 12 **D**e diversa questione, an Vicarius Vicarium deputet.

D I S C. XLV.

Cum Episcopus Cassanensis natione Hispanus in ea regione moraretur, idcirco ob longam distantiam amplum dedit mandatum Francisco Antonio Leopardo quem deputavit Vicarium Gener. in omnibus

etiam speciale mandatum requirentibus, cum facultate quoque ut loco sui semel, & pluries alium Vicarium substituere, vel deputare posset, quare eum in vim hujus facultatis deputasset quemdam Canonicum Franciscum de Senis cum titulo Locumtenentis Generalis, isteque tanquam Superior à Capitulis, & universa Diocesi recognoscere, omniaque exerceret ad munus Vicarii General. pertinentia sequuta vacatione Ecclesiæ Parochialis S. Leonis de Saracena, de mensè Apostolico reservato coram eo ad formam Conc. Trid. habitus fuit concursus, ipseque prælegit Jacobum, alii verò duo Dominici, qui se opposuerant, appellarunt, eorumque unus eandem Parochialem à Dataria impetravit ob malè servatam formam concursus, & ex illa impetratione, quæ dicitur juxta Constitut. Pii V. frequenter in præcedentibus enunciata, cum penè omnes rejecti hanc viam aggredi soleant, quamvis rati prosequantur, prætendendo non benè servatam esse dictam formam, ex eo quod Concilio demandante concursum fieri debere coram ordinario, vel ejus Vicario Generali habitus esset non coram Vicario, sed coram Locumtenente; Ac propterea se opponebat expeditioni provisionis dicti Jacobi prælecti, atque Dataria post aliquas disputationes remisit negotium consulendum S. Congregat. Concilii, in qua disputatum fuit dubium; An benè servata esset dicta forma incerta tamen remanet resolutio, dum juxta commune vitium Procuratorum, & Agentium, amplius non vidi illum, qui negotii curam habebat, probabiliter tamen credo, quod fuerit ad favorem prælecti pro validitate.

Duas itaque desuper dedi informationes, unam coram Dataria pro non retardatione expeditionis, & alteram in d. Congregat. atque in prima insitebam in eo, quod aut oppositores veniebant jure appellationis ab irrationabili iudicio, aut unus eorum tanquam impetrator; Priori casu expressè ab eodem Concilio provitum est, ut hujusmodi appellatio operari non debeat effectum suspensivum, neque retardare provisionem; Et merito, quoniam cum hæc irrationabilitas non præsumatur, illaque justificanda sit formaliter in iudicio ordinario, & appellabili, ideoque exigente tres conformes non debet interim Ecclesia, & cura animarum adeò diuturnam vacationem pati, dum aliàs ista nova forma, quæ à Concilio introducta fuit ad bonum finem pro meliori provisione Ecclesiarum Parochialium, ac meliori administratione curæ animarum, produceret effectum contrarium, dum ut præmissum est, connaturalis est appellatio aliis concurrentibus ob opinionem, quam quisque naturaliter habet de se ipso, ita se mensurando cum mensura nimium lata, alios verò cum altera nimis brevi, ut patet ex tot casibus supra recensitis; Aut oppositio erat ex parte impetrantis, & cum hæc impetratio esset certo modo undè pariter non intraret processus executivus, sed procedendum esset in iudicio ordinario, & appellabili per tres conformes, ut pluries advertitur etiam sub tit. de benef. Idcirco eadem intrabat ratio, ut præsertim practicum fuit in casu, de quo *disc. 55. eod. tit. de benef. super quo habetur decis. 38. Othobon.* quod impetrator certo modo ob præsentiam nullitatem provisionis puræ de beneficio vacato perobitum, quamvis fuisset diligentissimus, atque prævenisset provitum in expeditione litterarum, & in adeptione possessionis, adeout esset jam possessor, non per hoc reputatus fuit legitimus contradictor ad impediendam executionem litterarum provisi, cum plerisque similibus, dum est casus frequenter contingibilis; Ideoque etiam in sensu veritatis dicebam, quod partes Datarie erant in concedendo expeditionem prælecto in vim testimonialium Ordinarii, quodque impetrator uteretur jure suo coram iudicibus ordinariis, ad quos pertinet.

Adhuc tamen ex quadam non scripta æquitate, & Ecclesiastica pietate, commendatione dignus videtur ille stylus introductus, vel frequentius, quam antea practicus per doctum, & pium Cardinalem Corradum, prius Rotæ Auditorem, Datarium Alex. VII. ad refecandam quo magis fieri posset hujusmodi lites, ideoque aliquando etiam continuatus, & practicus per alios duos successores Datarios æquè doctos, ac pios, ac etiam prius Rotæ Auditores, nempe Gard. Oth. Datarium Clem. IX. & Cardinalem Carpineum Datarium Clemen. X. Quamvis id certam, & generalem non habeat regula cuicumque casu adaptabilem, cum sit materia

teria arbitraria regulanda ex singulorum casuum circumstantiis, & præsertim an objecta nullitas habeat aliquam bonam faciem probabilitatis, necnè.

In altera verò disputatione habita in Sac. Congreg. dicebam quod pro meo iudicio punctus videbatur potius facti, quam juris; An scilicet dictus Leopardus Vicarius, qui alterum loco sui substituerat, post substitutionem, atque de tempore hujus actus gessi, resideret in Diocesi, & exerceret, suum munus Vicarii, necne ubi etenim, resideret atque exerceret, tunc admittebam nullitatem actus, utpotè non gessi ad formam Concilii coram Vicario Generali, non obstante dicta deputatione, quoniam cum per necesse unicus debeat esse Vicarius Generalis, neque in eadem Diocesi dentur duo Vicarii Generales, ex iis quæ habentur *d. 22. 24. de jurisd. & alibi*. Hinc sequebatur, quod alter substitutus esset potius Vicar. Foraneus, vel quidam ipsius Vicarii Generalis adjutor potius de facto, quam de jure, & consequenter talem potestatem non habebat, nil obstante, quod duplicè, & palam exerceret jurisdictionem, & omnia ea, quæ pertinent ad munus Vicarii Generalis, cum ista potius esset intrusio, & res malè gesta, potissimè ob *decis. Rotæ* jam proditam in casu de quo *supra disc. 4.* jam edito, ut communis opinio, vel reputatio ad id non suffragaretur, neque intrarent termini text in *l. Barbarius, ff. de off. præf. vigil.*

Secùs autem è conversò, quod dictus Leopardus, qui prius Vicarius, deputationem fecerat, amplius non resideret in Diocesi, vel si resideret ibi permaneret, 8 tanquam homo privatus, & unus de populo, omninò se abstinendo ab exercitio sui muneris, utpotè jam dimissi quoniam tunc non substituens, sed substitutus dicendus venit Vicarius perindè, ac si ab ipso Episcopo directè, & immediatè deputatus esset, juxta ea quæ passim recepta habemus in Procuratore substituto ab altero habente facultatem substituendi, vel de emente pro persona nominanda post factam nominationem, sive de investito de feudo cum facultate subinfeudandi post factam sub infeudationem, quoties nihil pro se retineat juxta pluries deducta in sua Sede *sub tit. de feud. cum similibus.*

Neque de ista facultate substituendi alterum loco sui, quoties expressè data est, dubitandum esse dicebam ex collectis per Barbof. *de Episc. alleg. 54. num. 9.* & admittitur tanquam absolutum apud Seraph. *decis. 2033. in princ.* in qua totum erat oppositorum fundamentum cum nulla habeatur lex, vel ratio, quæ id prohibeat; Potissimè verò, & clarius, quando concurrat justa causa absentia in valdè remota regione; Ut observabam de praxi Regis Catholici in Præsidiatibus, & Guberniis Regnorum, & dominorum in Italia, & in Flandria, aliisque regionibus, quod iidem Præsidiibus, vel Vicariis conceditur facultas ob eorum absentiam, vel mortem, vel alium casum, alterum loco sui cum eadem potestate deputandi; Atque observabam etiam docere praxim curiæ in commissionibus, quæ per litteras in forma Brevis diriguntur Episcopis, & aliis in partibus, quoniam dari solet facultas in casu proprii impedimenti, vel recusationis deputandi alterum, juxta ea quæ generaliter de subdelegatione facienda per Delegationem habentur, quoties hæc facultas attributa sit, ideoque ut præmissum est, punctus erat facti potius, quam juris, An scilicet ille, qui alterum loco sui substituerat aliquid pro se retinisset, atque munus Vicarii exerceret, necnè.

Nullius verò momenti esse dicebam etiam cum sensu veritatis, quod Concilium loqueretur de Vicario Generali, ille verò coram quo habitus erat concursus, non haberet titulum Vicarii, sed Locumtenentis Generalis, quoniam in hoc rectè verificatur pluries in omni penè materia insinuatum assumptum, ut non cortex, & formalitas verborum, sed substantia veritatis attendi debeat, quoniam si ita esset, non possent illi, qui reverà gerunt munus Vicarii Generalis in Hispania habere concursus, eo quia non appellantur Vicarii, sed Provisores, vel Officiales, & alibi sub diversis vocabulis recensitis per Pellegrin. *de off. Vicarii par. 1. sect. 1. sub sect. 2. fol. 11. & 13.*

Obstare autem non videbatur *d. decis. 1033. Seraph.* quoniam istam potius assistere dicebam, quoniam in ea admittitur, ut Vicarius discessurus deputare possit alium Vicarium, si id habeat in facultatibus, potissimè ubi

accedat justa causa ut in præsentibus, sed illius resolutionis fundamentum in eo residet, quod Episcopus per deputationem alterius Vicarii illum revocaverat.

Quæstio autem, de qua *supra disc. 17. de Vicario* non deputante alterum Vicarium est in diversis terminis, ut ibi.

NULLIUS GUASTALLÆ JURIIUM PAROCHIALIUM INTER ARCHIPRESBYTERUM,

ET COLLEGIUM MANSIONARIORUM.

Responsum pro veritate.

An cura animarum esse dicatur, tam actu, quam habitu penes Archipresbyterum Ecclesiæ collegiatæ, vel potius penes collegium adefse dicatur habitualis, sola verò actualis, & in exercitio penes Archipresbyterum pro competentia jurium parochialium.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Adii series.
- 2 **D**e distinctione, quando Cura habitualis sit penes Collegium, vel respectivè sit etiam penes Archipresbyterum.
- 3 **D**e libertate Parochi, & Partium evocandi ad funera Clericos sibi benè visos.
- 4 **A**n adsit libertas, quando Cura habitualis sit penes Collegium.
- 5 **D**e æquitate, vel honestate interponi potest officium Judicis, ut evocentur potius Clerici illius Ecclesiæ Parochialis.
- 6 **D**e conclusione in casu.

D I S C. XLVI.

Eccliam Parochialem Oppidi Guastallæ Nullius Diocesis sub Abbate Prælato Ordinario habente jurisdictionem Episcopalem, prius existentem sub uno Rectore, Sixtus V. erexit in Collegiatam, cujus dictus Abbas esset Prælatas, & prima Dignitas, Rectoriam verò pro cura animarum erexit in Archipresbyteratum, ut esset secunda Dignitas, erigendo etiam duas mansionarias, quas declaravit non curatas, utque tractu temporis idem Abbas erexit quatuor alias consimiles mansionarias, ac propterea, ipso Abbate faciente figuram Prælati, Collegium constituatur ex Archipresbytero, & sex mansionariis, ipso tamen Archipresbytero habente curam animarum, utpotè subrogato loco Parochi; Hisque sic stantibus duæ exortæ fuerunt controversiæ inter Archipresbyterum, & Collegium Mansionariorum; Primo nempe absente, vel impedito Archipresbytero, an jus deferendi stolam, & faciendi officium in funeribus cum præcedentia supra Mansionarios, & alios Clericos spectaret ad Vicarium ab eodem Archipresbytero deputatum, vel potius ad Mansionarium antiquiorem, sive alium ab eodem Collegio deputandum; Et secundò an dictus Archipresbyter, vel ejus Vicarius, ac respectivè hæredes defuncti tenerentur evocare ad funus dictos Mansionarios, vel potius eis neglectis concorditer evocare possent alios Clericos sibi benè visos, atque desuper pro veritate consultus.

Respondi quod in utroque puncto decisio pendebat ex eodem principio, an scilicet penes Collegium adefset Cura habitualis, adeout penes Archipresbyterum adefset solum actualis, & in exercitio tanquam penes Vicarium, & Ministrum Collegii juxta casum, de quo *supra disc. 20.* cum similibus, vel è conversò utraque habitualis, & actualis esset penes ipsum Archipresbyterum, qui in jure suo independentè à Collegio esset Rector & Sponsus Ecclesiæ Parochialis; Priori etenim casu pro Collegio respondendum fore dicebam, posteriori autem pro Archipresbytero contra Collegium juxta distinctionem, de qua *supra disc. 14. & 17. cum plur. seqq. & disc. 26. & 28. & 30. & 31. ac etiam disc. 16. de Canon. & disc. 19. & 21. de præmin. & alibi*; Ubi etenim Collegium gerit figuram Parochi, dicitur intervenire in funere jure suo necessario, neque Archipresbyter

Assumpto indè per DD. examine secundæ partis dubii, plures aliæ causæ justæ, ac rationabiles reputatæ fuerunt pro denegatione assensu erectioni Beneficii in Canonicatum, inter quas recensetur etiam expresse Testatoris præceptum conferendi perpetuò Canonicatum vacantem Artificum, aut Rusticorum Filiis, quod præceptum non cohæretur ad text. in cap. venerabilis de præb. & dignit. quia ibi est Papa qui ordinar, & ulterius longè diversa est dispositio Canonis ab illa Hominis, ea epim instruit, & adificat neminem excipiendo dummodo idoneum; hæc autem destruit, & excedit limites per illam perpetuam taxativam (ut mox dicitur) ex qua unica, & maxima circumstantia nimis nota, & cognita Prudens quilibet est persuasus, quod recusatio Confortialium non est animosa, nullique iustæ causæ innixa, quando etiam poterant simpliciter contradicere, ut præter jam allegata resolvit Rot. decis. 695. numer. 18. part. 18. recent. tom. 2. Excludo siquidem perpetua Nobilium, & civilium Hominum considerata fuit quasi sonans in odium inclytæ hujus Civitatis, & Capituli ex traditis per Rot. decis. 307. numer. 1. coram Mantiv. & Adden. ad Buratt. decis. 758. sub numer. 13. ac propterea tanquam præferens conditionem imprudentem, nimis difficilem, jurisprudentiæ non consonam, ac sinistri exitus, vel consequentiæ nutritivam visa est DD. vitata, & digna rejectione per text. in l. 3. ff. de condit. & l. 1. ff. de condit. institut. ubi Bart. Card. de Luc. de legat. disc. 43. numer. 9. imò præter dicta inconvenientia reflectendo etiam ad quandam repugnantiam canonicæ dispositioni resolvenda erat præfata conditio pro non scripta Lotth. de re benef. lib. 1. quæst. 32. numer. 19. 26. & 27. quia de jure cavetur ut in collatione beneficiorum, & potissimè canonicatum, ac dignitatum Nobiles, Ignobilibus, & Plebeis præferantur ob decorem, & honorem Ecclesiæ Panormit. in cap. dudum il. 1. de elect. numer. 2. Peregr. conf. 33. nu. 32. lib. 1. Lamb. de jur. patr. lib. 2. p. 3. quæst. 5. artic. 9. Tiraquell. de nobilit. cap. 20. numer. 10. & seq. Barbof. de off. Paroch. part. 1. cap. 2. numer. 120. Rot. decis. 639. numer. 5. coram Bich. & decis. 367. numer. 5. coram Cerro.

Præterea placuit advertere, quod ista lex testamentaria, non solum derogare videtur Ecclesiæ S. Salvatoris, quo ad splendorem, & extimationem, sed etiam quo ad utilitatem. Clauso enim Ostio Nobilibus, & Civilibus, pauci, vel nulli de illustri genere orti concurrent aliorum Canonicatum assequutionem, & sic Ecclesia damnum patitur diminuto numero concurrentium ad ejus Beneficia majora, pro quibus ut praxis docet habiliores illi non sunt, qui descendunt à rusticallia, vel vilia tractantibus argum. cap. non cogantur diff. 41. & glos. ibidem lit. E, in quibus rare quidem excellentia virtutum, in cæteris autem sola mediocritas eminet, ultra reliquas dotes; Præter quam quod hujusmodi generis homines, qui vivunt in sæculo raro sunt eruditores, & magis litterati, non vitio quidem personæ, sed fato, aut incuria Familiæ.

Procul itaque merito applicatur Apostoli monitum ad Ephesios 6. quod in spiritualibus non detur apud Deum acceptio personarum, prout etiam monet text. in d. cap. venerabilis de præb. & dignit. Quoniam in figura casus non habetur ullo pacto respectus ad personam uti personam, sed ad causam tantum, videlicet ad commune bonum, ac tranquillam regimen Ecclesiæ, cui Capitulum providere debet, quia in ipso tanquam in corpore mistico potestas residet, & jurisdictio ad hunc effectum à Pontificibus collata ut ait Rot. coram Merl. decis. 697. numer. 1. Hæc autem ratio juxta subjectam materiam satis patet consideranti abique necessitate ulterioris discursus, & sine individuatione locorum, personarum, ac temporum, cujus intuitu tollenda sunt, quæ alias (quando casus daretur) de rigore juris odio haberentur, & hæc est etiam responsio Angelica D. Thom. in 2. 2. quæst. 63. artic. 2. in respons. ad quart. & ibi Commentator in primo notabili qua de causa in materia beneficii aliquando liberius, & benignius agi videmus erga Ecclesiasticos Seculares Viros Nobiles, ut cap. de multa de præb. quia nempè illorum qualitas egregiè confert ad splendorem, & Majestatem Ordinis Ecclesiastici, Lambert. de jur. patron. lib. 2. part. 3. qu. 5. art. 9. numer. 1. per tot. & de hac assertione nemo DD. hæsitavit.

Ad congruam pariter novi Canonicatus dotem habitus fuit respectus, & inventus est minus habens. Bona siquidem stabilia in florido, & uberi statu assignata non excedunt annua scuta quinquaginta pro fructibus, unde attentata quoque modicitate reddituum indecorè vivet in Nobili Civitate ingentis Provinciæ Capitali, Sacræ Rotæ Tribunali, ac Universitate Studiorum insignita Canonicus ille, qui erit infimæ semper conditionis rusticæ, aut mechanicæ inter Canonicos Collegiatæ Insignis ex recentis loci, & Ecclesiæ qualitatibus ita dictæ juxta magistralem decis. 29. part. 2. div. à numer. 5. Card. de Luc. de præmin. disc. 8. numer. 14. Panimoll. decis. 99. adnot. 1. numer. 24. & 25. & ut plurimum destitutus bonis patrimonialibus, aliundè non habens undè honorificè sustentetur, ac sibi decenter consulat ad præscriptum Tridentini Concilii session. 21. de reformat. capitul. secundo non tantum ratione paupertatis connaturalis, & à jure præsumptæ in quolibet Homine, ut per text. in cap. sicut 11. distin. 47. & notant Bonden. collect. legal. 15. numer. 101. tom. 2. Rot. decis. 233. numer. 1. coram Cavaler. & decis. 50. numer. 3. part. 9. recent. sed ex facti circumstantiis, attentata profapia villica, vel operaria.

Cæterum obervantia in aliis casibus consimilibus prætenfa, utpotè cognita claudicans, & minimè allegabilis non movit DD. à proposito aliter sentiendi; Nulla etenim acta sunt producta, quæ præferant onus continuum, & perpetuum Episcopi auctoritate, vel Fundatoris placito Capitulo impositum, & illius consensu tolleratum in prænaratis terminis; Imò exempla, quæ jactata sunt retorquentur à Canonicis tanquam favorabilia.

Postremò exaggerabatur in contrarium arguendo, quod sicuti Capitulum erectioni aliquorum Mansionariorum in ipso testamento Blanconi demandatæ jampridem consensum præstiterat, ita etiam novi Canonicatus creationi contentæ in eisdem tabulis adhærere tenebatur, ex regula generali, quod voluntas Testatoris dividi non potest per text. in l. legatarius, ff. de legat. 1. & in leg. neminem cum seqq. ff. de legat. 2. Verùm difficultas non diu DD. tenuit ambiguos; & responsio fuit non esse novum in jure quod consensus præstitus actui ex uno titulo non præjudicat consentienti quoad alium titulum, qui cum sit diversus nequaquam parit divisionem voluntatis juxta receptissimam regulam de qua Gratian. disc. forens. cap. 281. numer. 12. & cap. 831. à numer. 3. Surd. decis. 153. numer. 17. & seqq. Peregr. de fideicom. art. 40. numer. 89. optimè Rot. decis. 873. numer. 12. coram Merlin. & decis. 37. numer. 16. & seqq. par. 5. recent. Undè hic propter eandem rationem applicatur conclusio, quod Legatarius ex pluribus legatis sibi distinctè à Testatore factis, & ad diversam causam (ut in casu de quo agitur) unum possit acceptare, ac repudiare alterum glos. Magistral. in l. 2. ff. de leg. 2. Surd. conf. 107. numer. 7. & seqq. Corneus conf. 249. sub numer. 7. vers. nam quando sunt volum. 4. late Crespin. conf. 30. numer. 5. & conf. 31. numer. 9. per tot. Rot. decis. 42. numer. 10. coram Dunozett. Jun. Undè auctoritates adaptabiles viderentur si legatum esset unicum, & unica oratione conceptum, ut in his terminis loquitur Cardin. de Luc. de legat. disc. 28. numer. 7. & disc. 43. numer. 10. secus verò quando legatum est positum per caput separatum, ac dispositio est diversa, qualis est casus noster; Nam Mansionarii, Portionarii, ac cæteri Beneficiati non habent potestatem canonicalem, non connumerantur inter Canonicos, neque habent vocem in Capitulo, prout testantur Abb. in cap. scriptum 40. numer. 4. de elect. Rot. apud Cæsar. de Grass. decis. 4. numer. 6. de his, quæ sunt à major. part. Capit. dec. 184. numer. 10. & seqq. decis. 697. numer. 4. 8. & 9. coram Merlin. decis. 126. numer. 7. coram Bichio & in recent. decis. 309. numer. 4. part. 6. & sic erectio Mansionariorum nimis distans ab erectione Canonicatum nulla dependentia, vel ordine correspondivo in his legatis contemplato ad imparia judicatur, ut benè distinguit Gomez. variar. cap. 12. tit. de legat. numer. 33. Urceol. de transact. quæst. 97. numer. 6. cum seqq. Imò ulterius quando inest in eodemmet legato conditio improba, & imprudens, ut ostensa est in proposito illa non vitiat, sed vitiat, ita & taliter, ut ea rejecta non præsumatur ademptio sequuta, optimè Cardin. de Luc. de legat. disc. 43. pro veritate consultus.

Pro

Pro resolutione igitur dubii conclusum fuit adimplendum esse legatum eo modo, & in ea parte, in qua potest adimpleri, ex traditis per Tondut. resol. civil. 137. numer. 9. Ciarlin. controver. cap. 5. numer. 5. & 58. Palqualig. de off. nov. leg. tom. 2. quæst. 1031. numer. 3. & seqq. Alphonf. de Leon. de off. Cappellan. quæst. 5. sect. 22. numer. 322. alique plures, qui referuntur à Rot. in Rom. Dozzinæ 16. Maii 1678. §. esto confirmata, & 26. Julii 1679. §. & quatenus coram R. P. D. Bourlemont. Et in reliquis resistente Testatoris voluntati ob impedimentum legitimum ademptioni locum non esse, quæ tanquam odibilis nunquam præsumitur,

aut saltem omnis interpretatio capi debet pro illius exclusione Card. de Luc. de legat. disc. 43. numer. 10. & in summa legator. numer. 49. sed præ cæteris in figura casus controversi prospiciendo animæ Testatoris, & Ecclesiæ alias providit Sac. Congreg. Concilii in Aretin. Cappellan. seu Canonicatus 29. Novembris 1698. Cujus declarationes hoc Auditorium veneratur, sicuti etiam Rota Romana, quæ magistra est, reverenter amplectitur, & sequi profitetur, ut in dec. 263. n. 11. par. 15. rec. dec. 5. & 24. coram Cell. dec. 220. nu. 8. post Torr. de part. fut. success. ac testatur Car. de Luc. de Paroch. disc. 7. n. 3. Et ita &c. Utraque &c.

Finis Libri Duodecimi.